יד רמה

הבור אתם ראו חזן יקר תפארת מתורתן של ראשוני' קדמאה שליש
בשנת ארבעה לאלף ששו בו נח נפשיה דרבי **מאיר**
הלא דא היא אר"ש שיט"ה למהר"ר **בתרא** עיקר מעשי ידי אומן
האדם הגדול בענקים הגאון הגדול גדול מרנן רבי **מאיר הלוי**
המ' אבואלעפייא ז"ל אשר יצא את שמו כינוי' **הרמ"ה**
זו דברי רבי **מאיר**
נודע בשערים כמה תקיף חיליה דהאי שבא קדישא קלא דאתחזק בספרן
של ראשונים קמאי דקמאי אתיא זכירה זכירה מהני מילי מעליית'
שנפשו שלאדם מתאוה להן ונחמדותן מרנ"א מפומיה דרבי **מאיר**
זאת התורה חמדה גנוזה הנה נמצא בבית גנזיא מדרשו של שם רבה דעמיה
מדברנא דאומתיה מאריה דארעא דישר' מופת הדור והדרו הוא אבינו הוא
מלכינו הרב המופלא וכבוד ה' מלא בכתר ובגולה כמוהר"ר **יום טוב**
אלגאזי נר"ו חכים יתקרי האי מאן דחמי לרבי **מאיר**
עלינו לשבח לאדון זה ה"ר בהדרי הדרי' ברור הת"ר דודי לי דין נבר' בנוברין
ונשיא נשיאי הלוי כת"ר לי הגביר החכם השלם ב**ישראל** גדול
שמו קולו של **יעקב** מלוי בבתי כנסיות יאיר שמו נהר"א
נהר"א את"ת **מאיר**
בר פחתי ובר דאמי הגביר המרומם רודף צדקה וחסד גומל חסדי' טובים
נפישי גמל"י נגיב אחד בארץ בכל באי שער עירו מרן זקני כמוה"ר אליה
הלוי תהא נפשו צרורה בצרור החיים אף רוחו מתהלך בגן בהדי
צדיקיא תחת כנפי השכינה אלהא **דמאיר**
אשר זכה וזיכה את הרבים לאדפוס' הדר"א תעלומות חכמה אמרו' טהורות
הני ספרי דבי רב במוט"ב תלתא מלאים זיו ומפיקים ה"ה ספר כנה"ג חא"ה
וס' בתי כהונה ח"א וס'קול בן לוי זלה"ה שבחו רבנן לצלב"י ברעות נפשיה
להגדיל תורה ולהאדירה להאיר עיני חכמים **מאיר**
פרי צדיק זרעו אחריו נטע נעמן ברא כרעא דאבוה עליון למעלה נדבה
רוחו בכ"ספ מלא כשיבו' תא כלפי שמיא להדפיס האי ספר"א נה"ר הנכבד
והנורא וישא מש"לו תנין דכסף ומנין דדהב וישקול את הכסף לצורך ההוצאה בכל
מכל כל הוא נתן מתוך שמחה להדפ"ס תמתים שפ"ר אלה הדברים הכי
אמר מר טול דינרי זייכקי ותפו"ס ודפוס דברי רבי **מאיר**
ברכות לראש צדיק זה **יעקב** שלם יהא רעוא זכותיה דמר הגאון המחבר
יעמוד לבניו ולפני בנ"ו ההוט המשולש אחי"ם לי הי"ו יחיו כגן ויפרחו
כגפן פוריה יחדיו יהיו תמים שרירי' וקיימי' נחלה בלי מצרים עד עמוד הכהן לאורים
כל העונה אמן בכל כחו על כל ברכה ותהלה הרי זה משוב"ח
ועומד מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דרבי **מאיר**
עלז לבי אף בשרי שדורי"ס חדושי"ס ח"דיא דארמו"תא שהחייני
וקיימני והגיעני להיותי משתדל בתורתו של רבי **מאיר**
זכותו וזכות תורתו יהיה לי בעוזרי נאם שע"יר המשתל"א מרבנן קדישי
אשר בעיר הקדש חברון תובב"א הצעיר יוסף אליה הלוי ס"ט

נדפס פה **שאלוניקי** יע"א תחת ממשל' אדונינו המ' שולטן **סלים** יר"ה

ותהי התחלת המלאכה המפוארה ביום טו"ב לחדש סיון

משנת **וישראל אהב** את יוסף לפ"ג

בדפוס השותפים ה"ה היקר ונעלה חלקת מחו קק כה"ר מרדכי נחמן הי"ו ושכנהו הח'הש'פה"ר דוד ישראליג'ה הי"ו

הסכמה
המאור הגדול בוצינא דנהורא
מורינו ורבינו הרב המופלא
כמוהר"ר יום טוב אלגאזי
נר"ו

מה נכבד היום אחד הרואה ואחד השומע יחדיו ירננו בריך רחמנא דיהב לן מתנתא דתור"ה דנהיר עלמא • בהגלות נגלות אור יקרותיהם כהר'ות לפקוח עינים עורות ולכל בני ישראל היה אור כעלם השמים בניו'ת ברמ"ה • זאת היתה לי חמדה גנוזה כמוס עמדי חתום באוצרותי זאת תורת האדם הגדול בענקים ריש נהר'א גדול אדוננו האשל אשר ברמ"ה • דגלי מסכתא ערוכה בכל ושמורה דינא רבא ודינא זוטא כז"ל בתר בתר"א מאם תורה יוכחא הלכתא גברוותא דאמירן בעלמא • מאם רועה אבן ישראל ויקם עדות המאיר לארץ אר"ם שיטה במאה קשיט'ה מסדר המערכה על כל קוץ וקוץ תלי תלים הלכות גדולות שמי'ע לן טו'בא • דברים שנאמרו בעליה ביד רמ"ה זאת תורת העולה אליב'א דכולי עלמא מבין עם תלמיד ולפני מי שגדול החכם בחכמתו יוסף לקח הבונה כמה יבנה על אחת כמה וכמה • בשכותו את טעמו דברים שעומדין ברומו של עולם ישמ'ע חכם הלכות גדולות דמטמרן ליה גליין יתן קולו קול ברמ"ה • כל ימי הייתי מצטע'תי מי יתן והיה מגיל'ה כתנה זאת התורה יאכלו ענוים וישבעו מלחמה של תורה ותופשי התורה ישביעון טוב ירויון מדשן מטע'ם המלך מלכו של עולם אמור רבנן בשמעתא • כהיום הזה גם אנכי כי הקרה ה' לפני כאשר עם לבבי גבר חכם בעוז מעשהו באמונה לתת לו ספר'א נהר אדר היקר תורה חתומה • ועשה פרי מגלה עמוקות כי ידפו'ס איש זה ספר אמרי שפ'ר עדית דעלמא • יומא כהאידנא חדאי נפשאי והאלהים אינה זה הדור ברא דרחים בתווכי דליבאי יתיב סחור סחור לקרמ'א דין הוא הדר פינת יקרת לי הנפש גם לבב מבני חוב'ב ברא דמוע'לא הא' השלם והכולל זה סיני מלא וגי'וס בחכמה ובתבונה ליוי'ת חן איהו ש"דר מרבנן קדישי עמוסי התלאות שומרי משמרת הקדש בע"הק חברון תובב"א כמה"ר יוסף אליה הלוי נר"ו יהי שמו לעולם מן עלמא ועד עלמא • אליו פי קראתי הו'ל בא את יוסף בני מלוה גוררת מלוה קח ברכתי וקמת ועלית על קו'ל גבעה רמ"ה ועשית בחכמתך להאיר על פני כל הארץ דפיס'ה מעליא לזכות את ישראל דנהיר עלמא : מטוביה הטיב וישבור יוסף שבר וקביל עליה יוקר'א מלוה זאת רבה ויקירא ויקם עדות ויבן לו בית זה השער לה' יגדיל תורה ימין ה' רוממה • יהי אלהיו עמו ויהי ה' את יוסף וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו וברוך שם כבודו טעון ברכה בתי'ם מלאים כל טוב בתעל'ת הברכ'ה העליונה הי'א אמרת בשלמ'א • ואשים דברי לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם אשר בכל עיר ועיר מדינה ומדינה היושבים ראשונה ליד המלך מלכו של עולם מלכא דעלמא • איש את רעהו יעזורו חזקו ואמצו בוזו כסף בוזו זהב אל תחושו לממונכם בנו לכם בית גדול בשמים ממעל

אשרי

הסכמת
המאור הגדול בוצינא דנהורא
הרב המופלא כמוהר"ר דוד
פארדו זצוק"ל
זיע"א

יד ה' עשתה זאת עשיר יהל'ה עזו'ת בריך רחמנא דיהיב אוריין • שמכנסין לה בפותח'ת • זאת אומרת תורה מונ'חת • והיא כפורחת • יולדת ומשבחת • מחוורתא כדשניין • תור'ה דסיני תנ'ן כוליה טמא פזיזא • דמו לאוכלוסי דמחוזא • כמאן דמחפו בפיזא • זמרן גברי ועניין : משפר'א בריך • הב לן ונבריך • הברכה שהכנה קולטת ערה מקה'לת ועדה שופת'ת רוב מנין ורוב בנין : מה נתינתה בשמים רבוא • כל מי שהיה ראשו ורובו • לא זז מחבבו • סבר וקביל כל אנשי'ם דיי'ן : אבות מכלל דאיכא תולדות • חלקם כה'לו בפיהם אלה העדות • מאן תנא יומא מאן תנא מדות • כי בא האל'ון ברוב ענין : האחין שחלקו לקוחות הן • מפני שלא שוו בשיעוריהן • הלך השוה שבהן • ביינן דמוריין : ויחן שם ישראל בקשר של קימא • יצאו בני ישראל ביד רמ"ה

יד הקדש על העליונה • וישל'ח את היונה • שעשה לה דודים במקום בינה • אילי'ן ואלמי'ן : כי פליג'י במאור ומאורי • דקיימי טינ'רי טינ'רי • דור דור וחכמיו : לא אלמן דוד'י לא חסרת • גיח'ון פישו'ן חדק'ל פר'ת • שפרין ורבין מימיו : אלה קרואי • נביאי וחכימאי • תנאי ואמוראי • פרשאי ופשקנאי • קמאי ובתראי • חסדי ה' כי לא תמו כי לא כלו רחמיו : אלה כותבין במו ע'ט דייתיקי מתנה ופרו'ש שולי'ן • הן מי מילי'ן ע"ב מי מילין • עצמי'ו אפיקי נחושה גרמי'ו : כמטי'ל ברזל הוד'נו חי בלב האל'ה • דחדי קב"ה בפלפולא • כל'א ידיו בשלומ'יו : אל תיקרי שקמ'א אלא בקומה • הנפש אשר תעשה ביד רמ"ה

יד עניי אבן • דור יתום חס'ר עינ'ן • מכי רמו נע'רי • ובשפנן שאו'ר לנו דברים שיש בהן משום גילוי • אשר לא ראו אבותינו הקדש משב'א והקדש עילוי • סבר'ירי ברי'רי : או'רו מרא'ש כמה גולות עליות שיטות קדמוניות בתרי אותיות הדוכשנין והלחמניו' מרגליות שכ'יות לארי'ות הדר'י פירי : בריך רחמנא אבא אבא : דחזינן כי האי סימנא טבא • אה'ל אה'ל ריבה • לקדושים אשר בארץ המה ואדירי : הודו לה' כי טוב אמור רבנן בשעתא • תקעו שופר בגבעה ברמ"ה אכובזרה

יד יד משלמים מאי דקמן • גלייה לדרעיה הזרוע המיומן • אחד המיוחד מבני עליה רב ולוי קדש הלולים • ר' מאיר סב'ר חוקקי'ן להשלי'ם • עב'יר אז הבי'ר הד'ר אלים • נשיא נשיאי הלוי מאן דאלים • אתיא רבי'ה רביה : אחד מן השרים הראשונים גדול מרבן • רבינו הגדול הרמ"ה זצ"ל חבירו של האשל הגדול הרמב"ן • זצ"ל כם יה ומרחב יה : הלא זה הו'ל דהיי'תו ליה אב ובנו שראו את החרש

רבינו

הסכמת

אשרי איש יעשה זאת ובן אדם יחזיק ויבן את הרמה
רוח הקודש אומרת לנו עלי ואני
פורש כל הבא למלא את ידו בכל מאודו ביד רמה
ישא ברכה טובה כפולה אין ערוך אליו ונכתב
בספר מול האלהי"ם לזכרון לפני ה' זאת התרומה • וצדקתו
עומדת לעד זכות הרבים תלוי בו ויתן עוז למלכו להוציא
לאור תורת ה' תמימה • לפעלא טבא עיני
ולבי יכון בצדק ונחה עליו תוספת העזר"ה מאיר
במלאכתו ועשה את עולתו ויאר לנו במשפט
האורים מדפי"ם תמימים תורה שלימה • ופי המדבר
קורא בצדק לבל יקרב איש זר להשיג את גבולו כופל
ושונה לקרבה אל המלאכה עד משך זמן עשר שנים דלא
למטי ליה נזקא • והאיש אשר יעשה בזדון עבריינא
יתקרי מורדא בלי ספק עד החרמ"ה : ושומע לקול
מורים ישכון בטח ועליו תבוא ברכת טוב כל הימים אשר חי
על האדמה כי"ר • קיפא דמילתא עיני לשמיא
כטליא למתי יהיה האות הזה • בשוב ה' את שיבת
ציון כי באו מים עד נפש דבקה לארץ בטננו בשובלי
אלפים מתנינן ישיב"ה בארעא ההר הטוב הזה • ויזל
ישראל עד מאד שובל ומשא כולהו תנויי דסדר נזיקין
מתנינן בעוקצין בזוזי ובזוזי דבזוזי • אל שדי יאמר
די יהלך עני בעוניו ובא לציון גואל והיתה ירושלם לתהלה
בקרב הארץ יראו עינינו וישמח לבנו עין בעין נחזה •
זאת מאתי היושב על א"ק הארץ כשבר ונדכה בלעדי"ך
ירושלים דל ורזה • מקוה חסד אל לראות בטוב ירושלים
המעון הזה • החותם לכבוד התור' בסדר למען יטב ** **
להם ולבניהם לעולם : משנת חזקו ואמצו ועשו
**** * * * ** **
ויהי ה' עם הטוב לפ"ק יום טוב
אלגאזי

הסכמת

רבינו הכהן הגדול הרא"ש ז"ל ובנו מהריב"ה ז"ל בדברי
קדשם אתיא שפיר עניה • והדבר נמי שם כבודו בתשו'
רבינו הרשב"א ז"ל סימן תתקט"ו בדיני מצרנים • וגם
בדברי הה"מ ז"ל בהלכות שכנים •
אתיא שפיר עניה : שם כבודו רבי מאיר הלוי
מטוליטולה • נפשו בטוב תלין
עמד זבולה • מ"ן ימ"ין רעי"א : אילן הנטוע בארץ
ונופו נוטה כמאן דדריש כללי ופרטי • כללא
בתרא לטפויי בפרק השותפין שם הר"ם
כחתי"ם •
ולא יחפור בחזקת הבתים •
והמוכר את הבית והספינה הגיע
לגבורות • המוכר פירות ופירי פירות • ובית
כור עפר דחק ונכנס • עד עלות הגש"ק המקלוט
דבן ננס •
יש נוחלין ומנחילין • בו מקום לנו ללין •
מי שמת והניח דרך הלוכו •
גט פשוט עדיו מתוכו • כבן עזאי
בשוקי טבריא : הן תרומתו
תרומה • ונקרא שמו בישראל יד רמ"ה • ע"ת
בואו בני"ות
נרמה

יד המלך עטרת תפארת הרב המופלא ראשון לציון
כמוהריט"א נר"ו דאשתכח בבית גנזיו אורה זו
תורה • אמר לשלוחו פוק תני לברא • הר"ם העטרה •
כי יש זכות תולה • ישבעו עצי ה' ארזי לבנון מדינא
רבא ודינא שות"א זית ושמ"ן • מחש"ב של משפרינון • בי
רב חסר"א שיתין הלו"לי : הנה שכרו אתו • לכל תתן •
כס"ך שב"ר לה' ליקר תפארת גדולתו • ויעל במעלותיו על
אחת כמה וכמה • על כל גבעה
רמה

יד כהה מאי כו"ר סי"ף • מה יתן ומה יוסיף • ספרא דארעא היכי לא מכסי"ף • יאמר נא ישראל כד"ל
משכי"ם הולך ע"ז פרט לכרמה : אימא אימי לאו להודות ולהלל אתינא למאן דלא בעי הלול • כי הרי זה הלילה כמן חלול •
לבי לא כן ידמה • אלהין למסור מודעא דדין הוא הדר הכתוב בתורת בעל הטורים • כי קר"יתי לי אלה הדברים •
בלבי"נן ובקומתן במה דברים אמורים • הכל בכתב תורה התומה ימה ענין ניו"ת אכל
רמה

יד השרים והסגנים • חזקו ויאמץ לבבכם ללבו"ן את הלבנים • ולשקול דרכמונים • להרגים את העזרה •
וכי יבא הלוי שו"ר החכם השלם והכולל עלוס ורב רחימאי דנפשאי כמה"ר יוסף אליה הלוי נר"ו
לאדפוס"י הדר"א : שו"ן למוליך ולמביא • אר"ש חמדה נחלת כב"י • יותרת הכב"ד לכל"א
לו למטר"ה : מלאו ידכם היום מפתו"ח בכריבים • ולכבד שתעטרוהו בזהובים • ובבית הרחב"ים • מצדיקי
הרבים ככוכבים • ושנא דאמרי למען לא יקרב בדיקרב • איש זר לאדפוסי הדרי"ה ממזרח עד מערב •
עד מספר עשר שנים מיום מלאת מעשה רב • ואשר ימרה ליטרקיה חיוא נש"ח קפ"ף נש"ך עוכ"ל מאה
עוכלי חרו"ן או יבלת או גרב • ולשומעים ינעם יבושם ויערב • כי כה אמר נפש אטומה • אל שכני הרמה

יד גואל אד"ם על הארץ קום משאהו • הושיע ה' משיחו יענהו • סעלך בקרב שוני"ם חייהו : חוס על
עמך פי משאת מאיש מראהו • ואתה אמרת עמו אנכי בצרה אחלצהו • הבט משמים כי דלה דלה למשׁ
מרעהו • ובכור גלות פריו יתן בע"טו ועלהו • ועתה הורד עדיך והראני אותו ואת נוהו • יאמרו גאולי ה' זה
אלי ואנוהו • בב"א • ימין ה' רוממה • ובני ישראל יוצאים ביד
רמה

***** * ** **
הלא כה דברי פע"הק ירושלם תובב"א בחדש רבעי שנת כי חסד ואמת תקעו ברוב עוז ושלום

דוד בכ"ר יעקב פארדו זלה"ה ס"ט

הסכמת הרבנים המובהקים המאירים כברקים מאורי אור אשר
בעה"ק ירושלים ת"ו

ראיני כל ישראל יהי או"ר דור ישרים יבורך ושמים לו זכו זכייה דאורייתא להוציא לאור עמיקתא ומסתרת' תורה חתומה והיא נעלמה רבות שנים במספר הדורות • דברים שנאמרו בעלייה ברמה
תורה שלימה מפי עליון מגדולי הראשונים **למאיר** ונא גדול אדונינו האשל אשר תני תנא דגלי מסכתא רחבה מיני ים **בתרא** עיקר כלל גדול בתורה לכל הדברות ולכל האמירות • לא תהי למיקם לחכמים נאם ישביעון טוב על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות המעמיקים עלה המה ישבו בשמים מעליותיו על הנהר הגדול נהר פרת ישא נהרות • זאת התורה היא חמדה גנוזה על יד היהו'ר הכבי ישראל גאון עוזינו גדול אדונינו מרן מלכא הרב המופלא וכבוד ה' מלא תנא דידן **יום טוב** ראשון לציון אל יחסר לעולם מלך ביופיו לדורי דורות • מטובו הגדול דורש טוב לעמו לזכות את ישראל יאירו ויזהירו ירווין מדשן זאת התורה תגלה ותראה במשפט האורים קול **ברמה** והיו למאורות • הנה האדון יושב ומצפה ביר אמונים איש רוח בו וסמך שתי ידיו עליו להוציא לאור ספר'א נהר וישראל עושה חיל האוכלים למעדנים לחמה של תורה מורותם יזהירו מגלים פנים בתורה פנים מאירות • מה נכבד היום והאלהים עשה רצון צדיק וימן ה' לו זה הדור יקר מחכמה ומכבוד חיבת עין ימין החכם השלם והכולל עלום ורב זרע רב שנים ופחות משני לויה איהו שליחא דרחמנא מרבנן קדישי אשר בעירהקדש חברון תובב"א כמה"ר **יוסף אליה הלוי** נר"ו הולך ואור כאור הלבנה וכאור החמה שני המאורות • שפתי צדיק ידעון רצון ישובבנהו יבוננהו וליוסף אמר עליך המלאכה היא העולה קמי שמיא ועשה חיל לאור באור פני מלך אור יקרות • ותהי המשרה על שכמו יוסף תהלות סבר וקביל בספר פניסיפות יואל אלוה ויהי איש מצליח ועשה את עולתו למען דפו'ס זה ספר הנכבד והנורא ויבן את **הרמה** תורת ה' תמימה ודבר גבורות • אנהנו אלה מפה אשכ'ו תתן יבולה לפני מלכים אדירים והסגנים אשר בכל עיר ועיר מדינה ומדינה המתנדבים בעם שרי אלפים ושרי עשרות • יתייצבו מלכי ארץ עושו אהדרי מלאו ידיכם היום ברכה לתת לאיש רב הו"ד יוסף מנה הראויה טעונ'ה ברכה לעשות לה' תנו עוז לאלהים אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק הבונה בשמים מעליותיו גבעת **רמה** קרנו תרום בכבוד לעילא מכל ברכתא על אחת כמה וכמה טובה כפולה מאין ספורות • ואנן בדידן יתובי יתבינן עינינו נופיות לפעלא טבא יאיר כיו אתנו לחזות בנועם בניות **ברמה** ויהי ה' את יוסף לכל דרכיו משכיל להאיר על פני כל הארץ לפקוח עינים עורות • כאשר היתה באמנה הדת כתנה דא גזרת אורייתא מפי עליון מרן מלכא לבלתי היות השגת גבול ושום נכרא לא יורשה לקרבה אל המלאכה עד מלאת עשר שנים היא גופא גזירה אמור רבנן בטעמא דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות • מי האיש הירא ישית לנגד עיניו דבר המלך ודתו וידינו תכונ על האיש אשר יעשה בזדון **נחש** כרוך על עקבו דם ואש ותמרות • ושומע לקול מורי'ם ישכון בטח ישא ברכה מאת ה' ממעיני הישועה ישאו נהרות • ואנו ליה עינינו ישקיף וירא ה' משמים את עניינו ואת עמלנו בגלות האל הזה רב שבענו בוז כולהו תנויי דברי הבכרות • דבקה לארץ בטנינו והפכו כל פנים לירקון לורתא עבידא דבטלה דמות צורות • אל שדי יאמר די לשום לאבילי ציון פאר ובא לציון גואל משיח לישראל השם בחיים נפשינו מוציא אסירים בכושרות • עין בעין נחזה המעון הזה בנוי ומשוכלל כתקנו והיתה ירושלים לתהלה בקרב הארץ עשר עטרות • כיר"א :
כאם הנאנחים והנאנקים בצעיר'ך ירושלים רבו מלעדות • החותמים לכבוד התורה לקרב הלבבות גולות הכותרות :
החותמים בסדר ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים *** * *** ** ** כולכם : שנת מגדיל ישועות **מלכו ועשה חסד** לפ"ק

הצעיר משה מרדכי יוסף בכר מיוחס ס"ט	יצחק קוב'ו ס"ט	חיים מרדכי מורגאנה ס"ט	אברהם בעלול ס"ט	מרדכי הלוי ס"ט	אביגדור עזריאל ס"ט	רפאל יוסף ן' רובי ס"ט

פרק ראשון

דף א ע"א

השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע. אשיקנא מאי מחיצה פלגותא כגון שלא היה לו לאחד מהן חלק מסויים בחצר ונתרצו לעשות חלוקה בחצר כדי שיהא כל אחד מהן מכיר חלקו וכיון שרצו לחלוק וחלקו שנמצא שהכיר כל אחד מהן חלקו וקנו מידן זה לזה ברוחות או שהלך זה בעצמו והחזיק בחלקו וזה בעצמו והחזיק בחלקו ורצה אחד מהם לבנות כותל באמצע כדי לסלק הזק ראיה וחבירו רוצה לעכב בונין את הכותל באמצע דכייפינן ליה לכתבע למיתב מנתא בהדיה בשוה בין במקום הכותל בין בהוצאת הבנין דהזק ראיה שמיה הזק והני מילי בשאין בה דין חלוקה אבל אם יש בה דין חלוקה אע"ג דלא רצו לחלוק נמי פלגי ולא מצי חד מינייהו לעכובי דיכיל כל חד מינייהו למכפייה לחבריה למבנייה לכותל בהדיה באמצע דהזק ראיה שמיה הזק כדבעינן למימר קמן

ולא תימא הני מילי היכא דשוו חולקי להדדי אלא אפי' היכא דלא שוו חולקי להדדי כגון בכור ופשוט שבאו לחלוק תרוייהו כי יהבי בין במקום הכותל בין בבניין בהדדי יהבי דהאי כותל כי מתעביד להו לאשבוחי לחולקיה דכל חד מינייהו מתעביד כי היכי דתימ' כל חד מינייהו לפום מאי דמטי ליה בחולקיה מהאי שבחא הוא דיהיב דהא לאו אשבוחי משבח אלא מגרע קא גרע דקא ממעיט בין באוירא בין בתשמישתא כדאמרינן בגמ' בהדיא בריש פרקין אלא כי מתעביד לסלוקי הזק ראיה מהדדי הוא דמתעביד וכיון דתרוייהו בהאי הזקא כהדדי ניכהו דתרוייהו מזקי אהדדי ומיחייבי בהדדי לסלוקי הזק ראיה מהדדי דינא הוא דיהבי ביה בהדדי ומתניתין נמי דיקא דקא פסיק ותני בונין את הכותל באמצע ולא קא פליג בין דשוו חולקי להדדי להיכא דלא שוו להדדי וסיפא נמי דקתני לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם בשותא קאי דלא ידעינן היכי פלגי דאי ידעינן מאי לפיכך אלא לאו משמע דכיון דמעיקר' מצו למכפא אהדדי למהוי המקום והאבנים משל שניהם השתא נמי דנפל משתמא המקום והאבנים משל שניהם ואי ס"ד מעיקר' כל חד מינייהו לפום חולקיה הוא דיהיב כי נפל הכותל ולא ידע חולקיה דכל חד וחד כמה הוי מחמת דאשתני חולקי דחד מינייהו קא נוטי ליה פסידא לבכור בין במקום בין באבני' דיהיב תרי תילתי ולא קא מטי ליה השתא טפי מפלגא ועוד בר מכל דין ומכל דין אפי' היכא דלא נפל הכותל ואתברר כמה יהיב ביה כל חד מינייהו אי יהיב ביה בכור טפי מפשוט אית ליה פסידא דקא יהיב ביה טפי ומשתמש ביה בהדיה בשוה. וכי תימא דמשתמש ביה פשוט תולתא ובכור תרי תולתי מצי פשוט למימר אנא מאי דצריכנא לאי משתמישנא בציר מהאי דצריך לי אית לי פסידא דמפיקנא דמי בתשמישתא דהאי לא כמטי עבידתיה לא מיתהני לי מיניה ולא מידי. וכי תימא לשתמש פשוט שיעור מאי דצריך ליה ובכור לשתמש על חד תרין מפשוט אפשר דבכור נמי לא צריך לאשתמושי ביה טפי מפשוט ואית ליה פסידא דקא יהיב פי שנים בפשוט ומשתמש בהדיה בשוה אלא ודאי ש"מ דמעיקרא כי יהבי ביה בהדדי יהבי

וכי תימא אם כן נמצא בכור נוטל במדת הקרקע יותר מפי שנים בפשוט כיון דמעיקר חלוקה דמשתמודע ליה כל חד מינייהו לחולקיה פי שנים בלחוד הוא דקא שקיל. כי קא יהבי בהדדי בין במקום הכותל בין בבנין לאו אנפא דמייך בעיקר חלוקה הוא אלא כל חד מינייהו כפורע חובתו דמי ומשתמא דמחייבי בה בהדדי הוא דקא יהבי ומעיקרא כל חד מינייהו מאי דחזי ליה קא שקיל ותו לא מידי

ב מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפיסים לבנים בונין הכל כמנהג המדינה בגויל זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים בגזית זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה בכפיסין זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה. האי מקום שנהגו לבנות דקתני אכותל המחיצה קאי דקאתי תנא למיתב ביה שיעור' דאפי' היכא דנהיגי בכותל המפסיק בין שתי חצרות מתחלת בנינן לבנות גויל ואילו בכותל המחיצה כי האי גוונא נהגו לבנות לבנים [illegible] דבתר מנהגא דנהיגי בההוא אנפא גופיה דאתי לידן הוא דאזלינן דאילו מנהגא דאחר כתלי לגבי האי אנפא דאתא לידן לאו מנהג המדינה הוא. גויל אבני דלא משפיין. גזית אבני דמשפיין. כפיסים ארחי. ואריח חצי לבנה לבני והני שיעורי כולהו לרוחב הכותל ניכהו אבל לגובה הכותל ארבע אמות בעינן דבציר מהכי לא מסלק היזק ראיה כדבעינן למימר קמן והכי קתני בגויל זה נותן מחלקו ג' טפחים וזה נותן שלשה טפחים חמשה טפחים לפותיא דאבנא וטפח יתירה למורשא דקרנתא דבלעי מיכא ומיכא. ובגזית דליכא מורשא דקרנתא זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה דבגזית כל ארבע אמות בגובהא אי הוי חמשה טפחים בפותיא קאי ואי לא לא קאי. בכפיסין דאיכא ארחי ובנו ליה תרי ארכי ברוחב ושבקי טפח לגבי אריחי למלויי בטינא זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים טפח ומחצה לחד אריחא וטפח ומחצה לחד ארחא וטפח יתירה לבני ארכי דאי בנו ליה ברוחב חד ארחא וטפח ומחצה לחד ארחא וכיון לגבי ארבע אמות לא קאי אבל בלבנים כיון דרחבים הן סגייא ליה בחד ארכא דשלשה טפחים ומאי דבלבנים קאי טפי מבגויל וגזית לא ולמד מדור הפלגה דשבוק אבני ובנו בלבני דכתיב הבה נלבנה לבנים וכתיב ותהי להם הלבנה לאבן אלמא לבנים עדיפי טפי ולאו משום דבנין לבנים תקיף טפי מדגזית דהא חזינן דלאו הכי ושמעת' דפ' הבית והעליה גבי תחתון שבא לבנות בגויל איפכא משמע אלא משום דכל היכא דשוו בגובהא ההוא דיקיר טפי בעי דכפיא בפותייא טפי מהאיך דקליל והיינו טעמא דמתני' דגזית ולבנים דיהבינן ליה להאי שיעורי ולהאי שיעורי ההוא דכפיא בפותיא טפי עדיף טפי והיינו טעמא דשמעתא דפרק הבית והעליה וכל היכא דשוו בין בפותיא בין בגובה' ההוא דקליל טפי עדיף טפי והיינו טעמא דמגדל ומסקנא דהכי שיעורי כולהו הן וסידן ניכהו והני כפיסים ולבנים דקתני לא בכפיסי' ולבנים רברבי קמיירי דהוו להו לבנים בני שלשה טפחים והוה ליה ארחא טפח ומחצה כדקתני התם והאריח חצי לבנה של שלשה טפחים דא"כ נפיש ליה שיעו' בהדי סיד אלא בזוטרי קאי דבציר משלשה טפחים ובציר ליה אריח מטפח ומחצה וכי קתני

בכפיסי'זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים ובלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה דהוה לי רוחב הכותל בכפיסים ארבעה טפחים ובלבנים שלשה טפחים:בהדי מקום המיד קא חשיב להו והוא הדין לגויל וגזית כדבעינן למימר לקמן והוא הדין באתרא דנהיגי בכותל המחיצה בבניר מהכי הכל כמנהג המדינה ואפי' באתרא דנהיגי בהוצא ודפנא ומסתברא דאתרא דאיכא דבנו גויל ואיכא דבנו לבנים בתר רובא אזלינן דכי אמרינן דבממונא לא אזלינן בתר רובא הני מילי לשעבר דאיכא למימר דילמא האי גברא ממיעוטא הוי אבל לעתיד כי האי גוונא דלמיזל בתר מנהגא דאתרא הוא דבעינן בתר רובא אזלינן דאילו מנהגא דמיעוטא לאו מנהג המדינה הוא ואי פלגא ופלגא אי נמי דלא אתברר מנהגא דרובא הלך אחר הפחות שבשיעורין שהן בכלל ספק מנהג המדינה דאוקי ממונא בחזקת מאריה ※ג לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם אוקימנא אע"ג דנפל לרשותא דחד מנייהו אי נמי דפנינהו חד לרשותיה מהו דתימא להוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה קמ"ל דלא ודוקא היכא דליכא מגו להימוניה כדבעינן למימר קמן

ומאי לפיכך דכיון דמעיקרא יכיל כל חד מנייהו למכפייה לחבריה בדינא למבנייה לכותל בהדיה באמצע הרי זה בחזקת שנבנה משל שניהם באמצע וכי תימא תינח היכא דאית בה מעיקרא דין חלוקה אלא היכא דלית בה מעיקרא דין חלוקה דלא הוה יכיל למכפייה למפלג מאי לפיכך ומתני' הא אוקימנא בדלית בה דין חלוקה ובין דאית בה דין חלוקה ובין דלית בה דין חלוקה תקשי לך בשלמא גבי אבנים אצטריך לאשמועינן אע"ג דנפל לרשותא דחד מנייהו כדאמרן אלא גבי מקום לא שבעייא היכא דאתחזק' מעיקר' בשותפו' דכיון דמעיקר' כולה בחזק' שותפו' הוה קיימ' השתא נמי דפלגי אכתי מקו' הכותל בחזקתו קאי דהא לא אתחזק בחולקיה דחד מנייהו טפי מחבריה אלא אפי' היכא דלא אתחזק מעיקרא בשותפות כיון דלאו רשותא באנפי נפשא היא אלא דוכתא דמשמש להני שתי רשויות כהדדי הוא ולית ליה לחד מנייהו בגויה ראיה טפי מחבריה הרי כאן שתי רשויות הללו שולט בו ומסתמא בחזקת תרווייהו קאי • והיכי תימא אדעתין דיכיל חד מנייהו למטען ביה טפי מחבריה דאצטריך לפיכ' וכ"ת דאצטריך לפיכך גבי אבנים ואיידי דאשמועינן גבי אבנים אשמועי' נמי גבי מקום א"כ ליתני אבנים ברישא והדר ליתני מקום ואפי' גבי אבנים נמי תינח היכא דאית בה דין חלוקה אלא היכא דלית בה דין חלוקה מאי לפיכך לעולם דלית בה דין חלוקה וכי אצטריך לפיכך לאו להיכא דטעין כל חד מנייהו דכולא דידיה הוא דקא מפיק ליה כל חד מנייהו לכותל מהאי חזקה דלפיכך אצטריך דא"כ לא הוה מהניא ליה לחד מנייהו האי חזק' ולא מידי אלא להיכא דחד טעין דתרווייהו היא בחזקתיה ואידך טעין דכוליה דידיה הוא לאפוקיה מחזקתיה דאי לאו לפיכך הו"ל דינא כזה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי דזה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע לא שנא מטלטלי ולא שנא מקרקעי דכל מילתא דאתייא מכח הודאת בעל דין ליכא לפלוגי בה בין מטלטלי למקרקעי קמ"ל לפיכך למהוי של שניהם בשוה דהאי חזקה לאו לאודועי הודאת בעל דין במאי דמודי ביה קאתי אלא להלומיה לטענתיה קא אתיא בין בפלגא דמודי ביה בין בפלגא דכפר ביה דלא מבעיא היכא דהוה בה מעיקר' בכולה דין חלוקה אלא אפי' היכא דלא הוה מעיקר' בכולה דין חלוקה כיון דהשתא חזינן לה דפליגא וקיימא אוקמא אחזקתא דהיינו בחזקת חצר של שני שותפין שכל אחד מהן מכיר חלקו דיכלי למכפא אהדדי למבנייה לכותל באמצע משל שניהם והוא דלא אתברר דבנייה חד מנייהו לחודיה כדבעי' לברורי לק' וה"ה היכ' דאתבר' דבניי' חד מנייהו לחודיה לבתר דפלגי מסתמא דכיון דיכלי למכפא אהדדי למבנייה לכותל באמצע מוקמינן ליה לאידך בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן דחזקה עביד איניש דפרע מאי דידע דמיחייב ביה מדינא מידי דהוי אכותל חצר שנפל דאע"ג דהדר בנייה חד מנייהו הרי השני בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ואפילו היכא דאיכא סהדי דהוה משתמיט ליה מעיקרא דלא גרע ממאן דאתחזק כפרן אממונא דהוה מחייב ביה מדינא דכי הדר טעין חזרתי ופרעתי מהימן

אשתכח השתא דלא שנא אתחז' מעיקר' בשותפו' ולא שנא לא אתחזק לא שנא הוה לה בכולה דין חלוקה ולא שנא דהוה בה דין חלוקה לא שנא אתברר דפליגי בסתמא ולא שנא לא אתברר כל היכא דלא אתברר דבנייה חד מנייהו לכותל בחולקיה מסתמא המקום והאבנים של שניהם לא שנא עמד ולא שנא נפל ואע"ג דנפל לרשותא דחד מנייהו דכיון דאיכא האי כותל דמסהיד דהכי שתי רשויות הוה מיפלגן מהדדי אחזק' דהשתא מוקמינן להו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' נתן גבי טענת שכיב מרע הייתי אלא מטעמא דהמוציא מחבירו עליו הראיה אבל היכא דלא קאי ממונא בחזקתיה דחד מנייהו טפי מחבריה כי הכא אפילו רבנן מודו דאחזקה דהשתא מוקמינן ליה והרי חצר בחזקת שתים הכר של שנים שכל אחד מהן מכיר בה חלקו דמסתמא יכלי למכפא אהדדי למבנייה לכותל באמצע ומסתמא כי אתבני האי כותל כדיניה אתבני ומאן דטעין ביה שלא כדין עליו להביא ראיה ומתני' נמי דקתני לפיכך אם נפל הכותל אפי' לאחר כמה שנים משמע דאע"ג דלא ידעינן מעיקרא היכי הוה מסתמ' המקום והאבנים של שניהם תדע דהא מתני' הכותל חצר שנפל בסתמא קימא דלא ידעינן היכי הויא מעיקרא כסתמא דמתני' ואפ"ה מחזקינן לה בחזקת חצר השותפין שכל אחד מהן הכיר בה חלקו דהא מחייבינן להו לתרווייהו למבנייה לכותל ולא מהימן חד מנייהו למטען דכוליה דידיה הוא מטעמא דלפיכך דלא מבעיא היכא דכל חד מנייהו קא טעין דכוליה דידיה הוא דכיון דקאי ברשותא דתרווייהו ולא אלימא טענתיה דחד מנייהו טפי מחבריה דתרווייהו הוי אלא אפילו היכא דזה אומר כולו שלי וזה אומר חציו שלי נמי דתרווייהו הוי מטעמא דהאי מתני' כדכרינא

והני מילי דלא אתברר מאן מנייהו בנייה אבל היכא דאתברר דבנייה חד מנייהו מיהו לא אתברר אי באמצע בנייה ואי כונס לתוך שלו הוה חזינן אי הוה בה בכולה דין חלוקה דהוו יכלי למכפא אהדדי למפלג ולמבנא אי נמי דלא הוה בה דין חלוקה ואתברר דפלגי בסתמא אף ע"ג דאתברר דתבעיה חד מנייהו לחבריה למבני בהדיה ואשתמיט ליה ואזל האי ובנייה כיון דהוה יכיל למכפייה למבני בהדיה באמצע מסתמא באמצע בנייה ומדתרווייהו בנייה כדברירנא לעיל והיכא דהוה בה בכולה דין חלוקה לתרי היינו טעמא דלא תלינן בשותפי סגייא לאפוקא מדין חלוקה דכיון דהשתא לא פליגא אלא לתרי מסתמא החזקה דהשתא מוקמינן לה כדברירנא לעיל

ואי לית בה בכולה דין חלוקה ולא אתברר דפלגי בסתמא כיון דאתברר דחד מנייהו הוא דבניי' מעיקר' מוקמינן ליה לכותל ולמקום בחזקתיה דההוא דבנייה דהא לא אתחזק חלוקה בהאי חצר ולא דין חלוקה אלא מכח בניין הכותל דמסהיד עלוהי והאי כותל כי קא מסהיד למריה בלחוד הוא דקא מסהיד דהא אתברר מאן מנייהו בנייה ודינא

הוא דמוקמינן ליה בחזקתיה ולא דמי לכותל חצר שנפל דאע"ג דאתברר דבנייה חד מנייהו בתר דנפל ולא מוקמינן ליה בחזקתיה דשאני התם דכותל קמא לא אתברר מאן בנייה וכי היכי דאהנאי חזקה דלפיכך גבי מקום ואבנים לאחזוקי בכותל השותפין שנתחייבו לגדור משל שניהם באמצע אהנאי נמי לחיובינהו השתא לתינדר כלמעיקר' וכיון דמידי דמחייבי ביה תרוייהו הוא אע"ג דאתברר דחד מנייהו בנייה הרי הוא בחזקת שנתן עד שיביא זה ראייה שלא נתן אבל הכא דכותל קמא לא הוייה ליה חזקה דחיובא כלל דהא לא אתחזק חלוקה בהאי חצר אלא מכח בניין הכותל דמסהיד עלוהי והאי כותל כי מסהיד להההוא דבנייה הוא דמסהיד דינא הוא לאוקומיה בחזקתיה ומינו דמוקמינן ליה לכותל בחזקתיה מקומו נמי בחזקתי' קאי דהא ברשותי' קאי והמוצי' מחבירו עליו הראיה

דבל והו כמי לא אמרן אלא דלא אתברר דכונס לתוך שלו הוה אבל היכא דאתברר דכונס לתוך שלו הוה אפילו היכא דהוה קיימא בחזקת שותפות מעיקרא והוה בה דין חלוקה אי נמי מתברר דפלגי בסתמא כיון דמקום דידיה לחודיה הוא כותל נמי דידיה לחודיה הוא דהא אתברר לן דברשותיה דנפשיה הוא דבנייה ולאו מידי דיכול למכפייה לחבריה למיתב מנתה בהדיה הוא ואי נמי יהיב לא מחייב בעל הכותל לקבולי' מיניה ומימל'הוה ליה כפייה לגבי האי כותל כי ליכא דכונס לתוך שלו גבי בקעה דתרווייהו חד טעמא ניכהו

אל ד' וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אבל אם רצה כונס לתוך שלו ובונה ועושה חזית מבחוץ לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו אוקימנא להא מתני' הכי וכן בגינה סתם כמקו' שנהגו לגדור דמי ומחייבין אותו כדין החצר אבל בבקעה סתם כמקום שנהגו שלא לגדור דמי ואין מחייבין אותו ומאי סתם אתרא חדתא דליכא מנהגא אי נמי דאיכא דגדרי ואיכא דלא גדרי ומאי שנא גינה ומאי שנא בקעה משום דגינה נמי עבידא לדיר' ובעייא צניעותא מה שאין כן בבקעה דהיינו שדה הלבן ודוקא היכא דמקפא גדר בינייהו ובין רשות הרבים מארבע רוחותיהן ולא מיחסרי גדר אלא לאפסוקיה בין תרווייהו אבל היכא דלא מקפי גדר בינן ובין רשות הרבים אפילו בגינה נמי לא מחייב דאמר ליה סוף סוף לאו קא בעית אצטנועי מפני רשות הרבים אבל אם רצה אחד מהן לגדור משלו אפילו בבקעה כונס לתוך שלו ובונה ואין חבירו יכול לעכב עליו ועוש' חזית מבחוץ שתהא לו ראיה שהכותל והמקו' שלו וחזית נמי לשון ראיה הוא והכרת פני הדבר שמוכרחת עליו נקראת חזית כדאמרינן בפרק אלו מציאות שאני זית הואיל וחזיתו מוכיח עליו ומאי לפיכך דאי לאו דתקינו רבנן חזית מבחוץ למהוי ליה ראיה לבעל הכותל אע"ג דעביד חזית נמי לא הויא ליה ראיה עד דמייתי סהדיה דדידיה היא השתא דתקינו רבנן למהוי ראיה אם נפל הכותל המקום והאבני' שלו ואע"ג דנפל לרשותא דחד מנייהו כיון דאיכא סהדי דהויא ליה חזית מבחוץ בחזקתיה קאי

אל וה' ואם עשו מדעת שניהם בונין את הכותל באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם האי אם עשו דקתני אבנין הכותל קאי ולאו לשעבר קאמ' דאם כן מאי בונין את הכותל באמצע דקתני מאי דעבוד עבוד אלא אם באו לעשות קאמר דליכא דלשעבר היכא דסמיך לליבנא דאם משמע נמי לעתיד כדכתיב שנאמר אם גלחתי ושר ממני כחי אם באו גויים מן המזרח זה גיטיך אם מתי הכא נמי אם באו לעשות קאמר ומאי לפיכך כיון דתקינו רבנן חזית מכאן ומכאן למהוי ראיה דתרווייהו הוא אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם ואע"ג דנפל לרשותא דחד מנייהו כיון דאיכא סהדי דהוי חזית מכאן ומכאן בחזקתה דתרווייהו קאי

דף ד' ע"ב אל המקיף את חבירו משלש רוחותיו גדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל מתניתין לאו בנודר בינו ובין חבירו קאי אלא בגודר בינו ובין רשות הרבים כגון שהיו שדותיו מקיפות את שדה חבירו משלש רוחותיו וגדר החיצון בינו ובין רה"ר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית שנמצאת האמצעי ניקף מחמת הקיפו של חיצון אין מחייבין אותו ליתן חלקו למקי' בגדר זה דא"ל מאי אהנית לי הא קיימא רביעית אבל אם עמד מקיף וגדר את הרביעית מחייב' אותו ואפילו הראשונ' שניה ושלישי' ומאי איכא בין תנא קמא לרבי יוסי איכא בינייהו לפי מה שגדר תנא קמא סבר אם עמד מקי' וגדר את הרביעית כי מחייב ליה ניק' אכולה דמי קנים בזול הוא דמחייב דאמר ליה אנא בקנים בעלמא הוה סגייא לי ור"י סבר מגלגלין עליו את הכל לפי מה שגדר וכל שכן היכא דעמד ניקף וגדר את הרביעית דגלי אדעתיה דניחא ליה דמחייב הראשונה לפי מה שגידר לבתר דמשכינן ליה שיעור מאי דמחייב ליה חיצון מרביעית כדבעינן לברורי לקמן ולא שנא עמד ניקף ולא שנא עמד מקי' הקא דגדרה לרביעית נמי בבנין דאי בקנים לא מחייב אקמייתא אלא דמי קנים בזול דכיון דאיכא רוח רביעית דלא גדריה אלא בקנים אשתכח דלא אהניה ליה נטירותא יתירא דהנך ולא מידי וקיימא לן כרבי יוסי כדבעינן למימר קמן

ובגמ' הגמרא דמתני' בגודר בינו ובין רשות הרבים קאי מוקמינן ליה בפ'כיכר הרגל מועדת למיפסט מינה דזה נהנה וזה לא חיסר חייב ואמינן שאני התם דא"ל את גרמת לי הקיפא יתירא דמשמע מינה דהאי הקיפא לארעיה דמקיף הוה לאפסוקי בינו ובין חבירו מאי זה נהנה וזה אינו חסר איכא הא והאי זה נהנה וזה חיסר הוא דאי לאו ניקף לא הוה צריך ליה להאי הקיפא כלל ולא מתהני מקיף בהאי הקיפא אלא לאפסוקיה בין דיליה לבין חבריה אלא לא משכחת לה דתיפוק אדעתיה דזה נהנה וזה לא חיסר הוא אלא היכא דגדר חיצון בינו ובין רה"ר הוא דמשכחת לה דבלא פנימי נמי הוה צריך חיצון למיגדר בינו ובין רשות הרבים ונמצא פנימי נהנה בגדר זה וחיצון לא חיסר בהנאת פנימי כלום ותו מדאמרינן שאני התם דא"ל את גרמת לי הקיפ' יתירה משמע דהקיפא יתירה הוא דגרס לי כוליה הקיפא לא גרס ליה ואי בגודר בינו לבין חבירו כוליה הקיפה נמי איהו גרס ליה ותו הא ממעטה דרוניא ורבינא נמי שמעת לה דמתניתין בגודר בינו ובין רשות הרבים קאי כדבעינן למימר קמן והשתא דאתברר דכי מחייב מטעמא דגרס ליה הקיפא יתיר' הוא דמחיי' ממיל' שמעת דלא מחייב אלא לפום הקיפא יתירא דגרס ליה דאלו אתהני ליה טפי מהכין לגבי ההוא טופיינא זה נהנה וזה לא חיסר הוא והכי נמי ממתברא דאי אמרת הכל לפי מה שנהנה אטו פנימי אתהני חיצון לא אתהני אלא לפי חשבון הכא נמי לפי השבון ר' יוסי דאמר מגלגלין עליו את הכל נמי לפום הקיפא יתירא דגרס ליה משמע דהיינו נמי לפי מה שנהנה לפי חשבון

דרב הונא כדאית ליה ולחייא בר רב כדא"ל וכ"ת והא אסיקנ' דל"ש עמד ניק' ולא שנא עמד מקיף מגלגלין עליו את הכל ומקי' דומייא דניק' מה ניק' לפום מאי דאתהני ליה דהא גלי אדעתיה דניחא ליה אף מקיף נמי לפום מאי דאתהני ליה לעולם כי עמד ניקף נמי כי מחייב לפום הקיפא יתירא דגרם ליה הוא דמחייב אע"ג דגלי אדעתיה דניחא ליה לא אהני אלא לשווייה נהנה ואפ"ה זה נהנה וזה חסר בעינן וכי תימא א"כ למאי דס"ד מעיקרא בפ' כיצד הרגל וזה נהנה וזה לא חיסר הוא ושבקינן למירק משום טעמא דעמד ניק' הא מקי' פטור מ"מ זה נהנה וזה לא חיסר פטור דמ"מ דאפי' למאן דס"ל דזה נהנה וזה לא חסר הוא הודה דכי עמד ניקף חייב לפום מאי דאתהני ליה והשתא דסבירא לן נמי דלא שנא עמד ניק' ולא שנא עמד מקי' חייב לדייקינן מקי' דומייא דניק' כדברירנא ועוד דמדלטעמא דמאן דמוקי שיעורא דתנא קמא באגר נטורא לפום מאי דמתהני ליה יהיב ליה למאן דאמר לפי מה שגדר נמי לפום מאי דאתהני ליה לפום חושבן כולהי ארעת' דמתהניין בהאי הקיפא הוא דיהב ליה. כי מעיינת ביה שפיר אידי ואידי חד שיעורא הוא והך סוגייא נמי דייקא דכיון דלמאן דדייק מינה זה נהנה וזה לא חיסר חייב לפום מאי דאתהני ליה הוא דמחייב ולמאן דאמר פטור קאמר טעמא משום דזה נהנה וזה לא חיסר הוא ולא קאמר מאי סברת לפום מאי דמתהני ליה מחייב לא כי מחייב לפום הקיפא יתירא דגרם ליה הוא דמחייב אלא דקאמר טעמא דזה נהנה וזה חיסר הוא ש"מ אידי ואידי חד שיעורא הוא תדע דלפום מאי דנפיש המקום הניק' בארכו ורחבו טפי נפיש הקפיה טפי. • גרידא מילתא דכל פורתא ופורתא מיניה בין מחיצון שבו בין מפנימי שבו מכלל ארכו ורחבו הוא וכשם שבחיצון שבו מוסיף בהקפו לפי מידתו כך הפנימי שבו מוסי' בהקפו לפי מידתו לפיכך דין הוא שיתן כל א' מהן מהקף זה לפי מדתו היכי עבדינן חזינן כוליה ריבועה דארעתיה דחיצון בהדי פנימי כדקימן השתא בתבריאתא כמה הוי וריבועא דפנימי לחוד בתבריתא כמה הוי וחזינן חושבן תבריתא דפנימי לחודיה כמה הוי מכלל תבריתא דהך ריבועה רביע דחיצון אי פלגא פלגא ואי תולתא תולתא וה"ה לשאר חושבני והוא ניהו שיעורא דמחייבינן לפנימי למיתב ליה לחיצון לפום מאי דאתהני ליה לפום חושבן ארעתיה מכלל כוליה הקפא והוא ניהו שיעור הקפא יתירא דגרם ליה פנימי לחיצון והני מילי דעמד מקיף וגדר את הרביעית אבל עמד ניק' וגדרה דינא הוא דחזינן שיעור האי דמחייב ליה פנימי לחיצון מתלת קמייתא' כמה הוי ושיעור מאי דמחייב ליה חיצון לפנימי מרביעית כמה הוי דהאי שיעורא נמי מחייב ביה חיצון לפנימי דזה נהנה וזה חיסר הוא ומאן דנפיש חיובי' טפי מחבריה מהדר ליה טופייאנא לחבריה ודוקא נמי דלא קדים פנימי ומקי' לה לארעיה מקמי דלחייב בי דינא למיתב ליה לחיצון מאי דמחייב בגויה מהקיפו דחיצון אבל היכא דקדים פנימי ומקי' לה לארעיה מקמי לא מחייב למיתב ליה ולא מידי דהא לא אתהני ליה מהקיפו דחיצון ולא מידי וכי לא קדים פנימי ואקפה לארעיה נמי הני מילי היכא דלא גלי ניק' אדעתיה מקמי דגדרה חיצון לרביעית דלא ניחא ליה בהאי היקפא דחיצון אבל היכא דגלי ליה ניקף אדעתיה מקמי דגדרא חיצון לרביעי' דלא ניחא ליה בהאי גדר לא מחייב למיתב ליה לפי מה שגדר אלא אגר נטורא בלחוד דכיון דכל כמה דלא גדרה לרביעית לא מחייב ליה כי גלי אדעתיה מקמי דגדרה לרביעית כמאן דגלי

אדעתיה מעיקרא דמי ועוד דכל היכא דלא מחייב ארביעית כל אימת דבעי מקי' יכול לסלקה ואשתכח דלא אתהני ליה לניק' מראשונות אלא שיעור אגר נטורא כל כמה דקיימן כולה ודוקא דגלי דעתיה דלא ניחא ליה אפי' במאי דעתיד למיגדר אבל היכא דלא גלי אדעתיה אלא לשעבר כגון דתבעיה בדינא הראשונות שניה ושליש' וטעין ניק' דלא הוה ניחא ליה בהאי גדר א"כ דטעין לא מחייבנא למיתב לך ולא מידי דכל מאי דגדרת לצורך ארעאך הוא דגדרת אי נמי דקא טעין לא מחייבנא מהאי גדר ולא מידי ולא קא יהיב טעמ' לטענתיה דכיון דאנן סהדי דאכתי לא מתהני ליה מיניה לא מחייבינן ליה וכ"ש היכא דטעין בפירוש מאי אהניית לי הא קייטא רביעית כל כי האי גוונא לית ביה גלויי דעתא אלא דלא ניחא ליה בקמייתא דלא מתהני ליה מינייהו תדע דפלוגתא דתנא קמא ור' יוסי לאוקימנא אליבא דחייא בר רב דראשונה שניה ושלישית איכא ביניהו א"כ דניק' ומקי' איכא בנייהו לא מסכמת לה אלא כגון דלא גדרה לרביעית אלא לאחר שיבא מבית דין זכאי על הראשונות כדבעינן לברורה התם אלמא אע"ג דגלי אדעתיה דלא ניחא ליה בקמייתא לא הוי גלוי דעת ית דלא ניחא ליה ברביעית אלא היכא דטעין דלא ניחא ליה למיגדרה לארעיה דמשמע נמי לעתיד דכי האי גוונא ודאי אם עמד מקי' לאחר מכאן וגדר את הרביעי' אפי' ברביעית לא מחייב לדברי הכל כדברירנא טעמא לעיל •

ומנא תימרא דאי גלי אדעתיה מעיקרא דלא ניחא ליה לא מחייב למיתב ליה לפי מה שגדר דאי ס"ד מחייב אלמא מצי למיכפייה להאי הנאה על כרחיה אי הכי מעיקרא נמי נחייביה למיגדר בהדיה אלא מדלא מחייבינן ליה מעיקר' למיגדר בהדיה ש"מ טעמא דמילתא לאו משום דיכיל למיכפייה להאי הנאה על כרחיה הוא אלא משום דאיכא למימר דמינח ניחא ליה בהאי גדר הילכך כל כמה דלא אהנייה בהאי גדר לא מחייבינן ליה ולא מידי וכיון דגדר הרביעית ונהנה מהנה הוי ומחייב דזה נהנה וזה חיסר הוא ודוקא היכא דלא גלי אדעתיה מעיקרא דלא ניחא ליה בהאי גדר לא מחייבינן ליה דמקיף הוא דאפסיד אנפשיה דשמעתא הוה ניחא ליה בהאי גדר ואקפיה ולאו כל כמיניה לאהנויי על כרחיה אדעת' דאיחוביה ממונא הא למה זה דומה ליורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות או לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות דאע"ג דלכתחילה לא מחייבינן ליה לאיניש למיטע ארעיה ולא למבני חרבתיה אי אתי איניש דעלמא ונטע לה או בני לה שלא ברשו' שמינן ליה שבחיה ואי הוה מגלי אדעתיה מעיקרא דלא הוה ניחא ליה בהאי בניין ובהני נטיעות לא הוה מחייבינן ליה ולא מידי עד דמגלי אדעתיה דניחא ליה

ומנא תימרא דאי תבע ליה מעיקרא חד מינייהו לחבריה בדינא למיבני בהדיה גדר לאפסוקי בינן ובין רשות הרבים דלא מצי כפי ליה אדא מדקתני בכולהו הני מתניתא ליתא דבונין ומחייבין וכופין דמשמע חיובא לכתחילה ואילו הכא גבי המקי' לא קתני אלא ליתנא דגדר דמשמע דאיעבד ש"מ דוקא דעמד וגדר אבל לכתחילה לא יכיל למיכפיה ועוד אי ס"ד לכתחילה נמי מצי כפי ליה אי הכי גדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אמאי אין מחייבין אותו השתא אילו תבע ליה מעיקרא הוה מחייב ליה למיתב מטו מנתיה השתא דגדר רובא מנפשי' לא יהיב ליה וכ"ת שאני התם דכיון דלא תבעי' מעיקרא למיגדר בהדיה אחולי אחיל גביה אי הכי כי עמד וגדר את הרביעית אמאי מגלגלין עליו את הכל ולא לאו ש"מ טעמא דמילתא דלא מחייבינן אלא לבתר דאיתהני

והוא

והוא דלא גלי אדעתיה מקמי הכי דלא ניחא ליה בהאי
הנאה דמסתמא אמרינן מינח ניחא ליה ואע"ג דאמר
לבסוף לא הוה ניחא ליה לאו כל כמיניה אבל לכתחילה לא
מחייבינן ליה דלאו היזקא דאתי מחמתיה הוא אלא היזקא
דאתי מעלמא הוא ומצי אמר אנא לא איכפת לי בהאי
היזקא ולא דמי לחצר ועוד דכייפינן ליה אפי' אהיזקא
דאתי מעלמ' חלא דדירה שאני ועוד דהתם דקי מפסקיה בין
אהדדי' נמי כריכי ליה להוא בית שער ודלת לחצר וכל שכן
לחומה דלתים ובריח גבי עיר כייפינן ליה אבל שדה דכי
גדר פנימי בין דיליה לחיצון לא צריך ליה לגדר החיצון כלל
לא כייפינן ליה וכי תימא וכיון דכי מחייבינן ליה לניקף
מטעמא דזה נהנה וזה חסר הוא דומיא דהיורד לתוך
שדה חבירו ונטעה שלא ברשות אמאי מחייבינן ליה לשלומי
לפי מה שגדר הא גבי היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא
ברשות אפי' בשדה העשויה ליטע נמי לא יהיב ליה לפי מה
שגדר אלא אומדים כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה
ואסתכח דאי לא מטיא האי שומא כשיעו' ההוצאה לא יהיב
ליה כולה הוצאה ואילו הכא מחייבינן לפי מה שגדר שאני
הכא דכיון דכי יהיב בשותפות קא יהיב וקא מתהני ליה
מיניה כמאן דגדריה איהו לכולה אסתכח דלפי מה שגדר
דהכא ניחא ליה לניקף טפי מהך אומדנא דהתם והתם הוא
דצריך לשעוריה בכמה אדם רוצה ליתן אבל הכא כיון
דמסתמא מינח ניחא ליה לא צריך לשעורי דאנן סהדי
דרוצה ורוצה הוא אי נמי התם גבי היורד לתוך שדה חבירו
כיון דלא הו"ל לדיליה חולקא בהאי ארעא דנטעה איהו
דאפסיד אנפשיה דאפיק ממונית במידי דלא הוה רמי עליה
לאפוקי ואי אגרת דיהבינן ליה לפום מאי דאפיק אזיל פל
חד וחד ומפיק בארעא דחבריה מידי דלא צריך ליה ומחייב
ליה למרי ארעא • ואילו גבי המקיף את חבירו מארבע
רוחותיו כיון דכי אקפיה גדר לאו לצורך פנימי אקפי' אלא
לצורך ארעתא דנפשיה הוא דגדר ליכא למימר איהו דאפסיד
אנפשיה דלא הו"ל למגדר ונדר דהאי ארעתא דנפשיה
דחקוה למגדר ודינא הוא דיהיב ליה פנימי לחיצון
לפום מאי דמטי ליה לארעיה מהנאה דהאי נדר לפי חשבון
ובכי האי גוונא לא שייך למימר דילמא מפיק מידי דלא
צריך ליה דכיון דאית ליה לדיליה חולקא בההוא גדר
אומדן דעתא הוא דלא שרי זוזי בכדי ואמטו להכי מגלגלין
עליו את הכל מה שגדר דהוה ליה כיורד ברשות ופי גלי
ניקף אדעתיה מעיקרא דלא ניחא ליה בהכי והאי לאו כיורד
ברשות דמי ולא יהיב ליה אלא בפחות שבהנאות ומסתברא
דגלוי דעתא בהאי דינא אי הוי בפניו בגלוי דעתא גרידא
סגייא ואי הוי שלא בפניו סהדותא בעינן דומיא דמחאה שלא
בפניו הכי נמי בעי למימר להו לא ניחא לי בהאי גדר דגדר
לה פלניא לארעאי ואי גדר לא יהיבנא ליה מנתא באוזינקא
דהתם טעמ' מאי דאמר ליה אי הוה מחית בי הוה מזדהרנא
בשטרי הכא נמי מצי אמר ליה מקיף לניקף אי הוה מחית בי
הוה מיהנענ' ולא הוה גדרנ' עד דהוה יהיבת לי חולק' הוצא'
כגון הכותל באוזינקא אי נמי דהוה מקבילת עלך למיתב
מנתא בהדאי וכי גלי אדעתיה מעיקרא דלא ניחא
ליה כדאמרן אפי' אגר נטורא נמי לא מיתיב ליה שאני אגר
נטורא דכיון דכי לא גדר נמי מכו הרי ארעתא למיבפא
להדדי לאו ומי נטורא לארעתייהו השתא דאתהני נמי ולא
אצטריך לנטורא מיחייב למיתב ליה כשיעור מאי דאהנייה
בשכר נטורא דהוה מצי למכפייה עלויה בדס צריך את
למידע דאפי' היכא דלא גלי אדעתיה נמי דוקא בסתם
בקעה אי נמי בניכה במקום שנהגו שלא לגדור אבל בסתם
גינה לא מחייבינן ליה אלא היכא דעמד ניקף וגדר את

הרביעית אע"ג דגדריה מקיף לא מחייבינן ליה לניקף אלא
בחולקיה מדמי רביעית דאמר ליה ניקף למקיף את לינדור
ביני וביניך ואסתכח דלא אהנית לי בההוא גדר חיצון ולא
מידי וחולקי' מדמי רביעית היינו טעמא דיהיב ליה דאי נמי
הוה גדר בינו ובין חבירו מפלג רוחותיו לא הוה מיכטרא
ארעיה מבני רשות הרבים עד דהוה גדיר לה לרביעית
דסמיכא לרשות הרבים הילכך דינא הוא דיהיב ליה מגלף
דרוח רביעית שיעור מסך ארעיה דפנימי מרוח רביעית
דהיינו שיעור מאי דהוה צריך למגדר מרוח רביעית בינו
לבין רשות הרבים והוא ניהו שיעור הקיפא יתירה דגרס
ליה פנימי לחיצון מרוח רביעית ואפי' שארא דקאמרינן דלא
יהיב ליה מטעמא דאמר ליה תא לגדור ביני וביניך ואסתכח
דלא אהנית לי בגדר החיצון ולא מידי ודוקא היכא דטעין
הכי אבל היכא דלא טעין לא טעניפן ליה דאפי' היכא דלא
נפיש חולקיה בגדר הפנימי טפי מחולקיה בגדר החיצון
כל כמה דלא גלי דעתיה דניחא ליה בגדר הפנימי על
כרחיך לגבי חיצון זה נהנה וזה חיסר הוא
פרס צריך את למידע דכל היכא דקי"ל דמשלם לפי מה
שגדר לא יכיל לברורי דמי מה שגדר דינא הוא
דמשתבע מקיף כעין דאורייתא ושקיל מידי דהוה אמוציא
הוצאה על נכסי אשתו אע"ג דלא גלייא אדעתי' דניחא ליה
כיון דמעיקרא אית ליה רשותא לאפוקי ולא גליא איהי
אדעתא מעיקרא דלא ניחא ליה ישבע כמה הוציא ויטול
והוא הדין גבי מקיף דאף על גב דלא גלי ניקף אדעתיה
דניחא ליה כיון דאית ליה למקיף רשותא לאקובי דהא
בדנפשי' קא עביד ולא גלי ניקף אדעתיה מעיקר' דלא ניחא
ליה ישבע כמה הוציא ושקיל מיניה מאי דחזי ליה ואי אמר
שומו לי מאי דגדרי בפחות שבשומות והבו לי פסקו רבוותא
בכי האי גוונא דשמינן ליה ושקיל שלא בשבועה ומסתברא
כוותייהו דלזול' דלא שביח לא חיישינן ולטנין מכות פירעון
מסתברא דכיון דלא ידע דמחייבין ליה רבנן בחזק' שלא
נתן מוקמינן ליה מידי דהוה אכותל חצר מל"א ולמעלה
כדבעינן למימר קמן

דף ה ע"א ✻ ז כותל חצר שנפל
מחייבין אותו לבנותו עד
ארבע אמות בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן
מארבע אמות ולמעלה אין מחייבין אותו סמך לו כותל אחר
אע"פי שלא נתן עליו את התקר' מגלגלי' עליו את הכל בחזק'
שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן הא דקתני כותל חצר שנפל
הוא הדין אע"ג דלא הוה התם כותל מעיקרא דמחייבין
אותו לבנות עד ארבע אמות דהיזק ראיה שמיה היזק
ושיעור סלוקי היזק ראיה ד"א והא דקתני נפל סופא
אצטריכא ליה מד"א ולמעלה אין מחייבין אותו ואע"גב
דהוה גבוה מעיקרא טובא ולא הוי מצי א"ל תא להדריה
מתעיקר' דמעיקרא הוה ניחא ליה והשת' לא ניחא ליה והא
דקתני ריבא בחזק' שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן אוקימנא
אפיקודס גמר מלאכה שאם היה אחד מהן עסוק בבנין
הכותל ואמר לחבירו תן לי חצי מה שהוצאתי אמר לו
פרעתיך כיון דמדינא הוה מחייב במעיקרא למיתב ליה
הרי זה בחזקת שנתן עד שיביא הלא ראיה שלא נתן ואכילו
היכא דאתברר דתבעיה מעיקרא למיבניה בהדיה ולא
קביל מיניה ואזל תובע בתר הכי ובנייה מנפשיה כי
טעין איידך דבתר הכי פרעיה מהימן מדאמרינן בפ"ב
אוחזין בטלית גבי כפרן ומשום דלא פרע אדא זימנא הו
לא פרע ודילמא הדר ופרע ואף הא נמי כיוצא בה והיכי
דהי סמך לו כותל אחר כגון שהגביהו אחד מהן מכלו יתר
מד"א ובא השני וסמך לו כותל אחר בנגדו ארוך גלי הדעתי'

דניחא ליה שיהיה תוספת שהושיט חבריה ולהכי סמיך ליה האי כותל שני לבנות שם בית ולתת את התקרה מכותל הסמוכה לכותל התוספת ולהכנים בה ראשי קורותיו ואע"ג שעדיין לא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל ודוקא היכא דאגבייה איהו להאי כותל שני כנגד גובהו של ראשון אבל היכא דלא אגבהיה אלא עד ד"א לא מיחייב דאמר ליה כי סמכי לאשמושי עד ארבע אמות הוא דסמכן והא דקתני עלה בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן הוא קמ"ל דאע"ג דמחייב מדינא למיתב ליה בדלא הוה פסיקא ליה מילתא דהוה מחייב הרי זה בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן ודוקא דאיתברר בסהדי דהאי תובע לחודיה הוה דבנייה להיות תוספת דאע"ג דלא אתברר דתבעיה מעיקרא לנתבע למבני בהדיה ולא קביל מיניה כיון דאתברר דאיהו בנייה בחזקתי' מוקמינן ליה והאיך דקטעין דפרעיה מידי דלא הוה גדיר ליה דהוה מיחייב בנויה הוה ליה בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן אבל היכא דלא אתברר דהאי תובע לחודיה בנייה אלא מנו אוליתיה דנתבע מינו דאי בעי אמר הגא בניתיה בהדך כי טעין את בניתיה ואנא פרעתיך פלגא הוה ליה מה לו לשקר במקום חזקה דאיבעייא לן בפרקין ולא איפשיט וכל כי האי גוונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והכא דאתברר בסהדי דהאי תובע לחודיה בנייה דאוקמינן ליה בחזקת שלא נתן סוגייא דגמרא דאפי' אמר ליה פרעתיך לאחר זמנו דהיינו לאחר דסמיך ליה כותל אחר לא מהימן דכיון דלא ידע דמיחייב לא יהיב דעתיה למפרעיה דמימר אמר מי יימר דמחייבין לי רבנן כדבעינן למימר קמן •

ולא תימא הני מילי בשאר אינשי דלא ידעי אלא אפילו בצורבא מרבנן דידיע דמחייבין ליה רבנן כשאר אינשי דמי דמתניתין סתמא תנייא ולכולי עלמא משמע וטעמא דמילתא דאי אמרת לפלוני בין דידע לדלא ידע איכא מאן דלא ידע וטעין בתר הכי דידע להימוני אלא השתא דדיינינן להו לכולהו בחזקת דלא ידעי ליכא פסידא דמאן דלא ידע הא לא ידע ובחזקת שלא נתן הוא ומאן דידע כי היכי דידע דמיחייב הכי נמי ידע דבחזקת שלא נתן מוקמינן ליה ולא אבעי' ליה למיתב ליה אלא בסהדי ואי יהיב בלא סהדי איהו דאפסיד אנפשי'

והני מילי דלא חייבוהו בי דינא אבל חייבוהו בי דינא בין ידע מעיקרא בין לא ידע כי הדר טעין פרעתי מהימן חדא דכיון דאסיקנא' לטעמא משום דאמר מי יימר דמחייבין לי רבנן מילתא שמעת דאי בתר דאיחייבוהו מהימן • ועוד דבהדיא אסיקנא בפרק שנים אוחזין סתמא בכולהו תביעות בין לא תן לו בין חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי נאמן אלא לאו ש"מ דסיפא דקתני בחזקת שלא נתן בדלא חייבוהו בי דינא הוא ומדסיפא בדלא חייבוהו ב"ד הוא רישא נמי דקתני בחזקת שנתן אע"ג דלא חייבוהו בי דינא הוא דאי אמרת דוקא לבתר דחייבוהו אפי' למעלה מארבע אמות נמי ואדמפליג בין עד ארבע אמות למעלה מארבע אמות בין בחייבוהו לדלא חייבוהו הוה ליה לפלוגי לא שנא עד ד' אמות ולא שנא למעלה מד' אמות שא מש' דכולה מתני' בדלא חייבוהו וטעמ' דמילתא כדפרשינן וסוגייא דגמ' נמי הכי משמע כדבעינן למימר קמן

וכי תימא מכדי עד ארבע אמות שותפי נינהו מאי שנא מארבע אמות ולמעלה דכל כמה דלא גלי אדעתיה דניחא ליה לא מחייבינן ליה הא קיימא לן דשותף כיורד ברשות דמי והכי נמי בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע כי אמרינן כיורד ברשות דמי היכא דלא אשתתוף אדעתא דלדבר ידוע דמסתמ' לכולהו אנפי דשבחא דאפשר לאשבוחי בההוא מידי אשתתוף אבל הכא דמעיקרא כי אשתתוף בהאי כותל לסלוקי היזק ראיה בלחוד הוא דאשתתוף עד ארבע אמות דאיכא היזק ראיה מחייבינן ליה טפי לא מחייבינן ליה ואי נמי בני ליה חד מינייהו בסתמא לאו כיורד ברשות דמי דלאו אדעתא דהכי אשתתוף ואע"ג דהוה גביה מעיקרא טופא כיון דבכל אעיקרא לא שותפותיהו ושותפות מקום לאו שותפות היא שהרי כל אחד מהן מכיר חלקו לבד חבירו והשתא כי קא משתתפי בהאי כותל חדש מכח היזק ראיה בלחוד הוא דמשתתפי ועוד דכי אמרינן שותף כיורד ברשות דמי בנכסי דאית ביה שבחא בגופיה אבל למעלה מארבע אמות דכל כמה דגביה טפי ממעיט באוירא טפי וכל שכן דלגבי תרוון ריעותא היא ולית ביה שבחא אלא להיכא דצריך לעיולי ביה כשוריה כל כמה דלא סמך לו כותל אחר לאו כיורד ברשות דמי ומטעמא דזה נהנה וזה חיסר נמי לא מיחייב לכיון דאית ליה פסידא מהנך אנפי אחריני דאמרן זה חיסר וזה חיסר הוא

ברם צריך את למידע דכל היכא דמוקמינן ליה בהאי ענינא בחזקת שנתן משבע היכא בשאר תביעות דעלמא ומיפטר וכל היכא דמוקמינן ליה בחזקת שלא נתן וליכא כפירה אלא גבי פרעון דינא הוא דשקיל תובע בלא שבועה דסוגיין לקמן דכל היכא דלא ידע דמחייבין ליה רבנן פשיטא לן דהוי בחזקת שלא נתן ככל מהקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני וכיון דקיימא לן התם דשקיל בלא שבועה ואפי' מיתמי כל שכן היכא דשקיל בלא שבועה

והני מילי היכא דליכא הכחשה אלא גבי פירעון אבל היכא דאיכא הכחשה בשיעור הוצאה אי בריא ובריא הוא ואיכא חיוב שבועה דאורייתא גבי נתבע משתבע שבועה דאוריית' ומיפטר ואי לא משתבע היסת ומיפטר לא שנא עד ארבע אמות ולא שנא למעלה מארב' אמות ואי תובע בריא ונתבע שמא לא מיבעייא עד ד"א דיכלי למכפא אהדדי דכיורד ברשות דמי דיהבנא כמה הוציא ויטול אלא אפי' למעלה מארבע אמות דלא יכלי מעיקרא למכפא אהדדי כיון דאית ליה רשותא למיעבד וגלי חבריה אדעתיה לבסוף דניחא ליה יהבנא כמה הוציא ויטול כדבעירנא לעיל גבי מקיף והתם הוא דאע"ג דלא גלי ניקף אדעתיה דניחא לי מיחייב דודאי זה נהנה וזה חיסר הוא • אבל הכא איכא למימר דזה חיסר וזה חיסר הוא אי גלי אדעתיה דניחא ליה דהוה ליה זה נהנה וזה חיסר מיחייב ואי לא לא מיחייב כדבעירנא לעיל והיכא דאיכא הכחשה בין בשיעור הוצאה בין בטענת פירעון כגון דטעין תובע דהכי והכי אפיק ונתבע קא טעין דלא אפיק כי האי שיעורא ודפרעיה ההוא שיעורא דאפיק איכא לפלוגי דאי בריא ובריא הוא עד ארבע אמות דמהימן נתבע בין אטענת פירעון בין אשיעור הוצאה משתבע היסת אתרוייהו ומיפטר ומארבע אמות ולמעלה דמהימן אשיעור הוצאה ולא מהימן אפירעון ההוא שיעורא דמודי ליה דאפיק אע"ג דטעין עליה דפרעיה משלים ליה דהא איכא סהדי דאיהו בנייה וליכא מה לי לשקר להימוני' אפירעון כלל ושאר הוצא' דכפר בה משתבע עליה היסת ומיפטר דהא לא שייכא גבי שבועה דאורייתא לא מכח הודאת פיו דההוא שיעורא דמודי ליה דאפיק כיון דטעין עליה פרעתי לאו הודאה דמיחייב עליה שבועה היא ולא מכח העדאת עדים דהא

לא מכחשי ליה. ואי תובע נמי שיעור הוצאה בריא ונתבע שמא בהא נמי איכא לפלוגי דעד ארבע אמות משתבע תובע שיעור הוצאה כעין דאורייתא ומשתבע נתבע שיעורי דקא טעין דפרעיה מיניה שבועת היסת ופרע ליה שארא. אבל מארבע אמות ולמעלה אע"ג דלא מיחייב תובע שבועה אפירעון מיגו דמיחייב שבועה אשיעור הוצאה משתבע נמי אפירעון בגלגול ושקיל כוליה. והוא הדין היכא דטעין נתבע שמא בין אשיעור הוצאה בין אפרעון דאפי' עד ארבע אמות משתבע תובע כעין דאורייתא אתרווייהו ושקיל כוליה.

ה ושמעינן מינה דכי יהיב פלגו אוזיקא אית ליה מדינ' לאשתמושי ביה וליתן עליו תקרתו ולא מצי חברי' לעכוביה עילויה דאי לא תימא הכי כי סמיך לו כותל אחר אמאי מגלגלין עליו את הכל נהי נמי דגלי אדעתיה דניחא ליה לאשתמושי ביה כיון דלית ליה לאשתמושי ביה אמאי מגלגלין עליו את הכל אלא לאו ש"מ דאית ליה מדינא לאשתמושי ביה והיינו דאמר בגמ' בכל השותפין מעכבין זה על זה חוץ מן הכבוסה התם בחצר השותפין במידי דמעכב עלייהו לבני חצר לאשתמושי בה והוא הדין בכותל השותפין במידי דלאו אורחי' לאשתמושי בה כגון גפת וזבל ומלח וסיד וסלעים ואמת המים הסמוכים לכותל דלאו אורחיה דכותל לאשתמושי ביה בהכי דאפילו מריה נמי דקפיד אנפשיה דלא לסמוך ליה מידי דמזיק ליה אבל הכנסת קורות וכיוצא בהן דמעיקר תשמישה לכותל נינהו לא מצו מעכבי אהדדי דמעיקרא בנייה לאשתמושי ביה כל חד מינייהו מגושא דידיה בנייה וכן הלכתא.

והשתא דאמרת לא מצו מעכבי אהדדי אע"ג דלחד מינייהו אית ליה בגוויה תשמישה כי האי גוונא ולאידך לית ליה כל היכא דבלאו ההוא תשמישא לתרווייהו הוי השתא כמי דתרווייהו שוי ולית ליה לחד מינייהו זכותא בגוויה טפי מחבריה וכי אשתמיש ביה חד מינייהו מעיקרא מכח שותפותיה הוא דאישתמש ביה והא דלא אשתמש ביה נמי האידך מהך גיסא משום דלא איתרמי ליה תשמישא דצריך ליה. והכי נמי מסתברא דאלת"ה מעיקרא היכי שבקי ליה לחד משותפי לאשתמושי בהו בכותל השותפין וליחוש דילמא טעין ביה בכוליה כדאשכחן גבי הקונה שני אילנות לענין העולה מן הגזע וכי תימא דאמרינן ליה להאיך הוה לך לצייך נמי לאשתמושי בה מאידך גיסא מצי אמר לא אצטריך לי וא"כ מצינו חזית בחצר ואנן בבקעה לחודה תנן תדע נמי דהא סוגיין בכולהי חזקות דעלמא דכל היכא דברירא מילתא דהויין ליה למחזיק בההוא מידי דבעי לאחזוקי ביה זכותא מהכפא אחרינא לאשתמושי ביה ההוא תשמישא דאשתמש ביה או להתנויי ההיא הנאה דאתהני ליה מיניה לא קיימא ליה חזקה בגויה מכח ההוא תשמישא דאשתמש בה ולא מכח ההיא הנאה דאתהני ליה מיניה דכי שבקיה מריה לאשתמושי או לאתהנויי ביה מכח ההוא זכותא דאיתברר דאית ליה בגויה הוא דשבקיה מידי דהוה אאומן ושותף ואריס ומידי דהוה נמי הבעל בנכסי אשתו דקא מתמהינן פשיטא כיון דאית ליה פירי הוא דקא אכיל ואשה בנכסי בעלה דקא מתמהינן פשיטא כיון דאית לה מזוני מזוני הוא אכלה ומידי דהוה אמשכנתא היכא דאיתברר דבמשכנתא קא נחית לה וה"ה הכא כיון דאית ליה זכותא לאשתמושי ביה בהאי כותל מכח שותפותא דאית ליה בגוויה אף ע"ג דלחבריה לית ליה בגוויה תשמישא כלל לא קיימא ליה חזקה לתרי תשמישא לאיטען בכוליה:

ושמעינן נמי דלא שנא סמך לו כותל אחר ולא שנא לא סמך לו כל היכא דיהיב ליה לבעל התוספת זוזי דהיינו פלגו אוזיקיה מיחייב לקבולינהו מיניה והוו שותפי בכוליה כותל כדמעיקרא דכיון דעיקר הכותל באמצע הוא דאבני אשתכח דהאי תוספת דבני חד מינייהו למעלה מארבעה אמות באוירא ותרווייהו בנייה. והו"ל לגבי פלגא כיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות דמצי מרי חורבא כל אימת דבעי לסלוקי בזוזי ומתניתין נמי דייקא דקתני סמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל. אי אמרת בשלמא כיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות דיינינן ליה היינו דכי גלי אדעתיה דניחא ליה מחייבינן ליה אלא אי אמרת כיורד לשל עצמו דיינינן ליה כי סמך לו כותל אחר אמאי מגלגלין עליו את הכל אלא מאן דסמיך כותלו לכותל חבירו הכי נמי דמגלגלין עליו את הכל אלא לאו משום דהוה ליה בעל התוספת לגבי פלגא כיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות ומדלעיגין חיוביה דהאי סומך כיורד לתוך של חבירו דיינינן ליה לענין סלוקיה לבעל התוספת מפלגא בזוזי נמי כיורד לתוך של חבירו דיינינן ליה. והיא דאמרינן לקמן לכי מפיס לי לא תיתרע אשיתאי ולא קאמרינן לכי מסליק לי בזוזי דאלמא בדעתיה דבעל התוספת תלייא מילתא התם אורחא דעלמא נקט דקיס ליה בגוויה דכיון דגלי אדעתיה מעיקרא דלא ניחא למיתב ליה פלגא לבסוף נמי לא יהיב ליה ואי יהיב ליה לא יהיב ליה אלא בציר מהכי לכל דלא יהיב ליה מיפו מאי דחזי ליה ואי לית ליה לאשתמושי ביה עד דמפייס ליה.

כרם צריך את למידע דכי דיינינן ליה כיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות הני מילי בעיקר דינא בין לענין סלוקי בזוזי בין לענין חיוביה היכא דגלי אדעתיה דניחא ליה אבל לענין שיעורא דמחייב ליה לאו כיורד לתוך חורבתו של חבירו דיינינן ליה דאילו התם היכא דגלי אדעתיה דניחא ליה שמין לו וידו על התחתונה אם השבח יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח ואילו הכא אע"ג דגלי אדעתיה דניחא ליה לא שנא שבח יתר על ההוצאה ולא שנא הוצאה יתירה על השבח חצי ההוצאה הוא דיהיב ליה ומאי שנא התם כיון דלית ליה לבונה או לנוטע זכותא בגופא דארעא וכי מסליק ליה בזוזי לגמרי מסליק ליה דינא הוא למישם ליה שבחא כוליה דגבי מריה ארעא הוא דמשתייר ואיהו לחודיה הוא דמתהני בה אבל הכא דתרווייהו אית ליהו חולקא באוירא דהאי כותל ואע"ג דמסלק ליה מפלגא לאו לגמרי מסתלק דכי משתמש כל חד מינייהו בהאי כותל בתר הכי לאו בפלגיה לחודיה משתמש אלא בכוליה הוא דמשתמש אי אמרת יהיב ליה חצי שבח שהוא יתר על ההוצאה אשתכח דקא שקיל דמי פלגו שבחא דמתהני ליה מיניה בתר הכי כמה דמתהני ליה להוא דסלקי' מיניה בזוזי והוא הדין היכא דהויא הוצאה יתירה על השבח דאי לא יהיב ליה אלא חצי שבח אשתכח דמישתמש בכוליה בהדיה בשוה ולא יהיב ליה בהוצאה אלא בציר מפלגא.

דף ז' ע"ב מ' כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר. רשב"ג אומר כו' טעמא דרשב"ג דקא סבר לא כל החצרות ראויות לבית שער אלא הסמוכים לרשות הרבים ולא כל העיירות לחומה אלא הסמוכה לספר ולית הלכתא כותיה דקי"ל יחיד ורבים

ורבים הלכה כרבים ואי משום דאמר רבי יוחנן כל מקום ששנה ר"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה הא דחינן לה בכתובות בפרק המדיר ואסיקנא אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן הלכך לא שנא הכי ולא שנא הכי כייפינן ליה

※ י כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר שנים עשר חדש ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד הא דקתני רישא כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר שנים עשר חדש דוקא לפסי העיר כגון בניין חומה דלתיים ובריח וכיוצא בהן דעסיק בהו ואתי אבל לשאר מילי לא בעינן שניט עשר חדש כדבעינן למימר קמן והאי קנה בה בית דירה דקאמרינן דוקא בלוקח • אבל נפל לו בירושה כיון דממילא קא אתייא ולאו איהו טרח בהדה לאו כאנשי העיר דמי דאכתי לא גלי אדעתי' דניחא ליה למידר בהדייהו ומתנה אתאן לפלוגתא דר' אחא ורבינא בפ' שנים אוחזין בטלית והלכה כדברי המקל הילכך מתנה כירושה דמייא ולא מיחייב

דף י"א ע"א ※ י"א אין חולקין את החצר עד שיהא

בה ד' אמות לזה וארבע אמות לזה • מתני' במילתא של חצר קיימא כגון שחלוקין בבתים ואינן משותפין אלא בחצר דאין בה דין חלוקה עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה באמת בת ששה טפחים דקיימא לן דאמה של בניין ששה טפחים והא נמי כיון למדת קרקע הוא לאמה של בנין מדמינן ליה ומסקנא ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים כדבעינן למימר קמן • מיהו צריכינן לבירורי דכל ארבע אמות דאמרינן בהאי מכילתא ארבע אמו' על ד"א נינהו מהא דתניא בריש גמרא דסוכה בית שאין בו ארבע אמות על ד"א אין האחין השותפין חולקין בו והזינן בה טעמא דלית בה ד"א על ד"א הא אית בה פלגינן והא אנן תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד"א לזה וארבע אמות לזה והשתא כיחזי אכן אי אמרת בשלמא מתניתין דאין חולקין את החצר ד' אמות על ארבע אמות לזה וארבע אמות על ד"א לזה קתני היינו טעמא דקשיא מתניתין אברייתא דבית שיש בו ד"א על ד"א כי פלגת ליה לא מטי ליה לכל חד מנייהו ד"א על ד"א אלא אי אמרת דלא בעינן ד"א אלא באורך אבל ברוחב בבציר מהכא סגייא מאי קושיא הא ודאי כי מוקמת לה לברייתא כפשטה נמי דכי יש בו ארבע אמות על ארבע אמות חולקין לא קשיא מידי דהא בית שיש בו ד"א על ד"א אי פלגת ליה אכתי מטי ליה לכל חד מנייהו בפלגיה ד"א על שתי אמות אלא ודאי ש"מ דמתני' ד"א על ד"א לכל חד וחד קתני כדברירנא טעמא דמילתא דבבציר מהאי שיעורא לא חזי לתשמישא דחצר ולא מיקרי חצר וקיימא לן דכל שאילו יחלק ושם כלי קרוי עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדמים דלאו כל כמיניה דחד מנייהו לסלוקיה לשותפי' מההוא שותפותא אלא בחולקא דמתהניא ליה מיניה מטין הנאה קטייתא דהוה מתהניא ליה מכוליה בשותפות לפי חשבון והיינו טעמא דכייל להו נמי לכולהו שיעורי' בהאי מתניתין כדבעינן לברורי לקמן

※ יב ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה רבי יהודה אומר תשעה חצאי קבין לזה ותשעה חצאי קבין לזה מאי תשעה קבין • בית זרע תשעה קבין שהוא תשבורת שבעים וחמש אמות על חמשים אמה ז כיצד סאה ששה קבין דהוו להו תשעה קבין סאה ופלגא בית סאה כמה הוי חמשים על חמשים כמה הוו להו בתבריתא תרי אלפי וחמש מאה אמין ברוחב אמה רמי עלייהו פלגא דהוו ליהו תלתא אלפי ושבע מאה וחמשין חד ופלגא בתבריתא דבית סאה • ר"י אומ' ט' חצאי קבין לזה וט' חצאי קבין לזה דהוו להו בתברית' פלגא ותמני מאה ושבעין וחמש ומסקנ' דלא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה דת"ק הוה כחישא ארעא ובבציר מט' קבין לא מיכפל לאיטפולי בה ובאתרית דר' יהודה הוה שמינא ארעא ובט' חצאי קבין נמי מיכפל לאיטפולי והני מילי בארץ ישראל אבל בח"ל שיעורא אחרינא הוא כדבעינן למימר קמן

※ יג ולא את הגינה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר"ע אומר בית רובע כלומר בית רובע קב וקי"ל כרבנן דאמרי בית חצי קב לזה ובית חצי קב לזה דהוו ליהו בתברית' מאה ותמניא אמין ותולתא לכל חד מינייהו ברוחב אמה והני מילי בארץ ישראל אבל בח"ל כי דאלו יוהא ובקולחן נמי לא אמרן אלא היכא דלא חזו ליה לערוביה בהדי ארעא אחריתי דאית ליה אמיצריה אבל היכא דחזי ליה חולקיה דכל חד מינייהו לערובי בהדיה ארעיה דסמיכא ליה והוי בתרויהו כשיעור כל היכא דהלו אית בהדין חולקא הוה אית לכל חד מינייהו מדינא למיפלג אמיצריה כדבעינן למימר קמן

※ יד ולא את הטרקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה

※ טו אמתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפילו בפחות מכאן יחלוקו ובכתבי הקדש אע"פי ששניהם רוצים לא יחלוקו מאי בזמן שאין שניה' רוצי' שאחד מהן לבדו הוא שרוצה וחבירו מעכב עליו אבל בזמן ששניהם רוצים לחלוק אפילו בפחות מכן יחלוקו וליכא משום בל תשחית ובכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו משום בזיון כתבי הקדש ודוקא בכרך אחד אבל בשני כריכות אם רצו לחלוק חולקין דליכא בזיון כדבעינן למימר קמן

※ יו ושמעינן מינה דכתבי הקודש היכא דהוו בכרך תפור כא' אסור למיפלגינהו משו' בזיון אבל בשני כריכות חולקין

סליק פירקא דמתני'

ד"ב ע"א ※ י"ז גמרי והא דתנן שותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין

את הכותל באמצע • סברוה מאי מחיצה גודא שכמפה שכל אחד מהן היה מכיר חלקו ולא נשאר ביניהם אלא לבנות את הכותל בלבד והא קמ"ל דאע"ג דלא אירכו להדדי אלא למיעבד מחיצה לא מצי חד מינייהו למימ' לא עבידנ' אלא פסיפס דהיינו כותל העשוי חלונות דמסתמא כי אירכו להדדי לסתם מחיצה המפסקת בין כל חצרות דעלמא הוא דאירכו להדדי דלא מפסקן מהודי אלא בכותל ומאי משמע דהאי מחיצה לישנא דגודא הוא כדתנייא מחיצת הכרם שנפרצה אומרי' לו גדור חזרה ונפרצה אומרי' לו גדור נתייאש ממנה ולא גדרה הרי זה קידש וחייב באחריותו כדבעינן לפרושי לקמן וטעמא דרבן לעשות מחיצה הא לא רצו לא כייפינן ליהו למיעבד כותל אלא פסיפס אלמא היזק ראיה לא שמיה היזק ולית הלכתא הכין דקיימא לן היזק ראיה שמיה הזק כדבעינן למימר קמן ומקשינן עלה אי הכי דהאי מחיצה גופה כותל היא האי בונין את הכותל בונין אותה מבעי ליה ומאי ידעינא דהכותל דאיירי ביה מעיקרא קאי ופריך אי תניא בונין אותה הוה אמינא בפסיפס בעלמא מגיין דפסיפס נמי מחיצה מיקרי וטעמא דרבן הא לא רצו אפי' פסיפס

גמי לא דאמר ליה לא ניחא לי למיעוטי בתשמישתא
כולי האי ובבציר מהאי שיעורא סגיא לי למיעבד מחיצה
קמ"ל כותל כדפרישנא טעמא לעיל • ושמעינן
מהא מתניתא דמחילת הכרם המפסקת בין הכרם ובין
שדה זרעים שנפרצה אומרין לו לבעל הכרם גדור כדי
שלא יפסיד נפשו על תבואת חבירו גדרה וחזרה ונפרצה
אומרין לו גדור והא קמ"ל דכל זימנא וזימנא בעי התראה
כתייאש הימנה ולא גדרה והוסיף הזורע באחד ומאתים
הרי זה קידש את הזורע וחייב באחריותו ודוקא דומיא
דנתייאש דגלי אדעתיה דלא ניחא ליה השתא למיגדר
הילכך אם הוסיף הזורע במאתים אסור דכיון דניחא
ליה בעירוביה כמאן דזרע להו בידים דמי • אבל
אם היה דעתו לגודרה ולא הספיק לגודרה עד שהוסיף
במאתים מותר דדומייא דלא תזרע כרמך כלאים
בעינן דניחא ליה ותנן נמי במס' כלאים פרק כרם שחרב
כי האי גוונא הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו
מותר כשאחזור אלקטנו אם הוסיף במאתים אסור •

יח ושמע מינה דמאן דהוה מחייב למיגדר בינו
ובין חבירו ולא גדר ואתו גנבי וגנבו לו
מידי דרך הגדר חייב לשלומי ליה וכן כל מאן דגרים
לאפסודי ממונא דחבריה כי האי גוונא ואף ע"ג דלא
קא עביד מעשה והוא דמתרו ביה מעיקרא •

יט שם ע"ב ודייקינן באמלע פשיטא
אי אמרת בשלמא מאי
מחיצה פלגותא כיון דהאי רצו לאו אבניין קאי אלא
אעיקר פלגותא קאי היינו דאיצטריך לאשמועינן דכיון
דרצו לחלוק וחלקו בונין את הכותל באמלע בעל כרחן
דהזק ראיה שמיה היזק • אלא אי אמרת מאי
מחיצה גודא • ומאי רצו אבניין הכותל קאי
וטעמא דרצו הא לא רצו לא צריכא למימר דכי רצו
לבנותו באמלע בנו ליה באמלע ופרקינן לא צריכא
דרלייה חד מינייהו לחבריה ואירצי ליה מהו דתימא
תני אמר ליה כי אירצאי לך למעוטי באוירא דממעט
והודיה דחצר מחמת האי כותל אבל למעוטי נמי בתשמישתא
למיתב לך מהלקאי חולקא למקום הכותל לא אירצאי
לך קמ"ל דכיון דאיתרצי ליה למיבנייה לכותל בין תרווייהו
וקנו מיניה משמע למיבנייה באמלע הוא דאירצי ליה
ואע"ג דסוגייא דשמעתין אליבא דלישנא קמא דמשמע
נמי תני כל חד מינייהו למיכפייה לחבריה למיפלג בפסיפס
וכל היכא דמדינא יכלי למיכפא אהדדי משמע בהדי
נינהו • ובאמלע הוא דבנו ליה התם בדאית בה
דין חלוקה ממיגדר התם וכי אצטריך באמלע
אליבא דהאי שינויא בדלית בה דין חלוקה דדחיקא
תשמישתא דכל חד מינייהו ולאו למימרא דמוקים לה
למתני' בדלית בה דין חלוקה אלא בין דאית בה דין
חלוקה בין דלית בה דין חלוקה מהו כי אצטריך באמלע
בדלית בה דין חלוקה דאילו היכא דאית בה דין חלוקה
פשיטא דבאמלע בנו ליה • ואי בעית אימא
אפי' דאית בה דין חלוק' נמי אצטריכא ליה לשיעורא דכותל
מהו דתימא מצי אמר ליה למעוטי בתשמישתא כולי
האי לא אירצאי לך דהא בבציר מהאי שיעורא סגייא
לי אי ניחא לך למיבנייה כמנהג המדינה בנייה לטופייא
החולקך קמ"ל באמלע כדפרישנא ואע"ג דהאי קושייא
והאי פירוקא לא איצטריך ליה אלא לטעמא דמאן דאמר
היזק ראייה לא שמיה היזק ואנן קיימא לן היזק
ראיה שמיה היזק נפקא לן מיניה לעניין בקעה

דלית בה היזק ראייה ונפקי נגון שאינן עשויים לדירה דלית
בהו היזק ראייה היכא דרלייה חד מינייהו לחבריה
ואירצי ליה דלא מצי אמר ליה אירצאי לך
למעוטי באוירא אבל בתשמישתא לא אלא בונין את
הכותל באמלע והיינו טעמא דלא דייקינן עלה וכי רצו
מאי הוי להדרו ביה • ואי נמי קנו מידם קנין דברים
בעלמא הוא ולהדרו בהו דדייקינן לקמן לטעמא דמאן
דאמר מאי מחיצה פלגותא משום דהכא מבכחת לה כגון
דקנו מיניה דמחייב למבנייה לכותל בהדיה לסלוקי היזק
ראיה דכי האי גוונא ודאי לאו קנין דברים בעלמא הוא
דהא לא קנו מיניה למבנייה אלא אודויי אודי ליה דמחייב
ליה בהדי וקנו מיניה וה"ל כמאן דא"ל חייב אני לך
מנה דמשתעבד ואילו התם אע"ג דקנו מיניה דמחייב
לחלוק כיון דלא חייב נפשיה נמונא אלא חלוקה בעלמא
הוה ליה קניין דברים בעלמא ולא מחייב

ד ומקשינן תו והיזק ראיה לאו שמיה היזק תא
שמע וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין
אותו ואוקימנא וכן בגינה סתם כמקום שנהגו לגדור דמי
ומחייבין אותו ודחינן גינה שאני דא"ר אבא אמר רב אסור
לאדם שיעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמתה וכן
קתני דאלמא כי היכי דחצר מחייבין גינה נמי מחייבין
ודחינן כי קתני וכן אגויל וגזית וליתיה להאי טעמא דהוא
לטעמא דמאן דאמר היזק ראיה לא שמיה היזק קאמרינן
אלא טעמא דגינה משום היזק ראיה הוא דגינה נמי עבידא
לדירה ובעיא צניעותא וכי קתני וכן אמחייבין אותו קתני
דאלמא כי היכי דסתם חצר מחייבין אותו סתם גינה נמי
מחייבין אותו ואגב אורחין ש"מ דכי היכי דגבי חצר מקום
שנהגו לבנות גויל גזית כפיסים לבנים בונין הכל כמנהג
המדינ'הס הכי נמי לינא גבי גינה ואפי' למאן דאמר היזק
ראיה לא שמיה היזק וכ"ש לטעמ' דמ"ד הזק ראיה שמיה הזק

כא ושמע מינה דאסור לאדם שיעמוד על שדה
חבירו בשעה שעומדת בקמתה משום עינ' בישא

כב ת"ש כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו עד
ארבע אמות נפל שאני ודקארי לה מאי קרי
לה כלומר והמקשה שהקשה אותה למה הקשה אותה הלא
היה יודע דהיכא דנפל שאני ופריק שוכא דאצטריכא ליה
לאקשויי מארבע אמות ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות
ואע"ג דהוה גביה טפי אי אמרת בשלמא משום היזק ראיה
היינו דאין מחייבין אותו לבנותו אלא עד ד"א אלא אי
אמרת משום דהוה התם כותל מעיקרא מארבע אמות
ולמעלה נמי ליחייביה כדהוה מעיקרא והמתרץ מתרץ
דמעיקרא אין משום היזק ראיה ונפל שאני • אבל
לכתחילה לא מחייבינן ליה ולית הלכתא הכי אלא לכתחילה
נמי מחייבינן ליה עד ד"א לכולי עלמא מיהת שיעור דומיא
דגודא לסלוקי היזק דראיה ארבע אמות הוי

כג ת"ש אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד'
אמות לזה וד"א לזה הא יש בה ארבע אמות
לזה וד"א לזה חולקין מאי לאו בכותל אלמא הזק ראיה
שמיה היזק ודחינן לא פסיפס והוא כותל העשוי חלונות
חלונות ולית הלכתא הכין אלא כמאן דאמר כותל סתום
דהיזק ראיה שמיה היזק

כד ת"ש החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע
אמות ותני עלה מלמעלן שלא יציץ ויראה ומלמטן
שלא יעמוד ויראה ומכנגדן שלא יאפיל • ודחינן היזקא
דבית שאני ולית הלכתא הכין אלא אפי' בחצר נמי
איכא היזק ראיה ומדקא מותבינן מינה היזק ראיה

לא שמיה היזק ודחינן היזקא דבית שאני ולא קאמרינן הכא במאי עסקינן בבית ש"מ דפשיט לן דמתני' בבית קאי ולאו בחצר מאי על כרחך מדקתני עלה ומכגדן שלא ואפילו דאליבא פשיטא לן דהני מילי גבי בית דלא שליט ביה נהורא אבל חצר דשליט בה נהורא לא

ד"ג ע"ב ❧ ב"ה ואיכא דאמרי סברוה מאי מחיצה פלגותא

ואשכחן כי האי לישנא כדכתיב ותהי מחצת העדה מן הצאן ומתרגמינן פלגות כנישתא וקא מיירי כגון שלא היה לאחד מהן חלק ת' גויים בחצר ונתרצו לעשות חלוקה בחצר כדי שיהא כל אחד מהן מכיר חלקו וכיון דרצו לחלוק בונין את הכותל באמצע בעל כרחן אלמא היזק ראיה שמיה היזק • ומקשינן עלה אי הכי לעשות לאבות מיבעי ליה כלומר אי האי מחיצה גופה פלגותא היא למ"ל למיתני לעשות דמשמע דבר שצריך מעשה בחצר כגון בנין וכיוצא בו לאבות בחצר מיבעי ליה כענין שנאמר ואבו את כספו וכלישנא דרבנן פחת שפחתתו מיתה מאבין בחי ופרקינן לישנא דעלמא נקט כדאמרי אינשי תא נעביד פלגותא : ומקשינן תו ואי היזק ראיה שמיה היזק מאי איריא רצו לחלוק אפי' לא רצו נמי ליכפו אהדדי למפלג ואמטול הכי טעמא דרצו הא לא רצו אית דינא דגוד או אגוד ומאי קמ"ל דאע"ג דלית בה דין חלוקה כי רצו פלגי תנינא אימתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפילו בפחות מכן יחלוקו • אי מהתם הוה אמינא פסיפס בעלמא קמ"ל כותל כלומר אי מהתם הוה אמינא כי קתני אבל בזמן ששניה' רוצים אפי' בפחות מיכן יחלוקו דפלגי בפסיפס בעלמא קמ"ל מתני' דהשותפין שרצו לעשות מחיצה דכיון דנתרצו לחלוק בונין את הכותל על כרחן ומקשינן עלה וכי רצו מאי הוי להדרו בהו דקא ס"ד דכי קתני להאי חיובא גבי כותל כשרצו לחלוק ועדיין לא חלקו הוא דקתני כפשטא דמתני' וכיון להאי חיובא כשרצו לחלוק הוא דתלי כי רצו לחלוק נמי מאי הוי דקתני חיוב' גבי כותל להדרו ביהו בעיקר חלוקה ואשתכח דליכא חיובא גבי כותל א"ר אסי א"ר יוחנן בשקנו מידם : ואכתי קס"ד בשקנו מידם לחלוק קאמר ומקשינן עלה וכי קנו מידם מאי הוי קנין דברים בעלמא הוא ולהדרו ביהו דלא מהני קניין אלא היכא דקנו מיניה אגופיה דממונא בין לאקנויי ממונ' בין לאיחיובי בממונא אבל בדבר הגורם לממון כגון דקנו מיניה למפלג או למעבד הקנאה קניין דברים בעלמא ולא מהני ופריק שקנו מידם ברוחות כלומר דהאי קנו מידם דקא אמרינן לאו כשקנו מידם לחלוק קאמרינן אלא כשקנו מידם ברוחות ומתני' דקתני שרצו לעשות מחיצה בחצר לאו כשרצו לחלוק ועדיין לא חלקו קיימא אלא כשרצו לחלוק וחלקו וקנו מידם זה לזה ברוחו' פלו' קבל רוח מזרחי' והקנה לשותפו רוח מערבית ופלוני קבל רוח מערבית והקנה לשותפו רוח מזרחית רב אשי אמר כגון שהלך זה בעצמו והחזיק בתוך שלו וזה החזיק בתוך שלו ומתניתין תרתי קמ"ל דאע"ג דלית בה דין חלוקה כי רצו פלגי ואשמועינן דכיון דהרשות בידם לחלוק אם חלקו בקנין או בחזקה וכיוצ' בהן חלוקת קיימת כאלו היה בה דין חלוקה מתחלה והרי הן יכולין לכוף זה את זה לבנין הכותל דמעיקר חלוקא הוא דתליא כשרצו אבל בנין הכותל כיון שחלקו ונתקיימה חלוקתן בונין את הכותל על כרחן והיינו דאמרינן מעיקרא ומאי קמ"ל דכי רצו בכותל כלומר דכי רצו למפלג פלגי ומכי פלגי בונין את הכותל על כרחן וכי קא מקשינן עלה וכי רצו מאי הוי להדרו להו לגמי דפלגא אדעתין מעיקרא דברצו לחלוק ועדיין לא חלקו קאי הוא דמקשינן עד דפרישנא כשרצו לחלוק וחלקו ומתני' אתי הכי קתני השותפין שרצו לעשות חלוקה בחצר וחלקו בונין את הכותל באמצע בעל כרחן אבל אם לא קנו מידם ברוחות ולא החזיק כל אחד מהן בתוך שלו אע"פ שרצו לחלוק וקנו מידם לחלוק כל אחד מהן יכול לחזור בו ודוקא בחצר שאין בה דין חלוקה אבל בחצר שיש בה דין חלוקה אע"ג דלא רצו נמי כופין זה לזה לחלוק ולבנות את הכותל באמצע • וכן הלכתא חדא דקיימא לן כלישנא בתרא ועוד דהא ר"י ורב אשי כולהו טרחי לתרוצה למתני' אליבא למאן דאמר היזק ראיה שמיה היזק ואפילו בחצר ואע"ג דאיחזוק דדירי הכי כמה שני לא קיימא להו חזקה חדא דמתני' סתמא קתני ועוד דמסברא נמי לא קיימא ליה חזקה חדא דהא לא עבוד מעשה דתיקום ביה חזקה דומיא דפתיחת חלונות וכיוצא בהן ועוד דאפי' עביד מעשה כגון דהוה מעיקרא כותל ביניהן ופרצו בידים וחזייה חבריה ושתק ודיירי הכי כמה שני מצי למיהדר ולמכפייה לסלוקי היזק ראיה ולא דמי להיזק'דחלון דקא אמרינן בפ' חזקת הבתים דאית ליה חזקה כדבעינן לפרושי התם דאילו הזק' דחלון לאו היזק תדיר הוא דכל היכא דלא מיכוין בעל החלון לעיוני מיניה לא מצי חזי משום דאיכא מחיצות דמערבי עליה ואפשר דלא מעיין אבל חצר אע"ג דלא מיכון לעיוני נמי לא סגייא דלא חזי דהא ליכא מחיצה כלל וכולה חדא תשמישתא היא הילכך הו"ל כקוטרא ובית הכסא דאידי ואידי היזק תדיר הוא והיזקא דמטי מיניה לצערא לגופיה דאינשי הוא הילכך כקוטרא ובית הכסא דמי דלא קיימא להו חזקה ועוד דגבי חצר וכיוצא בה דאע"ג דלא מיכון דלא חזי לא סגיא דלא חזי מעיקרא כי קא מחזיקי באיסורא ודאי קא מחזיק כדדרשינן בפרק חזקת הבתים מקרא דוירא את ישראל שכן לשבטיו מה ראה ראה שאין פתחיהן מכוונין זה לזה אלמא נמי איסורא נמי איכא ולית ליה חזקה דאין חזקה לאיסורין והוא הדין גבי פתח כנגד פתח לחד טעמא הוא ועוד דקרא דילפינן מיניה בפתחים מכוונים זה לזה קאי והוא הדין גבי שני גגין זה כנגד זה היכא דעביד חד מינייהו לדירה אבל גבי חלון העשוי לאורה או למרחי מיניה מידי דלית ליה היזק ראיה כיון דיכיל לאהתנויי בתשמישתה ודלא לאשתכולי ברשותא דחבריה מעיקרא כי קא מחזיק ואמטול הכי קיימא ליה חזקה דמצי אמר מימנענא ולא משתכלנא ודוקא דאחזיק אבל לכתחילה לענין דינא יכול למחות דאמר ליה מאן דמימנעת דילמא לא מימנעת כדאמרינן בהדייא דאפי' למעלה מארבע אמות מצי אמר ליה זימנין דמותבת שרשיפת ויתבת וקא חזית

❧ כו' מיהא שמעינן דלא מהני קנין אלא היכא דקנו מיניה אגופא דממונא אבל היכא דקנו מיניה

למעבד הקנאה כיון דלא מקנו ליה לגופיה דממונא בההוא קנין לא משתעבד לאקנויי ליה דהוה ליה קנין דברי' בעלמ' ולא הוי קנין דהא הכא דכי קנו מיניה למפלג כיון דלא קנו מיניה ברוחו' עדיין לא משתעבד ואפי' קנו מיניה דמחייב למפלג לא משתעבד דא"כ לוקמא למתני' בהכי כפשטא דמשמע שרצו לעשות חלוקה בחצר ועדיין לא עשו ולא ליצטריך לאוקמא כשחלקו והא טעמא דלא משתעבד דלא מהניא הודאה במילתא דלא הוה מיחייב ביה אלא היכא דהוה יכיל לאקנויי או לחיובי נפשיה בגוה כדאמרינן בהכותב את האשה גבי חייב אני לך מנה בשטר אבל גבי חלוקה וכיוצא בה כיון דליכא אנפא דמשעבד

פה נפשיה למיפלג היכא דלא מחייב מדינא למיפלג כי אודי כמי דמיחייב בהכי ולאו כלום הוא וה"מ היכא דקנו מידו דמחייב לחלוק או להקנות וכל שכן היכא דקנו מידו לחלוק או להקנות אבל קנו מידו שחייב לתת כ"וך או לבנות או לזון מסתברא דלאו קנין דברים בעלמא הוא שהכתיבה עצמה היכא ממון הוא דלאו אכתיבה גופה קנו מיניה אלא אגופא דממונא קנו מיניה דמיחייב למיתב ליה כך וכך ממון : ועוד דכיון דקנייה לממונא גביה איחייב למיתביה ניהליה וקרא כמי דכתיב גבי קנין לקיים כל דבר דאי כשהדבר מתקיים בו לבדו לאפוקי קניין להקנות או לחלוק שאין הדבר מתקיים בקנין זה עד שיחלוק או עד שיקנה לו בהקנאה אחרת תדע דכי אקשינן וכי רצו מאי הוי להדרו בהו ואי כמי קנו מידן קנין דברים בעלמא הוא ולהדרו בהו לא קא מקשינן אלא למאן דאמר מאי מחיצה פלגותא דאשתכח דקנו מידן לחלוק אי כמי דמיחייב לחלוק ואלו למאן דאמר מאי מחיצה גודא דאשתכח דקנו מידן לבנות את הכותל לא קא מקשינן מאי טעמא על כרחיך משום דאיכא אנפא דמיחייב כגון דקנו מידן למיחייב למבניה בהדי הדדי דכי קנו מיניה הכי ממונא קא מיחייב נפשיה ולאו קנין דברים בעלמא הוא אלא מיהו הני מילי היכא דקנו מיניה דמיחייב למיתן ליה כ"וכ דדרך הודאה הוא אי כמי דרך שיעבודא דשעביד נכסיה להכי ולאו קנין דברים הוא אבל קנו מידו לתת כ"וכ או לבנות או לזון כיון שאין הקנין נופל על החיוב ולא על גוף הממון אלא על הכתיבה עצמה והכתיבה עצמה אין בה ממש אלא מעשה בעלמא הוא ומכי למיהדר ביה תדע דהא לישנא דמתן לאו לשון חיוב משמע דמחייב מהשתא למיתב אלא לשון הבטחה משמע דלא משתעבד מידי דהוה אמאן דכתיב בשטרא אתן שדה זו לפלוני דאע"ג דמסר ליה שטרא לא קני כדאיתא בפ' השולח ואי קשיא לך הנושא את האשה ופסקה עמה שתהא זן את בתה חמש שנים חייב לזונה ה' שנים התם אי למאן דמוקים לה כרבי יוחנן דאמר חייב אני לך מנה בשטר כיון דאמר חייב משתעבד • ואי למאן דמוקים לה בשטרי פסיקתא כיון דדברים הנקנים באמירה גמרי לאקנויי כמי בהאי לישנא וכי תימא נהי כמי דדברים הנקנין באמירה הן הני מילי מגבי חרי אבל למגבא ממשעבדי לא משתעבד אלא בדקני מיניה אי כמי בדכתב שטרא כדאוקימנא התם בהדיא ואי ס"ד סלקא כי האי גונא קנין דברי' בעלמא הוא לא ליהני ביה קנין למיטרף ממשעבדי הא לא קשיא דכי היכי דמהנייא ביה אמירה בעלמא למגבא בני חרי אע"ג דבעלמא דינא לאו הכי הס הכי מהני ביה קנין למטרף ממשעבדי ואע"ג דבעלמא לא מהני ואי קשיא לך כמי ההיא דגרסינן בפרק המקבל בענין ההוא דאמר לחבריה אי מוברנא יהיבנא לך אלפא זוזי ואמר רבא אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא טעמא דא"ל אי מוברנא דהויא לה אסמכתא ולא קניא הא לאו הכי אע"ג דא"ל יהיבנא לך משתעבד דלאו קנין דברים הוא דאלת"ה אנקיט לה טעמא משום אסמכתא לימא משום קנין דברים שאני התם דכיון דקבלה לארעא וזכה בה אדעתא דהכי אסמכתא כמאן דאגרא מיניה באלפא זוזי דמי הדין הוא סברא דילן ורבוותא קמאי כמי הכי אסכימו ואיכא מן רבוותי' בתראי מאן דהוה ס"ל דקנין לתת לאו קנין דברים בעלמא הוא אלא כמאן דקנו מיניה דמחייב לתת דמי ולא מקרי קנין דברים לפום הדין טעמא דידהו אלא במי שקנו מידו לחלוק או להשתתף או לילך וההוא דגרסינן בגיטין בפרק השולח גט לאשתו ההומר כתתי שדה פלוני לפלו' כתנה לפלו' הרי היא שלו אתננה לו ר' אומר קנה וחכמים אומ' לא קנה

ואמ"ר יוחנן וכלן בשטר אלמא אע"ג דכתב ליה בשטרא אתן שדה פלו' לפלו' ומסר ליה לשטרא ניהליה לא קני לא קניא להו מידי דאיכא למימר שאני שטר מתנה וכיוצא בו דלאו לשעבודיה לנותן למיתב ההוא מידי קאתי אלא לאקנויי גופא דההיא ארעא בהאי שטרא קאתי וכי כתב ליה אתננה לו לשון הבטחה משמע דמקני ליה ניהליה למחר וליומא אחרא בשטרא אחריכא או בקנין ואמטול הכי לא קני אבל קנין לשעבודיה נכסיה כמי קאתי ואמטול הכי אע"ג דאמ' לה בלשון להבא כמי משתעביד ומילתא צריכא עיונא

✻ כז והא דתנן מקום שנהגו לבנות גויל גזית כפסים לבנים בונין את הכותל הכל כמנהג המדינה •

גויל אבני דלא משפייאן גזית אבני דמשפייאן כדכתי' כל אלה אבנים יקרות כמדות גזית מגוררות במגרה מבית ומחו' כפיסים אריחי דאיכון פלגו לבני כדתנן והאריח חצי לבנה לבנים : לבני א"ל רב אחא בריה דרב אוייא לרב אשי ממאי דגויל אבני דלא משפייאן וטפח יתירה למורשא דקרנתא • אימא מאי גויל פלגו גזית וטפח יתירה לבני ארחי כדאמרי' כפיסים אריזי וטפח יתירה לבני ארחי ולטעמיך כפיסים אריחי מנלן גמרא גויל כמי גמרא איכא דאמרי א"ל רב אחא בריה דר' אוירא לר' אשי ממאי דכפיסין אריחי וטפח יתירה לבני ארחי ואימא מאי כפיסין ליבני דלא וטפח יתירה למורשא דקרנתא א"ל ולטעמיך גויל אבני דלא משפייאן מנלן גמרא כפיסים כמי גמרא

✻ כח אמר אביי ש"מ דלבני ארחי טפח והני מילי בטינא אבל בריכסא בעייא טפי כלומר כי סגייה ליה בטפח היכא דממלו ליה בטינא אבל בריכסא דהיינו טיט או טיד שערבו בהן חול בעון טפי

✻ כט והא דתנן בגזית זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצ' דייקינן עלה למימרא דבגזית כל ד"א בגובהא אי הוי ה' טפחים בפותייא קאי ואי לא לא קאי דהא הכא דלסלוקי היזק ראיה ד"א הוא דבעינן כדקתני בהדייא גבי כותל חצר שבכל וקתני בגזית זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה אלמא בבציר מהכי לא קאי ולפום הדין חושבנא כי הוי שמנה אמות בגובהה בעי עשרה טפחים • והוא אומרו טרקסין דהוה גביה טובא וקאי והיא מחיצה המבדלת בין ההיכל לקדש הקדשים שהיתה גבוה לאמה ולא היתה רחבה אלא אמה בת ששה טפחים ואע"פכ עמדה ופרקינן שאני התם דאיכ' טפח יתירה דההוא טפח יתירה כי מהני בגובהה לאו לחשבון ה' טפחים לד"א בלחוד מהני משום דמצטרפי טפחים להדדי ונפיש חיליהו לאוקומיה לגובהה טפי ודמי ליה בחילא דאיכא איכא ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה ומסתברא דגבי גויל וכפיסים ולבנים כמי הייכו טעמא דגויל כל ארבע אמות בגובהה אי הוי ששה טפחים והוא הדין בכפיסים ארבעה טפחים ובלבנים שלשה טפחים קאי ואי לא לא קאי : וש"מ דהאי כותל דקתני ברישא כרקין בונין את הכותל באמצע בעי למהוי ברומיה ארבע אמות דשיעור סלוקי היזק ראיה ארבע אמות בעינן

✻ ל ובמקדש שני מ"ט לא עבוד אמה טרקסין עד תלתין קאי טפי לא קאי דקיימא אגביה הוא ומנלן דהוה גביה טפי דכתיב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון • רב ושמואל חד אמר בשנים וחד אמר בבנין ואיתא להאי ואיתא להאי בבנין דמקדש ראשון עמד ארבע מאות ועשר ומקדש שני ארבע מאות ועשרים בבנין דהיכל ראשון הוה גביה תלתין ושני הוה גבי מאה אמה כדאיתא במסכת מדות : ולעביד עד תלתין בבניין ואידך לעביד בגרבו' תלתין כמי כי קאי אגב תקרה דקאי וליעביד שיעור האי

קאי

דקאי בבניין ואידך ליעביד בפרכות אמר אביי גמירי
או כוליה בפרכות או כוליה בבניין כדאשכחן במשכן ושמע
מינה לענין מחיצה המבדלת בין ההיכל לקדש הקדשים שאין
עושין מקצתה בבניין ומקצתה בפרכות אלא או כוליה בבנין
כדאשכחן במקדש ראשון או כוליה בפרכות כדאשכחן במשכן
דכתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים

※ לא איבעייא להו הן ושידן או הן בלא שידן כלומר
כל אלו השיעורין האמורים ברוחב הכותל הן ושידן
בכלל או הן בלא שידן שבמלא שצריך ליתן מקום לשיד הוץ
מן השיעור האמור לרוחב הכותל אמר רב נחמן בר יצחק
מסתמא הן ושידן דאלמא מקום השיד בכלל דאי ס"ד הן בלא
שידן לחשביה ודחינן כיון דלא הוי טפח לא חשיב ליה ולא
והא קתני זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה
והא הכא דחייבי טפח הוא וקא חשיב ליה ומשנינן התם חזי
לאצטרופי בהדיה הך פלגא אחרינא דיהיב האיך נמי והוו
להו טפח אמטול הכי חשיב ליה אלא מקום השיד מכא ונוכא
דאי נמי מצטרפת ליה לא הוי טפח לא חשיב ליה ואע"ג
דאידחייא לה שיטתיה דרב נחמן בר יצחק עיקר מימריה
לא אידחי הילכך הלכתא כותיה ואגב אורחיך שמע מינה
דמשו למשכא אהדדי למשידיה לגודא בשיד ודוקא בגויל
וגזית אי נמי בכפיסים ולבנים וכיוצא בהן

※ לב תא שמע הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח
והאריח חצי לבנה של שלשה טפחים דאלמא לבנה
גופא שלשה טפחים היא ואי ס"ד הן ושידן היכי קתני
בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה דהוו
להו שלשה טפחים ׃ ותו לא והא לבנה גופה שלשה טפחים
לבר משיד אלא לאו ש"מ הן בלא שידן ומקום שיד לא קא
חשיב ופריק התם ברברבתא דייקא נמי דקתני של ג' טפחים
מכלל דאיכא זוטרתי ש"מ ׃ ומתני' דקתני בלבנים זה נותן
טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה בזוטרת' דהוו להו איכון
ושידן בכלל ג' טפחים ׃ אבל ברברבתא בעי טפי והוא
הדין נמי בכפיסין בזוטרי קא מיירי אבל ברברבי דאית בהו
טפח ומחצה בעי טפח למקום השיד

※ לג אמר רב חסדא לא לסתור איניש בי כנישתא עד
דבני בי כנישתא אחריתי איכא דאמרי משום
פשיעותא וא"ד משום צלויי ביה דאדהכי והכי לית להו דוכתא
לצלויי מאי בינייהו דאיכא דוכתא לצלויי למאן דאמר משום
פשיעותא אע"ג דאית להו דוכתא לצלויי נמי אסיר ׃ למאן
דאמר משום צלויי כיון דאיכא דוכתא לצלויי שפיר דמי
וקיימא לן כלישנא קמא דאסר ואע"ג דסוגיין בכוליה תלמודין
כלישנא בתרא שאני הכא דסוגיין כלישנא קמא כדבעינן
למימר קמן והני מילי למסתר בי כנישתא בעידנא דרגילי
לצלויי ביה אבל בעידנא דלא רגילי לצלויי ביה כגון בי סתוא
בקייטא ובי קייטא בסתוא סתרי ובנו דהא מרימר ומר
זוטרא סתרי ובנו בי סתוא בקייטא ובי קייטא בסתוא דכיון
דהוו להו כטרא לצלויי בי סתוא בקייטא או בי קייטא
בסתוא מזרזי נפשייהו ולא פשעי א"ל רבינא לרב אשי גבו
זוזי ומנחי מאי מי איכא למיחש לפשיעות' או לא א"ל חיישי'
דילמא מתרמיא מילתא דמצוה ויהבי להו וש"מ סוגיין כמאן
דאמר משום פשיעותא דאי כמאן דאמר משום צלויי הא דרב
אשי היכי משכחת לה אי דאיכא דוכתא לצלויי כסתור ובנה
ואי דליכא דוכתא לצלויי מאי איריא משום דחיישינן דילמא
מתרמייא מילתא דמצוה ומזבני להו ׃ תיפוק לי דאדהכי
והכי ליכא דוכתא לצלויי אלא על כרחין בדאיכא דוכתא
לצלויי ומשום דחיישינן לפשיעותא דמו ׃ ליבני הדירי
והדרי כשורי מאי מי חיישינן לפשיעותא או לא וממקנא
חיישינן דילמא מתרמי' מילתא דפדיון שבויים ומזבני
להו והא נמי כלישנא קמא סלקא ומקשי' אי הכי דחיישינן
לכולי האי מאי איריא עד דבני בי כנישתא אחריתי אפילו
בנו נמי בי כנישתא אחריתי לא נסתרה להאי דחיישינן דילמא
מתרמי פדיון שבויים ומזבני ליה לאידך א"ל דירתא לא
מזבני איניש ומילתא דלא שכיחא היא ולא חיישי בה רבנן
והני מילי דלא חזא בי תיובתא כלומר כותל רעוע אבל חזא
בי סתר ובני כי הא דמר בר רב אשי חזא תיוהי בבי כנישתא
דמתא מחסייא וסתריה ועיליה לפורייה בגויה ולא אפקיה
מיניה עד דתקין ליה שיפכי ׃ אי הכי בבא בן בוטא היכי
אשביה עצה להורודוס למסתר בי מקדשא והאמר רב חסדא
לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי
אב"א תיובתא חזא ביה ואי בעית אימא שאני מלכותא דלא
הדרא ביה ושמעינן מינה דהזא ביה תיובתא אע"ג דליכא
דוכתא אחריני לצלויי סתר ובני דהא בי מקדש לגבי קרבנות
כדינא דבי כנישתא היכא דליכא דוכתא אחרינא לצלויי דהי
ואפ"ה קאמרי' דהיכ' דחזא ביה תיובתא סתר ובני ומדקאמרי'
נמי שאני מלכותא דלא הדרא ביה ש"מ דטעמא משום
פשיעותא הוא דאי משום דליכא דוכתא אחרינא לצלויי בי
לא הדרא ביה נמי מאי הוי

※ לד הורודוס עבדא דבית חשמונאי הוה כתן עיניו
באותה תינוקת קם קטלינהו לכולהו מרוותיה
ושיירה לההיא ינוקתא ההיא ינוקתא סליקא לאיגרא
ואמרה כל מאן דייתי ויימר מבית חשמונאי קאתינא עבדא
הוא דלא אשתייר מינייהו אלא ההיא ינוקתא וההיא ינוקתא
הא נפלה ומיתה והלכתא היא דהא עבדו בה עובדא בפר'
עשרה יוחסין

※ לה אמר מאן דריש מקרב אחיך תשים עליך מלך
רבנן קם קטלינהו לכולהו רבנן ושייריה לבבא
בן בוטא למשקל עצה מיניה ׃ אהדר ליה כלילא דילי
אריביה ונקרינהו לעיניה יומא חד אתא ויתיב קמיה א"ל
חזי מר האי עבדא בישא היכי קטלינהו לרבנן א"ל ומאי
אעביד א"ל ללטייה מר א"ל כתיב גם במדעך מלך אל
תקלל ׃ א"ל האי לאו מלכא הוא א"ל לא יהא אלא עשיר
כתיב ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר א"ל ולא כתיב ונשיא
בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך הוא ׃ א"ל
מסתפינא דילמא אמרי ליה ׃ א"ל השתא מיהא ליכא
איניש הכא ׃ א"ל כתיב כי עוף השמים יוליך את הקול
וש"מ דהא דכתיב גם במדעך מלך אל תקלל ובחדרי משכבך
אל תקלל עשיר אפילו היכא דארגיז קמיה שמיא אסור
מבעי ליה למלטייה ואע"ג דכתיב ונשיא בעמך לא תאור
בעושה מעשה עמך הא לאו עושה מעשה עמך לאו מיענש
הוא דליכא דלא לקי עליה מיהו איסורא מיהא איכא משום
סכנתא דכתיב כי עוף השמים יוליך את הקול ׃

※ לו אמר ליה אי הוה ידענא דהוה זהיריתו כולי
האי לא הוה קטלינא לכו ׃ השתא מאי תקנתיה
דההוא גברא ׃ א"ל הוא כבה אורו של עולם ילך
ויעסוק באורו של עולם ׃ הוא כבה אורו של עולם רבנן
דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ׃ ילך ויעסוק באורו
של עולם בה"מ דכתיב ונהרו אליו כל הגוים ׃ ובבא בן
בוטא היכי משיא ליה עצה להורודוס והא אמר רב יהודה
אמר רב ואי תימא רבי יהושע בן לוי מפני מה נענש
דניאל להשליכו לגוב אריות מפני שהשיא עצה
לנבוכדנצר שנאמר להן מלכא מלכי ישפר עליך וגו' אי בעית
אימא שאני בה"מ דלא סגייא בלא מלכותא ׃ ואי בעית
אימא שאני עבד דשייך במצות ש"מ דגוי דאעיק לישראל
אסור לאשוביה עצה למעבד דבר מצוה והני מילי במילי
דסגייא להו לישראל בלא ההוא גוי אבל היכא דלא סגייא
להו

להו

להו אלא בשכונא גוי שרי לאשוביה עלה והני מילי בגוזא אבל עבר דשיך במלות שרי

לז והא דתנן בונין כותל כמנהג המדינה הכל לאתויי מאי לאתויי באתר דנהיגי בהוצי ודפנא בהוצין וחוזקן

לח לפיכך אם נפל הכותל המקו' והאבנים של שניהם שניהם לא צריכא דנפל לרשותא דחד מנייהו אי נמי דפנינהו חד לרשותיה מהו דתימא להוי אידך המוציא מחברו עליו הראיה קמ"ל דלא מאי טעמא דשותפין כי האי גונא לא קפדי אהדדי כדאמרינן בפרק הבית והעלייה אי בעי' תי' שותפין כי האי גונא לא קפדי אהדדי הלכך לית להו חזקה אהדדי אלא בראיה אי נמי לאחר חלוקה ובמתני' מיניה דכל מידי דידיע לתרי שותפי לא מיבעיא היכא דלית להו ראיה ברורה אלא מחמת דיכלי מעיקרא למכפא בדינא אהדדי לאשתתופי בההוא מועט משתמ' מחזקינן ליה בחזקתא דתרויהו לפום מאי דהוו מצי מעיקרא למכפא אהדדי בדינא ואע"ג דקאי השתא ברשותא דחד מינייהו כמאן דקאי ברשותא דתרויהו דמי ודוקא היכא דליכא מיגו להימוניה כגון דאתברר דהני אבנים דהאי כותל שנפל גביה דנתבע נינהו דלא מצי למטען לא היו דברים מעולם אי נמי החזרתים לך דהא אתברר דגביה נינהו הילכך כי טעין נמי אין שקלי ודידי שקלי אי נמי חזרתי ולקחתים ממנו לא מהימן דהא אתחזק בשותפות דאי לא אתברר כדאמרן מיגו דאי בעי אמ' לא נטלתי כלום אי נמי נטלתי והחזרתים לך והני אחריני נינהו כי טעין דהני נינהו ושקלתינהו מיניה אי נמי מעיקרא כוליה כותל דידי הוה מהימן ואע"ג דאיכא אית להו למכפא אהדדי למפלגיה בין תרוייהו לאו כמאן דאיכא סהדי דהוה דתרויהו דמי דהא כי מוקמינן ליה בחזקתא דתרויהו משום חזקה הוא דמוקמי' ליה בחזקתא דתרויהו דחזקה לא עביד איניש מידי דלא מיחייב ביה מלינא דומיא דחזקה לא פרע איניש בגו זימניה והמיא דמארבע אמות ולמעלה בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן דאיבעיא לן לקמן אי אמרינן מה לי לשקר במקו' חזקה אי לא ולא איפשיט וכל כי האי גונא חומרא לתובע וקולא לנתבע אלא מיהו מסתברא דהני מילי גבי כותל חצר דליכא ראיה דלאו מינייהו הוא אלא משום חזקה בלחוד אבל גבי בקעה וכיוצא בה היכא דאיכא חזית דמוכחא ליה כסהדי דמיא ואפי' היכא דאיכא מגו לא מהימן למימר אין שקלי ודידי שקלי דמה לי לשקר במקום עדים לא אמרי' ודוקא היכא דטעין דמעיקרא דידי הוה למוכחא ליה חזית אבל היכא דטעין חזרתי ולקחתי ממנו דלא מכחשא ליה חזית מהימן ודוקא היכא דאיכא מיגו אבל היכא דליכא מיגו לא מיבעייא היכא דהואי התם חזית לתרווייהו דאתחזק בשותפות דלא מהימן דשותפין כי האי גוונא לא מחזקי אהדדי אלא אפי' היכא דלא הואי חזית אלא לחד דליכא טעמ' דשותפותא כלל כיון דבקעה דוכתא דלא שכיחי בה אינשי היא כל היכא דהוה יכיל בר מרא לפנוייהו בעידנא דלא חזי ליה איניש לית ליה חזקה בגווייהו דלא עדיפי בהאי ענינא גביה מגודרות

ותנא תימרא דבקעה בחזקת דיכיל למישקל מינה בעידנ' דלא חזי ליה איניש היא מדאמרי' התם הרי שבא ואמר אני ראיתי את אביכם שהטמין מעות בשדה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן בבית לא אמר כלום בשדה דבריו קיימין זה הכלל כל שבידו ליטלן דבריו קיימין וכל שאין בידו ליטלן לא אמר כלום דשמעת מינה דבשדה בחזקת דבידו ליטלן הוא : והיא דאמרינן לא חניף איניש למיגזר דיקלא דלאו דיליה ולא חניף איניש למיכל פירא דלאו דיליה שאני התם דאיכא שומרי דגוזר ואוכל כל בפני אחריני ודאי לא חניף אבל בדוכתא דליכא איניש דחזי ליה זימנין דשקיל דאי לא תימא הכי גבי גודרות נמי לא חניף איניש למישקל מידי דלאו דיליה וליהמניה

לט והא דתנן וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אסיקנא רבא הכי קאמר וכן בגינה סתם כמקום שנהגו לגדור דמי ומחייבין אותו מכלל דמקום שנהגו לגדור אפילו בבקעה נמי מחייבין אותו ומקום שנהגו שלא לגדור אפי' גינה נמי אין מחייבין אותו ומסתברא דהני מילי בגינה ובקעה אבל חצר לא מהני בה מנהג למפטריה אלא אפי' מקום שנהגו שלא לגדור מחייבין אותו דאיסורא נמי איכא דכתיב וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו מה ראה שאין פתחיהן מכוונין זה לזה אמר ראויים הללו שתשרה שכינתו מיד ותהי עליו רוח אלהים תדע מדלא קתני הכי גבי חצר אלא קא פסיק ותני בונין את הכותל באמצע שמע מינה דגבי חצר ליכא לפלוגי בין מקום שנהגו לגדור למקום שנהגו שלא לגדור אלא לא שנא הכי ולא שנא הכי מחייבין אותו וכי תימא אדרבא מדקתני וכן בגינה ש"מ דחצר וגינה חד דינא אית להו האי מאי אא"ב דחצר אפי' מקום שנהגו שלא לגדור מחייבין אותו וגינה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין והיינו דקא פסיק גבי חצר וקתני בונין וגבי גינה לא קא פסיק ותני אלא בסתמא וכי קתני וכן אסתם גינה וחצר קאי דתרווייהו מחייבין אלא אי אמרת דלא שנא חצר מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו האי דינא גבי חצר הוה ליה לפרושי והדר ליתני עלה וכן בגינה ותו לא אלא מדגבי גינה קתני וגבי חצר לא קתני שמע מינה דהאי דינא ליתיה אלא גבי גינה אבל גבי חצר אפי' במקום שנהגו שלא לגדור מחייבין אותו

מ הרי אמרו אבל אם רצה כונס לתוך שלו כו' ועושה חזית מבחוץ מאי חזית אמר רב הונא לכאיף ליה לקרנא לבר וחודו של ראש הכותל מאחד משני צדדיו קרי קרנא כלומר שכופף טיח הסיד או האבנים שבראש הכותל לחוץ כלפי רשות חבירו והוא דכניס לתוך שלו כי היכי דלא ליסתרי' למכפייניהו לאויר רשותא דחבריה ורבי יוחנן אמר משיעה באמתא לבר כלומ' שבח את פני הכותל בסיד כשיעור אמה מבחוץ כלפי רשות חבירו וכל שכן היכא דשייע טפי מאמתא דאי סלקא דעתך דווקא אבל טפי לאו חזית הוא ליחוש דילמא אתי חבריה ומוסיף עלה דהאי אמתא ואמר דידי ודידיה הוא ודייקינן ולעביד לגאו ומהדרינן דילמא אתי חבריה ושביל מאבראי ואמר דידי ודידיה הוא אי הכי השתא נמי מקליף ליה ואמר דידי ודידיה הוא קילופא מידע ידיע וקי"ל כרבי יוחנן

מא ושמעינן מינה דהיכא דליכא חזית לא מכאן ולא מכאן מוקמינן ליה בחזקתא דתרווייהו ממאי מדמקשינן השתא אתי חבריה מקליף ליה ואמר דידי ודידיה הוא ואי לאו דהיכא הכי למאי ניחוש ליה

ושמעינן נמי מינה דהיכא דמינכר קילופא כמאן (דאית) לחזית התם (דמי) נמי והויא ראיה להאי דמאידך גיסא דכוליה כותל דידיה הוא

מב הוינא מאי ניהו חזית דעביד ליה אמר רב נחמן סנופי ירכי לבר כלומר סמוכי המשקלות יתנם מבחוץ ודייקינן לעבוד לגאו ומהדרינן דילמא אתי חבריה

מחבראי ואמר דידי ודידיה הוא ושמע מינה דאי עבדי הכי דתרווייהו הוי דאי לאו דידיה הכי למאי ניחוש ליה ומקשינן השתא נמי ליחוש דילמא אתי חבריה ושרי להו ואמר דידי ודידיה הוא ואוקימנא דשריק להו בטינא ומקשינן מקליף ליה ופרקינן קילופא מידע ידיע ושמע מינה דאי ליתנהו השתא התם ולא מינכר קילופא וליכא ראייה דהוה איכא התם חזית מצי אמר דידי ודידיה הוא אבל היכא דמינכר קילופא לא מהימן אביי אמר הוצא לא סגייא ליה אלא בשטרא דקשבל קילופא דטינא מטלוי הוצא לא ידיע ולית הלכתא כוותיה כדבעינן למימר
קמן

דף ד' ע"ב מתני'

והא דתנן אם עשו מדעת שניהם בונין את הכותל באמצע ועושים חזית מכאן ומכאן ולא יפסה לא לזה ולא לזה והויא לה ראיה דתרווייהו הוא ופרקינן דילמא אזל חד מינייהו ועבד ואמר כוליה דידי הוא כלומר ה"ה נמי דאי לא עביד לא זה ולא זה בחזקת תרווייהו מוקמינן ליה אלא מתני' עצה טובה קמ"ל דלעבדו תרווייהו דאי לא עביד חד מינייהו חיישי' לרמאות' דילמא אזיל חד מינייהו ועביד ואמר כוליה דידי הוא דהא בבקעה קאי דלא שכיחי בה אינשי תדיר ויכיל למעבד מבחוץ בלא דעתא למרא וכי תימא נמי חיישינן לרמאותא כי האי גוונא א"כ תקנתא דעשיית חזית מבחוץ מאי אהנייה ליה ליחוש דילמא אזיל חבריה ועביד נמי מהאי גיסא והויא לה חזית מכאן ומכאן ואמר דידי ודידיה הוא לא דמי היכא דכתבי מעיקרא אדעתא דחזית להיכא דלא כתבי אדעתא דחזית דאלו היכא דעביד חד מינייהו מעיקרא חזית מבחוץ כיון דידע דבהאי חזית הוא דהויא ליה ראייה דכוליה דידיה הוא אזדהורי מזדהר בארעיה דלא לשבקיה לחבריה למעבד חזית מאידך גיסא אחרינא ואילו היכא דלא עביד חד מינייהו וכיון דלא כתבי אדעתא דחזית מנין דאיכא חד מינייהו אלא דאמר אדעתיה לאזדהורי בארעיה כולי האי ומתמה' ותנאי תנא תקנתא לרמאי אמר ליה אטו רישא דקתני ועושה חזית מבחוץ לאו תקנתא לרמאי הוא מי לא עביד חזית מכי חבריה למטען דידי ודידיה הוא אמר ליה האי מאי בשלמא רישא תנא דינא דכונס לתוך שלו ובונה ולא מצי חבריה לעכובי עליה משום מיעוטא אוירא ותנא תקנתא משום דינא אלא סיפא דמיד כשעשו מדעת שניהם מאי דינא קמ"ל פשיטא אטו אנן לא ידעינן דאי בעו למיעבד תרווייהו עבדי אלא כולה מילתא משום תקנ' לרמאי קתני לה ובדין הוא דהוה יכיל לאוקומ' כגון דרצייה חד מינייהו לחבריה ואירצי ליה דקמ"ל נמי דינא דלא מצי א"ל כי איתרצאי לך למעוטי באוירא אבל בתשמישתא לא אלא בונין את הכותל באמצע אלא משום דליכא דאם עשו מדעת שניהם דאם נימא דעתא דתרווייהו כהדדי משמע וכולה תקנתא לרמאי קמ"ל רבינא אמר סיפא אתאן להוצא ולאפוקי מדאביי דאמר הוצא לא סגייא ליה אלא בשטרא קמ"ל דבחזית סגייא ליה כלומר ה"ה נמי דאי לא עביא חד מינייהו שפיר דמי והויא ראיה דתרווייהו הוא אלא סיפא אתאן להוצא והיא נופא קמ"ל דחזית נמי ראיה היא ואי להיכא דעבדי להו תרווייהו פשיטא דהשתא היכא דלא עביד חד מינייהו הויא ראיה דתרווייהו היא היכא דעבדי תרווייהו לא כ"ש אלא כי אצטריך לאשמועינן דחזית נמי ראיה היא ואי עביד חד מינייהו ותו לא הויא ליה ראיה דדידיה היא מאי דמוקתני ועושין חזית מכאן ומכאן טעמא דמכאן ומכאן הא לאו הכי לחד מינייהו הויא
וכן הלכתא

מתני'

כדים צריך את למידע דכי מהנייא חזית למהוי ראיה הני מילי בכותל שאין השותפין יכולין לכוף זה את זה לבנותו בין שניהם ה"ת באמצע כגון סתם בקעה אי נמי בגינה במקום שנהגו שלא לגדור דכיון דלא יכיל חד מינייהו למכפייה לחבריה למגדר בהדיה תקינו רבנן חזית להוא דבעי למגדר בתוך שלו מדיליה דתהוי ליה ראיה דדידיה היא אבל בסתם גינה ואין צריך לומר בחצר דאית בה היזק ראיה טפי כיון דיכלי למכפא אהדדי בדינא למבנייה לכותל לתרווייהו באמצע לסלוקי היזק ראיה לא תקינו רבנן חזית להימוכיה דחזקה כל היכא דיכיל למכפייה לחבריה למגדר בהדיה באמצע לא כנים לגו דיליה ועביד מדיליה לחודיה ולא מצי אמר אזבין לינאי דכי אמרינן הכי היכא דאיכא ראיה אבל היכא דליכא ראיה לא וחזית היכא דלא תקינו רבנן לאו ראיה היא ז ועוד דכי עבדי רבנן תקנתא למאן דלית ליה תקנתא בעיקר דינא אבל הכא דאית ליה לכל חד מינייהו תקנתא בעיקר דינא למכפייה לחבריה למגדר בהדיה לא עבדו ליה רבנן תקנתא בחזית הילכך מסתמא דתרווייהו הוי ואע"ג דעבד חד מינייהו חזית כיון דלא תקינו רבנן להימוכיה בחזית אע"ג דעבד נמי ולא כלום הוא :
ולא תימא הני מילי בחצר שיש בה דין חלוקה דיכלי למכפא אהדדי למפלג ולמגדר אלא אפילו בחצר שאין בה דין חלוקה דלא יכלי למכפא אהדדי למפלג ולמגדר נמי הכי דינא דאע"ג דלא יכיל למכפייה למפלג כיון דכי פלגי בסתמא יכיל למכפייה למבנייה לכותל בהדיה באמצע לא בעי חזית וכי תימא ליתקון חזית להיכא דפלגי ע"מ דלבנייה חד מינייהו לכותל מדיליה בחולקי' בתנאי לא עבדו רבנן תקנתא דא"כ לכל תנאה ותנאה דמתנו נמי ליבעי תקנתא ואין לדבר סוף ולית להו לתנאי תקנתא אלא בשטרא ועוד דאפי' היכא דלית בה דין חלוקה כי תקינו רבנן חזית גבי בקעה וכיוצא בה דכיון דאפילו אית בה בכולה דין חלוקה נמי תקינו רבנן דליכא למיחש לרמאותא דהא בין הכי ובין הכי כל היכא דהוי דתרווייהו לא סגייא דלא עבדי חזית מכאן ומכאן ואי פשע חד מינייהו ולא עבד איהו דאפסיד אנפשיה אבל גבי חצר וכיוצא בה דכי אית בה בכולה דין חלוקה א"כ לית בה ופלגי בסתמא לא שייכא תקנת' למעבד חזית כדברירנא כי לית בה דין חלוקה נמי לא תקינו רבנן אבל היכא דלא תקינו רבנן לאו מיניה ראיה היא כדברירנא תדע דהא מתניתין דשותפין שרצו בהדיא אוקימנא בדלית בה דין חלוקה ולא קתני עושין חזית מכאן ומכאן כדקתני גבי בקעה אבל פסיק ותני מסתמא לפיכך אם נפל הכותל המקו' והאבני' של שניהם ש"מ גבי חצר אע"ג דלית בה דין חלוקה נמי לא תקינו רבנן חזית וטעמא דמילתא כדברירנא

גיזוף

הני מילי בכותל מתחילה דמתחילה ועד סוף לא הוה קטור בהדי גודא דחד מינייהו כפי מבהדי גודא דחבריה אבל בשאר כתלים שבין כותלי חצרות דקטירי בהדי שאר כתלי דחצר מתחלת בניינן קטרא מוכח דכל היכא דמוכחא מילת' דהוה קטיר מתחל' בניינו בהדי האי כותל דראובן לחודי הוא דהכי תרי כתלים דקטירי מתחלת בניינן בהדי הדדי דחד גברא הוו דההוא דבנייה להאי איהו בנייה להאי ובהדי הדדי בנינהו וכי היכי דברירא מילתא בחד מינייהו דדידיה דראובן לחודיה הוא תנינא נמי דקטיר ביה לחודיה דראובן לחודיה הוא ואי משום חזקה דהיזק ראיה ליכא דאמור בנייהא דהאי חצר דקטירי כתלים דידיה קדים לבניינא דאידך

הד"ע

דכי קתני לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם הכותל דאיירי ביה רישא קאי דלא קטיר בהדי גודא דחד מינייהו דהא בשותפין שרצו לעשות

לעשות מחיצה בחצר המוקפת גדר קאי ועלה קתני בונין את הכותל באמצע דאשמעינן דהאי כותל דעבדי ליה השתא באמצע לסלוקי היזק ראיה בחצר שהיתה מוקפת גדר מכל רוח עבדי ליה ולא קטר בהדי שאר כותלי החצר כלל אלא מנגע הוא דנגע ביהו מהאי גיסא ומהאי גיסא ועלה קתני לפיכך דכי האי גונא ודאי שייך טעמא דלפיכך ואפי' בחצר שאין בה דין חלוקה כדפרישנא טעמא במתני' אבל היכא דקטיר בהדי כותל דחד מינייהו לחודיה דמוכחא מילתא לאו לאפסוקי בין שתי חצרות עביד שא לאגנוני אחדא מינייהו מפני רשות הרבים עביד מחמת דקדימה הלא לאברתא ואיצטריך מרה לקדמיתא לאקופה גדר לאפסוקי בינו ובין רשות הרבים וכיוצא בה דלא שייך בה טעמא דלפיכך מוקמינן ליה בחזקתיה דמרי קטרא דאי נמי אתרמי דעביד האי כותל לאפסוקי בין שתי חצרות ועבדוה תרוייהו לסלוקי היזק ראיה וקטריה חד מינייהו בהדי כותל דיליה והאיך לא קטרי' בהדי דיליה והאיך הוא דאפסיד אנפשיה דשבקיה לחבריה למקטריה בהדיה דיליה לחודיה למהוי ליה כי אית היכא דמהנייא סוית אלא או לקטריה כל חד מינייהו בהדי דיליה או לא נקטריה בהדי חד מינייהו וה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי היכא דקדים חד מינייהו ובנה חצר במקום שאין בנין סמוך לו ואקפה לחצרו גדר והדר אתו אחריני ואקפוה חצרות מכל רוח ואקפינהי גדרות לבר מרוח רביעית דכל חד מינייהו דסמיך בה אבל חד מינייהו אגדר הסמוכה לו מחצרו דקמא לכל חד מינייהו מהך גיסא דסמיך ליה ה"נ דקנו חולקא בכולהו כותלי חצר קמייתא ומאי תקנתיה דבעל חצר קמייתא דלא לשתדיכהו לכותלי חצרו הי בשטרא לא אשכחן האי דינא אלא בהונא ואליבא דאביי דלית הלכתא כותיה דהשתא כולהו אית להו תקנתא בלא שטרא כל חד וחד כדיניה וא"כ האי חצר קדמאה מאי תקנתא אלא לאו ש"מ מאורתא דריפן כדכתבינן דאי לא קטיר האי כותל אלא בהדי חד מינייהו דיליה לחודיה הוא דאשתמא לאו חצר השותפין הואי אלא מעיקרא חצר המיוחדת לחד גברא הואי ואיהו לא ריה בנייה להאי כותל בהדי שאר החצר

ואפילו היכא דאתברר דמקמי דאתבני הד כותל הויין הני שתי חצרות דמהאי גיסא ומהאי גיסא ומהאי גיסא חצר אחת בלא כותל דמפסיק בינייהו והאי כותל דמפסיק השתא באמצע קטיר בהדי כותל דחד מהני חצרות לחודיה ובהדי לא ידע דידעי מאן בנייה ולא נמי לידעי אי מקמי דאתבני האי כותל אי חצר השותפין הואי ואי דחד גברא הואי וסתמא מחזקינן ליה להאי כותל דיליה דבעל חצר דקטיר בהדיה הוא דכיון דקטיר בהדי חדא מנהי לחודא מוכחא מילתא דמעיקרא כי הואי חצר א' לאו חצר השותפין הואי אלא דחד גברא הואי ואיהו הוא דפלגא לשתי חצרות בהאי כותל וקטרי בהדי חדא מיניה לחודה והדר זבנה לבנייה לאיניש אחרינא ובהא לא שייך טעמ' דלפיכך כלל דכי שייך טעמא דלפיכך היכא דלא קטיר כותל המחיצה בהדי חדא מיניה לחודה דאיכא למימר דחצר השותפין הואי כדפרישנא טעמ' במתניתין דמוקמינן לה בחזקה דהשתא דבתרי מעיקרא נמי לבתרי ותרי הוא בחזקת שכבנה משל שניהם בדין אבל היכי דמוכח' מילתא דמעיקר' לאו חצר השותפין הואי לא שייך טעמא דלפיכך כלל מש"ה הוא אבל ודאי היכא דאיתברר דמעיקרא הני שתי חצרות חדא חצר הואי השותפי הואי אע"ג דהזיקן ליה לכותל המחיצה דקטיר בהדי חדא מינייהו לחודיה דלא בטלה חזקת חצר השותפין בהכי דאימור חד מינייהו אתרמי ליה למקטריה לכותל המחיצה ליה ואידך לא אתרמי ליה והשתא ליכא למימר איהו דאפסיד אנפשיה דכי אמרינן הכי היכא דלא אתברר דחצר השותפין הואי דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה דלא מצי לברורי אבל היכא דאתבר' דחצר השותפין הואי הא לא אפסיד אנפשיה מידי ומני א"ל הנא אחזקת חצר השותפין סמכי תדע דמתני' דקתני לפיכך סתמא קתני ולא פליג בין היכא דקטיר בהדי חד מינייהו להיכא דלא קטיר דכל היכא דאתברר דחצר השותפין הואי בין דקטיר בין דלא קטיר חד דינא הואי דכי מהני קיטרא לאפוקי מחזקת חצר השותפין אבל היכא דאתברר בחצר השותפין הואי היכי מהני קיטרא לאכחושי סהדי אלא על כרחיך כל היכא דאתברר דחצר השותפין הואי ולא ידעינן מאן מינייהו בנייה אע"ג דקטיר בהדי חד מינייהו לחודיה כיון דשייך ביה טעמא דלפיכך מסתמא דתרוייהו הוי וכל שכן היכא דקטיר בהדי האי מהאי גיסא ובהאי האיך מהך גיסא אע"ג דלא אתברר דמעיקרא חצר השותפין הואי כיון דקטיר בהדי חד מינייהו דמסתמא דתרוייהו הוי כסתמא דמתני' דאע"ג דלא אתברר בסהדי דמעיקרא חצר השותפין הואי כיון דחזינן ליה לכותל המחיצה דלא קטיר בהדי חדא מינייהו מוכח' מילתא דמעיקרא כולה חדא חצר הואי וחצר השותפין הואי והאי כותל המפסיק לאו בהדי חדא מינייהו אתבני דאם כן מקטר הוה קטיר בהדה אלא לבתר חלוקה אתבני כסתמא דמתני' ולאפסוקי בעלמא הוא דעביד לסלוקי הזק ראיה ואמטול הכי מוקמינן ליה בחזקתא דתרוייהו דכיון דמעיקרא הוה יכיל כל חד מינייהו למכפייה לחבריה למבנייה בהדיה באמצע הרי זה בחזקת שהיה משל שניהם כסתמא דמתני' דקתני לפיכך אם נפל המקום והאבנים של שניהם ואפי' היכא דלא הוה בה בכולה דין חלוקה כדבדירנא במתני' הילכך אפי' היכא דלאחד מינייהו אית ליה תשמישתא בגויה כגון הכנסת קורו' וכיוצא בהן ולאחר לית ליה בחזקת תרוייהו קאי דכיון דבלאו ההוא תשמישא בחזקת תרויהו קאי ואית ליה לכל חד מינייהו לאשתמושי ביה מצד חצרו אשתכח דלית ביה בתשמישתיה דחד מינייהו ראיה לבטולי בה חזקה דחבריה דכי אשתמש ביה מכח ההוא פלגא דאית ליה בגויה הוא דאשתמש ביה והאי דלא אשתמש ביה האיך נמי מהך גיסא משום דלא אצטריך ליה עד השתא הוא וסוגיין בכולהי חזקות דעלמא דלא קיימא ליה לאיניש חזקה מכח תשמישא דאשתמש או מכח הנאה דאתהני אלא היכא דלא אתברר דאית ליה זכותא למחזיק בההוא תשמישא מחמת אנפא אחרינא כדבדירנא במתניתין דממדלו כותל אחר הלכך בחזקת תרוייהו קאי

והני מילי דלא קטיר בהדי גודא דחד מינייהו אבל היכא דקטיר בהדי גודא דחד והוא דלא קטיר בהדי גודא דידיה אית ליה בגויה הכנסת קורות לא מבעייא היכא דאיכא למימר דלבתר בנין הכותל הוא דעיילינהי להנהי קורות להתם דלא מהניא ליה ההוא חזקה אלא לגופה דההוא תשמישתא לא לה אלא אפילו היכא דמוכחא מילתא דבהדיה בניין הכותל אשתעבוד לא הויא ראיה אלא לחזקה דגופה כשאר תשמישין דעלמא דכיון דקטרא ודאי דאית ליה למריה חולקא בגויה והכנס' הקורות ספק דלא ידעינן אי מחמת דאית ליה חולקא בגויה ואי מחמת דאחיל גביה לאשתמושי ביה בהכי הוה ספק ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי ולא עוד אלא שאחרי קיבור הכותל מתחיל מלמטה והכנסת קורות איננה אלא מלמעלה במקפת הכותל וכבר נקשר הכותל ועדיין קורות לא באו ואמטול הכי דיינא הוא לאוקמי' לכותל בחזקתיה דמרי קטרא ומרי תקרא לית ליה בגויה אלא חזקה בעלמא להאי תשמישא ולמאי דאחזיק אחזיק ולמאי דלא אחזיק לא אחזיק

ודאית

דמיא להאיך דאמרינן בשלמא לאו דסמך סמך ולא סמך
לא סמך

והתניא דאמרינן התם גבי בי כורי לא הוי חזקה
ואע"פ דהאי מילתא מימר אמר לכי מקיים
לי לא תתרעת אזיתאי דשמעת מילה טעמא דלא עיילינהו
לכשורי התם מכלל דאי עיילינהו לכשוריה התם הוי חזקה
והרי זה בחזקת שנתן ונמצא הכותל בחזקת שניהם כבתחלה
שאני התם דמעיקרא פלגו אוירא בחזקת מרי כשורי קאי
דאע"ג דאתברר דחד מינייהו בנייה להאיא תוספת מריליה
על כרחא דחבריה ואיבעי חבריה למלוקי מפלגא בזוזי
שכי מסליק ליה דהא באוירא דתרוייהו קא בני והוה ליה
גבי פלגא כיורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות
וכיון דמצי מסליק מפלגא בזוזי גופא בחזקתיה דמרי אוירא
קאי ואשתעבודי הוא דמשתעבד ליה לבעל הבנין בזוזיה
דומיא דהבית והעליה של שניהם דקתני ויושב בבית עד
שיתן לו את יציאותיו ואשתכח דליכא ספיקא אלא בזוזי
וכל היכא דאית ליה למרי אוירא ראיה דיהיב ליה לבעל
הבנין זוזי מחילה פקע שעבודיה דבעל הבנין מחולקא
דחבריה לגמרי וקם ליה כוליה כותל בחזקת תרווייהו
כדמעיקרא ובדין הוא דע"כ דתכי סמך לו כותל אחר אע"ג
דלא נתן עליו את התקרה כיון דזה חייב ליתן וזה חייב
לקבל דלהוי בחזקת שנתן אלא משום דלכל כמה דמסיק
אדעתיה דלא מחייבין ליה רבנן לא דחיק אנפשיה
למפרעיה ובחזקת שלא נתן הוא מיהו כיון דנתן עליו את
התקרה הוה ליה בחזקת שנתן מתרי אנפי חדא דכיון
דלא מבעיא ליה האי תוספת לחד מינייהו אלא לאשתמושי
בה בתקרה וכיון שבא ושבקיה בעל הבניין לשותפי למיתב
תקרה עילוה מוכחא מילתא כשפרע פרעיה דאי לאו הכי
לא הוה שביק ליה לאשתמושי בה ועוד דכיון דנתן עליו את
התקרה מידע ידע דמחייבין ליה רבנן דהא אתהני ליה
מינה ודחיק נפשיה למפרעיה והרי זה בחזקת שנתן עד
שיביא ראיה שלא נתן אבל בכותל דעלמא דמעיקר' בחזקתי'
דמריה קמא קאי ולא מצי איניש אחרינא לסלוקי מיניה
בזוזי לא מכוליה ולא מקצתיה ולא זה חייב ליתן ולא זה
חייב לקבל לא אלימא חזקה דכשוריה למהוי חזקה אלא
שנוכה כשאר תשמישין דעלמא אבל למקנא חולקא בגופו
של כותל לא ולא עוד אלא דאי בעי לאוסופי ביה מידי
דמרע ליה לכותל טפי מתשמישא קמא להחזיק ביה לאו כל
כמיניה מידי דהוה אעליון שבא לשנות בגזיל ובולהו הנך
דמפרשי בפרק הבית והעליה דאין שומעין לו והיא
דאמרינן בפרקין אחזיק להורדי אחזיק לכשורי לאו אכותל
חבירו קאי אלא אכותל דעצמו קאי כדבעינן לברורה
בהוכחא

ומאי והא דתנן המקיף את חבירו משלש רוחותיו
גדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית
אין מחייבין אותו. רבי יוסי אומ' אם עמד וגדר את הרביעי'
מגלגלין עליו את הכל. אתמר רב הונא אמר הכל לפי
מה שגדר כלומר הכל דקאמר רבי יוסי לפי מה שגדר הוא
שאם גדר מעולה נותן לו לפי דמיו ואם גרוע נותן לו לפי
דמיו הכל לפי מה שגדר. חייא בר רב אמר דמי קנים
בזול. דאמר ליה אנא בקנים בעלמא הוה סגיא לי
למנדרא לארעאי ודיכא הוא דלא יהיב ליה אלא דמי
שיעורא דמטי ליה מהאי גדר מקנים בזול ומסתברא דעד
כאן לא פליגי אלא היכא דעמד מקיף וגדר את הרביעית
דלא גלי ניקף אדעתיה במאי ניחא ליה וכי מחייב מטעמא
דזה נהנה וזה חיסר בלחוד הוא דמיחייב אבל היכא דעמד
ניקף וגדר את הרביעית כולי עלמא מודו דבתר אומדן
דעתיה דניקף אזלינן דאי גדרה לרביעית בבנין גלי אדעתיה
דניחא ליה בקמייתא ולא הוה סגיא ליה בקנים בעלמא דאם
כן לא הוה טרח וגדר לה לרביעית אלא בקנים ואפילו
חייא בר רב מודה דמחייב לפי מה שגדר ואי גדרה בקנים
אפילו רב הונא מודה דלא מיחייב אקמייתא אלא דמי קנים
בזול ואפי' לרבי יוסי דאמיר קא מחייבת ליה אי משום
דגלי אדעתיה הא גלי אדעתיה דבקנים בעלמא ניחא ליה
משום דמתהני ליה מהנך קמייתא דמנטרא ביהו ארעא
נטירותא מעלייא כיון דאיכא רביעית דלא גדרה אלא
בקנים אשתכח דלא מתהני ליה מנטירותא דהנך אחריני
אלא כמאן דגדרי בקנים בלחוד ודייקינן ממתני' תנן המקיף
את חבירו משלש רוחותיו גדר את הראשונה ואת השניה
ואת השלישית אין מחייבין אותו הא עמד וגדר את הרביעית
מחייבין אותו ר"י אומר אם עמד וגדר את הרביעית
מגלגלין עליו את הכל היינו ת"ק בשלמא לרב הונא היינו
דאיכא בין ת"ק לרבי יוסי דת"ק סבר אם עמד וגדר את
הרביעית דמי קנים בזול אין מה שגידר לא ור' יוסי סבר
אפי' מה שגדר אלא לחייא ב"ר מאי איכא בין ת"ק לרבי
יוסי איכא בינייהו דמי קנים בזול ת"ק סבר אגר נטורא
אין דמי קנים בזול לא ורבי יוסי סבר אפילו דמי קנים
בזול איבעית אימא ראשונה שניה ושלישית איכא בינייהו
תנא קמא סבר רביעית הוא דיהיב ליה אחריני לא יהיב
ליה ור' יוסי סבר אחריני נמי יהיב ליה כלומר בין לתנא
קמא בין לרבי יוסי כי יהיב ליה דמי קנים בזול הוא
דיהיב ליה ואיכא בינייהו היכא דעמד וגדר את הרביעית לא
שנא עמד ניק' ול"ש עמד מקי' וכי פליגי גבי ראשונה ושניה
ושלישית היכא דעמד ניקף עליהם בדין מקמי דגדרה
לרביעית ואי דטעין עליה טענתא דמגלי בה דעתיה אפילו
לעתיד דכ"ע ל"פ דאי נמי עמד מקיף וגדר את הרביעית
אפי' ארביעית נמי לא מחייב אלא הכא במאי עסקינן דטעין
עליה טענתא דלית בה גלוי דעתה לעתיד כדפרישנא
במתני' דאיכא למימר דכי לא ניחא ליה בין בקמייתא משום
דלא מתהני ליה מיניה הוא דלא ניחא ליה והשתא דעמד
וגדר את הרביעית פליגי תנא קמא סבר רביעית הוא
דיהיב ליה היכא דעמד מקיף וגדרה אחריני לא
יהיב ליה ואפי' עמד ניק' וגדר את הרביעית דכיון דיכא
תב"ד זכאי על הראשונות איפטר ליה מיניה לגמרי ותו לא
מהני גלוי דעתיה דרביעית לחיובי עליה ורבי יוסי סבר
אחריני נמי יהיב ליה ואפי' עמד מקיף וגדר את הרביעית
דכי פטרוה מטעמא דלא הוה מתהני ליה הוא דפטרוה וכיון
דגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל דהא מתהני ליה
מכולהו וכל שכן היכא דעמד ניקף דגלי אדעתיה דניחא
ליה דמחייב אקמייתא ואבעית אימא ניק' ומקי' איכא בינייהו
כו'. כלומר דכ"ע כי עמד ניק' וגדר את הרביעית אפילו
אחריני נמי יהיב ליה דגלי אדעתי' דניח' ליה בקמייתא והיכא
דעמד מקי' איכא בינייהו תנא קמא סבר טעמא דעמד
ניק' וגדר את הרביעית הוא דמגלגלין עליו את הכל כלומר
כל מאי דגדר מקי' דהיינו ראשונה שניה ושלישית אבל עמד
מקי' אינו נותן לו אלא דמי רביעי' ור"י סבר לא שנא ניקף
ולא שנא מקי' אם עמד וגדר את הרביע' מגלגלין עליו את
הכל, כלומר כל מאי דגדר מקי' ודוקא לפום מאי דמטי ליה
לארעיה מהנאה דהאי גדר לפי השבון כדברירנא ולאו
למימרא דלא שאני ליה לר"י בין עמד ניק' לעמד מקי' דכי
קאמרינן דלא שנא עמד ניק' ולא שנא עמד מקי' מגלגלין עליו
את הכל לענין חיוביה אראשונה שניה ושלישית קאמרינ'
מיהו האי כדיניה והאי כדיניה דאי עמד מקי' אע"ג דגדרה
בבנין אליבא דחייא בר לא מחייב ליה ר"י אלא דמי קנים

ואילו היכא דעומד ניקף וגדרה בבנין אפילו חייא בר רב
מודי דמחייב וראשונות לפי מה שגדר כדבעירנא לעיל
ולא תפכחת לה אליבא דחייא בר רב לאפורי עמד ניקף
לעמד מקיף אלא ניכא דגדרה לרביעית בקנים והיכא דעמד
ניק' בלאו הכי דמחייב ליה למקי' ואלו כי עמד ניקף
תרווייהו מחייבי להדדי דההוא דנפים היוביה טפי מהדר
ליה טופייקנא לחבריה כדבריינא במתני' וכולהו הני שנויי
לא אינטריכינן להו אלא לחייא בר רב דמוקים להאי
הכל דקאמר רבי יוסי לדמי קנים בזול הילכך צריך
לאוקומי טעמיה דתנא קמא לבציר מהכין אבל לרב הונא
דמוקים ליה להאי הכל דרבי יוסי לפי מה שגדר כי פליגי
בלפי מה שגדר פליגי דתנא קמא סבר לא מחייב אלא
דמי קנים בזול ורבי יוסי סבר לפי מה שגדר אבל לענין
ראשונה שניה ושלישית דכולי עלמא חייב ואפי' עמד מקיף
וגדר את הרביעית לאחר שיכא ניק' מב"ד זכאי מן
הראשונות כי טעמא דחייא בר בר אליבא דרבי יוסי דכיון
דלחייא בר רב אליבא דר' יוסי חייב כל שכן לרב הונא
דחייב דעל כרחך לרב הונא עדיפא מרב חייא בר רב
הוא דבין לרב הונא בין לחייא בר רב לא פליגי בחבריה
דרבי יוסי אלא לענין מגלגלין עליו את הכל דקאמ' רבי
יוסי דרב הונא סבר הכל לפי מה שגדר וחייא בר רב
סבר דמי קנים בזול אין מה שגדר לא אבל לענין ראשונה
ושניה ושלישית אי נמי לענין ניקף ומקי' לא פליגי אלא
תרווייהו סבירא להו לטעמיה דרבי יוסי דלא שנא עמד ניק'
ולא שנא עמד מקי' וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל
אפי' ראשונה שניה ושלישית ניהו דרב הונא עדיפא מרבי
חייא בר רב בין לתנא קמא בין לרבי יוסי לתנא קמא דמאי
דמחייב ביה רבי יוסי אליבא דחייא בר רב דמי קנים בזול
מחייב ביה אליבא דרב הונא לפי מה שגדר דבין לרב הונא
בין לרבי חייא בר רב רבי יוסי לאחמורי עליה דניק' קאתי
ואע"ג דשנוייא דפ' כיצד הרגל איפכא סליק דרבי יוסי
אם עמד ניק' קאמר הא עמד מקי' פטור מכלל דתנא
קמא סבר אפילו עמד מקיף נמי חייב על כרחך סוגייא
אפיק בין מרב הונא בין מרבי חייא בר רב דתרווייהו
סבירא להו דרבי יוסי מחמיר עליה דניק' טפי מתנא קמא
ומילתא משעת דההוא סוגייא דכיצד הרגל להו אליבא
דהלכתא איתמר אלא לנדרין הוא דניחא ליה לשדק ניחא
ליה לתירק מריפא דזה נהנה וזה חיסר חייב ולמירק
מציפא דפטור ולתרוציכהי לדברי הכל דאילו סוגייא דהכא
כולה מתפי' אליבא דמאן דאמר זה נהנה וזה חיסר חייב
הוא דסלקא וקיימא לן כי סוגייא דהכא חדא דאיתמר
בגופתיה ועוד דסליק אליבא דהלכתא ועוד דמודי ליה
רב הונא אליבא דרבי יוסי ועוד דסוגיין גבי מעשה
דרבינא ורוניא אליבא דהאי סוגייא סליק כדבעינן לברורי
התם

ומנא תיפרא לחייא ב"ר אליבא דר' יוסי כי קאמר
לאם עמד מקיף וגדר את הרביעית מגלגלין
עליו את הכל אפילו כשלא עמד אלא לאחר שיכא ניקף מב"ד
זכאי על הראשונות קאמר מדקאמר אליבא דת"ק דאי עמד
מקיף אינו נותן לו אלא דמי רביעית היכי דמי אי לימא
דגדרה לרביעית קמי דליתבעיה ב"ד לניקף אראשונות כיון
דלא מיטרחא חוצא אלא בכולא מאי שנא רביעית דיהיב
ליה ומאי שנא קמייתא דלא יהיב ליה אי משום דכי גמרינהי
לקמייתא אכתי לא הוה מתהני ליה אי הכי ארביעית נמי לא
ליחייב דהא בבת אחת בניה דמתהני ליה מינה מעיקרא
אלא אע"ג דכל פסא ופסא באנפי נפשיה לית ביה שיעורא

לאתהנויי ביה מלטרפי להדדי לחיוביה אכולהי אלא לאו
כגון שיכא ניקף מבית דין זכאי על הראשונות עד שלא גדר
מקיף את הרביעית דקסבר תנא קמא כיון דיכא עליהן זכאי
תו לא מלטרפא רביעית בהדיה לחיובי' עליהי וכההוא אנפא
דפטר ליה תנא קמא הוא דמחייב ליה ר' יוסי אליבא דחייא
בר רב וכל שכן לרב הונא דמיחייב כדבעירנא לעיל ודוקא
היכא דלא גלי אדעתיה מקמי לגדרה מקיף לרביעית דלא
ניחא ליה בהאי גדר דאם כן אפילו ארביעי' נמי לא מיחייב
אלא היכא דעמד ניקף וגדרה כדבעירנא טעמא במתניתין
וקיימא לן כר' יוסי ואליבא דרב הונא דאמר רב יהודה
אמר שמואל הלכה כר' יוסי ואמרי' רונייא אקפיה רב הונא
מארבע רוחותיו אמר ליה הב לי מאי דגדרי אמר ליה לא
אמר ליה הב לי דמי קנים בזול אמר ליה לא אמר ליה הב
לי כשורא אמר ליה לא א"ל לאריסיה זיל אייתי לי קיבורא
דאהיני דרוניא אזל לאיתויי רמא ביה רוניא קלא אמר ליה
רבינא שבקיה עיזא בעלמא הוא כלומר חשביה כעיזא בעלמא
אלו לא הוה גדרנא לך והוה אתי עיזא מי לא הוה עייל
ואכיל. א"ל רוניא ועיזא לאו אכלויי מכלי ליה כלו' עיזא
נמי כי חזו ליה דעילא מי לא מנעי ליה אמר ליה רבינא
ולאו גברא בעי לאכלויי השתא נמי הב לי אגר כשורא
דהא גלית אדעתיך דלא ניחא לך בלא כשורא לא אשגח
ביה ומאי דהאי אכלויי ליבנא דמנועי הוא כדכתיב אתה
השם לא תכלא רחמיך ממני ואחריני טובא ורבואתא
מפרשי לה לשון הרמת קול כדכתיב ירעם משמים ומתרגמינן
ואכלי משמיא וכתיב קרא בגרון ומתרגמינן אכלי אתא לקמיה
דרבא א"ל זיל פייסיה ואי לא דיינא לך כרבי יוסי
ואליבא דרב הונא דאמר הכל לפי מה שגדר וכן הלכתא
ומ"מ לפלוגתא דרבי יוסי ורבנן בגודר בינו ובין
רשות הרבים מיתוקמא דאי בגודר בינו ובין חבירו מכדי
מעשה דרוניא בביקעה הוה מדאמר ליה זיל אייתי לי קיבורא
דאהיני דרונייא מאי שנא דלא חייביה אלא מדרבי יוסי
ליחייביה מסתמא דמתני' ואליבא דכ"ע דתנן וכן בבקעה
ואוקימנא וכן בביקעה סתם במקום שנהגו לגדור דמי ומחייבין
אותו אלא לאו ש"מ דבגודר בינו ובין רשות הרבים
קאי וכי תימא ואלא מאי בגודר בינו ובין רשות הרבים
ליחייביה רוניא לרבינא למגדר בין תרויהו ואמתנא
דלא אהני ליה ההוא גדר חיצון לרוניא מידי ולא הוה
מיחייב למיהב ליה לרבינא מידי ולא מידי הא לא קביא
דרוניא לא הוה ניחא ליה למיתב ממונא בגדירא דארעיה
כלל דהשתא אגר כשורא לא הוה ניחא ליה למיתב אכתא
באוזינקא דכוליה גדר מארבע רוחתא דארעיה ליקום
וליתיב מיהו איכא למימר דמהאי טעמא הוא דאמר ליה
רבא לרוניא זיל פייסיה ואי לא דיינא לך כרבי יוסי ולא
פסקיה לדיניה לאלתר למימר ליה זיל הב ליה מנאתא
בגדר החיצון לפי מה שגדר דאי הוה מיחייב ליה למיתב
ליה בגדר החיצון לפי מה שגדרו כעין רוניא ליתי ולגדור
בין תרווייהו דלא ניחא לי בההוא גדר החיצון כלל אי נמי
משום דגלי רבינא אדעתיה דהוה ניחא ליה בבציר מהכין
דהא א"ל לבסוף הב לי דמי קנים בזול ואמר ליה רוניא
לא תו א"ל הב לי אגר כשורא וא"ל לא ואמטול הכי
לא פסק רבא לדיניה מעיקר לחיוביה לפי מה שגדר משום
דקי"ל מכוה לבכוע והיינו דא"ל זיל פייסיה ואי לא דיינא
לך כרבי יוסי ואליבא דרב הונא

ושמעינן מינה דר"י אליבא דרב הונא אע"ג
דעמד מקי' קאמר דהא רבינא הוא
דאקפיה לרוניא מארבע רוחותיו וקאמר ליה רבא זיל
פייסיה

מייסיה ואי לא דייכנא לך כרבי יוסי ואליבא דרב הונא וכי תימא שאני הכא דגלי אדעתיה דניחא ליה לנטורא לארעיה מדרמא ביה קלא באריסיה דרבינא ומדקאמ' נמי ועיזא לאו אכלויי מכלי לה אטו בעלמא בשופטני עסקינן דחזו איכשי דאתו למיכלנהו לפירי דארעייהו ולא מיכלו להו ותו הכא גבי מעשה דרוניא נמי דהוי גלוי דעתא לאו נטורא אלא לחיוביה לפי מה שגדר מי הוי גלוי דעתא אלא לאו ש"מ דרבי יוסי אפילו עמד מקיף נמי קאמר דמגלגלין עליו את הכל לפי מה שגדר וכן הלכתא •

מו רוניא זבן ארעא אמצרא דרבינא סבר רבינא לסלוקיה משום דינא דבר מצרא א"ל רב ספרא בריה דרב ייבא לרבינא אמרי אינשי ארבעי לכלא וארבעי לכללא כלומ' הא עבדן הנקרא כלא שהוא עני ומעבד את העורות בשכר אינו צריך לקבורה אלא ארבע אמות ואף בעל העורות הנקרא כללא שהוא עשיר אין לו מכל נכסיו לאחר מיתה אלא ארבע אמות של קבורה ודרך משל אמר לו לפי שהיה עשיר והיה רוצה לסלק את רונייא שהיה עני מעל מקנתו אמר לו והלא עשיר אתה ויש לך כמה נכסים להתפרנס מהם מה לך עוד לקנות שדה אחרת לסלק עני זה מעל מקנתו שקנה להתפרנס הימנה וכי נכסים הללו שאתה מרבה יש לך מהם לאחר מיתה אלא ד"א בלבד שאתה נקבר בהן ולאו דינא אמר ליה אלא מידת חסידות את"ל למיעבד לפנים משורת הדין וה"מ דכל היכא דהוי לוקח עני ובר מצרא דקאתי לסלוקי עשיר מבעי ליה לדיינא לאוכוחי לבר מצרא ולאודועי כי הני מילי ואי דדנא להו אי קביל קביל ואי לא קביל פסקינן ליה לדיניה ומסלקינן ליה ללוקח משום דינא דבר מצרא

מז אמר ריש לקיש הקובע זמן לחבירו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן הלואי שיפרענו בזמנו אביי ורבא דאמרי תרוייהו עביד איניש דפרע בגו זמניה זימנין דאיתרמי ליה זוזי ואמר איזיל איפרעיה דכי מטי זימניה לא ליתי ליטרדן וקימא לן כריש לקיש כדבעינן למימר קמן והא דריש לקיש לא מיתוקמא היכא דתבעיה סמיך למישלם זימניה דליכא למימר מגו דיכיל למימר פרעתיך בזמני אבל תבעו לאחר זימנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני איבעייא לן לקמן ולא אפשיט והיכא דתבעיה סמוך למשלם זימניה לא איצטריכא ליה לריש לקיש אלא במלוה ע"פ ודוקא בעדים דאי שלא בעדים כיון דאי בעי למימ' לא לויתי מהימן השתא דאמ' לויתי ופרעתי בתוך זמני הוה ליה כתבעו לאח' זמנו ואמ"ל פרעתי'בתו' זמני דאיבעיא לן לקמן ולא איפשיט

מח תנן כותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו עד ד"א בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן היכי דמי אילימ' דאמר ליה פרעתיך בזמני פשיטא דבחזקת שנתן אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני מקמי מושלם בנין הכותל ואפי'הכי מהימן ופריק שאני התם דכל ספא וספא זימניה הוא כלומר כל שורה ושורה של בניין זימניה הוא וחייב לתת לו חלקו מן ההוצאה שהוציא בבניין השורה ההיא שהרי חובת כל הבנין מתחלתו מוטלת על שניה' והני דמקמי דבני חד מינייהו מידי לא מצי אידך למימ'ליה פרעתיך חלקי עמוד ובנה ממה שבידך דהוה ליה מוציא מחבירו ועליו הראיה אלא היכא דבני חד מינייהו חד דספא מדידי' ומקמי דבני אחרינא קא תבע ליה לחבריה למיתב ליה פלגו אוזינקא דההוא ספא כי האי גוונא ודאי אי טעין פרעתי חלקי משורה זו שבנית מהימן דכל ספא וספא זימניה הוא ובהא אפי' ריש לקיש מודה

מט ת"ש מארבע אמות ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות סמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן היכי דאמי אילימא דאמר ליה פרעתיך בזמני דהיינו לבתר מושלם כותל הסמיכה אמאי בחזקת שלא נתן אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני מקמי דאגבהיה לכותל הסמיכה טפי מארבע אמות דהכתי לא סמיך מידי בעד התוספת אלמא לא עביד איניש דפרע בגו זימני ודחינן שאני התם דאמר מי יימר דמחייבין לי רבנן כלומר שאני התם דכל כמה דלא סמיך לא ידע דמחייב מידי לכי סמיך כי היכי דליזיל וליפרע קודם זמנו למימר אמר מי יימר דמחייבין לי רבנן לכי סמיכנא הדין הוא פשטא דשמעתא מיהו אזינא להו לרבוותא דמפרשי לה הכי שאני התם דאפי' אמר פרעתיך בזמני לא מהימן דאמר מי יימר דמחייבין ליה רבנן ומשת ב'כותיהו כדבעינן למימר קמן

נ רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבדין כאביי ורבא מר בר רב אשי עביד כריש לקיש ואסיקנ' והלכתא כריש לקיש ואפילו מיתמי ואע"ג דאמר מר הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה חזקה לא עביד איניש דפרע בגו זמניה ולא תימא דוקא במלוה בשטר אבל במלוה ע"פ לא חדא דהא בהדיא לעיל דעיקר שמעתיה דריש לקיש לא אצטריכא ליה אלא במלוה על פה ועוד דכי איכא לפלוגי גבי יתמי בין מלוה בשטר למלוה על פה היכא דאיכא למימר אי הוה אבוהון קיים כטעין פרעתי אבל היכא דאי הוה טעין אבוהון פרעתי נמי לא מהימן לדידהו נמי לא טענינן להו דלא טענינן להו ליתמי מידי דלא יכיל אבוהון למיטען כדמיפרש' בפ' חזקת הבתים הילכך דינא דמלוה ע"פ ומלוה בשטר בהאי ענינא חד דינא נינהו ושמע מינה דאפילו מלוה ע"פ נמי האי גוונא היכא דמית לוה בגו זמניה גבאי מיתמי בלא שבועה והוא דלא טעני יתמי אכן פרעך בזימנך ודוקא נמי במלוה בעדים ואין צריך לומר במלוה בשטר אי נמי אע"ג דליכא שטר ולא עדים והוא דמודו יתמי דאוזפיה לאבוהון ומית בגו זימנא דקבע ליה ולא ידעי אי פרעיה אי לא אבל היכא דליכא שטר ולא עדים וקא טעני יתמי אין יזיף ופרע בגו זימניה כי האי גוונא איבעייא לן לקמן ולא איפשיט אי אמרי' מה לי לשקר במקום חזקה או לא ומספיקא לא מפקינן ממונא וכל שכן מיתמי ואי איכא לפלוגי בין מלוה בשטר למלוה בעדים בהדין ענינא בקטנים הוא דאיכא לפלוגי דאי מלוה בעדים הוא אע"ג דמית בגו זימניה לא גבינן לה מיתמי עד דגדלי דאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ואשתכח דכל כמה דלא גדלי ליתיה לסהדותא כלל ואי מלוה בשטר היא גבינן לה ואפי' מקטנים דאי משום קבלת עדים שלא בפני בעל דין ליכא דכיון דכי כתבו'לשטרא וחתימי עליה מחיים מדעתיה דלוה חתימי עליה אי בשטרי דלא הקנאה בדאמר להו כתובו ואי בשטרי הקנאה סתם קנין לכתיבה עומד וכמאן דאמר להו כתובו דאמי כמאן דחתימי'עליה באפיה דלוה דאמו וכיון דקי"ל עדים החתומים על השטר נעשו כמי שנחקרה עדותן בב"ד הוו ליהו כמאן דאסהידו בההיא מילתא בבי דינא בפני בעל דין למאי ניחוש בו אי לצררי ולשובר כיון דמית בגו זימניה תדע דהא אלמו' להו לרבנן האי חזקה למפטריה למלוה אפילו משבועת הבא ליפרע מנכסי יתומים אף על גב דאי מחייבין ליה שבועה לית ליה פסידא בהדין וכל שכן לאודקוקי ליה למיגבא מקטנים דאי לא מזדקיקינן אית ליה פסידא

זבי תימא והא כתובת אלמנה דכמית בגו זימני דמי דלא נתנה כתובה ליגבות מחיים וטעמא משום חנה הא לאו הכי לא מזקיקינן כדאמרינן בערכין ור' יוחנן אמר אף לכתובת אשה משום חנה הא לאו משום הנה לא ואמאי לימא חזקה לא עביד איניש דפרע בגו זימניה שאני כתובת אשה דכיון דאין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד אתפוסי מתפיס לה כררי וכמאן דמטא זימניה מחיים למי תדע דהא בעל חוב היכא דמית הלוה בגו זימני גאבי מיתמי שלא בשבועה כדאמרן ואלו גבי אלמנה תנן והנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה ותנן נמי אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה וקיימא לן יתומים שאמרו גדולים ואין צריך לומר קטנים בין לשבועה בין לזיבורית אלא מאי אית לך למימר אלמנה שאני והני מילי גבי דינא בעל חוב בהדי יתמי דלוה אבל דינא דערב היכא דפרעיה למלוה לאחר היתת הלוה בדינא דמלוה תאלי כל היכא דאית למלוה למגבא מילייהו בדינא ערב נמי מצי גאבי וכל היכא דמלוה גופיה לא מצי גבי כל שכן ערב דלא מצי גבי כדבעינן לברורי בפרק גט פשוט בסיעתא דשמיא · וכי תימא אם כן התם גבי פלוגתא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כי היכי דאשמועינן בגמ' גבי חייב מודה וגבי שמתוה ומית בשמותיה דנזקקין הוה ליה לאשמועינן נמי מית בגו זימניה דנזקקין הא לא קשיא דהתם לטעמא דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע קאמרי' וכהדייא אמרינן בשמעתין דרב פפא ורב הונא לית להו דריש לקיש ואי קשיא לך והא תני' בפ' שום היתומים דאין נזקקין לנכסי יתומים ואפי' במילי דאי הוה אבוהון קיים לא הוה מהימן למיטען פרעתי שאמר רב נחמן מריש לא הוה מזדקיקנא לנכסי יתומים כיון דשמעתה להא דאמר רב הונא חברין משמא יתמי דאכלי דלאו דידהו ליזלו בתר שבקיהו מכאן ואילך מזדקיקנא במאי עסקינן אי ליהא באנפא דאי הוה אבוהון קיימא הוה מהימן למטען פרעתי מכאן ואילך היכי מזדקיק ולית ליה לרב נחמן טוענין ליורש ואפי' מגדולים נמי לא מצי גבי אלא לאו באנפא דאי הוה אבוהון קיים לא הוה מהימן למטען פרעתי ואפילו הכי איפסיקא הלכתא דאין נזקקין ורב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע ורבא כולהו סבירא להו כסברא קמא דרב נחמן דהוה סבירא ליה מעיקרא דאין נזקקין ואפי' היכא דלא הוה מהימן אבוהון למטען פרעתי ואם כן הכא נמי אמאי נזקקין וכי תימא משום דחזקה לא עביד איניש דפרע בגו זימניה והא סוגייא דשמעתין דטעמא דמי יימר דמחייבין לי רבנן אלים ליה לגמרא טפי מהאי חזקה דהא אפי' לאביי ורבא דלית להו חזקה דריש לקיש היכא דלא ידע נתבע דמחייבין ליה רבנן מודי דלא מהימן למטען פרעתי ואפילו לאחר זמנו ואפילהכי אין נזקקין לו כדבריר' תיקך תימרא דרב נחמן וכל שכן גבי האי חזקה דריש לקיש טעמא דאביי ורבא הוא דלית להו חזקה דריש לקיש ולא מיתרצא להו קושיא דאקשינן עלייהו ממתני' אלא בהכין אבל אליבא דהלכתא כיון דאיפסיקא דהלכתא כריש לקיש והכי' למיגבא מינייהו בלא שבועה ממילא שמעתא דהאי אנכא דפרעתיך בתוך זמני אלים ליה לגמרא טפי מהנך אנכי דלא ידע נתבע דמחייבי ליה בי דינא בגוייהו דאלו הנך אפי' מיתומים לא גבו אלא בשבועה דלא צריכי מלוה בשטר ואלו היכא דמית לוה בגו זימניה גבי מלוה בלא שבועה ומדאלימו' רבנן למיגבא בלא שבועה שמע מינה אפי' מיתומי' קטנים נמי גאבי חזקה לא עביד איניש דפרע בגו זימניה ואי דלא אשמעינן גמרא גאבי מקטנים כי היכי דאיכפל לאשמועינן דגאבי בלא שבועה משום דמעיקרא כי איפסיקא הלכתא כריש לקיש ואפילו מיתמי סתמא איפסיקא ואפילו מקטנים והדר אשמועינן רבותא דאפילו שבועה נמי לא בעי ועוד לא בשבועה עדיפא ליה לאשמועינן דאי אשמועי' לנכסי קטנים הוה אמינא לא עדיף מכתובת אשה דגביא מיתומים קטנים ואפילו הכי בעיא שבועה קמ"ל דאלימא ליה חזקה למפטריה משבועה וכי תימא כיון דטעמא דאין נזקקין לנכסי יתומים אפי' במלוה בשטר משום דחיישינן לשובר הוא אם כן אפילו מת לוה בגו זימניה נמי ליחוש דדילמא לכי גדלי יתמי משכחי שובר או עדים ומיפטרי לא דמי דאלו גבי שטרא גרידא כיון דליכא ריעותא גבי לוה אלא משו' טעמא דשטרך בידי מאי בעי גבי יתמי חיישינן דילמא א"ל מלוה ללוה פרען ואמר ליה הב לי שטרי ואמר ליה מלוה אירכס לי אכתוב לי תברא וכיון דמיחייב מדינא למיפרעי' על ידי שובר הכי נמי יתמי חיישינן גבי מת בגו זימניה כיון דבגבי דינא לא מצי כפיף ליה למפרעיה בגו זימני' ליכא למיחש דחזקה לא עביד איניש דפרע בגו זימניה והכי נמי מסתברא דאי ס"ד כל היכא דאי משכחי יתמי סהדי או תברא מיפטרי אין נזקקין אי הכי היכא דשמתיה ומית בשמותיה דאיפסיקא הלכתא דנזקקין אמאי נזקקין ניחוש דילמא שובר הוה ליה לאבוהון ואירכס ליה ושמתוה ומית בשמתיה מקמי דלשכחיה ודילמא לכי גדלי יתמי טרחי ומשכחי ליה אלא לאו שמע מינה דכל היכא דאליכא לן חזקה דלא פרעיה אבוהון נזקקין

דף ה' ע"ב ❋ גא

איבעיא להו תבעו לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני מהו מי אמרינן דמה לו לשקר במקום חזקה או לא כלומר מי אמרינן מה לו לשקר למיהא חזקה ולא איפשיט וכל האי גונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והוא הדין היכא דהלוהו שלא בעדים ותבעיה בתוך זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני דאיכא מה לו לשקר אי אמ'לא לויתי חומרא לתובע וקולא לנתבע וכן כל כיוצא בזה

דף ו' ע"א ❋ גב

ת"ש בחזקת שנתן עד שיביא ראייה שלא נתן היכי דמי אילימא דתבעו אחר זמנו ואמר לו פרעתיך בזמני ביומא דשלים בנין הכותל פשיטא דבחזקת שנתן הוא אלא לאו כגון דתבעו אחר זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני קודם תשלום בניין הכותל והא קמ"ל דבמקום חזקה נמי אמרינן מה לי לשקר ושמע מינה דהקובע זמן לחבירו ותבעו לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני נאמן ודחינן שאני התם דכל ספא וספא זימניה הוא וכמאן דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני דאמי ובעיין לא איפשיט

❋ גב ת"ש בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן היכי דאמי אילימא דתבעו אחר זמנו ואמר לו פרעתיך בזמני ביומא דשלים ביה כותל הסמיכה אמאי בחזקת שלא נתן אלא לאו דא"ל פרעתיך בתוך זמני מקמי דסמיך אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר שאני התם דאמר מי יימר דמחייבין לי רבנן אפי' אמר ליה פרעתיך בזמני נמי אינו נאמן הדין הוא פירושא דפרישו בה רבואתא וליתא דמי יימר דמחייבין לי רבנן דייק כוותייבו דכל כמה דלא מחייבין ליה רבנן לא טרח למפרעיה ועוד דהא כי קא מיבעייא לן אי אמרינן מה לי לשקר במקו' חזקה אליבא דמאן דאית ליה הך חזקה הוא דאיבעייא לן ומאן דאית ליה הך חזקה אפי' בדיעבד דמחייב אית ליה דהא כי פליגי בדיעבד פליגי ואי ס"ד גבי סמך לו כותל אחר נמי כי אמרי

ליה פרעתיך בזמני הו לאחר זמני מהימן א"כ הא דמשכינן שאני התם דאמר נמי יימר דמחייבין לי רבנן דמשמע דאתי לן בין היכא דידע דמחייב להיכא דלא ידע דמידי דלא ידע דמחייב הוא דכי תבעו לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני מהימן אינו נאמן אבל מידי דידע דמחייב בה אע"ג דאמר פרעתיך בתוך זמני מהימן משום מה לי לשקר ואע"ג דחזקה לא עביד דפרע בגו זמניה מה לי ידע ומה לי לא ידע כיון דאידי ואידי כי אתי סמוך למושלם זמניה ואמר ליה פרעתיך בתוך זמני לא מהימן וכי תבעיה לאחר זמניה וא"ל פרעתיך בזמני או לאחר זמני מהימן אידי ואידי מה לי לשקר במקום חזקה וכי היכי דכי ידע דמחייב ותבעו לאחר זמנו וא"ל פרעתיך בתוך זמני מהימן משום מה לי לשקר כי לא ידע דמחייב נמי כיון דאילו אמר פרעתי' בזמני מהימן כי אמר פרעתי' בתוך זמני נמי להמניה משום מה לי לשקר הלא משום דהיכא דלא ידע אפי' אמר פרעתיך בזמני נמי לא מהימן ואשתכח דליתיה למ' לי לשקר כלל וכן הדעת נוטה

גמ' אמר ליה רב אחא טבא לרב אשי הא שמע מנה לי בידך אמר לו הין למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור אין לך בידי חייב מאי לאו נתתיו לך דאמר ליה פרעתיך בזמני אין לך בידי דא"ל פרעתיך בתוך זמני וקתני חייב ועל כרחיך בתבעו לאחר זמנו עסקינן דהא דומייא דרישא קתני וכי היכי דרישא ממטי זימניה קמיירי דהא פרעתיך בזמני קאמר ליה סיפא נמי בדמטא זימניה קמיירי אלמא תבעו לאחר זמנו ואמ"לו פרעתי' בתוך זמני אינו נאמן ודהיכא לא מאי נתתיו לך דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני ואין צריך לומר היכא דאמר ליה פרעתיך בזמני ואין לך בידי דאמר ליה לא היו דברים מעולם כלומר לא לויתי מהך מנה לעולם דאמר מר כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי שאם אין הלוהו פריעה למה וכמכא זה מודה שלא פרע וכיון שיש עדים שהודה בכניסם כדקתני בהדייא הנה לי בידך אמר לו הין ואין צ"ל היכא דאתו עידי הלואה אע"ג דהדר טעין אין לויתי ופרעתי לא מהימן שהרי העדים מעידין אותו שלוה והוא מודה שלא פרע ולפיכך חייב ובעיין ולא איפשיט ורב אשי מדחא בעלמא קא דחי ולאו לאוקי הלכתא קאתי מיהו שמעינן מינה דהא דקתני התם אין לך בידי חייב לא מתוקמא אלא בדאמר ליה לא לויתי אבל אמר ליה פרעתיך אע"ג דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני נמי לא מפקינן מיניה ודוקא דתבעו לאחר זמנו אבל תבעו סמוך למושלם זמנו וא"ל פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן כדר"ל

גמ' הרי אמרו מד"א ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות סמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו את התקרה מגלגלין עליו את הכל אמר רב הונא סמך לפלגא סמיך לכולא כלומר היכא דסמך כותל אחד כנגד אורך חצי התוספת כמאן דסמיך לכולא דאמי ומגלגלין עליו את הכל דכיון דסמיך לפלגא גלי אדעתיה דניחא ליה בההוא תוספת ומוכחא מילתא דמפיק למיסמך נמי כנגד אידך פלגא ורב נחמן אמר לאאי דסמך סמך ודלא סמך לא סמך וקי"ל כרב נחמן בדיניה הילכך לא מחייבי' ליה אלא בשיעורא דסמיך ולא תימא הני מילי היכי דלפי' ביה ושיעיה בטינא או בסידא אי נמי עבד ביה קרן זוית דגלי אדעתיה דליכ' בדעתיה לאורוכי טפי אלא אע"ג דלא לכיף ביה ולא עביד ביה קרן זוית דאיכ' למימ' דדעתי' לארוכי לא מחייבינן ליה טפי משיעור מאי דסמיך דהא עיק' פלוגתא דרב הונא ורב נחמן בדלא לפיף ולא עבד קרן זוית קיימא דקאמרינן מודה רבינא בלופתא וקרנאתא כלומר היכא דלפיף ביה בסופייה אי נמי עבד בה קרן זוית דגלי אדעתיה דליכא בדעתיה לאורוביה טפיה הילכך לא מחייב אלא בשיעורא דסמיך כי פליגי היכא דלא לפיף ולא עבד קרן זוית ומודה רב נחמן באפריזא וקיבעתא דכשורי דאי סמך לפלגא והנך אפריזא שהיא קורה ארוכה ועבה שמניחין אותה על ראש הכותל כנגד ארכו לקבוע עליה ראשי קורות תקרת הבית לרחבו מכותל זה לכותל שכנגדו והניח זה אפריזא מקום קביעת ראשי הקורות מתחילתו ועד סופו אע"פ שלא סמך אלא כנגד חציו כמאן דסמך לכוליה דמי דגלי אדעתיה דניחא ליה בכוליה ומגלגלין עליו את הכל ואיכא לפרושי דהאי קיבעתא דכשורי דקאמרינן לאו בגופיה דאפריזא הוא אלא אכפא אחריתא באכפיה כפשיה קמ"ל דאי נמי לא מנח ליה אפריזא אלא דעביד בסוף ההוא פלגא דסמיך מקום קביעתא דכשורי כמאן דסמך לכולא דמי כגון דהוה כותל המחילה מזרח וכותל הסמיכה כנגד חצי רוח מערב יוצא מקרן דרומית מערבית ועד חצי רוח מערבית ועבד ביה בסופי' מקום קיבעתא דכשורי דגלי אדעתיה דדעתיה למיקבע ביה כשורי ארכן כנגד אורך כותל הסמיכה ורחבן כנגד רחבו ראשון בסוף כותל הסמיכה וראשן השני בכותל שני שכנגדו שמלד כותל המחילה שלפון ומופו להניח עליהן הקורה כנגד כל הכותל של מחילה שנמצאו ראשי קורות התקרה מצד מזרח על גבי כותל המחילה וראשיהן מצד מערב הליין על גבי כותל הסמיכה והשאר על גבי הקורות הקבועות בסופו וכיון דעבד מילתא דמוכיחא עלויה דדעתיה לאישתמושי בכוליה כותל המחילה אע"ג דלא סמך אלא כנגד חציו כמאן דסמך לכוליה דמי ומגלגלין עליו את הכל

גמ' אמר רב נחמן כי כורי לא הוי חזקה כלומר היכא דבאני קמא מארבע אמות ולמעלה מדנפשיה ועבד ביה בשעת בנין ביכורי דאינון כוי דמעילין בהו ראשי כשורי כל כמה דלא מעייל להו לכשורי התם לא הוו חזקה לאידך למימרא דיהיב להו פלגא אוזיקא אי נמי דפינסיה פייסיה ואיפייס ליה לעיוליה התם כשוריה ואע"ג דמנח בהו המליטא והיא קורה שמשקעין אותה בבנין תחת החלונות כדי להניח עליה ראשי הקורות מאי טעמא מימר אמר אמינא לכי מפייס לי לא תיתרע אשיתאי

גמ' אמר רב נחמן אחזיק להורדי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להורדי אחזיק לשפכי אחזיק לנטפי לנטפי החזיק לשפכי אבל לצריכא דאורבני לא ורב יוסף אמר אפי' לצריפא דאורבניה טבר רב יוסף עובדא בצריפא דאורבני וקי"ל כותיה דמעשה רב והא דאמר רב נחמן החזיק להורדי דאנון קנים אחזיק לכשורי דאינון קורות לאו כמאן דאמר דאחזיק לאשתמושי בגודא דחבריה קאי דאם כן כי אחזיק להורדי אמאי אחזיק לכשורי והלא מכביד ולא יהא אלא הבית והעליה של שנים הא אמרי' בסוף הבית והעליה עליון שבא לבנות בגזית שומעין לו בגויל אין שומעין לו לסכך בשקמים שומעין לו בארזי' אין שומעין לו וכולה שמעתא משמע' התם דאי משני להקל שומעין לו להכביד אין שומעין לו אלא הני כולהו כמאן דאחזיק בשפיכות המים על הגג חבירו קאי והני הורדי וכשורי כולהו אגודא ומחזיק קיימי וכי תימא אם כן מה לי הורדי מה לי כשורי משום דכשורי קביעי תשמישתייהו והורדי לא קביעה תשמיתייהו כולי האי ואמטול הכי קאמרינן כליבנא קמא דרב נחמן דאי אחזיק להורדי דלא קביעה תשמישתייהו לא אחזיק לכשורי דקביעה תשמישתייהו וקמ"ל כליבנא בתרא דאפילו אחזיק להורדי אחזיק לכשורי דכיון דאחזיק אחזיק והוא דקיימי

הני

תני הורדי וכשורי אגודא דמחזיק כדבריהנא ואם ככך לומר כמאן דמחזיק לאשתמושי בגודא דחבריה בהורדי אז בכשורי קאי משכחת לה בכותל השותפין ומתניתין דאי כדקתני בחזקת שלא נתן על שיביה ראיה שנתן ולא דמי לעליון שבא לבנות בנוית דאלו התם בית לאחד ועליה לאחד ואין לבעל העליה להכביד על הבית אבל הכא גודא דשותפי הוא והאי דלית ליה לאשתמושי ביה למעלה מארב' אמות ולמעלה משום דהוי בחזקת שלא נתן דאי הוה ניחא ליה למיתב ליה פלגו אוזיקא הוה ליה זכותא לאשתמושי ביה על כרחיה ביון דאחזיק אפילו להורדי הוה ליה בחזקת שנתן דאי לאו הכי לא הוה שבקי ליה לאשתמושי ביה אפילו להורדי והאי דלא אשתמש בה אלא בהורדי משום דלא אצטרך ליה כשורי הוא וכיון דקנה ליה בחזקת שנתן חצי ההוצאה ממילא קנה ליה זכותא לאשתמושי ביה בכל דבעי ואפילו בכשורי ולטעמיך דלישנא קמא קסבר דילמא פיוסיה פייסיה לאחולי גביה לכשורי ומאי דאחיל אחיל למאי דלא אחיל לית הלכתא כוותיה דכל היכא דאיכא למיתלא בזכותא דאית ליה לא תלינן במחילה וכן היכא דאחזיק בשפיכ' המים על חצר חבירו בנטפי שהן רעפים שהמים מנטפין מהן ובעא לשנוייהו לשפכי שהן מרזבין שהמים נשפכין מהן בזעף אחזיק נמי לשפכי לשפכי אחזיק לנטפי ואפילו לכריפא דאורבאני והוא גג העשוי כמין כריף ומסוכך במורביות של ערבה והמים יורדין עליהן מכונסין טיפה בכד חברתה ולא עוד אלא שאין ירידת המים כלה מהן במהרה ואע"פ שפסקו הגשמים מהן הן מנטפין והולכין עד כמה שעות אפילו הכי הויא חזקה דכיון דאחזיק בשפיכת המים בחד אנפא אחזיק נמי בכולהו אנפי :

א נח אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המשכיר בית לחבירו בבירה גדולה משתמש בכותליה ובזיזיה עד ארבע אמות ובעובי הכותל במקום שנהגו מאי משתמש בכותליה לקבוע בהן מסמר ולסמוך להן סולם ובזיזיה לתלות בהן כלום ומאי עד ארבע אמות בגובה הכותל אבל מארבע אמות ולמעלה לא משתעבדי ליה ובעובי הכותל שלמעלה במקום שאינו גבוה יותר מארבע אמות במקום שנהגו להשתמש בעובי הכותל שלמעלה אבל מקום שנהגו שלא להשתמש בכך לא דאמ' ליה כדמשתמשי אינשי הוא דאוגרנא לך אבל בתרבץ אפדני לא והוא הלוסה של חצר קסבר ארבע אמות דלפני פתחו דקנו ליה לבעל הבית מחמת הבית הכא נמי משתעבדי ליה למוכר לפירוק משאו שאר החצר דלית ליה לבעל הבית זכותא בגוה מחמת הבית אלא מחמת זכותא דאית ליה בחצר גופה נמי לא משתעבדי ליה למוכר אלא לדריסת הרגל דבית אוגר ליה חצר לא אוגר ליה דשוכר כלוקח דמי ורב נחמן דידיה אמר אפילו בתרבץ אפדני שוכר עדיף מלוקח דהא מיחייב לתקוני ליה כל מידי דמעשה אומן מה שאין כן בלוקח וקימא לן כוותיה אבל רחבה שאחורי הבתים לא רבא אמר אפילו ברחבה שאחורי בתים וקימא לן כרבא דבתרא הוא ודוקא היכא דליכא מנהגא בהא מילתא כמנהגא עבדינן דקיימא לן בכל כי האי גונא הכל כמנהג המדינה

שם ע"ב א נט אמר רבינא האי כשורא דמטללתא עד תלתין יומין לא הוי חזקה לבתר תלתין יומין הוי חזק' ואי סוכה דמצוה היא עד שבעה יומי לא הוי חזקה לבתר שבעה יומי הוי חזקה ואי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה מאי כשורא דמטללתא קורה שנועצין אותה בכותל לסכך על גבה היכא דרעבה איניש בגודא דחבריה על תלתין יומין לא הוי חזקה דסתם סוכה תלתין יומין ואימור משאל שאילה לגודא מיניה בתורת עראי טפי מתלתין יומין הוי חזקה דמוחיל מחיל גביה ואי סוכה דמצוה היא עד שבעה יומי לא הוי חזקה דסתם יומי עראי דירה שבעה יומי טפי משבעה יומי הוי חזקה דלא איבעי ליה לשהויה טפי וכי תימא מאי הוה ליה לאיעבד לסלקה ביומא דשביעי הא תנן סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו דאפשר דמתרמיא ליה סעודתא בין השמשות ובעי למיכל בה ועוד הא מדקאמרינן עד שבעה יומי לא הוי חזקה לבתר שבעה יומי הוי חזקה שמע מינה דלכולהו שבעה שאילה ליה ולא מיחייב לסלוקה אלא לבתר שבעה ואמטול הכי לא קימא ליה חזקה אלא לבתר שבעה לסלקה בליליא שמיני חג עצרת הוא ואסיר לעולם דמסליק לה ביומא דשביעי סמוך לבית השמשות וכי תימא והא בעי למיתב בה ביומא דשמיני דקימא לן מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן הכא במאי עסקינן לבני ארץ ישראל דלא יתבי ביה אלא עד בין השמשות דשביעי ואי משום דמתרמיא ליה סעודתא בעי מיכל בה כיון דמטי בין השמשות ולא אתרמיא ליה מידע ידע דלא אכיל עד ליליא וכי קתני מתני' לא יתיר את סוכתו משעור יום טובא קאמר כדקתני בהדיא גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו תדע דהא אמרינן עלה אין לו מקום להוריד כליו מהו ומסקנא דאי סוכה קטנה היא פוחת בה ארבעה וכי היכי דאית ליה רשותא למפחת בה ארבעה דקא מיפסלא לה בהכי הכי נמי אית ליה רשותא למישמט מינה חדא כשורא אפילו משעור יום דיקא נמי מדקאמרינן לבתר שבעה יומי הוי חזקה אלמא מכי חליף יומא דשביעי לאלתר הוי חזקה ואי דלא הוי לסלוקה ביומא דשביעי כי חליף יומא אמאי הוי חזקה לאלתר. אלא אי קשיא הא קשיא כיון דהאי כשורא דמטללתא בסתמא קא מיירי דליכא סהדי דשיילא לדוכתא מיניה דמסתמא אמרינן איימור בתורת עראי הוא דרעבה בגודא דחבריה ואמטול הכי לא קפיד חבריה עילויה ואמטול הכי לא הוי חזקה עד דשלמי סתם יומי שאלה דאינון סתם יומי עראי דירה אי הכי נמי סוכה דמצוה לבתר שבע' יומי אמאי הוי חזקה ודילמא האי גברא לסתם יומי שאלה קא כחית ולאו לצורך סוכה דמצוה בלחוד הוא דרעבה אלא לטללא בעלמא איצטריכא ליה וכיון דאיתרמי ליה חג הסוכות בריאה נפק בה ידי חובתי' ושבקה לשאר יומי עראי דירה ומארי גודא נמי כל כמה דלא שלמי סתם יומי עראי בשאר טללי לא קפיד עילויה דאטו משום דאתרמו להו שבעת יומי דסוכה דמצוה בריאה מגרע גרע אלא מסתברא דהא דקאמרי' אי סוכה דמצוה היא עד שבעה יומי לא הוי חזקה לאו בדאתרמו להו יומי סוכה בריאה קאמרינן דאם כן לא הויא חזקה אלא לבתר תלתין יומין אלא בדאתרמו להו לבתר תלתין יומין קאי ואסיפא דמילתיה קאי דקאמרי' לבתר תלתין יומין הוי חזקה ועלה קאמר אי סוכה דמצוה היא כלומר אי אתרמי חג הסוכות לבתר תלתין יומין בלא הפסק בנתים איכא למימ' דמשו' מצות סוכה לא קפיד עלויה הילכך לא הוי חזקה עד דחלפי שבעה יומי דסוכה ואי חבריה בטינא וחזייה מארי גודא ושתיק לאלתר הוי חזקה ומאי שנא מדרב ענן דאהדר גודא בארעא דלאו דיליה וקאמרי' התם דלא קימא ליה חזקה לאלתר וכי תימא דילמא התם בכותל אבנים סדורות לגדר כדרך שמסדרין אותן דרך בנין בלא טיט שביבות השדות דאי הוה מיחבר בטינא לאלתר הוי חזק' נהי דפליגי רבנן בין היכא דחבריה בטינא להיכא דלא חבריה בטינא בזיזי דעבידי אינשי לאשתמושי מאחוריה

בתורת עראי משום דלא אפשר ליה לשואל למעבד כדכפשיה כגון כשורא דמטללתא דרעין ליה לחד סיטרא בגודא דכפשיה מחד גיסא ולית ליה לדיליה מהך גיסא גודא אחריני למרמיה עראי ומשום הכי לא קפיד חבריה עילויה בגו תלתין יומין מיהו אהדורי גודא בדוכתיה אחרינא ולא הוה קאי מעיקרא לא שייך ביה עראי דהאי דקמא דלא אהדריה בדוכתיה כמעיקרא אלא על כרחיך כל היכא דמהדר ליה לתורת קביעותא קא מכוין ואע"ג דלא חבריה בטינא נמי תהוי ליה חזקה אלא משתברא דלא דמי כשורא דמטללתא לאהדורי גודא בארעא דחבריה דאילו בכשורא דמטללתא תשמיש גופיה לא הוי חזקה אלא להוא תשמיש' בלחוד ואיבעי לאוספי עליה תשמישתא אחרינא לאו כל כמיניה ומשום הכי לא בעינן שלש שנים דכי בעינן שלש שנים במידי דמיקני ליה גופה דארעא דכיון דבעי טענת מכרת לי או שנתת לי במתנה אמרינן ליה אחוי שטרך הילכך אי אחזיק ביה שלש שנים אמרינן האי שטרא הוה ליה ואירכס דטפי מתלת שני לא מזדהרי איניש בשטריה כדבעינן למימ' קמן בפרק חזקת הבתים ואי לא לא מהימן דעד תלת שני מזדהר איניש בשטריה והא איתא דקושטא קאמר לחוי שטריה אבל לתשמישא בעלמא והוא הדין לנזקין כיון דבשתיקה בעלמא קימא חזקה כדבעינן לברור' בפרק חזקת הבתים ממטה ואפיקו ליה קור קור מהכא ותכמה ראיות לא שייך ביה שטרא כי היכי דלימא ליה אחוי שטרך הילכך לא בעי שלש שנים אלא בתורת קבע ובתורת עראי תליא מילתא וכל היכא דלא מלו להו תלתין יומין דאינון יומי עראי דידה לא הויא חזקה ומכי מלו להו תלתין יומין ואתברר דחזייה ניזק ושתיק הויא חזקה דודאי לקביעותא קא מיכוין וידע ניזק וקא מחיל מידי דהוה אכשורא דמטללתא והוא הדין לאלונות וזיזין היוצאין לרשות היחיד או לחצר השותפין דכולהו בגו תלתין יומין איכא למימר דלתורת עראי קא נחית ואי עביד בהו מילתא דקביעותא לאלתר הויא חזקה דומיא לכשורא דמטללתי דאי חבריה בטינא לאלתר הויא חזקה והוא דחזי לתשמישתיה כדבעינן למימר קמן ואלו גודא דרב ענן לאו תשמישתא גרידא הוא כי היכי דתהוי ליה חזקה לאלתר או בתלתין יומין אלא מקנא גופה דארעא הוא דהא לא משייר ליה למארי ארעא זכותא ולא הנאה בההוא דוכתא דאהדרוה לגודא בגויה כלל ומשום הכי בעי שלש שנים ובעי נמי טענה כדבעינן לפרושה בדוכתא אבל לתשמישתא בעלמא אי נמי לנזקין בתלתין יומין סגיא אי נמי לאלתר היכא דעבד ביה מילתא דקביעותא אע"ג דע"כ והוא דחזי • לתשמישתיה דאע"ג דעבד ליה מלבן דהיא מילתא דקביעות' לא הויא חזקה וכולה נמי לא אמר אלא דאיכא סהדי דחזייה ניזק ושתיק אבל היכי דליכא סהדי דחזייה ושתיק אף ע"ג דעבד ביה כולהו אנפי דקביעותא לא הויא חזקה עד שלש שנים דהתם ודאי מגו דאי בעי אמר פיוסי פייסתך ואפייסת לי ומחלת הוא לי ואירכס כי אמר ליה בריא לי דחזית ושתקת מהימן אבל בבציר משלש שנים לא מהימן דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה דאזיל כל חד וחד ועביד מידי דמזיק ליה לחבריה אי נמי דמשתמש בגודא דחבריה שלא בפניו ולא מתודע ליה לחבריה עד כמה ירחי וקימא ליה חזקה אם כן לקתה מדת הדין דמאי הוה ליה למארי ארעא למעבד ועוד הא דאמרינן אי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה אי ס"ד לא בעי ראיה דהוא ניזק ושתיק אמאי הוי חזקה אי סלקא דעתך לא בעי ראיה דהוא ניזק ושתיק אמאי הוי חזקה הא לא ידע דלימחי : אלא על כרחך כל היכא דלא אתברר דחזייה ניזק ושתיק

לא קיימא ליה חזקה בפחות משלש שנים לא שנא למחזיק גופיה ולא שנא ליורש או ללוקח דאתו מחמתיה דלא טענינן להו ליתמי או ללוקח אלא מילתא דאי טעין לה מוריש או מוכר הוה מהימן עליה שלא בראיה כדבעינן לברורה בפרק חזקת הבתים ואפילו בשלש שנים נמי דוקא במילתא דעבידא לאגלויי אבל במילתא דלא עבידא לאגלויי כגון דלא שמן חזו לה אלא מלעתיה דמזיק לא קימא ביה חזקה אלא בשהדי דראה וניפיים מידי דהוה אשכוני גואי ואשורת מחמת מרדין גבי חזקת הבתים דלא קימא עליהו חזקה ואפילו לאחר כמה שנים משום דלא ידעי דלימחו והיא דתנן גבי שובך ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו כדאחזיק בה מוכר או לוקח שלש שנים קאי דלא בעי ראיה דחזייה ניזק ושתיק ומאי איכא בין מוכר ללוקח דאלו גבי מוכר כי לא טעין בריא לי דחזית ושתק' לא קימא ליה חזקה ואלו גבי לוקח אע"ג דלא טעין איהו נמי טענינן ליה הכי כדבעינן לברורה בדוכתה

גרס צריך את למידע דהאי כשורא דמטללתא דקאמרינן דעד תלתין יומין לא הוי חזקה היכא דהאי כותל דקא מחזיק ביה ידיעא מילתא דהוה כוליה מעיקרא אבל כותל חצר של שנים שבכל דקימא לן הרי אמות ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות אי אגביה חד מינייהו למעלה מארבע אמות כדמעיקרא ואתא חבריה ורעין ביה כשוריה באנפי מאריה ושתיק לאלתר הוי חזקה דכיון דאי בעי יהיב ליה פלגו הוצאה ומשתמש ביה בעל כרחיה דהא מעיקרא כוליה דתרוייהו הוה השתא נמי דאשתמש ביה ושתיק ליה חבריה הרי זה בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ודייקינן לה להא מילתא מדאמר רב נחמן בי כורי לא הוי חזקה טעמא דעביד בי כורי ותו לא מכלל דאי עיילינהו חבריה לכשוריה התם לאלתר הוי חזקה ודוקא בכותל חצר שבכל כי האי גוונא כדפרישנא טעמא אבל היכא דהוי גודא מעיקרא דחד מינייהו אע"ג דשבקיה לחבריה למדעץ ביה כשוריה לא הוי חזקה אלא להוא תשמישא בלחוד אבל אי טעין דאנא יהיבנא לך פלגו אוזינקא איכת' למהוי פלגי דידי לא מהימן אלא בראיה דהא אי הוה בעי מעיקרא למכפייה בדינא להכי לאו כל כמיניה הילכך כי טעין נמי דיהיב ליה פלגא אוזינקא אדעתא דמהוי פלגא גודא דידיה לא מהימן אלא בראיה ברורה

ש אמר אביי שני בתים בשני צידי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף מאי טעמא משום דתרוייהו מזקי אהדדי ואי הוו סמיכי להדדי הוו עבדי חד מעקה באמצע כי דינא דחצר השתא דמפלגי מהדדי ולא איפשר לחיוביה לחד מינייהו למעבדיה לכוליה דתרויהו כהדדי נינהו ולא למעבד פל' חד מינייהו מעקה גבי דאית להו פסידא לתרוייהו אלא זה עושה מעקה לחצי גגו לסלק הזק ראייתו מחברו וזה עושה מעקה לחצי גגו לסלק הזקו מחברו ודוקא זה שלא כנגד זה דאי זה כנגד זה אכתי איכא היזק ראיה מפלגא דלית ליה מעקה אלא זה שלא כנגד זה שנמצא כל אחד וזה מסלק היזק ראייתו מעל חצי גגו של חבירו ומאילא מסלק נמי היזק ראיית חבירו מעל חצי גגו דבעל מעקה וכן השני לחצי הגג השני ונמצא הזק ראיה מסתלק משניהם ודוקא במעדיף שאין כל אחד מהן עושה מעקה לחצי גגו בשכנגדו דאם כן כי קימי באלכסון קא חזו להדדי אלא כל אחד מהם חייב לעדיף מעקה שלו יותר מחצי גגו כדי שלא יוכל אחד מהן לראות מה שבגגו של חבירו כלל ודוקא בגגין השוויין לדירה כעין בית או חצר דאי לאו הכי לית בהו היזק ראיה דבהדיא אמרינן לקמן אבל בין גג לגג לא :

דאייקינן מאי איריא רשות הרבים אפילו רשות היחיד נמי ופריך רשות הרבים איצטריכא ליה סד"א מכי אמר ליה סוף סוף לא קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים קמ"ל דאמר ליה בני רשות הרבים ביממא חזו לי בליליא לא חזו לי את בליליא נמי חזית לי בני רשות הרבים כי קאימנא חזו לי כי יתיבנא לא חזו לי את כי יתיבנא נמי חזית לי בני רשות הרבים כי מעייני חזו לי כי לא מעייני לא חזו לי את כי לא מעיינת נמי חזית לי ואי קשיא לך מאי שנא מהא דתנן אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון דאמר ליה סוף סוף לאו קא בעית איצטנועי מבני רשות הרבים לא דמו דאלו התם כיון דהאי פתח והאי חלון לא גביהי מארבע אמות ויכלי בני רשות הרבים למחזי מאן דקאי בביתא בין היכא דקאים בין היכא דיתיב ואע"ג דלא מעייני נמי דהא להדי רשות הרבים קיימי מכי אמר ליה סוף סוף לא קא בעית לאצטנועי מבני רשות הרבים אבל גבי גגין דגביהי טובא ולא מצו בני רשות הרבים למחזי עד דמדלו עיניהו ומיכווני לעיוני ואי קאי בעל הגג חזו ליה וכי יתיב חזו ליה לא מכי אמר ליה סוף סוף לאו קא בעית לאצטנועי מבני רשות הרבים דאמר ליה היזקך כפיש טפי מדבני רשות הרבים

וכי תימא תינח מטעמא דכי יתיבנא לא חזו לי וכי מעייני לא חזו לי דשייך גבי גגין דגביהי ארבע אמות ולא שייך גבי פתחים וחלונות דלא גביהי ארבע אמות אלא כיון דבין גבי גגין בין גבי פתחים וחלונות בני רשות הרבים ביממא שכיחי התם בליליא לא שכיחי אפי' גבי פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון נמי ליעכיב מטעמא דבני רשות הרבים ביממא חזו לי בליליא לא חזו לי את בליליא נמי חזית לי מידי הוא טעמ' הכא אלא משום דכפיש היזיקיה מדבני רשות הרבים מה לי כפיש מחד אנפא מה לי מתרי תלתא אנפי לא תקשי לך דכי אמרינן גבי גגין בני רשות הרבים ביממא חזו לי בליליא לא חזו לי לאו משום דביממא שכיחי בליליא לא שכיחי דכיון דזימנין דמיקרו וחלפי בליליא ולאו אדעתיה דבעל הפתח ודבעל חלון לא סגיא דלא מבטל כל שעתא מתשמישתיהו ומכי אמר ליה סוף סוף לאו קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים אלא הכא גבי גגין משום דלא מצו חזו ליה בליליא הוא דקאמר ליה וכולה מילתא משום דגביהי גגין מרשות הרבים היא דכי קאמרינן דבני רשות הרבים בליליא לא חזו ליה היכא דכי יתיב אפי' ביממא לא חזו ליה קאמרינן וכי האי גוונא לא משכחת לה אלא היכא דגביה גג טובא ודחיקא רשות הרבים והוא דלא יתיב אשפת הגג דאם כן לא סגיא דלא חזו ליה מתתאי אי נמי דרווחא גג טובא ויתיב ברחוק משפת הגג שיעור דלא חזו ליה דכל כי האי גוונא איירי דרחיק דוכתא ולא אתיא ליה נמי חזיתא אלא באלכסון כי קאים נמי לא שלטא ליה עינא דבני רשות הרבים אפילו ביממא אלא על ידי הדחק וכל היכא דביממא לא שלטא ביה עינא אלא על ידי הדחק בליליא לא שלטא ביה עינא כלל והאי בעל הגג איידי דמקרב לגביה טפי ועוד דקאי לקבליה בכיוון אפילו בליליא נמי חזי ליה ומנא תימרא דכי קאמרינן דלא חזו ליה בליליא שיעור דכי יתיב לא חזו ליה אפילו ביממא קאמרינן דהא כי מיירי דלא חזו ליה בליליא דומיא דמיירי דחזו ליה ביממא הוא וכי קאמרינן דחזו ליה ביממא כי קאי הוא דקאמרי דאלו כי יתיב הא קאמרינן דביממא חזו ליה כלל ואשתכח דהאי שיעורא הוא דקאמרינן ביממא חזו ליה היכא דקאי ואלו בליליא אע"ג דקאי נמי לא חזו ליה ואם כפאך לומר דהני תלתא טעמי דאביי לאו שיעור' מיירו ולא זו אף זו קאמר דלא מבעיא הכא דגביהי גגין טובא ודחיקא לה רשות הרבים דביממא חזו ליה בליליא לא חזו ליה כלל אלא אבל היכא דלא גביהי כולי האי אלא שיעור דחזו ליה נמי בליליא מכי אמר ליה בני רשות הרבים כי קאימנא חזו לי כי יתיבנא לא חזו לי את כי יתיבנא נמי חזית לי ואפילו היכא דרווחא רשות הרבים ולא גביהי גגין כולי האי אי נמי דלא רווחי גגין ולא גביהי אלא שיעור דכל היכא דיתיב נמי חזו ליה אפילו בליליא מכי אמר ליה בני רשות הרבים כי מעייני חזו לי כי לא מעייני לא חזו לי ואפילו ביממא את כי לא מעיינת נמי חזית לי ואפי' בליליא

אשתכח השתא דכל היכא דקימן תרתי רשויות בהדי הדדי רשות הרבים לא מחייבינן להו לסלוקי הזק ראיה מהדדי אלא היכא דכפיש היזיקיה דהאי מזיק מדבני רשות הרבים כגון דאיכא טעמא דבני רשות הרבים ביממא חזו לי בליליא לא מצו חזו לי את בליליא נמי חזית לי אי נמי דאיכא טעמא דכי יתיבנא חזו לי כי קאימנא לא חזו לי אי נמי טעמא דכי מעייני חזו לי כי לא מעייני לא חזו לי ואת כי יתיבנא ולא מעיינת נמי חזית לי אבל היכא דליכא חד מהני טעמי הנ"ל ודאיכא טעמא דביממא חזו לי בליליא לא חזו לי משמע דלא שכיחי דאזלי ואתו לא מחייב לסלוקי הזק ראיה דהא גבי פתח וחלון דאיכא האי טעמא ולא מצי מעכב דאע"ג דלא שכיחי כיון דזימנין דמיקרו וחלפי ולאו אדעתיה לא סגיא דלא מבטל מינייהו ומכי אמ' ליה סוף סוף לאו קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים

סא אמר מר זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו פשיטא לא צריכא אע"ג דקדים חד מינייהו ועבד מעקה לחצי גגו מהו דתימא מכי אמר ליה האיך שקול אוזינקא ועבידי לכוליה קא משמע לן דאמר ליה את מאי טעמא לא עבדת דלא תתרע אשיתך אנא נמי לא תתרע אשיתאי

סב אמר רב נחמן אמר שמואל גג הסמוך לחצר חבירו עושה לו מעקה ארבע אמות כלומר בעל הגג עושה לו מעקה ארבע אמות לגגו לסלוקי הזק ראיה מבעל חצר משום דבעל הגג מזיק ליה לבעל חצר ובעל חצר לא מזיק ליה לבעל הגג דגגין לית בהו היזק ראיה משום דלא עבידי לדירה אבל בין גג לגג לא דהא לית ליה לחד מינייהו היזק ראיה ורב נחמן דידיה אמר אין זקוק לו לארבע אמות אבל זקוק הוא למחיצה עשרה למאי להזק ראיה ארבע אמות בעינן אי לנתפס עליו כגנב בבציר מהכי סגיא לעולם לנתפס עליו כגנב ובעשרה טפחים לא מצי משתמיט ליה בציר מעשרה מצי משתמיט ליה אמר אי מכורי קא מסגרנא והוא פישוט עצמות וקיימא לן כרב נחמן : ודוקא בגגין שאינן עשויין לדירה כעין בית או כעין חצר אבל בגגין העשויין לדירה אפילו כעין תשמישתא דחצר מעקה ארבע אמות בעו כדאביי והוא הדין נמי לענין גג הסמוך לחצר חבירו דוקא בגג שאינו עשוי לדירה דבעל הגג מזיק ליה לבעל חצר ובעל חצר לא מזיק ליה לבעל הגג אבל בגג העשוי לדירה תרוייהו כהדדי נינהו וטוחין מעקה ד' אמות בינייהו באמצע מיתיבי אם היתה חצרו למעלה מגגו של חבירו אין זקוק לו משום דבעל חצר לא מזיק ליה לבעל הגג דהא אינו עשוי לדירה ובעל הגג לא מזיק ליה לבעל החצר דהא חצר גביהא מיניה והא לגביהא ארבע אמות אלמא כיון דלא מזיק ליה חד מינייהו לחבריה בהזק ראיה לא מחייבינן ליה לחד מינייהו למעבד מעקה לנתפס עליו כגנב דאם כן נהי דבעל הגג לא חיישינן ליה דהא חצר גביהא מיניה ולא

מצי להימר אימצורי אימצרנא וסליק דהא לא מצי למיסק אלא בסולם אלא בעל חצר ליחוש ליה דמצי אמר מצורי קא מצרנא וכפלי אלא לנתפס עליו בגנב לא חיישינן · בקשיא לרב נחמן ופריק מאי אין זקוק לו אין זקוק לו לארבע אמות אבל זקוק הוא לתחילה שערה דמחייבינן ליה לבעל חצר למעבד מחיצה גבוהה עשר' טפחי' כדי שיתפס עליה כגנב וכן הלכתא ׃ מיהא נמי שמעינן השיעור מחיצה לסלוקי הזק ראיה ארבע אמות הוי

סג ושמעינן נמי דלא מיתפס אינש מרשות לרשות כגנב אלא היכא דהליף גודא בר עשרה פושכי לאחי נפקא מיניה למידיניה כדין הבא במחתרת

סד איתמר שתי הגרות זו למעלה מזו רב הונא אמר תחתון בונה מכנגדו ועול' ורב חסדא אמר עליון מסייע מלמטה ובונה הא שמעתא לא מתוקמא אלא בשקרקע העליונה גבוה מן התחתונה ארבע אמות דאשתכח לעליון מזיק ליה לתחתון דלא מצי לאצטנועי לא מיניה ולא בחצר ותחתון לא מזיק ליה לעליון על כרחיה דהא מצי לאצטנועי מיניה בחצר העליונה כדבעינן למימר ולברורי לקמן ואי דהוי קרקע העליון סלע וכיוצא בו שאפשר לבנות על גביו ואינו צריך להעמיק את יסודו של כותל בקרקע כולי עלמא לא פליגי דלא צריך תחתון למבני ולא מידי אלא עליון בונה על שפת קרקע חברו ועולה עד ארבע אמות דהזק ראיה גיריה הוא ועל המזיק להרחיק את עצמו אלא הכא במאי עסקינן בעפר או בסלע הבא בידים דאי בני עליה נפיל הילכך צריך למבני מכנגד קרקע חברו של תחתון ולאעמוקי ליה פורתא בקרקע כי היכי דליקום ורב הונא ורב חסדא בהא פליגי רב הונא סבר נהי דעל המזיק להרחיק את עצמו ולסלוקי היזק ראיה ליכא לחיוביה לעליון אלא מקרקע חברו ועד ארבע אמות דהוא שיעורא דמסתלק ביה הזק ראיה אבל למבני למטה מקרקע חברו דלא מסתלק ביה הזק ראי' כלל לא מחייבינן ליה ואף על גב דלא קאי בנין עליון בלא בנין תחתון · ואשתכח דבולה מילתא לסלוקי הזק ראיה הוא ועל המזיק להרחיק את עצמו מכל מקום מצי עליון למימר נהי דעל המזיק להרחיק את עצמו אבל למבני ליה לתחתון כותל ברשותיה הנאה דידיה היא ולא מחייבנא למבני ליה לתחתון כותל ברשותיה אלא תחתון אי ניחא ליה דלהוי כותל בריא בעי מכנגד קרקע חברו ועולה עד דמטי כנגד קרקע חברו של עליון ועליון בונה מכנגד קרקע חברו על גבי בנינו של תחתון ועולה עד ארבע אמות ואי לא מצי עליון למימר הריני בונה מכנגדי על שפת קרקע חברי ועולה ואי נפיל נדרנא ובנינא ליה כמה זימני ורב חסדא סבר כיון דמכל מקום מחייב עליון למבני כותל לסלוקי הזק ראיה דידיה מתחתון ולא סגיא ליה להאי בלא יסוד למהוי כותל בריא אשתכח דאפילו חיובא דבנין התחתון נמי מייך גבי עליון דלא מיפטר עליון עד דבני כותל בריא ובדין הוא דאי לא הויא ליה לתחתון הנאה בהאי כותל התחתון אלא לאוקומיה לעליון כי היכי לסלוקי הזק ראיה ותו לא הוה מחייבינן ליה לעליון למבני כוליה מקרקע התחתון עד דסליק למעלה מקרקע העליון ארבע אמות דכולה מילתא לסלוקי הזק ראיה הוא ועל המזיק להרחיק את עצמו מכל מקום אלא כיון דאית ליה הנאה לתחתון בהאי כותל התחתון מאגפא אחרינא דסמיך ליה אתי דבעי ולא חייש דילמא נתר עפריה דעליון ואבניא עליה אשתכח דהנאה לתרויהו היא ומחייב עליון למיתב פלגא כבנין כותל התחתון ואע"ג דנקט ליפגא דסיוע לא

תשמע מינה דבליר מפלגא הוא דהא גבי בריא דנהרא דקאמרינן התם תתאי מסייעי עילאי ועל כרחיך כלקו בהון אלא כל היכא דעבידתא ברשותא דחד מינייהו היא נקיטו גבי חיוביה דאידך ליפגא דסיוע דמסייע בהדי האי וכי תימא ונהי דתחתון נמי מתהני בהאי כותל התחתון מאגפא אחרינא כיון דבלאו הכי הוה מיחייב עליון למבנא כולה לסלוקי הזק ראיה השתא נמי דאתהני ביה תחתון לאידך אחרינא והוי כזה נהנה וזה לא חיסר ולא ניחייביה לתחתון ולא מידי שאני הכא דזה נהנה וזה חיסר הוא דעומקא דחצרו דתחתון הוא דגרס ליה לעליון בנינא יתירה והא דמיא להיא דאמרינן בבבא קמא בפרק כיצד הרגל בענין זה נהנה וזה לא חיסר גבי המקיף את חבירו בשלש רוחותיו שאני התם דאמר ליה את גרמת לי הקיפא יתירה וקימא לן כרב חסדא דתניא כותיה ודוקא כשחצרו של זה גבוה מכל זה ארבע אמות אבל היכא דלא גביה ארבע אמות תרויהו חזו להדדי הלכך כל כמה דחזו תרויהו להדדי תרויהו מוקי להדדי ותרויהו שוו בענין הכותל עד דגבה גודא מארעיתיה דתתאי ארבע אמות ומכי גבה גודא ארב' אמות דמי בוליה חיובא העליון עד דגבה גודא מקרקע דידיה נמי ארבע אמות וכי תימא וכי הוי קרקע עליונה גבוה מן התחתונה ארבע אמות נמי אכתי תרויהו מזקי אהדדי דלא מבעיא כי קאי עליון קרוב לשפת חצרו ויתיב עליון כנגדו ברחוק מיסוד קרקעו של עליון מצי חזי ליה וא"כ תחתון נמי ליסייעיה לעליון עד דמסליק מיניה הזק ראיה וכי תימא והיינו נמי דמחייבינן ליה לתחתון ליבני פלגא בכותל תחתון דאי לאו הכי הוה מחייבינן ליה לעליון למבני כוליה אם כן הא דתניא לקמן אם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין זקוק לו אמאי אין זקוק לו לבעל הגג הא מזיק ליה לבעל חצר אלא משתברא דכי האי גוונא כיון דעליון מצי לאצטנועי מתחתון לאתרחוקי משפת חצרו ולאשתמוטי מיושב ותחתון לא מצי לאצטנועי מעליון בחצר כלל דאי בעי עליון למיקם או למיתב על שפת חצרו לא מצי תחתון לאצטנועי מיניה בחצר עליון הוא דמזיק ליה לתחתון ותחתון לא מזיק ליה לעליון וכי תימא הא תינח גבי שתי חצרות זו למעלה מזו אלא סופא דקתני אם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין זקוק לו כיון דבעל הגג לא מיתזק כלל דהא בגלא עביד לדירה עסיקינן מדלא דיינינן ביה הזק ראיה לגבי חצר ובעל חצר מיתזק מיניה דבעל הגג פורתא אמאי אין זקוק לו והא תנן לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין והא חלון דזימנין דזוטר ולא מתחזיא בולה חצר מיניה ואפילו הכי מכי מסכיב שאני דינא דחלון דכיון דמצי חזי ליה לבעל חצר ולא מצי בעל חצר למחזייה לבעל חלון אשתכח דלא מצי בעל חצר לאצטנועי מיניה דזימנין דחליף וסבר ליכא דחזי ליה אבל גבי שתי חצרות זו למעלה מזו דכי קאי עליון בדוכתא דחזי ליה תחתון מצי לעיוני בריבא אי קאי התם תחתון וחזי ליה כי היכי דלצטנע מיניה ׃ אשתכח דהיזקא דתחתון לגבי עליון לאו היזקא הוא כי היכי דליחיביה לתחתון לסלוקי היזקיה

סה תניא כותיה דרב חסדא שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא מסייע מלמטה ובונה היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין זקוק לו ודוקא היכא דקרקע העליון גבוה מתחתון ארבע אמות כדפרישנא ודוקא נמי בגג שאינו עשוי לדירה דלית ביה הזק ראיה ואפילו הכי אין זקוק לו לארבע אמות אבל זקוק הוא למחיצ' עשר' טפחי' לנתפס עליו כגנב כדאוקימנ' בהדיא לעיל

❋ סו הנהו בי תרי דהוו להו דירי חד עילאי וחד תתאי אי חכים תתאי אמר לעילאה תא לבנייה אמר ליה שפיר קא דיירנא אבנייה אנא לית לי דוכתא דדיירנא ביה מוגרנא לך לא מכינא דאיטרח לא קאי מיהדר לי אולקך בארעא שוף כריסך טול שוף כריסך פוק אמר רב חמא דינא קאמינא ליה והני מילי דלא מטו בשורי למטה מעשרה אבל מטו בשורי למטה מעשרה מצי תתאה למימר ליה לעילאי למטה מעשרה רשותא דתתאי היא ולא משתעבדנא לך והני מילי דלא אתנו אהדדי אבל אתנו אהדדי אי מתפים תתאי ובאנו סתר ובאני ואנ"כ דלא מטו בשורי למטה מעשרה וכי אתנו אהדדי עד כמה כלומר משתעבד ליה תתאי לעילאי ולית ליה רשותא למסתריה. אמר רבא משמא דרב נחמן בדיירי איכשי וכמה אמר רב הונא בריה דרבי יהושע ברנקיט איסוריאתא למחוזא והדר דכל כמה דיכיל תתאי למנקט איסוריאתא דמחוזא ומאי דדמי להו כגון משוי גבוה שבני המקום רגילין ליכנס בו על כתפיהן לבתיהן ולחזור בו לכל רוח ואין קורות התקרה מעכבין עליו אכתי משתעבד ליה לעילאי ואי חכים טפי לא משתעבד ליה וסתר ובאני

דף ז ע"א ❋ סז האוא גברא דהוה קא באני אשיתא אחורי בווי דחבריה אמר ליה קא מאפלת עלי אמר ליה סתרנא לה ועבידנא לך כווי מלעיל אמר ליה מרעת ליה לאשיתאי אמר ליה סתרנא לה עד הכא ובנינא לה ועבידנא לך כווי מלעיל אמר ליה אשיתא חדתא בביתא עתיקא לא קימא אמר ליה סתרנא ליה לכולה ביתא ובנינא ליה ועבידנא לך בווי מלעיל אמר ליה לית לי דוכתא דדיירנא בה אמר ליה מוגרנא לך אמר ליה לא מבינא דאטרח. אמר רב חמא דינא קאמר ליה והא תו למה לי היינו הך הא קמ"ל דאע"ג דדייר ביה לתיבנא ולציבי ושמט מינה טעמא דדייר ביה כל דהו דמצי אמר לא מבינא למטרח ולפנוייה אבל היכא דלית ליה מידי בגויה דקאמר ליה האיך סתרנא ליה לכוליה ביתא ובנינא ליה ועבידנא לך כוי מלעיל הדין שמו דקימא לן כופין על מדת סדום והוא הדין נמי דינא דהנהו בי תרי דהוו דיירי חד עילאי וחד תתאי היכא דלית לעילאה מידי לפנוייה ולית ליה טירחא כלל וקאמר ליה תתאי מוגרנא לך דוכתא דדיירת ביה וסתרנא ליה אנא ובנינא ליה מדידי הדין שמו דקימא לן כופין על מדת סדום והוא דלית ליה להאיך פסידא מאגפא אחרינא ולא טירחא כלל ומשום שונא מתנות נמי ליכא דכיון דלא קא מטיא ליה למארי ביתא הנאה לידיה טפי ממאי דמפסיד בביתא דקא סתר ליה לא שייך ביה שונא מתנות ועוד דכיון דאית ליה הנאה נמי לאידך בדידיה בביתיה דקא שביק ליה למבנייה אשתכח דלאו מתנת חנם היא וכי כתיב שונא מתנות יחיה במתנת חנם כתיבא ודוקא היכא דאמיד וכאית דינא אבל היכא דלא אמיד חיישינן דילמא סתר ולא באני ולינא לאשתלומי מיניה וכן היכא דאמיד ולא כאית דינא חיישינן דילמא סתר ולא באני ולא מכינא למכפיה בדינא.

❋ סח הנהו בי תרי אחי דפליגו חד מטייה אספליד' וחד מטייה תרביצא אתא מארי תרביצא קא באני אשיתא אפומא דאספלידא אמר ליה קא אמפלת עלי אמר ליה בדכפנאי קא בנינא אמר רב חמא דינא קאמר ליה ומפרשי לה רבואתא קשיא להאי אספלידא אכסדרה ותרביצא מילושה של חצר ומסייע להו תרביצא דאתמר גבי המוכר את החצר ולפום הדין פירושא לא מיתוקם האי עובדא אלא כגון דלא מטייה למריה תרביצא אלא תרביצא גרידא דלא חזי לדירה דאי הוה מטי ליה ביתיה מידי דחזי לדירה כגון בית וכיוצא בו כולי עלמא מודו דיכיל מאריה תרביצא לחיוביה למארי אספלידא למבנא בהדיה אגודא אכומא דאספלידא לסלוקי הזק ראיה אלא השתא דלא מטייה למארי תרביצא בגויה מידי דחזי לדירה לית ביה הזק ראיה אלא דכי אמרינן דהזק ראיה בחצר שמיה הזק בחצר דפתיחי לה בתים וכיוצא בהן דחזיא לדירה אבל חצר שאין בית וכיוצא בו פתוח לתוכה דלא חזיא לדירה לית בה הזק ראיה דכקרפף בעלמא דמיא ולא עדיפא מגנין שאין עשויין לדירה דלית בהו הזק ראיה ואמטול הכי לא חייבוה למרי אספלידא למיבנא בהדיה ולא שבקיה למריה תרביצא למבנא אלא מטעמא דקא בני בדידיה ואית דמפרשי ליה להאי תרביצא גינה קטנה ומסייע להו במועד קטן האי תרביצא שרי לתרבוציה בחולא דמועדא ולהאין פירושא צריך לאוקומה במקום שנהגו שלא לגדור ומהוורתא כדפרשינן מעיקרא ודוקא דעלו בחושיאתא והורדי ולא עלו באוירא כדבעינן למימר לקמן

❋ סט אמר ליה רבינא לרב אשי מאי שנא מיהא דתניא האחין שחלקו אחד נטל שדה לבן וא' נטל שדה פרדס שמוכה לה יש לו לבעל הכרם ארבע אמות בשדה הלבן שעל מנת כן חלקו אמר התם דשלו אהדדי כלומר ששמו שדה הפרדס ושמו שדה הלבן ומי שעלה בשומתו יתר מחברו מחזיר דמים לחבירו שכיון ששמו שדה הפרדס והוסיף בה דמים האח שנטלה הרי כללו אותן ד' אמות שצריכות לה לעבודתה בכלל שומתה וכבר נטל בעל שדה הלבן את דמיהן אבל היכא דלא שלו אהדדי לית ליה לאשתמושי בשדה הלבן וכן הלכתא

❋ ע ודייקינן מכלל דהכא גבי האי מעשה דהנהו אחי דפליגו חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא בדלא שלו אהדדי בשופטני עסיקינן ומפרקינן לא צריכא דשלו בחושיאתא והורדי ולא שלו בחוירא כלומר ששמו דמי הקירות וקני הסיכוך כמה אלו שוין לפי אורך הקירות ורחבן וגבהן וכמה אלו שוין והשבח הנמצא בקירות האכסדרה ובתקרתה יתר על קירות החצר הוסיפו לו לבעל החצר כנגדו במדת הקרקע ולא שלו באוירא שלא שמו את האכסדרה בנויה כמות שהיא ואת החצר כמות שהיא שאלו שמו את האכסדרה כמות שהיא היו ארבע אמות מאוירה של חצר נכללין בכלל שומת האכסדרה שאין אכסדרה בלא אויר לפניה וכבר נטל בעל החצר דמיהן מבעל האכסדרה ולית ליה רשותא לבעל החצר למבני אשיתא אפומא דאכסדרה עד דמרחיק ד' אמות דומיא דשדה לבן ושדה כרם שעל מנת כן חלקו

❋ ברם צריך את למידע דלא שנא גבי עובדא דאספלידא ותרביצא ולא שנא גבי מתניתא דשדה הלבן ושדה פרדס לא מצריכת חלוקה כי האי גונא אלא בשרכו אבל בדינא לא כדבעינן לברורי לקמן בסייעתא דשמיא

❋ עא ולימא ליה עד האידנא אספלידא והשתא אידרונא. אמר רב שמי בר אשי שמא בעלמא הוא מי לא תניא האומר לחברו בית כור אני מוכר לך אע"פ שאינו אלא לתך הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי כרם פרדס אני מוכר לך אע"פ שאין בו רמונים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמתקרי כרם פרדס ומתמהינן הכי השתא התם מוכר הוא דאמר ליה ללוקח שמא בעלמא אמרי לך הכא יורשין ניגהו אמר ליה ליזור ביה אבן כדדרו ביה אבהתין א"ל מר קשישא בריה

דרב

דרב חסדא לרב אשי נהרדעי לטעמיהו דסבירא להו האחין שחלקו לקוחות הוו הילכך אפי' גבי אחין נמי לא מצי אמ' ליה כתי אדעתא דהכי פלינגא דלידור ביה כי היכי דדרו ביה אבהתין דהא לקוחות הוו ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו במה שמכר לחבירו זכות ולא שייר כדבעינן למימר קמן

שם ע"ב ❊ י"ב

דאמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אין להן דרך זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא אמת המים זה על זה והזהרו בהן שהלכות קבועות הן ורבא אמר יש להן כיצד אמרו אין להם דרך זה על זה • שני בתים זה לפנים מזה ונתרצו לחלוק פנימי כנגד חיצון זה נטל פנימי בחלקו וזה נטל חיצון לא מצי פנימי למימר ליה לחיצון נידור ביה כדדרו ביה אבהתין אלא הרי הן כאילו לקחו זה מזה ואין לפנימי דרך על החיצון דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו בדבר המכור כלום הכא נמי לית ליה לפנימי זכותא במאי דזבין ליה לחיצון וכי תימא כלך לדרך זה וכיון דזבין ליה חיצון לפנימי דרך נמי זבין ליה דמוכר בעין יפה מוכר כדתנן מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך ליקח לו דרך דמוכר בעין יפה מוכר אמרי הני מילי היכ' דהוא מידי דשייריה מוכר לנפשיה לא קאתי משמת דזבין ליה האי לוקח אבל היכא דזבינו תרוייהו להדדי בבת אחת תרויהו כי הדדי נינהו והכא גבי אחין לא מיבעיא היכא דאקני ליה חיצון לפנימי והדר אקני ליה פנימי לחיצון דסוף סוף הא אסתלק ליה פנימי מחיצון לבסוף לגמרי אלא אפי' זבין ליה פנימי לחיצון תחלה והדר זבין ליה חיצון לפנימי לא אמרינן הדר חיצון ואקני ליה דרך לפנימי דכיון למעיקרא אדעתא דמקני כל חד מיניהו לחבריה נחות הוו להו כמאן דמקנו להדדי בבת אחת ואדעתא דמסתלק כל חד מינייהו מחבריה לגמרי קא נחתי דהא תרויהו מוכרין נינהו ותרויהו לוקחין נינהו ולא עדיף חד מינייהו טפי מחבריה ת"ע דהא כי מקני ליה פנימי בית חיצון לחיצון בריעא לאו ברמיס דקא יהיב ליה קא מקני ליה נהליה אלא חלופי בית פנימי דמקני ליה חיצון לדיליה קא מקני ליה וכי הדר חיצון ומקני ליה בית פנימי למרי פנימי חילופי חיצון דאקני ליה האיך הוא דמקני ליה ואשתכח דלא אסתלק ליה חיצון מפנימי אלא אדעתא דקימא סולקא' דאסתלק ליה פנימי מחיצון וכבר אתברר דכי אקני ליה פנימי לחיצון מעיקרא לגמרי אסתלק ואשתכח דלא שייר חד מינייהו לנפשיה מידי בחולקא דחבריה כלל מיהו היכא דלית ליה לפנימי דירכא אחרינא למיעל מיניה לא משכחת לה אלא כשנתרצו לחלוק פנימי כנגד חיצון בדפריסנא דאלו היכא דפלוג אפומא דבי דינא לא משכחת לה כדבעינן לברורי בפרקין לקמן וכיצד אמרו אין להן חלונות זה על זה שאם היה לא' מהן בחלקו חלונות העשויין לאורה וקא בעי חבריה למבני כנגדן הדין עמו ולא מיחייב לארחוקי דומיא דדינא דאמפלידא דכיון דמוכר בעין יפה מוכר ואסתלק ליה מחלקא דחבריה לגמרי בטלה לה חזקה דחלון מרשותא דחבריה ולא מצי אמר ליה נידור ביה כי היכי דדרו אבהתין אלא הוה ליה כמי שבאו שניהם לאחר חלוקה לעשות בבת אחת זה לפתוח חלון וזה לבנות כנגדו ומסתברא דמהאי טעמא גופיה אי אית ליה לחד מינייהו חלונות שיכול לראות מהן חלקו של חבירו חייב לסתמן ולא מצי אמר ליה נידור ביה כי היכי דדרו ביה אבהתין אלא הרי הן כלקוחות ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו זכות בדבר המכור וכי תימא כלך לדרך זו דכיון דמוכר בעין יפה מוכר אשתכח דלא שייר האי ניזק זכותא לנפשיה בחולקיה דבעל חלונות ולא ליחייביה למסתמינהו הא לא קשיא דכי מחייבינן ליה לבעל חלונות לאסתמינהו לאו מכח זכותא דהויא ליה לחבריה בחולקיה דבעל חלונות קא מחייבינן ליה כי היכא דתימא בעין יפה מוכר ולא שייר לנפשיה זכותא בדבר המוכר אלא מחמת דבטלה לה חזקתיה דבעל חלון מחולקיה דחבריה הוא דמחייבינן ליה דהוה ליה כמאן דבעי למפתחיה להאי חלון בתר חולקא דלית ליה רשותא דהא אפילו לא זבין חד מיניהו מחבריה לית ליה לחד מינייהו רשותא לאחזוקי לחבריה והוא הדין לשאר ניזקין דאתו ליה מרשותא דחבריה הילכך אע"ג דשתיק חבריה ולא מחי ביה לבתר חלוקה למסתמיה להאי חלון לא שנא בחלון העשוי לאורה ולא שנא דאית ביה היזק ראיה לא קימא ליה חזקה כשאר חלונות דלא אשכחן חזקה בשתיקה בעלמא אלא היכא דעבד מחזיק מעשה וחזיה חבריה אי נמי ידע ביה ושתיק אבל בשתיקה גרידתא לא וכי תימא מאי שנא גבי היזק ראיה ושאר נזקין דחשבינ' ליה למזיק באיניש מעלמא דלאו לוקח ולא אמרינן בעין יפה זבין ליה כל חד מינייהו לחבריה למעבד ברשותיה מאי דבעי ומאי שנא גבי היזק אפילה דחשבינן ליה למזיק דלוקח דוכאין ליה ניזק בעין יפה ולא מנטינן ליה לא דמי היזקא דאתי מעלמא להיזקא דלא אתי מעלמא דאילו היזק ראיה וכיוצא בו היזקא דאתי ליה לניזק מרשותיה דמזיק הוא ולקבולי מיניה היזקא לא אשתעבד ליה אבל היזק אפילה לאו היזק דאתי מרשותיה דמזיק הוא אלא מחמת מחאתא דנפשיה דניזק קאתי ליה דכל דוכתא דלא שלינו ביה נהורא לא שנייא דלא הויא ביה אפילה והאי חלון העשוי לאורה דלא הוה אתי ליה נהור' אלא מרשות' דחבריה כיון דאסתלק ליה בעל חלון מרשותא דחבריה דהוה אתי ליה מיניה נהורא בעין יפה אסתלק ואפילו מנהורא דאתי מיניה אסתלק ולא מצי אמר ליה שבוק לי דוכתא דאתי לי מיניה נהורא לחלון דידי כדמעיקרא דהא בעין יפה זבין ליה ולא שייר זכותא לנפשיה בדבר המכור וכי קא שקיל מיניה נהורא דנפשיה קא שקיל מיניה ואמטול הכי לא מצי מעכב דומיא דאמת המים דלא משתעבדא ליה רשותא דחבריה לאעבורי עליה מיא דרשותי' וכל שכן דלא משתעבד' ליה לאעבורי עליה מיא לרשותיה הכא נמי לא משתעבדא ליה רשותא דחבריה לאיתויי עלה נהורא לרשותיה ואיכא קושיין כהונן ולא סולמות זה על זה שאם הגיע לאחד מהן בחלקו סולם שהיה ראשו קבוע בחלקו של שני לא שנא סולם המצרי ולא שנא סולם הצורי דקביע ואין צריך לומר היכא דקאי כוליה בחולקא דחבריה דהא אין להן דרך זה על זה והוא הדין היכא דמטייה לחד מינייהו סולם דהוה קביע בחולקא דנפשיה בתוך ארבע אמות לשובך דמטייה לחבריה או שהיתה אמת המים שלו עוברת על חלקו של שני חייב לסלקן ולא מצי אמר ליה לידור ביה כי היכי דדרו ביה אבהתין דלקוחות הוו ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לנפשיה בדבר המכור כלום והזהרו בהן שהלכות קבועות הן ורבא אמר יש להן דקסבר מוכר בעין רעה מוכר ושייר לעצמו בדבר המכור זכות הראויה לחלק השני של עצמו וקימא לן כרב נחמן אמר שמואל חדא דקימא לן כרב נחמן בדיני ועוד דרב ושמואל הלכתא כשמואל בדיני ועוד דהא אסיקנא לשמעתיה דרב חמא כותיה דשמואל מדאמרינן נהרדעאי לטעמיהו דאמר רב נחמן אמר שמואל כו' וכבר איפסיקא הלכתא בהדיא כרב חמא כדבעינן למימר קמן ותו דהא איפסיקא הלכתא בהדיא בפ' המוכר

את הבית כותיה דשמואל דאמר מוכר בעין יפה מוכר ושמע מינה דדינא דלוקח מכלהו בני אנפי הכי הוי דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו דרך ולא הגון ולא סולם ולא אמת המים בדבר המכור והוא הדין בשאר השותפין שחלקו ואחין אצטריכא ליה משום פלוגתיה דרב דסבר יורשין הוו דאילו שאר שותפי כיון דלא שייך בהו טעמא דיורשין הוו אפילו רב מודה דלקוחות הוו

ושמעינן מינה דהשותפין שבקש אחד מהן לחלוק בחצר וכיוצא בה אע"פ שיש בה כדי שיגיע לכל אחד מהן שיעור חלק שם הכל קרוי עליו אם אין בה כדי שיגיע לכל אחד מהן דרך בפני עצמו שלא יצטרך לכנס על חלקו של חבירו אין בה דין חלוקה דאי ס"ד יש בה דין חלוקה כי פלגי בסתמא נמי מלעתא דנפשיהו אמאי אין להן דרך זה על זה מי איכא מידי דיכלי לתכפא אהדדי בדינא למפלג אדעתא דלהוי להו דרך זה על זה וכי פלגי בסתמא אין להן דרך זה על זה והתנן השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בונין את הכותל באמצע וקתני סופא לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם אלמא כיון דמדינא יכלי למכפא אהדדי להכי הא סתמא נמי כי פלגי בההוא אנפא דמחייבי ביה מדינא הוא דפלגי הכא נמי אי ס"ד דלהוי להו דרך זה על זה בהא דפלגי אלא על כרחך כיון דקימא לן דמסתמא אין להן דרך זה על זה ממילא שמעתא דמעיקרא לא הוו יכלי לתכפא אהדדי למפלג אדעתא דלהוי להו דרך זה על זה והני דפליגי חולקייהו וקיימי באנפא דלית ליה לפנימי דרך מעיקרא כי פלוג לאו בדינא פלוג אלא מדעתא דנפשייהו הוא דפלוג דאילו מדינא היכא דלא אסבר להו לתפלג אלא בהכי לית בה דין חלוקה דהא הכא אע"ג דלית ליה לפנימי דרך מגיסא אחרינא עסיקינן מדאסיקניה לטעמיה דשמואל בפרק המוכר את הבית משום דהאחין שחלקו לקוחות הוו ואמטול הכי אין להן דרך זה על זה ומנא תימר' דגבי לקוחות כי האי גונא אע"ג דלית ליה לפנימי דרך מגיסא אחרינא איכון נמי לית ליה דרך מדסברינן לאימר והתם טעמיהו דרבנן דאמרי גבי המוכר את הבית דמסתמא שייר בור ודות לפניו דאינו כרי ליקח לו דרך משום דאין אדם רוצה ליטול מעות ויברח באויר מ"מ דאפילו היכא דלית ליה]לפנימי דרך מגיסא אחרינא פליגי ואפסיקא הלכתא כרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר ולא שייר דרך לנפשיה והוא הדין גבי האחין שחלקו דלקוחות הו ואין להן דרך זה על זה כדבריררנא וכי תימא ממאי דשמעתין בשיש בה כדאי לזה וכדאי לזה קימא דילמא בשאין בה כדאי לזה וכדאי לזה דכי פלגי מדעתא דנפשיהו פלגי אבל היכא דיש בה כדאי לזה אפילו מדינא נמי יכלי לתכפא אהדדי למפלג אדעתא דלהוי להו דרך זה על זה והוא הדין בסתמא דיש להן דרך זה על זה לא ס"ד חדא דשמעתא דהאחין שחלקו סתמא איתמרא ולא דחקינא שמעתא פסיקתא לאוקמא במילתא דחיקתא בלא ראיה : ועוד דכיון דטעמא דמילתא משום דלקוחות הוו מה לי יש בה כדאי לזה וכדאי לזה יש בה דין חלוקה כל היכא דלית ליה לכל חד מיניהו דרך בפני עצמו לאו כדאי לזה וכדאי לזה הוא ועוד ולאו כל שכן הוא השתא היכא דלא יכלי לתכפא אהדדי בדינא למפלג ולא שתלוקי מהדדי אמרתני אסתלוקי לגמרי אסתלוק היכא דיכלי בדינא לתכפא אהדדי לאסתלוקי מהדדי לא כל שכן דהאי אסתלוק לגמרי אסתלוק דעיקר דין חלוקה לאסתלוקי מהדדי הוא הילכך דינא הוא דאי הכשר להו לתפלג

באנפא דלהתלוק מהדדי לגמרי ולא להוי להו דרך זה על זה אית בה דין חלוקה ואי לית בה דין חלוקה תדע כמאן דלא אשכחן אנפא לפלוגי בין שיעורא דאית ביה דין חלוקה לשיעורא דלית ביה דין חלוקה אלא בשיש בהן כדאי לזה וכדאי לזה ועל כרחיך היכא דלא אפשר למפלג אלא באנפא דלהוי להו דרך זה על זה כיון דאיכא חד מיניהו דלא מתהני ליה מחולקיה עד דעייל לחולקא דחבריה הא אין בה כדאי לזה וכדאי לזה אלא ודאי ש"מ דכל היכא דלא אפשר בחלוקה אלא בהכי לית בה דין חלוקה דלאו כדאי לזה וכדאי לזה הויא

עו ההוא שטרא דיתמי דנפק תברא עליה אמר רב חסדא לא מקרע קרעינן ליה ולא אגבויי מגבינן ליה אגבויי לא מגבינן ביה דהא נפק תברא עלויה ומקרע לא קרעינן ליה דילמא לכי גדלי יתמי מייתו ראיה ומרעי ליה לתברא שלחה רב אחא בר רב לקמיה דרבינא הלכתא מאי אמר ליה בכולהו הלכתא כרב הכא לבר מתברא דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן ודינא הוא דקרעינן ליה לשטרא מר זוטרא בריה דרב מרי אמר בהא נמי הלכתא כרב חסדא דאם איתו דתברא מעלייתא איבעי ליה לאפוקי בחיי אבוהון ומדלא אפקיה ש"מ ליזוי זיופיה וקימא לן כמר זוטרא דסלקא שמעתא כותיה ועוד למסתבר טעמיה וש"מ דוקא היכא דאיכא סהדי דתבעי אבוהון בהאי שטרא בתר זימניה דתברא ולא אפקיה ליה לתברא דאמרינן אם איתא דתברא מעליא הוא איבעי ליה לאפוקי אבל היכא דלא תבעיה לא דכיון דלא תבעיה לימא ליה לוה לאפוקי לתברא ושמעינן נמי דאפי' היכא דתבעי אבוהון בהאי שטרא בתר זימניה דתברא נמי הני מילי היכא דליתניהו לסהדי דתברא אי נמי איתניהו ולא דכירי לה לעיקר סהדותא אבל היכא דאיתניהו וקא מסהדי אעיקר פרעון אי נמי אהודאת מלוה סמכינן עליהו וקרעינן ליה לשטר חוב אמותיהו דהיקינן מדקאמר טעמא ש"מ זיופי זיופיה דשמעית מינה דלא תלינן בהו שקרא בסהדי כלל אלא בלוה הוא דתלינן זיופא דאי לא תימא הכי אדלקיט טעמא דזיופי זייפיה לימא ש"מ סהדי שקרי איכון ומדלא נקיט טעמא דסהדי שקרי ש"מ דמודה מר זוטרא דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן ומר זוטרא ורבינא בהא פליגי רבינא סבר לזופא לא חיישינן דזיוף לא שכיח דכולי האי לא מפי מדמי והאי תברא כיון דיכיל לקיומיה בחותמיו ש"מ סהדי למפרעי שמהתיהו בגויהו איכהו אחתימי עליה ואחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן : ומר זוטרא מודי ליה דאחזוקי סהדי בשקרי לא מחזקינן מיהו חייש לזיופא דלוה דדילמא הוא דזייפיה זיופיה וקימא לן כמר זוטרא ומסתברא נמי דאי איכא סהדי דחזונהו לסהדי דתברא בעידנא דחתימי עליה כמאן דאיתנהו לסהדי דתברא ומסהדי אעיקר פירעון דמי

עד הרי אמרו כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר למימרא דבית שער מעלייתא הוא והא ההוא חסידא דהוה משתעי אליהו בהדיה ועבד בית שער לביתיה ולא אשתעי אליהו בהדיה לא קשיא הא מגואי הא מבראי כי קתני כופין אותו לבנות בית שער לחצר מגואי לפנים מן החצר וכי קאמרינן דלאו מעליותא היא מאבראי חוץ לחצר דכי קרו עניי מאבראי מרחיק ליה קלא ולא שמעי להו בני חצר ולא מקדמי להו ריפתא נמי בעית תימא הא והא מאבראי ולא קשיא הא דאית ליה דלת אסור ולא יכלי עניי למיעל ולא מטי קליהו לגואי והא דלית ליה דלת מאבראי אע"ג דאית ליה דלת להאי סתימא גוואה ומטי

קליהו לחצר ואיבעי' תימ' הא והא דאית ליה דלת והא דאית ליה פותחת והא דלית ליה פותחת אי אית ליה פותחת והוא המנעול אסיר ואי לא שרי • ואי בעי' תימ' הא והא דאית ליה פותחת ולא קשיא הא דפותחת דידיה מגואי והא דפותחת דידיה מאבראי : אי פותחת דידיה מאגואי כלפי רשות הרבי' שרי דיכלי עניי למפתחיה מאבראי ולמיעל עד פתחא גואה ואי פותחת דידיה מגואי כלפי חצר אסיר דלא יכלי עניי למפתחיה אשתכח השתא דמתני' דקתני כופין אותו לבנות בית שער לחצר לא מתוקמא אלא בדעביד ליה מגואי אי נמי מאבראי והוא דלית ליה דלת אי נמי אית ליה דלת והוא דלית ליה פותחת אי נמי אית ליה פותחת ופותחת דידיה מאבראי אבל היכא דעבדי ליה מאבראי ועבדי ליה דלת ופותחת דיליה מגואי אסיר ואין צריך לומר דאין כופין אותו וכי תימא ואי מתניתין בדלית ליה דלת קימא אי נמי אית ליה דלת ולית ליה פותחת אי נמי פותחת דיליה מאבראי אמאי כופין אותו אטו מי מצו כייפי בני חצר אהדדי למעבד בחצר אלא מידי דאית ביה הנאה או לסלוקי היזקא והכא מאי הנאה אית להו ומאי ניהו היזקא דמסתלק מחצר בהאי בית שער הא ודאי כי היכי דיכלי עניי למיעל הכי נמי עיילי גנבי ואכתי אין הכי נמי וכנון דאיכא דלת בפתחא גואה ואית ליה פותחת ופותחת דיליה מגואי וכי תימא אם כן למה להו למעבד בית שער כיון דיכלי בני רשות הרבים למיעל עד גואי נפקא מינה לרוחקא דבני רשות הרבים דאגב דוחקייהו אהדדי נמי משכי ועיילי ואי איכא דלת ופותחת אפילו מאבראי דחקי כפשיהו ואזלי לקמיהו ולא פתחי דאי דאיכשי אי נמי לאגוני עליהו מבהמות וחיות

עה תניא רשב"ג אומר לא כל החצרות ראויות לבית שער אלא הסמוך לרשות הרבים ראויה לבית שער ושאינה סמוכה לרשות הרבים אינה ראויה לבית שער ורבנן זימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילי טובא הילכך לא שנא סמוכה ולא שנא שאינה סמוכה בעיא בית שער וקימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד וקימא לן כסתם משנה ואע"ג דאמר רבי יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה הא אמרינן עלה בכתובות בפרק המדיר אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן ואידחיא לה •

ע תוספתא מי שיש לו פתח במבוי אין בני מבוי כופין אותו לעשות דלת למבוי שיכול לומר להם שאכנס בשבילי עד פתחי כופין בני מבוי זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא מבעלי האומניות ולשכנו אינו כופהו • רשב"ג אומר אף לשכנו כופהו מי שיש לו בית בחצר אחרת בני חצר משעבדין אותו לעשות עמהן דלת ונגר ומנעול לחצר ושאר כל הדברי' אין משעבדין אותו ואם היה שרוי עמהן באותה חצר משעבדין אותו על הכל • מי שיש לו חצר בעיר אחרת בני העיר משעבדין אותו לחפור עמהן בורות שיחין ומערות ואמת המים ושאר כל הדברים אין משעבדין אותו ואם היה שרוי עמהן באותה העיר משעבדין אותו על הכל כופין בני מבוי זה את זה לעשות לחי וקורה למבוי כופין בני בקעה זה את זה לעשות ביניהן חריץ וכן כופין בני העיר זה את זה לבנות להן בית הכנסת ולקנות להן ספר תורה נביאים וכתובים הא דקתני רישא אין בני מבוי כופין אותו לעשות דלת למבוי לא תימא הני מילי לאשכוייה למעבד בהדיהו דלת אלא אפילו היכא דבעו אינהו למעבד כוליה מדידהו מצי איהו לעכובי עליהו מטעמא דרצוני שאכנס בשבילי עד פתחי ומכיעתא דשלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסי איתינן לה בגמרא דפרק לא יחפור והתם פרישנא ליה והני שעבודי כולהו דקתני גבי מי שיש לו בית בחצר אחרת וגבי מי שיש לו חצר בעיר אחר מטעמא דלא מיתגר ליה לבעל הבית ביתיה אלא היכא דעבדי לה לחצר דלת ונגר ומנעול ולא מיתגר ליה לבעל החצר חצרו אלא היכא דאית בה בעיר בורות שיחין ומערות ואמת המים למשתי מינייהו מיא דאי לא לא חזיא ליתוב ובארץ ישראל וכיוצא בה עסיקינן דצריכי למשתי מיא דמיטרא והמנעול הכי צריכי לאזמוני בורות שיחין ומערות וכיוצא בהן בימות הגשמים לאכנס בהו מיא לימות החמה ואי אמר לא ניחא לי מאגריהו ולא בלעריהו היכא דנחתי בני מתא אובני הכר ואגרי ליה לבית או לחצר ושקלי אגריהו עד דמשתלמי שיעור מאי דחזי ליה למיתב בהדיהו בההוא חיובא ומסתלק מידי דהוה אבית ועליה של שנים שנפלו ואין בעל הבית רוצה לבנות והני מילי דלא דייר בגויהו אבל היכא דדייר בגויהו משבוגי כמי ממשכנינן ליה והא דקתני כופין בני מבוי זה את זה כשהיה שרוי עמהן במבוי קאי דאי לאו הכי לא נ כייכינן ליה לא ללחי ולא לקורה דאי משום עירוב הא לא דייר בהדיהו ואי משום אגרא בלא עירוב נמי מיתדר ליה לשוכר דיקא נמי דקתני בני מבוי ולא מיקרו מבני מבוי אלא היכא דדייר בגויה אבל גבי בני בקעה כיון דבהנאה דאתיא ליה לארעה מינה תליא מילתא כל היכא דמתהני ליה מינה מבני בקעה מיקרי

עז תניא רשב"ג אומר לא כל העיירות ראוין לחומה אלא הסמוכה לספר ראויה לחומה ושאינה סמוכה לספר אינה ראויה לחומה ורבנן זימנין דמיקרי ואתי גייסא ועיילי טובא הילכך כולהי נמי בעיאן חומה וקימא לן כרבנן • בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין לפי שבח ממון הן גובין דביתא דאית ביה ממונא טפי נפיש נזקיה טפי מחבריה או לפי שבח בני אדם הן גובין דכל ממון איניש אדעתא דנפשיה בעי ליה הילכך שבח נפשות עיקר אמר ליה לפי שבח ממון הן גובין ואלעזר ברי קבע בה מסמרות ואיכא דאמרי בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין לפי שבח ממון הן גובין או לפי קירוב בתים לחומה הן גובין שהבית הקרוב לחומה יתר מחבירו גובין הימנו יתר מחבירו כל אחד ואחד לפי קירובו אמר ליה לפי קרוב בתים הם גובים ואלעזר ברי קבע בה מסמרות וקימא לן כלישנא בתרא : הלכך לא גבינן אלא לפי קירוב בתים ולא איכפת לן בשבח ממון ולא בשבח נפשות אבל לחיובי לכל חד מיניהו לפי תרת ביתו לא פליגי דכולי עלמא מחייבינן כי פליגי בההוא שיעורא דמחייב כל חד מינייהו לבר מכדי מדיתו פליגי כדבעינן לפרושי טעמא לקמן וטעמא מאי גבינן לפי קירוב בתים אלימא משום דמיקרבי להזיקא טפי ואינהו לקו בריש' ואסבר דלא מטי היזקא לגואי לא ס"ד חדא דהא תינח גואי דמרחקי טובא אלא היכא דחד מרחק אמה וחד מרחק שתי אמות מי איכא למימר דמטי היזקא להאי ולא מטי היזקא להאי וכי תימא דלא פליג רבנן בקירוב בתים אלא בדבר מופלג אם כן נתת דבריך לשיעורין • ועוד כמה יהא קירוב מרובה שחושין לו וקירוב מועט שאין חוששין לו ואם איתא לא הוה שתיק גמ' מינה ולא סגיא דלא הוה מפרש הי ניהו קורבה דחיישינן ליה וקורבה דלא חיישינן ליה ועוד הרי שהיו אלף בתים

בנ' אחד מהן קרוב יותר מחבירו אמה אחת אי אמרת דלא חיישינן להפרש אמה נמצאת אומר שדין הרחוק אלף אמה כדין הרחוק אמה אחת שהרי דין הרחוק אמה כרחוק שתים שהרי אין ביניהן הפרש יותר מאמה ודין הרחוק שתים כדין הרחוק שלש והרחוק שלש כרחוק ארבע וכן כולן אפילו הן אלף ונמצא דין הרחוק אמה כדין הרחוק אלף אלא ודאי לא פלוג רבנן בקירוב בתים בין קירוב מרובה לקירוב מועט דודאי אפילו לקירוב מועט נמי חיישינן ואי משום קורבא דהזקא לקתה מדת הדין ועוד הא טעמייהו דרבנן גבי עיר שאינה סמוכה לספר דבעית חומה משו' דזימנין דמיתקרי ואתי גיאסא ועיילי טובא ואם כן הא ודאי כי אתי גיאסא לאו לחד ביתא בלחוד עיילי ולאו לבתי בראי בלחוד עיילי אלא כי עיילי לגואי גואי עיילי ועוד היכי תיסק אדעתין דשבקינן שבח ממון ואזלינן בתר קירוב בתים משום דמיקרב להיזקא אלא משתא היכא דבית הקרוב להיזק לית ביה ממון למאי חיים דקא מחייבת ליה ואפילו היכא דאית ביה ממון מועט נמי היכי ניקום וניחייביה טפי מהנך דאית בהו ממונא טובא אי משום דמיקרב היזקא להאי ואפשר דלא מטי להנך גואי אי הכי לפטרינהו מר לגואי לגמרי דהא אי לא מטי להו היזקא לא פסדי ולא מידי ואי מטי להו היזקא פסדי טובא וליחייבינהו מר לפי שבח ממון וכי תימא מאי לפי קירוב בתים אף לפי קרוב בתים לא ס"ד דאם כן היכא דחד קרוב וריקן וחד רחוק ומלא היכי אפשר למיזל בתר שבח ממון ובתר קירוב בתים וכי תימא כי אזלינן בתר קירוב בתים היכא דשוו בממון לא ס"ד חדא דמדקא מבעיא לן לפי שבח ממון הן גובין או לפי קירוב בתים הן גובין ופשטינן לפי קירוב בתים הן גובין שמע מינה דקירוב בתים עיקר דאי ס"ד שבח ממון עיקר היכי שביק שבח ממון דהוא עיקר ופשיט ליה קירוב בתים דהוא טפל ועוד הא כי קפשיט ליה למאי דקא פשיט ליה ורבי אלעזר כי קא מבעיא ליה היכי קא מבעיא ליה לפי שבח ממון הן גובין ולא חיישינן לקירוב בתים או דילמא לפי קירוב בתים הן גובין ולא חיישינן לשבח ממון ופשיט ליה לפי קירוב בתים הן גובין ועוד מדקאמרינן לפי קרוב בתים הן גובין ש"מ למעוטי שבח ממון קאתי דאי לא תימא הכי מאי אין גובין האי גובין לפי קירוב בתים מיבעי ליה ועוד אפי' היכא דשוו בממון נמי קשיא דזימנין דמרחקי בתים מהדדי טובא ואי מחייבת להו לפי קירוב בתים אשתכח דקא גבינן מבית הקרוב כוליה ממונא דאית ביה ולא גבינן מהאיך דמרחק אף מאמה ואם כן לקתה מדת הדין דהא ודאי האיך דמקרב להיזקא מאי נפקא ליה מינה אדרבה כיון דגבינן ליה לכוליה ממוניה פסידא אית ליה בהאי בנינא דאי ליכא חומה אפשר דאתי היזקא ופסיד ואפשר דלא אתי היזקא ולא פסיד ולא מידי והשתא ודאי פסיד דקא שקלינן ליה לכולי' ממוניה אלא משתברא דכי גבינן לקירוב בתים לאו משום קורבא להיזקא הוא דאי מהאי טעמא שבח ממון עדיף אלא היינו טעמא משום דבתי בראי דמקרבי לחומה גרמי להו לבני מתא הקיפא יתירא בבניין החומה שלפי קירוב הבתים לחומה יהיה מרחיקם מטבור העיר והדבר ידוע שעל פי מרחק הקו מן הטבור ירבה הקו הסובב אותו ונמצא שהבית הקרוב לחומה לפי מרחקו מן הטבור יותר מחבירו הוא גורם לעיר הקף מרובה יותר מחבירו ואמטול הכי גבינן מיניהו לפי קירוב בתים ולא חיישינן לשבח ממון ולא לשבח נפשות דכי גבינן לפי שבח ממון במידי דברירא מילתא דהאי ממונ' לא מינטר אלא בהכי כגון שיירה שהית' מהלכת במדבר ועמד עליה גייס לטרפה אי לא מפיסי להו השתא בממון מיתביד כוליה ממונא דשיירה מיד וכל חד וחד לפום ממונא דשכיח ליה השתא בהאי שיירה הוא מפסיד ואמטול הכי גבינן לפי ממון אבל הכא דלענין מעבד חומה לעיר לכתחילה מיקמי דליתי גיאסא קמיירי דלא ברירא מילתא דהאי חומה עתידה לאגוני אממונא דשכיח השתא בהאי מתא משעת גביה ולא נמי משעת בנין דאפשר דאדהכי והכי אתי גיאסא ולא הויא להו הכלה בהאי חומה ואי נמי משהי אפשר דמקמי דאתי גיאסא כלי ממונא דהאי ביתא דהוה נפיש ממוניה בשעת גבייה ומתרמי ממונא באידך דלא הוה ביה מעיקרא ואמטול הכי ליכא למיחש לשבח ממון כלל וכל שכן לשבח נפשות לפי שהנפשות מגינות על החומה יותר ממה שהחומה מגינה על הנפשות ואפילו היו שניהם שוין הרי הן מגינין זה על זה בשוה דיו לכל אחד מהן לעמוד בשלו ולא דמי לשיירה שהיתה מהלכת במדבר ושכרו תיאר לפניהם דקימא לן דגובין אף לפי נפשות לפי שאין השיירה צריכה למיגר להגן עליהם אלא להורותם את הדרך ונמצא שהשיירה צריכה ליתאר ואין התיאר צריך לשיירה בכך ולפיכך גובין אף לפי נפשות שאם תעו במדבר במקום נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים הנפשות אובדות קודם לממון

וכי תימא מאי שנא מהמקיף את חבירו מארבע רוחותיו דמחייבינן ליה לפנימי מהאי גדר לפום חושבן תבריתא דארעיה מכלל תברותא דכוליה המקום הניקף מטעמא דגריס ליה לחיצון היקפא יתירא כדאיתא בפרק כיצד הרגל וכדבדירנא במתניתין דפרקין דעלמא כל חד מיניהו גריס ליה הקפה יתירא לחבריה לפום תבריתא דארעיה ומאי שנא הכא דגבינן לפי קירוב בתים מטעמא דהיקפא יתירא דשמעינן מינה דבראי גרמי היקפא יתירא לגואי וגואי לא גרמי היקפא יתירא לבראי דא"כ כל חד מיניהו לפום משחתא דקרקע ביתיה הוה ליה למיתב לא דמי דהאו מקיף את חבירו כיון דשדות נינהו דחזיאן לזריעה ולא תליא הנאתייהו במידי אחרינא דלא גריס הקיפא יתירא אשתכח דהוא מידי דמתהני ליה לפנימי מהיקפא הוא ניהו דגריס ליה לחיצון הקיפא יתירא והוה ליה זה נהנה וזה חיסר אבל גבי עיר דישוב בתים הוא דלא חזו אלא לדירה ואי לאו בנין בתים לא הוה מתהני להו לבראי ולא לגואי מהאי חומה ולא מידי וברירא מילתא דקרקע הוא דגריס הקיפא יתירא דאלו בנין שעל גביו לא גריס הקיפא יתירא אשתכח דגבי בנין זה נהנה וזה לא חסר הוא וגבי קרקע זה חסר וזה לא נהנה הוא ואע"ג דבעלמא זה חסר וזה לא נהנה חייב הני מילי היכא דחסר מחמת חבריה דגריס ליה מאי דלא הוה ליה למגרס ואפילו שלא על ידי מעשה ושלא על ידי דבור דומיא דמחילת הכרם שנפרצה וכל שכן על ידי מעשה או על ידי דבור אבל חסר מאלין לא מחייב אלא היכא דזה נהנה וזה חסר וכי תימא והני נמי דגבי קרקע לחודיה זה חסר וזה לא נהנה הוא אלא כיון דמתהני ליה מקרקע בהדי בנין שבה זה נהנה וזה חסר הוא כי אמרינן זה נהנה וזה חסר חייב היכא דזה חסר מחמת שזה נהנה אבל הכא כיון דבלאו בנין דגואי נמי הוה חסר בראי מחמת קרקע דגואי שהרי קדם קרקע ועדיין בנין לא בא והשתא דאיכא בנין נמי לא קא חסרי בראי טפי אשתכח דאין זה חסר מחמת שזה נהנה ולאו זה נהנה וזה חסר הוא תדע נמי דהכי והני לא מחייבי בחומה מחמת קרקע אלא מחמת בתים וכיון דבלאו בתי גואי נמי הוה צריכי בראי לכולי האי היקפא מחמת נפשייהו

משתכח דגואי לא גרמי להו היקפא יתירא לבראי מחמת בתים כלל וכי מחייבינן להו לאו משום דגרמי היקפא יתירא לאחריני אלא מחמת דגרמי היקפא לנפשיהו דמתהני להו מהאי חומה הוא דמחייבינן להו אלא בראי ודאי גרמי היקפא יתירא לגואי דאי לאו בתי בראי לא הוו צריכי גואי לכולי האי הקפה והרי אתברר לך דבתי בראי הוא דגרמי היקפא יתירא לגואי אבל בתי גואי לא גרמי היקפא יתירא לבראי ואמטול הכי דינא הוא דלא לחייבינהו לגואי מהאי היקפא בהדי בראי אלא לפום היקפא דגרמי מיניה לנפשיהו. אבל בראי מחייבי לפום היקפא דגרמי לנפשייהו לפום היקפא דגרמי להו לגואי והיינו לפי קירוב בתים לחומה דההוא דמקרב לחומה טפי מיחייב למיתב טפי

וכי תימא ונהי נמי בבתי בראי דמיקרבי לחומה גרמי לה למתא היקפא יתירא מיהו לגואי מיהא לא גרמי היקפא יתירא דאי הוו מקפי להו לגואי מגואי לפום מאי דהוה צריך להו לגואי ותו לא כיון דלא נפישי בתי גואי הוה מטי ליה לכל חד מינייהו מהנך היקפא זוטא טפי ממאי דמטי להו השתא מהאי היקפא רבה אפילו היכא דיהבי ביה כהדדי ואם כן אמאי מחייבינן ליה לחד מבראי למיסב בהאי היקפא רבה טפי מחד מגואי מטעמ' דאת גרמת לי היקפא יתירא אי מטעמ' דזה נהנה וזה חסר אדרב' אהגואי אהנו להו בהאי היקי' רבה לא תקשי לך דכי מחייבינן להו לבראי למיתב טפי לאו מטעמא דזה נהנה וזה חסר הוא דגרמי להו היקפא יתירא לגואי אלא משום דגרמי לה למתא היקפא יתירא הוא דכיון דלבראי לא הוה סגיא להו לחודיהו בבציר מהאי היקפא רבה וגואי הוה סגיא להו לחודיהו בהיקפא זוטא אשתכח דההוא טופיאנא דתוסיף היקפא רבה אהיקפא זוטא כוליה לצורך בראי הוא ואמטול הכי דינא הוא דלא ליחייבו גואי מההוא טופיאנא ולא מידי דכולי לצורך בראי הוא וחיובא דבראי הוא מאי דמטי להו משאר היקפא למיתב בהדי גואי בשוה ומשום זה נהנה וזה לא חסר ליכא דמעיקרא כי משתעבדי בני מתא להדדי להאי היקפא למיתב כל חד מיניהו לפום מאי דגריס מיניה הוא ואי מחיבת ליה לחד מיניהו למיתב מנתא בהיקפא יתירא דלא גריס ליה זה נהנה וזה חסר הוא והוא הדין לבתי גואי דגואי

וכיון דאתברר טעמא דגבינן מבראי טפי לאו משו' דגרמי היקפא יתירא לגואי הוא אלא משום דגרמי למתא היקפא יתירא דלא צריך אלא לדידהו הוא לא אמרינן נחזי מרחק כל קו וקו באפי נפשיה מן הטבור כמה הוי וההיא מנתא דמטיא ליה לקו נפלגה אכולהו בתים שבו בין מרובין בין מועטין דכיון דאי נמי לא הוה ביה בקו אלא חד ביתא לא סגיא דלא הוה צריך היקפא לפום מאי דמטי ליה השתא מהאי טופיאנא דינא הוא דליהיב כל חד מיניהו מהאי היקפא רבה לפום מאי דצריך ליה מיניה לכל בית ובית חיובא באנפי נפשיה הוא ולאו כל כמיניהו דבראי למחשבינהו לכולהו בתים שבקו כחד בית ולמחשבה להנאה דמתהני ליה לכל בית באפי נפשיה בחדא הנאה כי היכי דנפלגיה לחיובא אכולהו בתים שבקו דהא לא מתפלגא האי הנאה כי היכי דנפלגיה להאי טופיאנא ביניהו אלא כל חד מיניהו צריך ליה להא טופיאנא בהדי חבריה במה דהוה צריך ליה באנפי נפשיה ומתהני מינה בהדי חבריה כמה דהות מתהני ליה באנפי נפשיה וכי משתעבדי בני מתא להאי היקפא לאו בראי באנפי נפשיהו וגואי באנפי נפשיהו משתעבדי אלא כולהו בני מתא משתעבדי להדדי לאשתתופי בהקיפא דמתא ולית להו רשותא לאתפלוגי מהדדי ולאוקומי הני באנפי נפשיהו והני באנפי נפשיהו מטעמא דמלך שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ואשתכח דכולהו בתי דמתא משתעבדי להקיפא דכולהו מתא אלא דכל חד מיניהו לפום הקיפא יתירא דגרס ביה טפי מחבריה מחייב למיתב ביה טפי מחבריה ומשום זה נהנה וזה לא חסר ליכא דמעיקרא כי משתעבדי להדדי מעיקרא להאי הקיפא למיתב כל חד מיניהו מיניה לפום מאי דגריס מיניה הוא דמשתעבדי ואי מחייבת ליה לחד מיניהו למיתב טפי ממאי דאשתעבד ליה זה נהנה וזה חסר כדברירנא

ברם צריך את למידע דהאי דאמ' נגמר לפי קירוב בתים הן גובין לאו לאפוקי לפי מדתו של כל אחד ואחד קאתי דלכולי עלמא בין למאן דאמר לפי שבח נפשות הן גובין בין למאן דאמר לפי שבח ממון הן גובין בין למאן דאמר לפי קרוב בתים הן גובין כולהו אית להו דגבינן מכל חד מיניהו לפי מדתו הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו דאי לא תימא הכי קשיא לכולהו מאי שנא דנקטי לפי שבח נפשות ולפי שבח ממון דהוו מילי דמוסיף ולא חסר בכל יומא ושבקי מידי דלא מוסיף ולא חסר בכל יומא ועקר בנין החומה אמטול בתים קאתי ומקמי דאתי שבח נפשות ושבח ממון קאתי אלא תרויהו אית להו לפי מדתו של כל אחד ואחד וכי פליגי בשבח ממון ובשבח נפשות דהוו בר ממדתו של כל אחד ואחד פליגי ולכותא גבי מאן דאמר לפי קרוב בתים הן גובין דכי איירי בקרוב בתים לאו לאפוקי לפי מדתו של כל אחד ואחד קאתו אלא לדידיה נמי אית ליה לפי מדתו של כל אחד ואחד וכי איירי בקירוב בתים לאפוקי שבח נפשות ולפי שבח ממון דאיירו בהו אמוראי קמאי הוא דקאתי תדע דקו פנימי מאי טעמא לא מיפטר בהיקפא רבה דצריך כוליה לבתים שבקו חיצון מטעמא דזה נהנה וזה לא חסר משום דצריך קו פנימי להקיפא באנפי נפשיה אע"פ שאינו רשאי לחלוק עכשיו משאר בתים קטנים שבעיר הוה ליה לגבי שאר בתים קטנים זה נהנה וזה חסר וכי תימא כי מחייבת ליה לכל חד מיניהו למיתב לפי מדתו הרי קירוב בתי' דבית גדול היוצא מקנתו מקו שלו בכלל וכי יהיב שיעור מאי דחזי ליה להוא מקנת תרי זמני קא יהיב לא קשיא מידי דכי יהיב הך זימנא משום טופיאנא דגופיה יהיב וכי יהיב זימנא אחריתי מחמת דקאי באתרא דשייך ביה חיובא יתירא קא יהיב מידי דהוה אבתי בראי גבי גואי דכותיהון למאן דאמר לפי קירוב בתים הן גובין והוא הדין גואי לגבי גואי דגואי כי גבינן מבתים קטנים שבקו החיצון טפי ממאי דגבינן מבתים קטנים כמותן שבקו פנימי משום דקימי באתרא דשייך ביה חיובא יתירא הוא והוא הדין היכא דספירא לן דגבינן להוא מקנת היוצא זימנא אחריתי דההוא טופיאנא דגבינן מיניה משום דקאי ההוא מקנת באתרא דשייך ביה חיובא יתירא הוא •

אשתכח השתא דמעיקרא יהבינן חלק סתום לבנין החומה לכל בית ובית שבעיר לפי מדתו בתשבורת והדר יהבינן חלק סתום לכל חד מיניהו לפי מרחקו מן הטבור דהיינו לפי קרוב בתים לחומה על הדרך שפירשנו וכי יהבינן לכל חד מניהו חלק סתום לפי מדתו בתשבורת לא איכפת לן בגובהא וכל שכן בבנין או בכיור או בכיור אלא בתשבורת הקרקע שעליו הבנין בלבד מחופה לו עד חופה לו לארבע רוחותיה אף לפגם בזמן שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות והשאר אם

או יותר מארבע אמות על ארבע אמות מחשבינן את
מותרו בתשבורת דאי לית ביה ארבע אמות על ארבע אמו'
מכוונות לאו בית הוי ותו לא מידי כדמברר בפירקא קמא
דסוכה ואשמו' הכי לא מחייב למיתב חלק בבנין החומה
ולשבח בתים בדמי' לא שנא מחמת גובהו ולא שנא מחמת בנין
או כיור או כיור לא איכפת לן מכמה אנפי חדא דלא
מחייב בני העיר בבנין החומה אלא לסלוקי היזקא מאתר'
דאורחיהו דאינשי למעבדיה במקום שאין מוקף חומה אבל
לאיתויי שבחא לא מחייבי לאפוקי גובה בנין ושבח בניין
וכיור וכיור דלאו אורחייהו דאינשי למעבדיה במקום
שאין חומה ולא מהני ביה חומה טפי מחבריה לסלוקי
היזקא אלא לאיתויי שבחא ׃ תדע מדקתני רשב"ג
אומר לא כל העיירות ראויות לחומה אלא הסמוכ' לספר
ראויה לחומה והא בית במקום שיש חומה שוה טפי מבית
שהוא במקום שאין חומה ואע"ג דשבח טפי בדמים בעיר
שאין סמוכה לספר פליגי רשב"ג ואפילו רבנן לא פליגי
עליה אלא מטעמא דזמנין דמיקרי ואתו גייסות אבל
מטעמא דאיתויי שבחא לא ועוד דאפילו לפי מדתו לא
מחייבינן לכל חד מיניהו אלא מטעמא דלא מצי לאקוביה
בפשיה בבכיר ממאי דמטי ליה לחוליה מהקיפא רבה
בהדיה חבריה והוה ליה דינא לבעל בית אחד גדול שיש
במדתו כשני בתים או שלשה כדין בעל שני בתים או שלשה
כדין בעל שני ב' או שלשה שאין דינן בענין ההקף כדין בעל
בית אחד קטן שדיו להקיף עצמו כהקף קטן והא מילתא
לא שייכא לא בגובה בנין ולא בשבח בנין ולא בכיור ולא
בכיור והוה ליה לגבי שבחא דהני מילי בכלל זה כהנה וזה
לא חסר ואשמו' הכי לא איכפת לן לבניין החומה בשבח
בתים כלל כמו שפירשנו

וכי תימא וכיון דטעמא דגבינן ליה לפי קירוב
בתים מטעמא דהקיפא יתירא הוא מרחק
ולפום מאי דמקרב ביתא לחומה מן הטבור וכמה דמרחק
מן הטבור טפי נפיש הקיפא טפי אדנקיט לפי קירוב בתים
דמשמע לחומה דנקוט לפי ריחוק בתים דמשמע מן הטבור
קירוב בתים איצטריכא ליה לאשמועינן דאין מודדין לבית
אלא מחיצון שבו הקרוב לחומה דאי אשמועינן לפי ריחוק
בתים מן הטיבור הוה משמע דכי משחינן מכד הקרוב
לטבור משחינן ואם כן לקתה מדת הדין שלא הוזקקנו לכך
אלא לידע כמה כל אחד מהן נורש להוסיף בהקף יתר
מחבירו ואילו באו להקיף את הבתים הפנימים הקרובים
לטבור או הרחוקים מהן לא היו מקיפין אותן לפנים מן
הבתים סמוך לטבור אלא מחוץ לבתים להכי נקט לפי קירוב
בתים לחומה לאשמועינן דכי משחינן מאבראי דמיקרב
לחומה משחינן ומהאי טעמא נופיה כי משחינן מכותל
החיצון שבו בקרוב לחומה מתקום הקרוב שבו לחומה שזה
דמשחינן שהוא רחוק מן הטבור יתר משאר הכותל ׃

וכי תימא ואכתי היכי פסיק ואמר לפי קירוב
בתים תינח בעיר עגולה או
במרובעת רבוע שוה שאין ארכו יותר על רחבו דכולהו
בתים דסמיכי לחומה מארבע רוחות יהבי בהדדי הואיל
ומרחקן מן הטיבור וקירובן לחומה הסמוכה לכל אחד מהן
שוה אלא היכא דאריכא וקטינ' כגון דהוי ממזרח למערב'
אלף אמה ומצפון לדרומה חמש מאות אמה שהרי בתים
הסמוכים למזרח ולמערב מרחקן מן הטבור שזה מיהו
בתים הסמוכין למזרח ולמערב עם בתים הסמוכין לצפון
ולדרום אע"ג דכולהו קירובן לחומה שוה אין מרחקן מן

הטבור שוה והנהו בתים דסמיכי לחומה באמצע רוח
צפונית ורוח דרומית איכהו מיקרבי לטבור טפי מהנך
בתים דקימי למזרח או למערב דמרחקי מחומה שבמזרח
ומחומה שבמערב ומרחקי נמי מן הטבור טפי מהנך
דמקרבי לחומה צפונית ולחומה דרומית ואפילו הכי הנך
דמרחק מן הטבור טפי ואע"פ דמרחקי מן החומה טפי
יהבי טפי מהנך דמיקרבי לחומה צפונית ולחומה דרומית
משום דמקרבי לטבור והוא הדין בעיר שארכה כרחבה
להנך דקימי באלכסונה דמתא למרחקי מן הטבור יהבי טפי
מהנך דקימי סמוך לחומה ברבועא דמתא אע"ג למקרבי
לחומה משום דמקרבי לטבור טפי אין הכי נמי אלא
משום דרוב בתים לפי קירובן לחומה רחוקים מן הטבור
ניחא ליה למנקט לפי קירוב בתים דאיפסיקא ליה ברוב
בתים ולא למנקט לפי ריחוק בתים מן הטבור דלא פסיק ליה
כלל דצריך לפרושי מחוץ לכותל חיצון שבהן כדפרישנא טעמא
לעיל ׃ ואם תימצי לומר בכל עיר ועיר נמי קאמר
האי קילותא דלפי קירוב בתים דקא יהיב להו לכל בית
ובית שבעיר קא יהיב לה אלא בין בית לבית מבתים
הפוגעין בחוט היוצא בכוון מן הטבור לחומה הוא דקא
יהיב דבית הקרוב שבהן לחומה יהיב טפי מן הרחוק שבהן
אבל בין הבתים הפוגעין בחוט זה לבתים הפוגעין בחוט
אחר שכנגדו או בצדו לאו בקירוב בתים לחומה תליא
מילתא אלא במרחקין מן הטבור תליא מילתא דכיון
דאשמועינן בבתים הפוגעין בחוט זה דגבינן מינייהו לפי
קירוב בתים דהיינו לפי מרחקן מן הטבור דמחוט לחוט נמי
לפי מרחקן מן הטבור הוא דגבינן דאפילו בבתים הפוגעין
באותו חוט עצמו כי גבינן לפי קירוב בתים לחומה לאו
מטעמא דקירובן לחומה גבינן אלא מטעמא דריחוקן מן
הטבור הוא דגבינן והאי דנקט לפי קירוב בתים לחומה
לאשמועינן דכי משחינן מחוץ לכותל החיצון שבכל בית ובית
הוא דמשחינן כדפרישנא ׃

וכי תימא מכדי בית הרחוק מן הטבור כי גריס
הקיפא יתירא לאו מכולהו רוחי דמתא
גריס אלא בפלגא דמתא מלטל' טבור ועד סוף כתלי ההוא
ביתא הוא דגריס אבל באידך פלגא דלא קאי ביה ביתא
לא גריס ולא מידי ואם כן כי גבינן מיניה טופיאנא לפי
מרחקו מן הטבור אמאי גבינן ליה להאי טופיאנא לכוליה
הקיפא דמתא מכלהו ניסי והא כי גריס הקיפא יתירא
לאו מכלהו ניסי גריס לא תקשי לך דכי מעיינת בה שפיר
היא הנותנת דכיון דכל בית ובית לא גריס הקיפא יתירא
אלא מהך גיסא דקאי ביה אשתכח דהקיפא יתירא דכלהן
מתא לאו מחמת דגריס כל חד מיניהו הקיפא יתירא לכל
גיסא וגיסא קאתי אלא מחמת דגריס כל חד וחד בהאי
גיסא דקאי ביה קאתי וריחוקא דכל חד מיניהו מההוא
גיסא דקאי ביה מצטרף למגרס הקיפא יתירא בכולהו
גיסי וכיון דכולהו בני מתא משתעבדי להדדי להאי הקיפא
יתירא כל חד מיניהו לפום מאי דגריס ביה על כרחיך כי
גבינן מכל חד מיניהו לפום מאי דגריס ביה לכוליה
הקיפא הוא דגבינן דכי היכי דכל חד מיניהו אע"ג דלא
גריס ריחוקיה הקיפא יתירא אלא מחד גיסא מצטרף
למגרס הקיפא יתירא בכולהו גיסי לענין גוביאנא נמי כי
גבינן מכל חד מיניהו לפי מרחקו מן הטבור דהיינו לפום
מאי דגריס בהאי הקיפא לכוליה הקיפא הוא דגבינן
דההוא שיעורא דגריס כל חד וחד מההוא גיסא דקאי
ביה היא ניהו דמצטרף למגרס הקיפא יתירא בכולהו גיסי
ולפום מאי דמצטרף ריחוקא דכל חד מיניהו למגרס
הקיפא יתירא בכולה מתא מצטרף גוביאנא לכל חד מינהו

לפיעורא דצריך לכוליה הקיפא ואשתכח דלא גבינן מכל חד מיניהו מהאי הקיפא אלא לפום מאי דגריס ביה •

והכי תיפשא תינח בעיר עגולה לכל חד ביתא דקיים לכל רוח ורוח והוא הדין במרובע היכא דקאי כל חד מיניהו בסוף אלכסונה דמאתא אלא שאר בתי דאתו בתר הכי הא לא גרמי ולא מידי אטו טעמא משום דגרמי פסידא לאחריני הוא משום דאתרמא בדוכתא דגריס לכולה מאתא הקיפא יתירא דלא הוה צריך אלא לדידהו הוא כדבדירנא במעתין וכיון דאי נמי לאו הכי הוו גרמי הכי ואי נמי לאו הכי הוו גרמי הכי דהא כולהו בתי דקירובן שוה צריכי להואי הקיפא יתירא דצריכי מקצתיהו כולהו כהדדי ניניהו ומיחייב כל חד מיניהו מיניה לפום מאי דגריס ביה דהיינו לפי מרחקו מן הטבור כדברירנא **והשתא** דאתברר טעמא דגבינן לפי קרוב בתים מטעמא דהקיפא יתירא הוא ואתברר נמי דמרחק הבתים מן הטבור הוא ניהו דגריס למאתא הקיפא יתירא לפיכך אין דרך החשבון עולה יפה בכל עיר ועיר ובכל בית ובית אלא בזמן שאתה מחשב לפי מרחק מן הטבור ולא אמרו לפי קירוב בתים אלא להודיע שאין מודדין מרחקי כל בית ובית מן הטבור או קירובו לחומה מכותל הפנימי הקרוב לטבור אלא מחוץ לכותל החיצון הקרוב לחומה וממקום הקרוב שבו שהוא רחוק מן הטבור מכל הרחוק שבו מן הטעם שביארנו וצריכינן לברורי לך אורחא דחושבנא בהאי דינא כדי שיבא הדין לאמתו כיצד מחשבינן בתחלה רואין כמה מרחק כל בית ובית בפני עצמו מן הטבור ועד מחוץ לכותל החיצון שבכל בית ובית מן המקום הרחוק שבו וחוזרין ומחשבין כמה מרחקו של כל אחד מהן מן הטבור יתר מחבירו וכמה יקרא חשבונו של זה מכלל חשבונו של זה אם חציו ואם שלישו ואם רביעו או פחות מכאן מאחד משמות שברי החשבון ונוטלין לחשבון הקטן שבכולם חלק אחד סתם ונוטלין לכל אחד ואחד מן החשבונו' לפי מה שכל אחד מהן מוסיף על הקטן שבכולם החשבון שמוסיף עליו מחצה נוטלין לו אחד ומחצה ושמוסיף עליו שליש נוטלין לו אחד ושליש ואם מוסיף עליו רביע נוטלין לו אחד ורביע ואם הוא כפלים הימנו נוטלין לו שנים ואם שלשה הימנו נוטלין לו שלשה הכל חשבון סתום וכן לשאר הבתים ואחר כך מקבצין כל החשבונות הסתומין העולין מכללן וגובין מהן כלל אחד ורואין כמה ממון צריכין לבנות וחולקין אותו חלקים שוין במספר החלקים הסתומין העולין בידך מכלל החשבונות שקבצת ואם יש בכלל החשבון שהוא חשבון פחות מאחד שלם תתן לו הכל לפי חשבונו אם מחצה הוא תתן לו חצי חלק מן החלקים ההם שחלקת על השאר ואם שליש שליש חלק ואם רביע רביע הכל לפי חשבונו ואחר כך תחלוק החלקים ההם על כל בית שבתי העיר ותתן מהם לכל בית ובית לפי מספר החשבון הבתים שנטלת לו אם נטלת לו אחד תתן לו אחד ואם אחד ומחצה חלק ומחצה ואם שנים שני חלקים ומה שמגיע לו מן החלקים ההם לכל בית ובית הוא ראוי לגבות הימנו והני מילי בעיר שכל בתיה שוין במדתן אבל אם היה בה אחד גדול ואחד קטן מעיקרא יהבינן חלק סתום על דרך שביארנו לכל בית ובית שבעיר לפי מדתו בתשבורת והדר יהבינן חלק לכל חד מיניהו לפי מרחקו מן הטבור דהיינו לפי קירוב בתים לחומה על הדרך שפירשנו • העולה בידך משני החשבונות הללו לכל בית ובית מהם משיגין אותו לבד אם אחד אחד ואם שנים שנים ואם יתר מכן יתר מכן ואם חסר מכן חסר מכן ואחר כך מקבצין כל החשבונות הסתומין העולין מכללן וחולקין את הממון שצריכין לגבות חלקים שוין כמספר החלקים הסתומין העולין בידך מכלל החשבונות שקבצת ואם יש בכלל החשבון ההוא חשבון שהוא פחות מאחד שלם תתן לו חלק לפי חשבונו ואם יתר יתר ואחר כך תחלוק החלקים ההם על כל בית ובית לפי מספר החשבון הסתום שנטלת לו בהשגת לבד ומה שמגיע לו מן החלקים ההם לכל בית ובית הוא ראוי לגבות הימנו

ומסתברא דאי אצטריכו בני מאתא לאוספי בהקיפה של עיר מחמת מידי אחרינא דאית בה הנאה לכל בני מאתא ולאו מחמת בתי דמקרבי לחומה כגון דהוה התם מעין או בור של מים שבני העיר משתפקין הימנו ורצו להכניסו לפנים מן החומה או שהיה המקום גבוה יותר מן העיר והיתה נוחה ליכנס משם והוצרכו להכניסו לפנים מן החומה או לבנות החומה על גביו כמצא שאין קירוב בתים שבין אותו מקום לטבור גורם להוסיף בהקיפא של עיר דבלאו בתי בראי נמי הוו צריכי נותי להאי הקיפא יתירא לעיוליה להוא דוכתא לפנים מן החומה הלכך דינא הוא דחזינן האי הקיפא יתירא דגרים ליה האי דוכתא דבעי לעיוליה לפנים מן החומה אי נרמי ביה בתי הקיפא יתירא טפי ואי לא דאי גרמי ביה הקיפא יתירא כגון דאיכא בתי בראי דנפיש מרחקן מן הטבור טפי כגון דקימי מבראי להוא דוכתא אי נמי דקאי ההוא דוכתא באמצע רוח מזרחית כנגד הטבור וקימי בתי באלכסונא מההוא דוכתא ועד קרן מזרחית צפונית • ומסוף ההוא דוכתא ועד קרן מזרחית דרומית דאי לאו הני בתי הוה אפשר לאקופי להוא דוכתא בשליר מהכין והשתא דאיכא בתי מהאי גיסא ומהאי גיסא צריכי לאוספי בהקיפא דכי האי גוונא רואין כאילו חוט מתוח על אותו מקום שהוצרכו להוציא היקף חומה לו במזרח העיר מן הנקודה שבתחלת המקום ההוא לצד הדרום עד הנקודה שבסופו לצד הצפון כאלו חוט מתוח מחצי רוח צפונית לחצי רוח דרומית לאצלי טבורה של עיר בכיוון שנמצא פוגע בחציו בטבור העיר ורואין כאלו עגולה סביב לטבור העיר שיהא מרחק הלז המוצב שבה מן הטבור בשעור המרחק הפחות שבכולן לבתים הסמוכין לטבור לכל רוח לפי המרחק הקטן שבכולן ונמצא קו העגולה נוגע בנקודה שבחציו מן הדרום בחוט המתוח הפוגע בטבור לצד הדרו' ובנקודה שבחציו מן הצפון בחוט המתוח לצד הצפון ורואין כאלו שני חוטין מתוחין מן החוט המתוח במזרח אחד מן הנקודה שבתחלת החוט לצד הדרום לנקודה שבמקום פגיעת קו העגולה לצד הדרום בחוט הפוגע בטבור ואחד מן הנקודה שבסוף החוט המתוח במזרח לצד הצפון לנקודה שבמקום פגיעת קו העגולה לצד הצפון בחוט הפוגע בטבור ונמצא שמדת החוט המזרחי עם מדת שני החוטין היוצאין משני קצותיו לשתי הנקודות שבחצי קו העגולה מכאן ומכאן הפוגעות בחוט הפוגע בטבור היא מדת ההיקף היתר שגרם המקום שהוצרכו להקיף חומה לו להוסיף בהיקף מן הטבור ולמזרח לפי שאי אפשר להקיף המקום ההוא עד המרחק הקטן הקרוב' לטבור לצד המזרח ולשתי הרוחות הסמוכות לה מכאן ומכאן ועד החוט הפוגע בטבור בפחות ממדת שלשה חוטין הללו ונמצא שהבתים שלפנים משלשת החוטין אין מרחקו של אחד מהן גורם להוסיף בהקיפא של עיר אלא באחד מן הבתים הסמוכים לטבור לפי המרחק הקטן שבכולן דאפילו הקיפא יתירא דהנך דמקרבי לפנים מן החוטין למזרח לאו איניהו גרמי ליה אלא ההוא דוכתא דאצטריכו

ליה כולהו בני מתא לעיולי בכלל הקיפ' דמתא הוא דגריס
ליה דבלאו איניהו נמי הוו בריכי כולהו בני מתא להאי
הקיפא ואמטול הכי דינא הוא דכולהו בתים דקימי לפנים
משלשת החוטין בין דמקרבי לטבור בין דמרחקי מן הטבור
דלא נגבינן מכל חד מיניהו מכוליה הקיפא דמתא אלא
בשיעור מאי דחזי למגבא מאחד מן הבתים הסמוכין
לטבור למרחק הקטן שבכולן ושאר כל הבתים דקימי מחוץ
לחוט הפוגע בטבור לצד המערב גבינן מיניהו לכולהו
היקפ' לפי מרחקן מן הטבור דההוא דוכתא דקאי במזרח
דבעי לעיוליה לפנים מן החומה לא גריס הקיפא יתירה
אלא מן הטבור ולמזרח אבל מן הטבור ולמערב לא גריס
ביה הקיפא יתירא אלא מרחקן של בתים דקימי התם
דמשאר בתי דקימי לפנים מן החוט הפוגע בטבור לצד
מזרח מחוץ: לשלשת חוטין חזינן מרחקו של כל בית
ובית מיניהו מן החוט הקרוב לו משלשת החוטין כמה
הוי ומוספינן עליה שיעור מכתא למרחק הקטן דשויא
בכולהו בתי ומאי דסליק בידך מתרויהו הוא איהו שיעורא
דחזי למגבא מכל ביתא מהני בתי משום דהוא ניהו הקיפא
יתירא דגריס מרחקן מן הטבור בהקיפא למתא דאלו
מרחקן מן הטבור ועד החוט הקרובו להן לא מחשבינן ליה
כוליה עילויהו דלאו איניהו גרמי ליה אלא ההוא דוכתא
דאצטריך להו לבני מתא לעיוליה בכלל הקיפא דמתא
הוא דגריס ליה כדברירנא ואי ליכא מאכי רוח דרומית
עד אפי רוח צפונית על פני כל רוח מזרחית בתי דגרמי
למתא הקיפא יתירא טפי ממאי דהוה גריס האי דוכתא
לחודיה בלא בתי רואין כאלו חוט מקיף מאפי רוח צפונית
לאפי רוח דרומית על פני כל המזרח בין דמיקפא כולה
מתא בריבועא בין דמיקפא בעיגולא בין דמקפא פלגא
ברבועא ופלגא בעיגולא וכאלו חוט מתוח בכיוון מאפי
רוח צפונית לאפי רוח דרומית דרך הטבור וגבינן ליה לכולי
הקיפא דאתא מבתי דקימי מן החוט המתוח בכיוון
ולפנים כלפי המזרח ועד הטבור כדין בתים הסמוכין
לטבור לפי מרחק הפחות שבכולן ומבתי דקימי מן החוט
המתוח בכיוון ולחוץ כלפי המערב לפי מרחקן מן הטבור
כדברירנא והוא הדין היכא דאתרמי ההוא דוכתא
דאצטריך לעיולי לפנים מן החומה באחד מאחר רוחי דמתא
דההוא הקיפא יתירא לגרים ההוא דוכתא במאתא גבינן
ליה מכולהו בשוה ושאר הקיפא גבינן ליה מכל חד מיניהו
לפום הקיפא יתירא דגריס ביה על הדרך שביארנו

ברם צריך לבין דאיכא ברוח מזרחית בתי דגרמי
למתא הקיפא יתירא טפי ממאי דהוה גריס
האי דוכתא לחודיה בלא בתי בין דליכא התם בתי דגרמי
למאתא הקיפא יתירא טפי ממאי דהוה גריס האי דוכתא
לחודיה בלא בתי כי איכא לפלוגי בין בתים שמרחקן יתר
מן הטבור לבתים שמרחקן פחות על הדרך שביארנו אבל
בין גדול לקטן ליכא לפלוגי דלעולם מחייבין את הגדול לפי
גדלו ואת הקטן לפי קטנו לבד ממאי דאיכא לפלוגי ביניהו
לפי מרחקן מן הטבור על הדרכים שביארנו •

ובודאי נמי לא אמרן אלא דלא קדים סיום מקום
החומה לדוכתיה דכל חד מיניהו בקרקע
ביתיה אבל היכא דקדים סיום מקום החומה לדוכתיה דכל
חד מיניהו בקרקע ביתיה לא מבעיא היכא דאשתיים
בהורמנא דמלכא דיהיב להו רשותא ליתובי קרקע ידוע
ולאקופי חומה דהאי הקיפא יתירא לאו בתי בראי גרמי
ליה טפי מגואי אלא הורמנא דמלכא הוא דגרים ליה
וליכא טעמא למגבא לפי קירוב בתים אלא לפי מדת בתים
אלא אפי' היכא דאשתיים מקום החומה מחמת שותפותיהו
כגון דאשתתוף כולהו מעיקרא בקרקע מסויים למבנא
ביה בתי דאשתכא דמוקמי דכלנוה לקרקע המסיים ליה
משמשא מקום לחומה למהוי בסיפי ההוא קרקע לכל רוח
אע"ג דמקמי דאתו למגבא לבנין החומה פלגוה להוא
קרקע במדה ובגורל ובנייה כל חד מיניהו לביתיה בחולקיה
כי אתו למגבא לבנין החומה לאו לפי קירוב גבי אלא לפי
מדת בתים הוא דגבו דכיון דמעיקרא כי אשתתוף בההוא
קרקע אדעתא דמבנייה לחומה במקום ידוע הוא דאשתתוף
ואי הוו בנו לה מקמי חלוקה שוה בשוה הוו בנו להו דהכתי
כולהו בין בקרוב בין ברחוק שותפי ניכהו המתא נמי דלא בנה
לה אלא לבתר חלוקה ביון דכי פלגי לא עלו אהדדי לשווי
הפרש בין קרוב לרחוק כי פלגי אדעתא דמנבא
כדמעיקרא פלגי דהשתא ודאי כי גריס ליה להאי הקיפא
יתירא לאו בתי בראי גרמי ליה טפי אלא עיקר
שותפותייהו הוא דגריס ליה דהא לא מצי חד מיניהו
למימר ליה לחבריה את גרמת לי הקיפא יתירא וכיון
דלא שייך ביה טעמא למגבא לפי קרוב בתים אי לא עליוה
בשעת חלוקה בשיעור מאי דחזי ליה לאוסופי אקטן
בבנין החומה דינא הוא למיגבא לפי מדת בתים דאי לפי
שבח ממון או לפי שבח נפשות ליכא למימר דאם כן
אפילו היכא דקדים בנין בתים לסיום מקום החומה נמי
דנגבי לפי ממון או לפי נפשות אלא משום דלא שייך
בהאי דינא למיגבא לפי שבח נפשות ולא לפי שבח ממון
כדברירנא טעמא לעיקר שמעתין וכי נמי לשבח בתים בין
בבנין בין בכיור דלא איכפת לן בחד מהני
כדברירנא טעמא בשמעתין לעיל אפי' היכא דקדימי בתים
לסיום מקום החומה : וכל שכן היכא דקדים סיום
מקום החומה לבנין בתים ומהוא טעמא דלא שייכי
היכא דקדימי בתים לסיום מקום החומה מיניה גופיה
לא שייכי היכא דקדים סיום מקום החומה לסיום מקום
הבתים וכיון דליכא למיגבא לא לפי שבח נפשות ולא
לפי שבח ממון ולא לפי קרוב בתים היכא דלא עליוה
לגדול בשעת חלוקה במאי דחזי ליה לאוסופי אקטן בבנין
החומה על כרחיך כאן גובין לפי מדת בתים אין
גובין דכל חד מיניהו כי אשתעבוד להאי חומה לפי מדת
בתים אשתעבוד ואי עליוה לגדול בשעת חלוקה במאי
דחזי ליה לאוסופי אקטן בבנין החומה על כרחיך פי
אמלוך לבנין החומה שוה בשוה אשתעבוד לפי מנין הבתים
ולא איכפת לן בשבח בתים כלל כדברירנא טעמא לעיל •
מיהו היכא דמעיקרא הוו משתתפי בכוליה קרקע בשוה
אי זבין ליה חד מיניהו חולקיה לחבריה והוא הדין באחד
דואבין מתרי או תלתא ועבדינהו לכלהו חד ביתא כי
גבינן מיניה לאו לפי מנין הבתים גבינן מיניה אלא לפום
מנינא דחולקי גבינן מיניהו דמעיקרא כדאשתתוף
למכייפא לחולקיה דגבריה אשתתוף וכי משתעבדי לבניין
החומה לפום עיקר שעבודייהו אשתעבדי כדברירנא לעיל

ובודאי נמי לא אמרן אלא בעיר חדשה וכיוצא
בה שאין בה חומה והוצרכו להקיפה
חומה מארבע רוחותיה דשייך בה לפי קירוב בתים
שהבתים החיצונים הקרובין לחומה הן גורמין לעיר היקף
מרובה אבל עיר שמוקפת חומה מארבע רוחותיה ונפלה
אחת מחומותיה והוצרכו לבנותה לא שייך בה הא קרוב
בתים כלל שהרי חברותיה בנויות ועומדות על תלם מכאן
ומכאן ולא יתכן לבנות' כהוגן שלא במקומה כדי שתקשר עמהן
מכאן ומכאן כבתחילה שאם באו לבנות לפני' ממקומה נמצא'
פרוכה מבני כלדיה וכי האי גונא לא גבינן אלא לפי מנין
הבתים שבעיר בשוה ואפילו נפלו כל החומות שברוח

אחת מארבע רוחות העיר ונשתיירו החומות הסמוכות לה משאן ומכאן משתי רוחות עומדות על תלם לא שייך בה לפי קירוב בתים אלא אם כן היה רחבה של עיר מתמעט והולך ממקום הפרצה ולפנים בכי הא ודאי לא שייך לפי קירוב בתים שאלו בנו את החומה לפנים ממקומה כשאת מדתה פחותה אבל אם היה המרחק שבין שתי החומות הסמוכות לפרצה מכאן ומכאן שוה עד חצי העיר לא שייך בה קירוב בתים כלל שאלו באו לבנותה לפנים ממקומה אין מדתה מתמעטת ממה שהיתה מתחלה אלא אם כן נפרצה אחת מן החומות הסמוכות לה שיכולין לבנותה. כנגד ראש תור או לבנותה ארוך כנגד הקצר כיצד טוענין הרי שנפרצה רוח מזרחית במלואה ונפרצה רוח דרומית מצדה כלפי ראשה סמוך לקרן מזרחית דרומית רואין כאלו חוט מתוח קרן צפונית מזרחית עד קרן מזרחית דרומית וכאלו חוט שני מתוח מקרן מזרחית דרומית הפרוץ משני צדדין עד קצה העומד הקצר שברוח דרומית מקום שנפרצה החומה מצדה כלפי ראשה וכאלו חוט שלישי מתוח בכיוון מקצת העומד הקצר שברוח דרומית עד הנקודה המכוונת כנגד הקצר בארוכה שברוח צפונית וכאלו חוט רביעי מתוח כנגד ראש תור מקרן צפונית מזרחית עד קצה העומד הקצר שברוח דרומית ורואין כמה ממון צריך לבנין שתי הפרצות שהן כנגד שני החוטין הראשונים וחוזרין ורואין כמה מדת החוט שלישי המתוח בכיוון מכלל מדת שני החוטין הראשונים ולפי מדתן מכלל מדת שני החוטין הראשונים גובין מכלל הממון הצריך לשני החוטים הראשונים מכל הבתים שבעיר בשוה שכולן צריכין לו בשוה ורואין כמה מדת החוט הרביעי המתוח כנגד ראש תור יתירה על מדת החוט השלישי והמותר גובין אותו מכל הבתים שמחוץ לחוט השלישי לפי מרחקן מן החוט ההוא ושאר ההקף שהוא שיעור העודף במדת שני החוטים הראשונים במדת החוט המתוח כנגד ראש תור גובין אותו מן הבתים שמחוץ לראש תור לפי מרחקו של כל אחד מהן מן הנקודה הקרובה לו מראש תור זה שהוא להם בטבור לעיר אבל הבתים שלפנים מן החוט השלישי אין חייבין ביתר על מדתו כלום שהרי כל חומותיהן משלש רוחות עומדות על תלם ואין חסרין חומה אלא מרוח מזרחית שהוא כנגד החוט השלישי והך הקיפא יתירא דמקצת רוח דרומית לאו אינהו גרמי ליה לאו אינהו צריכי ליה אלא בראי הוא דגרמי להו ולצורך בראי הוא דגדרי ליה הלכך חיובא דבראי הוא וכן הבתים שבין החוט השלישי לרביעי המתוח כנגד ראש תור הואיל ויש להן שתי רוחות עומדות על תלם רוח מערבית ורוח צפונית ומקצת רוח דרומית ואינן צריכין לגדור רוח מזרחית ומקצת רוח דרומית כמין גאם אלא די להן לגדרן כנגד ראש תור אינן חייבין לתת ביתר על כנגד ראש תור כלום ומה טעם גובין מראש תור מן הבתים שמחוץ לחוט השלישי לפי מרחקן מן החוט לפי שהקרוב הקרוב לחוט השלישי היה די לו להקיף את עצמו בראש תור קטן מראש תור שצריך הרחוק להקיף את עצמו ונמצא שמרחק הבתים מן החוט השלישי כלפי המזרח גורם להוסיף במשך ראש תור. כלפי קרן צפונית מזרחית והלא מרחק הבתים מן העומד שבצפון כלפי הדרום אע"פ שקרובים לחוט השלישי המתוח מן הצפון לדרום גורם להוסיף במשך ראש תור כלפי קרן מערבית דרומית אינו דומה גורם להוסיף כלפי קרן צפונית מזרחית לגורם להוסיף כלפי קרן מערבית דרומית שאם באת לקצר בראש תור מן הצפון ולהתחיל מקצת העומד שבצפון משליבו או מקצין ולסיים בראש העומד שבדרום נמצאת מתחיל בעומד ומסיים בעומד ונמצאו בתים מוקפין בראש תור קטן שאין בו פרץ לפיכך כשאתה בא להקיפן בראש תור גדול הנמשך מסוף העומד שבצפון לראש העומד שבדרום מה שהוספת לא לצורך בתים שלפנים מראש תור קטן הוספת אלא לצורך בתים החיצונים הממוצעים בין ראש תור קטן לראש תור גדול הוספת אבל אם באת לקצר מן הדרום להתחיל מסוף העומד שבצפון ולסיים במקצת החוט השלישי המתוח מן הצפון לדרום כנגד המערב שהוא פרוץ מפני חומת שבדרום מערבית ודרומית שהן רחוקות הימנו נמצאת מתחיל בעומד ולסיים בפרוץ ואין כאן היקף גמור לפיכך כשאתה מוסיף במשך ראש תור לסיים בעומד לא לצורך בתים הרחוקים מן הצפון בלבד הוספת אלא לצורך כל הבתים מן הצפון כלפי הדרום אינו גורם להוסיף במשך ראש תור יתר משאר בתים שבתוכו לפיכך דין הוא לגבות לפי מרחקן מן החוט השלישי כלפי מזרח ולא לפי מרחקן מן הצפון כלפי דרו' ומפני מה הן גובין שאר ההקף מן הבתים שמחוץ לראש תור לפי מרחקן מראש תור זה כלפי מרחקן מראש תור הן גורמין להוסיף במשך שני החוטים הראשונים היוצאין משני קצותיו של ראש תור ונמשכין כמין גאם עד שמתחברין בקרן מזרחית דרומית המכוון כנגד אמצע ראש תור ומפני מה מודדין מרחקי כל בית ובית מראש תור מן הנקודה הקרובה לכל אחד בפני עצמו שאם אתה מודדן לכולם ממקום אחד נמצא הקרוב נעשה רחוק ורחוק נעשה קרוב ומה בין דין זה לעיר שאין בה חומה כלל שאע"פ שהפנימים בפני עצמן היה די להם בהקף קטן הצריך להן שהרי כולן צריכין לאותו שיעור ואל ישתתפו הפנימים עם החיצונים בשאר ההקף הגדול כלל אלא כל אחד ואחד מהן משועבד לתת בהקף הגדול לפי מה שגרם בו דהיינו לפי מרחקו מן הטבור לפי שעיר שאין בה חומה כלל כולן צריכין חומה לכל רוח וכיון שכולן משועבדים להקיף את כל העיר הקף אחר הרי כולן משועבדים להקף כל הרוחו' כל אחד מהן לפי מה שגרם בו אבל בזמן שמקצת הרוחות פרוצות ומקצת עומדות שנמצאו מקצת הבתים עומדין כנגד העומד ומקצתן כנגד הפרוץ אינן אחראין זה לזה לראות את העומד כאלו הוא פרוץ דכל חד מיניהו ליתיה גרם ליה והשתא לא משתעבדי להדדי למגדרי' לפרוץ כדמעיקרא אלא כל חד מיניהו לפום מאי דגרם ביה השתא ולפום מאי דצריך ליה מיניה הוא דמשתעבד כדבירנא מיהו כל היכא דאמרינן בהאי בבא דגבינן מכל הבתים בשוה ליתיה אלא בבתים שוין במדתן אבל אם היה בהן אחד גדול ואחד קטן מחייבין את הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו ולפי מדתן בתשבורת לבד מהאי דמחייב ביה מאן דמחייב מיניהו לאוספי ליה לפי קרוב בתים מן המקום שהוא לו בטבור לעיר על דרך שביארנו :

ואם נפרצו חומות העיר מרוח אחת במלואה ונפרצו מקצת שתי החומות הסמוכות לה משתי רוחות כגון שנפרצה רוח מזרחית כולה ונפרצה קרן צפונית מזרחית וכנגדה קרן דרומית מזרחית אם היה העומד הנשאר ברוח צפונית ואין אחד מהן עודף על חבירו רואין כאלו חוט מתוח מקצה העומד שברוח דרומית לקצה העומד שברוח צפונית ורואין כמה מדינות מכלל הקף החומות הפרוצות ולפי חשבונן מכלל ההקף גובין מכלל הממון הצריך לבנין הפרוצות מכל הבתים שבעיר בשוה שכולן צריכין לשיעור הזה בשוה והשאר גובין אותו מן הבתים שמחוץ לחומות כלפי הפרוץ לפי מרחקן מן החוט שהוא להן בטבור לעיר מן הטעם שביארנו : ואם

היה העומד ברוח דרומית וברוח צפונית אחד ארוך ואחד קצר רואין כאלו חוט מתוח מן הנקודה שבראש הקצר לנקודה המכוונת כנגדה בצד הארוך וכאלו חוט אחד מתוח כנגד ראש תור מראש הארוך לראש הקצר ורואין כמה מדת החוט המכוון מכלל הקף החומה שנפרצה משלש רוחות ולפי חשבון מדת החוט המכוון מכלל ההקף גובין מכלל הממון מכל הבתים שבעיר בשוה שכולן שוין בשיעור זה וחוזרין ורואין כמה מדת החוט המתוח כנגד ראש תור יתרה על מדת החוט המכוון והמתוח גובין אותו מכל הבתים שמחוץ לחוט המכוון על הדרך שביארנו למעלה ושאר ההקף גובין אותו מן הבתים שמחוץ לראש תור לפי מרחקן מראש תור זה כמו שבארנו • ודקא אמרינן בהני תרי בבי כמי דגבינן בשוה דוקא בעיר שבתיה שוין במדתן אבל אם היה בה אחד גדול ואחד קטן גובין מהן מתחלה לפי מדתן ובתר הכי חזינן הנהו דשייך בהו קירוב בתים ונבינן מיניהו נמי לפי קירוב בתים על דרך שבארנו

ואם נפרצו כל חומות העיר משלש רוחותיה מזרח וצפון ודרום ונשארה רוח מערבית עומדת על תלם רואין כאלו חוט מתוח בכוון מן הנקודה שבחצי רוח דרומית לנקודה שבחצי רוח צפונית שנמצא פוגע באמצעות בטבור העיר ונוטלין חלקים שוין למנין הבתים הממוצעים בין החוט ראשון לחומה מערבית העומדת על תלה והבתים שמחוץ לחוט נוטלין להן חלקים לפי מרחקן מן הטיבור על הדרך שבארנו בקירוב בתים וכוללין כל החלקים ההם רואין כמה ממון צריך לבנין כל החומות הפרוצות וחולקין אותו חלקים מפורשים למנין החלקים הסתומים שעלו בידך ואח"כ חולקים את החלקים המפורשים על כל בית ובית מבתי העיר לפי מספר החשבון הסתום שנטלת לו ומה שמגיע לו מן החלקים ההם הוא ראוי לגבות הימנו ומה טעם גובין לבתים הממוצעים בין החוט למערב חלקים שוין לבתים הסמוכים לטבור ולבתים שמחוץ לחוץ לפי מרחקן מן הטבור שהבתים הממוצעים בין הטבור לחומה מערבית אין מרחקן גורם עכשיו תוספת ההקף שאם בחצי רוח צפונית מערבית ובחצי רוח דרומית מערבית שמרחקן מן הטבור לצד המערב גורם להמשיך הקף רוח צפונית ודרומית עד סוף מרחיקן של בתים הקרובים למערבה של עיר וכיון שרוח מערבית עומדת על תלה ואלו לא המשיכו רוח דרומית וצפונית עד החומה העומדת על תלה הוו שתי החומות שבצפון ושבדרום מופלגות מן החומה שבמערב והיו צריכין לבנות חומה אחרת לפנים ממנה כנגד כל רוח מערבית כדי שיתקשר עם החומות שבצפון ושבדרום ונמצאו גורמין להרבות בהקף ומה שהיו משבחין בקיצור חומות שבצפון ושבדרום היו מפסידין יתר ממנו בחומה מערבית לפיכך הרי דינן כבתים הסמוכין לטבור ממרחק הקטן שבהם שאין גובין מהם מטעם תוספת הקף אלא מפני שהן צריכין להו לחומה כמו שביארנו

לפיכך אם נפרצו שתי רוחות במלואן זו כנגד זו ונשארו שתי רוחות זו כנגד זו עומדות על תלם גובין הכל מכל הבתים שבעיר בשוה מן הטעם שפרשנו למעלה דמה לי מרוח אחת מה לי משתי רוחות ואיתה נמי מהך טעמא אחרינא דפרישנא בדין עיר שנפלו כל החומות שברוח א' מארבע רוחותיה ונשתיירו החומות הסמוכות לה מכאן ומכאן עומדות על תלם דלא שייך בה קירוב בתים אלא אם כן היה רחבה של עיר מתמעט והולך ממקום הפרצה ולפנים והוא הדין היכא דנפרצו שתי רוחות זו כנגד זו עומדות על תלם דכיון דכל פרצה משתיהן הרי שני חומות סמוכות לה מכאן ומכאן חד טעמא ניהו דמה לי רוח אחת מה לי שתי רוחות כל היכא דשתי רוחות הסמוכות להן מכאן ומכאן עומדות על תלם חד טעמא ניהו ואם שתי הרוחות העומדות נפרצו מקצתן מפני צדיהן סמוך לשתי הרוחות שנפרצו במלואן נמצא דין כל רוח אחת מהן כדין רוח אחת שנפרצה במלואה ונפרצו מקצת שתי רוחות הסמוכות לה מכאן ומכאן שפירשנו דינן למעלה ובין שנפרצה רוח אחת במלואה בין שנפרצו שתי רוחות במלואן זו כנגד זו טעם אחת הוא שאם היה העומד בשתי הרוחות שוה ומכוון זה כנגד זה רואין כאלו חוט מתוח מקצה העומד לקצה העומד שכנגדו בכוון מרוח זו וחוט שני מקצה העומד לקצה העומד שברוח שנית שכנגדה וכל שלפנים מן החוטין נוטלין להם חלקים שוים ולבתים שחוצה להן חלקים לפי מרחקו של כל אחד מהן מן החוט הקרוב לו וחולקין את הממון הצריך לכל הפרצות למנין החלקים הסתומין שעלו בידך על הדרך שבארנו ואם היה העומד לצד אחד ארוך ולצד אחד קצר מותחין חוט אחד מן הארוך ועד הקצר כנגד ראש תור וגובין מכל הבתים שבעיר מן הממון הצריך לכל הפרצות כשיעור מדת שני החוטין בשוה והשאר גובין אותו מן הבתים שמחוץ לכל חוט מהן לפי מרחקו של כל אחד מהן מן החוט הקרוב לו מן הבתים הממוצעים בין החוט המכוון לחוט המתוח כנגד ראש תור כמשפטן ומן הבתים שמחוץ לראש תור כמשפט על הדרכים שבארנו למעלה

ואם נפרצו שתי רוחות הסמוכות זו לזו כמין גאם ונשארו שתי רוחות כמין גאם עומדות על תלם רואין כאלו חוט מתוח מקצה העומד שבזו כנגד ראש תור ורואין כמה מדתו מכלל הקף כל הפרוץ וגובין מכל הבתים שבעיר בשוה שכולן צריכין לו בשוה והשאר גובין אותו מן הבתים שמחוץ לראש תור זה מן הטעם שבארנו ומפני מה גובין שיעור ראש תור מכולן בשוה ואין גובין אותו לפי מרחקו של כל אחד מהן מן הרוחות העומדות על תלם לפי שהרחוק מרוח זו קרוב לשנית והקרוב לזו רחוק לשנית ואין אחד מהם מוסיף כמשך ראש תור זה יתר מחבירו לפיכך הרי כולן שוין בו

ברם צריכינן לברורי לך דכולהו הני דאמרן בהני בבי כולהו לית איכהו אלא בבתים שוין במדתן אבל אם היה אחד גדול ואחד קטן בתחלה מחשבין להן לפי מדתן ולבסוף מחשבין להן לפי קירוב בתים על הדרך שביארנו בכל אחד מהן

ברם צריך את למידע דכי גבינן לפי קירוב בתים דהיינו לפי מרחקן מן הטבור או ממקום שהוא קרוב להן כטבור לעיר ה"מ לבנין החומה דשייך בה טעמא דקירוב בתים דגרמי הקיפא יתירא אבל לדלתים ובריח וכיוצא בהן דלא שייך בהו טעמא דהקיפא יתירא לא גבינן אלא לפי מדת בתים בתשבורת דכיון דכולהו לא מנטרי בבציר מהאי שיעורא אשתכח דכולהו צריכי להאי שיעורא לפי מדת כל אחד ואחד תדע דכי איתמור בעיי דשבח ממון וקירוב בתים אפלוגתא דרשב"ג ורבנן הוא דאיתמור דלא איירו אלא בבניין החומה בלחוד ותו לא מידי

והוא הדין גבי חצר לענין דלת ומנעול מהאי טעמי דאמרן דהא לא מינטר חד מיניהו בבציר מהכין ואין צריך לומר בית שער כיון דאי עבדי ליה מתיושבה של חצר הוא דשקלי ליה כל חד מיניהו לפום חולקיה בחצר הוא דיהיב בין בדוכתא בין באוזיקא דלפום שבתיה

מנתיה במקום טפי מחבריה בעי למיתב בהקיפא טפי מחבריה

ע"ח רבי יהודה נשיאה רמא בנינא דשורא ארבנן אמר ליה ר"ש לקיש רבנן לא צריכי נטורותא אמר ליה רבי יוחנן אמאי לא תימא ליה מהא אני חומה ושדי כמגדלות אלו תלמידי חכמים שבני דורן שהנין מתלמודן כיונק שהגונה. שדי אמו ותורתן מגינה עליהן כמגדלות וקימא לן כר"ש לקיש ורבי יוחנן • רב נחמן בר רב חסדא רמא כרגא ארבנן אמר ליה רב נחמן בר יצחק עבר מר אדאורייתא ואנביאי ואכתובי אדאורייתא דכתיב אף חובב עמים כל קדושיו בידך: אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שאתה מחבב על ישראל כל קדושיו יהו בידך והם תכו לרגליך ישא מדברותיך תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שמכתתין רגליהן מעיר לעיר וממדינה למדינה לישא וליתן בדבורו של מקום • אנביאי דכתיב גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך ושרים • ואמר עולא כל הפסוק הזה בלשון ארמי נאמר • כלומר שלשון יתנו כמו ישנו שהמשנה בלשון ארמי נקר' מתניתא והשונה בלשון משנה נקרא תנאי בלשון תלמוד כדאמרינן על מנת שאני שונה חזקיה אמר הלכות: ואמרינן עלה והני מילי דאמר לה תנינא כו' ורבים כלשון הזה ולשון ויחלו מלשון ביטול כמתרגמינן לא יחל דברו: לא בטל למימריה והכי קאמר קרא אם כלן יתנו בגוים עתה אקבצם ואם מעט ויחלו ממשא מלך ושרים • כלומר אם כלן ישנו משנתן ויעסקו בתורה בגוים מיד אני מקבצם ואם לא יעסקו כולם בתורה אלא המעט מהם יתבטלו העוסקים ממשא מלך ושרים • אכתובי דכתיב מנדה בלו והלך לא שליט למרמי עליהון ואמר רב יהודה מנדה זו מנת המלך מן המדות • בלו זו כסף גלגלתא והלך זו ארנונא מס שנותנין למלך מכל עדר ועדר כך וכך בהמות ומכל עיסה כך וכך כדאמרי' התם בפסחים בהמת ארנונא ועיסת ארנונא והלכתא נמי כרב נחמן בר יצחק דאסיר למירמי עליהו דרבנן חדא מהני כולהי לא דשורא ולא מנת המלך ולא ארנונא ולא כרגא דהיינו כסף גולגולת אלא מיחייבי פיגורא למפרע עליהו ודוקא ברבנן דעסקי באורייתא תדירא ומקיימי מצות והגית בו יומם ולילה כפי כחן כדא פרש במשתין בהדיא וכדבעינן לברורי לקמן

דף ח ע"א ע"ש רב פפא רמא לכריא חדתא איתמי חפירת

הנהר להשקיף מים המגולשות במקום אחר שלא היה רגיל ויש אומרים כריית באר מים חיים לשתות אמר ליה רב שמא בריה דרב אידי לרב פפא ודילמא לא מידויל כלומר בשלמא אי הוה משתכר נהרא דרגילי עד השתא לאשקויי מיניה אי נמי נגרא דמיא משיך מיניה והוה אתינן השתא למכרייה דכולי עלמא רמינן ליה אפילו איתמי דהא ידיע דמידויל כלומר דהדר לפשטיה כדמעיקרא ודלו מיניה וזכות היא להן להשקות שדותיהן וזכין לאדם שלא בפניו אלא הכא כיון דכריא חדתא הוא ולא ידעינן אי מידויל אי לא מידויל היכי גבינן ליה מיתמי: בשלמא גדולים דבני חיובא נינהו כיון דאמרינן ליה דמדויל והוא ליה קרוב לשכר מלהפסד תקנתא למתא היא ומיחייבי בה כשאר מילי דמתא אלא קטנים דלאו בני חיובא נינהו ולא מיחייבי אלא במילי דאית להו בגויה הנאה ודאית הא בריה קרתא כיון דזמנין דלא מידויל חובה היא לדידהו ואין חבין לאדם שלא בפניו וקטנים דלאו בני חיובא נינהו ולאו בני מחילה נינהו: ואפילו בפניהם נמי כשלא בפניהם דמי • אמר ליה משקל שקלינן מינייהו אי מידויל מידויל ואי לא מידויל מהדרינן ליה ניהליהו להשת' ודאי כיון דקרובין לשכר ורחוקין להפסד כי שקלינן מינייהו לזכותייהו הוא דשקלינן וזכין לאדם שלא בפניו מידה שמעינן דלא רמינן איתמי אלא מילתא דאית להו הנאה ודאית בגויה ואי הוי ספיקי ספק אתיא מיניה ההיא הנאה ספק לא אתיא שקלינן מינייהו אי אתיא להו מיניה הנאה שפיר ואי לא מהדרינן ליה ניהליהו ושאר לשורא דבני חיובא נינהו מיחייבי באחריותיה דמעיקרא שילויהו רמי •

א פ אמר רב יהודה הכל לאגלי גפא והיא הנכת דלהות העיר ואפילו מיתמי דאינהו נמי בעי נטירותא וזכותא היא לגבייהו אבל מרבנן לא רבנן לא צריכי נטירותא לכריא דפתיא דהיינו תיקון רחובה של עיר ואפילו מרבנן דאי דלא ליתקלו ביה עוברים ושבים רבנן נמי צריכי להכין ואי למקבע בה שוקא רבנן נמי צריכי למהוי במתא שוק קבוע למזבן ביה כל צרכיהו ודוקא היכא דשקלי ממונא מכל חד וחד לתקוני אבל היכא דנפקי כולהו באכלוזא דהיינו המון עם לתקוניה בגופיהו רבנן לאו בני מיפק באוכלוזא נינהו דזילותא היא לדידהו לאזדלזולי באפי עמי הארץ ולזול באורייתא לא מזלזלינן •

א פא רבי פתח אוצרות בשני בצורת ואמר יכנסו בעלי מקרא ובעלי משנה ובעלי תלמוד ועמי הארץ אל יכנסו דחק רבי יונתן ונכנס אמר לו רבי פרנסני אמר לו קרית לאו שנית לאו ואלא במה אפרנסך אמר ליה פרנסני כעורב וככלב דחס רחמנא עלייהו: עורב דכתיב מי יכין לעורב צידו כי ילדיו אל אל ישועו וכתיב נמי לבני עורב אשר יקראו לפי שהעורב אכזרי על בניו לפי שהן נולדים לבנים ואינו מכירם עד שישחירו לפיכך אינו מרחם עליהם וכל זמן שהן לבנים הקב"ה מזמין להם יתושין מתוך צואתם ואוכלים: כלב דכתיב לכלב תשליכון אותו ואמרי לה מדכתיב יודע צדיק דין דלים לפי שהכלב מזונותיו מועטין לפיכך שוהה אכילתו במעיו שלשת ימים תיהו יונתן בן עמרם לאו מקראי אמר ליה דהא אהני לנפשיה כמאן דלא קארי ולא מתני אלא מאורחא דעלמא אמר ליה פרנסיה כיון דנפק יתיב רבי וקאמר אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ אמר לפניו רבי שמעון ברבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות בכבוד תורה בדקו ומצאו כדבריו • אמר רבי יכנסו הכל שמא יזדמנו אורחים כמוהו וימנע מלפרנס רבי לטעמיה דאמר אין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ ושמע מינה דאפילו למאן דלא בעי לאהנויי לעם הארץ מממוניה חייב לפרנס עניי ישראל סתם ואל יבדוק אחר העני אם תלמיד חכם הוא ואם עם הארץ הוא שמא תלמיד חכם הוא ואינו רוצה ליהנות בכבוד תורה או שאינו רוצה להודיע את עצמו כדי שלא יתבזה ולענין הלכתא אפילו בידוע שהוא עם הארץ חייב לפרנסו דבהדיא תנן בסוף הוריות ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ מקדם הוא דקדים הא איכא שקיל ועוד דלא יהא עם הארץ גרוע מגוי הא תנן מפרנסין עניי גוים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום • (גיטין דס"א ע"א) וגרסינן נמי (חולין דצ"ב ע"א) בעון אתכליא רחמין על עליא דאלמלא עליא לא קיימין אתכליא ודוקא בעם הארץ שאינו לא במקרא ולא במשנה אלא שישנו בדרך ארץ ובמצות

אבל היכא דידיע דליתיה בדרך ארץ ולא במצות אסור לפרנסו כל עיקר דבהדיא תנן וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב אלמא לאו בר דעת הוא וגרסינן בפרק חלק א"ר אלעז' כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו שנא' כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עשהו וגרסינן נמי התם א"ר אלעז' כל הנותן פת למי שאין בו דעה יסורין באין עליו שנאמ' לחמך ישימו מזור תחתיך אין תבונה בו (יוסף בש"ע כפי זה דכלינ לן הגאון המחבר ז"ל בין ע"ה שאינו בדרך ארץ ובמצות לע"ה שישנו בד"א ובמצות כ"ל דמאי דקאמר רבי וע"ה אל יכנסו איירי בע"ה שאינו בדרך ארץ ובמצות ׃ וכן ראיתי להריטב"א ז"ל בשיטתו למכילתין כ"י שכתב וז"ל וע"ה אל יכנסו אמרינן התם כל אדם שאין בו בינה אסור לרחם עליו שנאמר כי לא עם בינות הוא ע"כ לא ירחמנו עושהו ולפי שהפורענות באה בשבילם ומיהו שימצא במקומות אחרים ואפילו בעיר אחרת ולא ימות ברעב הא לאו הכי מלוה להחיותו וקרי ביה וחי אחיך עמך כל היכא שאינו מין או משומד עכ"ל . אלא דלפקע"ד קצת י"ל דמאי דקאמר רבי יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא וע"ה אל יכנסו משמע דאפילו ע"ה שישנו בד"א ובמצות כל שאינו ת"ח אסור לפרנסו וע"פ מה שכתב מרן הב"י בחי"ל סימן רנ"ה משם הריטב"א ז"ל (ובחי' הריטב"א שבידינו לא ראיתי שכתו' מ"ש מרן בשמו וכב'נודע דהריטב"א חיבר מהדור' בתר' כ"כ מופת דורינו בס'הבהיר ברכי יוסף כר"ו) ופסקו בש"הט יש ליישב דעת הגאון המחבר ז"ל ודוק ׃

א פב ההוא דמי כלילא דשדו אטבריא אתו לקמיה דר' הנך עמי הארץ אמרי ליה נתיבו רבנן בהדן אמר להו לא ערוקינן ערוקו ערוק פלגא שדיוה אפלגא אתו לקמיה דרבי אמרי ליה נתיבו רבנן בהדן אמר להו לא ערוקינן ערוקו ערוק כולהו פש ההוא כובס שדיוה אכובס ערק כובס בטל כלילא . כלומר בטלה גזרת המלך שהיה רוצה להעניש את הקהל דמי כורו א"ר ראיתם שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ שהרי לא נגזרה גזרת הגזור על הצבור אלא כל זמן שהיו שם עמי הארץ וכיון שברחו עמי הארץ בטלה גזירה ולא בקש המלך מתלמידי חכמים הנשארים בעיר כלום הא למדת שאין מיני פורענות ועונשין באין לעולם אלא בשביל עמי הארץ לפיכך אין תלמידי חכמים חייבין לסייען ולא לתת מהן כלום וקיימא לן בהאי דינא כותיה דר'

נקיטינן השתא מהאי מעשה ומדרב יהודה ומדרב נחמן בר יצחק ומדריש לקיש ורבי יוחנן שכל מיני מסי' וארנוניות ושחורות בין קבועין בין שאינן קבועין אין תלמידי חכמים חייבים לסייע בהן את הצבור כל עיקר דהא מנרה בלו והלך כולהו קבועין נינהו ואמרינן בהדיא דלא מחייבי רבנן בנוייהו ודמי כלילא מס שאינו קבוע הוה ולא חייבינהו ר' לרבנן בגויה ואפילו המס הקצוב על כל איש ואיש בפני עצמו הרי הצבור חייבין לפרוע משלהן כדי המס הקצוב על תלמידי חכמים כדי לפטרן דהא כרגא דהוא כסף גולגלתא אקרקף גברי מנח כדאמרי' בכתה הוכתא וקאמרינן בדיא דרבנן פטירי ואי דלא משלמי צבור עליה מדידהו היכי יפלינן לאפטרינהו משני נזא דמלכא אלא לאו ש"מ דמחייבי צבורא למפרע עלייהו ממתונא דנפשיהו לגבי גזא דמלכא ואפילו היו עשירים שבישראל הציבור חייבין לפרוע בעבורן שלא מפני עניותן בפטרו אלא מפני תורתן נפטרו וכן כל מיני מסין

שהצבור מטילין לבנין החומות ולהנפת הדלתות ושאר שמירת העיר אין תלמידי חכמים חייבין בהן כל עיקר אלא מיהו הני מילי בתלמידי חכמים העוסקים בתורה תדיר כפי יכולת כל אחד ואחד ומקיימין מצות ונגית בו יומם ולילה כפי כחן כדאמרינן במתניתין בהדיא אלו תלמידי חכמים שמכתתין רגליהם מעיר לעיר ליטא וליתן בדבורו של מקום כדילפינן נמי מקראי דגם כי יתנו בגוים אבל תלמידי חכמים שאין עוסקין בתורה תדיר כפי כחן ולא דיין לעסוק במלאכתן כדי למצוא פרנסתן ופרנסת אנשי ביתן אלא שהם יגיעים להעשיר ומבטלין את התורה כדי לקבץ ממון הרבה הרי אלו חייבין בכל חיובי הצבור וכן תלמידי חכמים המזולזלים במצות ואין יראת שמים על פניהם הרי אלו כקלים שבצבור לא אמר הכתוב אלא כל קדושיו בידך והן הן שאין פורענות באה בשבילם יצאו אלו שמחללים שם שמים בגלוי ועל כיוצא בהן נאמר לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו'

א פג הרי אמרו כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר י"ב חדש ורמינהי ההמרת והגמלת העוברת ממקום למקום ולנה בתוכה והלדחה עמה אם נשתהו שם שלשים הן בסייף וממונן אבד ואם לאו הן בסקילה וממונן פלט . אמר רבא לא קשיא הא לבני מתא הא ליתבי' מתא לא למהוי כבני מתא שנים עשר חדש למהוי מיתבי מתא שלשים יוסוגבי עיר הנדחת יושבי העיר ההיא כתיב ואמטול הכי סגיא להו בשלשים יום . והא תניא דמסייע לן המודר הנאה מבני העיר כו' ׃

א פד תניא המודר הנאה מבני העיר כל שהה שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו . המודר הנאה מיושבי העיר כל שהה שם שלשים יום אסור ליהנות ממנו פחות מיכן מותר ליהנות ממנו

א פה ולכל מילי מי בעינן שנים עשר חדש . ורמינהי שלשים יום לקופה שלשה חדשים לתמחוי ששה לכסות תשעה לקבורה י"ב חדש לפסי העיר א"ר יוחנן כי תנן נמי מתני' לפסי העיר תנן כתנאת אומר כמה ישהה בעיר ויהיה חייב לתת מעות לקופה של צדקה שלשים יום ולתמחוי שלשה חדשים ששה חדשי' לכסות לתת כסות לעניי העיר תשעה לקבורה לתת חלקו בקבורת עניי העיר י"ב חדש לפסי העיר כגון חומה דלתים ובריח ושאר חיזוקי העיר ושמירתא ומסתברא דהוא הדין למיני מסין וארנוניות שנותנין למלך דכולהו נטירותא דמתא נינהו ועוד דהי לא יהבי משדר מלכא ושקיל כוליה בכלל פסי העיר נינהו

א פו וא"ר אסי אמר רבי יוחנן הכל לפסי העיר ואפילו מיתמי אבל מרבנן לא רבנן לא צריכי נטירותא

א פז ואמר רב פפא לשורא ולפרשא ולטורזינא דהיינו זיגא אפילו מיתמי כללא דמילתא כל מידי דאית להו ליתמי נטירותא מיניה רמינן עליהו והוא הדין למסין וארנונא וכיוצא בהן דכולהו מידי דאית להו נטירותא מיניהו נינהו כדברירנא לעיל ועוד דלא גרע מלכא מפרשא וטורזינא דודאי נטירות'דמלכא עדיפא אבל מרבנן לא רבנן לא צריכי נטירותא

א פח רבה רמא צדקה איתמי דבי בר מריון א"ל אביי והא תאני רב שמואל בר יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים אפילו לפדיון שבויים ׃ אמר ליה אנא

אנא לאחשוביניהו קא עבידנא ודוקא היכא דאמידי • (יוסף בש"ט כדברי הגאון המחבר כן כתב הטור חח"מ סימן ר"ץ ופסקו מרן בשולחנו הטהור ס"ק ט"ו • ברם הרמב"ם ז"ל פ"ז מהלכות מ"ע דין י"ב והטור חי"ר סימן רמ"ח כתבו יתומים אין פוסקין עליהם צדקה כו' אע"פ שיש להם ממון הרבה ואם פוסקין כו' וראיתי להרב ב"ח שכתב וז"ל ואיכא למידק אמ"ש הרמב"ם ז"ל ורבינו אפילו יש להם ממון הרבה דכיון דלא הוזכר בגמרא אלא סתם ה"ל למיכתב בסתם יע"ש מה שהאריך לתרץ ותורף תי' הוא דיתמי דבי מר מריון עשירים גדולים היו והכריח מההיא דאמרי' בר"פ שני דייני גזירות דקאמר והא רבא שאיל שאילתא מדבי מר מריון כו' אלמא עשירים גדולים היו ולפ"ז הא דלאחשוביניהו דשאין לפסוק היינו דוקא בדיש להם ממון הרבה הא לאו הכי אין פוסקים אע"פ שהם בכלל עשירים אם אין להם עושר מופלג ומפא זה תמה על הסמ"ג וז"ל מיהו בסמ"ג לא כתב אע"פ שיש להם ממון הרבה ולפי דעתו אפי' אין להם ממון הרבה כיון שהם בכלל עשירים פוסקים והכ"ט יע"ש ולע"ד אחר המחילה רבה כר' דאשת מיטו' מאי דאמרינן במכילתין די"ב ע"ב אמרי ליה אחי מעלינא ליה עלויה בנכסי דבי בר מריון דמהכא מפורש יוכא להדיא דבי מר מריון עשירים גדולים היו מש"כ בההיא למייתי לן מפרק שני דייני גזירות דאיכא למדחי כאשר יראה המעיין וכן מצאתי ראיתי להגאון מהרימ"ט ז"ל ח"א סימן קכ"ז שכתב דבי מר מריון עשירים גדולים היו וכל ראיתו אינו אלא מההיא דאמרינן מעלינא לך כו' יע"ש • ועל מה שהקשה להסמ"ג נלע"ד ליישב והוא במאי דאיכא לאתמוהי טובא דכר' דאישתמיטו' מיניה מ"ש הטור בס"הת שכתב ואם הם אמודים לכך שפיר דמי דמוכח להדיא דס"ל דכל שהם עשירים אף ע"פי שאין להם עושר מופלג פוסקין ואילו מת"ש בי"ד אע"פ שיש להם ממון הרבה מוכח דאע"פ שהם בכלל עשירים כל זמן שאין להם עושר מופלג אין פוסקים ואדתיקשי להסמ"ג תיקשי עדיפא מינה דהטור פליג מדידיה אדידיה אלא זע"כ צריך לומר דהא דכתב בח"מ דכל היכא דאמידי דפוסקין עליהם אינו אלא ביש להם ממון הרבה וכן ראיתי שכתב הב"ח עצמו בתשובה סוף סי' כ"ה יע"ש וכפי זה אפשר לומר בדוחק בעד הסמ"ג דאע"ג דלא ביאר לן שצריך שיהיו עשירים גדולים מ"מ אזיל ומודה דאין פוסקין עליהם אלא היכא דאית נהו עושר מופלג וזה אינו מעלה ארוכה אלא לדעת הרב ב"ח ז"ל שכתב דדעת הסמ"ג ז"ל הוי דאם הם עשירים פוסקים עליהם אבל הרואה יראה שהסמ"ג ז"ל לא כתב אלא שאם כוונת הדיין להשיבם מותר לפסוק עליהם ולא חילק בין עשיר לשאינו עשיר וכפי זה אין מקום למה שתי' ואדרבא יגדל התימה על הסמ"ג ז"ל ודוק) •

וקא בעי דיהוא לאחשוביניהו והוא דניחא להו לדידהו בהכי אבל היכא דלא אמידי לאו כל כמיניה לאחשוביניהו במילתא דדחיקא להו ואפילו היכא דאמידי לאו כל כמיניה למשקל אלא מדעתייהו

(יוסף בש"ט מדברי הגאון המחבר ז"ל שכתב וקא בעי דיהוא לאחשוביניהו מוכח דדוקא דיין ראשי לפסוק עליהם צדקה כל היכא דכוונתו להחשיבם מה שאין כן באפטרופ' אין רשאים לפסוק אף כי כוונתם לאחשוביניהו והסמ"ג עשין קס"ב כתב וז"ל ואם כוונת הדיין להחשיבם לעשות להם שם מותר לפסוק להם והרמב"ם ז"ל בפרק ז' מהלכות מ"ע די"ב כתב ואם פסק עליה' הדיין יע"ש מוכח להדיא דסברי הרבנן דדוקא ב"ד רשאין משא"כ אפטרופוס וכן משמע להדיא ממ"ש הרמב"ם בהלכות נחלות פרק י"א הלכה י"ו ז"ל שכתב וז"ל אבל אין פוסקין עליהם צדקה ואפילו לפדיון שבויים ומדלא ביאר שאם כוונת האפטרו' לאחשוביניהו דרשאים לפסוק כאשר השמיענו בהלכות מ"ע דאם כוונת הדיין להחשיבם דפוסקים מוכח להדיא דדוקא דיין רשאי לפסוק משא"כ אפוטרו' ומדברי הרב ש"ך ז"ל חי"ר סימן רמ"ח סק"ה משמע דס"ל דדעת מרן הקדוש הכי הוי יעו"ש • כי עפ"ז תמהני ממהר"י מינץ סימן א' וממהרימ"ט בתשובות סימן קכ"ז דמשמע דס"ל דכי היכי דרשאין הדיינים לפסוק ה"ה נמי באפטרו' ולא הזכירו דעת הסמ"ג והרמב"ם זלה"ה ויותר נפלאתי ממ"ש עוד שם מהרימ"ט ז"ל וז"ל א"כ תיקשי לך היאך למידו המפרשים דכל לאחשוביניהו רשאין האפטרו' לפסוק דילמא רבא שאני דב"ד הוא ויש לו רשות לתת לפי ראות עיניו לפי שעה אבל אפטרו' לא יע"ש ואני הצעיר בתר דלאיכנא טפרא דתותיה רגלוי לא זכיתי להבין מאי קאמר דהלא אדרבא מפורש יוצא מדברי המפרשים דדוקא ב"ד רשאים לפסוק אבל אפטרו' לא כדאמרן : ובשגם דמדברי הטור חח"מ סימן ר"ץ מוכח להדיא דס"ל דרשאים האפטרו' לפסוק כל היכא דכוונתם לאחשוביניהו שכתב וז"ל האפוטרו' עושים לקטנים לולב כו' ואין פוסקים עליהם צדקה כו' מיהו אם פסק לאחשוביניהו כו' שפיר דמי יע"ש ופסקו מרן בש"הט ס"ק מ"ת דוחק לומר דקושיית מוהרימ"ט ז"ל אינו אלא לדעת הטור ז"ל דכל כי הא ה"ל לפרושי ולמימר דקושייתו לא שייכא כי אם לדעת הטור ולא לדעת שאר רבוותא ומדכתב בסתם היאך למידו המפרשים ז"ל מוכח דקו' שייכא לכל המפרשים •

וע"פ האמור דדעת הרמב"ם והסמ"ג זלה"ה דסוברים דאיכא לחלק בין דיין לאפטרו' נראה לע"ד די"ל מה שהקשה מהר"י מינץ בתשובה הנז' בפשטא דשמעתין וז"ל והא דפריך מרב שמואל ב"י ולא פריך מברייתא דהניזקין י"ל יע"ש וכן הקשה הרב ב"ח ז"ל בתשובה סי' כ"ה ולע"ד נראה דאי הוה מקשה ליה אביי לרבא מההיא דהניזקין הוה קא מדחי ליה רבא דהתם באפטרו' קאי וכדתנית להדיא האפוטרו' כו' ואין פוסקים עליהם צדקה והא דפסק רבא הוי בדיין ומש"ה לא קא מקשי ליה אביי מההיא דהניזקין וקא מותיב ליה מהא דתני רב שמואל ב"י אין פוסקין צדקה על היתומים דסתמא קתני וברירא ליה לאביי דהא דתני ר"ש ואף בדיין קאי וע"ז השיב רבא דאה"נ דהא דתני ר"ש אף לדיין קאמר ויכא לחלק דהיינו דוקא כשאין כוונת הדיין לאחשוביניהו אבל לעולם בשכוונת הדיין לאחשוביניהו אה"נ דרשאין לפסוק ועיין להרב ש"ך ס"ק ה' ודוק • ומה שתי' מוהר"י מינץ ז"ל לקו' הנז' וז"ל י"ל דרבה גרסי' דרבא לא היה עושה מעשה כי הא' בימי אביי שהרי אביי מלך קודם רבא יע"ש ככי מ"ש מוהרימ"ט ז"ל בתשו' הנז' שבזמן שמלך אביי ב"ד של רבא היתה בפני עצמו אין מקום לדבריו ואולם דברי מוהרימ"ט זלה"ה כ"י וכבר הארכתי בזה אין כאן מקומו)

פמ איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארנקי דדינרי לקמיה דרב יוסף אמרה נהוי למצוה רבה מעיין בה מאי ניהי מצוה רבה אמר ליה אביי מדתאני רב שמואל בר יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים ואפילו לפדיון שבויים ש"מ דפדיון שבויים מצוה רבה היא דאי לא

תימא הכי מאי רבותא דפריון שבויים דקאמר אפילו • ושמעינן מינה דמאן דיהיב מידי לצדקה ואמר למהוי למצוה רבה יהבינן ליה לפדיון שבויים א"ל רבא לרבה בר מארי מנא הא מילתא דאמור רבנן פדיון שבויים מצוה רבה היא דכתיב והיה כי יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה' אשר למות למות ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי לשבי וא"ר יוחנן כל המאוחר בפסוק זה קשה מחבירו חרב קשה ממות איבעית תימא סברא ואיבעית אימא קרא • אי בעית אימא סברא האי קא מינוול והאי לא קא מינוול ואי בעית אימא קרא יקר בעיני ה' המותה לחסידיו רעב קשה מחרב איבעית תימ' סברא ואיבעית תימ' קרא אי בעית תימ' סברא האי קא מצטער והאי לא קא מצטער ואיבעית תימ' קרא טובים היו חללי חרב מחללי רעב שבי כולהו איתנהי בגויה

שם ע"ב ✱ צ

ת"ר קופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה נגבית בשנים שאין עושין שררות על הצבור בפחות משנים ומתחלקת בשלשה מפני שהיא כדיני ממונות תמחוי נגבה בשלשה • ומתחלק בשלשה מפני שגיבויו וחלוקו שוה תמחוי נגבה בכל יום קופה מערב שבת לערב שבת ׃ תמחוי לעניי עולם קופה לעניי העיר ורשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותן לכל מה שירצו ורשאין בני העיר להתנות על השערים ועל המדות ועל שכירות הפועלים ולהסיע על קיצותם איזה הוא תמחוי ואיזה הוא קופה תמחוי שכל אחד ואחד נותן בו מתבשילין בכל יום והוא מתחלק לעניי עולם ומסתברא דכי היכי דגאבו מתבשיליהם הכי נמי גאבו פיתא וחמרא וכולהו מיקרו תמחוי אבל קופה לא גאבו בה אלא זוזי והוא הדין לחיטי ושערי ומאי דדמי להו והוא מתחלק לעניי העיר מפני מה קופה נגבית בשנים ותמחוי נגבות בשלשה לפי שקופה לעניי העיר היא וב"ד יכולין לחשב כמה הן עניי העיר וכמה הן צריכין בכל שבת ושבת הן חסר הן יתר ופוסקין על כל אחד ואחד מבני העיר לתת כפי הראוי לו וכיון שדבר קצוב הוא על כל אחד ואחד אינו צריך שלשה לגיבויו אבל צריך שלשה לחילוקו מפני שהוא כדיני ממונות שפעמים שזה צריך יותר מזה וצריך ב"ד לחלק ביניהן וליתן לכל אחד ואחד מפני הראוי לו אבל תמחוי לעניי עולם הוא ואינן יכולין לפסוק על הצבור ממון קצוב שהרי אין קצבה לעניי עולם הבאים וכשם שאין חילוקו דבר קצוב אלא לפי צורך השעה הוא מתחלק וצריכין לתת לכל אחד ואחד כראוי לו כך צריכין לגבות מכל אחד ואחד כראוי לו לפי צורך השעה ונמצא גיבויו וחילוקו שוה שכשם שחילוקו כדיני ממונות ולפיכך צריך שלשה והא דקתני סופא ורשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה לא שיחזירו קופה לעניי עולם ותמחוי לעניי העיר תדיר אלא לפי צורך השעה כגון שהותיר לזה וחסר מזה שאם גבו קופה והותירה לבני העיר וגבו תמחוי לעניי עולם ולא הספיק להן אי נמי איפכא רשאין למלאות את החסר ביתר ולמלאת חסרון עניי עולם ממותר הקופה או למלאת חסרון בני העיר ממותר התמחוי ואפילו לקנות להן כסות ומזור וכיוצא בהן והא דקתני סופא ולשנותן לכל מה שירצו לצורך עניים הוא והא קמ"ל דלא תימ' קופה ותמחוי הוא דמשנינן להו להדדי דתרויהו לשם מזונות הוא דאיגבו ומה לי עניי העיר ומה לי לעניי עולם אבל לכסות מזור ומטה ומצע וכיוצא בהן דלאו צורך מזונות הוא

אימא לא קמ"ל דרשאין לשנות לכל מה שירצו משאר צרכי העניים אבל לדברים שאינן לצורך עניים לית להו רשותא כלל מפני גזל עניים דשהדיא תנן בשקלים מותר עניים לעניים מותר שבויים לשבויים מותר שבוי לאותו שבוי וכיון דמותר עניים לעניים היכי שרו להו לשנויה למידי אחרינא אטו משום דעניי ניכהו שרי למגזלינהו אלא ודאי ש"מ דלא מיבעיא יחיד שנתן צדקה לשם עניים שאין לבני העיר רשות בה לשנותה לדבר אחר כלל • אלא אפילו היתה צדקה זו פסקה שפסקו אותה בני העיר עלמן לשם עניים אינן רשאין לשנותה לדבר אחר שאינו לצורך עניים וכי תימא ומאי שנא מהיא דאמרינן בתחלת ערובין אמר רב ישראל שהתנדב מנורה או נר לבית הכנסת אסור לשנותה ואסיקנא והני מילי עד שלא נשתקע שם בעליה הימנה אבל לאחר שנשתקע שם בעליה אפילו לדבר הרשות מותר לשנותה וגבי בית הכנסת גופה קאמרינן דמצו לזבונה אפי' לשתאה ביה שכרא שאני התם דעיקר ההוא הקדש לצורך בני העיר אחד עשירים ואחד עניים ואמטול הכי אית להו רשותא לשנוייה לכל מידי דהוי צורך בני העיר • אבל צדקה צורך עניים בלחוד היא ואם כן היכי מצו בני מתא מפקעי ליה לממונא דעניי מיניהו תדע דאפילו גבי בית הכנסת נמי היכא דבעי ב"ד לזבוני לצורך נפשייהו בלחוד שלא לצורך הצבור מי יכלי לזבוני אטו משום דבי דינא ניכהו אכלי ממונא דצבורא אלא ודאי ש"מ לית להו לזבונה אלא לצורך בני העיר וכי היכי למידי דהוי עיקר הקדשיה לצורך בני העיר לא מצו לשנויי למידי דלאו צורך בני העיר הם הכי נמי מידי דהוי עיקר הקדשיה לעניים לא מצו בני מתא לשנוייה למידי דלאו צורך עניים ואפי' בעניי דרמו עליהו נהי דרמו עליהו למיתב להו מאי דחסר להו אבל לאשקליה לממוניהו דעניי מיניהו לא רמו עליהו הילכך אע"ג דזבנוה בני העיר להקדישא לעניים אי נמי שניוה למידי אחרינא דלאו לצורך עניים מכירתן בטלה ושנוין בטל ואפילו לצורך עניים נמי דוקא בני העיר אי נמי יחיד בדורו דקאי כנגד כוליה צבורא אבל גבאי צדקה ואפילו פרנס הממונה על הצבור ואיכא גברא רבה במתא מתיה דלא גרע מיניה ובעי לאימלוכי ביה לית ליה רשותא לשנוייה להוא מידי אפי' לצורך עניי אלא היכא דאתני מעיקרא במעמד אנשי העיר כדבעינן למימר קמן

✱ צא

תשלום בריתא ורשאין בני העיר להתנות על השערים ועל המידות ועל שכירות הפועלים ולהסיע על קיצותם כלומר רשאין להתנות על השערים שלא ימכרו סאה של חטים ביותר מכך וכך מעות וכן שאר הדברים ועל המדות שיהו גדושות או להוסיף עליהן ועל שכירות הפועלים שלא יהא רשות לפועל להשכר ליומו ביותר מכך וכך ולא יהא רשות לבעל הבית לשכרו ביותר מיכן ולהסיע על קיצות תנאיהן להתנות שכל המשנה מקיצותן שיהא מחויי'עונש ממון או נידוי או מלקות כדכתי' וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה •

✱ צב

אמר מר אין עושין שררה על הצבור פחות משנים מאי משמע אמר רב נחמן בר כהן דאמר קרא והם יקחו את הזהב כו' שררות הוא דלא עבוד הא הימוני מהימן מסייע ליה לרבי חנינא דא"ר חנינא מעשה ומנה רבי שני אחים בקופה ושני אחין כחד גברא דמו

ניוסף בשב"ט עיין מ"ש המרדכי ז"ל בפרקין וז"ל קופה של צדקה כו' מיהו בירושלמי מוכח דאין מעמידין פחות משלשה ומוכח נמי דאין מעמידין שני אחים כההיא דפ"ב דפאה רבי חלבו בשם רבא כו' אמר ר' יוסי בר בון אין מעמידין ב' אחים פרנסים רבי יוסי עבר חד מן תרי אחין ואמר לא שנמצא באים פ' אחינו דבר אלא שאין מעמידין שני אחים פרנסים הלכך נכון הדבר להעמיד שלשה גבאי צדקה כו' מיהו נהגו בכל המקומות להעמיד גבאי אחד יע"ש

ואנכי הצעיר לא זכיתי להבין מאי קאמר דהלא כונת הירושלמי מפורשת להדיא דהא דבעינן תלתא היינו לחלוקה דדמי לדיני נפשות ומש"ה הוא דבעינן תלתא וכמו שכן אמרינן במתניתין ולעולם דלגבית הקופה סגי בשנים • וכפ"ז ידאה לענ"ד דאין מקום נמי למ"ש עוד דממתניתין משמע דמעמידין שני אחים ובירושלמי מוכח דאין מעמידין • ולענ"ד נראה דהא דאמרינן במתניתין דמעמידין שני אחים היינו כדי לגבות הקופה דכיון דטעמא דבעינן שנים היינו משום דאין עושין שררה פחות משנים לא גרעי שני אחים משני נשים זרים אבל לעולם דלחלוקה כיון דמדמינן ליה לדיני ממונות דלא סגי בפחות משלשה דיינים כי היכי דבדיני ממונות שני אחים פסולים לדון ה"נ אין מעמידין שני אחים לחלוקה ומאי דאמרינן בירושלמי דאין מעמידים שני אחים היינו כדי לחלוק אבל לעולם כדי לגבות אפשר דס"ל להירושלמי דמעמידין ודוק

ומ"ש עוד המרדכי הלכך נכון הדבר כו' מיהו נהגו כו' עיין מ"ש מרן הב"י חי"ד סימן הנז' והרב ראשון לציון ז"ל עשה עצמו כאלו חדשות הוא מגיד ונעלמו ממנו דברי מרן הנזכרי' ועיין מ"ש הרדב"ז בביאורו להר"ם במז"ל • ומהירושלמי הלזו לכאורה י"ל עמ"ש מור"ם ז"ל בי"ד סימן רנ"ז ס"ק ב' וז"ל וכשרופים הציבור יכולים לסלק הגבאי ולמנות אחר ואין כאן משום חשד וה"ה שאר ממונים דאם איתא להא אמאי הוצרך ר"י למימר לא שנמנא בחים פ' אחינו דבר למשמע דאי לא הוה אתר הכי איכא למיחשד ומדברי מור"ס משמע דבשתם יכולים לסלקן וליכא משום חשד ולפי מ"ש הרב ש"ך שם סק"ה לא קשה מידי ועמ"ש הרב ראשון לציון והרב ברכי יוסף נר"ו)

❋ צג מאי שררותא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מתשכנין על הצדקה אפילו בערב שבת איני והא כתיב ופקדתי על כל לוחציו ואמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אלו גבאי צדקה לא קשיא הא דאמיד הא דלא אמיד כי קאמר רב נחמן ממשכנין על הצדקה היכא דאמיד דאית ליה ממונא ולא קא יהיב מאי דחזי ליה וכי כתיב ופקדתי על כל לוחציו היכא דלא אמיד כי הא דרבא כפייה לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ארבע מאה זוזי לצדקה וכן כל היכא דאמיד מפקינן מיניה לפום אומדניה

❋ צד והמשכלים יזהירו כזוהר הרקיע זה דיין שדן דין אמת לאמיתו ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו גבאי צדקה ❋

❋ צה במתניתא תאנא והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע זה דיין שדן דין אמת לאמיתו וגבאי צדקה ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם אלו מלמדי תינוקות כגון מאן כרב שמואל בר שילת דרב אשכחיה לרב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתיה א"ל שבקתה להימנותך א"ל הא תליסר שני דלא חזי ליה והשתא נמי דעתי עלייהו ש"מ כל מלמדי תינוקות דלא עבדי הכי לאו מצדיקי הרבים נינהו ורבנן מאי אמר רבינא ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

❋ צו ת"ר גבאי צדקה אין רשאין לפרוש זה מזה בשוק אבל זה פורש לשער וזה פורש לחנות הקרובה לו ונובין • מצא מעות בשוק לא יתנם לתוך כיסו מפני החשד אלא מונה אותן ונותנן לתוך ארנקי של צדקה ולכשיגיע לביתו יטלם ❋ כיוצא בו היה נושה בחבירו מנה ופרעו בשוק לא יתנם לתוך כיסו אלא נותנן לתוך ארנקי של צדקה ולכשיגיע לחברו יטלם •

❋ צז ושמעינן מינה דמאן דמחלפי ליה מעות של צדקה באחריני דשוה כותיהו לית לן בה ואי לא תימא הכי הכא היכי שרינן ליה לטרוביגהו לזוזי דידיה בהדי זוזי דצדקה

❋ צח ת"ר גבאי צדקה שיש להן מעות ואין להן עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן כיוצא בו גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן ואגב ארחיך שמעינן מינה להיכא דמחלו לן זוזי בדינרי וליכא עניי דצריכי השתא למתבינהו נהליהו פרטינן להו

❋ צט ת"ר מעות של צדקה אין מונין אותן שתים אלא אחת אחת מאי טעמא דילמא שקיל תלתא ומני תרתי אבל חדא בתרתי לא מיחלפי ❋

❋ ק אמר אביי מריש לא הוה יתיב מר אשיפי דבי כנישתא בבי מדרשא כיון דשמעה להא דתניא ורשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה הלכך הוה יתיב כלומר כיון דשמעה להא דתניא ורשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותן לכל מה שירצו דאלמא כל מידי דלצורך עניים נינהו אית להו רשותא לשנוייה מצילתא לחברתה היכי דתרויהו לצורך עניים גבי מילי דצורך צבור נינהו נמי כיון דשיפי דבי כנישתא ודבי מדרשא תרויהו צורך צבור נינהו שרי לשנוייהו מצילתא לחברתה ❋

❋ קא ואמר אביי מריש הוה עביד מר תרי כיסי חד לעניי עולם וחד לעניי דמאתא כיון דשמע להא דא"ל שמואל לרב תחליפא בר אבימי עביד חד ואתני בהעמד אנשי העיר איהו נמי עביד חד ומתני אמר רב אשי אנא אתנויי נמי לא צריכנא כיון דכל מאן דאתי אדעתא דידי אתי מאי דבעינ' עבידנא כלומר כיון דכל מאן דאתי מעניי בין מעניי מאתא בין מעניי עולם אדעתא דידי אתי מאן דיהיב לצדקה נמי אדעתא דידי יהיב למיתביה למאן דאתי לי בין מעניי מאתא בין מעניי עולם הילכך מאי דבעינא עבידנא בין למיתבי' לעניי מאתא בין למיתביה לעניי עולם למאן דאתי ברישא ואתי למיתב ליה יתיבנא ליה והיינו דקתני במתני' ורשאין בני העיר לעשות קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותן לכל מה שירצו ❋ וכי תימא אי הכי רבה נמי למה ליה לאתנויי והא ריש מתיבתא הוה כדאיתא בסוף הוריות וארנקי של צדקה גבאי הוה כדאמרינן בגיטין בפרק הניזקין והא שיפורא דמעיקרא בי רבה והדר בי רב יוסף ועוד מאי שנא גבי כיסי דאצטריך לאתנויי ומאי שנא גבי שיפי דבי כנישתא דלא אצטריך לאתנויי היינו טעמא משום דתנא דמתניתא רשאין בני העיר קתני דמשמ' עד דמסכמי כולהו אהאי שינויא • אבל יחיד

לית ליה רשותא למעבד הכין אלא ברשות אנשי העיר ואפילו פרנס הממונה על הצבור אי איכא אחרינא דגדול בתורה הו בגדוליכותיה לית ליה רשותא למעבד הכין אלא עד דמימלך ביה או עד דמתני מעיקרא ואמטול הכי אצטריך רבה לאתנויי משום דהוה רב יוסף בהדיה ובהדיא אמרינן בסוף הוריות רב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו להתם סיני ועוקר הרים הי מינייהו עדיף שלחו מתם סיני עדיף הכל צריכין למרי חטייא · ואפי' הכי לא קביל עליה רב יוסף מלך רבה עשרין ותרתין שנין עד דנח נפשיה והדר מליך רב יוסף דאלמא רב יוסף הוה חשיב למנויי אלא לא שבק רבה ענותנותיה וכיון דהוה רב יוסף בשני דמליך רבה לא הוה ליה רשותא לרבה לשנויי כיס של צדקה שלא ברשותו ושלא ברשות אנשי העיר · ואמטול הכי אצטריך לאתנויי אבל רב אשי יחיד בדורו הוה כדאמרינן בגיטין ובסנהדרין מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד הלכך איהו במקום בני העיר קאי ולא צריך לאתנויי ועוד כדמסייעת ביה שפיר מדקאמר רב אשי אנא אתנויי נמי לא צריכנא וקא נקיט לה טעמא משום דכל מאן דאתי אדעתא דידי אתי מכלל דרבה דאצטריך לאתנויי איכא אחרינא הוה בהדי דהוו אתו נמי אדעתא דידיה וכי תימא אי הכי רבה גופיה מאי שנא גבי כיסי דאצטריך לאתנויי ומאי שנא גבי ציפי דלא אצטריך לאתנויי משום דגבי ציפי כיון דכולי עלמא נמי הוו אתו ויתבי עליהו בבי מדרשא אמתכא דלאו איהו לחודיה הוה משני להו אלא כולהו בני העיר נמי הון משנו להו ולא צריך לאתנויי אבל גבי כיסי דכי הוה משני להו בכל זימנא וזימנא לאו מדעת אנשי העיר הוה משני להו ואמטול הכי אצטריך לאתנויי

קב ומשתיכן מינה דכל מידי דקאי לענין עולם אין עניי העיר בכלל עד דמשנו ליה לעניי העיר אי נמי דמתנו עליה מעיקרא דאי ס"ד עניי העיר נמי בכלל עניי עולם ניכהו למה להו לרבא ולרב תחליפא לאתנויי לעביד חד לעניי עולם והוו להו עניי העיר בכלל אלא ודאי שמע מינה דאין עניי העיר בכלל

דף ט ע"ב קג הנהו טבחי דאתנו בהדי הדדי דכל דעביד ביומא דחבריה לקרעינהו למשכיה אזל חד מינייהו עבד ביומא דחבריה קרעינהו למשכיה אתא לקמיה דרבא חייביכיהו לשלומי ליה דמי משכיה איתיביה רב יימר בר שלמיה לרבא ולהסיע על קיצותם ולא אהדר ליה אמר רב פפא שפיר עביד דלא אהדר ליה הני מילי היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לאו כל כמינייהו לאתנויי בלא דעתיה ואגב אורחיך שמע מינה דהא דתניא ולהסיע על קיצותם כי האי גוונא הוא כגון דמתנו דמאן דעבר אקיצותיהו מיענש הכי והכי וש"מ דוקא היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו לאתנויי אלא מדעתיה ומינה טעמא דאיכא אדם חשוב הא לאו הכי תנאיהו תנאה ואע"ג דלא הסכימו כולהו בני מאתא אההוא תנאה הלא מקצתיהו הוא דאתנו בהדי הדדי הרי דומיא דהנהו טבחי נדידהו מיהת תנאה הוו והאי אדם חשוב דקאמרינן דוקא ־ ־ ־ ולמיד חכם הממונה פרנס על הצבור כרבא בדורו אבל פרנס שאינו תלמיד חכם אי נמי תלמיד חכם ולאו פרנס אע"ג דאתנו בלא דעתיה תנאיהו תנאה

קד ת"ר אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה ולא בהקדש עם הגזברין אף ע"פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר אף לא יחשבו אתם את הכסף הנתן על ידם כי באמונה הם עושים וש"מ דוקא היכא דמתחזקי בהימנותא אבל היכא דלא מתחזקי בהימנותא משתמא מחשבינן

קה א"ר אלעזר אע"פ שיש לו לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו יצור וימנה שנאמר כי באמונה הם עושים ואפי' הכי כתב ויצורו וימנו את הכסף וגומר ושמע מינה דהא דתני' אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה ולא בהקדש עם הגזברים אשוגי הוא דלא מחשבינן כמה שקלי מהאי וכמה שקלי מהאי וכמה יהבי להאי וכמה יהבי להאי הא מימנא מנינן למיחזי מאי דאיכא בידיהו

קו אמר רב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסות איבעי תימא סברא ואי בעי תימא קרא איבעי תימא סברא האי קא מיבזי והאי לא מיבזי כלומר ערום קא מיבזי דדבר הנראה לכל הוא ואי אמרינן בודקין אחריו שמא יש לו ואינו רוצה להתכסות דילמא לית ליה מידי ואדהכי והכי קא מיבזי אבל רעב לא קא מיבזי דלאו דבר הנראה לכל הוא וכהי דלמזוני שעתא כיון דאייבינן דילמא אדהכי והכי משתכן לא בדקינן בתריה אבל למתנה מרובה בדקינן ואיבעי תימא קרא הכא גבי מזונות כתיב הלא פרוס לרעב לחמך פרוס כתיב ולא משום דכתיב בשי"ן דמשמע עד שיתפרש לך הדבר ויתבאר שהוא רעב ואין לומר דעל כרחין האי קרא בכולהו נוסחי דייקי בסמ"ך כתיב ואם כן מאי סייעתיה דרב הונא מינה אדרבה תהוי תיובתיה דמר כולי האי ליכא בקראי בעלמא בשי"ן כתיב דכתיב ולא יפרשו להם על אבל לנחמו על מת וכתיב פרשה ציון בידיה כולהו בשי"ן והכא שני קרא ואי כתיב בסמ"ך שמע מינה דלא ליבעי פירושא הוא · אלא רב הונא הכי קא דייק מדכתיב פרוס דמשמע פרוסה מועטת ולא כתיב הלא נתון לרעב לחמך דמשמע מתנה מרובה כדכתיב די מחסורו אשר יחסר לו · ש"מ דבצריך בדיקה הכתוב מדבר דמספיקא לא יהבינן ליה אלא פרוסה דמתון ביה לפי שעה עד דבדקינן בתריה וקסבר רב הונא קרא דנביאי בתרי גווני רעב קא מיירי חד דצריך בדיקה דכתיב פרוס לרעב לחמך כדאמרן וחד שאין צריך בדיקה דכתיב ביה ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע · דמשמע מתנה מרובה דמשבע בה נפשיה ורב יהודה אמר בודקין לכסות ואין בודקין למזונות אי בעי תימא סברא ואיבעי תימא קרא איבעי תימא סברא האי קא מצטער והאי לא קא מצטער כלומר רעב היכא דמיפנק אפעל גב דיהבי ליה נהמא כל צרכיה כל כמה דלא יהבת ליה ליפתן לפום אתפנקותיה לא אזיל צעריה ואילו ערום היכא דמכסי בסותא דמגילא עליה שמוה אע"ג דלא מיכסי כד חזי ליה כהי דבזיון אית ליה צערא בגופיה מיהא לית ליה אי נמי מיירי כגון דמיכסי כולה כסותא דצריך ולא לביש גלימא ולא מכסי סדינא דבזיון אית ליה צערא דגופיה לית ליה ואיבעי תימא קרא הכא גבי מזונות כתיב הלא פרוס לרעב לחמך פרוס והב ליה לאלתר והאי דכתיב פרוס ולא כתיב נתון בעני המחזר על הפתחים קא מיירי דאין נזקקין לו אלא למתנה מועטת וכי כתיב ונפש נענה תשביע בנגוע דכתי' ביה די מחסורו אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו וגבי מזוני נמי יהבינן ליה לפום מאי דמיפנק כדמיברר בכתובות ודייק רב יהודה מדכתיב הלא פרוס לרעב ולא כתיב כי תראה רעב ופרסת לו לחמך כדכתיב גבי ערום ש"מ לא בעי ראיה ודיקא נמי מדכוליה ליסנא כתיב בשי"ן והכא כתיב בסמ"ך ש"מ להכי שני ביה דלא לשתמע מיניה דבעי פירוש והכא גבי ערום כתיב כי תראה ערום וכסיתו עד שיראה לך בבירור שהוא צריך לכך תניא כותיה דרב יהודה

יהודה אמר כמוני בודקין אחריו פרנסוני אין בודקין אחריו וכן הלכתא ודוקא היכא דמיכסי כסותא דמגנא עליה מכערי דגופיה אבל היכא דלא מיכסי כסותא דמגנא עליה מכערא דגופיה אין בודקין אחריו וכל שכן היכא תרתי •

קז תנן התם אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע

לן נותנין לו פרנסת לינה שבת נותנין לו מזון שלש סעודות מאי פרנסת לינה אמר רב פפא פוריא ובי סדיא והאי ככר בפונדיון מארבע סאין בסלע דקתני אע"ג דהאי חושבנא לפלגו קבא סליק הא ככר תיהת לאו פלגו קבא הוי דהוני דזבין ארבע סאין בסלע דהוה ליה חצי קב בפונדיון וטרח ביה בגופיה ובממוניה עד דעביד ליה נהמא לאו כדמי חיטי זבין ליה אלא האי ככר בפונדיון דקתני לבתר דמפקינן מיליה מחכה לחנוני הוא דהוה ליה האי ככר ריבעא דקבא כדאסיקנא בפרק כיצד משתתפין גבי עירוב תדע דהא בתרוייהו ככר בפונדיון מארבע סאין בסלע קתני • ובירושלמי דייק לה מדלא יהבינן ליה בגורן טפי מחצי קב שמע מינה ככר דהכא לאו חצי קב הוא ואע"ג דמסיק בה התם לא מהן שליש ליליה הוא כי טעמא דמאן דאמר גבי עירוב לא מהן שליש לחנוני ולא קשיא הא דיהיב ליה בעל הבית ליכי והא דלא יהיב בעל הבית ליכי • הלכך הא דקתני סופא שבת נותנין לו מזון שלש סעודות מסתברא תלתא ככרות יהבינן ליה כל חד מינייהו מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע דהוה ליה קבא גבי ריבעא לשלש ככרות דכיון דאשמיטינן רישא דיהבינן ליה לחדא סעודתא חד ככר המילא שמעת דכי יהבינן ליה שלש סעודות תלתא ככרות הוא דיהבינן ליה :

קח תנא אם היה עני המחזר על הפתחים אין נזקקין לו ודוקא למתנה מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועטת דאמרינן ההוא עני דהוה מחזר על הפתחים אתא לקמיה דרב פפא לא איזדקק ליה אמר ליה רב ספרא בריה דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזדקק ליה אחריני נמי לא מזדקקין ליה לימות א"ל והא תניא אין נזקקין לו א"ל אין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועטת וכן הלכתא

קט אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו מצדקה משלישית השקל בשנה שנא' ועמדנו עלינו מצות לתת שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו

קי אמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות כלן שנאמר והעמדנו עלינו מצות מצוה לא נאמר אלא מצות •

קיא אמר רבי אלעזר גדול המעשה את חבירו והכופהו לצדקה יותר מן העושה שנאמ' והיה מעשה הצדקה שלום וגו' עושה לא נאמר אלא מעשה אמר להו רבא לבני מחוזא עשו אהדדי כי היכי דליהוי ליכו שלמא

שם ע"ב קיב בעא מיניה רב אחדבוי בר אמי מרב שמת מניין למצורע שמטמא אדם בימי ספרו בשלמא בימי חלוטו לא מיבעיא לן הדא דאתי בק"ו מנבלה ושרץ דמטמא אדם במגע ועוד מדאצריכיה רחמנא שילוח חוץ לשלש מחנות ולמקרי טמא טמא ומתרגמי' לא תסתאבון לא תסתאבון ש"מ טמא אדם ועוד דאפי' מושבו ומעמדו מטמא אדם באהל אפילו הטמא עומד והטהור עובר כדאיתא בנגעים בפרק עשרה בתים ונפקא לן בספרא מדכתיב טמא הוא מחוץ למחנה מושבו מושבו יהא טמא וכל שכן דמטמא אדם במגע אלא

בימי ספרו דהיינו בין טהרת צפרים להגלחת קרבנותיו מנ"ל : א"ל הואיל ומטמא בגדים דכתיב והיה ביום השביעי כו' וכבס את בגדיו ובשביעי דספרו קאי א"ל ודילמא טומאה בחבורין שאני תדע שהרי מסיט נבלה מטמ' בגדים ואין מטמא אדם מאי טעמא לאו משום דמטמאה בחיבורין שאני האי קושיא פריקו לה רבוותא הכי ודילמא שאני טומאת בגדים שעליו הואיל ומחוברין הן אל גופו אבל לטמויי אדם במגע בעלמא לא תדע שהרי מסיט נבלה מטמא בגדים שעליו ואין מטמא אדם מאי טעמא לאו משום דטומאה בחבורין שאני והאי פירושא איכא עליה כמה פרכי חדא דבהדיא תנן בתחלת מסכת כלים אבות הטומאות השרץ ושכבת זרע וטמא מת ומצורע בימי ספרו ומי חטאת שאין בהן כדי הזיה הרי אלו מטמאין אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר ואינן מטמאין במשא דשמעת מינה בהדיא דמצורע בימי ספרו מטמא כלים ואע"ג דלא מחברי לגופיה דהא לא קתני מטמאין בגדים אלא כלים קתני דכולהו מטומאות בגדים אתו לן דתניא בספרא בפרשת זבים ומנין לעשות שאר כל הכלים כבגדים ת"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס ת"ל בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם ולא כלי חרס ואיתיה נמי להאי דרשא התם בין בפרשת מרכיס בין בפרשת נבלה ואי ס"ד כי פריך ליה מטמא דבגדים שעליו דמחוברין לגופו קא פריך ומאי פירכא הא קימא לן דבגדים דעלמא ושאר כלים דלא מחברי לגופיה כלל מטמא להו במגע ועוד הא דפריך ליה לקמן שרץ דמטמ' אדם מנא לן לאו משום דמטמ' בגדים מאי פירכ' אמר ליה האיך טומאה בחיבורין ומהדר ליה איהו טומאת שרץ דלאו בחבורין דהא טומ' בגדים דכתיב' גבי שרץ לאו בחבורין היא דלאו בגדי' לבושו של שרץ נינהו אלא מגע בעלמא הוא ובמגע דאדם נמי אלא מסתברא כמאן דפרי'לה להאי טומא' בחיבורין דלאו בחיבור הבגדים לגוף האדם הטמא קאי אלא בחיבור האדם לאב הטומאה בשעת מגעו בבגדים או בשאר כלים קאי ועיקר הא מילתא שכל המטמא בגדים מחמת שנגע באחת מאבות הטמאות שמטמאין אדם במגע לטמא בגדים וכן הנושא אחד מאבות הטומאה המטמאים במשא לטמא בגדים עד שלא פירש ממטמאין מטמא בגדים וכלי שטף במגע באב הטומאה לעשותן ראשון אבל לא במשא ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס אפילו במגע אבל מי שפירש ממטמאיו הוה ליה ראשון ואינו מטמא בגדים ולא שאר כלים אפי' במגע ואין צריך לומר שאין מטמא אדם וכלי חרס דתניא בספרא בפרשת זבים ואיש אשר יגע במשכבו וכבס בגדיו בשעת מגעו מטמא בגדים פירש אינו מטמא בגדים ותניא התם ומנין לעשות שאר כלים כבגדים ת"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס ת"ל בגד בגד הוא מטמא ואין מטמא אדם ולא כלי חרס • מכאן אמרו כל המטמא בגדים בשעת מגעו כלומר באב הטומאה מטמ' אוכלים ומשקים להיות תחלה והידים להיות שניות ומטמא שאר כל הכלים כבגדים ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס לאחר פרישתו ממטמאיו מטמא משקין להיות תחלה ואוכלים והידים להיות שניות ואין מטמא בגדים ואין צריך לומ' אדם וכלי חרס ואיתא נמי במסכת זבים בריש פרקא בתרא הנוגע בזב או שהזב נוגע בו המסיט את הזב או שהזב מסיטו מטמא אוכלין ומשקין וכלי שטף במגע אבל לא במשא כלל א"ר יהושע כל המטמ' בגדים בשעת מגעו מטמא אוכלין ומשקין להיות תחלה והידים להיות שניות ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס לאחר פרישתו ממטמאיו מטמא משקין להיות תחלה האוכלים והידים להיו' שניות ואינו

מטמא בגדים וכי פרכינן במתניתין ודילמא טומאה בחיבורין שאני הכי פרכינן ודילמא שאני טומאת בגדים שכן עולין לקבל טומאה בחיבורין דהיינו מאדם הנוגע בהן על שלא פירש מטמאיו מה שאין כן באדם הנוגע בו אפי' בחיבורין שהוא טהור והאי לישנא דטומאה בחיבורין דמי בעניינא להההיא דגרסינן בפרק אין מעמידין בהמה גבי דיקרב בדיקרב דאוריתא בחיבורין טומאת שבעה שלא בחיבורין טומאת ערב ואמרינן בילוע לטומאה בחיבורין שאני שהרי משיע נבלה מטמא בגדים ואינו מטמא אדם כדדריש לה בספרא נמי גבי נבלה ועוד מדכתיב כל הנוגע בנבלתה ולא הנוגע בנוגע מ"ט לאו משום דטומאה בחיבורין שאני אף אתה אל תתמה על מצורע בימי ספרו שאע"פ שמטמא בגדים וכלים במגע שלא יטמא אדם

✻ קיג הדר א"ל אלא מעתה שרץ דמטמא אדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים דכתיב וכל אשר יפול עליו מהם במותם יטמא מכל כלי עץ או בגד או עור וגו' דקא ס"ד דכי כתיב מקמיה כל הנוגע בהם במותם יטמא לאו באדם כתיב וקרא תנינא פירושיה דקרא קמא הוא א"ל שרץ בהדיא כתיב ביה או איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא לו הדר א"ל אלא שכבת זרע דמטמא אדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים דכתי' וכל בגד וכל כלי עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וכבש במים וטמא עד הערב אמר ליה שכבת זרע בהדיא כתיביה או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע או לרבות את הנוגע

✻ קיד הוה קא מהדר ליה בבריחותא חלש דעתיה דרב ששת ואשתתק רב אחדבוי ש"מ האי מאן דמותיב ליה לרביה תיובתא לאו לותביה בבריחותא כמאן דמחאיך עליה אלא באימה דהא רב אחדבוי הוה קא מהדר ליה לרב ששת בבליחותא וחלש דעתיה דרב ששת ואשתתק רב אחדבוי

✻ קטו ודאתן עלה מיהת מניין למצורע שמטמא אדם בימי ספרו מנלן דתניא רבי שמעון בן יוחאי אומר נאמר כיבוס בגדים בימי ספרו ונאמ' כיבוס בגדים בימי חלוטו מה להלן מטמא אדם אף כאן מטמא אדם כלומר מה להלן בימי חלוטו מטמא אדם דהא איתקש למת לטמא באהל דכתיב אל נא תהי כמת אף כאן בימי ספרו מטמא אדם

✻ קיו א"ר אלעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו כלומר גדול העושה צדקה בסתר שכופה אף שאפילו משה רבינו היה יגור מפני האף והחמה וזה נתלא כופהו במשה רבינו כתיב כי יגורתי מפני האף והחמה ואלו בעושה צדקה בסתר כתיב מתן בסתר יכפה אף

✻ קיז וא"ר יצחק כל דיין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם שנ' ושוחד בחיק חמה עזה

✻ קיח וא"ר יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות ׃ הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות שנאמר הלא פרוס לרעב לחמך וגומ' מה כתיב בתריה אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני הא שית והמפייסו בדברים מתברך באחת עשרה ברכות דכתי' ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע כלו' מדברי תנחומים ופיוסים מה כתיב בתריה וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרי' ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקורא לך גודר פרץ

מקובל נתיבות לשבת הא חד סרי

✻ קיט וא"ר יצחק מאי דכתיב רודף צדקה וחסד כל הרודף צדקה הקב"ה ממציא לו מעות לעשות מהן צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקב"ה ממציא לו בני אדם מהוגנין לעשות בהן צדקה לאפוקי מדרשה דרשה רבה מאי דכתיב ויהיו מוכשלים לפניך ׃ אמר ירמיהו לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שכובשין את יצרם לעשות צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים שלא יקבלו עליהם שכר ומשוינן מילה לדברי הכל דהאי מאן דיהיב צדקה לבני אדם שאינן מהוגנין לאו צדקה היא

✻ קך תניא היה רבי מאיר אומר יש לו לבעל דין פתחון פה להשיבך ולומר לך אם אלהיכם אוהב את העניים למה אינו מפרנסן אף אתה אומר לו כדי להנצל אנו מדינה של גהינם וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא אם אלהיכם אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסן א"ל כדי להנצל אנו בהן מדינה של גהינם ׃ אמר לו זו היא שמחייבתן לגהינם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחר והאכילהו והשקהו כששמע המלך לא כעס עליו ואתם קרויין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו המלך שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אח' והאכילהו והשקהו כששמע המלך לא דורון משגר לו ואנו קרויים בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם אמ' ליה אתם קרויים בנים ואתם קרויים עבדים בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים בנים בזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים עבדים ועכשיו אי אתם עושים רצונו של מקום א"ל הרי הוא אומר הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניי' מרודי' תביא בית בזמן הזה כדמפרש לקמן ואמר הלא פרוס לרעב לחמך

✻ קכ"א דרש רבי יהודה בר שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה כך חסרונו של אדם קצוב לו מראש השנה ועד ראש השנה זכה הלא פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא בית שבאין אומות העולם שהם עניים מן המכות ומורדין במקום ונוטלין אותו בזרוע ולא עוד אלא שאתה זקוק להביאם לביתך ולתת להם בעל כרחך והכי נמי משמע ממעשה דבניה אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי

✻ קכב תניא ר' יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כעובד ע"ז כתיב הכא השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם יצאו אנשים בני בליעל מקרבך

✻ קכג תניא א"ר אלעזר בר יוסי כל צדקה וחסד שעושין ישראל שלום גדול הוא להם ביניהן ובין אביהן שבשמים שנאמר כי אספתי את שלומי מאת העם הזה נאם ה' את החסד ואת הרחמים חסד אלו גמילות חסדים רחמים זו צדקה הא למדת שבזמן שיש כאן גמילות חסדים וצדקה יש כאן שלום כיון שאסף מהן גמילות חסדים וצדקה אסף מהן את השלום

✻ קכד תניא ר' יהודה אומ' גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא

✻ קכה דרש רבי דוסתאי בר נתן הנותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה שנא' אני

בפרק

בצדק אחזה פניך ר' אלעזר יהיב פרוטה לעניא ומצלי אמר אני בצדק אחזה פניך

קנו מאי השבעה בהקיץ תמונתך אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנדדין

שינה מעיניהם בעולם הזה ליתא וליתן בדיבורו של מקום הקדוש ב"ה משביען מזיו שכינתו לעולם הבא :

קנז א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן רמי כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל

ממות וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי צדקות הללו למה אחת שמצילתו מדינה של גהינם והיינו דכתיב בה עברה דכתיב יום עברה היום ההוא ואחת שמצילתו ממיתה משונה ואי זו נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה לאפוקי מדרבי אבא ודמר עוקבא למיפרשי בכתובות בפ' מציאת האשה אלא היכי ליעביד ליתי' לארנקי של צדקה מתיבי ר"א בן יעקב אומר לא יתן אדם פרוטה לתוך ארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליה כרבי חנניא בן תרדיון ומסיקנא כי קאמרי' דליתיב לתוך ארנקי של צדקה בדקא מימני עלה כר' חנניא' בן תרדיון הלא היכא דלא מימני עלה גברא למהימן כרבי חנניא בן תרדיון מיתבא לעניא גופיה טפי עדיף ואפי' היכי דמימני עלה כרבי חנניא בן תרדיון נמי הני מילי במאי דיהיב איניש מנפשיה ולא קא בעי עניא מיניה ולא מירי דכי האי גוונא כי איכא ארנקי של צדקה דממני עלה כר' חנניא בן תרדיון מיתבא לתוך ארנקי של צדקה עדיף אבל היכא דאתי עניא לגביה וקא בעי מיניה לפרנוסיה מיחייב למיתב ליה מיד לפום מאי דמטיא ידיה ואסיר ליה לאשמוטיה אארנקי של צדקה דילמא אדהכי והכי מאית בכפנא כמעשה דנחום איש גם זו אלא במילי דלא מטייא ידיה לידיה א"פ בעניי דרמו עלייהו דקיץ להו ולאו כל כמיניה לעניא למישקל מארנקי של צדקה מאי דקיין ליה ולמלחק פיבורא זימנא אחריתי

שם ע"ב קנח אמר רבי אבהו שאלו את שלמה מלך ישראל עד

היכן כחה של צדקה אמר להם צאו וראו מה פירש דוד אבא ליום קשה בשב"ט לעג"ד י"ל ממאי דאמרינן בקידושין דל"א ע"ב חכם משנה שם אביו כו' כי הא דמר בר רב אשי כי הוה דריש בפרקיה איהו אמר אבא מרי ואמוריה אמר הכי אמר כו' וא"כ היכי הוה שלמה מזכיר לדוד בשמו וכן יש לדקדק עמ"ש בגיטין דל"ד ע"ב אלו הרגו את דוסתאי מי נתן ליגאי אבא בר פמותי • וזה לי שנים רבות בא לידי יל' בהה ס' אותיות אליעזר כ"י להרב מוהר"ר אליעזר לחוס זלה"ה בעל ספר חזון זנהירנא שהקשה כן להאיא דאמרינן בקמא ל"ט אמר ר"י כשעלה אבא הלפתא אצל ר"י בן נורי ללמד תורה ופרש"י חלפתא אביו של ר"י והכריכה שיון

וכן עתה ראה ראיתי להרב הקדוש מהר"י אלגאזי ז"ל בס' קהלת יעקב שנתקשה בזה ותי' ושמא י"ל דתנא דברייתא הוא דמפרש דאביו של ר"י חלפתא הוא ור"י כי קאמר אמר אבא סתם יע"ש • ואין תירוץ זה עולה יפה לעג"ד אלא להאיא דקמא דאלו למה שהקשינו מהאיא לרבי דוסתאי דקאמר ינאי אבא ושלמה דקאמר דוד אבא אין תי' זה עולה כתוגן דלגבי שלמה כולי עלמא ידעי דאביו של שלמה הוא דוד וכן להאיא דרבי דוסתאי הלא שם בגיטין שמוך ונראה מפורש להדיא דרבי דוסתאי היה בנו של רבי ינאי אם כן אמאי הוצרך מתמא להפריש פרש"א מי היה אביה'

ולכאורה כלע"ד לייטב בדוחק דהא דאסור להזכיר שם אביו ה"ד כשמזכיר שמו של אביו בלתי שום

תואר מאח"כ כשמזכירו והומר פ' אבא • אפשר דשרי להזכירו • וכעין זה כתב רש"י בפרק חלק לגבי רבא דאסור להזכיר את שמו דאם אומר מורי ר' פ' דשרי וחרן הקדוש זלה"ה בלה"ה מה' ת"ת מסייעו מדכתיב אדוני משה יע"ש : והגם דהגאון מהר"י רוזאניש בס' פרשת דרכים דל"ו לחלק יפה דאין דשאי להזכיר שמו של רבו כי אם דוקא כשמזכיר התואר מקודם אבל לומר פלוני מורי שמזכיר שם העצם קודם התואר דאסור יע"ש • (ועיין מ"ש מוהר"ר המופלג בס' פ"הא ח"א ה' ת"ת פ"ה שדברין תמוהים שכתב שהגאון מהרי"ר חי' ב' חילוקין והרואה יראה שלא חילק אלא חי' א') אתה תחזה להרב אור יקרות ד"א ט"א מה שתמה על הרב דאלו מהאיא דגיטין שהבאתי לעיל מוכח להדיא הפך הרב ז"ל • וכן לעג"ד קשה מהא דשלמה וכן ראיתי למופת דורינו מהרי"א נר"ו בספרו הבהיר ברכי יוסף חי"ד סימן רמ"ב הקשה כן מהאיא דפסחים אני אומר ליוחאי אבאי ומהאיא דמעילה אילו היה יוחאי אבא י"ש ואט"ג דמהאיא דקידושין שהבאתי משמע דאסור להזכיר שמו של אביו כלל תמעיין יראה שיש לייטב ועיין מ"ש מורינו הרב הנז' שם ויש לי להאריך בזה אבל מה אעשה כי אין לי פנאי) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד רבא אמ' מהכא והוא מרומים ישכן מצודות סלעים משגבו מה טעם מרומים ישכן מצודתו סלעים משגבו משום דלחמו נתן מימיו נאמנים

קנט ואמר רבי אבהו שאלו את שלמה איזה הוא בן העולם הבא אמר להם ונגד זקניו

כבוד כי הא דיוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש אתנגיד א"ל אבוה מאי חזית א"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל בני עולם ברור ראית ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ושמעתי שהיו אומרים הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם מאן נינהו אילימא ר' עקיבא וחביריו ת"ל דהא איכא הורגי לוד אלא הרוגי לוד ומע"ט

קס תניא אמר להם ריב"ז לתלמידיו בני מהו שאמר הכתוב צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת

נענה רבי אליעזר ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל חסד וצדקה שאומות העולם עושים חטאת הוא להם שאין עושים אלא כדי להתגדל בו כדאמ' די להוון מהקרבין ניחוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא ולבנוהי ומקשי' ודעביד הכי לאו מעליא היא והתניא האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיו בני בשביל שאזכה בה לחיי העולם הבא הרי זה צדיק גמור בישראל דעיקר מילתא לשם שמים קא מכוון וכי אמר בשביל שיחיו בני שיעסקו בתורה ובמצות הוא דקאמ' וכי אמר כמי בשביל שאזכה לחיי העולם הבא כדי שיוסיף לדעת את בוראו קאמר אבל בא"הע דכי קא מכווני להנא' לגופייהו קא מכווני לאו מעליותא הוא

קסא נענה רבן גמליאל ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שאומות העולם עושין חטא הוא להם שאין עושין אלא להתיהר בו וכל המתיהר נופל בגהינם שנאמר יזיד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גהינ' שנא' יום עברה היום ההוא

קסב איפרא הורמיז שדרה ארבע מאה ארנקי דדינרי לצדקה לקמיה דרבי אמי ולא קבלינהו

שדרינהו לקמיה דרבא וקבלינהו משום רבי אמי ואיקפד אמר להו ביבום קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו וגו' בצדקה דאומות העולם משתעי קרא ואשכחן לשון קציר כי קאי

גונה

גוונא זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד שאינן עושין צדקה לשמה ולא בשעה בקציר זה שבעליו קוצרין אותו בשעתו אלא מניחין אותו עד שייבש והוא נשבר מאליו והדר משתעי בגנותא דמאן דמתהני מיניה כשיש באות קצירות אותה כלומר מי שדעתם קלה עליהם כנשים הן באין וקוצרין אותה. לשון אריתי מורי מה כתיב עליה כי לא עם בינות הוא על כן לא ירחמנו עושהו כו' ורבא דעבד הכי וקבלינהו משום שלום מלכות ורבי אמי דאיקפד אמר לך אי משום שלום מלכות איבעי לך למיתבינהו לעניי אומות העול' ורבא נמי לעניי אומות העול' יהבינהו ור' אמי דאיקפד סיומי הוא דלא סיימוה קמיה והני מילי צדקה אבל מתנה שרי לקבולי מינייהו לא ולמד מדניאל שקבל מנבוכדנצר ומירמיה שקבל מנבוזראדן ורבי יהודה נשיאה דשדר ליה ההוא מינאה דינרא קסרינא ביום אידו וטעמא לביום אידו הא לאו הכי הוה מקביל ליה ולא הוה שדי ליה בבירא וכן כמה עובדי ואם לאסף אדם לומ' מפני מה לא קבל אלישע הנביא מיד נעמן משום דאלישע לקידוש השם הוא דעבד דכתיב בא נא אלי וידע כי יש אלהים בישראל ואי הוה שקיל מיניה מידי הוה מיחזי כנוטל שכר על קידוש השם ואי קשיא לך הך עובדא דאיפרא דפדיון שבויים למקמע דקבליה רב יוסף דאי לאו הכי למה ליה למידק עלה מאי ניהי מלוה רבה וכי תימ' דיהבינהו לעניי גויים אי נמי דפריק בהו שבויי גויים הא לאו מלוה רבה היא ואלא מסתברא דקבולי קבלינהו ומשום שלום מלכות קבלינהו והאי דלא יהבינהו לעניי גויים אי נמי דפריק בהו שבויי גויים לאו משום דאסור לגנוב דעת הבריות דכל לאפרושי מאיסורא לא חיישינן לגניבת דעת הבריות דאם כן גבי מעשה דרבי יהודה נשיאה נמי ליחוש אלא שאני התם דכיון דאמרה להו למצו' רבה אי מפקי להו בידי אחרינא גזל ממון נמי איכא אבל הכא דכי שדרה לצדקה הוא דשדרה לא גזל איכא ולא גניבת דעת איכא דהכן נמי רגילינן לפרנוסי עניי גויים עם עניי ישראל משום דרכי שלום אפי' ממעות הניתנין לצדקה ועוד דכיון דיהבינן להו לעניי גויים רווחא להו מילת' לעניי ישראל במעט דידן דלא צריכינן למיתב מינייהו מידי לעניי גויים ושקלי להו עניי ישראל לכולהו ואשתכח דמתהני ליהו לעניי ישראל בהאי צדקה כמאן דשקלי ליה ולא שקלי מיניה ולא מידי

דף י"א ע"א ❋ קר"ג ת"ר מעשה בבנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באת אשה א' ועמדה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום אמרה לו אם אי אתה מפרנסני הרי אשה וז' בניה מתים עמד ופרנסה משלו לימים חלה בנימין הצדיק ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עול' אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שקיים אלמנה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות מיד הוסיפו לו עשרים ואחת שנה :

❋ קל"ך ת"ר מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות בית אביו בשני בצורת חברו עליו אחיו ובית אביו אמרו לו אבותיך גנזו אוצרות והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבז אוצרותיך ואוצרות אבותיך אמר להם אבותי גנזו אוצרות למטה ואני גנזתי אוצרות למעלה שנ' אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנזו אוצרות מקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי אוצרות מקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאך אבותי גנזו מקום שאין עושה פירות ואני גנזתי מקום שעושה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו אבותי גנזו אוצרות ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות שנאמר פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה לפני ה' אלהיך ואומר והלך לפניך צדקך

❋ קל"ך הא דתניא רשב"ג אומר אם קנה בה קרקע כל שהו הרי הוא כאנשי העיר מיד ליתא דקי"ל כסתם מתני' דקתני אם קנה בית דירה ולא סגיה לי' בקרקע דלאו בית דירה

❋ קל"ן הרי אמרו אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה א"ר אמי א"ר יוחנן ארבע אמו' שאמרו חוץ משל פתחים דבעי מיתב לכל פתח ופתח ארבע אמות נפ"מ דאי אית בה כי האי שיעורא דמטי לכל חלק וחלק ארבע אמו' לחצר לבד מארבע אמו' לכל פתח ופתח אית בה דין חלוקה ואי לא לית בה דין חלוק' ודוקא בזמן שכל אחד מהם מכיר את ביתו ואינו מכיר את חלקו בחצר כדבעינן לברורי לקמן דתניא נמי הכי אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה כלומר שמונה אמות לזה ברוחב ארבע אמות ושמונה אמות לזה ברוחב ארבע אמות והא אנן תנן ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא לאו ש"מ כדרבי אמי ש"מ והשתא דאוקימנא לברייתא כדרבי אמי דמיירי בשכל אחד מהם מכיר ביתו ואינו מכיר חלקו בחצר לא מיתוקמא אלא בחצר שאין בה אלא שני פתחים פתח אחד לבית זה ופתח אחר לבית זה דמטי ליה לכל חד מינייהו ארבע אמות חלקו בחצר לבד מארבע אמות דלפני פתחו אבל אם אם היה לו לזה פתח א' ולזה שנים אע"ג דאיכא שמונה על ארבע לזה ושמונה על ארבע לזה דהוו ליהו שמונה על שמונה לית בה דין חלוקה דכי יהבינן מינייהו ד"א לכל פתח ופתח לא פישי אלא ארבע אמות על ארבע אמות ואנן בעינן ד"א לזה וד"א לזה חוץ משל פתחים ושמעינן מינה דהני ד"א דפתחים כי קנו ליה לבעל הפתח לגמרי הוא דקנו ליה דהא גבי אין חולקין את החצר קאי דמשמע הא יש בה ד"א לזה וד"א לזה חוץ משל פתחים חולקים ובכותל קא מיירי כדאוקימנא בריש פירקי' ואי סלקא דעת' לשעבודא בעלמא כי אית בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה חוץ משל פתחים דהוו להו בהדייהו שמונה אמות לזה כדקתני בברייתא אמאי חולקין הא קא מפקי ליהו לד"א דפתחים מושתפיה בהאי כותל לגמרי וכי תימ' דילמא התם בדקא מטי להו בהדדי דלית ליה פסידא הא גבי שמעתיה דרב הונא וברייתא דמסייעה ליה דמידן כחלוקה וכשהיה לזה פתח אחד ולזה שנים וקתני נותן לכל פתח ופתח ד"א ואע"ג דלא מטי ליהו לשותפי בהדדי אלא לאו ש"מ לגמרי קנו ליה הילכך היא דגרס' בגמ' רבני מערבא ד"א שאמרו לא שהן קנויין לו אלא שיהא מעמיד בהמתו לשעה ופורק חבילתו לשעתו לא דהא איידייא לה מקמי גמרא דידן

ושמעינן נמי דהני ארבע אמות על שמונה דבעינן לכל חד וחד לא בעינן למיהוי כלהו שמונה כנגד הפתח אלא ד"א על ארבע אמות בלחוד דפתחי' הוא דבעינן דלהוו כנגד הפתח ואידך ארבע אמות על ארבע אמות דחצר אע"ג דצריכי למיהוי סמיכי לד"א דפתח כי היכי דלמטו ליה ארבע אמות על שמונה או שמונה על ארבע לא צריכי למיהוי כנגד הפתח אלא כל היכא דאפשר למיתבינהו נהליה בהלכתא דלא ליזחקי לחבריה ולהוי בה דין חלוקה יהבינן ולא מצי אמר ליה לחבריה הב לי כנגד כולהו

כנגד הפתח. כי היכי דלא ליהוי בה דין חלוקה וליהדר לריכא דגוד או איגוד אלא כיון דמטי לכל חד מינייהו ארבע אמות על שמונה לא שנא מטו ליה כולהו שמונ' כנגד הפתח ולא שנא לא מטו ליה כנגד הפתח אלא ארבע אמות על ארבע אמות ואידך ד"א על ד"א דחצר מטו ליה מימין הפתח או משמאלו אית בה דין חלוקה ודייקינן לה להא מילתא מדרבי אשי דאמר ד"א שאמרו חוץ משל פתחים אי אמרת בשלמא הנך ארבע אמות דפתחים בלחוד הוא דבעינן כנגד הפתח ואידך ארבע אמות דחצר לא בעינן כנגד הפתח היינו דקאמר חוץ משל פתחים דמשמע מינה דהני ד"א דחצר לאו דפתחי' נינהו דהא לא צריכי למיהוי כנגד הפתח דוקא אלא אי אמרת דכולהו שמונה בעו למהוי כנגד הפתח מאי שנא הני ארבעה דקרי ליהו דפתחים ומאי שנא הנך דקאמרי' דלאו דפתחי' נינהו וכי משום דהני דמקרבי לפתח טפי מהני אי הכי בהנך ארבעה גופייהו דסמיכי לפתח דקרי להו דפתחים הוה ליה נמי לפלוגי דתרתי דמקרבי לפתח מיקרו דפתחים ואידך תרתי דמרחקן טפי לא לקריין דפתחים וכן כל כורתא ופורתא איכא לפלוגי ביה ואין לדבר סוף אלא על כרחיך להכי פלגינהו וקרי להו לארבעי מינייהו של פתחים ואידך ארבעי דחצר ולאו דפתחים משום דשאני ליניה דלאו ארבע אמות דפתחים צריכי למהוי כנגד הפתח ואידך דחצר דקימי דשאר תשמישין לא צריכי למהוי כנגד הפתח דוקא אלא יהיב להו נהליה מהאי גיסא דבעי והוא דסמיכי להדדי כי היכי דלהוו כלהו חדא חצר מארבע אמות כל שמונה אמות או משמונה על ארבעה כדקתני בברייתא עד שיהא בה שמנה אמות לזה ושמונה אמות לזה ודוקא היכא דמטי ליה לכל חד מינייהו ארבע אמו' על שמונ' או שמונה על ארבע אבל היכא דבצר פורתא מארבע אמות אע"ג דנפיש באורכא טפי משמונה אי נמי בצר אורכא משמנה אמות אע"ג דנפיש פותיא מארבע אמות ואפי' היכא דנפישי בתבריתא טפי מתבריתא דארב' אמות על שמונה כיון דבצר מארבע אמות אי נמי בצר אורכא משמנה לית בה דין חלוקה מאי טעמא דהני ארבע אמות על שמונה לאו מחד טעמא זכי בהו ולאו לחד תשמישא נינהו אלא ארבע אמות על ארבע מינייהו קא זכי בהו מחמת פתחו לפירוק משאו ואידך ארבע אמות קא זכי בהו מחמת חלקו בחצר לשאר תשמישין ומשום הכי פלגינהו תנא דמתני' מהדדי וכיון דלאו מחד טעמא קא זכי בהו ולא נמי לחד תשמשתא נינהו אלא היא תשמישא לחוד והא תשמישא לחוד כל ארבע אמות מינייהו דיכא מאפי נפשיה הוא ואי הוי ד"א על ארבע אמות חזי לתשמישתיה ואי לא לא חזי לתשמישי' אלא היכא דדייק ועייל בהנך ד"א אחריניתא וקא מסייע בתשמישת' דהנך ומשום הכי בעינן ח"א על שמנה אמות ד"א על ד"א לתשמישתא דפתחים וד"א על ד"א לתשמישתא דחצר כי היכי דלא ליתערב תשמישא דהני בתשמישתא דהני ולא תשמישתא דהני בתשמישתא דהני דיקא נמי דכי היכי דקפיד תנא דמתניתין אפותיא דארבע אמות דפתחים דלהוי ארבע אמות הכי קא קפיד תנא דברייתא דכולהו אמות דפתחי' וחצר דלהוי שמונה אמות ש"מ והא דאמרינן חוץ משל פתחים דאלמא צריך למתני לכל פתח ופתח ארבע אמות לא תימא הני מילי בחצרות של כפרים וכיוצא בהן שזה בא ובונה בית בקרקע עולם והשני בא ובונה שני בתים והשלישי בא ובונה שלשה והסכימו כולן והקיפו גדר של בתים אלו ועשית חצר וכיוצא שאין זכות לא' מהן בחצר זו אלא מחמת הבית שבנה סביבה ודין הוא שיהא לכל אחד מהן ארבע אמות לכל פתח ופתח אבל בזמן שכל אחד מהן יש לו חלק ידוע בחצר שלא מכח הבתים שבה כגון אב שחלק בתי חצרו לבניו לזה נתן אחד ולזה שנים ולא נתן להם בחצר כלום ומת ונפלה שירשו את החצר בשוה מכח ירושה שלא מכח הבתים שבה כגון אב שחלק שהקנה להם לא אזלינן בכי הא לא בתר פתחים ולא בתר בתים אלא הלך אחר הכר אם יש בה ד' אמות על ארבע אמות לכל אחד מן היורשין שיש להן חלק בה כופין זה את זה לחלוק ואם לאו מטלין אותה בדמים אלא אפילו באב שחלק את הבתים לבניו ולא הקנה להן חלק בחצר ומת ואפי' בשנים שקנו בתים בחצר מאדם אחד זה קנה בית אחד וזה קנה שני בתים וחזרו וקנו את החצר סתם בשותפות אית ליה לכל פתחא ופתחא ארבע אמות על ד"א לבד מארבע אמות דאית ליה למרי ההוא פתחא בחצר דכל מטייכת ביה שפיר כולהו חד טעמא נינהו דאפי' אב שחלק בתי חצרות לבניו ומת כי קא זכו בחצר ומת מחמת ירושה הני מילי בשאר החצר לבר מארבע אמות דפתחים אבל בארבע אמות דפתחים לאו מכח ירושה קא זכו בהו אלא מכח בתים דאקני להו קא זכו בהו ולא מבעיא היכא דאית ליה לכל פתח ופתח ארבע אמות אפי' מחיים נמי אית ליה לכל פתח ופתח ארבע אמות משום פירוק משאו דלא גרע מהקונה שלשה אילנות בתוך של חברו דקנה חוכה להן כמלא אורה וכולו אליבא דרבי עקיבא דסבר מוכר בעין יפה וקיימא לן כותיה והוא הדין בנותן מתנה והאחין שחלקו לדברי הכל הכא נמי כקונה בית בחצר חבירו וקנה ארבע אמות לפני פתחו משום פירוק משאו והתם הוא דלית ליה ללוקח זכותא בגויה אלא לאשתעבודי ליה לצורך אורה וסלו דכיון דלא שייך ביה היזק ראייה ואפילו במקום שנהגו לגדור איכא דלא ניחא למטרח בגדר שמכח ישתיה דמוכר ונותן ושביק ליה לוקח להוא פסקא דזבין בלא גדר וכי מקני ליה נהליה לשיעורא בעלמא הוא דמקני ליה נהליה אי נמי התם הוא דאי מקני ליה לגמרי זרע ליה ועייל חוץ למקום אורה וסלו לצורך עבודת הקרקע ומשום הכי לא מקני ליה נהליה קנין גמור אבל הכא להוי לארבע אמות נהליה קנין גמור לא צריך לאשתמושי בתוך של חבירו מקני להו ניהליה קנין גמור ועוד דהתם גבי מלא אורה וסלו כיון דלאו תשמישא דצריך ליה בכל יומא הוא אלא חדא זימנא בשתא לאו מסתלק מוכר מיניה לגמרי אלא משייר ליה לגופא לנפשיה לדריסת הרגל אי נמי לכדי שיעבור בקר וכליו לעבודת שאר שדהו אבל הכא דפירוק משאו מידי דצריך ליה בכל יומא סלוקי מסליק מוכר נפשיה מיניה לגמרי וכי מקני להו לגמרי מקני להו והאי דלא אשמועינן פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן בהא מילתא גבי המוכר את הבית כדאשמועינן גבי דרך משום דהמוכר את הבית דאיירי ביה במתני' לאו בבית הפתוח לחצר קאי אלא בבית הפתוח לרשות הרבים או למבוי קאי תלע לאכי' גבי דרך לא אשמעינן פלוגתא דר' עקיבא ורבנן אלא לענין דרך הצריך לבור ולדות ולחדר ולגינה דקיימי בגויה דביתא ואילו בדרך הצריך לבית לא איירי יתי' בבית הפתוח לחצר דאשמעינן פלוגתייהו בדרך הצריך לבור ולדות ליאשמועינן בדרך הצריך לבית אלא משום דלא איירי אלא בבית הפתוח לרשות הרבים דאית ליה דרך ואית ליה רווחא לפירוק משאו ומשום הכי לא איירי ביה לא לענין דרך ולא לפירוק משאו מדוכת' אחריתא הוא דשמעינן ליה אי לענין דרך מדיכא דבור ודות ואי לענין פירוק משאו מברייתא דפתחים שבחצר אי במוכר כרבי עקיבא ואי בנותן מתנה לדברי הכל ואע"ג דשמעינן ליה לרב הונא דאמר הלכה כרבנן והכא קאמר חצר לפי פתחיה מתחלקת הא בעית תימא במקבלי מתנה מאפיהן כדאמרן ודברי הכל ואי

בעית

בעית תימא לאחר חזרה ואפילו בלוקח דהא אמר ליה לרב הונא הלכתא כותין או הלכתא כוותייהו ואמר ליה הלכתא כוותייהו דמקריביתו לריש גלותא דשכיחי דיאני והכי נמי מסתברא להני ארבע אמות דפתחים בכל חצרות דעלמא דמשתתפי בחצר ולא משתתפי בבתים כדאמרן קאי דאי לא תימא הכי קיימא מתני' ומתניתא ושמעתתא פסיקתא ופלוגתא דאמוראי ומיירו סתמא ולא ליפרשיט חד מינייהו לפלוגי בין חצרות של כפרי לדחד מינייהו אלא ודאי ש"מ דכולהו חד דינא אית להו מטעמא דכתבינן וטעמא מעליא הוא ואשכחן ראיה ברורה להא מילתא מיהא דגרס' בריש מסכת סוכה גבי ביה שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות ואין האחין השותפין חולקין בו טעמא דלית ביה ד"א על ארבע אמות הא אית ביה ארבע אמות על ארבע אמות חולקין והא אנן תנן אינן חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אימא אין בו דין חלוקה דאמר רב הונא חצר לפי פתחיה מתחלקת ורב חסדא אמר נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין בשוה בית דלמהוי קאי יהבינן ליה חצר האי דלמסתר קאי לא יהבינן ליה חצר מאי חצר אילימא ארבע אמות לחצר מכדי באחין השותפין קאי ואחין השותפין לירתי מאבוהון משמע מה לי אי אית ליה חולקא בבתים מה לי לית ליה הא מכל מקום אית ליה חלוקה בחצר כהדדי מחמת ירושה דאבוהון כל חד מינייהו לפום מאי דחזי ליה למאות ועוד אמאי תלי לה לחלוקא דברייתא בפלוגתא דרב הונא ורב חסדא אי אליבא דרב חסדא ארבע אמות דחצר לאו בפתחים תליאן כדקאמר בהדייא והשאר חולקין בשוה ואי אליבא דרב הונא לית הלכתא כרב הונא אלא על כרחיך בארבע אמות דפתחים קאי ודברי הכל ושמע מינה דאפילו באחים שירשו חצר מאביהם לאחר שנתן לזה בית אחד ולזה שנים לזה בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות ולזה בית כמות מד"א אזלינן בתר פתחים וכל בית שיש בו ארבע על ארבע אמות אם יש לו פתח אחד נותנין לו ארבע אמות ואם יש לו שני פתחים שראויין לתת לכל אחד מהם בפני עצמו ארבע אמות נותנין לכל פתח ופתח ארבע אמות על ד"א ובית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות אין נותנין לו חלק בחצר מחמת הבית והשאר חולקין בשוה כדבעינן לברורי לקמן ומסתברא דהוא הדין באחין שירשו חצר ובתים מאביהן וחלקו את הבתים ולא חלקו את החצר זה נטל בית א' וזה נטל ב' זה שנטל א' זכה בד"א לפי פתחו וזה שנטל שנים זכה בד"א לפתח זה וד"א לפתח זה והשאר חולקין בשוה וכי תימא כיון דאיתברר דהני ד"א דפתחים כי זכו בהו מרי פתחי לאו מכח זכותא דאית להו בשאר החצר קא זכו בהו אלא מכח זכותא דזכו בהו בבתים קא זכו בהו כל חד וחד לפי פתחיו אשתכח דהני ארבע אמות העודפת דזכו בהו בבתים כמאן דפליגי דמי וא"כ מתני' דקתני אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד"א לזה וארבע אמות לזה ואמר רבי אסי א"ר יוחנן ד"א שאמרו חוץ משל פתחים דשמעת מינה דאי לית בה בהאי חצר אלא ד"א לכל פתח בלחוד לית בה דין חלוקה ובריית' נמי דקתני עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה לימ'לי שמונה לזה ושמונה לזה תיסגי ליה בארבע אמות דפתחים דכיון דפליגי וקיימי אע"ג דלא מטי ליה לכל חד מינייהו שיעור חצר אלא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה להוי בה דין חלוקה מידי דהוה אמתני' דהשותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר דאוקימנא בשאין בה דין חלוקה ואפי"ה כיון דאיתו ועבוד פלוגתא והכיר כל אחד מהם חלקו בונין את הכותל באמצע על כרחן ותינח היכא דלא מסיימי ארבע אמות דפתחים כגון שאין בכל פתח ופתח ארבע אמות ונפיש רוחב החצר טפי מארבע אמות דכיון דלא מסתיים הווא טופייאנא דארבע אמות אי יהבינן ליה מהאי גיסא אי מהאי גיסא לאו כמאן דפליגי דמו אלא היכא דמסיימי ארבע אמות דפתחים כגון דאית ביה בכל פתח ופתח מארבע אמות ולמעלה דלא סגיא דלא יהבינן להו לכולהו ארבע אמות דפתחים כנגד הפתח אי נמי אע"ג דלית ביה ארבע ארבע אמות וכגון דלא נפיש רוחב החצר טפי מארבע אמות דליכא רווחא למידחייה להאי גיסא ולא להאי גיסא אי נמי אע"ג דאית ביה ברוחב החצר יתר מארבע אמות מיהו קאי כל פיתחא מינייהו בקרן זוית דלא אפשר למיתבינהו לארבע אמות שלהן אלא מהך גיסא דאיכא רווחא כיון דמסיימי ארבע אמות דפתחים אמאי לית בה דין חלוקה וכי תימא דילמא מתני' ובריית' בדלא מסיימי ארבע דפתחים לא מ"ד הדא דסתמא קתני דמשמע אע"ג דמסיימי ועוד דאם כן לא ליפרשיט חד מתנאי ואמוראי דאיירו בשמונה אמות בשיעורא דדין חלוקה לפלוגי בין היכא דמסיימי להיכא דלא מסיימי ועוד היכא דלא מסיימי נמי נהי דלא מסתיים הווא טופייאנא דאית בהו טפי מרוחב הפתח אלא הווא שיעורא דקאי מינייהו כנגד רוחב הפתח דלא יכיל חבריה לסלוקי מיניה מי לא מסתיים אלא מסתבר' דאפי' היכא דמסיימי ארבע אמות דפתחים נמי לית בה דין חלוקה עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה ולא דמי לדין השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר שאין בה דין חלוקה דשאני התם דכיון דכי פלגי וסיימונהו לחולקא דכל חד מינייהו מדעתא דכולהו דסיימינהו מכי קאנו מידם ברוחות אי נמי דאחזיק כל חד מינייהו בחולקיה מדעתא דשותפיה סלוקי אסתלק כל חד מינייהו מחולקא דשותפיה לגמרי אפילו מדינא דגוד או איגוד אבל גבי ארבע אמות דפתחים דמעיקרא דאקנינהו נהליה לאו בפירוש אקנינהו נהליה וכל שכן דלא סיימינהו נהליה אלא משתמא הוא דקני להו אגב ביתא וכיון דלא סיימינהו נהליה בפירוש לא גמר לאסתלוקי מינייהו מדינא דגוד אי איגוד ומהאי טעמ' גופיה הוא דאית ליה דינא דגוד או איגוד בארבע אמות דפתחים היכא דלא מטי לכל חד מינייהו שיעור חצר ולית בהו דינא דגוד או איגוד בבתים דבית דאקנייה נהליה בפירוש וסיימי נהליה אסתלק מיניה לגמרי ואלו ארבע אמות דידיה כיון דלא סיימינהו נהליה אלא מסתמא הוא דאקני להו אגב ביתא כדברירנא מסתמא לא איסתלק מינייהו לגמרי וכל שכן מדי הני ארבע אמות דלא אסתלק משאר החצר מדינא דגוד או איגוד דמאי עבד דאיסתלק אלא אי דמיא למתני' דהשותפין שרצו היכא דאקני ליה אפי חברו ומרוח כלונית ואף על גב דלית בה דין חלוקה נמי כמאן דפליגי דמי דלהכי סייתיה לפלגא נהליה דלא ליצטריך לחולקה אחריתי וכל שכן דלית בה דין דגוד או איגוד אלא בונין את הכותל באמצע על כרחין

וממאי דכל כי האי גונא דאקני ליה בית בחצרו אע"ג דלית בה בחצר כדאי לזה וכדאי לזה לית בהו בבתים דינא דגוד או איגוד מדאיכפל תנא לאשמועינן אנפא דמעכיב בחלוקה דהאי חצר מחמת אוירא דחצר דלית בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה ולא אשמעינן נמי אנפא דמעכיב ביה מחמת הבתים דהיינו היכא דאין בה כדי שיגיע בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות לזה ואי ס"ד בתים נמי בכלל דינא דגוד או איגוד דהאי חצר נינהו אלמא כמאן דמשתתפי בכולה חצר דיינינן לה דאי מטי ליה לכל חד מינייהו חולקא דמיקרי חצר דהיינו דירתא אית בה דין חלוקה לית בה דין חלוקה ואית בה בכולה

בכולה דינא דגוד או איגוד אם כן נבי דין חלוקה כי היכי דאפשר לאשמועינן אנפא דמיעכב בחלוקה מחמת אוירא דחצר לאשמועינן נמי אנפא דמיעכב בה מחמת הבתים לתרויהו מעכבי בחלוקה משום דלא קא מטי ליה לכל חד מינהו חולקא דמיקרי חצר דהיינו דירתא כדבעינן לברורי לקמן אלא מדלא אשמועינן אנפא דמיעכב בחולקה אלא מחמת אוירא דחצר כ"ש. האי חולקה לא שייכא בבתים כלל וכיון דלא שייך בהו דין חלוקה לא שייך בהו דינא דגוד או איגוד דלא מיתוקם דינא דגוד או איגוד אלא כההוא שיעורא דמיחסר חלוקה מחמת דלא איסתלוק ביה שותפי מהדדי אבל בבתים דפליגי וקיימי ואיסתלוק בהו שותפי מהדדי כדברירנא לא שייך בהו דינא דגוד או איגוד כלל ואע"ג דבית דלית ליה ארבע אמות לפירוק משאו מחוסר תשמיש הוא והוא דמוגיר ליה לכוליה אוירא דחצר לחבריה ומשתייר גבי דידיה ביתו בלא חצר כלל לא רויחא תשמישתיה כדמעיקרא כיון דהוא דמסליק לה מינה דחצר בזוזי לאו על כרחיה מסליק ליה אלא אבחורי מבחר ליה למיגר או לאוגורי ואיכו הוא דלא ניחא ליה למיגר אלא לאגורי כי קא מסתלק מדעתיה הוא דקמסתלק אלא מיהו הני מילי מארבע אמות דפתחים אבל לענין דרך לא מיבעייא היכא דלית ליה לחד מינייהו דירכא אחרינא למיעל לביתיה אלא אפי' היכא דאית לכל חד מינייהו דירכא אחרינא להיעל לביתיה לא שנא היכא דאית בה דין חלוקה בחצר דקיימא לן דפלגי ולא שנא היכא דלית בה דין חלוקה דאית דינא דגוד או איגוד כי כפי ליה חד מינייהו לחבריה למיפלג או לדינא דגוד או איגוד לאו אדעתא דלא תהוי ליה דרך לביתיה מההיא הוא דבעי ליה אלא אדעתא דההוא דלא מטי ליה בחולקיה דוכתא למיעל מיניה לביתיה תהוי ליה דרך אמאי דמטי ליה לחבריה למיעל מיניה לביתיה כדמעיקרא וטעמא דמילתא דכיון דמעיקרא כל אחד ואחד מכיר את ביתו ויש לו דרך בחצר המשותפת ביניהן מחמת ביתו חוץ מחמת זכותו בחצר הוו להו לגבי האי זכותא דקניא להו לבתים בחצר כאינים מעלמא והויא לה האי חצר לגבייהו כחצר השותפין שיש עליה דרך לבני חצר אחרת דכי פלגי בה שותפי או עבדי בה דינא דגוד או איגוד אדעתא דלא ליפסדא בעל הדרך לזכותיה הוא דפלגי לה או דאגיד לה חד מינייהו מחבריה הכא נמי כיון דכל אחד ואחד יש לו דרך בחצר מחמת ביתו כי מסתלק חד מינייהו מהאי חצר בין בדין חלוקה בין בדין דגוד או איגוד לא מיחייב לאסתלוקי אלא מזכותא דאית ליה בדבר המשותף מכח השותפות אבל מזכותא דאית ליה מכח מידי אחרינא דלא שייכא ביה שותפות לא מיחייב לאסתלוקי דלגבי ההוא מידי אחרינא כאינים מעלמא דמי אלא מיהו הני מילי היכא דכל אחד ואחד מכיר את ביתו ואינו מכיר חלקו בחצ' דכיון דכל אחד מכיר את ביתו אשתכח דזכה ליה בארבע אמות לפני פתחו ולא אשתיירא שותפות ביניהו אלא בשאר החצר הילכך אי איכא בשאר החצר ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה חולקין ואי לא אית דינא דגוד או איגוד אבל היכא דאין אחד מהן מכיר את ביתו לא מעכבי ארבע אמות דכולהו פתחים בחלוקת החצר שהרי עדיין לא זכה אחד מהן בבית בפני עצמו כדי שיזכה בארבע אמות שלפני פתחו וימעט בחצר הילכך כל היכא דמטי לכל חד מינייהו בחולקיה מהאי חצר בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות ומטי ליה בחצר ארבע אמות על שמונה ארבע אמות על ארבע לפני פתחו וד' אמות על ארבע אמות בחצר כיפינן ליה לחבריה למפלג בהדיה ואע"ג דמטי ליה לכל חד מינייהו בחולקיה כמה פתחי'

דלא מאטי ליה לכל פתח ופתח ארבע אמות הנהו פתחים בפני עצמן קיימי וכמאן דליתנהו מכלל החצר דמו דהא מיעיקרא נמי כי הואי האי חצר כולה דחד גברא לא הוה מטי לכל פתח ופתח ארבע אמות בחצר וקימא לן כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואי לית ביה כי האי שיעורא ודאי לית בה דין חלוקה דלאו כחלק ושמו עליו הוא ותניא כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מגלגלין אותו בדמים והני אחי או שותפי כיון דהוו משתתפיה במידי דהוי מיקרא חצר דהיינו דירתא לית בה דין חלוקה אלא היכא דמטי ליה לכל חד מינהו מינה לבתר חלוקה שיעורא דמיקרי חצר וממאי דלא מיקרי חצר עד דהוי ביה האי שיעורא דאמרן דבהדיא תניא אין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה וקימא לן דארב' מיפיה ודפתחי' ניכהו ואי לאו דפשיטא ליה לתנא דבלא בית לא מיקרי חצר לא הוה פסיק ותאני עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה דבארבע אמות לזה וארבע אמות לזה הוה סגיא ליה אלא משום דפשיטא ליה דלא מיקרי חצר אלא בהכי דאע"ג ... דחצר במתני' וברייתא בתרביצא לחודיה קאי כדפריסנא מילתא שמעת מינה דתרביצא גופיה לא מיקרי חצר אלא היכא דיש לו בית פתוח לתוכו וטעמא מאי על כרחיך משום דכל היכא דהוי בית פתוח לתוכו ואית ביה בדידיה ארבע אמות על שמונה דמיקרי כוליה חצר דהיינו דירתא מיקרי אוירא חצר דהיינו תרביצא אבל בבציר מהכין כיון דלא מיקרי כוליה חצר ולא דירתא לא מיקרי אוירא דהכר תרביצא ולא חצר מתילא שמעת מינה נמי דכי אית ביה בית אח' ולפניו אויר שיש בו ד' אמות על שמונה מיקרי כולי' חצר ואי לא לא מיקרי חצר. ותנן נמי בפ' בכל מערבין רבי שמעון אומר שלש חצרות של שני בתים אי אמרת בשלמא בבית אחד נמי חצר מיקרי היינו דאיצטריך למתנא של שני בתים אלא אי אמרת לא מיקרי חצר עד דאיכא שני בתים אמאי איצטריך למיתנא של שני בתים ליתני שלש חצרות סתמא אלא על כרחיך משתמא של בית אחד משמע וכי בעי שני בתים כי היכי דליסרו אהדדי ומדרב נמי שמעת לה דאמר אין המבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים חצרות פתוחין לתוכו וקיימא לן דחצרות של שני בתים קאמר ומדאיצטרי' למי' בתים ש"מ דמשמע אפי' בית אחד בחצר אחת מיקרי חצר וכי בעי שני בתים כי היכי דליסרו אהדדי כדמיברר התם בפ' הדר עם הנכרי תדע דבהדיא קאמר רבי יצחק גבי ההיא ורבי שמעון אפי' בית אחד בחצר אחת וסלקא שמעתא כוותיה אלמא חצר דלית בה אלא בית אחד חצר מיקריא וההיא דגרסינן בירושלמי בפ' הדר עם הנכרי אין מבוי פחות משתי חצרות ואין חצר פחותה משני בתים כולה לענין הכשר מבוי בלחוד קאמרי' ואליבא דרב דאמר אין המבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחים לתוכו אבל בעלמ' לענין איקרויי חצר כולי עלמא לא פליגי דבחד בית סגייא כי טעמי' דרבי יצחק לענין שיור והרי אתברר לך דכל הקף שיש בו בית אחת הראוי לדירה ולפניו אויר הראוי לתשמישי חצר קרוי חצר ובבציר מהכין לא מיקרי חצר ואיתברר נמי דבית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות בית הוי לכל מידי דכתי' ביה בית ואפי' לשקל חלק בחצר ואיתברר נמי דלא מיקרי חצר דהיינו תורביצא לענין דין חלוקה דחצר בבציר מארבע אמות על שמונה כדקתני בברייתא בהדיא וכדכרים ר' יוחנן למתני' מילתא שמעת דלא מיקרי כוליה הקיפא חצר דהיינו דירתא עד שיהא בה בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות ולפניו אויר ארבע אמות על שמונה או שמונה על

שמונה על ארבע ד"א על ארבע אמות לפניו לפירוק משאו וארבע אמות על ד"א לאחר תשמישי דחצר לכיב'חצר השותפי' שאין אחד מהן מכיר חלקו לא בבתים ולא בחצר אם יש בה שיעור שאם תחלק ביניהן כל אחד ואחד לפי זכותו לפחות שבחלקים שהיא כחלקת למנינם בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות ולפניו חצר ד"א על שמונה חולקין ואם לאו מעלין את הכל בדמים

הוא הדין היכא דלית בה בחצר. אלא חד ביתא לתרי שותפי אית ביה בבית שיעורא דכי פלגי ליה מאטי ליה שיעור בית לזה ושיעור בית לזה ואית ביה בחצר שיעורא דכי פלגי ליה מטי ליה כראוי וכלאי לזה דאשתכח דלבתר דפלגי להו לבית ולחצר מטי ליה לכל חד מינייהו בחולקיה בית שיש בו ד"א על ד"א ולפניו חצר ד"א על שמונה או שמונה על ארבע חולקין ואי לא לית בה דין חלוקה ואע"ג דמעיקרא לא הוה בה בהאי חצר אלא חד פתח בעינן דלימטי ליה לכל חד מינייהו לאחר חלוקה ארבע אמות לפני פתחו לבר מארבע אמות דחצר דלאו במניינא דפתחים דמעיקרא תליא מילתא אלא בשיעורא דמיקרי חצר תלייא מילתא

שמנה תימרה דכי האי גוונא פלגי ליה לבית ופלגי ליה לחצר דהאי אפי' בית לחודה בלא חצר אי אית ביה לאחר חלוקה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אית ביה דין חלוקה כדמיברר לעיל מסוגייא דמסכת סוכה מדסלקא דעתין מעיקרא דהאי אין האחין השותפין חולקין בו דקתני למפלג בגופיה דבית הואי וקא מקשי'עלה הא יש בו ארבע אמות על ד"א חולקין והא אנן תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה ופרקי'מאי אין האחין השותפין חולקין בו דלית ליה דין חלוקה דלא שקיל ארבע אמות בחצר ש"מ דדינא דבית והחצר לענין דין חלוקה דכל חד מינייהו באנפי נפשיה חד שיעורא אית להו ועוד מדלמשקל ארבע אמות בחצר בית הראוי לענין דין חלוקה דגופיה כמי בית הראוי דיהשתא לאחרים הוי בית לעצמו לא כ"ש ועוד מדלענין מזוזה ומעקה וכלהו הכך בית הוי לענין דין חלוקה דגופיה נמי כל היכא דמטי ליה לכל חד וחד שיעור'דמיקרי בית כל שאלו יחלק ושמו עליו קרינא ביה דשמע מיניה דגבי בית נמי בארבע אמות לזה וארבע אמות לזה סגיין וכיון דאית בית באנפי נפשי'כדאי לזה זכדאי לזה דאשתכח דמטי ליה לכל חד מינהו שיעורא דמיקרי חצר פלגי ליה לבית ולחצר דדבר שנחלק ושמו עליו הוא והוא הדין היכא דלית בה בחצר טפי מתרי בתי' לארבעה שותפי דאי אית ביה בכל בית ובית דין חלוקה כי האי גוונא פלגי ואי לית ביה בבית דין חלוקה באנפי נפשיה אע"ג דאית ביה בחד מינייהו טפי משיעור דין חלוקה לא מתלינן מחד מינייהו לחבריה דהאי תשמישתא לחוד והאי תשמישתא לחוד ולא דמו תשמישי להדדי ואי אמרת סתר'ובנו תרי סתרי פקע ליה שמיה מיניה לגמרי ובעינא כל שאלו יחלק ושמו עליו וליכא מאי אמרת הדר בנו ליה פנים חדשות באו לכאן ולאו האי הכר שבק אבוהון ולא אמרינן נמי ליפלגיה לההוא דאית ביה דין חלוקה ואחרא מעלינן ליה בדמים דכיון דמעיקרא כולא חדא חצר הואי והוה אית ביה שיעור חצר כולה חד דיכא אית לה ואי אמרת כפלגינהו לבתים בלא חצר או לחצר בלא בתים ומעלינן ליה לאחר'בדמי'אשתכח דקא מטי ליה לההוא דמוגר ליה לאחרא לחבריה שיעורא דלא מיקרי חצר דבית בלא חצר או חצר בלא בית לא מיקרי חצר ותנא כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדמים ושמע מינה דכל היכא דלא מטי ליה לכל חד מינייהו בחולקיה שיעור שאם הכלקרוי עליו לית ביה דין חלוקה הילכך כל היכא דלא מטי ליה לכל חד מינייהו בחולקיה מהאי חצר שיעורא דמיקרי חצר לא שנא אית בה כמה בתים ולא שנא חד לית בה דין חלוקה אלא מעלין את החצר כולה עם כל הבתים שבה כאחד בדמים כדבעינן לברורי לקמן בדינא דגוד או אגוד והני מילי היכא דאית בה בכולה חצר מעיקרא ארבע אמות על שמונה דאי לאו הכי מעיקרא לאו חצר היא וכל בית ובית באנפי נפשיה קאי בבתים בלא חצר הילכך חולקין את הבתים ומעלי'את האויר בדמים כי היכי דלמטייה לחד מינייהו שיעורא דחזי למעבד מיניה בית אי נמי לפירוק משאו מיהו כריכינן לברורי לך דלא למיא חלוקת בתים שאין להם חצר היכא דאית בהו דין חלוקה באנפי נפשייהו לחלוקתן אגב חצר דאלו בתים בלא חצר ליכא מן דיכא למיפלג ביה כנגד בית אלא היכא דאוו להדדי בשבח ובמדה ואלו אגב חצר למכין דפלגי בית כנגד בית ואע"ג דלא שוו להדדי כי היכי דלשקול כל חד מינייהו חולקיה אחר המכרא כדבעינן לברורי בכללא דלקמן וכלהו נמי לא אמרן אלא כשאין אחד מהן מכיר את חלקו בחצר אבל אם היה כל אחד מהם מכיר את חלקו בחצר כגון שקנו מיכן ברוחות או שהלך זה בשלו והחזיק וזה בשלו והחזיק אע"פ שאין בה דין חלוקה מתחלה בונין את הכותל באמצע בעל כרחן דהא מהניתי' דהשותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר בהכי אוקימנא וקתני בונין את הכותל באמצע בעל כרחן והוא הדין באב שהקנה את תרבין החצר לבניו ושייר בתים לעצמו וחזר והקנה להם את הבתים לזה בית אחד ולזה שנים הרי אלו חולקין את כל תרבין החצר בשוה דכיון דאקנייה לחצר מעיקרא נהליהו סתמא בלא בתים מסתמא קנו ליה בשוה ואשתכח דלא קני חד מינייהו בחד חצר מחמת הבתים ולא מידי וכי הדר אקניכהו לבתים נהליהו לא מהנייא קניית הבתים למיקנא בחצר ולא מידי דהא מקמי דליזכו בהו בבתים זכה ליה כל חד מינייהו בפלגיה דחצר ותו לא מצי אבוהון לרבויי לחד ולמעוטי לאידך בחצר ולא מידי הלכך אי אית ביה בהאי תרביצא שיעור'דלימטי ביה לכל חד מינייהו ארבע אמות על ארבע אמות חולקין ולא אכפת לן בד"א דפתחים דהא לא קני להו לפתחי' זכותא בהאי חצר ומקמי דליקנו הני שותפי זכותא בבתים הוה מיקניא להו האי חצר בלא בתים והוה ביה דין חלוקה להני שותפי הילכך אע"ג דהדור קנו זכותא בפתחים לא מהנייא זכותא דפתחים למעוטי בחלוקת החצר כלל ואי לית בה שיעורא דלימטי ליה לכל חד מהני תרי שותפי בגוה ארבע אמות על ארבע אמות מעלין אותה בדמים דהא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ד"א לזה וד"א לזה וכן הלכתא

ברם צריך את למידע דהני ד"א דחצר דקאמרי'לבד ממקום הכותל נינהו חדא דהא שיעורא דמיקרי חצר קא נקיט דתניא כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדמים ואי הני ארבע אמות לאו לבד ממקום הכותל נינהו כיון דסו'סוף לא סגייא להו בלא כותל למלוקי היזק ראיה לכי בנו ליה לכותלי הנפילה שיעורא מארבע אמות ובעינא כל שאלו יחלק ושמו עליו קתני ועוד דאי מקמי חלוקה כיון דלאחר חלוקה אין שמו עליו מאי נפקא ליה מיניה הלא על כרחיך לאחר חלוקה קתני והוא הדין נמי למתני'דקתני עד שיהא בה ארבע אמות לזה וד"א לזה לאחר חלוקה קתני והיינו לאחר בנין הכותל דהאי חולקין דקתני על ידי בנין הכותל הוא כדאוקימנ'בהדי'במעתא קמית'דפירקין אליבא דמאן דאמר היזק ראיה שמיה היזק דקימ' לן כותיה תדע דהא משמעתא דסוכה נמי שמעת לה דדיקינן למאי

דמ"ל מעיקרא למתניתא דקתני גבי בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות אין האחין השותפין חולקין למפלג בגופיה דביתא קתני וקא מקשינן עלה ממתניתין דאין חולקין את החצר שמע מינה דבית וחצר תרויהו חד שיעורא אית להו ומדאסיקנא לבסוף דמאי אין בו דין חלוקה דלא יהבינן ליה ארבע אמות בחצר משום דלאו למהוי קאי אלא למסתר קאי אלמא לאו בית הוא ש"מ דבפחות מארבע אמות על ארבע אמות לאו הוי בית ומדארבע אמות דבית לבר ממקום הכותל נינהו דאי בהדי מקום הכתלים מאי נפקא ליה מיניה הא לא משתמש ליה בגויהו ארבע אמות דחצר נמי לבר ממקום הכותל נינהו דהא ברירנא דבית וחצר חד שיעורא נינהו והכי נמי מסתברא דאי ס"ד הני ארבע אמות דחצר בהדי מקום הכותל נינהו אלמא בבציר מארבע אמות נמי מיקריא חצר היכי פסיק ותני עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אי במקום שנהגו לבנות גויל סגיא בארבע אמות בהדי מקום הכותל אלמא בתלתא ופלגא סגיא לתשמישת' במקו' שנהגו לבנות לבנים דסגיא ליה למקו' הכותל בשלשה טפחים גבי ריבעא סגיא ואי במקום שנהגו לבנות לבנים בעי ד"א בהדי מקום הכותל במקום שנהגו לבנות גויל ארבע אמות ריבעא בעי ארבע גבי ריבעא לתשמיש' ופלגא דאמתא למקום הכותל לכל חד מינייהו. והאי קא פסיק ותאני עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה במילי דזימנין הוי פחות וזימנין יתר אלא משום דמיירי בשיעור דפסיקא ליה דמיקרי חצר דהיינו תרביצא דחזי לתשמישתא לבתר בנין הכותל דסגיא ליה בארבע אמות דאילו כותל גופיה לא איירי ביה הכא כלל דבמנהגא דאתר תליא מילתא כדקתני בה"א בריש פירקין והוא הדין לשאר הני שיעורין דקתני במתניתין כל היכא דבעי כותל או מחיצה כי קא יהיב תנא שיעורא לבר ממקו' הכותל קא יהיב וכולהו כי קא יהיב שיעורא לבתר גמר חלוקה קא יהיב היכ' דבעי כותל לאחר בניין הכותל קתני דהיינו גמר חלוקה דידיה והיכא דלא בעי כותל לבתר דקנו מידם ברוחות דמשתמודע ליה לכל חד וחד לחולקיה דהיינו גמר חלוק' דידיה

ואי קשיא לך ההיא דתנן בפרק בית כור עפר אם שייר בשדה בית תשעה קבין ובגינה בית חצי קב וכדברי רבי עקיבא בית רובע מחזיר לו קרקע והא גינה דמשתמא כופין אותו לגדור וסגיא לה בחצי קב גרידא דאי זבין ליה סאה ואיכא מותר חצי קב הדר כוליה כדאיתא התם בגמרא בהדיא שאני התם דבתר אומדן דעתיה דמוכר לחוריה אזלינן וכיון דהשתא בעידן מכירה אית ביה שיעור גינה או שיעור שדה חשיבא ליה לשיורה ומיגו דחשיבא ליה למוכר לשיורא כמאן דהויא ארעא באנפי נפשיה לגבי חורה נמי דינא הוא דמקבל לה מיניה בארעא באנפי נפשא ולא מיחייב לוקח לקבולה מיניה ולאהדורי ליה מעות ממה כפסק אי חשיבא ליה ארעא ליקבלה ואי לא חשיבא ליה ארעא לא ליהדר ליה טפי מרובע דהוי מותר דשו אידך רובע לסאה ויתור הוי וכי קתני ולא את המותר בלבד הוא מחזיר לו אלא את כל הרבעין כולן היינו דאיכא שיורא טפי מחשבון רובע לסאה וחזי לאצטרופי בהדי הנהו דבעין בשדה לתשעת קבין לחצי קב כדבריר' התם בדוכתא

ק"ו אמר רב הונא חצר לפי פתחיה מתחלקת ורב חסדא אמר נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין בשוה במאי קא מיפלגי רב הונא סבר היכא דיש לזה פתח אחד ולזה שנים זה שיש לו פתח אחד נוטל שליש החצר וזה שיש לו שני פתחים נוטל שני שלישים ואפי' היא מאה אמה דכלה חצר תשמישתי' ופתחים היא וזכותא דידיה בתר פתחים אזלא ורב חסדא אמר כי אזלא בתר פתחים גבי ארבע אמות דפתחים משום פירוק משאו אבל שארא באנפי נפשיה קאי ולפום מרואתא דידיה דאית להו בה זכותא מחמת נפשיה מתפלגא ולאו לפי פתחים הילכך נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין בשוה וקיימא לן כרב חסדא ודוקא שכל אחד מהן מכיר ביתו ואינו מכיר חלקו בחצר אבל אם היו משותפין בין בבתים בין בחצר חולקין את הבתים ואת החצר כל אחד ואחד לפי זכותו כדבריר' לעיל דיקא נמי דקתני בברייתא דמסייעא ליה לרב חסדא היה לזה פתח אחד ולזה שנים דאלמא כשהן משותפין בחצר ואינן משותפין בבתי' עסיקי' ותו לא מידי והאי דקאמרינן לפום מרואתא דידיה דאית להו בה זכותא מחמת נפשייהו לאפוקי מחמת בתים דלא נפקא מינה למאן דאית ליה חצר ואית בה שלשה בתים ומכר מהן בית אחד והקנה את השנים לשני בניו ומת דינא הוא דשקיל כל חד מינייהו ארבע אמות לפי פתחו ואפי' ההוא לוקח ושארא פלגא ליה אחין בשוה ולית ליה לההוא לוקח חולקא בגויה אלא דרך ודייקינן לה להא מילתא מדקאמר רב חסדא והשאר חולקין בשוה ש"מ דשארא לאו מחמת בתים הוא דזכו ביה דאם כן הוה דינא דליתפליג כוליה לפי פתחים כי טעמיה דרב הונא אי נמי לפי בתים אלא כי זכו ביה מחמת נפשיהו הוא דזכו ביה הילכך יורשין דאית להו בגויה זכותא מחמת נפשייהו אית להו חולקא בגויה לוקח דלית ליה זכותא בהאי חצר אלא מחמת האי ביתא דזבן לית ליה זכותא אלא בארבע אמות דפתחים אבל בשאר חצר לית ליה זכותא ואפילו היכא דזבנינהו אבוהון לכולהו בתים שבחצר לאחריני ולא עילא לחצר בכלל זביניה דינא הוא דיהבינן ליה לכל פתח ופתח ארבע אמות ושארא פלגי ליה יורשין דמוכר בשוה אי נמי לפום זכותיה דכל חד מינייהו כדינא דירושה וסברא נמי הוא דנהי דהמוכר את החצר מכר את הבתים דבתים בכלל חצר דחצר כחצר המשכן משמע מיהו חצר ודאי לאו בכלל בית הוא דהשתא גג ודות ויציע ליתנייהו בכלל בית חצר לא כל שכן ואפי' היכא דכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא דנהי דמהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למאי דקאי באויר הדבר המכור אי מתתאי ואי מעילאי אבל למאי דקאי לבר מיניה לא מהני ולא מידי אלא היכא דמוכר ליה מכראי בראי וכתב ליה ולא שיירית בזביני אילין קדמי כלום והוא דאיכא דקרו ליה לחצר נמי בית כדבעינן למימר קמן בפרק המוכר את הבית תניא כותיה דרב חסדא פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות לכל אחד ואחד היה לזה פתח אחד ולזה שנים זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע אמות כלומר ארבע אמות על ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמונה אמות כלומר שמונה אמות על ארבע והשאר חולקין בשוה היה לו פתח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר הני ארבע אמות בחצי' מאי עבידתייהו הא אמרת השאר חולקין בשוה אמר אביי הכי קאמר נוטל שמונה אמות כנגדו ברוחב ד' אמות בחצר אשתכח השתא דהיכא דנפיש פתחא מארבע אמות יהבינן ליה באורך לפי רוחב הפתח ברוחב מארבע אמות בחצר והיכא דלא נפיש מארבע אמות אי נמי זוטר פתחא מארבע אמות יהבינן ליה ארבע אמות על ארבע אמות וכן לכל פתח ופתח ואפי' היו שני בתים לזה פתח אחד ולזה שנים לאו בתר בתים אזלינן אלא בתר פתחים אזלינן והא מדקא קפדי תנאי אפתחי וכולהו אמוראי אפתחים ולא קא קפדי אבתים שמע מינה בתר פתחים אזלינן ועוד מדאמרינן

מדאמרי' לקמן האי חפירא דשופלי יש לה ד"א לכל רוח ש"מ טעמא דמילתא דטעמא מאי אמור רבנן משום פירוק משאו משום דזמנין דניחא ליה לפרוקי בהאי וזימנין דניחא ליה לפרוקי בהאי. ומנא תימרא דהיכא דעוטר פתחא מד' אמות יהבינן ליה ארבע אמות על ארבע אמות דגרסינן בפרק חזקת גבי מתני' דאחד לא ישנשנו שנים סבר רמי בר חמא למימר בר ארבע לא לשוייה תרי בני תרתי תרתי דקא שקיל תימני בחצר אבל בר תימני לשווי תרי בני ארבעי ארבעי שפיר דאמי א"ל רבא מכי א"ל בחד פתחא מצינא לאצטנועי מינך בתרי פתחי לא מצינא לאצטנועי מינך לשמעת מינה דאפי' תרי בני תרתי שקיל לכל חד מיניהו ארבע אמות על ארבע אמות דהוי להו שמונה על ארבע:

ברם צריך את למידע דכי אמרינן דביתא דאית ליה תרי פתחי שקיל שמונה אמות הני מילי היכא דכי משחינן מפלימתה קמא דהאי פתחא לפלימתא בתרא דהך פתחא תנינא איכא שמונה אמות או טפי. מן הכין דאפי' היכא דלית ביה לכל פתח ופתח אלא ארבע טפחים דהיינו שיעור רחב פתח בין לענין מזוזה בין לענין טומאה בין לענין עירוב יהבינן ליה ארבע אמות להאי וארבע אמות להאי דכיון דלא עיילי אמותיו של זה לתוך אמותיו של זה צריך ארבע אמות לכל חד מיניהו באפי נפשיה דזמנין דבעי לפרוקי בהאי וזימנין דבעי לפרוקי בהאי אבל היכא דפחית האי שיעורא דאמרי' משמונה אמות חשבינן להו לתרי פתחי כהדי רוח דביני ביני כחד פתחא דכל היכא דלא נפיש שיעורא מארבע אמות לא יהבינן ליה אלא ד' אמות ואי נפיש מארבע אמות יהבינן ליה מתחלת פתח זה ועד סוף פתח זה ברוחב ארבע אמות בחצר וטעמא דמילתא דמשוגיא לכולהו הני שמעתא דלקמן שמעינן דהני ארבע אמות דפתחים משום פירוק משאו ניהו וכל פתחא דלא שייך ביה פירוק משאו כגון לול של תרנגולים אי נמי דאית ליה דוכתא אחרינא מגואי לפרוקי ביה כגון אכסדרה ובית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה דיכיל למיעל לגואי ופריק לית להו ארבע אמות הכא נמי. גבי הני תרי פתחי דיהבינן להו ארבע אמות לכל חד מיניהו כיון דטעמא דמילתא משום דזימנין דמפריק בהאי וזימנין דמפריק בהאי הוא דיכא הוא דלא יהבינן להו את שיעורא דכל פתחא דבעי לפרוקי קמיה הוו ליה ארבע אמות קמיה לפירוק משאו וכיון דיהבינן ליה מתחלת פתח ראשון ועד סופיה דפתח שני דכי בעי לפרוקי קמי האי פתחא הא אית ליה ארבע אמות לפני פתחו וכי בעי לפרוקי קמי האיך הא אית ליה ארבע אמות לפני פתחו לא בעי טפי ושמעתיה דרמי בר חמא נמי דקאמר בר ארבעה לא לשוייה תרי בני תרתי תרתי דקא שקיל תימני בחצר לא משכחת ליה אלא היכא דמרחקי מהדדי ארבע אמות או טפי מן הכין דאי לא מהדרי ארבע אמות לא יהבינן להו אלא לפום האי חושבנא דאמרן והכי נמי מסתברא דעל כרחיך הני ארבע אמות דפתחים לאו הלכתא בלא טעמא ניהו ולאו זכותא דאית ליה למארי ביתא לפום מנינא דפתחים בעלמא ניהו אלא משום פירוק משאו ניהו. כדבירנא הילכך בתר עיקר טעמא אזלינן ולפום עיקר טעמא דפירוק משאו לא נפיק הדין לאמיתו בתר עיקר טעמא אזלינן כדבירירנא

✻ **קלח** אמר אמימר האי פירא דשופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח ולא אמרן אלא דלא מיחד ליה פתחא אבל ייחד ליה פתחא אין לו אלא ד"א לפני פתחו. מאי פירא דשופלי חפירא דשופלי והוא מקום עמוק כעין הפירה שמעבדין בו עורות בפסולת של גרעיני תמרה שהיא נקראת שופלי וחפירה זו יש לה פתח לכל רוח ליכנס ממנו ולפרוק משא עורותיו פעמים שבא מכאן ופורק ופעמים שבא מכאן ופורק ולפיכך יש בה ארבע אמות לכל רוח דאי משום זריקת השופלי אמאי אית לה ד' אמות לכל רוח מכדי מגואי קאי הא קא יכיל למיזרק כל זימנ' מחד ניסא ולית ליה טירחא כלל והאי ייחד ליה פיתח ולא ייחד ליה דקאמרינן אבעל החצר דאקני ליה להאי מינה פירא דשופלי קאי דבדידיה תליא מילתא דאילו לוקח לאו כל כמיניה ליחודינהו לכולהו כי היכי דלשקיל ארבע אמות לכל רוח תדע דהא כי קנו ליה ארבע אמות דפתחי' בעידאנא דזאכי ביה בבית הוא דקאני ליה הלכך על כרחיך בתר מאי דמייחד בעידן זכייה גבי מקבלה אזלינן דאלו קונה אכתי לא מייחד נביה מידי ומסתברא דלא קא מפליג הכי גבי מתניתא דהיה לו פתח אחד ולזה שנים אלא גבי פירא דשופלי ש"מ דהאי דינא ליכא לפלוגי ביה אלא בפירא דשופלי דלא עביד לדירה דכי ייחד ליה פתחא מוכח מילתא דהנך כולהו לאו לתשמישתא עבידי כשאר פתחי אלא לעיולי אוירא ונהורא לחד מיניהו לא בטלינהו להנך מתורת פתח עד דפריך ליה לפלימיהו וכן הדעת נוטה

שם ע"ב ✻ קלט אמ' רב הונא אכסדרא אין לה ארבע אמות התם גבי שאר בתי מאי טעמא בעי ארבע אמות משום פירוק משאו הכא אפשר דעייל לגואי ומפריק מתיבי רב ששת אחד שערי בתים ואחד שערי אכסדראות וסברינן לאוקמא באכסדרא דבי רב דלא רויח פתחא ולא שליט בה נהורא בחצר ומתרצינן עלה אכסדרא דבי רב פקיעא אידרונא מעליא הוא אלא באכסדרה רויחתא דאע"ג דרויחא מן הצדדין כיון דנביהא ולא מצי סליק בה במשאו למפרקיה בגוה אית לה ארבע אמות ואין צריך לומר באכסדרה דבי רב דלא רויחא דאידרונא מעליא הוא וכי קאמר רב הונא אין לה ארבע אמות באכסדרה דרויחא ולא נביהא

ושמעינן מינה דבית דאית לה אכסדרה כי האי גוונא לפני פתחו ואין צריך לומר היכא דלית ליה אלא זיזין וגזוזטראות דנפקי מתקרת הבית על גבי הפתח כי משחינן ליה ארבע אמות דפתחים מפתח הבית משחינן ליה ונמצא רוחב האכסדרה עולה ממדת ארבע אמות דפתחים ולפירוק משאו הוא דבעינן ואכסדרה כי האי גוונא קא חזיא לפירוק משאו אבל לארבע אמות דחצר לא סלקי ליה אלא במידי דמקרי חצר דהיינו תרביצא ואכסדרה לא מיקריא לא חצר ולא תרביצא

והני מילי באכסדרה דאית לה שם בפני עצמה אבל זיזין וגזוזטראות דמקפי לה לחצר אע"ג דחצר דהיינו תרביצא מידי דקאי לאוירא דשמיא משמע דומיא דחצר דרבי אלעזר דקתני המוכר את החצר לא מכר אלא אויר של חצר ודומיא דויקם את החצר סביב למשכן ולמזבח הכא גבי דין חלוקה לא בעינן דומיא דחצר המשכן דוקא דהא אפילו גבי טלטול דבי ילפינן שיעוריה מחצר המשכן הוא דילפינן ליה ואפ"ה לא בעינן דומיא דחצר המשכן דוקא דאם כן הא דתניא קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לדירה ניטע רובו הרי הוא כחצר ומותר אמאי מותר הא לא דמי לחצר המשכן אלא כיון דנטיעת מידי דשכיח בחצרות העשויות לדירה ניהו לא מבטלי ליה מתורת חצר וכל שכן גבי דין חלוקה דכיון דבכל

שאלו יחלק ושמו עליו תליא מילתא ורוב חצרות מקפי זיזין וכיוצא בהן ולא נפקי מתורת חצר כל היכא דלא ממעטי הני זיזין מאוירא לארבע אמות לחצר אלא מיעוטא לא מפקי לה מתורת חצר ושינא הוא דמצטרף האי מיעוטא דתותי זיזין בהדי רובא דקאי לאוירא למדת ארבע אמות לחצר היא דבכלל כל שאלו יחלק ושמו עליו הוא ועוד מידי דהוה אר"ה לענין שבת דאע"ג דקיימא לן דהמעביר ארבע אמות ברשות הרבים מקורה פטור לפי שאינו דומה לדגלי מדבר כדאיתא בפרק הזורק אלמא לית ליה דינא דרשות הרבים כי הוי מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה אע"פ דההוא מקורה לית ליה דינא דרשות הרבים אזי לאצטרופי לשאינו מקורה לשיעור רשות הרבים כדאשכחן התם גבי עגלות דילפינן מיניה שיעור רשות הרבים דהוי שש עשרה אמה ולא סליק שיעורא אלא בהדי מקורה דאע"ג דלא מחייב אמר מר מקצת דמקורה אהני לאצטרופי לשאינו מקורה לשיעור רשות הרבים לחיובי אשאינו מקורה :

וכי תימא ודילמא שאני עגלות דלא קביען בארעא ולא מהני קרוי דידהו לבטולי רשות הרבים הא גבי גיוזטראות דקביען וילפינן להו מדינא דעגלות אלמא חד דינא אית להו בין לאצטרופי לשיעורא בין למפטר אמקורה ולחיוביה אשאינו מקורה והוא הדין גבי חצר לענין אצטרופי מקורה לשאינו מקורה למדת ארבע אמות דחצר חד טעמא ניהו וכי תימא היכי ילפינן ממונא מאיסורא שאני רשויות דבכמה דוכתאי מדמינן להו להדדי דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין ועל כרחין רשות גיטין כרשות ההקנאה מוקמינן לה דהא ילפי לה מהדדי בכמה דוכתיה והוא הדין לענין אצטרופי דחד טעמא ניהו מיהו התם גבי רשות הרבים הוא דאע"ג דהוי מקורה רובא כיון דרשות הרבים היא לא בטיל דין רשות הרבים ממיעוט' דאינו מקורה אבל גבי דין חלוקה בחצר דבכל שאלו יחלק ושמו עליו תליא מילתא ורוב חצרות רובא דתרביצא להו מקורה הואיל הוי רובא דהני ארבע אמות דמטו ליה בחצר רוב שאינו מקורה אית בה דין חלוקה ואי לא לית בה דין חלוקה דלאו נחלק ושמו עליו הוא

קמ ת"ר בית שער אכסדרה ומרפסת יש להן ארבע אמות היו חמשה בתים פתוחים למרפסת אין להן אלא ארבע אמות האי בית שער דקאמרינן דוקא היכא דהוי דחד מינייהו דאע"ג דאית להו לכולהו דירכ' עילוי' למיעל עליה לחצר אית ליה ארבע אמות דהא בית הוא ואי לדירה וכי תימא מכדי מ"ט אמור רבנן משום פרוק משאו דלא יכיל למיעל לגוואי ומפריק הכא מאי בעי בחצר לפרוק משאו הא לא יכיל למיעל לחצר אלא לבתר עייל לבית שער לפרוק משאו התם וליתיב דהשתא היכא דיכיל למיעל לגוואי ומפריק לית ליה ד"א היכא דקאי במשאו מגואי בביתיה מעיקרא לא כ"ש לא תיקשי לך דד"א דפירוק משאו להו משום דלא יכיל למיעל לגו ביתיה במשאו בלחוד הוא אלא משום נהורא נמי הוא דזימנין דאתי בליליא ולית ליה נהורא לפירוק משאו והלו בחצר אית ליה נהורא דרקיע וכוכבים ומפי מפרק הילכך גבי בית שער נמי אע"ג דבירא מעייל טעוניה מר"ה לבית שער לא מצי מפריק ליה עד דעייל ביה לחצר ומפריק ליה לנהור' דחצר הילכך צריך למיעל ולפרוקיה בד"א בית שער ואתמול הכי אית ליה ד"א קמי בית שער והיכי דמיא אכסדרה דאית לה ד"א באכסדרה רומיתא כדמוקימנא לגיו ומרפסת לבון מדרך הוא כדכתיב והאכסדרה בינגה רפסה וכתיב ותרגום בהרותם והוא כעין בית שער אבתים ועליות פתוחין בתוכו ואין בו בית דירה אלא דרך הוא לבתים ועליות הפתוחות לתוכו ופתחו פתוח לחצר לפיכך אין להם אלא ד"א לפני פתחה של מרפסת שהרי כולן על פתח אחד הן נכנסין ונמצא שכולן אין להן אלא פתח אחד

קמ"א בעא מיניה ר' יוחנן מר' ינאי לול של תרנגולין יש לו ארבע אמות או אין לו ארבע אמות אמר ליה התם טעמא מאי משום פירוק משאו הכא מטפס ועולה מטפס ויורד כלו' כלום הוא צריך לעלות שם אלא לתקן מאכל לתרנגולים מדלג ועולה לתת מים ומורסן לפניהם מדלג ויורד ואין לו ד"א שאין המקום עשוי לפירוק שם משא

קמ"ב בעא מיניה רבא מרב נחמן בית חציו מקורה וחציו אינו מקורה יש לו ד"א או אין לו ד"א אמר ליה לא תיבעי' קירויו כלפי פנים דאפשר דעייל לגואי ומפריק אלא אפי' קירויו כלפי חוץ אין לו ד"א אפשר דעייל לגוי גואי ומפריק מיהא נמי שמעינן דטעמא דד"א דפתחים דקאמרי' משום פירוק משאו לאו משום דלא יכיל למיעל במשאו לגואי הוא דהא הכא דיכיל למיעל במשאו לגואי עסקינן מדקאמרינן אפשר דעייל לגוי גואי ומפריק ואע"ג דקירויו כלפי חוץ מיהת אפשר דעייל במשאו וטעמא דחציו אינו מקורה הא דאילו מקורה יש לו ד"א ואמאי הא אפשר דעייל ועוד אפי' חציו אינו מקורה כיון דאפשר דעייל להוא פלגא ברא דמקורה ליפרוק התם ולמה לי למיעל לגוי גואי דאינו מקורה אלא מסתברא דטעמא דמילתא משום נהורא הוא דזימנין דאתי מדברא בליליא ואיעייל בטעוניה לגו ביתיה לא חזי היכי שרי קיטרא דטעוניה והיכי מפריק ליה הילכך בעי ארבע אמות בחצר משום דנפיש נהורא אפי' בליליא מחמת נהורא דרקיעא וכוכביא ואין צריך לומר היכא דאיכא נהורא דלבנה ובית שאין חציו מקורה בחצר דמי וכיון דאפשר דעייל לההוא פלגא דאינו מקורה ומפריק לנהורא דרקיעא לא בעי ארבע אמות בחצר ואכסדרה נמי היינו טעמא משום דרויחא מן הצדדין ושליט בה נהורא כדאמרינן גבי ביעור חמץ ואמטול הכי לא בעיא ד"א אבל ודאי היכא דגביהא אע"ג דרויחא כיון דלא מצי סליק בשאו אית ליה ארבע אמות וה"ה לבית חציו מקורה וחציו אינו מקורה לא שנא קירויו כלפי חוץ ול"ש קירויו כלפי פנים היכא דגביהא נמי אין קירויו שמוך ולא מצי סליק במשאו אין ליה ד"א במשאו בחצר

והשתא דאמרת דבית חציו מקורה וחציו שאינו מקורה דלית ליה ארבע אמות משום דשליט נהורא בחציו שאינו מקורה הוא היכי דמי אי דאית ביה בכוליה שמונה אמות דהוה ליה חציו שאינו מקורה ארבע אמות מאי איריא משום דעייל לגוי גואי ומפריק אפילו בחציו מקורה נמי יכיל לפרוקי דעייל נהורא מחציו שאינו מקורה למקורה והוה ליה מקורה דאכסדרה דלא בעיא ד"א דהא אית ליה ארבע אמות אויר אפומיה ולית ליה פצימין דמנעי ליה לנהורא למיעל ואי דלית ביה שמונה אמות כיון דלית ביה בחציו שאינו מקורה ארבע אמות אמאי לית ליה ד"א בחצר הא קיימא לן דבציר מד"א לא סגייא ליה לפירוק משאו דאפי' היכא דרויחא פתחא מארבע אמות דיכיל למיעל בטעוניה לגויה בציר לא סגיא ליה בחצר בבציר מארבע אמות וכי תימא כיון דמקורה ושאינו מקורה שוין סגיא ליה למקורה בנהורא דעייל ליה משאינו מקורה והוה ליה דאכסדרה אי הכי מאי איריא משום דעייל לגוי גואי דהיינו מקורה ומפריק אפי' במקורה נמי יכיל לפרוקי לעולם אע"ג דלית ביה בכוליה אלא ארבע אמות והוה ליה שאינו מקורה שתי אמות על ארבע ודקא קשיא

קשיא לך היכי סגייא ליה בשתי אמות לפירוק משאו שתי תשובות בדבר חדא דנהי דלפרוקי ברוחא לא סגייא מיהו על ידי הדחק סגייא ליה וכל היכא דאפשר ליה למפרק מנואי אפי' ע"י הדחק לא פריק מאבראי דלא ליטרח תרי טירחי וכיון דאורחיה למיפרק מגואי לא מקני ליה ארבע אמות בחצר ועוד דהני ד"א דפירוק משאו כולי לאו לצורך משאו ניהו דבתקנתיהו קאי איהו ובתקנתיהו קאי טעוניה והכא כיון דיכיל למיקם איהו בחניו מקורה ומפריק משאו בחניו שאינו מקורה לא צריך ארבע אמות בחצר והכי נמי מסתברא דכי איבעיא ליה לרבא בסתם בית דאית בעלמא ארבע אמות בחצר קא מיבעייא ליה דהיינו בית שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות ורב נחמן נמי פי' קא פשיט ליה לאו דקא מיבעייא ליה קא פשיט ליה דא"כ הוה ליה לפלוגיה ליה בין היכא דאית ביה בחניו ארבע אמות להיכא דלית ביה ארבע אמות וגמ' נמי לא הוה שתיק מינה ולא דחקינן שמעתא דאיתמרא סתמא ומוקמינן לה באוקמתא דחוקתא בלא טעמא היכא דיכלינן לאוקומ' בסתמא וכל שכן דפשטא דשמעתא גופה משמע דבדלית ביה בחניו שאינו מקורה ארבע אמו' הוא דאצטריכא ליה כדבררינא לעיל וכיון דאפיקתיה לבית משמונה אמות אוקמיה אארבע אמות בסתמיה והוא הדין היכא דנפיש ביתא מארבע אמות ואית ביה שתי אמות שאינו מקורה דלית ליה ארבע אמות בחצר אבל ודאי אי לית ביה כשאינו מקורה שתי אמות כל היכא דאית ביה בכוליה ארבע אמות אית ליה ארבע אמות בחצר האי בעייא דרבא לא יכלינן למילף מיניה אלא בסתם בית שיש בו ארבע אמות דהוה ליה חניו שאינו מקורה שתי אמות אבל בציר משתי אמות לא ואע"ג דלאו בית ראוי לדירה הוא כיון דחזי לבית העצים וכיוצא בהן דלא בעו תקרה אית ליה ארבע אמות לפירוק משאו דלא גרע מפירא דסופלי דאע"ג דלא חזי לדירה אית ליה ארבע אמות והוא הדין לבית שער ואכסדרה ואפילו של תרגגולין איבעיא לן ואי לאו טעמא דמטפא ועולה מטפס ויורד הוה יהבינן ליה ד"א ושמעתין גופה נמי דייקא דקא נקיט טעמא משום דיכיל למיעל לגואי או לגגי ואי ומפריק דשמעתא מינה דהיכא דלא יכיל למיפרק מגואי אע"ג דמקבלתו אינו מקורה ולא חזי לדירה אית ליה ד"א

ומסתברא דאי מעיקרא הוה אית ביה במקבלתו שאינו מקורה שתי אמות ובעידן חלוקה לית ביה אי נמי איפכא בתר עידן זכייה דזכה ביה בהאי ביתא אזלינן דכי קא זכי בהו בהני ארבע אמות מכח האי ביתא הוא דזכי בהו ואי לא זכי בהו בעידנא דזכה ביה בביתא תו לא זכו בהו מחמת האי ביתא כלל ומאי דזכה ביה בעידנא דזכה ביה בביתא לא מסתלק מיניה בכדי אלא היכא דגלי ארעתיה דאסתלק על ידי פריפת פלימין וכיוצא בהן

וה"מ במאן דזכי ביה בהאי ביתא באנפיה נפשיה דאיכא למיזל בתר שעת זכייה אבל לענין דין חלוקה דכולה חצר כמאן דזכי ביה בהאי בית בשותפות בכלל חלקו בחצר היכא דאית בה בהאי חצר שני בתים אחד מקורה ואחד שאינו מקורה ולא שנא חניו מקורה וחניו שאינו מקורה ולא שנא שאינו מקורה כלל בדין הוא לפוס ליענא דקראי דלא ליהוי בה דין חלוקה דכל היכא דכתב בית הראוי לדירה משמע בין לגבי מזוזה בין לערכי המלחמה בין לגבי עירוב והוא הדין גבי חצר כחצר המשכן דלא מיקריא חצר אלא היכא דאית בה בית הראוי לדירה

ובית שאינו מקורה ודאי לא חזי לדירה וכיון דמקמי חלוקה הוה מקריא כולה חצר מחמת ההוא חד בית מקורה דאית בה והשתא לאחר חלוקה לא קא מטי ליה לכל חד מינייהו חולקה דמיקרי חצר דהא איכא חד דלא קא מטי ליה בחולקיה בית אלא האי דמקבלתו אינו מקורה דינא הוה דלא ליהוי בה דין חלוקה מיהו כיון דלענין חלוקה בכל שאלו יחלק ושמו עליו תליא מילתא בתר ליענא דעלמא אזלינן וכל היכא דרובא קרו לה לחצר כי האי גוונא דלית בה אלא חד בית שאינו מקורה הכר האי בית שאינו מקורה נמי כמקורה חשבינן ליה ואית בה דין חלוקה בכל חצר דאית בה תרי בתי דלאו שור בשבחא או בדמים והוא דמטי ליה לכל חד מינייהו ד"א על שמונה דאפי' ההוא דמטי ליה בית שאינו מקורה בעי ארבע אמות לפירוק משאו לבר מארבע אמות דחצר דאפילו באתרא דקרו לה לחצר שאין בה בית מקורה חצר כי קארו לה חצר לאו על שם מאי דקיימא השתא קרו לה אלא על שם סופה קרו לה דכיון דשלים בנייניה דהאי ביתא ולא מיחסר אלא תקרא אע"ג דאכתי לא חזי לדירה כיון דקאי לקירויי ולמידר ביה בהאי חצר קארו לה חצר מידי דהוה אגולמי כלים שזכו לשם אע"פ שלא נגמרה מלאכתן וכיון דלית בה דין חלוקה בהאי חצר אלא מחמת דהאי בית דקאי בנוה לקירויה קאי ולאכשוריה לדירה וכי מקרו ליה ומכשרי ליה לדירה בעי ארבע אמות לפירוק משאו דבלאו הכי לא מיקריא האי חצר חצר דינא הוא דחזינן ליה להאי בית מעיקרא דמקורה למיתב ליה ד"א ממה נפשך אי חשבת ליה כמקורה על שם סופו ד"א בעי ואי לא חשבת ליה כמקורה הא לא חזי לדירה וכחצר שאין בה בית דמיא דלא מיקריא חצר והוא הדין היכא דלית בה בהאי חצר אלא שני בתים שאין עליהן תקרה דאי אית בה שיעורא דמטי ליה לכל חד מינייהו ארבע אמות על שמונה אית בה דין חלוקה ואי לא לית בה דין חלוקה

והני מילי באתרא דקרו לה לחצר כי האי גונא חצר אבל באתרא דלא קרו ליה חצר אי נמי בעיר חדשה דאי' בה לקושאי דאתו מכמה דוכאתי דשאנו מהדרי אלישנא דקרא פסקינן וזיל בתר שעת חלוקה וכל היכא דמקמי חלוקה מיקריא חצר מחמת דאית בה בית הראוי לדירה ולפכין חצר הראויה לדיר לפום הכך שיעוריה דפרישנא גבי חצר לית בה דין חלוקה אלא היכא דאית בה שיעורא דמטי ליה לכל חד מינייהו בית מקורה שיש בו ד' אמות על ארבע אמות ולפכין חצר שיש בה ארבע אמות על ד"א דמיקרי הכל חצר דאי לית ביה כי האי שיעורא אית בה בכולה דינא דגוד או אגוד ואי מעיקרא לא גמר' עבידתה דהאי חצר לאיקרויי חצר מחמת דלא הוה בה בשעת חלוקת בית מקורה הראוי לדירה אע"ג דאית בה כמה בתים שאינן מקורין ואית בה בחצר שיעור דמטי ליה לכל חד מינייהו מינה שיעור חצר כיון דלית להו להני בתים שם חצר לכרופינהו ולשווינהו לכולהו בהדי אוירא דחצר בחדא ארעא למפלג ליה לכל חד מינייהו אחד מילתא הוו להו הכהו בתים כבתים שאין להן חצר והויא לה ההיא חצר דקימא בינייהו כחצר שאין להן חצר בתים דכל היכא דלא שוו להדדי בין בשבח בין במדה בין בדמים כל חד מינייהו באנפי נפשיה קאי בין לענין דין חלוקה בין לענין דינא דגוד או איגוד

והני מילי היכא דחד בעי דין חלוקה או דינא דגוד או איגוד ואידך שקלי' אי נמי דבעי למיקם בה בשותפות כדמעיקרא אבל היכא דלא קא תבע ליה חד מינייהו לחבריה בדין חלוקה ולא בדינא דגוד

או

או איגוד ואיכא חד מינייהו דקא תבע ליה לחברי' לקרויינהו להני בתים הדין עמו מידי דהוה אכל מילתא דשותפות' דמכו שותפי למכפא בה להדדי לכל מילתא דנטירותא דצריכא לה כגון בית שער ודלת ונגר ומנעול לחצר והאי תקרא נמי נטירותא דצריכא להו להני בתים היא אי משום גנבי ואי משום מיא דמטרא דמקלקל להו לאשיתא ובתר דמקרו להו אי תבע בה חד מינייהו דין חלוקה או דינא דגוד או איגוד דייניגן בה לפום מאי דסגייא למידן בה השתא בשעת תביעה ולא מצי נתבע מעיקרא למימר לא ניחא לי לקירויי לאפוקיה מדין חורבה ולאוקומיה אדין חצר דכל במה דניחא להו למיקם בשותפותא מיחייבי בכולהו חיובי דשותפותא ולא מצי חד מינייהו לאשתמוטיה מהאי חיובא אלא היכא דתבע ליה מיד כדין חלוקה או כדין דגוד או איגוד דהתם ודאי לא כייפינן ליה לאפוקי בה השתא מידי דלא צריך ליה לשעתיה אלא כייפינן ליה למאי דמחייב בגווה מדין חלוקה או מדינא דגוד או איגוד דהי כליב כל חד מינייהו עביד ביה בהולקיה מאי דבעי ואי אגיד לה חד מינייהו כיון דאיסתלק ליה אידך מינה בזוזי האי דאגיד לה עביד בה בכולה מאי דבעי

ה"ה היכא דזכי ביה חד מינייהו דהאי בית שאינו מקורה אי נמי חכין מקורה וחכין שאינו מקורה באפי נפשיה וקא בעי לקירויי הדין עמו ולא מצו בני חצר למית' ליה לאו כל כמינך לקירויי ולאוקומי בחזקת בית שיש לו ד"א בחצר דמשום חששא דידהו לא מפסדינן ליה לדיליה בידים

ומאי שנא מהאיא דסבר רמי בר חמא למימר בד ארבעי לא לשוויה בר תימני אי נמי תרי בני תרתי תרתי דקא שקיל תימני בחצר התם דאי שביק לה כדמעיקרא לית ליה פסידא לבני חצר הוא דאית להו פסידא לפסידא דבני חצר הוא חיישינן הכא דאי שביק ליה כשאינו מקורה אית ליה פסידא ולית לה תקנתא אלא על ידי תקרא חיישינן לפסידיה דאילו פסידא דבני חצר אית ליה תקנתא למטבד שיטרא מאי אמרת כמלאו אלו צריכין לשמור שטרן מן העכברים טירחא בעלמא הוא ומיחש לטירחא דחד במקום דמפסדינן ליה לחבריה הפסד גמור לא חיישינן מידי דהוה אשובר דחיישינן לפסידיה דמלוה ולא חיישינן לטרחיה דלוה דצריך לשמור שוברו מן העכברים ואף הא נמי דכותה

✱ קמח בעא מיניה רב הונא מר'אמי אחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו או אין בני מבוי מעכבין עליו אכסניא לפי בני אדם מתחלקת או לפי פתחים מתחלקת א"ל בני מבוי מעכבין עליו כלומר בני מבוי שבקש להחזיר פתחו שם מעכבין עליו מפני שמרבה עליהן את הדרך ואכסניא לפי בני אדם מתחלקת מאי אכסניא זבל של אכסני' שדרך האכסנאין להטיל בהמותיהן בחצר דכיון דמעלמא קא אתו ואין רוב הבתים מועיל בו כלום לפיכך מתחלק לפי בני אדם שיש להן חלק בחצר או שהיא שכורה להן תניא נמי הכי זבל שבחצר מתחלק לפי פתחים לפי שעיקרו מן הבתים הוא ולפי רוב הבתים ירבה הזבל ואכסניא מתחלקת לפי בני אדם ומסתברא דוקא זבל של אכסניא שהניחוהו בחצר אבל זבל של אכסניא שנעשה בבתים כל אחד ואחד זכה בו בעל הבית דהפקירא הוא וזכה לו ביתו דחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואין לשאר בתים בו זכות וזם הוציאוהו לחצר ונתערב ואין ידוע איזה היה הרבה ואיזה היה ממועט מתחלק לפי פתחים דומיא דזבל שבחצר והאי לפי בני אדם דקאמרינן דוקא לפי בני אדם

שיש להן זכות בחצר אבל שאר בני ביתו של כל אחד ואחד אין להן חלק בו דהא לית ליהו זכותא בחצר

והא דאמרינן בני מבוי מעכבין עליו הני מילי במבוי שאינו מפולש משני צדדיו מפני שמרבה עליהן את הדרך אבל במבוי מפולש משני צדדיו כיון שהרבים בוקעין בו אין מעכבין דהוה לו כרשות הרבים ולית ביה טעמ' דרבויי דרך שהרי הרבים בוקעין בו ואין בני מבוי יכולין לעכב עליהן ומסתברא דאי אית ליה דלתות שנועלין בלילה כסתום דמי ואית ביה טעמא דרבוי דרך שהרי מרבה עליהן בלילה את הדרך

✱ קמד ושמעינן מינה דשנים שעשו שותפין בחצר לזה שני שלישים ולזה שליש ואין אחד מהן מכיר את חלקו בחצר ומלאו בה מציאה חולקין בשוה מאי טעמא דכיון דאין אחד מהן מכיר את חלקו שניהן משתמשין בה בשוה ודין הוא שתזכה לשניהן בשוה ודייקינן לה לנא מילתא מדקא מיבעי' לן גבי זבל של אכסניא אי לפי פתחים מתחלקת או לפי בני אדם מתחלקת דש"מ דכי קא מבעיא לן היכא דלחד אית לה חד ביתא ולחד תרי ביתי וקא מבעיא לן דלפי בני אדם מתחלקת והא הכא דההוא דאית ליה תרי בתי אית ליה זכותא בחצר טפי משום ארבע אמות דפתחים ואפילו הכי קאמרינן לפי בני אדם מתחלקת ופלגיה ליה בשוה

✱ קמה אמר רב הונא אחד מבני מבוי שבקש לסתום כנגד פתחו בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך כגון מבוי ארוך שיש בו פתחים הרבה לארכו מפתחו ועד חכיו וחכיו הפנימי אין בו אלא בית אחד אם רצה בעל הבית הפנימי לסתום כנגד פתחו ולהוציא פתחו בחלי המבוי ולהכניס את חלי המבוי בחלקו בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהן את הדרך שכיון שנתמעט ארכו של מבוי ולא נתמעטו החצרות שהיו משתמשות בו נמצא הדרך רבה על החיצונים שהרי מתחילה היה בעל החצר הפנימית נכנס במבוי עד פתחו שהיה בסוף המבוי ומפרק שם והיתה דריכת הרגל מתמעטת מחלין החיצון ועכשיו הרי כולן מפרקין משאן בחלי המבוי ומרבה עליהן את הדרך ונמצאו דוחקין זה את זה מתיבי חמשה חצרות הפתוחות למבוי כולם משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה והשאר כולן משתמשות עם השניה והשניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם החיצונה נמצאת הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה דש"מ דכל חדא לית לה רשותא לאשתמושי אלא מכנגד פתחה ולחוץ עד פתחו של מבוי לפיכך אם בקשה הפנימית לסתום כנגד פתחה אין בני מבוי מעכבין עליה דהא מעיקרא נמי לא הוה לה רשותא לאשתמושי בהדה והשתא נמי לא קא משתמשי בהדהו פנימי' גופה אי הוה בעיא למישבקיה לסוף המבוי פנוי ולאישתמושי בהדי חיצונה הדין עמה ואשתכח דהשתא כי סתמא נמי כנגד פתחא ליכא ריבוי דרך טפי ממאי דהוה מעיקרא כלל וקשי' לרב הונא ואסיקנא תנאי היא דתניא אחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו היה סתום ובקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין עליו וחמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה והשאר כולן משתמשות עם השניה ואין צריך לומר עם החיצונה והשניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם החיצונה נמצא' הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה דברי רבי רבי ש' בן אלעזר אומר חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות במבוי כלומר כולן משתמשות בכל המבוי בשוה וקם ליה רב הונא כרבי

שמעון בן אלעזר. ולית הלכתא כותיה דהא דכי פליג עליה וקימא לן הלכתא כרבי מחברו ועוד דהא תניא סתמא באידך מתניתא קמייתא דרב וקס ליה רב הונא כיחידאה ולית הלכתא כותיה ומ"מ דלא מעכבי בני מבוי סתום אהדדי מטעם דרבוי דרך אלא בדוכתא דלית ליה למרכה דירכא טילויה לרשותיה אבל היכא דאית ליה דירכא עילויה לרשותיה לא דייכינן ביה דין ריבוי דרך כלל דמימריה דרב הונא דאית ליה דין ריבוי דרך במבוי בכל אנפא הא אידחי ממתניתא דחמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה והשאר כולן משתמשות עם השניה ואין צריך לומר עם החיצונה והשניה משתמשת לעצמה ומשתמשת עם החיצונה כמכאת הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה ומוילא שמעת דכל היכא דאית ליה דירכא לרשותיה ההוא דוכתא דומיא דלשניה על החיצונה ולשאר על השניה ליכא לעכובי עליה בההוא דוכתא מדין רבוי דרך כלל ואפילו למיפתח בה פתחא אחרינא והכי נמי מסתברא דאלת"ה אשמעינן רישא דההיא מתניתא דאחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני מבוי מעכבין עליו דמשמע טעמא אחד מבני מבוי זה שבקש להחזיר פתחו למבוי אחד שלא היה לו בתוכו פתח דלא הוה מבני אותו המבוי האחר כלל הא אם בקש להחזיר פתחו למבוי שני שהיה לו בתוכו פתח דלגבי דהאי גברא לאו מבוי אחד מיקרי אין בני מבוי השני מעכבין עליו דהא דומייא דבקש להחזיר פתחו למבוי אחר קא ממעיט דמשמע למבוי דלא הוה ליה להאי גברא פתח בגויה כלל וכי תימא דילמא האי דמבוי אחר דקתני לאו לגבי בעל הפתח קאי אלא לגבי מבוי קמא גופיה קאי דלגבי מבוי קמא האי מבוי אחד מיקרי לא סלקא דעתך דאם כן לימא לי למיתני רישא אחד מבני מבוי כלל ליתני מי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחד בני מבוי מעכבין עליו אלא להכי תנא רישא אחד מבני מבוי לאשמועינן טעמא דלמבוי אחר שלא היה מבני אותו מבוי ומאי הוא דלא הויא ליה דריסת הרגל בגוויה הא למבוי שהיה לו פתח בתוכו דאית ליה דריסת הרגל אין בני מבוי שבקש לפתוח בו פתח אחד בני מבוי מעכבין עליו ואע"ג דהויא ליה דריסת הרגל עלויה מקמי הכין כלל אלא מדקתני למבוי אחר דוקא ש"מ למבוי אחד הוא דמעכבין עליו הא לאותו מבוי אין מעכבין עליו וסופה דקתני כולן משתמשות עם החיצונה כו' דמשמע הנך אין אחריתי לא הוה לה פתחא התם עד השתא לא רשותא קמ"ל דאפילו הנך דהויאן עד השתא לית לה לכל חדא מיניהי לאשתמושי אלא מפתחא ולחוץ ולאפוקי מדרשב"ג דאמר חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות במבוי ת"ש נמי דתנן לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין דאית להו לבני חצר זכותא בגויה לכמה מילי טפי מבני מבוי במבוי ואפי' לענין דין רבוי דרך כדבעינן לברורי לקמן אבל למבוי דלית ליהו בגויה אלא דריסת הרגל לא מעכבי עילויה מדין ריבוי דרך אלא למאן דלא הוה ליה בגויה עד השתא דריסת הרגל או בדוכתא דלית ליה בגויה אפילו דריסת הרגל דאי לא תימא הכי ליאשמועינן למבוי וכל שכן לחצר השותפין אלא מדאשמועינן לחצר השותפין ש"מ דלמבוי כי האי גוונא לא פסיקא ליה דהא בכל דוכתא דאית ליה דריסת הרגל עילויה אית ליה רשותא למפתח בגויה וכי תימא אי הכי רישא דקתני לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין הכי נמי דלמבוי כי האי

גוונא שפיר דמי והא איכא היזק ראיה. אין הכי נמי וטעמא דמילתא משום דלא עביד גזירה אלא לדריסת הרגל שעלמא ולא עדיף. מנגין שאינן שווין לדירה דאין בהן היזק ראיה והכי נמי מסתברא דכי איירי ברבוי דרך בחצר השותפין למעוטי מבוי הוא דאי אמרת תנא חצר השותפין וה"ה למבוי אלא הא דקתני התם אבל בונה עליה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו דאוקימנא באכסדרא דאי הויא עליה על גבי ביתו ממש לא מכני שמרבה עליהן את הדרך הכי נמי דה"ה דלחצר שבמבוי לא א"כ לא שביק מר חיי לכל בריה אלא לאו ש"מ דוקא נקט לחצר השותפין אבל למבוי שפיר דמי וכי תימא א"כ הא דתנן לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון הכ"נ דלמבוי שפיר דמי והא היזק ראיה ותו הא מדקתני סיפא אבל פותח הוא לר"הר פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון מכלל דלמבוי סתום כי האי גוונא לא שאני התם דקתני סופא לגלויי רישא דמבוי בהא מילתא כחצר השותפין דמי אבל למיפתח לגוויה פתחא שלא כנגד פתח חבירו דינא כדאמר מעיקרא וסופא דההיא מתני' דקתני היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים דש"מ דבמבוי כי האי גוונא לא כולה מילתא בפתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון קאי דאית בהו היזק ראיה במבוי וכי תימא מ"מ קשיא אי אמרת התם גבי פתח כנגד פתח תנא חצר השותפין והו"ה למבוי ליתני למבוי וכ"ש לחצר השותפין התם חצר השותפין איצטריכא ליה דאי תנא מבוי סד"א מבוי הוא דלא יפתח לכיון דמבוי גופיה לית ביה היזק ראיה כדאמרן ופתחים וחלונות אית בהו הזק ראיה לא יפתח פתח כנגד פתח דלא מצי אמר ליה סוף סוף הא קא בעית לאצטנועי מינאי במבוי אבל חצר השותפין דאית ביה בחצר היזק ראיה ס"לא מצי אמר ליה סוף סוף הא קא בעית לאצטנועי מינאי בחצר קמ"ל דאפי' לחצר השותפין לא יפתח פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון דאמר ליה מעיקרא בחצר בעינא לאיצטנועי מינך בבית לא בעינא לאצטנועי מינך השתא אפילו בבית נמי בעינא לאצטנועי מינך אבל הך מתניתא דמשום ריבוי דרך הוא אם איתא דאיכא דין ריבוי דרך במבוי כמה דאיכא בחצר ליאשמעינן למבוי וכל שכן לחצר אלא מדנקט לחצר השותפין ש"מ אין דין ריבוי דרך במבוי אלא למאן דלית ליה דריסת הרגל בגויה כלל או בדוכתא דלית ליה בגויה דריסת הרגל כלל כדפרישנא לעיל ואשכחן בהדיא דשאני לן דינא לחצר מדינא דמבוי לענין רבוי דרך דקתני התם בפ"לא יחפור ולשכנו אינו כופהו וגבי חצר קתני התם אחד מבני חצר שבקש לעשות רופא כו' בני חצר מעכבין עליו וכבר ברירנא התם להיא בירור יפה ושמעינן נמי מילה לאחד מבני מבוי שבקש לסתום כנגד פתחו אין בני מבוי החיצונים מעכבין עליו ולא תימא הני מילי היכא דקאי האי פנימי בסוף המבוי וקא בעי למיסתם לפנים מפתחיהן של שאר מבני מבוי דכיון דלדידיה לחודיה הוא דאית ליה אורחא עד סוף המבוי להיעל לפתחיה ולהנך לית להו דהא לית ליה לחד מיניהו לאשתמושי אלא עד פתחן אשתכח דמפתחיהן של חיצונים רשותא דפנימי לחודיה היא שא אפילו היכא דלא קאי פנימי שא לפלגיה דמבוי מנכר חצר דאשתכח דלדידיה נמי לית ליה אורחא מפתחו ולפנים טפי מאחר מכל בני מבוי כי קא סתם רשותיה לחודיה קא סתים לפיון דפנימי ליכא דמעכב עליה למיעל התם ואילו איכא יכיל פנימי לעכובי עליהו מטעמא דריבוי דרך דהא לא אפשר ליה למיעל להתם עד דחליפי אפתחא דפנימי ואיכא ריבוי דרך לגבי פנימי אשתכח דרשותא דמיחדא ליה לפנימי

היא

היא דהויא לה לגביה במבוי שאין בו אלא פתח אחד מכרו וכלפי רשאו דלית ליה לאיבעי אחריכא רשותא בגויה מיהו לא שנא קאי בסופו ולא שנא באמצעיתו דוקא במבוי שאינו מפולש לרשות הרבים אי נמי במפולש לרשות הרבים ויש לו דלתות אבל מפולש לרשות הרבים ואין לו דלתות אפילו חד הכי רשות הרבים מעכב עליה כדבעינן למימר קמן ׃

ברם צריך את למידע דלא דיינינן האי דינא דפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה אלא במבוי לפי שאין לבעלים זכות בו מחמת עצמו של מבוי אלא מחמת הבתים והחצרות הפתוחות לתוכו לפיכך אין זכות לחצר להשתמש לפני'מכנגד פתחה אבל חצר השותפין שאין זכות השותפין בה מחמת הבתים שבתוכה בלבד אלא מחמת עצמה של חצר שזכו בה מחמת ירושה או מחמת דעת אחרת שמקנה אותה אין הפנימי רשאי לסתום כנגד פתחו אלא אם כן נתברר שחלקו מן החצר מסויים לצד ביתו או שדין חלוקה זוכה לו לפי חלקו לסתום כנגד פתחו והא דתנן שהמבוי לחצרות כחצר לבתים התם לענין עירוב ומאי דדמי ליה מאחר מילי דלא שייך לפלוגי בהו בין מבוי לחצר אבל במילתא דשייך לפלוגי בה בין מבוי לחצר לאו כחצר דמיא דאם כן אפי' מבוי נמי לדון ביה דין חלוקה ודינא דגוד או איגוד כחצר אלא ודאי ש"מ דלאו כללא דשייך בכל מילי הוא

וכי תימא נמי גרע מפתחו של שמיני ולפנים לגבי שאר בני מבוי טפי ממבואות המפולשין לרשות הרבים לגבי בני רשות הרבים דהם בקשו בני מבוי להעמיד להן דלתות בני רשות הרבים מעכבין עליהם לא דמי דהלין מבואות המפולשים לרבי' הרבים איידי דנפישי בני רשות הרבים זימנין דדחקי ועיילי טובא אבל בני מבוי לגבי מבוי דדירי בגויה לא נפישי ולא דחיק להו מבוי למיעל עד סופיה אלא היכא דדחקי לה בני רשות הרבים וכבר בררנא דלאו במפולשין לרשות הרבים קאי ואם תימצי לומר במפולשין בשיש להן דלתות ׃

קמו הרי אמרו היה סתום ובקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין עליו אמר רבה לא שאנו אלא דלא פרץ את פצמיו אבל פרץ את פצימיו בני מבוי מעכבין עליו ופצימין הן הן מזוזות הפתח כדאמרינן גבי מזוזה דמתמעטי בית שאין לו פצימין מדוקא דמזוזות ודרך מזוזות הפתח להיות בתחל' הבנין שלא יהא בהן פגם ויולא שלא יזוקו בהן בכניסה ויציא' לפיכ'אם לא פרץ את פצימיו אלא מלא חללו של פתח בבנין עדיין תורת פתח עליו וגלי אדעתיה דלא סלקא לזכותיה מהאי מבוי אלא כי סתמיה בתורת ערא' סתמה דאכתי דעתיה עלויה למפתחיה לפיכך אם בקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין עליו אבל אם פרץ את פצימיו ועשאן כפרכה זו שאין בדיה שוין אלא פגום נכנס פגום יוצא וסתמו בתורת כותל שאין בו פתח מתחלה שכל נדבכיו קבורים באריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח בטלי' מתורת פתח וגלי אדעתיה דסלוקיה סלקה לזכותיה דההוא פתחא מההוא מבוי לגמרי לפיכך אם בקש לפתחו בני מבוי מעכבין עליו דכמאן דאתי למפתח לכתחילה דמי אמר ליה אביי לרבה תניא דמסייע לך בית סתום יש לו ארבע אמות פרץ את פצימיו אין לו ד' אמו' א' בית סתום ונראו מטמא ז' ביו קתני מיהא בית סתום יש לו ארבע אמות ש"מ דכל כמה דלא פרץ את פצימיו לא סליק זכותיה דהאי פתח האי מהאי חצר שהרי עדיין תורת פתח עליו וכי סתמיה בתורת ערא' סתמיה לפיכך

הרי הוא כפתוח ליטול ארבע אמות בחצר ואין צריך לומר שיש לו רשות לפתחו דהני ארבע אמות טעמא מאי משום פירוק משאו ואי לית ליה רשותא למפתחיה ד"א לימא ליה פרץ את פצמיו אין לו ארבע אמות דכיון דבטיל מיניה תורת פתח סלוקי סלקה לרשותיה מהאי חצר לגמרי ואי בעי לאפתחיה הוה ליה כמאן דאתי לנופתחיה לכתחלה והוא הדין גבי מבוי דמבוי וחצר בהאי עניינא חד טעמא ניניהו ולא תימא הני מילי היכא דלא חלפי עליה שני חזקה כשהוא סתום שלא מחאה בחזקתיה קמייתא קאי אדא מדלא מהני לאסתלוקי לאלתר ש"מ כפתוח דאי משום דהוי כמחאה דלא מהגיא אלא עד תלת שני מאי עבד דהוי כמחאה אי משום דסתמיה ההיא סתימא לאו לסיועיה קא אתיא אלא לאורועי קא אתיא דאי הוי פריצת פצימין בהדיה הוה מסתלק ואי הוה פתוח כדמעיקרא הוה אלימא טעותיה טפי ואי משום דלא פרץ פצימיו התם לאו מידי קא עביד ובמאי קימא ליה מחאה אלא על כרחיך משום דחשבינן ליה כפתוח הוא ופתוח לא בעי מחאה אלא היכא דאשתמוש שאר בני חצר לפולה חצר לאודייהו תשמישה דקימא ביה חזקת בחצר השותפין תדע נמי דהא דומייא דטומאה קתני דלא שייכא בה מחאה אלא משום דחשבינן ליה כפתוח הוא

ושמעינן נמי מינה דהיכא דפתחיה להאי פתחא לכתחילה שלא ברשות כי מחייבינן ליה למסתמיה לא סגייא ליה בסתמא גרידתא עד דפריץ להן לפצימיה כי היכי דלא תשתייר ליה זכותא בגויה דאי לאו הכי כל כמה דלא אייתי חבריה סהדי דמעיקרא שלא בדין פתחיה כפתוח דיינינן ליה והאי בית סתום דקאמרינן דיש לו ארבע אמות לא תימא הני מילי דסתמיה מארי בתרא לבתר דקניא דקנו ליה ד"א בחצר מקמי דסתמיה דבסתימא עראי לא מסתלק מארבע אמות דקנו ליה מקמי הכין אלא אפי'היכא דסתמיה מריה קמא מקמי דאקנייה להאי בתרא קנו ליה להאי בתרא ארבע אמות בחצר דכיון דלא פרץ את פצימיו כמאן דאקנייה נהליה כשהוא פתוח דמי דתנא דברייתא בית סתום סתמי קתני דמשמע דמשתמא אית ליה ד"א בחצר ואי ס"ד היכא דזבניה כשהוא סתום לית ליה ד"א משתמא היכי יהבינן ליה ד"א עד דמייתי ראיה דזבניה כשהוא פתוח אי נמי דהוס פתיח גביה מעיקרא אלא מדלא אצרכוה לאייתויי ראיה שמע מינה דאפילו היכא דזבניה כשהוא סתום יש לו ארבע אמות וליכא לאפוקי מתנית' מפשטה אלא בראיה

ומאי שנא מבית אבין מקורה ואבין אינו מקורה ואע"ג דלקרויי קאי ולהכי מקרו ליה צריך ד"א לפירוק משאו לא חשבינן ליה מעיקרא כמקורה אלא אמרינן כי אקנייה ניהליה למאי דחזי בשעת הקנאה הוא דאקנייה נהליה ולית ליה ד"א ואלו גבי בית סתום כיון דאיכא למימר דלמפתחיה קאי קא חשבת ליה כמאן דאקנייה נהליה מעיקרא כשהוא פתוח לאקנויי ליה ד"א אי משום דאי לאו אדעתא דמפתחיה אקני ליה לא הוי לאשתמושי ביה כלל אי הכי אפילו כרץ את פצימיו נמי אלא על כרחיך טעמא דמילתא משום דבית סתום כל כמה דלא פרץ את פצימיו כפתוח דמי ודקא קשיא לך אבין אינו מקורה לא דמי חסר ליתר דאלו גבי המוסר תקרה כיון דההוא קרוי דמצריך ליה ארבע אמות לפירוק משאו ליתיה בהאי ביתא בשעת הקנאה לית ליה ארבע אמות דלאו ביתא דצריך ארבע אמות אקני ליה ואלו גבי בית סתום כיון דההוא בית דהוה צריך מעיקרא כשהיה פתוח ארבע אמות

אמות כלקחי ולא מיחסר מידי בשעת מכירה אלא שתימת הפתח בעלמא הוא דאתוספא ביה וכי שקלי לה להיא תוספת הרי ביתא כדמעיקרא היא סתימה כיון דסתימת עראי היא כבטילת דלת בעלמא חשבינן ליה ומעיקרא ביתא דבריך ארבע אמות אקני ליה דלאו מחוסר מעשה בגופו של בית הוא וכמאן דפתיח מעיקרא דמי

והשתא דאתית להכי לא תימא הני מילי דלית ליה פתחא אחרינא דפתיח בעינן הקנאה דומיא דמיירי לענין טומאה ודיקא נמי דקתני בית סתום ולא קתני פתח סתום אלא אפילו היכא דאית ליה פתח אחרינא דפתיח בעינן הקנאה להאי חצר שמאן דפתיח תרווייהו דמי דמידי הוא טעמא אלא משום דכל כמה דלא פרץ את פצימיו כפתוח דמי מה לי אית ליה פתח אחר פתוח מה לי לית ליה כיון דאילו הוו ליה להאי בית תרי פתחי דפתיחי לה להאי חצר באנפא דחזי למיתב ליה לכל חד מינייהו ד"א הוה יהבינן ליה לכל חד מינייהו ד"א הוה יהבינן ליה לכל חד מינייהו ד"א כל פתחא ופתחא בבית בכני עלמא דמי וכי היכי דבית סתום יש לו דד"א דכמאן דפתוח בשעת הקנאה דמי כי אית ליה חד פתוח וחד סתום נמי ההוא סתום דפתוח בשעת הקנאה דמי וה"ה היכא דהוי חד פתחא מקלתו פתוח ומקלתו סתום כמאן דפתוח כוליה דמי חד טעמא הוא ובדין הוא דליתני פתח סתום יש לו ד"א ואיידי דאיצטריך למיתנא גבי טומאה בית סתום למשמע דלית ליה פתח פתוח כלל דא"כ משיכא דאינו מטמא כל סביביו ועוד פרץ את פצימיו כיון דאית ליה פתח אחר אמאי מטמא כל סביביו תנא נמי גבי ארבע אמות בית סתום ועוד דממעיטת ביה שפיר דלא אפי' גבי ד"א נמי בית סתום אצטריכ' ליה סד"א כיון דלא פתיח ליה פתחא להאי חצר כלל סלוקיה להאי חצר כלל סלוקי מלקא לזוכתיה דהאי ביתא מהאי חצר לגמרי קמ"ל דלא וכל שכן היכא דפתיח ליה פתחא אחרינא דגלי אדעתיה דלא אסתלק לגמרי וכי תימא אדרבא היכא דפתיח ליה פתחא אחרינא ריעא זכותיה דהאי פתח סתום טפי דהא יהביה לאידך למהוי לחוריה פתחא מידי דהוה אכירא דשופלי א"כ כי פתיחי תרווייהו נמי וכבר בריכנא דלא שייך האי טעמא אלא גבי פירא דשופלי אבל גבי בית העשוי לדירה לא תרע דהא ליכא דבית סתום לגבי חצר כי דינא דפתח סתום לגבי מבוי דמי וכי היכי דגבי מבוי אע"ג דאית ליה פתחא בדוכתא אחרינא לא אמרינן אסתלוקי אסתלק מהאי סתום דהוא אאחד מבני מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר קאי גבי בית שבחצר נמי אף על גב דאית ליה חד פתוח וחד סתום ההוא סתום נמי כפתוח דיינינן ליה

והיכא דסתמיה מריה בתרא דקאמרינן דאית ליה ד"א לא תימא הני מילי דסתמיה מריה דאיכא למימר דכי סתמיה בתורת עראי סתמיה לפי שעה אלא היכא דסתמוה בני חצר באפי ושתיק כל כמה דלא פרץ את פצימיו לא מסתלק דאי לא תימא הכי מסתמא אמאי אית ליה ד"א ליחוש דילמא בני חצר הוא דסתמוה באנפיה ושתיק ולוקמיה בחזקת סתום כדהשתא ולא תימא הני מילי היכא דלא סייע מריה בהדייהו אלא אפילו סייע מריה בהדייהו כולהו שלוחותיה קא עבדי ולצורך בעל הבית הוא דסתמוה וכמאן דסתמיה איהו לחוריה דמי דכל כמה דלא פרץ את פצימיו לא אסתלק כסתמיה דהא מתניתא ומאי שנא מגודא דרב ענן דאי לאו דלא ידע כי אתא מריה וסייע בגוא בהדיה הוה קיימא ליה חזקה התם בין דגודא דהחזיק הוא אנן סהדי דלצורך נפשיה הוא לבנויי וכי אתא מריה ארעא וסייע בהדיה גלי אדעתיה דניחא לאקנויי ליה מקום הכותל וכמאן דאמר ליה לך חזק וקנה אבל הכא דמקום הכותל לא קני ליה למחזיק שליחותיה דמריה קא עבד וכמאן דסתמיה מריה לחודיה דמי דאי פרץ את פצימיו מסתלק ואי לא מסתלק והשתא דאתית להכי אפילו פרץ בעל דין את פצימיו וחזייה מריה ושתיק כל כמה דלא סייע בהדיה לא מסתלק דהא לא קני ליה כותל ולא מחזי' בהכי כי מעשה דרב ענן ואמתכ' דכותל ביתא דחבריה קא בני ושתיקה בעלמא לא מסלק ד"א עד דמסייע בהדי מחזי' ומגו דלא מסתלק מד"א מפתחא גופיה נמי לא מסתלק דלא יהא אלא דקא פתח ליה השתא לכתחילה כי קא פתח לרשותא דנפשיה קא פתח ולא תימא הני מילי בחזקה שאין עמה טענה אלא אפילו בחזק' שיש עמה טענה נמי לא שהכי דאי מטעמא דשבכין לית הלכתא כר' יהודה ואי מטעמא דלא חכיף איניש למיגזר דיקלא דלאו דיליה ולמיכל ארעא דלאו דיליה הני מילי לאפטורי מתשלומין והוא דטעין מעיקרא לפירות ירדתי וכיוצא בה אבל היכא דטעין טענה שייכא בגופא דארעא לא היבעייא דלא הויא חזקה לגופא דארעא מטעמא דאמרי' ליה אחוי שטריך אלא לאפטורי מתשלומין נמי כי איכא סהדי דגזר ואכל לא מיפטר כדמיברר התם מדרב נחמן דאמר הדרא ארעא והדרי פירי אבל ולאי אי סייע מרי ביתא בהדי מחזיק הוה ליה כמאן דסתמיה מרי לענין סלוקיה זכותיה דההוא פתחא מהאי חצר לגמרי אבל לאסתלוקי מכותל גופיה לא מהכי דכותל ביתו הוא ומביתא גופיה לא אסתלק דהאי דמסייע מריה בהדיה לאו לאקנויי לכותל נהליה קא מסייע אלא לצורך נפשיה קא עביד לסלוקיה להאי פתח מהאי חצר והאיך דקא בני שליחו' דמריה קא עביד כדברירנא

וכי תימא תינח היכא דסתמיה חד מבני חצר בפריצת פצימין ואתא מריה וסייע בהדיה דהויא חזקה לסלוקי זכותי' מההיא חצר אלא היכא דסתמיה מריה לחודיה מאי חזקה אית להו לבני חצר בהכי מי איכא חזקה דמחזיק איניש בנכשיה לאקנויי ליה לאחרינא שאני הכא דבני חצר כי קא זכו בהו בהני ארבע אמות לאו בתורת הקנאה קא זכו בהו אלא בתורת אסתלוקי הוא דקא זכו בהו דאע"ג דהני ארבע אמות דפתחים כי זאכי בהו מריהו לגמרי קא זכי בהו כיון דעיקר ההיא זכותא מכח הפתח היא כל כמה דלא מסתלק כל חד מיניהו מחולקא דחבריה בקנין או בחזקה וכיוצא בהן אי סלקיה מרי פתחא לפתחי' מהאי חצר לגמרי ממילא סלקא לזכותיה דההוא פתחא מינה לגמרי ואע"ג דלא אקני להו לבני חצר ולא מידי ואע"ג דלא אסתלק לגביהו בפי' מידי דהוה אהיכא דקנו מיניה דסלקה לזכותיה דההוא פתחא מהאי חצר ואע"ג דלא פריש דסלקה לזכותיה לגבי בני חצר מסתלק כדתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת ממנה לא אמר כלום וקימא לן דאי קנו מידו מסתלק ואפי' בהאי ליכא הכא נמי כיון דפרץ את פצימיו אין לך סילוק גדול מזה והא דתנן מי שהיה נשוי שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה הראשונה ללוקח דין ודברים אין לי עמך דאלמא עמך נמי בעינן שאני התם דלא כתבה ליה על שדה זו ואפילו היכא דכתבה ליה על שדה זו נמי צריך עמך למעוטי משעבודא דשנייה דאי לאו עמך הוה מסתלק' מהאי שדה לגמרי ואפי' לגבי שניה אהני עמך למטרפה משנייה

והני מילי מארבע אמות דפתחים אבל מזכותא דקני בה בחצר שלא מחמת פתח

זה לא מסתלק ואפילו מארבע אמות דפתחים נמי לוקח דפרץ את פצימיו מקמי חלוקה אבל היכא דלא פרץ את פצימיו אלא לאחר חלוקה דואפי ביה כל חד מיניהו בחולקיה מכל החצר בקניין או בחזקה וכיונא בה ואע"פ שלא הספיקו לבנות את הכותל עד שפרץ זה פצימיו של פתח לא מסתלק בהכי אפילו מארבע אמות דפתחים דהשתא לאו מכח ההוא פתחא בלחוד הוא דקא זכי בהו מארבע אמות דפתחים דהא זכה ליה בגויהו בכלל שאר חולקיה מכח שאר השותפין ואע"ג דסלקיה לזכותא דההוא פתח מהאי חצר בפירוש לא מסתלק עד דמסליק לה לזכותא דנפשיה מינה והוא דקנו מיניה דאלו פרצת פצימין לא מהניא אלא לסלוקיה זכותיה דההוא פתח מהאי חצר: ואמטול הכי לא מהניא אלא לאסתלוקי מזכותא דלא תליא השתא אלא בההוא פתחא לא אסתלוקי מזכותא דאתיא ליה נמי מאכפא אחרינא לא מהניא

ולענין דרך כל היכא דאהני לאסתלוקי מכולה חצר אסתלק ליה נמי מדרך לא קנייא ליה דרך למרה אלא למיעל מינה להיא רשותא דאית ליה אבל לרשותא אחריתי אפילו לידיה נמי לא כדקתני התם ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת והכא כיון דאסתלק ליה מההוא רשותא דקניא ליה דרך מחמתה ממילא אסתלק ליה מההוא דרך לגמרי וכל היכא דאשתייר ליה התם רשותא דהוה ליה למיעל לגויה מהאי דרך לא אסתלק ליה מדרך

והני מילי לענין פתח שבחצר אבל לענין פתח שבמבוי כיון דלא קני להו מבוי להכהו דדיירי בגויה אלא מחמת פתחי דפתחי לגויה ולאו קנין גמור הוא אלא מחמת דלית בה אורחא לאיניש אחרינא כדבעינן לברורי קמן כל היכא דלא פרץ את פצימיו לא שנא סתמיה איהו ולא שנא סתמוה בני מבוי באנפיה ל"ש סייע איהו בהדייהו לא מסתלק דכפתו דמי כדקתני בברייתא בהדיא היה סתום ובקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין עליו ואי פרץ את פצימיו לא שנא סתמיה מאריה ולא שנא בני מבוי וחזייה איהו ושתיק אע"ג דלא סייע איהו בהדיהו מסתלק דכי היכי דקני ביה זכותא במחילה דפתיחת הפתח גרידתא מחמת דחזו ליה בני מבוי ושתקי כדבעינן לברורי לקמן • הכי נמי מסתלק מיניה במחילה דסתימת הפתח גרידתא דחזא דסתמי ליה בני מבוי ושתיק והוא דפרץ את פצימיו ואע"ג דלא סייע מריה בהדיהו וטוד מידי דהוה אחלון העשוי לאורה דאפי' סתמיה בעל החצר באפיה ושתיק אסתלק מיניה

ומאי שנא מפתח שבחצר דאע"ג דסתמוה בני חצר באפי מריה ושתי' כל כמה דלא סייע מרי פתחא בהדייהו לא מסתלק לא מדרך ולא מד"א שאני התם דקנו ליה הני ד"א למריה פתחא קנין גמור ובשתיקה בעלמא לא מסתלק ומגו דלא מסתלק מד"א לא מסתלק לא מפתח גופיה ולא מדרך

וה"ה לענין מקנא דאיכא לאפלוגי בין חצר למבוי דגבי פתחים שבחצר כיון דקני ליה לכל חד מינייהו חולקיה בחצר קנין גמור לא מהנייא ביה מחילה דבני חצר דמחלי גביה למפתחיה להוא פתחא לחצר למקנא דרך וכל שכן למקנא ד"א ואלו במבוי מהניא ביה מחילה דבני מבוי לגבי מאן דפתח ביה חולקא דחד מינייהו מאי טעמא דגבי חצר כיון דקניא להו לבעלי' קנין גמור בין בד"א דפתחים בין בשאר החצר דקנו בה חולקא מחמת זכייה אחריתי לא מבטיא גבי ד"א דפתחים דכיון דכי קנו ליה לבעל הפתח לגמרי קנו ליה לא מהניא מחילה דפתיחת הפתח למקנא ד"א בקרקע דקני להו לבעלים קנין גמור כדמברר ממעשה דרב ענן לאהדר גודא בארעא דלאו דיליה דאע"ג דעבד מעשה במקום הכותל גופיה דסבר לאחזוקי ביה באפי מרי מסתמא לא קימא ליה חזקה כדבעירנא התם והשתא אלו אחזיק בהנך ד"א גופיהו בחזקה דשתיקה כי האי גוונא לא הוה קני להו; והשתא דלא אחזיק אלא בפתח דנפשיה קני להו וכי היכן מצינו דבר שאין חזקת עצמו מועלת בו וחזקת דבר אחר מועלת בו ולא תימא הני מילי בד"א דפתחים אלא אפילו דרך נמי לא קני דע"כ ל"פ רבנן ורבי עקיבא גבי דרך אלא גבי לוקח וכיוצא בו דקאתי מכח הקנאה גמורה למוכר ודכותן אבל בשתיקה גרידתא כי האי גוונא לא קאמר ואפילו גבי דרך דלאו קנין גמור הוא וכל שכן גבי ד"א דקנין גמור הוא תדע דהא קיימא לן דמקום שנעשה להילוך נקנה בהילוך ואפילו הכי קי"ל דבשתיקה בעלמא לא קני דאפילו למאן דאמר רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו בררו ואע"ג דלא אבדה להם דרך בתוך שדה דוקא רבים משום דרב יהודה אבל יחיד לא וכ"ש לרבנן דאפילו גבי רבים פליגי עליה וה"ה כונס לתוך שלו דפליגי רבי יוחנן ור"ש לקיש אי מחזיר כתלים למקומן דאפילו לרבי יוחנן דאמר איכו מחזיר הני מילי היכא דאחזיקו ביה רבים אבל היכא דאחזיק ביה יחיד מודה דמחזיר אלמא בשתיקה גרידתא לא קיימא ליה חזקה למיקנא דרך דשעבודא בעלמא הוא וכל שכן למקנא ארבע אמות דקנין גמור הוא ואפילו היכא דאחזיק בהו גופייהו וכל שכן היכא דלא אחזיק אלא בפתיחת הפתח

וכי תימא ומאי שנא מחלון העשוי לאורה דבמחילה גרידתא דחזי ליה בעל החצר ושתיק קני ד"א בחצר להרחקה כדין החלונות כדי שלא יאפיל מי דמי התם כי קני ד"א בחצר חברו לאו לאשתמושי ברשות חברו קא; קני אלא להרחקה בעלמא קא קני לארחוקיה מיניה דלא ליזכי לחלון כדי כל המזיקין והלין הכא קא קני בעל הפתח ד"א בחצר לאפקוקינהו בכותל משאר החצר לגמרי וא"כ בסתמא הכי קני להו ועוד תמה על עצמך אפי' היכא דאמרי ליה בני חצר לך חזק וקני ד"א בחצר במאי קני אי בחזקת דפתיחת הפתח כיון דהאי כותל דפתיחה לכותל בגוה לאו כותל חצר הוא דלא כותל ביתו הוא אשתכח דכי החזיק לאו בחצר השותפין החזיק אלא בבית דנפשיה הוא דאחזיק ולא מהניא האי חזקה דאחזיק בדנפשיה למיקנא ד"א בחצר דאחריני ואפילו דרך לא שנא בחצר השותפין ולא שנא בחצר דחבריה דכל היכא דבעי למיקני טפי מחולקיה לגבי ההוא טופיאנא כמאן דקני בחצר חבירו דמי וכי שקיל ליה להוא טופיאנא מתנתא דכולהו הוא דשקיל ליה ואפילו היכא דליכא אלא רבוי דרך בעלמא דכי קא מרבה דרך אמנתא דכולהו קא מרבי

וההיא דגרסינן בפ' חזקת סבר רמי בר חמא למימר ארבעי להו לשוייה תרי בבי תרתי תרתי דקא שקיל תמני בחצר לאו למימרא דאי שבקיה ליה למיעבד הכי הויא ליה חזקה למיקנא ד"א יתירתא לההוא פיתחא יתירא דעבד אלא פסידא דאתי להו לבני חצר מהאי פתחא יתירא קמ"ל דאיישינן דילמא טעין מרי ביתא דמעיקרא הכי הוה ואי לא מייתו בני חצר ראיה לאכחושי' מוקמינן ליה בחזקתיה כדהשתא ואשתכח דקא שקיל תמני בחצר אבל היכא דמתברר דבתר הכי פתחיה לא מהנייא ליה מחילה דבני חצר למיקנא דרך וכל שכן ארבע אמות

הדר דעיקר טעמא דרמי בר חמא כי היכי דלא לטרחו בני חצר לאיתויי ראיה הוא דאפי׳ במתני׳ לומר לטעמי׳ דרמי בר חמא דבשתיקה גרידתא דפתיחת הפתח קני ד״א בחצר על כרחך עיקר טעמא דמצו לעכובי עליה כי היכי דלא לטרחו לאייתויי ראיה הוא דאלת״ה דיכלי למחויי ביה דלא מחלי גביה למשקל בחצר מוזמנת האי פתחא יתירא ולא מידי אמאי מצו לעכובי עליה הוה ליה זה נהנה וזה לא חסר וקיימא לן דכופין על מידת סדום אלא מאי אית לך למימר כיון דכריפי לכטורי שטר מחאה מן העכברים לאו מידת סדום היא כי סבירא לן דבשתיקה בעלמא לא קני מצו לעכוביה עליה כי היכי דלא לטרחו לאייתויי ראיה דמעיקרא לאו הכי הוה והא דמיא להיא דאמרי׳ גבי הקונה שני אילנות דקתני העולה מן הגזע שלו וליחוש דילמא מסקא ארעא ברטון וא״ל תלתא זבנתא לי ואית לי ארעא ואף הא דפתחים כמי דכוותה:

והא דתנן כמי לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו בחצר השותפין ואמרי׳ עלה מ״ט מפני שמרבה עליהן את הדרך התם כמי לאו משום דמהניא שתיקה לאחזוקי ברבוי דרך בחצר הוא אלא היכי דלא לטרחו בני החצר לאייתויי ראיה אי כמי דאפי׳ היכא דמייתו ראיה לא יכלי ליה לאתכולי מרבוי דרך דכיו׳ דאית ליה דרך למיעל לביתא קמא אי פתח ליה ביתא אחרינא מצי לאישתמוטי להו ולמימר לביתא קמא קא עיילנא וגמרא בכולהי האי שמעתתא עיקר פסידא דמטי להו לבני חצר קמ״ל מיהו לאו משום דכולהי מטי להו פסידא מחד אנפא אלא הא כדאיתיה והא כדאיתיה:

וכי תימא ומאי שנא לענין מיקנא דרך בחצר דלא מהניא מחילה דפתיחת הפתח ואפי׳ למקנא דרך וכ״ש למיקנא ד״א ומאי שנא לענין אסתלוקי דכי פרץ זה כלימיו מסתלק גבי מיקנא דלמיקנא זכותא ברשות אחרינא קא בעי הקנאה גמורה בעינן גבי אסתלוקי דלאסתלוקי מרשותא דנפשיה קא בעי כיון דפרץ את כלימיו אין לך סילוק גדול מזה ובני חצר כי קא זכו ממילא קא זכו וכי תימא ואפי׳ לענין מקנא תינח גבי ד״א דמקנא גופא הוא ולא מהנייא ביה מחילה כי האי גוונ׳ אלא גבי דרך דמשעבודא בעלמא הויא אמאי לא מהניא ומאי שנא מסאר תשמישין דמהניא בהו מחילה התם כיון דבעידן תשמישתיה למחזיק לא קא מעכב ליה לתשמישתיה למרי רשותא לגמרי דאפילו היכא דממעיט ליה מתשמישא דעבידא ליה לא מבטל לה מסאר תשמישיה לאו מקנא גופא הוא אבל גבי דרך דבעידן תשמישיה דמחזיק קא מבטל להאי דוכתא מתשמישתא אחרינא לגמרי דמיקנא גופא דמי ואמטול הכי בעי הקנאה גמורה ואפי׳ למיקנא כמי דוקא גבי חצר דכי זכו ליה בעלים לאו מחמת פתחיהם לתוכה בלחוד הוא דזכו לה אלא מחמת עצמה של חצר שזכו בה מכח ירושה או מכח דעת אחרת שמקנה אותה או את הבתים שבה לפיכך אע״פ שמחלו לזה לפתוח לתוכה פתח לבית אחד לא קנה בה דרך לכתחו ואין כ״ל ד״א לפירוק מה שאין כן אבל מבוי שאין לבעלים זכות בו יותר מאשר בני אדם מחמת עצמו של מבוי אלא מחמת החצרות הפתוחות לתוכו כדבעינ׳ לברורי כי אפילו גבי איניש אחרינא כמי לתפתח פתח לגבה ממילא קניא ליה זכותא לגויה בחד מיניהו דבההוא אנפא דקנו הנך מיקנו תמן״ב בחצר

ולא תימא הני מילי בחצרות של כרכים אלא אפילו בחצרות של כפרים דעיקר זכותיהו מחמ׳ הקיפא דבתים דפתיחי לגוה הוא דלא מהניא מחילה דפתיו׳ הפתח למקנא להו דרך וכ״ש ד״א דכיון דהפקירא הוא וקניוה קמאי בהקפת בתיהן הפתוחין לתוכה קנין גמור הוי ואמ׳ לא מהניא מחילה דפתיחת פתחו דבתרה למיקנא ביה דרך משתמא וכ״ש ד״א

וכי תימא ומאי שנא מבוי דזכו ביה מחמת בתים וחצרות דמקפי ליה ופתחי לגואי ומהניא ליה מחילה לא דמי דאלו הכא כיון דליכא חצר דלא מקיף ליה מחילות מג׳ רוחותיה לאפסוקה מר״הר אשתכח דמחילות למיקנא תוכן הן עשויות וכי היכי דקנו להו לבהים בהני מחיצות קנו ליה נמי לאוירא של חצר ואלו מבוי כיון דרוב מבואות לאו סתומין נינהו אלא מפולשין נינהו אשכחן דאפי׳ היכא דאקפוה להאי מבוי בכתלי בתים וחצרות מג׳ רוחותיו מעיקרא הכי מחיצות לאו לאקופי למבוי עבידן אלא לתוכן הן עשויות לאקופינהו לבתים ולחצרות ואמטול הכי לא קנו ליה למבוי בהאי היקיפא אלא לדריסת הרגל בעלמא תדע דהאי בהיקיפא גרידא קנו ליה ההוא דשייך בהקיפא בהדייהו אע״ג דלא פתיח ליה פתחא למבוי ליקני ביה נמי הולכא בהדייהו וכי בעי אהדוריה פתחיה למבוי אמאי מצו לעכוביה עילויה וכי תימא משכחת לה כגון דאקיפוה משתי רוחות בבתים וחצרות והדור מרי הנהו פתחי דפתיחי לגויה וגדרוה לרוח שלישית לאפסוקיה מר״הר דקנו ליה בהאי גדר כיון דמיקמי האי גדר הוה ליה מבוי המפולש לר״הר אשתכח דכי גדרוה לרוח שלישית לאפסוקיה מר״הר דקנו ליה בהאי גדר כיון דמיקמי האי גדר הוה ליה מבוי המפולש לר״הר אשתכח דכי גדרוה לרוח שלישית שלא כדין גדרוה ולא קנו ליה בהכי ואשתכח דאפילו היכא דאקפוה מעיקרא בתים וחצרות מג׳ רוחותיו לית להו זכותא בגויה אלא מחמת דפתיחי פתחינהו לגויה דקנו ליה לדריסת הרגל בעלמא דמגו דזכו להו להני בתים וחצרות לאפסוקה לדרך הרבים מינייהו זכו נמי להפסוקה מההוא רוחא דביני הני בתים וחצרו׳ דמקפי ליה מג׳ רוחותיו וליהודיי למרי׳ חצר הני בתים וחצרות דפתיחי מעידן הקיפיהו להתם מחמת דלית ליה לאיניש אחרינא אורחא להתם וכי היכי דקנו ביה קמאי זכותא בפתיחת הפתח גרידתא דפתוחה ברשות קני ליה לבתרא זכותא בגויה בפתיחת הפתח דפתיחה ברשות דהוה ליה כחד מינייהו וכלימי כמי דקי״ל דיכול לסתום כנגד פתחו לאו משום דקני ליה קנין גמור הוא אלא משום דדוכתא דלית בה רשותא לאיניש אחרינא הוא ובפתיחת הפתח בעלמא הוא דזכה ביה ואמטול הכי כי אחיל גבי אחרינא למיפתח פתחא אחרינא לגאו מיניה הויא מחילה

דף י״ב ע״א פנים

וסופא דקתני בית סתום אינו מטמא כל סביביו פרץ את פצימין מטמא כל סביביו בטומאת מת קאי והכי קאמר בית סתום והטומאה בתוכו אינו מטמא כל סביביו וכפתוח דמי ואינו מטמא אלא את פתחו לפי שאין הטומאה יוצאה אלא דרך פתחו פרץ את פצימיו וסתמו אינו מטמא כל סביביו דכמאן דלית ליה פתחא דאמי ומאי טעמא מטמא כל סביביו אילימ׳ משו׳ דכל גיסא וגיסא איכא למימ׳ דמהכא מפיק ליה ואטמו להו כל סביביו כתורת פתח כדתנן המת בבית ובו פתחים הרבה כלם טמאים נפתח אחד מהן הוא טמא וכלם טהורים חשב להוציאו באחד מהן או בחלון שהוא ארבעה על ארבעה טפחים הציל על הפתחים אימור דאמור רבנן התם בבית שיש בו פתחים הרבה כדקתני בהדיא בבית שאין בו פתח מי אמור אלא היינו טעמא דמטמא כל סביבין דכיון דלית ליה פתחא הוה ליה כקבר סתום שהנוגע בו כל סביביו טמא כדתנן באהלות פרק הטומאה בכותל כגון הטומאה הנוגע בה מן הגדרין טהור מפני שהטומאה בוקעת ועולה

ועולה בוקעת ועולה אם היה מקום הטומאה טפח על טפח על רום טפח הנוגע בה מכל מקום טמא מפני שהיא כקבר סתום וטעמא דמילתא דקבר איתקש למת דכתיב בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר והני מילי לטמא במגע ובמשא ובאהל אבל למיתפס ד"א לטומאה כמת לא תפיס דהא תנן חפר הקבר העומד בתוכה טהור ואמאי הא קאי בתוך ד"א לכוך אלא ש"מ דקבר לא תפיס ד"א לטומאה ומתני' דנפש אטומה נמי דוקא דקתני הנוגע בה דאלמ' לא מיטמי עד שיגע

קמח אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבואות המפולשין לעיר אחרת ובקשו בני מבואות לסתמן בני אותה העיר מעכבין עליהן ולא מיבעיא היכא דליכא דירכא אחרינא דמעכבי אלא אפילו בדאיכא דירכא אחרינא נמי מעכבי משום דרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב חצר השותפין שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו

קמט אמר רב ענן אמר שמואל מבואות המפולשין לר"הר ובקשו בני מבואות להעמיד להן דלתות בני רשות הרבים מעכבין עליהן סבור מינה הני מילי בד"א דא"ר זירא אמר רב נחמן ד"א הסמוכו' לר"הר כרשות הרבים דמיאן ולא היא התם לענין טומאה הכא זימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילי טובא כלומר כי אמרינן ד"א הסמוכות לרשות הרבים כרשות הרבים דאמור אבל יתר מד"א לא הני מילי לענין טומאה דכי היכי דספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור בד"א הסמוכות לרשות הרבים נמי ספיקו טהור דגבי רשות הרבים טעמא מאי דגמרינן מסוטה דכתיב בה ונסתרה והיא נטמאה וברשות הרבים לאו ונסתרה קרינא בה בד"א הסמוכות לר"הר נמי כיון דשכיחי בהו רבים תדיר לאו ונסתרה קרינא בהו וכרשות הרבים דמו אבל לפנים מד"א כיון דלא שכיחי התם רבים תדיר לאו כרשות הרבים דמי והני מילי לענין טומאה אבל לעניין העמדת דלתות למבוא' הסמוכות לרשות הרבים כיון דזימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילי טובא טפי מד"א אפילו לפנים מארבע נמי בני רה"ר מעכבין עליהן משום דרבי יהודה והני מבואות המפולשין לר"הר דקאמרי' לא תימא דוקא במפולשין משני צדדין דא"ב בהא תיסוק אדעתין דלא מצו לעכובי אלא בד"א והא איכא בני מבואות אחריני דמהאי גיסא ומהאי גיסא דאית להו דירכא עילויה ואפילו בני רה"ר גופייהו ליעכבו ואע"ג דאית ליהו דירכא אחרינא וכדרבי יוחנן ועוד למסקנא דשמעתא דמסקינן דאפילו טפי מד"א נמי מטעמא דזימנין דדחקי בני ר"הר ועיילי טובא מאי איריא משום דדחקי ועיילי טובא דמשמע אגב דוחקייהו תיפוק לי דהא אית דירכא מהתם למיעבד מאידך גיסא אלא ודאי ש"מ דכי איצטריך רב ענן אמר שמואל לאשמועינן במבואות שאינן מפולשין אלא מרוח אחת והשתא דאיתברר דבמבוי שאינו מפולש מרוח אחת קאי ואפילו הכי מצו לעכובי עלייהו אי קשיא לך הניחא לרבי שב"א דאמר חמש חצרות הפתוחות למבוי כולן משתמשות למבוי אלא לרבי דאמר פנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה וש"מ דאי בעי פנימית למסתם כנגד פתחו אין בני מבוי מעכבין עליו מאי איכא למימר מי גרעי שאר בני מבוי בגויה מבני רשות הרבים מצו מעכבי אפנימי בני מבוי לא כל שכן ועוד בני מבוי עצמו ליעכבו מטעמ' דבני ר"הר וכי תימא דילמ' שמואל כרשב"א ס"ל הא שמעינן ליה לשמואל דס"ל הלכה כר' מחבירו כדאיתא בפסחים בפ' כל שעה ואם בן הכא היכי שביק ר' ועביד כר' שיבא ומסתברא לן דר' נמי כי קאמר במבוי שיש לו דלתות קאי אי נמי במבוי

שאינו מפולש לרה"ר כגון שני מבואות זה לפנים מזה החיצון מפולש לרשות הרבים והפנימי פתוח לחיצון וכי פליגי רבי ור' שיבא בפנימי פליגי דאין מפולש לרשות הרבים אבל במפולש לר"ה ואין דלתות ל"ש חד מבאר בני מבוי ולא שנא מבני רשות הרבים יכיל לעכובי עליה דפנימי דלא לוקו דלתו' כנגד פתחו וכ"ש הלכה דבעי למסתם כנגד פתחו וכן הלכתא

קן והא דתנן ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה ר' יהודה אומר תשעה חצאי קבין לזה ותשעה חצאי קבין לזה אסיקנא דלא פליגי אלא מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דתנא קמא הוה כחישא ארעא ולא עבדא כולי האי ולא טרח לאיטפולי בה באגפי נכסה בבציר מתשעה קבין דבבציר מקבין אית ליה פסידא בטיפולי ולא מיקרי שדה אלא שיעורא דחשיב לאיטפולי ביה באגפי נפשיה באתריה דרבי יהודה הוה שמינא ארעא ועבדא טפי ובתשעה חצאי קבין חשיב ליה לאיטפולי ביה באגפיה נפשיה

קנא בבבל מאי וקא מיבעיא ליה משום דכחישא טפי מכל א"י מאי שיעורא אמר רב יוסף בי דארו יומא ולשון חרישה הוא כלומר בית חרישה יום אחד על ידי פועל אחד דבהאי שיעורא לית ליה פסידא לאיטפולי ביה מיהו בבציר מחד יומא אית ליה פסידא דלא משכח אגירא למיגר עד דיהיב ליה אגרא דכולי יומא ודייקינן בי דארו יומא מאי הוי אי יומא זירעא תרי יומי כרבא לא הוי וקא פסיד גבי כרבא איומא כרבא חד יומא זירעא לא הוי וקא פסיד גבי זירעא ואסיקנא אי בעי תימא חד יומא זירעא אע"ג דלית ביה תרי יומי כרבא ובעי למיגר פועל בתרי יומי כריך ותאני עד דשליס יומא ואי בעי תימא חד יומא כרבא ואע"ג דלית ביה חד יומא זירעא לית ליה פסידא דורע ליה בהדורי כלומ' דורע והדר כריב לבסויי זירע' ושליס יומא בהכי

קנב דולא בארץ ישראל תנן ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה בבבל מאי אמר ר"כ בי דאלו יומא

קנג פרדיסא אמר אבוה דשמואל שלשת קבין תנ"ה האומר לחבירו מנת בכרם אני מוכר לך סומכוס אומר לא יפחות משלשת קבין בבבל מאי אמר רבא בר קסנא תלת אכיאתא בני תריסר גופני כי היכי דרפיק גברא בחד יומא וש"מ דכי קא פסיק אבוה דשמואל שלשת קבין בא"י קא פסקי

קנד וש"מ דאומר לחבירו מנה בכרם אני מוכר לך לא יפחות משלשת קבין בא"י והוא הדין מריפקא עבדא בחד יומא בבבל והוא הדין נמי בכולהו קבין תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה ר"י אומר תשעת חצאי קבין לזה ותשע' ח"ק לזה אסיקנא דל"פ אלא הכי שיעו' דקא אמרינן לענין חלוקה דאי אמר ליה מנה בשדה אני מוכר לך לא יפחות מתשעה קבין בארץ ישרא' וכן כל כיוצא בזה

קנה א"ר אבדימי דמן חיפה מיום שחרב בית המקדש נטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים אטו חכם לאו נביא הוא והלא מבין מדעתו כמה שמועות כרוכות שלא שמע הכי קאמר אע"פי שנטלה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה אמר אמימ' וחכם עדיף מנביא שנאמר ונביא לבב חכמה מי נתלה במי קטן נתלה בגדול אמר רב אשי תדע דאמר גברא רבה מילת' ומיתאמר' הלכה למשה מסיני כותיה ודיקי' ודילמא כסומא בארובה ומהדרינן ולאו טעמא קאמר

קנו אמר רבי יוחנן מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשוטים ולתינוקות שוטים מאי היא כי הא דמר בר רב אשי הוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה לההוא שוטה דקאמר ריש מתיבתא דמליך במתא מחסיא טביומי חתים אמר מאן חתים כרבנן טביומי אנא שמע מינה לדילי קיימ"לי שעתא קם אתא אימנו רבנן לאותובי רב אחא מדפתי ברישא כד שמיע הא שדור זוגא דרבנן לגביה לאימלוכי ביה עכביה גביה הדר שדור זוגא דרבנן גביה עכביה עד דמלו ביה עשרה כדמתחלו בי עשרה מלך פתח ותאני להו ש"מ דהיכא דצריכי רבנן לרישא וקרי' חד מינייהו ומתני בבי עשרה וכולהו רבנן איהו הוי רישא ופסקא היכא דחזי למיהוי רישא

שם ע"ב קנז אמר רב דימי דמן חיפא קודם שיאכל אדם וישתה יש לו כמה לבבות לאחר שאכל ושתה אין לו אלא לב א' שנא' ואיש נבוב ילבב וכתיב נבוב לוחות ומתרגמי' חליל לוחין נמצאת אומר שלשון נבוב לשון חלול הוא כלומר פנוי וריקם ממאכל ומשתה לפיכך ילבב כלומר לבו כשני לבבות לפי שלבו טרוד אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה יין מפקחו שנא' ותירוש ינובב בתולות וכתיב נבוב לוחות ומתרגמינן חליל לוחין היכא דשתי פורת' אבל היכא דשתי טפי כל שכן דמטפש הרי הוא אומר לץ היין הומה שכר כל שוגה בו לא יחכם

קנח פשיטא חלק בכור חלק פשוט יהבינן לאחד מצרה דלהכי קרנהו רחמנ' פי שנים לאקושי חלק בכורה וחלק פשוט למימרא דתרויהו כחד חולקא למו ויהבינן ליה חד מצרה כדאית' בפ' יש נוחלין יבם מאי כלומר היכא דהוו שלשה אחין ומת אביהן ולא הספיקו לחלוק עד שמת אחד מהם בלא בנים ועמד שני וייבם את אשתו שנמצא נוטל פי שנים בנכסי אביו אחד מחמת עצמו ואחד מחמת אחיו יהבינן להו לתרויהו נהליה מצרה או לא אמר אביי היא היא מאי טעמא בכור קרייה רחמנא רבא אמר קרא והיה הבכור הוייתו כבכור שאינו נוטל בראוי כבמוחזק ואין חלוקתו כבכור דאלו בכור יהבינן ליה אחד מצרה ואלו יבם לא יהבינן ליה אחד מצרה והא מילתא לא משכחת לה אלא היכא דשבוק כולהו חולקי בדמים ואפי' היכא דהוי תולתא דארעא עידית ותרי תולתי בינוני' אי נמי זבורי' והך תולתא דעידית קאי בי מצעי דכי שקיל להו בכור לתרי חולקי' דידיה א' מצרה בין דשקיל להו מהאי גיסא בין מהך גיסא אשתכח דקא שקיל הך תולתא דעידית לאו תרי תולתי במדה יהבינן ליה אלא תרי תולתי בדמים הוא דיהבינן ליה בגופה דארעא מעיקרא כי פלגינן לה לארעא לאו מדה כנגד מדה פלגינן אלא חזינן ההוא תולתא דעידית כמה שוה טפי ומברינן מיניה תרי תולתי דההוא שבח ומשפינן מיניה פלגא חולקא ופלגא להאי חולקא כי היכי דמטי להו לכולהו תולת' חולקי' תולתא תולתא בשבחא וכיון דשוו להו בדמים שקיל לבכור תרי תולתי דידיה מהאי גיסא ומהאי גיסא •

והני מילי היכא דליכא אורחא למיפלגה לארע באנפה דלימטי ליה לכל חד מינייהו שיעור חולקא דחזי ליה בין בעדית בין בבינונית בין בזיבורית כגון דקאי חד תולתא לעידית בי מצעי וארכיה לרוחב השדה וקאי נהרא או נגרא לאורך השדה ומחד גיסא לכולהו דחולקיה דאי פליגינן להו לאורך השדה כי היכי דלמטייה לכל חד מינייהו חולקא דחזי ליה בין בעידית בין בבינונית בין בזיבורית אשתכח חד מיניהו דלא מאטי ליה מנהרא או מנגרא ולא מידי בעל כרחין כריכינן למיפלגא ברחבה כי היכי דלמטייה לכל חד מיניהו חולקא בנהרא או בנגרא לאשקויי מיניה חולקיה ואשתכח דלא קא מטי מעידית חולקא למרי תולתא לפום חולקיה אבל היכא דליכא התם נהרא ולא נגרא מחד גיסא אי נמי דמקיף ליה נהרא או נגרא מתרי גיסי דכל היכא דפלגי לה לא סגיא דלא מטי לכל חד מיניהו חולקא בנהרא או בנגרא אפי' גבי בכור דשקיל תרי חולקיה לידיה אחד מצרה לינא הוא דפלגינן לה לארכה כי היכי דלמטייה לכל חד מינייהו חולקא בין בעידית בין בבינונית בין בזיבורית

ובי תימא אי הכי מאי רבותיה לבכור כיון דלא שקיל מיניה דההוא חולקא דעידית אלא כשיעור דמי בינונית דשקיל אחוה אמרינן היינו רבותיה דלא יכיל אחוה למימר ליה מעלינן לי' לההוא עידית עלוך כנכסי דבר מריון או נפלוג בגורל ושקול תרי תולתי דידך היכא דמתרמו לך והני מילי בבכור אבל יבם לא פלגינן ליה אחד מיצרא אלא כי אתו למיפלג חזינן ליה לאחא מיתנא כמאן דקאי ופלגינן ליה לארעא לפום מנייגא דכולהו חולקי דשוו בדמים כדאמרינן ועבדינן גורל בשמא דכולהו חולקיה דכתבינן כל חולקא מינאי הוא בחד פיתקא ומטרפינן להו בפיתקי ואתי כל חד מיניהו ושקיל חד פיתקא ואלו יבם שקיל תרי פיתקי וכל חד מיניהו שקול חולקיה היכא דנפיק ליה בגורל ויבם נמי שקיל תרי חולקיה לידיה היכא דנפיל ליה בגורל בין איתרמו ליה אחד מצרא בין אתרי מצרא ולא תימא הני מילי היכא דקימא עידית בי מצעי דאי פלגינן ליה אחד מצרא בין מהאי גיסא בין מהאי גיסא אית ליה פסידא לאידך בעידית אלא אפי' היכא דקיימי חולקי דעידית אתרי גיסי וקימא זבורית באמצע דאי פלגינן ליה אא' מיצרא מטו ליה פלגא עידית ופלגא זיבורית ואי אפליגינן ליה אתרי מצרי אפשר דמתרמו ליה תרויהו בעידית לא פלגינן ליה אחד מצרא דכיון דלא סגיא מוספינן להו לחולקיה דזיבורית במדה כי היכי דלשוינהו בדמים זה כנגד זה לא חיסר הוא דאיכא דניחא ליה בזבורית דנפישא במדה טפי והוה הדין גבי בכור דיהבינן ליה חד מצרא כיון דאכתי לא ידעינן בהי מצרא הוא דיהבינן ליה תרויהו ואפי' בחד מיניהו לא ידעינן כי היכי דכתיב לאידך אמצרא דהא על כרחך אשבינן להו מעיקרא כתרי חולקיה וכתבינן שמא דכל חד וחד מחולקיה דארעא בחד פיתקא באנפיה נפשיה ושקיל בכור ברישא חד פיתקא בלחוד דאי שקיל תרי פיתקי אפשר דמתרמו ליה אתרי מיצרי ורחמנא זכי ליה חד מיצרא אלא שקיל חד פיתקא וכל חד משאר אחין שקיל חד פיתקא ומשתייר ליה חד פיתקא דלא שקיל ליה חד מיניהו כנגד פיתקי דחלק בכורה והדר חזינן ליה לפתקא דבכור אי נפיל ליה בסיפי דההיא ארעא מהאי גיסא או מהאי גיסא זכה ליה בגויה וזכה ליה בחולקא תנינא דסמיך ליה בין דנפק ההוא חולקא דסמיך ליה בההוא פיתקא יתירא דאשתייר בין דנפק משאר פיתקי דשקול שאר אחין דכיון דזכה ליה בכור חולקא קמא על כרחיך ממילא זכה ליה בחולקא תנינא דסמיך ליה וההוא דשקליה לפתקא דההוא חולקא תנינא שקיל הוא חולקא דנפק בהו דאשתאר דלא שקליה חד מינהו דאגלאי מילתא לפום הדין גורל דהוא ניהו חולקיה דהא כשאר אחין זכי כל חד מיניהו בחולקא דנפק ליה בפיתקי ואי האי פיתקא דסליק בידיה דבכור בי מצעי ארעא זכה ביה לחד חולקא ואיגלאי מילתא דחולקא תנינא אמיצרא דהאי חולקא הוא דיהבינן ליה אי מהאי גיסא אי מהאי גיסא ואמטול הכי חזינן

שאין

מאן מאחר אחין דסלקי בידייהו הנך תרי פיתקי דהני תרי חולקי דקימי אמיצריה דבכור והי מינייהו דסליק ברישא זכה ביה מריה שהרי הניח לו מקום לבכור לזכות ממנו ותינא איגלאי מילתא דהוא ניהו חולקא תינייא דבכור והוא אחא דסליק האי תפינא בידיה שקיל הוא חולקא דנפיק בפתקא דאשתייר דלא שקליה חד מינייהו וכל חד מאחר אחין זכה ליה במאי דסליק בידיה ואי בעו שבקיה ליה לבכור למשקל חד חד פיתקא עד דסלקי בידיה חד מהנך חולקי דסמיכי ליה וקמא דסליק מינייהו בידיה הוא ניהו חולקא תנינא דיליה ושאר פיתקי מטכבי להו ושקיל כל חד מאחר אחין פיתקא אפיתקא וההוא פיתקא דסליק בידיה דכל חד מינייהו הוא ניהו מטו מנתיה אי נמי דעביד פיתקי למניינא דכל תרי חולקי דסמיכי להדדי באחד כתבי קמא ותליינא ובחד תנינא ותליתאה ואי הוו תלתא אחי דבעו ארבעה חולקי בהני בית בתליתאה תליתאה ורביעתה ושקיל בכור חד מינייהו והנהו תרי חולקיה דסלקי בפתקיה אינון מטו מנתיה ואי אשתיירו להו תרי או תלתא חולקי לשאר אחין פלגי להו בגורל אחרינא חד חולקא בחד פתקא

ומסתברא דאי בעי בכור למיפלג ליה אתרי מכרי אפילו בגורל לאו כל כמיניה

דאפילו היכא דקיימי תרי תולתי עידית אחד מיכרא וזיבורית מן הכל אי נמי תרי תולתי זיבורית אחד מכרא ותולתא עידית מן הכל דכי פלגינן ליה אתרי מכרי בגורל לית ליה לפשוט פסידא לא לגבי עידית ולא לגבי זיבורית אי נמי הוה פלגינן ליה אחד מכרא אפשר דהוו מתרמי ליה הכין כיון דלא מתהני ליה לבכור בהכין לאו כל כמיניה דכל היכא דלא מתהני ליה להוא דבעי לשנויי אפילו היכא דאידך לא חיסר לא כייפינן ליה דלא אמרינן כופין על מדת סדום אלא היכא דזה נהנה וזה לא חיסר אבל זה לא נהנה וזה לא חיסר לאו מדת סדום היא דאטו בשופטני עסקינן דמשנו דינא בכדי אבל ודאי אי בעו אחין למפלג ליה ליבם אחד מכרא על כרחיה כיון דבדלא שוו חולקי להדדי עסיקינן ואיכא דניחא ליה בטלית דעדיפא בשבחא ואיכא דניחא ליה בזבורי' דנפיש' במדה איכ' דפלוני דאי קימי תרי חולקי דעידית מתרי גיסי וחולקא דזיבורית באמצע אי נמי תרי הולקי דזיבורית מתרי גיסי וחד חולקא דעדית באמצע כיון דכי פלגינן לי' אחד מכרא קא משני ליה חד חולקא מעידית לזיבורית או מזיבורית לעידית זה נהנה וזה חיסר הוא ואי לא משני חולקא בהכי מעידית לזיבורית ולא מזיבורית לעידית ומתהני ליה לפשוט למשקל מן הכל הדין עמו דזה נהנה וזה לא חיסר הוא •

והני מילי גבי אחד יבם או שני יבמין דאתו למפלג בהדי חד או תרי מאחר אחין דכיון דליבם אית ליה תרי חולקי ולית ליה חד מינייהו אלא חד חולקא אשתכח דדחקי ליה תרי חולקי דיבם דשקיל אחד מכרא לחד חולקא דשאר אחין מעידית לזיבורית או מזיבורית לעידית כדברירנא לעיל אבל שני יבמין דאתו לחולייהו למפלג בהדי הדדי כגון שיבמו שתי יבמות הבאות משני בתים דהאי אית ליה פלגא והאי אית ליה פלגא כיון דכי הדדי נינהו אע"ג דלא אפשר לאשווי חולקי להדדי פלגינן ליה לכל חד מינייהו אחד מכרא הדא דכי מעיט רחמנא יבם דלא תקני חלוקתו בבכור דומיא דבכור הוא דמיעט דלא שוו להדדי ועוד דכיון דכי שוו חולקי להדדי אפילו ליבם נמי פלגינן אחד מכרא מטעמא דזה נהנה וזה לא חיסר אשתכח דהיכא דלא שוו חולקי להדדי לא פלגינן ליה אחד מכרא מטעמא דזה נהנה וזה לא חיסר הוא ולא משכחת לה גבי יבם זה נהנה וזה חיסר אלא היכא דאתי למפלג בהדי חד או תרי מאחר אחין כדאמרן אבל בשני יבמין זה נהנה וזה לא חיסר הוא דהא בין הכי ובין הכי לא זכי בעידית ולא בזיבורית אלא בגורל ולא דחיק ליה חולקא דחד מינייהו לחבריה טפי ממאי דדחיק ליה חבריה דהא שוו שיעורי לחולקי להדדי הילכך מפלג להו אחד מכרא עדיף דזה נהנה וזה נהנה הוא ועדיף טפי מזה נהנה וזה לא חיסר וכי תימא אי הכי אפי' בתרתי ארעתא נמי היכא דלא שויאן בשבחא נימא זה נהנה וזה נהנה הוא ולפלוג חדא בגורל היכי דמי אי דלית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהו כיון דלא מסתלק חדא מינייהו אלא בדינא דגוד או אגוד הא עדיפא לית דיכיל למיגד כוליה ואי דאית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהו באנפי נפשיה כיון דיכיל לכל חד מינייהו למשקל חולקיה בין בעלית דעדיפא בשבחא בין בזיבורית דנפישא במדה הא עדיפא ליה טפי מלפלג ליה אחד מיכרא ולמיחש לספק עידית ספק זיבורית אבל הכא לא פשיקא ליה מילתא למשקל חולקא בין בעידית בין בזיבורית ואפשר דמתרמו ליה תרי חולקיה דידיה בזיבורית אתרי מכרי הלכך זה נהנה וזה לא חיסר הוא ולא תימא הני מילי גבי שני יבמין דשוו זכוותייהו להדדי אלא אפילו בבכור ויבם דלא שויאן זכוותיהון להדדי דאלו בכור פלגינן ליה אחד מיכרא ואפי' היכא דלא שוו חולקי להדדי ואלו יבם לא פלגינן ליה אחד מכרא דינא הוא דפלגינן ליה לכל חד מינייהו אחד מכרא דכי מעיט רחמנא יבם דומיא דבכור הוא דמיעט ואי משום דאי פלגינן ליה ליבם נמי אחד מכרא דחיק ליה לחולקי דבכור לחד גיסא דזיבורית וקא חסר גבי שבחא או לחד גיסא דעידית וקא חסר גבי מדה וכי פלגינן ליה אתרי מכרי לא דחיק ליה לבכור לחד גיסא כלל אלא שיעור מאי דדחיק ליה גורל ואשתכח דכי פלגינן לה אחד מכרא זה נהנה וזה חיסר הוא על כרחיך כיון דסוף סוף כי פלגינן להו בגורל הוא דפלגינן להו לית ליה פסידא אי נמי הוה פלגינן ליה ליבם אתרי מכרי אפשר דהוו מתרמו להו תרי חולקי דבכור בההוא פלגא דלא ניחא ליה השתא בגויה ואשתכח דלגבי מפלג ליה ליבם אחד מכרא זה נהנה וזה לא חיסר הוא וכי תימא אי הכי כי אתי יבם למפלג בהדי שני אחין פשוטים נמי כיון דלדידיה פלגא ולדידהו פלגא לימא להו פלגו לי אחד מכרא בגורל והנא אשקול פלגא א' מכר' ואתון שקולו פלגא א' מכרא שאני התם דכיון דתרי נינהו לאו כל כמיניהו למדחקינהו לתרויהו לחד מכרא דמכי כל חד מינייהו למי' גורל למזלא דמחריה גריס ולא ניחא לי למיתלא גורלי במזלא דאיניש אחרינא

והשתא דאמרת דחלק בכור וחלק פשוט יהבינן ליה לבכור אחד מכרא כל שכן חלק פשוט דיהבינן ליה אחד מיכרא דהא עיקר טעמא דבכור דיהבינן ליה אחד מכרא משום דאתקש חלק בכור לחלק פשוט הוא כדאיתא בהדיא בפרק יש נוחלין ואי לאו דדינא דחלק פשוט למיתב ליה אחד מכרא לא הוה מהני הקישא דפי שנים גבי בכור למיתב ליה תרי חולקי אחד מכרא ועוד לאו קל וחומר הוא ומה חלק בכור בתרי חולקי מינהו יהבינן ליה אחד מכרא חלק פשוט דחד חולקא הוא לא כל שכן ומינה מהחלק בכור אע"ג דלא שוו בשבחא להדדי דאם כן אפי' יבם נמי ואפי' חד מאחר אחין נמי היכא דההוא חולקא דקאי אמכרא לא עדיף מאחר חולקי בחד מהנכסי שבחא פלגינן ליה אמכרי מטעמא דכופין על מדת סדום כדמיברר לקמן אף חלק פשוט אע"ג דלא שוו חולקי בשבחא להדדי אי אפשר למפלגינהו לתרויהו באנפי' דלימטי

ליה

ליה לכל חד מיניהו מטו מנתיה בין בשמן בין בכחוש אחד מיכרא פלגינן להו לתרויהו ואי לא אפשר כגון דאזיל נהרא או נגרא מן הכל אי נמי דלא מימשיך חולקא דעדית משפון לדרוס אלא על פלגא דארעא משוינן להו לחולקי בדמים כדבעינן לברורי לקמן ופלגי להו בגורל והני מילי בחדא ארעא אבל בתרתי ארעתא לא שנא בכור ולא שנא פשוט כל היכא דלא שויאן ארעתא להדדי בשבחא לא מצי חד מיניהו למימר ליה לחבריה שקול את חדא ואנא חדא דכל חדא מיניהי לדין חלוקה בהכפי נפשיה קימא כדבעינן לברורי לקמן

ושמעינן מהאי דינא דבכור ויבם דהני תרי שותפי דאית להו ארעא דשותפותא לחד מיניהו אית ליה תולתא ולאידך תרי תולתאי הכך תרי תולתי אטו לאידך בבת אחת כגון דזבניניהו מחד גברא בבת אחת אי נמי נפלו לו בירושה בחד זימנא מחד גברא דומיא דחלק בכור וחלק פשוט יהבינן ליה אחד מכרא כי דינא דבכור ואי כפלי ליה בתרי זימני דומיא דיבם לא יהבינן ליה אחד מכרא אלא היכא דאתרמו ליה בגורל כי דינא דיבם ואפי' היכא דנפלו ליה תרויהו מחד גברא דהוה חזי למפלג ליה תרויהו אחד מכרא לא אמרינן בהא כל זכות שתבא לידו דאחזין ליה דכיון דלא זבין ליה תרויהו בבת אח' מכי זאבין ליה קמא לחודיה הוו ליה הני תרי חולקי דתרי שותפי דלא חזו למפלג להו אחד מכרא וכי הדר זבין ליה תנינא נמי מכו אמרי ליה לא טריפת בהאי תנינא מגברא דאתית מחמתיה והוא דשוו חולקי בדמים ולא שוו בשבחא דאי שוו בשבח ובמדה ובדמים וליכא ביניהו הפרש כלל אפילו כפלי ליה בתרי זימני נמי הא קימא לן לקמן כופין על מדת סדום ואפי' באיניש אחרינא דלאו יבם ואי לא שוו בדמים אפי' לבכור נמי לא יהבינן ליה כלל לא אח'מכרא ולא אתרי מכרי עד דמשוינן להו בדמים דלאו זאכי ליה רחמנא אלא פי שנים וכי תימא וכי כפלו ליה בחד זימנא נמי בבכור מאי הוי אדרבא מדאצטריך קרא לאשמועינן גבי בכור למפלג ליה אחד מכרא מכלל דבעלמא כי האי גוונא אע"ג דכפלו ליה בחד זימנא לא פלגינן ליה אחד מיכרא. לא ס"ד דאם כן מאי אצטריך קרא למעוטי יבם אלא כי אצטריך קרא גבי בכור משום דשאני דינא דחולקי מהדדי גבי ראוי וכיוצא בו ס"ד אמינא כיון דשאנו מהדדי בתרי חולקי דמי לא פלגינן ליה אחד מיכרא אקשינהו רחמ' להדדי למפלג ליה אחד מכרא

ברם צריך את למידע דלא שנא בכור ולא שנא יבם ומאן דדמי להו דאתו למפלג בהדי חד א' תרי דלית ליה לחד מיניהו אלא חד חולקא כי פלגינן להו בגורל הני מילי היכא דלא אתי מיניה פסידא לחד מיניהו בשוא מנתיה לא למשקל חד מיניהו טפי ממאי דחזי ליה וחד בציר ממאי דחזי ליה ולא לבטולי דין חלוקה אבל היכא דאתי מיניה פסידא לאחרא במטו מנתיה אי נמי לבטולי דין חלוקה פלגינן להו בלא גורל כגון מידי דאית ביה תשמישי דשאנו מהדדי והאי חולקא מיניהו אין שם הכל קרוי עליו מיהו חזי לאצטרופי בהדי חד מהנך תרי חולקי אחריני לשויי מיניה חושבן תרי תולתי ולמתני תרויהו חלק שם הכל קרוי עליו ולא חזי לאצטרופי בהדי תנינא מחמ' דמתפלג מיניה דאי פלגינן להו בגורל אפשר דנפיל ההוא חולק' דאין שם הכל קרוי עליו בחולקיה דפשוט נמי בטיל דין חלוקה דתניא כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדמים כגון האי ודאי פלגינן ליה ליבם וכיוצא בו תרי חולקי דחזו ליה בההוא מכרא בלא גורל כי היכי דלא לבטיל דין חלוקה בין דאתרמו להו הני תרי חולקי ברע

בין דאתרמו להו ביפה והוא דשוו חולקי להדדי בדמים כל חד וחד לפום מטו מנתיה כי היכי דלמטי ליה לפשוט בחולקיה תולתא בדמים ולבכור או ליבם תרי תולתי דכי היכי דאשווי חולקא בשבחא לא מעכב בחלוקה אלא היכא דאפשר לאשווי בגורל נמי לא מעכיב בחלוקה אלא היכא דאפשר למפלג בגורל דלאו באשווי חולקים בשבחא תליא מילתא ולא בגורל תליא מילתא אלא בכל שאלו יחלק ושמו עליו תליא מילתא ולא תימא הני מילי בבכור דעיק' דיניה למפלג ליה אחד מכרא אלא אפי' יבם דמעיקר' דינא לא פלגינן ליה א' מכרא הני מילי היכא דנפשה למיפלג ליה אתרי מכרי אבל לעכובי בחלוקה מחמת דלא אפש' למפלג ליה אתרי מכרי דשטרא דאית ביה דין חלוקה לאו בחד מכרא ותרי מכרי תלי אלא בכל שאלו יחלק ושמו עליו הוא דתלי וכל היכא דאפשר להו לשותפי למפלג בין אחד מכרא בין אתרי מכרי ומטי ליה לכל חד מיניהו חולקא דחזי ליה חלק שם הכל קרוי עליו פלגי אלא דאי אפשר למפלג ליה ליבם אתרי מכרי לא פלגינן ליה אחד מכרא אלא היכא דאפשר לאשווי חולקי להדדי אבל היכא דלא אפשר למפלג ליה אלא אחד מכרא בלא גורל פלגינן ליה אחד מכרא בלא גורל ואע"ג דלא שוו חולקי להדדי דשמעתא דרבא דאמר תרויהו דאמר הויתו בכור ואין חלוקתו בבכור במידי דאית ביה דין חלוקה משמע דכל היכא דאפש' למפלג ליה אתרי מכרי לא פלגינן ליה אחד מכרא אבל היכא דלא אפשר למפלג ליה אתרי מכרי לא איירי רבא כלל דלאו לאשמועינן שיעור דין חלוקה קא אתי התם לאשמועינן אלא לאשמועינן אי פלגינן ליה אחד מכרא ואי פלגינן ליה אתרי מכרי הוא דאתא לאשמועינן דומיא דבכור דמיירי בדאית בה דין חלוקה דכי אצטריך קרא פי שנים דאפי' היכא דאפשר למיתב ליה אתרי מכרי יהבינן ליה אחד מכרא ואלו יבם כל היכא דאפש' למפלגי ליה אתרי מכרי לא יהבינן ליה אחד מכרא ואלו שיעור דין חלוקה לאו מהתם שמעינן ליה אלא מברייתא דכל שאלו יחלק ושמו עליו שמעינן ליה והתם לא קא קפיד אחד מכרא ולא אתרי מכרי ולא אחלוקי דשוו בשבחא אלא אי חלק ושמו עליו בלחוד קא קפיד. ולית לן לאפוקי שמעתא מפשטה אלא בראיה תדע נמי דהא עיקר דינא דיבם דלא פלגינן ליה אחד מיכרא בדלא אפשר לאשווי חולקי בשבחא הוא דאי בדשוו אפי' ליבם נמי הוה פלגינן ליה אח' מכרא מטעמא דכופין על מדת סדום וכיון דעיקר טעמא משום דלא שוו חולקי בשבחא הוא כי היכי דגבי בכור ופשוט כל היכא דאפשר לאשווי חולקי בשבח ובדמים לא פלגינן להו בחולקיה דלא שוו להדדי וכי לא אפשר לאשווייהו אלא בדמים פלגינן להו דאשווי חולקי בשבחא היכא דלא אפשר לא מעכב בחלוקה גבי יבם נמי כיון דכי פלגינן ליה אתרי מכרי משום דלא שוו חולקיה בשבחא הוא כי לא אפשר למפלג ליה אתרי מכרי נמי פלגינן ליה אחד מכרא ואפילו בחולקיה דלא שוו אלא בדמים דאשווי חולקי בשבחא לא מעכיב בחלוקה והוא הדין נמי גבי גורל דכי היכי דאשווי חולקי בשבחא לא מעכבי בחולקה אלא היכא דאפשר וכי בעינן גורל בחולקי' אלא חזי חד מיניהו להאי טפי ממאי דחזי ליה להאי דבעינן גורל לברורי חולקיה דכל חד מיניהו דלא ליתו לאנצויי אבל בחולקי דברירא מילתא לפום דינא דחלוקה ולפום מטו מנתיה דכל חד מיניהו דהאי חולקא לא חזי אלא להאי והך חולקא אחרינא לא חזי אלא לאידך דין חלוקה דמוכח לברורי חולקיה דכל חד מיניהו עדיף טפי מגורל תדע דכי פלגינן להו לשותפי בחולקי דלא שוו בשבחא לא מטעמא דגורל הוא דאם כן אפילו היכא דאפשר לאשווייהו נמי נסמוך אגורל ונפלוג אלא מדלא מהני

גורל

גורל בחולקי דלא שוו להדדי אלא היכא דלא אפשר לאשווינהו דאם כן הוה ליה כקוביא שמע מינה דכי מהנייא חלוקה בחולקי דלא שוו בשבחא לאו משום גורל הוא אלא משום דאשווייה חולקי להדדי לא מעכב בחלוק' אלא היכא דאפשר לאשווינהו להדדי וכיון דטעמא לאו משום גורל אלא כי היכי דלא ליבטיל דין חלוקה ממילא שמעת דהיכא דלא אפשר בגורל לפלגינהו בלא גורל דאשויי חולקיה בשבח' לא מעכב בחלוקה תדע נמי דעיקר חלוקה לאו בגורל תלי אלא היכא דאפשר דהא אפי' היכא דשוו חולקי להדדי בכל מילי לא פלגינן בלא גורל ואלו היכ' דקאי חד מהנהו חולקי אמצרא דחד משותפי פלגינן ליה אמצרי' בלא גורל מטעמ' דכופין על מדת סדום דאי פלגינן בגורל אפשר דלא מתרמי ליה לבר מצרא חולקיה אמיצריה דשמעת מינה דכל היכא דאיכא טעמא למפלג ליה לחד משותפי חולקיה אמצר ידוע טפי מחבריה פלגינן ליה בלא גורל תדע נמי דאפי' בחולקי דלא אפשר לאשווינהו להדדי ואפילו היכא דאפשר למפלג בגורל כי איכא טעמא למיתב ליה האי חולקא לחד משותפי טפי מחבריה יהבינן ליה בלא גורל דבהדיא גרסינן בכמה דוכתי יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס ובורר להן חלק יפה ואי דשוו חולקי להדדי בכל מילי מאי בורר איכא ומאי חלק יפה איכא אלא להו דלא שוו בשבחא אלא בדמים ואי דפלגי בגורל מאי בורר להן איכא אלא לאו בלא גורל וגבי כהן נמי אמרינן ליה ליטול מנה יפה ראשון דשמעת מינה דאפי' היכא דלית ליה לשותפא עבותא בגופיה דממונא למיתב ליה האי חולקא דיליה טפי מחבריה מידנא דעיקר שותפותא אלא משום חשיבותא דיתמי וכהן היכא דלא אפשר לשווינהו לחולקיה אלא בדמים הוה אפשר למפלג להו בגורל יהבינן שגורל חלק היפה בלא גורל כל שכן גבי בכור ויבם וכיוצא בהן דדין חלוקה קא גריס להו מעיקרא שותפתא למיתב ליה האי חולקא להאי והאי חולק' אחרינא להאי דאי לא הוי בה דין חלוקה דכי לא אפש' למפלג להו בגורל פלגינן להו בלא גורל תדע נמי דהא גבי בכור ופשוט היכא דהוי תולתא מציעא עידית ותרי תולתי דתרי גיסי זיבורית אע"ג דכי שקיל ליה בכור לחד תולתא דהאי גיסא או דהאי גיסא בגורל הוא דשקיל ליה גבי תולתא מציעא מיהת לא מהני גורל ולא מידי דאם כן הוה רמינן ליה גורל אכולהו תלתא חולקי והוה שקיל להו לתרי חולקי דיליה כל היכא דמתרמו ליה אלא כי זאכי ליה בהאי תולתא מציעא בחד מחולקי דחלק בכורה מטעמא דפלגינן ליה אחד מצרא הוא דזאכי ביה וכי היכי דגבי חד חולק' היכא דלא אפשר למיתב ליה אחד מצרא בגורל יהבינן ליה בלא גורל ואפילו בחולקי דלא שוו להדדי דלא תיבטיל דין חלוקה גבי תרויהו נמי היכא דלא אפשר למיפלג ליה בגורל פלגינן ליה בלא גורל דלא ליבטיל דין חלוקה תדע נמי דכיון דאיתקש חלק בכורה לחלק פשוט למיתב ליה אחד מיצרא ממילא אתקש חלק פשוט לחלק בכורה למיתב ליה אחד מצרא מה חלק בכורה כי לא אפשר למיפלג ליה אמצרא דחלק פשוט בגורל פלגינן ליה אמצריה בלא גורל חלק פשוט נמי היכא דלא אפשר למפלג ליה מעיקרא בגורל באנפא דלימטו ליה תרויהו אחד מצרא פלגינן ליה תרוייהו בלא גורל בין לעדיפי מאחר חולקי בין דגריעי דעיקר חלוקה לאו בגורל תלי אלא בכל שאלו יחלק ושמו עליו הוא דתלי והיכא דאיכא תקנתא למיפלג בגורל פלגינן בגורל והיכא דליכא תקנתא בחלוקה אלא בלא גורל פלגינן בלא גורל בין בבכור בין ביבם ומאי דדמי ליה

ולא תימא הני מילי גבי חצר דאית בה תשמישי' דחזו לאצטרופי למלויי מנייהו בדמים לפי שנים לבכור או ליבם ולית בהו באנפי נפשיהו חלק שם הכל קרוי עליו אלא אפי' גבי מרחץ ובית הבד ושדה וכיוצא בהן איכא כי האי גוונא כגון בית הזילאות והמנורות של מים ואוצרות של טלים שבמרחץ וכגון חנואתא דשנותי בהו שומשי לבד הבד וכגון כור וגת ושובך שבשדה ומחיכו' הקני' וכיוצא בהן כולהו הכי אי אתרמו בהאי שדה ומרחץ ובית הבד ואית בהו דין חלוקה לתרי חולקי דהאי בית בכל חד מינייהו חלק שם הכל קרוי עליו וחזו הני תשמישי לאצטרופי לכל חד מהנך תרי חולקי למלויי בהו כי שנים לבכור או דיבם פלגינן להו להנך תרי חולקי בגורל וממלינן ליה לבכור אוליבם מהנהו תשמישי לשיעו' כי בנים דידיה בדמים בלא גורל והדר שיימינן ליה לחלק פשוט באנפי נפשי' ולפי שנים דבכור או דיבם באנפי נפשיהו ואי מטי ליה לחד מינייהו בציר ממאי דחזי ליה לפום שטן מנתיה משוינן להו בדמי' כי היכי דלימטי ליה לכל חד מינייהו שיעור מאי דחזי ליה

והוא הדין גבי חצר היכא דלא שוו בתים שבה הדדי לא בשבח ולא במד' ואי פלגי בגורל אפשר דמתרמי ליה גדול לפשוט וקטן לבכור כל האי גוונא לא פלגינן להו בגורל אלא שקיל ליה בכור לגדול במדה ופשוט לקטן במדה ופלגי ליה לשאר החצר במדה כל חד וחד לפום חולקי והדר שיימינן ליה לחולקא דמטייה לכל חד מינייהו בין בבתי' בין בחצר ואי איכא שבחא בדמים בחולקי דחד מינייהו טפי ממאי דחזי ליה לשקל משלים מחבריה בתוספת מדה אמצריה מידי דחזי ליה לאצטרופי בהדי חולקיה ואי ליכא בחולקיה דחבריה מותר לאשתלומי מיניה מחמת דלית ביה יתר משיעור שם הכל קרוי עליו משלים מיניה בדמים כדבעינן לברורי לקמן והוא הדין היכא דאיכא שלשה בתים שוים במדה שנים מהן מזרח החצר זה לפנים מזה ואחד במערב וכל חד מינייהו לית ביה דין חלוק' באנפי נפשיה דאי פלגי בגורל אפשר דמתרמי ליה ההוא בית יחידי דבמערב לבכור ותרי דבמזרח חד לבכור וחד לפשוט וההוא דמטי ליה פנימי לית ליה חצר קמיה לא לפירוק משאו ולא לשאר תשמישיו ולא קא מטי ליה בההוא חולקא מידי דמיקרי חצר והוא הדין היכא דליכא במזרח אלא בית גדול ארכו בשנים ברחבו ואית בה שיעור שני בתים וקאי אורכו לאורך החצר ובמערב בית קטן בן ארבע אמות על ארבע אמות דאי פלגי ליה לגדול לתרי הוו להו שני בתים זה לפני' מזה ואי פלגי בגורל מתרמי בהו פסידא כדאמרן כל כי האי גוונא לא פלגינן להו בגורל אלא יהבינן ליה לגדול או להנהו שני בתים זה לפנים מזה לבכור או ליבם בלא גורל והך יחידי לפשוט כדברירנא לעיל כי היכי דלא לימטי ליה לכל חד מינייהו בחולקיה חלק שאין שם הכל קרוי עליו ולא נמי בציר ממאי דחזי ליה

הדין הוא סברא דילן ואף ע"ג דהני אנפי מילי דבריר אינון ולית בהון ספיקא אצטריכנא לברורינהו ולאורוחי בהון משום דחזינא ליה לחד מרבואתא דאורי בתשובה בתרין שותפי דהויא להון חצר דהוו בה תרי בתי חד רבה וחד זוטא לחד שותפא הוה ליה תולתא בחצר ולחד תרי תולתי ואורי בה למפלג בגורל אדעתא דאי נפיל ביתא רבא בחולקיה דמרי תולתא ליהדר ליה דמים להאיך והאי סברא ליתיה דאפי' היכא דפלגי אדעתא דאי מטי ליה גדול לפשוט מהדר ליה דמים לבכור כקוביא דמי דמאן דאית ליה קרקע ליכא לסלוקי מיניה במעות כדבעינן לברורי לקמן

לקמן גבי בללא דגורל ועוד קשה קוביא זו מכל קוביות שבעולם דאלו כל קוביא שניהם שוין בה בין לשכר בין להפסד וכאן פשוט קרוב לשכר ורחוק להפסד דאי מטי ליה קטן לא קא חסר מידי ואי מטי ליה גדול קא רווח למזבן קרקע דלא הוה חזי ליה על כרחא דמריה ואלו בכור רחוק לשכר דאי נמי מטי ליה גדול לא קא רווח ולא מידי דמאי דחזי ליה קא שקיל וקרוב להפסד דאפשר דמטי ליה קטן דלא אמר רחמנא למפלג בגורל למעבד קוביא אלא להשקיט דעתן של שותפין כגון היכא דשוו חולקי להדדי אי נמי היכא דלא אפשר לאשוויי' אלא בדמים דפלגי בגורל היכא דאתי מינה פסידא לחד מינייהו לא אמ' דגורל לתקנתא הוא דאצטריכינן ליה ולאו לפסידא אלא מחוורתא דדינא כדכתבינן

ברם צריך את למידע דאפילו גבי יבם וכיוצא בו דקי"ל דכל היכא דלא אפשר לאשווינהו לחולקי בכולהו אנפי בשבחא להדדי לא פלגי' ליה אחד מירה לאו כולהו חולקי דלא כפלי בבת אחת בעינן לאשווי להדדי אלא חולקי דשותפי הוא כדבעינן לאשווי להדדי כי היכי דלימטי ליה לכל חד מינייהו בין בעידית בין בזיבורית לפום מטי מנתיה דכל היכא דאפשר לאשוויכהו להדדי אפי' כי האי גוונא פלגינן ליה לכל חד מינייהו אחד מכרא דלית ליה פסידא לחד מינייהו וכל היכא דזה נהנה וזה לא חיסר כופין על מדת סדום ואפילו היכא דלא איפשר לאשווי חולקי דשותפי בשבחא אלים בלא גורל פלגינן בלא גורל והיכי דמי כגון יבם ופשוט דאתו למיפלג בארעא דהוי תולתא מינה במזרח עידית ותולתא מציעא זיבורית ותולתא בתרא' למערב פלגא עידית ופלגא זיבורית וקאי בהדא או נגרא מחד גיסא בלחוד אי נמי דלא ממשכי חולקי לעידית מצפון לדרום אלא על פלגא דארעא דאי פלגי בגורל איפשר דמתרמי ליה לפשוט תולתא דעידית ופסיד יבם בתרי תולתי דידיה טובא אלא כל כי האי גונא אפילו ליבם נמי פלגינן בלא גורל וכ"ש לבכור דיהבינן ליה לפשוט ההוא תולתא דמערב בלא גורל ושקיל להו בכור או יבם להנך תרי תולתי ואשתכח דמטי ליה לכל חד מינייהו פלגו חולקיה עידית ופלגא זיבורית והוא הדין לכל היכא דלא אפשר לאשווי חולקי אלא שלא על ידי גורל דפלגינן בלא גורל

ברם צריכינן לברורי דלא שנא חלק בכור ולא שנא חלק פשוט וכיוצא בהן דקאמרינן פלגינן להו אחד מכרא לא תימא הני מילי היכא דאיתיה לבכור גופיה או לפשוט גופיה מכרא בעולם אלא אפילו ליתיה בעולם ושבק ברא או ברתא כי פלגינן ליה לבריה בנכסי סבא אחד מכרא הוא דפלגינן ליה

ולא תימא הני מילי בחד דאתיא מכח חד אלא אפילו בתרי דאתי מכח חד כי אתו למיפלג בהדי אחי אבוהון אפי' היכא דמטי ליה לכל חד מינייהו בשעור נמי אחד מכרא הוא דפלגינן להו ואפי' היכא דלא שוו חולקיה להדדי אלא בדמים דחולקא דאבוהון קא ירתי ובמקום אבוהון קיימי

ולא תימא הני מילי היכא דהוה איתיה לאבוהון בשעת ירושה דזכה ביה בחולקיה למיפלג ליה אחד מכרא אלא אפילו היכא דמית בחיי אבוה איכהו במקום אבוהון קיימי תדע דהא לאו לפום מנייניהו קא ירתי דא"כ הוה לכל חד מינייהו למישקל חולקא כחד מאחי אבוהון ואי ברתא היא לא תשקול ולא מידי ומדלא יהבינן להו אלא ההוא חולקא דהוה חזי לאבוהון ולא שנא ברא ולא שנא ברתא דבמקום אבוהון קיימי מידי דהוה אבנות כלבחד דמיתא בחיי האב והא שקלן בנתיה כולהו חולקי דהוו חזו לאבוהון דאלמא במקום אבוהון קיימן כדמפרש בפ' יש נוחלין וה"מ דאפילו תרי או תלתא דאתו מכח חד כולהו חולקא דאבוהון קא ירתי ובמקום אבוהון קיימי וכחד גברא דמו וכי היכי דלגבי עיקר ירושה במקום אבוהון קיימי וכחד גברא לענין חלוקה נמי במקום אבוהון קיימי וכחד גברא דמו

וה"מ ביורש דקאי במקום מורישו אבל בלוקחין ומקבלי מתנה דאתו מכח חד דזבין להו או דיהיב להו בבת אחת בלישנא דהקנאה תליא מילתא וכל היכא דמשמע לישנא דחד חולקא אפי' אקני שיעור יתר לכמה איכשי דפריש שמהתיהו בשידן הקנאה דלא פלגינהו לחולקי בפירוש כולה ח"א הקנאה היא וכולהו חולקי חד חולקא נינהו ובעי מיתב להו אחד מכרא ואע"ג דאדכר לאדכורינהו לכולהו קונין בפרט כללא הוי כר' שמעון דאמר גבי התקדשי לי בזו ובזו כללא הוי ומצטרפי וקי"ל כוותיה כדברירנא התם בדוכתה

ואפילו היכא דאקני להו בלישנא דמשמע דלא אקני להו בשוה כגון מאן דאמ' ליה לחבריה בית כור מארעא פלניתא יהבית לך ולבנך וקנו מיניה דקי"ל דקני איהו פלגא וכולהו בני דיליה פלגא מידי דהוה אההוא דאמר ליה לדביתהו נכסאי לך ולבניך דאמר רב יוסף קנאי פלגא לא אמרי' כיון דאקני נמי לישנא לפלוגי שיעורי מהדדי הוה ליה כמאן דפריש ליה לשיעורא דאקני ליה לכל חד מינייהו באנפי נפשיה דכי קני איהו פלגא וכלהו בניה פלגא משום דאדכריה לדידיה בפרט וכולהו בניה בכלל דשווינהו לכולהו בניה לגבי דידיה כחד גברא והוה ליה כמאן דאקני לבי תרי סתם' דקאני האי פלגא והאי פלגא וכי היכי דהלו אקני לבי תרי סתם' כוליה חולקא דתרוייהו כחד חולקא דמו

וה"מ דלא פריש בהדיא שיעורא דאקני ליה לכל חד מינייהו אבל היכא דפלגינהו בשיעורא בהדיא לא מיבעיא היכא דשנו שיעורי להדדי דכל חולקא מיניהו באנפי נפשיה קאי דכיון דמשתמא נמי כי קנו בהדדי הוא דקנו כי טרח לפרושי שיעורי למפלגינהו מהדדי הוא דאיכוון אלא אפי' היכא דשוו שיעורי מהדדי דס"ד אמינא לסלוקי ספיקא הוא דאיכוון פרטא הוי וכל שיעורא מיניהו חולקא באנפי נפשיה הוי ודינא הוא דפליג ליה לדיליה אחד מיכרא ואי בעי למיפלג חולקא דבניס גופיהו אתרי מכרי לאו כל כמיניה ואי בעי מקבל למפלג ליה בהדי בניה אחד מכרא נמי לאו כל כמיניה דכיון דפרשיה לחולקא דידיה באנפי נפשיה ודבניס באנפי נפשיה אע"ג דאקני להו לכולהו בחדא הקנאה לא שייך הכא למימר כללא הוי ואע"ג דחדא הקנאה הוי לאו חד חולקא הוא אלא הוה ליה כמאן דאמר תנתן שדה פלונית לפלוני ולפלוני לפלוני דכל חדא מיניה באנפיה נפשיה קיימא והוה ליה כהתקדשי לי בזו או בזו דלדברי הכל פרטא הוי דמה לי בחדא ארעא מה לי בתרתי כל היכא דפריש שיעורא דאקני ליה לכל חד מינייהו באנפי נפשיה כי היכי דבתרתי ארעתא כל חדא מיניהו באנפיה נפשיה קיימא בחדא ארעא נמי כל שיעורא ושיעור' דפריש באנפיה נפשיה קאי

ברם מימר קא אמרינן דכל היכא דלא איפשר לשווינהו לחולקי בשבחא בדמים לא משוינן להו בדמים היכי עבדינן פלגינן לה לארעא מעיקרא חלקים שוין במדה והדר שיימינן ליה לשמן בשבחא דאית ביה כמה שוי ולכחוש כמה שוי וההוא טופיאנא דביני ביני הוא ניהו שיעורא דמוסיף שבחו של שמן על הכחוש בדמים הילכך מוספינן

מוספינן ליה לכחוש במדה בשיעור כגון דמיה להדין שבחא ואמתכא דהוו בדמים והדרי ופלגי להו בגורל •

ולא תימא הכי מילי בשבחא דלא איפשר למיתי על ידי הוצאה אלא אפי' בשבחא דאיפשר למייתי ע"י הוצאה כגון גג ועלייה שעל גבי הבית ובור ושיח ומערה שבחצר וגג ושובך שבשדה דאיפשר לאשווינהו האיך ליכחוש כי האי שבחא על ידי הוצאה לאו בהוצאה שיימינן אלא בשבח' דסליק בה הוא דשיימינן דהא דאשווינהו לחולקי בדמי' הוא דבעינן ודמי ארעא כי קא שבחי לאו לפום הוצא' דאפיק בה קא שבחי אלא לפום שבחא דסליק בה הוא דשבחי ולא שנא הויא הוצאה יתירה על השבח ולא שנא הוי שבח יתר על ההוצאה לפום שבחא הוא דשיימינן ליה וכיון דלמישם שבחא בעינן על כרחיך כי שיימינן ליה אגב ארעא הוא דשיימינן ליה דאי באפי נפשיה קא כייס מרי שבחא לאו עלייה היא קא כייס באוירא דשיימת ליה לאוירא דידה טילויה לבתר דשקל שותפיה אוירא אחרינא כנגדו ואי בור שיח ומערות וכיוצא בהן ניניהו קא כייס במדה דשקל שותפיה מדה כנגדה ואמתכא דלא קא שוו חולקי להדדי לא באויר ולא במדה והרי אתברר דליכא למשימיה להאי שבחא אלא אגב ארעא וכיון דליכא מדינא למשימיה אלא אגב ארעא כגופא דארעא דמי וליכא לאשוויי לחד משותפי מיניה במעות אלא בארעא כדפרישנא ואפי' על ידי גורל דאית ליה מנתא בקרקע ליכא לאשוויי מיני' במעות אפי' על ידי גורל דכקוביא דמי כדבעינן לברורי לקמן גבי כללא דנקטינן גבי גורל ולא תימא הנ"מ במידי דאית ליה פסידא למריה למשימיה באנפי נפשיה כדאמרן אלא אפי' היכא דליכא פסידא למשימי באנפיה נפשיה כגון מכתשת הקבועה וכגר ומנעול דקביעי דאיפשר למעקרינהו ולזבוניהו כיון דקימא לן דכל המחובר לקרקע כקרקע דמי בכמה מילי דאתנו מהדדי ולא שייכי בהדדי אלא בטעמא הכא נמי ליכא לאפוקיה מההוא כללא אלא בראיה לכל המחובר לקרקע לענין דין חלוקה נמי כקרקע דמי בין לענין משימיה אגב ארעא בין לענין דלא מסלקינן ליה מיניה אלא בקרקע והוא הדין לענין ההוא שיעורא דמוספינן ליה ליכחוש במדה כי שיימינן ליה לאו באנפי נפשיה שיימינן ליה דאם כן בלאו דמי טובא וקא מוספת ליה לכחוש טפי ממאי דחזי ליה אלא אגב ארעא הוא דשיימינן ליה דחזינן ליה לחלק הכחוש בלא האי תוספת כמה שוי ובהדי האי תוספת כמה שוי וההוא דבילי בילי אי הוי טפי מפלגו דמי שבחו אל גמן בכרינן מיניה ואי הוי בציר מהכין מוסיפינן עליה עד דקאי אשיעור כלגו דמי שבחו אל גמן דכי שימת ליה לגמן לבתר דבכרת מיניה האי שיעורא במדה ושימת ליה לכחוש לבתר דמוספת ליה להאי שיעורא טילויה אמתכא דשוו בדמים

ברם כדריכינן לברורי דהיכא דלא איפשר לאשוויי חולקי בשבח אלא בדמים דקא אמרינן דלא משוינן להו בתוספת מעות אלא בתוספת מדה וה"מ היכא דכי משוינן להו בתוספת מדה לא מימעטי חולקי מלין חלוקה אבל היכא דמימעטי בהכי מלין חלוקה לא משוינן להו אלא במעות דההוא דמטי ליה ההוא פלגא שמינא בחלוקיה על ידי גורל יהיב ליה לבעל הכחוש מעות בשיעור פלגו דמיה דההוא שבחא תדע דכי היכי דליכא מדינא לסלוקי למריה שבחא מיניה במעות הכי נמי ליכא לסלוקיה מיניה בקרקע אחרינא דכחיש מיניה וכי היכי דלגבי שמן וכחוש כי לא אפשר לאשוויי בשבחא אלא בדמים לא בטיל דין חלוקה בהכי אלא משוינן להו בדמים הכי נמי כי לא אפשר לאשוויינהו בקרקע באנפי' דלהוי ביה דין חלוק' אלא במעות משוינן להו במעות כי היכי דלא לבטיל דין חלוקה והיינו דמתמה' בפרק יש נוחלין גבי ארץ ישראל למאן דאמר בכספים העלה למאי איליימא לגופיה וסוגיה במוכתבי עסקינן התם משום דהוה אפשר להו לעלויה בקרקע תדע שהרי חלקו שדה לבן כנגד שדה פרדס וכל היכא דאפשר לעלויי בקרקע לא מעלינן בכספים ומתני' נמי דיקא דקתני ולא את השדה עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה והא שדה דמשכחת בה שמן וכחוש וקא פסיק ותני עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה הא יש בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה חולקין ואע"ג דלא שוו חולקי להדדי מלא קא קפיד אלא אשיעורא בלחוד ש"מ דוקא משבחא אבל ממדה לא מסלקינן במעות אלא היכא דגוד או איגוד כפ"מ לבכור ופשוט דאתו למפלג בארעא דלית בה דין חלוקה אלא לתרי חולקי דשוו שיעוריהו להדדי דאי שקיל בכור תרי תולתי לא מטי' לפשוט כשיעור לא אמרי' ליפלוג בשוה וניתיב ליה פשוט לבכור לינקא בדמים ולאו כל כמיניה לסלוקיה אפי' ממקצת חולקיה במעות אלא היכא דמסליק ליה מכוליה בדינא דגוד או איגוד

גמ' ההוא דזבן ארעא אמכרא.דבי נשיה כלומר בית אבותיו כדאמרינן ביבמות דקא אכלה גירסא דבית נשאי כי קא פלגי אחוה בהדיה אמר להו פלוגו לי אמכרתי אמר רבה כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב יוסף אמרי אחוה מעלינן ליה עליה ככנסי דבר מריון והלכתא כרב יוסף והאי פלוגתא דרבה ורב יוסף לא מיתוקמא אלא כגון דהאי חולקא דקאי אמכריה דהאי עדיף מאידך חולקא בשבח אי נמי במדה מיהו שוו בדמים דרבה סבר כיון דשוו בדמים אי לא פליג ליה אמכריה מדת סדום היא דזה נהנה וזה לא חיסר הוא ורב יוס' סבר כיון דאיכא הפרש ביניהו מחמת דעדיף ההוא חולקא דאמכריה בשבח אי נמי במדה מכי אמר מעלינן ליה ככנסיה דבר מריון דהוו יקירי דמיהו טפי משאר נכסיה ולאו מדת סדום היא דזה נהנה וזה חיסר הוא והלכה כרב יוסף אבל היכא דלא עדיף לא בשבחא ולא בדמים וליכא הפרש ביניהו אפי' רב יוסף מודי דכופין על מדת סדום ופליג ליה אמכריה

והאי טעמא דמעלינן ליה ככנסי דבר מריון חזינא ליה פלוגתא בילי רבוותא איכא מאן דאמר טעמא דמילתא דמצו למימר ליה האי חולקא דבעית למשקל בהאי שבחא אנן יהבינן ביה שבחא טפי עד דמעלינן ליה ככנסי דבר מריון דעדיפי טפי דכיון דשבח עדיף טפי ולא גרסי בה מעלינן ליה עליה אלא מעלינן ליה ככנסי דבר מריון ולפום הדין טעמא אי לא יהבי ביה איהו שבחא טפי ממאי דיהיב ביה איהו מחייבי למפלג ליה אמכריה דהוי לה מדת סדום ואיכא מאן דסבירא ליה דאע"ג דלא יהבי ביה איהו שבחא טפי כיון דעדיף חולקא בשבחא טפי משאר חולקי מצו לעלויה עילויה ככנסי דבר מריון ולמימר ליה ניחא לך למיתב ביה כך וכך כמאן דבעו לעלוייה עילויה ואי לא שקיל חולקך היכא דנפיל לך בגורל ומסתברא כי האי טעמא בתרא וליתיה לטעמא קמא משום דאיכא עליה כמה פירכי חדא דבנוסחי דייקי דגמ' מעלינן ליה עליה גרסינן ועוד דאם כן לקתה מדת הדין דמצו אמרי ליה לא ניחא לן למזבן מינך ולא מידי ולא מידי את דבעית למשקל מחולקא דחזי לן למישקל בעידית במידי אחרינא אלא מדין אי ניחא לך לקבוליה בהאי טילויה דמעלינן ליה עילוך מוטב ואי לא ליסקול כל חד מינן חולקיה בין בעידית בין בזיבורית ואי לא איפשר למפלג בכל חד מיניהו כגון דקאי נהרא או נגרא תא מן הגד נפליגנהו בגורל ולא

ולא תימא. הני מילי היכא דמעלו ליה עילויא בשוויו אלא אפי' במאה בדמיו אדרא דליכא דמעלינן ליה כנכסיה דבר מריון לאו בדמי דשוי האי חולקא תשעים דאם כן לימא בשויו ולא ליתלי בנכסי אחריני. ועוד דהאי בכדי שויו ותו לא אלמא לאשוויי חולקי בדמים בלחוד הוא דבעינן מכלל דלטעמיה דרבה אע"ג דלא שוו בדמים נמי פלגינן אמכריה אמאי זה נהנה וזה חיסר הוא ומאי כופין על מדת סדום איכא אלא לאו דשוו בדמים מכלל דרב יוסף סבר אע"ג דשוו בדמים נמי מצו לעלויי עילויה ביתר מיכן וכיון דאפיקתיה משוויו לית ליה שיעורא דאההוא טעמא דמצו לעלויי עילויה ביתר משוויו פורתא מצו לעלויי עילויה טפי טובא והכי נמי מסתברא דאלת"ה רב יוסף גופיה היכי טעין להו לאחין מילתא דלא טעני איכהו ודילמא איכהו לא הוה ניחא להו לעלוייה כנכסי דבר מריון אההוא דקאי אמכריה בלחוד קאמר כמאן דאמר עד מאה בדמיו דאמרי ליה אנן מנתא דחזיא לן בעידית כי האי שיעורא שויא לן דאין אונאה לקרקעות ואע"ג דשוי נמי כי האי שיעורא לא ניחא לן למיזבן מינך מלתך אפי' בבציר מהכין דאנן דין חלוקה בעינן למשקל לחולקא בין בעידית בין בזיבורית את דבעית למשקל כוליה חולק בעידית מעלינן ליה עלוך כנכסי דבר מריון או בטפי מהכין ולאו מדת סדום היא דזה נהנה וזה חיסר הוא וכי האי גוונא ודאי מצי טעין להו אע"ג דלא טעני איכהו דהא לאו טענה באפי נפשיה היא כי היכי דליחוש שמא מתוכה ילמודו לשקר אלא לא לימ' לטענותיהו דלא הוה ניחא להו למיפלג ליה אמכריה בלחוד הוא דאתיא ולמיחא טעמיה דרב' דאוקמ' לטענותיהו דאחין במדת סדום הוא דאצטריכא קמ"ל דלאו מדת סדום היא מהאי טעמא דאמרן תדע דהא בהדיא קא אמרינן גבי יבם דלא יהבינן ליה אחד מכרא היכי דמי אי דשוו חלקי להדדי מדת סדום היא ואפי' בעלמא דלאו יבם נמי פלגינן ליה אמכריה אלא לאו דלא שוו חולקיה להדדי ואע"ג דלא טעני אחין מעלינן ליה כנכסי דבר מריון משתמא לא יהבינן ליה אחד מכרא אלא שקיל כולה דמטי ליה בגורל תדע נמי דהא גבי שמעתא דחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא דקאמר רב יוסף טעמ' דזימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל לאו מטעמ' דמעלי' ליה כנכסי דבר מריון הוא דהא לא ידעי הי מיניהו מידויל והי מיניהו לא מידויל כי היכי דליעלו ליה לההוא דמידויל כנכסיה דבר מריון אלא טעמא דשייך למפלג בכל חדא מיניהו קאמר ואע"ג דליכא חדא מניהי דעדיפא השתא מחברת' מצו כייפי ליה למפלג בתרויהו משום חששא דלקמיה לאו מדת סדום היא וכ"ש היכא דברירא מילתא דחדא מיניהו עדיפא מחברתא דכי אית בה דין חלוקה בכל חדא מיניהי לא מצי חד מינייהו לאפקועי למנתא דחד מינייהו מעדית מטעמי דמדת סדום לא בדמים יתרי' ולא בקרק' דגריע מיניה והיינו טעמ' דנקט הכא טעמ' דמעלינ' ליה וגבי שמעת' דחדא אהאי נגרא וחדא האי נגרא טעמא דהאי מידויל והאי לא מידויל משו"ם דקמייתא מיירי בדקיימי כולהו חולקי אחד נגרא דהא בחדא ארעא עסקינן וכגון דבריר שבחיה דההוא חולקא וקא בעי למפלג ליה אמכריה דמשום דמעלינן ליה כנכסי דבר מריון איכא דכיון דידיע שבחיה מצו אמרי ליה לא ניחא לך למיתביה נהלך אלא במאה בדמיו ואלו משום דהאי מידויל והאי לא מידויל ליכא דחדא ארעא היא ואחד נגרא קימא ואלו בתרית' כיון דבתרתי ארעאתא דלא עדיפא חדא מניהי מחברתא קאי אלא לא דקימא חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא אתכא דלא שייך בה טעמא דמעלינן ליה כנכסי דבר מריון אל איכא דבריר שבחא היכא קאי אלא כי שייך בה דהאי מידויל והאי לא מידויל הוא דשייך בה ולא שנא בקמייתא ולא שנא בבתרייתא כיון דלא שוו חולקי לא דלי דליכא הוא דכל היכא דאיכא למיפלג בכל חדא מיניהו כי היכי דלשקול כל חדא מיניהו חולקא בין בעדית בין בזיבורית ומטי ליה לכל חד מיניהו בכל פיסקא דמטי ליה כשיעור אחד מכרא לא מצי חד מיניהו למכפייה לחבריה למפלג ליה אמכריה ולא למיתב ליה כוליה חולקיה אחד מכרא אלא בחדא ארעא דבחדא ארעא לא פלגינן ליה לחד חולקא אתרי מכריה כדבריר' לעי' מדינא דבכור.

קם. חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא אמ' רבה כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף ליה רב יוסף זימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל והלכתא כרב יוסף והא שמעתא לא מיתוקמא אלא בתרתי ארעאתא דפלגינן מהדדי וקימא חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא ושוואן להדדי בין בשבח בין בדמים ואית בה דין חלוקה בכל חדא מיניהו באנפי נפשה. מיהו קימא חדא אמכרא דחד מיניהו ולהכי לא הצטריך גמרא לפרושי לטענתיה דבעל דין משום דמיירי דומיא דהך קמיתא דהוה קאי חד חולקא אמכר' דחד מיניהו וכי קא פלגי אמר להו פלוגי לי אמכראי דרבה סבר כגון זה כופין על מדת סדום דהא ליכא הפרש בין האי חולקא להאי חולקא לא בשבח ולא בדמים והוה ליה זה נהנה וזה לא חיסר וכ"ש היכא דהאי דקימא אמכרי' גריעא מהך אחריתי ורב יוסף סבר כיון דזימנין דהאי משתכחי ביה מיא למידלא ולאשקויי מיניה והאי לא משתכחי ביה מיא למידלא מיניה מחמת דיבשא ואית בה בכל חדא מיניהי עדיפא דההוא דמדויל מידויל לתרויהו וההוא דלא מידוי' לא מידוי' להד מינייהו ולאו מדת סדום היא דזה נהנה וזה חיסר הוא וקימא לן כרב יוסף.

הילכך. דינא הוא דאי אית בה בכל חדא מיניהי דין חלוקא פלגי לה לכל חדא מיניהי חלקים שוים בין בשבח בין בדמים אי ההוא פלגא דקאי אמכריה לא עדיף מהך פלגא אחריני לא בשבח ולא במדה ולא בדמים יהבינן ליה אמכריה בלא גור' ובהא אפי' רב יוסף מודי ואי לא איפשר לאשווינהו בשבח ובמדה משוינן להו בדמים ומוספינן לכחוש במד' כנגד אפי שבחו שמין עד דשוו בדמים ופלגי להו בגורל והיא ארעא אחריתי דלא קימא אמכריה בין דשוו פלגי דידה להדדי בשבח ובדמים בין דלא איפשר לאשווינהו אלא בדמים פלגי להו בגור' כל חד וחד היכא דמטי ליה ואי כל חדא מיניהי לית בה דין חלוקה באנפי נפשה כיון דכי לא קימא חדא מיניהי אמכרא דחד מאותפי הוי דינא למפלג חדא כנגד חדא בגור' ולא חיישינן לטעמא דזימנין דהאי מידוי' והאי לא מידוי' כדבעינן לברורי בשמעת' השתא דקימא חדא אמכרא דחד מיניהו נמי פלגי ליה אמכריה דזה נהנה וזה לא חיסר הוא דאי לא פלגי ליה אמכריה על כרחיה פליג חדא כנגד חדא בגור'.

ואע"ג דקימא לן דלא שנא חלק בכור ולא שנא חלק פשוט אחד מכרא יהבינן ליה ואע"ג דלא שוו חולקיה בשבחא להדדי אלא בדמים כדבדירנא לעי' והלא הכא כי איכא דין חלוקה בכל חדא מניהי לא פליגנן להו אי מכרא התם בחדא ארעא דכיון דההוא חולקא דנפל ליה מעיקרא בחד מיכרא הוא דנפל ליה יהבינן ליה אחד מיכרא אבל בתרתי ארעאתא דמעיקרא כי נפל ליה חולקיה בתרי

מכרי

מכרי הוא דכפל ליה כל היכא דלא שויאן להדדי דלא שייך בה טעמא דכופין על מדת סדום לא יהבינן ליה אחד מכרא ואפילו לגבי בכור ופשוט דהא הכא דמשתמא בכשוט ופשוט ויולא בהן קאי דאית ליה לכל חד מיניהו למיפלג ליה אחד מיכרא וכיון דתרתי ארעתא נינהו ואית בה בכל חדא מיניהי באנפי נפשיה דין חלוקה לא פלגינן ליה לחד מיניהי אחד מכרא למיפלג הדא כנגד הדא בגורל וה"ה לכל תרתי ארעתא דפלגינן מהדדי דכל חדא מיניהי באנפי נפשה קיימא ואי אית בה דין חלוקה בכל חדא מניהי באנפי נפשה שקיל פלגא בהאי אחד מיכרא ואי ליכא דין חלוקה בחדא מיניהי באנפיה נפשה כי שויאן להדדי בין בשבח בין בדמים במדה אע"ג דקימא חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא פלגי חדא בגורל דכי חייבינן לטעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל היכא דאיפשר לקיומי חלוקה בכל חדא מיניה דלא מצי אמר שקול את חדא ואנא חדא דכיון דאיפשר לקיומיה חלוקה בתרויהו באנפא דאי מדויל מדויל לתרויהו ואי לא מדויל לא מדויל לחד מיניהו חלוקה בכל חדא מיניהו שריכא אבל היכא למיעבדא חלוקה בתרויהו מטעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל לא דעיקר האי טעמא כי אתמר היכא דאית בה דין חלוקה בכל חדא מיניהי באנפי נפשא וקא בעי חד מיניהו למיפלג ליה אמצריה ולמישקל ההיא דקימא אמצריה אתמר למימר דלא פלגינן ליה אמצרא אלא פלגי בכל חדא מינייהו כדבדירנא אבל לעכוביה חלוקה מטעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל לא מעכבינן תדע דהא גבי אמהאתא דזימנין חלשא חדא ובריא חדא אי נמי דמית חדא וקימ' חדא וטעמא דלא חזיאן למלאכה דהדדי הוא דכי אמר ליה שקול את חדא ואנא חדא לאו גוד או איגוד הוא מכלל דאי חזיאן למלאכה דהדדי גוד או איגוד הוא ואי ס"ד האי טעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל אלים לעכובי חלוקה כי היכי דאלים לעכובי חלוקה אלים נמי לעכובי בגוד את חדא ואיגוד אנא חדא דהתם נמי שייך טעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל ואי משום דקא מבחר ליה לחבריה למישקל הי מיניהו דבעי כיון דלא ידיעי השתא הי מיניהי מדויל והי לא מדויל כי היכי דלבחר לנפשיה ההוא דמדויל אע"ג דמבחר ליה נמי כמאן דלא מבחר ליה דמי אלא לאו ש"מ דלא חיישינן להאי טעמא אלא היכא דאיפשר לקיומי חלוקה בתרויהי אבל לעכובי בחלוקה אי נמי בגוד את חדא ואנא חדא דרמי לחלוקה לא מהני לעכוביה והתם גבי אמהאתא דכי חזיאן למלאכה דהדדי דקאמרינן דאית בהי דינא דגוד את חדא ואיגוד אנא הדא דשמעת מינה דדוקא דמיבחר ליה חד מיניהו לחבריה בדינא דגוד או איגוד אבל למיפלג הדא כנגד הדא בשומתא על ידי גורל לא התם דלא שויאן להדדי בשבחא דכל היכא דלא שויאן בשבחא כיון דתרי גופי נינהו אי פלגי להי בגורל פקוביא דמי אבל היכן דשויאן בשבחא ובדמים וחזיאן למלאכה דהדדי פלגי הדא כנגד הדא על ידי גורל דכיון דלא איפשר למפלג בכל חדא מניהי לא אלים טעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל לעכובי בחלוקה לגמרי כדבדירנא וכיון דאית בהו דין חלוקה בגורל לית דינא דגוד או איגוד דלא דיינינן דינא דגוד או איגוד אלא היכא דלית בה דין חלוקה אבל היכא דאית בה דין חלוקה לית דינא דגוד או איגוד דע"כ ל"פ רב יהודה ורב נחמן אלא היכא דאין בהן כדאי לזה וכדאי לזה אבל היכא דיש בהן כדאי לזה וכדאי ליה דכולי עלמ' לית דינא דגוד או איגוד דלא דין חלוקה הוא דאיכא **וה"ה** דלית בה דין חלוקה בחדא מניהי אבל איכא דין

חלוקה בחדא וליכא באידך כיון דלא משכחת לה דפלגי חדא כנגד הדא בגורל אלא היכא דחזיאן להכאה דהדדי כגון כרם וכרמא שדה ושדה דשוי שיעוריהו לענין דין חלוקה בחדא וליכא באידך לא סגיא דלא נפישא ההיא דאית בה דין חלוקה אאידך דלית בה דין חלוקה וכל היכא דלא שויאן בהדה ליכא מן דינא למפלג חדא כנגד חדא בגורל והכא כיון דנפישא חדא מיניהו במדה אית בה דין חלוקה אלא בחדא מניהי דינא הוא דפלגי לה לההיא באנפי נפשיה ואידך דלית בה דין חלוק' אית בה דינא דגוד או איגו' באנפי נפשיה **וראתיבא** הכ"מ למפלג בגורל דההוא דמטיא ליה ההיא דלא נפישא במדה אית ליה פסידא וקוביא למי דאפי' היכא דהדר פלגי ליה להוא טופיאנא וקא מטי ליה לכל חד מיניהו מיניה כשיעור כיון דלמר מטי ליה חולקיה אחד מכרא ולמר אתרי מכרי אית ליה פסידא אלא אפי' היכא דמבחר ליה חד מיניהו לחבריה למשקל הי מניהי דבעי בלא תוספ' דמים לאו כל כמיניה דאי מטעמא דלא ליעכב דין חלוקה הני מילי היכא דלית בה דין חלוקה בחדא מיניה באנפי נפשה דכיון דלא איפשר לקיומי חלוקה בחדא אלא אגב חברתה תרויהי משעבדן להדדי לדין חלוקה ולאו משום דין חלוקה דהדדי אלא כל חדא מניהי משום דין חלוקה לנפשה אבל היכא דאית בה דין חלוקה בחדא אע"ג דליכא באידך כיון דההיא דאית בה דין חלוקה אפשר לקיומיה בה דין חלוקה באנפי נפשה לא משתעבדא לחברתה כלל דלא משעבדינן חד גופא דאית בה דין חלוקה לגופא אחרינא דלית ביה דין חלוקה אלא כל חד מיניהו באנפיה נפשיה קאי אי מטעמא דכופין על מדת סדום נמי הני מילי היכא דזה נהנה וזה לא חיסר אבל הכא כיון דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל זה נהנה וזה חיסר הוא דאלת"ה אפילו היכא דאית בה בכל חדא מיניהי דין חלוקה באנפי נפשה נמי ליפלוג חדא כנגד חדא אלא משום דזה נהנה וזה חיסר הוא ואי מטעמ' דגוד או איגוד נמי ליכא דלא שייך דינא דגוד או איגוד אלא היכא דליכא דין חלוקה אבל הכא כיון דאיכא דין חלוקה בחדא לא שייך בה דינא דגוד או איגוד כלל אלא דין חלוקה הוא דאיכא הילכך דינא הוא דפלגי לההיא דאית בה דין חלוקה באנפי נפשה ואידך דלית בה דין חלוקה קימא בשותפות עד דתבע ליה חד מיניהו לחבריה עילויה בדינא דגוד או איגוד על ידי דמים **ומנא תימרא** דהאי שמעתא בתרתי ארעתא דפלגינן מהדדי עסקינן חדא מדקאמרינן חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא ולא קא אמרינן חד גיסא אהאי נגרא וחד גיסא אהאי נגרא כדקאמרינן גבי חד גיסא נגרא וחד גיסא נהרא להא ברירנא דבדקימא חדא מניהי אמכרא דחד משותפי עסקינן דהא אשמעתא קמייתא קאי ועוד מדלא אצטריך לפרושי טעמא דבעלי דינין ואי בחדא ארעתא לא משכחת לה דלהוי חד גיסא אהאי נגרא וחד גיסא אהאי נגרא ולהוי גיסא תליתאה אמכרא וחד משותפי דאי נמי פליג אמצריה לא סגיא ליה לאידך חולקא דלא ליקום אתרי נגרי דאי מזרח אחד נגרא ומערב אחד נגרא וצפון או דרום אמצרא דחד מיניהו כי פליגי ליה אמצריה נמי קא מטי ליה לכל חד מיניהו חולקיה אתרי נגרי ואי מזרח אחד נגרא וצפון או דרום אחד נגרא וקאי מערב אמצרא דחד מינייהו כ"ש דכי פלגי ליה אמצריה לא מטי ליה לדיליה חולקא אלא א' נגרא ואו להאי למעב' עליה קא מטי ליה חולקא אתרי נגרי אלא לא משכחת לה אלא בתרתי ארעאתא דפלגינן מהדדי וקימא חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא וקימא חדא

מניהו אמכרא דחד נגרא מהאי גיסא ואמכרא דחד משותפי אאידך גיסא ובדשוין תרויהו בשבחא עסקי' דאי לא שוין להדדי מאי איריא משום דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל תיפוק לי משום שבחא ותו מאי שנא קמייתא דנקט טעמא דמעלינן ליה כנכסי לבר מרין ומאי שנא הכא דלא נקיט טעמא שא משו' דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל שא משו' דקמייתא קא מיירי כגון דעדיפי חולקי מהדדי והכא קא מיירי כגון דשוויאן ארעאתא להדדי בין בשבחא בין בדמים בדבדירנא לעיל דאי לאו טעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל הוה דינא דלשקול חד חדא וחד חדא בגורל ואי קימא חדא אמכרא דחד מיניהו שקיל לה בלא גורל כמטעמא לתרויהי אחד נגרא אלא השתא דחדא אחד נגרא וחד' אחד נגרא פלגי לה לכל חדא מניהי היכא דאית בה דין חלוקה בדבדירנא **ומאי** תימרא דבאית בה דין חלוקה בכל חדא מניהי עסקינן ורב יוסף למפלג בכל חדא מניהי קאמר מדקאמר טעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל ואי למיפלג חדא כנגד חדא בגורל קאמר מאי כפ"ל מינה אכתי קושיא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל בדוכתיה קאי אלא לא משכחת להאי השתא תקנתא בחלוקה אלא היכא דפלגי לה לכל חדא מניהי ושקיל כל חד מניהו פלגא בהא ופלגא בהא כדבדירנא' ומסתבר' דאדה הבעל היכא דלא שייכי באידך דתרויהי אחד נגרא דמיאן ולאו משום דכולהי מיא דמטרא שתיאן דאי מהאי טעמא אדרבה כיון דזימנין דנחית מיטרא אהא ולא נחית אהא כדכתי' חלקת אחת תמטר כו' כחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא דמיאן אלא משום דאפילו כי פלגי בתרויהי נמי לא מפקי מהאי חשש' דזמנין דמטי מטרא להאי פלגא ולא מטי לאידך פלגא וזימנין דמשתרף האי פלגא ולא משתרף הך פלגא וכיון דלא מהניא להו פלוגתא דכל חדא כנגד חדא עדיף להו ודוקא דלא מתברר דשייכי בחדא מניהי דלא שייכי באידך אבל היכא דמיתבר' דזימנין דשייכי בחדא תיוהי דלא שייכי באיד' אי ידיע בהי מיניהו שייכי ובהי מיניהו לא שייכי הא לא שויאן בשבחא ואי לא ידע כגון דקימן בתרי באגי ואיכא בגא דמטלי ליה רובא דמטר ואיכא דקשי' ליה ואפי' בחד באגא נמי איכא כי האי גוונא היכא דחדא בקעה וחדא גבעה הרא בתול' וחדא עבורה וזימנין דהוו גשמי שנה מרובין וזימנין מועטין ולאו מילתא דאיכא למיקם עלה היא כל כי האי גוונא לאו כמאן דלא שויאן בשבחא דמיאן אלא כחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא דמיאן ואע"ג דלא שנא היכא דלא שויאן בשבחא ולא שנא היכא דקיימא חדא אהאי נגרא וחד' אהאי נגרא חד דינא נינהי דאידי ואידי שקי' כל חד מיניהו פלגא בהא ופלגא בהא ה"מ היכא דאית בה בכל חדא מיניהו ד"ח אבל היכא דלית בה ד"ח בחדא מינהי ד"ח איכא לפלוגי בהי דלא היכא דידיע דלא שויאן בשבח' מחמת דהאי עידית והאי בינוני' או זיבורית אי נמי מחמת דידיע דשייכי תיוהי בהא ולא שייכי באידך לאו כל כמיניה דחד מיניהו למכפייה לחבריה למפלג חדא כנגד חדא בגורל דכקוביא דמי ואלו גבי חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא כל היכא דשויאן בשבחא ובדמים ולא איפשר להו למיפלג כל חדא מיניהי באפי נפשה מחמת דלית בה דין חלוקה כייפי אהדדי לאפלג חדא כנגד חדא בגורל כדבדירנא לעיל

קפא תרויהי אחד נגרא אמר רב יוסף זה ודאי כופין על מדת סדום מתקיף לה אביי אמר בעינא אפוקי אריסי והלכתא כרב יוסף אפוקי אריסי לא כלום הוא האי שמעתא האי לא מיתוקמא אלא בתרתי ארעאתא דפליגן מהדדי וקימן תרויהי אחד ניגרא והוא דשויאן בשבחא ובדמים וקימ' חדא אמיכרא דחד משותפי דומיא דהנך קמייתא וכל שכן היכא דהאי דקימא אמכריה כחישא מהך וקאמר ליה בר מצרא טול אתה שמן ואני כחוש מלה בגמרא רב יוסף סבר כגון הא ודאי כופין על מדת סדום דכיון דהאי דקימא אמכריה לא עדיפא מהך אחריתי לא בשבחא ולא בדמים וקיימן תרויהו אחד נגרא דכל כמה דמדויל לתרויהי מידויל זה נהנה וזה לא חיסר הוא ודינא הוא דיהבינן ליה לבר מצרא ההיא ארעא דקימ' אמכריה בלא גורל ואביי סבר לאו מדת סדום היא דמצי אמר ניחא לי למישקל חולקא בכל חדא מניהי כי היכי דליהוי אית לי תרתי פיסקי דבעינא לאפוקי אריסי דאתקבי לי מינייהו במילי דעלמא כדאמרי' התם אריסא למרי ארעא משתעבד אי נמי איידי דמקני כל חד מיניהו בחבריה כלהי טפי ואיפשיקא הלכתא כותיה דרב יוסף ואי משום אפוקי אריסי ולא כלום הוא דלאו שבחא דצריך בגופא דארעא הוא דלגבי גופא דארעא גריעותא היא וה"מ דכל היכא דשויאן ארעאתא להדדי בין בשבח בין בדמים בין בדוכתא דשתיאן מיניה פלגי חדא כנגד חדא בגורל כי היכי דלימטי ליה כל חד מינייהו חולקיה אחד מיצרא דכיון דכי קיימא חדא אמכרא דחד מיניהו פלגי' ליה אמכריה בלא מטעמא דזה נהנה וזה לא חיסר כל שכן היכא דלא קיימא חדא אמכרא דחד מיניהו דפלגי' להו חדא כנגד חדא בגורל דזה נהנה וזה נהנה הוא דלימטיה ליה לכל חד מיניהו חולקיה אחד מיצרא ולא שנא אית בה בכל חדא מניהי דין חלוקה באנפי נפשה ולא שנא לית בה בחדא מניהי דין חלוקה באנפי נפשה הכין דינא כדאמרן דהא הכא דבדאית בה בכל חדא מניהי דין חלוקה באנפי נפשה עסקינן מדקא סבר אביי למימר דפלגי בכל חדא מניהי מטעמא דבעינא אפוקי אריסי וכיון דאפילו כי אית ביה דין חלוקה בכל חדא מניהי פלגא חדא כנגד חדא דחלוקה אחד מצרא עדיפא כ"ש היכא דליכא דין חלוקה בחדא מניהי דכי שויאן להדדי לית דינא דגוד או איגוד אלא פלגי חדא כנגד חדא בגורל דהא כל היכא דאית ביה דין חלוקה לית דינא דגוד או איגו' אלמא חלוקה עדיפא מדינא דגוד או איגו' אפי' היכא דלא שויאן להדדי דליכא למיפלג להו אלא מצרי וכיון דחלוקה אחד מצרא היכא דשויאן להדדי עדיפא מחלוקה אתרי מצרי כ"ש דעדיפא מדינא דגו' או איגוד דאפי' חלוקה אתרי מצרי עדיפא מיניה וסברא נמי הוא דהיכא דאית בה דין חלוק' בכל חדא מניהי טעמא מאי מטעמא דזה נהנה וזה לא חיסר הוא כי לית בה בחדא מיניהי דין חלוקה נמי זה נהנה וזה לא חיסר הוא **ומבא** תימרא דהא נמי בתרתי ארעאתא דפליגן מהדדי עסקינן דאי בחדא ארעא בהא לימא אביי בעינא אפוקי אריסי סוף סוף חד פיסקא הוא דמטי ליה ומאי אפוקי אריסי איכא גביה ואע"ג דחזינן מאן דאמר לה משום דבעי חבריה לאפוקי אריסי חד מהאי גיסא וחד מהאי גיסא וקא מינטרא ארעיה דהאי דקימא בי מלעי לאו מילתא היא דבאריסי דחבריה לא מינטרא ארעיה דידיה והוה ליה זה חיסר וזה לא נהנה וקאי טפי ממדת סדום ועוד דאי נמי פלי' ליה לחבריה אמכריה לא סגיא דלא קימא ארעיה דידיה בי מלעי דתרתי ארעאתא דתרי אריסיה חדא דהאי שותפותא בחדא דשאר אינשי דסמיכא ליה מאידך גיסא וכי תימא כגון דקימא סמו' לר"ה בהא לימא רב יוסף כופין על מדת סדום וגמרא נמי אמאי מפיק לה ברב יוסף זה נהנה וזה חיסר הוא דההוא חולקא דסמיך למצריה דבר מצרא וקאי בי מלעי טרי' טפי מהאידך חולקא דסמיך לר"ה דמנטיא ליה ידא דעוברים ושבים טפי אלא על כרחיך הא נמי לא מיתוקמא אלא כגון דמפלגן ארעאתא מהדדי וקימן תרויהי אחד נגרא דאי שויאן בין

בשבחא בין במדה בין בדמים דינא הוא דאי קימא חדא מגייהו אמצרא דחד מיניהו יהבינן לה ניהליה בלא גורל ושקיל לה שותפיה לאידך אחריתי וכ"ש היכא דהך אחריתי שמינא טפי מהאי דקימא אמצריה וקאמר ליה טול אתה שמן ואנא כחוש מדה במדה ואי שויאן בשבחא ולא בדמים מחמת דלא שויאן במדה אע"ג דקימן תרויהי אחד נגרא ליכא מן דינא למפלג ליה לבר מיצרא אמיצרי אלא איכא דפחיתא במדה וניחא ליה למשקל ההוא טופיאנא דמשתייר ליה בהך ארעא אחריתי בקרקע דלא מצטרי שותפיה למיזבן מיניה ולא לזבוניה ליה מחולקיה מידי ולא למשקל חולקיה בתרי פיסקי אבל היכא דנפישא ההיא דקימא אמצירי במדה אף על גב דלא נפישא בדמיו ומצי הברי' למימר ליה אנא בההיא דנפישא במדה פיחא' לי או ניפלוג בתרויהי וכן היכא דפחית' במדה ולא ניחא ליה למשקל ההוא טופיאנא דמשתייר ליה בהך ארעא אחריתי בקרקע אלא במעות לית ליה מדינא למפלג ליה אמצריה משום דמצטריך שותפי להדורי ליה דמי ההוא טופיאנא

[illegible] היכא דלא קימא חדא מניהי אמצרא דחד מגותפי דלא מצי אמר ליה נפלוג חדא כנגד הדא בגורל ומאן דנפיל ליה חולקיה בגדולה להדר ליה לחבריה בחולקיה מההוא טופיאנא דמטי ליה קרקע או מעות דלא ניחא ליה לחבריה למישקל מעות במקומא דחזיא ליה בקרק' ולא נמי למפלג ליה אתרי מצרי ולחבריה אחד מצרא דחולקה דנפיל אחד מצרא עדיף בדמים ואי נמי שוו להו בדמים על ידי תוספת מדה או מעות אכתי לא שוו להדדי דההוא דנפיל אחד מצרא אע"ג דלא עדיף בדמים עדיף בשבחא דגופיה מחמת דקאי אחד מצרא והוה ליה כמאן דעדי' בשבחא ולא עדי' בדמי' והאי דפלגינן ליה אתרי מצרי עדי' מחמת תוספ' מדה או תוספת מעות הילכ' הוו להו בכל חולקי דאיפשר לאשווינהו להדדי דכל כמה דלא שוו להדדי ליכא למפלגינהו בגורל דכקוביא דמי ולית בהו דין חלוקה בגורל אלא בכל חדא מינייהו באנפא נפשא

ולא תימא הני מילי היכא דאי פלגינן להו חדא כנגד חדא כדאמרן קא חסר ההוא דנפיל ליה חולקיה אתרי מצרי בחד מהולקי דמטו ליה דאי הוה פליג לכל חדא מיניהי הוו מטו ליה הדרי פיסקי מכעי והשתא קא מטו ליה חד רבא טפי וחד זוטא טפי אלא אפילו היכא דמטו ליה תרי פיסקי כדמעיקרא פגון דהוה תרי שותפי ונפלן להו תרי ארעאתא חדא גדולה בת תלתין וביתא קבין וחדא קטנה בת תמניסר קבי דאית בה דין חלוקה לתרי דאי פלגי בכל חדא מיניהו קא מטי ליה לכל חד מיניהו חולקיה אתרי מצרי חד בר תשעת קבין דמטי ליה בפלגא דקטנה וחד בר תמנים' קבין דמטי ליה בפלגא דגדולה דהוו להו עשרין ושבעה קבי לכל חד נחד והשתא נמי דפלגי גדולה כנגד קטנה כדאמרן מאן דנפיל ליה חולקיה בגדולה א' מצרא לא קא מטי ליה טפי מעשרין ושבעה קבין והאיך דנפיל ליה חולקיה בקטנה מטי ליה חולקיה אתרי מצרי תמניסר בקטנה ותשעה בגדול' אשתכ' דבין הכי ובין הכי תרי פיסקי קא מטו ליה חד בר תמנים' וחד בר תשעה לא אמרינן זה נהנה וזה לא חיסר הוא דאע"ג דלגבי הך חלוקה אחריתי זה נהנה וזה לא חיסר הוא לגבי האי חלוקא דמפלג גדולה כנגד קטנה מיהת כיון דלא שוו בה חולקי להדדי זה נהנה וזה חיס' הוא דהא איפש' לעלויה להאי שבחא דחד מצרא בדמים ולאשווינהו ולחולקי על ידי תוספת מדה או מעות לאו כל כמיניה למפלג שוה בשוה ואפי' על ידי גורל דכקוביא דמי

ואע"ג דחבריה לאו למפלג על ידי תוספת מדה ולא על ידי תוספת מעות קא בעי אלא למפלג בכל חדא מניהי בשוה קא בעי דלא קא מתרצי ליה בין חלוקה לחלוקא ולא מידי ההוא משום דלא ניחא ליה למיתבע חלוקה דלא שוו בה חולקי להדדי דמצי חבריה לעכובי בה עליה ואי נמי לא הוה מעכיב לא ניחא ליה לדיליה למפלג בגורל חולקי דלא שוו להדדי דילמא נפיל ליה חולקי דלא ניחא ליה בגויה דהאלו אתו תרויהו לקמן למפלג להו ולא טעין חד מיניהו היכי בהאי מפלג אנן כי פלגינן להו חד מצרא כנגד תרי מצרי מצי ההוא דשקיל אתרי מצרי למימ' אנא הוה יהיבנא כמה דליפול לי חולקי א' מצרא למימר ואי פלגינן להו ע"י תוספת מדה או מעות מצי ההוא דנפיל ליה חולקי' א' מצרא למימ' לא ניחא לי בחולקא דפחית במדה ולא נמי לאוסופי מעות בחולקא דהוה במדה ואשתכח דליכא מדינא למיפלג להו בגורל להדדי דהיינו למפלג בכל חדא מיניהי שוה בשוה וכיון דהאלו שתיק האי דבעי למפלג בכל חדא מיניהי והוה בעי מינן למפלג ליה כדין אע"ג דקא טעין אידך למיפלג ליה חולקיה דלא שוו להדדי בין על ידי תוספת דמים בין שוה בשוה לא הוה פלגינן להו אלא בכל חד מינייהו שוה בשוה השתא דטעין חד מינייהו נמי למפלג בכל חדא מינייהו שוה בשוה ואידך קא טעין למפלג חולקיה דלא שוו להדדי הדין עם הראשון דאמו משום דקא טעין בדין מגרע גרע אבל ודאי אי מבחר ליה חבריה למפלג חד מיצרא כנגד תרי מצרי ארעתא דמשקל הי מינייהו דבעי בלא תוספת דמים ובלא תוספת מדה כיון דשויאן במדה וקימן תרויהי אחד נגרא הדין עמו דזה נהנה וזה לא חיסר הוא וכופין על מדת סדום אבל ע"י תוספת מדה או דקים לה דלא ניחא ליה לאוסופי מידי בחלוקה דאיפש' לאשווינה בלא תוספת דכל כי האי גוונא נמי גוד או איגוד הוא כדמיבר' לקמן וכל היכא דאיכא דין חלוקה לית דינא דגוד או איגוד

דף י"ג ע"א קסב חד גיסא ניגרא וחד גיסא נהרא פלגי לה בקרנא זול

כגון דמשיך נגרא מקרן מזרחית לפונית עד קרן מזרחית דרומית ומקרן מזרחית דרומית עד קרן דרומית מערבית ומשיך נהרא מקרן דרומית מערבית עד קרן מערבי' לפונית ומקרן מערבית לפונית עד קרן לפונית מזרחית דאשתכח דמשי' נגרא תרתי רוחי דסמיכן להדדי מהד גיסא כמין גם ומשיך נהרא תרתי רוחי אחרניאת' דסמיכן להדדי מאיד' גיסא נמי כמין גם דכיון דסמיכן רוחאתא להדדי חד גיסא קרי ליה והיינו טעמ' דפלגי לה בקרנא זול דאי פלגי ליה מהכי רוח מזרחי' עד הכי רוח מערבית אשתכ' דההו' דמטי ליה כולה רוח דרומית מטי ליה מנגרא טפי וההוא דמטי ליה כולה רוח לפוני' מטי ליה מנהר' טפי אלא פלגי לה בקרנ' זול דפסקי לה באלכסון מקרן מזרחית דרומית עד קרן מערבית לפונית ושקיל חד מיניהו רוח מזרחית ולפונית ושקיל אידך רוח דרומית ומערבית דאשתכח דכל חד מיניהו לא קא שקיל חולקא לא מנגד ולא מנהרא טפי מחבריה ואע"ג דכל כי האי גוונא כולהו חולקי כי הדדי נינהו כי פלגי להו בגורל פלגי דלא ליתו להו לאינצויי ואי שוו חולקי להדדי בין בשבחא בין במדה וקאי חד גיסא אמצרא דחד מיניהו פלגינן ליה אמצרא בלא גורל מידי דהוה אכולהו חולקי דשוו להדדי

נקוט הדין כללא בידך דכל היכא דשוו חולקי להדדי בין בשבח בין במדה בין בדמים בין בדוכתא דאלו מיניה כגון דקימי תרויהו אחד נגרא והוא הדי' בשדה הבעל היכא דשויאן להדדי בחשא דתיוהי בין בחד' ארעא

בין בתרתי ארעתא דפליגן מהדדי כל היכא דאית בה בכל חד מינייהו כשיעור ולא קאי חד מחולקי אמצרא דחד מינייהו ולית ליה לחד מיניה זכותא למיברר ליה טפי מחבריה פלגינן להו בגורל ושקיל כל חד מינייהו ההוא פיסקא דמטי ליה בגורל כדבריר' מהאי שמעתא דתרוייהו אחד ניגרא ומדוקיא דשמעתא לחדא אהאי ניגרא והדא אנהרא ובכל כי האי גוונא כתיב מדינים ישבית הגורל וכתיב נמי אך בגורל יחלק את הארץ ולא הוצרכו לאורים ותומים עם הגורל בחלוקת הארץ אלא מפני שלא היו החלקים שוין והוצרכו אורים ותומים להעיד עליהן שלא נחלקו אלא על פי הדיבור ונמצאו אורים ותומים מעידין על הגור' והגורל מעיד על האורים ועל התומים ולא עוד אלא שלא הוצרכו אורים ותומים בחלוק' השבטים אבל בחלוקת כל שבט ושבט כשנחלקה נחלתו על בני שבטו לא נחלקה אלא בגורל בלבד כדמיברר בפ' יש נוחלין דלא איירי גבי אורים ותומים אלא בחלוקת השבטים בלחוד מדתני עלה וכן לכל שבט ושבט ואלו וכן לכל משפחה ומשפחה ולכל איש ואיש לא קתני והיא דאמרי' בית כור עפר גבי האחין שחלקו כיון שעלה גורל לאחד מהן קנו כולן בההיא הנאה דקא צייתי להדדי גמרי ומקנו להדדי דשמעת מינה דאי לא צייתי להדדי לא מצו לאכפא אהדדי למיפל' בגורל התם כגון דלא שוו חולקי להדדי דיקא נמי דהא דומיא דארץ ישראל קמיירי מדסברינן מעיקרא למימ' טעמא בתחלה דומיא דא"י דאיכא דמטא ליה חולקא דעדיף מדחבריה דכל היכא דלא שוו חולקי להדדי בכולהו אנפי שפיר מצי חד מינייהו למכפייה לחבריה למפל' בגורל אלא בחדא ארעא היכא דלא איפשר למשקל כל חד מינייהו שוה מנתיה בין בשמן בין בכחוש אחד מצרא והוא דשוו להו בדמים והוא דאית בה דין חלוקה למנינא דלמטי ליה לכל חולקא מינייהו שיעור שם הכל קרוי עליו כדברירנא גבי שמעתא דחלק בכור וחלק פשוט דאלו בתרתי ארעתא אי נמי בחדא ארעא היכא דאיפשר למשקל כל חד מינייהו שוה מנתיה בין בשמן בין בכחוש אחד מצרא אי עברי חד שמן וחד כחוש אדעתא למפל' בגורל כקוביא דמי דלא מיבעיא היכא דלא שוו להו בדמים דקא מטי ליה לכל חד מינייהו טפי ממאי דחזי ליה ולהאיך בציר ממאי דחזי ליה דכקוביא דמי והיינו דתנן בפ' שואל אדם מחבירו ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה אף שואל אסור מאי טעמא משום קובייא דש"מ דכל כי האי גוונא כקוביא דמי ואסיר ואפי' מדעת שניהן וכ"ש דלא מצי חד מינייהו למכפייה לחבריה להכי אלא אפי' היכא דשוו להו בדמים בין דשוו להו במעות בין דשוו להו בקרקע אע"ג דלא קא מטי ליה לחד מינייהו טפי ממאי דחזי ליה למשקל בדמים כיון דמסתלק ממנתא דחזיא ליה בהאי שמן במעות או בקרקע אחרינא דכחיש מיניה וה"ה היכא דשוו בשבחא ולא שוו בדמים כיון דמסתלק במעות מההו טופיאנא דחזי ליה בקרקע כקוביא דאמי דמאן דאית ליה שמן ליכא לסלוקי בכחוש ומאן דאית ליה קרקע ליכא לסלוקיה במעות בעל כרחיה אלא היכא דלא מקיים דין חלוקה למשקל כל חד מינייהו חולקא דנפיל ליה בבת אחת בחד מיצרא אחד מיצרא אלא בהכי וכל שכן היכא דכי פלגינן להו בגורל אית ליה פסידא לחד מינייהו במטו מנתיה אי נמי דמיבטיל דין חלוקה דאי איכא תקנתא למיפלג בלא גורל פלגינן בלא גורל וכדבריר' בשמעת' דבכור או פשוט כללא דמילת' כל היכא דאיכ' פסידא למפל' בגורל כגון היכא דאי פלגינן בגורל אפש' דמיבטיל דין חלוק' אי נמי דמתרמי ליה תולתא למרי יתרי תולתי ותרי תולתי למרי תולתא ואע"ג דיהיב ליה דמי תולתא לחבריה לאו כל כמיניה אלא פלגינן להו בלא גורל ושקיל כל חד מינייהו ההוא חולקא דחזי ליה כדברירנא גבי בכור ופשוט

תדע דאי ס"ד מהני גורל לסלוקיה לחד מינייהו במעות מההוא טופייאנא דחזי ליה בקרקע או אפילו מרמי שבחא ע"י גורל על כרחיה אי הכי כל היכא דלית ביה דין חלוקה כמי דקי"ל דלא מצי חד מינייהו לאסתלוקי משותפותא דהדדי אלא היכא דמיבחר ליה לחבריה בדינא דגוד או איגוד ואמרינן ליה לאהדוריה לחבריה למיגד או לאוגודי דהויא לה יד נתבע על העליונה למכפייה למיגד או לאוגדי בגורל דהויא לה יד שניהם שוה ומאן דנפיל ליה בגורל למיגד ליגוד אלא לאו ש"מ דאפילו במידי דלית בה דין חלוקה לא כייפינן ליה לחד מינייהו לאסתלוקי במעות ממנתיה על כרחי' אפי' ע"י גורל דכקוביא דמי וכ"ש היכא דאית בה דין חלוקה דלאו כל כמיני' לסלוקי במעות

וה"ה גבי שמן וכחוש דאפי' בא"י שחלקו שדה לבן כנגד שדה פרדס לא העלו שמן כנגד כחוש בכספים מדמתמהינן בפ' יש נוחלין למ"ד בכספים העלוה למאי בשופרא וסוניא ובופטני עסקינן דש"מ דכל היכא דאפשר לשלוייהו בכספים וכל שכן בחלוקא דעלמא דכיון דקפדינן בה דלא פלגינן שדה לבן כנגד שדה פרדס כל שכן דלא מטלינן שמן כנגד כחוש בכספים אפי' בחדא ארעא אלא היכא דלא אפשר לאקיומי דין חלוקא אלא בהכין כדברירנא תדע נמי דהא כי שקלי לן בין בכור ליבם לענין מיתב ליה לחד מינייהו אחד מיצרא היכא דלא אפשר לשוויי חולקי בשבחא בלחוד הוא דשקלי לן כדברירנא בשמעתא דבכור ופשוט ואי ס"ד כל היכא דשוו בדמים לא חיישינן לשבחא אפי' יבם נמי ליכלוג ליה אחד מיצרא דנ"כ וזה לא חיסר הוא ועוד נפי ההוא דזבן ארעא אמצרא דבית נשיה מאי שנא דלא פלגינן ליה אמצריה פלונתא דשויא בדמים אלא על כרחיך משו' דקפדינן אעודפי דשבחא

וה"ה בתרתי ארעתא גבי שמן וכחוש אע"ג דשוויאן בדמים וליכא דין חלוקה בחד מינייהי דלא מצי כפי אהדדי למפלג חדא כנגד חדא בגורל דכקוביא דמי דהא גבי רבין בר חנינא דשבק להון אבוהון תרתי אמהת' חדא ידעא מיפא ובשולי וחדא ידעא בפתרקי ואתו לקמיה דרבא ואמר להו לית דינא דגוד או איגוד וסברינן למידק מינה דלית ליה לרבא דינא דגוד או איגוד ומשנינן שאני התם דלמר מיבעי לי תרויהו ולמר מיבעי לי תרויהו וכי א"ל שקול את חדא ואת חדא לאו גוד או איגוד הוא דש"מ דלמאי דס"ד מעיקרא דלא שני לן בין היכא דחזיאן למלאכה דהדדי להיכ' דלא חזיאן למלאכ' דהדדי וסברי' למידק מינה דלית דינ' דגוד או איגוד אפי' היכא דמבחר ליה חד מינייהו לחבריה למישקל הי מינייהי דבעי כ"ש דלית בה דין חלוקה למיפלג חדא כנגד חדא בגורל ועוד דלא צריך דינא דגוד או איגוד אלא היכא דליכא דין חלוקה ואי ס"ד הכא דין חלוקה איכא היכא ס"ד למפשט מיניה דאפילו היכא דליכא דין חלוקה לית דינא דגוד או איגוד וה"ה למאי דמשנינן בה שאני התם דלמר מיבעי ליה תרויהי ולמר מיבעי ליה תרויהי דשמעת מינה טעמא דלמר מיבעי ליה תרויהי ולמר מיבעי ליה תרויהי דלא חזיאן למלאכה דהדדי הוא דכי אמר ליה שקול את חדא ואנא חדא לאו גוד או איגוד הוא מכלל דאי הוה חזיאן למלאכה דהדדי הוי דינא דגוד או איגוד ואי איכא דין חלוקה לימא לי דינא דגוד או איגוד אלא לאו משום דליכא דין חלוקה היכי דמי אי דשויאן להדדי כיון כופין על מידת סדום דין חלוקה היכי דמי אי דשויאן להדדי דאע"ג דשוו להו

לאו במעות נמי לאו כל כמיניה לאכפייה להפלג בגורל וה"ה גבי קרקע היכא דלא שויין בשבחא אע"ג דשויין בדמים דכי היכי דלא ניחא ליה לאינש למשקל מעות כנגד קרקע הכי נמי לא ניחא ליה למשקל כחוש כנגד שמן ולא שייך למפלג שמן כנגד כחוש אא בחדא ארעא היכא דלא אפשר לאשוויינהו לחולקי בשבח אלא בדמים דכיון דכי נפיל ליה בחדא ארעא ואית בה דין חלוקה דינא הוא דפלגי להכי היכי דלשקול כל חד מיניהו חולקיה אחד מיפרא ושבחא דחולקי שוו ליה בדמים אבל בתרתי ארעאתא כל חדא מניהי באנפי נפשה קימא ואי אית בה דין חלוקה פלגי לה ואי לא לא מצו כייפי אהדדי למפלג חדא כנגד חדא בגורל אלא היכא דשויין להדדי דהוה ליה ז"כ וזה לא חיסר וקימא לן כופין על מדת סדום

קרא תימא הנ"מ לענין שמן וכחוש אלא אפילו היכא דשוו להדדי במדה ובכולהו אנפי נפשיה דשבחא ולא עדיפי מהדדי אלא לענין קורבא ורוחקא לא מצי חד מיניהו למימר ליה לחבריה שקול את חדא ואנא חדא בגורל ארעתא דשמלי ליה דמי ההוא עודפא בכספים או בקרקע דכשמן וכחוש דמי והיינו דגרסי' בפרק יש נוחלין ולא העלוה אלא בכספים ודיקינן עלה למאי אילימא לשופרא ומוניא אטו בשופטאי עסקינן אלא לקורבא ורוחקא ואפי' למאן דאמר התם בקרקע העלוה מודי דפלגי קרוב כנגד רחוק ארעתא דליהיב ליה שיעור ההוא עודפא דביני ביני בקרקע שאני ה"י דלמפלג קימא ואי לא פלגי קרוב כנגד רחוק ושמן כנגד כחוש ארעתא דמשקל ההוא עודפא דביני ביני בקרקע לא הוי בה דין חלוקה כדבעינן לברורי לקמן גבי שדה לבן וגבי שדה פרדס

כרם צריך את למידע דאפילו בשמן וכחוש אע"ג דשוו להדדי בין במדה בין בדמים כי אמרינן דשקיל חד חדא וחד חדא בגורל הנ"מ דחזי כל חד מיניהו לאאי דחזי חבריה כגון כרם וכרם שדה הלבן ושדה הלבן שדה פרדס ושדה פרדס אבל היכא דלא חזי כל חד מיניהו למאי דחזי חבריה כגון שדה פרדס ושדה לבן ואפי' כרם ושדה פרדס אע"ג דשוו בין בשבחא בין במדה בין בדמים כל חד מיניהו באנפי נפשיה קאי בין לענין דין חלוקה בין לענין דגוד או אגוד דכיון דלא חזי חד מיניהו למאי דחזי חבריה אשתכח דלאחד מיניהו צריך חולקא בתרויהו כדאמרינן בהדיא גבי תרתי אמהאתא חדא ידעא אפיא ובשולי וחדא ידעא בספרקי דכיון דלמר מיבעי ליה תרויהי ולמר מיבעי ליה תרויהי כי אמר ליה שקול את חדא ואנא חדא לא דין חלוקה הוא ולא דינא דגוד או אגוד הוא ומתני' דקתני אחד עני ואחד עשיר נמי דיקא כדברירנא בשמעתא דגוד או אגוד הלכך הוה ליה כמאן דלא שוו בשבחא או בדמים לכולהי אנפי דבררינ' התם והיינו דגרסי' בפרקי' האחין שחלקו אחד נוטל שדה פרדס ואחד נוטל שדה לבן יש לו לבעל הכרם ארבע אמות בשדה הלבן שעל מנת כן חלקו התם בשרכו והוא הדין גבי הנהו תרי אחי דפליגן חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרבילא לא מיתוקמא אלא בשרכו דאלו מדינא לית להו למפלג אספלידא כנגד תרבילא משום דלא דמו תשמישי להדדי ולמאי דחזי האי לא חזי האי שזה תשמישו לאויר הקרקע וזה תשמישו לכל ככל הדבר המקורה והכי נמי מסתברא דהא אוקימנא להוא עובדא דאספלידא כגון דעלו באשיאתא והורדי ולא עלו באוירא ואי דפלגי אפומא דבי דינא מי אית להו למעבד הכי והוא הדין לגבי אחין שחלקו דקי"ל דאין להן דרך זה על זה אם תמצא לומר בדאית ליה לפנימי דירכא אחרינא למיטל מיניה משכחת לה אע"ג דפלגי אפומא דבי דינא ואם תימצא לומר אע"ג דלית ליה דירכא אחרינא לא משכחת לה אלא בשרכו דאלו מדינא השתא היכא דשויין ארעאתא להדדי בשבחא ובדמים אלא דחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא קפדינן משום השתא דלקמיה דזימנין האי מדויל והאי לא מדויל היכא דלהאי מיתהני ליה חולקיה ולהאי לא מתהני ליה השתא מחולקיה כלל לא כל שכן

הלכך אי אפשר למפלג פנימי וחיצון באנפא דלא להוי לחד מיניהו דרך אחבריה כגון דאיפשר ליה בדרך מנישא אחרינא פלגינן פנימי כנגד חיצון כדיניה ואי לא לית לה בהו דין חלוקה למפלג פנימי כנגד חיצון דלא מיבעיא בגורל דלא אלא אפילו היכא דמבחר ליה חד מיניהו לחבריה למשקל הי מיניהו דבעי דהוה ליה כי דינא דגוד או אגוד נמי לא דהתם הוא דבין מאן דמטי ליה קרקע בין מאן דמטו ליה כספים קא מטי ליה מידי דמתהני ליה מיניה הנאה גמורה חיצון שאינו רוצה ליתן חלקו בפנימי וידרשוהו אחרים פנימי נמי דהא אינו נכנס ויוצא בכל שעה שהוא רוצה לאו גוד או אגוד הוא משום לגרע טפי מדינא דתרתי אמהאתא דלמר מבעי ליה תרויהי ולמר מבעי ליה תרויהי דאע"ג דכל חדא מניהי חזיא למילתא כיון דלא חזיאן למלאכה דהדדי כי מבחר ליה למשקל הי מניהי דבעי לאו גוד או איגוד הוא וכ"ש הכא גבי שני בתים זה לפנים מזה דכל חד מיניהו באנפי נפשיה לא חזי למילתיה והתם הוא דאית בה בכל חד מניהי באנפי דינא דגוד או איגוד משום דכל חדא מיניהי באנפי נפשה חזיא למלת' וכי תבע ליה בחדא מניהי בדינא דגוד או אגוד לא מצי נתבע למימר ליה אנא תרויהי צריכין לי דהא קא יהבינן ליה רשותא בהדיה למיגד או לאוגודי וקימא אידך כדמעיקרא בשותפותא אבל גבי שני בתים זה לפנים מזה היכא דלית ליה לפנימי דרך אלא עילוי חיצון דכמה דקימי תרויהי בשותפותא רויחא תשמישתא דכל חד מיניהו דהוו להו תרויהו כחד ביתא דתרי שותפי דמתהנו להו מניהו חד ואידך חד ארעאת דלהוי ליה לפנימי דרך דרך עלוי דחיצון אי נמי אגיד חד מניהו חד כדאמרן ואידך קאי בשותפות דהק' תשמישי דכתיאהדדי דפנימי אינו נכנס ויוצא בכל שעה שהוא רוצה וחיצון דריסת הרגל של פנימי עליו אי אמרת דכל חד מינייהו באנפיה נפשיה אית בה דינא דגוד או איגו' אית ביה פסיד' לנתבע דאי אגיד ליה איהו אית ליה פסיד' דקא יהיב זוזיה במידי דלא מתהני ליה מיניה למילתיה הנאה גמורה ואי מוגד ליה לתובע אית ליה פסידא בהאיך ביתא אחרינא דמשתייר מיניהו בשותפותא דמעיקרא הויא ליה שותפותא במידי דהוה מתהני ליה למילתיה הנאה גמורה מחמת ביתא אחרינא דרחיק ליה לתשמישתיה הלכך הוו להו תרויהו כחד ביתא דלית בה דין חלוקה דאי תבע ליה חד מיניהי לחבריה למיקם בפלגיה בדינא דגוד או איגוד ובאידך פלגא בשותפותא לאו כל כמיניה דלא שנא דין חלוקה ולא שנא דגוד או איגוד לאסתלוקי מהדדי הוא והכא כיון דלא איפשר להו לאסתלוקי מהדדי לא בדין חלוקה ולא בדינא דגוד או איגוד עד דאגיד להו חד מיניהו לתרויהו לחבריה דינא הוא דלוקמו תרויהו בשותפות עד דתבע ליה חד מיניהו לחבריה אתרויהו בדינ' דגוד או איגוד דהתם ודאי מסתל' כל חד מיניהו מחבריה לגמרי ומתהני ליה לכל חד מיניהו ממאי דמטי ליה הנאה גמורה

ואי קשיא לך ההיא דגרסינן בפ' יש נוחלין ולא כחלוקת העולם הזה חלוקה של עולם הבא העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה פרדס שדה פרדס אין לו שדה לבן הע"הב אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה התם בתחילתה של ארץ ישראל קאי דכיון דכל חד

ואחד

נחר מפני ההוא שבטא הוה ליה זכותא בכל שדה לבן ובכל שדה פרדס ובכל פורת' ופורת' אי אמרת לשקול כל חד מיניהו חלקיה בין בשדה לבן בין בשדה פרדס אין לך שדה לבן או פרדס שאינה נחלקת למאות ולאלפים ונמצא שאין בה דין חלוקה שאין אחד מהן מגיע שיעור הראוי ודינא דגוד או איגוד נמי ליכא דרחמנא אמר לאלה תחלק הארץ ואמטול הכי אצטריכו לאשווייהו בדמים ולמפלג שדה לבן כנגד שדה פרדס כי היכי דליקיים בה דין חלוקה אבל בעלמא אי אית בה דין חלוקה בכל חדא מיניהו לחבריה למשקל הי מיניהי דבעי לאו כל כמיניה כדברייתא התם מדינא דאורייתא

כרם צריך את למידע דלא שנא היכא דאפשר לאשווי חולקי להדדי בכל מילי ולא שנא היכא דלא אפשר לאשווייהו אלא בדמים כי פלגינן בגורל היכא דלית ליה זכותא לחד מיניהו למיברר ליה טפי מחבריה אבל היכא דאית ליה זכותא למברר ליה טפי מחבריה לא פלגינן להו בגורל אלא משוינן להו כל היכא דאיפשר לאשווייהו ובריר חד ההוא זכותא לנפשיה הי מיניהו דבעי ושקיל להו ומאן נינהו יתומים קטנים שבאו לחלוק עם הגדולים בנכסי מורישן דאמר רב נחמן אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להם אפיטרופוס ובורר להם חלק יפה ואי בגורל מאי בורר להם איכא ומאי חלק היפה איכא ודוקא בקטני' שהוזקקו לחלוק עם הגדולי' בנכסי אביהן או בנכסי שאר המורישין אבל במתנה וכיוצא בה לא עבדו רבנן תקנתא דדומיא דנכסי אביהן בעינן וכ"ש היכא דכולהו קטנים דכי הדדי נינהו ולא שייכא תקנתא בהני טפי מהני

ואיכא אחרים דאמור רבנן דאית להו למשקל מנה יפה ראשון מיהו לאו במידי דקפידי ביה אינשי ולא בחלוקה דאורחא דמייתי לבי דינא ומאן נינהו כהן ות"ח כהן דאמר מר וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטו' מנה יפה ראשון ת"ח דגרסינן בנדרים אמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר צורבא מרבנן אנא שרו לי תיגראי ברישא דכתיב ובני דוד כהנים היו מה כהן נוטל חלק בראש אף ת"ח נוטל חלק בראש וכהן מנא לן דאמר מר וקדשתו כו' במאי אי במתנות כהונה הא מהכא נפקא כל חדא וחדא באנפי נפשה כתיבא ותו הא מדיליף ת"ח מכהן ש"מ לאו במתנו' כהונה קאי ואע"ג דעיקר שמעתיה דרבא גבי ת"ח למשרא תיגריה ברישא אתמר על כרחיך בהדיא קא מסיק בה דכי איתקש לכהן ליטול חלק בראש איתקש ומדקאמרינן נמי וכהן מנא לן וקא יליף לה מוקדשתו דדרשינן מיניה ליטול מנה יפה ראשון ש"מ דת"ח נמי הכין דיניה וכי קא ילפינ' מינה למשרא תיגריה ברישא מילתא אחריתי הוא דקא ילפינן מינה דכיון דמקדמינן לה בחלוקא בין לאקדומי בין לאכחוריה כל שכן למישרא תיגריה

מיהו לאו במידי דקפידי ביה אינשי קאי ולאו בחלו' דאורחא למיתי לבי דינא קאי אלא במנות דאתו להו מעלמא כגון מנות שנותן בעל הבית לאורחין בסעודה כדתנן מי שזמן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אא"כ זיכה להם א' במתנותיה' אי נמי מערב י"ט א"נ במנות דבני חבורה דאורחייהו למנהג בהו כבוד להדדי אבל בשותפותא דעלמא לא אשכחן אלא גבי יתמי דלאו בני מחילה נינהו ועבוד להו רבנן תקנתא בכמה מילי אבל כהן ות"ח לא איתרבו אלא לדבר שבקדושה דשייך בה כבוד ולא שייך בה קפידא דייקא נמי מדנקט לישנא דליטול מנה יפה ראשון ומנה בסעודה משמע דכתיב ויהי היום ויזבח אלקנה כו' וכתיב נמי ולחנה יתן מנה אחת אפים ותנן נמי ובלבד שלא יתכוין לעשות מנה גדולה כנגד קטנה משום קוביא וכי אתרבי ת"ח ליטול חלק בראש דומיא דכהן הוא דאתרבי דהא מיניה קא יליף ואמטול הכי לא דייקי רבנן למנקט לישנא דמנה אלא גבי כהן דשמעת מינה דוקא בסעודה דאורחא דבעל הבית למנהג בה כבוד לאורחים ואורחא דבני חבורה נמי למנהג בה כבוד גבי הדדי כדאמרינן התם בני חבורה המקפידים זה על זה עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מנין דש"מ דאורחא דעלמא לאו להכי אלא למנהג ביה כבוד לכהן ולתלמי' חכמים ליטול מנה יפה ראשון כדאמרן אבל בשותפות דעלמא דאורחייהו דאינשי דקפדי בה גבי אהדדי לא שייכא בה קדושה ולא כבוד כלל אלא כשאר דיני דעלמא דמיא דכתיב בהו לא תהדר פני גדול ולא תכירו פנים כו' ואמרי' נמי במעשה דעולא בריה דרב עילאי למאי שלא לי לחנופיה ליה הדר ואמר למישרא תגריה ברישא אי נמי לשודא דדייני דמילי דתלו בדעתא דדיינא לאקדומי נינהו ואלו ליטול מנה יפה ראשון אי נמי ליטול חלק בראש לא קאמרינן משום דהנך לאו בחלוקת דאורחא למיתי לבי דינא איתמור כדברייתא תדע אין לך ת"ח הראוי לחלוק לו כבוד ליטול חלק בראש יותר מיהושע וכלב ומדאצטריך קרא דאף בגורל למעוטי יהושע וכלב שלא נטלו בגורל כדאיתא בפרק יש נוחלין מכלל דכולי עלמא בגורל ואפילו תלמידי חכמים והוא הדין לכהן דחד דינא נינהו

אם קנה כללא דנקיטינן מהני שמעתא בחלוקת קרקע לענין מיתב ליה לכל חד שותפי חולקיה אמצרא או אתרי מצרי אי נמי היכא דקימא אמצרא דחד מינייהו לענין מפלג ליה אמצריה דאי חדא ארעא בלחוד הוא דקימא בינייהו בשותפותא ולא קיימא אמצרא דחד מיניהו אי אית בה דין חלוקה ואיפש' לאשווינהו לחולקי בין בשבחא בין בדמים בין בדוכתא דשתו מיניה בין דשוו חולקי להדדי כגון פשוט ופשוט וה"ה לשאר שותפי דשוו חולקייהו להדדי בין דלא שוו להדדי כגון בכור ופשוט דלמר אית ליה חד חולקא ולמר אית ליה תרי חולקיה בין דנפלי ליה הני תרי חולקי בחד זימנא דומיא דפי שנים דבכור בין בתרי זימני דומיא דתרי חולקי דיבם לא יהבינן ליה חולקיה לחד מיניהו אלא אחד מצרא דזה נהנה וזה לא חיסר הוא דאפי' בתרתי ארעתא דכל חדא מיניהי באנפי נפשא קיימא איתרמייא חדא מיניהי אמצרא דארעא אחריתי דאית ליה קימא לן דפלגינן ליה אמצריה בלא גורל כי היכי דלפלגי ליה חולקי בהדי ההיא ארעא דהויא ליה לדיליה מקמי הכין אחד מצרא וכל שכן היכא דנפליה ליה הני תרי חולקי בחדא ארעא דפלגינן ליה אחד מצרא והאי דבעי גורל משום דלא אשתייר ליה חד חולקא מיניהו כי היכי דלפלוג ליה אמצריה בלא גורל הלכך דינא הוא דפלגינן לה במד' לפום מניי' דחולקי דמשוינן להו אהדדי למפלגינהו בגורל ולאו לפום מניי' דחולקי' דמשויב להו אהדדי למפלגינהו בגורל ולאו לפום מנינא דשותפי ומשוינן להו בשבחא בין בדמי' בין בדוכת' דשתו מיניה ופלגינן להו בגורל ומאן דאית ליה חד חולקא שקיל חד חולקי היכא דמטי ליה ומאן דאית ליה תרי או תולתא חולקי שקיל הנהו חולקי דאית ליה אחד מצרא היכא דמטו ליה בגורל על הנך אנפי דפרישנא גבי בכור דכל היכא דשוו חולקי להדדי דינא דבכור ודינא דשאר שותפי חד דינא הוא ואי לא משוו להו בכולהו הני אנפי אע"ג דפלגי להו בגורל לאו פלוגתא היא אלא דאי רצו לה להדדי למפלג הכי דגורל בחולקי דעדיפי מהדדי היכא דהוה אפשר לאשווינהו בכולהו אנפי דשבחא אע"ג דמשוו להו בתוספת קרקע או במעות כקוביא דמי כדברייתא גבי כללא דנקטינן גבי גורל

ואפילו

ואפילו היכא דחד גיסא נגרא וחד גיסא נהרא כגון דמשיך נגרא מתרתי רוחי דסמיכן להדדי ומשיך נהרא מתרתי רוחי אחרניאתא דסמיכן להדדי פלגי לה בקרנא זול דפסקי ליה באלכסון מקרן זוית דקימא אמצעי נהרא ועד קרן זוית דקימא אמצעי נגרא כי היכי דלא לימטי ליה לחד מתרויהו לא מנהרא ולא מנגרא טפי מחבריה והנהו תרי פיסקי פלגי להו בגורל כי דינא דכל תרי חולקי דשוו להדדי והוא הדין היכא דלא אפשר לאשווין חולקי להדדי לא לארכה דארעא ולא לפותיא לאשווייניהו בקרנא זול פלגינן לה בקרנא זול בגורל דאידי ואידי חד טעמא הוא **ואי** לא אפשר לאשווי חולקי להדדי אלא בלא גורל משוינן להו ופלגינן להו בלא גורל כי היכי דלשקול כל חד מיניהו בין בעידית בין בזיבורית לפום מטו מנתיה כדבדירנא בשמעתא דבכור ופשוט

והוא הדין היכא דשוו חולקי דכולהו שותפי בשעורא להדדי בין דנפל ליה חולקיה דכל חד מינייהו בחד זימנא דומיא דפשוט ופשוט בין דלא נפיל ליה לחד מיניהו בחד זימנא דומיא דשני יבמין בין דנפלו ליה לחד בחד זימנא ולחד בתרי זימני דומיא דבכור ויבם בין דאפשר לאשווי חולקי להדדי בין בשבח בין בדמים בין דלא אפשר לאשווייניהו להדדי אלא בדמים כי משוינן להו שיעור מאי דאפשר לאשווייניהו לא פלגינן ליה לחד מיניהו אלא אחד מצרא ובגורל

ואי לא שוו חולקי דכולהו שותפי בשיעורא להדדי ולא אפשר נמי לאשווייניהו לחולקי בין בשבח בין בדמים בין בדוכתא דשתו מיניה על אנפא דלשקול כל חד מיניהו חולקיה אחד מצרא כגון דמשיך נהרא או נגרא מחד גיסא בלחוד אי נמי דמשכא עידית מקרן מזרחית צפונית עד חצי רוח צפונית באורך ולא מטיא ברוחב עד חצי רוח מזרחית דבין פלגי לה באורך בין פלגי לה ברוחב בין דפלגי לה בקורנא כולה עידית או רובה למרי רוח צפונית הוא דמטי הלכך דינא הוא דמשוינן להו בשבחא שיעור מאי דאפשר לאשווינהו ומאי דלא אפשר לאשווייהו על ידי תוספת מדה כשיעורא דלא מיבטיל ביה דין חלוקה משוינן ואי לא אפשר משוינן להו בתוספת מעות כדברירנא בשמעתא בחלק בכור וחלק פשוט והוא הדין לכל היכא דלא אפשר לאשווייהו לחולקי בכולהו אנפי בשבחא ולבתר דמשוינן להו בדמים פלגינן להו בגורל כי היכי דלשקול כל חד מיניהו מטו מנתיה דנפלה ליה בחד זימנא אחד מיצרא בין דנפל ליה חד חולקא דומיא דפשוט בין דנפל ליה תרי חולקי בחד זימנא דומיא דבכור כחד חולקא דמו למיתב ליה אחד מיצרא כדבררינא גבי בכור ואי איכא מאן דנפיל ליה חולקיה בתרי זימני לא מיבעיא היכא דנפלי ליה תרי חולקי מתרי דוכתאי כגון יבם דנפל ליה חד חולקא מחמת אבוה וחד מחמת אחוה אלא אפי' נפלו ליה תרויהו מחד גברא וחד במתנה וחד בירושה ואפי' שניהם במכר או שניהם במתנה בזה אחר זה כדינא דיבם דמי ולא פלגינן ליה חד מיניהו אלא בגורל בין דמתרמו ליה תרויהו אחד מצרא בין דמתרמו ליה אתרי מצרי והוא דנפיש מפסר חולקי דאי לא נפיש כגון בכור ויבם דאתו למפלג בהדי הדדי וליכא בהדייהו פשוט למפלג בהדי פלגינן ליה לכל חד מיניהו אחד מצרא כדברירנא לעיל

ולא שנא חלק בכור ולא שנא חלק פשוט ומאי דדמי להו דקאמרינן דאע"ג דלא אפשר לאשווייהו לחולקי בשבחא ולא בדמים דפלגינן להו אחד מצרא הוא הדין כתאן דאתו מחמתייהו ואפילו בתרי שבת חד ואפי' היכא דקית ההוא בכור או ההוא פשוט בחיי מורישו דלא זכה ביה ההוא בכור או ההוא פשוט בההוא ממונא מחיים אי שביק כמה בנים כולהו לגבי חולקא דזכו ביה מחמת אבוהון במקום אבוהון קיימי וכחד גברא דמו ולא פלגינן להו אלא אחד מצרא

והני מילי ביורש אבל בלוקח ומקבל מתנה אי חד דאתי מכח תרי אי נמי בחד דאתי מכח חד בזה אחר זה תרי חולקי נינהו מידי דהוה איבם וכל שכן בתרי דאתו מכח חד היכא דאקני ליה לכל חד מיניהו באנפי נפשיה ואפי' בחד שטרא דתרי חולקי נינהו ולא פלגינן להו אחד מצרא ואי אקני להו בהדי הדדי בהדא הקנאה איכא לפלוני דכל היכא דאדכריה לדבר הקנוי בכלל אע"ג דאדכרינהו לקונין בפרט כגון דאקני ביה שדה או שאתים לפלוני ולפלוני דמסתמ' קנו בהדדי אי נמי דאקנינהו לפלוני ולבניו או לאחיו דמסתמא קני ההוא פלוני כלגא ובניו או אחיו פלגא כולהו כחד חולקא דמו ולא פלגינן להו אלא אחד מצרא וכל היכא דפרשיה לשיעורא דאקני ליה לכל חד מיניהו בפרט באפי נפשיה אע"ג דאקני להו לבני פלניא בארעיה שדה שדה או להך ולהך אי נמי דאמר שדה לפלוני ושדה לבניו כל חולקא דפרשיה לשיעוריה באנפי נפשיה קאי ולא פלגינן ליה בהדי הנך אחד מיצרא אלא היכא דאיתרמו להו בגורל כדברירנא וכל חולקא דאדכריה לשיעוריה באנפי נפשיה חד חולקא הוא ולאו כל כמיניה למיתבי אתרי מצרי

ובולהו נמי לא אמרן אלא היכא דמרי חד חולקא לא ניחא ליה למפלג ליה למרי תרי חולקי דנפלי ליה בתרי זימני אחד מיצרא אלא כי דיניה אבל היכא דמרי חד חולקא ניחא ליה למפלג ליה למרי תרי חולקי אחד מצרא בגורל ואיהו לא ניחא ליה לשקלינהו אלא כי דיניה דהיינו בתרי חולקי היכא דנפלי להו בגורל חזינן אי אית ליה פסידא למרי תרי חולקי בפלוגתא דחד מצרא מעידית לזיבורית בשבחא או מזיבורי' לעידית במדה לאו כל כמיניה מרי חד חולקא למפלג ליה אחד מצרא ואי לית ליה למרי תרי חולקי פסידא למפלג ליה אחד מצרא ומתהני ליה למרי חד חולקא למשקל מן הכל דינא הוא למפלג ליה אחד מצרא דזה נהנה וזה לא חיסר הוא ואי מרי תרי חולקי אית ליה מדינא למפלג ליה אחד מצרא ואיהו לא ניחא ליה למפלג ליה אלא בתרי חולקי היכא דנפלי ליה אע"ג דלית ליה לשותפיה פסידא בהכין מעידית לזיבורית ולא מזיבורית לעידית לאו כל כמיניה אלא מדעתא דשותפיה דכיון דלא מתהני ליה למרי תרי חולקי למפלג ליה אתרי מצרי הוה ליה זה לא נהנה וזה לא חיסר ולא משוינן דינא בכדי וכל שכן היכא דאיכא למימר דזה חיסר וזה חיסר הוא זה חיסר דשקיל אתרי מצרי וזה חיסר דעייל בין תרי מצרי דחד גברא

ובולהו נמי לא אמרן אלא בחדא ארעא דכל היכא דנפיל ליה חולקיה בחד זימנא כיון דכי נפל ליה מעיקרא אחד מצרא הוא דנפל ליה לא יהבינן ליה אתרי מצרי כדברירנא בין מדינא דבכור בין מדינא דפשוט לענין פשיטותיה אבל בתרתי ארעאת' לא שנא נפיל ליה חולקיה בחד זימנא ולא שנא בתרתי זימני כיון דכי נפיל ליה מעיקר' אתרי מצרי נפיל ליה לא שנא בכור ופשוט ולא שנא יבם ושאר איבעי לגבי תרתי ארעאתא חד דינא נינהו כדברירנא משמעתא דהדא מהאי נגרא והדא מהאי נגרא הלכך דינא הוא דאי חזיאן להנאה דהדדי ושויאן תרויהו בין במדה בין בדמים בין בכולהו אנפי דשבחא בין בדוכתא דשתו מיניה כגון דקימן תרויהו אחד נגרא והוא הדין בשדה הבעל היכא דשויאן להדדי בחשבא דתינהי

וגריבי

מידי למטרא כהדדי וכי שקיל חד חדא וחד חדא בגורל לא קא מטילי' לחד מינייהו טפי מאי דחזי ליה במטו מניה לא בשבחא ולא בדמים בין דאית בה בכל חדא מינייהי באנפי נפשה דין חלוקה בין דלית בה דין חלוקה דינא הוא דפלגי חדא כנגד חדא בגורל דקימא לן כופין על מדת סדום. בדברירנא משמעתא דתרוייהי אחד נגרא וכל היכא דאיכא הפרש בין חדא לחברתה בחד מהני אנפי איכא לפלוגי דאי האי הפרש מחמת דלא חזיאן להנאה להדדי הוא כגון בית וחנות ומרחץ ובית הבד כרם ופרדס שדה אילן ושדה לבן ומאי דדמי להו בין דאית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהי באנפי נפשה לא מבעיא דלא פלגי חדא כנגד חדא בגורל אלא אפי' היכא דשויפי מהדדי בשבחא ובדמים וקא מבחר ליה חד מינייהו לחבריה למשקל הי מינייהי דבעי בלא תוספת דמים לאו כל כמיניה כדברירנא לעיל מדינא דאמהאתא ומתני' דשני אחין ודינא הוא דאי אית בה בכל חדא מינייהי דין חלוקה באנפי נפשה פלגי בכל חדא מינייהי באנפי נפשה בגורל ואי איכא בהכא וליכא באידך ההיא דאית בה דין חלוקה פלגי ואידך דלית בה דין חלוקה אית דינא דגוד או אגוד ואי לית בה דין חלוקה בחדא מינייהי באנפי נפשה כל חדא מינייהי אית בה דינא דגוד או אגוד ואי לית בה דין חלוקה בחדא מינייהי באנפי נפשה כל חדא מינייהי אית בה דינא דגוד או אגוד בדמים באנפי נפשה אבל לאהדורי למשקל הי מינייהי דבעי אפי' בלא תוספת דמים לא כדברירנא מעינויה דאמהאתא ואי חזיאן להנאה להדדי מיהו איכא הפרש בין חדא לחברתא בשבח או בדמים איכא לפלוגי בין היכא דאית בה דין חלוקה בכל חד מינייהי באנפי נפשה להיכא דלית בה דין חלוקה

דהיכא דאיכא דין חלוקא בכל חדא מינייהי באנפי נפשה בין דהוי האי הפרש במדה בין דהוי בשבחא דגופא דארעא בשופרא ובזוויא או בקורבא ורוחקא דמיא או דרוכתא דשתיאן מיניה והוא הדין היכא דידיע דשייכי תיוהי בהא ולא שייכי באידך כגון דמיקרבא חדא מינייהי לדרך הרבים טפי מחברתא דכולהי הני כמאן דשאני מהדדי בשבחי דגופא דארעא דמו אי נמי דחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא והוא הדין לכל היכא דלא משקן להו מחד רוכתא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל והוא הדין בשדה הבעל דלא צריכין למטרא כהדדי כגון דחדא מעלי לה רובא דמטרא וחדא קשה לה אי נמי דאיכא תיוהי בידי שמים דשייכי בהא ולא שייכי בהך ואיכא תיוהי אחריני בידי שמים דשייכי בהך ולא שייכי בהאי ולא ידיע מעיקרא הי מינייהי מיתרע) נ"א תיוהי דכולהי הני כחדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגר' דמיא וכל כי האי גוונא אע"ג דשויאן בדמים כיון דאית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהי לענין דין חלוקה באנפי נפשה קימא ודינא הוא דפלגי לה לכל חדא מינייהי באנפי נפשה כמאן דלא נפלה להו אלא ההיא ארעא בשותפותא לפום הנך אנפי דברירנא

מיהו היכא דמבחר ליה חד מינייהו לחברי' למישקל הי מינייהי דבעי איכא לפלוגי דאי לא שויאן בדמים מחמת דלא שויאן בשבחא או במדה אי נמי שויאן בדמים ולא שוו בשבחא כגון דכפישא זיבורית במדה עד דשויא לעידית בדמים כיון דאית בה דין חלוקה בכל חדא מניהי באנפי נפשה אע"ג דקא מבחר ליה למשקל הי מינייהי דבעי בשומתה ולמשקל האי היאך אחריתי בשומתה לאו כל כמיניה דכי האי גוונא נמי גוד או אגוד הוא כדבעינן לברורי לקמן מקושיא ובגויה דתרתי אמהאתא וכל היכא דשייך דין חלוקה לא שייך דינא דגוד או אגוד לא היכא דאיכא טעמא דכופין על מדת סדום והכא אפילו מדת סדום

כמי ליכא דלא מיבעיא היכא דלא שויאן להדדי בדמים דאפי' אמר ליה שקול את הי מינייהי דבעית ואשקול אנא אידך בין דשקיל עידית בשומתה בין דשקיל זיבורית בשומתה זה נהנה וזה חיסר הוא דלא שויאן בדמים ובעי בעל עידית לאהדורי זוזי או בעל זיבורית למשקל זוזי אלא אפי' היכא דשויאן במדה ובדמים מיהו לא שויאן בשבחא כגון דמוספא זיבורית במדה בשיעור שוה מאי דמוספא עידית עליה בשבחא עד דשויאן בדמים דלא צריך חד מינייהו לאהדורי זוזי לחבריה כיון דאיכא דניחא ליה בעדית מחמת דעדיפא בשבחא ואיכא דניחא ליה בזיבורית דכפישא במדה זה נהנה וזה חיסר וניחא ליה טפי למפלג בכל חדא מינייהי שוה בשוה בגורל וכל שכן היכא דקימא חדא אהאי נגרא וחדא אהאי נגרא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל. אבל ודאי אי לא שייך שופרא אלא בחדא מינייהי וקא מבחר ליה למשקלה בלא תוספת דמים כגון דשויאן במדה ובדוכתא דשתיאן מיניה ובשאר אנפי דדמו ליה מיהו לא שויאן לא בשבחא ולא בדמים כיון דלא טריפן תרוייהי מהדדי לחודה הוא דעדיפא מחברתה בשבחא ובדמים וקא מבחר ליה למשקל הי מינייהו דבעי בלא תוספת דמים הדין עמו דזה נהנה וזה לא חיסר הוא וכופין על מדת סדום והוא הדין היכא דשויאן בשבחא ולא שויאן במדה ולא בדמי' דחד טעמא ניכהו מיהו דוקא היכא דמבחר למשקל הי מינייהי דבעי כולה בחולקיה בלא תוספת דמים אבל היכא דלא מבחר ליה למשקל חולקיה אלא במדה לפי חשבון כגון דמבחר ליה למשקל חולקיה היכא דבעי אי בעי בגדולה אחד מארבע או למשקלה לקטנה כולה במדה ולאשלומי שארא מגדולה לפי חשבון איכא לפלוגי דאי שויאן בין בשבחא בין בדוכתא דשתיאן מיניה ומאי דדמי ליה מיהו לא שויאן במדה כי מבחר ליה למשקל חולקיה שוה בשוה בלא תוספת מדה ולא בדמים הדין עמו דזה נהנה וזה לא חיסר הוא דהא יכיל למשקל חולקיה בגדולה אחד מארבע ולא קא חסר לא במדה ולא בשבחא ולא מידי במדה לא דהא מדה במדה קא שקיל בשבחא נמי לא דהא שויאן בשבחא וב"ש היכא דשויאן במדה ולא שויאן בשבחא וקא מבחר ליה למשקל חולקיה בהי מניהי דבעי במדה שוה בשוה דיכיל למשקל להאיך דעדיפא בשבח אכולה בחולקיה ולא קא חסר מידי במדה דהא שויאן במדה אבל היכא דלא מיבחר ליה למשקל חולקיה היכא דבעי אלא ע"י תוספת מדה או דמים כיון דקא חסר במדה או בדמים זה נהנה וזה חיסר הוא ומליכא דגוד או אגוד נמי ליכא למימר דהא אית בה בכל חדא מינייהי באנפי נפשה דין חלוקה וכל היכא דאיכא דין חלוקה לית דינא דגוד או אגוד הילכך דינא הוא דפלגי בכל חדא מינייהי שוה בשוה על ידי גורל

והני מילי בדאית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהי באנפי נפשה ולא שויאן להדדי אבל היכא דלית בה דין חלוקה בכל חדא מינייהי באנפי נפשה איכא לפלוגי דאי אית בה דין חלוקה בחדא וליכא באידך בין דשויאן בדוכתא דשתיאן מיניה ובשאר אנפי בשבחא בין דלא שויאן בחדא מהני כיון דלא שויאן במדה ליכא למיפלג להו חדא כנגד חדא בגורל אלא דינא הוא דפלגי לה להאיך דאית בה דין חלוקה בגורל ואידך דלית בה דין חלוקה קימא בשותפותא עד דתבע ליה חד מינייהו לחבריה עילויה באנפי נפשה בדינא דגוד או אגוד כדברירנא לעיל ואי מבחר ליה חד מינייהו לחבריה למשקלנהי מינייהי דבעי אי נמי למשקל כוליה חולקיה היכא דבעי אי בגדולה אחד מארבע או למשקל לקטנה כולה ולאשלומי שארא מגדולה

לפי

דין חלוקה דאע"ג דשויאן בדמים כי לא שויאן בשבחא לא פלגי אלא כנגד הדא אפילו בגורל כי היכי דלשקול כל חדא מיניהו חולקיה אחר מכרא דכיון דלית בה בחדא מיניהו דין חלוקה מחמת גופה אלא מחמת חברתה דאפשר למפלג חדא כנגד הדא לא מצי חד מיניהו למכפייה לחבריה לדין חלוקה אפילו בגורל אלא היכא דזה נהנה וזה לא חיסר וכל שכן היכא דבלא גורל • אמר ליה רבא לרב נחמן לדידך דאמרת לית דינא דגוד או אגוד בכור ופשוט שהניח להן אביהן עבד ובהמה כיצד יעשו בשלמא גבי פשוט ופשוט איכא תקנתא דאי שאין לשכר אגרי להו ופלגי ליה לאגריהו ואי שאן לעצמו נמי כיון דשוו חולקי להדדי אפשר דמשתמשי בהו לצרכי ביתא בשותפות' בהדי הדדי אלא בכור ופשוט כיצד יעשו בין היכא דשאן לעצמו בין דשאן לשכר ליכא תקנתא דאי משתמשי בהו בהדי הדדי כיון דלא שוו חולקיה להדדי אית ליה לבכור פסידא וכל שכן היכא דמוגרי להו דלא שקיל בכור חלק בכורה באגריהו דהוה ליה ראוי בשלמא לרב יהודה אית ליה לבכור תקנתא בגוד או אגוד אלא לדידך מאי תקנתיה והוא הדין דאפילו בבהמה טהורה נמי הוה יכיל לאקשויי ליה כגון שור העומד לחרישה ועז לחלבה ורחל לגיזתה דאי למפלג בבשריהו לאו כחלק ושמו עליו הוא ואי למפלג באגר חרישה וחלב וגיזה נמי כולהו ראוי נינהו ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק אלא בהמת טמאה דפשיקא ליה קא מקשה ליה טהורה דלא פשיקה ליה דאי הוה קימא לשחיטה אית בה דין חלוקה למפלג בבשרה לא אקשי ליה אמר ליה שאני אומ' עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ומסתברא דאפי' שאן לשכר נמי שני ליה דמשום פסידא לבכור פלגי להו ליומי דאי לא תימא הכי תינח היכא דשאן לעצמו אלא היכא דשאן לשכר מאי שני ליה

פס"ק ואע"ג דהאי פירוקא לרב נחמן הוא דלית ליה דינא דגוד או אגוד ולית הלכתא כותיה דרב נחמן דלית ליה נשמע למאן דאית ליה דהיכא דליכא דינא דגוד או אגוד בגוד דאיכא גוד וליכא איגוד אי נמי איכא איגוד וליכא גוד אפי' היכא דהוו קימי גבי אבוהון לאגרא עבדינן כרב נחמן דעובד לזה יום אחד ולזה שני ימים והוא הדין גבי בהמה טמאה לענין מלאכה והוא הדין גבי תרויהו אפי' לאגרא ליומא דואכי ביה כדבעינן לברורי לקמן אבל טהורה איכא לפלגי בה דאי הוה קימא גבי אבוהון לשחיטה דין חלוקה נמי איכא דשחטי לה ופלגי בבשרה ושקיל פשוט תולתא ובכור תרי תולתי ואע"ג דקימא לן דכל שאלו יחלק ואין שמו עליו מעלין אותו בדמים כיון דהוה קימא גבי אבוהון לשחיטה כשחוטה דמיא ובמה דשבק להון אבוהון בשר שחוטה דמי דכי פלגי ביה כחלק ושמו עליו הוא ועוד דכיון דהוה קימא גבי לשחיטה בלא טעמא דדין חלוקה נמי כייפי להדדי לשחטה כי היכי דלתהנו בה כמה דהוה בעי אמר אבוהון לאתהנויי בה דומיא דמרחץ ובית הבד היכא דשאן לעצמו וכיון דשחטי לה ממילא אית בה דין חלוקא דדבר שנחלק ושמו עליו הוא ודייקא נמי מדלא אקשי ליה רב יהודה לרב נחמן אלא מבהמה טמאה ובפרק שנים אוחזין נמי גרסינן גבי היו שנים רכובין על גבי בהמה דקתני יחלוקו בשלמא טהורה חזיא לבשרא אלא טמאה אפסדוה ואי הוה קימא גבי אבוהון למלאכה או לחלב ולגיזה וכל שכן היכא דקימא לאגרא לא מצי חד מיניהו למכפייה לאחוה למשחטה דלאו דבר שנחלק ושמו עליו הוא אלא אי מידי דקאי למלאכה הוא כגון שור העומד לחרישה האי משתמש ביה חד יומא והאי תרי יומי בגורל מיהו תרי יומי דבכור לא יהבינן להו אלא רצופין דכי היכי דכי פליג בגופן של קרקע לא יהבינן ליה אחד מכרא דחד חולקא הוא כי פליג ליומי נמי לא יהבינן ליה אלא רצופין דחד חולקא הוא וכל חד מיניהו אית ליה רשותא בגויה למעבד ביה ביומי מאי דבעי בין לאשתמושי ביה לנפשיה בין לאוגורי לאחריני ולמשקל אגרי דכי אמרינן דאגרא כי האי גוונא גבי בכור ראוי הוי הני מילי באגרא דנפל בשותפות' אבל באגרא דנפל לבתר חלוקה לא והאי כאגרא דנפל לאחר חלוקה דמי דכיון דפלגי להו ליומי ואשתלק ליה כל חד מיניהו מיומא דחבריה בקנין או במשיכה ואשתיים ליה יומיה דכל חד מיניהו קנייה להוא מידי ליומיה דהאחין שחלקו לקוחות הוו וליומיה נמי הויא מכירה ואגרא דנפיל בההוא יומא ברשותא דמריה נפיל והוא הדין גבי עבד ובהמה טמאה דלהאי עניינא חד טעמא נינהו והאי דלא אשמועינן רב נחמן אלא עובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ליכא דשייך בכולהו אנפי נקט כדתנן גבי מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד כדברי בית הלל והא התם דאי בעי רבו לאוגוריה ביומיה הדין עמו ואי בעי איהו לאיתגורי ביומיה נמי הדין עמו אלמא עובד בין לתשמישא בין לאגרא משמע הכא נמי עובד בין לתשמישא בין לאגרא משמע והוא הדין גבי עז לחלבה דפלגי ליה ליומיה וזה חולב יום אחד וזה חולב שני ימים והוא הדין גבי רחל לגיזתה דפלגי לה לפרקים וגבי שדה דפלגי לה לשנים וזה אוכל פירות שנה אחת וזה שתי שנים ואשמועינן גבי עבד ובהמה טמאה והוא הדין לשארא **ומאי** שנא משני אחין אחד עני ואחד עשיר דאזלינן בתר דעתיה דאב אפי' היכא דאית לי' פסידא לעני התם לאו אפקועיה ירושה הוא דמעיקרא ממונא מעליא קא ירית ועניותיה הוא דגרמה ליה לאפסודיה ואי מעתר חזי ליה ואדרבה והכי אי בעי לזבוני לחולקיה לעשיר אחרינא דחזי ליה לאשתמושי ביה אי נמי דקאי ביה בדינא דגוד או אגוד יכיל לזבוניה הילכך כי אזלינן בתר דעתא דאבוהון לאו אפקועי ירוש' הוא הא למה זה דומה למי שירש ספר ואינו יודע לקרות בו סוס ואינו יכול לרכב עליו אבל גבי בכור ופשוט דאי שאן אביהן לשכר ואזלת בתר דעתיה דאב קא פקע חלק בכורה לגמרי דאי נמי מזבין ליה לאחרינ' לית ליה ללוקח זכות' בגויה טפי ממאי דהויא ליה לבכור לא משכח לזבוניה אלא בדמי חלק פשוט הלכך אפקועי ירושה הוא וכל כי האי גוונא לא אזלינן בתר דעתיה דאב לאפקועי ירושה בכדי דאפילו דאמר איש פלוני בני בכור הוא לא יטול פי שנים איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום

וכי תימא ודילמא הני מילי לטעמיה דרב נחמן דלית ליה תקנתא לבכור בדינא דגוד או אגוד אבל לרב יהודה דאית ליה תקנתא דגוד או אגוד לאו לאפקועי ירושה הוא מאי אמרת וימכין דהוי האי בכור עני ולא יכיל למיקם עליה דפשוט בדינא דגוד או אגוד התם עניותיה קא גרמא ליה והוה ליה דינא כשני אחין אחד עני ואחד עשיר וכיון דקימא לן דאית דינא דגוד או אגוד ממילא שמעת דגבי בכור ופשוט נמי לאו אפקועי ירושה הוא וכי דינא דעני ועשיר דמי לא ס"ד דאע"ג דטעמיה דרב נחמן דאמר לית דינא דגוד או אגוד בטעמא דעובד לזה יום אחד ולזה שני ימים הוא דתלי דלא מיתוקם ליה האי טעמא דלית דינ' דגוד או אגוד אלא היכ' דמשתכחא ליה תקנת' לבכור באנפא אחרינא מיהו האי טעמא דעובד לזה יום אחד ולזה שני ימים לאו בלית דינא דגוד או אגוד תלי דאי נמי סביר' לן דאית דינא דגוד או איגוד איתיה נמי לדינא דעובד לזה יום אחד ולזה שני ימים ואע"ג דאידחי טעמיה דרב נחמן

גבי הא דינא דגוד או אגוד גבי עובד לזה יום אחד ולזה
שני ימים לא איירי וגבי דינא דגוד או אגוד עבדינן כרב
יהודה דאיפסיקא הלכתא כותיה והיכא דלא תבע ליה
חד מיניהו לחבריה בדינא דגוד או אגוד עבדינן כרב נחמן
חדא דקימא לן כותיה בדיניה. ועוד דמסתבר טעמ' ודייקא
מתני' דשני אחין כותיה מסתבר טעמיה דנהי דאהניא ליה
לבכור תקנתא דגוד או אגוד דלא לפסוד חלק בכורה הני
מילי לדמי אבל לגופא של קרקע לא אהניא ליה דלטעמיה
דרב יהודה כל כמה דקימי בשותפותא לא מתהני ליה לבכור
מחלק בכורה ולא מידי וכל כמה דלא מתהני ליה לבכור
מחלק בכורה לא תבע ליה פשוט לדינא דגוד או אגוד דלא
תבע איניש חובתא לנפשיה ואי למי תבע ליה בכור לפשוט
בדינא דגוד או אגוד כיון דיד נתבע על העליונה למיגד או
לאוגודי אי ניחא ליה לפשוט למיגד אשתכח דלא אהניא ליה
האי תקנתא לבכור אלא לשקל דמי חולקיה מפשוט אבל
לאתהנויי בגופיה לא אהניא ליה אלא היכא דסבירא לן
דמתהני ביה ליומיהו לשניס כל חד וחד לפום חולקיה וכיון
דאפקועי ירושה דאורייתא הוא דינא הוא דלא ניזיל בתר
דעתיה דאב דאי נמי הוה אמר איש פלוני בכור הוא לא יטול
בחלק בכורה מן הקרקע אלא מעות לא הוה צייתינן ליה
ודיקא מתני' דשני אחין כותיה דאי ס"ד אפי' גבי בכור
ופשוט נמי אזלינן בתר דעתיה דאב לאפסודיה לבכור
אשמועינן עני ועשיר דעליותיה גרמא ליה ולא אשקועי
ירושה הוא לישמועי' בכור ופשוט דאע"ג דאפקועי
ירושה הוא אזלינן בתר דעתיה דאב וכל שכן עני ועשיר
אלא מדלא איירי אלא בעני ועשיר ש"מ דגבי בכור ופשוט
בין דשאן לעצמו בין דשאן לשכר לא אזלינן בתר דעתיה
אלא פלגינן להו ליומי או לפרקים או לשנים פדברירנא

קס"ז
תנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין
עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום
אחד כדברי ב"ה הא גוד או אגוד לא דאם כן אשמעינן
תקנתה בעובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דלא
פסיקא מילתא ולא מסתלקי בה מהדדי לישמעינן תקנתא
בדינא דגוד או אגוד דפסיקא מילתא ואפשר דמסתלקי בה
מהדדי היכא דאגיד ליה עבד לפלגא דעבדו' ונפיק לחירות
ועוד דדיל'עריף לאשמועינן מתקנת' שא מדלא אשמיעינן את
תקנתא דעובד את רבו יום א' ש"מ לית דינא דגוד או אגוד

נוסחא
אחרינא לימא מסייעא ליה מי שחציו
עבד כו' לסייעיה לרב נחמן קאתי דאמר
גבי בכור ופשוט שהניח להן אביהן עבד ובהמה טמאה דלית
להו תקנתא אלא בעובד לזה יום אחד ולזה שני ימים אבל
בגוד או אגוד לא ודחינן שאני התם דאגוד איכא גוד ליכא
כלומר שאני התם גבי כל חד מיניהו איגוד איכא דניחא
ליה למיגד כוליה לנפשיה וליכא חד מיניהו דלוגיד ליה פלגי
לחבריה גבי עבד מתרי אנפי וגבי רבו מחד אנפא גבי
עבד דלא ניחא ליה לזבוני כד חירות שבו לעבדות ועוד
דאי נמי ניחא ליה לא מצי מקני ליה לרב קנין גמור
ואשתכח דליכא גוד דומיא דאגוד דאי עביד ליה עבדא
לפלגא דעבדות קני ליה לגמרי דהוה ליה בן חורין ואי
מוגד ליה לפלגא דחירות לרב לא מצי מוגד ליה לגמריה
דאפילו לתאן דאמר מוכר את עצמו נמכר לשש וליתר משש
אוריי מורי דנפיק ביובל ובגירעון כסף וכל שכן במיתת
האדון וגבי רבו מחד אנפא משום דלא ניחא ליה לאבחוריה
לעבד כדמים שוים בין גוד גמור לאיגוד שאינו גמור משום
דאית ליה פסידא בהכין וכיון דליכא חד מיניהו דלימא ליה
לחבריה גוד או אגוד מצי לא חד מינייהו למכפייה
לחבריה לאוגודי ליה ואתטול הכי אמגרי תנא דב"ה למתנא

תקנתא דיכלי למיקם בה בשותפותא כדמעיקרא דאי הוה
תבע ליה חד מיניהו לחבריה בגוד או אגוד כדיניה הוה
כייפינן למתבע למיגד או לאוגודי ואיכא לפרושי דהאי
פירוקא דאגוד איכא גוד ליכא כוליה משום שירכא דמגבי
אצטריכא ליה דגבי עבד איגוד לגמרי איכא גוד לגמרי
ליכא כדפרישנא ולא מיתוקם דינא דגוד או אגוד שא היכא
דמבחר ליה תובע לנתבע למיגד או לאוגודי בכד שוה וכיון
דגבי עבד ליכא תקנתא בגוד או אגוד אע"ג דלגבי הרב
איכא תקנתא בגוד או אגוד כי האי גונא דאי משום
דלא שוו גוד או אגוד להדדי הכא עבד הוא דמבחר ליה
רביה למקנא פלגיה קנין גמור או לאקנויי ליה פלגא לרביה
קנין שאינו גמור בדמים שוים לא תני לה תנא דב"ה
בתקנתא דאיכא בתרויהו עדיפא ליה לאשמועינן ובדין הוא
דהוה יכלינן לשנויי דגבי עבד דלא גוד איכ' ולא איגוד איכא
גוד ליכא כדאמרן ואגוד נמי ליכא דהא לית ליה זוזי למיגד
בהו כדמשנינן לקמן גבי עני ואין לך עני יותר מעבד
כנעני דלית ליה קניין בלא רבו אלא דס"ד מעיקרא דגוד
או אגוד על מנת לחוב בדמים גוד או אגוד הוא ולפום
מאי דאקשי ליה הוא דשני ליה ומהאי טעמא אקשי ליה
ממתני' דשני אחין אחד עני ואחד עשיר עד דפריק ליה
שאני התם דגוד איכא אגוד ליכא דגוד או אגוד בלא מעות
אפילו על מנת לחוב בדמים לאו גוד או אגוד הוא :

ואיכא
לפרושא נמי להאי תיובתא דמי שחציו עבד
וחציו בן חורין הכי עובד את רבו יום א'
ואת עצמו יום אחד אין אבל למכפייה לרבו למעבדיה בן
חורין לא ואפילו סופא דחזרו ב"ה נמי שעמא משום פריה
ורביה • אבל הדינא דגוד או אגוד לא כייפינן ליה ואי ס"ד
אית דינא דגוד או אגוד שאה אסתלוקי מהדדי אפי' בזוזי עדיף
טפי מלמיקם בשותפותא הכא כיון דלא אפשר לאסתלוקי
מהדדי אלא היכא דמעיל ליה הרב לעבד פלגא דעבדות
ועביד ליה בן חורין בלא טעמא דפריה ורביה נמי למכפייה
לרבו למעבדיה בן חורין ולכתוב שטרא בחצי דמיו ופרקינן
שאני התם דאיגוד איכא גוד ליכא אי מטעמא דלא ניחא
ליה למעבד אי מטעמא דלא יכיל לאוגודי ליה לרב לגמרי
וכל היכא דלא אפשר ליה למיגד או לאוגודי לאו גוד או אגוד
הוא והאי פירושא בתרא מיקרב לפשטא דשמעתא טפי
מפירושא קמא

ושמעינן
מינה דלא מיתוקם דינא דגוד או איגוד
אלא היכא דחד מיניהו קאמ' ליה לחבריה
גוד את כוליה בהני דמי או איגוד אנא בגויהו דאע"ג
דחבריה לא קא ניחא ליה כייפינן ליה למיגד או לאוגודי
ליה לתובע אבל היכא דחד מינייהו קאמר ליה לחבריה
אגוד אנא ולא קא מבחר ליה למיגד או לאגודי לא כייפינן
ליה לחבריה למיגד ולא לאוגודי אלא משתמשי בה בשותפותא
כדבירנא לעיל לטעמא דרב נחמן וכדבעינן למימר קמן
ולא תימא הני מילי לפרושא קמא דפרשינן טעמא דהדין
שינויא דאגוד איכא גוד ליכא משום דלא ניחא ליה לחד
מיניהו לאוגודי ליה לחבריה אלא אפי' להאיך פירושא
אחרינא דפרשינן משום דלא משכחת גבי עבד גוד דומיא
דאגוד כל שכן דש"מ דכיון דאפילו היכא דלא משכחת גוד
דומיא דגוד אע"ג דמיבחר ליה בגוד או אגוד בההוא הנכא
דאיפשר ליה לאבחוריה ולא משייר מידי מתאי דאיפשר
ליה לא כייפינן ליה לנתבע למיגד ליה דלאו גוד או אגוד
הוא וכ"ש היכא דאפשר ליה לאבחוריה בגוד או אגוד
ולא קאמר ליה גוד בכלל דלא צייתינן ליה דלהו גוד או הגוד
הוא

מיהו
האי אנפא דהיכא דלא איפשר ליה לאבחוריה

בגוד

לגוד או אגוד בכי האי דקאמרינן דלאו גוד או אגוד הוא לא צריכינן ליה למיעבד ביה מעשה אלא היכא דלא שייכא תקנתא דב"ש כגון מי שחציה שפחה וחציה בת חורין דלא שייכא בה תקנתא דפריה ורביה היכא דאמר ליה לרבה גוד או איגוד ואע"ג דלא דחקא לן שמעתין למידק מינה דלאו גוד או אגוד הוא משום דאיכשר לפרושי שינויין משום דלא ניחא ליה כדפרשינן מעיקרא מעיקר דינא דגוד או אגוד שמעתה לה לפי היכי דאי אמר ליה גוד את במנה או אגוד אנא בשמנין זוזי אי נמי אמר ליה גוד את לזמן קצוב בשנה או אגוד אנא לגמרי במנה לאו גוד או אגוד הוא דבההוא אכפא דקאמר ליה גוד לא קאמר ליה איגוד ובההוא אכפא דקאמר אגוד לא קאמר ליה גוד כי לא אפשר ליה נמי למימר ליה גוד דומיא דאיגוד מחמת דלא שייך ביה קנין גמור שא גבי איגו' דאשתכח דאית ליה לנתבע פסידא בהכין לאו גוד או אגוד הוא אבל ודאי אי אמר ליה רבה גוד או אגוד כיון דהנאה דידה היא הדין עמו דהוה ליה כמאן דתבחר לה למיזבן מינה ביוקר ולזבוני לה בזול דעדיף טפי מזה נהנה וזה לא חיסר ודוקא בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן שאין היובל נוהג כיון דלא יכלה לאודויי ליה לרבה גט חירות שבה דאין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג לית בה דינא דגוד או איגוד כלל

קסח ת"ש שני אחין אחד עני וא' עשיר והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד עשאן לשכר השכר לאמצע עשאן לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובא ועשם בבית הבד ואי ס"ד אית דינא דגוד או איגוד היכי משכחת לה דיכיל עשיר לאשפודי לעני בהאי טענה לימא עני ליה לעשיר גוד או אגוד על מנת לחוב בדמים לזמן קצוב דהא אמרת דגוד או אגוד על מנת לחוב בדמים גוד או אגוד הוא כדמשמע משנויא דמשנינן גבי תיובתא דמי שחציו עבד ולית ליה לעני פסידא דאי אגד ליה עשיר מיניה אפי' על מנת לחוב בדמים לזמן קצוב יהיב ליה דמי חולקיה לכי מטי זמניה ואי מוגד ליה עשיר לעני נמי אדמטיא זימניה יכיל עני למטרח בתר זוזי ופרקי' שאני התם דגוד איכא אגוד ליכא דהא לא שכיחי ליה זוזי לעני למגד בהו דגוד או איגוד בלא מעות אפילו על מנת לחוב בדמים לזמן קצוב לאו גוד או איגוד הוא

ואיבא לפרושה להאי תיובתא נמי הכי אי ס"ד אית דינא דגוד או איגוד כגי דאגוד בלא גוד כיון דבעי לסלוקיה לחבריה בדמים על כרחיה לאו כל כמיניה כדקאמרת גבי מי שחציו עבד אלא היכא דאמר ליה גוד ותו לא דניחא ליה לאפקועה מנכסיה ולמישקל דמי שוויה מחבריה היכא דשכיחי ליה זוזי לנתבע לשפייה ופריק שאני התם דגו' איכא אגוד ליכא דהא לא שכיחי ליה זוזי לעני למיגד בהו וכי היכי דאגו' בלא גוד לאו דינא הוא דלאו כל כמיניה לסלוקיה לחבריה מחולקיה בזוזי על כרחיה גוד בלא איגוד נמי לאו דינא הוא דלאו כל כמיניה לחיוביה לחבריה למזבן מידי דלא ניחא ליה בגויה

ושמעינן מינה דלא קאי דינא דגוד או איגוד אלא היכא דחד מיניהו קאמר ליה לחבריה גוד את או אגוד אנא אבל היכא דא"ל גוד את ולא קאמר ליה או אגוד אנא לא כייפינן ליה לחבריה למיגד ושמעינן נמי דגוד או אגוד אפי' בכ"ר שוה על מנת לחוב בדמים לאו גוד או אגוד הוא דא"כ הכא נמי לימא ליה עני לעשיר גוד או אגוד

שם ע"ב. קסט ת"ש זה הכלל כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מטלין אותו בדמים

כלו' כל שאו יחלק למניין השותפי' שהוא ראוי ליחלק למכניס ויגיע לכל אחד מן החלקים ההם שיעור שבם הכל קרוי עליו חולקין ואם לאו מטלין אותו בדמים כלומר שכל א' מן השותפין יכול להעלותו על שותפו בדמים הקונין ולמימר ליה גוד או אגוד כדפרישנא אלמא אית דינא דגוד או אגוד ושנינן לאוקומא כתנאי ואידחיא לה ההיא אוקמתא וקמא לה בריתא לדברי הכל ומאי מטלין אותו בלקים דקתני אילימא דכל חד מיניהו מוסיף העילויא דחבריה ומאן דיהיב ביה טפי שקיל ליה ולא מוגד ליה חד מיניהו לחבריה אלא עד דמוסיף על עילויא דידיה אם כן לאו גוד או אגוד הוא דהא לא ניחא ליה לאוגודי לחבריה בהני דמי דקא בעי איהו למיגד ומצי חבריה למימר ליה מאי חזית דאגדת את בהני דמי אגוד אנא בהנך דמי גופיהו דכי האי גוונא אגוד איכא גוד ליכא ולא מיתוקם דינא דגוד או אגוד אלא היכא דאמר ליה גוד או אגוד בחד עילויא אלא מאי מעלין אותו בדמים דמעלין ליה בדמים ידועים עילויה וא"ל גוד את בהני דמי או אגוד אנא בהו דכי האי גוונא ודאי אי ניחא ליה לחבריה למיגד בהני דמי לא מצי האי למימר ליה אנא ניחא לי למיגד בהני דמי דא"כ בטל ליה דינא דגוד או אגוד דהא אגוד איכא גוד ליכא והכי נמי מסתברא מדקרי ליה גמרא להאי דינא דגוד או אגוד דמשמע אי ניחא לך למיגד בהני דמי גוד ואי לא אגוד בהו אנא דכל היכא דמבחר ליה היכים לחבריה אנכסיה בחד עניינא אורחיה לאקדומיה לחבריה ברישא כדאשכחן גבי בועז דאמר ליה לגואל אם תגאל גאל ואם לא תגאל הגידה לי כו' אלא אי אמרת דלא היכא ליה למגד עד דמוסיף אעילויה דידיה אשתכח דמעיקרא צריך תובע לגלויי דעתיה בדמי דניחא ליה לדיליה למיגד בהו ולמימר ליה לנתבע אי ניחא לך דאגוד אנא בהני דמי אגוד ואי לא הוסיף את עילויהו וגוד ובהא לא שייך לאקדומיה לנתבע דהא נתבע לא ניחא ליה למיגד ולא לאוגודי כי היכי דליגלי נתבע דעתיה מעיקרא בכמה ניחא ליה למיגד ואם כן האי דינא דגוד או אגו' דינא דאגוד או אגוד מבעי ליה אלא לאו ש"מ דלא מתוק' דינא דגוד או אגוד אלא היכ' דאמ' ליה גוד או אגו' בחד עילויא והוא הדין היכא דחייבוה בי דינא לנתבע למיכת לדינא דגוד או אגוד בחד עילויא ואירכי ליה לתובע למיגד או לאוגודי ליה בהנך דמי ולבתר הכי קא בעי תובע למיהדר ביה מעילויא דאע"ג דאילו בעי למהדר ביה מדינא דגוד או אגוד לגמרי אפי' לבתר דגמרוה לדיניה הדין עמו כדבעינן לברורי לקמן אבל למיהדר איהו גופיה בדינא דגוד או אגוד מעילוייא לעילוייא אחרינא לאו כל כמיניה דכי מחייב נתבע מדינא למיכת לדינא דגוד או אגוד משום דקא מיבחר ליה תובע למיגד או לאוגודי הוא דכיון דמיבחר ליה וקא משוי ידו על העליונה לאו לאפקועי מיניה קא בעי אלא לאסתלוקי מהדדי בהנאה דניחא ליה לנתבע טפי קא בעי והכא כיון דקא בעי לאשתמוטי ליה מעילויא לעילויא מחמת דחזא דניחא ליה לנתבע למיגד בעילויא קמא וקא בעי השתא לעלויי עלויה בדמי יקרי אי נמי מחמת דהוה ניחא ליה לנתבע לאוגודה לתובע בעילויא קמא וקא בעי תובע השתא לעלויה אנפשיה בבציר מהכין לאו לאשהוריה לנתבע למיגד או לאוגודי בחד עילויא קא בעיא לא לאפסודיה לנתבע

לנתבע קא בעי דאי אגיד לא ליגוד אלא בדמים יתרים ואי מוגיד ליה לתובע לוגיד ליה בדמים פחותים וכי האי גוונא לאו גוד או איגוד הוא ודינא הוא דלא מחייבינן ליה לנתבע למיתב לדינא לגוד או אגוד אלא בעילויא קמא אבל ודאי אי מוכחא מילתא דלא הדר ביה מעילויא לעילויא אלא מחמת מילתא אחריתי דגרמא ליה כגון דלא מוסיף אעילויא קמא אלא לבתר דשבחא ארעא או יקרא שני ביני אי נמי דאתרמו ליה לדיליה זוזי יתירי מטלטלא למיגר בהו והא הדין היכא דגרע מעילויא קמא לבתר דכחשא ארעא או זילא אי נמי מחמת דלא שכיחי ליה השתא זוזי יתירי בלמעיקרא למיגר בהו כל כי האי גוונא מלי למיהדר ביה מעילויא לעילויא דמוכחא מילתא דמתחילה ועד סוף כי איכוון לאבחוריה לחבריה בדינא דגוד או אגוד לאו למיגר בדמים פחותים ולאוגודי בדמים יקרים אי מכוון אלא אילי ואידי בחד עילויא קא מכוין ובגויא דאתרע בארעא או בזוזי ביני הוא דגרם ליה למהדר ביה מעילויא קמא זמנו דיכיל למהדר ביה מדינא דגוד או אגוד לגמרי יכיל למהדר ביה מעילויא לעילויא והוא דמיכוון בכל חד מיניהו למיגד ולאוגודי בחד עילויא כדברירנא

ברם צריך את למידע דהאי כל שאלו יחלק ושמו עליו דקאמרינן לאו במיניה למנייבא דשותפי דעיקר ירושה דוקא קאמרי' ולא לתכינא דשותפי דשעת חלוקה דוקא קאמרי' אלא למכין השותפין שראוי לחלוק הדבר המשותף למניכם קאמרינן דלא שנא מרובין ונתמעטו קודם חלוקה ולא שנא מועטים ונתרבו הלך אחר מיעוטן דכל שאלו יחלק ושמו עליו דחולקין טעמא מאי משום דלא קא מטי ליה לחד ממדי הגי חולקי בהאי חולקא דלית ביה שיעור שם הכל קרוי עליו ואשתכח דלית ליה פסידא בהאי חלוקה לא שנא מרובין ונתמעטו ול"ש מועטין ונתרבו כי פלגינן להו למנין המועט לית ליה פסידא דלא מיבעיא מרובין ונתמעטו דהשתא מטי ליה לכל חד מיניהו כשיעור וכל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין אלא אפילו מועטי' ונתרבו לית ליה פסידא דהשתא כמי כי פלגינן לה למנינא דמועטין דמעיקרא כל חולקא מיניהו אית בה שיעורא ואע"ג דקאי בשותפותא בין תרי דלית להו בגויה דין חלוקה לית להו פסידא בהכין דמעיקרא הוו משתתפי במידי דאית ביה שיעורא ולית ביה לכל חד מיניהו דין חלוקה והשתא נמי משתתפי במידי דאית ביה שיעורא ולית ביה דין חלוקה ואשתכח דבין במרובין שנתמעטו בין במועטין ונתרבו כי פלגינן לה למנינא דמועטין לית להו פסידא דכל שאלו יחלק ושמו עליו הוא ומתניתי' נמי דיקא דקתני עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה ואשתופי דשעת חלוקה קאי מאי דאהנך דאיירי בהו רישא גבי אין חולקין את החצר קאי וטור דקתני עלה איתתי בזמן שאין שניהן רוצין ואי אקמאי דליתיהו השתא קאי מאי רוצין ומאי אין רוצין איכא וקא פסיק ותני עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה הא יש בהן כדאי לזה וכדאי לזה חולקין ואפילו במרובין ונתמעטו מרלא קפיד אלא אתרי דשעת חלוקה

נהדה גבי מועטין ונתרבו דקאמרינן דאזלינן בתר מיעוטן לא מיבעיא בבני אחין שירשו מאביהן שדה שאין בה דין חלוקה אלא לשנים ולא הספיקו לחלוק עד שמתו לזה שני בנים ולזה שני בנים דכל תרי אחי מיניהו חולקא דזכה ביה אבוה מחיים קא ירית ודינא הוא דפלגי בכל תרי מיניהו שקלי חולקא דאבוהון אלא אפי' היכא דמתו האחין בחיי אביהן ואח"ך מת אביהן ונפלה אתו הני בנים למפלג בנכסי דסבא דאבוהון בהדי בני אחי דאבוהון כיון דכל תרי אחי מיניהו חולקא דאבוהון בלחוד קא ירתי דהא אי נמי הוו אתו תרי מחד וחד מחד הוו שקלי הני תרי פלגא והיחיד פלגא כי אתו תרי מחד ותרי מחד נמי כל תרי מיניהו במקום אבוהון קיימי וחד חולקא הוא דאית להו ודינא הוא דפלגינן לה לתרי חולקי ושקלי הני תרי אחי חולקא דאבוהון אחד מיפרא והני תרי חולקא דאבוהון אחד מכרא ובגורל תרע נמי דכיון דאפילו היכא דאית בה דין חלוקה לארבעה בין דשו חולקי להדדי בין דלא שוו להדדי כי פלגינן להו לכל תרי אחי מיניהו אחד מכרא הוא דפלגינן להו ויחד חולקא הוא כדברירנא בההוא כללא דחד מכרא ותרי מכרי כי ליתא בה דין חלוקה נמי אלא לתרי כל תרי אחי מיניהו חד חולקא הוא דאית להו ודינא הוא דפלגינן ליה לתרי חולקי והני שקלי חולקא דאבוהון בגורל אחד מכרא והני שקלי חולקא דאבוהון אחד מכרא וכל חד מיניהו לית ליה דינא דגוד או אגוד אלא בהדי אחוה בחולקא דאבוה וה"ה היכא דלזה אחד ולזה שנים דההוא יחיד שקיל פלגא בגור' מחמת אבוה והנך תרי שקלי אידך פלגא דהוה חזי לאבוהון אחד מכרא ולית להו דינא דגוד או אגוד אלא בהדי הדדי בחולקא דאבוהון ולית להו פסידא בהכין דמעיקרא לא הוי מטי להו בשיעור אלא בשותפות והשתא נמי קא מטי להו בשיעור בשותפות ואי שאגיד לה חד מיניהו מחבריה מטי ליה כשיעור ומתניתין דקתני עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה דמיירי בשותפי דשעת חלוקה על כרחיך לאו במועטין ונתרבו קאי דהא בתרי בלחוד קאי כדקתני בהדיא איתתי בזמן שאין שניהן רוצין וכל היכא דהוו תרי בשעת חלוקה לא משכחת דלהוו בציר מהכין בשעת ירושה אלא בתרי דאתו מכח חד דהוו להו כבני אחין דעלמא דירתי מאבוהון וברייתא נמי דיקא דקתני כל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין וגבי מועטין ונתרבו כגון ארבעה דאתו תרי מיניהו מכח חד ותרי מכח חד כיון דאפילו היכא דאית בה דין חלוקה לארבעה לא סגיא דלא פלגינן לה מעיקרא לתרי חולקי בשוה ושקלי הני חולקא דאבוהון כדאשכחן בתחלתה של ארץ ישראל דמעיקרא איפלוג לשבטים בדמים כדמפרש בפ' יש נוחלין והדר פלגי כל שבט ושבט חולקי לבני שבטו למ"ד ליוצאי מצרי' כדאית ליה ולמ"ד לבאי הארץ כדא"ל אשתכ' דכל כה"ג שתי חלוקו' נינהו ולא שייכ' חד מיניהו בחבירת' ואפי' היכא דלית בה דין חלוק' אלא לתרי נמי כיון דגבי חלוקה קמייתא כל שאלו יחלק ושם עליו הוא פלגי בגורל ולגבי חלוקה שנייה אי אית בה כדאי לזה וכדאי לזה כי היכי דנימטי ליה לכל חד וחד חלק שם הכל קרוי עליו פלגי ואי לא אית דינא דגוד או אגוד

קנע ומסרינן למימר גוד או אגוד תנאי היא דתניא טול אתה שיעור ואני פחות שומעין לו רשב"ג אומר אין שומעין לו היכי דמי אילימא כדקתני מאי טעמא דרשב"ג אלא לאו הכי קאמר טול אתה שיעור ואני פחות אין שומעין לו וגוד או אגוד נמי שומעין לו ואתא רשב"ג למימר אין שומעין לו ודחינן לעולם כדקתני דכי פליג רשב"ג אטול אתה שיעור ואני פחות הוא דפליג ודקאמרת מ"ט דרשב"ג משום דאמר אי בדמי לית לי למיתן לך ואי במתנה לא ניחא לי דכתיב ושונא מתנות יחיה ורבנן סברי כיון דקא שביק ליה כשיעור לאו כל כמיניה לאפקועיה

לאפקועיה מארעיה בכלי ואי משום דאמ"ל לית לי דמי למיתן לך מכי אמ"ל הנא בלא דמי קאמינא לך ולאו מתנת חנם קא יהיב ליה אלא דמי חלוקה דקא ממטיא ליה בין באוירא בין בתשמישתא קא יהיב ליה וקימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים ואע"ג דטרחי לפרושי טעמא דרשב"ג לאו משום דהלכת' כותיה אלא משום דסברינן לאוקומי גוד או אגוד בפלוגתא דתנאי ולאוקומי מימרא דרשב"ג דאמר אין שומעין לו אדינא דגוד או אגוד משום דלא הוה מפרשא מילתא לאוקומי אטול אתה שיעור ואני פחות דולאי מילתא רחיקתא היא והיינו דקא מתמהינן אילימא כדקתני מ"ט דרשב"ג ואמטו' הכי אצטריכינן בריתא בפשטה דכי פליג רשב"ג לאו אדינא דגוד או אגוד פליג אלא אטול אתה שיעור ואני פחות הוא דפליג כפשטה דברייתא ודקאמרת מ"ט דרשב"ג משום דאמר ליה אי בדמי לית לי למיתן לך ואי במתנה לא ניחא לי ולעולם הלכתא כרבנן והני מילי בחנם אבל בדמי מכי אמר ליה לית לי למיתן לך ולא דמי לדינא דגוד או אגוד כדבעינן לברורי לקמן

קעא אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרב יהודה דשמואל היא. דתנן ובכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצין לא יחלוקו ואמר שמואל לא שנו אלא בכרך אחד כגון תורה שהיא בכרך אחד שיש בזיון לחתיכה אבל תורה שהיא בבתי כריכות מקלתה בכרך אחד ומקלתה בכרך אחד דכי שקיל האי כרך אחד ואידך כרך אחד ליכא בזיון חולקין והא כתבי הקדש דאפי' בבתי כרכות כמאן דלית בהו דין חלוקה דמו דהא כל כרך וכרך באנפי נפשיה לאו בחלק שמו עלין הוא ולמפלג חד כנגד חד בגורל נמי לא דכיון דגופן מחולקין ניכהו ליכא למפלג חד כנגד חד בגורל אלא היכא דאזו להנאה דהדדי והוא דשוו בשומא ובדמים והכא כיון דלא חזו להנאה דהדדי דהא מאי דאיכא בהאי כרך ליכא באידך לית בהו דין חלוקה אפילו בגורל דמצי חד מיניהו למימר אנא באידך דנפל בחולקיה דחבראי הוה ניחא לי אי אמרת בשלמא אית דינא דגוד או אגוד היינו דמשכחת בהו דין חלוק' למפלג חד כנגד חד היכא דמבחר ליה חד מינייהו לחבריה למשקל הי מיניהו דבעי דאע"ג דדין חלוקה בגורל ליכא מהאי טעמא דאמרן כי מבחר ליה בדינא דגוד או אגוד למשקל הי מיניהו דבעי הדין עמו דכי היכי דכי אמר ליה גוד או אגוד בדמים דקא מבחר ליה בין חפץ לדמים אע"ג דלא חזו להנאה דהדדי הדין עמו גבי בתי כריכות נמי כיון דגופן מחולקין ניכהו וכל חד מיניהו חזי למילתיה אע"ג דלא חזו להנאה דהדדי כי שוי חד מיניהו דמים בחבריה ומבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי הדין עמו דאידי ואידי בין תרתי מילי דלא מזיאן להנאה דהדדי קא מבחר ליה אלא אי אמרת ליה דינא דגוד או אגוד היכי משכחת לה דחולקין אי מדין חלוקה בגורל לית בה דין חלוקה כדבירירנא ואי בדינא דגוד או אגוד הא אמרת לית דינא דגוד או אגוד תרגמה רב שלמן כששניהם רוצים והא קמ"ל דבכרך אחד הוא דאף ע"ג דשניהן רוצין לא יחלוקו דאיכא בזיון אבל בבתי כרכות אם רצו שניהן חולקין דליכא בזיון אבל למכפייה לא ואע"ג דהאי פירוקא לא אצטריך ליה השתא אלא לטעמא למאן דלית ליה דינא דגוד או אגוד הלכתא הוא דלקמן מוקים לה הכין אפילו לטעמא דמאן דאית ליה דינא דגוד או אגוד הילכתא הוא דלקמ' מוקים לה הכין אפי' לטעמא דמאן דאית ליה דינא דגוד או אגוד דמשכחא דשקול את הדא ואנא הדא לאו גוד או אגוד הוא ודלא כאביי דא"ד לאוקומי הא דשמואל דאמר בבתי כרכות חולקין מטעמא דגוד או אגוד ורב שלמן גופיה לאוקמא בששניהם רוצים איכא למימר דמהאי טעמא הוא דאוקמא משום דלא משכחת חלוקה דהאידנא מכח דינא דגוד או אגוד אלא בתרי חולקי דחזו להנא' דהדדי כדבעינן למימר קמן

קעב אמר אמימר הלכתא אית דינא דגוד או אגוד א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי אמר ליה לא שמיעא לי כלומר לא סבירא לי ומתמהי' ולא והא רבי בר חיננא ורב דימי בר חיננא שבק להון אבוהון אמהתא חדא הוה ידעא מיפא ובשולי וחדא הוה ידע' במתרקי ואתו לקמיה דרבא ואמר להו לית דינא דגוד או אגוד ופרקי' שאני התם דלמר מיבעי ליה תרויהו ולמר מיבעי ליה תרויהו וכי אמר להו שקול את חדא ואת חדא לא גוד או אגוד הוא כלומר אי דהוה אמר חד מיניהי לחבריה בחדא מיניהי אי נמי בכל חדא מיניהי באנפי נפשה גוד או אגוד תדע מדמשכיל' גבי מרחץ ובתים שאני התם דגוד איכא אגוד ליכא דמ"מ דאע"ג דתרויהו מ"ל להאי ותרויהו מ"ל להאי אי הוה איכא מאן דלימא ליה לאחוה גוד או אגוד הדין עמו אלא שאני התם דלמר הוה צריכן ליה תרויהי ואמטול הכי לא הוה ניחא ליה למימר ליה לחבריה בחדא מיניהי גוד או אגוד דחייש דילמא אגיד לה חבריה מניהי ובאידך לא משתייר ליה אלא כלגא ואיפשר דאידך נמי פקעא מיניה בדינא דגוד או אגוד ואמטול הכי לא הוה אמ"ל לחבריה בחדא מיניהי גוד אלא על מנת דאגיד לה איהו לאידך דאשתכח דהוה אמ"ל או גוד את הא בשויה ואיגוד אנא אידך בשויה או גוד את אידך ואגוד אנא הא ובכי האי גוונא הוא דקאמר רבא לית דינא דגוד או אגוד דאי הוה אמר להו שקול את חדא ואת חדא לאו גוד או אגוד הוא דהא כל חד וחד מיניהו צריכי ליה תרויהו ומכי נתבע למימ' לא ניחא לי לקיומי דינא דגוד או אגוד בחדא על מנת לאפקו' זכותא מאידך לגמרי אלא אי ניחא לך למעבד דינא דגוד או אגוד בחדא מיניהי אוצעתא דתיקום אידך בשותפות כדמעיקרא מוטב ואי ניחא לך למעבד דינא דגוד או אגוד בתרויהו עיביד בכל חדא מיניהי באנפי נפשה בדמים ולית לך לשויי חדא מיניהי דמים בחברתה דהיינו גוד את הדא על מנת דאגוד אנא אידך ואישתכח גוד בהדא ואגו באידך ולא מיתוקם גוד או אגוד אלא היכא דבההוא מידעם דגופיה דקאמר ליה גוד קאמר ליה נמי אגוד אבל הכא בהך דקאמר ליה גוד לא קאמר ליה אגוד ובהך דקאמר ליה אגוד לא קאמר ליה גוד והיינו דקאמר הכא לית דינא דגוד או אגוד דשקול את הדא ואנא הדא לאו גוד או אגוד הוא ודין חלוקה נמי לית בה דלשקול האי הדא והאי הדא דהא למאי דחזיא האי לא חזיא אידך הלכך משתמשי בהי תרויהו ליומי' ומקשינן והא כתבי הקדש דלתרויהו מיבעי להו תרויהו ואמר שמואל לא שנו אלא בכרך אחד אבל בשני כרכות חולקין אלמא אע"ג דתרויהו צריכי ליה לכל חד מיניהו כיון דגופן מחולקין ניכהו כי מבחר ליה חד מיניהו לחבריה ואמר ליה שקול את הי חד מיניהו דבעית ואנא אשקול אידך נמי דינא דגוד או אגוד הוא כדבירירנא לעיל לסברא דאביי וה"נ הכא נמי גבי אמהתא ליקול חד מיניהו הדא ואיד' הדא מדינא דגוד או אגוד דא"ל אתגוד את דמיפא ובשולי ואגוד אנא דבמתרקי או גוד את דבמתרקי ואיגוד אנא דמיפא ובשולי ואמאי קאמר להו לית דינא דגוד או אגוד ומשתמשי בהי תרויהי בשותפותא כמה דהוו משתמשי בהי עד השתא ופרקי' הא תרגמה רב שלמן בששניהם רוצין כדפרשי' אבל למכפייה חד מיניהו לחבריה בדינא לא מצי כפי ליה לא למיפלג

אמיפלגי ולא למיגר תרויהו או לאגורי תרויהו למיפלגא דהא לא חזי חד למאי דחזי אידך ואפי' אמר נמי גוד את הי מיניהו דבעית ואנא אנו' אידך לאו גוד או אגו' הוא כדבריר' ולמיג' תרויהו ולאגורי נמי לא דמצי האיך למימר ליה אנא בחד מיניהו סגיא לי להא כל חד מיניהו באנפיה נפשיה קאי ולמילתיה מהת' הכוא חזי למיקרי ביה הילכך אי אמר ליה חד מיניהו לחבריה דחד מיניהו או בכל חד מיניהו באנפי נפשיה גוד או אגו' בהכי דמי כייפינן ליה לחבריה למיג' או לאגורי ליה להאי ואי לא משתמשי ביה תרויהו בהדי הדדי ואי לא ניחא להו למקרי בהדי הדדי קרו ביה בסירוגין ליומי והוא הדין נמי גבי אמבטיא וגבי כל שני גופין מחולקין אע"ג דמהר מינא ניכהו כיון דלא חזי חד מיניהו למאי דחזי חבריה וצריכי תרויהו לכל חד משותפי לית בהו דין חלוקה לא מעיקר דינא דחלוקה ולא מדינא דגוד או אגוד כדבררינא לעיל ומתני' דקתני אחין נמי דיקא מדלא מצי טני למימר לעשיר טול אתה בית הבד ואני מרחץ או אתה מרחץ ואני בית הבד ואע"ג דאיכא למידח' ולמימר דמרחץ או בית הבד קתני מינהו פשטא דמתני' מרחץ ובית הבד קתני ותו מדתלי עליהו שמאן לשכר שמאן לעצמו וליכא לאפוקי מתני' מפשטה אלא בראיה ולא תימא הני מילי היכא דלא שוו להדדי בדמים ולא קא מבחר ליה חד מיניהו לחבריה למשקל הי מיניהו דבעי אלא בשומתא אלא אפילו היכא דשוו בדמים אי נמי לא שוו בדמים וקא מבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספת דמים כיון דלא חזו להנאה להדדי לאו כל כמיניה דאלת"ה למה לי לטני לאפשורי כולי האי לימא ליה גוד את חד ואנא חד ושקול הי מיניהו דבעית בלא תוספת דמים וגבי אמבטיא נמי דקא דייקינן מינה דלית דינא דגוד או אגוד למה לי לשנויי שאני התם דלמר מבעי ליה תרויהו ולמר מבעי ליה תרויהי לוקמא כגון דלא אמר ליה גוד את חדא ואנא הדא אלא בשומתא אלא משום דכל היכא דלא חזיאן למלאכה דהדדי אפי' היכא דשוו להדדי בדמים אי נמי דמבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספת דמים לאו כל כמיני' ומשמעתא דשתי ברכות דאמר שמואל חולקין דסבריגן למידק מינה דאפילו היכא דלא חזיאן להנאה דהדדי פלגי חד כנגד חד וכי אתינן למרחייה להאי טעמא דחקינן לאוקומה כדרכן ולא אוקימנא כגון דמבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספת דמים אי נמי כדשוו חולקי להדדי בשבח ובדמים ואפי' על ידי גורל דב"ד דכל כה"ג אע"ג דשוו בשבח' ובדמים אי נמי דלא שוו בשבחא ובדמים וקא מבחר ליה למשקל הי מינייהו דבעי בלא תוספת דמים לית בה דין חלוק' אם בשרבו

ושמאי דכי קא משנינן גבי אמבטיא מטעמא דלא חזיאן להנאה דהדדי קא משנינן דילמא משום דתרויהי הוו צריכי ליה למר ותרויהו הוו צריכי ליה למר וכל חד מינייהו לא הוה ניחא ליה לאגורי ליה הדא מינייהי לחבריה לא ס"ד דא"כ רבא דאמר להו לית דינא דגוד או אגוד מאי קאמר להו צריכא למימר דמאן דלא תבע דינא דגוד או אגוד לית ליה דינא דגוד או אגוד ועוד גמרא דקרי לה לאיתויי מינה ראיה דלית דינא דגוד או אגוד מאי קרי לה ועוד אי טעמא משום דלא הוה ניחא ליה לחד מיניהו לאגורי ליה חדא מיניהי לחבריה אמאי איכפל גמרא לאשמועינן מעיקרא דהדא הוה ידעא מיפא ובשולי והדא ידעא בסתרקי דמשמע דלא הוה חזיאן למלאכה דהדדי כי חזיין למלאכה דהדדי נמי כל היכא דלא ניחא ליה לכל חד מיניהו לאגורי ליה הדא מיניהי לחבריה נמי לית דינא דגוד או אגוד ועוד אם כן אדרבא ליתנא דלמר מבעי ליה תרויהי ולמר מבעי ליה תרויהי דמשמע דהוו צריכי ליה ותולא דאי דמר הוא בעי להי לתרויהי מבעי ליה ועוד דבהדי' מסיק בה בשמעת' דיקי וכי אמר להו שקול את חדא ואת חדא לאו גוד או אגוד הוא דמשמע דאינהו כי אתו לקמיה לדינא דגוד את חדא ואנא חדא הוא דאתו ותו מדאקשינן עלה משמעתיה דשמואל דאמר בשתי ברכות חולקין ש"מ דרבא דאמר גבי אמבטיא לית דינא דגוד או אגוד בדקא תבע ליה חד מיניהו לחבריה בגוד את חדא ואנא חדא הוא דקאמר דאי בדלא הוה ניחא ליה לחד מיניהו לאגורי ליה מידי לחבריה מאי קושיין אלא לאו בדקא תבע ליה חד מינייהו לחבריה בדינא דגוד את חדא ואנא חדא וטעמא דמילתא כדכתבי'

ושמעינן מינה דלא שנא גבי ברכות ולא שנא גבי אמבאתא. וה"ה גבי ארעאתא היכא דלית בה בכל חדא מיניהי דין חלוקה אי חזיאן להנאה דהדדי אע"ג דלא שויאן לא בשבחא ולא בדמים כי מבחר ליה חד מיניהו לחבריה למשקל הי מיניהי דבאעי בין דמבחר ליה למשקל בשומתא על ידי תוספת דמים בין בלא תוספת דמים גוד או אגוד הוא דדייקי' טעמא דלמר צריכין ליה תרויהי ולמר צריכין ליה תרויהי מאן דלא הוה חזיאן למלאכ' דהדדי מכלל דאי חזיאן למלאכה דהדדי כי מבחר ליה חד מיניהו לחבריה למשקל הי מיניהו דבעי הדין עמו ומאי דאפילו היכא דלא שויאן בשבחא ובדמים וקא מבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בשומתא דאשתכח דאי בעי נתבע למשקל מעולה שבהן צריך לאוסופי גה דמים הדין עמו דכיון דאיתברר דכי חזיאן להנאה דהדדי וקא מבחר ליה למשקל הי מינייהו דבעי גוד או אגוד הוא ממלא שמעת דאפי' ע"י תוספת דמים נמי גוד או אגוד הוא ודא דעיקר דינא דגוד או אגוד על ידי דמים הוא ועוד דמידי הוא טעמא אלא משום דמבחר ליה למשקל הי מיניהי דבעי מה לי בשומתא מה לי בלא שומא כיון דמבחר ליה אי לא ניחא ליה למשקל ההוא דמעולה על ידי תוספת דמים לישקול ההיא דפחותה ולישקול בהדה דמי שבחא דאידך מחבריה ודוקא דלית בה בחדא מיניהי דין חלוקה באנפי נפשה אבל היכא דאית בה אפי' בחדא מיניהי דין חלוקה פלגי לה באנפי נפש' כדברי' גבי עובדא דההוא דזבן ארעא אמצרא דבי גביה

תנו כללא דנקטינן מהני שמעתא בדין חלוקה ובדינא דגוד או אגוד לפום הכך אנפי דבררנא דכל היכא דאיכא דין חלוקה לית דינא דגוד או אגוד וכל היכא דליכא דין חלוקה אית דינא דגוד או אגוד ושיעורי דדין חלוקה דשאנו מהדרי לא אתינן לפרושינהו בהאי כללא דכל חד וחד מיפרש בפירקין בדוכתיה אלא כי אתינן לפרושי כללא דכייל להו לכולהו שיעורי ומאי ניהו כל דבר המשותף שלא נסתלק בו אחד מן השותפין מחלקו של חבירו בזמן שעם נקרא על כולו ויש בו שיעור שאלו יחלק לשנים השותפין שהדבר המשותף ראוי ליחלק למנינם כל אחד מהן לפי חלקו חלוקה שמסלקת כל זכות שהיתה לו לכל אחד מהן מכח השותפות מעל חלקו של חבירו כדרך כל שתי ראויות שחלוקות זו מזו ויגיע לכל אחד שבהן לאחר גמר חלוקה חלק שעם הכל קרוי עליו משעת חלוקה חולקין ואם לאו מעלין את הכל בדמים דכל חד מיניהו מצי לעלויי להאוא מידי בדמים כמה דבעי ולמימר ליה לחבריה גוד את כוליה בהני דמי והב לי מיניהו דמי חולקי ואי לא ניחא לך למיגד איגוד אנא בגוויהו ואיתיב לך דמי חולקך ולא מצי האיך לעכובי עלויה אלא או אגיד ליה בהנהו דמי או מוגד ליה בגוויהו או יהיב ליה

ותופע חליקא דאית ביה כשיעור כדבעינן למימר קמן

ומאי שנא כל דבר המשותף דקאמרינן דלא בעינן שיעורא בדין חלוקה אלא בדבר המשותף לאפוקי חצר השותפין שלא היה בה דין חלוקה ונתרצו זה לזה וחלקו וקנו מידם ברוחות או שהלך כל אחד מהן והחזיק בשלו מדעת שותפו אי נמי דפלגי בשטר אנפי הקנאות דקנו בקרקע דכיון שחלקו והכיר כל אחד מהן חלקו לית דינא דגוד או אגוד אלא כל חד מיניהו יכול לאכפייה לחבריה למבנייה לגודא באמצע מממונא דכולהו שותפי כדאשיקנא למתני' דהשותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר

ומ"ש שלא נסתלק אחד מן השותפין מחלקו של חברו דקאמרינן דאפי' היכא דכל אחד מהן מכיר חלקו אי לא מוכחא מילתא דאיסתלק כל חד משותפי מחולקי דהדדי לגמרי לא בטיל מיניהו דינא דגוד או אגוד ונפ"מ לאב שחילק בתי חצרו לבניו ולא שיים להם חלק בחצר דאפי' בחצר שאין בה אלא ד"א על שמונה דמסתמא קני האי פלגא והאי פלגא מחמת ד"א דפתחים ומסימי ד"א דכל חד מיניהו לפני פתחו כיון דלא סיימינהו מקנא לד"א דפתחים כהלינהו בפירוש אלא מסתמא הוא דקנו להו אגב בתים ולית בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה לא מהני ההוא קנין מסתמא לגבי אמות אלא למקנינהו אבל לאסתלוקי מהדדי מדינא דגוד או אגוד לא מהני אלא לגבי בתים דסיימינהו כהליהו בפירוש והוא הדין באחים שירשו חצר ובתים מאביהן וחלקו בבתים ועדיין לא חלקו בחצר דחד טעמ' ניהו כדבריר' גבי מתני' ובריתא דאין חולקין את החצר

ומ"ש שם אחד נקרא על כולן דקאמרינן נפ"מ לחצר שיש בה כמה תשמישין שכל אחד מהן בפני עצמו אלא שם חצר נקרא על כלן כאחד דכל כי האי גוונא לענין כל שאלו יחלק ושמו עליו לאו בתר שמא דכולהו אזלינן ואי מטי לכל חד מיניהו חולקא דמקרי חצר אע"ג דלא מטי ליה מכל תשמישא ותשמישא חלק שם אותו תשמיש קרוי עליו חולקין דחלק שם הכל קרוי עליו בעינן והא איכא ואי לא מטי ליה לכל חד מיניהו חולקא דמקריא חצר אע"ג דמטי ליה מרובא דתשמישין דילה חלק שם אותו תשמיש בפני עצמו קרוי עליו לית ביה דין חלוקה בחד מיניהו אלא מעלינ' לה לכולה חצר בדמים כדאמרן והוא הדין גבי שדה לגבי בור וגת ושובך שבה וגבי מרחץ ובית הבד לענין תשמישי דאית בהו •

ולא תימא בתשמישי דמודבני בסתמ' אגב חצר או האי שדה דבעו למפלג בגויהי ומאי דדמי להי דהוו להו מגופא דחצר או מגופא דשדה אלא אפי' בתשמישי דלא מודבני מסתמא בהדיהי כגון מרחץ ובית הבד שבחצר ובור וגת ושובך שבשדה דלא מודבני בהדיהו בחד שמא דכולה חצר ודכולה שדה אזלינן והוא הדין גבי בית לענין בור ודות וחדר ויציע שבו וגבי מרחץ ובית הבד לענין תשמישי דלא מודבני בסתמא בהדיהו דכיון דלענין האחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן ש"מ דכולהו תשמישי הוא עיקר דשכילין לגביה ניהו ושם העיקר קרוי עליהן דאי לאו הכי הוה דינא דתהוי ברשותא באנפי נפשה מידי דהוה אשני בתים זה לפנים מזה דאפי' גבי מתנה לא מיקני חד מיניהו בסתמא אגב חבריה כדמיברר בפ' המוכר את הבית וה"ה לאחין שחלקו דלהאי עניגא כי דינא דמתנה ניהו כדמיבר בהדיי בהאי מתניתין והאי דלא מודבני בסתמא אגב חצר ושדה וכיוצא בהן משום דהוה לן לפרש ולא פירש הוא כדאמרינן התם בהדיא ואילעניין האחין שחלקו מסתמא כבתר תשמישי דשדה חשבינן להו למזכא בהו אגב שדה לענין דין חלוקה נמי מבתר תשמישי דשדה חשבינן להו למיזל בהו בתר חלק שם הכל קרוי עליו ואם אין שם אחד נקרא על כולו כגון מרחץ ובית הבד שבחצר היכא דרוב תשמישיהו לבר דלא שכלין גבי חצר ניהו ואין שם החצר קרוי עליהן וה"ה לשתי חצרות או שני בתים זה לפנים מזה היכא דאין אחד מהן טפל לחבירו כיון דאפילו גבי האחין שחלקו לא מיקני חד מיניהו בסתמא אגב חבריה דהני חצרות תרויהי לאו חצר מקריאן אלא שתי חצרות הוא דמקריאן וה"ה גבי שני בתים וכיוצא בהן כל חד מיניהו כיון דלגבי האחין שחלקו לא זכו בהו בסתמא אגב בית ולא אגב חצר משום דלא הוי חד מיניהו טפל לגבי חבריה לענין דין חלוקה נמי לא הוי חד מיניהו טפל לגבי חבריה אלא רשותא באנפי נפשה הוא ובכל חד מיניהו באנפי נפשה לאו בתר שמא דמקרי תרויהו בהדי הדדי אזלינן למימרא דכי הוי בהאי חצר דין חלוקה אע"ג דלית בה בבית המרחץ ובית הבד שבתוכה שיעור דין חלוקה וה"ה גבי שתי חצרות או שני בתים זה לפנים מזה אע"ג דלית ביה דין חלוקה אלא בחד מיניהו חולקין אלא כל חד מיניהו באנפי נפשיה קאי בין לענין דין חלוקה בין לענין דינא דגוד או אגוד וההוא דאית ביה דין חלוקה פלגי ליה באנפי נפשיה ואידך דלית ביה דין חלוקה אית ביה דינא דגוד או אגוד באנפי נפשיה והני מילי היכא דאיפשר למפלג בההוא דאית ביה דין חלוקה או למיקם בדינא דגוד או אגוד באנפא דלא להוי להו דרך זה על זה לית בהו דין חלוקה כדבררנא גבי שמעתא דהאחין שחלקו אין להן דרך זה על זה ואי בעי חד מיניהו למיקם בהו בדינא דגוד או אגוד לא מצי למיקם אלא בתרויהו בהדי הדדי ואפי' היכא דמבחר ליה לחבריה לשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספ' דמים כיון דלא מתהני ליה מחד מיניהו למילתא הנאה גמורה לאו כל כמיניה דלא דין חלוקה הוא ולא דינא דגוד או אגוד הוא כדבררנא בכללא דנקטינן גבי גורל

וה"מ דלית להו זכותא למהוי להו דרך בהאי חצר אלא מחמת שותפותא דאית ליה בגויה אבל היכא דאית להו דרך בגוה מחמת מידי אחרינא דלא משתכי בגויה כגון שכל אחד מהן מכיר את ביתו ואינו מכיר חלקו בחצר דאית ליה לכל חד מיניהו דרך בחצר מקמי חלוקה מכח ביתו לגבי האי דרך דאיכא מעלמא דמי ואע"ג דפלגי אי נמי קאי חד מיניהו אחבריה בדינא דגוד או אגוד אית ליה למרי ביתא דרך בחצר כדבררנא גבי מתניתין ובריתא דאין חולקין את החצר •

ומ"ש למנין השותפין שהדבר המשותף ראוי ליחלק למנינם דקא אמרינן נכ"מ למרובין שנתמעטו אי נמי למועטין ונתרבו דלא שנא הכי ולא שנא הכי הלך אחר מיעוטן

ודבי מרובין ונתמעטו לא מיבעייא היכא דשוו חולקי דשותפי להדדי כגון שלשה אחין שלא הספיקו לחלוק עד שמת אחד מהן בלא בנים אי נמי כגון שני אחין יבמין שיבמו שתי יבמות הבאות משני בתים דכיון דמעיקר דינא נמי אפי' היכא דאית בה דין חלוקה להרבה פלגינן להן להני תרי דקיימי אחד מכרא כדבררנא בשמעתא דבכור ופשוט תרי חולקי ניהו וכמועטין מעיקר' דאמו ואע"ג דלית בה דין חלוקה אלא לתרי נמי פלגי אלא אפילו היתה דלא שוו חולקי דשותפי להדדי כגון יבם ופשוט' ואתו למיפלג.

במילי דאית בהו בתרי תולתי דידיה דין חלוקה לתרי ולא חזי חולקא תליתאה באנפי נפשיה למהוי שם הכל קרוי עליו אלא לאצטרופי בהדי חד מהנך תרי חולקי למלויי ביה חולקיה דיבם לתרי תולתי דחזו ליה פלגינן ליה אחד מכרא דלא לימשיט דין חלוקה ולא מיבעיא היכא דאפשר למפלג ליה ליבם חד מהנהו חולקי דהוי שם הכל קרוי עליו בגורל דפלגינן ליה הך תיגא אמכריה אלא אפי' היכא דלא אפשר למפלג ליה חד מינייהו בגורל מחמת דאיפשר דמתרמי ליה לפשוט חלק שאין שם הכל קרוי עליו ולא קא מטי ליה מידי דחזי ליה ואי כמי פלגי תרי חולקי להדי חד כי היכי דלימטי ליה לכל חד מינייהו חלק שם הכל קרוי עליו אפשר דמתרמי ליה חד ליבם ותרי לפשוט פלגינן להו בלא גורל ושקיל להו יבם להנהו תרי חולקי דסמיכי להדדי דחזי חד מינייהו חלק שאין שהכל קרוי עליו וחזי לאצטרופי בהדי תניינא דהוי שם הכל קרוי עליו ושקיל ליה פשוט לאידך חולקא אחרינא דהוי שם הכל קרוי עליו באנפי נפשיה בין דאיתרמו להו הכי תרי חלקי ליבם ברע בין דאיתרמו ליה ביפה דלא שנא אשווי חולקי בשבחא ולא שנא גורל לא מעכבי בחלוקה אלא היכא דאפשר אבל היכא דלא אפשר לא מעכבי בחלוקה דכל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין והוא דשוו להו לחולקי בדמים כדבעירנא בשמעתא דבכור ופשוט ואין צ"ל בבכור ופשוט דכיון דבלא דוחקא דדין חלוקה כמי פלגינן ליה לבכור אחד מכרא כי לא אפשר למפלג ליה אלא בלא גורל פלגינן ליה אחד מכרא בלא גורל כדבעירנא התם

וה"מ היכא דאתי האי בכור או האי יבם למפלג בהדי חד אבל היכא דאתי למפלג בהדי תרי דאשתכח דאית ליה לדיליה פלגא ולדידהו פלגא אע"ג דאית בה דין חלוקה לתרי לא מצי אמר להו שקולו אתו פלגא ואנא פלגא ואפי' היכא דשוו חולקי להדדי דכיון דכלהו מכח חד קא אתו וחדא ירושה היא בעינא כל שאלו יחלק ויגיע לפחות שבחלקים חלק שם הכל קרוי עליו וליכא הילכך דיכא הוא דקיימא כולה בין כולהו בשותפותא עד דתבע ליה חד מינייהו לשותפיה בדינא דגוד או אגוד ואע"ג דבין הכי ובין הכי כל חד מהני תרי כל כמה דקימי בשותפותא בשיעורא דלית ביה דין חלוקה הוא דקימי וכי אגיד חד מינייהו מחבריה בשיעור קא מטי ליה לאו זה כהנה וזה לא חיסר הוא דכיון דחדא ירושה היא כולה משתעבדא לכולהו שותפי ולא פקע שעבודיה דחד מינייהו מינה אלא היכא דמטי ליה שיעורא דחזי ליה או בחלוקה דמטי ליה כשיעור או בדינא דגוד או אגוד דהתם כמי לא סגיא דלא מטי ליה כשיעור או בקרקע או בכספים הלכך כל כמה דלא מטי ליה כשיעור אי מסתלק מהקכת זה נהנה וזה חיסר הוא דלא ניחא ליה למעוטי ליה באויר ופ"ש בתשמישת'

ואפילו בבכור או יבם דאתי למפלג בהדי חד פשוט נמי הני מילי בחדא ארעא אבל בתרתי ארעאתא אחת גדולה ואחת קטנה אע"ג דהויא גדולה בדמים כשתים בקטנה כל היכא דלא שויאן בשבחא לא אמרינן נשקלה בכור או יבם לגדולה בתרי תולתי דחזו ליה ופשוט לקטנה בתולתא דחזי ליה דכיון דכי שוו חולקי בשיעורא להדדי ושויאן ארעאתא בדמים להדדי דאפשר להו לפלוג בגורל כי לא שוו בכולהו אנפי בשבחא ובדוכתא דשתיאן מיניה כל חדא מינייהו באנפי נפשה קימא ולית להו למפלג הא ככנגד חדא אפי' בגורל כ"ש היכא דלא שוו חולקי בשיעורא להדדי ולא שויאן ארעתא להדדי דלא איפשר למיפלג להו בגורל דכי לא שויאן להדדי בכלהו אנפי דשבחא דכל חדא מינייהו באנפי נפשה קיימא בין לענין דין חלוק.

בין לענין דינא דגוד או אגוד לא שנא בכור ולא שנא יבם דכי שאני לן בין בכור ליבם לענין מפלג להו אחד מכרא בחדא ארעא אבל בתרתי ארעאתא חד דינא נינהו כדבעירנא בדוכתא אבל ודאי היכא דשויאן בשבחא ובדוכתא דשתיאן מיניה ולא נפישא חדא מינייהו מחברתה אלא לפום מאי דנפישי חולקי דשותפי מהדדי כיון דאלו שוו חולקי וארעאתא להדדי הוה דינא למפלג חדא כנגד חדא בגורל משמעא דזה נהנה וזה חיסר השתא דלא שוו חולקי וארעאתא להדדי דלא אפשר למפלג בגורל פלגי בלא גורל ויהבינן ליה גדולה לבכור או ליבם וקטנה לפשוט דהא גבי מאן דנפלה ליה ארעא בשותפותא אמכרה דארעא אחריתי דאית ליה כי שוו חולקי להדדי בכלהו אנפי בשבחא פלגינן ליה אמכריה בלא גורל הכא נמי כיון דנפל ליה להאי יבם תרי חולקי בגדולה ותרי בקטנה ושוו תרי חולקי דקטנה לחד חולקא דגדולה בין בשבח בין במדה בין בדמים דינא הוא למיתביניהו לכלהו בגדולה אחד מיכרא ליבם וכ"ש לבכור ושקיל לה פשוט לכולה קטנה בחולקיה דזה נהנה וזה לא חיסר הוא והוא הדין לכל היכא דז"נ וזה לא חיסר הוא

ול"פ שמרובין ונתמעטו דכיון דבשעת חלוקה יש בהן כדאי לזה וכדאי לזה אין לך נחלק ושמו עליו יתר מזה אלא אפי' מועטין ונתרבו קודם חלוקה דאי פלגי איכא מינייהו דלא מטי ליה כשיעור כיון דלפום מנין שותפי דעיקר ירושה כל שאלו יחלק ושמו עליו הוא והני מרובין דלא מטי ליה לכל חד מינייהו כשיעור כולהו לאו מכח כל חד מהנך שותפי קמאי קאתו אלא תרי מינייהו אתו מכח חד ותרי מכח חד אפי' היכא דמיתו להו הנך תרי קמאי בחיי אבוהון ובתר הכי מית אבוהון וקא אתו הני בנים למפלג בנכסי דאבא דאבוהון כיון דכל תרי אחי מינייהו חולקא דאבוהון בלחו'קא ירתי במקום אבוהון קימי וחד חולקא וחד חולקא הוא דאית להו ודינא הוא דשקלי הכי חולקא דאבוהון אחד מכרא בגורל והכי חולקא דאבוהון אחד מכרא בגורל דלגבי האי חלוקה קמיתא כל שאלו יחלק ושמו עליו הוא ולגבי חלוקה שניה דכל תרי מינייהו דאתו למפלג בחולקא דאבוהון אי אית ביה דין חלוק' פלגי ואי לא אית ביה דינ' דגו' או אגו' והוא הדין היכא דאתו תרי מינייהו מכח חד וחד מכח חד דההוא יחיד שקיל פלגא בגורל מחמת אבוה והני תרי פלגא מחמת אבוהון אחד מכרא מיהו לית ליה לחד מינייהו דינא דגו' או אגו' אלא בהדי אחוה ובחולק' דאבוה כדבעירנא לעיל

ואי הני מרובין כולהו מכח חד קאתו כגון ארבע אחין שירשו שדה מאבי אבי אביהן כיון דכולהו מכח אבוהון קא אתו בהאי ירושה כמאן דירתי לה מאבוהון דמו ואע"ג דאית בה דין חלוקה לתרי לא מצו תרי מינייהו למימר להו להנך פלוגו בהדן ושקולו אתו פלגא אחד מכרא ואנן פלגא אחד מכרא ואפי' היכא דשוו חולקיה להדדי דכיון דכולה חדא ירושה היא אשתעבודי משתעבדא כולה לכולהו חולקי דשותפותא כדבעירנא טעמא לעיל גבי בכו' או יבם דאתו למפלג בהדי תרי

ולא תימא הני מילי במרובין דאתו מכח ירושה אלא אפי' היכא דאתו מכח מכירה ומתנה אפי' היכא דאתו כולהו מכח חד בין בתרי דאתו מכח חד ותרי מכח חד בין בחד דאתי מכח תרי וחד דאתי מכח תרי בין לענין דיניהו בהדי מוכר או נותן היכא דשייר מקצת לנפשיה בין לענין דיניהו בהדי הדדי לאו בחולקי דחזו למפלגינהו אחד מכרא או אתרי מכרא תליא מילתא אלא כדין ירושה דמי ובכל שאלו יתחלק ושמו עליו תליא מילתא כדבעירנא לענין ירושה

ומאי

ומאי שנא חלוקה שמשלקת כל זכות שהיתה לו לכל אחד מהן מכח השותפות מעל חלקו של חבירו דקאמרינן נפקא מינה לענין האחין שחלקו דקיימא לן דאין להן דרך זה על זה דאי לא אפשר להו מעיקרא למפלג אלא באנפא דלהוי להו דרך זה על זה לית בה דין חלוקה כדברירנא לעיל גבי שני בתים ושתי חצרות זו לפנים מזו ונפקא נמי מינה דאי בעי חד משותפי למעבד חלוקת ערא עד זמן קבוע יכיל חבריה לעכובי עליה והוא הדין לדינא דגוד או אגוד אלא אי אית ביה דין חלוקה לא מצי חד מיניהו למכפייה לחבריה אלא לחלוקת קבע כי דינא דחלוקה ואי לית בה דין חלוקה לא מצי למכפייה אלא לדינא דגוד או אגוד לגמרי כדיניה לא תימא הכי גבי חדא האי נגרא וחדא אהאי נגרא דקא בעי חד מיניהו לפלג חדא כנגד חדא ולמיתב ליה לדיליה אמבריה וקאמר רב יוסף זימנין דהאי מדויל והאי לא מדויל אמאי וליפלוג חלוקת טראי חדא כנגד חדא על מנת דאי מדויל האי ולא מדויל האי להדור לשותפותיהו כדמעיקרא אלא לאו ש"מ דכל היכא דלא מסתלק כל חד מיניהו ממאי דמטי ליה לחבריה לגמרי לאו דין חלוקה הוא ולא דינא דגוד או אגוד היא

ומאי שנא מכח השותפות דקאמרינן דאי אית להו דרך זה על זה מכח מידי אחרינא דלא משתתפי בגויה לא מעכיב האי דרך בחלוקה דילהו ודינא הוא דכי אית בה כדאי לזה וכדאי לזה דפלגי באנפא דלהוי להו דרך זה על זה כדברירנא נמי לעיל

ומאי שנא בדרך כל שתי רשויות שחלוקות זו מזו דקאמרינן נפקא מינה לכותל המפסיק בין בית זה לבית זה וקורות היוצאות מכותל זה לכותל זה קודם חלוקה דלא מעכבי בחלוקה שכן דרך כל רשויות שחלוקות זו מזו שאע"פ שכל רשות מהן מסולקת מחברתה הרי הן משותפין בכתלים המפסיקין ביניהן ובקורות כותלו של זה הקבועות בכותלו של זה וכיון דמידי דשכיח ברוב בתים וחצרות הסמוכות זו לזו הוא חלוקה מעליאתא היא ולא מעכבא בדין חלוקה תדע דהא מעיקר דין חלוקה דיכיל כל חד מיניהו למכפייה לחבריה למבנייה לכותל באמצע בשותפות וכל שכן שאר כותלים המפסיקין מתחילה בין חלקו של זה לחלקו של זה בשותפות דלא מעכבי בחלוקה והוא הדין גבי שדה האילן וכיוצא בו דלא שנא אילן הסמוך ולא שנא אילן הנוטה לא מעכיב בדין חלוקה שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ תדע דבהדיא אמרינן בפרקין גבי שיעורי דדין חלוקה פרדיסא אמ' אבוה דשמואל שלשת קבין בבבל מאי אמר רבא בר קיסי תלת אליאתא בני תריסר תריסר גופני כי היכי דרפיק גברא בחד יומא והא הכא דלא סגיא דלא אזלי שרשין דהאי וינקי מחולקא דחבריה ואפילו הכי לא מעכבי בדין חלוקה ׃

ומאי שנא לפחות שבהן דקאמרינן נפקא מינה לבכור ופשוט דאתו למפלג בהדי הדדי דאע"ג דמטי ליה לבכו' בתרי חולקי דחזו ליה בשיעור אי לא מטי ליה לפשוט בההוא תולתא דחזי ליה בשיעו' לית בה דין חלוקה למכפייה לפשוט למפלג דהא לא מטי ליה בשיעור ולא נמי למכפייה לבכור למפלג בשוה כי היכי דלמטייה לכל חד מיניהו בשיעור ארעאתא דמיתב ליה דינקא דכוליה הוא ריבעא דבכור ליה מחולקיה בדמים דמאן דאית ליה קרקע לא מסלקינן ליה מיניה במעות אלא כיון דכי פלגי בקרקע כל חד מיניהן לפום חולקיה לית ביה כדאי לזה וכדאי לזה מעלין את הכל בדמי' כדברירנ' בהאי פירקא בכמה דוכתי

ומאי שנא לאחר גמר חלוקה דקאמרינן נפקא מינה לכולהו שיעורי דקתני במתני' בין לגבי חצר בין לגבי שדה והוא הדין לשאר קרקעות היכא דבעי כותל לבד ממקום הכותל לינהו דכולהו כי קא יהיב תנא שיעורא לבתר גמר חלוקה קא יהיב ואשתכח דהיכא דיכלי למכפא אהדדי למבני כותל באמצע בין מעיקר דינא בין מחמת מנהגא דאתרא כי קא יהיב שיעורא לבתר בניין הכותל קא יהיב דהיינו גמר חלוקה דידיה והיכא דלא בעי כותל לבתר דזאכי כל חד מיניהו בחולקיה בקנין או בחזקה וכיוצא בה קא יהיב דהיינו גמר חלוקה דידיה כדברירנא בפרקין

ומאי שנא חלק שם הכל קרוי עליו משע' חלוקה דקאמרינן נפקא מינה לחצר דלית בה דין חלוקה מחמת דרחיקי מקצת תשמישין דילה שיעור לתלויי מיניהו חוסרנא דהנך תשמישי דרחיקי דאית בה לית בה דין חלוקה דאי בדקימי' השתא הא לא מטי ליה לכל חד מיניהו חלק שם הכל קרוי עליו ואי אמר' סתרי ובנו וממלו מחד מינייהו לחבריה מכי סתרי פקע ליה שמיה מיניה לגמרי מאי אמרת הדר בנו ליה פנים חדשות באו לכאן ולאו האי חצר שבק אבוהון על שאלו יחלק ושמו עליו בשעת חלוקה בעינן והאי בשעת חלוקה לאו שמו עליו הוא

ומאי שנא מעלין את הכל בדמים דקאמרינן נפקא מינה דלא אמרינן נפלגיה להוא תשמישא דאית ביה דין חלוקה באנפי נפשיה ואידך מעלינן ליה בדמים כדברירנ' ברים הדין בגלא

וכולהו נמי לא אמרן דכל שאלו יחלק ואין שמו עליו מעלין אותו בדמים אלא היכא דההוא פיסקא דמטי ליה לכל חד מיניהו דלית ביה כשיעור לא חזי לאצטרופי לכשיעור בהדי פיסקא אחרינא דאית ליה אמיצרי' דהאי ארעא דשותפותא אבל היכא דחזי לאצטרופי בהדי פיסקא דארעא אחריתי דאית ליה אמצריה והוי בתרויהו כשיעור איכא לפלוגיה דאי קאי אמצרא דתרויהו כל היכא דאלו אית בה דין חלוקה הוה אית ליה לכל חד מיניהו מדינא למפלג ליה אמצריה השתא נמי פלגי דכיון דחזי ליה ההוא פורתא דמטי ליה לכל חד מינהו לערוביה בהדי ארעיה כמאן דאית ביה שיעורא לכל חד מיניהו דמי וכייפי אהדדי למפלג מטעמא דכופין על מדת סדום וכל היכא דאי נמי הוה אית בה דין חלוקה לא הוה ליה לכל חד מיניהו מדינא למיתב ליה אמצריה כגון דלא אפשר לאשווינהו לחולקי בשבח ובדמים כיון דלית בה דין חלוקה מחמת גופה אלא מחמת דקימא אמצרא דתרויהו לית בה דין חלוקה אלא היכא דניחא ליה לבר מצרא דזיבורית למפלג ליה לבר מצרא דעידית אמצריה שוה בשוה ולא שקיל מיניה שבחא לא במדה ולא בדמים דכי האי גונא ודאי אית בה דין חלוקה דזה נהנה וזה לא חיסר הוא

והני מילי דקימא אמצרא דתרויהו אבל היכא דלחד מיניהו קימא ליה אמצריה ולאידך לא קימא ליה אמצריה בהא נמי איכא לפלוגי דכל היכא דההוא פלגא דקאי אמצרא דחד מיניהו לא גרע מהך פלגא אחרינא בחד מאנפי שבחא ההוא דלא קימא אמצריה ידו על העליונ' אי ניחא ליה למפלג ליה לבר מצרא אמצריה פליג דזה נהנה וזה לא חיסר הוא ואי משום דלית ביה בשיעור הא קאי אמצריה ואי משום שבחא הא לא גרע מהך אחרינא לא בשבח ולא במדה ואי האיך דלא קימא אמצריה לא ניחא ליה בחלוקה אית ליה לכל חד מיניהו דינא דגוד או אגוד וההוא דקימא אמצריה לא מצי למכפייה להוא ׃

להוא דלאו בר מכרא למפלג אלא היכא דיהיב ליה כשיעור והוא דלא גרע ההוא חולקא דיהיב ליה בחד מאנפי שבחא לכי האי גוונא ודאי זה נהנה וזה לא חיסר הוא וכל היכא דגרע ההוא פלגא דקאי אמכרא דחד מיניהו מהך פלגא אחריגא בחד מאנפי שבחא לית בה דין חלוקה אלא מדעתא דתרויהו משום דכל חד מיניהו אית ליה פסידא בחלוקה האי דלא קימא אמכריה משום דלא מטי ליה כשיעור והאידקימא אמכריה משום גריעותא דחולקיה דכל מידי דלית ביה דין חלוקה מחמת גופיה אלא מחמת מידי אחרינא לא משתעבד לדין חלוק' אלא היכא דזה נהנה בחלוק' וזה לא חיסר

והוא הדין לתרי שותפי דלא שוו חולקיהו להדדי כגון בכור ופשוט וכיוצא בהן דכל חד מינייהו אית ליה מריל' למפלג ליה אחד מכר' דאי לבכור מטי ליה כשיעור ולפשוט לא קא מטי ליה כשיעור יד הפשוט על העליונה בין למפלג בין לעכובי בחלוקה ולמתבע דינא דגוד או אגוד ואלו בכור לית ליה תרינא למכפייה לפשוט למפלג ולא לעכובי עילויה בחלוקה למפלג לא דהא לא מטי ליה לפשוט כשיעור לעכובי בחלוקה נמי לא דהא קא מטי ליה לדיליה כשיעור ולגבי דידיה דכל שאלו יחלק ושמו עליו הוא ומהאי טעמא גופיה לית ליה דינא דגוד או אגוד אלא היכא דתבע מעיקרא למפלג וקאמר מעכיב פשוט עילויה אבל היכא דלא קא מעכיב פשוט עילויה בחלוקה לית ליה דינא דגוד או אגוד ולא דיינינן דינא דגוד או אגוד אלא למאן דלא מטי ליה כשיעור אי נמי מטי ליה כשיעור וקא מעכבי עליה בחלוקה מחמת דלא מטי ליה לשותפיה כשיעור אבל מאן דיהיבי ליה כשיעור לית ליה דינא דגוד או אגוד:

וכולהו נמי לא תמרן דכי אין בהן כדאי לזה וכדאי לזה אית דינא דגוד או אגוד אלא היכא דמקמי חלוקה אית ביה כשיעור לחד גברא כיון דאי פלגי לא קא מטי ליה לחד מיניהו כשיעור לאו נחלק ושמו עליו הוא ואמטול הכי אית דינא דגוד או אגוד כי היכי דלימטי ליה לחד מיניהו כשיעור ואידך שקיל זוזי דעדיפי ליה טפי מחולקא דלית ביה כשיעור אבל היכא דבכולה נמי לית בה כשיעור לענין דין חלוקה לא בעינן דלימטי ליה לכל חד מיניהו כשיעור אלא כל היכא דכי פלגי מטי ליה לכל חד מיניהו שיעורא דמשמש ע"י הרחק מעין מלאכה דכולה פלגי דומיא דכל שאלו יחלק ושמו עליו ואי לא לא פלגי ואית דינא דגוד או אגוד כי היכי דלימטי ליה כוליה לחד מיניהו והיכי דמי כגון הא דקימא לן דאין חולקין את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לשאר תשמישיו דאי לית בה בהאי סכר מעיקרא אלא שבע אמות כיון דמעיקרא חזיא לפירוק משאו אי נמי לשאר תשמישיו ואי פלגי לה לא מטי ליה לחד מיניהו אלא פחות מארבע אמות דלא חזי לא לפירוק משאו ולא לשאר תשמישיו לית בה דין חלוקה ואי מעיקרא לית בה ארבע אמות דלא חזיא לא לפירוק משאו ולא לשאר תשמישי חצר אלא למשטח ביה פירי או למעבד ביה עוקה לשופכין דיליה והשתא נמי דפלגי מטי ליה לכל חד מיניהו שיעורא דחזי להכי פלגי והוא הדין גבי שדה היכא דלית בה מעיקרא תשעת קבין דמעיקרא פיסקא מיקרי והשתא נמי פיסקא דארעא מיקרי פלגי והוא הדין גבי טלית ושאר מילי ומתני' דקתני עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה בדאית בה בכולה כשיעור קימא כדקתני בהדיא אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה דמשמע דכי איירי במידי דמיקרי חצר איירי והוא הדין גבי שדה בשיעורא דמיקרי שדה וגבי גינה בשיעורא דמיקרי גינה והוא הדין גבי סופא דקתני ולא את המרקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד בשיעורא דמקרי טרקלין או מורן או שובך או טלית או מרחץ או בית הבד קא מיירי ונלינו קתני עד שיהא בהן כדאי לזה וכדאי לזה. אבל היכא דמעיקרא נמי לא הוה בה שיעור חצר זימנין פלגי כדאמרן והא הדין גבי שדה וכולהו הנך דכל שאלו יחלק ושמו עליו הוא

וכולהו נמי לא אמרן דכי אין בהן כדאי לזה וכדאי לזה לית בהן דין חלוקה אלא היכא דלא ניחא ליה לחד מיניהו למיתב ליה לשותפיה טפי ממאי דחזי ליה בחולקיה דכיון דלא מטי ליה כשיעור לית בה דין חלוקה אבל היכא דאמר ליה חד מיניהו לחבריה טול אתה שיעור ואני פחות שומעין לו ודוקא בחנם כדברירנא טעמא אליבא דרבנן אבל בדמי מצי אמר ליה לית לי למיתן לך ולא דמי לדינא דגוד או אגוד דשאני התם דקא מבחר ליה בכוליה למיגד או לאוגודי דלא מצי אמר לית לי דמי דאי לית ליה לוגיר ליה לחבריה ולית ליה פסידא אבל הכא גבי טול אתה שיעור בדמים ואנא פחות אע"ג דמבחר ליה נמי לא דזימנין דלית ליה לנתבע דמי ואי מחייבת ליה לאוגודי ליה מקצת חולקיה לתובע לאשלומי ליה לכשיעור קא מפקעת ליה לשארת מיני' דנתבע לגמרי דההוא מקצ' למשתייר גבי לא מתהני ליה מיניה

וכולהו נמי לא אמרן דכל שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו מעלין אותו בדמים אלא בחד גופא אי נמי בתרי גופי דלא מפלגי מהדדי אי נמי דמיפלגי מהדדי והוא דהוו מתרי מיני אי נמי מחד מינא ולא חזו להגאה דהדדי אי נמי דחזו להגאה דהדדי ולא שוו להדדי בין בשבח בין במדה בין בדמים בין בכולהו אנפי בחששא דתיובתי דכל חד מהני בין לענין דין חלוקה בין לענין דינא דגוד או אגוד כל חד מיניהו באנפי נפשיה קאי אבל בתרי גופי מחד מינא היכא דחזו להגאה דהדדי ושוו להדדי בין בשבח בין במדה בין בדמים זימנין דאע"ג דאית ביה בכל חד מיניהו כדאי לזה וכדאי לזה לית ביה דין חלוקה בכל חד מיניהו באנפי נפשיה ואע"ג דלית ביה בחד מינייהו כדאי לזה וכדאי לזה לית ביה בחד מיניהו דינא דגוד או אגוד באנפי נפשיה אלא לא שנא הכי ולא שנא הכי פלגי הך כנגד חד בגורל וככר ברירנא ליה להאי דינא בכללא דנקיטינן בדין חלוקה לענין חד מכרא ותרי מכרי ברוך יפה

ור"א תימא הני מילי במקרקעי אלא אפילו מטלטלי ובעלי חיים נמי בין בחד גופא בין בתרי גופי כי דינא דמקרקעי דמו מיהו כיון דאיכא במקרקעי אנפי דלא שייכי במטלטלי ולא בבעלי חיים מיהו איכא מינייהו דשייכי בהו אנפי אחריני דדמו להו בטעמא ובדינא ומיניהו דלא שייכי בהו איניהו ולא מאי דדמי להו ואיכא במקצת בעלי חיים אנפא דלא שייך בשאר בעלי חיים ולא במטלטלי ולא במקרקעי צריכינן לברורי לך הנהו אנפי כי היכי דלא תטעי בהו ואזינא לאקדומי דשייך במקצת בעלי חיים ולא שייך בשאר מילי משום דצריכנן ליה במקצת אנפי דלקמן דאע"ג דגבי קרקע כל שאלו יחלק ושמו עליו לית ביה דין חלוקה גבי בהמה טהורה היכא דהוה קימא גבי אבוהון לשחיטה כשחוטה דמיא וכמאן דשבק להון אבוהון בשר שחוט דמי דכי פלגי ביה נחלק ושמו עליו הוא כדברירנא בשמעתא דגוד או אגוד לעיל והוא הדין גבי מקבלי מתנה דאזלינן בתר דעתיה דנותן והוא הדין גבי שנים שזכו מן ההפקר דתרויהו לאו אחד דעתא קא זכו אלא כל חד מיניהו אדעתא דנפשיה קא זכי ואמטול הכי קא פסקינן ואמרינן

גבי

גבי היו שנים רוכבים על גבי בהמה דקתני יחלוקו בשלמא טהורה חזיא לבשרה דזבני בהמה טהורה בשותפות כיון דמעיקרא אדעתא דנפשייהו הוא דאשתתפו ואדעתא דדבר ידוע הוא דאשתתיף לאו בתר דעתיה דמוכר אזלינן אלא בתר דעתא דעיקר שותפותא אזלינן ואי בעי חד מינייהו לשנויי למתוכא דשותפותא למידי אחרינא דלא אשתתוף אדעתא דידיה מצי חבריה לעכובי עליה דאמר ליה אדעתא דהכי לא אשתתפי בהדך הילכך אי זבני להאי בהמה לשחיט' אית בהדין חלוקה ואי זבנוה לאגרא או למלאכה כגון שור לחרישה ועז לחלבה ורחל לגיזתה לית בהו דין חלוקה •

ומסתברא דגבי יורשין נמי היכא דזבנה אבוהון להאי בהמה טהורה בסתמא ומית

מקמי דאיגלי אדעתיה אי לשחיט' זבנה ואי למידי אחרינא זבנה אזלינן בתר מאי דאורחיה למזבן אי גברא דואבין לרידיא לרידיא ואי גברא דואבין לנכסאתא לנכסאתא ואי גברא דזבין להאי ולהאי הוא דאזלינן בתר דמים אי דמי פרידיא לרידיא ואי דמי לנכסאתא לנכסאתא ואי איקר בישרא וקם פרידיא סתמיה לכיון דאיקר בישרא וקם כרידיא ואפשר בחלוקה חלוקה עדיפא מדינא דגוד או אגוד מאי אמרת זיל בתר רובא ורובא לרידיא זבני כי אזלינן בתר רובא באיסורא אבל בממונא לא אזלינן בתר רובא כדאמרינן גבי המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דכי היכי דשייך התם למימר המוציא מחבירו עליו הראיה הכא נמי שייך לאוקומי חולקיה דכל חד מינהו בחזקת מריה והוא דבעי לסלוקי מיניה במעות בדינא דגוד או אגוד עליו הראיה

ומאי ניניהו אנפי דשייכי במקרקעי ולא שייכי במטלט' ולא בבעלי חיים אלא באנפי אחריני דדמו להו בטעמא ובדינא דכי היכי דגבי קרקע כל היכא דלא חזיאן קרקעות להנאה דהדדי כגון בית וחנות מרחץ ובית הבד כרם ופרדס שדה הלבן ושדה האילן ומאי דדמי להו כל חד מינייהו בין לדין חלוקה בין לדינא דגוד או אגוד באנפי נפשיה דגבי מטלטלין לא מבעיא כגון מטה ושלחן וכסא ומנורה ומאי דדמי להו דלא משמשי מעין מלאכה דהדדי בכלל אלא אפילו גלימא וטלית כתונת וחלוק דמשמשי מעין מלאכה דהדדי כיון דלא משמשי מלאכה דהדדי ממש כל חד מינייהו באנפי נפשיה קאי והוא הדין בכתבי הקדש לא מיבעיא תורה ונביאים אי נמי נביאים וכתובים אלא אפי' בשני כריכות של תורה ושל נביאים, ונביאים כתובים וכתובים היכא דמאי דאיכא בהאי כרך ליכא בהאי כרך מיהו לא קיימי לאיחבורי כל חד מינייהו באנפי נפשיה קאי והוא הדין גבי בעלי חיים אפי' היכא דהוו תרוייהו מחד מינא כגון שני שוורים או שני פרדים היכא דהאי חזי לרכיבה והאי לתשמישי והוא הדין גבי עבדים ושפחות היכא דלא חזו למלאכה דהדדי כל חד מינייהו באנפי נפשיה קאי כדברירנא מקושיא ושנויא דתרתי אמהתא וכל היכא דגבי קרקעות היכא דקיימא חדא אהאי גגרא וחדא אהאי גגרא כי אית בה דין חלוקה בכל חדא מינהי או אפי' בחדא מינייהו כל חדא מינייהו באנפי נפשה קיימא וגבי מטלטלי נמי היכא דלא הוו בחשא דתיובי כגון פירי דאיכא דמינטרי ואיכא דלא מינטרי וכל שכן בחמרא דאיכא דמחמצי ואיכא דלא מחמצי כיון דאית ביה דין חלוקה בכל חד מינייהו דינא הוא דשקיל כל חד מינייהו פלגא בכל חד מינייהו והאי בבא לא משכחת ליה בבעלי חיים אלא בבהמה טהורה היכא דחזיא כל חדא מינייהו למפלג בבשרה כדברירנא דכיון דזימנין דהאי מתבשרא והאי לא מתבשרא ולאו מידי דמינכר מיקמי שחיטה הוא כטעמא דזימנין דהאי מדויל והאי לא מידויל דמי וכל היכא דגבי קרקעות היכא דחזיאן להנאה דהדדי אע"ג דקימ' חדא האי גגרא וחדא אהאי גגרא שויאן להדדי בין בשבח בין במדה בין בדמים ולית בה דין חלוקה בחד' מינייהו באנפי נפשה פלגי חדא כנגד חדא בגורל ואי לא שויאן להדדי בשבח או במדה או בדמים ולית בה בחד' מינייהי באנפי נפשה דין חלוקה אית בהו דינא דגוד או אגוד בין בכל חדא מינייהי באנפי נפשה בין לאצטרופינהו להדדי למיגד הי מינייהי דבעי בשותפות או בדמים ידועים גבי בעלי חיים נמי אע"ג דזימנין דמיית חד או מיתרע וקאי חד כל היכא דמשמשי מלאכה דהדדי אי שוו להדדי בין בשבח בין בדמים היכא דלית ביה בחד מינייהו דין חלוק' באנפי נפשיה כגון עבדים ובהמות טמאות פלגי חד כנגד חד בגורל ואי לא שוו להדדי בין בשבח בין בדמים אית בהו דינא דגוד או אגוד כדאית בהו גבי קרקעות ואי אית בה דין חלוקה בחד וליכא באידך כגון שתי יריעות של צמר או של פשתן דאיכא דקאי טפי מחבריה ולא מינכר ההוא דאית ביה דין חלוקה פלגי ליה האי ואידך אית דינא דגוד או אגוד והאי אנפא לא משכחת ליה בפירי ולא בבעלי חיים כלל דלא משכחת להו בהו תרי גופי מחד מינא דקימי להנאה דהדדי דלהוי דין חלוקה בחד ולא להוי באידך והוא הדין לכולהו אנפי דברירנא גבי קרקעות דמשכחת דכותי' במטלט' או בבעלי חיים כדיכא דקרקעות

הדין הוא כללא דנקיטינן לאפרושי ביה בין היכא דאיכא דין חלוקה להיכא דליכא דין חלוק' לענין אנפי דשוו בכל מילי דאלו שעורי דתלי בהו דין חלוקה כיון דלא שוו בכל מילי כשיעורא דחצר ושדה וגינה וכיוצא בהן דאמרן מהדדי לא איירינן בהו בהאי כללא בפרט אלא בכללא דכל שאלו יחלק ושמו עליו דהוה בכל מילי וכייל להן לכולהו שיעורי ופרטי דידהו מיפרשי ממתניתין דאין חולקין את החצר ומגמרה דילה וכבר ברירנא לה לכל חדא מינייהי בדוכתא ומאי דלא מיפרש שיעוריה לא במתני' ולא בגמרא אהאי כללא דכל שאלו יחלקו ושמו עליו הוא דסמכינן דהוא שיעורא דשוי בכל מילי וכבר ברירנא נמי דין חלוקה בחולקי דלא שוו בשבחא להדדי ואימת פלגינן בגורל ואימת פלגינן בלא גורל ולמאן פלגינן אחד מכרא או אתרי מכרי ומאי דדמי להני אנפי בשמעתא דחלק בכור וחלק פשוט ובשמעת' דכופין על מדת סדום ובכללא דנקיטינן גבי גורל ובכללא דחד מכרא ותרי מכרי והאי דדמי להו בהאי כללא לא אתינן אלא לבורורי כללא דאפשר לאפרושיה בין היכא דאיכא דין חלוקה להיכא דליכא דין חלוקה דשייך ביה דינא דגוד או אגוד ומקמי דמבררנא לך דינא דגוד או אגוד צריכנן לבורורי לך דלאו כל כמאן דמיחייב בדין חלוקה מיחייב בדינא דגוד או אגוד דהא יתמי איתנהו בדין חלוק' בהדי אחוהון וליתנהו בדינא דגוד או אגוד איתנהו בדין חלוקה דאמר רב נחמן אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס ובורר להן חלק היפה וכדפלגי בהדי גדולים קאי דאי כולהו קטנים למאן מינייהו בררינן חלק היפה אלא לאו דאתו למפלג בהדי גדולים כדברירנא בכללא דנקיטינן גבי גורל ושמע מינה דאפילו היכא דליכא דתבע דין חלוקה אלא גדולים מוקמינן להו אפיטרופוס לקטנים למפלג בהדייהו ולמברר להו לקטנים חלק היפה לבתר דמשוינן להו לחולקי להדדי תדע מדקאמר רבא התם מניין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן שמעמידין להם אפיטרופוס לחוב על מנת לזכות שנאמר נשיא אחד נשיא אחד ממטה מאי לחוב ומאי לזכות לחוב לשלקן מעל חלקן של גדולים על מנת לזכות לברור להן חלק היפה ומדקרי ליה לחוב ש"מ אפי' על כרחן

וכבר

וכבר ברירנא בפרק האיש מקדש בו ובשלוחו בירור יפה ואע"ג דאית להו בדין חלוקה למפלג על כרחייהו כדאמרן ליתינהו בדינא דגוד או אגוד אלא היכא דאמידי נחזו כי דינא דאי'להו רווחא בהכין דלענין דין חלוק'הוא דכייפינן להו לית להו פסידא דכי קא שקלי אחין חולק'דנכסי' קא שקלי אבל גוד או אגוד דקא מחייבינן להו למזבן מידי דלא צריכי ליה או לזבוני מדידהו לא כייפינן אלא במידי דאקנייי' אינים מעלמא לקטן דרך הברחה כי ההיא דגרסינן בפרק השולח גט גבי ההוא עבדא דבתרי דאחרריה חד מיניהו לפלגיה וקם איזך ואקנייה לפלגיה לבנו קטן שלחה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו כו'כדבעינן לברורי לקמן והוא הדין גבי תלתא אחי או תלתא שותפי דאזל חד מיניהו למדינת הים וקא בעו הני תרי דקימי למפלג בדבר שיש בו דין חלוקה דיכיל למיפלג באנפי בי דינא ואפי' קמי ב"ד הדיוטות דבקיאי בשומא כי מטשה דאיסור ורב ספרא ואי אתי איזך לא מצי למחויי אלא היכא דאשתכח טעותא בחלוקה כי דינא דיתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן כדבעינן לברורי בפרק בית כור עפר והוא הדין היכא דלית ביה דין חלוק'לענין חולקי דהני תרי דקימי דאית ביה דינא דגוד או אגוד אבל בחולקא דאיזך לא כדברירנא טעמא גבי יתומים •

ואיכא אנפי דלית בהו דין חלוקה ולא דינא דגוד או אגוד כגון מידי דקאי ביני שותפי במשכנתא או בשכירו'או בקבלנו'דלא מצי חד מיניהו למכפייה לחבריה לא לדין חלוקה ולא לדינא דגוד אלא מדעת בעלים לפי שאין השואל ראשי להשאיל ואין השוכר ראשי להשכיר ואע"ג דבעלים גופייהו מעיקרא לתרויהו אגרוה ואפילו הכי בטירותא דתרי עדיפא ליה מדחד וכיון דברירנא לך הך כללא דיכלת לאפרושי ביה בין היכא דאיכא למידן דין חלוקה להיכא דליכ' למידן דין חלוק' דשייך ביה דינא דגוד או אגוד צריכינן לברורי לך דינא דגוד או אגוד

ומחורתא דדינא בהאי ענינא בכל היכא דליכא דין חלוקה דאי יכיל כל חד מיניהו לעכובי בחלוקה לפוס הנך אנפי דברירנא כל חד מיניהו אית ליה דינא דגוד או אגוד ואי חד מיניהו יכיל מדינא לעכובי בחלוקה וחד לא יכיל לעכובי בחלוקה לפוס חד מהנך אנפי דפרישנא לעיל האי דיכיל מדינא לעכובי בחלוקה אית ליה דינא דגוד או איגוד והאיך דלית ליה מדינא לעכובי בחלוקה לית ליה דינא דגוד או אגוד אלא היכא דמעכיב שותפיה עילויה בחלוקה דלא דיינינן דינ' דגוד או אגוד אלא למאן דלא יהבינן ליה שיעורא דחזי ליה דיכיל לעלויי להאיך מתוכא דשותפותא בדמי דבעי ולמימר ליה לשותפיה או גוד את כוליה בהכי דמי או אגוד אנא כוליה בגויהו וכייפינן ליה לנכתבע למיגד כוליה או לאוגודי ליה לחבריה כדברירנא

ולית ה"מ אע"ג דלא מטי לי' נמי שיעור'היכ'דהוא דאגיר מחבריה קא מטי ליה שיעורא דחזי ליה אלא אע"ג דלא מטי ליה נמי שיעורא דחזי ליה כגון מידי דלית ביה דין חלוקה לטפי מתרי שותפי וקאי בין תלתא או ד'שותפי דאי כמי אגיר חד מיניהו חולק'דחד מחבריה לא קא מטי ליה כשיעור אית דינא דגוד או אגוד דאע"ג דהשתא לא קא מטי ליה כשיעו'כיון דאי תבע להו נמי לשאר שותפי בדינ' דגוד או אגוד ההוא דאגיר ליה לבסוף לכ ליה מצטרפי כולהו חולקי גביה לכשיעור כמאן דמטי ליה השתא כשיעו'דמי דהא יכיל למתבעינהו לשאר שותפי בדינא דגוד או אגוד ואי אוגדי ליה לדיליה הא מטי ליה כשיעור ואי אגדי מיניה לית ליה פסידא במאי דאגיר איהו מחבריה דהא קא שקיל

ק

זוזיה מהכך ומסתלק ועוד דאי לא ניחא ליה מעיקרא למיגד מחבריה משום דלא מטי ליה מעיקרא כשיעור לוגיר ליה לחבריה והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי היכ'דנפישי שותפי בטל ליה דינא דגוד או אגוד ואדרבא איפכא מסתברא דכל היכא דנפישי שותפי צריכי טפי לדינא דגוד או אגוד חדא דלא ליתו לאינצויי דכמ'דנפישי דעו'לא מסכמ'דעתייהו להדדי ועוד דכמה דנפישי שותפי מתמעיט שיעורא דחולקי ולא מתהני ליה לחד מיניהו מחולקיה וצריכי טפי לדינא דגוד או אגוד כי היכי דלימטי ליה לחד מיניהו שיעורא דמתהני ליה מיניה ועוד דבריתא וגמרא דקא מיירו בדינא דגוד או אגוד לא קא מפלגי בין תרי למאה וכי תימא דתבע להו חד לכולהו בבת אחת תינח היכא דניחא להו לדידהו לאוגודי ליה דקא מטי ליה כשיעור אלא היכא דניחא להו למיגד מיניה ומקצתייהו קא בעו לאוגודי ל'מאי איכ' למימ' אלא לא סליק דינא דגוד או אגוד שפיר אלא היכא דתבע ליה לכל חד מיניהו באנפי נפשיה כדברירנא

מיהו לא שנא בתרי ולא שנא במאה לא מיתוקם דינא דגוד או אגוד אלא היכא דמיבחר ליה תובע לנתבע בכוליה חולקא דתרויהו למיגד כוליה חולקא בהכי דמי או לאוגודי כוליה בגויהו אבל היכא דלא מבחר ליה אלא במקצת חולקיה לית דינא דגוד או אגוד כדברירנא טעמא לעיל גבי טול אתה שיעור בדמים ואני כחות ודוקא דאמר ליה גוד או אגוד מבחר ליה בחד עילויא אבל אמר ליה ולא אמר ליה איגוד אי נמי אמר ליה אגוד ולא אמר ליה גול והוא הדין היכא דאמר ליה גוד בקנין שאינו גמור אגוד הנא בקנין גמור דלית דינא דגוד או אגוד ומהאי טעמ' גופיה הוא דבעינן דליבא ליה למיגד או לאוגודי בחד עילויא דאי אמר ליה אגוד אנא במנה או גוד את במנה ודינר לאו גוד או אגוד הוא דבהנהו דמי דאמר ליה גוד לא אמר ליה אגוד ובההיא עילויא דאמר ליה אגוד לא קאמר ליה גוד כדברירנא הלכך אי כל חד מיניהו קאמר ליה לחבריה גוד מינאי כיון דתרויהו לא ניחא ליה בגוה מזבני לה לעלמא ואי לא ניחא להו לזבונה לעלמא שבקינן להו וקיימא בינייהו בשותפות ואי כל חד מיניהו אעילויה דחבריה כיון דלא ניחא ליה לאוגודה לחבריה בהכי דמי דקא בעי לה לנכשיה שבקינן לה גביהו בשותפות כדאיתא

ובולהו נמי לא אמרן אלא בחד גופא אבל בתרי גופיה מחד מינא היכא דלית בהו דין חלוקה לא למיפלג בכל חד מיניהו באנפי נפשיה ולא למיפלג חד כנגד חד בגורל לפום הנך אנפי דברירנא כי אית דינא דגוד או אגוד לאו בתרויהו בהדי הדדי אית בהו אלא בכל חד מיניהו באנפי נפשי'או למעבד חד מיניהו דמים בחבריה דאי אמר ליה חד מיניהו לחבריה גוד תרויהו או אגוד תרויהו או אגוד תרויהו בין דחזו להנאה להדדי בין דלא חזו להנאה להדדי מצי האיך למימר ליה אנא בחד מיניהו סגי לי ואי אמר ליה גוד את חד ואנא חד בהא איכא לפלוגי דאי לא חזו להנאה להדדי מצי האיך למימר ליה אנא בחד מיניהו סגיא לי ואי אמר ליה גוד את חד ואנא חד בהא איכא לפלוגי דאי לא חזו להנאה להדדי דמבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספת דמים מצי אמר ליה אנא תרויהו צריכי לי ולא משכחת בהו דינא דגוד או אגוד אלא היכא דאמר ליה בכל חד מיניהו באנפי נפשיה גוד או אגוד דהוה ליה כמאן דלא שבק להון אבוהון אלא חד ביתא או חד עבד או חד כרך דאית ביה דינא דגוד או אגוד והוא הדין גבי מרחץ ובית הבד וכיוצא בהן ולא מצי אמר ליה אנא תרויהו צריכי לי דאי צריכי ליה תרויהו לגוד האי דתבעי ליה בגויה בדינא דגוד או אגוד ואידך ליקום ביה בשותפות'כדמעיקרא

עד

עד דתיבעי ליה בגויה כמי דינא דגוד או אגוד ואגיד ליה וקיימי תרויהו בידיה ואי משמשי תרויהו מעין מלאכה דהדדי מיהו לא שוו להדדי בדמים אנפי דשבחא כי היכי דליפלוג חד כנגד חד בגורל ולית ביה בחד מיניהו באנפי נפשיה בין למיגד חד כנגד חד דאי מבחר ליה חד מיניהו לחבריה למיגד הי מיניהו דבעי בשומתו ארעתא דאגיד ליה איהו נמי לאידך בשומתו גוד או אגוד הוא ואי איכא שבחא בחד מיניהו טפי מחבריה משתלמי דמישבחא בדמי מהדדי לדיקינן מדמשכינן גבי שמהאתא שאני התם דלמר מבעי ליה תרויהו ולמר מבעי ליה תרויהו וכי אמר ליה שקול את חדא ואת חדא לאו גוד או אגוד הוא מכלל דאי חזיאן תרויהי למלאכה דהדדי כי אמר ליה שקול את חדא בשומתה ואנא חדא בשומתה כמי גוד או אגוד הוא ומשתלמי דימי שבחא מהדדי דהא מילתא דגוד או איגוד הוא דאתיא לן ועיקר דינא דגוד או אגוד על ידי כתיבת דמים הוא והוא דמבחר ליה תובע לנתבע למשקל הי מיניהו דבעי בשומתה דומיא דריב' דגוד או אגוד והוא הדין היכא דמבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בדמים ידועים של מכת דשקיל איהו איגוד בדמים ידועים אע"ג דלא שוו דמים להדדי כיון דמבחר ליה גוד או אגוד הוא דעיקר דינא דגוד או אגוד נמי גבי שומת דמים בדעת' דתובע תליא לאסוקי בדמי דבעי והוא דמבחר ליה לתובע למיגד או לאגודי בגויהו ואי חד מיניהו קאמר ליה לחבריה בחד מיניהו באנפי נפשיה גוד או אגוד בדמים ואידך קאמר ליה גוד את חד ואנא אגוד חד בשומתו או בדמים ידועים וכל שכן בלא תוספת דמים להוא דאמר גוד את חד ואנא אגוד חד כייתינן משום דדמי לדינא דחלוקה טפי דלא משתלק חד מיניהו מחולקיה בזוזי לגמרי ועדיף טפי מגוד או אגו' דכל חדא מיניהו מתרויהי לגמרי וכי היכי דכל היכא דאיכא דין חלוקה לית דינא דגוד או אגוד אלמא חלוקה עדיפא גבי גוד או אגוד נמי ההוא אנפא דדמי לחלוקה טפי עדיף והני מילי היכא דחזי כל חד מיניהו באנפי נפשי' לאשתמושי ביה למילתי' גבנא' במורה דאי לאו הכי כגון שני בתים זה לפנים מזה היכא דלית ליה לפנימי דרך שלויה איכון אע"ג דמבחר ליה למשקל הי מיניהו דבעי בלא תוספת דמים לאו כל כמיניה ולית בהו דינא דגוד או אגוד אלא בתרויהו בהדי הדדי כדברירנא בכללא דנקטינן גבי גורל

ודה"מ דלית ביה דין חלוקה בחד מיניהו באנפי נפשיה אבל היכא דאית ביה דין חלוקה בהד וליכ' באידך בין דשוו בדמים או בשבחא בין דלא שוו לא בשבחא ולא בדמים ההוא דאית ביה דין חלוקה פלגי ליה דכל היכא דאיכא דין חלוקה לית דינא דגוד או אגוד וההוא דלית ביה דין חלוקה אית ביה דינא דגוד או אגוד באנפי נפשיה

ברם צריך את למידע דכל היכא דאין כאן כדאי לזה וכדאי לזה דקי"ל דאית דינא דגוד או אגוד לא תימא הני מילי בשיד שניהם משגת לקנות אלא כיון דאמר ליה תובע לנתבע גוד את בהכי דמי או אגוד אנא בגויהו לא אכפת לן בנתבע בין אית ליה בין לית ליה דאי לית ליה לדיליה לוזיף ליה לתובע ומתניתין דשני אחין לא תקשי לך דשאני התם דלא קאמר ליה חד מיניהו לחבריה גוד או אגוד דגבי עשיר לא גוד איכא ולא איגוד איכ' דניחא ליה טפי לאשתמושי לחודיה בכולה בחנם וגבי עני גוד איכא איגוד ליכא דהא לית ליה דמי למיגד בהו ואי הוה אמ"ל עשיר לעני גוד או אגוד הוה מחייבינן ליה לעני למיגד או לאוגודי ליה לעשיר

ב"ה ואי הי אמר נתבע קבעו לי זימנא דטרחנא בתר זוזי למיגד בהו קבעינן ליה זמן בית דין שלשים יום מידי דהוה אכל מאן דמחייב מדינא למעבד מידי כייפינן ליה למעבד מיד אית ליה פסידא דיהבינן ליה זמן ב"ד ל' יום כדאשכחן גבי נזיקין ונגבי גביית חובות הכא נמי אי כייפינן ליה למיגד או לאוגודי ליה לחבריה מיד אית ליה פסידא דזימנין דאתי תובע לאיערומי דאי ידע ביה בנתבע דלא שכיחי ליה זוזי מטלי ליה בדמים פחותים כי היכי דכי לא הוי ליה דמי לנתבע למיתב לה מיד מיחייב לאגודי ליה לדיליה בהנהו דמי ונמצאת מדת הדין לוק' בכך ועוד דאפי' עשירים נמי אית להו פסידא בהכי דלאו כל שעתא ושעתא שכיחי ליה לאיניש זוזי אלא על כרחיך אי תבע נתבע זמן למטרח בתר זוזי יהבינן ליה ואי אמר ליה לתובע גוד את דלא בעינא למיגד ואמר ליה תובע הבו לי זימנא דטרחנא בתר זוזי למיגד בהו לא יהבינן ליה אלא פטרינן ליה לנתבע ואמרינן ליה לתובע אי אית לך זוזי למיגד בהו מיגד גוד ואי לא לא מחייבינן ליה לנתבע למיכל לך לדינא דגוד או אגוד ומאי שנא נתבע דיהבינן ליה זימנא ומאי שנא תובע דלא יהבינן ליה זימנא חדא דלא אשכחן דיהבי בי דינא זמנא אלא לנתבע דכייפינן ליה על כרחיה למילת דינא אבל תובע דאיהו הוא דכאיף ליה לנתבע למילת דינא אי נקיט בידיה צמאי דתבע ליתבע ואי לא ליזיל השתא עד דהוה ליה צמאי דתבע ועוד דנתבע דאית ליה פסידא כדאמרן קבעינן ליה זימנא ועוד דנתבע דקאתי תובע לסלוקיה מחולקיה בזוזי קבעינן ליה זימנא מידי דהוה אלוה דקאתי בעל חוב למגבא ארעיה מיניה בזוזי דאית ליה גביה דיהבינן ליה זימנא אבל תובע דלסלוקי לנתבע מחולקיה בזוזי קאתי לא יהבינן ליה זימנא מידי דהוה איכא דבר מכרא דקאתי לסלוקיה ללוקח מזביני בזוזי אי נמי לעכובי עליה דמוכר מזביני דארעיה דאי אמר איזיל אטרח ואיתי זוזי לא נטרינן ליה דכל היכא דלא נקיט בר מכרא זוזי יהיב ושקיל דמוכר או דלוקח עדיף טפי ומתניתין דשני אחין אחד עני ואחד עשיר נמי דיקא כדברירנא בשמעתא דגוד או אגוד לעיל וכי תימא בשלמא גבי דינא דבר מכרא נפקא מינה דאי לא מייתי זוזי מיד פקע זכותיה מינה לגמרי וקיימא בידא דלוקח אלא גבי דינא דגוד או אגוד כיון דלכי הוו ליה זוזי לתובע אתי ותבע מאי נפקא ליה לנתבע מינה נפקא מינה דאדהכי והכי דילמא מתרמו ליה זוזי לנתבע בהו אי נמי דמשכח מאן דזבין ליה לחולקיה נמי בדמי יתרי אי נמי דלכי מייתי תובע זוזי אי אמר נתבע הבו לי זימנא דטרחנא בתר זוזי דאיגוד בהו יהבינן ליה זמן מהשתא ולאו מתביעה קמייתא

ואפילו היכא דטעין תובע לנגדה כהלי מהשתא על מנת דאי לא מייתי לי נתבע בתוך שלשים יום זוזי למיגד בהו תהוי דידי מעכשיו ולאחר שלשים יום ושביק להו תובע לזוזיה בבי דינא לא כייתינן ליה ואפילו היכא דמקביל עליה אחריותא דזוזי לנתבע דאי מיתנסי ולא מייתי ליה זוזי אחריני בתוך שלשים יום ליקום חולקיה דנתבע בחזקתיה כדמעיקרא לאו כל כמיניה הדא דכיון דאי לא מייתי ליה נתבע זוזי לתובע בתוך זמן לתובע לא מצי לאשתמוטי ליה טפי מדינא דגוד או אגוד ליכא מדינא למכפייה מעיקרא לאוגודי ליה אפי' על תנאי דאם כן גבי לוה או לוקח ויורש היכא דתבעי זמן למפרעיה לבעל חוב ליחייביהו לשבויי ליה מעכשיו ולאחר זמן אי לא מייתו ליה זוזיה בתוך זמן אלא כל בגו זימניה דנתבע לא כייפינן ליה דמכפייה מהשתא מינגא מיניה הוא ועוד דכי מטיית בה שפיר מילתא דאית בה פסידא לנתבע היא דאי טרחו ולא מתרמו

מתרמו ליה זוזי למיגר בהו ומתרמי לוקח דזבין לי' לחולקי' מיניה בדמי יתירי כי מצי תובע לעכובי עילויה כהי דאי מזבין למאן דאית ביה דינא דבר מצרא מצי לסלוקי ללוקח אבל לעכובי עילוי מוכר דלא לזבנה בדמי יתירי לא מצי מעכיב דאכתי חולקיה ברשותיה קאי ואי מוגד לה כהליה מעיקרא מעכשיו ולאחר שלשים יום אפילו על תנאי תו לא מצי נתבע לזבוניה לאחרינא וכי תימא תובע גופיה מהאי חששא הוא דקא בעי דלוגדה כהליה מהשתא לאו כל כמיניה הדא דאכתי חולקיה דנתבע ברשותיה קאי ועוד דעיקר טעמא דכייפינן ליה לנתבע לדינא דגוד או אגוד משום דמבחר ליה תובע למיגר בהכי דמי או לאוגודי ליה בגויהו דגלי אדעתיה דאי יהבו ליה דמי חולקיה הוה ניחא ליה למסלקינהו ואם כן כי מזבין ליה נתבע לחולקיה בדמי יתירי למאן דיהיב ליה כמי לתובע דמי חולקיה מאי פסידא אית ליה הא ודאי זה נהנה וזה לא חיסר הוא ועוד הנע עצמך דלא אתרמו לנתבע זוזי בתוך שלשים יום ואחייבוה בי דינא לאוגדי ליה לתובע ואדהכי והכי אתרמו ליה זוזי למיגר בהו מי מחייבינן ליה לאוגודי ליה לתובע אם כן לאו גוד או אגוד הוא אלא איגוד איכא גוד ליכא אלא ודאי מקבלינן להו מיניה ואמרינן ליה לתובע או אגיד ליה שקול זוזך או אסתלק מדינא דגוד או אגוד דכל כמה דלא מוגיד ליה חד מינייהו לחבריה לית ליה גביה מכח דינא דגוד או אגוד אלא דינא דגוד או אגוד למהוי יד נתב' על העליונ' למיגר או לאוגודי וכי עביד ליה חדא מיניהו אפטר ליה ואי מחייבינן ליה לנתבע מעיקרא לאוגודי ליה לתובע מעכשיו ולאחר שלשים יום אם לא הביא מעות בתוך שלשים זימנין דלא מתרמו ליה זוזי אלא לאחר שלשים יום ולא מצי למיגר בהו דהא אגידא ליה לתובע מעיקרא

והני מילי גבי תובע דלית ליה פסידא מהכי טעמי דאמרן אבל היכא דטעין נתבע לא ניחא לי למטרח בתר זוזי עד דמוגיד לה תובע שהליה השתא על מנת דמייתינא ליה זוזי בתוך שלשים יום הדין עמו דילמא טרח ומוזיל ומזבין ארעא או מטלטלי ומייתי ליה זוזי לתובע ולא מוגיד ליה דכל כמה דלא אגיד ולא מגגיד מצי למהדר ביה כדבעינן לברורי לקמן ואית ליה פסידא לנתבע ואשכחן דחיישי רבנן לפסידא כי האי גוונא לאחשביה לחוזר בו כמזיק כדאמרינן התם בפרק המוכר את האומנין גבי מהיכן מגבו מן העדית

ומאי שנא נתבע דחיישינן לפסידיה ומאי שנא תובע דלא חיישינן לפסידיה דילמא אזיל וזבין גבי תובע דליכא דדחיק ליה לדינא דגוד או אגוד כי היכי דלוזיל וליזבין אלא איהו דדחיק נפשיה לא חיישינן לפסידיה גבי נתבע דתובע קא דחיק ליה לזבוני סחורת דתבע ליה בדינא דגוד או אגוד חיישינן לפסידיה •

ומאי דאפילו היכא דחייבוה בי דינא לנתבע לפיכת לדינא דגוד או אגוד ואמר ליה לתובע הב לי זוזי דמזבירנא לך א"כ אמ"ל אגיד לי ושקול זוזך ואייתי ליה זוזי ואמרי לה בי דינא אגיד ליה אגיד ליה ושקול זוזך ואיתי ליה זוזי ואמרי לה בי דינא אגיד ליה ושקול זוזך דמצי תובע למהדר ביה מדינא דגוד או אגוד ולמימר לא ניחא לי למיגר ולא לאוגודי עד דהדר תבע ליה נתבע לתובע בדינא דגוד או אגוד דהדר הוה ליה נתבע תובע דהאי דינא דגוד או אגוד אע"ג דמשכחת ביה יד נתבע על העליונה למיגר או לאוגודי כיון דעיקר דינא מתביעה דתובע תלי אי בעי תבע אית דינא דגוד או אגוד ואי בעי לא תבע ולית דינא דגוד או אגוד וכי תבע כייפינן ליה לנתב' עילו' אסתכ' דכול' מילת' זכות' היא דאית ליה לתובע גבי נתבע בשאר תביעות בעלמא אי בעי תבע לה ואי בעי שביק לה אפילו לאחר גמר דין ולא דמי לנאמן עלי אבא דלאחר גמר דין אינו יכול לחזור בו דהתם כולה מילתא לזכותיה דנתבע קאתי וכיון דאמר תובע נאמן עלי אבא או אביך ולא הדר ביה קודם גמר דין הימניה עילויה כחד בשר וכמאן דאודי ליה לנתבע בההיא סהדותא דמי אבל הכא כולה מילת' בין גבי גוד בין גבי אגוד זכותא דאית ליה לתובע גבי נתבע היא למעבד ליה חדא מתרתי מילי אימת דבעי תבע לה ואימת דבעי שביק לה הא לא דמיא אלא לארוסה או לשומרת יבם דאמרן ליה לארוסה או ליבם או כנוס או פטור או חלוץ או יבם דאחייב למעבד להי חדא מתרתי וכל אימת דבעין תבע ליה וכל אימ' דבעיין שבקן ליה עד דהדר יבם או ארוס ותבע להי למכנס או ליבומי דהדר הוה ליה נתבע תובע ותובע נתבע והרשות לעולם ביד הנתבע למכנס או למפטר והוא הדין הכא גבי גוד או אגוד דכד מעיינת בהו שפיר חד טעמא ניהו ולענין הכי אמרי דאמרן חד דינא ניהו וכי היכי דגבי ארוסה ושומרת יבם כי תבעין ליה לארוס או ליבם למכנ' או לאפטר ואמר דכניסנא ויהבינן ליה זימנא למכנס ולבתר דשלים זימניה אמר לא ניחא לי למכנס אלא למפטר כי פטר הדין עמו ולא כייפינן ליה למכנס דלית ליה גביה מכח טענת או כנוס או פטור אלא דין או כנוס או פטור וכל היכא דעבד חדא מינהי אפטר ליה גבי דינא דגוד או אגוד נמי כל כמה דלא מוגיד ליה חד מיניהו לחבריה בחד מאכפי הקנאה לית ליה גבי מכח דינא דגוד או אגוד אלא דינא דגוד או אגוד לתהוי יד נתבע על העליונה למיגר או לאוגודי כדברירנא לעיל

נמצאת אומר סדר הדין כך הוא דכי תבע ליה חד משותפי לחבריה בדינא דגוד או אגוד כי דייני אמרינן ליה לנתבע דינא קאמר לך או גוד מיניה בהני דמי או אגיד ליה בגויהו אי אמר ליה נתבע גוד אנא דלא בעינא למיגר אמרי' ליה לתובע גוד את מי קאמרת אי אמר לוגיד לי דאגידנא מיניה אמרינן ליה אייתי זוזי לבי דינא והדר מחייבינן ליה לנתבע לאוגודי לך אי אמר לא ניחא לי למיגר אי כתי הבו לי זימנא דאטרח בתר זוזי בטל ליה דינא דגוד או אגוד ופטרינן ליה לנתבע ואי מייתי זוזי אמרינן ליה לנתבע אגיד ליה ושקול זוזך אי מוגיד ליה מוטב ואי הדר ואמר לא ניחא לי לאוגודי ליה אלא למיגר מיניה לוגיד לי ולשקול זוזי הדין עמו דכל כמה דלא מוגיד ליה חד מיניהו לחבריה יכיל נתבע למהדר ביה מאגוד לאוגודי או מאגוד לגוד דלית ליה לתובע גביה אלא חד מתרתי והוא דיהיב זוזי מיד אבל אי טעין הבו לי זימנא דמייתינא זוזי כיון דמעיקרא לא כחית אלא לאוגודי ליה לתובע לאו כל כמיניה למתבע זימנא למטרח בתר זוזי למיגר בהו דמוכחא מילתא דאישתמוטי קא משתמיט ליה ולא עבדינן תקנתא לרמאי אבל ודאי אי טעין מעיקרא דבעי למיגר ותבע זימנא למטרח בתר זוזי למיגר בהו יהבינן ליה זמן בית דין ל' יום ואי טעין לא ניחא לי למטרח בתר זוזי עד דמוגיד לה כהלי מעכשיו ולאחר שלשים על מנת דמייתינא ליה זוזי בתוך שלשים יום הדין עמו די לא מזיל ומזבין והדר ביה נתבע מדינא דגוד או אגוד אבל לא טעין איהו לא טענינן ליה אנן דאפשר דאית ליה זוזי ולא מצטריך לזבוני ואי טעין תובע לוגדה כהליה מהשתא ולבתר תלתין יומין על מנת דאי מייתינא אנא זוזי בתוך שלשים יום ולא מייתינא הוא ואפילו היכא דשביק מהשתא זוזי בבי דינא לאו כל כמיניה כדברירנא לעיל ואי טעין

נתבע

בתבע מעיקרא לא ניחא לי למילת לדינא דגוד או אגוד עד דמייתי תובע זוזי לאו כל כמיניה דאמרינן ליה אי ניחא לך לאוגודי ליה אימא דמוגדת ומייתי לך זוזי אבל לאטרוחיה לאיתויי זוזי בכדי ולמימר ליה לבסוף לאוגודי לך לדידלא מטרחינן ליה וכל שכן היכא דטעין לא ניחא לי למילת ליה עד דמקביל עליה למיגד או לאוגודי דלא ציתינן ליה דזכותיה דתובע היא אימת דבעי תבע לה ואימת דבעי שביק לה והיכא דקבעו ליה זימנא לנתבע לאיתויי זוזי ולא אתרמי ליה זוזי בגו זימניה וחייבוה לאוגודי ליה לתובע ולא אספיק לאוגודי ליה עד דאתרמו ליה זוזי מקבלינן להו מיניה ואמרינן ליה לתובע או אגיד ליה בגויהו או אסתלק מדינא דגוד או אגוד דלית ליה לתובע גביה מתחילה ועד סוף אלא חדא מתרתי ויד נתבע על העליונה כדבירינא

כללא דמילתא לענין חזרה דכל כמה דלא מוגיד ליה חד מיניהו לחבריה בחד מאנפי הקנאה יכיל כל חד מיניהו למהדר ביה מיהו תובע מצי למהדר ביה מדינא אחרינ' דגוד או אגוד לגמרי ולא נתב' ל"מ למהדר ביה אלא מגוד לאיגוד או מאיגוד לגוד אבל לגמרי לא מצי דדינא דגוד או אגוד כייף ליה ואפי' תובע נמי הני מילי לאסתלוקי מדינא דגוד או אגוד לגמרי אבל לאשתמוטי מעילויא לעילויא לבתר דליית ליה נתבע למיגד או לאוגודי בעילויא קמא לאו כל כמיניה אלא היכא דהדר ביה מחמת מילתא אחריתי דגרמא ליה כדבירינא גבי מתניתא דכל שאלו יחלק ושמו עליו ואפילו לאסתלוקי לגמרי נמי דוקא מדין תובע אבל מדין נתבע לא מצי לסלוקי נפשיה ואי הדר נתבע ותבע ליה בדינא דגוד או אגוד מיחייב למילת ליה דהדר הוה ליה נתבע תובע ותובע נתבע לכולהו אנפי דגוד או אגוד

היכא דאבריחיה נתבע לחולקיה ביני ביני לאינים אחרינא לא מיבעיא לגדול דבר חיוב' הוא דלא יהבינן ליה זימנא אחרינא למטרח בתר זוזי דלא עדיף מגברא דאתי מחבריה וכמאן דקימא בידא דקמא דאמי אלא אפילו היכא דאקניה לקטן דלאו בר חיובא הוא הני מילי במידי דנפיל ליה לירושה אי נמי דואבין ליה אפוטרופי דידיה בשותפות דמידע ידע שותפיה דקטן לאו בר חיובא הוא ואדעתא דמיטר ליה עד דגדיל הוא דאשתתף בהדיה אבל במידי דנפיל ליה במתנה דמוכחא מילתא ההוא דיהבה נהליה לאשתמוטי מדינא דגוד או אגוד דיהיב ליה מוקמינן ליה אפטרופא ובריר ליה לקטן ההוא אנפא דעדיף ליה או למיגד או לאוגודי מידי דהוה אההוא עבדא דבתרי דמיפרש בפרק השולח גט תדע נמי דהא גבי דינא דבר מצרא כגדול חשבינן ליה לסלוקי מדאמרינן לאשה וליתמי ולשותפי לית בה משום דינא דבר מצרא הני יתמי היכי דמו אילימא גדולים כולי עלמא יתמי ניכהו אלא לאו קטנים וטעמא דיתמי הא לאו יתמי אית בה משום דינא דבר מיצרא אלמא לקטן נמי מסלקינן ליה בדינא דבר מצרא וה"ה בדינא דגוד או אגוד אע"ג דלית ליה ממונא למיגד ביה מידי דהוה אעני דעלמא הילכך לא מבעיא לענין מיטר ליה עד דגדיל דלא נטרינן ליה אלא אפי' זימנא מהשתא למטרח ליה אפי' אפוטרופא בתר זוזי לא יהבינן ליה אלא היכא דאכתי לא יהבו ליה זימנא לקמא דלא גרעתא קטן מהך דאתי מחמתיה

ברם צריכינן לברורי דכל היכא דליכא דין חלוקה וליכא דתבע ליה לחבריה בדינא דגוד או אגוד כי דיניה דינא הוא דמתהנו בה בשותפות עד דתבע ליה חד מיניהו לחבריה בדין בדינא דגוד או אגוד והיכי מתהנו בה בשותפות אי מידי דנפל ליה מחמת ירושה הוא והוה

קאי גבי מוריגן לשכר מוגרי ליה והשכר לאמצע ואי לא הוה קאי גביה אלא לתשמישתא משתמשי ביה תרויהו כמה דאורחא דאינשי לאשתמושי ביה או בהדי הדדי ואי בסירוגין כדבעינן לברורי לקמן לפיכך אם היה אחד מהן עני ואחד עשיר והניח להן אביהן מרחץ ובית הבד שעשאן לעצמו הרי העשיר אומר לעני קח לך עבדים וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובוא ועשם בבית הבד כדקתני בהדיא במתני' דהאי אחין אחד עני ואחד עשיר והני מילי בפשוט ופשו' וכיוצא בהן דלא שנא עשאן לשכר ולא שנא עשאן לעצמו מעיקרא כל חד מיניהו ממונא מעליא קא ירית ועניותיה דעני גרמא ליה לאפסודיה וכי אזלת בתר דעתא דאכוונן לאו לאפקועי ירושה הוא אבל גבי בכור ופשוט דאי עשאן אביהן לשכר ואזלת בתר דעתיה אית ליה לבכור פסידא בבכירות דהוה ליה ראוי ואשתכח דפקע חלק בכור מגופיה דההוא מידי כדבירינא לעיל כל כי האי גוונא לא אזלינן בתר דעתיה דאב אלא לא שנא עשאן לשכר ולא שנא עשאן לעצמו דמי דאי מידי דאפשר לאשתמושי ביה בהדי הדדי גבי פשוט ופשוט דשוו חולקיהו להדדי היכא דעשאן לעצמו משתמשי בהדי הדדי ולא מצי אמר ליה שקי את חד יומא ואנא חד יומא דלאו כל כמיניה לאפקועי מיניה ההיא הנאה דקא בעי למסחא ביה בכל יומא דהוה ליה זה נהנה וזה לא חיסר וקי"ל דכופין על מדת סדום אבל גבי בכור ופשוט וכיון דכי משתמשי ביה בהדי הדדי אית ליה לבכור פסידא בחלק בכורה בין דעשאן לשכר בין דעשאן לעצמו דינא הוא דמשתמשי ביה בסירוגין ליומי כל חד וחד לפום מטו מנתיה ומהאי טעמא הוא דאקשי ליה רבא לרב נחמן מעבד ובהמה טמאה ולא אקשי ליה ממרחץ ובית הבד דאיירי בהו תנא גבי אחד עני ואחד עשיר משום גבי מרחץ ובית הבד כיון דלאו מילי דצריך איניש לאשתמושי בהו כל יומא ניכהו גבי בכור ופשוט דלא שוו חולקי להדדי דינא הוא דפלגי להו ליומי דלית ליה לחד מיניהו פסידא אלא גבי עבד ובהמה טמאה דצריך איניש לתשמישתיהו בכל יומא ואי משתמשי בהו ליומי אית ליה פסידא לפשוט כיצד יעשו ואי מידי דלאו אורחא דאינשי לאשתמושי ביה בהדי הדדי הוא כגון עבד ובהמה טמאה אי נמי חצר דאיכא היזק ראיה ואין צריך לומר בית דכפיש היזק ראיה טפי אי נמי חנות דקא מפסקי לה לאיותא וכל שכן בית הבדין משתמשי ביה בסירוגין כל חד וחד לפום מטי מנתיה דאי דוכתא דנהיגי למיגר לתלתין יומין היא דינא הוא דהאי דאיר תלתין יומין והאי דאיר תלתין יומין ואי בכור ופשוט ניכהו האי דאיר ביה תלתין יומין והאי דאיר ביה שיתין יומין ואי דוכתא דלא נהיגי למיגר לבציר משתא הוא האי משתמש בה חדא שתא והאי משתמש בה תרתי שתא ואי בכור ופשוט ניכהו האי משתמש ביה שתא והאי משתמש ביה תרתי שני ואי מידי דעבידי אינשי לאשתמושי ביה ליומי הוא כגון עבדים ושפחות ובהמה טמאה ובית הבדים וגנות וכיוצא בהן משתמשי בהו ליומי כל חד וחד לפום שטר מנתיה כדאמרינן בהדיא לטעמיה דרב נחמן דקימא לן כוותיה וה"ה גבי טהור היכא דקימ' למלאכ' כגון שור העומד לחרישה משתמשי ביה בסירוגין ליומי כל חד וחד לפום מטו מנתיה ולא שנא פשוט ופשוט ולא שנא בכור ופשוט כי פלגי להו ליומים או לשנים כגון הוא דפלגינן להו ומאן דנפיל ליה יומיה או שתיה ברישא שקיל ברישא וכל חד מיניהו הנהו יומי דמטו ליה בחולקיה לא יהבינן להו כהליה אלא דכופין ואפילו בכור דאית ליה תרי חולקי כי שקיל להו רצופין הוא דשקיל להו ואפי' היכא דאיכא הפרש בין האי פירקא להאי פירקא בשבחא או בתיוהי מידי דהוה אהיכא דפליג בגופא דארעא והני מילי בכור דדיניה בעיקר חלוקה למפלג שטר מכרא

יומי

אבל יבם לא מיבעיא בימות החמה ובימות הגשמים דלא שוו יומי להדדי דלא יהבינן רצופין אלא בגורל מידי דהוה אהיכא דפליג בגופא דארעא בחולקי דלא שוו להדדי אלא בדמים וכל שכן היכא דלא אפשר לאשווינהו בדמי' שא אפי' ביומי ניסן ויומי תשרי דרוב שנים שוו בהו יומי להדדי כיון דאי נפיל ליה ליבם חד חולקא דידיה בדישא יהבת ליה חולקא תניינא בהדיה אית ליה פסידא לפשוט למיטר ליה תרי יומי זה כהנה וזה חיסר הוא וכל שכן במידי דמשתמשי ביה תלתין יומין וכל שכן במידי דמשתמשי ביה לשנים דאיכא פסידא טפי הלכך לא שנא בכור ולא שנא יבם דינא הוא דאי משתמשי ביה ליומי דפלגי להו לכל תלתא תלתא יומי בגורל באנפי נפשיה ושקיל בכור או יבם תרי ופשוט חד האי דיניה והאי כי דיניה דאי פלגי להו לכולהו יומי דחד ירחא או דחדא שתא בחד גורל אפשר דמתרמו ליה כולהו יומי דחד מיניהו בדישא ואית ליה פסידא לאידך למיטר ליה כולי האי והוא הדין היכא דפלגי לתלתין תלתין דפלגי לה לכל תשעים יומין בגורל באנפי נפשיה וה"ה במידי דפלגי ליה לשנים ובהא לא שנא בכור ולא שנא יבם אלא דבכור שקיל תרי יומי או תרי ירחי או שתי שנים דיליה רצופין היכא דנפיל ליה חד מיניהו בגורל ואלו יבם לא שקיל חד מתרויהו אבל בגורל ודינא הוא דכייפינן ליה לכל חד מיניהו לאשתלוקי לי' מההוא ממונ' להנהו יומי או להנהו פרקי דנפלי ליה בחולקי' בקנין או בחזקה ומשני אשתלק לכל חד מינייהו מיומא דחבריה אית ליה רשותא לכל חד מיניהו בנויה למעבד ביה ביומיה או בפירקיה מאי דבעי בין לאשתמושי ביה בין לאוגורי ולמשקל אגריה ואפילו בכור או יבם דאגרא דנפיל בתר חלוקה לאו ראוי הוא והוא הדין גבי עז לחלבה ורחל לגיזתה ושדה דקימא לפירי דחלב וגיזה ופירי דנפלי ליה לכל חד מיניהו בפירקיה לבתר חלוקה אפילו לבתר חלוקה כי האי גוונא לאו ראוי הוא כדברירנא

ודה"מ בירושין אבל לקוחות דזבנוה להוא מידי בהדי הדדי בשותפות לאו בתר דעתא דמוכר אזלינן אלא בתר דעתא דידהו אזלינן אי זבנוה מעיקרא אדעתא דתשמישתא והוה ליה דינא כי דינ' דעשאן לעצמו ואי אדעתא דאגרא לאגרא דמעיקרא אדעתא דהכי אשתתוף ואי זבני סתמא זיל בתר רובא דאפי' כמאן דאמר בממון לא אזלינן בתר רובא הני מילי היכא דאיכא למימר אוקי ממונ' בחזקת מריה אבל היכא דלא מפקינן ממונא מחזקת מריה דכ"ע אזלינן בתר רובה ומסתברא דמתנה כירושה דמיא דמתלא קא אתיא להו ולא שייך למתלא בדעתיהו כלל ודינא הוא דאזלינן בה בתר דעתא דנותן דומיא דירושה גבי פשו' וכשוט

וכולהו נמי לא אמרן אלא בשותפין דעלמא אבל מי שחציו עבד וחציו בן חורין לא דינא דגוד או אגוד איכא ולא דינא דעובד לזה יום אחד איכא ולזה יום אחד אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו והוא הדין גבי שפחה היכא דנהגו בה מנהג הפקר ואי לא עובדת את רבה יום אחד ואת עצמה יום אחד כדברי בית הלל אבל דינא דגוד או אגו' ליכא דאפי' היכא דתבע לה רבה בדינא דגוד או אגו' דשייך בה דינא דגוד או אגו' הני מילי בזמן שהיובל נוהג אבל האידנא דלא מכיא מוגרא ליה לרבה פלגא דהירות כלל דקי"ל אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג לית בה דינא דגוד או אגוד כלל

קנ"ד ת"ר מדבק אדם תורה נביאים וכתובים כאחד דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר תורה בפני עצמה נביאים בפני עצמן כתובים בפני עצמן וחכמים אומרים כל אחד ואחד בפני עצמו א"ר יהודה מעשה בביתוס בן זונן שהיו לו שמונה נביאים מדובקין כאחד על פי ר' אלעזר בן עזריה ויש אומר לא היו אלא כל אחד ואחד בפני עצמו אמר ר' מעשה והביאו לפנינו תורה נביאים וכתובים מדובקים כאחד והכשרנום ובין חומש וחומש של תורה ארבעה שיטין ובין נביא ונביא של שנים עשר שלשה שיטין וכן לכל נביא ונביא של שמונה נביאים מתחיל מלמעלה ומסיים מלמטה כלומר כשמסיים כל נביא ונביא מסיים מלמטה בסוף הדף ומתחיל בנביא אחר בתחלת דף שני מלמעלה ודוקא בין נביא לנביא של שמונה נביאים וכל שכן בין תורה לנביאים וכתובים שאם בא לחתוך חותך אבל בין נביא לנביא של שנים עשר לא צרי' לסיומי מלמטה ולאתחולי מלמעלה כדבעינן למימר לקמן ואיכא נוסחי דאית בהו מתחיל מלמטה ומסיים מלמעלה ולהאי נוסחא לא משכח לה אלא בין נביא לנביא של שנים עשר אי נמי בין חומש וחומש של תורה והא קמ"ל דכיון דמשייר רווחא ארבעה שיטין בין חומש וחומש ושלש שיטין בין נביא לנביא של שנים עשר אי אתרמי ליה לאתחולי בנביא אחר או בחומש אחר בסוף הדף אפילו שטה אחת לאחר שהניח הריוח הראוי לו רשאי וכן רשאי לסיים מלמעלה בתחלת הדף השני אפילו שיטה אחת ואינו צריך לדחוק את הכתב ולכוין כדי לסיים בסו' הדף שלפניו וקי"ל כרבי הדא דמעשה דביתוס ועוד דהא תניא סתמא לקמן כוותיה:

קנ"ה ת"ר הרוצה לדבק נביאים וכתובים מדבק ועושה לו כדי עמוד בתחלתו וכדי הקף בסופו ומתחיל מלמעלה ומסיים מלמטה ואם בא לחתוך חותך מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר שאם בא לחתוך חותך מאי עושה לו כדי עמוד בתחילתו עושה לו גליון כדי לגול עמוד בתחלתו וכדי הקפו של ספר בסופו דכיון דליכא עמוד בסופו צריך גליון בסופו כדי לגול הקף כדי שלא יקרע כדבעינן למימר קמן ומשנינן מיהא דקתני שאם בא לחתוך חותך דהא דקתני מתחיל מלמעלה ומסיים מלמטה דוקא בין תורה לנביאים וכתובים ובין נביאים לכתובים ובין נביא לנביא של שמונה נביאים דמילתא טפי עדיף למהוי כל חד מיניהו באנפי נפשיה ומשום הכי עבדו להו רבנן תקנתא לסיומי מלמטה ולאתחולי מלמעלה שאם בא לחתוך חותך אבל בין נביא לנביא של שנים עשר כיון דכולהו בהדי הדדי כתבו מהוי כי היכי דלא לירכסו כדבעינן למימר קמן וכל שכן בין חומש וחומש של תורה דהלכה למשה מסיני היא דלהוו בהדי הדדי לא צריך לסיומי מלמטה ולאתחולי מלמעלה דהא ליכא למעבד להו תקנתא ואם בא לחתוך חותך:

דף י"ד ע"א **קנ"ו** ורמינהי תחלת הספר וסופו כדי לגול כדי לגול מאי אי כדי לגול עמוד קשיא הקף אי כדי לגול הקף קשיא עמוד אמר רב נחמן בר יצחק לכדין קתני כדי לגול עמוד בתחילתו וכדי לגול הקף בסופו ואסיקנא רב אשי אמר אידי ואידי כדי לגול עמוד כלומר בין בתחלתו בין בסופו צריך גליון כדי לגול עמוד וכי תניא ההיא בספר תורה דאית ליה שני עמודים הלכך סגיא ליה בכדי לגול עמוד דכיון דאית ליה בכדי לגול עמוד דכיון דאית ליה עמודין בתחלתו לאמציעתו ועושה לו שני עמודין הילך והילך א"ר אלעזר ב"ר צדוק כך היו כותבי ספרים שבירושלם עושין לספריהם כן וכן תניא ההיא ועושה לו כדי עמוד בתחלתו וכדי הקף בסופו בשאר ספרים דלית להו אלא עמוד אחת בתחילתן כדתניא הרוצה לדבק תורה נביאים וכתובים מדבק ועלה קתני ועושה לו כדי עמוד בתחלתו והא דקתני

וכדי הקף בסופו לאו כדי שיגלל בו הוא דהא תניא לקמן כל הספרים נגללין לתחלתן אלא כדי שלא יקרע הוא שכיון שאין עמוד בסופו אם לא הניח בו כדי הקף בסופו פעמים שהוא קורא וצריך לגול את הספר במקום שפסק ונמצא הספר נקרע מפני שאין בו עמוד והכתב קרוב לסוף היריעה לפיכך צריך גליון כדי הקף בסופו כדי שלא יקרע ולא אמרו נגללין לתחלתן אלא בזמן שאין דעתו לחזור ולקרות בסופו לא"כ טריחא ליה מילתא

נמצא עכשיו שכל הספרי' כולן אחד ספרי נביאים ואחד ספרי כתובים ואפי' המדבק תורה נביאים וכתובים כאחת נגללין לתחלתן ודוקא בגוללן להניחן אבל אם היה גוללן על מנת לחזור ולקרות בהם במקו' שפסק גוללין למקו' שפס' לפיכך צריך לעשות להן כדי לגמו' בתחלתן וכדי הקף. בסופן כד"א בשאר ספרים אבל ס"ת לעולם נגלל לאמצעיתו כלומר למקום שפס' ועושה לו שני עמודים א' אילך בתחלתו וא' אילך בסופו

✱ **קנו** ת"ר אין עושין ספר תורה לא ארכו יתר על הקפו ולא הקפו יתר על ארכו ומסתברא דהאי הקף דקאמרינן לאו כשה שנגלל לאמצעיתו קאמרינן אלא כשהוא נגלל לתחלתו או לסופו קאמרי' כדבעינן למימר קמן

✱ **קנח** שאלו את רבי שיעור ספר תורה בכמה אמר להם בגויל ששה טפחים בקלף בכמה אמר להם איני יודע והני ששה טפחים דקאמרינן באורך הספר ניניהו שנמצא הקיפו כשהוא מהודק ששה טפחים ומסתברא דעמוד שהוא נגלל עליו הרי הוא מן המנין (יוס"ף בשב"ט ולא תיקשי דהא אית' דהקיפו ששה בהדי עמוד א"כ רב הונא אמאי כתב שבעים ס"ת ולא איתרמי ליה אלא חד דאמאי והלא היה יכול לעשות העמוד כפי הצורך עד דהוה מיתרמי ליה דהספר דמ"ל להגאון המחבר ז"ל כמ"ש הקוטב"א ולה"ה בשיטתו למכילתין כ"י שכתב וז"ל וי"ש שהיו אומרי' לכי משערינן הכי בלא עמוד משערין בשנגלל מסופו לתחילתו דאי בהדי עמוד אמאי לא שכיח למעבד הכי וי"ש מרבותי אומרים דולאי בעמוד משערין והראיה מדפרכינן לקמן ואי ס"ד לאמצעיתו נגלל כו' בתרי כושכי היכי הוה יתיב דהלמא למ"ד לתחילתו נגלל יתיב התם ואמאי ניחא ליה שהרי כשהניחו בארון עם שלן הניחוהו והוסיף ברוחבו והיכן הוה יתיב : ודקאמרת אמאי לא שכיח להו הא ליתא שכל הדברי' בינוני' דהלת"ה כשאמ' רבי גויל ששה היא' לא שאלו אם בכתיבה גסה או דקה וכמה ריוח בין שיטה לשיטה ושובי הגוילין אלא מגו דכל שיעורו חכמים בבנונית וכן הדין בעמודים וכן שמעתי מפי הרשב"א ז"ל ועוד תדע שאלמלא שראוי לדקדק בש' שיהו גליוניו כראוי ושיון כפי הכתיבה וכפי האורך וכן שיור שבין דף לדף הרי הדבר היה קרוב מאד לעשותו ארכו כהקיפו והוא שיניח בגליונים שיעור גדול וכשא' יתפרהו ויקיפהו ויהיה ארכו גדול מהקיפו יחתוך מן השיורין או הגליונים עד שיבוא ארכו כהקיפו והיכי אמרינן בגמרא דלא מיתרמי להו אלא ודאי כ"ל שלא היו עושין כן כי שמא יהא סיבה שישייר בו גליון או בטור גדול יותר מן הראוי והבנוני. ויהא הדבר נראי עכ"ל וכן כתב הרא"ש דבודאי דאיכא שיעור לעובי העמוד ובהלכות ס"ת כתב וז"ל ונראה דהנך ששה טפחים בהדי עמודים קאמר דאמרינן בפ"ק דב"ב כו' ואם אין שיעור לעובי העמוד א"כ בקל היה יכול לשער שיהיה בהקיפו ששה יע"ש • וראיתי להרב תפארת שמואל ז"ל בדמ"א ע"ב שכתב וז"ל הכא משמע להדיא . דלא ברירא ליה אם צריך שיעור או לא אלא בספק עומד אבל בפרק קמא דב"ב כתב

שצריך שיעור כו' והנראה בעיני שזו באחרונה וכמו שכתב כאן כת'הכו' להדיא ואכב' דל"ק הא דר"ה דאדר' מינה נידוק איפכא מאחר שכתב ע' ס"ת ולא איתרמי ליה אלא חד א"כ לאו כתיבה הברייתא לשער בכך מאחר שאי אפש' לכמכס אלא ע"כ ר"ה רכה לכמכס ולשער אף בלא עמודיה אבל אינו כן אלא עם עמודיו וירבה או ימעט יע"ש

ולי אני ההדיוט אחר המה"ר דברי הרב מן המתמהין מכמה אנפי חדא דאם איתא דמאי דאמרינן בברייתא לשער היינו עם עמודיו והרשות נתונה בידו שירבה או ימעט א"כ אמאי רב הונא לא רצה לשער גם עמודיו כיון דמאי דאמרינן בברייתא לשער ארכו כהקפו היינו עם העמודים ושירבה או ימעט ותו כיון דבברייתא מפשט פשיטא לן דלא בעינן שיעורא אלא ירבה או ימעט כפי הצורך אמאי מספיקא ליה להרא"ש ז"ל אי בעינן שיעורא לעובי העמוד או לא והו"ל לפסוק להדיא דלא בעינן שיעורא אלא יעשה ככי לרכו

ולעיקר קושייתו נ"ל דאחר המ"ר דלא ק"מ וכי היכי דבסוף ב"ב ס"ל דצריך שיעור ה"נ ס"ל בהלכות ס"ת והכי קאמר ונראה דהנך ששה טפחים בהדי עמוד קאמר ובודאי דצריך שיעור לעובי העמוד דאלת"ה אלא דאין שיעור אם כן בקל היה יכול לשער. רב הונא ואמאי לא איתרמי ליה אלא חד אלא ודאי דכ"ל דאיכא שיעור לעובי העמוד וכאשר כתב להדייא במתניתין ועיין במ"ש הרב ב"ח חי"ד סימן רפ"ד וראיתי למהר"ס מפדוואה בתשובה סימן פ"ד שכתב דאסור לחתוך גליונות ס"ת הנודפים בי"ס ולגונזם אח"כ והביא ראיה מהא דאמרינן אין עושין ס"ת לא ארכו כו' ואם היה מותר לחתוך הגליונות ולגונזן היה נקל הדב' מאד לעשו' יריעות ארוכו' מאד ולהעדי' גם הגליונו' ולהגדיל הכתב ולחתוך אחר כך הגליונות עד יבוא האורך להקיפו כי לא היה להום שיהיה אורך יותר אף או הקליני מאחר שמגילים קלת בכתב אלא ודאי דאסור יע"ש

ולי הני עבדו מקולר דעתי תמהני דהלא אמרינן בפרק הקומץ רבה דף ל' ע"א שיעור גליון מלמטה טפח ומלמעלה ג' אצבעות ובין דף לדף כמלא ריוח רוחב שתי אצבעות הרי להדייא דאיכא שיעור לגליונו ולשיור שבין דף לדף וא"כ אפ"ת דליכא איסורא לחתו' הגליונות כה תועלת איכא בזה שיעשה היריעות ארוכות דאה"נ שישוה ארכו כהקפו מ"מ עדיין יש מקום לחוש שיהיו הגליונים ארוכים יותר משעורם ומריהעת ליפניה מהריטב"א ז"ל שהבאתי משמע שגם נעלמה ממנו סוגיא הלזו שהבאתי ועיין מ"ש בס' מעש"ר פ"ט מה'ס"ת

✱ **קנט** רב הונא כתב שבעין ספרי דאורייתא ולא אתרמי ליה ארכו כהקפו אלא חד רב אחא בר יעקב כתב חד אמשכי דעיגלא ואתרמי ליה ס"ת דאמשכי דעגלי עדיף טפי משום דמיתרמי בהו הקיפן כארכו

✱ **קס** אמ"ל רבנן לרב המנונא כת' ר'אמי ארבע מאה ספרי תור' אמר להו דילמא תורה צוה לנו משה כתב בהו אמרי ליה רבנן לר' זירא כתב ר' ינאי ארבע מאה כרמי אמר להו דילמא שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב ושמעינן מינה דמאן דכתב בספר תורה האי פסוק' דתורה צוה לנו משה בדוכתיה לגס ספר תורה מעלין עליו כאלו כתבו כולו דאי לא תימא הכי מאי אסהדת' דרבנן דאסהידו עליה דר' אמי דכתב ארבע מאה ספרי ומאי תרכתא דתריץ להו ר' המנונא ותו מדמייתינן בהדה אידך דר' ינאי דנטע ארבע מאה כרמי ש"מ דדוקא קאמר דכי היכי דאיהו לדרבי

לרבי זירא גבי פרס איתא לרבא המונח גבי ספרי תורה

קפא מיתיבי ארון שעשה משה אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו באמה בת ששה טפחים והלוחות ארכן ששה ורחבן ששה ועוביין שלשה מונחות כנגד ארכו של ארון כמה לוחות אוכלות בארון שנים עשר טפח נשתייר שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם ב' טפחים שבהן ס"ת מונח שנא' אין בארון רק שני לוחות האבנים אין בארון רק הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ספר תורה שמונח בארון פרנסת ארון לארכו כא ופרנס ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה טפחים נשתיירו שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה נשתיירו שם שני טפחים שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא דחוק דברי רבי מאיר רבי יהודה אומ' באמה בת חמשה טפחים כמה לוחות אוכלות בארון שנים עשר טפח נשתייר שם חצי טפח אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה פרנסת ארון לארכו כא ופרנס ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה טפחים נשתייר שם טפח ומחצה צא מהן חצי טפח אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל זה נשתייר שם טפח שבו עמודין עומדין שנא' אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון עמודיו עשה כסף רפידתו זהב מרכבו ארגמן וארגז ששלחו לו פלשתים דורון לאלהי ישראל מונח לו מצדו שנאמר ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך ועליו ספר תורה מונח שנאמר לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלהיכם מצדו הוא מונח ולא בתוכו אלא מה אני מקיים אין בארון רק לרבות שברי הלוחות שהיו מונחין בארון ומסתבר' דלהכי כת' בהו קרא תרי זימני בחדא פרשה דכת' ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך ובסופה ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך אחד כנגד לוחות הראשונים ואחד כנגד לוחות האחרונים שיהו אלו ואלו מונחים בארון והני תנאי ואמוראי דלא מייתו לה מהתם משום דרבי ישמעאל דתנא דבי ר"י כל פרשה שנא' ונישנית לא נישנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה מיהו מסתברא דמילתא כדפרישנן וקי"ל כר"י

קפב ודייקינן מדרבי מאיר אי ס"ד ספר תורה לאמצעיתו הוא נגלל ואין עושין ספר תורה לא ארכו יתר על הקפו ולא הקפו יתר על ארכו מכדי כל שיש בהקפו ג' טפחים יש בו רוחב טפח בתרי פושכי היכי הוה יתיב דהא אמרת דהקפו ששה הוי והוה ליה רחבו ב' טפחים וכיון דרחבו שנים כשהוא נגלל לתחלתו או לסופו אם כן כשהוא נגלל לאמצעיתו אי אפשר שלא יהא ברחבו יתר משנים ואם כן בתרי פושכי היכי הוה יתיב אמר רב אחא בר יעקב ספר תורה שבארון לתחלתו הוא נגלל משום דלא הוה קאי למקרי ביה כי היכי דלגלליה למקום שפסק ואכתי תרי פושכי הוי תרי בתרי היכי הוה יתיב אמ' רב אשי דכריך ביה פורתא וכרכיה לעיל

ושמעינן מיהא דר' מאיר דאמר ספר תורה בגויה דארון הוה קאי ומשמע דהוה אכיל ביה בארכו של ארון שני טפחים כדקתני נשתיירו שם שני טפחים שבהן ספר תורה מונח והני שני טפחים הוו כנגד רחבו של ס"ת ומשמע נמי דס"ת הוה אכיל ביה ברחבו של ארון ששה טפחים כנגד ארכו של ס"ת ממאי מדקתני כמה לוחות אוכלות בארון שנים עשר טפח נשתיירו שם שלשה טפחים צא מהן טפח חציו לכותל זה וחציו לכותל זה הרי כאן שלשה עשר טפח נשתיירו שם מארכו של ארון שני טפחים באורך ששה טפחים שני טפחים מארכו של ארכו וששה טפחים מרחבו כנגד מה שהלוחות אוכלות כרחבו שבהן ס"ת מונח ועדיין לא פרנסת מרחבו של ארון אלא ששה טפחים כנגד רחבן של לוחות וארכו של ספר תורה כדקתני פרנסת ארון לארכו כא ופרנס ארון לרחבו כמה לוחות אוכלות בארון ששה טפחים נשתיירו שם שני טפחים מרחבו של ארון שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא דחוק כמשמעות הומר שלא היה מרחבו של ארון פנוי יותר משני טפחים לאורך כל הארון וש"מ דארכיה ס"ת כנגד רחבו של ארון הוה שארי כנגד הכותל דאי ס"ד ביתר הוה זקיף וקאי ארכו של ספר תורה כנגד קומתו של ארון אשתכח דלא הוה אכיל ביה ברחבו של ארון יותר מטפחים ומשהו וא"כ היכי קתני נשתיירו שם שני טפחים הא נשתיירו שם ששה טפחים מיבעי ליה אלא לאו ש"מ דס"ת כנגד הוה שרי ארכו כנגד רחבו של ארון כמה רחבו של ארון תשעה טפחים צא מהן ששה טפחים כנגד ארכו של ס"ת נשתיירו שם שני טפחים כדי שלא יהא ס"ת נכנס ויוצא כשהוא דחוק לדברי ר' מאיר ואף רבי יהודה לא פליג עליה אלא דקסבר דאמה של כלים חמשה טפחים הלכך לא פייש ליה מידי לספר תורה ועוד דכת' ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' מצדו הוא מונח לא בתוכו ואפשר הכי קסבר דס"ת מאבראי הוה קאי אבל בדינא דספר תורה היכי הוה קאי אי מנחאי אי מאבראי לא פליג עליה למר כדאית ליה ועוד מדתריץ רב אשי לטעמא דר' מאיר דכריך ביה פורת' וכרכיה לעיל ש"מ דספר תורה כמין נגר הוה מונח ארכו לרחב הארון דאי ס"ד ביתר הוה קאי ארכו כנגד קומתו של ארון היכי משכחת לה דהוה כרכיה לעיל ועוד דאי ס"ד ביתר הוה קאי אמאי אצטריכינן למימר דס"ת שבארון לתחלתו הוא נגלל והוא דכריך ביה פורתא אדרבא להוו נמי נגלל לאמצעיתו כהי דנפיש ליה מתרי פושכי מהך ניסא דנפקי ביה תרי כרכי מיהו מסתברא דכרכיה על כרוך אודוטר ליה טובא מתרי פושכי והוה ניסא זוטר מתרי פושכי מפי מותיב ליה בהנך שני טפחים דאשתיירו להו מארכיה דארון והוה ניסא דנפיש מתרי פושכי לותביה לרחבו של ארון דאית ביה תמניא פושכי ברוחב ב' טפחים דלית בהו ולא מידי אלא לאו ש"מ כנגד הוה קאי וכי תימא השתא נמי תיקשי לך לנקמה כדמעיקרא דלאמצעיתו הוא נגלל כגון דמותבינן ליה אחד כרכיה וכרכא תניא לעיל אמרי הני מילי היכא דכריך ביה פורתא דהוה פורתא ודאי מיתב שפיר אכרכה תתאה דנפיש אבל היכא דשוו כרכי להדדי ולא מיתב עילאה שפיר דאשב סומכיה ויוקריה נפיל ואיכא בזיון

קפג ושמעינן נמי דהא דאמרינן אין עושין ס' תורה לא ארכו יתר על הקפו ולא הקפו יתר על ארכו דכי משערינ' ליה להקפו כשהוא נגלל לתחלתו או לסופו הוא דמשערינן ליה דאי אמרת כשהוא נגלל לאמצעיתו הוא דמשערינן אם כן הא דאקשי' מעיקרא בתרי פושכי היכי הוה יתיב אשתכח דהוה סבירא לן דכי הוי נגלל לאמצעיתו הוי רחבו שני טפחים וכן תריץ רב אחא בר יעקב ספר תורה שבארון לתחלתו הוא נגלל אשתכח דשליף ליה רחבו מב' טפחים וא"כ היכי הדרינ' ואקשינן עלה אכתי תרי בתרי היכי הוה יתיב והא בציר ליה מב' טפחים טובא אלא לאו ש"מ כדאמרן

קפד ושמעינן מיהא מתניתא דשיעור טפחים דארון ודספר תורה שש אצבעות הוי ומסתברא דהל"ת באצבע קטנה אבל בגודל ארבע אצבעות כדגרסינן התם

התם אמר רב פפא טפח דאורייתא שית בקטנה חמש באצבע ארבע בגודל וכבר דקדק גדול הדור בשעור רוחב הגודל ונמצא ברוחב שבע שעורות בינוניות או באורך ב' שעורות מרווחות

יוסף בשב"ט כ"פ הרמב"ם ז"ל פ"ט מהלכות ס"ת והרב ש"ך סימן קכ"ב כתב ומביאו המב"יט ח"ב ס"סי קע"ג וכ"ל ח"א ס"ס קכ"ג ומהרימ"ט ז"ל ח"ב בחי"ד ס"סי י"ט כתב דמסתברא דמה ששיער הרמב"ם ז"ל היינו באלו השעורות הבינוניות שיכילו בבינוניו' שבהן ועיין מ"ש מופת דורינו הרב ברכי יוסף כר"ו והמדקדק בדבריו הנעימים ראה יראה כי אחר המ"ר דבריו תמוהים ודוק

קפה ודיקינן ור' יהודה מקמי דליתי ארגז ס"ת היכא הוה יתיב ופשטינן דכי הוה נפיק מארון והוה יתיב עילויה ס"ת

שם ע"ב קפו מאי דכת' אשר נקרא שם שם ה' צבאות יושב הכרובים עליו א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי מלמד שהשם וכל כנויו היו מונחין בארון

קפז ור' מאיר שברי הלוחות דהיו מונחין בארון מנא ליה נפקא ליה מדתאני רב יוסף אשר שברת ושמתם בארון מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון ואידך דלא נפקא ליה מהתם ואיצטריך לאיתויא ממיעוטא דאין בארון רק ההוא קרא דאשר שברת מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב על הלוחות הראשונים אשר שברת ממשמע שנאמר על הלוחות הראשונים איני יודע ששברת אלא מה תלמוד לומר אשר שברת אמר הקב"ה למשה יישר כחך ששברת הא למדת שבזמן שישראל עושין רצונו של מקום הקדוש ב"ה משפיע להן גדולה בתורה ובמלכות ובזמן שאין עושין רצונו הוא מונע מהן גדולת תורה ומלכות

קפח ת"ר סדרן של נביאים יהושע ושופטים שמואל ומלכים ירמיה ויחזקאל ישעיה ושנים עשר ודייקינן מכדי הושע קדים דכתיב תחלת דבר ה' בהושע וכי עם הושע דבר תחלה והלא ממשה ועד הושע היו כמה נביאים א"ר יוחנן תחלה לארבעה נביאי' שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הושע וישעיה עמוס ומיכה לקדמיה להושע ברישא מקמי ישעיה וירמיה ומהדרינן כיון דכתיבא נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי דסוף נביאים הוו חשיב ליה בהדייהו לבסוף וקבעוה בהדיהו וכי תימא לכתביה לחודיה ולקדמיה איידי דזוטרי מירכס ודייקינן תו מכדי ישעיה קדים לירמיה לקדמיה לישעיה ברישא כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא כלומר רישיה וסופיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסופיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא כלומר רישיה וסופיה נחמתא סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא

קפט ת"ר סדרן של כתובים רות תלים ואיוב ומשלי וקהלת שיר השירים וקינות דניאל ומגלת אסתר עזרא ודברי הימים ולמאן דאמר איוב בימי משה היה לקדמיה לאיוב ברישא אתחולי בפורענותא לא מתחילינן רות נמי פורענותא היא פורענות דאית לה אחרית טובה הויא דא"ר יוחנן למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירו' ותשבחו' ומי כתבן משה כת' ספרו ספ' תורה ופרשת בלעם הכתובה בו ואיוב דמאן דאמר איוב בימי משה היה יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה שמואל כתב ספרו וספר שופטים ורות דוד כתב ספר תלים על ידי עשרה זקנים וע"י אדם הראשון וע"י מלכי צדק וע"י אברהם וע"י משה וע"י הימן וע"י ידותון וע"י אסף וע"י שלשה בני קרח ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות חזקיה וסיעתו כתבו ישעיה ומשלי ושיר השירים וקהלת ואנשי כנסת הגדולה כתבו יחזקאל ושנים עשר דניאל ומגלת אסתר עזרא כתב ספרו ויחס בדברי הימים עד לו מסייע ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא עלה עזרא מבבל עד שייחס עצמו ועלה ומאן אסקיה לספר עזרא נחמיה בן חכליה הא דקתני דוד כתב ספר תלים על ידי עשר' זקנים הכי קאמר שעשרה זקנים הללו אמרו מזמורים בספ' תלים יש מי שאמ' אחד ויש מי שאמר יתר מיכן וחברם דוד וכתבם בספר תלים אדם הראשון אמר מזמור לה' חקרתני ותדע וכת' ביה בההיא מזמורא גלמי ראו עיני' כו' וכת' בה נמי ותשת עלי כפך על שמיעטו כדמפר' בסנהדרין מלכי צדק דכתיב לדוד מזמור נאם ה' לאדוני ומלכי צדק אמרו כנגד אברהם כשנלחם עם המלכים ונצחן והיינו דכת' שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך וכת' ה' על ימינך מחץ ביום אפו מלכים ושם נטלה כהונה ממלכי צדק לפי שהקדים ברכת אברהם לברכת המקום ונתנה לזרעו של אברהם והיינו דכת' נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק ומלכי צדק גופיה הוא דאמר הכי על דברתי אני מלכי שהקדמתי ברכת עבד לברכת רבו והאי דכתיב ברישיה דמזמורא לדוד מזמור משום דדוד הוא דאמר משמא דמלכי צדק ועל ידי אברהם דכת' משכיל לאיתן האזרחי והיינו אברהם ואע"ג דכת' ביה נשבעתי לדוד עבדי וכמה עניני דלא הוו ביומי דאברהם ההוא אברהם הוא דאינבי לעתיד לבוא וע"י משה דכת' תפלה למשה איש האלהים עד מזמור לתודה כולהו חד סר משה אמרינהו וע"י הימן דכת' משכיל להימן האזרחי וע"י ידותון תלתא דכת' למנצח לידותון מזמור לדוד דאמרתי אשמרה דרכי ולמנצח על ידותון מזמור לדוד דאך לאלהים דומי' נפשי ולמנצח על ידותון לאסף מזמור דקולי אל אלהים אצעקה ועל ידי אסף ועל ידי שלשה בני קרח נביאי טובא בספר תלים

דט"ו ע"א קצ אמר מר יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה למאן דאמר שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבן דתניא וימת שם משה עבד ה' אפשר משה חי וכת' וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה ואילך כתב יהושע דברי ר' יהודה ואמרי לה רבי נחמיה א"ל ר' שמעון איפשר ס"ת חסר אות אחת וכת' לקוח את ספר התורה הזה אלא ע"כ הקב"ה אומר ומשה כותב בדיו מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כמו שנאמר להלן ויאמר להן ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו אף כל התורה כולה בסדר הזה ככתבה הקב"ה אומר ומשה כותב

קצא אמר מר יהושע כתב ספרו והא כת' וימת יהושע בן נון עבד ה' ומהדרינן דאסקיה אלעזר והא כת' ואלעזר בן אהרן מת ומהדרינן דאסקוה פינחס וזקנים

קצב כמאן אזלא הא דאמר רב יהושע בר אבא אמר רב גדל אמר רב שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן נימא דלא כר' שמעון אפילו תימא כר' שמעון כיון דאשתני דאיכתוב בדמע אשתני נמי למהוי יחיד קורא אותן למאי הלכתא למימרא דלא פלגינן להו לתרי גברי ומאן דקרי להו לא קרי להו אלא באנפי נפשיהו ולא קרי בהדיהו מידי אחרינא הילכך קמאי שש עד ושמה לא תעבור ופסקי והוא דמסיים מתחיל מוימת שם וקרי עד סוף אורייתא

✱ **קנג** אמר מר שמואל כתב ספרו והא כתיב ושמואל מת דאסקיה גד החוזה ונתן הנביא

✱ **קנד** אמר מר על ידי עשרה זקנים ולאשוב כמי איתן האזרחי אמר רב איתן זהו אברהם כתיב הכא איתן האזרחי וכתיב התם מי העיר ממזרח

✱ **קנה** אמר מר משה כתב ספרו וס' פרשת בלעם מסייע ליה לרבי לוי דאמר איוב בימי משה היה ומאומות העולם היה כתיב הכא מי יתן איפוא ויכתבון מילי מי יתן בספר ויוחקו ומשה הוא דאקרי מחוקק דכתיב כי שם חלקת מחוקק ספון רבא אמר איוב בימי מרגלים היה דכתיב היש בה עץ אמ' להם משה למרגל' ישנו. לאותו אדם ששנותיו כעץ ומגין על בני דורו כעץ והיינו דקאמרי יהושע וכלב סר צילם מעליהם וההוא יומא איוב שכיב ואטרידו כולי עלמא בהספדיה ואינך אמרי ארץ אוכלת יושבי' היא כדאית' בסוטה בפ' אלו נאמרין בכל לשון

שם ע"ב ✱ **קנו** תניא שבעה נביאי' נתנבאו להם לאומות העולם ואלו הם בלעם ואביו ואיוב ואליפז התימני כו' ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהו בן ברכאל הבוזי והכי נמי מסתברא דאיוב מאומות העולם הוה ובימי משה הוה אי נמי מקמי הכין והא דמסקינן בגמ' לקמן דמיסר' הוה לטעמא דהנהו תנאי קאמרינן דסביר' להו דבתר משה הוה ועלה קאמר מסקינן לדידהו דס"ל דבתר משה הוה על כרחיך ס"ל דמישראל הוה דאי ס"ד מאומות העולם הוה משמשה ואילך מי שרי שכינה על אומות העולם ונתן לו שנאמר ונפלינו אני ועמך וגומר וכתוב נגד כל עמך אעשה נפלאות וגומר אלא לא ש"מ לטעמיהו דהני תנאי דאמרי בתר משה הוה מישראל הוה ש"מ מיהו למאן דאמר בימי משה הוה אי נמי בימי יעקב הוה על כרחיך מאומות העולם הוה והכי נמי מסתברא דעל כרחיך אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ואליהוא בן ברכאל הבוזי לדברי הכל מאומו' העולם הוו ואי ס"ד איוב מישראל הוה מאי שנא דלא הוו ליה חברי אלא מאומות העולם ועוד מדדרש רבה מאי דכתיב ברכת אובד אלי תבא ש"מ דמאומו' העול' הוה כדבעינן למימר קמן

דף ט"ז ע"א ✱ **קנז** מאי דכתיב ארץ נתנה ביד רשע אמר רבה בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כלפי שטן כתנאי ארץ נתנה ביד רשע ר' אליעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו ר' יהושע לא דבר איוב אלא כלפי שטן ומסתברא כר' יהושע

✱ **קנח** על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל אמר רבא בקש איוב לפטור את העולם כולו מן הדין אמר לפניו רבונו של עולם בראת שור ופרסותיו סדוקות בראת חמור ופרסותיו קלוטות אתה טהרת סדוק ואתה טמאת קלוט בראת גן עדן בראת גהנם גן עדן לצדיקים וגיהנם לרשעים אתה בראת צדיקים אתה בראת רשעים מי מעכב על ידיך כלום מה שנברא רשע יכול לעשות צדיק מאי אהדרו ליה חבריה אף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל ברא הקדוש ב"ה יצר הרע וברא לו תורה תבלין

✱ **קנט** דרש רבא מאי דכתיב ברכת אובד עלי תבא שהיה גוזל שדה מיתומים ומשביחה ומחזירה להם והני מילי באומות העולם אבל לישראל כי האי גוונא לאו מעליותא היא דגרסינן בפרק איזהו נשך לא תגנוב על מנת לשלם משלומי ד' וה'

✱ **ר** ולב אלמנה ארנין דכל היכא דהויא אלמנה דלא הוו נסבי לה אזיל שדי שמיה עילוה למימר דקריביתי' הואי והוו אתי ונסבי לה ש"מ דכל כי הואי גוונא מעליותא היא

שם ע"ב ✱ **רא** כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב אמר רבא מכאן שאין אדם נתפש על צערו

✱ **רב** ויזד יעקב נזיד תאנא אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אבינו ומאי שנא של עדשים אמר רבא בר מארי מה עדשה זו דומה לגלגל אף אבל גלגל הוא שחוזר בעולם ואיכא דאמרי מה עדשה זו אין לו פה אף אבל אין לו פה מאי בינייהו איכא בינייהו לנחומי' בביעי ללישנא קמא דקאמרת שדומה לגלגל ביעי כיון דלא דמו לגלגל לא מנחמינן בהו ללישנא בתרא דאמרת לפי שאין לו פה ביעי נמי כיון דאין להן פה מנחמינן בהו וקי"ל כלישנא קמא מיהו שמעינן דמנחמינן בעדשים והוא הדין לביעי :

הדרן עלך פרק השותפין

ואתחיל פרק לא יחפור בסוף

דף י"ז ע"א ✱ **א** לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת של כובסין אלא אם כן הרחיק כותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד ומסקי' מכותל בורו שניכו שנשאלא שהרחיק הראשון חלל בורו מן המצר שלשה טפחים שהן כותל לבורו וכיון שהרחיק השני שלשה נמצא מרחיק חלל בורו מחלל בורו של חבירו ששה טפחים וסד בסיד מאי טעמא דמתונתא קשי לכותל וכל שכן הני דנפישי בהו מיא ולא תימא הני מילי לרבנן דאמרי על המזיק להרחיק את עצמו ואפי' במידי דלא גיריה אלא אפילו לרבי יוסי דאמר כל היכא דלאו גיריה על הניזק להרחיק את עצמו והני מיא לאו גיריה דבורו של חבירך ניכהו ולאו גיריה דכותל בורו ניכהו ולאו גרמא דגיריה ניכהו לא מיבעיא עיקר אפירה דגיריה הוא דכל מרא ומרא דקא מחי קא מרפי לה לארעיה אלא אפי' מיא נמי גיריה ניכהו דשלשה טפחים הסמוכין לכותל בורו של חבירו משתעבודי משתעבדי ליה לכותל הבור דומיא דארבע אמות הסמוכין לכותל חצר לענין דושא והכי נמי מסתברא דמשום היזקא דמיא דמי הוא דאי לא תימא הכי תיגנא הרחקת ג' טפחים דצייך בה טעמא דמרפי ליה לכותל בורו דחבריה אלא וסד בסיד נמי לימא ליה אלא על כרחיך דלא לבלעו מיא בשלשה טפחים הסמוכים לכותל בורו של חבירו הוא והאי דאמרינן טעמא גבי הכא לשמוך בלד המצר משו' דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעאי ולא קאמרינן טעמא משום דשלשה טפחים הסמוכין לכותל בורו של חבירו הוא והאי דאמרינן משתעבדי ליה לבור משום דאכתי ליתי לבור מידי דהוה לענין דושא לכל כמה דליכא כותל לא מנעינן לה לחבריה למסמך כותל בלד המצר והוא הדין לשאר נזיקין דתנן בהאי מתניתין דלא הוו גיריה ולא גרמא דגיריה מטעמא דשלשה טפחים הסמוכין לכותל ניכהו דכוליה פירקין מודה ביה רבי יוסי לבר מהנך תרתי מתניתא דמשרה ואילן דפליגי בהו בהדייא כדבעינן למימר קמן

ב מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו ג' טפחים או שד בסיד. מאי טעמא דהבלא קשי לכותל וסלעים דליכא הבלא משום דאידי דמשגו עליהו מחוביה בכותל ואתרי ליה וכיון דשד בסיד ליכא למיחש דסיד מגין

ג מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים טעמא זורעים מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר תיחוח ואין צריך לומר למחרישה מי רגלים איבעי תימא משום ממונתא ואי בעי אימא משום הבלא ודוקא בכותל לבנים כדבעינן למימר קמן והני מילי במתניתין אי נמי בשופכין דלפי שעה הוא אבל בציב של מי רגלים או בגומא של מי רגלים דתדירי לא סגיא ליה בשלשה טפחים בלחוד אלא צריך נמי למיסד בסיד דומיא דנברכת של כובסין ואמת המים וזבל ומלח דהשתא התם דליכא אלא חד היזקא דממונתא לחודיה בעי שלשה טפחים וסד בסיד היכ' דאיכא ממונתא והבלא לכל שכן אלא ודאי ש"מ דכי האי גוונא וסד בסיד נמי בעי לא שנא בכותל לבנים ולא שנא בכותל אבנים דכי מפליג בברייתא בין כותל לבנים לכותל אבני' במתנית' אי נמי בשופכין דלפי שעה במדירין לא שנא הכי ולא שנא הכי שלשה טפחים וסד בסיד בעי דמה לי לבנים מה לי אבנים הא קא עיילי מיא ביני ארכא אלא ודאי שמע מינה כדברירנא

ד מרחיקין את הרחים שלשה מן השכב שהן ארבע מן הרכב ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה מאי קאמר הכי קאמר מרחיקין את הרחים מן הכותל שלשה טפחים מן השכב שהוא רחים התחתונה שהם ארבעה מן הרכב שהיא רחים העליונה לפי שהשכב יתר על הרכב טפח אחד לכל רוח וטעמא מאי מרחיקין משום טריא דהיינו כדנוד הכותל ואת התנור מן הכותל שלשה מן הכליא שהיא בטן התנור שהן ארבעה מן השפה דכליא לתנור טפח וטעמא מאי משום הבלא

ה לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש לו על גביו גובה ארבע אמות היה מעמידו בעליה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא נאמרו כל השיעורים האלו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם מתני' בבית והעליה של שנים לא יעמיד בעל הבית תנור בתוך הבית תחת עליתו של זה אלא אם כן יש לו על גבי התנור אויר גובה ארבע אמות בינו ובין התקרה ואם היה בעל העליה מעמידו בעליה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח כדי שלא יזיק את התקרה משום דתקרה תשמישתא דתרווייהו היא וכל חד מינייהו מיחייב לארחוקי מינה היזיקא משום פסידא דחבריה ולאו מיבעיא הבלא בתנוריה דבעל הבית היכא דאין על גביו גובה ארבע אמות דגיריה דתקרה הוא דהא לא מפסקי מידי בנתי' אלא אפי' הבלא דתנורי' דבעל עליה דאיכ' מעזיב' דמפסק' כל היכ' דאין תחתיו מעזיב' ג"ט גירי' הוא דאף ע"ג דמתחלא הסקו לאו גיריה הוא כיון דלא מיתסק תנורא עד דרמו ביה ציבי כמה זימני ואדמיסק תנורא לא סגיא דלא מטי לה הבלא לתקרה ובציבי דרמי קרוב לסוף הסקו הוי גיריה והאי תנא שמועינן שיעור הרחק' דתנור בין על גבי בעל הבית בין על גבי בעל עליה ואלו שיעור הרחקה דכירה גבי עליה קתני גבי בית לא קתני ומסתברא מדלגבי עלייה תולתא דשיעורא דתנור הוי גבי בית נמי שיעורא דכירה תולתא דשיעורא דתנור נמי הלכך לא יעמיד אדם כירה בתוך הבית תחת עלייתו של חבירו

אלא אם כן יש לו על גבה גובה שמונה טפחים ואם הזיק בכולן משלם מה שהזיק וליתא לדר' שמעון חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא אסיקנא לר' שמעון בשטה בפרק הבית והעליה

ו לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעים תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר

באמת ביין התירו אבל לא רפת בקר. מאי ולא רפת בקר ולא רפת בקר תחת אוצרו של חבירו באמת באוצר של יין התירו לפתוח חנות של נחתומין ושל צבעים תחתיו מפני שמשביחו אבל לא לעשות תחתיו רפת בקר מפני שמסריחו וריחא דאסר בכולהו באוצר של תבואה קאי אבל באוצר פירי איבעיא לן בגמרא ולא איפשיטא וכי תימא מאי איריא חנות של נחתומין ושל צבעין אפילו תנור דבעל הבית נמי ומאי איריא תחת אוצרו של חבירו אפילו תחת עליתו נמי התם בית על גביו גובה ארבע אמות שרי הכא אע"ג דיש על גביו גובה ארבע אמות נמי אסיר ומאי שנא משום דתנורו דבעל הבית אע"ג דכי יש על גביו גובה ארבע אמות נמי לא סגיא דלא סליק מיניה קוטרא והבלא עד התקרה כיון דלא תדיר היסיקיה לא נפיש הבליה לאזוקה לתקרה ואין צריך לומר לאוצר שעל גבה אבל חנות של נחתומין ושל צבעין איידי דתדיר היסקן נפיש הבליהו לאזוקי לאוצר והוא הדין לרפת בקר נמי משום ריחא וכי תימא אי הכי מאי איריא תחת אוצרו של חבירו אפילו תחת עליתו נמי דכיון דמטי הבלא לאזוקיה לאוצר שעל גבי תקרה כ"ש דמזיק לה לתקרה דמיקרבא טפי ולא מפסיק מידי בנתים לא דמי הזיקא דתקרה להזיקא דאוצר דאלו אוצר כל היכא דמטי ליה הבלא אע"ג דלא נפיש לאשחורה דתקרה לגבי אוצר היזקא הוא ואלו תקרה אע"ג דמטי ליה הבלא כמה דלא נפיש לאשחורה וכל שכן למדלק בה לגבי תקרה לא היזקא הוא

וכי תימא מכדי לא שנא חנות של נחתומין ושל צבעין ולא שנא רפת בקר כי מטי מיניהו הבלא או ריחא לאוצרו לאו מזומנא קמא מטי ליה הבלא ולא ריחא אלא לאחר זמן הוא דמטי ליה גבי חנות של נחתומין לבתר דנפיש הבלא וגבי רפת בקר לבתר דנפיש סירחא ואשכח דמעיקרא לאו גיריה נינהו ולאו גרמא דגיריה נינהו ואמאי מלי מעכיב וכי תימא כי קתני דמלי מעכיב לרבנן הא קיימא לן דבכוליה פרקין מו"ה ר' יוסי בר מהנך דפליגי בהו בהדיא ובשלמא חנות של נחתומין ושל צבעים לא קשיא דאע"ג דמהסקא קמא לא הוי גיריה כיון דבהסקי' דלקמיה דעביד בידי' מהני הבלא למהוי גיריה מעיקרא נמי מלי מעכיב כדפרישנא טעמא גבי תנור אלא גבי רפת כיון דלא מסרח' אלא לאח' זמן וכי מסרחא מימלא קא מסרחא הא לאו גיריה הוא ולאו גרמא דגיריה הוא גבי רפת נמי אע"ג דמזומנא קמא דמוקי להו לתורי התם לא מסרח זיבליהו ואפשר דאדמעייל להו להתם מינכדהי בזיבליהו מהכי לאשוקי ריחא לאוצר מיד הוה ליה גרמא גיריה כמעשה אחרון והוא הדין גבי אספסתא כדאמרינן לקמן דכרפת בקר דמיא אע"ג דלא מסרחא אלא לאחר זמן כיון דלבתר דמסרחה לא סגיא דלא מהפיך בה לכורך בהמתו אי נמי לאשוקה מהתם דלא ליתרען אשיתיה וסליק ריחא מיד על ידי מעשה אחרון הוה ליה גיריה

כללא דמילתא כל היכא דקביע היזקיה ויודע דסופו לבוא לידי מעשה אחרון דהוי גיריה אדגרמא דגיריה אע"ג דבמעשה ראשון לא הוי גיריה ולא גרמא דגירי' מעיקרא נמי מלי מעכיב עילויה אמעשה ראשון ולאו כל כמיניה למימר דלכי אתי לידי גיריה או

לגרמא

לנדמא דגיריה מסליק ליה דאי אמרת לכמה דלא הוי גיריה לא מסליק ליה לכי הוי גיריה אפסדיה לאוכר פסידא דלא הדר ואמטול הכי דינא הוא דמעכיב עליה מעיקרא ועוד שהרי מלאכתו מוכחת עליו דכיון דקביעה כי מתחיל בה לאו אדעתא דסליקה באמצע מלאכה קא מתחיל בה והא דמיא להיא דמקשינן בפרקין אפיסקא דמרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ותיפוק לי משום מיא ופרקי' תנא בארץ ישראל קאי דליכא מיא דכתיב למטר השמים תשתה מים דמשמע מינה דאי משום חולשא לארץ דצריך לאשקויי בידים לא הוה צריך למתנא זרעים וכיון דלא סגיא להו בלא מיא ותעידן זריעה מוכחא מילתא דסופיה לאשקוייה מעידן זריעה נמי מצי בעל הכותל לעכובי עליה דאי לא תימא הכי מאי קא קשיא ליה ותיפוק ליה משום מיא ואמאי אצטריך לשנויי תנא בארץ ישראל קאי דליכא מיא אפי' תימא בחולשא לארץ ותנא זרעים אצטריך לאשמועינן דאי משום מיא הוה אמינא כמה דלא אתי לאשקויי לא מצי מעכיב דמצי אמר אנא כי זרענא לאו אדעתא דאשקויי זרענא קמ"ל זרעים דכיון דאי אפשר לזרעים בלא השקאה כי אמר זרענא לא משקינא לא מהימן דמעיקרא אזריעה גופה נמי מצי מעכיב ומהאי טעמא צריך לאוקומה בארץ ישראל דליכא מיא לאשקויי בידי אדם מחמת שמעתין דאי בחולשא לארץ דצריך לאשקויי בידי אדם לא הוה צריך למתנא מרחיקין את הזרעים דכיון דאי אפשר להו בלא השקאה מעיקרא נמי אזריעה גופא מצי מעכיב ואף זו כיוצא בה והא דקתני שאמת ביין התירו משקאא הני מילי בארץ ישראל דמעלי ליה הבלא אבל חמרא דידן אפי' מרגא נמי קשי ליה הילכך כל היכא דקשי ליה הבלא לחומרא אפי' ביין נמי מרחיקין וכל היכא דלא קשי ליה אין מרחיקין

ז חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסין ולא מקול היוצאין אבל עושה כלים בתוך הבית ויוצא ומוכרן בשוק אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הרחים ולא מקול התינוקות ודוק' בתינוקו' של בית רבן כדבעינן למימר קמן והאי דקא נקיט רישא טעמא משום דאינו יכול לישן הוא הדין דיכיל למימר טעמא משום היזק ראיה אי נמי מפני שמרבה עליהם את הדרך אלא חד מתרי תלתא טעמא נקיט אי נמי דטעמא דשינה אלים ליה טפי דכייל מילי דלא כייל היזק ראיה אי נמי משום שירכא דסיפא נקטא כדבעינן למימר קמן גבי בריתא דמי שיש לו בחצר השותפין

ח מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות ומשקנא הכי קאמר מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ברחוק ארבע אמות מכומכמות לא יסמוך לו כותל אחר כנגדו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות שנמצא שצריך להרחיק ארבע אמות מכותלו הראשון שהיה סמוך לכותל חבירו כדי שיהא בין שני כותליו הסמוכין לכותל חברו מקום פנוי כשיעור דרך היחיד כדי שיהא נידש ברגלי אדם וברגלי בהמה מאי טעמא דושא דהכא מעלי לתתא לכותל חבירו דכיון דאחזיק ליה חבירו בבנין ההוא כותל זכתה ליה בשמונה אמות הסמוכות לו שלא יהא רשאי לחבירו לסמוך לו כותל אחר בתוך שמונה אמות אלא ברחוק ארבע אמות דדושא בשמונה אמות הסמוכות לכותל מעלן ליה לכותל והאי דמי לדיכא דחלון דזכה ליה בארבע אמות שכנגדו שלא יאפיל וכדיכא דמזחיל' בארבע אמות שכנגד' כדי שיהא זוקף את הסולם וכי תימא אם כן קמא נמי לא לסמוך אלא כדי ברחוק שמונה אמות לא קשיא דכיון דשביק ליה סמוך לכותל

שיעור דרך ושביק ליה אחורי כותל התמיכ' נמי שיעו' דרך שמאן דהוו כולהו ח' אמות פנויות דמי

ט החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד"א כלומ' שהבא לסמוך להן כותל צריך להרחיק מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד"א מלמעלה שלא יציץ מראש הכותל ויראה מלמטן שלא יעמוד על ראש הכותל ויראה לפיכך צריך שיהא ראש הכותל גבוה מן החלון ד"א או נמוך ממנו ד"א ויהא רחוק מכנגדו ד"א כדי שלא יאפיל ואע"ג דאוקימנא בגמ' בבא לסמוך מן הצד משתי רוחות שצריך להרחיק מן החלון ד"א לאו למימרא דמכנגדו לא מחייב לארחוקי אלא למימרא דמכנגדו דאע"ג דליכא חלון נמי מיחייב לארחוקי משום דושא ודוקא בעיר חדשה אבל בעיר ישנה דלא בעיא דושא אי איכא חלון מיחייב לארחוקי מכנגדו ד"א ואי לא לא כדבעינן למימר קמן

י מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמיה ואת הכותל מן המזחילה ד"א כדי שיהא זוקף את הסולם כלומר כדי שיהא בעל המזחילה זוקף את הסולם בחלקו לתקן את המזחילה דכיון דאחזיק בההיא מזחילה זכה ליה בארבע אמות הסמוכות לה להא מילתא ודוקא היכא דהוה ליה לבעל המזחילה זכות' מוכחא אחריתא במקום הסמוך לכותל המזחילה מאבראי למיעל להתם ואפי' כלא דשקיל כרעא ומנח כרעא דאע"ג דאחר ד"א הסמוכות לכותל דחבריה ניכהו כיון דאית ליה לבעל המזחלה דרך למיעל להתם לתקונה למזחילה מהאי זכותא דמעיקרא מכי אחזיק למזחילה הקנה ליה זכותא בד"א הפנויות הסמוכות להא מילתא למהוי פנויות לזקיפת הסולם ולית ליה למריהו רשותא בנויהו אלא למאי דמשתמשי אבל למבנא התם כותל לא משכחת לה במוכיח מזחילה לקרקע עולם ואח"ך בא חבירו והחזיק בקרקע הסמוך לה מחוכה לה אי נמי בכונס לתוך שלו ומוכיח וה"ה לכל היכא דאית ליה זכותא לבעל המזחילה למיעל למקום הסמוך לה מבראי אבל כי החזיק במזחילה לא הויא ליה זכותא למיעל לההוא דוכתא אע"ג דאחזיק במזחלה לא קני דרך ולא זכותא ברשותא דחבריה למיעל להתם לתקונה למזחילה מילא בטיל ליה טעמא דזקיפת הסולם מיבעי לתקונה למזחלה מהך ניסא דכפשיה הוא דמתקן לה והוא הדין היכא דהויא לה זכותא בההוא דוכתא דסמיך לכותל המזחלה מהו הוה ליה לחבריה כותל בתוך ד"א למזחילה דלא מהניא ההיא חזקה אלא מן המזחילה ועד מקום הכותל הסמוך לה אפילו חוץ לכותל אע"ג דקאי בתוך ארבע אמות לא חדא דהא לית לה דרך למיעל להתם לתקונה למזחילה ועוד דאי נמי הוי ליה דרכא למיעל להתם כיון דמפסיק כותל בינ' בינ' לא מהניא ליה זקיפת הסולם בתיקון המזחילה ולא מידי

יא מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא א"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח ר' יהודה אומר בית ארבעת כורין במלא שגר היונה ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו הא דקתני רישא מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה מסקנא משום גזל זרעים נגעו בה כדבעינן לברורי לקמן ואמטול הכי מסתברא דהני חמשי' דקתני לאו מחומת העיר נינהו אלא מסוף שדותיה של עיר היא דמשחינן להו וסופא קתני לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא א"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח מהאי טעמא נמי הוא ובשדה קאי שצריך להרחיק משדה חבירו חמשים אמה לכל רוח ואם לקחו הכינן קרוב לשדות העיר בבית רובע הרי הוא בחזקתו ומה בין

השבעים הראשונים ללוקח דהלו בעלים הראשונים. היכא דלא טעני בריא לי דרא' ונתק ואיפים אי נמי דכיסי' מעיקר' לבעל השדה ואיפים אע"ג דאחזיק ביה בהאי שובך במה שנים לא הויא חזקה ואלו לוקח לא בעי טענה אלא אע"ג דאמר הכי הכי זבין לי לא ידענא אי איפים ליה בעל השדה למוכר ואי לא איפים ליה הויא חזקה. ולוקח בג' שנים דלא אשכחן דקימא חזקה שלא בפניו. בפחות מג' שנים וליתא לדר' יהודה

יב ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו נמצא בין שני שובכין קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו מחצה על מחצה שניהם יחלוקו אוקימנא למתני' במידדה דכל המדדה אינו מדדה יותר מחמשים אמה ואמטול הכי חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו דלאו מהאי שובך נפק וסופא דקתני נמצא בין שני שובכין קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו דוקא בתוך חמשים אמה לשניהם אבל חוץ לחמשים אמה הא קתני הרי הוא של מוצאו ואפילו בתוך חמשים אמה לשניהם נמי דוקא בששניהם שוין בישוב אבל היכא דחד מיניהו נפיש אע"ג דמיקרב לאידך טפי הא קיימא לן רוב וקרוב הלך אחר הרוב כדבעינן למימר קמן

יג מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשי' אמה אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה. מאי טעמא משום נויי העיר ולית הלכתא כאבא שאול אלא ל"ש אילן מאכל ול"ש אילן סרק עשרים וחמש אמה לבד מחרוב ושקמה

יד אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים מאי טעמא דכיון דודאו למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה קוץ ודמי אמרינן ליה איתי ראיה ושקול וכן כל כיוצא בזה

טו מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אלא א"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח ומרחיק מנטיעותו של חבירו ומנירו כדי שלא יזיק אמקה רב אשי מה טעם קאמר מה טעם לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה פנוי לכל רוח כדי שיהא מרחיק שמנטיעותיו מנטיעותא של חבירו ומנירו בכדי שלא יזיק

יו אין עושין בורסקי אלא למזרח העיר ר' עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה חוץ מן מערבה ומרחיק חמשים אמה ומסקנא דר' עקיבא הכי קאמר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כלל מפני שהיא תדירה בתפלה קסבר שכינה במערב אשכחנא השתא דבין לרבנן בין לרבי עקיבא כולהו סבירא להו שכינה במערב מיהו רבנן סברי כי היכי דלא עבי' במערב משום כבו' שכינה הם הכי נמי לא לעבי' בצפון ובדרום משום דסמיכי למערב ור' עקיבא סבר לכל רוח הוא עושה ומרחי' ן' אמה חוץ ממערבה ואינו עושה של עיקר וקי"ל כרבנן

ונש"מ דאין עושה בורסקי אלא למזרח העי' ומרחיק חמשים אמה כדקתני ריבא מרחיקין את הבורסקי מן העיר חמשים אמה ודברי הכל היא למר דאית ליה ולמר כדאית ליה והנ"מ חוץ לעיר אבל בתוך העיר כלל כלל לא דהשתא מן העיר מרחיקין בתוך העיר ליקום ולעבי' וכי תימא ולעביד למזרח העיר בסופה לא ס"ד דהשת' היכא דבעי למעב' מאכראי סמוך לקרן לכוגית מזרחית אי נמי סמוך לקרן דרומית מזרחית לא שבקינן ליה השתא דעבי' מגואי בין רוח לכוגית ודרומית לא כל

יז מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים ור' יוסי מתיר בחרדל מאי משרה דוכתא דתרו ביה כיתנא כדאמרי' התם פועלי' להעלות פשתנו מן המשרה ושני ריחיה כדתנן ולא יתכסה לא במים הרעי' ולא במי המשרה ואמטול הכי מזקי ליה לירקא וה"ה לשאר מים הרעים וכרישין נמי קים להו לרבנן דמזקי להו לבצלים וחרדל דמזיק להו לדבורים מחמת דאכלי ליה הוא כדאמרינן בפ' המוכר את הספינה מתוך שכיכן חד חוזרות ואוכלות את דובשן והני הרחוקות דהאי מתני' לאו שוו שעוריהו להדדי אלא כל חד וחד כדי שלא יזיק אפילו לאחר זמן הוא ור' יוסי מתיר בחרדל וה"ה למשרה וירק וכרישין ובצלים דכל היכא דלא הוי גיריה על הניזק להרחיק את עצמו והני כולהו לאו גיריה נינהו ואפי' היכא דסמיך משרה וכרישין לתיגר כיון דאיכא מכר דמפסיק ביני ביני מפסק פסיקיה גיריה חרדל נמי כיון דלא משכחי ליה דבורים עד דפרי לאו גיריה הוא ותמקנ' דרבי יוסי לדבריהם דרבנן קאמר לדידי על הניזק להרחיק את עצמו במידי דלאו גיריה ואפילו משרה וירק נמי לא בעו רחוקי אלא לדידכו דאמריתו על המזיק להרחיק את עצמו תינח משרה וירק וכרישים ובצלים דהני מזקי הני והני לא מזקי הני אלא חרדל ודבורים תרויהו מזקי אהדדי ורבנן דבורים לחרדל לא מזקי אי בבניתא לא משכחא ליה ואי בטרפא הדר פארי וקי"ל כרבי יוסי הילכך ל"ש משרה וירק ולא שנא כרישין ובצלים ולא שנא חרדל ודבורים אין מרחיקין דלאו גיריה נינהו ועל הניזק להרחיק את עצמו

יח מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלן בין מן הצד אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים ואם האילן קדם לא יקוץ ספק זה קדם ספק זה קדם לא יקוץ רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודם לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו טעמא דהא מתני' משום דאזלי שרשי אילן ומזקי ליה לבור דקים להו לרבנן דעד עשרים וחמש אמה אזלי שרשין לכל רוח טפי לא אזלי ובחרוב ובשקמה דאלימי טפי ואזלי שרשין דידהו טפי חמשים אמה והא דקתני בין מלמעלן בין מן הצד הכי קתני בין שאחד מהן למעלה במקום גבוה מחבירו בין מן הצד דמשמע בשוה דמ"ת דאפילו בור למעלה ואילן למטה מרחיקין וקאמרינן טעמא בגמ' מפני שמחלידין את הקרקע ומלקין קרקעיתא של בור אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים ואם האילן קדם לא יקוץ ומאי שנא מדעיר דקתני אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים ואם האילן קדם קוצץ ונותן דמים שאני הזקא דרבים מהיזקא דיחיד ספק זה קדם ספק זה קדם לא יקוץ דכיון דודאי לאו למיקץ קאי כדקתני אם האילן קדם לא יקוץ ספיקו נמי לא אמרינן ליה קוץ דהעמד אילן על חזקתו ואיתור איהו קדים רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודם לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו במאי קמיפלגי רבנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו ואפילו במידי דלאו גיריה ורבי יוסי סבר כל היכא דלאו גיריה על הניזק להרחיק את עצמו או יקבל הזיקו והכא נמי לאו גיריה הוא דבעידנא דקא נטע לא קא מזיק ליה לבור דאכתי ליתינהו לשרשין דמזקי ליה ומליעתא דקתני אם הבור קדם קוצץ ונותן דמים מטעמא דלאו גיריה הנא דאע"ג דאית להו לרבנן על המזיק להרחיק את עצמו ואפילו במידי דלאו גיריה הני מילי לכתחלה דלית ליה פסידא אלא לארחוקי בעלמא אבל בדיעבד דכי' קיץ אית ליה פסידא אפסודיה ממוניה לגמרי במידי דלאו גיריה

גירה לא אפסדוה רבנן וסופא דקתני אם האילן קדם לא
יקוץ מסכחת לה בסדה סאינה עסויה לבורות אי נמי
בלוקח כדבעינן למימר קמן ורבי יוסי סבר אע"פי סהבור
קודם לאילן לא יקוץ דלא מיבעיא כדאיעבד אפילו לכתחילה
נמי מצי נטע סזה חופר בתוך סלו ואיפסיקא הילכתא כר'
יוסי וס"ת דעל הניזק להרחיק את עצמו ודוקא במידי דלאו
גיריה והני הרחקות כולהי דתנן בהאי מתניתא דלא פליג
עליהו רבי יוסי דברי הכל ניכהו דגיריה ניכהו או גרמא
דגיריה ומאי דלא הוי גיריה דכותל ולא גרמא דגיריה הוי
גיריהו דסלסה טפחים דמסתעבדי ליה לכותל דומיא דלא
יסמוך לו כותל אחר ומרחיקין את הכותל מן המזחלה ומאי
דדמי להי דלאו מסום גיריה ולאו גיריה הוא אלא מסום
דכל חד מיניהו קנא ליה זכותא בטלמא ברסותא דחבריה
נהאי מילתא כדברירנא לעיל

יט ומסעינן מדתנא קמא דכל היכא דודאו לאו
למיקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קוץ
וכן כל כיוצא בזה

ך לא יטע אדם אילן סמוך לסדה חבירו אלא
אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות אחד
גפנים ואחד כל האילן היה גדר בנתים זה סומך לגדר וזה
סמוך לגדר היו סרסים יוצאין לתוך סל חבירו מעמיק ג'
טפחים כדי סלא יעכב את המחריסה היה חופר בור סיח
ומערה קוצץ ויורד והעצים סלו הני ארבע אמות דרתני
אוקימנא עבודת הכרם כדי סלא יצטרך ליכנס לתוך סדה
חבירו בסעת עבודת הכרם ומאי סנא ארבע אמות כדי
סיעבור בקר וכליו לחריסה כדמיברר בפרק המוכר את
הספינה ולא תימא הני מילי לטעמיהו דרבנן אלא אפילו
לרבי יוסי דאמר על הניזק להרחיק את עצמו הכא מודה
הוא דסמוך לנטיעה נמי בעי עבודה והוו להו גיריה ועוד
דכי איכא לפלוגיה בין גיריה ללאו גיריה היכא דאזיל
הזיקא ממילא לאחר זמן אבל היכא דעייל איהו גופיה
ברסותא דחבריה אפי' רבי יוסי מודה דלא מצי עייל הילכך
מעיקר' נמי דינא הוא דמעכיב עילויה למיעבד מידי דמצרי'
ליה למיעל ברסותא דחבריה כי היכי דלא ליתו לאינצויי
ועוד כי היכי דלא להזיק עילויה תדע דהא עברו בה
במעסה דרבא בר רב חנן ורב יוסף דסמעת מינה דדברי
הכל היא ואפילו לרבי יוסי כדבעינן למימר קמן

כא אילן סהוא נוטה לסדה חבירו קוצץ מלא
המרדע על גבי המחריסה ובחרוב ובסקמה
כנגד המסקולת בית הסלחין כל האילן כנגד המסקולת אבא
סאול אומר כל אילן סרק כנגד המסקולת טעמ' דהאי מתני'
מסום היזקא דענפים הוא דמעכבי ליה לאורס להריס את
המרדע סהוא תלמד הבקר כסהוא צריך להכותם להנהיגם
לחריסה ולפיכך צריך לקוץ מהן כלפי קרקע כדי סיסאר
פנוי מן הקרקע ולמעלה כמלא גובה המרדע בסמעמיד
אותו על גבי המחריסה דקיס להו לרבנן דכי מגבה ליה
חורס למרדע למחיניהו לתורי לא צריך לאגבוהיה טפי
מן הכין ובחרוב ובסקמה סענפיהן מרובין ומטוכין ורוב
הצל קסה אפילו לפית הבעל קוצץ כנגד חוט המסקולת סל
בנאין סהאבר תלוי בו ומכוונין בו את הבנין סלא יהא נוטה
לכאן ולכאן סרואין כאלו חוט זה תלוי על גבי המצר מראש
האילן ועד הקרקע בכיוון וקוצץ כל מה סהוא יוצא מן
החוט ולחוץ בית הסלחין כל האילן כנגד המסקולת
סאפילו כל מועט קסה בית הסלחין אבא סאול אומר כל אילן
סרק סאינו עוסה פירות כנגד המסקולת ואפי' בסדה הבעל
סלא אמרו לקוץ מלא המרדע בלבד אלא באילן סהוא עוסה
פירות ואסיקנא דאבא סאול אריסא קאי דקתני קוצץ מלא
המרדע על גבי המחריסה בין אילן מאכל בין אילן סרק
לבד מחרוב וסקמה דדיניהו כנגד המסקולת ומדלא מפיק
מכל אילני סרק אלא סקמה מכלל דסאר אילני סרק לבד
מסקמה מלוא המרדע בלבד ואתא אבא סאול למימ' דכל אילן
סרק כנגד המסקולת וקיימא לן כסתם מסנה וסמעינן מינה
דאחד מבני מבוי סרצה להוציא בו זיזין למעלה מגמל
ורכבו מוציא ואין חבירו מעכב עליו דכיון דמבוי לא קאי
למבנא ביה מיד בקרקעיתו אלא למיעל ולמיפק מיניה הוא
דקאי לא יכיל לעכובי אחבריה היכא דבעי לאסתמוסי
באוירא דמבוי אלא היכא דמעכיב עליה תסמיסתיה דמבוי
אבל היכא דלא מעכיב עליה תסמיסתיה דמבוי מצי מפיק
דהא אילן הנוטה לסדה חבירו דנפקי ענפים דידיה לרסותא
דחבריה ולית ליה לבעל הסדה למיקץ אלא מלא המרדע
על גבי המחריסה מאי טעמא לאו מסום דתסמיסתא דסדה
לא קימא אלא לחריסה וזריעה כל היכא דמעכבי ענפי' עליה
חד אספא מצרכי חריסה וזריעה מצי קאיץ וכל היכא דלא
מעכיב עליה מיד מצרכי חריסה לא מצי קאיץ ואף ע"ג
דכוליה סדה מתהומא ועד רקיעא דמריה היא ותנן נמי
באידך מתני' כי האי גוונא היו סרסין יוצאין לתוך סדה חברו
מעמיק סלסה טפחים כדי סלא יעכב את המחריסה הא
טפי לא קאיץ אלא היכא דחפר בורות סיחין ומערות דהני
נמי צורך עבודת הסדה ניכהו דאי לאו הכי לא מצי קאיץ
ואע"ג דארעא דנפסיה היא וכל כן מבוי דכולהו כי הדדי
ניכהו ותנן נמי אילן סהוא נוטה לרסות הרבים קוצץ כדי
סיהא הגמל עובר ברוכבו ודינא דמבוי כדינא דרסו' הרבים
הוא להאי מילתא דתרויהו לא קימי אלא לתסמיס' דהוי למטה
מגמל ורוכבו

כב אילן סהוא נוטה לרסות הרבים קוצץ כדי
סיהא הגמל עובר ברוכבו רבי יהודה אומר
טעון פסתן או זמורות רבי סמעון אומר כל האילן כנגד
המסקולת מפני הטומאה ומסקנא דסיעורא דרבנן נפיס
מדרבי יהודה ורבי יהודה אמר לך מסום גמל ורוכבו אפסר
דגחין וחליף ולא מיתזק ורבנן סברי דזימנין דטריד ולא רמי
אדעתיה ומיתזק וקימא לן כרבנן דאמרי כדי סיהא הגמל
עובר ברוכבו ולא סגיא להו בגמל טעון פסתן או חבילי
זמורות והוא הדין גבי זיזין לא סנא גבי רסות הרבים
ולא סנא גבי מבוי דתסמיסתא דתרויהו למטה מגמל ורוכבו
היא והא דאמר רבי סמעון כל האילן כנגד המסקו' מפני
הטומאה פריסנא מפני אהל הטומאה סמא יעבור תחתיו
ויאהיל על העוברין עמו וליתא לדר' סמעון

סליק פירקא דמתניתין

פרק לא יחפור דף י"ז ע"ב

כג והא דתנן לא יחפור אדם בור סמוך לבורו
סל חבירו אלא אם כן הרחיק מכותלו סל
חבירו סלסה טפחים. וסד בסיד אקסי' עלה פתח בבור וסיים
בכותל ליתני אלא אם כן הרחיק הבורו סל חבירו ג' טפחים
אמר אביי ואי תימא רב יהודה מכותל בורו סנינו ומאי קמ"ל
הא קמ"ל דכותל בור סלסה טפחים נפקא מינה למקח
וממכר כו' הכי אסכחנן להא סמעתא בכולהו נוסחי דילן
וגירסא דרבינו סלמה ז"ל פתח בבור וסיים בכותל אמר
אביי ואי תימא רב יהודה מכותל בורו סנינו וליתני אלא
אם כן הרחיק מבורו סל חבירו סלסה טפחים הא קמ"ל דכותל
בור סלסה טפחים והני תרי גירסי לחד טעמא סלקי לגירסא

קמא דגרסינן מאי קמ"ל מתמה כי קשיא ליה למוניה דגמרא מטעמא דקושיא קמא דהוה ליה למיתנא אלא אם כן הרחיק מבורו של חבירו שלשה טפחים הא קשיא לי דאי מטעמ' אחריני הוה ליה לפרושי מאי קא קשיא ליה והכי פירושא כאן בבור דקתני סמוך לבורו של חבירו ומיי' בכותל דקתני שלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו דמשמע כותל הבנוי ע"ג קרקע כגון כותל בית וכי וכה בו ליתני אלא אם כן הרחיק מבורו של חבירו שלשה טפחים וכי קתני רישא לא יחפור משום סיפא דסמוך לבורו של חבירו הוא דקתני אמר אביי ואי תימא רב יהודה מכותל בורו שנינו כלומר דהאי מכותלו דקתני לאו אכותל דעלמא קאי אלא אכותל הבור קאי שגם הראשון הוזקק להרחיק שלשה טפחים מן המצר והן הן נקרין כותל הבור ונמצאו ששה טפחים מחלל בורו של זה לחלל בורו של זה שלשה מהן כותל לבורו של זה ושלשה כותל לבורו של זה וכן של בורו דראשון הוא ניהו דקרי תנא מכותלו של חבירו ומאי קמ"ל דאיכפל למתני מכותלו ולא קתני מבורו אי לאשמועינן דלא זניא ליה לארחוקיה שלשה טפחים מחלל בורו דראשון אלא מכותל בורו דהיינו מן המצר ליתני מבורו והכא ידענא דלית ליה לארחוקיה מן המצר אלא ג' טפחים בין ארחיק ראשון מן המצר שיעור הרחקה דהיינו שלשה טפחים בין לא ארחיק לא מידי דאי אית ליה כותל לבורו של חבירו כגון היכא דארחיק קמא שיעור הרחקה כי הוה תני נמי מבורו ממילא שמעינן דמכותל בורו קאמר דאי מחלל הבור נמצא שאין זה כונס לתוך שלו כלום ולא מקריא הרחקה אלא היכא דכונס לתוך שלו ומרחיק ששה טפחים מן היסוד דכולהו מחלל בורו של זה לחלל בורו של זה ששה טפחים ואי דסמך קמא בצד המצר כי טעמיה דאביי אי נמי בשדה שאינה עשויה לבורות ואפילו לרבא כיון דלית ליה לראשון כותל מדיליה בשלשה טפחים מחלל הבור סגיא ליה דהוו להו שלשה טפחים מן המצר כדבעינן לברורי קמן ומהדרינן הא קמ"ל דכותל בור שלשה טפחי' ממאי מדקתני מכותלו דמשמע מכותל בורו דשמעת מינה דראשון נמי הוזקק להרחיק מן המצר שיעור כותל לרבא דאמר הבא לסמוך בצד המצר אינו סומך כדאית ליה ולאביי דמוקים לה למתני' בשבאו שניהם לחפור בבת אחת כדאית ליה וכיון דתרויהו באתו לארחוקי מן המצר על כרחיך תרויהו כהדדי ניניהו וכהדדי באתו לארחוקי דכי היכי דהאי בתרא בעי ארחוקי מן המצר ג' טפחים קאמר נמי ג' טפחים ומיהכפל לאשמועינן דראשון נמי הוזקק להרחיק מן המצר ולא אצטריך לאשמועינן שיעורא גבי הרחקה דידיה אלא שיעור כותל בורו ממילא שמעת דכותל בור שלשה טפחי' ואמרי לה נמי מדקרי לה להרחק' דת' כותל למאי נפקא מינה למקח וממכר כדמפרש ואזיל ובדין הוא דהוה יכיל לתרוצא הא קמ"ל דהבא לסמוך בצד המצר אינו סומך כדדייק מינה לקמן לרבא דמוקים לה אפי' בדקדים קמא לחודי' כדאית ליה ולאביי דמוקים לה בשבאו שניהם לחפור בבת אחת כדאית ליה אלא כיון דלא מכרעא מילת' ממתני' אי כרבא אי כאביי לא ניחא ליה לאוקומי מתניתין ולא מימריה דרב יהודה בפלוגתא אלא במילתא דסלקא אליבא דכולי עלמא כדברירנא הדין הוא פירושא דהא שמעתא בלא קושיא ובלא ספק ואזינן מאן דפריש לה הכי ומאי קמ"ל ליתני אלא אם כן הרחיק מבורו של חבירו ששה טפחים ולא דייק הדא דמסתמא כי קשיא ליה מאי קמ"ל מטעמא דקושיין קמא קא קשיא ליה ועוד דאי תנא מבורו של חבירו ששה טפחים לא הוה ידענא הני ששה טפחים אי לתרויהו ניניהו כדקימא לן ואי לכל חד מיניהו דהו"א דשיעור הרחקה לכל חד מיניהו ששה טפחים ומתני' בדסמיך קמא בצד המצר דמחייב בתרא לארחוקי מחלל בורו דראשון ששה טפחים אבל הבא לסמוך מתחלה בצד המצר אליבא דרבא אי נמי בשבאו שניהם לחפור בבת אחת ואפי' לאביי הוה אמינא כל חד מיניהו מיחייב לארחוקיה מן המצר ששה טפחים הלכך ליתיה להאי פ ואיכא לירושא דמפרשי לה הכי ומאי קמ"ל דקתני מכותלו דמשמע דבכותל דעלמא קאי ולא קתני מכותל בורו הא קמ"ל דכותל בור ג' טפחים דלהכי תנא מכותלו סתמא לאשמועינן דשיעור דכותל בור ככותל דעלמא דמי דלא גרע משלשה טפחים כדתנן בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה והאי פירושא נמי לא מסתבר הדא דמסתמא כי קשיא ליה מאי קמ"ל מטעמ' דקושיין קמא קא קשיא ליה ועוד דלאו אורחיה דגמרא לאקשויי אמאן דתני לשון קצרה אמאי לא תנא לישנא אריכא וכיון דמכותלו נמי מכותל בורו משמע מכותלו עדיף דקימא לן לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה ועוד דאי האי תניא לפחות משיעורין קא נחית כותל לבנים לאו פחות משיעורין הוא דכי קתני ליה התם במקו' שנהגו הוא דקתני ואי משום מקום שנהגו הא קתני שוכא הכל כמנהג המדינה ופריכא לאיתויי באתרא דנהיגי בהוצא ודפנא אלא מחורתא כדפרשינן ועיקרא נפקא מינה למקח וממכר כדתניא האומר לחבירו בור וכותליה אני מוכר לך צריך שיהא מקום הכותל שלשה טפחים וה"מ דוקא דאמ' ליה בור וכותליה אבל אמר ליה בור סתמא מצי א"ל שמא בעלמא אמרי לך והוא הדין במאן דמזבין ליה חצר לחבריה ונמצאו כותלים החיצונים שאינם אלא לחצרות שסביבותיה דלא מצי א"ל חצר וכותליה זבינת לי ·

כך איתמר הבא לסמוך בצד המצר כלומר הבא לסמוך בורו תחלה לצד המצר בזמן שאין שם לחבירו בור אה' אביי אמר סומך רבא אמר אינו סומך עד דמרחיק שלשה טפחים אביי אמר סומך דהא לית ליה לחבריה השתא בור קרוב למצר דליתזק מיניה האי ורבא אמר אינו סומך דאמר ליה קא מכפית לה לארעאי עד שלשה טפחים סמוך למצר ולא חזיא למהוי כותל לבור ואע"ג דהשתא לית לי להאי הפרנא בורי סמוך למצר ומצטריכנא לארחוקי מן המצר ששה טפחים כשיעור שני דאי לא מרחיקנא ששה טפחים רפיא לי ארעא ולא חזיא לבורו כדמפרש ואזיל ואפיקנא בשדה שאינ' עשויה לבורות כגון שדה בית הבעל דסגיא לה במיא דמטרא ולא צריכא בור למכנס לה מיא דברי הכל סומך ולא מצי חבריה למימר ליה כי היכי דאת אימלכת ואפרת אע"ג דאין עשויה לבורות דהא תרויהי אחד מכרא קימן וכהדדי ניניהי אנא נמי מימליכנא ואפרנא דכיון דאין עשויה לבורות ואפתי לא אימלך למעבד בה בור זה נהנה וזה לא חיסר הוא דהא לא קא מפסיד לה לארעא דחבריה מתשמישא דעבידא ליה כי פליגי בשדה העשויה לבורות כגון שדה בית השלחין דלא סגיא ליה במיא דמטר' שא צריכא לאשקוייה תדירא ובעיא בור למכנס לה מיא דאביי אמר סומך אפי' לרבנן דאמרי מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה דאלמא על המזיק להרחיק את עצמו אפי' במידי דלאו גיריה כגון שרשי אילן דלא מזקי ליה השתא לבור דהא ליתניהו השתא אלא לאחר זמן התם הוא דבשעתא דקא נטע ליה לאילן המזיק איתיה לבור הניזק הכא בשעתא דקא חפר ליה לבור המזיק ליתי לבור הניזק ורבא אמר אינו סומך אפילו לרבי יוסי דאמר התם זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אלמא כל מידי דלאו גיריה אע"ג דמטי ליה היזקא לאחר זמן על הניזק להרחיק את עצמו אם רצה

דאלו

דאלו מזיק לא מיחייב לאו הוקיבהת' משום הזיקא דלאהר ומן הני מילי התם דבעידנא דקא נטע ליה לאילן ליתינהו לשרשין דמזקי ליה לבור אלא מלי אמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעאי מחמת דנירא כל זימנא וזימנא מחמת המרה ותו לא חזיא לבורות והוו להו גיריה ולאו משום אללו של בור קא קפיד דאדרבא כל היכא דרפיא ארעא טפי רכיכא למחפר בה טפי אלא משום כותל הבור קא קפיד דכל היכא דרפי לא חזי למהוי כותל לבור דמיבלעי ביה מיא ואתי נמי לאינכולי הלכך אע"ג דבעידנא דקא חפר ליה ליתיה לבור כיון דאיתה לארעא גופא דמיתזקא הזיקא דקא ממעיט לה מתמתיא דטבירא ליה גיריה הוא ואמטול הכי מיחייב לארחוקי שלשה טפחים דקים להו לרבנן דהזקא דמרפי לה לארעא דמיכא ליה לא מטי אלא עד שלשה טפחים דא"כ הוה ליה לארחוקי טפי מן המכר ומלא מיחייב לארחוקי טפי משלשה טפחים כדבעינן לברורי לקמן ש"מ דהאי הזקא לא מטי אלא עד שלשה טפחים דאי הוה מרחיק שלשה טפחים מן המכר לא הוה מרפי לה לארעא לארעיה כל עיקר ואי הוה בעי חבריה למחפר בירא אחרינא מהך גיסא בלד המכר לא הוה כריך לארחוקי אלא שלשה טפחים דהיינו מכותל בורו של חברו דאשתכח דכל חד מינייהו מרחיק היזיקיה מכותל בירא דחבריה שלשה טפחים לא שנא היזקא דמרה ול"ש הזקא דמיא והשתא דסמיך קמא בלד המכר מרפי להו לשלשה טפחים דמאידך גיסא לבד ממאי דרפו מחמתיה דמריהו כי חפר ליה לביריה ומלטרף היזקא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומחלחלי לה לארעא ולא חזיא למהוי כותל לבור וכ"ש למהוי כותל בין שני בורו' ותו לא יכיל למחפר בירא אחרינא ברחוק שלשה טפחים מן המכר כדמעיקרא אלא רחיק ליה הזיקא לארחוקי שלשה טפחים מחלל הבור הסמוך למיכר ואשתכח דקא מפסיד ליה שלשה טפחים מארעיה וקימא לן כרבא ואליבא דהאי ל"ב דסוגיין דל"ב וקי"ל נמי דאביי ורבא הלכה כרבא בר מ יע"ל קג"ס מיהו ע"כ לא קאמר רבא אלא לארחוקי מן המכר דאי לא מרחיק הוי גיריה אבל למיסר בסיד לא מיחייב עד דהוי ליה לחבריה בור סמוך למכר ברחוק שלשה טפחים דבשלמא לענין מסמך למכר כיון דמטי היזקא דמרה לרשותא דחבריה מיד בעי אחזוקי אבל גבי סר בסיד דמשום היזקא דמיא הוא ולאו גירי דרשותא דחבריה הוא על כרחיך כי מחייב אליבא דרבי הטעמא דשלשה טפחים הסמוכין לכותל בורו של חבירו דמשתעבדי ליה לכותל הוא דמיחייב והני מילי היכא דאיתיה לבור אבל היכא דליתיה לבור לא שייך האי טעמא כלל ומאן דמותיב תיובתא לקמן מסלע הבא בידים דסבר לאוקומ' בזה אחר זה ואפי"ה קתני וסד בסיד לטעמא דרבנן קא מותיב כדבענן לברורה בדוכתא ומקשינ' עלה דאביי תנן לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו אלא א"כ הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים ואיתמר עלה אמר אביי ואיתימא רב יהודה מכותל בורו שנינו דשמע מינה דקמא נמי אי איחייב לארחוקי מן המכר כשעור כותל בורו חדא דאי לאו דארחיק לא הוה מיקרי כותלו ולא כותל בורו דלאו כותל דידיה הוא אלא מארעה דבר מכרא ועוד דא"כ לא הוה מיחייב שני לארחוקי ג"ט אלא מחלל בורו דראשון דאלו כותל דשותא דשני הוא והוה ליה למיתני מבורו אלא לאו דארחיק ואי לאו דמיחייב אמאי הרחיק ועוד הנא דמתני' אהאי איכפל למיתני מכותלו וכי תימא לאשמועינן שו שלשה טפחים ההיא נמי מהאי טעמא דמיחייב לארחוקי שיעור כותל הוא דאתיא לן דאי לאו הכי לא יכלת למשמע מינה דכותל בור שלשה טפחים הוא דארחקת הרשות לאו

מידי דקיץ הוא בשלמא לרבא דאמר הכא לסמוך בצד המכר בשדה העשויה לבורות אינו סומך ניחא דמוקמא ליה מתניתין בש"ה העשויה לבורות אלא לליבנא בגרא לאביי דאמר אפי' בשדה העשויה לבורות סומך קשיא אמר לך אביי מתני' בשבאו שניה"ם לחפור בבת אחת דכיון דתרויהו כהדדי ניכהו תרויהו בעו רחוקי מן המכר שלשה טפחים דלא ליזקו אהדדי שנמצא כל אחד מהן מרחיק מכותל בורו של חבירו שלשה טפחים דע"כ לא פליג אביי בשדה העשוי' לבורות אלא מטעמא דבעידנא דקא חפר ליתיה לבור הניזק אבל היכא דבאו שניהם לחפור בבת אחת כל מרא ומרא דמחי כל חד מינייהו איתיה לבירא דחבריה ומתני' דקתני סמוך לבורו של חבירו לאו אחד מינייהו בלחוד קאי דמשמע כא קדים בירא דאידך אלא אכל חד מינייהו קאי דכי אתו תרוייהו למסמך למכר לא לסמוך חד מינייהו עד דמרחיק מכותל בורו של חבירו דקא אתי השתא למעבד ג' טפחים ומסתברא דהיכא דבאו שניהם לחפור בבת אחת אפילו בשדה שאינה עשויה לבורות כל חד מינייהו בעי רחוקי לדברי הכל דהא להאי ליבנא בתרא דאביי לא שני ליה בין עשויה לבורות לשאינה עשויה לבורות וכי מיחייב להו לארחוקי מטעמא דבאו שניהם לחפור בבת אחת הוא דמחייב להו לארחוקי דכמאן דאיתיה לבור הניזק דמו הלכך ל"ש בשדה העשויה לבורות ול"ש בשאינ' עשויה לבורו' מחייב להו לארחוקי ואפילו לאביי וכ"ש לרבא וכי תימא ודקארי לה לאקשויי מינה לאביי מאי קרי לה נהי דלאביי קשיא אלא לרבא מי ניחא דקתני סמוך לבורו של חברו טעמ' דאיכ' בור הא ליכא בור מותר ליתני סמוך למכר וכי תימא רבא מוקים לה בשדה שאינ' עשויה לבורות אי הכי דקא מסייע ליה לרבא מדקתני מכותלו ולא קתני מבורו אפי' לרבא נמי תיקשי לדאי בשדה שאינ' עשויות לבורו' ליתא ליה לקמא לארחוקי לא לטול' בשדה העשוי' לבורו' ומילתא אגב אורחיה קמ"ל דכותל בור שלשה טפחים דאי לא הוה תני סמוך לבורו אלא סמוך למכר לא הוה מיתני ליה אלא א"כ הרחיק מכותלו של חבירו דא"כ הוה משמע דבכותל בית קאי אי נמי בכותל שדה אלא הוה ליה למיתני אם כן הרחיק מן המכר וכיון דלא מיירי בכותל בור לא הוה שמענא מינה דכותל בור שלשה טפחים ואמרינן תו ת"ש רבי יהודה אומר סלע הבא בידים זה חופר בורו מכאן וזה חופר בורו מכאן זה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד וזה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד קשיא לאביי אמר לך אביי התם נמי כשבאו שניהם לחפור בבת אחת ושמע מינה דלטעמיה דרבא אפילו בזה אחר זה נמי הכין דיניהו וקי"ל כרבא ודוקא בשדה העשויה לבורות ואם באו שניהם לחפור בבת אחת אפילו בשאינה עשויה לבורות ואפי' לאביי וכ"ש לרבא ומסקנא לקמן דה"ה אע"ג דלא בא בידים אלא בא בידים אלטריכא ליה סד"א כיון דרכיך ומיפרך בידים ליבעי הרחקה טפי קמ"ל דבהרחק' שלשה טפחי' סגיא ליה

ושמעינן מהני תרתי תיובתא דמיתורת דהבא לסמוך בלד המכר דבאתי לארחוקי בשדה העשויה לבורות שלשה טפחים ממאי הוי ממאי מדחיכן סוגיא דגמר' דמסייע ליה לרבא מאמעתא דמכותל בורו שנינו דאתא לאשמועינן דכותל בור שלשה טפחים ומבריתא דסלע הבא בידים דסגיא ליה לכל חד מיניהו בהרחקת שלשה טפחים ש"מ דהבא לסמוך בלד המכר בהרחקת שלשה טפחים סגיא ליה והכי נמי מסתברא דהא טעמא דהבא לסמוך בלד המכר בשדה העשויה לבורות דאינו סומך מטעמא דמרפי לה לארעא דחבריה ולא הויא לבורות הוא דאי מטעמא אחרינא אפי' בשדה שאינה עשויה

לבורות

לבורות נמי וכיון למשעמא לבור הוא השתא היכא דאיתיה לבור סגיא ליה בשלשה טפחים היכא דליתיה לבור לא כל שכן

ושמעינן נמי דבשדה שאינה עשויה דקי"ל דדברי הכל סומך אי אימלך חבריה בתר הכי למחפר בירא אחריתא סמוך למצר לא מיחייב לארחוקי מחלל בורו דראשון אלא שלשה טפחים כי ליכא דהכא לסמוך למצר מתחי מלאותיבניה לאביי משמעתא דמכותל בורו שניכו אי אמרת בשלמא דאפילו בשדה שאינה עשויה לבורות דקי"ל דסומך לא מיחייב שני לארחוקי מחלל בורו דראשון הסמוך למצר אלא שלשה טפחים היינו דקשיא ליה לאביי משום דלא משכחת לה דמיחייב שני לארחוקי מכותל בורו דראשון אלא בדארחיק קמא מן המצר שלשה טפחים אלא אי אמרת אפילו בשדה שאינה עשויה לבורות דקי"ל דסומך כי אתי שני למסמך מחייב לארחוקי ששה טפחים אלמא קנינהו ראשון לשלשה טפחים הסמוכין משדה חבירו לחלל בורו למהוי כותל לבורו דהא מיחייבת ליה לארחוקי מיניהו ג"ט כמה דמיחייב לארחוקי מכותל בור דעלמא וא"כ היכי מצי למידק מינה דהבא לסמוך בצד המצר אינו סומך ולאקשויי מינה לאביי ואביי גופיה אמאי דחיק נפשיה לאפוקה למתני' מפשטה ולאוקומה בשבאו שניהם לחפור בבת אחת לוקמה כפשטה בזה אחר זה ואכי' בדלא ארחיק קמא ולא מידי וכי קתני מכתלו מהנהו שלשה טפחים דקנה מארעה דחבריה למהוי כותל לבורו קתני דהא אמרת דבשדה שאינה עשויה לבורות דקי"ל דדברי הכל סומך כי אתי שני למיסמך בעי לארחוקי מחלל הבור ששה טפחים וכיון דמחייב שני לארחוקיה מיניה שלשה טפחי' על כרחך כותל בורו דראשון הוא וכותל בורו מיקרי ואיכא למשמע מינה נמי דכותל בור שלשה טפחים אלא לאו ש"מ דאפילו היכא דקי"ל דסומך כי אתי שני למסמך לא מחייב לארחוקי מן המצר טפי משלשה טפחים והכי נמי מסתברא דאי ס"ד מחייב לארחוקי טפי אדנקיט רבא טעמא משום דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית ליה לארעאי דמשמע דלא חזיא לבורות כדמעיקרא מיהו אי בעי מארי ארעא למעבד בה בור עביד ליתא טעמא משום דאמר ליה למחר חפרנא בירא ומחייבת לי לארחוקי ששה טפחים מן המצר אלא לאו ש"מ דאי בעי שני למעבד בירא אחריתא ברחוק שלשה טפחים מן המצר לא מצי לעכובי עילויה ואמטול הכי לא הוה יכיל למימר טעמא אלא משום דמרפי לה לארעיה דאיהו גופיה רחיק נפשיה ומרחיק דלא ניחא ליה לאינים למיטרח בגופיה ובממוניה במידי דאתי ליה מיניה פסידא תדע נמי דהא כי חייביה לארחוקי מחלל בורו של חבירו ששה טפחים לאו משום שירכא דחלל הבור הוא דחייבוה אלא משום דהזקא דכותל בורו הוא דחייבוה כדקתני בהדיא אלא א"כ הרחיק מכותלו של חברו שלשה טפחים ושלשה דארחיק קמא דלא לוקיה לכותל בורו דבתרא הא ששה וטעמא דרבא נמי דוקא דמסיק לה משום דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעי וכבר בררנא דה"ט לא שייך גבי חלון של בור כלל אא גבי כותל בור בלחוד הוא שייך והתם הוא דהוי כותל דבעל הבור אבל הסומ' בצד המצר דלית לי' כותל בצד המצר אא ארעא דחבריה הוא דהויא ליה כותל כי אתי מארי ארעא למסמך בירא אחריתי לא מיחייב לארחוקי מרשותא דחבריה הא למה זה דומה לבונה חצר סמוך לחצר חברו שנמצא אחד מכתלי חצר הראשונה נעשה כותל מאליו גם לשנייה דאי בעי בעל הכותל למיסמך ליה מאי דבעי לא מצי בעל חצר שנייה לעכוביה עילויה דאי מזיק לכותל דנפשיה קא מזיק והוא דלא אזלי גיריה לחצר חברו וה"ה

גבי בור לחלל בירא דחבריה דאם כן מיחייב לארחוקי שיעור לאפוקיה גיריה ולא תימא הנ"מ היכא דסמיך בלא דעתא דחבריה כגון בשדה שאינה עשויה לבורות דאית ליה מיגנא למיסמך אלא אפי' היכא דאירכי ליה חבריה למיסמך בין בשדה העשויה לבורות בין בשאינה עשויה לבורות כי אתי שני למסמך לא מחייב לארחוקי מן המצר טפי משלשה טפחים דכיון דכי סמיך בדינא לא מיחייב שני לארחוקי מיניה טפי כי סמיך מדעת נמי לא מיחייב לארחוקיה מיניה טפי

נקטינן השתא דהבא לסמוך בור בצד המצר בשדה שאינה עשויה לבורות דברי הכל סומך מיהו כי אתי שני למסמך לא מיחייב לארחוקי מחלל בורו דראשון יתר משלשה טפחים והוא הדין היכא דסמך קמא מדעתיה דהאי שני בין בשדה העשויה לבורות בין בשאינה עשויה לבורות ואי שדה העשויה לבורות היא לית ליה לראשון רשות למסמך בלא דעתיה דבר מצרא עד דמרחיק מן המצר שלשה טפחים דלא לכפינהו לשלשה טפחים דסמיכי למיצר מאידך ניגרא דחזו למהוי כותל לבירא דעביד חבריה והני מילי לארחוקי אבל למיסד בסיד לא מיחייב עד דחזי ליה לחבריה בור ברחוק שלשה טפחים מן המצר כו' וכי אתי שני למסמך בעי לארחוקי מן המצר שהוא סוף כותל בורו של חבירו שלשה טפחים ומיחייב כל חד מיניהו למיסד בסיד והני מילי היכא דהאי קמא למיסמך לחודיה אבל אם באו שניהם לחפור בבת אחת לא שנא בקרקע עולם ול"ש בסלע לא שנא סלע הבא בידים ולא שנא בסלע שאינו בא בידים בין בשדה העשויה לבורות בין בשאינה עשויה לבורות זה מרחיק מן המצר שלשה טפחים וסד בסיד וזה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד

כה ושמעינן מינה דהבא לסמוך בצד מצרא דחבריה מידי דגריס לה או מקלקלה לבטולי מינה לאלתר תשמישא דחזיא ליה אי לא עבדא רשותא דחבריה להוה תשמישא סמיך בלא הרחקה ולא מצי חבריה לעכוביה עילויה מידי דהוה הבא לסמוך בור בצד המצר בשדה שאינה עשויה לבורות דאע"ג דכל מרא ומרא דקא מחית קא מרפי להו לשלשה טפחים הסמוכין למצר וגלו חזו לבורות כדאמרן סמוך דכיון דלא מתמעט לה לרשותא דחבריה מתשמישתא דעבידא ליה דהא לא חזיא לבורות לאו היזקא הוא ואי קא מבטיל לה או למקלקלה לאיתר מתשמישתא דעבידא ליה לית ליה רשותא למסמך עד דמרחיק שיעורא דלא גריס לבטולה לרשותא דחבריה ולא למקלקלה מתשמיש' דעבידא ליה מידי דהוה הבא לסמוך בור בצד המצר בשדה שהיא עשויה לבורות דכיון דכל מרא ומרא דקא מחי קא מרפי להו לג"ט הסמוכ' למצר ולא חזו למהוי כות' לבירא דעביד חבריה עד דמרחיק מן המצר שלשה טפחים ונפקא מינה למאן דאתו למיסתם חלון שיש לו חזקה בתוך ד' אמות לאויר חצר חבירו דאע"ג דלית ביה הזק ראיה כלל בעל החצר מעכב עליו דהא חצר לבנין עבידא ואי שביק ליה למסמך לה חלון שיש לו חזקה קא ממעיט לה מתשמישתא דעבידא ליה דלכי בעי בעל החצר לאגבוהי כותלו מצריך ליה לארחוקי מיניה ד"א והשתא נמי גבי שדה העשויה לבורות דלא קא ממעיט לה לתשמישתא דארעא טפי משלשה טפחים וכי ממעיט להו לאו לגמרי ממעיט להו דאי בעי שני למסמך ברחוק שלשה טפחים מן המצר דהוי ליה כותל בורו דראשון מצי סמיך ואיהו הוא דרחיק נפשיה לארחוקי טפי מדעתא דנפשיה כדבררנא קי"ל גבי ראשון דאינו סומך היכא דממעיט מרשות דחבריה ד"א לגמרי מתשמישתא דעבידא ליה דאי בעי למבנא לא שבקינן ליה לא כ"ש דאינו סומך

סומך וכ"ת

וכ"ת מי דמי התם גבי שדה כיון דכל מרא ומרא דקא מחי מרפי לה לארעיה היזיקא דהייך בגופא דארעא הוא דהא אפסדיה לגופא דארעא דלא חזיא לבורות וכיון דגיריה נינהו מלי מעכיב אבל גבי חלון דלא הזיק בגופא דארעא ולא מידי אלא מחמת דאהזיק ברשותא דנפשיה במידי דלריך חבריה לסלוקיה היזיקיה מיניה כדין כל הניזקין שקדמו שהמזיק חייב להרחיק את עצמו מהן במידי דהוי גיריה אשתכח דבעל חלון לא מהנו גיריה בגופא דחצר ולא מידי לא ס"ד דגבי חצר נמי כיון דמלי בעל חלון לעכוביה עילויה מכח האי חלון לאגבוהי כתלו מכי פתח ליה להאי חלון גיריה דידיה אהנו ביה מה לי ממעט לתשמישתא בהיזקא דמיכר בגופא דארעא מה לי ממעט לתשמישתא בהיזקא דלא מיכר בגופא דארעא הלא מכח הדין דמחייב ליה לארחוקי ע"כ נ"פ אמוראי בהזק שאינו ניכר אלא בדאי עבד ולענין חיוב תשלומין אבל לכתחילה היכא דבעי איניש לאזוקי לחבריה בהזק שאינו ניכר מי איכא מאן דאמר דלא מנעינן ליה מי איכא היזק שאינו ניכר טפי מהיזק ראיה דקי"ל דשמיה היזק. ואע"ג דלא עביד מעשה וגבי כלאים נמי אע"ג דאיסורא בתרויהו דהייך חייבוה רבנן למזיק לחודיה למגדר כדתניא מחיצת הכרם שנפרצה אומרין גדור וכ"ש הכא דמעשה דידיה קא גרמי ועוד הא קי"ל דמודה ר' יוסי בגיריה ובגרמא דגיריה והאי חלון חמיר כפי מגרמא דגיריה: דאלו התם ספק אתיא הניזק ספק לא אתיא ואלו הכא ודאי קא ממעיט לה לחבירו מבנין

וכ"ת ואכתי מי דמי התם כל מרא ומרא דקא מחי הוי גיריה. אבל הכא כיון דלא קימא ליה חזקה משעת פתיחה עד דחזי ליה בעל החצר ושתיק אשתכח דמשעת פתיחה לאו גיריה הוא דלכי ידע ביה בעל החצר יכיל למחויי ביה ולאפסוקי גיריה ועוד דהתם כיון דהיזקא לא מלי ניזק לאזדהורי מיניה על ידי מחאה הוא לא הוי הזק דכל אימת דבעי מבנא כי מתברר דמחא ביה מעיקרא לא מלי לעכוביה עילויה למבנא הוה ליה זה נהנה וזה לא חיסר וכופין על מדת סדום לא ס"ד דהא משום גיריה ולאו גיריה כיון דלא איהדר ביה בהאי חלון מעידנא דקימא ליה חזקה מידי דלא הוה ביה בעידנא דפתחיה גיריה הוא והאי דלא קימא ליה חזקה עד דמתברר דחזייה ניזק ושתיק לאו משום דמעיקרא לאו גיריה הוא אלא מידי דהוה אכולהו נזקין דהוו גיריה דכל כמה דלא מתברר דידע בהו ניזק ושתיק לא קיימא ליה למזיק חזקה ואי משום דיכיל ניזק לאפסוקי גיריה דמזיק על ידי מחאה א"כ כל גיריה דעלמא נמי דיכיל ניזק לאפסוקינהו על ידי דבר אחר הכי נמי דאית ליה רשותא למזיק למשרנהו ביה אלא כיון דמיטרח ליה לאפסוקינהו היזקא הוא הכא נמי כיון דמצרכ' ליה לניזק למחויי ביה ולנטורי מחיתיה מן העכברים היזקא הוא זה נהנה וזה חיסר הוא דע"כ לא פליגי רבי יהודה ור' יוסי גבי עובר אלא במקום פסידא איכא טעמא דאבד שערו על זה אבל הלה ודידי אי נמי אפלגא כי היכי דלא לפסדיה לשעבודיה דהאי נמי מודי דגרים לאפסודיה למתוניה הוא אבל הכא דלית ליה פסידא משום הרווחה דחד לא מטרחינן ליה לאידך: ועוד דאי ס"ד כיון דמהניא ביה מחאה לא יכיל לעכוביה עליה לגמרי אפי' מחאה נמי לא ליבעי דכל מידי דמתברר דלאו הא יכיל הוא דקיימא עליה חזקה לעכוביה עליה דמחזיק בדיכא לא צריך מחאה דכי שבקיה משום דלא הוה יכיל לעכוביה עליה בדיכא הוא דשבקיה ומדחזינן דכל היכא דלא מחי ביה אית ליה חזקה ש"מ דאי הוה בעי הוה איך לעכוביה עליה מעיקרא מלי מעכיב דאי לאו הכי לא הוה צריך מחאה

וכ"ת אי הכי כולהי נמי הרחקות דתנן במתני' דמיחייב להרחוקינהו למזיקין מן הניזקין איכא איבעי ליה לאשמועינן דמרחקינן להו לניזק מן המזיק מקמי דליתיה דלא לימעטה לרשותא דחבריה מהנך תשמישי שאני התם דרשותא דחבריה לגבי הנך ניזקי כשדה שאינה עשויה לבורות דלא עבידא רשותא דחבריה להנך ניזקי לאשתכוחי אחריני עבידא ואי ממעיט לה מתשמישים דהכי ניזקי לאו היזקא הוא

וכ"ת הא שדה העשויה לבורות דלנטיעה נמי קימא וכי סמיך בור סמוך למצר קא ממעיט לה לארעיה דבר מכרא מנטיעת אילן עשרים וחמש אמה ואפי"ה סגיא ליה בהרחקת שלשה טפחים דלארבע אמות דעבודת הכרם דהוה בעי לארחוקי לאילן משדה חבירו ופלגא דאמתא דמיחייבינן ליה לבעל הבור לארחוקי מן המצר כגון לגו עשרים ופלגא דמיהטעי מחמתיה דהאי בירא מנטיעת אילן ותינח לר' יוסי דכיון דסבר שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אשתכח דלא קא ממעיט ולא מידי אלא לרבנן דאמרי מרחיקין מאי איכא למימר לרבנן נמי לא קשיא דיכליני' לאוקומי מתני' דמרחיקין בשדה שלא היתה קודם לכן עשויה לאילנות אלא לירקות או לתבואה וכיוצא בה אבל בשדה העשויה לאילנות דכ"ע מודו דאינו סומך אלא לטעמיה דרבי יוסי אבל לרבנן לא וקי"ל כר"י וכ"ת ואי ניחא מאי שנא אילן דפליג ביה ר"י ומאי שנא זרעים דמודי בהו ר' יוסי אומר דפליג ר"י גבי אילן דקיירי חוץ לשלשה טפחים הסמוכין לכותל הבור מש"ה כ"כ בשלשה טפחים הסמוכין לכותל הבור דזרעים קשים לכותל כדקתני במתני' דמרחיקין את הזרעים מן הכותל ומכל כותל משמע ידע דבהדיא קאמרינן טעמא בגמרא מכי שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר תיחוח אלמא ארפויי כרפן ליה לארעא ובהיזקא דמרא הוא וכי תימא תינח גבי גפת ומלח וסיד וסלעים ואילן וכיוצא בהן אלא תנור וכירים מאי איכא למימר הא כל חצר נמי לא סגיא לה בלא תנור וכירים וכשדה העשויה לבורות היא והוה ליה לאשמועינן דמרחיקין את הכותל מן המצר שלשה טפחים ועוד הא גבי כותל בקעה דלחרישה ולזריעה קימא וקתני אלא אם רצה כונס לתוך שלו ובונה אלמא בכונס לתוך שלו סגיא אבל לארחוקי מן המצר לא מיחייב ולא מלי חבריה למימר ליה למחר כריבנא וזרענא ומחייבת לי לארחוקי מן הכותל שאני כותל מחיצה דעביד לאפסוקי בין שתי רשויות דלא מצי חד מיניהו לעכוביה אבר מצריה למבנייה מטעמא דמתמעיט לה לתשמישתיה אלא היכא דקדים תשמישיה דניזק כגון חלונות וכיוצא בהן אבל לארחוקי מחמת השמיטה דליתיה האי התם לא דמכי אתברר חולקיה דכל חד מיניהו זכה ליה בחולקיה לאפסוקי מחולקא דחבריה והי דזכהא דמיחייבי ביה תרויהו הוא כגו ליה באמצע ואי לא מאן דבעי מיניהו כונס לתוך שלו ובונה דאי מחייבת ליה לארחוקי הא לא מפסיק לה רשותיה מרשותא דחבריה דהא קא שביק ליה מרשותיה כשיעור הרחקה ועוד דאם כן לקתה מדת הדין דאי מחייבת ליה לארחוקי לכותל מן המצר שלשה טפחים אשתכח דיכיל חבריה לאשתמושי בכול' רשותיה עד המצר מאי דבעי ובעל הכותל לא יכיל לאשתמושי אלא מן הכותל ולפנים וקא מפסדת ליה מרשותיה שלשה טפחים לבר ממקום הכותל אלא ודאי ש"מ דשאני כותל מחיצה מדיכא דהבא לסמוך בצד המצר כאחר מילי

וכ"ת תינח כותל מחיצה וכולהו הנך אלא גבי חלונות נוכייהו כי

היכי דאשמעינן תנא דהחלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדן ד"א ליאשמעינן נמי דמרחיקין את החלונות מאויר רשות חבירו ד"א כדמעיילת בה שפיר ולא תפקת להי למתני' ונמ'דילה מפשטיהו בהדיא איתמרא בין במתני' בין בגמרא דילה מתניתין דתנן חלון המצרית אין לה חזקה ולצורית יש לה חזקה למאי אי להזק ראיה דלחזקה דגופיה דחלון ל"ש מצרית ולא שנא צורית היכא דאתחזיק בה אית לה חזקה כדברירנא התם אלא לאו לעכובי עליה דבעל חצר כדין החלונות ומדקתני יש לה חזקה ואין לה חזקה ש"מ דלאחזוקי בחצר נמי חזקה שרא וניפים בעי דלא אשכחן חזק' ברשות אחרים ביד חזקה דאפילו בחזקה שאין עמה טענה דקילא מכולהי חזקות טענת ראה וניפים מיהת בעיא דשמעת מינה דכל כמה דלא אחזיק יכול למחות ואפי' היכא דליכא היזק ראיה דהא ברירנא דהאי תנא לאו חזקה דהזק ראיה אתא לאשמועינן אלא חזקה החלונות בחצר הוא דאתא לאשמועינן וכיון דאפילו אחזיק בהיזק ראיה איתכין דלית ליה חזקה בחצר כגון מצרי דאית ליה חזקה לקיומיה ואע"ג דאית ביה היזק ראיה מיהו לית ליה חזקה בחצר אשתכח דחזק' דחצר לאו בהיזק ראיה תלי' אלא חזקה באנפי נפשיה היא דהמירא טפי מהיזק ראיה וכל היכא דלית ליה חזקה כל כמה דלא אחזיק בה חזקה גמורה בין דאית בה היזק ראיה בין דלית בה היזק ראיה יכול לעכוביה עילויה כי היכי דלא תהוי ליה חזקה דכיון דבעי חזקה חזקה בכדי לא קיימא ופלוגתא דר' זירא ור' אלעא נמי הכי דיקא דהא אמתני' קיימא וכי היכי דמתני' לאו בחלון שיש בו היזק ראיה דוקא קאי אלא בחלון הפתוח בתוך ד"א לאויר חצר חבירו קאי בין דאית ביה היזק ראיה בין דלית ביה היזק ראיה תדע מדלא איירי במתני' אלא לענין חזקה דהרחקה שמעתא דר' זירא נמי בהכי קיימא וקמ"ל דלמטה מד"א אפילו מצרי נמי יש לו חזקה בחצר ויכול למחות בו שלא יפתחנו ואע"ג דלית ביה היזק ראיה כי היכי דלא תהוי ליה חזקה בחצר למעלה מד"א אין לו חזקה בחצר וא"י למחות בו שלא יפתחנו דאי משום דלא תהוי ליה חזקה בחצר הא אין לו חזקה ואי משום היזק ראיה כיון דלמעלה מארבע אמות הוא לית ביה היזק ראיה כדבעינן לברורה התם והוה ליה זה נהנה וזה לא חיסר ור' אלעא אמר אפילו למעלה מד"א אין לו חזקה ויכול למחות דאע"ג דלית ביה היזקא בחצר יכול למחות בו מטעמא דהיזק ראיה ומימלא שמעת מינה אפי' לטעמיה דר' אלעא דחלון שיש לו חזק' בחצר אע"ג דלית ביה היזק ראיה יכול למחות כי היכי דלא תהוי ליה חזקה בחצר דאי לאו הכי האי רבותא דנקט לענין א"י למחות אמאי אצטריך לאשמועינן גביה דאין לו חזקה אלא לאו לאשמועינן רבותא כדברירנא ועוד דאי לא אשמועינן דאין לו חזקה הוה אמינא האי דיכיל למחות לאו משום היזק ראיה הוא אלא כי היכי דלא תהוי ליה חזק' בחצר וכגון דאית ליה מלבן וכדר' יהודה קמ"ל דאין לו חזקה ואפי' הכי יכול למחות

ד"יח ע"א ※ כ"ו והא דתנן מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו וקא דייקינן מינה טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך ומתרצינן לה אליבא דרבא דכי ליכא כותל נמי לא סמיך וליתה אלא לטעמיהו דרבנן דאית להו דאפילו במידי דלאו גיריה על המזיק להרחיק את עצמו אבל לר' יוסי דאמר על הניזק להרחיק את עצמו לא סלקא דהני כולהו לכותל הוא דמזקי כדאמרינן טעמא בהדיא דהא קמ"ל דהני קשו לכותל ומשום היזקא דכותל בלחוד הוא דמחייבינן להו לארחוקי וכיון דליתיה לכותל ליכא גיריה ולא גרמא דגיריה הילכך לא מיחייבי לארחוקי וקי"ל כר"י וה"ה גבי זרעים ומחרישה ומי רגלים נתמור דכולהו הוי כי ליכא כותל לאו גיריה נינהו ולא גרמא דגיריה תדע דהני כולהי דקא משני רבא לא כי ליכא כותל נמי לא סמיך לטעמייהו דרבנן בלחוד קא משני ליה ולאו לטעמא דרבי יוסי דהא גבי מתני' דמרחיקין את האילן מן הבור דפליג עליה רבי יוסי אפילו בדאיכא בור וקא משני רבא דכי ליכא בור נמי לא סמיך למאן אילימא לר' יוסי אפילו כי איכא בור נמי סמיך אלא לאו לרבנן וה"ה נמי בהנך דלאו גירי' נינהו כי קאמרינן דלא סמיך לטעמייהו דרבנן קא אמרינן אבל לטעמא דר' יוסי לא וקי"ל כר"י וכי קא מקשינן מיניה עליה דרבא הכי קא מקשינן מדרבנן נשמע לר"י דכי היכי דלטעמייהו דרבנן אע"ג דסבירא להו במידי דלאו גיריה על המזיק להרחיק את עצמו הני מילי היכא דאיתיה לניזק בההיא שעתא דקא סמיך ליה האיך לניזק אבל היכא דליתיה לניזק בההיא שעתא סמיך ולא מצי אמר ליה להדר כמיכנא ומזקת לי לר"י נמי דאית ליה במידי דהוי גיריה על המזיק להרחיק את עצמו הני מילי היכא דבעידנא דקא חפר איתיה אבל היכא דבעידנא דקא חפר האי ליתיה לבירא דהאיך אע"ג דקא מחי קא מרפי לה לארעיה והוו להו גיריה כיון דהאי היזקא לא מזיק ליה לגופא דארעא אלא מחמת דלא חזיא לבורות ובעידנא דקא חפר האי ליתיה לבור דהאיך ולאו שדה העשויה לבורות היא לא מצי אמר ליה למחר בטילא למסמך ולא חזיא ארעאי לבורות ואמטול הכי אצטריך לפרוקי בכל חדא וחדא לטעמייהו דרבנן דאע"ג דליכא כותל נמי לא סמיך אפילו במידי דלאו גיריה דא"ל למחר מימליכנא וסמיכנא וה"ה לטעמיה דרבי יוסי במידי דגיריה כגון הבא לסמוך בור בצד המצר בשדה העשויה לבורות דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעאי

שם ע"א ※ כ"ז ת"ש לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעים תחת אוצרו של חבירו טעמא דאיכא אוצר הא ליכא אוצר סמיך ולא מצי אמר ליה למחר עבידנא ליה להאי ביתא דידי דעילוי חנותך אוצר ופריק דירה שאני דכיון דעד השתא האי ביתא לדירה הוה קאי לא מצי אמר ליה למחר מימליכנא ועבידנא ליה אוצר שאין אדם עושה דירתו אוצר וכי תימא הא ניחא ללישנא בתרא דאמרינן בשדה שאינה עשויה לבורו' דברי הכל סומך אלא ללישנא קמא דאמר' בשדה שאינ' עשוי' לבורו' פליגי קשי' לרבא להך לישנ' נמי לא קשיא דדירה שאני דכי אמר רבא בשדה וכיוצא בה דעביד איניש דמימלך ועביד אפילו מידי דלאו אורחיה אבל דירה לא עביד איניש לאימלוכי עליה למעבדה אוצר דיקא נמי דכי ליכא אוצר סמיך דקתני עלה בברייתא אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר וש"מ טעמא דליתיה לאוצר דאין אדם עושה דירתו אוצר דאי איתיה לאוצר אע"ג דאכתי לא הנח ביה תבואה מצי מעכיב וכן הלכתא

※ כ"ח ת"ש מרחיקין את האילן מן הבור עשרים אמה טעמא דאיכא בור הא ליכא בור סמיך ולא מצי אמר ליה למחר ממליכנא ועבידנא בור בשלמא להאי לישנא דאמרת בשדה שאינה עשויה לבורות דברי הכל סומך מתני' בשדה שאינה עשויה לבורות אלא ללישנא קמא דאמרת דכי פליגי בשדה שאינה עשויה לבורות פליגי בשלמא לאביי ניחא כדאמרן אלא לרבא קשיא ופריק לא כי ליכא בור נמי לא סמיך ומקשינן אי הכי אימא סיפא אם האילן קדם לא יקוץ ואי דלא סמיך היכי משכחת לה ופריק כדאמר רב פפא לקמן גבי חרדל ודבורים בלוקח הכא נמי בלוקח

בלוקח כגון מי שהיה לו אילן בקרה שדהו או באמצעה ומכר מקצתה לאחר ושייר מקצתה לעצמו מן האילן ולהלן שנמצאו בשתי שדות ואילנו של זה סמוך לשדהו של זה דכי האי גוונא ודאי אפילו רבנן מודו דלא מיחייב למיקץ דמעיקרא כי נטע בדנפשיה קא נטע ולא הוה אתי מיניה היזקא לאחריני לא לאלתר ולא לאחר זמן וכי זבין ליה מקצת ארעא דסמיכא ליה לאילן להאי לוקח אדעתא דהכא זבין ליה וכ"ש היכא דזבין מקום אילן ושייר את השאר לפניו אבל הכא למסוך בכד המכר אינו סומך ודוקא לטעמיהו דרבנן אבל לר"י סמיך דע"כ לא קאמר רבא התם אלא היכא דאתי למיסמך בור דהוו להו גיריה מטעמא דכל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעאי אבל גבי בטיעת אילן לא משכחת לה אלא אליבא דרבנן דחיישי להיזקא דשרשין דאתו לאחר זמן אבל לרבי יוסי לא משכחת לה וקיימא לן כרבי יוסי וכי קא מקשינן מינה לרבא משום דמדרבנן נשמע לרבי יוסי כדבדירנא לעיל :

ברס. צריך את למידע דכי יכלינן לאוקומ' למתניתין ברזבין מקצת שדה ושייר מקצתה עם האילן לעצמו הכי מילי לטעמא דמאן דאמר מוכר בעין רעה מוכר לאן דאמר מוכר בעין יפה מוכר לא משכחת לה אליבא דליתנא קמא אלא ברזבין ליה מקום אילן ללוקח דאי שיירי׳ לאילן לנפשיה כיון דהאי אילן ממעיט לה לזביניה דלוקח מבורות מכי זבין ליה בטולי בטלה לחזקתיה דאילן מזביניה ללוקח מידי דהוה אדיכא דאחין שחלקו דאין להן הלוכות זה על זה ואף ע"ג דהאי פירוקא אליבא דרבנן הוא ואליב' דליתנא קמא מדרבנן נשמע לדרבי יוסי במידי דהוי גיריה

כט ת"ש לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא א"כ הרחיק ממנו ארבע אמות ותאני עלה ארבע אמות שאמרו כדי עבודת הכרם כלומר שלא יצטרך ליכנס לשדה חבירו לעבודת ברמו והוא הדין לאילנו ולאו דוקא נקט לעבוד' הכרם טעמא דמשום כדי עבודת הכרם הא לאו משום כדי עבודת הכרם סמיך ואע"ג דאיכא קא מזקי ליה ולאו משום היזקא דבור דמימליך למחר וחפר קא מקשינן דא"ס כן לימא לי לאיתויי בריתא דארבע אמות שאמרו כדי עבודת הכרם כי היכי דלידוק מינה טעמא דמשום כדי עבודת הכרם הא לאו משו' כדי עבודת הכרם סמיך בלא האי דיוקא נמי תקשי ליה דשיעור הרחקת אילן מן הבור עשרים וחמש אמה הוא ואע"ג דארחיק נמי ארבע אמות ולאו כלום הוא אלא כי קשיא לן משום הזיקא דאילנות ונפנים דחבריה קא קשיא לן דקימא לן דאילן הסמוך לחבירו בתוך ד"א מזקי אהדדי משום דינקי שרשין מהדדי טפי ומכחשי אהדדי : ולעיקרא קימי דהא הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו דקימא לן דאית להו קרקע היכא דמיקרבי להדדי בתוך ארבע אמות לית להו קרקע ואי לאו דתני בברייתא ארבע אמות שאמרו כדי עבודת הכרם הוה אמינא דהאי משום היזקה דאילנות דמזקי שרשין להדדי הוא השתא דתאני עלה כדי עבודת הכרם סמיך למכר דהא סמוך לשדה חבירו קתני זלא מכי חבריה למיתר ליה למחר נטענא הכא אילן אחרינא סמוך למכר ומזקי לי שרשין דידך ופריק הכא במאי עסקינן דמפסיק כוכמא דמשו' עבודת הכרם איכא משום היזק שרשין ליכא ובדין הוא דהוה יכיל לשנויי לא תימא הא לאו כדי עבודת הכרם סמיך למכר בלא הרחקה כלל אלא אימא טעמא דכדי עבודת הכרם הוא דמרחיק ארבע אמות הא לאו כדי עבודת הכרם בשתי אמות סגיא ליה דכי סמיך נמי חבריה מאידך גיסא מרחיק שתי אמות אחרניתא ואשתכח דמרחקי אילני מהדדי ארבע אמות לא מזקי אהדדי אלא ניחא

ליה לגמרא טפי לאוקומא במפסיק כוכמא משום דיוקא דסיפא היינו דאמרינן דיקא נמי דקתני היה גדר בנתים זה סומך לגדר וזה סומך לגדרכלומר זה סומך אילנו לגדר מכאן וזה סומך אילנו לגדר מכאן ואי דלא מפסיק כוכמא נמי דקמא מכי סמיך דהא סבירא לן דהבא למסוך בכד המכר סומך ש"מ בתרא היכי מכי סמיך הא קא מזקי שרשין להדדי לימא מתני' רבי יוסי היא ולאו רבנן אלא ודאי לא מיתוקמא האי מתני' אלא במפסיק כוכמא דליכא למיחש להזיקא דשרשין ומקשינן אי הכי אימא סיפא היו שרשין יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכיב את המחרישה ואי דמפסיק כוכמא שרשין מאי עבידתייהו ופריק הכי קאמר אי לאו כוכמא והיו שרשין יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה ושמעי׳ מינה דהא דקתני היה גדר בנתים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר כולי עלמא לא פליגי דלא מתוקמא אלא במפסיק כוכמא תותי גדר דאי לאו הכי לא מכי בתרא למסמך אילני׳ לגדר עד דמרחיק ארבע אמות מאילנא דחבריה מיהו פלוגתא דאביי ורבא הוא לאביי דאמר הבא למסוך בכד המכר סומך סמיך לרבא דאמר אינו סומך והני מילי לטעמיהו דרבנן אבל לר' יוסי לא שנא קמא ל"ש בתרא סמיך דלאו גיריה נינהו וקי"ל כר"י

ל ת"ש מרחיקין את המשר' מן הירק ואת הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך משרה קשיא לרבא ודהינן להכי ליכא ירק נמי לא סמיך והא קמ"ל דמשרה קשי לירק אי הכי אימא סיפא רבי יוסי מתיר בחרדל ותאני עלה מפני שיכול לומר עד שאתה אומר לי הרחק חרדלי מדבורי הרחק דבורך מחרדלי שבאות ואוכלות לגלוגי חרדלי ואי דלא סמיך לימא לי למימרא ליה הכי כלומר אי דלא סמיך בעל דבורים מעיקרא מקמי דלסמוך בעל חרדל עד דמרחיק שיעור הרחקה מטעמא דהבא לסמוך בכד המכר דהא לטעמא דרבי יוסי דבורים נמי מזקי ליה לחרדל לימא לי למימרא ליה הכי עד שאתה אומר לי כו' תיפוק לי דהא ארחיק ליה בעל דבורים ואיכא לפרושה נמי הכי ואי דלא סמיך חד מינייהו מעיקרא אמכרא דחבריה לימא לי למימר ליה הכי תיפוק לי דהא ארחיק ליה קמא ולא מכית לאוקומא כגון שבאו שניהם לסמוך בבת אחת דא"ס כן אמאי מתיר בחרדל כיון דלטעמא דר"י תרויהי מזקי אהדדי תרויהו מיחייבי למזקי האי חכי שיעור והאי חכי שיעור כדקי"ל דכל היכא דתרויהו מזקי אהדדי בתרויהו מיחייבי לסלוקי הזיקא מידי דה ה אהזק ראיה ש"מ לא משכחת לה ש"מ דקדים בעל דבורים וסמיך בלא הרחקה ובתר הכי קאתי בעל חרדל למסמך דפשטה דמתני' דקתני ואת החרדל מן הדבורים דמשמ' דבעל דבורים קדים ובעל חרדל הוא דאתי השתא למסמך וקא' ליה בעל דבורים לבעל חרדל הרחק חרדלך מיבורי דרבנן סברי כיון דחרדל מזיק להו לדבורים ודבורים לא מזקי ליה לחרדל מיחייב בעל חרדל לארחוקי ורבי יוסי סבר חרדל ודבורים תרויהו מזקי אהדדי ואע"ג דקדים בעל דבורים תרויהו כהדדי נינהו דלמאי דסלקא דעתין מעיקרא דר' יוסי על המזיק להרחיק את עצמו סבירא ליה בין קדים בין לא קדים הדא ליכא הוא כדאסיקנא לקמן אליבא דרבנן וכיון דכי הדדי נינהו דיכא הוא דלא ליחייב לבעל חרדל לארחוקי מדבורים טפי ממאי דמחייבינן ליה לבעל דבורי׳ לארחוקי מחרדל אלא או תרויהו מרחקי מהדדי האי חכי שיעור והאי חכי שיעור או תרויהו סמיכי למכר ומהאי טעמא הוא דמתיר רבי יוסי בחרדל בלא הרחקה מטעמא דסמיך בעל דבורים מעיקרא למכר בלא הרחקה וקא בעי השתא

הבאה לחיובי לבעל חרדל להודיה לארחוקי דאי הוה ניחא ליה לחד מיניהו לארחוקי מן המכר הבאה הכי שיעור הוה מחייבינן ליה לאידך נמי לארחוקי הכי שיעור •

שם ע"ב נ"א ואי דלא סמיך היכי משכחת לה כלומר היכי משכחת ליה דצריך למימר ליה הכי תיפוק לי דהא ארחיק לי בעל דבורים מעיקרא הכי שיעור כדפרישנא

פ"א היכי משכחת לה כלומר היכי משכחת לה דמתיר בחרדל כיון דתרויהו מזקי אהדדי וליכא דין קדימה להד מיניהו כדפרישנא תרויהו נמי באשו רחוקי אלא לאו דסמיך בעל דבורים בריכא אמר רב פפא בלוקח כלומר לעולם דלא סמיך חד מיניהו מעקרא אמכר' דחבריה משכחת לה בלוקח כגון שהיה לו למוכר חרדל ודבורים שסמוכין זה לזה בשדהו ומכר אחד מהן לאחר ושייר את השני לעצמו או שמכר את אחד מהן לאחר והשני לאחר דמעיקרא כי סמיך מוכר דבורים או חרדל לדנפשיה קא סמיך וכי זבין ליה מיניהו ללוקח אדעתא דליקום כל חד מיניהו במאי דמטי ליה בעידן זביני בחולקיה הוא דזבין ודוקא אליבא דמ"ד מוכר בעין רעה מוכר כדמפרשינן לבדוריה לקמן וכגי האי גוונא הוא דמתיר ר' יוסי בחרדל לתרויהו כהדדי נינהו ולא מיחייב חד מינהו לארחוקיה מחבריה ואפי' היכא דקדי' חרדל לדבורים או דבורים לחרדל דקדימה ברשותא דחד לאו קדימה היא אבל הבא לסמוך בצד המצר של חבירו אימא לך אינו סומך ומקשינן אי בלוקח אמאי מרחיק כלומר לרבנן כי איכא דבורי' נמי אמאי מרחיק חרדל הא כי קא נחיתי תרויהו מעיקרא אדעתא דהאי חרדל והני דבורים קא נחתי כדפרישנא: ואיכא נוסחי דאית בהו בלוקח כי איכא ירק אמאי מרחיק כלומר אי בלוקח דכותה גבי משרה נמי בלוקח כי איכא ירק אמאי מרחיק וקשיא לן להני נוסחי אליבא דמאן קא קשיא ליה אי אליבא דרבנן מאי שנא משרה וירק דקא קשיא ליה אדרבא תיקשי ליה חרדל ודבורים דעסיק בהו ואתי דכי אוקימנא בלוקח משום סירכא דחרדל ודבורים הוא דאוקימנא ואי לר' יוסי קא קשיא ליה היינו קושיא בתרא דאקשינן ועוד אפי' משרה וירק נמי אלא על כרחיך אליבא דרבנן קא מקשינן ואחרדל ודבורים קאי לרבנן אמאי מרחיק כיון דכי זבנה האי מוכר להאי פיסקא הוה בה משרה או כרשין או חרדל זכה ליה בגויהו ותו לא מצי מוכר ולא לוקח שני דזבני' לפסיק' תניינ' אמכריה מהאי מוכר לעכובי עליה דלית ליה ללוקח שני אלא מה ששייר ראשון ואין צריך לומר מוכר גופיה דלא מצי לעכובי עלויה דאיהו גופיה הוא דזבין ליה האי נזקא בארעי' לדברי הכל והוא הדין היכא דמכר מקצת שדהו ושייר מקום חרדל לפניו למאן דאמר מוכר בעין רעה דלוקח כי נחית אדעתא דהאי נזקא קא נחית ועוד ודאי טעמיה דרבי יוסי גבי חרדל דקתני מפני שיכול לומר לו עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מדבורי הרחק מחרדלי שבאו ואוכלו' לגלוגי חרדלי דמשמע טעמא דבאות ואוכלות לגלוגי חרדלי דהוה ליה בעל דבורים נמי מזיק ובעל חרדל ניזק הא לאו הכי דהוה ליה בעל דבורים ניזק ולאו מזיק ובעל חרדל מזיק מיחייב בעל חרדל לארחוקי כי הוי בעל חרדל לחודיה נמי מזיק כיון דלוקח כי האי גוונא הוא לא מיחייב לארחוקי כלל דמעיקרא כי נחית בעל דבורים אדעתא דהאי חרדל קא נחית וסבר וקביל ועוד מאי שנא דמתיר בחרדל לחודיה וירק כי האי גוונא נמי לישרי אלא אמר רבינא קא סברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו וטעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך משרה כלומר לא תוקמא למתני' בלוקח דאם

כן כי איכא ירק אמאי מרחיק אלא כגון דקדים בעל דבורים ובעל ירק ואתא וסמיך מדעתא לנפשיה מקמי דלעביד חבריה משרה וחרדל וטעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך משרה וכי ליכא דבורים סמיך חרדל וכי תימא מאי טעמיהו דרבנן דסברי רבנן על המזיק להרחיק את עצמו בין קדים בין לא קדים והשתא דלכי סמיך איך ירק מחייבינן ליה לבעל משרה לארחוקי ומהאי טעמא הוא דשבקינן ליה מעיקרא למסמך דלכי עביד חבריה ירק מסליק לה איהו למשרה דיליה וליכא הזיקא מיהו כל כמה דלא סמיך ניזק לא מיחייב מזיק לארחוקי דהשתא מיהא לא מזיק הוא ועד כאן לא קאמר רבא הבא לסמוך בצד המצר אינו סומך אלא גבי בור דמעיקרא דסמיך מזיקה הוא דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעאי ואע"ג דלכי עביד חבריה בור טייס ליה איהו לדיליה מאי דאפסיד בארעיה אפסיד והוא הדין גבי אילן דאע"ג דלכי עביד חבריה בור או נטע אילן אחרינא בדידיה קיץ ליה איהו לדיליה מאי דאפסיד ברשין בקרקע דחבריה אפסוד ולא מסתלק פסידיהו בהכי ומתני' דקתני אם אילן קדם לא יקוץ לליסנא בתרא דרבא בשדה שאינה עשויה לבורות מיתוקמא אבל לליסנא קמא בלוקח הוא דמתוקמא אבל גבי משרה וירק וכיוצא בהן דכי מסלק להו מסתל' פסידיהו לגמריה מודי דסמיך ולפום הדין שטיה דרבינא תו לא צריך לשנויי גבי רחיים ותנור וכולהי הנך כדקא משנינן מעיקרא דהא כולהו דומיא דמשרה וירק נינהו וכי מסליק להו מסלק הזיקיהו לגמרי וכי תימא אי הכי הא דתניא אם היתה דפת בקר קודמת לאוצר מותר לימא דלא כרבנן דאי רבנן הא אמרת אע"ג דקדים נמי על המזיק להרחיק את עצמו סבירא להו כי אית להו לרבנן האי סברא היכא דהדר סמיך ניזק מידי דאורחי' דכיון דמעיקרא אורחיה הוא לא מהנייא ליה למזיק ההיא קדימה דקדים אלא במה דלא סמיך ניזק אבל במידי דלאו אורחיה דניזק מהניא ליה למזיק קדימה דיליה והכא מידי דלאו אורחיה דניזק הוא כדקמפרשינן בהדיא דירה שאני שאין אדם עושה דירתו אוצר ודייקינן מכלל דרבי יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו אי הכי אפי' משרה וירק נמי לא ליבעו רחוקי ושניקנא ר' יוסי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי על הניזק להרחיק את עצמו ואפי' משרה וירק נמי לא בעו רחוקי אלא לדידכו דאמריתו על המזי' להרחיק את עצמו תינח משרה וירק דהני מזקי הני והני לא מזקי הני אבל חרדל ודבורים תרויהו מזקי אהדדי וכיון דכי אהדדי נינהו דינא הוא הלא לחייביה לבעל חרדל לארחוקי מדבורים טפי ממאי דמחייבינן ליה לבעל דבורים לארחוקי מחרדל כדפרישנא לעיל למאי דס"ד מעיקרו לטעמיה דר"י ורבנן דבורים לחרדל לא מזקי ליה אי בביניתא לא משכחא ליה ואי בטרפא הדר פארי כלומר אי משום דאכלי ליה דבורה לביניתא שהוא זרע עצמו שנזרע בקרקע לא משכחא ליה לפי שהוא מכוס' בעפר ואי בטרפא הדר פארי דא"כ אכלי ליה דבורי' לטרפי' מתוך של חרדל חוזרין וצומחין וליכא פסיד' בהכין וליכ' למיחש דילמא הדרי ואכלי ליה להוא דהדר' פארי אי נמי לזרעא דסליק ביה דמגו דכחיב ליה פומיהו מאכילה קמייתא תו לא הדרי טילויה היינו חרדל ודאי מזיק להו לדבורים דמגו אכלי ליה לטרפא דחרדל נעשה פיהן חד וחוזרות ואוכלות את דובשן ואית דמפרשי אי בביניתא שהוא גרעין של זרע לא משכחא ליה לפי שהוא מכוסה בשרביט ולא דייק דהא טרפא קמא קדים להוא ביניתא ואי איכ' למיחש דלבת' אכיל' קמית' הדרי למיכל בינית' הדרי נמי אטרפא דהדר פארי ואע"ג דלא משכחי לה משכחינן ליה

לטרפא

לפרפא: וא"כ כי היכי דפריך מאי הוי הא קא הדרי ואכלי ליה אלא מחוורתא כדפרשינן מעיקרא הדין הוא פירושא דאסתבר לן בהא שמעתא לאוקי שמעתא אליבא דהלכתא אפשטה דמתני' מיהו חזינא להו לרבוותא דמפרשי ליה להאי שמעתא דרב פפא דמוקים לה למתני' בלוקח כגון שעשה המוכר משרה בתוך שדהו או שורע שם חרדל ואח"כ מכר מקצתה הסמוך למשרה או לחרדל והלוקח סמך שם ירק למשרה או דבורים לחרדל ושנוייא דרבינ' נמי דלא מוקים לה בלוקח אלא כגון חד מיניהו מעיקרא בכל המכר הכי נמי מוקמי לה כדסמיך בעל חרדל ברישא והאי פירושא לא דייק אלא דפשטא דמתני' דקתני מרחיקין את המשרה מן הירק ואת הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבורים כדקדים ירק ובצלים ודבורים משמע וקאתי בר משרא למסמך משרה מן הירק וכרישין מן הבצלים וחרדל מן הדבורים דומיא דשאר הרחקות דאיירי בהו במתני' דמשתמ' בדקדים ניזוקי מירי אלא היכא דפריש בהדיא דקדים מזיק בדקא פריש גבי אילן קדם לא יקוץ תדע דהא רישא דההיא מתני' דקתני מרחיקין את האילן מן הבור סתמא בדקדים בור הוא דמתוקמא כדדיקינן בהדיא גבי פלוגתא דאביי ורבא התם הוא דבעידנא דקא נטע איתיה לבור וה"ה גבי שאר הרחקו' וגבי משרה וירק נופיה קא דייקינן טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך ותירוציה דרבינא נמי דהוא מסקנ' דשמעת בהכי סלי' דשמע' מינה דמתניתין דקתני מרחיקין את המשרה בדקאתי למסמך משרה לבתר דאיתיה לירק עסיקי' דאי בדקדים משרה והא קמ"ל דכי אתי ירק בתר הכי מרחיק משרה ותו לא מצי למידק מינה דכי ליכא ירק סמיך לכתחלה אלא דאי קדים וסמיך כל כמה דליכא ירק לא מרחיק וא"כ האי הא ליכא ירק סמיך הא ליכא ירק לא מרחיק מבעי ליה אלא לאו ש"מ בדקדים ירק וה"ה גבי מרחיקין את החרדל מן הדבורים לאוי דס"ד מעיקרא בי איירי בה אליבא דרבנן בירק לגבי משרה דמו והוו הדין במימריה דר"י כיון דלאיתפלוגי עליהו דרבנן הוא דאתא על כרחך כי איירי ר' יוסי בההוא אנפא גופיה דאיירו רבנן הוא דאיירי ודקא קשיא לן כמי מדר' יוסי אי דלא סמיך לימ'לי למימרא ליה הכי לאו לאוקומה כדסמיך בעל חרדל ברישא קא דיקינן דעל כרחך בין דסמיך בעל חרדל בריש' בין דסמיך בעל דבורים בריש' מיתוקם מימריה דרבי יוסי שפיר דכיון דסמיך חד מיניהו בלא הרחקה וצריך למימר ליה האי טעמא דעד שאתה אומר לי כי היכי דלא לחייביה לדידיה לארחוקי וכיון דאיתברר דמשכחת לה לטעמיה דר"י בין דקדים חרדל בין דקדמי דבורים ואילו מימרא דרבנן לא סליק שפיר אלא בד קדמי דבורי' על כרחיך סוגיא דגמרא דקארי לה באנפא דסליק שפיר אליבא דתרוייהו קרי לה דהיינו בדקדמי דבורי' ואע"ג דמאן דקארי ליה לסיועי דוקיא קמא דקא דיקינן טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך משרה קארי לה וה"ה גבי חרדל דכי ליכא דבורים סמיך חרדל כיון דלר"י חרדל ודבורים תרויהו מזקי אהדדי כי מוקמינן לה נמי בדקדמי דבורים שמעת מינה דמדבורים לר"י נשמע חרדל לרבנן דכי היכי דלר"י כי ליכא דבורים סמיך חרדל מיהו רב פפא דאוקמא בלוקח לאו בדקדים חד מיניהו אוקמא אלא הכי קאמר לעולם דלא סמיך חד מיניהו אמכרא דחבריה ומשכחת לה דהוו סמיכי חרדל ודבורים גבי מוכר מקמי דזבנה לחד מיניהו ללוקח כדפרישנא תדע דאי הוה איפשר ליה לרב פפא לאוקומה בדלא הוה ליה למוכר אלא חד מיניהו לא הוה מוקים לה אלא בדהוו לה דבורים קאתי לוקח למסמך להו חרדל אי נמי דזבין דבורים וקאתי מוכר למסמך להו חרדל

כפשטא דמתני' ועוד דכי האי גוונא לא הוה יכיל גמרא לאקשויי ליה אי בלוקח אמאי מרחיק דכיון דקדמי דבורים דינא הוא לארחוקי חרדל מיניהו אלא משום דרב פפא כי טרח לאוקמה בלוקח לתרוצי קושיא דקשיא לן מדר' יוסי קא טרח ואי דלית ליה אלא חד כיון דקדמי דבורים בין דקדים חרדל וקאתי איהו בתר זביני דלוקח למסמך דבורים לחרדל או חרדל לדבורים לרבי יוסי דאמר חרדל ודבורים תרויהו מזקי אהדדי כיון דס"ד מעיקר' דעל המזיק להרחיק את עצמו סבירא ליה מיחייב בתרא לאודויה לארחוקי דהא קמא אפי' לרבנן לא מיחייב לארחוקי כדקתני בהדיא גבי אילן ובור דאוקימנא בלוקח אם האילן קדם לא יקוץ ובשמעתין נמי דקא מקשינן ליה לרב פפא לטעמייהו דרבנן אי בלוקח אמאי מרחיק מטעמא דקדים גבי מוכר לזביניה דלוקח קא מקשינן דשמעת מינה דפשיטא לן דכל נזקא דקדים גבי מוכר מקמיה זביניה דלוקח לא מיחייב מריה לארחוקי ואפי' לרבנן וכ"ש לר"י וכיון דקמא דקדים גבי מוכר מקמי זביניה דלוקח לא מרחיק על כרחיך בתרא דאתא לבתר זביניה דלוקח לרבי יוסי דסבר דתרווייהו מזקי אהדדי מחייב לארחוקי דאיהו הוא דעביד השתא שלא ברשות מידי דמזיק ליה לקמא ועל המזיק להרחי' את עצמו וא"כ לרב פפא דטרח לתרוצי מימריה דר"י דסבר דלא מיחייב חד מיניהו לארחוקי היכי מוקים ליה באנפא דהוי דינא לדברי הכל דליחייב חד מיניהו לארחוקי נהי כי מתוקמא ליה כהלכתיה דרבי יוסי לא דייק לאוקומה אליבא דרבנן ולא נמי כי דוקיא דר"י אלא דלא כי טעמיה ולא כהלכתיה היכי אוקמא ועוד גמרא גופיה כי אקשי ליה מאי טעמיה דר"י אדקשיא ליה טעמיה תקשי ליה הלכתיה אלא משום דכי אוקמה רב פפא לדרבי יוסי בלוקח באנפא דלא שייך ביה חיוב הרחקה גבי חד מיניהו הוא דאוקמא דליפנא דמתיר בחרדל לסמוך לדבורים משמע דשמעת מינה דלא מיחייב חד מיניהו לארחוקי מחבריה ובריית' נמי דיקא דקתני עד שאתה אומר לי כו' דאלמא חרדל ודבורים לר"י כהדדי נינהו ואי הוה מיתוקם שנוייה דרב פפא לא הוה מיתוקם ליה אלא אליבא דרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר ואמטול הכי לא מיחייב חד מיניהו לארחוקי מחבריה מוכר לא מיחייב דהא בעין רעה מוכר לוקח נמי לא מחייב דהא מוכר גופיה דזאבין ליה האי נזקא דארעיה ואפילו אחריות דעלמא קביל עילויה וכ"ש אחריות דנפשיה אבל לר' עקיבא דאמר בעין יפה מוכר בין דזאבן לוקח חרדל בין דזאבין דבורים כיון דחרדל ודבורים לרבי יוסי תרויהו מזקי אהדדי מיחייב מוכר לארחוקי נזקי' מלוקח דמכי זבין ליה כבר הניזק ללוקח בטולי בטלה לחזקה דדבר המזיק מעילויה מידי דהוה אאחין שחלקו דאין להן חלוקות זה על זה מטעמא דמוכר בעין יפה מוכר כדבירנא בפירקא קמא דאמר מוכר בעין רעה מוכר קא מקשי' ליה דכיון דלא מתוקם ליה טעמיה דר"י אלא בהכי טעמא דרבנן נמי בהכי בעי לאוקומי דלא פליגי רבנן ור"י אלא בדבורים אי מזקי ליה לחרדל ואי לאו דלרבנן דאמרי לא מזקי ליה מיחייב לארחוקי חרדל מדבורים ולר"י דאמר תרויהו מזקי אהדדי כיון דלוקח הוא לא מחייב חד מיניהו לארחוקי מחבריה אבל בעין יפה ועין רעה לא פליגי ואי לאו שאר קושי' דאקשו ליה אפשר דהוה דחיק לשנויי דבעין יפה ועין רעה נמי פליגי וכגון דזאבין ליה דבורים ללוקח ואליבא דמאן דאמר בעין יפה מוכר אלא כיון דאיכא שינויי מהכך קושיין אחרנייתא לא טרח לתרוצי קושיא קמא דאקשו ליה :

וכ"ת א"כ הא דאמרי' גבי תיובתא דמרחיקין את האילן

מן

אין הגור כדאמר רב פפא בלוקח הכא נמי בלוקח הא לא דמו להדדי דאלו גבי חרדל ודבורים קא מיירי בדהוו תרוייהו גבי מוכר מקמי זביניה ללוקח ואלו גבי אילן ובור קא מיירי בדהוה אילן לחודיה גבי מוכר מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא הכא גבי חרדל ודבורים דלר' יוסי תרוייהו מזקי אהדדי ולא מיירי בדין קדימה אלא בהלכתא דלהוו תרוייהו בהדדי ולא ליחייב חד מינייהו לארחוקי מחבריה מיירי כדהוו תרוייהו גבי מוכר מקמי זביניה דלוקח התם גבי אילן ובור דמיירי בדין קדימה כדקתני אם האילן קדם לא יקוץ על כרחיה צריך לאוקומה בדהוים אילן לחודיה גבי מוכר והדר זבין ליה חד מינייהו ללוקח לא מיתוקמא ליה משום דקשיא רישא דקתני אם הבור קדם קוצץ ונותן דמי ואי בדקדמי תרוייהו גבי מוכר מקמי זביניה דלוקח כי קדם בור אמאי קוצץ הא כי זבניה לוקח לבור או אילן בתר הכי מאי דזאבין ליה מוכר הוא דזאבן וקדימה ברשותא דחד לאו קדימה היא ואמטול הכי צריך לאוקומה בדקדים אילן לחודי' ברשותיה דמוכר מקמי זביניה דלוקח ורישא דקתני אם הבור קדם קוצ' ונותן דמי' בדקדי' בור לחודיה ברשותי' דמוכ' מקמי זביניה דלוק' דכי זבני' לוק' לאילן או לבור ממוכר אית ליה דין קדימה וכי אוקימנא כדרב פפא לאו לדמויינהו להדדי בכולהו אנפי אוקימנ' אלא למימר דתרוייהו כי סמיך מזיק לאו בפר מכרא דאחריני סמיך אלא אמבר' דנכסי' סמיך ומשכח' להו לתרוייהו בלוקח מיהו הא כדאיתא והא כדאיתא והכי איתברר לך דלא מיתוקמא סוגיא דמתניתין כפשטא אליבא דהלכתא אלא כדפרשינן אמתכה משמא דס"ל לר"י דעל הניזק להרחיק את עצמו ואפי' משרה וירק לא בעו רחוקי וכ"ש כרישים ובצלים וחרדל ודבורים וקימא לן כר"י דהא איפסיקא הלכתא לקמן כותיה אלא מיהו כי איפסיקא הלכתא כותיה הני מילי למאי דסבירא ליה דעל הניזק להרחיק את עצמו אבל למאי דקאמר דדבורים מזקי ליה לחרדל לית הלכתא כותיה דאי לטעמיה דר"י כיון דס"ל דדבורים נמי מזקי ליה לחרדל הוה מחייב בעל דבורים לארחוקיה דגיריה נינהו וקי"ל מודה ר"י בגיריה ואלו לרבנן דבורים לחרדל לא מזקי ליה ובהא לא איפסיקא הלכתא כר"י הילכך הלכתא בהא כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים וחרדל נמי אע"ג דמזיק להו לדבורים כיון דלא מזיק להו אלא מחמת דאכלי ליה וקי"ל כרבנן דאמרי דלא משכחי ליה דבורים לחרדל אלא בטרפא לאו היזקא דשכיח בשעת זריעה הוא ולאו נמי מידי דלאו גיריה קימא לן כרבי יוסי ואמתכה דלא מיחייב חד מינייהו לארחוקי מחבריה

לא ואשמעינן מיהא דבעלמא לאו לוקח אע"ג דקדים מזיק אי לבתר דסמיך נמי קא הוי גיריה מחמת מעשה אחרינא דעבד מזיק לבתר דסמיך ניזק או בהדי דסמיך מיחייב לארחוקי ואפי' לר"י ואי לא קא הוי גיריה אלא מחמת מעשה קמא דסמיך מקמי דליתיה ניזק כיון דבעידנא דסמיך מזיק מפסק פסיקיה גיריה אע"ג דכי הדר סמיך ניזק קא מטי ליה היזיקא מידי לאו גיריה הוא דמידי דהוי גיריה משעת הנחה בעינן דומיא דגיריה דעלמא אבל הכא כיון דבשעת הנחה לא אתי מיניה היזקא דהא ליתיה לניזק בההיא שעתא כי קא סמי' כדין קא סמיך אימת מטי היזקא לכי סמיך ניזק כיון דההיא שעתא לא קא עביד מזיק ולאו מידי לאו גיריה נינהו ולאו גרמא דגיריה נינהו והיינו פלוגתיהו ומנא תימרא דכי הוי גיריה מחמת מעשה אחרון דעבד מזיק לבתר דסמיך ניזק או בהדי דסמיך ניזק מיחייב לארחוקי ולא מהניא חזקה דמעשה ראשון למעשה אחרון מדאמר רבינא קא סגרי רבנן על המזיק להרחיק

את עצמו בין לא קדים ועד כאן לי"פ ר' יוסי עליהו דרבנן אלא במידי דלאו גיריה אבל בגיריה מודה להו ועוד דמדרבנן במידי דלאו גיריה נשמע לר' יוסי במידי דהוה גיריה מידי דלאו גיריה לרבנן לאו אע"ג דאית ליה חזקה כי קדים מזיק מקמי דליתיה ניזק לא מהניא ליה ההיא קדימה למהוי חזקה להיזקא דאתי מיניה לבתר דסמיך ניזק מידי דהוי גיריה לר' יוסי נמי אע"ג דאית ליה חזקה כי קדים מזיק מקמי דליתיה ניזק לא מהניא ההיא קדימה למהוי חזקה להיזקא דאתי מחמת מעש' אחרון דעבד מזיק לבתר דסמיך ניזק תדע דהא גבי מעשה דפפי יונאה דמנעינהו להנך עשארי דהוו דיקי סוקמי בשבבותיה ואע"ג דהוו קדימי לאפדניה דכיון דכי נידא אפדנא השתא לאו מחמת מעשה דמעיקרא קא נידא אלא מחמת מעשה דהשתא קא נידא כמאן דמתחלי מהשתא דמי דלא מהני מעשה ראשון דהוה מקמי דליתיה ניזק למהוי חזקה למהוי אחרון דקא עבדי בתר דאתא ניזק וה"ה גבי היזק ראיה היכא דקדים חלון דבעל עליה לחצר דחבריה דאי לבתר דהוי חצר נפלה עליה דבעל חלון וקא בעי מהדר ולמבני לה ולאפתחיה לחלון להאי חצר מנעינן ליה דאע"ג דקדים מעיק' לא מהניא קדימה דמעיקרא דהוו פסיקי גיריה למהוי חזקה למעשה אחרון דהוי גיריה וה"ה גבי כל מידי דהוה גיריה בעידן מעשה אחרון או גרמא דגירי והני מילי היכא דהוות מעשה ראשון דקדים דהוה אתי מיניה היזיקא אפסיק ליה לגמרי אבל היכא דהוות מעשה ראשון דקדים דאתי הזיקא מיניה לא אפסיק לגמרי אע"ג דפסקי גיריה בכתים כמאן דלא פסיקי דמי וקיימא ביה חזקה למזיק ונפק' מינה לרפת בקר וחנו' של נחתומין ושל צבעים דאע"ג דפסיק הבלא וריחא מינייהו מקמי דליתי אוצר כיון דכי אתי אוצר אכתי איתא לרפת גופה ולחנות גופה דהוו קדימי לאוצר והוו קביעי למיתי הבלא וריחא מינייהו כי הדר מריהו ומוקים להו לבקר בההיא רפת ולמעבד עבידתיהו בחנות לא מצי בעל האוצר לעכובי עלויה כדקתני בהדיא אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר ולא פליג בין היכא דפסיקא גיריה בינו בינו להיכא דלא פסיקי והוא הדין לחנות של נחתומין ושל צבעים דחד טעמא נינהו ולא דמי לעובדא דה מי דבאבי התם דלא אחזוק במידי דקביעא משמיה ש"א במעשה בעלמא וקמא קמא דפסיקי גיריה לא הוה חזקה למעשה דבתריה ומעשה דהנהו אומני דקאמר להו אביי לרב יוסף הא אחזוקי ואי נמי לאו דהוו דמו ליה לרב יוסף כקוטרא ובית הכסא הוה קימא להו חזקה ואע"ג דכל יומא הוו עבדי מעשה דמהני למהוי גיריה או גרמא דגיריה ההוא משום דהוה איתיה לניזק מעיקרא בעידנא דסמיך מזיק דכיון דאתברר ליה היזקיה ושתיק אחלי אחיל ואמטול הכי מהניא חזקה דמעשה ראשון למהוי חזקה למעשה אחרון ... והני מילי בעלמא דלאו לוקח אבל בלוקח אי זאבין ליה מוכר מידי דמזיק ליה להוא שורא דשייר לנפשיה תו לא מצי לחיוביה לסלוקיה נזקיה לא איהו ולא לוקח שני דאתי מחמתיה דאפי' למאן דאמר מוכר בעין רעה מוכר הני מילי כגון דרך נכיסא בו דאמר ליה כי זביני לך אדעתא דלתהני לי מההוא שורא דשיירי לנפשאי כדמעיקרא אבל לסלוקיה ללוקח ממאי דזבין ליה לא דאיהו מיחייב באחריותיה ללוקח ואפילו באחריות דאתיא מעלמא וכל שכן באחריו' דאתי' מחמתיה וכל שכן לתאן מוכר בעין יפה מוכר ואי מוכר הוא דשייריה לדבר המזיק דאמר לנפשיה וזבין ליה לדבר הניזק ללוקח משתא מיחייב מוכר לסלוקיה לנזקיה מיניה דמוכר בעין יפה מוכר וסלוקי הוא סליק חזקתיה מעלוי לוקח והוה כמאן דאתי מהשתא למסמך ליה דבר המזיק מידי דהוה אאחין שחלקו דאין להם חלונות

זה על זה וקימא לן דטעמא דמילתא משום דסבירא לן דלקוחות הוו הוא ומוכר בעינן יפה מוכר כדאיתא בפרק המוכר את הבית וכבר בררנא להא מילתא בפירקא קמא והתם ארווחא בה טפי ומיהו דשני רב פפא בלוקח וקושיא דאקשינן ליה אי בלוקח אמאי מרחיק ליכא למילף מינהו מידי אליבא דהלכתא בתידי להוי גיריה הן גרמה דגיריה הלא היכא דזבין ליה מוכר לדבר המזיק ללוקח ומיירי לדבר הניזק לנפשיה דכי האי גוונא ודאי על המוכר להרחיק את עצמו כדבררנא לעיל

דף יט ע"א * לב הרי אמרו ולא כברכת הכובסין שא"כ הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא מן המשמכן והוא הבקיע שמשמיכין בו הבגדים בכתף ובתים אבל מן המגדיאן והבקיע שמכבסין בו הבגדים וקובטין אותן במקל והמים נתזין עד למרחוק צריך להרחיקמן הכותל ארבע אמות ומגדיאן לשון כתיבה הוא ותרגום ומזה ותמדי תניא נמי הכי נברכת הכובסין ארבע אמות כלומר צריכה הרחקה ארבע אמות והא אנן תנן שלשה טפחים אלא לאו שמע מינה כאן מן המשמכן כאן מן המגדיאן מן המשמכן שלשה טפחים מן המגדיאן ארבעה אמות רב חייא בריה דרב איויא מתני לה בהדיא אלא אם כן הרחיק משכת מגדיאן ולכותל שלשה טפחים דהני משמכן ומגדיאן תרויהו גבי הדדי עבדי להו כדתניא בתוספתא קטן הנברכת והבקיע ואמר רב כהנא גוהה ובר גוהה וגוהה היינו מגדיאן והוא א גרא רויחא ומיניה ולכותל ארבע אמות ומתקני בסופיה דוכתא לכתורי ביה מאני והיינו משמכן ומשפתו צריך להרחיק ג' טפחים וסד בסיד

* לג איבעיא להו וסד בסיד תנן או דילמא או סד בסיד תנן כלומר רישא דקתני אלא אם כן הרחיק מכותלו של חבירו שלשה טפחים וסד בסיד וסד בסיד תנן דמשמע דתרויהו בעינן או דילמא או סד בסיד תנן דבחדא מינייהו סגיא ופשטינן פשיטא דוסד בסיד תנן דאי ס"ד או סד בסיד תנן ליערבינהו בהדי כלא דקיפא דתאני עלה או סד בסיד וליתנינהו בהדי אהדדי וליתני עלייהו או סד בסיד ואע"ג דדחינן דילמא משום דלא דמו האי ביזיקא להאי הזיקא מינייא בעלמא הוא דלא שמכינן אבנויא

* לד והא דתניא רבי יהודה אומר סלע הבא בידים זה חופר בורו מכאן וזה חופר בורו מכאן זה מרחיק שלשה טפחים וסד בסיד סברינן למידק מינה טעמא דבא בידים הא לא בא בידי לא צריך כולי האי אי ס"ד מתני' דמיירי בדלא בא בידים וסד בס"ד תנן מאי איריא דתני בברייתא בא בידים כי לא בא בידים נמי הא אמרת תרוייהו בעי אלא לאו מדנקט בא בידים ש"מ דהיכא דלא בא בידים בחד מינייהו סגיא ומתניתין או סד בסיד תנן ואסיקנא והוא הדין דאע"ג דלא בא בידים תרויהו בעי ומתני' וסד בסיד תנן ובא בידים אצטריכא ליה סד"א כיון דבא בידים לעביד רווא טפי משלשה טפחים קמ"ל

* לה תנן התם במה טומנין ובמה אין טומנין לא בגפת ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד אלא בחול בין לחין בין יבשין ודייקינן מאי שנא הכא גבי נזקין דקתני סלעים ולא קתני חול דתנן מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חבירו שלשה טפחים ואילו חול לא קתני ומאי שנא לגבי הטמנה דקתני חול ולא קתני סלעים הא חול וסלעים תרוייהו הך מיבנא אית להו וכולהו מין סלעי נינהו אלא דהאי מיפריך איפרוכי והאי לא מיפריך ולא שנא גבי נזקין ולא שנא גבי הטמנה טעמא דגפת וזבל ומלח וסיד משום דבני הבלא נינהו וכיון דטעמא דנזיקין והטמנה תרוייהו משום הבלא הוא וסלעים וחול תרוייהו כי הדדי נינהו מאי שנא הכא דתני סלעים ולא קתני חול ומאי שנא התם דקתני חול ולא קתני סלעים ואפסקא רבא התם גבי הטמנה היינו טעמא דלא קתני סלעים משום דמשברי לה לקדרה ולא שכיחי איכא לאטמוני בהו וכי קתני להו גבי נזקין נמי מהאי טעמא קתני להו משום דשתרי ליה לכותל ולאו משום הבלא והאי דתאני להו גבי גפת וזבל ומלח וסיד משום דשוו בשיעור הרחקה דידיהו והכא היינו טעמא דלא קתני חול כדקתני התם גבי הטמנה משום דמי חמימי חמים ומי קרירי קריר מי חמימי חמים דכי משכח מידי דחמים איהו דמקביל ליה לחמימותיה הדר ומחים ליה טפי ומי קרירי קריר דכי משכח מידי דקריר מקביל לה לקירורותיה ומדר ומקריר ליה טפי הלכך התם גבי הטמנה חמין דקרירות חמימי נינהו כיון דמוסיף להו הבלא דהא מי חמימי חמים אסיר הכא גבי הרחקה כיון דכותל קריר לא צריך לארחוקי דהא קרורי מקריר להו ובדין הוא דאפילו סלעים נמי הוה מצי למתני גבי הטמנה אלא משום דשתרי ליה לכותל כהא דתאני רבי הושעיא מרחיקין את החול מן הכותל שלשה טפחים אוקימ' במתונתא כלומר דאית ביה לחלוחית דמתכותא קאי לכותל כמיא אבל ביבשתא לא צריך לארחוקי

* לו והא דתנן מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה דייקינן עלה זרעים תיפוק לי משום מחרישה דהא לא סגיא ליה לזריעה בלא חרישה וליתני המחרישה דמרחיקין ולא ליתני זרעים דכיון דלא חריש תמילא ידענא דלא זרע ואוקימנא במפולת יד דליכא מחרישה אלא דהוא פלוי בידיה ושדי ביזרא קמ"ל דאע"ג דליכא מחרישה מיחייב לארחוקי משום זרעים ומקשינן תו מחרישה תיפוק לי משום זרעים דכיון דלא צריך למחרישה אלא לצורך זרעים ליתני זרעים ולא בעי מחרישה ואוקימנא בחורש לאילנות ודייקינן ותיפוק לי משום מיא דבעי לאשקוייהו דהא הא ליה במתניתין בכמה בבי דמתניתין במיא קמו לכותל כגון אמת המים ונברכת הכובסין ובתר בבי וכיון דמשום מיא בעי לארחוקי לימא לי למיתנא זרעים ואע"ג דבעידן זריעה וחרישה לא מקשי כיון דמלאכה ומוכחת עליו דסופו להשקות דהא אפשר לזרעים לחיות בלא מים והדין נותן לעכב עליו בתחלת המלאכה משום סופה ומהדרינן הכא בארץ ישר' קאי דליכא מיא שנאמר למטר השמים תשתה מים קמ"ל דאע"ג דליכא מיא מחייב לארחוקי משום מחרישה וטעמא דמחרישה משום דמרפי לה לארעא סמוך לכותל וכי תימא אם כן אמאי סגיא ליה בשלשה טפחים והא תנן מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן מרחיק ממנו ארבע אמות מאי טעמא משום דדשא ומדרומא מעלי על כרחך מחרישה מזקא דדבר והילופו נינהו היינו טעמא דסגיא ליה טפי מחרישה בשלשה טפחים משום דלא מעמקי ליה טפי משלשה טפחי' כדקתני בפרקין הין שאין יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה וכיון דמידשא ארעא למטה מג' טפחים אע"ג דרפיה בעומק שלשה טפחים לא איכפת ליה לכותל בהכין מיהו הני מילי חוץ לשלשה טפחים לכותל אבל בתוך שלשה טפחים כיון דמקרב היזיקה לכותל טובא אסיר ולא תימא הני מילי בעיר ישנה דמיתרפא וקימא ולא צריכא הכא טפי כדבעינן למימר קמן אבל בעיר חדשה דבעית דוקא אפילו חוץ לשלשה טפחים אסיר דחפי' למטה משלשה טפחים נמי אכתי לא איתיהב אלא אפי' בעיר חדשה נמי לא צריך לארחוקי טפי משלשה טפחים ולא דמי נדיכא דכותל דאילו שמיכא כותלי מילתא דקביעותא היא ומימגנו

דוקא

דומא ממותל חבריה אבל מחריבה לפי שעה היא ולמחר אזיל ואתי התם ולא מימנע דובא מכותל לגמרי ואמטול הכי בג' טפחים סגיא ליה

לז למימרא דזרעים לכדדים קא משתרשי והא תנן המבריך גפן בארץ אם אין על גבה עפר שלשה טפחים לא יביא זרע עליה ואאכי עלה אבל זורע הוא את הכדדין אילך ואילך וש"מ דזרעים לאו לכדדין קא משתרשי דאם כן אמאי זורע את הכדדין הא קא נגעי שרשין בהדי גפן אמר רב חנא משום רבי יוסי מתניתין דקתני מרחיקין את הזרעים מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר תיחוח ולא תימא דוקא לרבנן דאמרי על המזיק להרחיק את עצמו אבל לר' יוסי דסבירא ליה על הניזק להרחיק את עצמו ולא בעו רחוקי דהא בעידנא דקא זרע לא מטי הזיקא לגבי כותל ולאו גיריה נינהו אלא אפילו לר' יוסי בהא מודי בשלשה טפחים סמוך לכותל ככותל דמו ומשתעבדי ליה לבעל הכותל מידי דהוה אהרחקת ארבע אמות דמשום דושא כדכדירנא במתני'

לח תניא לא יסמוך אדם בכל כותלו של חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו שלשה טפחים בל"א בכותל לבנים אבל בכותל אבנים כדי שלא יזיק ובמה אמר רב כמה טפח ושל בנגמא מותר אפי' סמוך לכותל ומשתברא דהני מילי במתנין או בשופכין דלפי שעה בעלמא הוא אבל בכיב של מי רגלים או בגומא של מי רגלים שקבין לתוכה דתדירי ונפיש היזיקיהו אפילו בכותל אבנים נמי בעי שלשה טפחים וסד בסיד כדכדירנא במתני' דיקא נמי דברייתא דקא מפליג לא איירי אלא במתנין דאקראי בעלמא הוא

לט אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל דקיק אינו ממעט כגון חלון הפתוח בין בי בתים וכזית מן המת באחד מהן אם היה בחלון פותח טפח והיה דקיק זה ממעיטו מטפח הרי הוא כאילו אינו ואינו ממעט בחלון לחוץ בפני הטומאה ודיקינן מאי איריא דקיק אפילו עבה נמי לא מבטיא קאמר לא מבטיה עבה דלא מבטיל ליה דגריר להו לאפי' ואכיל לי' לאחר' אבל דקיק דמאים בכוליה ואי אתי למגדר מיניה ולא משתייר מיניה ולא מידי אימא מיבטיל ליה קמ"ל דלא הילכך הוה ליה דבר העומד ליגטל וכבטול דמי וכן כל כיוצא בזה ומקשינן ותיפוק לי דהוה ליה דבר המקבל טומאה ואינו חוצץ בפני הטומאה ואוקימנא שנילושה במי פירות דלא מקבל טומאה אפ"ה אינו חוצץ

מ ושמעינן מיהא דכל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה

מא ושמעינן נמי מינה דעיסה שנילושה במי פירות אינה מקבלת טומאה דמי פירו' שיש להם שם ללוי אין מכשירין

מב מיתיבי קופה מליאה תבן וחבית מליאה גרוגרות המונחין בחלון רואין כל שאלו יכטלו ויכולין תבן וגרוגרות לעמוד בפני עצמן חוצצין ואם לאו אינן חוצצין דכיון דתבן וגרוגרות בהאי כפשייהו לא חזו למיחץ דהא אינן יכולין לעמוד בפני עצמן אע"ג דיכולין לעמוד על ידי הקופה והחבית נמי לא חיצי דהשתא לאו אינהו קא עבדי מחיצה אלא קופה וחבית הוא דקא עבדן מחיצה וקופה וחבית דבר המקבל טומא' נינהו ואינו חוצץ בפני הטומאה ודיקינן מינה תבן חזי לבהמתו וש"מ דאפילו מידי דחזי ליה כתי כי מבטיל ליה בטיל וחיין וקשי' לשמואל ואוקימנא בתיבנא סריא והוא תבן סרוח ומקשינן תו חזי לטינא ואוקימנא דאית ביה קוצי ומקשינן תו חזי להסקה ואוקימנא במתוכתא כלומר דאית לה לחלוחיתא דמיא דלא חזי להסקה ומקשינן חזי להיסק גדול ומפרקינן היסק גדול לא שכיח ואי שבת או יום הכפורים הוא דלא חזי לטינא ולא להסקה אע"ג דיבשים ולית ביה קוצי כיון דסרי ולא חזי לבהמתו חיין ומקשינן גרוגרות חזיאן ליה ואוקימנא בשהתריפו וכן תני רבה בר אבוה כשהתריפו כלומר שהורק בו ואינן ראויין למאכל אדם כלל ואי לאו דאוקימנא כשהתריפו הוה כריכינן לאוקומה בדלא אתכשור דלאו להוו דבר המקבל טומאה אלא השתא דאצטריכינן לאוקומה כשהתריפו אפילו תימא בדאתכשור וכיון דהתריפו נפקי להו מתורת אוכל לגמרי ותו לא חזי לאדם ולכלב נמי לא חזו דלאו אורחיה למיכל גרוגרות ואשתכח דלא מקבלי טומאה ואמטול הכי חיצי ודיקי' תו האי חבית היפי דמיא בשלמא קופה לא קשיא לן דכיון דכלי עץ היא ומיטמ' מגבו כד"וכח בפרשת שרצים אע"ג דפומא לבר נמי לא חיצא אלא חבית תיקשי לך האי חבית היכי דמיא אי דפומא לבר היא גופה תיחוץ אלא בפומא לגאו כלפי חבית שהטומאה בתוכו ואי בעית תימא בחבית של מתכת דכלי מתכות מיטמא מגבן אבל של חרש ופומה לבר היא גופה חיצא מ"ט דאין כלי חרש מטמא מגבו ואפילו באהל דכתיב וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא יש צמיד פתיל עליו טהור ובכלי חרש משתעי דאשמעינן ביה קרא גבי שרצים דלא מיטמא אלא מתוכו דכתיב וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו ואמטול הכי מיין ודוקא בכלי שאין עומד ליגטל למלאכה הראויה לו כגון חבית מלאה גרוגרות המונחות בחלון דלאו עומדת ליגטל היא דלמאי חזיא לאנוחי בה מידי כיון דיהבה להני גרוגרות דמנחי בגוה והרי הוא משמש כיוצא בה עם אפילתו לא חיישינן דילמא משני לה למידי אחרינא ומשום סידרא דגרוגרות גופיהו ליכא למיחש דלא מיבטיא כשהתריפו דלא חזיאן ליה אלא אפילו כשלא התריפו כיון דלאו אורחיה לאטלטולי אגב גרוגרות כל כמא דאיתיהא לגרוגרות בגוה איכא דלא מטלטל לה אבל כלי חרש הראוי ליגטל למלאכ' הראוי' לו כגון שאין משמש כיוצ' בה עם אפילתו או שראוי ליגטל לצורך מה שבתוכו אינו חוצץ דכיון דעומד ליגטל לצורך עצמו או לצורך מה שבתוכו כבטול דמי ואי בעי תימא טעמא דחבית דכיון דאינה ראויה אלא למלאכה שיכולה לשמש במקומה עם אפילתה לאו עומדת ליגטל היא ולאו כבטול דמיא ולפום הדין טעמא אפילו ריקנית נמי כל היכא דפומה לבר חיצא מיהו מדיוקא דמתניתין לא יכלינן למילף אלא במליאה דומיא דחבית דמתניתין תדע דהאי לן בין חבית כי האי גוונא לכלי חרש דעלמא מדמקשי' אמתני' דלקמן דמודים בכלי חרש שמטמא כלי חרש חזיא ליה ואצטריכנן לאוקומא במנוקר ואלו הכא גבי חבית מליאה גרוגרות קא דיקינן אי דפומה לבר היא גופה תיחוץ ולא קא מפרקינן כיון דחזיא ליה לא חיצא אלא אצטריכינן לאוקומה דפומה לגאו אי נמי בחבית של מתכת ש"מ והוא הדין דהוה יכיל לאוקומה נמי בחבית של עץ דכלי עץ נמי מיטמא מאחוריו כדכדירנא לעיל ודיקא נמי מדקשיא לן חבית ולא קשיא לן קופה והאי דנקט של מתכת רבותא קמ"ל דאפילו של מתכת דאמירא טומאה דידה דדאמרנא לאמר חרב הוא כחלל וסד"א דמטמאה להו להני פירות שהתריפו ולא חיצי קמ"ל דלא מיטמאו כדכדירנא

מג ושמעינן מיהא דאפילו דבר הראוי לחוץ בפני הטומאה והניחו בחלון אם היה ראוי ליגטל לצורך עצמו או לצורך מה שבתוכו הרי הוא כבטול

אינו חוצץ אבל אם לא היה ראוי ליטול לצורך עצמו ולא לצורך מה שבתוכו כגון חבית מליאה מים או פירות ופיה לחוץ חוצצת ואפילו בדבר שראוי ליטלו לצורך עצמו הני מילי היכא דראוי לבעלים לדבר המצוי ברוב העתים אבל דבר שאינו ראוי לבעלים אלא לדבר שאינו מצוי ברוב העתים כיון דלא שכיח שווי אסח דעתיה מיניה וחייץ בפני הטומאה מדמקשינן הכא גבי תבן חזי להסק גדול ומפרקינן הסק גדול לא שכיח

כד מיתיבי עשבין שתלשן והניחן בחלון או שעלו מאליהן בחלון ומטלניות שאין בהן ג' אצבעו' על שלש והאבר והבשר המדולדלין בבהמ' ובחיה ובעוף ושכן בחלון וגוי שישב בחלון ובן שמונה המונח בחלון והמלח וכלי חרש וספר תורה כולן ממעטין בחלון אבל השלג והברד והגליד והכפור והמים כולן אין ממעטין בחלון ומקמי דמותבינן תיובתא מיהא מתניתא צריכינן לפרושי פשטה ולברורי טעמיה והדר מותבינן תיובתא מינה טעמא דהא מתניתא דכל דבר שאינו מקבל טומאה מן התור' ואינו עומד להתמעט מאליו חוצץ וכל דבר המקבל טומאה או שעומד להתמעט מאליו והולך אינו חוצץ לפיכך עשבים שהניחן בחלון או שעלו מאליהן כיון דלא מקבלי טומאה כלל ואפי' לאבי דש"ה מעיקרא דבדעתו לבהמתו עסיקי' כיון דמאכל בהמה בלאו הכי נינהו ולא מקבלי טומאה ממעטי ומטלניות שאין בהן שלש על שלש דטהורין מכל הטומאו' דלאו בגד נינהו ממעטי אבל היכא דאית בהו שלש אצבעות על שלש אצבעות אע"פ שטהורין מן המדרס טמאין בטומאת מת ואמטול הכי לא ממעטי ואע"ג דתנן שלש על שלש שהתקינו לפקוק בו את המרחץ כו' ומסקנא דאי זרקו לאשפה דברי הכל טהור הניחו בקופסא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שתלאו במגור או שהניחו אחורי הדלת והדר ביה רבי עקיבא לגבי רבי יהושע ובין שתלאו במגור בין שהניחו אחורי הדלת לאו מוכן הוא וטהור וכל שכן הכא דכי פקק בו את החלון כמי שפקק בו את המרחץ דאמי שאני הכא דמעיקרא לאו לפקקיה לחלון בגויהו אנחינהו התם אלא לאצנועינהו הוא דאנחינהו התם וכמונחי' בקופס' דאמו ואמטול הכי לא ממעטי אלא היכא דלית בהו שלש על שלש והאבר והבשר המדולדלין שנחתכו אלא שמעורין בגידין במקצת ותלויין מן הבהמה והחיה שעומדין בצד החלון והאבר והבשר מונחין בחלון ומיירי כשלא הוכשרו דאע"ג דתנן בפרק העור והרוטב דמטמאו טומאת אוכלין הא קאתני התם דצריכין הכשר והאי שכן בחלון דלא שייכא ביה טומאה וגוי שישב בחלון דלא מקבל טומאה דאלו ישראל כיון דמקבל טומאה לא חייץ ובן שמונה המונח בחלון דכיון דלא כלו לו חדשיו לאו בר קיימא הוא וכנפל דמי ובישראל קאי דאי בגוי מאי איריא בן שמונה אפילו בן תשעה נמי אלא לאו בישראל ומשום דלא כלו לו חדשיו דלא מקבל טומאה וכי תימא מה בכך אי חי הוא מקבל טומאה ואי מת הוא הוא גופיה טמויי מטמי דלא גרע מנפל שלא נתקשרו איברין בגידים שהנזיר מגלח על מגעו ועל משאו ועל אהלו כדאיתא בפ' כהן גדול ונזיר חי הוא ועומד למות הלכך לגבי טומאה לא מחי דמי לקבולי טומאה ולא כמת דמי לטמויי כחי לא דמי דהא לא בא לכלל קיימא וכמת לא דמי דאדם אין מטמא עד שתצא נפשו כדאיתא בפרק קמא דאהילות ויליף לה בספרי ממכת אשר ימות מגיד הכתוב שאינו מטמא עד שעה שימות ואלא נמי המלח דלאו בר קבולי טומאה הוא וכלי חרש דכותיה לבר ודוקא כלי חרש דאין מיטמא מאחוריו אבל שאר כלים דמיטמאין אפילו מאחוריהן לא חייצי וספר תורה נמי חייץ דלא מקבל טומאה דלאו מנא הוא ואע"ג דמטמא

את הידים ופוסל את התרומה גזירה דרבנן היא כדאיתא בפרק קמא דשבת גבי שמונה עשר דבר אבל השלג והברד הגליד והכפור והמים כולן אין ממעטין בחלון וגליד וכפור שניהן מין קרח הן דהא תרויהו מתרגמינן גלידא אלא שהכפור דק מן הקרח דכתיב דק ככפור על הארץ וכתי' נמי כפור כאפר יפזר וגבי קרח כתיב משליך קרחו כפתים וגבי מים נמי כשקפאו ברוב הלכה קאי וטעמא דכולהו משום דלאיתמוסי קימי וכמאן דאיתמסו להו דמי דאי משום דמקבלי טומאה ליכא למימר דאפילו למאן דאמר טומאת משקין לטמא עלמן דאורייתא הני מילי במשקין גמורים אבל מים שקפאו לא מקבלי טומאה אלא במחשבה ואינה מהן דמוקים לה במים הכנרים המונחין בכלי המקבל טומאה ומשום דאין יכולין לעמוד בפני עלמן הדין הוא פשטה דהא מתניתא וכולהי תני קושיי ודוקיי דדייקינן עלה בגמ' לאותובי לשמואל היכא כינהי דיקינן עלה עשבים אוו לבהמתו וש"מ דמידי דחזי לאכמי כי מבטיל ליה בטיל וחייץ בפני הטומאה וקשיא לשמואל ואוקימנא בארופתא והוא סם המות דבהמה דלא חזי לבהמתו • ויש אומרים עשב מר דלא חזי ליה אבל היכא דחזי לבהמתו לא חייצי דדעתיה עילויהו והוא הדין לגבי עשבים דקתני או שעלו מאליהן בחלון דחייצי לא משכחת לה אלא ברלא חזו ליה ולא לבהמתו אבל היכא דחזו אפילו לבהמתו לא חייצי ומקשינן תו או שעלו מאליהן כיון דקשו לכותל שקיל להו אמר רבא בכותל אורכה דלא איכפת ליה בהזיקיה רב יוסף אמר אפילו נימא בכותל יבוש ובבאין חוץ משלשה לכותל דלא קשו ליה לכותל אבל בכותל יבוש היכא דאתו בתוך שלשה לכותל לא חייצי דכיון דקשו ליה לכותל שקיל להו וכל העומד לינטל כנטול דמי ומקשינן תו ומטלניות שאין בהן שלש על שלש חזיאן ליה לניגוב ידים ואוקימנא דמטנפא ומקשינן חזיא לאומנא לקנוחי בה דם הקזה ואוקימנא ברשקא אי ברשקא שאין בהן ד' טפחים על ארבעה טפחים מיבעי ליה דהיינו שיעוריה דשק לענין טומאה אלא אימא כעין שקא כלומר שקשות כשק אבל היכא דלא מיטנפאן לא חייצי ואפילו היכא דמיטנפאן נמי דוקא דקשו כעין שקא אבל היכא דרכיכי לא חייצי דכיון דחזו ליה לניגוב ידים אי נמי לאומנא דעתיה עילויהו והוא הדין נמי בשק שאין בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים היכא דמיטנף דחייץ כדמשמע מהכא בהדיא ומקשינן תו והאבר והבשר המדולדלין בבהמ' ובחיה בהמה טרפה ואזלא ואוקימנ' בקשרה דאי לאו הכי לא איכא דכיון דאבר דטרפה ואזלא כמאן דטרפה ואזלא דמיא ומקשינן שחיט לה ואוקימנא בטומאה אבל טהורה לא איכא ומקשינן מזבין לה לגוי ואוקימנא בכחושה אבל שמנה לא איכא דכיון דחזיא לזבונה לגוי כמאן דליתא התם דמיא ומסתברא דהוא הדין בטהורה ושמנה היכא דהויא שבת או יום הכפורים דלא שחיט לה ולא מזבן לה מידי דהוה אבן שמנה המונח בחלון כדבעינן למימר קמן וכי תימא שאני הכא דחזיא לחולה שיש בו סכנה כיון דלא שכיח לא חיישינן ליה מידי דהוה אהסק גדול והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי אפילו טמאה נמי זימנין דמיגרמי חולה שיש בו סכנה דחזיא ליה אלא כיון דלא שכיח לא חיישינן ומקשינן תו אהאי אבר ובשר המדולדלין פסיק ושדי ליה לכלביה ופרקינן כיון דאיכא צער בעלי חיים לא עביד

ושמעינן מינה דכל דבר שהבעלים חסין עליו ליטלו וליהנות בו היכא דלא מקבל טומאה וליכא למיחש דילמא עריק ואזיל חייץ בפני הטומאה מידי דהוה אאבר והבשר המדולדלין ומקשינן תו ועוף ששכן בחלון פרח ואזיל ואוקימנא בקשור דאי לאו הכי לא חייץ

אע"ג דקאי התם כמאן דפרח ואזיל ליה דמי ומקשינן שחיט ליה ואוקימנא בטמא דאי לאו הכי לא חייץ משום דדעתיה שילויה למשחטיה ולמיכליה וכמאן דליתיה התם ומקשי' מזבין ליה לגוי ואוקימנא בקלייתא דלא חזיא לאכילה ואפילו לגוי מחמת דשחיקא יותר מדאי אבל שאר עופות דחזו לאכילה ואפילו לגוי לא חייצי ומקשינן יהיב ליה לינוקא למיחך ביה ואוקימנא במזרטא דלא חזיא לינוקא דאי לאו הכי לא חייצא ותמהינן קלייתא לא מסרטא אלא אימא כעין קלייתא דלא חזיא לאכילה כלל והוא כעסרטה והוא הדין נמי בטהור ושמן היכא דהויא שבת אי נמי יוה"כ דלא שחיט ליה ולא מזבין ליה כדאמרינן לעיל ודוקא בקשור ובמסרט ומקשינן תו וגוי שיכב בחלון קאי ואזיל ואוקימנא בכפות דאי לאו הכי לא חייץ דכמאן דקם ואזיל ליה דמי ומקשינן אתי חבריה ושרי ליה ואוקימנא בחבושי מלכות דלא שרי ליה משום אימת מלכות דאי לאו הכי לא חייץ וכי תימא בחבושי מלכות נמי מירלי מלכא ואמרו ליה איכא לאוקומה לקביעו ליה זימנא דמקטי קטלים זימניה ודאי לא שארו ליה דאי אמרה מלכותא עקרנא כורי עקרת ולא הדרא ביה ומידי דלא שכיח הוא ודוקא גוי דלא מקבל טומאה אבל ישראל כיון דמקבל טומאה לא חייץ בפני הטומאה ומקשינן תו ובן שמונה המונח בחלון אתיא אימיה דריא ליה ואוקימנא בשבת דאסיר לטלטוליה כדתניא בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה כלומר מפני סכנת האם ברוב החלב שבדדיה ואמרי לה מפני סכנת הבן דאפילו' חיי שעה נמי חיישינן וה"מ דוקא בישראל אבל גוי אפילו בשבת לא חייץ דחיישינן דילמא אתייא אימיה ודריא ליה

ושמעינן מינה דגבי אבר ובשר המדולדלין בבהמה ובחיה דאוקימנא בטמאה וכחושה הוא הדין דאפילו בטהורה ושמנה היכא דהוי שבת או יום הכפורים חייץ דלא שחיט לה ולא מזבן לה ודוקא בקשורה והוא הדין נמי בעוף שוכן בחלון ודוקא נמי בקשור ובמסרט ומקשינן תו מלח חזיא ליה ואוקימנא במרירתא ומקשינן תו חזיא לעורות ואוקימנא דאית בה קוצי דאי לאו הכי לא חייץ דכיון דחזי ליה כמאן דשקליה דמי ואי שבת ויום הכפורים אע"ג דלית בה קוצי נמי חיילא דליכא למיחש דשרי לה לעורות ומקשינן כיון דקשיא לכותל שקיל לה ואוקימנא דיתבה אחספא דלכי שעה לא מזקא ליה לכותל דאי לאו הכי לא חיילא ומקשינן אי הכי מאי איריא מלח חספא גופיה תיחוץ ואוקימנא דלית בה שיעורא כלומ' דלית ביה בחספא שיעור כדי למעט את החלון מטפח ולחוץ בפני הטומאה מפני גדלו של חלון דאי אית ביה שיעורא אע"ג דחזי מילחא לאכילה ולית ביה קוצי חספא גופיה חייצא ורואין את המלח כאלו איננו ומקשינן תו כלי חרס חזי ליה ואוקימנא דמיטנף ומקשינן חזי לאומנא לקבולי ביה קילוח דם הקזה ואוקימנא דמנקב דאי לאו הכי לא חייץ ואי הוי שבת או יום הכפורים כיון דמטנף אע"ג דלא מינקב נמי חייץ דהשתא לא חזי לאומנא ואי משום דמתרמי מאן דאתי ליה דמא מנחיריה וחזי ליה כיון דאסיר לטלטולי לא חזי ליה דאסור לבטל כלי מהיכנו וכגרף של רעי ועביט של מימי רגלים לא הוי דהנך מאיסי לאשהויינהו אבל דמא לא מאיס אלא לבתר דמשרח וכל שכן למאן דאמר אין עושין גרף של רעי לכתחילה דלא חזי ליה להכי כלל ומקשינן תו שבר תורה חזי למקרא ביה ואוקימנא בבלוי דלא חזי למקרי ביה ומקשינן והא בעי גניזה והרי הוא עומד ליפנל משם לגנזו ואוקימנא דאמ' אם תהא גניזתו דלא מיתסר אלא למיטש באפיה וכיון דאשיב עליה למגנזיה התם תו לא שקיל ליה מהתם דאי לאו הכי לא הייקאלא בשבת וכיוצא בו דלאו זמן גניזה הוא

מה אמר רב בכל עושין מחיצה חוץ ממלח ורבב כגון דבש קרוש ושמן קרוש וכיוצא בהן דעבידי דמתמסי מלח נמי דמברר ברורי מלויה ושמואל אמר אפי' מלח נמי לא פליגי הא במלח סדומית עושין הא במלח אסתרוקית שהיא דקה אין עושין והשתא דאמר רבא עושה אדם שני צבורי מלח ומניח עליהן קורה שהקורה מעמדת את המלח אפילו תימא הא והא במלח אסתרוקית ולא קשיא הא דאיכא קורה עושין הא ליכא קורה אין עושין אלא במלח סדומית כרב פפא

מו ומשני מיהא דאיתא לדרבא דאמר עושה אדם שני ציבורי מלח ומניח עליהן את הקורה של עירובי מבואות שהקורה מעמדת את המלח ואפילו במלח דק

מ"ז הרי אמרו מרחיקין את הריחים שלשה מן השכב שהן ארבע' מן הרכב מ"ט אמר אביי משום טריא כלומר נדנוד הקרקע והכותל מתכתך מחמת כן והא דתניא ושל חמור שלשה מן האצטרוביל שהן ארבעה מן הקלת התם מאי טריא איכא משום קלא דקלא כי האי גוונא קשי לכותל טפי מטריא והאי של חמור דקתני לאו חמור דוקא הוא אלא מושב הריחים שעשוי כמין כסא של עץ והרחים על גביו קרי חמור כעין שבנינו חמור של נפחין טמא והוא כסא שמפוח של נפחין נתון עליו וריחים כי האי גוונא כיון דגביהא מארעא לית לה טריא מיהו קלא איכא איכא והאי אצטרוביל היינו ריחים התחתונה וקלת היינו ריחים העליונה ואיכא מאן דאמר ועיגול שסביב לריחים שעל שפת החמור הגובה את הריחים ומעכב את הקמח שלא יתפזר נקרא אצטרוביל והוא כלי שתולין אותו על פי הריחים ונותנין בו החטים והן יורדין מעט מעט לתוך פי הריחים נקרא קלת ומסתבר' כי האי גוונא פירושא בתרא דאי לפירושא קמא אשכחן דמתני' ובברייתא תרוייהו חד שיעורא ניכהו ואם כן אמאי אצטריך בברייתא לאיידויי חמור באפי נפשיה ולמיתב ביה שיעורא ליתנינן ריחים סתמא דמשמע אפילו של חמור אלא משום דנפיש שיעורא טפי ובברייתא דפרק המוכר את הבית נמי כי האי פירושא בתרא דייקא כדבעינן לברורה התם בשמעתא דשמיא

מ"ח הרי אמרו ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה אמר אביי ש"מ כליא דתנור טפח למאי נ"מ למקח וממכר דמאן דמזבין ליה תנורא לחבריה צריך למיתב ליה תנורא ששפתו בולט על שפתו טפח ואית דאמרי דכליא דתנור הוא הטיח שטחין את התנור מבחוץ בטיט כדי שלא יבקע ועביו טפח

מט הרי אמרו היה מעמי' ובעליה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח והא תניא בתנור ארבעה ובכירה שלשה אמר אביי כי תניא ההיא בתנור ובכירה דנחתומין דתנור דידן ככירה דנחתומין דמי

נ הרי אמרו לא יעשה אדם רפת בקר תחת אוצרו של חבירו תנא אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר וה"ה לחנות של נחתומי' ושל צבעים דמתני' להו קדימה בכולהו הך טעמא ניכהו כדברירנא בפירקין לעיל בבי אביי ככל ורבנן לאוצר חבירו מהו כלומר אם כבר העליון ורבנן עלייתו לעשותה אוצר דהיינו הכנסת פירו' לתוכה וקדם זה ועשה רפת בקר תחתיו עד שלא יעשנה העליון אוצר מהו מי

קיים לאוצר או לא אכסדרה תחת האוצר מהו כיון דשליט בה אוירא לא מפסדא או דילמא אפי' הכי מפסדא אם תימצא לומר מפסדא ריבה בחלונות מהו כלומר ריבה התחתון בחנותו בחלונות מהו וקא מיירי כגון דהאיל עליון גבי בהכי מהו לאוצר מי אמרי' כיון דנפיק הבלא דרך חלונות לא מזיק ליה לאוצר העליון ולא מצי בעל אוצר לעכובי עליה או דילמא אפילו הכי מצי מעכיב דבר אחר ריבה העליון בחלונות לעשו' מעליותו אוצר ולא הספיק להניח בו כלום עד שעשה התחתון תחתיו רפת בקר מהו מי אמרינן כיון דריבה עליון מעיקרא בחלונות כדרך האוצרות שמרבין בהן בחלונות כדי שיהיה האויר שולט בהן ולא תרקב התבואה אע"ג דאכתי לא הניח ביה תבואה אוצר הוי ואשתכח דאוצר קדים ומצי מעכיב או דילמא כיון דאכתי לא הניח ביה מידי ולא נשתנית צורת הבנין מעליה לאוצר לגמרי רפת קדמא ולא מצי מעכיב בנה עלייה על גבי אכסדרה מהו כלומר אם תמצא לומר אכסדרה תחת האוצר אע"ג דשליט בה אוירא נמי מפסדא ומצי מעכיב בנה עליה על גבי אכסדר' ואוצר על גבי עליה מהו מי אמרינן כיון דאיכא תרתי למעליותא חדא דרויחא אכסדרה ועוד דמפסקא עלייה ואכסדרה בין רפת לאוצר לא מפסדא דילמא אפ"ה מפסדא ואם ת"ל מפסדא שתי עליות זו על גבי זו ואוצר מלמעלה מהו כיון דמפסקי שתי עליות לא מפסדא או דילמא אפ"ה מפסדא ומצי מעכיב והני בעיי כולהו שלו בתיקו בעי רב הונא בריה דר' יהושע אוצר על גבי עלייה וחנות בבית מהו כיון דמפסקא עליה לא מפסדא או דילמא אפ"ה מפסדא תמרי ורמוני מאי מי קשי להו הבלא או לא ואיכא נוסחי דאית בהו נמי שיעור אוצר בכמה כלומר כמה שיעור רוחב האוצר וארכו כדי שיוכל לעכב על חבירו לעשות חנות של נחתומין תחתיו מי אמרינן בכל דהוא נמי הוי אוצ' או דילמא בבציר מארבע אמות לא מיקרי אוצר דה"ו בציר מהכין ערסי בעלמא הוא ולא מצי מעכיב וכלהו הני ביעיי נמי עלו בתיקו וכל תיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע הלכך בעל החנות דקא עביד ברשותיה הוי נתבע והאיך דאתי לעכובי עליה הוה ליה כתובע ואע"ג דגבי שעשת מחילה אמרינן ליה למזיק תובע ולניזק נתבע כדבריררא בפירקין התם הוא דהויא ליה חזקה לניזק מעיקרא מקמי האי מחילה דקא טעין מזיק עילויה ואוקי נזקא אוקי קרקע של מזיק אחזקיה למעבד ביה מאי דבעי ברם צריכתא למידע דהאי בעיא דכבר ורבנן לאוצר דשמעת מינה דלא מצי בעל האוצ' לעכובי אבעל החנות עד דמעייל בעל האוצר תבואה לגויה מקמי דלסמוך בעל החנות היזיקיה הני מילי כשבא העליון לעשות עלייתו אוצר דכיון דעד השתא האי עלייה לדירה הוא קיימא כל כמה דלא עביד לה אוצר ממש אחשת דמנח בה תבואה אי נמי דמשני לה בצורת בניינה מעלייה לאוצר לגמרי לא מצי מעכיב ולא מצי אמר למחר ממליכנא ועבידנא לה אוצר כדאמרי' טעמא דכי ליכא אוצר סמיך דירה שאני אין אדם עשוי לעשות דירתו אוצר דשמעת מינה דאי מנכחא מילתא מעיקרא דלאוצר עבידא אע"ג דאכתי לא אנח בה תבואה מצי מעכיב תדע נמי דע"כ ל"פ אלא בבא לסמוך בבד המכר אבל היכא דעביד בור וקאי אע"ג דאכתי לית ביה מיא דכולי עלמא לא פליגי דאינו סומך ואפילו לאביי וכ"ש לרבא דאפי' היכא דליכא בור בשדה העשויה לבורות אינו סומך וקימא לן כותיה וכל שכן הכא דאיתיה לאוצר וכן הילכתא

נא והא דתנן באמת ביין התירו אבל לא רפת בקר תנא ביין התירו מפני שמשביחו אבל לא רפת בקר מפני שמסריחו כלומר ביין התירו לעשות חנות של נחתומין תחתיו מפני שמשביחו אבל לא לעשות תחתיו רפת בקר מפני שמסריחו ודוקא בחמרא דידהו דמפגי' ליה הבלא אבל חמרא דידן לא כדרב יוסף דאמר ר"י והאי חמרא דידן אפילו שרגא נמי קשי ליה הילכך לא מיבעיא חנות של נחתומין דלא ליעביד תותיה אלא אפילו בירה דבעלי בתים נמי לא לעביד ומסתברא הוא הדין בשאר אוצרות היכא דקשי להו הבלא כולי האי דכולהו הך שכנא נינהו אמר רב ששת ואספסתא כרפת בקר דמיא משום דמסרחא ומהכי שמעתא דרב יוסף ורב ששת נמי שמעינן דמתניתין לחנות ורפת לדברי הכל היא ואפילו לרבי יוסי דאי לא תימא הכי למה להו לאימר שמעתא דלא שייכי הליכתא דהלכתא

נב והא דתנן חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסין ולא מקול היוצאין אבל אינו יכול למחות לו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחיים ולא מקול התנוקות מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי סופא אתאן לחצר אחרת אמר ליה רבא אי הכי ליתני בחצר אחרת מותר אלא אמר רבא חצר אחרת לא אצטריכא ליה לא שמועינן כי אצטריכא ליה אפי' באותה חצר וסופא אתאן לתינוקו' של ב"ר ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך

נקיטינן השתא דבחצר אחרת אפי' בשאר תינוקות נמי לא יכיל לעכובי עילויה דברשותיה קא עביד ולא מעייל להו לחצר השותפין ולא גרע מריחים וכטים דלא יכיל לעכוביה עליה משום דכי קא עביד ברשותיה קא עביד אבל באותה חצר מצי לעכוביה עילויה ובתינוקות של בית רבן אפילו באותה חצר לא יכול לעכובי עילויה

נג דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל שבתחילה מי שיש לו אב היה מלמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה מאי דרוש ולמדתם אותם את בניכם אתם עצמכם בלא וי"ו קרי ביה ולמדתם אתם כשכין שנא' אתם ראיתם כי מן השמים התקינו שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירוש' מאי דרוש כי מציון תצא תורה כו' עדיין נמי מי שיש לו אב היה מעלהו ומלמדו מי שאין לו אב לא היה עולה ולמד התקינו שיהו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן שש עשרה כבן שבע עשר ומי שהיה רבו כועס עליו היה מבעט ברבו ויוצא עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהו מושיבין בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע כל חד וחד לפום חורפיה ולפום בריאותיה

נד אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד בר שית לא תקביל מכאן ואילך קביל ואספי ליה כתורא הלעיטהו כשור כלומ' למדהו תורה הרבה כשור שמאכילין אותו מאכל מרובה בבת אחת לפי שגדול הוא וראוי לקבל ולא בתינוקות קטני' שמלמדין אותן צו לצו קו לקו זעיר שם זעיר שם כעגלים קטנים שמלעיטין אותן מעט מעט ואמר ליה רב לרב שמואל בר שילת כי מחית ליה לינוקא לא תימחי אלא בערקת דמסאנא בהרוך העגל דקארי קארי ודלא קארי ליהוי צותא לחבריה

נה והא דתניא אחד מבני חצר שביקש ליעשות רופא אומן וגרדי ומלמד תינוקות בני חצר מעכבין עליו וכן הא דתניא שנים שדרויין בחצר ובקש אחד מהן ליעשות רופא או אומן או גרדי או מלמד תינוקו' חברו מעכב עליו אוקימנא בתינוקות דגוים אבל בתינוקו' של בית רבן לא מצי מעכיב ומסתברא דהוא הדין לשאר מילי כגון מגרס אוריתא

משנה

מכה ותלמוד וללוי בלגורא לא מצי למימר ליה איני יכול לישן לא מקול הנכנסין ולא מקול היוצאין כדבעינן למימר לקמן והא דקתני בהכי מתניתא רופא ואומן וגרדי ומלמד תינוקות לאו למעוטי שאר אומניות אתא דאם כן קביא הך אחריתי דקתני הכי וקתני נמי סופר יהודי וסופר ארמאי בהדייהו ואלו מלמדי תינוקות לא קתני אלא הוא הדין דאפילו שאר בעלי אומניו' והני אצטריכו ליה סד"א כיון דהני מתהני להני לבני חצר מיניהו אימא מילתא דניחא להו לבני חצר היא ולא מצו לעכובי עליה קמ"ל דאפי"ה מצו לעכובי ומאי איכא דמתהני להו לבני חצר מהני לא תיבעיא רופא ואומן וגרדי דמילתא דצריכי לה בני חצר תדיר היא אלא אפילו מלמדי תינוקות וספרא דמתא דלאו מילתא דצריכי לה בני חצר תדיר היא כיון דמילתא דצריכי לה כולהו בני מתא היא אימא לא ליעכבו בני חצר עילוייהו קמ"ל והוא הדין לשאר אומניות תדע מדקתני באידך מתניתא גבי כופין בני מבואות זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא אחד מכל בעלי אומניות מאי טעמא על כרחך משום ריבוי דרך כדבעינן לברורי לקמן וכיון דגבי מבוי מעכבין זה את זה כל שכן בני חצר דשייך בהו דין רבוי דרך טפי והאיא דקתני התם בסופא דההיא מתניתא ולשכנו אינו כופהו במבוי קאי ואמאי מבוי דאקילו רבנן ליה ברבוי דרך טפי מבחצר ואע"ג דגבי חצר קאמרי' אחד מבני חצר שביקש ליעשות רופא או אומן או גרדי או מלמד תינוקות בני חצר מעכבין עליו גבי מבוי ליכא דכולה חצר דידיה היא אין בני מבוי מעכבין עליו ומתני' דקתני גבי חנות שבחצר עושה כלים יוצא ומוכר בשוק וקתני נמי אבל אינו יכול למחות ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים דאלמא איהו מיהת מצי עביד מגואי חנות שבחצר שאני דכיון דקדים בעל חנות או מחלי בני חצר גביה למעבד חנות וחנות לאו לדירה קאי אלא למיעבד בה עיבידתיה קאי דינא הוא דעביד מגואי עיבידתיה וכי תימא אם כן הא דתניא מי שיש לו בית בחצר השותפין הרי זה לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי מאי איריא ולא ישכירנו אפי' שכנו שבחצר שביקש ליעשות רופא או אומן או גרדי נמי הא אמרת כלל כלל לא שכירות אצטריכא ליה דאע"ג דההוא רופא או ההוא אומן או ההוא גרדי לא קא גרי בפירוש למיעבד ההוא עיבידתא מסתמא לאו כל כמיניה דבעל הבית למיגר להו ואלו שכנו לא מצי חבריה לעכוביה עליה עד דעביד בהדיא ההיא עיבידתא ואע"ג דידיעא מילתא דההוא שכן ידע למעבד ההיא עיבידתא כיון דמקמי הכין לאו אורחיה בהכי לאו כל כמיניה לעכובי עליה עד דעביד וכן דעתם נוטה

כן וכן הא דתניא מי שיש לו בית בחצר השותפין הרי זה לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לגרדי ולא לסופר ארמאי אוקימנא להאי סופר יהודי דקתני בספר מתא דכתיב שטרי ואגרות של רשות אבל בסופר כותב ספרים תפילין ומזוזות ואין צריך לומר במלמד תינוקות של בית רבן לא מצי מעכיב דאי ס"ד בכותבי ספרים תפלין ומזוזות נמי מצי מעכיב למה לי לאפוקיה להאי סופר הזר מפשטיה ולאוקומי בסופר מתא לשבקיה כפשטיה בכותב ספרים תפלין ומזוזות אלא משום דהני נמי כיון דמלאכת שמים היא לא מצי מעכיב ושאר בעי אומניות מאי טעמא לפי שמרבה עליהן את הדר' ומסתברא דהני מילי בבעלי אומנית וכיוצא בהן דלית להו קבעה לנכנסין וליוצאין וליכא קביעותא לכניסתן וליציאתן למיעל בעידנא דעיילין אינשי ולמיפק בעידנא דנפקין אינשי דקתני התם גבי מי שיש לו בור לפנים מביתו של חברו

ומי שיש לו גינה לפנים מגינתו של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין ויוצאין בשעה שדרך בני אדם יוצאין אבל היכא דבעי לאוגורי לשמה אינשי דדיריה ביה אע"ג דנפישי טפי מיניה לא מצו עליה דאם כן ליתני קילתא וכל שכן חמירתא וכי תימא מאי שנא מיהא דתנן לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין בנה עלייה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השותפין מאי טעמא מפני שמרבה עליהן את הדרך הכא נמי הרי מרבה עליהן את הדרך לא דמי דאלו התם כיון דמוסיף בחצר השותפין בית דירה אשתכח דקא מוסיף דרך לביתא אחרינ' דלא הוה ביה עד השתא והא דמיא להאיא דאמרינן התם גבי גינה ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת אבל היכא דלא מוסיף דרך לביתא אחרינא אע"ג דמוסיף בית כמה אינשי דדירי בהדיה אי נמי דמוגר ליה לאינשי אחרינא דנפישי בני ביתיה טפי הדין עמו דכי אחזיק ליה בהאי ביתא לאו למידר ביה כמנין ידוע אחזיק ביה אלא לכולהו אינשי דמחזיק להו האי ביתא הוא דאחזיק ביה דאי לא תימא הכי הרי שהחזיק בו כשהיה רוק ובקש לישא אשה הכי נמי דמעכבי עילויה הרי שהיה נשוי ואחר כך הוליד בנים ובנות הכי נמי דמחיי' לאפוקי בניה ובנתיה מביתיה היה עני והעשיר וקנה עבדי' ושפחות ובני בית הכי נמי דמעכבי עילויה אלא ודאי ש"מ דכל היכא דלא תוסיף ביה בית דירה אע"ג דמוסיף ליה כמה דיורין הדין עמו כללא דמילתא כל דבר דרך דאתי ליה מחמת האי ביתא דאחזיק ליה עד השתא בחצר לאו דבר דרך הוא דכיון דאתחזיק ליה בהאי ביתא אחזיק ליה בכל דרך דאתי מחמתיה בין מרובה בין מועט וכל ריבוי דרך דאתי ליה מעלמא מחמת דאוסיף ביה בית דירה דלא הוה ביה מקמי הכין כיון דלא אחזיק ביה עד השתא הוה ליה רבוי דרך ומצו מעכיב עילויה וכי תימא והא בעלי אומניו' דרבוי דרך דידהו מחמת האי ביתא בלחוד הוא דקאתי ומצו לעכוביה עילויה התם נמי היינו טעמא משום דסתם חצר לדירה בלחוד קיימא לרובא דאינשי ולאו לפחורה לשוייה כי שוקא וכהי דאחזיק ליה בחצר למיעל מיניה לבית דירתו ולפירוק משאו ושאר תשמישין שדרכן ליעשות בחצר אבל למעבדיה כי שוקא לא אחזיק ליה בחצר ואשתעל הכי לית ליה לאוגוריה לחד מבעלי אומניות ולא לרופא ולא לספר מאתא דדירה דהכי כולהו לאו דירה גרידתא היא אלא דירה וחנות היא ואפי' היכא דהויא ליה חנות בחצר מקמי הכין לית ליה למקבע ולזבוניה ביה דהכי נמי דאחזיק ליה בחנות למעב' בגויה עיבידתיה אבל לעיולי לגויה תגרין דרך חצר למיקבע ולזבוניה להו לא דעל כרחיך האי חצר מיהת אכתי בתורת חצר קיימא ולאו כל כמיניה להפוקה מתורת חצר ולשווייה כי שוקא והיינו דתנן חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הנכנסין ולא מקול היוצאין ועושה כלים ויוצא ומוכרן בשוק דמתנית' מינה דלית ליה לעיולי לגויה תגרי ולזבוני להו וכי תימא אם כן לימא לי דקא נקיט לה טעמא משום דאינו יכול לישן מפני שמרבה עליהן את הדרך הלא מדנקט לה טעמא משום דאיני יכול לישן ש"מ דוקא בעידן שינה אבל שלא בעידן שינה לא מצי מעכיב ואי משום רבוי דרך כיון דזכה ליה בחנות זכה ליה בכל רבוי דרך דאתי מחמתיה לא ס"ד דהא מדקתני ועושה כלים ויוצא ומוכרן בשוק מכלל דבחנות כלל כלל לא ואם כן שלא בעידן שינה מיהת ליזבין בחצר ועוד אי ס"ד דלא מצי לעכובי עליה משום רבוי דרך אם כן משום שינה נמי לא ליעכיב דהוה ליה כי דינא דבטיש דקתני אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים דתרויהו ברשותא דנפשייהו קעבידי

קשבוריי אלא ת"ש גבי פטיש ורחים דלא מעכב ומ"ש גבי נכנסין ויוצאין דמצי מעכב משום דגבי פטיש ורחים כי קא עביד ברשותא דנפשיה קא עביד ואלו גבי נכנסין ויוצאין כיון דמעייל לחצר השותפין תאן דלית ליה רשותא לעיולי מצי מעכב אלמא עיקר טעמא משום ריבוי דרך הוא ומר מתרי תלתא טעמי לריבוי דרך קמ"ל דעיקר טעמא דריבוי דרך לאו משום חד טעמא בלחוד הוא אלא דזימנין דמזיק להו לבני חצר מחמת דוחקא דנכנסין ויוצאין וזימנין דמזיק להו ומשום קלא דקא מפסיד שינה מיניהו ואי אשמעינן משום דוחקא הוה אמינא הני מילי שלא בעידן שינה אבל בעידנא דנאים חבריה בביתיה דלא אזיק ליה בחצר ולא מידי אימא לא מצי מעכב עילויה קמ"ל דמצי מעכב עילויה מטעמא דאינו יכול לישן וכדמשנינא בה שפיר משכחת דהאי טעמא דשינה בכולי יומא נמי שייך דכל שעתא ושעתא מצי אמר ליה אי לאו קלא דהני נכנסין ויוצאין השתא הוה נאימנא אבל טעמא דדוחקא לא שייך בכולה שעתא דאיכא דקדים איהו ונאים אנן סהדי דהשתא לא קא דחיק ליה בחצר ולא מידי ואמטול הכי נקט טעמא דאיני יכול לישן ולא נקט טעמא משום דוחקא ומה"ט נמי לא נקיט טעמא משום היזק ראיה דאם כן הוה דינא דכי ליכא היזק ראיה כגון דקאי האי חנות סמוך לבית שער ודקאי פתחא דבייתיה לאידך והך גיסא דקרן זוית דלא מיתזק ביתא מנכנסין ויוצאין ואי משום דחזו ליה בחצר מצי אמר ליה בעל החנות סוף סוף הא קא חזית אנטנועי מיכאי דידי בחצר ולא מצי מעכב אמטול הכי נקט טעמא דשינה דשייך בכל אנפא ועוד איירי דבעי למיתני סופה אבל אינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות [נקט] טעמא דרישא נמי משום שינה אלא מיהו מסתברא דכי יכיל לעכובי עליה דלא לתיקבע ולזבוני בחצר דלא תשמישא דחצר הוא אבל היכא דאתו אינשי למיפסק בהדיה אי נמי למיעבד בהדי חושבנא לא מצי לעכובי עילויה דאורחא דעלמא למיעל לביתיה דבעל הבית ולמעבד בהדיה חושבנא אי נמי למתבע מיניה מאי דאית להו גביה אלא דאומן וכיוצא בו שעסקו עם הרבים כפישי אינשי גביה טפי ונהי דלכתחלה הוה יכיל לעכובי עליה דלא לתעביד אומן אלא כיון דאחזיק ומחיל גביה אחזיק ואהניא ליה חזקתיה להכין אבל לאקבועי ולזבוני בחצר לא כדבדירנא טעמא לעיל ומסתברא דהא דקתני לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן כי היכי דלא מצי מוגר הכי נמי לא מצי מזבין ואשמועינן שכירות דלפי שעה וכל שכן מכירה •

דכ"א ע"א ★ נ"ז אמר רבא מתקנת יהושע בן גמלא ואילך לא ממטינן ינוקא ממתא למתא אלא מיחייבי בני מתא לאוקומי מלמד תינוקות במתייהו אבל מבי כנישתא דמתא בה לבי כנישתא אחריתי ממטינן ולא צריך לאוקומי מקרי דרדקי בכל כנישתא וכנישתא ואי מפסיק נהרא לא ממטינן משום סכנתא וצריכי ליבורא לאוקומי מקרי דרדקי בבי כנישתא דידהו ולא ליעבריכו לאמטויי ינוקי דידהו לאידך בי כנישתא דקימא מהאיך גיסא דנהרא ואי איכא תיתורא ממטינן והוא גשר של אבנים גמלא והוא גשר של עץ לא ממטינן דילמא מיתלעי הנך עצים ולאו אדעתייהו

★ נח ואמר רבא סך מקריי דרדקי עשרין וחמשה ינוקי ואי איכא חמשין מותבינן תרי ואי איכא ארבעין מותבינן ליה ריש דוכנא ומסייעינן ליה ממתא כלומ' דמותבינן ליה מלמד הדיוט שאינו ראוי ליטול שכר שלם במלמד לפי שיושב לפני המלמד על הדוכן ומסייעו ללמד את הנערים הקטנים ולחנכן לפניו ומה שאינו יודע הרי המלמד הבקי מלמדו ומסייעינן ליה להאי ריש דוכנא ממתא כלומר דלא פחתינן ליה להאי מקרי דרדקי משכריה משום האי אגרא דיהבינן ליה להאי ריש דוכנא אלא יהבינן ליה למקרי דרדקי אגריה משלם ויהבינן ליה לריש דוכנא אגרא אחרינא ממתא נפוס מאי דחזי ליה והיינו טעמ' דקרי ליה סיוע משום דלאו שכר שלם הוא ושמעינן מינה דמחייבין ציבורא לאותוביה מקרי דרדקי בכל מתא ומיתב ליה אגרא ומדציבורא מדקאמר רבא מותבינן ליה ריש דוכנא ומסייעינן ליה ממתא' דשמעת מינה למקרי דרדקי גופי' מדבני מתא הוא דשקיל מדציבורא והכי נמי מסתבר' מדקתני התקין יהושע בן גמלא שיהו מושיבין מלמדי תינוקות ואי דלא יהבינן להו אגרא מדציבורא מאי שיהו מושיבין אלא לאו דיהבינן להו אגרא מדציבור' והכין עדיף כי היכי דלילפו בני עניי בבני עשירים

★ נט ואמר רבא האי מקרי ינוקי דגריס כלומ' בהדי ינוקי כדחזי ואיכא אחרינא דגריס טפי מיניה לא מסלקי' ליה להאי דלא גריס כולי האי דילמא אתי לאירשולי בנפשיה ולא גריס ומיעק' גירסיה מיניה ואי משו' פשירא דינוקי ליכא למיחש דכיון דהוה גריס בהדייהו כדחזי אע"ג דאיכא אחרינ' דגריס טפי מיניה לא איכפת לן בהכין דאם כן אין לדבר סוף אלא איכא למיחש לפשירא דידיה הוא דאיכא למיחש דילמא אתי לאירשולי בנפשיה ורב דימי מנהרדעא אמר מסלקי' ליה וכל שכן דגריס טפי דאמר מר קנאת סופריה תרבי' חכמה ופירוש אחר דילמא אתי האי אחרינא דגריס טפי דאמר מר מיני' לאירשולי בינוקי דשבר דליכא דעדיף מיניה ולא חייש דילמא מסלקי ליה ורב דימי מנהרדעא אמר מסלקינן ליה וכ"ש דגריס האי אחרים טפי דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה דחייש דאי פשע מכסיף ליה ההוא קמא דסלקוה מקמי באפי בני מאתא ומסתברא כרב דימי ועוד דסלקא שמעתא בהכי :

★ ס ואמר רבא הני תרי מקרי דרדקי חד דייק ולא גריס וחד גריס ולא דייק מותבינן דגרי' ולא דייק שבשתא ממילא נפיקא רב דימי מנהרדעא אמר מותבינן דדייק ולא גריס שבשתא דטל על וקי"ל כרב דימי חדא דסלקא שמעתא כדידיה ועוד דמסתבר טעמי' ועוד דקא מיתינן האי עובדא דיואב לסיועי

★ סא כי ששת חדשים ישב שם וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום כי אתא לקמיה דדוד אמר ליה מאי טעמ' עבדת הכי אמר ליה דכתי' תמחה את זכר עמלק דאקריוה זכר לשון זכר ונקבה בראש אמר ליה והא אנן זכר אקריון למשמע לשון זכרון כדכתיב זכר עשה לנפלאותיו ומשמע למחות זכרונו מתחת השמים אחד זכרים ואחד נקבות אמר ליה אנא זכר אקריון לשון זכר ונקבה דמשמע זכרים ולא נקבות אזל שייליה לרביה אמר ליה היכי אקריתן אמר ליה זכר לשון זכר ונקבה שקל ספסירא ובעא למקטליה אמר ליה אמאי אמר ליה דכתי' ארור עושה מלאכת ה' רמיה אמר ליה שבקיה להוא גברא וליקום בארור אמר ליה ארור מונע חרבו מדם וקטליה ואע"ג דהני קראי ירמיה אמרינהו לבתר כמה דורות מדורו של דוד ויואב כולהו גמרא הוו גמירי להו הלכה למשה מסיני ואתא ירמיה אסמכינהו אקראי ותו לך כמה קשה עונש השופטי' ומלמדי תינוק' וכיוצא בהן העושין מלאכת השם רמיה שהן בארור וחייבי' מית' בידי שמים

שם ע"ב ★ סב ואמר רבא מיקרי ינוקי ושתלא וטבחא כולן כמותרין ועומדין דמו ומסליקנן להו בלא אתריתא מקרי דרדקי דשקיל אגרא

א

הברא מציבור דאיתרש"ל בינוקי מסלקינ' ליה ומוקמי' אחרינא דעדיף מיניה בתחלת דאיתזל בנטיעות ואפסיד מבי מרי ארעא נמי מסלקינן ליה מצחיה ולסלוקיה כי היכי דלא לפסיד בעל הבית וטבחא דמתא דכגיל אויתא מחמת פשיעותיה ואומנא דמהיל ולא מהין כדחזי א' נמי דמקטר ליה לינוקא ומשכן ליה מחמת דלא זריז בעיבידתיה מסלקינ' להו בלא אתריתא ומוקמינן אחרינא דזריזי טפי מיניהו כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר כמותרה ועומד דאמי ׃

סב והא דאמר רב הונא האי בר מבואה דאוקים רחיא ואתא בר מבואה חבריה וקא מוקים גביה דינא הוא דמעכב עילויה דאמר ליה קא מפסקת לה לחיותא ליתה דהא סתם מתניתא פליגא עליה ואצטריך לאוקומיה מקמיה כתנאי וקם ליה רב הונא כרבן שמעון בן גמליאל ורבנן פליגי עליה וקי"ל ביחיד ורבים הלכה כרבים ותו דהא רב הונא בריה דרב יהושע פליג עלי' לקמן וקי"ל כותיה דבתרא הוא

סד ליתא מסייעא ליה מרחיקין מצודת הדג כמלוא ריצת הדג כלומר מרחיקין מצודת הדג ממצודת דייג אחר כמלוא ריצת הדג במים בבת אחת אלמא מצי מעכב עליה לאוקומי גביה כי היכי דלא לפסקה לחיותיה ודחינן שאני דגים דיהבי סיארא כלומר שנותנין עין בהבטה לרוץ למקום מזון וכיון שהכיר זה את חורו ונתן מצודה ומזונות בתוכדי ריצת הדג בטוח הוא שילכדנו והוה ליה כמאן דמטי לידיה ׃

סה מתיבי עושה אדם חנות בצד חנותו של חבירו ומרחץ בצד מרחצו של חבירו ואינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בתוך שלי ואסיקנא תנאי היא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא ספר ולא בורסי ולא אחר מכל בעלי אומניות ולשכנו אינו כופהו רשב"ג אומר אף לשכנו כופהו מאי כופין דקתני שלא להושיב ביניהן א' מכל בעלי אומניות בני המבוי דקא מפסיק לה לחיותיהו ולשכנו שרבה הוא עצמו ליעשות אומן או אחד מכל בעלי אומניות בני המבוי אינו כופהו שהוא יכול לומר לו אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בתוך שלי ות"ק דחיש' לחיות' דידך ולא חיישת לחיות' דידי אי נמי כיון דכל חד מינן לא עביד אלא בדנפשיה כל חד וחד מאי דפסקו ליה משמיא הוא דמטי ליה דלא מפסיק חד מינן לחיותא דחבריה ואי משום ריבוי דרך ליכא למיחש דרבוי דרך כי האי גוונא במבוי לאו ריבוי דרך הוא דכיון דאית ליה ביתא במבוי זכא ליה בכל רבוי דרך דאתי מחמתיה ואפי' לאקבועי ביה חנות דדרך מבוי לקבוע בו חנות רשב"ג אומר אף לשכנו כופהו דכיון דקדים איהו מצי אמר ליה קא מפסקת לה לחיותאי וקם ליה רב הונ' כרשב"ג א' מבית אמרת להאי כופין דקאתני משום פסוקי חיותא הוא אם כן היכי פסיק ותאני ולא אחד מבעלי אומניות הוה ליה למיתני בעלי אומניות של אחד מבני המבוי אלא אחד זיק ותני ולא אחד מבעלי אומניות סתמא ש"מ דטעמא משום רבוי דרך הוא ותאי כופין שלא להושיב דאי בעי חד מבני המבוי לאוגורי ביתיה לאחד מבעלי אומניות בני אותו המבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהן את הדרך ולשכנו שרבה ליעשות אחד מבעלי אומניות אין בני מבוי מעכבין עליו דלית ולא מרבה עליהן את הדרך שאני בין היכא דעביד שכנו גופיה ובין היכא דמוגר לאחריני וכי תימא ומי שאני לך והא גבי חצר דבי היכי דכופי ליה שלא להשכיר כופי ליה שלא ליעשות אומן בחצר הוא הכא במבוי דקתני רישא כופין בני מבואות זה את זה וקשיא לך דהאי

תנא קא מיירי לענין רבוי דרך ותו לא כדברירנ' כגון היכא דליכא אפסוקיה חיותא כלל קא סבר רב הונא דכי היכי דפליגי לענין ריבוי דרך כרידת' הכי נמי פליגי לעני' אפסוקי חיותא דלענין רבוי דרך מאי טעמא דתנא קמא דאמר לשכנו אינו כופהו ולא חייש להיזקא דרבוי דרך דאמר ליה בדידי קא עבידנא ולא איכפת לי בהיזקא דרבוי דרך דידך לענין אפסוקי חיותא נמי אמר ליה בדידי קא עבידנא ולא איכפת לי באפסוקי חיותא דידך ורשב"ג דסבר אף לשכנו כופהו כי היכי דמצי מעכב עליה משום היזקא דריבוי דרך ולא חייש לטעמיה דבדידי קא עבידנא הכי נמי מעכב עליה בהיזקא דאפסוקי חיותא כרב הונא ואיכא למאי דקסבר רב הונא דאפי' תימא דמטעמיה דתנא קמא גבי ריבוי דרך לאשמעי' סברייה גבי אפסוקי חיותא משום דהיזקא דאפסוקי חיותא אלים טפי מהיזקא דרבוי דרך על כרחיך כיון דשמעינן ליה לרשב"ג דאמר אף לשכנו כופהו בהיזקא דרבוי דרך ולא חייש לטענה דבדידי קא עבידנא כל שכן בהיזקא דאפסוקי חיותא דאלים טפי וממלא קם ליה רב הונא כרשב"ג וכי תימא מאי דוחקין לאוקומא לדרב הונא כתנאי לוקמה לדרב הונא לדברי הכל דרשב"ג כרב הונא וכיון דיכיל לעכובי עליה משום רבוי דרך ותו לא כל שכן היכא דאיכא אפסוקי חיותא ואפי' להנא קמא דעד כאן לא קאמר תנא קמא אלא היכא דליכא אלא ריבוי דרך כגון היכא דליכא מהאיך אומנותא בההוא מבואה דאיכא טעמא דאפסוקי חיותא אפילו תנא קמא מודה דמצי שכינא לעכובי עליה והא לא קשיא מידי דאם כן לאו תנאי היא קשיאן מתניאתא אהדדי אלא לא מיתרצן מתניאתא אלא היכא דמוקמי לה כתנאי ׃ ולית הלכתא כרב הונא דהא אוקימנא לשמעתיה כתנאי וקם ליה רב הונא כרשב"ג ולית הלכתא כותיה דקימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא רב הונא בריה דרב יהושע פליג עליה וקימא לן כותיה דבתרא הוא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב והוא דלא דייך בכרגא דמתא ואי דייך בכרגא לא מצי מעכב דכיון דדייך בכרגא דהאי מתא כבני מתא דאמי בר מבואה אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב ואע"ג דלא דייך בכרגא דמתא כגון דנקיט אגרסקי מאי טעמא דעל כרחיך חד מבני מבוי הוא ואית ליה זכותא בכולהי זכותא דמבוי ובדין הוא דליחייביה כחיובי דבני מבוי ואמטיה הוא דרחימו עליה דאפטר מכרג' מאגפא אחרינא ולאו משום דלא הוי בני מבוי בעי רב הונא בריה דרב יהושע בר מבואה אבר מבואה אחרינא מאי אי אמרת דדייך בכרגא דמתא לא מעכיב לא דייך בכרגא מאי ועלתה בתיקו והילכך לא מצי מעכיב

סו ושמעינן מיהא דרב הונא בריה דרב יהושע דאפילו בר מבואה אבר מבואה דנפשיה היכא דאתי למיחת לאומנותא דבר ההוא מבואה חבריה אבל היכא דבעי לאוגורי ביתיה לאחד מבעלי אומניות מבן בני מבואה לעכובי עליה משום רבוי דרך כדקתני בהדיא בהא מתניתא כופין בני מבואות זה את זה והני מילי לאוגורי לאחריני אבל אחד מבני מבוי שבקש לעשות אחד מבעלי אומניות אין בני מבוי מעכבין עליו כדקתני סיפא ולשכנו אינו כופהו ואע"ג דגבי בני חצר כי האי גוונא מכן בני חצר לעכובי זה על זה משום רבוי דרך גבי בני מבוי לא התמירו רבנן כולי האי כדבריינא

סז א"ר יוסף ומודי רב הונא במקרי דרדקי דלא מצי לעכובי אחבריה דאמר מר קנאת סופרים תרבה חכמה ואסתברא דכי היכי דמודה רב הכי נמי מודה

רב הונא בריה דרב יהושע ואע"ג דלא שייך בכרגא ועוד דלא גרע מרוכלין המחזירין בעיירות כדבעינן למימר קמן

ד"כב ע"א ✱ ס"ח אמר רב נחמן בר יצחק ומודה רב הונא בריה דרב יהושע ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא שייך בכרגא לא מצי מעכיב דאמר מר עזרא תיקן להם לישראל שיהיו רוכלין מחזירין בעיירות בשני ובחמשי כדי שיהו תכשיטין מצויין לבנות ישראל מערב שבת לערב שבת והני מילי לאהדורי אבל לאקבועי חנות' היכא דלא שייכי בכרג' לאו בכל כמיניהו ואי צורבא מרבנן הוא שבקינן ליה אפי' לאקבועי כהא דרבא שרא להו לרב יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא כהילכתא כלומר דלא כהלכתא דשאר אינשי מאי טעמא כיון דרבנן נינהו לא נטרדו מגירסייהו

✱ סט הנהו דיקולאי מוכרי קדירות דאיתו דיקולי לבבל אתו בני מאתא קא מעכבי עילויהו אתו לקמיה דרבינא אמר להו מעלמא אתי ולעלמא ליזבנו והני מילי ביומא דשוקא דאתו כולי עלמא למזבן והנך דאתו מעלמא למזבן לאו אדעתא דבני מאתא בלחוד קא אתו אלא אדעת' דאחריני נמי דאתו מעלמא דאשתכח דהכי אתו אדעת' דהכי והני אתו אדעת' דהכי אבל בלא יומא דשוק' דלא אתו כ"ע אע"ג דאיקרי ואתי לית להו לזבוני ניהליהו הנך דאתו בלא יומא דשוק' אדעת' דבני מאת' בלחוד קאתו דהא לא עבידי למיתי מעלמ' בלא יומא דשוק' וביומא דשוקא נמי לא אמרן אלא לזבוני בשוקא דהנך דאתו מעלמא אדעתא דהכי דמשכחי בשוקא קאתו אבל לאהדורי לא

✱ ע הנהו עמרויי דאיתו עמרא לפום נהרא אתו בני מאתא קא מעכבי עילויהו אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו דינא הוא דמעכבי עילויהו דלא לזבוני לבני מאתא אמרי ליה אית לן אשראי במאתא ולית לן מידי למיכל ואשתכח לבני מאתא הוא דקא משהו לן הכא אמר להו זילו זבינו שיעור חיותיכו עד דעקריתו אשראי דילכו ואזליתו והוא הדין היכא דאיכא מידי אחרינא במאתא דמיעכבי מחמתיה על כרחיהו דשרינן להו לזבוני עד דמסתלק ההוא מידי דמעכבי מחמתיה

✱ עא נקיטינן השתא מהני עובדי דאית להו רשות' לבני מאתא לעכובי אבני מאתא אחריני דלא שייכי בכרגא דמאתיהו דלא ליתו עיסקא דאיכא מיניה בהאי מאתא לזבוני ביומא דשוקא ואפי' נענמא אי נמי לבני מאתא ואפי' ביומא דשוקא א"נ לבר משוקא ואפי' ביומא דשוקא ואי אית להו אשראי במאתא והוא הדין לכל מידי דגרים להו לעיכובי בה יהבינן להו רשותא לזבוני מיניה שיעור חיותיהו עד דעקרי אשראי דילהו אי נמי עד דמסתליק ההוא מידי דגרי' להו לאיעכובי ואזלי והני מילי באתר עיסקי לבר מרוכלין המחזירין בעיירות אע"ג דלא שייכי בכרגא אית להו רשותא להדורי אבל לאקבועי לא ואי צורב' מדרבנן הוא אפי' לאקבועי והני מילי היכא דלא שייכי בכרג' דהאי מאתא אבל היכא דשייכי בכרג' דהאי מאתא לא מצו לעכובי עילוי' כדרב הונא בריה דרב יהושע טעמ' דכולהו משום דמפסקי לחיותא דבני מאתא הוא וכי היכי דהתם לא מצי מעכיב עילויה אלא היכא דלא שייך בכרגא דמאתא הכא נמי לא מצו לעכובי אלא היכא דלא שייכי בכרגא דמאתא אלא מיהו הני מילי היכא דלא מוזלי טפי ומזבני והוא דלא עדיף טפי דלית להו פסידא ללוקחים אבל היכא דמוזלי טפי מבני מאתא טפי א"נ דעדיף עיסקיה טפי ולא ניחא להו לבני מאתא לאוזולי כותיהו לא מצו לעכובי עילויהו דמכדי לפסידא דבני מאתא קא חיישינן אתי אנא דחיישת לפסידא דמרי עיסקי ניחוש לפסידא דלוקחין דהכי והני בני מאתא נינהו הלכך אי לוקחין ישראל נינהו ואפילו רובא גוים ומיעוטא ישראל לא מצו לעכובי עלייהו דלא עבדינן תקנתא למוכרים בפסידא דאית בה פסידא ללקוחות ואי כולהו לוקחין גוים נינהו אע"ג דלא בני עיסקי נהדדי לא בשופרא ולא בדמים לא חיישינן אלא לפסידא דמוכרין ודינא הוא למעכבי עלויהו

✱ עב רב דימי מנהרדעא איתי גרוגרות בספינה אמר ליה ריש גלותא לרבא פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקוט ליה שוקא אמר ליה רבא לרב אדא בר אהבה פוק תהי ליה בקנקניה נפק בעא מיניה פיל שבלע קפיפה מצרית שבטאה והקיאה דרך בית הרעי מהו מי הוי טיכול לטהרה מידי טומאתה או לא לא הוה בידיה לא נקיט ליה שוקא פסוד גרוגרות דרב דימי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה חזי מר מאי עבד בי אמר ליה מאן דלא שהיה לאוניתא דמלכות דאדום דכת' על שרפו עצמות מלך אדום לשיד לא נשהיה לאוניתך נח נפשיה דרב אדא בר אהבה ומשמעינן מינה דדינא הוא למינקט ליה שוקא לצורבא מרבנן דאתי מעלמא דמזבין עסקיה והוא דלא מזבין ביוק' טפי משאר אינשי והאי דינא דלא נקיט ליה שוקא מיענש ושרי לממסר דינא עליה כי מעשה דרב דימי ורב אדא בר אהבה והוא היכא דליכא גוים דמזבני אבל איכא גוים דמזבני לא נקטינן דהא לית ליה רווחא לצורבא מרבנן ואפסודינהו להנך ישראל בכדי לא מפסדינן

✱ ע"ג והא דתנן מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות דייקינן עלה בגמרא וקתני היכי סמך ולא ארחיק אי דאחזיק גביה הא אחזיק ליה בארבע אמו'הם וזכות לכותל ותו לא מצי מעכב עליה ואמאי לא יסמוך לו כותל אחר אמר רבא הכי קאמר מי שהיה כותלו סמוך לכותל חברו בארבע אמות מכומכמות לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות שמשמע מרחיק מן השני נמי ארבע אמות ואי טעמא דושא דהכא מעלי להתם כלומר דושא להכא דבין כותל שני לבינתי מעלי להתם לכותל ראשון ואשתכח דכולהו שמנה אמות הסמוכו' לכותל משתעבדי ליה לכותל משום דושא מיהו לא מיחייב לאשבקינהו לכולהו שמונה אמות פנויות בלא כותל אלא אם כן כיון דמרחיק ארבע אמות דאיכא שיעור דרך רחבה ליחיד אית ליה רשותא למסמך כותל אחר דהא אית ליה רווחא למיזל ולמיתי התם משום דושא ואיבעי למסמך כותל אחר כנגדו בעי לארחוקי ארבע אמו' אחרינת' מכותל שני והדין הוא דלא ליבעי כולי האי דהא נפיש ליה שיעורא בהדי תקו' כותל האמצעי טפי משמונה אמות אלא כיון דבעי לארחוקי חוץ לכותל שני משום דושא דדושא דהכא מעלי להתם לכותל ראשון לא סגיא ליה בפחות מארבע אמות שיעור דרך כי היכי דליהוי ליה רווחא למיזל ולמיתי התם

שם ע"ב ✱ עד אמר רב לא שאנו אלא כותל גינה אבל כותל חצר אם בא לסמוך סומך מאי טעמא משום דקרקעיתא דגינה רפיא ובעיא דושא אבל קרקעיתא דחצר קמיט משום דהוו אזלי כוליה יומא ואתו עליה ולא בעי דושא טפי ורבי אושעיא אמר אחד כותל גינה ואחד כותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך א"ר יוסי בר חנינא ולא פליגי הא בעיר חדשה הא בעיר ישנה בעיר חדשה אחד כותל גינה ואחד כותל חצר אינו סומך דכיון דחדשה היא אכתי לא איתדשא ובעיא דושא ואמטול הכי אינו סומך בעיר ישנה בכותל גינה אינו סומך בכותל חצר סומך דהא איתדשת לה מקמי הכי ותו לא בעיא דושא :

עד תנן החלון כו' בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדו ד"א ותאני עלה מלמעלן שלא יציץ ויראה מלמטן שלא יעמוד ויראה ומכנגדו שלא יאפיל כדפרישנא במתני' טעמ' דשלא יאפיל אבל משום רואה לא הכא במאי עסקינן מן הצד כלומר שבא לסמוך מן הצד רוחב כותלו כנגד אורך חלון של חבירו דמשום שלא יאפיל איכא משום רואה ליכא דהא לא קאתבע מיניה רואה אלא כשיעור עובי הכותל השני בלבד ולהכי פורתא לא חיישינן וכי תימא הא מכנגדן קתני מן הצד נמי כנגדן קרי ליה לכיון דהיירי רישא בהרחקת ראש הכותל מלמעלן ובהרחקה דמלמטן והשתא קא בעי לאיירויי בהרחקה דלאו מלמעלן ולאו מלמטן אלא בהרחקת ראש הכותל המכוון עם החלון בשורה אחת קרי ליה כנגדן וכמה כלומר היכא לעביד מן הצד כמה מיחיב לארחוקי כדי שלא יאפיל אמר רב ייבא חמוה דאשיאן בר נדבך משמיה דרב כמלוא רוחב חלון שתמא ולא קאמרינן כמלוא רוחב החלון ואית דגרסי לה בהדיא וכמה טפח ומקשינן והלא מכין כלומר כיון דהאי הרחקה למכנגדן בראש הכותל קאי דומיא דמלמעלן ומלמטן היכי סגיא ליה בהרחקת טפח והלא יכול לישב על ראש הכותל ולהביט בחלון חבירו אמר רב זביד שמדיר את כותלו כלומר שמשפע את כותלו כדי שלא יוכל אדם לעמוד עליו ולא לישב עליו מפני שיפועו כגון שהמדיר כנגד ארכו שגבוה מצד אחד ומשפע והולך עד כדו השני ונמצא גבוה מצד אחד ומתקצר והולך דרך שיפועו דלא מצי למיתב עליה ואמרי לה שהמדירו כנגד רחבו שנמצא הכותל רוחב מלמטה וכלה והולך עד באצבע כקרא' הללו אבל אם לא המדיר את כותלו אע"פ שהרחיק הימנו טפח כיון שלא הגביהו מלמעלן לגובה החלון ולא השפילו למטה מן החלון ארבע אמות איכא סומך שמא יציץ ויראה ומקשינן והא אנן תנן ד"א ואת אמרת כמלוא רוחב חלון לא קשיא כאן מרוח אחת כאן משתי רוחות כלומר כאן שבא לסמוך מרוח אחת כאן שבא לסמוך משתי רוחות מרוח א' טפח משתי רוחות ד' אמות

נקיטינן השתא דהיכא דעביד כותל מצדו של חלון מיחייב לארחוקי מיניה טפח כדי שלא יאפיל ודוקא במדיר את כותלו דלא מצי למיק' עליה ולאיסתכולי אי נמי דמתתי ליה לרישיה למטה מקרקע החלון ד' אמות שפי מגבהו של חלון דאי לאו הכי כיון דמיקרב כותל לגבי חלון כולי האי יכיל לאיסתכולי ומיבעי ליה לארחוקי בכדי שלא יציץ בד"א כבא לסמוך מן הצד מרוח אחת אבל משתי רוחות צריך להרחיק ארבע אמות מרוח אחת וטפח מרוח שנית ואיכא מאן דאמר ארבע אמות ותו לא שתים מכאן ושתים מכאן והחלון באמצע ומסתברא כתנא קמא דהא כי אתי למסמך מרוח אחת אע"ג דשביק ליה רווחא מאידך גיסא דסמיך טפח ומסתברא דאי הוה ליה לאינים אחריתא או לבעל חלון גופיה כותל אחריתא מקמי הבין מצדו של חלון ואתא האי וקא בעי למסמך מאידך גיסא אע"ג דלא קא סמיך אלא מרוח אחת ארבע אמות בעי דכיון דאיכא כותל אחריתא מאידך גיסא סמוך לחלון כבא לסמוך משתי רוחות דמי ודוקא במדיר את כותלו הסמוך לחלון ברחוק טפח אי נמי דמגבה ליה ארבע אמות או דמתתי ליה ארבע אמות כדאמרן אבל כותל שני שהוא רחוק ארבע אמות אינו צריך להמדירו ולא להגביהו ולא להשפילו דכיון דמן הצד הוא ורחוק ארבע אמות מן החלון לא מצי למחזי מיניה וכן כותל המודר לא צריך להגבוהי ד"א ולא לתתויי מיני' ד"א דכיון דמדרון הוא לא יכיל למיקם עליה ולא למגחן עילויה ולאיסתכולי והוא דלהוי גבוהו של כותל מקרקע בעליו ארבע אמות דאי מתתאי לא מצי למחזי דהא איכא כותל ארבע אמות דמפסיק באפיה דומיא דכותל חצר השותפין ואי למיקם עילויה כותל כיון דמשופע הוא לא יכיל למיקם עליה ואשתכח דלא מיתזק בעל חלון מחמת האי כותל ולא מידי והני מילי מן הצד אבל היכא דאתי למיסמך כנגדו ומשא אי עיר חדשה היא ואע"ג דליכא חלון נמי מחייב לארחוקי ד"א משום דושא ואי עיר ישנה היא לא מיחייב לארחוקי אלא היכא דאיכ' חלון דמיחייב לארחוקי מיני' בין מלמעלן בין מלמטן בין מכנגדן ד"א שלא יציץ ושלא יאפיל ואם המדיר את כותלו א"צ להרחי' את מכנגדו ד"א שלא יאפיל

עד מיהא שמעינן דכל היכא דסמיך מן הצד רחבו של כותל הסמיכה כנגד ארכו של כותל הסמוך לו אפי' מצני לדדין לא חיישינן משום דושא

עד והא דתנן ואת הכותל מן המזחילה ד"א כדי שיהא זוקף את הסולם דיקינן עלה טעמא משום סולם אבל משום דושא לא דקס"ד דהאי מזחילה לא קא בלטה משפת הכותל חוץ מרחבו של כותל ולא מידי אלא משכא ואזלא מראש הכות' ועד סופו לארכו של כותל והמים זוחלין ונמשכין עליה כצינור ונשפכין לחוץ בסוף הכותל דאשתכח דכי מרחיק משפת המזחלה ד"א לא קא מרחיק מעיקר הכותל נמי אלא ד"א וטעמא משום סולם אבל משום דושא לא ופרקינן הכא במזחילה משופעת עסיקי' שמיכסו את בנין הכותל מאחריו ולמעלה לצד אחר כעין זיזין והושיפו בשיפוע זה בכל נדבך ונדבך עד שנתרחב ראשו של כותל הרבה וטשו גם את המזחלה שנמצאת שפת המזחלה בולטת מעיקר הכותל ארבע אמות דאי משום דושא הא קא אזיל ואתי תותה בהנך ארבע אמות שתחת שיפוע המזחילה ואפילו הכי מחייב לארחוקי משפת המזחילה ארבע אמות אחריתא כדי שיהא זוקף את הסולם

עד והא דתנן מרחיקין את הסולם מן השובך ד"א כדי שלא תקפוץ הנמיה דיקינן עלה לימא מתני' דלא כרבי יוסי דאי רבי יוסי הא אמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אפילו תימא רבי יוסי דאמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמרינן מודה רבי יוסי בגיריה והכא נמי גיריה נינהו דזימנין דבהדי דמנח ליה קפצה נמיה ומקשינן והא גרמא הוא וגרמא דאע"ג דפטור בנזקין פטור אמר רב טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בנזיקין אסור דאע"ג דפטור מתשלומין איסורא איכא ואמטול הכי מיחייב לארחוקי ומ"מ דכל מידי דהוי גיריה או גרמא דגיריה על המזיק להרחיק את עצמו אבל מידי דלא הוי גירי' ולא גרמ' דגירי' על הניז' להרחי' את עצמו ומשו' נמי דלא הוי גירי' לא היכא דכי מנח ליה להו' מידי דאתי מיניה היזקא אזיל היזקא כי גירא ולא מעכיב עד דמתעבי ליה לניזק אבל היכא דלא אזיל היזקא בשעת הנחה אע"ג דאזיל בתר הכי לא הוי גיריה ושמעינן נמי מדקא דיקינן אמתני' דמרחיקין את הסולם מן השובך לימא מתני' דלא כר"י ולא קא דיקי' אהנך מתניאתא אחריתא' מכלל דבכולהו פירקין מודי רבי יוסי דגיריה הוא לבר מהנך דפליג בהו ר' יוסי בהדיא ומימרא דרב יוסף גבי חמרא ודרב פפא גבי אספסתא נמי הכי דיקי כדברירנא התם והא תנן מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים אע"ג דלאו גיריה דכותל נינהו ולא גרמא דגיריה שאני התם דשלשה טפחים סמוך לכותל ככותל דאמו ומשתעבדי ליה לכותל מידי דהוה אמי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו דקאמרינן דושא דהכא מטלי להתם דאלמא אפילו שמונה אמות הסמוכות לכות' משתעבדי ליה לכותל הכא נמי אע"ג דלאו גיריה דכותל נינהו כיון דמטו בתוך שלשה לכותל ככותל דאמו דכל פחות משלשה לכותל

לכותל אשתעבודי משתעבד ליה לכותל דתכי אחזיק ליה בהאי כותל אחזיק ליה בשמונה אמות הסמוכות לו לטנין דושא ובשלשת טפחים הסמוכות לו לענין הני נזקין הלכתא וכן

עט רב יוסף הוו ליה הנהו תאלי דהוו אתו אומני ויתבי תותיהו ואתו עורבי ואכלי דמא וסלקי ויתבי בתאלי אמר להו רב יוסף אפיקו לי קורקור מהכא כלומר הוציאו מכאן את האומנין שגורמין להביא את העורבין שמנוחין קור קור ומעלים את הדם לדקלים אמר ליה אביי והא גרמא הוא הא אמר רב טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בנזקין אסור והא אחזוק אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין ולאו מי אתמר עלה רב מארי אמר בקוטרא ורב זביד אמר בבית הכסא אמר ליה הני לדידי כיון דאנינא דעתאי כקוטרא וכבית הכסא דמו לי כתחת ריח הדס ומאיסותו וש"מ דכל כי האי גוונא אע"ג דגרמא הוא אסור ומגבינן ליה ואע"ג דאחזוק בפני הא לא קימא ליה חזקה אלא אמאן דאניג' דעתיה לא קימ' עליה חזקה בהכין דהני למאן דאנינא דעתיה כקוטר' וכבי' הכסא דאמו

פ ושמעינן נמי דאין חזקה לנזקין ודוקא בקוטרא או בריחא דבית הכסא והוא הדין לשאר נזקין דפסקי ליה לגופיה דאיניש היכא דלא יכיל לקבולינהו מחמת דאנינא דעתיה לא קימא עליה חזקה דכקוטרא ובית הכסא דמו ושאר נזקין כגון נזקי ממון וכיוצ' בהן יש להן חזק' ול"ש הני מילי בחזקה שיש עמה טענה אלא אע"ג דלא טעין מידי אלא מחמת דאיברירי ליה היזיקיה ושתיק הויא חזקה דהא הכא דהני אומני לא טעני ולא מידי וקאמר ליה אביי לרב יוסף והא אחזוק ואי ס"ד בעי טענה למכרתה לי או שנתתה לי במתנה מנא ליה לאביי דטעני אומני הכי וכי תימ' דאביי גופיה הוה ידע דהכין הוה שוברא א"כ רב יוסף גופי' היכי הדר ושביב עליהו לבתר דיהיב להו רשותא אלא ודאי ש"מ לגבי נזיקין כי האי גוונא לא בעינן טענה אלא בשתיקה בעלמא הויא חזקה

דכ"ג ע"א פא והא דתנן מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה אקשינן עלה חמשים אמה ותו לא ורמינהי אין פורסין נשבין ליונים אלא א"כ הרחיק מן הישוב שלשים ריס ואלמא שלשים ריס שיטן ואמאי סגיא להו הכא בהרחקה חמשים אמה משדה חבירו אמר אביי מישט שיטי טובא כריסיהו בחמשים אמה מליאן התם משום גזל יונים הוא דילמא צייד להו ליוני העיר בעי לארחוקי שלשים ריס כשיעור מאי שיטן יוני ישוב דכיון דמרחיק כי האי שיעורא מידע ידיע דהני יונים דקא צייד לאו מיוני ישוב ניכהו דהא לא משו יוני ישוב עד הכא אלא מהני דהפקרא ניכהי הכא דמשום גזל זרעים הוא כיון דמרחיק חמשים אמה ליכא למיחש דכי מטו יוני חוץ לחמשים אמה לשובך מליאן להו כריסיהו בתוך חמשים אמה ותו לא מזקי להו לזרעים ושמעינן מהי דטעמא דמתני' דקתני מרחיקין את השובך מן העיר נ' אמה משום גזל זרעים הוא כדאמרינא

פב ותיפוק שלשים ריס ותו לא והא תניא והישוב אפילו מאה מיל לא יפרוס רב יוסף אמר בישוב כרמים רבא אמר בישוב שובכין דאגב חביבותא דכרמים ובותא דשובכין היסתבי ושייטי טובא ותיפוק לי משום הני שובכין נוכיהו דמקרבי לגביה וצייד להו ליוני דידהו אי בעי תימא בשובכין דידיה אי בעי תימא דנוי ואי בעי תימ' דהפק' דליכא למיחש ליונים דידהו אלא אי איכא למיחש דאי איכא שובך דיברתא אחרינא בתוסיהו מהך גיסא אפי' ברחוק מאה מיל לא יפרוס דאגב ישוב שובכין אזלי טובא ואתו עד הכא וצייד להו ואיכא גזל

פג הרי אמרו מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה אם לקחו אפי' בית רובע הרי הוא בחזקתו

אמר רב פפא ואיתימא רב זביד זאת אומרת טוענין ליורש טוענין ללוקח כל מילתא דיכיל מוריש ומוכר למטען אע"ג דלא טעין ליה האי לוקח והאי יורש אלא דקאמר אנא לא ידענא שא להפי זביכנ'לה מיפ' אי נמי ירית' לה ולא ידענא אי מטיא לידיה דידיה כדין ואי לא טענינן ליה אנן יורש תנינא הלא זימנא והבא מחמת ירושה אינו צריך טענה לוקח אצטריכא ליה לוקח נמי תנינא לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי זה בחזקת' צריכה דאי אשמועינן התם גבי זיזין התם הוא דטענינן ליה ללוקח דאימור האי מוכר כונס לתוך שלו הוה אבל הכא גבי שובך דליכא למימר הכי דתנן סהדי דבתוך חמשים אמה דשדה חבירו קאי אימא לא טענינן ליה קמ"ל דטענינן ליה דאימור פיוסיה פייסיה לבעל השדה הקרובה לשובכו מקמי דעביד ליה לשובך ואי פייס ליה אי נמי אחולי אחיל גביה בתר הכי כדמפרש ואזיל ואי אשמועי' גבי שובך הוה אמינ' הכא הוא דטענינן ליה ללוקח דכיון דמרה דהאי שדה יחיד הוא אימור פיוסי פיסיה בעל השובך אי נמי אחולי אחיל גביה אבל התם גבי זיזין היוצאים לרשות הרבים דכיון דרשות הרבים היא ליכא מאן דמחיל גביה אימא לא טענינן ליה ללוקח צריכא לאשמועינן דטענינן דאימור כונס לתוך שלו הוה וכן כל היכא דאפשר למטען טענינן והאי טוענין ליורש וטוענין ללוקח דקאמרינן גבי שובך וגבי זיזין דשמעת מינה דמוכר ומוריש גופיהו טענה הוה כאטו והא' ליתי טענה דטענינן ליה אנן ליורש וללוק' לאו למימר דגבי נזקין ותשמישין נמי בעינן טענה דאתה מכרתה לי אתה נתתה לי במתנה דהא גבי מטבח לקורקור דליכא טענה כי האי גוונא וקאמר ליה אביי לרב יוסף האי אחזוק אלמא בשתיקה בעלמא הויא חזקה ואי טענה דקאמרי' הכא נמי כי האי גוונא הא דאי הוה קאי האי שובך ברשותיה דמוכר והוה אתי בעל השדה לעכובי עילויה והוה טעין בעל השובך שלא אמר לי אדם דבר דכד הוה מחייבינן ליה לסלוקיה לשובך עד דטעין דפיוסיה פיסיה מקמי לעבדי לשובך ואיפיס ליה אי נמי דלבתר לעבדיה אתברר ליה הזיקיה ושתיק דמוכחא מילתא מדשתיק דאחולי אחיל גביה ואלו היכא דזבניה אי נמי אורתיה אע"ג דלא טעין לוקח ולא יורש הכין אלא דזבנין זבניה או ירתי' מאחרי' ולא קא ידע אי פייסיה מריה לבעל השדה ואי לא ואי מחיל בעל השדה גביה ואי לא טענינן ליה אנן דאימור פיוסיה פיסיה בעל השובך לבעל השדה מקמיה דעבדיה לשובך ואיפיס ליה נמי דאתברר ליה הזיקיה בתר הכין ושתיק אבל טענה דהקנאה גמורה אי נמי דמתנה בהדיא לא בעינן והאי דאיתינן עלה מתניתין דהבא מחמת ירושה אינו צריך טענה דמיירי בטענת מכירה ומתנה לאו משום דטענתא כי הדדי ניהו אלא משום דבכל חדא מינייהו טענינן ליה ליורש וללוקח האי כי דיניה והאי כי דיניה תדע דהא בכולהו עובדי דפ' חזקת דבעו טענה קא מייתי לה לטענתיה דמחזיק ואלו גבי עובדי דנזקין כגון פתיחת חלונות וכיוצא בהן לא קא מדכרים בה טענתיה דמחזיק משום דלא בעי טענה אלא כמעכ'רא ואיפיס דהוה דפתח חלונותיו לחצר השותפין ובא לפני ר' ישמעאל ברבי יוסי אמר לו החזקת בני החזקת ובא לפני רבי חייא א"ל יגעת בני ופתחת לך יגעת בני וסתום ולא קא מדכרים התם טענה כלל ואי ס"ד בעי טענה הוה ליה לר' ישמעאל בר' יוסי לאשמוע' לטענתי' והדר לימ' ליה החזקת בני החזקת

ובי

וכי תימא כגון דטעין לבני חצר השותפי' יהבו ליה רשותא למשתמשינהו אי הכי רבי חייא היכי אמר ליה יגעת בני ופתחת לך יגע בני וסתום הוה ליה למימר ליה בריתא אית לך ראיה או עדים ואי הוה מייתי עדים או ראיה הוה מוקים להו בידיה ואי לא הוה מייתי הוה מחייב ליה למסתם של מרפסקיה לריניה לשתר ואמר ליה לך יגע בני וסתום ש"מ דלא הוה טעין האי מחזיק אלא טענת ראיה ושתק דאע"ג דהוה מייתי ראיה בהכי נמי ולא כלום הוא משום טענה דאלתר לא הויא חזקה וטעמא משום דלאלתר לא הויא חזקה הא לאו הכי אע"ג דליכא טענה דמכירה ומתנה ומחילה בפירוש הויא חזקה ותו מדאמרי' לקמן אין דין חזקה לנזקין שמע' נמי מינה דלא בעו טענה כדבעינן לברורי לקמן והשתא דאמרת דהני חזקות דתשמישין ונזקין לא בעו טענת מכיר' ומתנה בפירוש שמע מינה לא בעו ג' שני' דבהדיא אמרי' בריש פירקין דטעמ' דחזקה דהויא בג' שנים משום דתלת שני מזדהר איניש בשטריה טפי לא מזדהר ומלתא שמעת דכי בעינן בג' שנים במילי דמיקני' ליה גופא דארעא דכיון דבעי טענת מכרת לי או נתת לי במתנה דאמרינן ליה אחוי שטריך ואי אמר שטרא הוה לי ואירכס חזינן אי אחזיק ביה ג' שנים מהימן דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה ואי לא לא מהימן אבל לתשמישא בעלמא והוא הדין לנזקין כיון דשתיקה בעלמא הויא חזקה לא שייך ביה שטרא כי היכי דלימא ליה אחוי שטרך ומשום הכי לא בעי ג' שנים אלא בתורת ערא' ובתורת קבע תליא מילתא וכל היכא דלא מלו להו תלתין יומין דאינון יומי ערא' דיליה אע"ג דחזייה ניזק ושתיק לא הויא חזקה דאימור אשאוליה אשאליה ההוא דוכתא להיא מילתא לפי שעה בתורת ערא' ולאו למשבקיה התם בתורת קבע ומכי מלו להו יומי ערא' דיליה דאינון תלתין יומין דהתם שהא שלשים יום ואתברר דחזייה ניזק ושתיק הויא חזקה מידי דהוה אשבורה דמטללתא והוא הדין לחלונות וזיזין היוצאין לרשות היחיד או לחצר השותפי' ושאר נזקין ותשמישין דכולהו כל כמה דלא מלו להו תלתין יומין איכא למימר דבתורת ערא' עבדינהו ואי עביד בהו מילתא דקביעותא לאלתר הויא חזקה והיא דאמרינן גבי חלון וכיוצא בו דלא הויא חזקה לאלתר התם כגון דלא עבד ביה מילתא דקביעותא כגון דלא שעיה בטינא וכיוצא בו ומשום הכי לא סגיא ליה בבציר מתלתין יומין והני מילי היכא דאיכא סהדי דחזייה ניזק ושתיק אבל היכא דליכא סהדי דחזייה ושתיק לא הויא חזקה עד שלש שנים למאן דאי בעי אמר פיוסיה פייסתך בזוזי ואיפייסת לי ושטרא הוה ליה ואירכס כי אמר ליה בריא לי דחזית ושתקת מהימן אבל בבציר משלש שנים לא מהימן דקרקע בחזקת בעליה קיימת וכיון דאתברר דהוה קימא בחזקת מריה מעיקרא בלא נזקא האי דבעי לאחזוקי עלה בההיא נזקא עליו להביא ראיה והכי נמי מסתברא דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה דאזיל כל חד ומשתמש בגודא דחבריה מאידך גיסא שלא בפניו וסמיך ליה מידי דמזיק ליה ולא מתידע ליה לחבריה בכמה ירחי וקימא ליה חזקה תדע מדאמרינן ואי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה ואי ס"ד לא בעי ראיה דחזייה ושתיק אמאי הוי חזקה ואי חבריה בטינא שלא בפניו מאי הוה ליה לבעל הכותל למעבד הא לא ידע דלימחי אלא על כרחיך לא קימא ליה חזקה להחזיק בתוך שלש שנים כמי דוקא במילתא דעבידא לאיגלויי לניזק אבל במילתא דלא עבידא לאיגלויי כגון דלא מלו איניש למחזיה אלא מדעתיה

דמיזק לא קימא בה חזקה למחזיק כלל אלא בסהדי דראה וכפיים מידי דהוה אדיכא דחזקת הבתים גבי שטת אירוס ובורא מחמת מררין ומאי דדמי להו דלא קימא עליהו חזקה אפילו לאחר כמה שנים משום דלא ידעי דלימחו והא נמי דכותה ואי טעין עליה בריא לי דחזית ושתקת ולא מחית בי ניזק מהימן ובשבועת הסת דקרקע בחזקת בעליה קיימת ולא תימא הנ"מ במחזיק גופיה אבל יורש ולוקח לא בעו ראיה דטוענין ליורש וטוענין ללוקח אלא אפילו יורש ולוקח כי האי גוונא לא קימא להו חזקה בכי האי גוונא אלא היכא דאתברר דחזייה ניזק ושתיק דכי אמרינן דטוענין ליורש וטוענין ללוקח ה"מ בטענה שהיה המוכר והמוריש נאמן עליה בלא ראיה דאע"ג דלא טעין לה האי יורש והאי לוקח טענינן ליה אנן אבל טענה שאין המוכר והמורישים נאמנין עליה אלא בראיה לדידהו נמי לא טענינן להו ולא מוקמינן ליה בידיהו אלא בראיה דהא רבא אפיק זוזא דמרבנא ושיכרא דאגרתא מיתמי בדברים המשויין להשאיל ולהשכיר ואמאי אלו איתי אבוהון ראיה דמזבן זביני ליה ממריהו מי לא הוה מוקמינן להו בידיה השתא נמי דמית נטעון להו ליתמי אלא לאו ש"מ דכל היכא דאבוהון לא מהימן עליהו אלא בראיה לדידהו נמי לא טענינן להו ולא מוקמינן ליהו בידיהו אלא בראי' ואי משום שמעתי' דאחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אימא דקי"ל עליו להביא ראיה ואם מת על האחין להביא ראיה אלמא טענינן להו ליתמי מאי דלא יכיל אבוהון למטען בר מינה דההיא דהא אקשינן עלה מיהא דרבא ושלקא בקשיא התם בלאו' עבדינן כשמואל ובשאר דיני יורש ולוקח עבדינן כרבא הלכך נמי כל היכא דמחזיק גופיה בעי ראיה דראה ניזק ושתיק לוקח ויורש נמי בעו ראיה וכי תימא אם כן הא דתנן גבי שובך ואם לקחו ואפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו וקא דייקינן מינה דטוענין ליורש טוענין ללוקח היכי דמיא אי איכא ראיה דחזא ניזק ושתיק מאי איריא לוקח אפי' מוכר גופיה קימא ליה חזקה ואי דליכא ראיה אמאי טוענין הא קי"ל דלא טענינן ליה ללוקח אלא מידי דמהימן עליה מוכר בלא ראיה הכא במאי עסקינן כגון דאחזיק ביה ג' שנים דאפילו מוכר גופי' מהימן עילויה דחזא ושתיק בלא ראיה כדברירנ' לעיל מיהו הא דתנן לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי זו בחזקתה כיון דהאי חזקה אבני רשות הרבים היא ולא שייך בה טענת מכירה ומתנה ולא טענת ראה וכפיים ולא יומי קבע ולא טענת שטרא הוה לי ואירכס אלא טענת כונס לתוך שלו הוה בלחוד הילכך לא שייך בה לא חזקת שלשים יום ולא חזקת שלש שנים אלא לא שנא עברו עליה כמה שנים ול"ש חד יומא כל היכא דברירא מילתא דכי אפיק לרשות הרבים אפיק ואפילו נמי לא קימא ליה חזקה ומחייב לסלוקינהו וכל היכ' דלא אתברר אי לרשות הרבים אפיק ואי כונס לתוך שלו הוה ואיהו קא טעין דהאי כונס לתוך שלי הייתי מהימן דהמוציא מע"ה ואי לא טעין הכי מיחייב למיקץ לבר מיורש ולוקח דאע"ג דלא טעני איננו טענינן להו אנן והשתא דאתברר דחזקה דנזיקין ותשמישי' כיון דלא בעיא טענה לא בעיא תלת שני אלא בתורת קבע ובתורת ערא' תליא מילתא והוא דחזא ושתיק ולא שייכא בהו חזקת שלש שנים אלא היכא דליכא ראיה דחזא ניזק ושתיק ומחזי' קא טעין בריא לי דחזית ושתקת הכי איכא תלת שני איכא לאימוכיה משום מיגו ודיקא נמי דמתני' דשובך ליכא לאוקומה אלא בחזקת שלש שנים והאי דלא בעי טענת בריא משום דקי"ל טוענין ללוקח משתברא דאי מחייבה בעינא

אחזיה וכתר הכי שהי זמן מרובה ולא קא מחייביה חזינן אי חלפי עליה תלת שני בתר מחאה קמיתא ולא קא מחי בגו תלת שני וקא טעין מחזיק דמעיקרא פייסיה ומחי' גביה בפירוש אי נמי דחזא מעיקרא ושתיק שתיקה דקימא בה חזקה וכתר הכין הוא להדר וקא מחי אי נמי דבתר מחאה קמיתא פייסיה ומחיל גביה בפירוש אע"ג דלית ליה למחזיק ראיה בהדא מהני כיון דשהי תובע שלש שנים בתר מחאה קמא ולא קא מחי ביה קימא ליה למחזיק חזקה בהני שלש שנים מידי דהוה אכל חזקה שיש עמה טענה דאע"ג דקא מערער מעיקרא צריך למחות בסוף כל שלש ושלש והא נמי כיון דטעין דמעיקרא מקמי מחאה או בתר מחאה מחיל גביה בפירוש חזקה שיש עמה טענה היא ומהניא ביה חזקה שלש שנים דהא שייך בה טעמא דבשטרא הוה ליה ואירכס דטפי מתלת שנים לא מזדהר איניש בשטריה ואפילו היכא דאתני מעיקרא במחאה קמית' דתהני ליה האי מחאה לעולם ולא ליצטריך למחויי בסוף כל שלש ושלש שנים לא מהני ליה האי תנאה ולא מידי דאם כן גבי חזקת הבתים דקימא לן צריך למחות בסוף כל שלש ושלש לית' לי' כולי האי ליתני במחאה קמיתא כי האי גוונא ולא ליצטריך למחויי בסוף כל שלש ושלש אלא משום דלא מהני תנאה כי האי גוונא ומגו דאי בעי טעין חדא מהני טענתא דקימא ליה חזקה בגווייהו בשלש שנים דבתר מחאה קמיתא כי טעין נמי דמעיקרא מקמי מחאה קמיתא הוא ושתיק שתיקה דקימא בה חזקה מהימן משום מגו ובשבועת היסת ולא מהני ליה ההיא מחאה לתובע ולא מידי ואי לא חלפי עליה בתר מחאה תלת שני בלא מחאה מיהו לא קא טעין חדא מהני טענתא אלא מחמת דשתיק תובע בתר מחאה תלת שנין ולא מחי לא קימא ליה חזקה דאי משום חזקת שלש שנים ליכא דחזקה שאין עמה טענה היא ולא שייכא בה חזקת שלש שנים אלא להימוניה מחמתיהו משום מיגו והכא אע"ג דמהימנינן ליה דשתיק בתר הכין כמה שני ולא קא מחי לא קימא ליה חזק' בשתיקה גרידתא דאין עמה טענה דלא מהניא שתיקה שאין עמה טענה בנזקין ותשמישין למהוי חזקה אלא היכא דהוה בהדא מעשה דקימא ביה חזקה דעבד מחזיק בההוא מידי דבעי אחזוקי ביה והכא שתיקה דלבתר הכין ליכא בהדה מעשה כהשתא לא חדית מחזיק ולא מידי ואי משום מעשה קמא כיון דמיחה מערער עילויה מעיקרא תו לא מצטרף בהדי שתיקה דלבתר הכין למהוי חזקה והכי נמי מסתברא דאי אמרת דשתיקה גרידתא דבתר מחאה קימא בה חזקה אם כן במילתא דקימא בה חזקה לאלתר נצרכ' למחויי כל שעתא ושעתא אלא מאי שנא דלא מצריכינן ליה למחויי כל שעתא משום דשתיקה דלבתר מחאה כיון דליכא מעשה בהדא לא לא קימא בה חזקה השתא דאתית להכי אע"ג דשתיק טפי מתלת שני נמי לא הויא חזקה דאי מטעמא דחזקה דתשמישין דלא בעיא טענה הא בעיא מעשה והכא ליכא מעשה ואי מטעמא דחזקת הבתים דלא בעיא מעשה אלא הנאת דירה או שכירות בלבד הא בעיא טענה והכא ליכא טענה ומשום מגו נמי ליכא דאע"ג דמהימנינן ליה נמי דשתיק ליה ולא כלום הוא ואפילו הכי לא קימא ליה חזק' ומהאי טעמ' גופיה הוא דאי לא חלפי עלי' תלת שני בשתיקה בתר מחאה אע"ג דטעין כולהי הנך טענתא דאמרן לא קימא ליה חזקה דאי מטעמא דחזקה דתשמישין הא ליכא מעשה ואי מטעמ' דחזקת הבתים הא ליכא שלש שנים וכ"ש במחזיק גופיה אבל יורש או לוקח דאתי מחמתיה דמחזיק מהניא ליה חזקת ג' שנים בתר מחאה ולא בעי טענה והוא דשהאי גבי מוכר חד יומא בתר מחאה דאיכ' למימ' דילא ההוא יומא פייסיה ואחיל גביה

בפי' מקמי דזבנין ליה ללוקח וה"ה נמי גבי יורש ואי לא לא טענינן ליה לא ליורש ולא ללוקח כדאמרי' בהדי' בפ' חזקת הבתים גבי הבא מחמת ירושה א"צ טענה טענה הוא דלא בעי הא ראיה דדר בה אבוה אפילו חד יומא בעו ואיתא נמי התם גבי לוקח ואף הא נמי דכותה ומנא תימרא דכי מחיל ליה בפירוש בתר מחאה אע"ג דלא עבד מעשה ולא קנו מיניה הויא מחילה דכיון דכי לא מחי אע"ג דלא ידע ביה בעידן מעשה אלא בתר הכין אהניא שתיקותי' לאהוי כמחילה בעידן מעשה כי מחי נמי לאחר מעשה כיון דהדר מחיל גביה בפירוש אהניא ליה מחילתו לבטולה לההיא מחאה ולמהוי כמעשה דליכא מחאה עילויה וכ"ש דמחילה בפירוש היא מ"ט דבור ודבור הוא ואתי דבור ומבטל דבור ולא דאמי לאתן דמסר מודעא אגט או מתנה דאע"ג דבטליה למודעיה בתר מסירת הגט או לבתר דמסריה לשטר מתנה למקבל ולא כלום הוא אי נמי היכא דמסריה למודעא אכתיבת הגט דאע"ג דהדר בטליה למודעיה לבתר כתיבת הגט ולא כלום הוא דשאני מודעא ממחאה דאלו מודעא מהניא לעתיד ואשתכח דכי איכתיב גיטא או אמסיר לאו כדין איכתיב ולאו כדין אימסיר ותו לית לה תקנתא לאכשורה לההיא כתיבה או לההיא מסירה ואלו מחאה לאו המחילה דהוה עתיד למחול גביה מסריה כי היכי דתהוי כמודעא דמהניא לעתיד אלא אמעשה דאשתכח מחזיק לשעבר הוא דמסרה ואמטול הכי מהניא מחילה דבתר הכי לבטולה ולכוס הדין טעמ' אי מסר מודע' עליה מקמי מעשה אי נמי בעידן מעשה מקמי גמר מעשה אע"ג דשתיק ליה כמה שנים אי נמי מחיל גביה בפירוש לא הויא חזקה עד דקנו מיניה או עד דעביד ביה מעשה תליתא בלא מחאה והא מילתא ודאי צריכא עיונא משום דאיכא למימר דלעולם מהניא מחילה דלבתר הכי בלא קנין ובלא מעשה ולא דמי לגט או למתנ' דאלו התם כיון דאלו מטי גיטא לידה מעיקרא שלא מדעת הבעל אע"ג דאמר לה בתר הכי דתשקליה ותתגרש ביה לא הוי גיטא מידי דהוה אטלי גיטיך מעל גבי קרקע דלא הוי גיטא כי מסר מודע' אכתיב' הגט תו לא מהני ליה לבטולי' למודעי' עד מימסר ליה ניהלה זימנא אחריתי אבל הכא כיון דכי לא ידע ביה בעידן מעשה ולא מחיל בתר הכין אהניא ליה שתיקותי' למהוי כמאן דאחזיק מדעתיה השתא נמי דמסר מודע' מקמי מעשה יכיל לבטוליה למודעיה ואיכא למימר דביטול מודעא דאי מסיר אמעשה כי האי גוונא אע"ג דלא דמי לביטול מודעא דאמסיר אכתיבת הגט מ"מ ביטול מודעא לאו מעקר מודעא מעיקריה הוא אלא להפרת הבעל על דמי דמבטיל לנדר ולא עקר ליה לנדר מעיקרו הילכך מעשה מיהת לאו כמעשה דלא אימס' עליה מודעא ודינא הוא דאע"ג דבטלי' למודעיה לא מהני לקיומיה למעשה כלל עד דמודי בההוא מודע' לא בידעת שלימה הוה אי נמי דסהדי שקרי הוו דהוה ליה ההוא מעשה כמעש' דלא אימסיר עליה מודע' כלל כאורא'. ב"ד כמאה

עד

❧ פף הרי אמרו ואם לקחו אפי' בית רובע הרי הוא בחזקתו והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין רב מארי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא אבל שאר נזקין אית להו חזקה והאי קוטר' ובית הכסא דקאמר' דלית להו משום' ברשותא דנפשיה ואזיל איניהו קוטרא וריחא לביתיה דניזק דכי האי גוונא ודאי לא הוי חזקה אבל היכא דאחזי' עליה בגוף הקרקע של ניזק למעבד בית בית הכסא או לאוקומי בית תנור וכירים אי נמי דעביד בית הכסא ברשותא דנפשיה ושוקיה דיליה אזלא לביתיה דניזק כיון דבגופא דארעא קא מחזיק אית ליה חזקה כחזקת

הבתים

הבתים והבורות והשיחין והמערות הילכך אחזיק ביה להכין שלש שנים רצופות וקא טעין דמזבן זביניה נהליה אי נמי דיהביה נהליה במתנה מהימן ובשבועה ככל חזקה שיש עמה טענה ואי לא לא הויא חזקה וכי הויא ליה חזקה הנ"מ היכא דלא מטי ליה ריחא לניזק אבל היכא דמטי ליה ריחא לניזק לאו כל כמיניה דלא יהא אלא לעבור ברשותא דנפשיה וקא מטי ליה ריחא לנזק הא קיי"ל דאין חזקה לנזקין וכל שכן הכא דקא עביד להו בבירא דחבריה הילכך אי אפשר ליה לסלוקיה לריחא מרשותא דחבריה לגמרי דינא הוא דהויא ליה חזקה בההוא בית הכסא כשאר מילי דאית בהו חזקה והוא דמסליק ליה לריחא ואי לא הויא ליה חזקה בגויה כלל דכי אחזיק לבית הכסא החזיק וכיון דלא הויא חזקה לגופה כ"ש דלא הויא חזקה למילתא אחריתי וכ"ש דאי אמר מסליקנא ליה לבית הכסא ומשתמשנא ביה למילתא אחריתי לאו כל כמיניה והאי קוטרא דקאמרינן אוקמא בירוש' בעשן תדיר ומסתברא דלא מיירי אלא בכבשונות של נחתומין ושל יוצרי' וכיוצא בהן אבל תנור שהיחיד אופה בו פתו וכירה ששופת עליה קדירתו פעם או שתים ביום כיון דלא שכיחי קוטריהו רוב' דיומ' לאו תדיר הוא ואית ליה חזק' ודוק מינה חזק' הוא דאית ליה הא לכתחילה מצי מעכיב ואפי' בעשן שאינו תדיר דכיון דעל כרחך נזקא הוא דאי לאו נזקא הוא כי הוי תדיר נמי אמאי לית ליה חזקה אלא משום דתקיף נזקיה טפי משאר נזקים הילכך כי לא הוי תדיר נמי נהי דאית ליה חזקה מיהו היכא דלא אחזיק מיהת מצי לעכובי עילויה ואפי' עשן תדיר נמי דוקא היכא דמטי ליה לרשות' דחבריה ברוח מצויה ומטי נמי לדוכתא דמזיק ליה לגופיה אבל היכא דלא מטי לרשותא דחבריה אלא ברוח שאינה מצויה לאו נזקא הוא ולא מיחייב לסלוקיה דאם כן היכי משכחת לה דאית ליה לאיניש רשותא לאדלוקיה נורא בגו ביתיה ליחוש דילמא אתית רוח שאינה מצויה ומטיא ליה לרשותא דחבריה אלא ודאי כל כי האי גונא לא מצי לעכובי תדע דכולהו שיעורי דנזקין אע"ג דלכתחילה כי מרחיק שיעור הרחקה לא מצי חבריה לעכובי עליה אפילו הכי אם הזיק משלם מה שהזיק אלמא שיעור הרחקה לכתחילה קיל טפי מחיוב תשלומין היכא דאזיק וכיון דכי אזלא אשו ברוח שאינה מצויה והזיקה פטור כל שכן דלכתחלה לא מיחייב לארחוקי משום חששא דרוח שאינה מצויה ואפי' באש גופה וכ"ש בקוטרא דאתי מחמתה ואפי' היכא דמטי קוטרא ברוח מצויה נמי דוקא היכא דמטי לדוכתא דמיתזקי ביה אינשי ביתיה אבל היכא דלא מטי אלא לדוכתא דלא מיתזקי ביה אינש אע"ג דמטי לרשותא דחבריה ומשחר להו לאשיאתיה שאני דהיזק ממון הוי היזק הגוף לא הוי וקימא עליה חזקה מיהו היזק ממון ודאי הוי ולכתחלה מיהת מצי מעכב' תדע דהא בפר הבית והעלי' חשיב ליה גמרא לשחרתא דאשיאתא פסידא גבי מימריה דר' יהודה דקתני אף זה דר בתוך של חבירו וצריך להעלות לו שכר וכי תימא אם כן הא דתנן לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אא"כ יש לו על גביו גובה ד' אמות הא דתנן ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ד' מן השפה מי סגיא דלא מטי קוטרא לרשותא דחבריה שאני התם דלא מטי קוטרא לרשותא דחבריה אלא מאידך גיסא ולא עבדא ליה בשחרתא דאשיאתא מאחוראי כלל אבל מגואי ודאי סגיאה אית ליה ויכיל לעכובי עלויה:

ב ז הרי אמרו ניפול הנמצא בין שני שובכין קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו א"ר חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ואע"ג דרובא דאורייתא דכתי' אחרי רבים להטות וקורבא דאורייתא דכתי' והיה העיר הקרובה אל החלל

אפ"ה רובא עדיף וקימא לן כרבי חנינא דמונין לקמן כותיה:

פו מיתיב ר' זירא והיה העיר הקרובה אל החלל ואע"ג דאיכ' אחריתי דנפיש' מינה ופריק בדליכ' ומקשינן וליזיל בתר רובא דעלמא ואוקימנא ביושבת בין ההרים שאין דרך הרבים עוברת שם ומשמע מיל' לטעמיה דרבי חנינא דלא אתיא עגלה ערופה אלא ביושבת בין ההרים וליכא התם עיר אחרת דנפישא מינה דאי איכא התם אחריתי דנפישא מינה אזלינן בתר רובא ואי לא יתבה בין ההרים אף על גב דליכא אחריתי דנפישא מינה לא אתיא עגלה ערופה דאזלינן בתר רובא דעלמא:

שם ע"ב פו והא דתנן ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך אוקימנא בדליכא אחרינא דנפיש מיניה דאם כן אזלינן בתר רובא דכל דפריש מרובה פריש והרי הוא של בעל השובך המרוב' ודייקינן אי הכי אימא סיפא חוץ מחמשי' אמה הרי הוא של מוצאו ואי דליכא אחרינא דנפיש ודאי דהאי הו' הוא בנוסח' אחרינא ולר' זירא דאמר קרוב עדיף אימא סיפא כו' כלומר נהי דרישא מסייעה ליה לר' זירא אלא סופא אפי' לרבי זירא נמי קשיא דקתני סיפא חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו לא מיבעיא לר' חנינא דאוקמא בדליכא אחריני דנפיש מיניה וס"ל דרוב וקרוב הלך אחר הרוב דאף ע"ג דאיכא אחרינא דקריב מיניה ודאי דהאי דנפיש בעי מהויתא אפי' לר' זירא דאמר קרוב עדיף על כרחך בדליכא אחרינא דקריב מיניה עסיקי' דאם כן היינו נמצא בין שני שובכין וזיל בתר קרוב ואמאי קתני רישא הרי הוא של בעל השובך כיון דאיכא אחרינא דקריב מיניה ואם כן חוץ מחמשים אמה אמאי הרי הוא של מוצאו ליזיל בתר הוי קרוב לודאי דהאי הוא ופריק הכא במאי עסקינן במדדה דאמר רב עוקבא בר חמא כל המדדה אין מדדה יתר מחמשים אמה ואפילו תימא דליכא אחרינא דנפיש מיניה כיון דחוץ לחמשים הוא דלא אזלינן בתר רובא דהא אין מדדה יתר מחמשים והרי הוא של מוצאו בעי ר' ירמיה רגלו אחת בתוך חמשים ורגלו אחת חוץ לחמשים מהו ועל דא אפקוה לרבי ירמיה מבי מדרשא דמאי קא מבעיא ליה הוה ליה ממון המוטל בספק וחולקין תא שמע נמצא בין שני שובכין קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ואע"ג דחד מינייהו נפיש ואוקימנא בשוין דלא נפיש חד מינייהו טפי מחבריה דאם כן אזלינן בתר רובא וליזיל בתר רובא דעלמא דילמא משובכי דרכים נפל והרי הוא של מוצאו ואוקימנא בשביל של כרמים דליכא רובא דעלמא דהא אין דרך הרבי' עוברת שם דאי בדרך הרבים זיל בתר רובא והרי הוא של מוצאו דייאוש בעלים הוא

נקטינן השתא מיהא שמעת' לטעמיה דר' חנינא בע ניפול הנמצא דהיכא דאיכא רובא דעלמא כגון שנמצא בדרך הרבים בין מדדה בין שאין מדדה בין בתוך חמשים אמה לשובך בין חוץ לחמשי' אמה הרי הוא של מוצאו זיל בתר רובא דעלמא ואימור משובכי דרכים נפל והיכא דליכא רובא דעלמא כגון שנמצא בשביל של כרמים או בין ההרים וכיוצא במקומות הללו שאין דרך הרבים עוברת שם אי מפריח הוא הלך אחר רוב שובכין והוא שובכא דנפיש דידיה הוא ל"ש בתו' חמשי' ולא שנא חוץ לחמשים ואפי' בתוך נ' למיעוט וחוץ לנ' לרוב הלך הרוב ואי מדדה הוא אם נמצא בתוך נ' לשוב' הרי הוא של בעל השובך ואע"ג דאיכ' אחרינא חוץ לחמשים אמה דנפיש מיניה דהא קי"ל כל המדדה אין מדדה יתר מחמשים ואם היתה רגלו בתו' חמשים ורגלו אחת

לחוץ

לדוך לחמשים יחלקנו המוצאו נ"ס דטל השבך ההוא ואם נמצא בין שני שובכין בתוך המשים לזה ובתוך חמשים לזה אם היו שניהם שוין בישובן ומתני' כולה במדה מיתוקמא ודליכ' רובא דעלמ' והיינו דקתני נפול הנרב בתו חמשי' אמה הרי הוא של בעל השוב' ואע"ג דאיכא אוריני' דוכים מיניה חוץ לנ' אמה דכל המדדה אין מדה יותר מחמשי' ואם נמצא חוץ לחמשים אמה וליכ' שובך אחרינא דמיקרב לגביה בתוך נ' אמה אע"ג דחד מיניהו קרוב ונכים הרי הוא של המוצאו דהא מדידה נוא ואין מדידה יותר מהמשים אמה ועל ברחיך להו מחד מהני שובכין נפל אלא מעוברי דרכים נפל ויאוש בעלים הוא ואע"ג דאין דרך הרבים עוברת שם על כרחיך אימור אקרו ואם נמצא בין שני שובכין בתו' חמשים והן שוין בישובן קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו מחצ'על מחצה יחלוקו ואם היה א' מהם מרובה מחברו בין כך ובין כך הלך אחר הרוב

דב"ד ע"א ❋ חפ

אמר אביי אף אנן נמי תנינא דם הנמצא בפרוזדור ספיקו טמא בחזקתו מן המקור הואיל ורוב דמי' מן המקור והע"ג דאיכא עליה דמקרבא אזלינן בתר רובא ושמע מינה דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אמר ליה רבא רוב ומצוי קאמר'רוב ומצוי ליכא מאן דאמר דהא הדר ביה מינה כדבעינן למימר קמן

❋ פ"ט

תאני רבי חיא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה

❋ צ

אמר רבא ש"מ מדרבי חייא תלת ש"מ רוב וקרוב הלך אחר הרוב דהא הכא דאיכ' עלייה דמקרבא ורמיה טהורין ואזלינן בתר מקור משום דנפיש ה"מ רובא דאורייתא'דאי לאו דאורית'היאך חייבין עליו קרבן על ביאת מקדש מספק וליחוש דילמא טהור הוא וקא מעייל חולין לעזרה וכי תימא דמיתי אשם תלוי והא תנן אין מביאין אשם תלוי על טמא ועל לא תעשה שבמקדש ותו היאך שורפין עליו את התרומה מספק ושמע מינה איתא לדרבי זירא דאמר גבי תשע חנויות כולם מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מקום לקח ספיקו אסור ובנמצא הלך אחר הרוב ואמ"ר זירא אע"פ שדלתות מדינה נעולות דלא אתי ליה חב טבחי ישר'כשרים מעלמא דליכא אלא חד רובא דמאתא אזלינן בתר רובא ושרינן ולא בעינן תרי רובי כדבעינן גבי תינוקת שירדה למלא' מן העין ונאנסה כדאיתא בסוף פ"ק דכתובות ובהדיא אקשינן עלה התם מיהא דרבי זירא ופרקינן מעלה עשו ביוחסין אבל בשאר איסורי בחד רובא סגיא כדרבי זירא וקא דייק רבא הכא מיהא מתניתא דאיתא לדרבי זירא דהא הכא כדלתות מדינה נעולו'דומיא כלומר דליכא אלא חד רובא דהא ליכא אלא רובא דמקור וקא אזלינן בתר רובא והא רבא הוא דאמר לעי' רוב ומצוי ליכא מאן דאמר וליכא למישמע מינה לרוב שאינו מצוי ואשיקנא הדר ביה רבא מההיא ולא שנא רוב ומצוי ולא שנא רוב שאינו מצוי כולהו כי הדדי נינהו וילפי מהדדי

❋ צא

איתמר חבית של יין שצפה בנהר אמר רב נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל מותרת אפילו בשתיה זיל בתר קרוב ומהאי עיר שכנגדה הוא דאתאי וכיון דרוב העיר ישראל זיל בתר רובא ודישראל היא ואי משום גזל ליכא דשלליתו של נהר הוא ורחמנא שרייה דייאוש בעלים הוא כדמיפרש בפ'אלו מציאות נמצאת כנגד עיר שרובה גוים אסורה אפי' בהנאה זיל בתר קרוב ומהאי עיר הקרובה הוא דאתאי וכיון דרובה גוים אסור דאזלינן בתר רובה ושמואל אמר אפילו נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל אסורה אימור מהאי דקירא אתאי דנפיש טפי והוי רוב גוים ואע"ג דאיכא עיר שרובה ישר' דמיקרבא טפי הוי ליה רוב וקרוב והלך אחר הרוב לימא כד"ר חנינא קא מפלגי דמר אית ליה דר'חנינא ומר לית ליה דר' חנינא לא דכולי עלמא אית להו דרבי חנינא דאמר רוב וקרוב הלך אחר הרוב והכא בהא קא מפלגי מר סבר אם איתא דמהאי דקירא אתאי אם כן עקולי ופשורי הוו מטבעי לה ומר סבר הריפתא דנהרא נקט ואתאי וקימא לן ברב באיסורי

❋ צב

שמעינן כמי מיהא דהלכתא כרבי חנינא דאמר רוב וקרוב הלך אחר הרו' מדמפקפ'בה דכ"ע אית להו דר"ח אלמא הלכת'היא

❋ צג

ההוא חבבא דחמרא דאשתכח בפרדיסא דערלה שרייה רבינא לימא משום דסבר ליה לדר'חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ואע"ג דאשתכח בפרדיסא דאיסורא כיון דרובה דפרדיסי היתרא נינהו שרי ודחינן שאני הכא דלמגנב מיניה ואצנועי וכיון דאידחי ליה קרוב דכולי עלמא הלך אחר הרוב והני מילי חמרא אבל טבבי מלכנעי והויא לה פלוגתא דרבי חנינא ודרבי זירא לדרבי חנינא הלך אחר הרוב ושרי ליה לר' חנינא זיל בתר קירוב ואסור וקי"ל כרבי חנינא הילכך לא שנא חמרא ולא שנא טבבי כי האי גוונא שרו דרובא היתרא ואזיל בתר רובא והאי דקא דחי גמרא שאני התם דלמגנב מיניה ואצנועי בגויה לא אצנעי לאו משום דליתא לדר' חנינא אלא כמאן דאמר מהכא ליכא למישמע מינה

❋ צד

הנהו זיקי חמרא דאשתכח בי קופאי ורובה גוים הוו שרנהו רבא לימא לא סבר לה לדרבי חנינא שאני התם דרובה דשפוכאי ישראל נינהו והני מילי דרבי' אבל זוטרי אימור מעוברי דרכים נפול ולהו אדעתיהו וזיל בתר רובא דעלמא ורובה גוים נינהו ואי איכא רברבי בהדיהו אימור באשרואי הוו מנחי זוטרי לאשווי כיוונא דרברבי ולאו מעוברי דרכי' נפול אלא שפוכאי הוא דשוייכנו הכא ושרו דרובא ישראל נינהו והיינו טעמא דלא אזלינן בתר רובא דעלמא דאם איתא דמעוברי דרכים נפול כיון דרברבי בהדייהו לא שגי'דלא הוו ידעי ולא הוו שבקי להו הכא ושמעינן מיהא דרבא דכל היכא דאיכא רוב גוים מיהו רובא דמיעסקי בההוא מידעם אזלינן ולא עבכת לן באידך רובא אחריכא דהא הכא דרובא גוים ורובא דשפכאי ישראל ולא אזלינן אלא בתר רובא דשפוכאי :

שם ע"ב ❋ צה

הרי אמרו מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה

מ"ט אמר עולא משום נויי העיר ודייקינן ותיבוק לי דאין טועין שדה מגרש ולא מגרש שדה ואלף אמה הסמוכות לעיר מגרש הן ואין טועין אותן שדה וממלא שמעת דאין אדם רשאי ליטע בהן כלום ולא לזרען לא צריכא דאפילו לרבי אלעזר דאמר טועין שדה מגרש ומגרש שדה הני מילי חוץ לעשרים וחמש אמה אבל הכא בתוך עשרים וחמש אמה משום נויי העיר לא עבדינן ולהך לישנא דאמר רבי אלעזר טועין שדה מגרש אבל לא מגרש שדה מאי איכא למימר הכי מילי זרעים אבל אילנות עבדינן והכא משום נויי העיר לא ושמעינן מיהא דאין טועין שדה מגרש ולא מגרש שדה מדמקשינן מינה סתמא דאלמא הכי הלכתא ואי זהו מגרש ואי זהו שדה אלף אמה סביב לעיר נקרא מגרש דכתיב ומגרשי הערים אשר תתנו ללוים מקיר העיר וחוצה אלף אמה

אמה סביב ואלפים אמה הסמוכות להן סביב שדות וכרמים דכתיב ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה כו' ותנן בסוטה פרק כשם שהמים בודקין אותו בו ביום דרש רבי עקיבא ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה כו' אי איפשר לומר אלף שכבר נאמר אלפים ואי אפשר לומ' אלפים שכבר נאמר אלף ולמה נאמר אלף ולמה נאמר אלפים אלף אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום שבת רבי יוסי הגלילי אומר אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים ומגרש זה מרעה הוא לבהמו' העיר ולרכוש' כדכתיב ומגרשיה' יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיתם ונמצאו לעיר שלשת אלפים אמה סביב אלף אמה הסמוכות לעיר מגרש ואין עושין אותו שדה ומאל' אמה ולחו' עד תשלו' שלשת שלפים אמה שדות וכרמים ואין עושין אותן מגרש ומשלשת אלפים אמה ולחוץ רצו עושין מגרש רצו עושין שדות וכרמים ושמעינן מיהא דאפילו בחוצה לארץ. נמי הכין דיילא דאי ס"ד דוקא בארץ ישראל. אבל בחוצה לארץ לא מאי דוחקיה לאוקומי מימריה דעולא אליבא דרבי אלעזר לחודיה. לוקמה בח"ל ודברי הכל. ולימא הכי הנ"מ בא"י אבל בחוצה לארץ עושין והכא משום נויי העיר לא אלא מדאיצטריך לאוקומה אליבא דר' אלעזר ש"מ דבין בארץ ישראל בין בח"ל חד דינא הוא דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה והנ"מ זרעים אבל אילנות חוץ לעשרים וחמש אמה עבדינן דמדרבי אלעזר נשמע לרבנן ומתני' נמי דיקא מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה מכלל דכי מרחיק כי האי שיעורא עביד ואמאי והא אין עושין מגרש שדה אלא לאו ש"מ הנ"מ זרעי' אבל אילנות עבדינן והכא בתוך עשרים וחמש אמה משום נויי העיר לא עבדינן

א צד ומנא תימרה דשאני לן בין זרעים לאילנו' דתניא קרפף יתר מבית סאתים שהוקף לדירה נזרע רובו הרי הוא כגינה ואסור לטלטל בתוכו נטע רובו הרי הוא כחצר ומותר אילנות לא משוו ליה שדה שכן דרך בני אדם ליטע אילנות בחצרותיהן הכא נמי גבי מגרש אע"ג דאין עושין אותו שדה ה"מ זרעים אבל אילנו' עבדינן דאילנות לא משוו ליה שדה שדה

א צו מאי שנא גבי בור דקתני לטעמיהו דרבנן אם בור קדם קוצץ ונותן דמים ומאי שנא גבי עיר דקתני אם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים ופשטינן משום דשאני היזיקא דרבים מהיזיקא דיחיד

א צח הרי אמרו אם האילן קדם לעיר קוצץ ונותן דמים ולימא להו הבו לי דמי ברישא והדר איקוץ אמר רב כהנא קדרא דבי שותפי לא חימא ולא קירא ואי אמרת לא קיצינן ליה עד דיהבי דמי מישתלי ולא גבו להו לדמי ולא קיצי ליה לאילנא הילכך דינא הוא דקיצינן ליה לאילנא ברישא מאי אמרת מישתלי בדמי כיון דאיכא מריה דאילנא דתבע לא מישתלי וכן כל כיוצא בזה

א צט מאי שנא גבי בור לטעמיהו דרבנן דאמרת ספק זה קדם לא יקוץ ומאי שנא גבי עיר דאמרת ספק זה קדם קוצץ ואינו נותן דמים ופשטינן התם גבי אילן דבור כיון דודאו לאו למיקץ קאי דהא היכא דודאי לן דאילן קדים לבור לכ"ע לא יקוץ ספיקו נמי לא אמרינן ליה קוץ דאימור אילן קדים הכא נמי גבי אילן העיר דודאו למיקץ קאי דהא א"נ קדים אילן למיקץ קאי אמרינן ליה קוץ ודמי אמרינן ליה איתי ראיה דאילן קדים ושקול ש"מ דמאן דמחייב לשלומי מידי לחבריה או למעבד ליה מידי על כל פנים ומספקא לן אי מיחייב חבריה למיתב ליה דמי ואי לא מחייבינן ליה לדיליה למעבד מאי דברירא לן דמיחייב למעבד או לשלומי ודמי אמרינן ליה איתי ראיה

ושקול

א קן הרי אמרו מרחיקין גורן קבוע נ' אמה ומרחיק מנטיעותיו של חבירו ומנירו כדי שלא יזיק מאי שנא סיפא אמר אביי סופא אתאן לגורן שאינה קבועה היכי דמי גורן שאינו קבוע א"ר יוסי בר' חנינא כל שאינו זורה ברחת רב אשי אמר מה טעם קאמר מה טעם מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין ממקשאי וממדלעיו ומנטיעותיו ומנירו של חבירו חמשים אמה כדי שלא יזיק בשלמא ממקשאיו וממדלעיו היינו טעמא דמרחיק משום דאזיל אבקא ויתיב בליביה ומנוי ליה כלומר מיבש ליה אלא מנירו אמאי ר' אבא בר זוטרא מפני שעושה אותו גלל וקי"ל כרב אשי דבתרא הוא ועוד דתניא כותיה ומסתברא דמודה רב אשי בגורן שאינו קבוע דצריך להרחיק כדי שלא יזיק דגיריה הוא והאי שיעורא זוטר טוב' משיעור' דמתני' והיכי דמי גורן שאינו קבו' כל שאינו זורה ברחת

דף כ"ה ע"א א קא והא דתנן אין עושין בורסקי אלא למזרח העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה חוץ ממערבה ומרחיק נ' אמה תניא רע"א לכל רוח הוא עושה ומרחיק נ' אמה חוץ ממערבה שאינו עושה כולל מפני שהוא תדירה מאי תדירה תדירה בתפלה דא"ר יהושע בן לוי בואו ונחזיק טובה לאבותינו שהודיענו מקו' תפלה דכתיב וצבא השמים לך משתחוים שכן לבא השמים עולין ממזרח ושוקעין במערב מה טעם אלא כדי להשתחוות במערב מתקיף לה רב אחא בר יעקב וממאי דילמא כעבד שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה מרחוק אם כן נטלו פרס במזרח שכהנו שם מזיו השכינה וחוזרין לאחוריהם למערב ומשתחוים כלפי מזרח ופלקא בקשיא ומסתברא דתנא קמא כרבי עקיבא נמי הכין סבירא ליה דשכינה במערב מיהו דתנא קמא עדיפא מדרבי עקיבא דאלו לרבי עקיבא לא קסבר אלא במערב גופיה ואלו תנא קמא אפילו לכון ודרום נמי קא אסר משום דסמיכי למערב והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי מאי טעמיה דתנא קמא אי משום דרוח מזרחי' נוחה מכולן ואין מביאה ריח רע לעיר לא ס"ד חדא דהא קראי כתיבי דרוח מזרחית תקיפא דכתיב ברוח קדים תשבר אניות תרשיש וכתיב רוח הקדים שכרך בלב ימים וכתיב נמי נהג רוח קדים שוה כל הלילה וכתיב נמי הבקר היה ורוח הקדים נשא את הארבה וכתיב יסע קדים בשמים וכתיב נמי יפח קדים עלי ארץ וכתי' שדופות קדים אלמא רוח מזרחית עזה ונרסינן נמי לקמן בשעירים עלי דשא זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כולו כשעיר אלא ודאי טעמיהו דרבנן מאמרינן אי נמי טעמיהו דרבנן דקסבר שכינה בכל מקום וכולהי רוח אתא כי הדדי ניכהי וכיון דלא סגיא לה למתא בלא בורסקי בדין הוא דליעביד לכולהו רוחאתא דהא כי הדדי ניכהו אלא היינו טעמא דלא עביד אלא ברוח מזרחית משום דמודו בה נמי מדרב ששת דאמר ליה לשמעיה לכל רוחאתא אוקמן בר ממזרח דמודו בה מיני ואמטול הכי לא מכרעא מילתא למדחא טעמיהו דרבנן ואמרי אין עושין בורסקי שא למזרח העיר דהא אפשר לאוקומי טעמיהו אליבא דהלכת' ככולהו אמוראי דאמרי שכינה בכל מקום ועוד דהא לא אשכחן מאן דפליג עליהו גבי בורסקי אלא רבי עקיבא דסבירא ליה בהייא שכינה במערב ולית הלכתא כותיה הילכך הלכתא כרבנן

א קב ורבי הושעיא אומר שכינה בכל מקום דאמר ר' הושעיא מנין ששכינה בכל מקום שנא' וצבא השמים

השמים לך משתחוים כלומר כל אחד ואחד ממקומו שמערב שבמערבו שבמזרח במזרח שלוחי' לא כשלוחי בשר ודם שלוחי בשר ודם ממקום שמשתלחים שם מחזירים שליחות' שלוחיך למקום שמשתלחים שם מחזירים שליחותם שנאמר התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבואו ויאמרו לך הננו לא נאמר אלא ויאמרו מלמד שהשכינה בכל מקום אף רבי ישמעאל סבר שכינה בכל מקום דתנא דבי רבי ישמעאל מנין שהשכינה בכל מקום שנאמר והנה המלאך הדבר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד שהשכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר שכינה בכל מקום מדאמר ליה רב ששת לשמעיה לכל רוחתא אוקמא לצלויי לבר ממזרח דמודו ביה מיניה וקימא לן כי הני תנאי ואמוראי דסבירא להו שכינה בכל מקום חדא דקראי מסייעי להו ולא דחינן להו בגמרא כדקדחינן לקראי דרבי יהושע בן לוי דסבר שכינה במערב ועוד דהא רב ששת דהוא נהרא עבד בה עובדא

קג א"ר יצחק הרוצה שיחכים ידרים כלומר הרוצה שיתחכם ידרים בתפלתו הרוצה שיתעשר יצפין ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידרים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר אורך ימים בימינה בשמאל' עושר וכבוד ואמר רבי יהושע בן לוי שכינה במערב דמצלי אצלויי הילכך נמי אע"ג דסבירא לן שכינה בכל מקום כיון דמצלינן דרך ארץ ישראל דכתיב והתפללו אליך דרך ארצם ותניא נמי בפרק תפלת השחר היה עומד חוצה לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אל העיר הזאת היה עומד בירושלים יכוין את לבו כנגד בית המקדש שנאמר והתפללו אל הבית הזה היה עומד בבית המקדש יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים שנאמר והתפללו אל המקום הזה היה עומד אחורי הפרוכת יראה עצמו כאלו הוא לפני הפרוכת נמצא עומד בצפון הופך פניו לדרום בדרום הופך פניו לצפון במערב הופך פניו למזרח במזרח הופך פניו למערב נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד הילכך לדידן דיתבינן במערב העולם צריכין לאפוכי אפין למזרח כלפי ארץ ישראל כי מדרמי מצלינן אצלויי כנגד קרן מזרחית דרומית וכי מצפינן מצלינן אצלויי כנגד קרן מזרחית צפונית ומאן דיתיב לצפונה דא"י מדרים אדרומי ולא צריך לצלויי לפי שארץ ישראל מכוונת כנגדו בדרום והיינו דאמר ליה רבי חנינא לרב אשי כגון אתון דיתביתו בצפונא דארץ ישראל אדרימו אדרומי ולא צריכיתו לצלויי דהא מחייביתו לצלויי כנגד ארץ ישראל הוא דמיחייביתו לצלויי וכי מכוניתו אפיכו כלפי דרום כלפי ארץ ישראל קא מכויניתו ומצלן דבבל בצפונה דארץ ישר' קימא דכתיב מצפון תפתח הרעה

קד הא דתני רבי יוסי מתיר בחרדל מפני שיכול לומר לו עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מדבורי הרחק דבורך מחרדלי שבאות ואוכלות לגלוני חרדלי אוקימ' בגמ' כריש פירק' רבי יוסי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי על הניזק להרחיק את עצמו ואפי' משרה וירק נמי לא בעו רחוקי אלא לדידכו דאמריתו על המזיק להרחיק את עצמו ניחא משרה וירק דהני מזקי הני והני לא מזקי הני אלא חרדל ודבורים תרוייהו מזקי אהדדי וקי"ל כי טעמא דרבי יוסי ואפי' משרה וירק וכרישין ובצלים נמי לא בעו רחוקי דעל הניזק להרחיק את עצמו אלא מיהו ילפינ' מינה מידי לטעמיה דר' יוסי דאע"ג דסביר' ליה לרבי יוסי על הניזק להרחיק את עצמו הני מילי לענין הרחקה אבל לענין תשלומין אם הזיק משלם מה שהזיק לא גרע האי דינא דמידי דלאו גיריה לטעמיה דרבי יוסי מדינא דלאו גיריה לטעמייהו דרבנן היכא דארחיק כשיעור הרחקה דאע"ג דיהבי ליה רבנן רשותא כי אזיק משלם לר' יוסי נמי דס"ל דמידי דלאו גיריה לא מחייב לארחוקי אף ע"ג דיהבו ליה רבנן רשותא כי אזיק מיהת משלם מה שהזיק ומשום הכין איבעי לן לאהדורי אכולהו היזיקי דפליגי בהו רבנן ור"י וכל היכא דמטי ליה היזק לחד מיניהו מחמת חבריה אע"ג דלטעמיה דר"י ברשותא עביד מחייב לשלומי לבר מגרמא בנזקין דאע"ג דלכתחלה מחייב לארחוקי בדיעבד פטור כדבעינן לברורי לקמן

קה והא דתנן מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה בין מלמעלן בין מלמטן תאנא בין שהבור למטה ואילן למעלה ובין שהבור למעלה ואילן למטה ואמרינן בגמר' בשלמא בור למטה ואילן למעלה דאזלי שרשין למטה ומקלקלי לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי א"ר חנינא משום רבי יוסי מפני שמחלידין את הקרקע ומלקין קרקעיתה של בור רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמרינן מודי רבי יוסי בגיריה כגון דאזיל היזיקא משעת הנחתו או מעידן מעשה דעביד האי מזיק ברשותיה ואזיל היזיקא בלא עיכובא עד דמטי גבי הדבר הניזק ומזיק ליה דכי האי גונא על המזיק להרחיק את עצמו דכמאן דעביד מעשה ברשותא דחבריה דאמי ואפילו במידי דלאו גיריה דקי"ל כר' דמתניתין דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו הני מילי לכתחלה אבל אם הזיק משלם מה שהזיק ואפילו בור למעלה ואילן למטה דכל היכא דלרבנן משלם מה שהזיק לר' יוסי נמי אם הזיק משלם מה שהזיק דכי פליגי ר' יוסי ורבנן במידי דלאו גיריה הני מילי לענין חיוב הרחקה לכתחלה אבל לענין חיוב תשלומין היכא דארחיק כשיעור ואתא מינה היזיקא לאחר זמן לא שיכא בכלל נתיכו אלא טעמא אחרינא באנפי נפשיה הוא דאע"ג דכל היכא דהוי גיריה חייב ואע"ג דלא אזיל מכחו גבי מידי דלאו גיריה איכא לאיפלוגי דאי הוי תולדה דחד מהנך אבות נזיקין דחייב רחמנ' עלייהו מחייב כדיניהו ומהאי טעמא מחייבינן ליה לבעל תנור היכא דאזיק לבתר דארחיק שיעו' הרחקה ואי לא הוי גיריה ולא שייך ביה היוצא דאבות נזיקין אע"ג דהוי גרמא דגיריה שמלאו גורם לזמן את הדבר המזיק כגון ליבה וליבתו הרוח היכא דאין בלבויו לבדו כגון ללבות וכגון סמיכת סולם לשובך היכא דגרי' לקפיצת נמיה כל כי האי גוונא היינו גרמא בנזיקין דקימא לן דפטור וגבי שרשי אילן היכא דאזיקו לבור לאחר זמן אע"ג דהכי שרשין לאו איהו נטעניהו הם אלא נטיע' האילן הוא דגרמא להו לאיתויינהו להני שרשין לאחר זמן כיון דמגוף ממונו קא אתי לא גרעי מאשו דאיתלאי במידי דלאו ממונו והלכה והיזיקא דאפי' היכא דפסקי גידיה מעיק' מחייב עלה משום ממונו

קו פפי יוכנאה עני והעשיר הוה בנה אפדנא הוו הנך עצרי בשבבותיה דהוו קדמי לאפדני דכי הוו דיקי שומשמי הוה נירא אפדניה אתא לקמיה דרב אשי א"ל כי הוינא בי רב כהנא הוה אמרי מודה רבי יוסי בגיריה והאי נמי גיריה הוא ואע"ג דקדימי עצארי להאי אסכנא כדברירנא בפירקין שמעתין דהוה לסמוך לכד המכר וכמה ברנאיר כפתאתא אפומא דחבבא כלומר שיהא כמוי החבית מדנדד על פי החבית מכח הדיכה אבל בבציר מהכין אף ע"ג דחזינן דקא נידא אפדניה לא שבקת לן בהכי דלא מיתוקמא אסכנא בהאי שיעורא זוטא

רבי

דכ"ו ע'א ק רבי מריון בריה דרבין כי הוו נפילי כיתנא הוה אזלא דקיתא
ומזקא איכפי אתו לקמיה דרבינא אמר להן כי אמרי' מודי רבי יוסי בגיריה הני מילי דקא אזלא מכוחו הכא זיקא הוא דקא ממטי לה מתקיף לה מר בר רב אשי מאי שנא מזורה את גורנו ורוח מסיעתו דמחייב גבי שבת אלמ' כמאן דאזלא מכחו דאמי אמאי מיחייב והא כתיב בעשותה אחת מכל מכות כולה ולא מקלתה הכא נמי כמאן דאזלא מכחו דאמי אמרוה קמי דמרימר אמר להו היינו זורה ורוח מסייעתו ולרבינא מאי שנא מגץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק דחייב ואע"ג דמסייע ליה זיקא למיזל דאי מכחו ותו לא מאי קמ"ל התם ניחא ליה דליזיל דלא לדלקיה לחנותיה הכא לא ניחא ליה דאזלא אלא ניחא ליה דתינח אארעא דצריך לה לכמה מילי ולא חייש דילמא הדרה ומיערבא בהדי כיתנא דכפין דהא בידיה נקיט ליה ונפיץ ונפלה דקמא ארעא ומכי נפלה תו לא הדרה וקי"ל כמר ב"ר אשי חדא דקימ' לן בכוליה תלמודין כותיה לבר מתיפך שבועה וקיוריה ועוד דהא אמימר קאי כותיה ועוד דקי"ל גבי סולם דמודה ר' יוסי בגיריה ובגרמא דגיריה והאי נמי גרמא דגיריה הוא ואי קשיא לך סימור דאמרינן מודי רבי יוסי בגרמא דגיריה הני מילי לענין איסורא דכיון דגרמא בנזיקין אסור מכי לעכובי עליה דלא ליגרום ליה היזיקא אבל לענין תשלומין פטור כדאמרינן בהדיא גבי סולם והא גרמא הוא וגרמא בנזיקין פטור אמר רב טובי בר מתנה זאת אומרת גרמא בנזקין אסור מדקאמרי' אסור ולא קאמרי' חייב ש"מ דקושיין אליבא דהלכתא הוא דגרמא בנזקין פטור ולכתחלה הוא דאסור למעבד ואמטול הכי מלי מעכיב אבל חיוב' ליכא תדע דגרסי' בפרק הכונס כאן לדיר ת"ר ליבה וליבתו הרוח אם יש בלבויו כדי ללבות חייב ואם לאו פטור ומאי שנא מזורה ורוח מסיעתו הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא הוא וגרמא בנזיקין פטור דשמעת מינה בהדיא דזורה ורוח מסיעתו גופיה לא מחייב עליה אלא לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה והא אתעביד' מחשבתו אבל לענין נזקין פטור וכי תימא האי דקא מקשינן הכא מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו וקא מקשינן בה היינו זורה ורוח מסייעתו לאו לענין חיוב תשלומין קא מיירי אלא לענין חיוב הרחקה קא מיירי אבל לענין תשלומין אפי' מר בר רב אשי מודי דפטור הא מדקא מקשינן עליה דרבינא מגץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב מכלל דלטעמיה דמר בר רב אשי מיחייב ליה נמי תשלומין דאי ס"ד אפי' למר בר רב אשי נמי פטו' אי הכי מאי שנא דקא מקשינן מינה עליה דרבינא לחודיה אפי' דמר בר רב אשי נמי תיקשי לן וכי תימא היינו טעמא דלא קא מקשי' מינה אלא לרבינא משום דמר בר רב אשילא איירי לענין תשלומין כלל אלא לחיוביה לרחוקי הוא דקאתי ואלו רבינא כיון דפטר ליה מחיוב הרחקה כל שכן דפטר ליה מתשלומין ממאי נדילמא כי קא פטר ליה רבינא מחיוב הרי הרחקה ואם הזיק משלם מה שהזיק מילי דהוה אבל משכחנו לו חכמי' רשות דקי"ל דאם הזיק משלם מה שהזיק ואלו לרבינא פטור ותו כיון למזורה ורוח מסיעתו קא דייק לה על כרחיך כי היכי דהתם חייב הכא נמי חייב אלא משתברא דכי אמרינן גרמא בנזקין פטור הני מילי היכא דלא גרים בעשית הנזק עצמו אלא להמציא את הדבר המזיק שלא נעשה הדבר המזיק מכחו לבדו אלא על ידי דבר אחר כגון ליבה וליבתו הרוח דהאי גרמא דגרים ליבויי לאו בגו' הדבר הניזק אהני אלא בהדלקת האש המזקת הוא דאהני והלכה האש אחר כך והזיקה מעצמה ואלו נעשית האש מחמת

לבויו היה חייב בנזקיה שמבעיר את הבעיר' קריא ביה אלא כיון שלא נעשית האש מחמת לבויו לבדו אלא על ידי הרוח שסיעתו פטור וכ"ש גבי מרחיקי' את הסול' מן השובך כדי שלא תקפוץ הנמיה שנמיה זו שהיא הדבר המזיק לא בהא מכח בעל הסולם אלא מעצמה היא באה ומריה דסולם דרגא בעלמא הוא דקא גרים לתקוני לה וה"ה גבי קור קור דאומני בר"הר הוו יתבי ועורבי דאכלי דמא וסלקי ויתבי בתאלי לאו מכח אומני קא אתו דכי האי גוונא ודאי פטור אבל היכא דאהכי גרמא דידיה בגו' הדבר הניזק כגון זורה ורוח מסיעתו בזמן שהזיק המוץ דרך הליכתו דאשתכ' דאהני כחו בהזיקא גופיה חייב דכמאן דאזיל מכחו לחודיה דמי וה"ה גבי ליבה וליבתו הרוח היכא דליבה בכלים מניזקין עצמן דאע"ג דאין בלבויו לבדו כדי להדליק אלא ע"י הרוח שסיעתו חייב והיא דמקשי' בפ' הכונס לאן לדיר נהוי כזורה ורוח מסייעתו ופרקי' כי אמרי' זורה ורוח מסיעתו הנ"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא הוא ונרמא בנזקין פטור ולא קא מסגינן הני מילי לענין שבת דאהנו מעשיו בגופו של איסור אבל הכא דלא אהנו מעשיו בגופו של איסו' גרמא הוא וגרמא בנזקין פטור היינו טעמא דכיון דלא אהנו מעשיו בגופו של דבר הניזק מיהו האי מעשה גופיה דאהנו ביה מעשיו איסורא הוא דאסיר לתגרם מידי דאתי מיניה היזקא לאינשי אי משום לפני עור לא תתן מכשול ואי משום ואהבת לרעך כמוך וכיון דהכא נמי איכא איסורא בגופו של מעשה דאהנו ביה מעשיו לא מצי לשנויי אלא כדשנין דכי אמרי' זורה ורוח סייעתו כמאן דאזלא מכחו לחודיה דמי הנ"מ לענין שבת דאהנו מעשיו בגופו של איסור לגמרי ולא מצי לאהדוריה לאיסוריה דלא לחיוביה מאי טעמא דמלאכת מחשבת אסרה תורה והא אתעבידא מחשבתו ומלאכה דעבד עבד ואי נמי אזלא ההיא מלאכה לאיבוד איסוריה להיכא אזל וחיוביה להיכא אזל אבל הכא גבי ליבוי דלא אהנו מעשיו בגופו של איסו' לגמרי אלא גרמ' הוא דאסיר למיגר' היזקא לאינשי ואי הדר סלקי' לגרמיה מקמי דליזיק איעקר ליה איסוריה מעיקריה וכ"ש דליתיה לחיוביה אשתכח דלא אהנו מעשיו בגופו של איסור לגמרי אלא גרמא הוא וגרמא בנזיקין כי האי גונא פטור והתם הוא דמיירי בגרמ' דגרי' למעבד מידי דאתי מיני' היזקא ולא אהנו מעשיו בגופו של איסור לגמרי כדאמרן ולא מצי למילף משבת משום דלא דמו להדדי אבל הכא דמיירי בגרמא דגרים לאזוקי ולא מצי להדוריה לאיסוריה ולא לחיוביה לא מצי לפלוגי בין שבת לנזיקין דתרוייהו כי הדדי ניהו ודיגא הוא דילפי מהדדי דהא כמה מילי דילפי נזקין משבת כגון נפילת הבור דכת' בה ונפל שמה שור או חמור ויליף שור שור משבת וה"ה לתשלומי כפל ולהשיב אבידה כולהו משבת ילפי תדע דזורה ורוח מסייעתו היכא דאזיק דרך הליכתו מיחייב דלא יהא אלא אבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש הגג ונפלו ברוח מצויה והזיקו דרך הליכתן דמיחייב הוו להו תולדה דאש כדאמרי' בהדיא בפרק ארבעה אבות דמאי שנא אש שכן כח אחר מעורב בה וממונך ושמירתן עליך הני נמי אחר מעורב בהן וממונך ושמירתן עליך וכל שכן זורה ורוח מסיעתו דכוחו מעורב בה ועוד מדאקשינן עליה דרבינא מגץ היוצא מתחת הפטיש ש"מ ברוח מסיעתו קא מיירי דהא קא אזיל גץ מכוחו לחודיה היכי מצי לאקשויי מינה עליה דרבינא ואמאי אצטריך לפרוקי התם ניחא ליה דליזיל הכא לא ניחא ליה דאזלא לימא התם כחו הכא זיקא הוא דקא ממטי לה אלא ודאי ש"מ והתם נמי גץ היוצא מתחת הפטיש נמי בדקא ממטי ליה זיקא קא מיירי ואפי' הכי חייב ומתני' גופיה נמי

הכי

הכי דייקא כדבירושלמי לעיל ואי קשיא לך אם כן לרבינא אש דכח אחר המעורב בה דחייב רחמנא עלה היכי משכחת לה הא לא ניחא ליה דתיזיל וכי תימא כגון דשלחה איהו הא כתיב כי תצא אש ומשמע מעלמה דקא אמרינן בהדיא בפרק כיצד הרגל ותו הכלב שנטל את החררה והלך לו לגדיש ואכל את החררה והדליק את הגדיש דמשלם מי ידע בעל הכלב דניחא ליה ותו גמל שהוא טעון פשתן ועובר ברשות הרבים נכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הביר' בעל הגמל חייב מי הוה ניחא ליה לבעל גמל דלידלק פשתניה כי היכי דליזיל ולדלקה לביר' ועוד אבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש הגג ונפלו ברוח מצויה והזיקו דקאמרינן דאי דבהדי דאזלי מזקי היינו אש מי הוה ניחא ליה למרה דליפול כי היכי דליזקו וכי תימא פי קא פטר רבינא ברוח שאינה מצויה אבל ברוח מצויה מודה דחייב מכלל דמר בר רב אשי אפילו ברוח שאינה מצויה נמי מחייי' אי הכי מ"ט דמר בר רב אשי אי מזורה ורוח מסייעתו כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו גבי שבת ברוח מצויה אבל ברוח שאינה מצויה לא אמרי' תדע מדמקשינן התם גבי ליבה וליבתו הרוח אמאי נהוי כזורה ורוח מסיעתו ופריק רבא כגון שליבתו הרוח שאינה מצויה דשמעת מינה דזורה ורוח מסיעתו דמחייב גבי שבת דוקא ברוח מצויה אבל ברוח שאינה מצויה פטור דאי ס"ד אפי' ברוח שאינה מצויה נמי חייב מאי שינוייה דרבא נהי נמי דליבתו רוח שאינה מצויה להוי כזורה ורוח שאינה מצויה מסייעתו דחייב אלא לאו ש"מ דכי אמרי' זורה ורוח מסייעתו חייב ברוח מצויה אבל ברוח שאינה מצויה פטור לעולם אימא לך דמר בר רב אשי ורבינא כי פליגי ברוח מצויה פליגי אבל ברוח שאינה מצויה כ"ע מודו דפטור והני טוגיי כולהו דמשמע מינייהו דאש דאזלא ברוח מצויה אע"ג דמוכחא מילתא דלא ניחא ליה למרה דתיזיל חייב הלכתא נינהו מיהו לאו אליבא דרבינא נינהו דאיכא למימר דקסבר רבינא דאש דחייב רחמנא בדאזלא ברוח מצויה לא מיתוקמא אלא כשהדליק ברשות הרבים וכל שכן בשל חבירו אבל במדליק בתוך שלו והלכה והכלה בתוך של חבירו לא מיחייב עלה אלא היכא דהלכה מעצמה כגון קולחת או נרפפת ועלים משויין לה וכל היכא דאמרינן בעלמא דאש אע"פ שכח אחר מעורב בה חייב אליבא דרבינא לאו במדליק בתוך שלו קימא ואמטול הכי לא אקשינן עליה אש דחייב רחמנא עלה היכי משכחת לה דאי בשכח אחר מעורב בה משכחת לה במדליק בר"ה ואי בשאין כח אחר מעורב בה משכחת לה אפי' במדליק בתוך שלו ואמטול הכי לא אקשינן עליה מאש דחייב רחמ' משום דהנך עלאי כי עבדי בדנפשייהו קא עבדי וכי הא גוונא ברוח מצויה אליבא דרבינא מיפטר פטיר הילכך ליכא לאקשויי עליה שא תנן היוצ' מתח' הפטיש ומשני רבינא התם ניחא ליה דליזיל הכא לא ניחא ליה דאזלא והשתא דאתית להכי איכא למימר נמי דקא סבר רבינא דכל היכא דניחא ליה דתיזיל אכי' במדליק בתוך שלו וכח אחר מעורב בה חייב הלכך הני סוגיי כולהו יכלינן לשנוייהו אליבא דרבינא בין לסברא קמא בין לס' בתרא דלא מיבעיא אש דחייב רחמנא דאיכא לשנויי בה כדשנין אלא אפי' נמי כלב שנטל את החררה דכיון דמיירי בכלב דחד וגחלת דחד כי שקיל לה לגחלת לאו מרשותא דמריה קא שקיל לה הילכך הוה ליה כמדליק בר"ה מקשינן וליחייב בעל גחלת ופרקינן כשמית' גחלתו אליבא דהלכתא הוא דמקשינן ומפרקינן אבל אליבא דרבינא ליכא לאקשויי ולא מידי אלא אע"ג דלא שימר גחלתו כיון דבתוך שלו הדליק ולא הלכה אלא על ידי הכלב שהוליכה פטו' וכן מתני' דקתני אם הניח החנוני את נרו מבחוץ החנוני

חייב כיון שהניחה מבחוץ במקום שאינו רשאי כמניח בר"הר דמי וכן סוגיא דאוקימנא דאבנו וסכינו ומשאו שהניחן בראש הגג ונפלו ברוח מצויה והזיקו דאי בהדי דאזלי מזקי היינו אש איבעא דהלכת' קאמרי' ויכלינן לאוקומה אליב' דרבינ' בגג דעלמא אי נמי בתל ברשות הרבים ונפלו ברוח מצויה והזיקו אבל בתוך שלו לא מיחייב עלייהו בכח אחר מעורב בהן אלא במילי דניחא ליה דליזיל ואי משום זורה ורוח מסיעתו לא אצטריך גמרא לתרוצה אליבא דרבינא כלל דפשיטא ליה לגמרא דטעמיה דרבינא הכא כי טעמיה דרב אשי בההיא דהכונס כאן לדיר ולא שאני ליה לרבינא בגמרא בנזקין בין היכא דאהנו מעשיו בדבר הניזק עצמו להיכא דלא אהנו מעשיו אלא בדבר המזיק ולית הלכתא כרבינא בהני אלפי דקי"ל כמר בר רב אשי דמדמי לה להא לזורה ורוח מסיעתו ולא אמרינן גרמא בנזיקין פטור אלא בדלא אהנו מעשיו אלא בדבר המזיק אשתכח השתא דהיכא דאהנו מעשיו מיד בדבר המזיק ולא אהנו בניזק אלא לאחר זמן אע"ג דלא אהנו במזיק אלא על ידי דבר אחר המסיעו כיון דאהנו ביה מיד אסור לכתחילה דאסיר למיגרס היזיקא לאיניש כי מתני' בסולם ונמיה ובדאיעבד פטור מתשלומין כיון דלא אהנו ביה מעשיו דהיינו הנחת סולם אלא ע"י דבר אחר כדמוכח בההיא שמעתא גופה דמסקינן בה גרמא בנזקין פטור והיכא דאהנו מעשיו בניזק גופיה אע"ג דלא אהנו אלא על ידי דבר אחר אי אהנו לאלתר מחייב עליהו בין לכתחילה לעכובי עליה בין בדאיעבד לחיוביה תשלומין כדאמימר וכי דינא דאש וגץ היוצא מתחת הפטיש וכ"ש היכא דאהנו מעשיו לחוריהו מיד בניזק גופיה ואי אהנו מעשיו לחוריהו בניזק גופיה מיהו לא אהנו ביה אלא לאחר זמן לא מיתסר לכתחלה כרבי יוסי דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו וטעמא דמילתא כדי שלא לעכב על כל אדם לעשות בשלו מה שאינו מזיק לחבירו מיד דאם כן אין לדבר סוף ואי אתי תיניה לחבריה ניזקא לאחר זמן כיון דעל ידי מעשיו לחוריהו קאתי ליה נזקא אע"ג דארחיק שיעור הרחקה מחייב תשלומין כשמעתא דמתני' ודלא כרבי שמעון וכולהו לא אמרן אלא דלא אשמא כל אנוס רחמנא פטריה דכתיב ולנערה לא תעשה דבר ורוח שאינה מצויה כאונס דמי כדבירושלמי לעיל משמעתא דליבה וליבתו הרוח דהכונס כאן לדיר וכרים ההוא פירקא גבי הכופף את קומתו של חבירו לפני הדליקה דפטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים דיקי היכי דמי דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ליחייב אלא דמטיא ליה ברוח שאינה מצויה פטור מדיני אדם והתם הוא דחייב בדיני שמים משום דקא עביד מעשה בגופ' הניזק דאי לא עביד ביה מעשה פטור לגמרי וכן הנכתא

נקיטינן השתא מיהא שמעתא דכל היכא דכח מעורב בהזק אע"ג דדבר אחר ממ[..]ע ליה לאשטויי היזיק גבי ניזק כי הוי גיריה מיחייב לארחוקי ואי אזיק חייב והנ"מ ברוח מצויה אבל ברוח שאינה מצויה פטור והוא הדין לכל מידי דלא שכיח נמי פטור והיכא דמחייב לא מיבעיא לכתחלה דמחייב לארחוקי דלא גרע מנמיה אלא אפי' בדאיעבד נמי אי אזיק חייב דהא ברירנא דכי פליגי ברוח מצויה פליגי ולאו בחיוב הרחקה בלחוד פליגי אלא אפי' בחיוב תשלומין נמין פליגי למר בר רב אשי חייב לרבינא פטור וקי"ל כמר בר רב אשי ולא דמי לסולם דשאני התם דלאו אשני בהו דהיינו הנחת הסולם בדבר הניזק כלל אלא כמיה היא דמהניא ביה והנחת הסולם גרמא בעלמא הוא ולא תימא הנ"מ כגון זורה ורוח מסייעתו דניחא ליה דליזיל מוץ דלא ניערב ב[..]די כריה דשאני אי

פתי' כגון נץ היוצא מתחת הפטיש של נפחים דניחא ליה דליזיל אכראי דלא ליתזקו בגויה בחנותיה אלא אפילו גבי רקתא דכיתנא דלא ניחא ליה דתיזיל אלא ניחא ליה דתיכח בארעא משום דניחא ליה בגוה לכמה מילי אלא אפילו הכי אי אזלא ומזקא מחייב ולא תימא הנ"מ היכא דלא מטייא אלא ברוח מצויה אלא אפילו היכא דאזלא ברוח שאינה מצויה שיעור מאי דהוה חזיא למיזל ברוח מצויה חייב משום מינן והנ"מ בגיריה היכא דאהנו מעשיו למזיק בדבר הניזק גופיה בין שכח אחר מעורב בהן בין שאין כח אחר מעורב בהן אבל היכא דלא הוי גיריה לא שיכא במתניתין כלל וכבר ברירנא לעיל דאי עבד בתוך שלו ע"י הרחקה כראוי אפילו אין כח אחר מעורב בו שרי לכתחלה כר' יוסי ואי ברשות הרבים אפילו כח אחר מעורב בו אסור ומגטינן ליה מידי דהוה אשולם לגבי שובך ולדאיעבד בין בעושה ברשות הרבים בין בעושה בתוך שלו לכי מטי היזיקא היכא דלא אנים אי מעיקרא בשעת עשיית הדבר המזיק אין כח אחר מעורב בו עם כחו ולאחר זמן הלך והזיק חייב מידי דהוה אאש וכיוצא בה ואי מעיקרא כח אחר מעורב בו אם עושה ברשות הרבים ולא הדר קנייה פטור מתשלומין דגרמא בנזקין פטור ואע"ג דלא אנים ואי קנייה בהגבהה או מחמת שהיה בתוך שלו וכיוצא בו חייב מידי דהוה אאש היכא דהויא ממונו דלא עבדה איהו אבל אנוס אי עביד מעשה כל דהו בדחבריה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים מידי דהוה אכופף קומתו של חבירו לפני הדליקה היכא דמטא ברוח שאינה מצויה ואי לא עבד מעשה בדחבריה כלל אע"ג דאי לא עבד מידי ברנכשיה לא הוה מזיק כיון דאנים בהזיקיה בין לעביד ברשותיה בין דעביד ברשות הרבים פטור לגמרי כדברירנא לעיל •

※ קח וש"מ דכותל המפסיק בין שני בתים או בין שני חצרות אע"פ שכולו של אחר מהם ואין לשני חלק בו ולא זכות להשתמש בו אין בעל הכותל רשאי לסותרו שלא מדעת חברו אלא אם כן היה רעוע ריעות שמוזהר עליו לסתרו משום לא תשים דמים בביתך שאפי' ב"ד יכופין עליו לסתרו אבל בריא לא משום דאזיל מיניה היזיקא לרשותא דחבריה דלא מיבעיא היכא דסתר כי אורחיה דקא נפלי אבנין ועפרו לרשותא דחבריה אלא אפי' הכא דסתר ליה מאידך גיסא דלא נפלי אבנין ועפרו אלא לרשות עצמו כמי לית ליה רשותא משום דאזיל אבקא ומזיק למאן דקאי ברשותא דחבריה מידי דהוה ארקתא דכיתנא ואגן היוצא מתחת הפטיש דאפי' רבינא לא פליג ברקתא אלא מטעמא דלא ניחא ליה דתיזיל אבל היכא דניחא ליה דתיזיל אפי' רבינא מודה דמיחייב בנזקיה ומגטינן ליה דגיריה הוא ומודה ר' יוסי בגיריה ובגרמא דגירי' וכל שכן למר בר רב אשי דקי"ל כותיה דאפי' גבי רקתא נמי מחייב וכל שכן גבי כותל ואפי' אמר ליה יהיבנא לך דוכתא אחרינא דיתבת ביה את כל אינשי ביתך עד דסתרנא לכותל דידי מכי אמר ליה לא מצינא דאטרח כי עובדא דההוא גברא דהוה בני אשיתא אחורי בני דחבריה דמיפרש בפ' השותפין והוא הדין בכותל הסמוך לרשות הרבים דומיא דעובדא דרקתא ודוקא ביממא דשכיחי בני רשות הרבים למיזל מהתם אבל בליליא בשעתא דלא שכיחי שפיר דמי דזה נהנה וזה לא חיסר הוא והוא דמעיין כל זימנא וזימנא והדר סתר כדדייקינן בפר' המניח את הכד בלילה נמי איבעי ליה לעיוניה מיהו אתרא דנהיגי לאפסוקי דרך הרבים עד דסתרי מפסיק עד דסתר דקי"ל בכי ה"ג דמנהגא מילתא היא וכן הלכתא

※ קט והא דתנן לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ד"א תאנא ד"א שאמרו כדי עבודת הכרם כלומר כדי שיעבור בקר וכליו כדי שלא יצטרך להכנס לשדה חברו בבקרו ובכליו לעבוד את כרמו כדמיברר בפ' המוכר את הספינה אמר שמואל לא שאנו אלא בא"י אבל בבבל שתי אמות ומאי שנא בא"י לפי שהארץ חזקה וקשה יותר מדאי ואינה נעבדת אלא על ידי שוורים אבל בבבל שהיא מכולה והקרקע רכה ונעבדת בידי אדם בשתי אמות סגיא ליה כדי שיעבור העובד וכליו ותנ"ה לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חברו אלא א"כ הרחיק ממנו שתי אמות והא אנן תנן ארבע אמות אלא לאו ש"מ כדשמואל ש"מ

※ קי רבא בר רב חנן הוו ליה הנהו תאלי אמצרא בפרדיסא דרב יוסף הוו אתי ציפרי ויתבי בתאלי ונחתי לפרדיסא ומפסדי ליה אמר ליה זיל קוץ א"ל והא ארחיקי לי אמר ליה הנ"מ לאילנות אבל לגפנים בעינן טפי אמר ליה והא אנן תנן אחד גפנים ואחד כל האילן אמר ליה הנ"מ אילנות לאילנות וגפני' לגפנים אבל אילנות לגפנים בעינן טפי כדי שלא יזיק אמר ליה אנא לא קאיכנא דאמר רבא האי דיקלא דטעין קבא אסיר למקלייה וא"ר חנינא לא שכיב שבחת ברי אלא דקץ תאנתא בלא זימנא מר אי ניחא ליה ליקוץ ומסתברא דהאי הרחקה דאילנות מגפנים דקאמרי' דבעינן טפי כיון דטעמא משום דמרגיל להו לציפרי למיתי הוא לא סגיא ליה בד"א ואפילו בבבל דכי אמרי' ד"א היכא דטעמא דהרחקה משום עבודת הכרם אבל היכא דלא הוי טעמא משום עבודת הכרם אלא מחמת היזיקא אחרינא דאתו מחמתיה דאילן בעי לארחוקי בכדי שלא יזיק והאי הרחקה דמיא להרחקת הסולם מן השובך כדי שלא תקפוץ הנמיה והתם הוא דסגיא ליה בד"א דכיון דמרחיק סולם ד"א לא יכלה נמיה למקפץ ד"א אבל גבי היזיקא דעופות דלאו בקפיצה תליא מילתא אלא בפיריה תליא מילתא בעי לארחוקי טפי בכדי שלא יזיק ואיכא למימר דבחמשים אמה סגיא ליה דומיא דהרחקה דשובך מן העיר אלא משום דאיכא למימר הנ"מ יוני אבל שאר עופות שיעורא אחרינא אית להו תדע דהא גבי הרחקה דחרדל מן הדבורים לא יהבי רבנן שיעורא אלא קתני סתמא מרחיקין ומשמע בכדי שלא יזיק הילכך היכא דלא בריר לן שיעור' דסגיא ליה בהאי היזיקא לא מחייבינן ליה לכתחלה לארחוקי טפי מחמשים אמה ואי איתברר דלא סגיא ליה להאי שיעורא אי נמי דסגיא ליה בבציר מן הכין לא מחייבינן ליה אלא בכדי שלא יזיק ולא מיבעיא היכא דקדים בעל גפנים ובתר הכי קאתי בעל האילן למיטע דבעי לארחוקי בכדי שלא יזיק דלגבי האי היזיקא דעופות אילנות הוא דמזקי להו לגפנים אבל גפנים לא מזקי להו לאילנות וקימא לן דמודי ר' יוסי בגיריה ובגרמא דגיריה דעל המזיק להרחיק את עצמו הילכך עלן בעל האילנות להרחיק את עצמו כדי שלא יזיק ולא מכי אמר ליה לבעל גפנים את הוא דאפשרת אנפשך דנטעת להו להני גפנים דידך בכדי מאי דמתזקי מאילנות דידי דקא נטענא בגתא והוה לך מעיקרא לאסוקי אדעתך דלמחר מימלכנא אנא ונטענא אילנות והוה לך לעיולי בדידך טפי ולמיטע אלא דכיון דאמזיק אמזיק ובעל אילנות בעי לארחוקי מיניה כדי שלא יזיק ועוד דאפילו לכתחלה נמי היכא דאתי אדם מיניה למסמך גפנים ברחוק ד"א משדה חבירו בא"י אי נמי ברחוק שתי אמות בבבל לא מצי בעל השדה לעכובי עליה דאע"ג דקא מבטיל מינה נטיעת אילנות שיעור הרחקת אילנות מגפנים כיון דחזי ההוא דוכתא לגפנים אי נמי

למזרע ביה פילקא וירקא לאו הזיקא דמיחייב לארחוקי משמתיה לכתחלה מן המצר הוא כדברירנא גבי שמעתא דהבא לסמוך בכל המצר הילכך לא מיבעיא היכא דקדים בעל גפנים וסמיך מקמי דסמיך בעל אילנות אלא אפילו היכא דאתו למיסמך בבת אחת כיון דשמעינן דאלו קדים בעל גפנים למסמך לא הוה יכיל בר מצרא לעכובי עליה ביתר מכדי עבודת הכרם תרויהו לענין קדימה כהדדי נינהו וכל היכא דלא קדים חד מינהו טפי על המזיק להרחיק את עצמו דאפי' היכא דקדים מזיק כל היכא דלבתר דאתא ניזק קא הוי גיריה מחמת מעשה אחרונדקא עביד השתא מזיק קימא לן דעל המזיק להרחיק את עצמו כדברירנא משנויה דרבינא אליבא דרבנן וממעשה דפפי יונאה וכל שכן היכא דאתו מעיקרא תרוייהו בהדי הדדי והכא גבי אילנות וגפנים כיון דשיעור הרחקת אילנות מגפנים נפיש טפי משיעור הרחקת גפנים מאילנות דאלו הרחקת גפנים מאילנות עיקרה משום עבודת הכרם היא הילכך סגיא ליה בשתי אמות בבבל אי נמי בארבע אמות בארץ ישראל ואלו הרחקת אילנות מגפנים לאו משום עבודת הכרם בלחוד הוא אלא משום היזיקא דעופות נמי הוא דנפיש מעבודת הכרם הילכך אי אתו למסמך בהדי הדדי מיבעיא בשדה הראויה לגפנים ולא לאילן אלא אפי' בשדה הראויה לאילן ולא לגפנים דינא הוא דבעל גפני' בעי לארחוקי מן המצר כדי עבודת הכרם ולא מגיליה להרחוקי מעיקר אילנא דחבריה אלא דסמוך לשדה חבירו תנן ועוד דעיקר טעמא דלא לצטריך למיעל לשדה חבירו הוא הילכך כי מרחיק שתי אמות בבבל אי נמי ארבע אמות בארץ ישראל מן המצר אלא חזינן אי מרחקי גפני' דנוגריה מן המצר כשיעור מאי דלא מיתזקי מאילנות מחמת היזקא דעופות לא מיחייב בעל האילנות לארחוקי מן המצר טפי מארבע אמות בארץ ישראל אי נמי בבבל שתי אמות לא מרחקי גפנים כולי האי מחייב בעל האילנו לארחוקי מיניהו בכדי שלא יזיק ואע"ג דשדה הראויה לאילן היא ולא לגפני' לא מצי אמר ליה בעל האילן לבעל גפנים את הוא דקא משנית דקא נטעת גפנים דלא חזו למיטע דאמר ליה אנא בדידאי קא נטענא ולאו כל כמינך לעכובי עלאי למעבד בדידאי מאי דבעינא היכא דלא מזיקנא לך לדידך ולא דמי לנזקין דקאמרי' כל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור דעד כאן לא קאמרינן התם אלא במאן דמשני ברשו' הרבים מידי דלית ליה רשותא למעבד אי נמי דמשני במידי אחרינא דלית ליה בגויה רשותא כגון המשסה כלבו של חבירו בעצמו אבל מאן דעביד ברשותיה מידי דלית ביה איסורא מאי משניא איכא אפי' לאביי דאמר הבא לסמוך בכל המצר סומך דאוקימנא בשדה שאינה עשויה לבורות הני מילי היכא דלא אתו תרויהו למסמך בבת אחת אבל היכא דאתו תרויהו למסמך לכולי עלמא בשדה העשויה לבורות דמיא ואי אילנות ואילנות אינון והוא הדין לגפני' וגפנים תרויהו כי הדדי נינהו וכל חד מינייהו בעי לארחוקי מן המצר כדי עבוד' הכרם ולא סגיא להו לארחוקי האי פלגא והאי פלגא דהא עיקר הרחקה כי היכי דלא ליצטריך חד מינהו למיעל לשדה חבירו בשעת עבודת כרמו הוא הילכך כל חד מינייהו בעי לארחוקי מן המצר שיעור עבודת הכרם והא דתניא בתוספתא בפרק המוכר את הספינה שנים שנטעו את הכרם זה מרחיק שתי אמות ונוטע וזה מרחיק שתי אמות ונוטע בבבל קימא דסגיא ליה בשתי אמות לעבודת הכרם כדקתני באידך בריתא אחריתי לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו שתי אמות ואוקימנא בבבל ואמטול הכי זה מרחיק שתי אמות מן המצר כדי עבודת הכרם וזה מרחיק שתי אמות כדי עבודת הכרם כדי שלא יצטרך אחד מהם ליכנס לשדה חבירו אבל בארץ ישראל דשיעור עבוד' הכרם ארבע אמות זה מרחיק ארבע אמות וזה מרחיק ארבע אמות ואי בעי תימא משכחת לה בארץ ישראל שנטעו בקרקע עולם. וזה מרחיק שתי אמות וזה מרחיק שתי אמות דכי אתו למיפלחינהו לכרמיהו משתמשי תרויהו בהני ארבע אמות בפירוקין דחליף האי בבקרו וכליו והדר חליף האי אבל אם היה קרקע של שניהם ובא זה ליטע גפן וזה ליטע אילן בעי כל חד מיניהו לארחוקי ארבע אמות מן המצר משום דאמר ליה חד מיניהו לחבריה דילמא למחר עקרנא להו להני גפנים דידי וזרענא להו ולא יכילנא למזרעינהו להני שתי אמות דידי משום כלאים אלא מרחיק את ארבע אמות והנך ארבע אמות דלכי מיתליכנא וזרענא מיכנא למזרעה לכולה ארעאי דהא מרחקי. זרעים מגפני' דידך ארבע אמות מיהו טעמא קמא מסתבר טפי דלא משכחת לה אלא בבבל אבל בארץ ישראל אפילו בקרקע עולם נמי צריך כל חד מיניהו לארחוקי מן המצר ארבע אמות דאמר ליה לא ניחא לי דאשתמש בהלך בפירוקין דילמא פגעינן בהדדי ומזקינן אהדדי והיכא דקדים בעל אילנות וקא נטע ברחוק ארבע אמות וקא אתי חבריה לעכובי עליה וקא טעין דהא גפנים קא בעינא למיטע ובעית לארחוקי טפי לא מיבעיא בשדה שאינה עשויה לגפנים דלא מצי מעכיב דהא קימא לן בשדה שאינה עשויה לבורות דברי הכל סומך אלא אפי' בשדה העשויה לגפנים לא מצי מעכיב דעד כאן לא קאמר רבא הבא לסמוך בכל המצר אינו סומך אלא גבי בור דאמר ליה כל מרא ומרא דקא מחית קא מרפית לה לארעי והוו להו גיריה אבל הכא לא מצי מעכיב דקימא לן כר' יוסי דאמר זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו לכל מידי דלאו גירי של הניזק להרחיק את עצמו והכא כיון דליתנהו לגפנים ליכא גיריה ולא גרמא דגיריה ולא מחייב לארחוקי אלא ארבע אמות כדי עבודת הכרם וכן הלכה

קיא רב פפא הוו ליה הנהו דיקלי אמצרא דרב הונא בריה דרב יהושע אזל אשכחיה דהוה קא חפר וקא קייץ שרשין אמר ליה מאי האי א"ל דתנן היו שרשין יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה אמר ליה הני מילי שלשה. טפחים מר קא חפר טובא א"ל אנא בורות שיחין ומערות קא חפרנ' דתנן היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו אמר רב פפא אמרי ליה טובא ולא יכלי ליה עד דאמרי ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו והאי מצרא דהוה חפר ביה רב הונא נמי מצר שהחזיקו בו רבים הוה לבתר דנפק אמר אמאי לא אמרי ליה כאן בתוך שש עשרה אמה כאן חוץ לשש עשרה אמה כלומר לבתר דנפק רב פפא אמר רב הונא בריה דרב יהושע ואמאי לא אמרי ליה כאן בתוך שש עשרה אמה כאן חוץ לשש עשרה אמה דכי אמרי' מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו בתוך שש עשר אמה מאידך גיסא דרשות הרבים דדרך רשות הרבים שש עשרה אמה אבל חוץ לשש עשרה אמה מותר לקלקלו דלא קנו ליה רבים והכי נמי מסתברא דרב הונא בריה דרבי יהושע הוא דאמר הכי דאי ס"ד רב פפא הוא דאמר הכי ואמתני' קאי דקתני קוצץ ויורד אטו משום דקאי בתוך שש עשרה ויניק לה לארעיה קני לה לארעיה לעכובי עילויה דלא ליעביד בורות שיחין ומערות בארעיה עד כאן לא אתני יהושע אלא דלא ליעכיב מארי ארעא [illegible] אבל לתקנויי

לאקנויי ליה לבעל האילן זכותא בשדה לעכובי אבעל השדה לא אתני ועוד במאי אוקימתא למתני' חוץ לשש עשרה אמה דלית ליה פסידא לבעל האילן אי הכי רישא אמאי מעמיק שלשה טפחים ותו לא כל הכי לעמיק וליזיל ועוד מדאמרי' לבתר דנפק אמר אמאי לא אמרי ליה כו' ש"מ דרב הונא בריה דרב יהושע הוא דאמר הכי דאי ס"ד דרב פפא אמרה מכדי הא אשמעינן גמרא לכולהו מילי דאמר רב פפא לבתר דנפק מקמיה דרב הונא דקאמר אמרי ליה טול' ולא יכילי ליה על כרחיך לבתר דנפק אמרה לימא ליה למהדר ולמימר לבתר דנפיק אמאי לא אמרי ליה אדרבא כי הוה ליה למימר הדר אמר אמאי לא אמרי ליה אלא להכי אצטריך למימר לבתר דנפק לאשמועי' מאי דאמר רב הונא בריה דרב יהושע לבתר דנפק רב פפא ושמעי' מינה דהא דקימא לן מצר שהחזיקו אסור לקלקלו ודוקא בתוך שש עשרה אמה מאידך גיסא דרשות הרבים אבל חוץ לשש עשרה אמה מותר לקלקלו ודוקא מצר של יחיד שהיה חוץ לשש עשרה אמה והחזיקו בו רבי' דכיון דחוץ לשש עשר' אמה הוא לא צריכי ליה בני רשות הרבים ולא דרסי ליה אלא טרחי בעלמא דהא אית להו רווחא מאידך גיסא שש עשרה אמה ואמטול הכי לא קנו ליה ואי בעי מריה לקלקוליה הדין עמו אבל דרך הרבים שהיתה מתחלתה יתר משש עשרה אמה לית ליה רשותא לאיניש לקלקולה דכי היכי דזכו בה רבים מהאי גיסא הם הכי זכו בה מאידך גיסא ועוד מאי חזית דחשבת ליה לאידך גיסא רשות הרבים ולמחשביה להאי גיסא דבעית לקלקוליה חוץ לשש עשרה דילמא האי גיסא הוא דהוי ר"הר גמור' ואידך גיסא הוא דהוי חוץ לשש עשרה אמה הלכך לא מצי לקלקוליה

קיב הרי אמרו היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו בעא מיניה יעקב הדייאנה מרב חסדא עצים של מי א"ל תניתה שרשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין בהן אי אמרת בשלמא בתר אילן אזלינן משום הכי לא מועלין אלא אי אמרת בתר קרקע אזלינן אמאי לא מועלין קרקע של הקדש הוא אלא מאי בתר אילן אזלינן אימא סיפא ושל הקדש הבאין בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין ואי בתר אילן אזלינן אמאי לא מועלין אלא הכא בגדולין הבאין לאחר מיכן עסיקינן וקסבר אין מעילה בגדולין כלומר אלא לא תשמע מהכא לא אזלינן בתר אילן ולא בתר קרקע וכי תימא מכל מקום קשיא רישא אסיפא רישא וסיפא בשרשין שגדלו לאחר שהוקדש האילן של הקדש או הקרקע של הקדש עסקינן הילכך אפילו תימא בתר אילן אזלינן סופא היינו טעמא דלא מועלין משום דאין מעילה בגדולין אי נמי אפילו תימא בתר קרקע אזלינן ורישא היינו טעמא דלא מועלין משום דאין מעילה בגדולין רבינא אמר לא קשיא כאן בתוך שש עשרה אמה לאילן אזלינן בתר אילן דמעיקר אילן קא יניק ומגופו של אילן חשבינן ליה וכאן חוץ לשש עשרה אמה לאילן דלא קא יניקי מגופו של אילן אזלינן בתר קרקע, הילכך רישא דמשמע דאזלינן בתר אילן בדקימי בתוך שש עשרה אמה לאילן סיפא דקתני דאזלינן בתר קרקע חוץ לשש עשרה אמה וקימא לן כרבינא דבתרא הוא הילכך מתני' דקתני קוצץ ויורד והעצים שלו חוץ לשש עשרה אמה לאילן קאי ומאי שלו של בעל השדה אבל בתוך שש עשרה לאילן של בעל האילן ניניהו מיהו לענין מיקץ אית ליה רשותא למיקץ דמאן אקני ליה לבעל האילן האי זכותא בשדה חבירו לעכובי עליה •

קיג ושמעינן מינה דשרשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש בתוך שש עשרה אמה לאילן אע"ג שהיו מלויין בשעת הקדישה של שדה לא נהנין ולא מועלין אבל חוץ לשש עשרה לאילן אם היו מלויין בשעת הקדשה של שדה מועלין בהן ושרשי אילן של הקדש הבאין בשל הדיוט בתוך שש עשרה אמה לאילן אם היו מלויין עד שלא הוקדש האילן מועלין בהן חוץ לשש עשרה אמה לא נהנין ולא מועלין

שם ע"ב קיד והא דאמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך שש עשרה אמה גזלן הוא ואין מביאין ממנו בכורים ליתא דהא אסיקנא לקמן כי אתא רבין א"ר יוחנן אחד אילן הסמוך ואחד אילן הנוטה מביא וקורא שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ ואפילו הכי צריכנן לפרושה לשמעתא משום דקשה היא ועמוקה ועוד דאיכא למידק מינה מילתא אחריתי לענין שביעית אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך שש עשרה אמה למצר גזלן הוא דמארעא דבעל המצר קא יניק ואין מביאין ממנו ביכורים דאמר קרא אשר תביא מארצך פרט לגזלן ועוד דמצוה הבאה בעבירה היא ושמעינן מיהא לעולא דאילן יניק שש עשרה אמה לכל רוח דהוו להו תלתין ותרתין אמין על תלתין ותרתי דהוו להו בתבריתא אלפא ועשרין וארבע אמין ברוחב חדא אמה ולהדין חושבנא לא הוי גזלן אליבא דעולא עד דקאי פלגא דעיקריה בתוך שש עשרה אמה דאשתכח דיניק שש עשרה אמה לכאן ושש עשרה אמה לכאן דאי בציר מפלגיה לא מטא יניקתו לשדה חבירו וכי תימא ואמאי דילמא האי שיעורא חוץ ממקום האילן עצמו הוא לא ס"ד חדא דעולא אילן הסמוך בתוך שש עשרה אמה קאמר דמשמע דאילן גופיה בכלל שש עשרה אמה דמהאי גיסא ובכלל שש עשרה אמה דמהאי גיסא קאי ועוד דהא דומיא דעשר נטיעות ודומיא דשלשה אילנות דקא מיירי דקיימי כולהו בתוך בית סאה והוא הדין לעולא כי יהיב שיעורא דיניקת האילן שש עשרה אמה לכל רוח בהדי מקום האילן קא יהיב והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי אם כן לסוגיא דגמרא דדייק בשיעורא דעולא דפש ליה בפלגא דאמתא לא סליק שיעורא שפיר אלא היכא דחשבת להי להני שש עשרה אמה דעולא חוץ ממקו' האילן דהוי אמה דאי כפיש שיעורא דאילן טפי מאמה נפיש חושבני' ואי פחית שיעוריה מאמה פחית חושבנא ואם כן הוה ליה לעולא לפרושה למילתיה דבאילן שמקומו אמה קאי ועוד גמרא דמסיק לה הכי מאי פסקה הא עולא בכל אילן סתמא קאמר ותו הא דומיא דשלשה אילנות קא מיירי דליכא לפלוגי בין שברוחב עיקרן עליהם אמה או פחות מיכאן ואי נמי הוה מוקים ליה סוגיא דגמרא לאילן דעולא באילן שמקומו אמה לא הוה שתיק גמרא מינה אלא מחוורתא כדפרשינן מעיקרא וכן פירשה רבינו חננאל ז"ל ולא תזוז מינה

ודייקינן עלה מנא ליה לעולא הא דאילן יניק כי האי שיעורא אילימא מדתנן עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה חורשין לכל בית סאה בשבילן עד ראש השנה ובערב שביעית קאי ובשביעית בזמן הזה דאלו בזמן שבית המקדש קיים הלכתא גמירי לה דאין חורשין שדה הלבן ערב שביעית אלא עד הפסח ושדה האילן עד העצרת דתנן בתחלת שביעית עד מתי חורשין שדה האילן ערב שביעית ב"ש אומרין כל זמן שהוא יפה לפרי ובה"א עד העצרת וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו ותנן בפרקא תנינא עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית

שביעית עד שתכלה הלחה כל זמן שבני אדם חורשין לנטוע מקשאות ומדלעות א"ר שמעון אם כן נתת תורה כל אחד ואחד בידו אלא בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת ונפקא לה מבחריש ובקציר תשבות דתניא בגמרא במשקין בית השלחין תניא בחריש ובקציר תשבות ר' עקיבא אומר אין צריך לומר חריש של שביעית ולא קציר של שביעית שהרי כבר נאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אלא חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיוצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה ומפרש בפרק משקין בית השלחין דר"ג ובית דינו נמנו על שני פרקים הללו והתירום כלומר שיהיו מותרין בעבודת שדה הלבן לאחר הפסח ובשדה האילן לאח' העצר' ואידי ואידי עד ראש השנה ואמר רב אשי ר"ג ובית דינו כרבי ישמעאל סבירא להו דאמר הלכתא גמירי לה כלומר דלא מפיק ליה להאי בחריש ובקציר לאסור חריש עד ערב שביעית הנכנס לשביעית וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית אלא למעוטי קציר העומר שהוא מצוה וסבירא ליה דחריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית הלכתא גמירי ליה וכי גמירי הלכתא בזמן שבית המקדש קיים דומיא דניסוך המים אבל בזמן שאין בה"מק קיים לא ואפילו הכי לא שרו למחרש בשדה האילן אלא לצורך אילנות שבו ובשדה הלבן לצורך מקשאות ומדלעות שבו כי היכי דלא לפשור ולצורך ערב שביעית הוא אבל לצורך הקרקע עצמה לא דודאי לצורך שביעית קא עביד והיינו דתנן בשביעית פר' ראשון עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה כלומר שלא יהו נטועין בשורה ולא מוקפין כעטרה אלא מפוזרות כדי שיהיו שרשיהן יונקין כל בית סאה שהיא חמשים על חמשים ולפיכך חורשין כל בית סאה בשבילן דכוליה בית סאה לצורך עשר נטיעות הוא דקא חריש ליה אבל אם לא היו מפוזרות משתכח דלא ינקי ליה לכוליה בית סאה ואין חורשין להן אלא כדי צורכן כדקתני סופא היו עשויות שורה או מוקפות עטרה אין חורשין להן אלא כדי צרכן דהיינו ביניהן וחוצה להן מלוא אורה וסלו כדקתני התם בריש פרקא ובפרק משקין בית השלחין אמרינן דעשר נטיעות הלכה למשה מסיני היא ודוקא נטיעות דלא ינקי כולי האי ובציר מעשרה לא ינקי ליה לכוליה בית סאה ואע"ג דאין מפוזרות והוא שיש ביניהן ארבע אמות כדקתני התם שלשה אילנות של שלשה בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן כמה יהא ביניהן רשב"ג אומ' כדי שיהא הבקר עובר בכליו דהיינו ארבע אמות כדמפרש בפ' המוכר את הספינה והתם בסוף פירקא קמא דשביעית מפרש עד אימתי נקראו נטיעות ר' אלעזר בן עזריה אומר עד שיחולו כלומר עד שיפדה נטע רבעי שלהן או עד שיעשו חולין מאיליהן בשנה החמישית רבי יהושע אומר עד שבע שנים רבי עקיבא אומר נטיעה כשמה כלומר בת שנתה אילן שנכנס והוציא אליפין מטפח ולמטה כנטיעה מטפח ולמעלה כאילן דברי רבי שמעון קתני מיהא עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן בית סאה כמה הוי חמשים על חמשים הוו להו בתבריתא תרי אלפי וחמש מאה כל חד וחד מעשר נטיעות כמה מטי ליה מאתן וחמשין אכתי לא הוי האי שיעורא בשיעורא דעולא דהלא שיעורא דעולא כי משבת ליה לאילן שש עשרה אמה לכל רוח הוו להו תלתין ותרתין אתלתין ותרתין דהוו להו בתבריתא אלפא ועשרין וארבע הלא תריסא שלשה אילנות של שלשה בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן כלומר דאע"ג דשל שלשה בני אדם נינהו לא אמרינן כל חד מיניהו באלפי נפשיה קאי והוה לי בקרקע שאין בה אלא אילן אחד ואין חורשין לו אלא כדי צרכו אלא מצטרפין למהוי שדה אילן וחורשין כל בית סאה בשבילן כמה הוו להו תרי אלפי וחמש מאה כל חד וחד מהני שלשה אילנות כמה מטי ליה תמני מאה ותלתין ותלתא ותולתא אכתי לא הוי כשיעוריה דעולא ומהדרינן לא דק עולה בחשבניה ומקשינן איסור דאמרינן לא דק לחומרא היכא דאתי לאחמוריה לקולא מי אמרינן דהא הכא דאע"ג דמיקרב למפר בתוך חמש עשרה אמה מיחייב לאייתוי מיניה בכורים ואלו לעולא פטור מן הבכורים ומהדרינן מי סברת בריבועא קאמרינן בעיגולא קאמרינן כלומר מי סברת לעולא דקאמ' דאילן יניק שש עשרה אמה לכל רוח בריבועא קאמרינן דהויאן להו שלשים ושתים על ל"ב מרובעות כטבלא מרובעת כדי שיהא נשכר את הזויות לא בעיגולא קאמרינן כלומר דהני שש עשרה אמה דקאמרינן לכל רוח בעיגולא נינהו שנמצא מפסיד את הזויות מכדי כמה מרובע יתר על העיגול רביע כלומר שהמרובע שבצלעותיו שוות הוא יתר על העיגול שבתוכו בזמן שקו העיגול נוגע בצלעות המרובע מארבע רוחותיו כדי רביע המרובע פש ליה פלגא דאמתא היינו לא דק ולחומרא לא דק כלומר פש ליה לעולא משיעורא דמתני' דשלשה אילנות מחשבין פבריתא דפלגא דאמתא דנפיק מגו תרי תולתי דאמתא היכא דחשבת להו בריבועא ודלית מיניהו ריבעא דהא כל חושבניה דעולא עיגול מגו רבוע הוו דסליק; וכי מוספת תרי תולתי דאמתא אשיעוריה דעולא לכל רוח הוו להו תלתין ותלתא ותולתא אתלתין ותלתא ותולתא וכי חשבת להו בריבועא הוו להו בתבריתא אלפא ומאה וחד סרי אמין ברוחב אמה ותולתא דאמתא אתולתא דאמתא והני מילי בריבועא אבל בעיגולא לא מכדי כמה מרובע יתר על העיגול רביע דל מאלפא ומאה ושערה ריבעא דהוא מאתן ושבעין ושבעה ופלגא פשו להו תמני מאה ותלתין ותרתי ופלגא ואכתי אשתירא לה אמה על אמה ותולתא דאמתא אתולתא דאמתא אמה על אמה כמה הוי שתה טפחים על שתה טפחים דהוו להו שלשים ושתה טפחים ברוחב טפח תולתא דאמתא אתולתי דאמתא כמה הויא שני טפחים על ב' טפחים דאינון ארבע' ברוחב טפח או ספינה ואהנך תלתין ושיתא הוו להו ארבעים טפחים ברוחב טפח דל מיניהו ריבעא כשו לה תלתין ברוח' טפח דהוו להו אמתא גבי דינקא אוספת אהנך תמני מאה ותלתין ותרתי ופלגא הוו להו תמני מאה ותלתין ותלתא ותולתא כשיעורא דמתני' דמטי לכל חד משלש אילנות מחושבנא דבית סאה ומאן דניחא ליה להיקש אחושבנא דהאי פלגא דאמתא באפי נפשיה לעביד רינוע' בר תלתין ותלתא ותולתא אתלתין ותלתא ותולתא ולשקול מיניה חדא רצועה ברוחב תרי תולתי דאמתא על אפי כולה ריבעא ואשתכח דהוו להו ארבע רצועות מארבע רוחות המרובע תרתי קמייתא דמשתקלן משתי רוחות המרובע זו כנגד זו הוי אורכא דכל חד מינייהו תלתין ותלת' ותולת' שיעור אורכה דכוליה ריבעא ברוחב תרי תולתי דאמתא אשתייר ליה מריבועא תלתין ותלתא ותולתא ברוחב תלתין ותרתין משום דאזלא לה אמתא ותולתא ברוחב הנך שתי רצועות דאשתקלן מריבועא תרי תולתי דאמתא בכותלי דכל חדא מיניהו וכי שקלת בתר הכי תרתי רצועות אחריניתא מהנך שתי רוחו' אחריניתא זו כנגד זו ברוחב תרי תולתי דאמתא הוי אורכא דכל חדא מיניהו תלתין ותרתי אמין כשיעור מאי דאשתייר ליה מרחבו של מרובע ברוחב תרי תולתי דאמתא כי מכרכת להו להני ארבע רצועות להדי

הרי הויא לה חדא רבועה באורך מאה ותלתין ותרי תולתי דאמתא ברוחב תרי תולתי דאמתא דל מיניה דינקא דאמת' מפותיה דכולה רבועה פש ליה פלגא דאמתא באורך מאה ותלתין ותרי תולתי דאמתא והוא ניהו פלגא דאמתא דלא דק ביה עולא דהוו לתו חמשה ושיתין ותולתא ברוח' אמה שיעורא דעולא כמה הוי תלתין ותרתין על תלתין ותרתין כמה הוו להו ברבועא אלפא ועשרים וארבעה דל מינהו ריבועא פשו להו שבע מאה ושתין ותמני כמה בצרי להו משיעורא דמתניתין דהוא תמני מאה ותלתין ותלת' ותולתא שיתין וחמשה ותולתא שיעור פלגא דאמתא דפש ליה לעולא כדברירנא והיינו לא דק ולחומרא לא דק דאי אמרי' אילן הסמוך למצר בתוך שבע עשרה אמה פחות שליש הויא לה קולא למפטריה מבכורים בהאי שיעורא להכי לא דק וקאמר בתוך שש עשרה אמה לאשמועינן חומרא יתירא דאי קאי חוץ לשש עשרה אמה מחייב ואע"ג דקאי בתוך שבע עשרה פחות שליש והיינו טעמא דקאמרינן פש ליה פלגא דאמתא ולא קאמרינן תרי תולתי דאמתא משום דכל חושבניה דעולא עיגול מגו ריבוע הוא דסליק וקימ' לן כמה מרובע יתר על העיגול רביע כי שקיל מר מתרי תולתי דאמתא ריבעא פש ליה פלגא דאמתא וכי תימא מאי שנא דחשיב להו להני תרי תולתי דאמתא בעיגולא דסליק מגו חושבנא דרבועא דהוה ליה פלגא דאמתא לחשביה בעגולא ממש דעל כרחיך כי חשיב ליה מר להאי טופיאנא נמי בעיגולא לא בצר מתרי תולתי דאמתא לגבל דכי נפיש רבועא אעיגולא הני מילי בארכא דהקיפא אי נמי באלכסונ' ואידי ואידי מהאמת זויות דמרובע אבל בפותי' לא מוסיף ולא מידי וכיון דפותיא דרבועא הוי תלתין ותלתא ותולתא פותיא דעיגולא דנפיק מגויה נמי הכי הוי ואי הוה אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך שבע עשרה פחות שליש הוה דייק חושבניה דכי חשבינן ליה בעיגולא סליק חושבניה דשיעורא דמתני' ואפ"ה כן אמאי אמרינן פש ליה פלגא דאמתא לאו אליבא דעולא קאי דקאמר בתוך שש עשרה אמה דאי נמי הוה אמר עולא בתוך שש עשרה אמה ומחצה לא הוה סליק ליה חושבנא שפיר לא בעיגולא ברבועא אלא אשוגיין קאי ולאשוקי סוגיין קא אתי דקאמרינן מכדי כמה מרובע יתר על עיגול רביע פש ליה לעולא מחושבנא דסליק ליה בעיגולא משיעורא דמתני' פלגא דאמתא כדפרשינן והיינו טעמא דנקט ליגנא דשייך גבי סוגיין ולא נקט ליגנא דשייך גבי שמעתיה דעולא גופה הדא לאשוקי סוגיין דאתחיל ביה עדיף ליה ועוד דכיון דאצטריכינן למימר דלא דק כמה דיכיל לאפס' שיעורא דלא דק ביה עולא עדיף ליה ושמעינן מיהא שמעתא דעולא דהא דתנן עשר נטיעות מפוזרות לכל בית סאה חורשין לכל בית סאה בשבילן עד ראש השנה וכן הא דתנן שלשה אילנות של שלשה בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין לכל בית סאה בשבילן עד ראש השנה האי בית סאה דקתני בתרויהו ברבועא הוא כדי שיהא נשכר את הזויות דאי בעיגולא בציר ליה שיעורא לכוליה בית סאה מתרי אלפי ות"ק ובציר ליה שיעורא לכל חד וחד מעשר נטיעות ממאתן וחמשין ובצר ליה שיעור' לכל חד וחד משלש אילנות מתמני מאה ותלתין ותלתא ותולתא ותו דאי בעיגולא הכי קא אמר' פש ליה פלגא דאמתא הא ודאי כיון דאידי ואידי בעיגולא הוא נפיש ליה שיעורא דעולא טובא מתני' אלא לאו ש"מ להכי אתאי לאוקומי חושבנא דעולא בעיגולא מגו דחושב' דמתניתין לא איירי אלא בריבועא כי היכי דליקרבו להו חושבני להדדי

ד' ז"ך ע"א ❋ קטו ת"ש הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא מאי לאו אפילו קרקע כל שהוא לא שש עשרה אמה כדעולא והשתא דליתא לדעולא אפי' כל שהוא מביא וקורא וכן הא דתנן הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא הא שלשה מביא וקורא אפילו בתוך שש עשרה אמה משל חבירו

❋ קיו ת"ש ר' עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפיאה ובביכורים ובוידוי הכא במאי עסקינן בדחיטי דיקא נמי דקתני כל שהוא ש"מ והשתא דליתא לדעולא אפילו בדאילן נמי משכחת לה ואפילו סמוך למצר •

שם ע"ב ❋ קיז ת"ש אילן מקצתו בארץ ומקצתו חוצה לארץ טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי ר' רשב"ג אומ' הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור ע"כ ל"פ אלא לגבי גדל בפטור דמר סבר יש ברירה ומר סבר אין ברירה אבל גדל בחיוב מיהת חייב ואע"ג דיניק ממקום פטור בתר דוכתא דקאי בגויה שדינן ליה קשיא לעולא ופריק הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא בין שני עיקריו דלא יניק מדוכתא דהדדי אי הכי מאי טעמיה דר' ופרקינן דאמ' טבל וחולין מעורבין וכריך דהדרי ערבי במאי קא מיפלגי מר סבר אוירא מבלבל ומר סבר האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי וקי"ל כר' מחברו ברם צריך דאע"ג דכי אצטריכינן לאוקומה דמפסיק צונמא לטעמיה דעולא הוא על כרחיך לא מתוקמ' מתניתין אלא בהכי דהא אסיקנא בהדיא בגיטין בפרק המביא גט תניא גבי עציץ נקוב עקרו בארץ ונופו בח"ל דבדאשרוש בארץ כ"ע לא פליגי דאזלינן בתר שרשין ומקשינ' עלה ובדאשרוש לא פליגי והא תניא אילן מקצתו בארץ כו' ואצטרי' לאוקומא דמפסיק צונמא וכגון דהדרי ערבי והתם ברירנא בירור יפה אבל היכא דלא מפסיק צונמא דכ"ע אפילו גדל בפטור טבל וחולין מעורבין זה בזה ואע"ג דקי"ל כר' יוחנן הני מילי לענין בכורים דבגזלה תליא מילתא וכיון דעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ ליכא גזל ומארצך קרינא ביה אבל לגבי מעשר על כרחיך חייב דלא אתני יהושע לאפקועי חובת דמעשר מיניה דהא אפי' הוי כוליה קרקע דחד גברא טבל וחולין מעורבין זה בזה נינהו •

❋ קיח כי אתא רבין א"ר יוחנן אחד אילן הסמוך למיצר ואחד אילן הנוטה לשדה חבירו מביא וקורא שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ וקימא לן כותיה והוא הדין לענין דינא בתר עקרו אזלינן

❋ קיט והא דתנן אבא שאול אומר כל אילן סרק כנגד המשקולת אסיקנא דארישא קאי דקאמר תנא קמא בחרוב ובשקמה כנגד המשקולת הא שאר אילנות תלא המרדע ותו לא ואתא אבא שאול למימר דכל אילן סרק כנגד המשקולת וקי"ל כתנא קמא אבל לענין סופא דקתני בית השלחין כל האילן כנגד המשקולת אפילו אבא שאול מודי דליכא לפלוגי בין אילן סרק לאילן מאכל דתניא בית השלחין אבא שאול אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני שהצל רע לבית השלחין אלמא דברי הכל היא

❋ קכ הרי אמרו אילן הנוטה לר"ה קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו ולא חיישינן דילמא גדלי ענפים לקמיה מאן תנא דבנזקין בתר השתא אזלי' אמר רבי שמעון ן' לקי' דמחלוקת שנויה ור"א היא דתנן אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות ור' אליעזר מתיר

מתיר כרי שתהא עגלה מהלכ' וטעונ' אבנים ולא חיישינן דילמא מיפחית לקמיה ר' יוחנן אמר אפילו תימא רבנן התם זימנין דמיפחית ולאו אדעתיה הכא קמא קמא דגדיל קא קייץ ליה אשתכח השתא דכל היכא דכי נפיש היזיקא חזי ליה אזלינן בתר השתא וכל היכא דלא חזי אזלינן בתר היזיקא דלקמיה ומשגיחינן ליה

קכא והא דתנן אילן הנוטה לר"הר קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו ר' יהודה אומר טעון פשתן או זמורות איבעיא להו שיעורא דר' יהודה נפיש או דילמא שיעור' דרבנן נפיש ואסיקנ' פשיטא דשיעורא דרבנן נפיש דאי ס"ד שיעור' דרבי יהודה נפיש שיעור' דרבי יהודה לרבנן מאי עבדי ליה הא בעי לאעבורי מהתם גמל טעון פשתן או זמורות ולא יכלי ומשנינן אלא מאי שיעורא דרבנן נפיש אי הכי לרבי יהודה שיעורא דרבנן מאי עביד ליה הא בעי רוכב גמל למעבר מהתם ולא יכיל ומפרקי' אפשר דגחין חליף וש"מ דרבנן לא סגיא להו בהכי וקי"ל כותיהו

קכב והא דתנן ר' שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה תנא מפני אהל הטומאה דילמא איכא התם כזית מן המת תחת האיל' ונמצא האילן מאהיל על העוברין תחתיו ומטמאין באהל ודייקינן פשיטא מפני הטומא' תנן מהו דתימא דילמא אגב חביבותא דענפי' אתו עורבי' ויתבי עליהו וזימנין דמייתי עורב טומאה בפומיה ושדי התם ומטמי להו לעוברים במגע וסגיא בדחלולי בעלמ' להעמיד שם כורת אדם כדי שיראו העוברים ויברחו קמ"ל מפני אהל הטומאה כדפרשינן ולית הלכתא כרבי שמעון וברית' לפרושי טעמא דרבי שמעון קא אתיא וסתמא כרבי שמעון וקימא לן סתם בריתא ומחלוק' דמתני' לית הלכתא כסתם בריתא הדרינן לפלוגת' דמתני' ויחיד ורבים הל"כר

הדרן עלך פ' לא יחפור

חזקת הבתים פרק ג׳

דכ"ח ע"א א חזקת הבתים והבורות והשיחין והמערות והמרחצאות והשובכות ובית הבדים ובית השלחין והעבדים וכל דבר שהוא עושה פירות תדיר חזקתן ג' שנים מיום ליום שדה הבעל חזקתן שלש שנים ואינה מיום ליום מתני' בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי כדבעינן למימר קמן וכן כל הני דאמרי' דבעו שלש שנים בין מיום ליום בין שאינן מיום ליום בחזקה שיש עמה טענה קאי כגון שיש לתובע ראיה שהיתה שלו ואין ביד המחזיק ראיה שהיא שלו אלא שאכלה שני חזקה ואין ידוע היאך ירד לתוכה והוא טוען לקחתיה ממך או נתתה לי במתנה או שלקחתיה מאחר או שנתנה לי במתנה או שבא מחמת ירושה כגון שיש עדים שהיתה ביד המוכ' הזה או הנותן או המוריש יום אחד קודם חזקתו של זה כיון שאכלה המחזיק שני חזקה ולא מיחה בהם התובע הרי זו חזקה ואין צריך לומר כגון שאכלה המוכר הזה או הנותן או המוריש שלש שנים בפני התובע ולא מיחה בו ומכרה או שנתנה או שמת ונפלה לפני היורשין אע"פ שלא הספיקה לעמוד ביד הלוקח או ביד היורש יום אחד קודם תביעתו של זה הרי זו חזקה כדבעינן לברורי לקמן ומאי כל דבר שעושה פירות תדיר דקתני שבעלין יכולין ליהנו' הימנו תדיר שהנאותיו ותשמישיו הן הן פירותיו והני כולהו דקא חשיב תנא דברים שאפשר ליהנות בהן תדיר נינהו בתים לדירה בורות שיחין ומערות

לכנוס לתוכן מים מרחצאות לרחיצה שובכות לגדל יונים בית הבדים נמי אע"פ שאין דרך הנאתן אלא לדרוך בהן זיתים ואין זיתים מצויין לדרוך אלא פרק אחד בשנה בשעת מסיקה ותנא קתני חזקתן שלש שנים מיום ליום דאלמא לא קימא להו חזקה אלא בשלש שנים שלימות שגומרות ביום שמתחילות לאפוקי מקוטעות דלא כיון דלא אפשר לאשתמושי ביה אלא בכלים הצריכים לו וכי שלים זמן דריכה אורויה דמריה למעבדיה אוצר לכלי תשמישיו זו היא הנאתו התדירה דמה לי אוצר לתבואה מה לי לכלים וכל שכן שדה בית השלחין שצריך בני אדם להשקותו מן הנהר או מן המעין שמתוך שאיפשר להשקותו תמיד עושה פירות וירקות תדיר של ימות החמה בימות החמה ושל בימות הגשמים בימות הגשמים ועבדים נמי דברים שדרך הבעלים להשתמש בהן תדיר נינהו ומסקנא דטעמא דשלש שנים משום דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה והאי כיון דאכלה שלש שנים ולא מחי ביה כי אמר שטרא הוה לי ואירכס מהימן דמצי אמר ליה לתובע אי מחית בי הוה מזדהירנא בשטרי והיינו טעמא דבעינן מיום ליום דלא קימא ליה חזקה למחזיק אלא היכא דאשתמש ביה בההוא מידי בדרך קבע כדרך שהבעלים משתמשין דהאי לאו הכי מצי מערער למיטען כיון דחזאי דלא הוה משתמש ביה אלא דרך עראי אמינא לאו לאחזוקי ביה קא בעי אלא אקראי בעלמא הוא ולהכא שנה קא מכוין ומשום הכי לא מחאי ביה ושדה הבעל דאינה משתפקת אלא ממי הגשמים כיון שאינה עושה פירות תדיר אלא פעם אחת בשנים עשר חדש חזקתה שלש שנים ואינה מיום ליום אלא כיון שאכל שלש תבואות בשלש שנים עלתה לו חזקה דכיון דאתהני ליה מינה שלש שנים בשופי כדרך שהבעלים נהנין סמכה דעתיה דתו לא איניש מערער עילויה ולא טרח כולי האי לאזדהורי בשטריה ומערער הוא דאפסיד אנפשיה דלא מחי ביה

שם ב רבי ישמעאל אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש באמצ' שמונה עשר חדש ר' עקיבא אומר חדש אחד בראשונה וחדש אחת באחרונה ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר חדש א"ר ישמעאל בד"א בשדה הלבן אבל בשדה האילן אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכינס את קיציו הרי אלו שלש שנים אסיקנא דרבי ישמעאל ור' עקיבא בשדה הלבן פירא רבה ופירא זוטא איכא ביניהו ואשדה הבעל דסליק מינה תנא קמא קיימי דר' ישמעאל ורבי עקיבא תרויהו סבירא להו דכיון דלא בעינן מיום ליום דסגיא ליה בחד פירא דסוף שנה ראשונה ותחילת שלישית ובכולהו פירי דשנייה וכי פליגי בהאי חד פירא פליגי ר' ישמעאל בעי פירא רבא דנגמר בתלתא ירחי כגון קישואין ודלועין וכיוצא בהן והוא הדין למיני קטניות שבפעמים שזורעות בסוף ימי החמה בתמוז ואב ואלול ופעמים בתחלת ימות הגשמים בתשרי ומרחשון וכסליו שעדיין האויר חם וכי קתני שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונ' ותחלת אחרונה קאמר ורבי עקיבא סבר כיון דלא בעינן שלימות בפירא זוטא דנגמר בחד ירחא סגיא כגון ירקות וכיוצא בהן ומשום הכי סגיא ליה בחדש אחד בסוף ראשונה וחדש א' בתחלת אחרונה ורבי ישמעאל בשדה האילן מקל טפי והיינו דקתני בד"א דבעינן מקצת ראשונה ומקצת אחרונה ואמצעית שלימה דהוה להו שלש שנים מקוטעות בשדה הלבן שאין בה אילן שכל פירותיה יוצאין בפרק אחד או שיציאתו של זה סמוכה ליציאתו של זה אבל בשדה האילן שיש בה מינין הרבה שפירותיהן יוצאין לפרקים משונים שאין מגיעין זה את זה פעמים ששנה אחת עולה לו לשלש כיצד הרי שהיה

בה תבואה וזיתים וקיץ שכן תבואה וענבים אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קיציו הרי אלו שלש שנים וליתא הלכתא כרבי ישמעאל דסגיא ליה בשמונה עשר חדש ולא כרבי עקיבא דסגיא ליה בארבעה עשר חדש אלא כתנא קמא דקתני שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינו מיום ליום דאע"ג דאינה מיום ליום דהא לאו לכד שבוע' פירות תליא הוא שלש שנים מיהא בעינן דבעי למיכל כולהו פירי דחזו לתעבל בכלהו שלש שנים בין בימות החמה בין בימות הגשמים וקי"ל הלכה כסתם משנה ועוד דהא אפקוה רב ושמואל לדר' ישמעאל ולר' עקיבא מהילכתא כדבעינן למימר קמן וכל שכן דליתא לבתריתא דר' ישמעאל דאמר בשדה האילן אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכינס את קיציו אפילו בשנה אחת הרי אלו שלש שנים ומאי דבאחד שתא קאי מדמקשינן לקמן אלא מעתה אכלה תלתא פירי בתלתא ירחי כו' לא זמנתא להוי חזקה ומהדרינן מאן הולכי אובא ר' ישמעאל הכי כמי דתנן א"ר ישמעאל בד"א בשדה הלבן אבל בשדה האילן אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קיציו הרי אלו שלש שנים דשמעת מינה דר' ישמעאל אפילו באחד שתא קאמר דקסבר רבי ישמעאל דכיון דאכלה תלתא פירי אפי' באחד שתא הויא חזקה דכל פירא מינייהו כחדא שתא דמי ואע"ג דתלתא מיני נינהו ולא אכלי לכל מינא מינייהו אלא חדא זימנא כיון דהני תלתא מיני לא אפיקו בהדי הדדי וכי אפיק כל חד מינייהו אכליה הוי פירא הוי חזק' לכולהו כדמיפר' לקמן דכי אכליה לכל חד מינייהו הוה ליה כמאן דאכיל להו נמי לאינך אחריני בהדיה דמאי הוה ליה למעבד מאי דאפיק אכל ורבנן פליגי עליה דבעו שלש שנים ממש כדפרישנא וקיימא לן כרבנן ׃

דל"ח ע"א ✱ ג' שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן וגליל כיצד היה עומד

ביהודה והחזיק בגליל בגליל והחזיק ביהודה אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה א"ר יהודה לא אמרו ג' שנים אלא כדי שיהא באספמיא יחזיק שנה ילך ויודיעו שנה ויבא לשנה אחרת מאי ג' ארצות לחזקה [שלש ארצות חלוקות לחזקה שאין מחזיקין מזו לזו כיצד היה בעל הקרקע ביהודה והחזיק זה עליו בגליל או שהיה בגליל והחזיק זה עליו ביהודה אינה חזקה עד שיהא עמו בה כלומר שיהא עמו יום אחד מאותן ג' שנים שחזקה עולה בהן באותו דרך שבאו שהקרקע שאחז' בה המחזיק בתוכו כדי שידע זה לתוך שלו ויתאה דאי באותה מלכות מכדי בשלש ארצות איירינן האי עד שיהא עמו במדינה באותה הארץ מיבעי ליה כדקתני התם גבי נשואין אלא תרפתח בארץ וסיים במדינה ש"מ באותה מדינה ממש קאמר דבעינן דלהוי בעל הקרקע בהדי האי מחזיק בההיא מתא חד יומא מהנך שני דקי"ל חזקה בגויהו מיהו כי בעי תנא עד שיהא עמו באותה מדינה היכא דהוי עיקר דירתו של בעל הקרקע והחזיק עליו המחזיק בגליל ולא בא בעל הקרקע בתוך שני חזקה לגליל לדור שם אלא לעשות צרכיו ולחזו' ליהודה דכי האי גוונא לא סגיא ליה למחזיק בביאת בעל הקרקע לגליל דכיון דלאו לעיוני במילי דאית ליה באות' מדינה אתא דהא לא מטא להתם אלא לעיוני באחר עיסקי דעלמ' אתא בעיסקי' טריד ולא ידע דהאי נחית לגו ארעיה דניתחי ואמטול הכי לא קיימא ליה חזקה למחזיק עד שיהא עמו באותה מדינה יום אחד מאותן ג' שנים והוא דלא הוה טריד בעסקים דאם כן אפילו בתלתין יומין לא סגיא ליה כדמיפרש לקמן אבל אם היתה משפחת דירתו של בעל הקרקע באותן שלש שנים ביהודה ותשכחתן בגליל אע"פ שלא היה עמו באותה מדינה באותן שלש שנים כלל קיימא ליה חזקה דכיון דדייר באותה הארץ אפי במתא אחריתי עיוני מעיין במילי דאית ליה בשאר מאתי דאותה הארץ ומשייל ומודעו ליה מאן נחית לגו ארעיה דחברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה והוה ליה למחויי ואי לא מחי איהו דמפסיד אנפשי' תדע מדקתני ריפא הוה ביהודה והחזיק בגליל טעמא דהוה ביהודה והחזי' בגליל בגליל והחזיק ביהודה הא ביהודה והחזיק ביהודה בגליל והחזיק בגליל אע"פ שלא היה עמו באות' מדינ' שהחזי' בה ה"ז חזקה והיא דגרסי בירושלמי א"ר אלעזר אפי' שתי הכפניאות כגון שלומי ונמופי וירדן מפסיק בינתים ועומד ורואה אחר מחזיק בשדה שלו אינה חזקה עד שיהא עמו באותה העיר ובאותה מדינה טעמא אחרינא הוא דאע"ג דעומד ורואה כיון דאי נמי מחי לא מטיא ליה מילתא למחזיק דהא לא שכיחי אינשי דאזלי מהכא להתם ומהתם להכא אע"ג דלא מחי נמי לא קיימא ליה חזקה למחזיק דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה דהאי דלא מחי ביה משום דידע דלא מטיא ליה מילתא למחזיק הוא ואיבעי ליה לאזדהורי בשטריה ואיתא להא ואיתא להא דעל כרחיך תרויהו בעינן חדא דלהוי בעל הקרקע בהוכחא דאפשר דידע דנחית האיך לגו ארעיה דלימחי והוא דאי מחי נמי אפשר דמטיא ליה מילתא למחזיק דכיון דמוכחא מילתא דהוה ידע והוא יכיל למחויי ומחאה דמטי' ליה למחזיק איבעי ליה למחויי ואי לא מחי קימ' ליה חזקה למרחי' דאמר ליה אי מחית בי הוה מזדהרנא בשטרי כדבעינן למימ' קמן והני מילי בשעת חירו' שאין בני אדם מצויין ללכת מזו לזו ולהגיד והוא הדין כמו בשאר ארצות בשעת חירום אבל שלא בשעת חירו' אפי' מיהודה לגליל ומגליל ליהודה חזקה דחברך חברא אית ליה וחברא דחברא חברא אית ליה ולא סגיא דלא שמע האי מחזקה דהאי והאי במחאה דהאי ואיבעי ליה למחויי ומאי שנא יהודה וגליל דנקט דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דאמו כדבעינן למימר קמן ורבי יהודה ורבנן בתרתי פליגי פליגי בפנים ופליגי שלא בפנים פליגי בפנים דרבנן סברי אפי' בפניו בעינן שלש שנים מטעמא דעד תלת שני מזדהר איניש בשטריה דלא סמכה דעתיה דלא תבע ליה איניש עד תלת שנים בשופי תדע מדקתני גבי שעת חירום אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה יום אחד ואפי' הכי בעינן שלש שנים דהא אחזקה דאיירי בה ברישא פרקין קאי ורבי יהודה סבר כל לפניו לאלתר הוי חזקה דלא חזי איניש דאכלי ליה לארעיה ושתיק ולאו משום דלית ליה לר' יהודה טעמא דעד תלת שני מזדהר איניש בשטריה טפי לא מזדהר דאפי' כן לאו דמסיק ליה בגרמא דמודי רבי יהודה דמחאה שלא בפניו הויא מחאה כי הוי באספמיא נמי תסגי ליה בתרתי שני דכיון דבתרתי שני מידע ידיע דנחית לה מחזיק לגו ארעיה איבעי ליה למחויי ואי לא מחי בשוף תרתי תיקום ליה חזקה למחזיק אלא משום דכי אית ליה לרבי יהודה האי שיעורא שלא בפניו אבל בפניו לאלתר הוי חזקה דמחזיק גופיה מכי ידע דחזי ליה מרי ארעא ושתיק סמכא דעתיה דתו לא תבע ליה ולא מזדהר בשטריה ופליגי שלא בפניו דרבנן סברי כל בשעת חירו' כגון יהודה ועב' הירדן וגליל כיון דלא שכיחן שיירת' אפי' בשני חזקה טובא לא קיימא ליה חזקה משום דלא מצי למחויי מחאה דמטיא ליה למחזיק כדפרישנ' טעמא לעיל ורבי יהודה סבר אע"ג דלא שכיחא שיירתא לא סגיא דלא מיקרי איניש דאתי על ידי הדחק ומודע ליה למחזיק וכיון דיכיל למחויי מחאה דאפשר דמטיא ליה

למחזיק

לאחזיק איבעי ליה למחויי והיינו דקאמר ליה ר׳ יהודה לתנא קמא לא אמרו ג׳ שנים כו׳ כלומר דקאמרת דבשביל אירוס איכא חזקה על שיהא עמו במדינה יום אחד ואפילו הכי בעינן שלש שנים לא אמרו שלש שנים אלא בשביל שבכיו ומשום שירכא דרחוק מקום מהלך שנה כדי שיהא לדבר שהות להודיעו וכדי שימחה מחאה הראויה לבוא וליפול באזני המחזיק בתוך שלש או שיבוא ויתבע את שלו כדמפרש ואזיל. ודקאמר דבשביל אירוס לא קיימא ליה חזק׳ מטעמ׳ דלא מצי למחויי מחאה דקטיא ליה למחזיק בתוך שלש כיון דשכיח דאתי על ידי הרחק הויא חזקה דאיבעי ליה למחויי שלא אמרו שלש שני׳ אלא כדי שיהא בעל הקרק׳ באספמיא דהיינו ספרד ויחזיק המחזיק עליו בארץ ישראל שנה וילך המגיד מהלך שנה ויודיעו שירד זה לתוך שלו ויבא בעל הקרקע לשנה אחרת לתבוע את שלו ואם לא רצה לבא הרי יכול למחות באספמיא בסוף שתים מחאה הראויה להגיע למחזיק בסוף שלש דשמעת מינה דאפילו מארץ ישראל לאספמיא דאיכא מהלך שנה מחזיקין וכל שכן מגליל ליהודה דמיקרבי טפי ואע״ג דלא שכיחן שיירתא לא סגיא דלא מיקרי איניש ואזיל ובדין הוא דהיכא דמיקרבי טפי לא ליבעי כולי האי אלא אם כן כתת דבריך לשיעורין דנימכין דהוא דמיקרב טפי לא שכיח דאתי מיניה טפי מהוא דובתא דמרחק טפי ובדין הוא דהיכא דמרחק טפי מחדא שתא דליבעי טפי אלא משום דלא עביד איניש דמתרחק מביתיה טפי מסוגיא דחדא שתא ולא דברה מדת הדין אלא כשיעור ההוא ומאי שנא כדי שיחזיק שנה דבשביר מהכי לא נפיק עלה קלא דנחית לה איניש אחרינא דלאו מרה קמא כי היכי דלשמע האי דאיתרמי ליה למיזל לאספמיא ולודעינהו לבעלי׳ וקימא לן כתנא קמא בתרויהו חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דבההיא אפיקנא לדרבי יהודה בפירקין מהלכתא •

דף מ״א ע״א ✱ ד

כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי שלא אמר לי אדם דבר איש: חזקה שמכרת לי או שנתת לי במתנה הרי זו חזקה והבא מחמת ירושה אינו צריך טענה משכחת לה לטופא בין דאכלה מוריש שני חזקה בין דאכלה איהו שני חזקה והוא דאיכא סהדי דהוה קימא בידא דמוריש אפילו חד יומא אי נמי כגון שאכלה האב שנה והבן שתים האב שתים והבן שנה אע״ג דהאי יורש לא קא טעין דמזבן זבנה שיהו או מורישו ולא דיהבוה נהליהו במתנה אלא דקא טעין דהכי ירתה ממורישו ולא ידע היכי אתיא לידי׳ דמורישו הרי זו חזקה והוא הדין נמי גבי לוקח היכא דאתברר דזבנה מתאן דדר ביה מקמיה אפילו חד יומא דקימא לן טוענין ליורש טוענין ללוקח כדמיבורר בפירקין לקמן מיהו לענין אצטרופי אכילה דמוכר בהדי אכילה דלוקח לא מצטרפי אלא היכא דאמרן דזבין מיני׳ בשטר כדבעינן למימר קמן

✱ ה

האומנין והאריסין והאפיטרופין אין להם חזקה אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא נמי בנכסי בעלה לא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב האי אומנין דקתני אם תימצי לומ׳ במקרקעי קאי ומחזק׳ שלש שנים כדמיירי ואזיל מרש פירקין ועד הכא משכחת לה בבנאי או צייר שדרכו לקבל עליו חבר לבנותה או לציירה ודרכו לדור בה עד שתכלה מלאכתה כדי שיהא מזומן שם לעשות מלאכתו אי נמי משכחת לה גבי עבדים שדרך הבעלים למסרן לאומן ללמדם אומניות והוא משתמש בהם עד שילמודו והוא הדין במטלטלין לענין חזקה לאלתר דאע״ג דאחר יש לו בהן חזקה לאלתר אומן מיהא אין לו חזקה כדמיבורר לקמן משמעתיה דרבה ומשקלא וטריא דאתמר עילוה דדינא דמטלטלי לענין חזקה לאלתר כי דינא דמקרקעי לענין חזקה שלש שנים היא לכולהו הני דאמרן בהכי מתניתא והאריסין שמקבלין שדות לעבדן על מנת ליטול חלק בפירות למחצה ולשליש ולרביע והאיפיטרופין שמוחזקין באפוטרופוסות אפילו על נכסי אחרים לעבוד ולהכנים ולהוציא דאלו בנכסי יתומים לא אצטריך דאפילו בחד איפכי נמי דלאו איפיטרופין הא קימא לן אין מחזיקין בנכסי קטן ואפי׳ הגדיל והני כולהו דקתני בהאי מתני׳ דאין להן חזקה להו בדאיכא סהדי דאתו לידיהו בתורת אומנות ואריסות או בתורת פיקדון וכיוצא בהן קאי דאם כן אפי׳ כולי עלמא כי האי גונא נמי לית להו חזקה אלא כי אצטריך לאשמו׳ דאע״ג דליכא סהדי דבתורת אומנות ואריסו׳ ואפיטרופו׳ אתו לידיה כיון דאתחזק האי מחזי (כאן חסר תיבה א׳) באריסו׳ או באפיטרו׳ אפי׳ גבי שאר איבשי גבי האי ארעא נמי מסתמא נמי מחזיקינן ליה דבתורת אומנות ואריסות ואפיטרופוסות אתאי לידיה ואפי׳ גבי ארים ואפיטרופוס דחזו ליה סהדי דהוה כניש להו לפירי ומעייל להו לרשותי׳ איכא למימר דלבתר דהוה מעייל להו לפירי לרשותא דנפשיה הוה פליג להו וממטי ליה לחולקא דמרי ארעא לבתיה והאי דלא קפיד עליה בעל הבית משום דמהימן ליה ואין צריך לומר גבי איש בנכסי אשתו ואשה בנכסי בעלה כל זמן שהיא תחתיו והוא הדין נמי גבי אב בנכסי הבן והבן בנכסי האב כל זמן שלא פירשו זה מזה אלא אוכלין על שולחן א׳ ומשאן ומתנן כאחד דמסתמא מחלי אהדדי ואע״ג דליכא ביניהו שותפותא בהאי קרקע דמחזקי אהדדי לית להו חזקה אבל כן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם כדבעינן למימר קמן

דף מ״ב ע״א ✱ ו

בד״א במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה פרישנא בגמרא הכי בד״א שצריך שלש שנים בחזקת איש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לא לקחתי אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשים דלמיקנא בעלמא הוא דקא בעו נעל את הדלת גדר בה פירצה בקרקע פרץ בה גדר אפי׳ כל שהוא הרי זו חזקה ומדקא חשיב כל הני ושביק מוכר ש״מ דבמכר אע״פ שהחזיק לא קנה עד שיתן דמים כדקימא לן גבי שטר כדאיתא בפירקין ואיתא נמי בפרק האשה נקנית ואמרינן התם גבי חזקה אמר רבא לא שאנו אלא שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו אלמא במכר לא קני בחזקה בלא דמים

וכי תימא

וממאי דהאי נעל דקתני נעילת דלת גרידתא היא דילמא נטילת פתח דרך בנין הוא ובעלמא הא קשיא דאם כן היינו גדר אלא דילמא העמדת דלתות הוא נמי קביעת מנעול בדלת הוא לא ס״ד דאם כן קשיא ההיא דגרסינן בריש פרק הזורק דההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו בפניא דמעלי שבתא למחר תקיף ליה עלמא ואמר להו רבא ליקני לה

ההוא

זה א׳ דלתות בענין א׳ כמי קביעת מנעול בדלת בענין בשבת מה שרי אלא לאו ש״מ נעילת דלת כמי הויא חזקה ולא תימא עד דנעיל לה על ידי מנעול אלא אפי׳ בנעילה גרידתא נמי הויא חזקה דאע״ג דאשכחן כמה לישני דנעילת דלת בין בקראי בין בלישנא דרבנן לא משמע אלא על ידי מנעול אשכחן נמי בלישנא דרבנן האי לישנא שלא על ידי מנעול כי ההיא דגרסינן בפרק יציאות השבת גבי אסקופ׳ משמשת שתי רשויות פתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוץ ואפילו שלא על ידי מנעול משמע דגבי אחיפות לא בעינן מנעול וההיא דגרסינן בפרק מי שהפך את זיתיו נמי כותח אחת ונועל אחת לא שייך מנעול כלל וקרי ליה נועל מיהו התם הוא דפריש פותח אחת ונועל אחת מיהו היכא דאתמר נעילת דלת סתמא לא משמע אלא תרוייהו דלא שביק דוכתא למיעל מיניה ומתני׳ דשבי שנכנס לבית ונעל אחר בפניו חייב אפילו שלא ע״י מנעול משמע מדקתני סיפא גבי ישב הראשון ומלאהו ובא השני וישב לו בצדו אע״ס שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור הא למה זה דומה לנועל ביתו לשמרו ונמצא צבי שמור בתוכו דאי על ידי מנעול הא לא דמיין להדדי אלא לאו ש״מ דהאי לישנא דנעילת דלת זימנין דמשמע על ידי מנעול וזימנין דמשמע שלא ידי מנעול וזימנין דמשמע בין על ידי מנעול בין שלא ע״י מנעול והכא גבי חזקה כיון דנעל סתמא תנן אפי׳ שלא ע״י מנעול משמע ולישנא דתיהוי דפרק הזורק לשון סגירת דלת משמע כדכתיב ואת הדלת סגר אחריו ומתרגמינן וית דשא אחד בתרוהי ולשון סגירת דלת נעילה גרידתא נמי משמע מדכתיב גבי אהוד ויסגור הדלת בעדו ונעל ואי ס״ד דלשון סגירת דלת לא משמע אלא ע״י מנעול כיון דכתיב ויסגור לימא לי למכתב ונעל אלא מדאצטריך ונעל מכלל דויסגור שלא ע״י מנעול משמע דשמע מינה דהאי תיהוי דפרק הזורק בנעיל׳ דלת גרידתא קאי דהויא חזקה וגאון ז״ל בספר מקח וממכר נמי האי פעל דקתני הכא דהוי חזקה בנעילת דלת גרידתא אוקמוה ולא אצריך בה נעילת מנעול וכן הדעת נוט׳ ואע״ג דנעילת דלת גרידתא לא מהניא בגופיה דביתא ולא מידי כיון דמהניא לפי שעה למהוי חצר המשתמרת דפרשי אינשי מינה לפי שעה דהיינו מעין תשמישתיה הוי חזקה מידי דהוה אמציע מצעות בנכסי הגר דאע״ג דלא אהני מידי בגופיה דביתא כיון דאהני בהצעת מצעות דהויא מעין תשמישתיה דרגילי ביה בעלים אפילו לפי שעה הוי חזקה הכא נמי גבי נעילת דלת גרידתא כיון דאהני בית למהוי חצר המשתמרת דהיינו מעין תשמישתא דרגילי ביה בעלים בעידן יחודייהו אפי׳ לפי שעה הוי חזקה ולא דמי למבריח ארי מנכסי חבירו דאלו התם לאברוחי היזיקא ואלו הכא לאכשורי ביתא לתשמישתא דלא הוה חזי ליה שלאו הכין ומסתברא דכיון דנעילת דלת גרידתא הויא חזקה כל שכן נעילת מנעול בדלת סגורה ועומדת דהויא חזקה הלא דהא עבד נטירותא מעליתא דעדיפא טפי מנעילה גרידתא ועוד דנעילת מנעול גרידתא נמי נעילה מיקריאה דומיא דנעל דכתיב גבי אהוד דמיירי בנעילת מנעול גרידא דאלו נעילת דלת גופה מויסגר הדלת בעדו נפקא והוא הדין להעמדת דלתות כדאיתא בגמרא בפרקין בהדיא והוא הדין קביעות מנעול בדלת אע״ג דלא נעל את אחד מהן דהוו חזקה מידי דהוה אהעמדת דלתות גרידא דאע״ג דלא נעל קנה מיהו תרויהו כי קני להו מדינא דנעל אלא מדין גדר דאהני בגופא דארעא וכבר ברירנא התם בפרק הזורק מהך טובדא דהתם דבי היכי דנעילת דלת גרידתא הויא חזקה פתיחת דלת נעולה אפילו בלא מנעול נמי הויא חזקה דומיא דגדר פרץ ודייקינן לה התם מדאמר להו תיהוי ותפתא דמשמע או תיהוי או תפתח כדבררינא התם והאי כל שהוא דקתני הכא גבי גדר וגבי פרץ אוקימנא לקמן כגון דאהני האי גדר למרחק פורתא ואהנאי האי פרצה לארווחי פורתא והוא דאשלמינהו לעשרה טפחים כדבעינן לבורורי לקמן

דף נ״ו ע״א * ז שנים מעידין אותו שאכלה שלש שנים ונמצאו זוממין משלמין את הכל שנים בראשונה ושנים בשנייה ושנים בשלישית ונמצאו כולם זוממין משלמין את השלומין ביניהם ולמפרע כל כת וכת משלמת שליש הממון ודוקא היכא דאתברר דכי אשהידא כל כת מיניהו הות ידעה בחברתה כגון דקיימי התם בהדי הדדי וקא מרמזי רמוזי דברירא מילתא דכולהי לאוקומי ארעא בידא דמחזיק מכח שני חזקה קא אתיאן ואמטול הכי משלמין לו את הכל דכולהי ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו קריינא בה דקימא לן דרמוזי כי האי גוונא גבי עדים זוממין מילתא הוא מידי דהוה אעידי שור המועד היכא דהעידו שנים בנגיחה ראשונה ושנים בשנייה ושניים בשלישית ונמצאו זוממין דמשלמין ואוקימנא בדקא מרמזי רמוזי כדאיתא בפרק כיצד הרגל מועדת דאי לאו הכי פטורין מכל מצרה דאמרי אנן לחיובי תורא פלגו נזקא קא אתינן הכא נמי היכא דאיכא למימר דלא ידעינא חדא מינייהו בחברתה אין משלמין דאמרי אנן לחיוביה למחזיק לשלומי פירי שאכל הוא דאתינן לאסהודי ואפילו כת בתרייתא פטורה כדקתני לקמן והן עדות אחת להזמה דקימא לן אין משלמין עד שיזומו כולן

שם ע״ב * ח שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן הרי אלו שלש עדיות והן עדות אחת להזמה כיצד כגון שלשה אחין א׳ מהן העיד שאכלה שנה ראשונה ואחד העיד על השנייה וא׳ העיד על השלישית ואחד מן השוק מצטרף עם כל אחד מהן אע״ג דאחין אינון הרי אלו שלש עדיות וכשרים דבשתא דקא מסהיד האי לא קא מסהיד האי והן עדות אחת להזמה שאם הוזמו כולן חוץ מאחד מהן אינן משלמין ממון דלא נפקא ארעא מחזקתיה דתובע עד דקימא ליה חזק׳ לנתבע ולא קימא ליה חזקה לנתבע אלא בסהדותא דכולהו ואמטול הכי אין משלמין עד שיזומו כולן דומיא דשנים דאינן נהרגין עד שיזומו שניהם וכי תימא וכיון דלא קימא חזקה אלא בסהדותא דכולהו שלשה אחין דאסהיד כל חד מינייהו בהדי חד מן השוק בחדא שתא היכי משלמין נמצא כל אחד מהן משלם בעדות אחין שהרי עדות אחין גורמת לו לשלם לא קשיא דאע״ג דכל אחד מינייהו סהדותא דאחוה קא גרמא ליה לשלומי לאו בסהדותא דאחוה קא מיחייב וכל חד מינהו כי קא מסהיד לאו לחיוביה לאחוה קא אתי ואלו הוה מקיימא סהדותיה לא הוה מיחייב אחוה ולא מידי וכי קא מיחייב מחמת דאי בטלא לה סהדותיה וסהדותא דאחוה קא מיחייב והזמה מטלמא קא אתיא ליה ולאו אפומא דאחוה קא מיחייב ובהדיא גרסינן בסנהדרין פרק שלישי גבי לא יומתו אבות על בנים בעדות בנים ובנים לעלמא מנלן אמר רמי בר חמא סברא הוא כדתניא אין העדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם ואי ס״ד בנים לעלמא כשרים נמצא עד זומם נהרג בעדות אחיו אמר ליה רבא וליטעמיך הא דתנן שלשה אחין ואחד מצטרף עמהם הרי אלו שלש עדיות והן

עדות אחר להזמה שלא עד שיזומו שלשה בעדות אחת אלא הזמה מעליא קא אתיא ליה הכא נמי הזמה מעליא קא אתיא ליה והדרינן ואיתינן לה הא עמא אחרינא אם כן רבנים לעולמא כשרים לכתוב בן על אבות כו' ושמע מינה בהדיא דהא דקתני וכן עדות אחת להזמה הא קמ"ל דאין משלמין עד שיזומו שלשתן דאי ס"ד הא קמ"ל דלא קימא עליהו הזמה מטעמא דנמלא עד זומם משלם בעדי אחין מאי קושייא לרבא לרמי בר חמא מינה אדרבא תהוי סייעתיה דרמי בר חמא מינה אלא משום דסבירא לן דכי מיתזמי כולהו מיהת משלמין כי טעמיה דרבא דאמר הזמה מעליא קאתיא ליה ולאו בעדות. אחיו קא משלם כדבריתא והכי נמי מסתבר' דאי אמרת כי האי גוונא נמי כיון דעדות אחיו קא גרמא ליה לאיחיובי פטור אם כן אפי' בעדות עלמו נמי כי מיתזם אמאי מיחייב להוי כמאן דמשהיד איתי אנפשיה ופטור ועוד אלא משנה שני אחין אחד אומר בפני קידש זה וא' אומר בפני שעל זה וא' מלטרף עמהן והוזמו הכי נמי דלא מיחייבי ועוד אי ס"ד כי קתני והן עדו' אחת להזמה למימרא דאם הוזמו אין משלמין דהוו לגו כמאן דמסהדי אהדדי אם כן כל שכן דלא לכשרינהו לעולמא ואלמא תנן הרי אלו שלש עדויות להוו כמאן דמסהדי כלהו בעדות אחת ועוד אי אמרת כי הוזמו כי משלמין אם כן כי לא הוזמו נמי אמאי הויא עדות הא קימא לן כל עדות שאין אתה יכול להזימה אינה עדות וכי תימא היינו טעמא דהויא עדות מילי להוה אהודאות ואהלואות אימור דאקילו רבנן גבי אקירות דכתיבה יום ובתיזה שעה דלא שכו סהדי לאיקשם בהו אבל לאכשורי אחין בעדות אחת לא אשכחן דאקילו רבנן בהודאות והלואות לאכשורי קרובין כלל ואי קשיא לך הא דגרסינן בירושלמי ומנין שלא יהו העדים קרובין זה לזה הנע עלמך שאם הוזמו לא מפיהם הם נהרגין דשמעת מינה דכל היכא דגרמא להו סהדותא דהדדי לאיחיובי כמאן דמסהדי אהדדי דמו התם בעדות אחת הכא בשתי עדויות דהא כל שנה ושנה עדות בפני עצמה היא כדקתני בהדיא הרי אלו שלש עדויות ואע"ג דרבא לא שאני ליה בגמרא דילן בין עדות אחת לשלש עדויות דילמא בני מערבא כי טעמיה דרמי בר חמא סבירי להו דהוה שאני ליה והכולי עלמא מיהת בשתי עדויות מודו דכי הוזמו שתיהן משלמים והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי כי לא הוזמו נמי אמאי מלטרפי לימא הנע עלמך שאם הוזמו לא מפיהם הן נהרגין אלא מאי אית לך למימר התם בעדות אחת הכא שלש עדויות נינהו כי מיזמי נמי לא תיקשי לך התם עדות אחת הכא שלש עדויות:

דף נ"ז ע"א ※ מ

ואלו דברים שיש להם חזקה ואלו דברים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמתו בחצר ומעמיד תנור וכירים וריחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו בחצר אינה חזקה אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים הכניס תרנגולין לתוך הבית עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה הא מתני' אוקימנא בגמרא בחצר השותפין דאהעמדה בדי לא קפדי אינשי אמחיצה קפדי ומסתברא דאפילו בחצר השותפין נמי דוקא בחזקה שיש עמה טענה ואחזיק בה כהני שלש שנים ואי לא לא הויא חזקה דוקא נמי היכא דלא אסתלק משאר ההוא דוכתא דאחזיק ביה האי שותפא ואי בחצר הוא דאחזיק כגון דלא סליק חבריה תשמישתיה משאר החצר ואי בבית המשותף בין שניהן הוא דאחזיק כגון דלא סליק חבריה תשמישתיה משאר ההוא בית שני האי גוונא הוא דאיכא לפלוגי בין עשה מחיצה לבהמתו וכיוצא בה ומקום שופכין שלשה לזבלו להיכא דלא עשה דאהעמדה בדי לא קפדי אינשי דהאי משתמש והאי משתמש ולא ממעיט חד מינייהו תשמישתא דחבריה אבל אמחיצה דקביעותא היא וממעט בתשמישתא קפדי והוא הדין גבי גדולי תרנגולין בחצר לא קפדי אינשי שאין דרך להשתמש בחצר תשמיש של כבוד ולא תשמיש קבוע אלא לפי שעה ולפיכך אין גידול התרנגולין מעכבות אבל בית העשוי לתשמיש של כבוד ושל קביעות וגידול תרנגולין מעכבו קפדי אינשי ואי לאו לאוגרי אוגריה חבריה להאי דוכתא נהליה לא הוה שתיק ליה למעוטי בתשמישתיה כולי האי ואמטול הכי קיימא ליה חזקה בההוא דוכתא דיחדיה לבהמתו או לכירים או לרחים או לזבלו מכלל החצר או לתרנגולין מכלל הבית ובשארא קימא ביה שותפותיהו כדמעיקרא לא שנא אית בה דין חלוקה ולא שנא לית בה דין חלוקה כדבעינן לברורי לקמן אבל היכא דסליק חבריה תשמישתיה מכוליה ההוא דוכתא דאחזיק ביה חבריה לגמרי אי בחצר מכולה חצר ואי בבית מכוליה בית לאו במחיצה תליא מילתא אלא בדגחית לה לכולה ואית בה דין חלוקה תליא מילתא כדבעינן לברורי לקמן

דף נ"ח ע"ב ※

המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה המזחלה יש חזקה הני בני דמרזב ומזחלה וסולם וחלונות וזיזין אע"ג דמשמע לאשוקי פרושא דאלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להן חזקה קאתו לאו בחד אנפא דחזקה קיימי דאלו רישא איירי בחזקה שיש עמה טענה דבעיא שלש שנים ובחצר השותפין דוקא ואלו הני בבי איירי בחזקה שאין עמה טענה אלא מחמת דחזא ושתיק דלא בעי שלש שנים ואפי' בחצר חבירו כדבעינן לברורי לקמן ומאי המרזב אין לו חזקה כגון המרזב המקלח מים לחצר חברו אין לו חזק' על בעל חצר שאם היה ארוך יכול בעל החצר לקצרו ויכול לבנות תחתיו כדבעינן למימר לקמן ויש למקומו חזק' שאם בא בעל חצר לעקרו ממקומו ולקובעו במקום אחר אפילו בצדו הרוח אינו עוקרו אבל המזחילה יש לה חזקה שאם היתה ארוכה ובולטת על אויר החצר הרבה אינו יכול לקצר' ואם רצה לבנות תחתיה כדבעינן למימר לקמן והאי חזקה דמרזב ומזחילה וסולם וחלון וזיזין כולהו כשמועה דמעללא דאמו ולא בהעי שלש שנים ולא טענה כדבריתא התם דאי חבריה בטיבא וחזייה חבריה ושתיק לאלתר הוי חזקה ואי לא חבריה בטיבא לא הויא חזקה עד תלתין יומין והוא דאתברר דחזייה חבריה ושתיק ואי לא אתברר דחזייה חבריה ושתיק האי מעין דחזייה חבריה ושתיק ואייך מעין דלא חזייה אי נמי דחזייה ומחי ביה לא קימא ליה חזקה בבציר משלש שנים כדבריתא התם בפירקא קמא:

שם ※ יא

סולם המצרי אין לו חזקה ולצורי יש לו חזקה חלון המצרי אין לה חזקה ולצורית יש לה חזקה איזו היא חלון המצרי' כל שאין ראשו של אדם יכול להכנס בתוכה רבי יהודה אומר אם יש לה מלבן אע"פ שאין ראשו של אדם יכול ליכנס לתוכה הרי זה חזקה האי סולם דקא מפליג ביה תנא בין מצרי לצורי היכי דמי אילימא דאוקמיה בחצר השותפין אפילו צורי נמי אמאי אית ליה חזקה והא קימא לן דשותפי אהעמדת בדי לא קפדי אהדדי ובמילתא דלא קפדי אהדדי לא קימא בה חזקה לחד מינייהו אחבריה ואי דאוקמי בחצר חבירו האי חזקה דאית ליה לצורי היכי דמי אי בחזקה שאין עמה טענה כיון דקני ליה לדוכתיה קנין גמור ומעכב לה לתשמישתיה

לתשמישתיה דבעל חצר מהוא, דוכתא היכי קנו ליה בחזקה שאין עמה טענה ואי בחזקה שיש עמה טענה אפילו מכרי נמי תהוי ליה חזקה מי איכא תשמיש ערחי טפי מאוקומי חיותא או משטח פירי וקיימא לן דהוי חזקה אלא לא מתוקס האי מולס אלא כגון דאוקימיה מחזיק בחצרו דנפשיה וקבעיה לרישיה בכותל חבירו דלית ליה למחזיק שותפותא בגויה דאס כן לימא ליה חזקה כיון דאית ליה שותפותא בגויה אית ליה רשותא לכתחלה לאשתמושי ביה ואי נמי בעי חזקה אמאי קימא ליה חזקה הא קימא לן דשותפי אהעמדה כדי לא קפדי אלא לאו דקבעיה בכותל חברו אי נמי דאוקמיה סמוך לשובך דחבריה בתוך ד״א וה״ה לשובך דשותפי דנזקא הוא ובנזקין אפי׳ שותפי נמי קפדי אהדדי ומתני׳ בחזקה שאין עמה טענה קימא דמהניא בנזקין ותשמישין רומיא למרזב ומזחלה והא קמ״ל דהאי הוי סולם צורי דאית ליה ארבעה חזוקים ואוקמיה בההוא דוכתא תלתין יומין תליר כיון דגדול הוא וקביע תשמישתיה קימא ליה חזקה בתלתין יומין אי נמי היכא דחבריה בטיכא ואפילו לאלתר ואילי ואידי דחזייה חבריה ושתיק וקימא ליה חזקה מידי דהוה אשורא דמטללתא ואי מכרי הוא דלית ליה ארבעה חזוקים לא קביע תשמישתיה ואיכא דקפיד ואיכא דלא קפיד ומשום הכי לא קימא ליה חזקה אלא בשלש שנים ובטענה כדבעינן לברורי טעמא לקמן בהאי פירקא ומסתברא נמי דהכי מילי היכא דאחזיק ביה במקום ידוע בחצר אבל היכא דהוה רגיל לשנויי מדוכתא לדוכתא אין לך ערחי גדול מזה ולית ליה חזקה וסופא דקתני חלון המצרית אין לה חזקה ולצורית יש לה חזקה לאו בחלון דאתי מיניה הז״ר לחצר חבירו בלחוד קאי שא אפי׳ בחלון דלא אתי מיני׳ הז״ר קאי ומאי אין לה חזקה אין לה חזקה כדין החלונות שיש להן מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ד״א כדבעינן לברורי בפירקי׳ ודוקא בחלון דלא עביד לאורה כדמיברר לקמן למאי חזי לעיוני מיניה כיון דאין ראשו של אדם יכול להכנס לתוכו לא קביע תשמישתי׳ ומצי בעל חצר למימר אי הוה ידענא דלקביעותא עבדיה הוה מחיגא ביה מעיקרא ודוקא נמי למעלה מד״א דלא ניחא תשמישתיה כדבעינן למימר קמן ולצורי יש לו חזקה ואפי׳ למעלה מד״א דכיון דיכול ראשו של אדם להכנס לתוכו קביעא תשמישתיה ודוק׳ לאחר שלשים יום והוא דחזייה חבריה ושתיק אי נמי דעבד ביה מילתא דקביעותא ואפי׳ לאלתר והוא דחוייה חבריה ושתיק ודוקא בצורי דחזי לתשמישתיה והוא הדין במצרי היכא דניחא תשמישתיה אע״ג דעבד לה מלבן דהוה ליה כמילתא דקביעותא נמי כערחי דמי ולית ליה חזקה דאימו׳ כי עבד לה מלבן לאו לקביעותא עבדיה אלא לנוחי בעלמ׳ עבדיה אי נמי דלא תיתרע אשיתיה ודלא כר׳ יהודה דפליג בחלון המצרית אלא ל״ש יש לה מלבן של טיט או של סיד ול״ש אין לה מלבן אין לה חזקה ודוקא למעלה מד״א כדבעינן למימר קמן והשתא דאמרת דכי פליג תנא דמתני׳ בין מצרי לצורי לענייין חזקה בחלון דלא עביד לאורה פליג דא״כ אפילו בל שהוא נמי אית ליה חזקה כדמיברר לקמן על כרחיך כי פליג לאו בחזקה כנגדן דמיירי שלא יאפיל פליג דכל היכא דלא עביד לאורה בין מלמעלה מארבעה אמות בין מלמטה לית ליה חזקה דשלא יאפיל אלא כי פליג בחזקה דמלמעלן ומלמטן דמיירי שלא יעמוד ויראה ושלא יציץ ויראה הוא דפליג דגבי מצרי כיון דמסתמא לאו לקביעות עביד אלא לתורת ערחי דעביד לית ליה חזקה אבעל חצר לעכובי עליה בכינו מטעס דהזק ראיה מהך טעמא דפרישי׳ דמצי אמר אי הוה ידענא דלקביעות׳ עבדי׳ לא הוה שביקנ׳ ליה אי נמי הוה מחיגא ביה והשתא נמי דמיתזק מבלינן דרך ההוא חלון לסתמיה דהא מעיקרא לאו אדעתא דקביעותא פתחיה אבל כרי דסתמיה לקביעותא עבדיה אית ליה חזקה אבעל חצר דאס איתא דלא מחיל גביה איבעי ליה למחויי ואי לא מחי איהו דאפסיד אנפשיה והכי נמי מסתברא דכי קא מפליג תנא בין חלון המצרית דאין ראשו של אדם יכול להכנס לתוכה לחלון הצורית שראשו של אדם יכול להיכנס לתוכה מטעמא דהאי עביד לקביעותא והאי לא עביד לקביעותא הוא דאי מטעמא דהאי דראשו יכול להכנס לתוכה מיתזק מיניה בעל חצר ואי לאו דמחי׳ עליה לא הוה שתיק ואידך לא מיתזק מיניה והאי דלא מחי ליה משום דלא הוה מיתזק מיניה עד השתא הוא אי הכי לרבי יהודה מה לי אית לה מלבן מה לי לית לה מלבן אטו משום דאית לה מלבן מצי למחזי מינה טפי אלא מחוורת׳ כדכרשי׳

דנ״ט ע״א **יב** הזיז עד טפח יש לו חזקה ויכול למחות פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחו׳ מאי הזיז עד טפח יש לו חזקה יכול למחות שאם הוציא על אויר חצר חבירו זיז טפח על טפח יש לו חזקה באויר החצר להשתמש באותו זיז מלמעל׳ להניח על גביו כלים או לבנות על גביו לפיכך יכול למחות בבעל החצר שלא יבנה כלום באויר שעל גבי הזיז וכי קתני ויכול למחות אבעל הגג קאי דיכול למחות בבעל חצר והכי אוקמא רב הונא לסופא דמתני׳ בהדיא דכי קתני סופא אינו יכול למחות בבעל הגג קאי דאינו יכול למחות בבעל חצר ומדסופא בבעל הגג רישא נמי דקתני יכול למחות אבעל הגג קאי דיכול למחות בבעל חצר כדפרישנא ודוקא לאחר שלשים יום אי נמי דחבריה בטיכא או במסמר ואפילו לאלתר ואידי ואידי דחזייה בעל החצר ושתיק כדבעינא בפירקא קמא גבי שורא דמטללתא ודוקא נמי היכא דבעי בעל החצר למבני מידי באויר שעל גבי הזיז דיכול בעל הגג למחות בו אבל היכא דבעי בעל חצר לבנות באויר שתחת הזיז אפי׳ מן הקרקע ועד הזיז הדין עמו דהא לא מעכיב עליה האי בנין שתחת הזיז מתשמישו של זיז מידי אלא לאיתלא ביה מידי וכי אהנאי האי חזקה לבעל הזיז לאו לאיתלא ביה מידי אהניא ליה דאם כן מאי שנא עד טפח דאית ליה חזקה ומאי שנא פחות מטפח דאין לו חזקה הא בהדי׳ אמרינן בגמרא דפחות מטפח נמי חזי לאתלא ביה מידי אלא משום דפי אהנייא ליה האי חזקה לאשתמושי על גביה הוא דאהנייא ליה ואמטול הכי כי לית ביה טפח על טפח כיון דלא חזי לאשתמושי על גביה לא קביעא תשמישתיה ולית ליה חזקה וכיון דאתברר דכי אהניא ליה האי חזקה לאו לאיתלא ביה מידי אהניא ליה כי בעי בעל חצר למבני תותיה הדין עמו דלא קא מעכיב עליה דבעל הגג מתשמישתיה דזיז ולא מידי תדע נמי דהא עיקר תשמישיה דזיז לאשתמושי ביה מלעיל הוא ולא עדיף מדינא דמרזב דעיקר תשמישיה למברא מיא מלעיל לתתאי בחצר הוא ואפי״ה קי״ל דאם רצה לבנות מתחתיו בונה וסופא דקתני פחות מטפח פחות מטפח על טפח קאמר דלא חזי לאשתמושי על גביה ואפי׳ה׳כ דמשיך טפי מטפח כיון דלית ביה רוחב טפח לא חזי לאנוחי עליה כליס ולא למבנא עליה בנין וכיון דלא קביעא תשמישתיה לית ליה חזקה ואע״ג דחזי למתלא ביה מידי תשמיש ערחי הוא ולית ליה חזקה וסופא דקתני ואינו יכול למחות פרושי קאמר לפיכך אינו יכול למחות בבעל חצר שלא יבנה על גביו ומסתברא דכיון דאין לו חזקה בחצר אם רצה בעל החצר לסלקו הדין עמו דלא ליתי לאתלא ביה מידי ולעיוני בחצר כדבעינן למימר קמן הדין הוא סברא דילן ואניגא

לחו

להו לרבואתא דקא מפרשי ליה להאי יכול למחות ואינו יכול למחות דהא מתני' להיכא דבעי בעל חצר למבנא תותיה ואנן הא ברירנא דליכא למימר הכין מהני טעמי דכתבינן

שם ע"ב * יג לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין לקח בית בחצר אחרת

לא יפתחנו לחצר השותפין בנה עליה על גבי ביתו לא יפתחנה לחצר השותפין אבל אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עליה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו הא דקתני רישא לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין טעמא דמילתא משום היזק ראיה הוא ולא מיבעיא קאמר ל"מ לחצר חברו דמצי מעכב אלא אפילו לחצר השותפין נמי אע"ג דסו"סו בעי אצטנועי מיניה בחצר מצי מעכב כדבעינן למימר קמן מיהו מציעתא דקתני לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין לאו משום היזק ראיה הוא אלא מפני שמרבה עליהן את הדרך הילכך לא מבעיא היכא דאתי למפתחי' להוא בית אחר בחצר השותפין לבר מביתיה דאשתכח דקא בעי לטפויי ביאתא בחצר השותפין דמצו לעכוביה עלויה אלא אפי' היכא דפתח ליה לגו ביתיה דלא קא מטפי פתחא בחצר מצו לעכובי עליה דמכל מקום הא קא מטפי בית דירה בחצר וקא מרבה עליהן את הדרך ושופא דקתני אבל אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו לא שיוסיף חדר בביתו ולא שבונה עלייה בפני עצמה על גג הבית אלא מאי חדר שחלק הדרו לשנים ומאי עליה אפתא כלומר שמפסיק גבהו של בית ועושה שם אוצר שנמצא שהחדר והעלייה שהוסיף מכלל הבית עצמו שהיה לו בחצר השותפין הן וכבר נשתעבד' חצר השותפין לדרוך עליה לבית זה כדבעינן למימר קמ' ומדאיירי בכולהו הני בחצר השותפין ולא איירי בהו במבוי ש"מ דכולהו הני במבוי שפיר דמי וכבר ברירנא להא מילתא בפירקין קמא בשמעתא דרבוי דרך בירור יפה

דף ס ע"א * יד לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון

היה קטן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים אבל פותח לר"הר פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון היה קטן עושה אותו גדול אחד עושה אותו שנים הדקתני רישא לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון מכלל דאי בעי למפתח שלא כנגד פתחו של חבירו ושלא כנגד חלונותיו של חבירו לא מצי מעכב והא אנן תנן לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין אלא מסתברא דכי אצטריך מתני' דהכא לאשמועינן כגון דהוה ליה פתחא וחלונות בחצר השותפין ובעא לשנוייהו מדוכתייהו לדוכת' אחריני בחצר ולאשתמינהו לקמאי לגמרי דאי מפיש בהיזקא כגון דפתח פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון מצו לעכובי עלויה אי לא לא מצו לעכובי עליה וה"ה היכא דהוו ליה פתחא וחלונו' בחצר השותפין וסתמינהו ולא פרץ את כלימיהן ופתח חבריה פתחא וחלונ' כנגד ההוא פתח סתום וכנגד ההוא חלון סתום וחזייה האי ושתיק ליה והשת' קא אתי מארי' האי פתח סתום והאי חלון סתום למפתחינהו לית ליה רשותא למפתח פתחו כנגד פתחו וחלון כנגד חלון אלא דינא הוא דפתח להו שלא כנגד פתחו של חברו דכי תנן לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין הני מילי היכא דקא אתי לטפויי חלון או פתחא דלא הוה ליה מקמי הכין אבל אם היה סתום ובקש לפתחו אין בני חצר מעכבין עליו ובדין הוא דלפתחיה בדוכתא דהוה מעיקרא אלא משום היזק ראיה דינא הוא דליפני ליה מדוכתיה דהא בלא הכי נמי אי הוי פתוח ובעי לשנויי מדוכתיה כי לא מוסף מחמתיה היזק ראיה ולא כסידא מהמכפא אחריתא הדין עמו תדע מדקתני שופא היה קטן לא יעשנו גדול גדול הוא דלא עבידליה הא לשנויי מדוכתיה היינו עמו דהא לגבי ההיא תוספת דגדול שנויי דוכתא הוא וטעמא משום דהוי גדול ונפיש היזקיה הא לאו הכי מצי עביד וטעמא דסיפא דקתני אבל פותח הוא לר"הר פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון משום דאמר ליה סוף סוף לאו קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים וכ"ש בהיה קטן דעושה אותו גדול אפי' בזה כנגד זה מהאי טעמא ומדאיירי סיפא גבי היתירא בר"הר דגבי מבוי סתום כי האי גונא אתי ואפי' קטן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו שנים ודוקא בזה כנגד זה משום הנך ראיה דפתח וחלון דומיא דרשות הרבים ותנא סיפא לגלויי רישא דאשמעינן לחצר השותפין והוא הדין למבוי והאי השותפין אצטריכא ליה גבי פתח כנגד פתח וכ"ש מבוי משום דאיכא היזק ראיה בחצר וליכא היזק ראיה במבוי דלא עדיף מנגין שאינן שווין וכיון דלא מצי אמר סוף לאו קא בעית אצטנועי מנאי במבוי פשיטא לן דכיון דלחצר השותפין דאיכא היזק ראיה בחצר לא יפתח פתח כנגד פתח ולא מצי אמר ליה סוף סו' לאו קא בעית אצטנועי מנאי בחצר כ"ש במבוי דלית ביה היזק ראיה במבוי דלא יפתח פתח כנגד פתחו וחלון כנגד חלון דהא לא מצי אמר ליה סו"סו לאו קא בעית אצטנועי מנאי במבוי ולא דמי לר"הר דאמר ליה סו' סו' לאו קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים דהאי רשות הרבים דנפישי בה עוברים ושבים אלא נהא מילתא בחצר השותפין וכבר ארוחנא בה במכלתין דפירק' קמא בשמעתא דרבוי דרך טפי

שם * טו אין עושין חלל תחת ר"הר בורות שיחין ומערות ר"אליעז' מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים. ורבנן זימני' דמפחית מתחתי ולאו אדעתיה וכמה דמכביד עליה בתר הכי מעילאי מיפחית תותי' ונפיל וקי"ל כרבנן

שם * יז אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לר"הר אלא אם רצה כונס לתוך שלו ומוצי' לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי זו בחזקתה ודוק' למטה מגמל ורוכבו אבל למעל' מגמל ורוכבו מוציאין מידי דהוה האילן הנוטה לר"הר וה"ה נמי למבוי משום דדינ' דמבוי ודינ' דר"הר לענין זיזין חד דינא הוא דאידי ואידי לא קאי אלא להילוך ולית להו זכותא לבני מבוי במבוי טפי ממאי דאית להו לכולהו בני רשות הרבים בר"הר וכי היכי דגבי ר"הר איבעי חד מיניהו לאפוקיה ביה זיזין למעלה מגמל ורוכבו הדין עמו גבי מבוי נמי איבעי חד מבני מבוי לאפוקי ביה זיזין למעלה מגמל ורוכבו הדין עמו תדע דהא אפי' אילן הנוטה לשדה חבירו אינו קוצץ אלא מלא המרדע על גבי המחרישה אלמא אפילו בשדה חברו נמי כיון דלא קימא האי שדה השתא לבניין אלא לחרישה לית ליה למיקץ אלא כשיעור מאי דמעכב עליה לתוקפיא למרדע וכ"ש גבי מבוי דאית ליה לדיליה נמי זכותא בגויה כשאר בני מבוי מיהו מסתברא דאי טעין האי שכנגדו דאנא נמי ניחא לי לאפוקי זיזין מכתלא דידי כנגד זיזין דידך דינא הכא דשביק ליה מאוירא דמבוי רווחא כשיעור אורכא דזיזין דאפיק איהו כי היכי דליפוק האי פלגא והאיך פלגא והוא דלא מאפליה למבוי שיעור דאורחא דבני מבוי למקפד עילויה וה"ה לר"הר דתרויהו חד טעמא ניכהו ודוקא במבוי שאין לו דלתות אבל מבוי שיש לו דלתות כחצר השותפין דאמי להא מילתא ושופא דקתני לקח חצר

א ובה

ובה זיזין וגזוזטראות הרי זו בחזקתה ה"ה ליורש דתרוייהו חד דינא אית להו כדאמרינן בפ' לא יחפור וקא מיירי כגון דאתברר דמעיקרא לא הוו הכא זיזין ולא גזוזטראות דאפקי לר"ה אלא האי מוכ' או האי מוריש הוא דאפקינהו מיהו לא ידעינן אי כדאפיק לר"ה אפיק ואי כונס לתוך שלו הוה דאי הוה קאי האי ביתא ברשותיה דמוכ' ודמוריש גופיה דאפקינהו להכי זיזין לא הוה שבקינן להו אלא היכא דטעין טענת בריא דכונס לתוך שלו הוה אלא השתא דקיימי בידא דיורש או דלוקח כיון דאתברר דכי זבניה או ירתיה להאי ביתא הוה איתינהו להני זיזין וגזוזטראות התם אע"ג דלא איתברר אי כונס לתוך שלו הוה ולוקח או יורש נמי לא קא טעין ברי לי דכונס לתוך שלו הוה אנן טענינן ליה והיינו דדייקינן מינה מתני' בפרק לא יחפור דטוענין ללוקח והכי נמי משתברא דמתני' בדאיכא סהדי דמעיקרא לא הוו התם זיזין וגזוזטראות עסיקי' דומיא דטוענין ללוקח דעלמא דמיירי אע"ג דאית ליה לתובע ראיה וכ"ש היכא דלא ידיע אי מעיקרא הוו התם ואי האי גברא דקאי השתא ביתא ברשותיה אפקינהו דאי טעין אנא אפקתינהו וכונס לתוך שלוי הייתי מהימן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואי טעין אנא אפקתינהו ולא ידענא אי כונס לתוך שלי הייתי ואי לרשות הרבים אפיקי מיחייב לסלוקינהו שהרי אסר ולא התיר דכיון דמודה דמעיקרא לא הוו תמן זיזין הוה ליה ודאי וקאמר שמא כונס לתוך שלי הייתי ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וטול דכיון דמודי דלא הוו התם זיזין כמאן דאיכא סהדי בהכי דמי ולא מוקמינן להו בידיה עד דטעין בריא לי דכונס לתוך שלי הייתי ואי טעין דהכי זבניהו או ירתינהו אע"ג דלית ליה סהדי כיון דליכא סהדי דלא הוו התם מעיקרא מהימן משום מגו והוה ליה כיורש או כלוקח דלא בעי טענת בריא ודוקא היכא דאיכא למימר דקמא דזבין ליה להאי אי נמי דאורתיה נהליה כונס לתוך שלו הוה אבל היכא דאיתברר דקמא כי אפיק לרשות הרבים אפיק מיחייב האי לוקח והדין יורש לסלוקי להא ליכא למיטען ליה ולא מידי דאי משום כונס לתוך שלו הא אתברר דלאו כונס לתוך שלו הוה ואי משום מחילה כיון דר"ה היא מאן מחיל גביה ובהדיא אמרי' בפ' לא יחפור דטעמא דהא דתנן לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי זו בחזקתה משום דאיכא למימר אקמא כונס לתוך שלו הוה דאי לאו הכי לא טענינן ליה והני מילי ברשות הרבים והוא הדין במבואות המפולשי' לרשות הרבים דכולהו לענין זיזין חד טעמא נינהו דהא אית להו לבני רשות הרבים דירכא עילוייהו וקא מתזקי בהנהו זיזין אבל במבואות שאינן מפולשין אע"ג דאתברר דקמא לאו כונס לתוך שלו הוה אפילו הכי טוענין ליורש וטוענין ללוקח דכיון דבני מבוי יחידים אינון אימור פייסינהו אי נמי מחול מחלי גביה כדאמרי' התם בהדיא לענין שובך והוא דלא אתברר דקמא כי אפיק שלא כדין אפיק אבל היכא דאיתברר דקמא שלא כדין אפיק כגון דאפיק באונס וכיוצא בו לא טענינן ליה ליורש דידיה ולא ללוקח דאתבין מיניה ומיחייב לסלוקי כדינא דבן גזלן היכא דאתי בטענתא דאבוה וש"מ דמאן דאית ליה זיזין היוצאין לרשות הרבים וקא אתו בני רשות הרבים לעכובי עילויה ואיכא סהדי דמעיקרא לא הוו התם זיזין וקא טעין כונס לתוך שלי הייתי וליכא סהדי דמכחשי ליה משתבע ומפטר דאי לא תימא הכי היכי טענינן ליה ללוקח והא לוקח כיורש דאתי וקימא לן דלא טענינן להו ליתמי מילתא דלא יכיל אבוהון למטען אלא לאו ש"מ דיכול המוכר למטען כונס לתוך שלי הייתי ומהימן הילכך אע"ג דלוקח לא טעין הכי טענינן ליה אנן

סליק פירקא דמתניתין

גמרא חזקת הבתים פרק ג

דף כ"ח ע"א

✻ יז אמר ר' יוחנן שמעתי מהלכי אושא שהיו אומרים מניין לחזקה שהיא שלש שנים משור המועד מה שור המועד כיון שנגח שלש נגיחות נפק ליה מחזק' תם וקיים ליה בחזקת מועד הכא נמי כיון דאכלה תלת שנין נפקא ליה מחזקת מוכר וקמא לה בחזקת לוקח אי מה שור המועד עד נגיחה רביעית לא מיחייב נזק שלם הכא נמי עד שנה רביעית לא קימא ברשותיה דמחזיק ומהדרינן הכי השתא התם מכי נגח שלש נגיחות הוה ליה מועד ואידך נגיחה רביעית כי לא נגח לה מאי משלם הכא כיון דאכלה שלש שנים קימא לה ברשותיה מינה שמעינן השור המועד לא מיחייב נזק שלם אלא מנגיחה רביעית ואילך •

✻ יח ולרבי מאיר דאמר ריחק נגיחותיו לג' ימים חייב קירב נגיחותיו ביום אחד לא כל שכן אכל תלתא פירי בחד יומא כגון כלף דאית ביה קפריסין וטלין ואביונות וכל חד מינייהו חשיב לאכילה בפרי בפני עצמו תהוי חזקה ומהדרינן דומיא דשור המועד בעינן מה שור המועד בעידנא דאיתא להאי נגיחה ליתא להאי נגיחה הכא נמי בעידנא דאיתיה להאי פירא ליתיה להאי פירא לאפוקי כלף דכי איתיה לאביונות כולהו שכיחי בהדיה ומקשינן תו בין לרבי מאיר בין לרבי יהודה אכל תלתא פירי בתלתא יומי כגון תאנה היכא דבעידנא דגמר ביכולי דהא לא גמר ביכולא דהא חדא גמרה האידנא וחדא גמרה למחר וחדא ליומא דבתריה דדמי לנגיחות דשור המועד תהוי חזקה ומהדרינן התם נמי פירא מינה איתיה בהדי הדדי ומגמר הוא דקא גמר ואזיל למחר וליומא אחרא ולא דמי לשור המועד דבעידנא דאיתיה להאי נגיחה ליתיה להאי נגיחה כלל ומקשינן תו אכל תלתא פירי בתלתין יומין כגון אספסתא דקרחא בעשרה יומי וגזז ונתן לפני בהמתו וחזרה וקרחא בעשרה יומי וגאיז ואכיל עד תלתא זימני דבעידנא דאיתיה להנהו פירא דאכל בעשרה יומי קמאי ליתיה להך דאכל בהנך עשר' יומי אחריני תהוי חזקה ומהדרינן היכי דמי אי דקא קרח ואכל קרח ואכל משמע דקא שמיט ואכיל דלא שביק ליה עד דגמר פירא ולאו אכילה דקימא בה חזקה היא • ושמעינן מינה לרבנן דבעו שלש שנים דהיכא דשמיט ואכיל שמיט ואכיל ולא שביק לה עד דגמר פירא לא הוי חזקה דכטין גניבה בעלמא דמי אי נמי משום דלא קעביד דרך הנאתן ולאו אכילה גמורה היא •

✻ יט ודייקינן תו אכל תלתא פירי בתלתא ירחי כגון אספסתא ליהוי חזקה ומהדרינן מאן הולכי אושא רבי ישמעאל לר' ישמעאל הכי נמי דתנן א"ר ישמעאל בד"א בשדה הלבן אבל בשדה האילן אספה את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייציו הרי אלו שלש שנים • ושמעינן מינה דהא דקתני רבי ישמעאל אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייציו הרי אלו שלש שנים בדאכלינהו להני תלתא פירי בחדא שתא קאי ובדלא אפיקו בהדי הדדי דומיא דשור המועד ורבנן פליגי עליה וקסברי דאידי ואידי שלש שנים בעינן והיינו דקתני שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואיכא מיום ליום כדבעינן למימר קמן •

✻ כ ודייקינן לרבנן מאי כלומר לרבנן דבעו שלש שנים

שנים מאי טעמייהו אמר רב יוסף אמר קרא שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד עדים שהרי נביא עומד בתשע ומזהיר על אחת עשרה כלומר שהרי נביא עומד בתשע שנים של צדקיהו ומזהיר על אחת עשרה שנים לצדקיהו שהיתה שנת החרבן כלומר שהרי נביא עומד בשנה תשיעית ומזהיר לכתוב שטר על מקנת שדה ולהזהר בו עד החרבן שנגזר להיות בשנת אחת עשר׳ שהיא סוף שנה שלישית למקנת השדה והיינו דכתיב למען יעמדו ימים רבים ללמדך שעדיין השדה צריכה לשטר עד החורבן ואלו לא היתה החזקה מתקיימת בשתי שנים לא היה הנביא צריך להזהיר על השטר להזהר בו עד החרבן ואלו לא היתה החזקה מתקיימת בשנים שקודם החרבן לא היתה כתיבת השטר מועלת כלום שכל השטר׳ בשעת החרבן בחזקת אבודין הן אלא להכי אזהרינהו אשטרא משום דבציר מהנך תלת שני לא קימא ליה ללוקח חזקה ואע״ג דהנך תלת שני לאו שלימות הוו שדה הבעל הואי ושדה הבעל חזקתה שלש שנים ואיכא מיום ליום ומנא תימרא דנביא בתשע הוה קאי דתניא בסדר עולם באותו הפרק שאמר לו הקב״ה לירמיהו הנה חנמאל בו סמך מלך בבל אל ירושלים וסמיכת מלך בבל אל ירושלים שנה תשיעית הואי כדכתיב בסוף ירמיהו ויהי בשנה התשיעית למלכו בחדש העשירי בעשור לחדש בא נבוכדנצר מלך בבל וכל חילו על ירושלים וגו׳ ותבא העיר במצור עד עשתי עשרה שנה למלך צדקיהו והיינו דכתיב הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת השם בשנה העשירית וגו׳ וכתיב בתריה ואז חיל מלך בבל צרים על ירושל׳ לאו תחילת סמיכה הואי אלא בתשיעי׳ התחיל לסמוך והיו צרים עלי׳ והולכין עד אחת עשרה והאי עשירית בבלל ודבור שהיה עמו בעשירי לאו אסמיכא דחנמאל קאי אלא אדבור שני קאי דכתיב ויהי דבר ה׳ אל ירמיהו שנית והוא עודנו עצור אבל דבור דחנמאל בשנה תשיעית הוה והכי קאמר קרא הדבר אשר היה אל ירמיהו בשנה העשירית והוא כלוא בחצר המטרה והתחיל לפרש על מה כלאוהו שם והדר כתי׳ ויאמר ירמיהו כלומר וכבר אמר ירמיהו לכן בתשיעית היה דבר ה׳ אלי לאמר כו׳ ענינא עד קרא דשדות בכסף יקנו והכי קאמר כיון שאתם עתידים ליגאל ולשוב כאן אין לכם להמנע עכשיו מלקנות שדות אלא שדות בכסף יקנו וגומר ואחר כך התחיל לפרש דבור שהיה עמו בעשירית והיינו דכתיב ויהי דבר ה׳ אל ירמיהו שנית א״ל אביי ודילמא כי אזהרינהו למכתב שטרי בתשיעית לאו משום דלא קימא להו חזקה בבציר מתלת שני אלא עצה טובה לרווחא דמילתא דלא לצטריך לעידי חזקה אי נמי דלא תהני ליה למוכר מחאה אלא אמר רבה שתא קמייתא לא קפיד איניש תרתי לא קפיד תלת קפיד א״ל אביי אלא מעתה כגון הני דבי בר אליש׳ דקפדי אפי׳ אמאן דמליף אמצריהו הכי נמי לאלתר האי חזקה וכי תימא הכי נמי אם כן נתת דבריך לשיעורין אלא אמר רבא שתא קמייתא מזדהר איניש בשטריה תרתי מזדהר תלת נמי מזדהר טפי לא מזדהר דכיון דאכלה שלש שנים בשופי סמכה דעתיה דתו ליכא מן המערערים עילויה ולא טרח כולי האי לאזדהורי בשטריה א״ל אביי אלא מעתה מחאה שלא בפניו לא תהוי מחאה דאמר ליה אי מחית בי הוה מזדהרנא בשטרי ומהדרינן משום דאמרינן ליה חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה וכי תימא הכא נמי תיקשי לך נתת דבריך לשיעורין דאיכא מאן דמזדהר פורתא ואיכא דמזדהר טפי כי אמרינן הכי גבי טעמא דקפידא דמילתא דתליא בשנוי דעתא דאינשי היא דאיכא דקפיד ואיכא דלא קפיד ואי אזלת בתר שיעורא דקפידא נתת דבריך לשיעורין אבל הכא גבי אזדהורי איניש בשטריה כולי עלמא חד דעתא אית להו לאזדהורי בשטרייהו לצרו בשופכני שמקינן דטרחי וכתבי שטרא אדעתא דלא לודהר בגויה וליכא מאן דלא טרח לאזדהורי בשטריה כי האי שיעורא ואי איכא מאן דמשביר שטריה בתוך שלש או מאן דקאי שטריה לאחר שלש לאו מחמת שנוי דעתא דמרואתא דשטרי הוא אלא מחמת שיבוי מילי דאתרמו להו להאי ולהאי הוא דהאי אתרמיא ליה מילתא דיכיל לאזדהורי בשטריה והאי אתרמיא ליה מילתא דילמא דלא יכיל לאזדהוריה בשטריה אבל שיעור זימנא דטרח כל חד מינייהו לאזדהוריה בשטריה חד שיעורא הוא ולא שייך ביה קושיא דנתת דבריך לשיעורין כלל:

※ כא אמ׳ רב הונא שלש שנים שאמרו והוא שאכלן רצופות מאי קמ״ל תנינא חזקתן שלש שנים מיום ליום מהו דתימא מתני׳ דקתני חזקתן שלש שנים מיום ליום לאפוקי מקוטעות כגון שאכלה חצי שנה ראשונ׳ ושנה שנייה כולה וחצי שנה שלישית השלימות בעינן ולעולם אפילו מפוזרות כגון שאכלה שנה ראשונה שלישית וחמישי׳ קמ״ל רצופות לאפוקי מפוזרות ואין צריך לומ׳ המקוטעות ואשכחן לישנא דמקוטעות כי האי גוונא כדאמרינן התם יולדת לתשעה יולדת למקוטעין דהיינו תחלת ירחי ומקצת תשיעית אמר רב אחא ומודי רב הונא באתרא דמוברי בהני שביעתא לא צריכא דהובר ואיכא דורע ואתא האי זורע שתא וחובר שתא עד דמלו ליה שלש שנים בזכילה בסירוגין מהו דתימא אמר ליה אם איתא דדידך האי איבעי לך למזדהר קמ״ל דא״ל ארעא ארעא בכלה באגא לא מליא יאכטר אי נמי הכי ניחא לי דעבדא טפי ונפקא מינה דאי ליכא ארעא דסמיכא ליה דמזדבנא בכל שתא אע״ג דלא מהני ביזרא בההוא אתרא לאתעבר טפי מלי א״ל הדא ארעא בכולי׳ באגא לא מליא דמיגזר ואי איכ׳ ארעאת׳ דסמיכי לה ולא מיכרי ומהני ביזרא בההו׳ אתרא לאתעבד טפי מלי אמר הכי לא ניחא דעבדא טפי

※ כב תנן חזקת הבתים והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי והוו להו מפוזרות ואפילו הכי הויא חזקה אלמא אמרינן כיון דדר בה ביממי מסתמא דדרה נמי בלילותא דביני ביני הכא נמי כיון דאיכא שהדי דדר בה ראשונה שלישית וחמישית לימא מסתמא דר בה נמי בכולהו שני דביני ביני ואיכא למפרשה להאי תיובתא נמי הכין והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי ואפילו הכי הויא חזקה ואי ס״ד מפוזרות לא הוי חזקה אלמא אמרינן דילמא אתא מארי ארעא בהך שתא דביני ביני וכיון דחזקה דלא נחית לה איניש לאתויה סהדי אקראי בעלמא הוא גבי חזקת הבתים נמי כי לא מסהדי בלילותא אמאי הוי חזקה לימא אפשר דאתא מריה דביתא בליליא ולא אשכח ביה איניש ואמטול הכי לא מחא דסבר כי היכי דלא דייר ביה איניש בליליא הכי לא דייר ביה ביממא ואי נמי דייר ביה ביממא אקראי בעלמא הוא אלא כיון דשמע דהוה דייר ביה ביממא איבעי ליה למחויי הכא נמי גבי מפוזרות אפי׳ תימא דילמא אתא מרה דארעא בהך שתא דביני ביני ולא אשכח דהוה נחית לה איניש כיון דשמע דהוה נחית לה ראשונה שלישית וחמישית איבעי ליה למחויי אמר אביי מאן מסהיד אבתים שיבבי שיבבי מידע ידעי בין ביממא בין בליליא כלומר משכחת לה דמצי לאסהודי אבתים אפי׳ בימי לחודייהו שיבבי דאלו שאר איניש תלת שנין מיום ליום מי ידעי והאתא דאתית להכי אפי׳ תימא דצריכי לאסהודי דדר בה

ביממא ובליליא לא קביא מידי דשכבי כי היכי דידעי בימי דידי בלילי רבא אמר כגון דאתו בתרי ואמרי אנן אגרינן מיניה ודרנן. ביה תלת שנין ביממא ובליליא ואצטריך רבא לאשמועינן היכא דליכא שיכבי ישראל א"ל רב יימר לרב אשי הני נוגעין בעדותן הן דאי לא אמרינן להו הבו ליה אגר ביתא להאי תובע א"ל דיאמי דשיילא הכי דיני מי לא עסקינן דנקיט אגר ביתא בידיהו ואמרי למאן ניתביה והי לא נוגעין בעדותן הן הילכך אי איכא סהדי אי נמי הוו איכו דיהבו ליה אגרא להאי מחזיק אע"ג דנקיטי אגרא בידיהו ואמרי למאן ניתביה אכתי נוגעין בעדותן הן דניחא להו דתיקום ארעא בידא דמחזיק כי היכי דלא נצטרכו למיתב אגרא זימנא אחריתי ושמעינן מינה דלא מקבלינן סהדותא בחזקת הבתים אלא בשיכבי ואגירי כאביי ורבא והוא הדין בשכירו ולקיטו שרגיל ליכנס ולצאת אכל אשל הבית תדיר דלא גרע משיכבי אבל בחיגבי מטלמא לא דאי לא תימא הכי למא להו לאביי ורבא למטרח ולאוקומה בעדות שיכבי ואגירי אלא משום דלא משכחת לה אלא בהכי כדבעינן לברורה לקמן וכי תימא אם כן אפילו שכירו ולקיטו נמי לא מכשר מדלא אוקימנא נמי בשכירו ולקיטו ההיא לא קשיא מידי חדא דאשמעינן שיכבי ואגירי דשכיחי דידעי וה"ה לשכירו ולקיטו דשכיחי גביה תדיר וידעי לאפוקי שאר איניש דלא שכיחי דידעי והאי דלא אוקימנא נמי בשכירו ולקיטו כי היכי דלא לוקמה למתני' דחזקת הבתים דלא כרבי יהודה דפסיל לעדות באושבינו כדאיתא בפרק דיני ממונות בתרא וכיון דפסיל באושבינו כל שכן בשכירו ולקיטו דשכיח טפי ומשום הכי לא אוקימנא אלא בשיכבי ואגירי דחזו לאסהודי לדברי הכל

כג ושמעינן מינה מדאוקמה רבא בדאתו סהדי ואמרי אנן אגרינן מיניה ולא אוקמה כדאמרי אנן שאילינן מיניה ודרנן ביה תלת שנין ביממא ובליליא ש"מ דלא קיימא ליה חזקה למחזיק אלא היכא דלדייר ביה איהו בההוא ביתא אי נמי דמוגר ליה לאחריני ושקיל אגרא אי נמי דמתהני מיניה באגר ההוא ביתא מאכפא אחרינא ואי לא לא הויא חזקה

כד אמר מר זוטרא אי טעין ואמר להו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענייה טענתא קא ימר זוטרא הרבא ורב אשי קיימא דמכשרי בסהדותא דאגירי ולא אמרינן נוגעין בעדותן הן וקאמר מר זוטרא דאי טעין ואמר ליתו הני אגירי סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא דלא ניחא לי לקבולי סהדותא דאגירי דאמרי דדרו בה ביממא ובליליא משום דנוגעין בעדותן הן דכבר יהבו ליה אגרא למחזיק והאי דנקיטי אגרא בידיהו אי ערומי קא מיערמי טענתיה טענתא ואי לא מיתו סהדי אחריני מוקמינן לה לארעא בחזקתיה דתובע ומיחייבי למיתב ליה אגר ביתא ומודה רבא ברוכלין המחזרין בעיירות דאע"ג דלא טעין איהו טענינן ליה אנן כלומר דאע"ג דאמר רבא דמקבלינן לה לסהדותא דאגירי מודה רבא היכא דהוו הגי אגירי רוכלין המחזירין בעיירות דידיעא מילתא דלא קביעי בביתא בכל יומא אע"ג דלא טעין האי תובע טעינן ליה אנן ולא מקבלינן לסהדותא דהגי אגירי דמוכחא מילתא דלא דרו בה ביממ' ובליל' ואיכא למימר להו דילמא כי הוו נפקי מביתא להדורי בעירות לא הוו שבקי נביתא מידי דקימ' ביה חזקה וכי קא מסהדי להנאת עצמן קא מסהדי דלא נימא להו הבו ליה אגר ביתא להאי ומשום הכי בעינן סהדי אחריני דדרו בה הגי אגירי תלת שנין ביממא ובליליא ואפילו לתיבנא וכיוצא וכל שכן היכא דהוו שבקי ביה בביתא מידי דחשיב טפי דקימא ביה חזקה ואיכא נוסחי דאית בהו ומודי מר זוטרא כלומר דאע"ג דאמר מר זוטרא אי טעין ואמר ליתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא דשמעת מינה דאי לא טעין איהו לא טענינן ליה אנן ומקבלינן לה לסהדותא ודלא כקושייה דרב יימר מודי ליה מר זוטרא לרב יימר ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טעין טענינן ליה אנן ולא מקבלינן לה לסהדות' דאגיריה כי טעמיה דרב יימר ומודה רב הונא בחנואתא דמחוזא דליממא עבידן ללילא לא עבידן דאף ע"ג דבעי רב הונא רצופות ביממא ובליליא בחנואתא דמחוזא מודי משום דהוו רגילי למיתב בהו כיממא ומאי דמזדבן ביממ' מפרקמטי' דחנותא הזדבן ודלא מזדבן המטו ליה כד משא כל חד וחד דידיה לביתיה ולא שבקי מינה בחנואתא בלילואתא ולא מידי ובצפרא מיתי כל חד מיניה פרקמטיא דידיה לחנותא וכן בכל יומא ויומא דכיון דלא עבידן ללילואתא הוה ליה כדבר שאינו עושה פירות תדיר והא אחזיק כדמחזקי אינשי וקיימא לן כרב הונא דבעי רצופות ושלימות ובעי נמי ביממא ובליליא דהא אביי ורבא ורב אשי כולהו טרחי לתרוצי מתני' אליביה וקיימא לן נמי כאביי דסגיא ליה בסהדותא דשיכבי וכרבא דסגיא ליה בסהדותא דאגירי והוא דלא יהבו ליה אגרא עד השתא למחזיק אלא השתא הוא דנקיטי אגר ביתא בידיהו ואמרי למאן ניתביה ואביי ורבא לא פליגי אהדדי אלא מר אמר משכחת לה בהכי ומר אמר משכחת לה נמי בהכי ורבא מוסיף על דברי אביי הוא דאפי' היכא דליכא שיכבי משכחת לה נמי בסהדותא דאגירי ואפי' היכא דטעין תובע ליתו הני אגירי סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא לא משגחינן ביה ודלא כמר זוטרא דעל כרחיך רבא ורב אשי לית להו דמר זוטרא דאם כן לא הוו מוקמי לה למתניתין דחזקת הבתים בסהדותא דיכיל תובע לבטולה בטענה גרידתא ומר זוטרא דאית ליה האי סברא מוקים לה לסהדותא דחזקת הבתים בשיכבי תדע מדקאמר אי טעין ליתו הני אגירי סהדי אחריני דדרו ביה הני אגירי תלת שנין ביממא ובליליא אלמא אי אתו סהדי אחריני מקבלינן להו ומנא תימא דמר זוטרא לאודויי סהדותא דאגירי קאתי כדאמרן דילמא אמחזיק גופיה קאתי דאי טעין תובע ליתי מחזיק סהדי דדר ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתי' טענת' לא ס"ד חדא דקאמ' ליתו סהדי דדרו ביה דמשמע לשון רבים ואי אמחזיק קאי האי ליתו סהדי ליתי סהדי מיבעי ליה והאי דדרו ביה דדר ביה מיבעי ליה ועוד אי אמחזיק קאי מסהדי הא רב הונא ורבא ורב אשי כולהו סבירא להו דבעי אייתויי סהדי דיממא ובליליא ואם כן מאי אתא מר זוטרא לאשמועינן מילתא דאי לא טעין לא טענינן ליה אי הכי אדאשמעינן היכא דטעין לטענתיה טענתא דהוא אנפא דפשיטא לן לישמעינן דאי לא טעין לא טענינן ליה דהוא אנפא דאתא מר זוטרא לאשמועינן ועוד הא דאמרינן ומודה רבא ברוכלין המחזירין בעירות דאע"ג דלא טעין טענינן ליה אנן אי ס"ד דלאו אסהדותא דאגירי קאי אלא הא קמ"ל דאי הוי האי מחזיק רוכל המחזר בעירות אע"ג דלא טעין תובע ליתיה סהדי דדר ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא ומחייבינן ליה למחזיק לאייתויי ראיה בשיכבי או באגירי אם כן מאי מודי רבא אטו היכא דמשמעינן ליה לרבא דלא צריך לאייתויי סהדי דיממא ובליליא דאצטריך גמרא לאשמועינן דמודה רבא ברוכלין המחזירין

המחזירין בעיירות והא רבא הוא דתריצה למתני' אליבא דרב הונא ואוקמה בסהדותא דאגירי דאלמא סהדי דיממא ולילא בעינן ומשמע בין טעין תובע בין לא טעין דהא דומיא דרוכלות קא מיירי דמקשינן מינה עליה דרב הונא דבעי רוכלות ואצטריכנן לאוקומה בסהדותא דשיבבי או דאגירי דמסהדי ביממא ובליליא ומשמע מינה דאביי ורבא ורב אשי ורב יימר כולהו סהדותא דיממא ולילא וסהדותא דרוכלות חדא מלתא מחתי לה דאי לא תימא הכי היכי אקשינן מינה עליה דרב הונא ואמאי אצטריך אביי ורבא ורב אשי לאוקומה בסהדותא דשיבבי ואגירי לוקמה לדרב הונא בדקא טעין ומתני' בדלא טעין אלא משום דאידי ואידי בין טעין בין לא טעין חד דינא נינהו ואע"ג דלא טעין תובע טענינן ליה אנן ומחייבינן ליה למחזיק לאיתויי סהדי דדר בה שלש שנים רצופות ביממא ובליליא דהא ליכא למימר דאידי ואידי אי טעין אין ואי לא לא דאי לא מייתי סהדי דרצופות מאי קא מייתי ועוד מדקאמר והוא שאכלן רצופות משמע דלא קימא ליה חזקה עד דמתברר דאכלן רצופות והוא הדין ליממא ולילא ואע"ג דלא טעין תובע וא"כ מאי מודה רבא וכי תימא דילמא מר זוטרא אסהדותא דאגירי קאי מדקאמר דדרו בה מיהו לאו לאורועי סהדותא דאגירי קא אתי אלא הא קמ"ל דלא סגיא ליה בסהדות' דשיבבי ובעי אייתויי סהדי דאגרי מינה ודרו ביה אם כן האי ליתו סהדי דדרו ביה דאגרי מיניה ודרו ביה מיבעי ליה ועוד מכדי אביי הוא דאוקמה לחזקת הבתים בסהדותא דשיבבי ורבא לא אוקמה אלא בסהדותא דאגירי ואי ס"ד לאורועי סהדותא לשיבבי קא אתי ולאצרוכי לאיתויי סהדותא דאגירי האי מודה רבא אביי מיבעי ליה ועוד אם כן בטלת תורת חזקת הבתים מאן דדייר בביתיה ולא קימא חזקה אלא למאן דמוגר ביתיה לאחריניה והוא דמוגר לבתרי גברי דחזו לאסהודי בהדי הדדי וכי תימא הא קמ"ל דאי מייתי סהדי דאגרי מיניה ודרו ביה תלת שנין וטעין תובע לסהדו לי בפירוש דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא טענתיה טענתא הא רבא כמי לא סבר לה לסהדותא דאגירי עד דאמרי אנן אגרינן מיניה ודרנן ביה תלת שנין ביממא ובליליא וכי תימא הא קמ"ל מר זוטרא דאי לא טעין לא טענינן ליה אנן אי הכי אדשמעינן דאי טעין טענתיה טענתא לאשמועינן דאי לא טעין לא טענינן ליה ועוד אם כן האי ליתו סהדי דדרו ביה לא סהדו לי דדרו ביה מבעי ליה אלא מדקאמר ליתו סהדי ש"מ דלאו אהכי סהדי דאתו ואסהידו קאמר אלא אסהדי אחריני דאכתי לא אתי קאמר ועוד הא דאמרינן ומודה רבא ברוכלין דאע"ג דלא טעין טענינן ליה היכא אשמעי' רבא דכי לא טעין תובע לא צריך מחזיק לאייתויי סהדי ביממא ובליליא בפירוש דאצטריך למימר דמודה רבא ברוכלין אדרבא איפכא שמעינן ליה לרבא דמשתמע כמי לא סבר סהדותא דאגירי הלא כדאמרי אנן אגרינן מיניה ודרנן ביה תלת שנין ביממא ובליליא ואע"ג דלא טעין דהא סתמא קא מיירי אלא להו ש"מ דמר זוטרא לאורועי סהדותא דאגירי קאתי ודלא כרבא ורב אשי ואמטול הכי אצטריך לאשמועינן דמודה רבא ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מקבלינן לה לסהדותא דאגירי עד דאתו סהדי אחריני דדרו ביה הני אגירי תלת שני ביממא ובליליא ולית הלכתא כמר זוטרא דרבא ורב אשי פליגי עליה ואי משום קושיא דרב יימר הא דחייה רב אשי ושתיק ליה מר יימר אלמא קבלה מיניה ועוד מדאמר ליה רב יימר לרב אשי הני נוגעין בעדותן הן דאי לא אמרי הכי אמרינן להו הבו ליה אגר ביתא להאי וקא מהדר ליה רב אשי מי לא עסקינן דנקיטי אגרא בידיהו משמע דרב יימר גופיה לא הוה קשיא ליה אלא היכא דיהבו ליה מעיקרא אגרא למחזיק אבל היכא דלא יהבו ליה אגרא למחזיק מודי ליה לרבא והוה ליה מר זוטרא יחיד לגבי רבים והלכתא כרבים

נקטינן השתא דלא מקבלינן עידי חזקה בבתים עד דמסהדי דדר ביה תלת שנין ביממא ובליליא בסהדותא דשיבבי או בסהדותא דאגירי דלא יהבו ליה עד השתא אגרא למחזיק כלל אלא השתא הוא דנקיטי אגר ביתא בידיהו ואמרי למאן ניתביה בין טעין תובע ליתי האי מחזיק סהדי דיממא ודליליא בין לא טעין ומשתכחא דחנויות כמי היכא דעבידן ליממא ולילא הכי דינייא מדאמרי' ומודה רב הונא בחנותא דמחוזא דליממא עבידן ולליליא לא עבידן מכלל דהיכא דעבידן ליממא ולילא בעי איתויי סהדי ליממא ולילא וסוגיא דשמעתא דלא מקבלינן סהדותא דיממא ולילא אלא בשיבבי או כמי באגירי כדאמרן. אבל בשאר אינשי לא כדאמרינן והא בתים דביממא ידעי בליליא לא ידעי ואמר אביי מאן מסהיד אבתים שיבבי שיבבי מידע ידעי בין ביממא בין בליליא ורבא אמר כגון דאתו בהדי כו' אלמא לא משכחת לה דמצי לאסהודי אחזקת הבתים אלא בשיבבי ואגירי ואי שכירו ולקיטו הוא דשכיח גביה ביממא ובליליא מקבלינן ליה דלא גרע משיבבי דביתא ומסתברא דלא שנא שיבבי ולא שנא שכירו ולקיטו וכיוצא בהן משאר אינשי דרגילי גביה ביממא ובליליא לא צריכי לאסהודי דהוה דאיר ביה איהו גופיה בכל יומא ביממא ובליליא אלא אע"ג דאזיל איהו למתא אחריתי ושביק בה בניו ובנותיו ובני ביתו דיירי ביה ביממא ובליליא אי נמי דדייר ביה לתיבנא ולכיבי ומפתח בידו הויא חזקה ומהאי טעמא גופיה הוא דאמרי' לעיל דאי הוו הני אגירי רוכלין המחזירין בעירות לא קימא ליה חזקה למחזיק בסהדותא דידהו אלא בסהדותא דאחריני דמסהדי דדרו בה הני אגירי תלת שנין ביממא ובליליא ואי לאו דהנאת חפציו ועסקיו התם הויא חזקה כי מסהדי אחריני כמי מאי הוי הא אנן ידעינן דהני רוכלין לא דיירי ביה בהאי ביתא כמה יומי אלא לאו ש"מ כדאמרי' וכי תימא אם כן לימסמכינהו לדידהו ולא ליבעי אחריני הא לא קשיא דכיון דזימנין דנפקי ולא שבקי בביתא מידי אף ע"ג דמסהדי נמי דדיירי ביה לתיבנא ולכיבי כיון דאיכא חששא דמוגעין בעדותן חיישינן ותו בר מן כל דין ומכל דין כיון דידיע דרוכלין המחזירין בעירות נינהו ולא סגיא דלא שבקי ליה לביתא חד יומא היכי מקבלינן לה לסהדותיהו אמידי דלא חזו וכי מסהדי נמי דדר בה ביממא ובליליא לא בעינן דקיימי אריסא בכל שעתא אלא כיון דמסהדי דחזיוה חדא שעתא ביממא וחדא שעתא בליליא הויא חזקה דאי לא תימא הכי סהדותא דשיבבי היכי משכחת לה יתנו כוליה יומא קיהי בביתא ועוד באר חנותא דעבידן ליממא ולילא היכי משכחת לה דמצו לאסהודי בליליא אלא ודאי ש"מ כדאמרן והיכא דאתו בתרי ואמרו אנן אגרינן מיניה ודרנן ביה תלת שנין ביממא ובליליא נמי כי מקבלינן להו היכא דנקיטי כוליה אגרא בידיהו ואמרי למאן ניתביה והוא דלא יהבו ליה אגרא למחזיק מקמי הבין מהמת האי ביתא כלל דכי האי גוונא ודאי מקבלינן להו בין טעין תובע ליתי סהדי אחריני דדרו ביה הני אגירי תלת שנין ביממא ובליליא בין לא טעין ואי לא נקיטי אגרא דכולהו תלת שני בידיהו אי נמי נקיטי כולהו אגרא בידיהו ואתברר דכבר יהבו ליה מידי מאגר דהאי ביתא למחזיק לא מקבלינן להו וצריכי לאייתויי סהדי אחריני דדרו בה הני אגירי תלת שנין ביממ' ובליליא

ואפילו היכא דליכא סהדי דדרו ביה אגירי כלל אלא איהו אמרי דיירנא ואיהו אמרי פרענא ליה אגרא למחזיק לא אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא נוגעין בעדותן הן דכיון דתקון רבנן שבועת היסת ואי אמרי לא דיירנא ביה מיחייב לאשתבועי ליה למרי ארעא כי אמרי אין דיירנא ופרענא ליה אגרא למחזיק נוגעין בעדותן הן והא דמיא להיא דאמרינן בפרק האיש מקדש גבי שמעתא דהן הן שלוחיו והן הן עדיו וכן בגירושין וכן בדיני ממונות דמיגו דיכלי למימר אהדרינהו ללוה יכלי למימר מזרקיה למלוה ואשיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת היסת משתבעי שלוחין דיהבינן ליה למלוה ומשתבע איהו דלא שקל ופרע ליה לוה למלוי אמאי כיון דאי אמרי אהדרינהי ללוה מיחייבי שבועת היסת השתא דאמרי דיהבוה למלוה נוגעין בעדותן הן דלמפטר נפשייהו משבועת קאתו ואף זו כיוצא בה ואפי' היכא דנקיטי כולי אגרא בידייהו ואמרי למתן ניתביה ולא אתברר דכבר יהבו ליה מידי מאגרא דהאי ביתא למחזיק הני מילי בשאר אינשי דלאו מרוכלין המחזירין בעיירות וכיוצא בהן אבל היכא דהוו הני אגירי מרוכלין המחזירין בעיירות דרגילי למשהא בר מביתיהו כמה יומי וכמה לילוותא והוא הדין בשאר אינשי דרגילין למיהך תדירא בעיירות וכיוצא בהן כרוכלין המחזירין בעיירות דמו ולא מקבלינן לה לסהדותא לידהו עד דמייתו סהדי אחריני דדרו בה תלת שנין ביממא ובליליא ואפילו הכי אהניא לן סהדותא דהני אגירי לאסהודי דאגרי מיניה וכי דיירי ביה מחמתיה דהאי מחזיק קא דיירי ביה דאי לאו הכי לא קימא ליה חזקה והיינו טעמא דמקבלינן לה לסהדותיהו בהא מילתא ולא מקבלינן לסהדותיהו ביממא ובליליא משום דגבי סהדותא דיממא ולילא איכא למימר דנוגעין בעדותן הן דלא דירי בה ביממא ולילא והאי דמסהדי הכי לאוקומה בידא דמחזיק קא בעו דלא לימא להו הבו ליה אגר ביתא זימנא אחריתי לתובע אבל גבי סהדותא דאגרנן מיניה ודאי ליכא למחשדינהו דמה נפקא אי יהבו ליה אגרא למחזיק לא סגיא דלא אגרי מיניה דאי לאו הכי לא הוו יהבי ליה אגרא לדיליה ואי לא יהבו ליה אגרא למחזיק לאו נוגעין בעדותן הן דאי נמי מוקמינן ליה לביתא בידא דהאי תובע לית ליה פסידא לדידהו ואמטול הכי מהימנינן להו דאגרי מיני' דהאי מחזיק ועוד דכיון דמייתו סהדי דדרו ביה תלת שנין ביממא ובליליא מגו דאי בעו אמרי לקוחה היא בידינו כי אמרי דמחמתי' דהאי מחזיק קא דיירי בה מהימני: ברס צריך את למידע דכי בעינן סהדי דמסהדי דדר ביה האי מחזיק אי נמי אגירי דאגרי מיניה ביממא ובליליא הני מילי בבתים וחנויות דעבידי דרגילי למידר בהו ביממא ובליליא אבל בתים וחנויות דלא עבידי אלא ליממא לא צריך לאייתויי סהדי אלא ליממי בלחוד דהא מורה רב הונא בחנואתא דמחוזא דליממא עבידן ללילא לא עבידן והוא הדין היכא דעבידן ללילא בלחוד דלא צריך לאיתויי סהדי אלא ללילותא בלחוד דהוה ליה כדבר שאין עושה פירות תדיר וכי תימא אי הכי גבי רוכלין המחזירין בעיירות לימא הא אחזיק כדמחזקי רוכלין מי דמי גבי חנואתא דמחוזא וכיוצא בהן דלא עבידן אלא ליממא בלחוד כיון דהוא מידי דקא מחזקינן השתא בגויה לא עביד אלא לזמן ידוע השתא דכולי עלמא נמי לא עבידי למידר ביה אלא ביממא והא אחזיק כדמחזקי אינשי והלו רוכלין המחזירין בעיירות כיון דהאי ביתא ליממא ולילא עביד וכולי עלמא נמי עבידי דדיירי ביה וכיוצא בו ביממא ובליליא אע"ג דהני רוכלין לא רגילי בהכין על כרחיך הא לא אחזוק כדמחזקי רובא דאינשי ועוד דביתא גופיה דבר שעושה פירות תדיר הוא ולא קימא ביה חזקה עד דדיירי ביה ג"ש שנים מיום ליום ביממא ובליליא ועיקר טעמא דמילתא דאי דאיר ביה ביממא ולא דאיר ביה בליליא אי נמי איפכא איכא למימר דילמא כי שמע הרי ביתא דנחית אינים אחרינא לביתיה אתא או שדר לביתיה למהוי מאן קא דייר ביה ואיקרי דאתא בההוא יומא או בההוא ליליא דלא הוה דאיר ביה הדין מחזיק וכיון דלא אשתכח ביה אינים סבר איקרויי בעלמא הוא דדיירי ביה ושמכא דעתיה דלא נחית לגויה מאן דאיכא בעתיה לאחזוקי בגויה ולא אצטריך למחויי ביה ואמטול הכי לא קימא ליה חזקה:

דף מ"ב ע"ב

גמ' רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בשותפותא מישתמשא בה שנה ראשונה שלישית וחמישית ואישתמשא בה שנייה רביעית ושישית לסוף נפק ערער עילויהו אתו לקמיה דרבא אמר להו אתו מ"ט עבדיתו הכי לאשתמושי בה בסירוגין כי היכי דלא תחזקו אהדדי לעלמא נמי לא הוי חזקה דמלכי האי תובע לתימר כיון דחזאי דכל חד מיניהו לא אשתמש בה ג"ש שנים רצופות לא מחאי דאמינא כל חד מיניהו כי אשתמש בה בתיה בתורת ערבי הוה משתמש בה משום דלא הוה ידענא דשותפי הויתון בגוה

ומ"ט דכל כה"ג אע"ג דליכא סהדי דשותפי הוו לא מחזקי אהדדי דבעינן רצופות וליכא וה"ה לעלמא דלא הויא חזקה והני מילי דלא כתוב איטרא והיינו שטר זביני דזבנוה בהדי אהדדי אי נמי שטר שותפותא אבל כתוב איטרא קלא אית לה ומידע ידע האי ערער דשותפי הוו וכל חד מיניהו כי אשתמש בה מילתא דחבריה אשתמש נה והוה ליה כמאן דאשתמש בה תרויהו ג"ש שנים רצופות ודמיא להיא דתניא לקמן שלשה לקוחות מצטרפין אמר רב וכלן בשטר הלכך היכא דעבוד איטרא אע"ג דאשתמשו בה בסירוגין ולא אשתמשו בה בין תרויהו טפי מתלת שני קימא להו חזקה לעלמא דומיא דשלשה לקוחות וכן הלכה

גמ' ואשכחינן נמי מינה דהא דקי"ל דשותפין אין מחזיקין זה על זה במידי דלית בה דין חלוקה דוקא היכא דאיכא סהדי דשותפי נינהו בהאי מידעם דקא בעי חד מיניהו לאחזוקי ביה אחבריה אבל היכא דליכא סהדי ולא ראיה כלל בשותפותא דידהו אע"ג דמודי האי מחזיק דשותפי הוו בגויה מעיקרא מיהו קא טעין חזרתי ולקחתיו ממנו מהימן בהפה שאסר הוא הפה שהתיר ומגו דאי בעי אמר מעולם לא הוה ליה לחבראי חולקא בגוה בהדאי כי אמר אין הוה ליה חולקא והדר זבניה נהלאי מהימן ודייקינן לה להא מילתא מדאמר להו רבא מאי טעמא עבדיתו הכי כי היכי דלא תחזקו אהדדי מכלל דאי הוה משתמש בה חד מינייהו ג"ש שנים רצופות הוה קימא ליה חזקה ואמאי והא שותפין נינהו ומידי דלית ביה דין חלוקה הוא אלא משום דלא הויא להו ראיה דשותפי הוו כדבירנא

גמ' אמר רבא אכלה כולה חוץ מבית רובע אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא דבר זריעה הוא אבל לאו בר זריעה הוא לא קני ליה אגב ארעא מותקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה כולמא במאי קני ליה אלא באוקומי ביה חיותא ומשטח ביה פירי הכא נמי איבעי ליה לאוקומי ביה חיותא ומשטח ביה פירי כלומ' או האי או האי ואי לא עבד חד מינייהו אע"ג דלאו זריעה הוא לא מיקני אגב ארעא והני מילי בחזקה שיש עמה

טענה אבל חזקה שאין עמה טענה כגון כשל גדר פרץ כל שהו א"כ כיון שהשיבה מכוש אחד קנה כולה ודוקא במסויימת במצריה כדבעינן למימר קמן תדע דהא רבא לא איירי הכא אלא בחזקה שיש עמה טענה מדקאמר אכלה כולה חוץ מבית רובע קנה כולה חוץ מבית רובע ואי בחזקה שאין עמה טענה כי אכלה כולה נמי מי קאני מידי והא קי"ל דאכילת פירות בנכסי הגר לא קנה ודינא לנכסי חברו בחזקה שאין עמה טענה כדינא דנכסי הגר דאמי וכבר ברירנא בהאי פירקא בדוכתא גבי מתני' דברים שיש להן חזקה ושמעי'מינה דמידי דלאו בר זריעה לא מקני אלא באוקומי ביה חיותא אי נמי במשטח ביה פירי :

כח ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתה ודרי ביה שני

חזקה א"ל תובע אנא בשכוני גואי הואי ולא הוה ידענא דאת נחית לגו ביתאי דאי ימאי אתא לקמיה דרב נחמן א"ל זיל בריר אבילתך כלומר זיל איתי סהדי דהוה האי מוכר בהדך במתא חד יומא הכי תלת שני דחזקה כי היכי דתהוי אכילתך אכילה דקימא לה חזקה דבשעת חירוס קאי דקי"ל דבשעת חירום צריך שיהא עמו במדינה דתנן שלש ארצות לחזקה כו'אינה חזקה עד שיהא עמו במדינה ואוקימנא בשעת חירום דאי לא הוי בהדיה במאתא מצי אמר ליה לא הוה ידענא דאת נחית לגו ביתאי דאימאי פברירנא במתני'א"ל רבא דינא הכי המוציא מחבירו עליו הראיה ותובע בעי איתויי ראיה דכולהו תלת שני בשכוני גואי האי וקי"ל כרב נחמן דרבא בהאי מעשה תלמיד הוה יתיב קמיה דרב נחמן ואין הלכה כתלמיד במקום הרב והני מילי בשעת חירום ומאי דדמי ליה אבל שלא בשעת חירום אע"ג דלא הוה מאריה דביתא במאתא כמי הויא חזקה דקי"ל מחאה שלא בפניו הויא מחאה דחברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ומהאי טעמא גופיה קימא לן דחזקה שלא בפניו הויא חזקה כדבעינן למימר קמן וש"מ דלא מצי אמר ליה איתי ראיה דהוית בהדאי בחדא מאתא כי היכי דלית' דההוא יומא זבינתה מינאי דמצי אמר ליה הא כמה שני מקמי הכי שני חזקה זבינתה מינך ועוד אימור מילי מסר אי נמי זכי ליה על ידי אחר אי נמי שוי שליח לזבונה לארעיה ואפי' היכא דטעין מינך זבינתא ביומא פלן לא מחייבינן ליה לאייתויי ראיה דהוה ההוא יומא בהדי דמיגו דאי בעי אמר ביומא אחרינא הואי בהדך אי נמי מילך מסרת כי אמר דהאי יומא הוינא בהדך וזבינתה מינך כיון דליכא סהדי דמכחשי ליה מהימן והכי מילי היכא דהויא ליה לתובע ראיה דהאי ארעא דידיה הואי אלא כתבא הוא דמוקי ליה דדידך הואי וזבינתה מינך אע"ג דלית ליה שני חזקה כמי מהימן דתנן בכתובות פרק שני ומודי רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו של אביך היה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ודיקינן עלה וליתני ומודי רבי יהושע באומר לחבירו שדה זו שלך היתה ולקחתיה ממך נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ומפרקי' משום דקא בעי למתנא סיפא ואם יש עדים שהיא שלו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן היכי דמי אי דאכלה שני חזקה אמאי לא מהימן ואי דלא אכלה שני חזקה פשיטא דלא מהימן ומדלא קשיא ליה אלא סיפא מכלל דרישא הוה ניחא ליה דליתני שדה זו שלך היתה ולקחתיה ממך נאמן ואף ע"ג דלא אכלה שני חזקה שהפה שאסר הוא הפה שהתיר

כט ורמי רבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב נחמן דההוא דאמר ליה לחבריה נכסי דבי בר

סיסין מזבינגא לך הואי ההיא ארעא דהוה מיקריא דבי בר סיסין א"ל מוכר ללוקח האי לאו דבי בר סיסין היא ואיקרויי הוא דמיקרייא דבי בר סיסין אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידא דלוקח א"ל רבא דינא הכי המוציא מחבירו ע"ה קשיא דרבא אדרבא קשיא דר"נ אדרב נחמן כמי לא קשיא התם כיון דכ"ע קרו לה דבי סיסין והוא אמר לאו דבי סיסין היא עליה דידיה רמיא לגלויי דלאו דבי סיסין הכא לא יהא אלא דנקיט שטרא בידיה מי לא אמרינן ליה קיים שטריך וקום בנכסי'כלומר הכא גבי מעשה דבי דשכוני גואי לא יהא אלא דנקיט לוקח שטרא בידיה מי לא אמרי'ליה קיים שטרך וקום בנכסיך השתא נמי דאתי מכח חזקה עליה רמיא לברורי כולהו אנפי דצריכי לה לחזקה כי היכי דתהוי חזקה דידיה חזקה מעלייתא דאי לאו הכי הוה ליה כמאן דנקיט שטרא בידיה ולא יכיל לקיומי' וקי"ל כרב נחמן בתרויהו ושמעינן מינה דמאן דאמ' ליה לחברי'נכסי דפלניא'או ארעא פלנית' מזבינגא' לך או יהיבנא לך ואית ליה למוכר ארעא דמיקריא בההוא שמא וקא טעין דהאי לאו דפלני'היא ואי קרויי הוא דמיקרי' הכי עליה דידיה רמיא לגלויי דלאו דפלניא היא ולאו ההיא ארעא פלניתא היא

ל ושמעינן נמי מינה דמאן דאיתי סהדי דהוה מיקריא האי ארעא גבי כ"ע דידעי לה בשמא דאבוה או בשמא דמאן דאתי האי תובע מחמתיה ראיה היא לחיוביה לנתבע דנחית לה בתר הכין לאייתויי ראיה במאי דתיקום בידיה ואי לא מפקי'לה מיניה דהא הכא דלא הויא ליה להאי לוקח ראיה בהאי ארעא אלא דהוו קרו לה כולי עלמא דבי סיסין וקאמר רב נחמן דעילא בכלל זביני דכיון דכולי עלמא קרו לה דבי סיסין כמאן דאיכא סהדי דהואי דבי סיסין דמי כדבעינן לברורי קמן

לא ושמעי' נמי מינה דמאן דאתי מכח חזקה עליה דידיה רמיא לגלויי כולהו אנפא דקימ' בהו חזקה

דף ל ע"א

לב ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מינך זבינתיה ודרי ביה

שני חזקה א"ל אנא בשוקי ברחי הואי ולא הוה ידענא דאת נחית לגו ביתאי דאימאי אמר ליה והא אית לי סהדי דכל שתא הוה אתית תלתין יומין אמר ליה כל תלתין יומין בשוקאי טרידנא אמר רבא עביד איניש דטריד בשוקיה כל תלתין יומין והאי מעשה נמי לא מיתוקם אלא בשעת חירום דאע"ג דהוה אתי כל שתא ושתא ותלתין יומין איכא למימר דאגב טירדיה דהיים דילמא שהי יתר מדאי ולא יכיל למהדר לדוכתיה לא רמי אדעתיה לשיולי אביתיה וכל כי האי גוונא לא הויא חזקה עד דמתברר דהוה ידע ביה תובע דהאי מחזיק הוה נחית לביתיה אי נמי כגון דאיכא סהדי דהוה אתי אדעתא דמידר אי נמי למיטר נכסיה ולא טריד במילתא אחריתי והני מילי בשעת חירום אבל שלא בשעת חירום אע"ג דאתברר נמי דלא הוה הדין תובע בהאי מאתא אפילו חד יומא מהנך תלת שני דחזקה הויא חזקה דחברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה

לג ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מפלניא זבינתה דאמר לי

דזבנה מינך אמר ליה את לאו קא מודית דהאי ארעא דידי היא ואת לאו מינאי זבינתה א"ל אין אם כן לאו בעל דברים דידי את אמר רבא דינא קאמר ליה וקיימא לן כרבא ולא מיבעיא היכא דלית ליה לתובע סהדי דהאי ארעא דידיה היא אלא אפילו היכא דאית ליה לתובע סהדי דדידי' היא

היא אלא אפי' היכא דלית ליה לתובע סהדי דדייר היא אלא מגו אודיתיה דנתבע הוא דידעינן לה לא אמרינן בכי הא הפה שאסר הוא הפה שהתיר דכיון דמודי ליה דהאי ארעא דהאי תובע היא הוה ליה ודאי והאי דטעין דמפלניא זבינתיה דאמר לי דזבנה מינך הוה ליה ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ואיכא נוסחי דלית בהו א"ל אין אלא הכי אית בהו את לאו קא מודית דהאי ארע' דידי היא ואת מינאי לא זבינתה זיל לאו בעל דברים דידי את אמר רבא דינא קאמ' ליה וטעמא דמילת' להיין נוסח' בתראה דכיון דא"ל תובע הכי ושתק ליה נתבע שתיקה כי האי גוונא כיון דבבית דין היא כהודאה דמיא אבל היכא דטעין נתבע אנא לא ידענא דארעא דידך [הוא] אי אלא מפומיה דההוא פלניא דאמר לי דזבנא מינך בכה"ג הא ודאי אמרי הפה שאסר הוא הפה שהתיר דספק וספק הוא וכיון דלית ליה לתובע סהדי דהאי ארעא דידיה הוא דינא הוא להימוניה לנתבע ומכא תימרא דהכא בדליכא סהדי דהאי ארעא דהאי תובע היא עסקי' מדקאמר ליה את לאו קא מודית לי דהאי ארעא דידי היא דמשמע מינה דלא הויא ליה לתובע ראיה דדידיה הוא אלא מיגו אודיתיה דנתב' והני מילי היכא דלית ליה לנתבע ראיה דאכלי שני חזקה דאם כן הוה דינא דאע"ג דאית ליה לתובע ראיה דדידיה הוה אי אית ליה לנתבע ראיה דדר בה ההוא דמקמיה אפי' חד יומא מוקמינן לה בידיה ואע"ג דלא טעין טענה בריא דזבנת חד מינייהו מהאי תובע דקימא לן טוענין ליורש טוענין ללוקח כדבעינן למימר קמן ורבא נמי אית ליה האי סברא מדמבעיא לן לקמן גרשה בו מהו אמר אביי היא היא רבא אמר עביד איניש דשאיר ולא זבין מכלל דאי דר ביה אפי' רבא מודי הלכך אי אית ליה לתובע ראיה דהאי ארעא דידיה הוה אלא מחמת הודאת הנתבע חזינן אי אכלה נתבע שני חזקה ואית ליה נמי ראיה דקימא בידיה דההוא דמקמיה אפי' חד יומא אי נמי אכלה ההוא דמקמיה שני חזקה ואידי ואידי דאית ליה ראיה להאי דזבנה מהאיך דאכלה שני חזקה או דדר ביה חד יומא אע"ג דלא ידע אי זבנה ההוא דמקמיה מהאי תובע ואי לא זבנה מוקמינן לה בידא לוקח דקימא לן טוענין ליורש טוענין ללוקח וכ"ש היכא דאכלה האי לוקח שני חזקה וקא טעין קמאי דידי זבנה מינך ההוא דזבנה נהלי בתר הכין דמהימן משום מגו ואע"ג דלית ליה ראיה דזבנה מההוא דמקמיה ואע"ג דלא דר בה ההוא דמקמיה שלואי לית ליה ראיה שהי מהני אנפי דאמרן דינא הוא דמפקינן לה מיניה ומוקמינן לה בידא דתובע ואי לית ליה ראיה לתובע דדידיה היא אלא מחמת אודיתיה דנתבע דקאמר מפלניא זבינתה דאמר לי דזבנה מינך חזינן אי משמע מאודיתיה דהאי נתבע דידע דהאי ארעא דתובע הואי משגפא אחרינא דלאו מפומיה דמוכר דאמר ליה דזבניה מיניה כדאמרן ולית ליה ללוקח עידי חזקה לאוקומה לארעא בידיה לפום הכך אנפי דבדירנא ולא ראיה אחריתי מפקינן לה מיניה דהוה ליה טענת תובע ודאי ונתבע ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ואי לא משמע הכין מאודיתיה דנתבע אלא דקא טעין אנא לא ידענא דאידך הואי אלא מפומיה דההוא דזבנה נהלי והוא גופיה אמר ליה דזבנה מינך אע"ג דלא אכלה האי לוקח ולא ההוא דמקמיה שני חזקה ולית ליה נמי ראיה דזאבין מיניה הפה שאסר הוא הפה שהתיר דספק וספק הוא וספק מוציא מידי ספק כדבדירנא לעיל

לך ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מפלניא זבנתה ואכלתה שני חזקה אמר ליה פלניא גזלנא הוא אמר ליה והא אית לי סהדי דאתאי ואימלכי בך ואמרת לי זיל זבון אמר ליה

דאמרית השני נוח לי והראשון קשה ממנו אמר רבא דינא קאמר ליה ודוקא היכא דמתברר דההוא פלניא גזלנא הוא דלא קיימא ליה חזקה וכי היכי דלא קיימא ליה חזקה לדידיה מאן דזאבין מיניה נמי לא קיימא ליה חזקה כדאמרינן לקמן גבי בן גזלן דלא קימא ליה חזקה ודייקינן כתנן כאדמון דתנן השולח על הבית והוא חתום עליה עד אדמון אומר השני נוח לי והראשון קשה ממני וחכמים אומרים איבד את זכותו ואוקמא אפי' תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בחותם דקא עביד מעשה אבל דיבורא עביד איניש דמיקרי ואמר ושמעינן מינה דליתא לאה דאדמון הלא מיתמהינן עליה דרבא כמאן כאדמון ואצטריך רבא לאוקומי כשמיה אליבא דרבנן ולא קאמר אין כאדמון וסבירא לן כוותיה

גיוס'ף בשב'ט אנכי הצעיר לפי קע"ד לא זכיתי לעמוד על דעתו דעת עליון דאמאי לא הכריע נמי דלית הלכתא כאדמון מהיא דאמרינן גם להדיא בכתובות דכל מקום שאמר רשב"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו ובהא מתני' לא קתני רשב"ג רואה אני את דברי אדמון ולא מידי והתום' בד"ה אדמון אומר הכריחו כן דלי'הלכתא כאדמון משום דלא קתני רשב"ג רואה אני את דברי אדמון ועיין מ"ש התום' בדק"ח ע"ב ד"ה אדמון אומ' ודוחק לומר דכל כוונתו אינו אלא לאשמועינן דגם מהכא הדבר מוכרח דלית הלכתא כאדמון אבל לעולם דממאי דלא קתני רשב"ג רואה אני את דברי אדמון שמעינן מינה שפי'דלית הלכת'כאדמון ובעת כל"י)

ושמעינן מינה דכל היכ' דלא עביד מעשה לא איבד את זכותו אבל אי טרח ואזיל וסייעיה בזביניה אע"ג דלא חתם כיון דעבד מעשה איבד את זכותו

יוס'ף בשב'ט מזה נלע"ד להביא ראיה למ"ש מהרא"ח ז"ל ח"ב סימן מ"ב דכי היכי דבחתם בעד דאיבד זכותו דה"ה נמי היכא שנעשה המערער סרסור דאיבד זכותו והמבי"ט ח"א סימן רי"ד כתב דכל היכא שנעשה סרסור עדיף טפי מהיכא דחתם י"ש וע' בתשובות מהר"י באסאן ז"ל סי' ק"ב ולהרב פמ"א ח"א סימן ל"ב וע' מ"ש הגאון המחבר בפרקין סימן ס"ה ואי הודה בפני עדים אי חשיבה כחתימה ואיבד זכותו או לא כתב הריטב"א בשיטתו למכילתין וז"ל התם בחתום כו' אומר מורי לא מפני מעשה החתימה אלא שהדבר נגמר בזה וה"ה לעדות ע"פ או אם נכנס ערב או קבלן ודוקא בעורר על גופו של שדה אבל לא הפסיד שעבוד חוב בכך ואפילו היה לו אפותיקי ואפי' לא היה יודע לו נכסים אחרים דהא מוף סוף דידיה הוא מזבין ותם חוב נפרע במעות ולא הו"ל איבך לוה רשע ולא ישלם עכ"ל • הובאו דבריו בקיצור בש'מורה לדק סי' קמ"ז ובת' הפמ"א סי' הג"ן הרי להדיא שכ' דהודא'בפני עדים ושיב' כהחתימה וכן מוכח להדי' ממאי דאית' בפרקין דמ"ג ע"ב עלה דההיא דמכר לו שדה אין מעיד לו עליה ומוקי לה בראובן שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי דלא ליזיל שמעון • לאסהודי ליה ללוי דניחא ליה דהדרא ופריך וכיון דאסהיד ליה דלוי היא היכי הדר מפיק לה מיניה ותני דאמר ידענא דהאי ארעא דלאו דיהודה היא יע"ש דש"מ דדוקא היכא דמעיד דהאי קרקע לאו דיהודה היא אז יכול להוציאה מיד לוי אבל אם מעיד דהאי קרקע הוי מלוי כיון שהודה איבד זכותו כי היכי דאמרינן דכשחתם בעד דאיבד זכותו ה"נ כשהודה בפני עדים וכ"כ הריב"ה בא"הת סי' ז"ל ופסקו מור"ם מ"ק וכ"כ הגאון המחבר זלה"ה בפרקין סימן קל"ט וכן מצאתי ראיתי להריטב"א גופיה בחידושיו לדמ"ג שכתב וז"ל דניחא ליה דהדרא כו' בלומר אולי ניחא ליה דתיקום

שיד לוי כי היכי דהדרא היום או מחר בעדי גזלניה לו על ראובן ופרכינן דכיון דאסהיד לו דלוי היא במאי מפיק לה היניה פירוש דקס"ד דהוה מסהיד שהיא של לוי והודאה בע"ד מק' עדים דמי ועדות ע"פ כעדות בשטר הוא כדכתי' לעיל דהא כתי מעשה הוא ומהכא שמעינן לה שכיר דאי לא הדר ומפיק לה מלוי אלא ודאי כדאמרן עכ"ל

ועפ"ז לא זכיתי להבין דעת הגאון מהרימ"ט זלה"ה בשאלות סימן י"ח שכתב וז"ל כן דעתי נוטה דבהודאה לא שייך לו'טעמא דהשני נוח לי כו' ואע"ג דטעמ' דמסתבר הוא יש לי להביא ראיה מדברי התוס' בפרק שני דייני גזרות ד"ה ארמון אומר כו'וז"ל אע"ג דהלכה כחכמים דאמרי איבד זכותו ל"ת הא דמפקינן בפרק חזקת הבתים עלה ההיא דמכר את השדה כו' דשאני התם דהכא דלא הו"ל לחתום ולעשות דבר הנראה הודאה אבל התם לאו הודאה היא ע"כ והשתא אמאי לא תירצו בתוספות מה שתירצו התם בפרק חזקת הבתים דיבורא עביד איניש דמיקרי ואמר מעשה דחתימה לא עביד אלא שבאו להודיענו דהאי דמסהיד ללוי חשיבא הודאה טפי ממעשה :

ולפקע"ד תמהני כי מאחר דעינו היפה לפה והביט ההיא דפרק חזקת דהביאו התוס' ולה"ה אמאי לא הביא ראיה לדבריו מסתמא דתלמודא דמפורש יוצא להדיא דכל היכא דהודה בפני עדים דאיבד זכותו וכדאמרן

הן אמת כי מדברי התוס' מוכח דס"ל דהודאה בפני עדים עדיפא טפי מעיכא דחתם עצמו בעד ואפשר דמש"ה הביא הרב ז"ל מדברי התוס' ז"ל : אלא אי קשיא הא קשיא במ"ש עוד והשתא אמאי לא תירצו התוס' מה שתירצו התם בפרק חזקת דהיכי הוו מצו לתרוצי בהכין דהא הא דאמרינן דיבורא עביד איניש דמיקרי ואמר ה"ד שלא בפני עדים אז הוא דאמרינן שלא איבד זכותו לא כן כשהודה בפני עדים אזי איבד זכותו והכא בהא דר' שגזל שדה מש' איירי שהודה בפני עדים דלאו דיאודה היא וכעת לא מצאתי ישוב ועל פי מה שחילק הריטב"א ז"ל דדוקא בעורר על גופו של שדה הוא דאיבד זכותו מה שא"כ בשעבוד חוב וכ"כ דס"ל להריב"ש בסי' רמ"ד יתבארו היטב דברי מרן הב"י בח"המ סי' קי"א כי על מה שפסק הריב"ה לוה שמכר נכסיו וחתם המלוה על שטר המכירה לא הפסיד בשביל זה זכותו וטורף מהלקוחות שיוכל לומר הא' נוח לי והשני קשה הימנו כתב מרן הב"י ואע"ג דאין הלכה כארמון איכא למימר דבלוה כ"ע מודו יע"ש ולא ביאר לן מה חילוק איכא בין עורר ללוה ועיין מה שכתב מהרש"ך בח"מ סימן ק"ט דנפי קע"ד הרואה יראה שיש לכדד בדבריו ואולם ע"פ דברי הריטב"א ז"ל יתבארו דבריו על נכון וטמ"ש הגאון מרן זקני רבי' המאסף בסי' קי"א ודוק)

דה ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מפלניא זבינתה ואכלתה שני חזקה א"ל והא אית לי סהדי דאתית לגבאי באורת' ואמרת לי זבנה נהלי ואי דידך היא למה לך למזבנה מינאי אמר ליה דאמינא אזבון דינאי אמר רבא עביד איניש דזבין דיניה וקימא לן כרבא דלא בטלה זכותיה דאיניש בהכי (יוסף בשב"ט כתב מהרש"ל ז"ל בחו"מ סימן רל"ד ופי' שכ"ד וז"ל שוב טען מי שרצה לטעון בשביל היתומים שהרי היה פורע המחזיק השני דמי השכירות מידי חודש בחדשו ואם היה שלא היה ליתום חזקה איך היה פורע האמת שטענת זאת היתה טענה אם ההפרש היה ביניהם שזה היה אומר החזקה שלי וזה היה אומר לא היה שלך אלא שלי היתה מעולם ועכ"ז היה מקום לחלק והיה צריך לדקדק אבל בנ"ד אין הכחש ביניהם אלא שזה אומ' שהגות זה שלי היתה אבל הב' אומר נאבדה חזקתך כו' ואתה רוצה לחזור ולהחזיק בה מכח שאני הייתי נותן לך השכירות' אני אומר לזה ג' טענות א' שלא הייתי רוצה לאבד ומני כו' ולא לילך במחלוקת כו' נראה בעיני שטעמות ש'הזקות' כראי מוצק הטענה הא'אמרי' בפ' ח"ה ההוא דאמר ליה לחבריה כו' אמינא איזבון דינאי א"ר עביד איניש דזבין דיניה כו' הא קמן שאע"פ שיש לו זכות בדבר א' בלא ש' כדי שלא להלוך בדין רוצה להוליא מעות ואינו הושם כו' א"כ נתבארה טענה הא' שהיא יפה מאד ומה גם עתה שלא היה נותן אלא דבר מועט עכ"ל יע"ש

והנה במ"ש להיכא דאיכא הפרש ביניהם שזה אומ' החזקה שלי וזה אומ'החזקה שלי וראיה לדבר שהיה פורע השכירו' לטענת' טענה זו דהיה מקום לחלק ושהיה צריך לדקדק כלע"ד דזוכה המחזיק הא'בטענתו ממ"ש המרדכי סוף פ' חזקת וז"ל אי דלי ליה כנא דפירי פירש ר"ח כו' מכאן פסק מוהר"ס על אודות שמעון שיש עדים שביקש מראובן שהיה מתיר לו הישוב שנה א"כ הודה שאין לו כח ישוב או שמחל לו כח הישוב כו' דאי היה לו חזקה בישוב לא היה מבקש ממנו להתיר לו יע"ש הרי להדיא שכתב דכשטען ראובן שש' ביקש ממנו שיתיר לו חזקת הישוב דטענה זו טענה וחזקת הישוב אינו אלא לר' וא"כ כ"ש בנדון מהרשד"ס ז"ל דהמחזיק הב' היה פורע השכירות להמחזיק הא' דפשיטא ופשיטא דאין למחזיק הב' שום חזקה דא"א דהחזקה היתה שלו לא היה פורע לו השכירות וכן ראיתי למור"ס זלה"ה בסימן קמ"ב שהביא להלכה דינו של מוהר"ס ז"ל וכתב וה"ה אם שכרו ממנו י"ש ואין לדחות ולומר דע"כ ל"ק המרדכי דזוכה ראובן בחזקתו בטענת שביקש ממנו שמעון שיתיר לו החזקה אלא דוקא היכא דטוען ראובן אתה נתת לי או מחלת לי וראיה לדבר שבקשת ממני שיתיר לך החזקה וכמו שכן מצאתי ראיתי למוהר"ס גופיה בתשובות הקררות סימן ו' שאחר שכתב כל הלשון כמו שהביאו המרדכי בשמו כ' וז"ל וא"ת והלא ראובן אינו טוען שקנאו מאיתו וי"ל שהוא אומר שמחל לו כח ישובו אחרי שטוען שא"ל תחילה יש לי ישוב אחר ואיני צריך לשוב שם עוד ויש בלשון הזה לשון מחילה כו' יע"ש הרי להדיא דדוקא היכא דטען שמעון לראובן אתה מחלת לי וטוען כמי שביקש ממנו שיתיר לו הישוב אז הוא דפסק מוהר"ס ז"ל דהחזקה לראובן הא לאו הכי אלא שכל מה שטוען ראובן אינו אלא שביקש ממנו שיתיר לו הישוב אה"נ דמודה מוהר"ס ז"ל דלא זכה ראובן בטענה זו הא לא איריא דהלא עיניך הרואות למוהר"י קולון ז"ל שורש קי"ח הביאו הגאון מרן זקני רבינו המאסף ז"ל בסי' קכ"ו והנהב"י אות כ"ה שהביא לשון המרדכי ותשובת מהר"ס הנזכרת וכת' וז"ל אמנם נראה שהמרדכי ז"ל ס"ל דאפילו שלא היה אומ'שמעון שיש לו ישוב אחר מ"מ במה שביקש ממנו להתיר לו הישוב דיי דאי לא תימא הכי לא היה לו לדלג סיומא דמילת'שהוסי' בקובץ התשובות מאחר שעיקר הדין תלוי ביה א"ו דס"ל למרדכי מס'דכפשיה דמאחר שיש עדים שש'ביקש ממנו להתיר לו הישוב דבלא שום טענה אחרת אית לן למימר שש' הודה שאין לו כח בישוב או שמכר לו כדמשמע פשטא דמילתא שהביא המרדכי בשם מוהר"ס ז"ל עכ"ל הרי להדיא דס"ל להמרדכי ז"ל דאע"ג דלא קא טעין אלא שביקש ממנו שמעון להתיר לו דזוכה ראובן בחזקתו וכן מוכח להדיא דס"ל למהריק"ו ז"ל וכן מוכח דס"ל למור"ס ז"ל בסימן קמ"ב

מיהביא דברי המרדכי ז"ל בשתם וכפ"ז פשיטא דבנדון מהרש"ס ז"ל דזכה המחזיק הא' ואפי' לדעת מהר"ם ז"ל כלע"ד דבודאי דזכה המחזיק הא' שטוען בחזקה זאת שלו היתה מעולם וראיה לדבר שהיה פורע לו השכירות דהוי ממש כעין נדון דידיה

עוד יש לעמוד בדבריו דלכאורה לא זכיתי להבין דבריו והוא דכיון דאיהו גיהו קא פסיק ותני להיכא דקא בעו היתומים להחזיק מכח שהיה פורע המחזיק הב' השכירות וטוען המחזיק דמה שהיה פורע היה שלא לילך במחלוקת דזכה המחזיק בטענתו ואייתי ראיה ממאי דקי"ל עביד איניש דזבין דיניה דא"כ מ"ש מהיכא דהמחזיק הא' טוען חזקה זו שלי היתה והמחזיק הב' טוען חזקה זו שלי היתה מעולם וראיה לדבר שהיה פורע לי השכירות דכתב דטענתם טענה וי"ל דהאי והא מצי למטען המחזיק הב' דמה שהיה פורע השכירות היה שלא לילך במחלוקת דעביד איניש דזבין דיניה

ונראה לפק"ד ליישב דבריו והוא בהגיה הנא"ה מוכרחת דע"כ לא אמרינן דעביד איניש דזבין דיניה אלא דוקא בכה"ג דהיינו שראובן קנה שדה משמעון ואתא לוי ואמר ליה מאי בעית הכא שדה זו שלי היא וגזולה היא ביד שמעון ובא ראובן ונתפשר עמו בעד סך מה דבודאי לא מפני זה שנתפשר עמו נאמר דהודה ראובן שדה זו של לוי היא דמצי למיטען ראובן דמה שנתפשר היה מפני שערער עליו ושהיה צריך לילך במחלוקת בתר דינא ודיינא ומש"ה נתרצה לפטיימו בדמים בכי האי גוונא הוא דאמרי' עביד איניש דזבין דיניה • מש"כ כשראו' אית ליה שדה ולא ערעור עליו ואין מקום לחוש שיערערו וכגון ששדה זו היתה של ראובן מעולם ואז"ל ראובן מעצמו בלי שום מערער ונתפשר לתת לו לשמעון סך מה ובתר הכי בא שמעון ותבע ממנו שדה זו שלו היא וראיה לדבר שבאת אתה אלי מעצמך ונתפשרת בעד סך מה בודאי דלא מצי טעין ראובן דמה שנתפשר עמו היה כדי שלא לילך במחלוקת ולעולם שדה זו שלי היא דטעין ליה שמעון אם איתא לדבריך מי דחקך שבאת להתפשר עמי והלא מעולם לא ערערתי ולא הייתי יכול לערער כפי דבריך ומדבאתה להתפשר עמי הודית שדה זו שלי היא ובודאי דבכי האי גוונא זכה שמעון בטענתו •

וע"פ הדברים האלה יתיישבו שפיר דברי מהרש"ס דבשלמא היכא דבאים היתומים להחזיק מכח שהיה פורע להם השכירות והמחזיק הב' טוען דמה שהיה פורע היה שלא לילך בתר דינא ודייני דכ'הרב דזכה בטענתו היינו משו' דמצי למיטען המחזיק הב' שנתפחד שיערערו עליו היתומי' כיון דקרוב לודאי הוא שיערערו כיון דמעיקרא חזקה זו שלהם היתה ועכשיו שבאתי אני להחזיק בחזקתם בודאי שיערערו ואע"ג דבשעת שהייתי פורע להם השכירו' לא ערערו הו"ל כמו שכבר ערערו דקרוב לודאי הוא שיערערו ומש"ה מצי טעין דמה שהיה פורע היינו משום דעביד איניש דזבין דיניה • משא"כ כשהמחזיק הראשון טוען חזקה זו שלי היא והמחזיק הב' טוען חזקה זו שלי היתה מעולם ודאי דבכה"ג ל"מ טעין דמה שהיה פורע השכירות היה שלא לילך במחלוקת דמצי טעין המחזיק הראשון והלא כיון דאתה טוען דהחזקה זו שלך היתה מעולם לאיזה צורך היית פורע השכירות והלא מעולם לא ערערתי על שדה זו וכפי טענתך לא הייתי יכול לערער לעולם ומדהייתי פורע השכירות ודאי דהודית שחזקה זו אינה שלך ומש"ה זכה המחזיק הא' ודוק

ואולם מאי דקי"ל טובא הוא במאי דזיכה להמחזיק הב' בטענתו דמה שהיה פורע השכירות היה שלא לילך במחלוקת ומהדר הרב בזכותיה ואייתי ראיה לידיה מהא דקי"ל עביד איניש דזבין דיניה ואנא זעירא בתר דלאיכא עברא דתותיה רגלוי כלע"ד דנעלמו ממנו דברי שלושת המלכים האדירים הלא המה מוהר"ם והמרדכי ומוהרי"ק זלה"ה דכתבו דהא דאמרי' עביד איניש דזבין דיניה ה"ד היכא דאה"ל זכנה כיהלי של הקרקע כדי שלא יתרעם עוד על הקרקע אבל לא עביד איניש דזבין מגהלא אורנא דכ"ש דכשיקנה דבר מועט שיתחזק הלה בטענתו וע'להר"ב עדות ביעקב סי' וא"כ איך קאמר דטענת המחזיק הב' דמה שהיה פורע השכירות היה שלא לילך במחלוקת והלא מדברי שלושתו הרועים ינו' הרואה יראה דבכה"ג דפורע השכירות מידי חודש בחדשו לא אמרינן עביד איניש דזבין דיניה

וראיתי להרב הקדוש מוהר"י אלנאזי ז"ל בס'קהלת יעקב שכ' וז"ל ומדברי מהרש"ס ז"ל בסי' שכ"ד יש לדקדק דלא אמרינן עביד איניש דזבין דיניה אלא בדבר מועט לא בהרבה יותר משוויו ע"ש • ואנכי רכעיר לא זכיתי להבין מאי קאמ'ומהיכן דקדק כן ואדרבא אי בעינא לדיוקי כלפי לייא משמע ממאי דקאמר ומה גם עתה שלא היה נותן אלא דבר מועט דמשמע מדבריו דהא דקי"ל דעביד איניש דזבין דיניה היינו אפילו בשוויו או ביותר משוויו ועיין בדברי רשב"ס ודוק

לו ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה מפלניא זבינתה ואכלת שני חזקה אמר ליה והא נקיטנא שטרא דזבינא לי מיניה הא ארבע שני אמר ליה מי סברת שני חזקה תלת שני קאמינא שני חזקה טובא קאמינא אמר רבא עביד איניש דקרי לשני טובא שני חזקה דשני דקיימא ליה חזקה בגויה קאמר ליה ואכתי בטענתיה קמייתא קאי וכל שכן היכא דאמר ליה מי סברת תלת שני דבתר זביני דידך קאמינ' אנא תלת שני דמקמי זביני דידך קאמינא דלא קא הדר ביה מטענתיה קמייתא כלל אלא רבא נפוס טענתיה דמחזיק הוא דאצטריכא ליה דאפי' לטענתיה דמחזיק דאכלה שני חזקה טובא מיניהו מקמי זביניה דתובע ומיניה בתר הכין טוען וחוזר וטוען דעביד איניש דקרי לשני טובא שני חזק'ואדא טענה היא וה"מ דאכלה שבע שני דהא בתלת שני קמייתא דמקמי זביני דמרי שטרא בלחוד הוא דקיימא ליה חזקה דאלו הנך בתרייתא כיון דליכא ראיה דאכלינהי מחזיק אחריני לא איכפת לן בגוייהו בין אכלינהי האי מחזיק בין לא אכלינהי אלא לטענתיה דמחזיק קאמרי דהכי מילי היכא דטעין דאכלה שבע שני ואע"ג דלא מייתי ראיה אלא בתלת שני קמייתא דכיון דתרויהו מכח חד מוכר קאתו כי היכי דמהניא ליה למחזיק האי חזקה דתלת שני קמייתא גבי מוכר גופיה דהא איכא בהדה טענת בריא הם הכי נמי מהניא גבי מארי שטרא דזבין מיניה בתר חזקתיה דמחזיק דכי זבין ליה למארי שטרא בתר הכי מידי דלאו דידיה זבין ליה אבל טעין דאכלה שית אין לך מחאה גדולה מזו ולא קיימא ליה חזקה אמוכר דהא מקמי דמלו ליה לדיליה תלת שנין זבנה מוכר לאחרינא ואין לך מחאה גדולה מזו ואף על גב דלא מחי בהנך תלת שני בתרייתא דאכלה באפי לוקח לא הוי חזקה ולא תימא הני מילי לטעמיה דרבי יוחנן דאמר כיון שמיחה פעם ראשונה שוב אינו צריך אלא אפילו לריש לקיש דאמר צריך למחות בסוף כל שלש ושלש בכי הא מודה

דכיון

דלא קא טעין דזבנה מהאי לוקח שני אלא מבעלים הראשונים
קא טעין לא מהנו ליה הני שלש שנים דאכלה בפני לוקח
אלא היכא דאכלה מקצת חזקה בפני בעלים הראשונים
דקא טעין דזבן מיניהו מקמיה דזבניה ללוקח
כדאמרינן לקמן בפרקין גבי אשת איש צריכה למחו' באחד
ואוקימנא כגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש
שנים לאחר מיתת הבעל דמגו דאי בעי אמר מינך
זבינתה פי' אמר לה את זבינתה כהליה ואנא זבינתה מיניה
מהימן והאי תיסגי ליה בשלש שנים דלאחר מיתת הבעל
אלא לאו ש"מ דכיון דלא טעין דזבן איהו אלא מבעל לא
מהני ליה מגו להימני אא היכא דאכל מקצת חזקה בפני
הבעל דקא טעין דזבן מיניה דאי לאו הכי לא הויא חזקה
דידיה כחזקה שאין עמה טענה ומידי דהוה נמי אהיכא
דאכלה שני חזקה בפני הבן וקא טעין דזבנה אבוה דאי
לא אכלה מקצת שני חזקה בחיי האב לא מהימן כדברירנא
לקמן גבי שמעתא דאשת איש הכא נמי כיון דלא טעין
דזבנה מלוקח אלא מבעלים הראשונים מקמי זביני' דהאי
לוקח לא מהניא ליה האי חזקה דאכלה בתר דזבניה
ללוקח אלא היכא דאכלה מקצת חזקה בפני בעלים
הראשונים דהיינו מקמי זביניה דהך לוקח ובדין הוא דאלו
לא זבנוה בעלים הראשונים למרי שטרא להאי ארעא
בפני עצמה אלא בכלל כל שדותיו מתם הוה קימא ליה
חזקה למחזיק כנוה בשני חזקה דאכלה מקצתן בפני בעלי'
הראשונים ומקצתן בפני הלוקח כדאמרינן גבי אכלה
בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני הלוקח שנה אלא
כיון דזבנה בעלים הראשונים להך לוקח שני מקמי דאלים
ליה שני חזקה למחזיק אשתכח דהך אכילה דאכלה בפני
בעלים הראשונים כמאן דליתא דמיא דכיון דזבנה אין לך
מחאה גדולה מזו וכמאן דלא אכלה מקצת חזקה בפני
בעלים הראשונים דקא טעין דזבן מיניהו דמי ולא אמרינן
מגו דאי בעי אמר ליה ללוקח מינך זבינתה ואכלה שני
חזקה כי אמ' מבעלים הראשונים זבינתה מקמיה זביניה
דידך מהימן דהא ברירנא מיהא שמעתא דאשת איש לא
מהני מגו בהא מילתא אלא היכא דאכלה מקצת חזקת
באפי ההוא דקא אתי מחמתיה דאי לאו הכי הויא לה
חזקה דידיה כחזקה שאין עמה טענה דלא מהני בה מגו
והאי אע"ג דאכלה מקצת שני חזקה בפני בעלים הראשו'
כיון דהוה בהדה מחאה לאו אכילה דמהניא גביה חזקה
כיצד הני מילי היכא דאית ליה ראיה למרי שטרא דהאי
ארעא דידיה דהאי מוכר דאתו תרויהו מחמתיה הואי
אבל היכא דלית לה ראיה בהכי אע"ג דלית ליה ראיה
למחזיק דאכלה מוקימנא לה בידיה דמגו דאי בעי
אמר של אבותי דפלניא זבינתה מיניה דהואי פלניא
דאתי מחמתיה מקמי שטרא דידך מהימן כדברירנא לעיל
בשמעתא דשכוני גואי משוגיא דכתובות

ל"ן זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי הא'
איתי סהדי דאכלתיה היא והאי איתי סהדי
דאכלי שני חזקה אמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמר מינך
זבינת ואכלת שני חזקה א"ל אביי מ"ל לשקר במקו' עדי'
לא אמרי' והלכתא כאביי דסוגיי' דגמרא כותיה ולא אמרינן
מה לי לשקר במקום דאיכא עדים דמכחשי ליה דלא אלים
מה לי לשקר להימוניה לדידי' דקא טעין של אבותי ולאכחושי
סהדי דקא מסהדי דאבהתיה דהאיך היא ועוד דרבא נמי
קאי לקמן כותיה אלא מיהו הני מילי היכא דלית ליה ראיה
למחזיק דדיירי בה אבהתיה חד יומא דכל כמה דלא הדר
טעין מחזיק טענת ברייא דלא מכחשי לה סהדי לא טענינן
אנן אלא הויא לה חזקה דידיה כחזקה שאין עמה טענה

ואי משום דקא טעין של אבותי לאו טענה היא דהא איכא
סהדי דמכחשי ליה אבל היכא דאית לה ראיה למחזי' דדיירי
בה אבהתיה חד יומא אע"ג דלא טעין איהו של אבותי
שלקחוה מאבותיך טענינן ליה אנן והיינו דתנן והבא מחמת
ירושה אינו צריך טענה הא ראיה דדר בה ההוא דמקמי חד
יומא בעי וכיון דלא בעי טענה אע"ג דטעין מעיקרא של
אבותי ולא של אבותיך ואשתמוה שהרי לא תפקע זכותיה
בהכי דהא לאו בטענה דידיה תליא אלא בחזקה דידיה
ודירה דאבוה הוא דתליא והויא טענה דטעין כמאן דלא
טעין לה דמי ודיכא הוא דטענינן ליה אנן דילמא אבוה
מאבהתיה דתובע הוא דזבנה ואיהו הוא דלא ידע דהא
כל היכא דקי"ל טוענין ליורש מטעמ' דלא ידע במילי דמוריש
הוא דטענינן ליה והוא דדר בה אבוה חד יומא והיא
דאמרינן לקמ' ומודו נהרדעאי היכא דאמר ליה של אבותי
שלקחוה מאבותיך דטוען וחוזר וטוען דש"מ דאע"ג דלא דר
בה ההוא דמקמי חד יומא נמי קי"ל חזקה דהא אשמעתא
דזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי דאיפליגו בה רבא
ואביי קאי ועוד דאי אית ליה ראיה דדר בה אבוה אפי' חד
יומא לימ' לי עד דטעין איהו כי לא טעין איהו נמי טענינן
ליה אנן אלא על כרחיך בדלית ליה ראיה קאי התם כגון
דקא טעין מחזיק קמאי דידיה זבניה אבהתי מאבהתך
דכי האי גוונא ודאי כולי עלמא מודו דלא צריך ראיה דדר
בה אבוה אפי' חד יומא מגו דאי בעי אמר אנא זבינתה
מינך כדאיתא בהדיא בפירקי' לקמן דאע"ג דהכא גבי זה
אומר של אבותי נמי בדקאי בטענת ברייא קאי דאי לאו
הכי לדברי הכל לא הוה מייך בה מה לי לשקר דאמני הכא
דמתחלה ועד סוף של אבותי סתמא קאמר וכיון דתובע
קאמר של אבותי וכי אייתי תובע סהדי דאבהתיה היא לא
פריש לה נתבע לטענתיה באנפא דלא מכחשי לה סהדי
מוכחא מילתא דמעיקרא של אבותי ולא של אבותיך קאמר
וכיון דאזהידו ליה סהדי לתובע דאבהתיה היא הוה ליה
מה לי לשקר במקום עדים ולא אמרינן דילמא של אבותי
שלקחוה מאבותיך קאמר דכי טענינן ליה ליורש מילתא דלא
טעין לה איהו הני מילי היכא דאית ליה ראיה דדרו בה או
אשתמש ביה אבהתי חד יומא דאיכא למימר דילמא ההוא
יומא זבניה מהאי תובע או מאבהתיה והאי כיון דלית ליה
ראיה בהכי לא טענינן ליה אנן דאפי' איהו גופיה היכא
דהדר טעין בטענת שמא של אבותי שלקחוה מאבותיך לא
מקבלינן ליה מיניה דאי משום דיכא דיורש כיון דלית ליה
סהדי דדרו בה אבהתיה חד יומא לא מקבלינן ליה מיניה ואי
משום מה לי לשקר בטענת שמא לא אמרי' דעקר טעמא
דמה לי לשקר להימוניה לטוען הוא דמהני ואי בטענת שמא
היכי מהני להימוני' השתא איהו לא ידע אנן ניקום ונהימניה
וכיון דאילו טעין לה איהו בטענת שמא לא הוה מקבלינן
מיניה כל שכן דלא טענינן ליה אנן ואמטול הכי ליכא
לאוקומה בידיה אלא היכא דמברר לה איהו בטענתי' מקמי
דנפיק אבראי בטענת ברייא דלא מכחשא להו לסהדי
דמהימנינן ליה עלויה מטעמא דמה לי לשקר והוא דיהיב
אמתלא לטענתיה קמייתא כדבעינן למימ' לקמן וכי תימא ונהי
נמי דכי לית ליה ראיה ליורש או ללוקח דדר בה ההוא
דמקמי חד יומא לא טענינן ליה אנן מאי שנא התם גבי
לוקח דפתח ליה ר' חייא להוא גברא בזכותא ואמר ליה אי
אית לך סהדא דדר בה ההוא דמקמך חד יומא מוקמינן ליה
בידך ומאי שנא הכא גבי יורש דלא פתחו ליה בהכי
דאיפשר דאי פתחו ליה בהכי הוה מייתי סהדי דאשתמש
בה אבהתיה חד יומא והוו מוקמי לה בידיה לא דמי דאלו
התם כיון דברירנא מילתא דלוקח הוא דהא אית ליה ראיה

דזבנה מההוא פלניא דאי לאו הכין לא הוה מוקמינן לה בידיה בלא טענה כדבעינן לברור' התם דינא הוא למפתח ליה בזכותא כי האי גוונא חדא דלא שדי איניש זוזי בכדי ואי לאו דהוה קימא בידא דמוכר לא הוה זבין לה מיניה ואע"ג דלית ליה האי טעמא לר' חייא הני מילי דלא שמעינן אהאי טעמא להימוניה בלא ראיה אבל למפתח ליה בזכותא לאיתויי ראיה אית ליה כדחזינן ליה התם בהדיא ועוד דמוכר גופיה לא הוה עביד דלא מזבין איניש דלאו דיליה והוא הדין למקבל מתנה מהאי טעמא בתרא אבל הכא גבי יורש דלא ברירא מילתא דירתה להאי ארעא ממורישו דירושה ממילא קא אתיא ולא איתחזק בירושה גבי האי ארעא לא פתחינן ליה בזכותא לאייתויי סהדי במילתא דלא מוכחא מילתא דאית ליה וכיון דלא שייך ביה דינ' דטוענין ליורש אמטול הכי פסקוה לדיניה במה לי לשקר במקום עדים הילכך דינא הוא דהדרא ארעא והדרי פירי ולא תימא הני מילי היכא דאיכא סהדי דאכל אלא אפי' היכא דליכא סהדי דאכל אלא מחמת טענתיה דקא טעין אין אכלי ודידי אכלי לא מהימן דהא אכחשוה סהדי בעיקר טענתיה וכי היכי דגבי גופא דארעא מה לי לשקר במקום עדים הוא גבי פירי נמי מה לי לשקר במקום עדים הוא כדמפרש לקמן גבי מעשה דרב אידי בר אבין וכיון דמה לי לשקר במקום עדים הוא דינא הוא דשקיל לה תובע לארעא ולפירי דאכיל מחזיק בלא שבועה דכל טענה דמכחשי לה סהדי לא משבעינן עילויה דלא חייביה רחמנא שבועה אלא במקום שאין רואה וה"ה בשבועת דרבנן דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון

לח והאי דינא דמאי דאיתי סהדי דאבהתיה היא הואיל ואתא לידן נימא ביה מילתיה דמאן דמערער אארעא מחמת אבהתיה ואיצטריך לאייתויי ראיה דאבהתיה היא לא צריך לאייתויי עידי זביני' או דמתנה מחמת בעלים הראשונים ולא נמי עידי חזקת שלש שנים אלא כיון דאייתי סהדי דהוא מקריא האי ארעא גבי כ"ע בשמא דאבוה דכל מאן דהוה בעי למקרי לה בשמא דמרה לא הוה קרי לה אלא בשמא דאבוה דהאי ואע"ג דלא מת מתוכה אי נמי דאייתי סהדי דמת אביו מתוכה כגון דהוה קימא ברשותא דאבוה בשעת מיתה בחזקת שהיא שלו ראיה היא לחיוביה לנתבע דנחית לה בתר הכי לאייתויי ראיה או עדים במאי נחית לה בתר הכי וכל שכן היכא דאיית' תובע עידי חזקת שלש שנים דחזקה במקום שטר קימא בין לתובע בין לנתבע הילכך אי מייתי נתבע עדים או ראיה דזכה בה מאנפי זכיה מחמתיה דהאי תובע או מחמת אבהתיה או מחמת איניש אחרינא דאתברר דהואי דידיה מעיקר' אפילו בחד אנפא מהני אנפי דאוקימנ' בחזקתיה דהאי תובע מוקימנ' לה בידיה דנתבע ואי לית ליה ראיה במאי נחית לה ואייתי עידי חזקה גמורה שיש עמה טענ' דאחזיק בה בתר הכי נמי מוקמינ' לה בידיה דנתבע ומשתבע היסת אטענתיה ומיפטר והוא דקדימא חזקתיה דתובע לחזקתיה דנתבע דאיסור הדר נתבע וזבנה מיניה ואי לא מיתי נתבע עדים דמשהדי היכי אתיא לידיה ולא נמי עידי חזקה גמורה אע"ג דהוו קרו לה כ"ע השתא בשמיה דהאי נתבע אי נמי דאייתי עדים שמת אבין מתוכה לבתר דאתקריא בשמיה דאבוה דהאי תובע או לבתר דמת אבין של תובע נמי מתוכה מפקינ' לה מידא דנתבע ומוקמינ' לה בידא דתובע דכיון דאתברר בחד מהנך אנפי דאמרן דהאי ארעא דהאי תובע או דאבוה הות מקמי דנחית האי נתבע לגוה קמא לה בחזקתיה דקמא והאי דקימא השתא בידיה הוה ליה מוציא מחבירו עליו הראיה הילכך אי אית ליה ראיה בירוה מוקמי' לה בידיה ואי לא מפקינן לה מיניה והאי מתנה דזה אומר של אבותי היא דאיתי סהדי דאבהתיה היא משכחת לה אפי' בחד מהני אנפי דאמרן כגון דהוה מתחזקא בשמא דאבוה או שמת אביו מתוכה והני חדי אנפי דאמרן דקימא בהן ארעא בחזקת מריה קמא דלא ליפקה מחזקתיה אלא בראיה ברורה חד מינייהו אשכחנא ליה עיקר בגמ' דילן ואידך אשכחנא ליה עיקר בגמרא דבני מערבא וכדמפרשינא בהו בתרוייהו סלקי לך תרוויהו להך טעמא אנפא קמא דאמרן דכי מיתי סהדי דהוה מיקריא האי ארעא בשמיה או בשמא דאבהתיה כמאן דידעי סהדי דדידיה היא דמי דיקינן ליה מההוא דאמר ליה לחבריה נכסיה דבי סיסין מזבינגא לך והואי ההיא ארעא דהוה מיקריא דבי סיסין אמר ליה האי לאו דבי סיסין היא ואיקרויי היא דמקריא דבי סיסין וקאמר רב נחמן דכיון דכ"ע קרו לה דבי סיסין כמאן דאיכא סהדי דהואי דבי סיסין היא ועילא בכלל זביני וכי תימא דילמא שאני התם דכיון דאמר ליה נכסי דבי סיסין מזבינגא לך אע"ג דלא הויא דבי סיסין נמי מכי א"ל האי שמא זבינת לי דארעא דמיקרי' דבי סיסין זבינת לי והא מקריא דבי סיסין לא ס"ד מדאמרי' עלה כיון דכ"ע קרו לה דבי סיסין עליה דידיה רמיא לגלויי דלאו דבי סיסין היא דש"מ בהדיא דאי מיתי מוכר ראיה דהאי ארעא לאו דבי סיסין היא אע"ג דמקריא דבי סיסין נמי לא עילא בכלל זביני ומלא שמעת דכי אהני ליה ללוקח דמקריא האי ארעא דבי סיסין לאו לשמא בעלמא אהני ליה דאם כן אפי' אתו סהדי נמי דלאו דבי סיסין היא לוקמא בידא דלוקח אלא לברורי דהאי ארעא דידיה דבי סיסין הואי הוא דאהני ליה דאי לאו הכי לא הוה עילא בכלל זביניה ואמטול הכי מיתי מוכר סהדי דלאו דבי סיסין היא אע"ג דכ"ע קרו לה דבי סיסין תרי כמהא ומאה בתרי זהוקי ארעא בחזקת מוכר דהואי דידיה מעיקר' וכל שכן דראיה דמקריא כשמא דפלניא לגבי סהדותא דסהדי דידעי דלאו דההוא דמקריא בשמיה היא אלא דאיניש אחרינא היא וידעי היכי זכה ביה ההוא אחרינא בקלא בעלמא לגבי סהדותא דסהדי דמי ומוגיין בכוליה תלמודין דסהדי מבטלי קלא וש"מ בהדיא דכל היכא דידיעה האי ארעא דמקריא בשמיה דפלניא ראיה הויא לאחזוקה בדידיה ומסתייע נמי האי סברא מההיא דאמרי' לקמן במעש' דרבא בר שרשום לקוחה היא בידי לא מכ"י אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא כדבעינן לברורי לקמן ומנ' תימרא דכי אתו עדים שמת אביו מתוכה קמא לה בחזקתיה ומחייבינן ליה לנתבע דנחי' לגוה בתר הכי לברורי טענתיה ואי לא מיתי ראיה ברורה או עידי חזקה מפקינן לה מיניה דגרסינן בירושלמי גבי מודה ר' יהושע שדה זו של אביך היתה ואם יש עדים שהיא של אביו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן כהדא ראובן היה אוכל שדה בחזקת שהיא שלו הלך שמעון והביא עדים שמת אביו מתוכה מפקינן לה מראובן ויהבין לשמעון הלך ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה אמר רב נחמן בר יעקב אנא אפקתה מראובן אנא מחזרתה לראובן כשנתת על פי ב"ד על פי ב"ד נתת וכשאתה נוטל ע"פ ב"ד אתה נוטל מכאן ואילך המוציא מחבירו ע"הר מי מודיע א"ר אסיא עידי מיתה מודיעין ובמע' ניכא דאע"ג דהוה קימא השתא בידיה דראו' איקריא בשמיה דהא בחזקת שהיא שלו קאמר כי מייתי שמעון עדים שמת אביו מתוכה אע"ג דלא הוה מיתקריא בשמיה כיון דלא אתברר דלאו דידיה הות משתמא מוקמינן לה בחזקתיה דראובן ושמעון הוה ליה מוציא ועליו הראיה ואע"ג

ואע"ג דבגמרא דילן לא מוקים לה למתני' דאם יש עדים שהיא של אביו בשמת אביו מתוכה דהא בהדיא מוקמינן לה התם כשאכלה המחזיק שתים בחיי אב ואחת בחיי בנו כי מוקמי' לה הכי לאו משום דגמר' דילן פליג בעיקר דינא דמיתרא דעדי מיתת אביו מתוכה לאו ראיה היא אלא משום דקשיא לן התם אי דאכלה שני חזקה אמאי לא מהימן ואי דלא אכלה שני חזקה פשיט' דלא מהימן והמכול הכי אצטריכי' לאוקומה בהכי דהויא מילתא דצריכא לאשמועי' דאין מחזיקין בנכסי קטן ואפי' אכלה מקצת חזקה בחיי האב אבל לענין עיקר דינא כמאן דאיתי עדים בקרקע שמת אביו מתוכה ראיה היא לאוקומא בחזקתיה וליכא לאחזוקי בהא מילתא פלוגתא בין גמרא דילן לגמרא דבני מערבא אלא בראיה וכ"ש דכדמטינת בה שפיר לגמרא דילן כיון דשניא ליה בקלא דהוה מיתחזק' בשמיה לאוקומה בחזקתיה ומנא תימרא דכי איתי נתבע נמי סהדי בכה"ג דהוה מיקריא בשמיה דידיה נמי בתר דהוה מיקריא בשמיה דקמא או לבתר דמת אביו של תובע מתוכה אי נמי דמת אביו דנתבע מתוכה לבתר דמית אביו של תובע מתוכה אי נמי לבתר דהוה מיקריא בשמיה דתובע או דאבוה לא הויא ראיה לאוקומה בחזקתיה דנתבע דהא גמרא דבני מערבא כשהיה הנתבע אוכל שדה בחזקת שהיא שלו קאי דמשמע דהוה מקריא בשמיה וכיון דהביא התובע עדים שמת אביו מתוכה מפקינן לה מנתבע ומוקמינן לה בידא דתובע ועוד דבהדיא תניא אכלה האב שנה והבן שתים האב שתים והבן שנה הרי זו חזקה היכי דאמי אי דלא מת האב מתוכה הא בעינן שלש שנים רצופות וליכא אלא לאו דמת האב מתוכה וטעמא דאיכא שלש שנים הא לאו הכי מפקינן לה מנתבע אלמא אע"ג דלגבי קמא ראיה היא לגבי בתרא לאו ראיה היא וכי תימא ולאו קל וחומר הוא השתא נתבע דקימא ארעא בידיה לא מהנו ליה עידי מיתת אביו מתוכה תובע דאתי לאפוקי לא כל שכן אי נמי לאידך גיסא השתא תובע דאתי לאפוקי מהנו ליה עידי מיתת אביו מתוכה נתבע דקימא ארעא בידיה לא כל שכן לא דאמי דאלו תובע לא קא אתי לאפוקי ארעא דהוה קימא מקמי הכין בחזקתיה דנתבע דהא מקמי דנחית לה נתבע או אבוה הוה קימא בחזקתיה דתובע ואלו נתבע קאתי לאחזוקי בארעא דהוה קימא בחזקתיה דתובע מקמי הכין וכיון דהוה מקימא בחזקת תובע או בחזקת אבהתיה מעיקרא לא מצי נתבע לאפוקה מחזקתי' אלא או בסהדותא דמכחשא לה לחזקתיה דתובע או בראיה ברורה דזכה בה מחמת מכר או בחזקת שלש שנים טענה דקרקע בחזקת מרה קימא וכמה דקימא בידיה דמיא והוה ליה אידך המוציא מחבירו עליו הראיה ומעשה דההוא גברא דדר בקבתא עיליתא ארבעין שנין לא סגיא בארבעין שנין דלא הוה מקריא בשמיה ואפ'הכי אצרכוה לראיה דדר בה ההוא דמקמי חד יומא

דף ל"א ע"א * טל' הדר א"ל אין דאבהתך היא ומינך זבינתה ואכלת שני חזקה והאי דקאמינא דאבהתי דשמיכי לי עלה כאבהתי טוען וחוזר וטוען הו אינו טוען וחוזר וטוען עולא אמר טוען וחוזר וטוען נהרדעא אמרי אינו טוען וחוזר וטוען וקימא לן כעולא דהא איפסק' הלכתא לקמ' כותיה ומודי עולא היכא דא"ל מעיקרא של אבותי ולא של אבותיך דאינו טוען וחוזר וטוען וה"מ דאפי' למאן דאמר טוען וחוזר וטוען הני מילי היכא דיהיב אמתלא לטענתיה קמייתא אבל היכא דלא יהיב אמתלא לטענתיה קמייתא לא ודוקא דלית ליה ראיה דדר בה אבוה חד יומא דכיון דבעי טענת בריא ואשתכח בטענתיה שויא ליה חזקה שאין עמה טענה אבל היכא דאית ליה ראיה בהכין כיון דלא בעי טענה כמאן דלא טעין מעיקר' דמי ומטענינן ליה אנן והיכא דאשתעי מילי בבי דינא ולא טען דשמיכי לי עלאי כדאבהתי ונפק ואזל לבראי והדר אתא לבי דינא וטען דאינו טוען וחוזר וטוען ואע"ג דיהיב אמתל' לטענתי' קמייתא מ"ט טענתא אגמרוה ומודו נהרדעאי היכא דא"ל אין דאבהתך הואי והאי דאמרי לך דאבהתאי שלקחוה מאבותיך קאמינא לך דטוען וחוזר וטוען דהא לא הדר ביה מטענתיה קמייתא כלל ודוקא דקא אתי בטענת בריא כדברירנא לעיל ודוקא נמי דטעין הכי מקמי דנפיק מבי דינא אבל היכא דלא הדר טעין הכי אלא לבתר דנפק מבי דינא לא וקבלינן לה מיניה מטעמא דטענתא אגמרוה דאי ס"ד כל כי האי גוונא לא חיישינן דלאו טוען וחוזר וטוען אלא כולה חדא טענתא היא אי הכי כי לא טעין איהו נמי נטעון ליה אנן דשל אבותי שלקחוה מאבותיך קא בעי למימר ולאו מה לי לשקר במקום עדים הוא אלא מיתבעינן ליה במה לי לשקר במקום עדים ש"מ דמשתמע טוען כמאן דאמר של אבותי ולא של אבותיך היא משמעו כי הדר טעין של אבותי שלקחוה מאבותיך לבתר דאיתי האיך סהדי דאבהתיה היא טוען וחוזר וטוען הוא ודינא הוא דלא מקבלינן לה מיניה אלא היכא דטעין לה מקמיה דנפיק מבי דינא אי נמי דאתברר דלא אגמרוה טענתא והיכא דאשתעי מילי אבראי ולא טען ואתא לבי דינא וטען דטוען וחוזר וטוען מ"ט עביד איניש דלא מגלי טענתיה אלא בבי דינא כלומר מודו נהרדעי נמי דהיכא דאשתעי מילי מעיקרא בהדי בעל דיניה אבראי ולא טען מינך זבינתה ואכלה שני חזקה אלא של אבותי והדר אתא לבי דינא האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא האי איתי סהדי דאבהתיה היא והאי איתי סהדי שאכלה שני חזקה א"ל להאיך אין דאבהתך היא ומינך זבינתה ואכלתה שני חזקה והאי דאמרי לך אבראי דאבהתי היא דשמיכי לי עלה בדאבהתי דטוען וחוזר וטוען מ"ט עביד איניש דלא מגלה טענתיה אלא בבי דינא וכיון דטענה משום הכי הוא מסתברא דאפי' טעין אבראי של אבותי ולא של אבותיך והדר אתא לבי דינא האי איתי סהדי דאבהתיה היא והאי א"ל אין דאבהתך היא ואכלתה שני חזקה ואיתי סהדי דאכלה שני חזקה מהימן דעביד איניש דלא מגלה טענתיה אלא בבי דינא ומכי א"ל האי דאמינא לך אבראי של אבותי ולא של אבותיך משטה הייתי בך כי היכי דלא איגלי לך טענתיה אמר אמימר אנא כנהרדעאי אנא ואפילו הכי סבירא לי דטוען וחוזר וטוען והלכתא טוען וחוזר וטוען והוא דיהיב אמתלא לטענתיה קמייתא דהא אפילו למאן דאית ליה טוען וחוזר וטוען היכא דלא יהיב אמתלא לטענתיה קמייתא מודי דאינו חוזר וטוען דאמרינן ומודה עולא היכא דאמר של אבותי ולא אבותיך דאינו טוען וחוזר וטוען משום דלא קא יהיב אמתלא לטענתיה קמייתא ודוקא היכא דלא הדר ביה מטענתיה קמייתא אלא לבתר דאתו סהדי דמכחשי ליה דמוכח מילתא דמחמת סהדותא דסהדי דאכחשוה הוא והדר וטעין טענתא אחריתי אבל היכא דהדר ביה מטענתיה קמייתא מקמי דלכחשוה סהדי וקא טעין טענתא אחריתי אע"ג דלא קא יהיב אמתלא לטענתיה קמייתא ואע"ג דאשתעי מילי מעיקרא בבי דינא ולא טען לה להאי טענתא בתריתא ונפק אבראי והדר אתא לבי דינא וטעין לה מקבלינן לה מיניה דעל כרחיך כל כמה דלא אתו

שהדי אמרינן מגו דאי בעי קאי בטענתיה קמייתא ומיפטר דהכי ליכא שהדי דמכחשי ליה כי עקר לה לטענתיה קמית׳ וטעין טענתא אחריתי למיפטר בגוה מהימן ונפקא מינה להיכא דטעין מעיקרא לא לויתי והדר טעין אין לויתי ופרעתי דאי לאו דטוען וחוזר וטוען כיון דטעין מעיקרא לא לויתי כמאן דאודי דלא פרע דאמי וכי הדר טען לויתי ופרעתי מהימנינן ליה אהלואה ולא מהימנינן ליה אפרעון דהא טעין מעיקרא לא לויתי וכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי ומחייב לשלומי השתא דטוען וחוזר וטוען משתבע דפרע ומיפטר והוא הדין בטלמא דלא שייך. האי טעמא דנפקא מינה לענין שבועה דאי הוה סבירא לן דאינו טוען וחוזר וטוען לא מהימנינן ליה לאשתבועי אלא אטענתיה קמייתא השתא דקימא לן דחוזר וטוען משתבע אטענתיה בתרייתא ומיפטר והוא דלא אתו שהדי בתר הכי אבל היכא דאתו שהדי בתר הכי ואכחשוה דטענת׳ קמייתא מיחייב ולא משגחינן בטענתיה בתרייתא עד דמייתי ראיה דהא ליכא למימר מגו דאי בעי קאי בטענתיה קמייתא ומיפטר כי הדר טעין טענתא אחריתי דפטר ביה נמי כמי מיפטר דהא אגן שהדי דאי הוה קאי בטענתי׳ קמייתא הוה מיחייב אפומא דהאי שהדי דאתו השתא למכחשי לי׳ ואשתכח דליתי למגו כלל ועוד הגע עצמך דטעין מעיקרא לא לויתי והדר טעין אין לויתי ופרעתי. דכיון דקימא לן האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמ׳ הוה ליה כמאן דאודי מעיקרא דלא פרע ותו ליכא להימוניה דלוה ופרע אלא קמא דלא אתו שהדי דאיכא להימוניה משום מגו אבל היכא דאתו שהדי ואכחשוה בטענתיה קמייתא אע״ג דלא אתו שהדי אלא לבתר דהדר ביה איהו מינה לגבי שהדי דאכחשוה בגוה כהודאה דמיא כמאן דטעין מעיקר׳ טענת׳ דאיחייב בה ממונא והדר וטען מילא דמיפטר בה דלא מקבלינן לה מיניה לאיפטורי בגוה אלא בראיה דהא ליתיה למגו כלל וכולהו כמי לא אמרן אלא דלא הדר ביה מטענתיה קמייתא אלא לאחר כדי דבור אבל בתוך כדי דבור אע״ג דלא קא יהיב אמתלא לטענתא קמייתא כלל חוזר וטוען ואע״ג דאתו שהדי בתר הכי ואכחשוה בטענתיה קמייתא לאו הכחשה היא וכיון דהדר ביה מטענתיה קמייתא בתוך כדי דבור כמאן דלא טעין לה מעיקרא דמי דקימא לן תוך כדי דבור כדבור דמי חוץ מע״ז ומגדף ומקדש ומגרש

מב זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי איתי שהדי דאבהתי׳ היא ואכלה שני חזקה והאי איתי שהדי דאכלה שני חזקה כלומר הנך שני חזק׳ גופיהו אמר רב נחמן אוקי אכילתא להדי אכילתא ואוקי ארעא בחזקת אבהתא א״ל רבא והא עדות מוכחשת היא ודינא דחזינן להו כמאן דליכא שהדי לחד מיניהו וארעא היכא דקימא תיקום ואי כמי לא קימא בידא דחד מיניה כל דאלים גבר וא״ל נהי דאתכחוש באכילת׳ באבהתא מי איתכחוש וקימא לן כרב נחמן בדיניה ועוד דרבא בהאי מעשה תלמיד הוה יתיב קמיה דרב נחמן ואין הלכה כתלמיד במקום הרב מיהא שמעי׳ דכי אמרי׳ שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אוקי ממונא בחזקת מריה היכא דקאי ברשותא דחד מיניהו אי נמי כל דאלים גבר דלא קאי בחזקתה דחד מיניהו הני מילי היכא דאתכחוש בכולה מילתא אבל היכא דלא אתכחוש בכולה מילתא חזינן ליה דההוא מקצת דאתכחוש בגויה כמאן דלא אסהיד ביה חד מיניהו כלל ואותר סהדותא דלא אתכחש בגוה חזינן לה כמאן דאסהידו בה לחודה ואי אית בה כדי לזכויי בה לחד מיניהו מזכינן ליה ומוקמינן ליה לממונא בידיה ואי לא חזינן להו כמאן דלית ליה ראיה לחד מיניהו ואי קאי ממונא בחזקתיה דחד מיניהו מוקמינן לה בידיה ואי לא כל דאלים גבר ובמעי׳ כמי מיהא דכי אמרינן ארעא היכא דקימא תיקום אי נמי כל דאלים גבר היכא דאוו זכוותיהו להדדי אי נמי היכא דלית ליה זכותא לחד מיניהו כלל דאי קימא ארעא בידא דחד מיניהו מוקמינן לה בידיה דהא ליכא ראיה לאפוק׳ מיניה ואי נמי אפקה האיך מידיה באונס ולא כלום הוא ומוקמינן לה בחזקת ההוא דהוה קימא בידיה מעיקרא ואי לא קימא ארעא בידא דחד מיניהו כל דאלים גבר אבל היכא דאית ליה לחד מיניהו ראיה דזכותא טפי מחבריה אע״ג דקימא בידא דהאיך מפקינן לה מיניה ומוקמי׳ לה בידא דהאי דאלימא זכותיה טפי והוא דהויא ראיה גמור׳ למפסק דינא אכומא

שם ע״ב **מא** לימא בפלוגת׳ דרב הונא ורב חסד׳ קא מיפלגי דאתמר שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אמר רב הונא זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפ״ע ומעיד׳ ורב חסדא אמר בהדי סהדי שקרי לימא לי במאי קא מיפלגי רב הונא סבר אע״ג דאכחישו אהדדי ובדירא מילתא דחדא כת מיניהי שקרנית היא ופסולה היא דהא אסהידא בשיקרא נהי דלא מקבלי׳ לה לסהדותא דחד מיניהו בהא מילתא דאתכחוש בגוה דאמאן מיניהו נסמוך אבל בעדות אחרת כשרות ולאו לאסהודי בהדי הדדי דהא חדא מיניהי פסולה היא וקימא לן מה שנים כמאה אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה אף שלשה כמאה אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ומניין אפי׳ הן מאה ת״ל עדים אלא זו באה בפ״ע ומעידה בעדות שניה וזו באה בפני עצמה ומעידה בעדות אחרת דאע״ג דודאי דחד מיניהי פסולה היא כיון דלא ידעינן הי מיניהי הויא פסולה כל חדא מיניהי כי אתיא בפ״ע מוקמינן לה בחזקת כשרות כדמעיקרא ואימור היא ניהי הכת הכשירה דאוקי גברי אחזקייהו ורב חסדא אמר בהדי סהדי שקרי לימא לי כיון דודאי חדא מיניהי שקרנית היא ופסולה היא כל חדא מיניהי ספק פסולה היא ולא מקבלינן סהדותא ספק פסול׳ ומפקינן ממונא מספיקא לימא רב נחמן דאמר כרב הונא דמכשר להו בעדות אחרת והא נמי לגבי סהדותא דאבהתא כעדות אחרת דמיא ורבא דפסיל להו לגמרי כרב חסדא ואסיקנא אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרב הונא רב נחמן כרב הונא ורבא ע״כ לא קאמר רב הונא התם אלא בעדות אחרת דלא אתכחש בגוה כלל אבל באותה עדות שהוכחשו בה לא כגון סהדותא דאכילתא ואבהתא דעדות אחת ניכהי ותרוייהי לאוקומה להאי ארעא בידא דהאי גברא קא אתיאן ועוד דתרוייהי בבת אחת אסהידו בגויהי גבי דינא אע״ג דלא אתכחש אלא במקצת כמאן דאתכחוש בכולה דמי דהא איתרעא לה עדות וה״ת דהלכתא כרב הונא דהא אסיקנא אליבא דרב חסדא כ״ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרב הונא אלמא כרב הונ׳ סבירא לן

מב הדר איתי האיך סהדי דאבהתיה היא אמר רב נחמן אגן אחיתניה ואגן מסקינן ליה כלומר אגן אחיתניה לגויה ואגן מסקינן ליה מינ׳ ולזילותא דבי דינא לא חיישינן שמעינן מינה דמאן דמייתי ראיה ואפיק בה קרקע מידא דחבריה בדינא והדר איתי חבריה ראיה אחריתי דמכחשא לה להאיא ראיה דידיה לא אמרי׳ כיון דהני סהדי מכחשי אהדדי תיקום ארעא בידא דמאן דקימא השתא אלא כיון דמעיקרא הוה קימא ארעא בידא דהאיך קמא מוקמינן לה בידיה דהא אלו הויא ליה מעיקרא האי ראיה דאיתי לבסוף לא הוה מסקינן לה לארעא מיניה

מחמת דלא הוו ליה שהדי לכיון דאיתי שטרא שהדי דינא הוא דמהדרינן לה כהליה אבל היכא דלא הוה קימא ארעא מעיקרא בידא דחד מיניהו אלא ערעורי הוא דקא מערערי מעיקרא עילויה זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי איתי שהדי דאבהתיה היא ודאכלה שני חזקה והאי איתי שהדי דאכלה שני חזקה ואחיתניה להוא דאיתי שהדי דאבהתיה היא בהא ודאי לא מפקינן לה מהאיך קמא כי היכי דלהוי דינא כמאן דאתכחוש שהדי מעיקרא וקי"ל כל דאלים גבר דלא מפקינן ארעא בעדות מוכחשת אלא היכא דהוה קימא בחזקתיה דאידך מעיקרא מחמת שהדי דאיתי חבריה וכי איתי איהו נמי שהדי אנן מהדרינן לה לחזקתיה מעיקרא אבל היכא דלא הוה קימא מעיקרא בחזקה דתרי מיניהו כיון דכי אחתוה בי דינא לחד מיניהו לגוה כדין אחתוה דהא אכתי לא איתי חבריה שהדיה אע"ג דהדר חבריה בתר הכי ואיתי שהדי דאכחשינהו לקמאי לא מפקינן לה מהוא דאחיתניה לגוה דלא יהא אלא דקדים קמא ונחית לגוה מנפשיה מי הוה מפקינן לה מיניה בעדות מוכחשת אם כן דינא דכל דאלים גבר מאי אהני ליה וכל שכן השתא דכי נחית לגוה אפומא דבי דינא הוא דנחתו כי אחתוה לגוה כדין אחתוה דבעדות מוכחשת לא מפקינן לה מינה אבל ודאי אי אלים האי בתרא ואזל אפקיה לקמא מינה דינא הוא דשבקינן להו כל דאלים גבר דהשתא ודאי עדות מוכחשת היא ולא מחתינן ולא מפקי' בעדות מוכחשת ואע"ג דאחתוה בי דינא לקמא בגוה לא מהני ליה השתא לאוקומה לארעא בחזקתיה ולאחותיה לגוה זימנא אחריתי בעדות מוכחשת דכי עבדינן הכי היכא דלא ידעינן מאן אחתיה מעיקרא לגוה ולא מחמת מאי נחית לגוה דמשתמא אימור מחמת מרה קמא נחית לגוה ובעדות מוכחשת לא מפקינן לה מיניה אבל היכא דידיעה מילתא דכי נחית לגוה מחמת דאכתי לא אתכחוש שהדי דיליה הוא דנחית לא מהניא לאוקומה לחזקתיה אלא לענין דלא מפקינן ליה מיניה בעדות מוכחשת אבל לאהדוריה לגוה בעדות מוכחשת לא מהדרינן אלא שבקינן להו וכל דאלים גבר וכן הלכה

מג מתיב רבא ואיתימא ר' זירא שנים אומ' מת ושנים אומ' לא מת שנים אומ' נתגרשה ושנים אומ' לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא ר' מנחם בר' יוסי אומר תצא א"ר מנחם בר' יוסי אימתי אני אומר תצא בזמן שבאו עדים ואח"ך נשאת אבל אם נשאת ואח"ך באו עדים הרי זו לא תצא ולא אמרינן כיון דהאלו אתו עדים מעיקרא תצא השתא נמי תצא ודלא כרב נחמן אמר ליה אנא סברי למעבד בה עובדא השתא דא תיבהן את ואתיבן רב המנונא מסורא לא עבידנא בה עובדא ואפילו הכי לית הלכתא כר' מנחם בר' יוסי דהא רב נחמן פליג עליה ועבד עובדא לבסוף כשמעתיה ופלקא שמעתא כותיה הילכך אי הוה שבירא לן דכי באו עדים ואח"ך נשאת תצא אפי' נשאת ואח"ך באו עדים נמי תצא אלא אנן כת"ק שבירא לן דאפילו באו עדים ואח"ך נשאת הרי זו ל"ת והוא שנשאת לאחד מעדיה ובאומרת בריא לי שמת בריא לי שגרשני כדאוקימנא בפ' האשה שנתאלמנה

מד נפק רב נחמן עבד עובדא כשמעתיה איהו סבור טעותא היא בידיה ולא היא משום דאשכחה דתליא באשלי רברבי דתנן ר' יהודה אומר אין מעלי' לכהונה ע"פ עד אחד א"ר אלעזר אימתי במקום שיש עוררין אבל במקום שאין עוררין מעלין לכהונה ע"פ ע"א רשב"ג אומר משום שמעון בן הסגן מעלין לכהונה ע"פ ע"א רשב"ג היינו

ת"ק כלומר היינו ת"ק דרבי יהודה דאמר מעלין לכהונה על פי עד דתנן וכן שני אנשים זה אומר כהן אני וזה אומר כהן אני אינן נאמנין ובזמן שהן מעידין זה את זה הרי אלו נאמנין דכל חד מיניהו מסקינן ליה בסהדותא דחבריה אלמא מעלין לכהונה על פי ע"א וליכא למימר דמקום שיש עוררין איכא ביניהו דאי איכא עוררין דהוי למסמך עליהו דכ"ע אין מעלין לכהונה ע"פ ע"א וכי תימא ערער חד איכא ביניהו ת"ק סבר ערער באחד ואע"ג דליכא אלא חד ערער ערער הוי ואין מעלין לכהונה ע"פ עד אחד וכי קתני הרי אלו נאמנין דש"מ דמעלין בדליכא ערער כלל ורשב"ג סבר ערער תרי ואי איכא שני עוררין אין מעלין לכהונה על פי ע"א ואשתכח דארבע תנאי פליגי בדבר ת"ק סבר מעלין לכהונה ע"פ ע"א במקום שאין שם ערער כלל אפילו היכא דאיכא למיחש לגומלין זה את זה ורבי יהודה סבר אין מעלין אפילו במקום שאין שם ערער כלל דבהדיא אמרי' בכתובות דטעמא דרבי יהודה דילמא אתו לאסוקיה מתרומה ליוחסין דש"מ דאע"ג דליכא ערער כלל נמי קא"ר יהודה אין מעלין ור' אלעזר סבר אימתי אין מעלין במקום שיש עוררין ואפי' חד אבל במקום שאין עוררין כלל מעלין לכהונה ע"פ עד אחד היכא דליכא למיחש לגומלין ורשב"ג סבר מעלין לכהונה על פי ע"א אפילו במקום שיש ערער אחד דאין ערער פחות משנים אבל ערער חד כמאן דליתיה דמי והא"ר יוחנן אין ערער פחות משנים ואי אמרת דבערער חד פליגי אשתכח דלטעמיה דתנא קמא ערער בחד ודלא כר' יוחנן וקשיא לר' יוחנן היכי שביק סתמא דהוא רבים ואמר כיחיד אלא דכ"ע ערער תרי והכא במאי עסקי' כגון דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפיק עליה דידיה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחיתניה ואתא עד אחד ואמ' דכהן הוא ואסיקניה ואתו תרי ואמרי דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחיתניה והדר אתא עד אחד ואמר דכהן מעליא הוא ובמצטרפין לעדות כלומר לצרופי סהדא בתרא בהדי קמא ולמיחשבינהו כמאן דאתו השתא ואסהידו ביה דכהן הוא דכולי עלמא לא פליגי דמצטרפין והכא בזילותא דבי דינא קא מפלגי ת"ק סבר אע"ג דהאלו אתו תרויהו מעיקרא ומסהדי דכהן מעליא הוא תו לא הוה מחתינן ליה אפומא דהני תרי אחריני דאמרי דבן גרושה או בן חלוצה הוא דאוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא בחזקת אבהתיה ואי משום קלא איגלאי מילתא דקלא מחמת הכי עוררין הוא דנפק מיהו כיון דאחיתניה אפומא דתרי מקמיה דלכטרף סהדא אחרינא בהדי קמא קם דינא אפומא דהנך תרי עוררין ולא אסקינן ליה אפומא דהאי סהדא בתרא דאע"ג דמצטרף בהדי קמא נמי אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא בחזקת פסול בדהשתא והיינו טעמא דלא מוקמינן ליה בחזקת אבהתיה כדמעיקרא דחיישינן לזילותא דבי דינא ורשב"ג סבר אנא אחיתניה ואנא אסיקניה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן והכי קתני בזמן שהן מעידין זה את זה הרי אלו נאמנין כיון דליכא עוררין ולא חיישינן לגומלין אבל היכא דאיכא עוררין אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אפילו היכא דאסיקניה מעיקרא אפומא דסהדא אחרינא ואתו תרי ואחיתניה ואתא חד לאסוקי לא מסקינן ליה ר' יהודה אומר אין מעלין ע"פ עד אחד אע"ג דליכא עוררין כלל א"ר אלעזר אימתי אין מעלין על פי עד אחד במקום שיש עוררין תרי כדאמרן אבל במקום שאין שני עוררין מעלין על פי עד אחד ואע"ג דליכא אחרינא דמצטרף בהדיה ודוקא היכא דליכא למיחש לגומלין רשב"ג אומר מעלין לכהונה על פי עד אחד דמצטרף בהדי קמא לאסוקי אפי' במקום

במקום שהוחזקו על פי שני עוררין ולזילותא דבי דינא לא חיישינן ואם תמצא לומר דרבי אלעזר לפרושי סבריה דת"ק קאתי ממילא שמעת שהלכה דכי אמר תנא קמא נאמנין היכא דליכא עוררין קאמר אבל היכא דאיכא עוררין אינן נאמנין להעיל זה את זה כר' אלעזר והא דמיא להיא דתנן בריש גיטין וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא גט ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה במדינת הים וקאמרינן בגמרא דרבנן בתראי לפרושי טעמיה דת"ק קאתו הכא נמי רבי אלעזר לפרושי טעמיה דת"ק קא אתי והכי נמי מסתברא משום קושיה דרב אשי דקא מקשי אפילו תרי ותרי נמי דלא מתוקמא שפיר אלא אמימריה דרבי אלעזר כדבעינן לברורי לקמן ואם נפשך לומר דכי מקשינן מעיקרא רשב"ג היינו ת"ק לאדר' אלעזר קאמרינן אלא משום דלאו אורחיה דגמרא למקרי ת"ק אלא למאן דלא מתפרש שמיה בהיא בההוא דוכתא ואי א' רבי אלעזר קאי הוה ליה למימר היינו רבי אלעזר מתקיף לה רב אשי אי הכי אפי' תרי ותרי נמי אלא אמר רב אשי למיחש לזילותא דבי דינא דכולי עלמא לא פליגי דלא חיישי' והכא בלמצטרף עדות קא מיפלגי כלומר אי ס"ד מודי ת"ק ורבי אלעזר דמצטרף סהדא בתרא בהדי סהדא קמא וכי קאמר אין מעלין משום זילותא דבי דינא הוא מאי איריא על פי עד אחד דאתא עד אחד לחודיה לבסוף לאשוקי אפי' אתו תרי מעיקרא ואחיתניה והדר אתו תרי בהדי הדדי לא זוקי למאן דחייש לזילותא הכא נמי ליחוש ואין מעלין אלא מדקתני רבי אלעזר אימתי במקום שיש עוררין דמשמע אימתי אין מעלין על פי עד אחד במקום שיש עוררין נמי על פי עד אחד הוא דאין מעלין הא על פי שנים מעלין ולא חיישינן לזילותא דבי דינא והיינו טעמא דאין מעלין על פי עד אחד שבא להצטרף עם הראשון דקסבר אין עדותן מצטרפת עד שיעידו שניהם כאחד בבית דין ורשב"ג סבר דמצטרפין ובפלוגתא דהני תנאי דתניא אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד רבי יהושע בן קרחה אומר אפי' בזה אחר זה ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שיעידו שניה' כאחד רבי נתן אומר שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו וקס ליה ת"ק ורבי אלעזר כתנא קמא ורשב"ג כרבי נתן וקימא לן כרשב"ג דהא אסיקנא התם בסנהדרין פרק שלישי דלטעמיה דר' יהושע בן קרחה דלא בעי עיקר ראיה בהדי הדדי כדרבי נתן וכיון דקיימא הלכתא התם כרבי יהושע בן קרחה כל שכן דהלכתא כרבי נתן וכיון דהלכתא כרבי נתן ממילא שמעת דהלכתא נמי כרשב"ג דקאי כוותיה ועד כאן לא פליגי אלא היכא דאתא עד אחד לבסוף אבל היכא דאתו בתרי לבסו' לאשוקי אע"ג דאחיתני' מעיקר' אפומא דבי תרי אכן אחיתניה ואכן מסקינן ליה ולזילותא דבי דינא לא חיישינן לדברי ה"כל והיינו דקאמרינן משום דאשכחה דתליא באשלי רברבי ושמעינן מינה דהלכתא כרב נחמן דלא חייש לזילותא דבי דינא דהא אסקה רב אשי ועוד דמתני' נמי גופה על כרחיך לא מיתרצא שפיר אלא בהכין ועוד דהא עבד ר"נ עובדא כשמעתיה וקימא לן דמעשה רב

מה" ושמעינן נמי דלא שבעיא היכא דאתא חד סהדא ואסהיד ביה בהאי גברא דכהן הוא ואסיקניה אפומיה דאע"ג דאתא אחרינא ואמר לאו כהן הוא דלא מחתינן ליה אפומא דחד סהדא אי נמי היכא דמוחזק לן בגויה דכהן הוא דלא מחתינן ליה אפומא דעד אחד דקימא לן כרבי יוחנן דאמר

אין ערער פחות משנים אלא אפילו היכא דאתו תרי סהדי בהדי הדדי לאסהודי ביה חד קא מסהיד דכהן מעליא הוא וחד קא מסהיד דלאו כהן הוא לא משגחינן ביה בההוא סהדא דקאמר לאו כהן הוא ומסקינן ליה אפומא דאידך סהדא דמסהיד ביה דכהן הוא דהא אפלוגתא דרבי אלעזר ורשב"ג קאי דקא ס"ד דבערער חד פליגי דרבי אלעזר סבר הוי ערער ולא מסקינן ליה אפומא דעד אחד ורשב"ג סבר לא הוי ערער ומעלין אותו לכהונה על פי עד אחד דהלכתא לכתחילה נמי מסקינן ליה אפומ' דעד א' אע"ג דאיכ' חד ערער עילוי דהא מעלין קתני ולכתחילה משמע ומדמקשינן עליה דת"ק ורבי אלעזר מדרבי יוחנן ש"מ דר' יוחנן כדקא ס"ד לטעמיה דרשב"ג סבירא ליה אלא מיהו הני מילי היכא דהויא ליה חזקה דכשרות כגון דמוחזק לן באבוה דכהן הוא ונפק עליה דידיה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואתו תרי סהדי לאסהודי עליה חד אמר כהן מעליא הוא וחד אמר בן גרושה ובן חלוצה הוא דמוקמינן ליה אחזקה דאבהתיה אבל היכא דלית ליה חזקה דכשרות חד נמי הוי ערער ולא מסקינן ליה אלא אפומא דבתרי דבהדיא אסיקנא בפרק עשרה יוחסין דכי אמר רבי יוחנן היכא דאית ליה חזקה דכשרות אבל היכא דלית ליה חזקה דכשרות חד נמי הוי ערער וכולהו לא אמרן אלא לתרומה אבל ליוחסין אע"ג דליכא ערער כלל לא מסקינן ליה אלא אפומא דבתרי כדמיבעיא בהדיא בכתובות בפ' האשה שנתארמלה

כו ושמעינן נמי דהיכא דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפיק עליה דידיה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואתא עד אחד ואמר דכהן הוא ואסיקניה ואתו תרי ואמרי דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחיתניה והדר אתא עד אחד ואמר דכהן מעליא הוא מסקינן ליה כרשב"ג וכל שכן היכא דאתו בתרי מעיקרא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחיתניה והדר אתו בתרי דכהן הוא דמסקינן ליה ודוקא היכא דאית ליה חזקה דכשרות מחמת אבהתיה ולא הויא ליה לדידיה חזק' דפסלות מעיקרא כגון דלבתר דאיתליד הוא דנפק עליה קלא דכי האי גוונא כיון דתרי ותרי נינהו מוקמינן ליה בחזקת אבהתיה אלא אוקי תרי לגבהדי תרי והוה ליה גברא ספק פסול כדאמרינן בקידושין במעשה דינאי המלך היכי דמי אילימא דבתרי אמרי אשתבאי ובתרי אמרי לא אשתבאי תרי ותרי נינהו והוה ליה ינאי ספק פסול והיכא דמוחזק לן באבוה דכהן הוא ונפק עליה דידיה קלא מעיקרא דבן גרושה או בן חלוצה הוא אף ע"ג דליכא סהדי כלל לא מוקמינן ליה בחזקת אבהתיה דכיון דאחזק דהוי אבוה כשר ואיהו פסול אהני קלא לאורועי ע"י חזקה דאבוה והיינו דאוקימנא למתני' כגון דמוחזק לן באבוה דהאי דכהן הוא ונפק עליה דידיה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואתא עד אחד ואמר דכהן הוא ואסיקניה טעמא דאתא עד אחד הא לאו הכי לא מסקינן ליה דאהני קלא לאורועי חזקה דאבוה אלא מיהו משתברא דהני מילי היכא דנפק עליה קלא מקמי דליתחזק בכהני אבל היכא דנפק עליה קלא לבתר דאתחזק לא מהני קלא לאורועי חזקה דנפשיה ואפי' אתו תרי ותרי ואסהידו ביה הני לאחותי והני לאסוקי לא מחתינן ליה דאוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא בחזקתיה כדמעיקרא ומעשה דינאי המלך שאני דנפק קלא אאמיה מעיקרא אי נמי כגון דנפק עליה דידיה קלא מקמי דלתחזק

דל"ב ע"א מז ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבינתה והא שטרא א"ל תובע. שטרא זייפא הוא גחין אמריה שטרא לחים ליה לרבי א"ל אין שטרא זייפא הוא מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואתינא אנקוט מיהת בידי כל דהוא אמר רבה מה לי לשקר אי בעי אמ' שטרא מעליא היא א"ל רב יוסף אמאי קאסמכת האי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא וקימא לן כרבה דהא איפסיקא הילכתא בהדיא לקמן כותיה בארעא היכא דקימא תיקום ורוקא היכ'דיכיל תהרי שטרא לקיומי בבי דינא כגון שטר אמנה וכיוצא בו אבל שטרא זיפא דבידיה מגרי'פיוריה לא מיבעיא היכא דלא יכיל לקיומיה בבי דינא ולא כלום הוא דהא לא שייך ביה מה לי לשקר אלא אפילו היכא דיכיל לקיומי'בבי דינא מחמת דטרח לזיופי חתמות ידא דסהדי עד דדמיא לחתמות ידיהו דהוה איפשר ליה לקיומי' מכתב ידן היוצא ממקום אחר לא אמרי'מה לי לשקר דכי שייך מה לי לשקר היכא דאיכא למימר דקושטא קא טעין ולא משקר אבל בשטרא דאתברר דשקר מריה וזייפיה כי היכי דליתמניה מה לי לשקר איכא הא אנן סהדי דשקר ועוד אם כן מכינו חוטא נשכר וסוגיין בכוליה תלמודין דלא מכינו חוטא נשכר ועוד דלא עדיף הא דינא מההיא דאמרי'בפרק אלו נערות האי שטרא ריעא דלא מגבינן ביה מטעמא דכיון דמהדר אזופי זיופי זייף וכל שכן הכא דכיון דטרח וזייף שטרא להימוניה כ"ש דמזייף טענתיה להימוניה

ישם ע"ב מח ההוא דאמר ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא א"ל נתבע האי שטרא זיפא הוא גחין אמרי שטרא לחים ליה לרבה א"ל אין שטרא זיפא הוא מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס ואמינ'איכקוט מיהת בידי כל דהוא אמר רבה מה לי לשקר איבעי אמר שטרא מעליא הוא א"ל רב יוסף אמאי קא סמכת אהאי האי חספא בעלמא הוא והאי שטרא כמי בדיכיל מלוה לקיומיה עסיקי' כגון שטר אמנה וכיוצא בו דאי לא מאי מה לי לשקר איכא ואפי"ה הלכתא כותיה דרב יוסף דהא דאמר רב אידי בר אבין הלכתא כותיה דרבה בארעא והלכתא כותיה דרב יוס'בזוזי הלכתא כותיה דרבה בארעא היכא דקימא תיקום והלכתא כותיה דרב יוסף בזוזי היכא דקימי לוקמו מיהא שמעינן דכל היכא דלית ליה לתובע ראיה דהאי מידעם דידיה הוה לא אמרינן מה לי לשקר לאפוקי ממונא אלא אוקי ממונא היכא דקאי ואפילו ארעא נמי לא אמרי' בהא קרקע בחזקת בעליה קיימת והוה ליה מארי שטרא מוכי'מחבירו ועליו הראיה אלא היכא דקימא תיקום בין דקימא בידא דתובע דאית ליה ראיה דדידיה הות בין דקימא בידי'דנתבע דהוא מריה דהאי שטרא דלית ליה ראיה אלא מגמת מ"ל לשקר כדאמרי' לעיל

מט ההוא ערבא דאמר ליה ללוה הב לי מאה זוזי דפרעתינהו למלוה עילוך והאי שטרא דהוה ליה למלוה עילוך ואני בו ערב וכגון דכתב ליה מלוה לערב התקבלתי ממך חוב זה דלהכי טרח וכת'ליה התקבלתי לאוקומיה ברשותיה ולשויה כמלוה בשטר דמחייב בה הלוה לערב כדבעירנא בפרק גט פשוט אמר ליה לוה לערב ולאו פרעתך אמר ליה ולאו הדרת שקלתינהו מינאי שלחה רב אידי בר אבין קמי'דאביי פה"ג מאי מי אמרי'מה לי לשקר איבעי אמר לא פרעתן או דילמא כיון דאודי דאיפרע הוה ליה שטר שנמחל שעבודו וכמאן דליתיה דאמי ולא אמרי'מה לי לשקר אמר אביי ומאי תיבעי ליה והא איהו דאמר הלכתא כותיה דרבה בארעא והלכתא כותיה דרב יוסף בזוזי ושעמ'מי' דבהא נמי הלכתא כותיה דרב יוסף בזוזי היכא דקימי לוקמו והני מילי היכא דאמר ליה הדרת אזפיתינהו הינאי אבל אהדרתינהו נהלך מחמת דפיפי וסומקי אכתי איתיה לשעבודיה דשטרא •

נ וה"מ דשטר שנמחל שעבודו היכא דחזר ולוה בו כחספא בעלמא דמי ואפי' היכא דשקי'הגהו זוזי גופיהו ואע"ג דמודי ביה לוה כמלוה ע"פ דאתי ורוקא היכא דאיפרע מלוה מיניה בהנהו זוזי דיהיב ליה לגמרי והדר אוזפינהו נהליה אבל היכ'דיהיב ליה זוזיה ולא אירכי בהו מלוה מחמת דלא הוו טבי ותקילי אכתי איתי'לשעבודא דשטרא

נא רבה בר שרשו הוה איכא עליה קלא דהוה ארעא דיתמי כ"א נפק עליה קלא דקא אכיל ארעא דיתמי אתא לקמיה דאביי א"ל אימא לי זיגי גופיה דעובדא היכי הוה אמר ליה האי ארעא במשכנתא הוה נקיטנא לה מאבוהון דיתמי והוה אית לי זוזי אחריני גביה בשטרא ואכלתה שני משכנתא ואמינא אי מהדרנא לה לארעא ליתמי ואמינא דזוזי אחריני אית לי גבי אבוהון הא אמור רבנן הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלא אכבשיה לשטר משכנתא ואוכלה שיעור זוזאי דמגו דאי בעינא אמינא לקוחה היא בידי מהימננא אמר ליה אביי לקוחה היא בידי לא מצית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא אלא השתא אהדרה נהליהו ולכי גדלי יתמי תא אשתעי דינא בהדיהו האי משמ'איכא לאוקומיה בין בדאכלה לארעא שני חזקה בחיי אבוהון בין לאחר מיתת אבוהון בין דלא אכלה שני חזקה כלל דאי אכלה שני חזקה בחיי אבוהון אע"ג דאיכא סהדי דהאי ארעא דאבוהון דיתמי הות אי לאו דנפק עליה השתא קלא דארעא דיתמי היא הוה מפי רבה בר שרשו למי'לקוחה היא בידי דהא אכלה שני חזקה בחיי אבוהון ואי משום דקטנים נינהו ואין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין הני מילי היכא דקימא ארעא בידא דקטן אבל היכא דלא קימא בידיה כי היכי דמקבלינן מיניה סהדי דהוה קימא ארעא בחזקה דאבוה מקבלינן נמי עדי חזקה עילויה והוא הדין לשאר עדיות דמפקי לה מחזקתיה ודיקא נמי ממעשה דבר חמוה דר'ירמי'דטרק גלי באפי דרבי ירמיה דמיפרש בהגוזל קמא דשמעת מינה דאי לאו דטרק גלי באפי דרבי ירמיה הוה מקבלינן להו לעידי חזקה מיניה דר'ירמיה אלא כיון דנפק עלה קלא השתא דארעא דיתמי היא כמאן דקימא השתא בידא דיתמי דאמי ואע"ג דמיתי האיך עידי חזקה לא מקבלינן להו דאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין וכל שכן היכא דלית להו ליתמי ראי'אחריתי כלל דמהני להו קלא לאוקומה בחזקתיהו כדבעירנא לעיל דכל היכא דמיקריא האי ארעא דפלניא היא ומקרי' בשמיה כמאן דקימא ארעא בחזקתיה קאי ומוקמינ' לה בידיה עד דמיתי האיך ראיה בעידי חזקה או בשאר אנפי ראיות הכא נמי כיון דנפק עלה השתא קלא דארעא דיתמי היא ולא נפק עלה קלא מעיקרא דארעא דאיניש מעלמא היא הוכחת מילתא דמעיקרא נמי בשמא דאבוהון הוה מקיריא דאי לאו הכי לא הוה נפיק עליה דרבה בר שרשו קלא דארעא דיתמי קא אכיל ואע"ג דכי נפק קלא לבתר חזקה דרבה בר שרשו הוא דנפק כיון דמקמי דליתו עידי חזקה הוא דנפק ארעא בחזקת יתמי קימא ואין מקבלין עדים אלא בפני בעל דין ומאי דביתומים קטנים עסיקי' מדאמר ליה אביי לכי גדלי יתמי תא אשתעי דינא בהדיהו שמעת מינה דהשתא קטנים הוו והיינו דא"ל אביי לקוחה היא

בידי לא מבית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא ובחזקתייהו קיימא ואין מקבלינן עדים שלא בפני בעל דין אלא השתא אהדרה לארעא נהליהו ולכי גדלי יתמי אשתעי דינא בהדיהו או תביא עידי חזקה גמורה או תוציא שטר חובך ותשבע ותפרע ומשכחת לה נמי כגון דאכלה שני חזקה לאחר מיתת אבוהון וכגון דליכא ראיה דהאי ארעא דיתמי היא אלא מחמת האי קלא דאי לאו האי קלא מגו דאי בעי אמר דידי הות מהימן דהא ליכא עדים דאבוהון דיתמי היא כי אמר של אביכם היתה ולקחתיה ממנו נאמן ומגו דיכיל למי' לקוחה יכיל למימר זוזי אחריני אית לי גביה אלא השתא דנפק עלה קלא דארעא דיתמי היא אהני קלא לאחזוקה בדיתמי כדברירנא לעיל הלכך אע"ג דמייתי נמי רבה בר שרשו' עידי חזקה ולא כלום הוא חדא דאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ועוד דאין מחזיקין בנכסי קטן והיינו דאמר ליה אביי לקוחה היא בידי לא מבית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא וכיון דאית חזקה לה בארעא דיתמי לא קיימא לך חזקה בגוה דאין מחזיקי' בנכסי קטן אלא השתא אהדרה נהליהו ולכי גדלי יתמי תא אשתעי דינא בהדיהו ותשבע על שטר חובך ותפרע דאלו השתא אפילו בשבועה נמי לא דקימא לן אין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן היתה רבית אוכלת בהן אי נמי משכחת לה כגון דלא אכלה שני חזקה כלל והוא דליכא ראיה דהאי ארעא דאבוהון דיתמי הואי דאי לאו קלא מגו דאי בעי אמר מעיקרא דידי הות כי אמר לקוחה היא בידי אי נמי זוזי יתירי אית לי גביה מהימן השתא דנפק עלה קלא דארעא דיתמי הוא אתחזקא לה בדיתמי ולא מצי למי' לקוחה היא בידי דהא לא אכלה שני חזקה כלל וכי טעין נמי זוזי אחריני אית לי גביה לא מהימן דהא ליתיה למגו כלל והני תלתא אנפי דפרישנא בהאי עובדא כולהו לענין דינא הילכתא נינהו מיהו פשטיה דעובדא לא משמע אלא כפירושא בתרא דאי כפירושא קמא אי נמי לפירושא תניינא לא רהיט ליה פשטיה דעובדא שפיר דאי הוה אתי מכח חזקה לא הויא סגיא דלא לימ' ליה רבה בר שרשו' לאביי דאכלה שני חזקה דכולהו הני עובדי דאתי בהו בעל דין מכח חזקה לא סגיא דלא מפרים בהו דאכלתה שני חזקה ומדלא איכפל רבה בר שרשום לאודועיה לאביי שא דאכלה שני משכנתא למי' דשלמי להו שני משכנתא ולא הוה אכיל לה השתא מחמת משכנתא אלא מחמת הנך זוזי יתירי הוו ליה גביה ולא אמר ליה דאכלה שני חזקה ש"מ דרבה בר שרשו לאו מכח חזקה הוה אתי אלא מחמת דלא הוה להו ראיה ליתמי דארעא דידהו היא ובדין הוא דהוה יכיל למי' מגו דאי בעינא אמינא דידי היא מהימננא והאי דנקט לקוחה היא בידי משום דלא מצי אמר דידי הות מעיקרא משום דידיעא מילתא דלא כחיש לה אלא משנים מועטות ואמטול הכי נקט לקוחה היא בידי ועוד מדלא אצטריך אביי למי' ליה אלא לקוחה היא בידי לא מבית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא ש"מ דלאו משום דאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין קאמר ליה ולא משום דאין מחזיקין בנכסי קטן דא"כ לא הוה סגיא דלא הוה א"ל עקר; טעמא דקא דחי לה לחזקתיה דאלו טעמא דנפק עלה קלא דארעא דיתמי היא אכתי לאו טעמא הוא דהא כל תובע נמי אע"ג דאית ליה ראיה דארעא דידיה היא אתיא חזקה דנתבע ומרעא לה לראיה דתובע ואם איתה דרבה בר שרשו מכח חזקה הוה אתי לא סגיא דלא הוה מודע ליה אביי מהאי טעמא מבטיל לה לחזקתיה ומדלא אמר ליה אלא משום דנפק עלה קלא דארעא דיתמי היא ש"מ דלאו מכח חזקה הוה אתי אלא

מחמת דלא הויא להו ראיה ליתמי וכיון דאמר לי' אלא השתא אהדרה ניהליהו לאו למימרא דלכי גדלי אכתי מצי טעין בגוה אלא לאיפרועי מינה זוזי דאלו השתא אפי' לאיפרועי מינה זוזי דאלו השתא אפי' לאיפרועי נמי לא כדברירנא ועוד דקשיא לפירושא תניינא דמוקים לה כדאכלה שני חזקה לאחר מיתת אבוהון היכי דאמי אי הוה סבר רבה בר שרשו דליכא סהדי דארעא דיתמי היא לימ' ליה לתיתי מכח חזקה בלא הכי נמי הוה מהימן ואי דהוה סבר דאיכא סהדי דארעא דיתמי היא ובעיקר דינא הוה טעי דלא הוה ידע דאין מחזיקין בנכסי קטן אמאי איכפל אביי למימר' ליה דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא הא איהו נמי הדבותא דהכי הוה נחית והוה סבר דקימא ליה חזקה בנכסי קטן ואדרבה עיקר מילת' דלא הוה ידע הוה ליה למימר' ליה דלימא ליה הכי לקוחה היא בידו לא מבית אמרת דאין מחזיקין בנכסי קטן אלא מסורתא דהאי עובדא כפירושא בתרא מיהו ודאי כלהו הני תלתא פירושי לענין דינא הילכתא נינהו ושמעינן מינה אליבא דהני תרי פירושי בתראי דמאן דאכיל ארעא ואתי ונפק עליה קלא דארעא דפלניא הוא דקאכיל בקלא דלא פסיק ואתא ההוא פלניא וקא תבע ליה מחייבינן ליה לנתבע לאיתויי ראיה דדידיה היא בעידי חזקה או בשאר אנפי דראיות ואי לא מפקינ' ליה מיניה ומוקמינן לה בידא דההוא פלניא דנפק עליה קלא דארעא דידיה היא דארעא בחזקתיה קימא ולא מפקינן לה מיניה אלא בראיה וכי תימא ומנא תימרא דכי אהני קלא למהוי בראיה דארעא דיתמי היא ודילמא למהוי במחאה לא ס"ד חדא מדאמר ליה אביי לקוחה היא בידי לא מבית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא אלמא כי אהני קלא לבירורי דארעא דיתמי היא והוא דאהני דאי למהוי במחאה למה ליה לאביי למימר ליה מילתא דאתיא מכלליה דקלא הוה ליה למימר ליה דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי קאכלת ועוד אי למהוי במחאה דאחזיק בה איתתי אי בחיי אבוהון הא מדקאמרי' נפק עלה קלא דקאכי' ארעא דיתמי וקאמר ליה אביי נמי לקוחה היא בידי לא מבית אמרת דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא ש"מ דכי נפק קלא לבתר דנפלי להו נכסי קמי יתמי הוא דנפק וא"כ כיון דאכלה שני חזקה בחיי אבוהון אפילו הא נמי דקלא במחאה דמי הויא לה מחאה לאחר שני חזקה ולא מהניא ולא מידי דטפי מתלת שנין לא מזהר איניש בשטריה ומכי אמר אי הוה מחית בתוך שלש הוה מזדהרנא בשטראי ואי דאחזיק בה לאחר מיתת אבוהון היכי דאמי אי דאיכא סהדי דהאי ארעא דאבוהון היא מאי אריא דנפק עלה קלא דארעא דיתמי היא כי לא נפק עלה קלא נמי לא בעי מחאה דאין מחזיקין בנכסי קטן אלא לאו דליכא סהדי דאבוהון היא ולמאי אהני לי האי קלא אי למהוי במחאה כיון דליכא ראיה דארעא דיתמי היא בי איכ' כהה נמי מאי הוי נהי דמהניא מחאה לבטולי חזקה כי ליכא חזקה נמי כיון דלית להו ליתמי ראיה דדידהו היא אע"ג דלית ליה חזקה לרבה בר שרשו נמי לא מפקי' לה מיניה אלא על כרחיך כי אהני לן קלא למהוי להו ליתמי ראיה דהאי ארעא דיתמי היא כדבריר' ודיקא נמי מדשני אביי בגופיה דקלא ונקט מילתא דאתיא מכלליה דכי נפק קלא דקאכיל ארעא דיתמי הוא דנפק ואלו אביי לא אמר ליה לרבה בר שרשו אלא דהא נפק עלה קלא דארעא דיתמי היא ואי למהוי במחאה ליסגא דקלא גופיה הוה ליה למימר דהא נפק עלך קלא דקאכלת ארעא דיתמי דהוא ליסגא השייך טפי במחאה כדאמרי' לקמן היכי דמיא מחאה פלניא גזלנא

הוא דאכיל לה לארעאי בגזלנותא ולמחר תשעבא ליה בדינא הויא מחאה אלא מדשבקי' לליטנא דנפק ביה קלא ונקט מילתא דאתיא מכלליה ש"מ דלאו למהוי במחאה הוא דאיצטריך ליה אלא לברורי דארעא דיתמי היא הוא דאיצטריך ליה דכל היכא דמית חזקה האי ארעא בשמיה דפלניא בחזקת שהיא שלו ראיה היא כדפרישנא בהאי פירקא גבי זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי והכא כיון דנפיק עלה קלא דארעא דיתמי היא אתחזקא לה בדיתמי ומיחייב נתבע לאיתויי ראיה היכי אתיא לידי' כדפרישי' לעיל

דף ל"ג ע"א ✱ נב והאי דאמר רבה בר שרבו אמינא אי משדרנא לה לארעא ליתמי ואמינא דזוזי יתירי אית לי גבי אבוהון אמור רבנן הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלא אכבשיה לשטר משכנתא ואוכלא שיעור זוזא דמגו דאי בעינא אמינא לקוחה היא בידי מהימננא כי אמינא דזוזי יתירי אית לי גביה מהימננא דשמעת מינה דאי אמר לקוחה היא בידי הוה מהימן בלא שבועה דאי בשבוע' נימא ליה כולי האי ליפיק שטר חוביה ולשתבע ולגבי ועוד הא איהו קאמר בהדיא דכי הוה משתמיט מלאהדורה לארעא ליתמי ולמתבעינהו בשטר חוב משום חיוב שבועה הוא דהוה משתמיט וממילא שמעת דאי הוה מהימן למימר לקוחה היא בידי מהימן בלא שבועה דאפילו שבועת הסת נמי ליכא וטעמא דמילתא משום דיתמי קטנים הוו ואין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן ולכי גדלי נמי לא מחייב לאשתבועי אטענתיהו דהא לא בריא להו דלא זבנה אבוהון מהליה ולא משבעינן שבועת הסת אלא אטענת בריא אבל והאי מאן דמערער אארעא דקימא בידא דחבריה וברירא ליה לתובע דאתבע שיקרא קא טעין לא שנא אית ליה לתובע ראיה ולא שנא לית ליה ולא שנא אית ליה לנתבע חזקה בגווה ולא שנא לית ליה אע"ג דהוי דינא לאוקומה לארעא בידא דנתבע מכח חזק' דאית ליה אי נמי מחמת דלית ליה לתובע ראיה דדיליה היא דמהימנינן ליה לנתבע משום הפה שאסר הוא הפה שהתיר לא מיפטר אלא בשבועה אי נמי בראיה ברורה ואי לוקח או יורש הוא דלא בעו טענה לא משבעינן להו אלא דלא ידעי ואע"ג דלא קא טעין תובע בריא לי דאינהו ידעי דהאי ארעא דידי היא מחמת כך וכך כיון דא' בריא לי דהאי ארעא דידי היא דאשתכח דקא טעין טענת ברי בעיקר ממונו משבעינן להו היסת דלא ידעי כשאר תביעות שבעולם היכא דאמר ליה מנה לי בידך והלה אומר איני יודע דמשתבע דלא ידע ואי לא אמר בריא לי מחרים סתם על כל מאן דנקיט ממוני' מדעם וכן מנהגא דכולהו רבוותא בתרתי היכא דאתי תובע בטענת ספק דמחרים סתמא באפיה דבעל דיניה והוא הדין היכא דהוי דינא לאהדוריה ליה ארעא לתובע מכי נתבע לאשבועיה אהכי אנפי דאמרן וכי תימא בין גבי תובע בין גבי נתבע היכי משבעינן להו והא אין נשבעין על הקרקעות לא תיקשי לך דאי תיכא לפלוגי בשבועה בין מטלטלין לקרקעות הני מילי בשבועה דאורייתא אבל בשבועה דרבנן לא פלוג רבנן בין מטלטלין לקרקעות תדע דגרסינן בפרק הכותב גבי עד א' מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דכתיב לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והאי נשבעת ונוטלת היא ועוד אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות אלא אמר רבא

מדרבנן דפרע דאיך דמיפרע לא דאיך ורמו רבנן שבועה עלה כי היכי דתידוק דשמעת מינה דבשבועה דרבנן לא שאני לן בין מטלטלין לקרקעות ולעבדי' ולשטרות והוא הדין בשבועת הסת דאידי ואידי תקנתא דרבנן היא ועוד דעיקר תקנתא דשבועת היסת כי איתקן משום חזקה דאין אדם תובע אלא אם כן יש לו איתקן והאי טעמא כי היכי דשייך במטלטלי הכי נמי שייך בקרקעות ועבדי' ושטרות תדע נמי דהא הקדשות מכלל דברים שאין נשבעין עליהן שבועת התורה נינהו ואפי' הכי תקינו להו רבנן שבועה כדי שלא יזלזלו בהקדשות כדאיתא בפרק הזהב: ושמעינן נמי דאע"ג דקימא לן אין נזקקין לנכסי יתומים הני מילי למגבא מינייהו אבל אי תפיס בעל חוב מידי דאיכא להימוניה עליה משום מיגו ואפי' קרקע לא מפקי' מיניה דהא היכא דביתומים קטנים מדקאמר ליה ולכי גדלי יתמי תא אשתעי דינא בהדייהו ובעינא דלא מצי למימר לקוחה היא בידי הא לאו הכי מהימן עלה משום מגו ואפילו במקרקעי וכל שכן במטלטלי:

✱ נג קריביה דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא אתא רב אידי בר אבין אמר אנא קריביה אתא ההוא גברא אמר אנא קריביה טפי איתי רב אידי בר אבין סהדי דאיהו קריב טפי אוקמיה רב חסדא בידיה אמר להדר לי פירי דאכל מההוא יומא ועד השתא אמר רב חסדא זהו שאומרין עליו אדם גדול מאן קא אמיך באכילת הפירות אהאי האי הא קאמר אין אכלי ודידי אכלי דהא קאמר דאיהו מקרב טפי ומגו דאי בעי אמר לא אכלי דהא ליכא סהדי דאכל יכיל למימר אין אכלי ודידי אכלי אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא כיון דאודי אודי כלומ' כיון דאודי דאכל תו לא מהימן למימ' דידי אכלי דהא איכא סהדי דלאו דידיה נינהו ומה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן וקימא לן כאביי ורבא וטעמא דמילתא דכי אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר היכא דליכא עדים דמכחשי ליה במה שהתיר אבל היכא דאיכא עדים דמכחשי ליה כמנא שאסר את עצמו ולא התיר ולפיכך חייב כ"א קריביה דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא כי קא שכיב אמר להוי לקריבי ולפום הדין נוסחא משכחת לה באחא ובר אחא ומאי דרמי להו דתרויהו לענין ירושה כי הדדי נינהו מיהו לענין תפקדתיה דשכיב מרע כיון דאמר להוי לקריבי להההוא דמיקרב טפי יהבינן ליה וכן כל כיוצא בזה

שם ע"ב ✱ נד זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי איתי סהדי דאבהתיה היא והאי איתי סהדי דאכלה שני חזקה אמר רב חסדא מה לי לשקר איבעי אמר מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה אביי ורבא לא ס"ל הא דרב חסדא מה לי לשקר במקום עדים לא אמרי' כדפרישנא לעיל וקימא לן כוותיהו

✱ נה ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבנתה ואכלת שני חזקה אזל איתי סהדי דאכלה תרתי שני אמר רב נחמן הדרא ארעא והדרי פירי ודוקא פירי דתרתי שני דאיכא סהדי דמסהדי עליהו לא הדרי דמגו דאי בעי אמר לא אכלי כי אמר אין אכלי ודידי אכלי מהימן כדמיברר לקמן מעובדא דההוא דאיתי חד סהדא דאכלה תלת שני וטעמא דמילתא משום דלא אתכחש בעיקר טענתיה וכי הדרא ארעא מחמת דהוו ליה סהדי לתובע דמעיקרא דידיה הות וקרק' בחזקת בעליה קיימת גבי ארעא דלא שייך מה לי לשקר הדרא גבי פירי דשייך מה לי לשקר דאי בעי אמר לא אכלי כי

אמר

אמר אין אכלי ודידי אכלי מהימן ובשבועת היסת והני מילי דלא התברר מגו טענתיה דתובע ונתבע שיעור פירי דאכל בשנה שלישית דלא משהדי בה סהדי היא אית ביה שוה ב' כסף אבל היכא דאתבר' מגו טענתי' דאית ביה שוה שתי כסף לבר משיעור מאי דמסהדי ביה סהדי דלא בציר מפירושה מיחייב שבועה דאורייתא מדר' חייא קמייתא דא"ר חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום והעידוהו עדים שיש לו חמשים ישבע על השאר שלא תהא הודאת פיו גדולה מהעדת עדים מק"ו וכיון דמהודאת פיו קאתיא לן ליו לבא מן הדין להיות כמדון ולא מיחייב אלא דומיא להודאת פיו דבעיא כפירת טענה שתי כסף דמתברר שיעורה בעידן טענה וכפירה כדמיברר בכפ' שבועת הדיינין גבי מתניתין דשבועת הדיינין הטענה שתי כסף וגבי מתניתא דאין נשבעין אלא דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין וכי היכי דגבי הודאת פיו אע"ג דאודי בכולה טענה מיהו קא פטר נפשיה מאקלת טענה מאנפ' אחרינא כגון דטעין אין אכלי מיהו פלגא או תולתא דידי אכלי מחמת דזבנתה לארעא בתר הכי מינך או מאנפא אחרינא משלם מאי דאודי ביה ומשתבע אאחרא לפוס טענתיה שבועה דאורייתא ומיפטר מידי דהוה אהאכלתיו פרס גבי העדת עדים נמי דקימא במקום הודאת פיו משלם פירי דתרתי שני דמסהדי בהו סהדי ומשתבע אפירי דשנה שלישית לפוס טענתיה שבועה דאורייתא ומיפטר ואע"ג דהודאת פיו ועד אחד הוא דאתיא לן בהכי השוה וגבי עד אחד כי האי גוונא הוה ליה מחוייב שבועה ואינו יכול להשבע ולא בעי כפירת טענה שתי כסף כיון דמתרויהו הוא דאתיא לן לא מיחייב אלא בקל שבשניהם אמר רב זביד ואם טען ואמר לפירות ירדתי נאמן כלומר אם לא טען מתחלה לקוחה היא בידי אלא לפירות ירדתי כלומר אתה מכרת לי להכול פירותיה שתי שנים אלו או שלש אע"ג דאיכא סהדי דאכלה מהימן ובשבועת הסת לאו מי אמ' רב יהודה האי מאן דנקיט מגלא ותובליא ואמר איזיל אגזריה לדקלא דפלניא דזבניה נהלי מהימן ובשבועת הסת ואף ע"ג דאיכא סהדי דגזריה לא מיחייב מ"ט לא חציף איניש למגזר דיקלא דלאו דיליה הכא נמי לא חציף איניש למיכל פירי דלאו דיליה ואי לאו דזבין מיניה פירי דהנך שתי שנים לא הוה אכיל להו ומקשינן אי הכי ארעא נמי כי טעין לקוחה היא בידי ליהמניה דלא חציף איניש למיכל פירי דארעא דלאו דיליה ופרקי' ארעא אמרי' ליה אחוי שטריך אי הכי פרי נמי לימא ליה אחוי שטריך שטר' לפירי לא עבדי אינשי

כו׳ ומטינן מינה דמאן דעייל לרשותא דחבריה שלא בפניו ושקיל מהתם מדעם בפרהסיא שלא בדרך גנבה ונזלה וטעין דזבניה ניהליה או דיהביה ניהליה במתנה אי נמי דידי הואי מעיקרא ובתורת פקדון הוה קאי גביה ואיהו אמר ליזיל שקליה מהימן ובשבועה דלא חציף איניש למשקל מידי דלאו דיליה דהא רב זביד קא יליף מהאי דינא דדיקלא לדינא דפירי אלמא הכין דינא בכל מילי

כז׳ ההוא דא"ל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינך זבינתה ואכלת שני חזקה איתי חד סהדא דאכלה תלת שני סבר רב אידי בר אבין קמיה דאביי למימר היינו נסכא דרבי אבא דההוא גברא דחטף נסכא מחבריה אתא לקמי' דרב אמי איתי חד סהדא דמחטף חטפה מיניה א"ל אין חטפי ודידי חטפי א"ר אמי היכי נידיינו דייני להאי דינא לישלם ליכא תרי סהדי ליפטריה איכא חד סהדא לשתבע כיון דקאמר חטפי ודידי חטפי הוה ליה גזלן כלומר כי אמרינן עד אחד לשבועה היכא דקא כפר במאי דקא מסהיד סהדא אבל האי כיון דאמ' דמחטף חטפיה הא קא מודי דגזל ולא מצי לאכחושי לסהדא וגירסי' דמתיבתא כי אמרינן עד אחד לשבועה היכא דקא כפר במאי דקא מסהיד סהדא האי הא קא מודי דחטף א"ל ר' אבא הוה מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם כלו' הוה מחוייב שבועה דלא חטף לאכחושיה לסהדא ואינו יכול לישבע דהא מודיה דחטף וכל המחוייב שבועה ואינו יכול לשבע משלם הכא נמי כיון דאיכא חד סהדא דאכלה תלת שני הוה ליה מחויב שבועה דלא אכלה ואינו יכול להשבע דהא קא מודי דאכלה הילכך משלם א"ל אביי מי דמי התם גבי נסכא דרבי אבא חד סהדא דמסהיד ביה דחטף לאורועי לנתבע קאתי דהא אי איכא תרי סהדי הוה מפקינן לה מיניה וכיון דשנים מחייבים אותו ממון אחד מחייבו שבועה ובדין הוא דאי הוה טעין מעיקרא דלא חטף הוה משתבע אפומא דחד סהדא ומיפטר השתא דאודי דחטף הוה ליה מחויב שבועה דלא חטף והוא אינו יכול לישבע דהא אודי דחטף הלכך משלם אבל הכא גבי פירי חד סהדא לסיועיה לנתבע קאתי דהא אי איכא סהדא אחרינא בהדיה הוה מוקמינן לה לארעא בידיה דמחזיק וכיון דאין השנים מחייבין את הנתבע ממון אין האחד מחייבו שבועה כלל כי היכי דתימא כיון דאינו יכול לישבע משלם הלכך השתא נמי דליכא אלא חד סהדא דינא הוא דהדרה ארעא למארא ופירי משתבע נתבע שבועת הסת דדידיה אכל ומיפטר דחד סהדא לגבי פירי כמאן דליתיה דאמי דלסיועי לנתבע קא אתי אלא אי דמי והאי הא דרבי אבא לחד סהדא ולתרתי שנין ולפירי דאלו היכא דאיתי תובע חד סהדא דאכלה האי נתבע לפירי דארעיה תרתי שנין ונתבע קא טעין לקוחה היא בידי ואין אכלי ודידי אכלי כיון דאלו הוו תרי סהדי דאכלה תרתי שנין הוה מיחייב לאהדורה לארעא ולפירא כדאמר רב נחמן הדרא ארעא והדרי פירי השתא נמי דליכא אלא חד סהדא הוה ליה מחוייב שבועה לאכחושי לסהד' ולאשתבועי דלא אכל ואיהו לא מצי משתבע דהא אודי דאכל וכל המחוייב שבועה ואינו יכול להשבע משלם

נקיטינן השתא מהכי שמעתא כולהי לענין פירי דמאן דאכיל פירי דארעא דחברי' מחמת דהוה טעין בה בגופה דארעא דדידי' הוא דאי אכחשוה סהדי בעיקר טענתיה כי היכי דהדרא ארעא הדרי פירי ואפילו היכא דליכא סהדי דאכליניהו אלא מחמת טענתיה דקא טעין אין אכלי ודידי אכלי לא מהימן דמה לי לשקר במקום עדים הוא כי מעשה דרב אידי בר אבין הילכך דינא הוא דהדרא ארעא והדרי פירי בלי לחיוביה לתובע שבועה דהא איכא עדים דמסייעי ליה כדברירנא גבי שמעתא קמיתא דזה אומ' של אבותי וזה אומר של אבותי ואי ליכא סהדי דמכחשי ליה לנתבע בעיקר טענתיה ולא קא הדרא ארעא אלא מחמת דהויא ליה ראיה לתובע לאוקומה בחזקתי' ולא הויא ליה לנתבע בגוה ראיה ולא חזקה לאוקומה בידיה איכא לפלוגי דכל היכא דאיכא סהדי דאכליהו נתבע לפירי מיהו לא קא מסהדי דאכלה אכילה דקימא ליה חזקה בגוה לא שנא טעין לקוחה היא בידי ולא של אבותי הדרא ארעא והדרי פירי ולא מצי אמר דידי אכלי דהא אתברר דפירי דלאו דידיה אכל וליכא מיגו להימוניה דאי נמי טעין החזרתים לך נמי לא מהימן דהא דהוו דידיה אכליניהו ומימר אמר מי יימר דמחייבין לי רבנן וכל כי האי גוונא כפרעתיך בתוך זמני דאמי כדמיברר בפירקא קמא ולא תימא הני מילי היכא דאיכא נמי סהדי דאכלינהו שנא אפי׳

היכא דליכא אלא חד סהדא אבל היכא דאילו הוו תרי סהדי הוה מיחייב כי איכא חד סהדא נמי מיחייב דהוה ליה מחויב שבועה בעד אחד ואינו יכול להשבע ומשלם כדאמרינן במתניתין בהדיא ולא שנא בחד סהדא ול"ש בתרי סהדי כיון דלא אכחשוה סהדי לנתבע בעיקר טענתיה אלא כי הדרא ארעא מחמת דאתברר דהוה קימא מעיקרא בחזקת תובע ולא הויא ליה לנתבע ראיה לאוקומה בידיה ופירי דאכילה נמי לא קא מסהדי דלאו דידיה אבל מיחייב תובע לאשתבועי ליה לנתבע שבועת היסת אטענתיה כשאר טענות דעלמא כל היכא דמשתבע ושקיל כיון דאורייתא הוא דמשתבע הני מילי במאן דאתי לאפוקי מתוך דקאי בחזקתיה דנתבע אבל הכא דארעא ופירי בחזקתיה דתובע קימי דהא כי קא מיחייב נתבע לשלומינהו מחמת דקימא ארעא בחזקתיה דתובע הוא דמיחייב כי היכי דאלו איתינהו לפירי בעיניהו גבי נתבע הוה שקיל להו בלא שבועה דממונא דכפשיה קא שקיל כי ליתינהו בעיניהו נמי כיון דאיכא סהדי דאכלינהו כמאן דאיתינהו בעיניהו גביה דמי דהא אתברר דממונא דהוה ליה לתובע לאשקליה בלא שבועה אבל תדע דאפי' איכא חד סהדא דאכל נמי קאמרי' במתני' בהדיא דמיחייב מטעמא דכל המחויב שבועה ואינו יכול להשבע וקימא לן דכל המחוייב שבועה ואינו יכול להשבע שקיל תובע בלא שבועה לבר מחשוד שבועה דיכול להשבע הוא ואנן הוא דלא שבקינן ליה כדפרישנא בפרק שבועת העדות ובפ' כל הנשבעין שבתורה וכיון דבחד סהדא שקיל בלא שבועה כ"ש בתרי סהדי אבל שבועת היסת ודאי מיחייב ואע"ג דקימי פירי בחזקתיה דתובע ואפילו אגלימא דאכתפי נמי תני משבע ליה היסת ובדין הוא דלא ליחייב ליה שבועה אלא לבתר תשלומין אלא כיון דחייבו' בידינא לאהדורי ארעא במאן דאהדרה נמי דהא לא מיחסרא גוביינא תחייב שבועה עילוה ואע"ג דלא שליס ליה פירי וכיון דאשתבע ליה אגופה דארעא תו לא מיחייב לאשתבועי לי' אפירי דטענה דפירי בארעא תליא והדא שבועה והנ"מ דאיכא אפי' חד סהדא דאכל כדאמרן אבל היכא דליכא אפילו חד סהדא דאכל אי נמי איכא חד סהדא דאכלה אכיל' דהלין אסהידו בה תרי הוה קימא ליה חזקה בהא נמי איכ' לפלוגי דאי אתי בטענת בריא דזכייה גמורה דמיפרשא מגו טענתיה בפרט באנפא דאי הוו מסהדי ביה סהדי הוה מוקמינ' לה לארעא ולפירי בידיה ולא אכחשוה סהדי בטענתיה אלא כי הדרא ארעא מחמת דאתברר דהוה קימא מעיקרא בחזקת תובע ולא הויא ליה ראיה לנתבע לאוקומה בידיה אע"ג דהדרא ארעא לא הדרא פירי דמגו דיכיל למימר לא אכלי דהא ליכא אפי' חד סהדא דאכל אכילה דמיחייב עלה תשלומין כי אמר אכלי ודידי אכלי מהימן דהא לא אכחשוה סהדי בטענתיה ולאו מה לי לשקר ולאו מחוייב שבועה ואינו יכול להשבע הוא הלכך תרויהו משתבעי שבועת היסת האי משתבע אגופא דארעא דהדרא ליה והאי משתבע אפירי דאכל והוא הדין היכא דאתברר דאכל בסהדותא דמיחייב בה תשלומין דאי אודי דאכל טפי ממאי דמסהדי ביה סהדי מיהו קא טעין אין אכלי ודידי אכלי אי בחד סהדא בין דמתברר בעידן טענתיה שיעור מאי דאכל בין דלא מתברר משלם מאי דמסהיד ביה סהדא ומשתבעי תרויהו שבועת היסת אשארא כדאמרן ואי בתרי סהדי איכא לפלוגי דאי לא אתברר בעידן טענתיה דאית ביה בההוא טופיאנא דאודי ביה שוה שתי כסף משלם מאי דמסהדי ביה סהדי ומשתבע אשארא שבועת היסת דדידיה אכל ואי אתברר בטענתי' דאית ביה בשארא שוה שתי כסף לבד משוה פרוטה

דמסהדי ביה סהדי משלם מאי דמסהדי ביה סהדי ומשתבע אשארא שבועה דאורייתא אטענתיה מדר' חייא קמייתא ופין כך וכ"ך דמשתבע ליה תובע אטענתיה אמאי דשקיל מיניה כדפרישנא ואי לא אתא בטענת בריא דזכייה גמורה אע"ג דאתי מכח אבהתיה וקא טעין דדרו בה אבהתיה מקמי כמה יומי ודאכלה איהו בתריהו שני חזקה וליכא סהדי דמכחשי ליה בהדא מהני טענתא אע"ג דאלו אתי סהדי בהכין הוה מוקמינן לה לארעא ולפירי בידיה השתא דלית ליה סהדי לא אמרי' מגו דאיבעי אמר לא אכלי כי אמר אכלי ודידי אכלי מחמת דאכלתה שני חזקה לבתר דדרו בה אבהתי חד יומא מהימן לאפטוריה מפירי אמרינן מגו אלא בטענת בריא והכא אע"ג דלגבי דירה דאבהתיה טענת בריא היא כיון דלגבי זכייה דאבהתיה לאו טענת בריא היא דהא לא ידע אי דארו בה מחמת דזאכו בה אנ בתורת עראי בעלמא לא אמרי' מגו דאלת"ה גבי גופא דארעא נמי כי מייתי סהדי דדר בה איהו שני חזקה ולית ליה זכות דיר בה אבוה חד יומא ליהניה דדר בה אבוה חד יומא מגו דיכיל למימר מינך זבינתה ואכלת שני חזקה אלא לאו ש"מ דלא אמרינן מגו אלא בטענת בריא דזכייה אבל בטענת ראיה לא אמרי' מגו הילכך דינא הוא דמשלים ליה פירי לתובע ולית ליה גביה אלא פתקא דלוטא דטענת שמא היא

❊ נח ומטינן מיהא דרבי אבא דכל היכא דשניס מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה להכחיש את העד ואי אודי במאי דמסהיד סהדא אע"ג דטעין טענתא אחריתי לאפטוריה בגוה הוה ליה מחייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם וכן כל המחויי' שבועה מן התורה ואינו יכול לישבע אבל מקום שאין השנים מחייבין אותו ממון אין האחד מחייבו שבועה לפיכך אפילו הודה במה שהעיד העד אלא שפטר עצמו מדרך אחרת נאמן ובשבועת היסת כמאן דליכא סהדא כלל

❊ נט ומטינן נמי מינה במאן דחטף מידי מחבריה דלא מיבעיא היכא דאיכא תרי סהדי דחטף אלא אפי' איכא חד סהדא נמי לא מצי למימר אין חטפי ודידי חטפי ולא אמרי' בכי הא לא חניפא ליה למשקל מידי דלאו דיליה יפי אמרינן הכי היכא דאיכא למימר דאדעתא דחבריה קא עביד אבל היכא דחטיף מיחטף אין לך גזלן גדול מזה והוא הדין היכא דשקיל דרך גנבה דמוכחא מילתא דלאו מדעת בעלים קא שקיל :

דף ל"ד ע"ב ❊ ס ההיא ארבא דהוו קא מנצו עלה בי תרי האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא אתא חד מינייהו לבי דינא אמר תפשוה אדמייתינא סהדי דדידי היא תפשינן הו לא תפשינן רב הונא אמר תפשינן רב יהודה אמר לא תפשינן רב הונא אמר תפשינן דילמא מייתי סהדי ואי לא מייתי סהדי מפקינן לה בהליינהו כדמעיקרא ורב יהודה אמר לא תפשינן דילמא לא מייתי סהדי והוי דינא דלא מפקינן ואפסדוליה לבעל דין בידים לא תפשינן חזו לא ואבכא סהדי אמר אפקוה כל דאלים גבר מפקינן הו לא מפקינן רב יהודה אמר לא מפקינן רב פפא אמר מפקינן ואסיקנא והלכתא לא תפשינן ואי תפשינן לא מפקינן דכיון דאתי ממון המוטל בספק כי האי גוונא לידי ב"ד לא מפקינן ליה אלא בראיה ואתטול הכי לא תפשינן לכתחלה משום דאית ליה פסידא לאידך דלאו דמאי דהאי תפשינן לא מפקינן ורמאה ניחא ליה בהכי דהא ליה ליה פסידא לדיליה

הילכך לכתחלה לא תפסינן ואי תפסינן לא מפקינן ואפי' היכא דתפסינן לה בטענתא מדעתא דחד מינהו כי האי מעשה וכל שכן היכא דתפסינן לה מדעתא דתרויהו והאי שמעתא לא מיתוקמא אלא כגון דקימא ההיא ארבא בשימשא או ברשות שאינה של שניהם או ברשות הלה המופקדת אצלו היכא דלא ידע מאן מינייהו אפקדה גביה דקימא לן דמניח ביניהן פקדון ומסתלק מידי דהוה אלוקח מקח משמש' בני אדם ואינו יודע מאיזה מהם לקח כדבריתא בפרק האשה בהלכה היא ובעלה במדינת הים ובפרק המפקיד אבל היכא דקימא ברשותא דחד מינייהו המוציא מחבירו עליו הראיה והוא הדין היכא דקימא ברשות הלה המופקדת אצלו וקאמר דדידיה דהאי היא מהימן מיגו דאי בעי אמר דידי היא דלא הוה מפקינן לה מיניה אלא בראיה ואי קימא ברשותא דתרויהו הוה ליה דינא כשנים אוחזין בטלית דקימא לן זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו ודוקא נמי בבריא ובריא אבל בריא ושמא בריא עדיף

סא זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אמר רב נחמן כל דאלים גבר דכיון דלית ליה דררא דממונא לחד מינייהו כלל ואיכא למימר דמיתי חד מינייהו סהדי או ראיה דדיליה היא ומוקמינן לה בידיה ולא מזדקקינן להו השתא אלא שבקינן להו כל דאלי' טפי גבר והוה ליה איפך המוציא מחבירו עליו הראיה דאטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן ודוקא היכא דלא קאי איהו והוא מדעם ברשותא דחד מינייהו דא"כ המוציא מחבירו עליו הראיה והוא דלא קאי נמי ברשותא דתרווייהו דאם כן הוה דינא כשנים אוחזין בטלית והוא דלא קאי נמי ברשותא דאיניש מעלמא דמודי ליה לחד מינייהו דאם כן הוה מהימנינן ליה מגו דאי בעי אמר דידי היא ודוקא נמי היכא דתרויהו קאתו בטענת בריא אי נמי בטענת שמא אבל היכא דחד קאמר בריא וחד קאמר שמא כיון דההוא דאמר שמא לית ליה חזקה בגוה טפי מחבריה דכולי עלמא בריא ושמא בריא עדיף ויהבינן ליה לההוא דקאמר בריא לי

סב ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד דרב אמר יחלוקו ושמואל אמר שודא דדייני התם ליכא למיקם עלה דמילתא שאפילו נתברר שזה בשחרית וזה בין הערבים אין הקדמה בשעות אלא בירושלים ואי משום דאיכא למחזי הי מינהו קדים במסירת השטר כיון דזמנין ביום אחד מסתמא בההוא יומא הוא דמסר הוא ומילתא דלא שכיח היא לברורי בעדי' הי מינייהו קדים במסירת השטר כיון דזמנן ביום אחד מסתמא בההוא יומא הוא דמסר הוא ומילתא דלא שכיח היא לברורי בעדים הי מינייהו קדים במסירת השטר הילכך פסקינן ליה לדינא ביניהו לרב כי טעמיה ולשמואל כי טעמיה אבל הכא איכא למיקם עלה דמילתא דמייתי חד מינייהו סהדי דאבתיה היא ומוקמינן לה בידיה ואטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן

דף ל"ה ע"א סג ומאי שנא מהא דתנן המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומר עד שלא מכרתי וזה אומר משלקחתי יחלוקו ואפילו רבנן לא פליגי עליה דסומכוס אלא היכא דאיכא לאוקמה בחזקה דמארה קמא אבל היכא דלית ליה חזקה לחד מינייהו טפי מחבריה מודו ומפרקינן הכי השתא התם להא אית ליה דררא דממונא ולהאי אית ליה דררא דממונא הכא אי דמר לא דמר ואי דמר לא דמר כלומר התם כיון דאית ליה לכל חד מינייהו עיקר ממון בהאי ולד דהאי פרה והאי שפחה דאתא מיניהי האי ולד מעיקרא הויא דמוכר והשתא הויא דלוקח וכל חד מינייהו קטעין כרתי ושפחתי ברשותי ילדה איכא למימ' דליכא רמאי דהא בשמא ושמא עסקינן כדקתני התם בהדיא וכל חד מינייהו סבר שמא ברשותי ילדה הילכך דינא הוא דפלגי להו אבל הכא כיון דזה אומר של אבותי ולא של אבותיך וזה אומר של אבותי ולא של אבותיך אי דמר לא דמר ואי דמר לא דמר וודאי חד מינייהו רמאה הוא ואי פלגינן לה ביניהו אשתכח דקא מרויחינן ליה לרמאי בידי' הילכ'לא מזדקיקי' להו אלא שבקי' להו כל דאלי' גבר א"כ התם כיון דאית להי דררא דממונ' בגוה לתרויהו דינא הוא דמזדקיקינן להו בחלוקה דכל פלגא ופלגא כי יהבינן ליה לחד מינהו לאו בכדי יהבינן ליה אלא מכח דררא דממונא דאית ליה בגויה הוא דיהבינן ליה אבל הכא אי אית ליה דררא דממונא בגוה למר לית ליה דררא דממונא למר ואי דררא דממונא דמר לא דמר ואי פלגינן לה ביניהו אשתכח דההוא דהויא כולה דידיה קא מפקינן מיניה פלגא בכדי בידים בלא ראיה כלל הילכך שבקינן להו כל דאלים גבר

שם ע"ב סד אמרי נהרדעי אם בא אחד מן השוק והחזיק בה אין מוציאין אותה מידו דתאני ר' חייא גזלן של רבים לא שמי' גזלן רב אשי אמר לעולם שמיה גזלן ומוציאין אותה מידו ומוקמינ'לה קמי הני תרתי וכל דאלים גבר ומאי לא שמיה גזלן דקאמר רבי חייא שלא נתן להשבון כלומר שאינו יוצא ידי השבה דהא לא ידע למאן מהדר ולא דמי לגזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה מהם גזל דכי משלם גזלה לכל אחד ואחד נפיק ידי השבה דהתם ברירא מילתא דהאי ממונא דחד מהני חמשה הוא וממה נפשך הא קא מהדר ממונא למריה אבל הכא דחד מהני לית ליה דררא דממונא בהאי גזלה כלל לא מחמת ראיה ולא מחמת דהוה קימא ברשותיה אע"ג דמשלם גזלה לכל חד מינייהו נמי לא נפיק ידי השבה דדילמא דאיניש מעלמא היא וקימא לן כרב אשי דבתרא הוא והני מילי במטלטלי אבל במקרקעי כיון דקי"ל דקרקע אינ' נגזלת ולא קימ' ברשותיה דגזלן באונסין מכי מסתלק מינה נפיק ידי השבה לענין גופה דארעא לכ"ע

סה הרי אמרו חזקתן שלש שנים מיום ליום אמר רבא אי דלי ליה כנא דפירי לאלתר הוי חזקה כלומר אי איכא סהדי דכי אכלה מחזיק להאי ארעא דלי ליה מארי ארעא כנא דפירי אכתפיה דמחזיק דמייעיה במכנש פירי כיון דעבד מעשה בידים מוכחא מילתא דארעא דמחזיק היא דאי לאו הכי לא הוה מסייע ליה למשקלינהו לפירי דידיה הלכך לאלתר הויא חזקה ודמיא להנהו דגרמי' בריש פירקין ע"כ לא קאמרי רבנן התם איבד את זכותו אלא היכא דקא עביד מעשה אבל דינורא עביד איניש דמקרי ואמר דה"מ דהיכא דעבד האי תובע מעשה דמוכח דארעא דהאי כתבע היא איבד את זכותו אמר רבא ואם טען התובע ואמר לפירות הורדתיו באותה שעה נאמן והני מילי בתוך שלש שנים אבל לאחר שלש שנים לא מהימן למימר לפירות הורדתיו בין דדלי ליה כנא דפירי בין דלא דלי ליה כנא דפירי אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי לפירא אחתיה מאי הוה ליה למעבד ליה איבעי ליה למחויי דאי לא תימא הכי הני משכנתא דסורא דכתיב בהי במשלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף הכי נמי דאי כביש ליה לשטר משכנתא ואמר לקוחה היא בידי

הכי

הכי נמי דמהימן ולית ליה תקנתא למרי ארעא מי תקינו רבנן מילתא מילת' דאתי בה לידי פשידא אלא איבעי ליה למחויי הכא נמי איבעי ליה למחויי ואי לא מחי איהו דאפסיד אנפשיה מכלל דאי מחי בתוך שלש אפילו לאחר שלש נמי ודלי ליה נכא דפירי יכיל למימר לפירות הורדתיו

סו ומשיינן מינה דהני משכנתא דסורא היכא דאכלה לארעא תלת שני וכבשיה לשטר משכנתא ואמר לקוחה היא בידי הכי נמי דמהימן דאיבעי ליה למחויי וכי לא מחי איהו דאפסיד אנפשיה ודוקא היכ' דלא ידיע דבמשכנתא קא נחית לה אבל היכא דידיע דבמשכנתא קא נחית לה לא קימא ליה חזקה ודוקא היכא דלא אכלה שני חזקה לבר מהני משכנתא אבל היכא דאכלה שני חזקה לבתר דשלמן להי שני משכנתיה קימא ליה חזקה דאיבעי ליה למחויי והא דמיא כההיא דתניא בן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן ככל אדם והאי נמי כיון דשלמו שני משכנתי' הרי הוא ככל אדם וקימ' ליה חזק' דמצי טעין חזרתי ולקחתיה ממנו

סז ומדקתמהינן מי מתקני רבנן מילתא דאתי בה לידי פסידא ש"מ דפשיט'לן דלא תקינו רבנן מילתא דאתי בה איניש לידי פסידא ונפק' מינה דכל תקנתא דמתקני כנורא מיבעי להו לדקדוקי בה שפיר ואי לא איפשר ליה לאיניש למעבד בה מילתא דרמאותא לאפסוקי בה חבריה מתקני לה ואי לא לא מתקני לה •

סח אמר רב יהודה אמר רב הבא מחמת גוי הרי הוא כגוי מה גוי אין לו חזקה אלא בשטר אף ישראל הבא מחמת גוי אין לו חזקה אלא בשטר ודוקא היכא דאיכא ראיה דהאי ארעא דהאי תובע הואי דאי אית ליה להאי ישראל הבא מחמת גוי שטרא דזבנה גוי ממארא קמא קימא ליה חזקה לדיליה וה"ה נמי בלא חזקה היכא דאית ליה ראיה דזבנה איהו מההוא גוי דזבנה מישראל קמא ואי ליכא שטרא דזבנה גוי מישראל קמא אע"ג דאכלה האי ישראל בתרא שני חזקה באפי מרה ולא מחי ביה לא קימא ביה חזקה דסתם גוי אנס הוא וכיון דלא אתי האי מחזיק אלא מחמת גוי הויא לה כחזקה שאין עמה טענה דכי אמרי' טוענין ליורש טוענין ללוקח בלוקח מישראל דכיון דאלו טעין מוכר דהאי מערער זבנה נהלי ואכלתה שני חזקה מהימן טענינן ליה נמי ללוקח אבל לוקח מגוי כיון דאלו טעין גוי גופיה לא מהימן אלא בשטר לוקח נמי לא מהימן אלא בשטר והני מילי היכא דאית ליה ראיה לתובע דידיה היא אבל היכא דלית ליה להאי תובע ראיה דהאי ארעא דידיה הואי אע"ג דלית ליה להאי נתבע ראיה כלל לא מפקינן לה לארעא מיניה דאמר ליה אנא מגוי פלניא זבינא לי איתי ראיה דדידך היא ושקול ואע"ג דבריא ושמא הוא כיון דקימא ארעא בידא דנתבע לא מפקינן מיניה מספיקא דומיא דמנה לי בידך והלא אומר איני יודע דיקא נמי דקאמרי' אין לו חזקה אלא בשטר דאלמא בטענה דלריכא בעלמא חזקה או שטרא עסיקי' והני מילי היכא דלא ידע האי לוקח דהאי ארעא דהאי תובע הוה אבל היכא דידע דהאי ארעא דהאי תובע הות אע"ג דאמר ליה גוי דזבנה מיניה מיחייב לאהדורה נהליה דאמר ליה את לאו קא מודית דהאי ארעא דידי היא ואת לאו מינאי זבינתה זיל לאו בעל דברים דידי את ואע"ג דהוה קימא כמה שנים ברשותיה דגוי דזבנה נהליה ולא כלום הוא דסתם גוי אנס הוא וכיון דאיהו לא מהימן אלא בראיה לוקח דאתבין מיניה נמי לא מהימן אלא בראיה והיינו דאמרינן אמר רבא ואי אמר האי ישראל בתרא לדידי אמר לי גוי דזבנה מינך מהימן ומתמהינן עלה מי איכא מידי דקאי גוי ואמר לא מהימן וכי אמר ישראל משמיה דגוי מהימן אלא אי אמר האי ישראל בתרא דאכלה שני חזקה קמאי דידי זבנה גוי מינך והדר זבנה נהלי מהימן מגו דאיבעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתה שני חזקה ואי קשיא לך ומאי שנא מההיא דאמרי' התם והני מילי דאכלה שבע שנין דקדמה חזקה דהאי לשטרא דהאי אבל שית אין לך מחאה גדולה מזו ואמאי לימא מגו דיכיל למימר מינ' זבינתה ואכלתה שני חזקה כי אמר מהאיך קמא זבינתה תרתי שני מקמיה זימניה דשטרך מהימן שאני התם דלגבי מערער דנקיט שטר וזביניה בידיה חזקה שאין עמה טענה דהא לא טעין ליה מינך זבינתה ולא נמי מפלניא זבינתה דזבנה מינך אבל הכא כיון דטעין קמאי דידי זבנה גוי מינך וזבנה נהלי כמאן דאמר ליה אנא זבינתה מינך דמי וחזקה שיש עמה טענה היא •

דף ע"א סט ואמר ר"י האי מאן דנקיט מגלא ותובליא ואמר איזיל אגזריה לדיקלא דפלניא דזבניה נהלי מהימן כלומר דאע"ג דאיכא סהדי דגזריה ומאריה דדיקלא קא טעין דלא זבניה נהליה האיך דגזרי' מהימן ולא מיחייב לשלומי ליה ולא מידי אלא משתבע היסת ומיפטר והוא הדין במאן דאכיל פירי דארעא דחבריה וטעין לפירות ירדתי וה"ה נמי למאן דעייל בפרהסיא לרשות דחבריה ושקיל מהתם מידי שלא כדרך גנבה וגזלה וטעין ברשות נטלתי אע"ג דשקיל באפי סהדי מהימן דלא חציף איניש למשקל מידי דלאו דיליה ולטעין מאן דנקיט מגלא ותובליא דקא אמרי' דמהימן דוקא היכא דלא ערער מאריה דדיקלא עילויה אלא לבתר דגזריה דהוה ליה כשאר מטלטלי וממונא דנתבע בחזקתי' דנתבע קאי ואוקי ממונא בחזקת מריה אבל היכא דאתא מארא דדיקל' וקא מערער עילויה מקמי דגזריה כקרקע דמי וקי"ל קרקע בחזקת בעליה קיימת ואנן סהדי דשלא מדעת בעלים גזריה ואין לך אנס גדול מזה מידי דהוה אההוא גברא דחטף נסכא מחבריה כדשרינא לעיל

ע ואמר רב יהודה האי מאן דאחזיק מגורא דערודי ולבר כלומר מקיר העשוי לסייג סביבות השדה כדי שלא יכנס ערוד לתוכה לא הוי חזקה אפי' להאוא דוכתא מכי אמר אמינא כל דורע ערודי אכלי ליה וכן כל כיוצא בזה

עא ואמר רב יהודה אכלה ערלה הרי זו חזקה אהוא דאתהני מפי ממאי דאפיק בה דאי לאו הכי הוה ליה כאפיק כורא ועייל כורא דלא הוי חזקה תניא נמי הכי אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה וקימא לן בכולהו כגון שנהנה מן העצים אבל היכא דלא אתהני אלא מפירי לא הוי חזקה דמצי מרה למימר כיון דאיסורא הוו לא הוה אכפת לי בגזיהו ועוד דאמינא הלעיטהו לרשע וימות וראיה להא מילתא מההיא דגרסי' בכתובות גבי המוציא הוצאות על נכסי אשתו הוציא הרבה ואכל קימעא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות רב יהודה לטעמי' דאמר רב יהודה אכלה ערלה הרי זו חזקה תניא כותיה דרב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה דשמעת מינה דלאו בר אתהני מפירי דאיסורא עסיקי' אלא מכיבי דומיא דחבילי זמורות

עב אמר רב יוסף אכלה שחת והיא תבואה שלא הביאה שליש לא הוי חזקה אמר רבא ואי

לוהר מחוזא הוא דמזבנביה שחת ביוקר מחמת דשכיחי

בני

שני חילא וריפי ליה לסוסים ולרכש הוי חזקה ש"מ דכל היכא דאפשר לה אנפא דכפישא הנאתה בהנאת פירות גמורין אע"ג דלא אכיל דרך הנאתה הויא חזקה ואי לא כפישא הנאתה כולי האי לא הוי חזקה

עג אמר רב נחמן אפתיחא לא הוי חזקה היכי דמי תפתיחא כגון מקום שנתבקע מאיליו וכפל שם זרע בשעת הקציר וכמה ואכלו אין זו דרך אכיל' בעלים ולא הוי חזקה אפיק כורא ועייל כורא לא הוי חזקה ש"מ אין חזקה אלא (בכוגה)

עד דבי ריש גלותא לא מחזקי ולא מחזקינן בהו לא מחזקי דעבידי אינשי למשבקינהו למיחת ולמידר בבתיהן כמה שנים משום יקרא דריש גלותא ולא מחו בהו וכיון דאורחיהו בהכי הוו להו כאומנין ואריסין ואפיטרופין דלית להו חזקה וכן לא מחזקינן בהו משום דעבידי אינהו למשבק אינשי למידר בבתיהן ולמיכל ארעתייהו דרך נדיבות וכיון דאורחיהו בהכי לא מחזקינן עליהו וכן כל כיוצא באלו.

עה והא דתנן והעבדים חזקתן שלש שנים מיום ליום דיקינן עלה עבדים יש להן חזקה והאמר ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה אמר רבא אין להן חזקה לאלתר אבל יש להן חזקה לאחר שלש שנים היכי דאמי גודרות כגון כל דבר שהולך יחידי ואין מסור לשומר אין להן חזקה לאלתר דלא דיינינן בהו בדינא דשאר מטלטלי דאית להו חזקה לאלתר והמוציא מחבירו עליו הראיה אלא כיון דעבידי דאזלי בלא שומר איכור מיעל עיילי לרשותיה דהאי ותפסינהו וקא טעין בהו ולא שייך הכא טעמא דרב יהודה דאמר לא חציף איניש למגזר דיקלא דלאו דיליה ולמיכל פירי דלאו דיליה דשאני התם כיון דקא עייל לרשותיה דחבריה להדיא וקא שקיל מוכחא מילתא דברשות קא עביד דאי לאו הכי הוה מיכסיף מאינשי ולא הוה עביד אבל גבי גודרות דקאזלן מנפשיהו ועיילי לרשותא דאינשי ויכיל מארי רשות למיתפס בהו ולא מיכסיף דהא לא חזו ליה אינשי ודאי חציף ואכיף ולא קימא ליה חזקה אלא לאחר שלש שנים כפירוקי דרבא אלא מיהו מסתברא דהני מילי דעבדים דאפשר למכתב עליהו שטרא ועבידי אינשי למכתב עליהו שטרא אבל בהמות דלאו בני מכתב עליהו שטרא ניכהו דהא לא מיתחזקי בשמא אלא בטביעות עינא ולא שייך בהו טעמא דמזדהר איניש בשטריה לא מהניא בהו חזקת שלש שנים דיקא נמי דלא איירי במתניתין כל עיקר אלא במקרקעי ובעבדים דדמו למקרקעי אבל במטלטלי לא איירי כל עיקר דש"מ דמטלטלי לא שייכא בהו חזקת שלש שנים דאי גודרות ניכהו לא מוקמינן להו בידא דמחזיק אלא בראיה והוא הדין לדברים העשויין להשאיל ולהשכיר ניכהו קימא להו חזקה לאלתר

ברס צריך את למידע דכי אמרי' דגודרות אין להן חזקה הני מילי היכא דידיעא מילתא דהאי עבדא או האי חמרא דהאי תובע הוא אבל היכא דלא ידיע' מילתא דהאי עבדא או האי חמרא דהאי תובע הוא אית להו חזקה חדא דכיון דלית ליה ראיה לאו תיניהו חזקי מוקמא בחזקת מריה ועוד מיגו דיכיל למימר מעולם לאו דידך הוה כי אמר שלך היו ולקחתים ממך מהימן ואפילו היכא ליה ראיה לתובע דדידיה הוו נמי דוקא היכא דראה אבל לא ראה מגו דיכיל למימר ולא היו דברים מעולם אי נמי החזרתים לך כי אמר שלך היו ולקחתי' ממך מהימן

וממעינן מהאי קושיא דגודרות דלא שנא גבי עבדים ול"ש גבי שאר גודרות כל היכא דידיעא מילתא דהאי עבדא והאי חמרא דפלניא הוה מקמת דאיתחזק בעבדא דפלניא ובחמרא דפלניא והוה קאי בחזקתיה ולא נפיק טרער עילויה ראיה היא לחיוביה לנתבע לאייתויי ראיה עילויה כדברירנא גבי קרקע והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי הא דאקשינן עבדים יש להן חזקה והאמר ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה דש"מ דהוה ס"ד דאפי' לאחר שלש שנים אין להן חזקה ההוא דאתי לאפוקינהו מיניה במאי מפיק להו אי בעידיה קנייה וההוא מוכר דזבניה נהליה שנא ליה וכי תימא שמכירין בה שהיא בית שבהתו ואימא נוכא מאי דרידי הות ואפי' תימא מגזל גזלה לאיקיה ומשלם כשעת הגזלה אימור דאמרינן הכי בפרה ורחל דכמטלטלי דמו אבל עבדים דכמקרקעי דמו לענין גזלה כדאסקה רב בפ' הגוזל קמא כי היכי דהדרא ארעא והדרי פירי למריהו הם הכי נמי הדרא שפחה והדרי ולדות לנגזל ואם כן כי אתי לאפוקה מהאי דקימ' ברשותיה במאי מפיק לה ותו שאר גודרות נמי במאי מפיק להו מנתבע אלא על כרחיך בראיה כי האי גונא וכי תימא תינח בעבדים דאית להו קלא דלפלניא ניכהו אלא גבי חמור וכיוצא בו הא בהדיא אמרי' בפירקי' דלית להו קלא הנ"מ גבי אפותיקי דלאו קנין גמור הוא אלא שעבודא בעלמא הוא אבל גבי קניין גמור אית להו קלא כדאמר' בהדיא בפסחי' גבי בהמת ארגונא בהמה אית לה קלא

עו אמר רבא קטן המוטל בעריסה כיון שאינו יכול להלך יש לו חזקה לאלתר פשיטא לא צריכא אע"ב דאית ליה אימא דעיילא ונפקא להתם מהו דתימא ליחוש דילמ' אימיה עיילתיה להתם ואשתיה קמ"ל דאימא לא מנשייא ברה

עז הנהו עיזי דאכלן חושלא בנהרדעא אתא מריה חושלא ותפים להו וקא טעין טובא אמר אבוה דשמואל יכול לטעון עד כדי דמיהן דמיגו דאי בעי אמר לקוחין הן בידי כי אמר דהכי והכי אכלי מהימן ודוקא עד כדי דמיהן לא והאמר ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה שאני עיזי דמסירן לרועה והאיכא כפרא וכניא דשבקי להו בלא שומר בצפרא דאזלי מבית בעלים לבית הרועה ובפניא דשביק להו שומר באורחא ואזלן מנפשייהו לבית בעלים ופרקי' נהרדעא אתרא דשכיחי טיטי ואמטול הכי אית להו חזקה וש"מ דכל היכא דיכיל למטען אמאי דתפוש לקוח הוא בידי כי אמר דהכי והכי אית לי גבי מאריה מהימן אי ניחא ליה למאריה למיתב ליה מאי דטעין ושקיל דידיה מוטב ואי לא דינא הוא דנקיט ליה להוא מדעם דתפיס בחובו ודוקא עד כדי דמין וכיון דשום מגו הוא דמהימן ממילא שמעת דלא מחייב לאשתבועי אלא שבועת היסת דהא אי טעין לקוח היא בידי משתבע היסת ומיפטר ולא דמי לנשבעין ונוטלין דהלו התם לאו משום מגו כי האי גונא הוא דמשתבע ושקיל אלא לאפוקי מרשותא דחבריה קא אתי והלו הכא לאו לאפוקי מרשותא דחבריה קאתי דהא לא בעי מארי הני עיזי לשבקינהו גבי מארי חושלא לא הוה מחייבינן לה למיתב ליה מידי מדיליה ואשתכח דכי קא משתבע מארי חושלא לאו לאפוקי מרשותא דחבריה קא משתבע אלא לאפרועי מאי דאיכא תותי ידיה קא משתבע ומארי עיזי הוא דקאתי לסלוקיה בזוזי הילכך משתבע היסת ומיפטר ואי בעי מריהו לסלוקיה בזוזי מסליק ליה ואי לא נקיט מאי דנקיט ודוקא בעיזי דמסיר' לרועה ולא שבקי להו בלא שומר אבל במידי דשבקי ליה למיזל לחוריה אפי' חדא שעתא לא מצי טעין לקוח הוא בידי

הילכך כי אמר דהכי והכי אית לי גבי מאריה נמי לא מהימן ושמעינן מהאי עובדא דאמרינן מגו אפילו מטענה דיכיל בעל דין לאכחושה בטענת בריא ולא אמרינן שקורי קא משקר והאי דלא טעין לה לאידך טענה אחריתי משום דידע ביה בעל דין דמשקר ואין אדם מעיז פניו בפני בעל דינו דהא הכא דאי טעין לקוחין הן בידי ידע ביה מארי עיני דמשקר וכי טעין דהכי והכי אכלי משום דלא ידע ביה מארי עיני אי משקר ואי לא ואפי' הכי אומרינן מיגו מטענת לקוחין דידע בה מארי זוזי דשיקרא היא לטענת אכילה דלא ידע בה דשיקרא היא

✱ עח והא דתנן רבי ישמעאל אומר שלשה חדשים בראשונה ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש באמצע שמנה עשר חדש רבי עקיבא אומר חדש אחד בראשונה וחדש אחד באחרונה ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר חדש ודייקינן עלה לימא ניר איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר ניר לא הוה חזקה ומשום הכי בעי שלשה חדשים ורבי עקיבא סבר ניר הוי חזקה ומשום הכי סגיא ליה בחדש אחד ותסברא לרבי עקיבא מאי איריא חדש אפי' יום אחד נמי אלא דכולי עלמא ניר לא הוי חזקה ופירא רבא ופירא זוטא איכא בינייהו דרבי ישמעאל סבר פירא רבא הוי חזקה כגון קשואין ודלועין דלא גמרי בפחות משלשה חדשים אבל פירא זוטא כגון ירקות וכיוצא בהן דגמרי בחד ירחא לא הוי חזקה ורבי עקיבא סבר פירא זוטא נמי הוי חזקה דאכילה חשיבה ולית הלכתא כחד מינהו כדבריר' במתני' מיהו שמעינן מינה דבין לרבי ישמעאל בין לר' עקיבא ניר לא הוי חזקה וכן הלכתא ׃

שם ע"ב ✱ עט ת"ר ניר אינו חזקה ויש אומרי' הרי זו חזקה מאן יש אומרים רבי אחא היא דתניא כרה שנה וזרעה שתים כרה שתים וזרעה שנה אינה חזקה רבי אחא אומר הרי זו חזקה וליתא לדרבי אחא א"ל רב ביבי לרב נחמן מ"ט דמאן דאמר ניר לא הוי חזקה מימר אמר כל שיבי רברבא ליטלן בה כלומר מי יתן ויחרשנה עד שיכלו בה כל הקימשין של כלי החרישה כללא דמילתא כל היכא דאית לה הנאה לארעא ולית ליה הנאה למחזיק לא הויא חזקה •

✱ פ שלחו ליה בני פום נהרא לרב נחמן בר רב חסדא ילמדנו רבנו ניר הוי חזקה או לא הוי חזקה אמר מאי תיבעי להו והא רבי אחא וכל גדולי הדור אמרי ניר הרי זו חזקה אמר רב נחמן בר יצחק רבותא למחשב גברי והא רב ושמואל בבבל ורבי ישמעאל ורבי עקיבא בארץ ישראל אמרי ניר לא הוי חזקה רבי ישמעאל ורבי עקיבא מתני' היא דכל חד מינייהו קא נקיט שיעורא זוטא דקימא ביה חזקה ואי ס"ד דניר הוי חזקה בחדא שתא ותרי יומי סגיא יום אחד ניר בראשונה ויום א' ניר באחרונה ושנים עשר חדש באמצע ולמה לי ארבעה עשר חדש לרבי עקיבא ושמונה עשר חדש לרבי ישמעאל רב ושמואל מאי היא דאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים חזקתן שלש שנים מיום ליום ובבית השלחין קאי דאילו בבית הבעל אינה מיום ליום וכיון דלא סגיא להו לרבנן בארבעה עשר חדש ולא בשמונה עשר חדש כל שכן דלא סגיא להו בניר דהא אפי' לרבי ישמעאל לר' עקיבא לא סגיא להו ועוד דהא בהדיא קתני ולרבנן שלש שנים מיום ליום בעינן ואי ניר הוי חזקה בחדא שתא ותרי יומי סגיא רב מאי היא דאמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים עד שיגדור שלש גדירות ויבצור שלש בצירות ויגמוק שלש מסיקות שמעינן מינה דרבנן לא סגיא להו בניר למהוי חזקה וכן הלכתא אלא דהוה ליה רבי אחא יחיד לגבי רבים והלכה כרבים ועוד דרב ושמואל נמי הכי סבירא להו ועוד דרב נחמן בר יצחק נמי הכי סבירא ליה וקימא לן כותיה בדיני ועוד דשוגיין לקמן דניר לא הוי חזקה דגרסי' לקמן והרי ניר דשכנכסי הגר קנה בנכסי חבירו לא קנה דשמעת מינה דניר לא הוי חזקה

✱ פא מאי בינייהו כלומר מאי איכא בין רב ושמואל לטעמייהו דרבנן אמר אביי דקל נערה איכא בינייהו והוא דקל שמנער פרותיו ומשירן לרב דסגיא ליה בשלש שנים ולא בעי גדירה ממש האי נמי כיון דאכליה שלש שנים כדרכו ואכלת פירותיו הוי חזקה לשמואל דבעאי שלש גדירות הכא כיון דלא גדר לא הויא חזקה פי' אחר דקל נערה איכא בינייהו דקל בחור שמחליף כנער והוא מוציא פירות פעמי' בשנה כנערה זו שאפש' שתתעבר פעמים בשנה ונמצא זה יכול לגדור שלש גדרות בשנה והכי לרב דבאעי שלש שנים לא הוי חזקה לשמואל דבאעי שלש גדרות כיון דגדה שלש גדרות קימא ליה חזקה וקימא לן כותיה דשמואל בדיני ואליבא דהאי פרושא בתרא דאי לפי' קמא אם כן דקל שמשיר פירותיו במאי קימא ליה חזקה הא אחזיק ביה דרך אכילתו וכי תימא דגדיר להו מקמי דליבתור כיון דאכתי לא גמר פירא כל שכן דלא קימא חזקה ולא תשכחת לה דקל המשיר פירותיו דלא קימא ליה חזקה אלא כשאין דרכו להשיר פירותיו תכף לגמר בישולן אלא לאחר זמן דכיון דהוה ליה שהות לאחר בשולן לגדור ולא גדר אע"ג דאכיל להו מן הגדר ולא קימא ליה חזקה

✱ פב תנן א"ר ישמעאל במ"א בשדה הלבן אבל בשדה האילן אסף את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייציו הרי אלו שלש שנים אמר אביי מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן דתניא היו לו שלשים אילנות ממטע עשרה לבית סאה ואכל עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה כלומר שאכל מהן עשרה בשנה ראשונה ועשרה מן העשרים הנשארים בשנה שנייה ועשרה הנשארים בשנה שלשית הרי זו חזקה לאו מי אמר רבי ישמעאל חד פירא הוי חזקה לכלהו פירי הכא נמי הני הוו חזקה להני והני הוו חזקה להני כלומר הכא נמי לרבנן דבאעו שלש שנים לכל פירא ופיר' כיון דהני אילנו' כלהו חד פירא נינהו הני הוו חזקה להני והני הוו חזקה להני דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי ישמעאל אלא בתלתא מיני פירות כגון תבואה וזיתים וקיץ דלא הוי חד מינייהו חזקה לחבריה אבל בחד מינא מודו ליה דכהד הילן השיבי וכל חד מינייהו הוי חזקה לחבריה ומאי שנא ממטע עשרה לבית סאה דעשרה ינקי ליה לכוליה בית סאה ולא תכחשה יניקתן מהדדי והוו להו כשדה אחת לתהוי הני חזקה להני והני חזקה להני וכל שכן היכא דמקרבי טפי ממטע יותר מעשרה לבית סאה דמצטרפי והוא שאין נטועין על פחות מארבע אמות דאם כן הוו להו רכופין וכעקורין דמו ונהי דאי אכליכהו שלש שנים הויא חזקה מידי דהוה אמיצרא דאספסתא כדאמרינן לקמן אלא השתא דלא אכל אלא עשרה מינייהו בכל שנה לא הוו הני חזקה להני אלא היכא דהוו בהני קימא דמצטרפי למהוי בכלהו בשדה אחת מיהו האי תנא לא אתא למעוטי אלא ממטע פחות מעשרה לבית סאה דכמפוזרין דמו דכל חד מינייהו באנפי נפשיה חשיב ולא הוו הכי חזקה

להני דאפילו רבי ישמעאל לא קאמר אלא בשדה אחת אבל משדה אחת לחברתה לא קאמר ומיבעי האי תנא תמכע עשרה לבית סאה ש"מ בנטיעות קאי ומפוזרות לכל בית סאה דבסביר מהכין לא ינקי ליה לכוליה בית סאה ולא מכרטרפי למהוי כשדה אחת דתנן בשביעית פרק ראשון עשר נטיעות מפוזרות לכל בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ראש השנה דמלגבי שביעית לא מצטרפי למהוי כוליה בית סאה כשדה אחת אלא בהכין אבל אילנות גדולים אפילו בשלשה נמי סגיא ליה לכוליה בית סאה כדקתני התם שלשה אילנות של שלשה בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן והיינו טעמא דגבי שביעית קרי להו נטיעות וגבי חזקה קרי להו אילנות דגבי שביעית קרי להו נטיעות וגבי חזקה קרי להו אילנות דגבי שביעית דלענין היתר חרישה שלפני שביעית קאי ובין שהגיעו להוציא פירות בין שלא הגיעו להוציא פירות צריכין לחרוש להן קרי להו נטיעות משום שירכא דממעט עשרה לבית סאה לאפוקי אילנות גדולים דסגיא ליה בתלתא לבית סאה הכא גבי חזקה דלא קיימא אלא באכילת פירות קרי להו אילנות דסתמיהו כשהגיעו להוציא פירות משמע לאפוקי נטיעות שלא הגיעו להוציא פירות דלא קיימא בהו חזקה אלא אגבי ארעא אי נמי אגב אחריני ואסיקנא והני מילי דלא אפיקו הנך שלשים אילנות בהדי הדדי אלא בכל שתא ושתא לא אפיקו ומיניהו אלא עשרה ואכליהו דומיא דתבואה וזתים וקיין לרבי ישמעאל ומפרשי לה רבותא כגון בנות שוח שאין פרותיהן נגמרין עד שלש שנים אבל אפיקו בהדי הדדי ולא אכל מיניהו אלא עשרה בכל שתא ושתא לא הויא חזקה דאיבעי ליה למיכל כל מאי דאפיק מיניהו והוא דבזוייה בזוייה כלומ' וכי לא אפיקו בהדי הדדי נמי לא אמרן דהוי חזקה אלא דבזייה בזויי שהעשרה שאכל בכל שנה ושנה היו מפוזרות בכל בית סאה מהשלשים שאים שנמצא אוכל מקצת כל בית סאה וסאה בכל שנה ושנה נמי שמולל ובוזז שאין נוטל ממקום אחד אלא מכאן ומכאן וכיון דאכיל מקצת כל בית סאה וסאה כמאן דאכיל להו לכלהו דמי אבל היכא דבכל שתא ושתא אפיקא חדא בית סאה ואכלה לא הויא חזקה דכל בית סאה באנפי נפשה קימא ואשתכח דכל חדא מיניהו לא אכלה אלא הדא שתא ולא הויא חזקה והיינו נמי דומיא דרבי ישמעאל דאפילו רבי ישמעאל לא קאמר אלא בשתם שדה האילן שהאילנות מפוזרין על פני כולה ואיכא למימר דמדקתני אילנות ולא קתני נטיעו' ש"מ דאפי' באילנו' גדולי' קאי ור פי' הכי בעינן ממעט עשרה לבית סאה לאפוקי פחות מעשרה לבית סאה דלא דכי קתני שלשים אילנות ממעט עשרה לבית סאה לאו לאצטרופי להדדי למהוי כלהו בשדה אחת היא אלא כי היכי דלהוו כולהו כחד אילן למהוי אכילה דהכי חזקה להכי אבל אם היו נטועין פחות מעשרה לבית סאה אע"ג דלגבי שביעית אפילו שלשה אילנות מפוזרין לתוך בית סאה כזי מצטרפין למהוי כשדה אילן כדקתני בשביעית בפירקא קמא וכדבירנא בפרק לא יחפור הני מילי למהוי שדה אילן אבל למהוי כולהו כחד אילנא למהוי הני חזקה להני לא מצטרפי אלא היכא דנוטעין ממעט עשרה לבית סאה וכן הדעת נוטה

דר"ן ע"א פג. זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע אמר רב זביד זה קנה אילנות וזה קנה קרקע מתקיף לה רב פפא ואם אין לו לבעל האילנות בקרקע כלום לימא ליה עקור אילנך שקול וזיל אלא אמר רב פפא זה קנה אילנות וחצי קרקע

וזה קנה חצי קרקע הא שמעתא לא מיתוקמא אלא בחזקה שיש עמה טענה דאי בחזקת שאין עמה טענה האי זה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע זה לקח אילנות וזה לקח קרקע מיבעי ליה וכי תימא דילמא במחזיק בנכסי הגר קאי לא ס"ד דבהדיא אמרי' לקמן דבשני לקוחות קאי אלא ודאי לא מיתוקמא אלא בשאין מחמת טענה כגון שאכל זה את האילנות וזה זרע את הקרקע ואכל את התבואה זה טוען אני לקחתי את האילנות וזה טוען אני לקחתי את הקרקע או שזה טוען אני לקחתי את הכל וזה טוען אני לקחתי את הכל ורב זביד ורב פפא כי פליגי לאו בקרקע שאין צריך לאילנות פליגי דאם כן בהא לימא רב פפא זה קנה אילנות וחצי קרקע מאי אית ליה לבעל האילנות גבי קרקע שאין צריך לאילנות והא לא אחזיק ביה ולא שייך נמי באילנות כי היכי דתהוי ליה חזקה דאילנות דהא אפילו היכא דזבנינהו לאילנות בהליה בשכרת לא קני ארעא אלא שיעור מאי דחזי להו לאילנות כדאסיקנא בפ' המוכר את הבית הרי זה קנה תחתיהן וביניהן וחוצה להן כמלא אורה וסלו והוא הדין נמי גבי חזקה דחזקה במקום שטר קימא ואשתכח דלא מהניא חזקה דאילנות אלא לקרקע הראוי לאילנות ובארעא אי אחזיק ביה קני ליה ואי לא לא קני ליה כדרבא דאמ' אכלה כלה חוץ מבית רובע קני כולה חוץ מבית רובע ואע"ג דלא אחזיק ביה איניש אחרינא בההוא בית רובע וכל שכן הכא דאחזיק איניש אחרינא בקרקע ועוד הא אסיקנא לקמן דטעמי' דרב פפא משום דשני לקוחות נינהו ומכי בעל האילנות למימר ליה לבעל הקרקע כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי בעין יפה ואי ס"ד דלית ליה לבעל הקרקע חולקא בקרקע הצריך לאילנות אם כן גבי בעל הקרקע מאי עין יפה איכא ועוד מאי אהני ליה לבעל קרקע דאחזיק בקרקע שתחת האילנות אלא ודאי ש"מ דבקרקע שאין צריך לאילנות דכ"ע לא פליגי דההוא דאחזיק ביה דידיה הוי כי פליגי בקרקע הצריך לאילנות רב זביד סבר זה קנה אילנות וזה קנה קרקע דאם איתה דאית ליה לבעל האילנות חולקא בקרקע לא הוה חזי ליה לאידך דאכיל ליה ושתיק ורב פפא אמר זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע דכיון דתרויהו לקוחות נינהו ולית ליה להד מיניהו ראיה דקדימי זביני דידיה מדחבריה דהא בהדי הדדי אחזוק מצי בעל האילנות למימר ליה לבעל הקרקע כי היכי דלדילך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה וכיון דהאי לא אחזקת את בקרקע הוה שקילנא ליה אנא לכוליה קרקע הצריך לאילנות השתא נמי דאחזקת בקרקע הוה ליה כתרי דאחזוק בחד קרקע בהדי הדדי זה ע"י אילנות וזה על ידי דבר אחר דזה קנה חצי קרקע וזה קנה חצי קרקע שאם אין לו לבעל האילנות בקרקע כלום מטעמ' דכי זבין ליה לבעל הקרקע בעין יפה זבין ליה ולא שייר ביה חולקא לאילנות אפילו שעבודא נמי לא שייר להו וא"כ לימא ליה עקור אילנך שקול וזיל והא ודאי ליכא למימר דהאם כן שדה האילן במאי מקניא אלא באכילת פירות האילנות שבה הכא נמי לא שנא והני מילי היכא דלא קדימא חזקה דהאי לחזקה דהאי אבל היכא דקדימא חזקה דהאי לחזקה דהאי ותרויהו קא אתו מחמת בעלים הראשונים ההוא דקדים איהו זכי ואי האי בתרא מכח קמא קא אתי כגון דאמר ליה מיני' זבינתה ואכלתה שני חזקה בתרא זכי ומשתבע' שבועת היסת ומוקמינן ליה לקרקע דאחזיק ביה בידיה וקי"ל כרב פפא דשלקא שמעתא כותיה

פד פשיטא מכר קרקע ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע ואפי' לר' עקיב' דאמר מוכר בעין יפה מוכר הני מילי גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא אבל אילנות דמכחשי בארעא שיורי שייר דאי לא שייר אמ'ליה עקור אילנך שקול וזיל הא שמעתא לא מיתוקמא אלא בגני אילנות דאית להו קרקע תחתיהן וביניהן וחוצה להן כדבעינן למימר קמן והא קמ"ל דכי היכי דגבי לוקח אית להו קרקע לדברי הכל ואפילו לרבנן גבי מוכר נמי אית להו קרקע לדברי הכל דלא מיבעיא לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר ומשייר מידי דצריך ליה לשיורי דכי היכי דגבי בור ודות משייר דרך דצריך ליה גבי אילנות נמי משייר קרקע דצריך ליה אלא אפילו לר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר ואפילו מידי דצריך להו לבור ולדות כגון דרך לא משייר וכ"ש קרקע דלא צריך ליה הני מילי דלא משייר קרקע גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא ולא חיים דלימא ליה לוקח סליק בורך ואמטול הכי לא דמי ארעתיה לשיורי ליה קרקע לבר מגופיהו אבל אילנות דמכחשי בארעא דינקי לחלוחיתא דארעא שיורי שייר להו קרקע דמזיק ארעתיה דאי לא משייר אמר ליה לוקח עקור אילנך שקול וזיל וכיון דרמי אדעתיה לשיורי קרקע קרקע הראוי להן הוא דמשייר וכי תימא בור ודות נמי הא קא מכחשי בארעא משום מיא כיון דכי משיירינן לבור ולדות משתמ' בהדי כתלים דילהו הוא דשיירינהו דבלאו כותל לא הוי בור אתו לא מצי ליה הזיקא חוץ לכותל הבור ולא חיים דלימא ליה סליק בורך ואפילו גבי אילנות נמי דוקא קרקע אבל דרך לית להו מידי דהוה אבור ודות לר'עקיבא ומידי דהוה אקונה שלשה אילנות לרבנן דאע"ג דאית להו קרקע לית להו דרך מטעמא דבעין רעה מוכר כדאיתא בהדיא בפרק המוכר את הספינה וכל היכא דגבי לוקח לרבנן לית ליה דרך מטעמא דבעין רעה מוכר גבי מוכר לר'עקיבא לית ליה דרך מטעמא דבעין יפה מוכר ואפילו קרקע נמי דוקא שלשה אבל שנים אין לו קרקע כר'עקיבא כדבעינן לברורה בסוף פ'המוכר את הבית והשתא דאתית להכי משכחת לה למתניתין בין בסתמא דומיא דבור ודות בין במפרש משכחת לה בסתמא דזבין ליה קרקע שדה פלונית דמסתמא קרקע ובין אילנות לא זבין ומשכחת לה נמי במפרש דזבין ליה לשדה כולה לבר משלשה אילנות ואע"ג דלא סיימינהו כיהליה ולא חיישינן דילמא רכופין שייר או מפוזרין שייר ולית להו קרקע דכיון דמסתמא שייר יד לוקח על התחתונה

שם ע"ב פה מכר אילנות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דר'עקיבא ורבנן לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה לבע'האילנות קרקע דחזי לאילנות לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר לית ליה לר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה ואפילו לרב זביד דאמר אין לו הני מילי גבי שני לקוחות דאמר ליה כי היכי דלדידי לית לי באילנות בהדיך לדידך נמי לית לך בקרקע בהדאי אבל הכא מוכר בעין יפה מוכר לרבנן דאמרי אין לו ואפילו לרב פפא דאמ'יש לו הני מילי גבי שני לקוחות דאמר ליה כי היכי דלדידך בעין יפה לדידי נמי בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה מוכר ופסק' איפסיק' הלכתא כר' עקיבא בפרק המוכר את הבית והא נמי לא מיתוקמא אלא בשלשה אילנות אבל בשני אילנות אפי'ר' עקיבא מודה דלא קנה קרקע כדבעירנא התם דיקא נמי מדקתני מכר אילנות ושייר קרקע לפניו דמשמע דמכר כל האילנות ולא שייר לפניו אלא קרקע ומסתברא דאפילו בשלשה נמי דוקא היכא דשייר קרקע בפירוש דלר' עקיבא דאמר בעין יפה מוכר כי שייר קרקע שאינו צריך לאילנות אבל קרקע הצריך לאילנות לא שייר ורבנן סברי בעין רעה מוכר ואפילו קרקע הצריך לאילנות נמי שייר אבל המוכר שלשה אילנות לחברו בתוך שדהו אפי' רבנן מודו דקנה קרקע כסתמא דמתני' דהמוכר את הספינה דתנן קנה שלשה קנה קרקע ודברי הכל היא תדע דהא פליגי בה אמוראי התם דאיכא מאן דמוקי'לה התם כרבנן ודלא כרבי עקיבא ואיכא דמוקים לה אפילו כרבי עקיבא דשמעת מינה דכולי עלמא מודו דההיא מתני' מודו בה רבנן ומסתברא דאי ליכא אלא קרקע הצריך לאילנות כיון דשייר בפירוש כי שיירי כוליה שיירי ולית ליה ללוקח בגויה אלא שעבודא בעלמא למשבקינהו להנהו אילנות בגויה

פו ומ"ת דכי פליגי רב זביד ורב פפא גבי זה לזה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע בשני לקוחות פליגי וטעמיה דרב פפא דאמר ליה כי היכי דלדידך זבין בעין יפה לדידי נמי זבין בעין יפה הלכך זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי קרקע ודוקא בקרקע הצריך לאילנות אבל שאין צריך לאילנות דכולי עלמא לא קני ליה אלא ההוא דאחזיק ביה וכן הלכתא

פז אמרי נהרדעי אכלן רכופין איכא חזקה כלומר אם אכלן רכופין כגון שאין בין זה לזה ארבע אמות איכא חזקה דלמעקר קימי מתקיף'לה רבא הא מעתה האי מארא דאשפשתא במאי קני לה אלא אע"ג דלמעקר קימא כיון דאכיל לה דרך הנאתה הויא חזקה הכי נמי אע"ג דלמעקר קיימי כיון דאכיל להו דרך הנאתן הויא חזקה אלא אמר רבא מכרן רכופין אין לו קרקע ללוקח דאע"ג דכי שקלת להו לאמצעיים משתיירי ליה ללוקח שלשה אילנות ברחוק ארבע אמות בין כל א'מהן לחבירו כיון דהשתא מיהת לאו בני קיימא נינהו לאו כשדה אילן דמו וכולהו כעקורין דמו ולית להו קרקע וקי"ל כותיה דרבא לגבי חזקה דאע"ג דאכלן רכופין יש להן חזקה ושמעינן מינה דכל היכא דאכיל לה לארעא דרך הנאתה לפום מאי דהויא ליה השתא באנפא משתרשי ליה למחזיק הויא חזקה ואע"פ שאין דרך רוב שדות בכך והוא דלא מתפקר דותיא דמנורה דעדורי ולבר מאי דרמי ליה

פח והא דאמר רבא מכרן רכופין אין לו ללוקח קרקע ואע"ג דכי אזלי להו לאמצעיים כאלו אינן הוי רווחא בין שלשה אילנות ארבע אמות אסקה רב זירא כתנאי ואית בה פלוגתא בנוסחי איכא נוסחי דאית בהו הכי כרם שהוא נטוע על פחות מארבע אמות רבי שמ' אומר אינו כרם ומותר להביא זרע לשם וחכמים אומר' כרם ורואים את האמצעיים כאלו אינן ואסור להביא זרע לשם ולהני נוסחי קס' ליה רבא כר'שמעון הילכך לית הלכת' כותיה דקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים מיהו ע"כ לא קאמרי רבנן הרי זה כרם אלא היכא דרואין את האמצעיים כאלו אינן ומשתיירי התם גפנים שיש בהן שיעור כרם ונטועי' כהלכתן כדקאמרי בהדיא ורואין את האמצעיים כאלו אינן והוא הדין במוכר שדה אילנות ואין ביניהן ארבע אמות כגון דרואין את האמצעיים כאלו אינן ואם יש באיכוכים שלשה אילנות שיש ביניהן ד"א יש לו קרקע ואם לאו אין לו קרקע והיא דפסק רבא הלכתא בפ' המוכר את הספינה הלכתא מארבע אמות ועד שש עשרה דשמעת מינה דאי מיקרבי טפי לית להו קרקע לא פליגא אדרבנן דאלו רבא קמיירי התם כגון שאין שם שלשה אילנות שיהא ביניהן ארבע אמות ואלו רבנן קא מיירו כגון שאין בין הגפן האמצעית לגפן

גפן הסמוכה לה ד"א אלא שיש בקלותן חמש גפנים שבין כל אחת ואחת מהן ד"א שבאמצעה רואה את האמצעיים כאלו אינן נמצאו החיצונים נטועין כהלכתן ונמצא בין כל גפן וגפן מהן פנוי ד"א וקי"ל כרבנן ואיכא נוסחי דאית בהו אפכא כרם שהוא נטוע על פחות מד"א אינו כרם ר"ש אומר כרם ורואין את האמצעיים כאלו אינן ולכוס גבי כנשאיקס לה רבא כדבעינן דהלכת' כוותייהו והדבר צריך הכרע

※ פ"ט אמרי נהרדעי האי מאן דזבין ליה דיקלא לחבריה קני ליה מבי שופליה ועד תהומא

מתקיף לה רבא ולימא ליה כורכמא דישקא זביני לך עקור כורכמא דישקא וזיל אלא אמר רבא בבא אחת טענה כגון שאכלה שלש שנים וקא טעין דמזבין זבינתיה מיניה מבי שיפוליה ועד תהומא בפירוש דטענתיה טענתא ולא מצי מוכר למימר ליה כורכמא דרישקא זבין לך אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי אי כורכמ' דרישקא זבין ליה מאי הוה ליה למיעבד אמר ליה איבעי למחויי דאי לא תימא הכי הני משכנתא דסורא דכתב בהו במשלם שניא אילין תפוק ארעא דא בלא כסף אי כביש ליה לשטר משכנתא ואמר לקוחה היא בידי הכי נמי דמהימן ולית ליה תקנתא מעיקרא מי מתקני רבנן מילתא דאתי בה לידי פסידא אלא איבעי ליה למחויי הכא נמי איבעי ליה למחויי ואי לא מחי איהו דאפסיד אנפשיה ולא מצי אמר ליה כורכמ' דרישקא זביני לך ודוקא בחזקה שיש עמה טענה אבל היכא דלא אתי בחזקה שיש עמה טענה אלא שיש עדים שלקחו סתם והוא טוען שקנה מקומו אין בדבריו כלום דקרקע בחזקת בעליה קיימת ומצי מוכר למימר ליה כורכמא דרישקא זביני לך עקור כורכמך דישקא וזיל והמוציא מחבירו עליו הראיה ודוקא לאחר מיתת הדקל שאילן מת אין לו קרקע אבל כל זמן שהוא קיים אין המוכר רשאי לעקרו מידי דהוה אקונה שני אילנות בתוך של חבירו דאע"ג דאין להן קרקע אין המוכר רשאי לעקרן כל זמן שהן קיימין כדבעינן לברורי בפרק המוכר את הספינה

※ צ ושמעינן מינה דכל היכא דידיעא מילתא דבמשכנתא נחית לה לא קימא ליה חזקה דדיקינן טעמא דכביש ליה לשטר משכנתא הא לאו הכי לא קימא ליה חזקה

※ צא ושמעת מינה כללא דלא תקינו רבנן מילתא דאתי בה אינים לידי פסידא למאי נפקא מינה למאן דאורכיה לחבריה והדר בטלה לאורכתיה ואזל מאר' אורכתא ואפיק מיניה דנתבע בדין לא מצי מלוה למהדר עליה דלוה זימנא אחריתי וכן בזמן שמת המלוה בינתים והלך המורשה והוציא מן הלוה בחזקת שהמלוה קיים אין היתומים יכולין להוציא מן הלוה פעם אחרת דמאי הוה ליה למעבד ואי אמרת יכלי לאפוקי מיניה היכי תקינו רבנן אורכתא והא אתי בה נתבע לידי פסידא והני מילי בהורשאה דיכיל לאפוקי בה בדינא אבל בשליחותא גרידתא דלא יכיל שליח לאפוקי בה בדינא מיניה דנתבע בעל כרחיה אי בטלה מלוה לשליחותיה ואזל שליח ויהיב ליה לוה זוזי בשליחותיה דמלוה הכא נמי מלוה הוא דאפסיד אנפשיה דלא הוה ליה לשווייה שליח מעיקרא ומצי לוה למימר ליה אנא שליחותך עבדי אבל ודאי אם מת המלוה בינתים ובא השליח ונטל מן הלוה בחזקת שהמלוה קים הרי הלוה חייב לשלם ליתומים והשליח משלם ללוה דמאי הוה להו ליתמי למעבד לוה הוא דאפסיד אנפשיה דיהיב ליה לשליח בשליחותא גרידתא והיינו דאמרי בבבא קמא בפרק הגוזל דילמא הכי והכי נח נפשיה דרבי אבא ונקטי זוזי

קמי יתמי והתקבלתי דרבי אבא ולא כלום הוא

דף ל"ח ע"א ※ צב

והא דתנן שלש ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן וגליל דיקינן טלה מאי קסבר אי קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה דשברך חברא אית ליה ולא סגיא דלא מטיא מלתא לבחו׳ק אפילו יהודה וגליל נמי תהוי חזקה דאיבעי ליה למחויי ואי קא סבר מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה דלא אמרינן חברך חברא אית ליה ומכי אמר אי הוה מחית כי הוה מזדהרנא בשטרי אפילו יהודה ויהודה נמי לא תהוי חזקה דהא לא מצי למחויי שלא בפניו ואטרוחי נמי למיתי ולמחויי בפניו לא מטרחינן והיינו טעמא דלא קשיא ליה החזקה שלא בפניו דהא איפשיטא לן דהויא חזקה דבשלמא גבי מחאה שלא בפניו אם תמצא לומר דלא הויא מחאה משום דיכיל מערער מיתי ולמחויי בפניו דאי לא אתי איהו דאפסיד אנפשיה אלא מחזיק אי אחזיק בהאי מתא בעידנ' דהוה מערער במתא אחריתי מאי הוה ליה למעבד מי מצי לאיתויי למערער להכא אלא על כרחיך הויא חזקה וטעמא דיהודה וגליל דלא הויא חזקה משום סירכא דמוחה דלא מצי למחויי מחאה דמטיא ליה למחזיק וכי תימא אי הכי אפילו יהודה ויהודה נמי הייגו קושיין ואמר רבי אבא בר ממל אמר רב לעולם קסבר מחאה שלא בפניו הויא מחאה ומשנתנו בשעת חירום שאנו כלומר בשעת מלחמה שאין אדם רשאי לעבור ממלכות זו למלכות זו ואין בני אדם מצויין להגיד מחאתו של תובע למחזק כדי שיזהר בשטרא וכיון דלא אפשר ליה למחוייה מחאה דלשמע בה מחזיק לא מצי מחזיק למטען אי הוה מחית בי הות מזדהרנא בשטרי דאי נמי הוה מחי ביה לא הוה מטיא ליה מילתא לדיליה ומסתמא הוה ליה למיחש לנפשיה דילמא אכתי לא אסח האי תובע דעתי' מיני' והאי דלא מחי ביה משום דידע דלא מטיא ליה מילת' למחזיק ואיבעי ליה לאזדהוריה בשטריה ואיכא לפרושי נמי דשעת חירום משום דלא ידע מערער דנחית האי מחזיק לגו ארעיה הוא כי היכי דלימחי כדמיתברר לקמן ממעשה דשוקיה בראי והני תרי פרושי תרויהו לענין דינא איכא דהילכתא סלקי דכל היכא דאיכא למימר דלא שמע ביה מערער דהאי נחית לגו ארעיה אע"ג דהוה יכיל למחויי ביה בפני בני אדם שיכולין לומר לו כי מעשה דשוקי בראי אי נמי דלא אפשר ליה למחויי באנפא דמטיא ליה מילתא למחזיק אע"ג דאתברר בתר הכי דשמע מערער דהאי נחי' לגו ארעיה לא קימא ליה חזקה למחזיק מטעמא דאיבעי ליה לאזדהורי בשטריה ומאי שנא יהודה וגליל דנקט דסתם יהודה וגליל כשעת חירום דאמי וה"ה בשאר ארצות בשעת חירום אבל שלא בשעת חירום אפילו יהודה וגליל נמי מחזיקין מזו לזו דקימא לן מחאה שלא בפניו הויא מחאה הילכך אע"ג דקאי בעיר אחרת נמי קימא עליה חזקה דאיבעי ליה למחויי ולא מצי אמר לא הוה יפילנא למיזל גבך דאימחי בך באנפך דהא קימא לן מחאה שלא בפניו הויא מחאה

שם ע"ב ※ צג

אמר רב ענן לדידי איפרשא לי מיניה דמר שמואל מיחה בפני בני אדם שיכולין לומר לו הויא מחאה בפני בני אדם שאין יכולין לומר לו לא הויא מחאה ורב סבר חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ולא סגיא דלא מטיא מילתא לגביה דמחזיק הילכך מסתמא נמי הויא מחאה כו' ושוגיין בהא כותיה דרב חדא דהא אשיקנא

אסיקנא בריש פירקין דטעמא דמחאה שלא בפניו דהויא מחאה דאמרינן חברך חברא אית ליה כי טעמיה דרב וכבר פסק רבא מחאה שלא בפניו הויא מחאה ועוד דהא אמרינן לקמן דאפילו אמר להו לעדי לא תימרו ליה הויא מחאה מאי טעמא לדידיה לא תימרו ליה לאחריני אמרו ליה וחברא חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה והא טעמא לא שליק אלא לטעמיה דרב דאי לשמואל כיון דאיכא לית להו רבותא למימר ליה לדידיה הוה ליה כמחאה בפני בני אדם שאינן יכולין לומר לו ואמאי הויא מחאה

※ צד אמר רבא הלכתא אין מחזיקין בנכסי בורח ומחאה שלא בפניו הויא מחאה ומתמיינן עלה תרתי אמרת אין מחזיקין בנכסי בורח דמשום דלא לא הוה יכולנא למיתי ולמחויי באפי מחזיק אלמא מחאה שלא בפניו לא הויא מחאה והדר אמרת מחאה שלא בפניו הויא מחאה לא קשיא כאן בבורח מחמת ממון מחזיקין בנכסיו דאית ליה פנאי למחויי שלא בפני המחזיק וכאן בבורח מחמת מרדין אין מחזיקין בנכסיו דמירתת לאתחוויי לאינשי ליכא דמודע ליה דהאי מחזיק נחית לביתיה כי היכי דלימחי ביה היכי דמי בורח מחמת מרדין דאמרו עליה דמורד במלכות הוא

※ צה היכי דמיא מחאה אמר רב זביד פלניא גזלנא הוא לא הויא מחאה גזלנא הוא דקאכיל לה לארעאי בגזלנותא כיון דגלי אדעתיה דלבסוף דעתיה למתבעיה בדינא לא הויא מחאה כדמשמע ממסקנא דמילתיה דרב זביד והאי דלא אשמעינן הכי מעיקרא אלא נקט פלניא גזלנא הוא לא הויא מחאה לאו למימרא דאי אמר דקא אכיל לה לארעאי בגזלנותא הויא מחאה דאם כן סופא נמי בנא דהוי מחאה אמאי אצטריך לאשמועינן ולמחר תבענא ליה בדינא אלא על כרחיך משום דלא שניא בלאו הכי דכל היכא דלא גלי דעתיה דדעתיה למתבעיה בדינא סמכא דעתיה דמחזיק דלא תבע ליה ולא מוזהר בשטריה תדע דעל כרחיך רישא דאשמעינן פלניא גזלנא הוא לא הויא מחאה לאו כהאי לישנא להודיה אצטריכא ליה לאשמועינן דאם כן אתי קמ"ל פשיטא דהא לא משמע מהאי לישנא אי גזל מיניה ארעיה או גלימ' דאינשי אחריני אלא על כרחיך כי אצטריכא ליה לאשמועינן היכא דפריש דקא אכיל לה לארעאי בגזלנותא הוא דאצטריכא ליה לאשמועינן והאי דלא אמר לה בהדיא אבבא דסופא קא סמיך דאשמעינן דלא הויא מחאה אלא בהכין ואי זבנה או אורתה או יהבה במתנה אין לך מחאה גדולה מזו דהא אקנייה למאן דתבע ליה בדינא ודוקא דאקנייה בפרט ולא בכלל כדבעינן למימר קמן •

דף ל"ט ע"א ※ צו

אמר להו לא תימרו ליה לפלניא כלומר למחזיק אמר רב זביד הא קאמר לא תימרו ליה ולא הויא מחאה דהא לא מטיא למילתא לגבי מחזיק כי היכי דליזדהר בשטריה רב פפא אמר לדידיה לא תימרו ליה לאחריני אמרו ליה וחברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה והויא מחאה וקימא לן כרב פפא דסוגיין כוותיה ושמעינן מינה דהלכתא כותיה דרב דאמר אפילו מיחה בפני בני אדם שאינן יכולין לו הויא מחאה •

※ צז אמרו ליה לא אמרי ליה לפלניא כלומר למחזיק אמר רב זביד הא קאמרי דלא אמרינן ליה ולא הויא מחאה רב פפא אמר לדידיה הוא דלא אמרינן ליה לאחריני אמרינן ליה וחברך חברא אית ליה וחברא לחבריך חברא אית ליה הילכך הויא מחאה וקי"ל כרב פפא דסוגיין כותיה

※ צח אמר להו לא תיפוק לכו שותא כלומר אל יצא מפיכם דבר הא קאמר להו לא תפוק לכו שותא ולא מצו אמרי מידי לא למחזיק ולא לאחריני הילכך לא הויא מחאה

※ צט אמר ליה לא פלטא לן שותא כלומר היכא דלא אזהרינהו מאריה מחיאה דלא תפוק להו שותא אלא איכהו הוא דאמרי ליה מדעתא דנפשייהו לא נפקא לן שותא אמר רב פפא הא קאמרי דלא פלטא לן שותא ולא הויא מחאה רב הונא בריה דרב יהושע אמר כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש אמר לה ולאו אדעתיה והכי נמי כיון דלא רמיא עליהו דלא תיפוק להו שותא דהא לא פקדינהו מאריה מחיאה בהכי אלא איכהו הוא דאמרי הכי מדעתא דנפשייהו ולא רמיא עליהו לקיומי מאריהו עבידי דאמרי לה למחזיק או לאינשי אחרינא ולאו אדעתייהו הילכך מסתמא נמי הויא מחאה

※ ק אמר רבא אמר רב נחמן מחאה שלא בפניו הויא מחאה איתיביה רבא לרב נחמן אמ"ר יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא שאספמיא ויחזיק שנה וילכו ויודיעוהו שנה ויבוא לשנה אחרת ואם איתא דמחאה שלא בפניו הויא מחאה לימא לי דאתי ליתיב אזוכתיה התם באספמיא ולימחי דבההוא שיעורא דיכיל איהו למיתי יכיל הוא דשמע במחיתיה למיתי בתוך שלש ולנימר ליה למחזיק ואדתני ויבוא בשנה אחרת כי היכי דתאני רישא גבי חזקה ילכו ויודיעוהו שנה ליתני נמי גבי מחאה וימחה ויבואו ויודיעוהו למחזיק לשנה אחרת אלא מדאצטריכוה תנא לבעל הקרקע למיתי ש"מ למחות בפניו הוא צריך ואפילו תנא קמא לא פליג עליה דרב יהודה אלא בבעת חירום דכיון דלא מצי למיתי ולמחויי בפניו לא הויא חזקה ורבי יהודה סבר כיון דמצי למיתי על ידי הדחק הויא חזקה דאיבעי ליה למיתי אבל מחאה שלא בפניו דכולי עלמא לא הויא מחאה ופריך התם עלה טובה קמ"ל כי היכי דליתי וליבקול ארעא ופירי כלומר לעולם אימא לך דכולי עלמא מחאה שלא בפניו הויא מחאה ובדין הוא דהוה ליה למיתני וילך ויודיעו שנה וימחה ויבואו ויודיעוהו להחזיק לשנה אחרת והאי דקתני ויבוא לשנה אחרת דמשמע מערער גופיה לאו למחויי בפניו קאמר אלא למתבעיה בדינא קאמר ועלה טובה קמ"ל כי היכי דליתי וליבקול ארעא ופירי בשנה השלישית מקמי דליכליניהו מחזיק דקשה גזל הנאכל להחזיר רבא ורב נחמן לית להו הך סוגיא דליבכנא קמא דרב דמוקי פלוגתא דתנא קמא ורב יהודה במחאה שלא בפניו אלא לרבא למאי דס"ד מעיקרא לאותביה לרב נחמן קסבר דכולי עלמא לא הויא מחאה ולרב נחמן דקא מבני ליה דכולי עלמא הויא מחאה וכי פליגי בה בבעת חירום פליגי כדפרישנא במתני' וקי"ל כת"ק והלכתא דרב נחמן

※ קא מחאה בפני כמה רבי חייא בר אבא אמ"ר מחאה בפני שנים רבי אבוהו אמ"ר יוחנן מחאה בפני שלשה ואמרינן לימא בדרבה בר רב הונא קא מפלגי דאמר רבה בר רב הונא כל מילתא דמיתאמר באפי בי תלתא לית בה משום לישנא בישא לגלויה ומאן דאמר בפני שנים אלמא מכו סהדי לגלויה למחזיק לית ליה דרבה ורב הונא ומאן דאמר בפני שלשה אית ליה דרבה בר רב הונא ואסיקנא דכולי עלמא אית להו דרבה בר רב הונא

ודכולי עלמא מחאה שלא בפניו הויא מחאה ובהא קא
מיפלגי מאן דאמר בפני שנים קסבר סהדותא בעינן ולאו
למימרא דבעי לשוייהו עליה סהדי דקא ממחי באנפייהו
דהא משמעתיה דרב זביד לא משמע הכי אלא למימרא
דלא לימא להו בתורת מחאה כעין עדות משתמ' דעתיה
לגלויה למחזיק ואפי' בפני שנים נמי מכי לגלויה ולית בה
משום לישנא בישא דהא' אשמעתא דהכי קא ממחי באנפייהו
ומאן דאמר בפני שלשה קא סבר גלוי מילתא בלחוד בעינן
כלומר דלא בעינן עד דמסר לה למילתא נהליהו בתורת
מחאה כעין עדות אלא כיון דמגלי לה למילתא לאינשי אפי'
בתורת שיחה בעלמא תו לא צריך הילכך דוקא בפני שלשה
דלית בה משום לישנא בישא לגלויה אבל בפני שנים כיון
דלא מסר לה למילתא נהליהו בתורת עדות אית בה משום
לישנא בישא לגלויה ולא הויא מחאה וקימא לן כמאן דאמר
בפני שנים דהא רבא אמר רב נחמן קאי כותיה כדבעינן
למימר קמן והשתא דקימא לן מחאה בפני שנים וקימא לן
מחאה נמי שלא בפניו הויא מחאה ש"מ סהדותא בעינן
דבעינן דלמסרה למילתא קמיהו בתורת מחאה כעין עדות
ואי לא לא הויא מחאה

שם ע"ב ❀ קנ"ב גידול בר מניומי הויא
ליה ההיא מחיתא למחויי
אזל ואשכחינהו לרב הונא ולחייא בר רב ולרב חלקיה בר
טובי מחא קמיהו לשנה הדר אתא ממחי קמיהו אמרי ליה
לא צריכא הכי אמר רב כיון שמיחה שנה ראשונה שוב
אינו צריך ואיכא דאמרי אמר ליה חייא בר רב תניא
כיון שמיחה פעם ראשונה שוב אינו צריך האי מעשה
דגידול בר מניומי דמחא באפי תלתא לרווחא דמילתא הוא
דעבד ולא ילפינן מינה דבעינן תלתא והני תרי לישני
דאתאמרו בה חד טעמא נינהו ולא פליגי אלא בלישנא
מר מתני שנה ראשונה ומר מתני פעם ראשונה מר אמר
לה משמא דרב ומר אמר לה משמא דסתם מתניתא אמר
ריש לקיש משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל שלש ושלש
כלות' הכי אמר רב כיון שמיחה פעם ראשונה שוב אינו צרי'
להכך שלש שנים קאמר ולאפוקי מגידול בר מניומי דסבר
למחויי בכל שתא ושתא מיהו צריך למחות בסוף כל שלש
ושלש כי היכי דלא לשלמו ליה שלש שנים בלא מחאה דאי
אכלה שלש שנים רצופות בלא מחאה קימא ליה חזקה
בגויהו דמלא מחי בהני תלת שני בתריתא מוכח' מילתא
דהך מחאה דמעיקרא לית בה ממשא ומעיקרא שיקרא
קטעין ואתטול הכי לא אזדהר מחזיק בשטריה והוא הדין
היכא דמיחא בתחלת כל שלש ושלש שפיר דמי דהא לא שלמי
לי' שלש שני בלא מחא' שא ריש לקיש עלה טובא קמ"ל דאי מחי
בתחלת כל שלש נפישי להו מחאות דבד"ר שני בעי שתי מחאות
דכי מחי מעיקר' בתחילת שלש ראשונות צריך למחויי בתחלת
שנה רביעית דלא ליחלפו להו בין מחאה למחאה שלש שנים
שלימות ואי מחי זימנא קמיתא בסוף שלש אפילו בחמש שני
נמי בחדא מחאה דסוף שלש סגיא דהא לא שלמן להו שלש
שנים גביה בלא מחאה תהי בה רב"י וכי גזלן יש לו חזקה
ומתמהינן גזלן ס"ד אימת איתחזק האי גברא בגזלנות
דלא תהוי ליה חזקה אלא אימא בגזלן יש לו חזקה כלומר
מי שהוא חשוב כגזלן מחמת דמחו ביה בעלים ושוויה
כגזלן דקאמרי פלניא גזלנא הוא דקאכיל לה לארעאי
בגזלנותא ולמחר תבענא ליה בדינא היכא תהוי ליה
חזקה אפילו קימא בידיה כמה שנים בלא מחאה תמגי
ליה במחאה קמיתא דשוייה כגזלן הדין הוא מאי דאשכחן
בהאי ענינא בנוסחי דגמרא דילן ולפום הני נוסחי משמע

דהלכתא כרבי יוחנן דכל היכא דפליגי ריש לקיש ור' יוחנן
הלכתא כרבי יוחנן לבר מהנהי תלת מיהו אזינא לרבן
לרבנן קשישי דהוו גרסי בהאי שמעתא מילתא דליתא
בנוסחי דידן דהוו גרסי אמר רבא הלכתא צריך למחות
בסוף כל שלש ושלש והא מילתא אשכחן לה בהלכות גדולות
דמר רב שמעון קיארא ז"ל ובסוף מקח וממכר דרבינו האי
גאון ואף רבינו יוסף הלוי ז' מיגאש איתי מינה ראיה
בפירושא דיליה וכיון דתליא אשלי רברבי חיישינן למימריהו
ותלינן טיעותא בנוסחי דילן ואף רבינו יצחק אלפאסי ז"ל
פסק דצריך למחות בסוף כל שלש ושלש מיהו משמע דלא
הוה גריס לה להא דרבא מדאיתי לה לדריש לקיש ולא
איתי לה להא דרבא ולא תיקשי לן פלוגתא דריש לקיש
ור"י דאשכחן הכא דריש לקיש משום בר קפרא קאמר לה
והויא לה פלוגת' דבר קפר' ור"י ולאו פלוגת' דר"ל ור"י היא

קנ: ❀ תאני בר קפרא ערער וחזר וערער וחזר
וערער אם מחמת טענה הראשונה ערער
אין לו חזקה ואם לאו יש לו חזקה ומשכחת לה בין שערער
בתחלת שלש ראשונות וחזר וערער בתחלת שלש אמצעיות
וחזר וערער בתחלת שלש אחרונות בין שערער בסוף שלש
וחזר וערער בסוף שלש וחזר וערער בסוף שלש ואם מחמת
טענה הראשונה ערער דבכולהו מחאות דיליה הוה קאמר
דמגזל גזלוה מיניה אי נמי דמשכנה גביה אי נמי באריס
הורדתיו מחאותיו מחאות ואין למחזיק חזקה עד שיאכל'
שלש שנים בלא מחאה ואם לאו כגון ששינה בטענותיו
בראשו' בא בטענ' גזלנות ובשניה בטענת משכנותא ובשלישי
בטענת אריסות אי נמי איפכא כיון דשאני מערער
טענתיה תרי זמני איתחזק ליה בשקרנותא ויכיל
מחזיק למימר כיון דחזאי דשני טענתיה בשנייה ובשלישית
אתברר גבאי דליכא ממשא בפומיה ותו לא אזדהרי בשטריה
מיהו היכא דערער בתחלת שלש ראשונות ובתחלת שלש
אמצעיות ובתחילת שלש אחרונות קיימא ליה חזקה בני'
אמצעיות דהא מקמי דשלמן אתברר דשאני בטענתיה תרי
זימני ותו לא אזדהר מחזיק בשטריה אבל היכא דערער
בסוף שלש ראשונות ובסוף שלש אמצעיות ובסוף שלש
אחרונות אע"ג דשני בטענתיה תרי זימני לא קימא ליה
חזקה למחזיק אלא בשלש אחרונות דאיתחזק בהו מערער
בשקרנותא ואע"ג דמחא בגויהו דיכיל מחזיק למימר כיון
דחזאי דהוה משני טענתיה בשניות ובשלישיות אתברר גבאי
דלא הוה ממשא בפומיה ולא אזדהרי בשטריה בתר הכי
טפי מידי דהוה אתלת שני קמייתא דכי חלפי תלת שני
בלא מחאה קאמרינן דתו לא מזדהר בשטר זה ואע"ג
דתביעה ביומא קמא דלאחר שלש יכיל למימר שטרא הוה
לי ואירכס הכא נמי כיון דאתברר ליה בתרי זימני דהוה
משני בטענתיה תו לא אזדהר בשטריה אבל ראשונות
ואמצעיות כיון דאכתי לא אתחזק ערער בשקרנותא ואכתי
הוה רמיא מילתא עליה דמחזיק לאזדהורי בשטריה לא
קימא ליה למחזיק חזקה בגויהו ומסתברא דאפי' לר' יוחנן
דאמר כיון שמיחה פעם ראשונה שוב אינו צריך
איתה להא מתני' דמצי לאוקומ' כגון דלא מחי מחמת גזלנות
אלא לבסוף מיהו אליבא דהלכתא לא שנא הכי ול"ש הכי
כל היכא דשני בטענתיה תרי זימני בין שמיחה בתחלת כל
שלש ושלש בין שמיחה בסוף כל שלש ושלש כיון דהשבינן
ליה למחאה שלישית כמאן דליתה קימא ליה חזקה בתלת
שני דבתר ההוא יומא דמחאה שנייה כדפרישנ' טעמא לעיל
מיהו דוקא היכא דמוכח' מילת' מגו מחאו' אחרונות דעקר
להו לקמייתא מעיקריהו לגמרי דבכל חדא מאחרונות קא
טוען

טוען למעיקרא כי נחית לה מחזיק בתורת ההיא מילתא דקא טוען השתא בעידן מחיתיה קא נחית לה אבל היכא דלא מוכחא מילתא מכל חדא מינייהו דעקר להי לקמייתא אלא דנחית לה השתא בתורת ההיא מילתא דקא טוען השתא בעידן מחיתיה כל חדא מינייהו לשני חזקה דידיה מחאה מעליתא היא דאטו מי לא עביד איניש דמחי' אריסא לאריעיה תלת שני ובתר הכין משכין ליה גביה תלת שני ובתר דאכיל לה שני משכנתיה איפשר דכבים ליה לשטר משכנתיה ובעי למגזלה וטוען לקוחה היא בידי כי מעשה דפרדיסא ומאי אית ליה למרי ארעא למעבד אלא למחויי בכל תלת שני מינייהו מחמת ההוא אנפא דאחתיה למחזיק בההו תלת שני לגו ארעא ואי אמרת דכי האי גונא נמי בעי למחויי מחמת טענה הראשונה אשתכח דלא עבדו ליה רבנן תקנתא אלא בטענתא דשיקרא אלא לאו ש"מ דבכי האי גונא כי טוען בכל מחאה ומחאה לשעתא טענתא באנפא נפשא מחאה מעליתא היא ואיבעי ליה למחזיק לאזדהורי בשטריה ואי לא נזיהר דאפסיד אנפשיה ואפי' היכא דמחי מעיקרא מחמת דנחית לה בגזלנותא והדר קא מחי בתר הכי דנחית לה השתא באריסותא או במשכנתא מחאתו מחאה ולא אמרינן ליה עד השתא אשבת ליה בגזלנותא והשתא מחית ליה לגוה שמשכנתא או באריסותא בלא סהדי כדאמרינן בפרק שנים אוחזין בטלית גבי טלית דשאני מטלטלי דכיון דאית להו חזקה לאלתר אם איתה דמעיקרא הוה בעי למגזלה מיניה לא הוה מוגר לה כהליה השתא כהליה בלא סהדי אבל הכא קרקע הוא ולא קימא ליה חזקה אלא בתלת שני בלא מחאה והא מחה כדאיבעי ליה קטן מפום דלא שקר במחיתיה כפשרה לארעיה מיניה הדין הוא מה ורתא דליכא בהאי עניינא לפום נוסחי דידן דאשכחן בהו בהאי מתניתא דבר קפרא ערער וחזר וערער וחזר וערער דמשמע דלא מתחזק בשקרנותא עד דמשני טענתיה תרי זימני דהאי קמייתא לית בה שינויא ורבינו יצחק בעל הלכות ז"ל ורבינו יוסף הלוי ן' מיגש ז"ל תלמידיה נמי הכי הוו גרסי אבל רבינו חננאל ז"ל ורבנו שמואל הכרפתי ז"ל לא הוו גרסי בה בהא מתניתא אלא ערער וחזר וערער אם מחמת טענה הראשונה ערער יש לו חזקה ואם לאו אין לו חזקה דמשמע דאע"ג דלא שני בטענתיה אלא חדא זימנא אתחזק בשקרנותא ובטלה לה מחאה שנייה וקימא ליה חזקה למחזיק בתלת שני דבתר מחאה קמייתא מהנהי טעמי דפרשינן אליבא דהך גירסא קמא והוא דעקר לה במחאה שנייה לטענתיה קמייתא מעיקרא כדפרשינן ומסתברא כי האי גירסא בתרא דמכדי משום דשני טענתיה הוא מה לי חדא זימנא מה לי תרי זימני אימור דאמרינן בתרי זימני הויא חזקה לאחזוקי גופא אבל לאכחושי טענתא או לאורועה אי מיתכחשא או מיתרעה בחדא זימנא מתכחשא בתרי זימני ואי לא מיתכחשא בחדא זימנא לא מתכחשא בתרי זימני ואפילו הכי לא מכרעא לן מילתא למעבד בה מעשה ומספיקא לא מפקינן לה לארעא מחזקתיה דמריה קמא עד דמשני טענתיה תרי זימני כי טעמא דגירסא קמא

ד"מ ע"א ❋ קד אמר רבא אמר רב נחמן מחאה בפני שנים ואין צריך לומר כתובו מודעא בפני שנים וא"צ לומר כתובו מה בין מחאה למודע' מחאה לשעבר מודעא לעתיד מה לשון מחאה כאדם שמוחה בחברו ומערער עליו על שאוכל את שדהו או שנוטל את שלו או שהוא מזיק. מודעא שמודיע לעדים שאינו מתכוין להקנות בלבו. דמילתא כל היכא דההוא מילתא דמסר קמי סהדי לזכותא דנפשיה היא אין צריך לומר כתובו דאנן סהדי דמיגלא ניחא ליה

❋ קה הודאה בפני שנים וצריך לומר כתובו קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתובו קיום שטרות בשלשה מאי הודאה בפני שנים הודאה מתקיימת בפני שנים וצריך המודה לומר כתובו דכל לחיובי נפשיה צריך לומר כתובו עד דמגלי אדעתיה דניחא ליה כדמיברר גבי קנין ומאי קנין בפני שנים ואין צריך לומר כתובו אילימא דאי קנו מיניה בינו לבין עצמו אע"ג דמודי ליה לא משתעבד לא איברו סהדי אלא לשקריה ועוד הא קי"ל הודאת בעל דין כמאה עדים ועוד הא מתניתא דהיה עומד בגורן ואין בידו מעות דקא מקשינן מינה בפ' הזהב אי ס"ד מטבע נקנה בחליפין נקניהו ליה אגב סהדי ולא פרקינן דליכא סהדי אלמא אע"ג דליכא סהדי נמי משתעבד אלא הא קמ"ל דקנין מתקיים בפני שנים ואע"ג דאין נייב מודה ואין צ"ל כתובו אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי האי קנין אי כמעשה בית דין דמי ליבעי שלשה אי לאו כמעשה בית דין דמי אמאי א"צ לומר כתובו הדר אמר רבא לעולם לאו כמעשה בית דין דמי והיינו טעמא דאינו צריך לומר כתובו משום דסתם קנין לכתיבה עומד

❋ קו ושמעינן מהאי קושיא דרבא דכל מעשה בית דין לא מיקיים בפחות משלשה ודלא כשמואל דאמר שנים שדנו דיניהן דין דהא הכא בדאיעבד קאי וקא קשיא לן ליבעי שלשה

❋ קז וש"מ דכל מעשה ב"ד א"צ לומר כתובו ואי אודי בבי דינא כתבי סהדי ויהבינן ליה לתובע בלא דעתיה דנתבע והוא דקבעי דוכת' ואזמנוה לדינא כדמיברר בפ' דיני ממונות בתרא וכן כל כיוצא בזה ממאי מדקא מקשי' אי לאו כמעשה בית דין דמי אמאי א"צ לומר כתובו דמשמעתאי הוה סבירא לן דכמעשה ב"ד דמי הוה ניחא לן דא"צ לומר כתובו וש"מ דכל מידי דלאו מעשה בית דין היכא דאתי לחיובי נפשיה צריך לומר כתובו לבר מקנין

❋ קח רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו לא כתבינן מודעא אלא אמאן דלא ציית דינא ומשכחת לה במודעא דפשרה דסביר'להו לאביי ורב יוסף דכי ציית דינא לא כתבינן דהוה ליה כמודעא דזביני היכא דלא יגעי ביה סהדי דאנים אביי ורבא דאמרי תרויהו אפי' עלי ועליך דאע"ג דציית דינא כיון דיכיל למכפריה ולאשתבועי ליה בשיקרא אין לך אונס גדול מזה וקי"ל כאביי ורבא דבתראי נינהו ודוקא במודע' דפשרה וכ"ש במודעא דגט או במתנה וכיוצא בהן לדברי הכל אבל במודע' דזביני לא כדבעינ' למימר קמן

שם ע"ב ❋ קט אמרי נהרדעי כל מודעא דלא כתיב בה אנן ידעינן ביה באונסיה דפלניא לאו מודעא הוא מודעא דמאי אי דגט או דמתנה גלויי מילתא בעלמא הוא לגלויי ארעתיה דלא גמר הילכך אע"ג דלא אנים נמי מודעיה מודעא וקלא מודעא דזביני והא אמר רבא לא כתבינן מודע' דזביני מודי רבא היכא דאנים כגון מעשה דפרדיסא דההוא גברא דמשכין ליה פרדיסא לחבריה לתלת שנין בתר דאכליה תלת שנין א"ל אי מזבנת ליה נהלי מוטב ואי לא כבישנא ליה לשטר משכנתא ואמינא לקוחה הוא בידי כגון הא ודאי היכא דמסר מודעא כתבינן וכי תימא היכי משכחת לה אי דא"ל הכי קמי סהדי לימא לי מודעא בין דאודי דבמשכנתא נחית לה לא קימא ליה חזקה וכיון דלא קימא ליה חזקה

לאתויק כי מזבין לה הואתא נהליה לאו אנוס הוא ואי דלא א"ל הכי קמי סהדי היכי מצו סהדי לאסהודי דאנן ידעינן ביה באונס דפלניא וכי תימא לעולם דאיכא סהדי ונהי דהויא עדות לענין מודעא דכיון דאמר הכי וידעי סהדי דיכיל למעבד הכי אית ליה למוכר לאיחם לנפשיה וכה"ג מוכחא מילתא דאנוס הוא אבל למהוי בהודאה לא יכיל למימר ליה משטה אני בך הא נמי מעשה דא"ל מערער למחזיק הא אית לי סהדי דאתית באורתא לגבאי ואמרת לי זבנה ניהלי א"ל דאמינא איזבון דינאי ואמר רבא עביד איניש דאזבין דיניה הא לאו הכי הוה מהניא סהדותא דהני סהדי לבטולי חזקתיה דמחזיק ואע"ג דלא א"ל בתורת הודאה לא מצי א"ל משטה הייתי בך אלא שאני הכא דיכיל למימר מעיקרא הוה זבינא לי מינך לבתר דמזבנת ניהלי ושטרא הוה לי ואירכס והאי דאמינא לך השתא זבנה ניהלי דאמינא איזבון דינאי והאי דאמינא לך כניתנא ליה לשטר מזבנתא דאל"ה לא הוה קימא לי חזקה ולברורי לך דיכילנא למימר לקוחה היא בידי אמרי לך כי היכי דתירכי לי לקיומינהו לזבינאי ואמטול הכי לא מהניא האי סהדותא לבטולה לחזקתיה מיהו ודאי מהניא לקיומיה למודעי דאנן סהדי דלגבי הני זביני דהשתא אנוס הוא דאי לא הוה מזבין לה ניהליה הוה טעין לקוחה היא בידי וא"כ לומר היכא דאנים ליה בגופיה דאין לך אונס גדול מזה כדמיברר לקמן ממעשה דטבי דתלייה לפפי אכינרי ונהרדעאי איתא אפי' לאביי ורבא דכל דמוכחא מילתא דאנים מוכר אע"ג דלוקח ליכא דינא כתבינן מודעא וא"כ לומר בגט או במתנה דאע"ג דליכא נמי אונסא כתבינן

קי אמר רב יהודה האי מתנתא טמירתא לא מגבינן בה מאי טעמא דאיכא למימר דלאו לאקנויי ליה קא מיכוין אלא לקיומיה הוא דקא מיכון דקא בעי לזבוניהו להני נכסי לאחרינא וקדים כתיב להו במתנה לאיניש אחרינא כי היכי דליזיל מקבל מתנה וליפוק מלוקח ולהדר וליפלוג בהדי נותן ואמטול להכי כתב ליה מתנתא טמירת' דלא למטון ביה איניש דאי שמעי ביה מימנעי ולא זבני מיניה ולא דאמי האי דינא לדינא דמברחת דלא יכלא למהדר בה אלא בכותבת כל נכסיה דאלו התם כיון דבפהרסיא קא כתבה כל כמא דלא כתבה כל נכסיה אימור להקנאה גמורה קא מיכונא דאי לאו הכי לא הוה משיירא מידי למסמך עילויה אבל מתנתא טמירתא אפי' במקצת נמי מוכחא מילתא דלאו לאקנויי קא מיכוין ותו דגבי מברחת נכסיה מבטלה כיון דכולהו נכסים דידה משתעבדי ליה לבעל אי מברחא להו לכולהו נכסיה איכא למימר דלאו לאקנויי קא מיכוונא אלא לאברוחינהו מבעל קא מיכוונא ואי שייר מקצת מוכחא מילתא דדוקא כתבה ליה דאי לאברוחי קא בעיא מאי שנא דאברחתינהו להני ולא אברחתינהו להני אבל הכא אע"ג דכתב מקצת נמי איכא למימר דילמא ההוא מקצת הוא דניחא ליה לזבוניה ללוקח ואמטול הכי קדים וכתיב עליה מתנתא טמירת' ומדנתיע הדין טעמא מדאמרינן עלה והויא מודע' לחבירתה ואע"ג דאיפריכא לאו לגמרי איפריכא דהא כל היכא דמוכחא דמילתא דמחמת אונסא הוא דכתבה לבתריתא אהנית ליה קמיתא למהוי מודעא לבתרייתא כדבעינן למי' קמן הכא נמי לגבי קמיתא היינו טעמא דלא מגבינן בה דאימור מינס אנים למכתבה במתנה לאחרינא ואמטול הכי קדים יהיב לה במתנתא טמירתא להאי קמא כי היכי דתיבטיל בתריתא ולאו לאקנויי ליה לקמא קא מיכוון ואיכא לפרושי טעמא דמתנתא טמירתא ולא מגבינן בה משום דלא גמר ומקני ודעתיה למהדר ביה והאי דכתב ליה משום דהוה דחיק ליה למכתב ליה מתנה הוא דכתב ליה לדחוייה ולהכי כתבה טמירתא הכוי דנהיר למהדר ביה ואמטול הכי לא ניחא ליה דתיפרסם מתנתיה כי היכי דלכי הדר ביה לא לקריוה איניש הדריינא אי נמי דלא ליתזול נכסיה מהשתא היכי דאמי מתנתא טמירתא אמר רב יוסף דאמר להו לסהדי זילו איטמרו וכתובו ליה ואיכא דאמרי אמר רב יוסף דאמר להו לסהדי לא תיתבו בשוקי ובבריאתא ותכתבו ליה מאי בינייהו איכא בינייהו כהאי הדין הוא נירמא דרבינו האי גאון ז"ל וקאמרינה לה הכי איכא בינייהו סתמא דלא אמר להו זילו איטמרו וכתובו ליה ולא אמר להו נמי תיבו בשוקי ובבריאתא לכך ליכא קמא דאמרת דאמר להו זילו איטמרו משמע דכי לא אמר להו זילו איטמרו לאו מתנתא טמירתא היא לליכא בתרא דאמרת דאמר להו לסהדי לא תיתבו בשוקי ובבריאתא מכלל דכולהי מתנתא צריך למימר להו תיבו בשוקי ובבריאתא ואי לא אע"ג דאמר להו זילו איטמרו פסולה וקימא לן כי האי ליבנא בתרא כדבעינן למימר קמן •

קיא אמר רבא והויא מודעא לחבירתה כלומר דאי כתב נכסיה לחד במתנתא טמירתא והדר כתבינהו לאחרינא מתנת פרהסיא ההיא טמירתא הויא מודעא לאידך דכיון דאמרת דלאו לאקנויי ליה לקמא קא מיכוין אלא לאברוחי קא מיכוין לא גרעא ממודעא גרידתא וליתה דהא אמרינן עלה אמר רב פפי הא דרבא לאו בפירושא איתמר אלא מכללא אתמר דההוא גברא דאזל לקידושי איתתא אמרה ליה אי כתבת לי לכולהו נכסך הוינא לך ואי לא לא הוינא לך אזל כתבינהו ניהלה לכולהו נכסיה בכתיבה גרידתא אימסר לה שטרא אתא בריה קשישא אמר ליה וההוא גברא מה תהוי עליה אמר להו לסהדי זילו אטמירו בעבר ימינא וכתובו ליה אתו לקמיה דרבא אמר להו לא מר קנה ולא מר קנה מאן דחזא סבר משום דהויא מודעא לחברתה ואע"ג דלא כתבה לטמירתא דבריה אלא לבתר דכתבה לפרהסיא דאיתתיה כיון דלא אקני לה לאיתתיה אלא בכתיבה גרידתא דלא קניא אלא ממסירת השטר וכבר קדמה כתיבה דבריה למסיר' דאיתתיה כיון דלא אקני לה לאיתתיה אלא כתיבה גרידתא דלא קניא אלא ממסירת השטר וכבר קדמה כתיבה דבריה למסירה דאיתתיה כמאן דקדמה לה בכתיבה דמי מידי דהוה אהיכא דמסר מודעא בין כתיבה למסירה ואסיקנא ולא היא התם מוכחא מילתא דמחמת אונסא הוא דכתב לה אבל הכא מר ניחא ליה דליקני ומר לא ניחא ליה דליקני כלומר התם גבי קידושין היינו טעמא דלא קניא בתריתא דמוכחא דמילתא דמחמת אונסא דאנים ליה יצריה למכתבה ולא קא בעיא לאיקדושי הוא דכתב לה דאי הוה מיקדשא ליה בלא הדין מתנה לא הוה כתיב לה ולא מידי ואיגלאי מילתא למפרע דכי כתב מעיקרא מתנתא טמירתא לאחרינא למהוי מודעה להאי בתריתא הוה דכתבה וגבי מתנה גלויי מילתא בעינן ואמטול הכי אפי' בתריתא נמי לא קניא אבל הכא היכא דלא מוכחא מילתא במתנתא בתריתא דמחמת אונסא הוא דכתבה אע"ג דכתב עלה מעיקרא מתנתא טמירתא לאחרינא לא הויא מודעא לחבירתה דמר ניחא ליה דליקני ומר לא ניחא ליה דליקני ואפי' להאיך פירושא קמא דפרישנא טעמא דמתנת' טמירתא דלא מגבינן בה משום דחיישינן דילמא לאברוחי נכסיה קא מיכוון אלמא בתרא נמי לא ניחא ליה דליקני דהאי אמרת דלאו לאברוחי מהאי בתרא קא מיכוון קמא דכתב ליה

טמירתא אמאי לא קנה אין הכי נמי והיינו טעמא דקנה בתרא דכיון דלא מוכחא מילתא דאניס בבתריתא איכא למימר דלאו לאברו' מהאי בתרא קא מיכוין אלא לאברוחי מאיניש אחרינא הוא דסבר דאנס הוה אניס ליה למיכתב ליה ואידחיא ליה שעתא ולא אנסיה והשתא קא מיכוין לאקנויי ליה להאי בתרא הקנאה גמורה הילכך קמא לא קני דהא לאו לאקנויי ליה קא מיכוין אלא לאברוחי נכסיה מאיניש אחרינא דסבר דאניס ליה קא מיכוין ובתרא קנה דלאו לאברוחיה מיניה דהאי קא מיכוין אלא לאברוחי' מאיניש אחרינא קא מיכוין כדברירנא מיהא אשמעי' דהיכא דכתב לאחד מתנתא טמירתא והדר כתב לאידך מתנת פרהסיא ההוא קמא דכתב ליה טמירתא לא קנה ובתרא דכתב ליה פרהסיא קנה ודוקא היכא דכתב ליה לבתרא מדעתא דנפשיה אבל היכא דהוה בעי האי נותן ממקבל מתנה למעבד ליה מדעם ולא בעא למעבד ליה עד דכתב ליה מתנה אי נמי דמוכחא מילתא דמחמת אונסא אחרינא הוא דכתב ליה לא מר קנה ולא מר קנה קמייתא לא קניא דטמירתא היא בתריתא נמי לא קניא דכיון דלא מדעתא דנפשיה כתב ליה אלא דוחקא דשעתא הוא דאנסיה למיכתב ליה אגלאי מילתא למפרע דכי כתבה לקמייתא למהוי מודעא לבתריתא הוא דכתבה וכן הלכתא

קיב איבעיא להו סתמא מאי היכא דלא אמר להו זילו איטמרו וכתובו ליה ולא אמר להו כתובו בשוקי ובבריאתא וכתובו ליה מהו רבינא אמר לא חיישינן רב אשי אמר חיישינן והלכתא חיישינן כקיטינן השתא מיהא שמעינן במתנתא טמירתא דלא מיבעי' היכא דאמר להו לסהדי זילו איטמרו וכתובו ליה דלא מגבינן בה אלא אפי' בסתמא נמי לא מגבינן בה ולא תימא הני מילי היכא דמיחסר גוביינא אלא אפי' היכא דלא מיחסר גוביינא כגון דקימא ההיא ארעא בידא דמקבל מתנה מזימניה דשטרא ולא כלום הוא והאי דנקט לישנא דלא מגבינן בה ולא קאמר פסולה לאו למימרא דאי קדים ונבי לא מפקינן מיניה דהא קי"ל קרקע בחזקת בעליה קיימת ואע"ג דקימא בידא דמקבל מתנה בחזקה דמארה קיימא וכמאן דלא גביא דמיא ואמתנה דלא שמא אתיא לידיה דמקבל ול"ש לא אתיא לידיה שייך בה לישנא דלא מגבינן בה תדע דהא גבי מעשה דההוא גברא דאזל לקדושי איתתא קא פסיק רבא ואמר לא מר קנה ולא מר קנה לגמרי משמע ובמסקנא דשמעת' נמי קאמרינן אבל הכא מר ניחא ליה דליקני ומר לא ניחא ליה דליקני דש"מ דמתנתא טמירתא לא קניא כלל הילכך אע"ג דקימא ארעא בידא דמקבל נמי ולא כלום הוא דהא לא נחית לה אלא בהאי שטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא ואפילו אכלה שני חזקה נמי לא קימא ליה חזקה דתניא האוכל שדה מחמת אונו ונמצאת אונו פסולה אינה חזקה ואפילו היכא דקימא בידיה מזימנא דשטרא נמי לא קני ולא אמרי' הוכיח סופו על תחלתו דאיכא למימר דמעיקרא לאו לאקנויי ליה קא מיכוין והאי דאחתיה לגוה לאלתר לפירי בלחוד הוא דאחתיה ואם תימצא לומר לגופה אחתיה דילמא השתא הוא דאימלך לאקנויי ליה גופא הילכך השתא לא קני דהא לא אקני ליה השתא ולא מידי ובשטרא דמעיקרא נמי לא קנה דמתנתא טמירתא היא ולא קניא ואשתכח דלא קני ולא מידי וכי תימא א"כ ל"ל לרב יהודה למנקט לישנא דלא מגבינן בה לימא פסו' אי נמי לא קנה נפקא מינה למטלטלי דאי מטלטלי נינהו ומטו לידא דמקבל מתנה וקא טעין דבתורת מתנה גמורה יהבינהו ניהלי לא מפקינן מיניה דקי"ל המוציא מחבירו עליו הראיה ועוד דאפילו במקרקעי נמי הא קמ"ל דמתנתא טמירתא דלא קניא לאו משום דמיחסרא חד מאנפי הקנאות הוא אלא משפיר הוא דלא קניא דאימור לאו לאקנויי ליה קא מיכוין אלא לקנוניא בעלמא קא מיכוין הילכך אוקי ממונא בחזקת מאריה ומספקא לא מגבינן לה מיניה והאי דלא פסיק ואמר פסולה נפקא מינה דלא קרעינן ליה לשטרא דאי מתברר מפומא דסהדי דשטרא גופיה אי נמי מפומ' דסהדי אחריני דכי איכוין למיכתבה טמירתא לאו לאברוחי איכוין ולא לדחויי איכוין אלא מחמת אונסא אחרינא דמפרש' ליה קמן וחזינן דלית ביה ריעותא להאי מתנתא מגבינן בה ומהאי טעמא לא קרעינן' ליה לשטרא מעיקרא דילמא מיגליא מילתא בסהדי ודמיא להיא דאמרינן במכילתין בפירקא קמא האי שטרא דיתמי דנפק עליה תברא לא מקרע קרעינן ליה ולא אגבויי מגבינן ביה אגבויי לא מגבינן ביה דהא נפק עליה תברא ומקרע לא קרעינן ליה דילמא גדלי יתמי ומייתו סהדי ומרעי ליה לתברא ובפרק כל הנשבעין נמי גבי מת לוה בחיי מלוה אמרי' האי שטרא דיתמי לא מקרע קרעינן ליה ולא אגבויי מגבינן ביה וא"ה האי לא מגבינן בה דהכא נמי דכותיהו דלא מקרע קרעינן ליה לשטרא ולא אגבויי מגבינן ביה דאי מתברר דלמתנה גמורה איכוון כדאמרן מגבינן בה והני מילי במתנתא דטמירתא ממש אבל בסתמ' איכא לעיוני דאיכא למימר דאע"ג דאיפסיק' הילכתא חיישינן ולא קאמרינן פסולה איכמי לא מגבינן בה לאו משום דשאני לן במתנתא בין היכא דאמר להו זילו איטמרו וכתובו ליה ובין היכא דאמר להו כתובו ליה סתמא אלא משום דעיקר טעמא דמתנתא טמירתא דלא מגבינן בה משום חששא בעלמ' הוא דחיישינן דילמא לאו לאקנויי קא מיכוין אלא לקינוני' הוא דקא בעי מעבד אי נמי לדחויי בעלמא הוא דכתב ליה וכיון דאיכא חששא אוקי ממונא בחזקת מריה ואע"ג דנחית לה לארעא נמי מזימניה דשטרא ולא כלום הוא תדע דהא ללישנא בתרא דרב יוסף אפי' בסתמא נמי לא מגבינן בה דהא הנהו לישני דרב יוסף תרויהו אדרב יהודה קיימי דאמר האי מתנת' טמירתא לא מגבינן בה ואמרי' היכי דמי מתנתא טמירתא ואיתמרו בה תרי לישני משמיה דרב יוסף ואמרינן עלה מאי בינייהו איכא בינייהו סתמא ללישנא קמא מסתמא לאו טמירתא היא ללישנא בתרא בסתמא נמי טמירת' היא ולא מגבינן בה ועל כרחיך כי איפסיקא הלכתא גבי סתמא דחיישינן אליבא דלישנא בתרא איפסיקא דש"מ דלישנ' דלא מגבינן בה ולישנא דחיישינן תרויהו חד טעמא נינהו מיהו איכא להו לרבוותא קמאי דדייקי לישנא דחיישינן דמשמע להו דלא מגבינן בה ולא מבטלינן לה לגמרי אלא בדקינן ליה למילתא אי חזינן בה מאי דאיכא למיחש מיניה למתנתא טמירתא כגון דאיגלי לן דלא כתבה מדעתא דנפשיה כגון האי מעשה דההוא גברא דאזל לקדושי איתתא אי נמי כגון דפייס מיניה בריה או איניש אחרינ' למכתב ליה מתנה וקא מדחי ליה זימנא בתר זימנא ובתר הכי אמר להו למיכתב ליה סתמא דהתם ודאי איכא למיחש למתנה טמירתא דהא לאו מדעתא דנפשיה כתבה ואיכא למימר דדחויי קא מדחי ליה ואי חזינן ליה דכתבה מדעתא דנפשיה וליכא למיחש בה להאי חששא כלל לא מבטלינן ליה לשטרא ומתנתא מעליתא היא ודייקינן מדאמרי' חיישינן ולא אמרינן לא קני ועוד חזינן להו דכתבי דהאי סתמא כהי דחיישינ' בה למתנתא טמירתא ליתה אלא במתנתא דהויא לאחר זמן אבל במתנה מעכשיו כיון דקני ליה מההוא יומא ומטיא לידיה קמא לה ברשותיה ואין לך פירסום גדול מזה אבל ודאי אי הדר בה

מקמי דתמטי לידא דמקבל וקא טעין דלמתנה טמירתא הוא דאיכון ולהכי כתב ליה סתמא טענתיה טענה דהא אכתי לא מטיא לידיה דמקבל כי היכי דתיפרסם בהכי הדין סבריה דרבנו יוסף הלוי בן מיגש ז"ל דכתביה נמי משמא דרבנו יצחק בעל הלכות רביה ז"ל ומשמא דגאון ז"ל ו[?]אויי' הם רבותנו הגאונים לסמוך עליהן אפילו שלא בשעת הדחק דאיכא למימר דרבינא ורב אשי כי פליגי בסתמא לאו אליבא דתרי לישני דרב יוסף פליגי אליבא דנפשיהו פליגי ומאן דאמר חיישינן לאו כלישנא בתרא דרב יוסף קא פסיק אלא סברא דנפשיה קאמר דיקא נמי מדלא איתמרא פלוגתיהו גבי לישני דרב יוסף ועוד מדלא אמר מר הלכה כלישנא קמא ומר הלכה כלישנא בתרא אלא מר אמר לא חיישינן ומר אמר חיישינן ש"מ לאו במתנתא טמירתא ממש משוי לה אלא למיחש לה בעלמא קאמר מיהו להאיך טעמא קמא דכתבינן גבי טמירתא דלא מגבינן בה משום דחיישינן דילמא לקינוניא קא מכוין אי נמי משמת אונס אחרינא דאנים ליה למכתב ליה הכא גבי סתמא דחיישינן כי אתי למלוקיה חששא לא סגיא ליה בסהדי דמסהדי דמודעא דנפשיה כתבה עד דמסהדי נמי דלאו מחמת דוחק' דאונס אחרינא דהוה דחיק ליה למיכתב ליה לדיליה כתבה וכן האי דאמרי להו לרבואתא במתנה מעכשיו בין היכא דהדר ביה מקמי דמטיא לידיה דמקבל להיכא דלא הדר ביה אלא דבתר דמטיא לידיה מסתברא לן דלא שייך לפלוגי אלא היכא דהדר ביה לבתר דמטי שטרא לידא דמקבל דאי הדר ביה מקמי דלימטי ממונא לידיה שייך ביה דינא דחששא ואי לא הדר ביה אלא לבתר דמטא ממונא לידיה מדעת' דנותן לא שייך ביה דינא דחששא אבל היכא דהדר ביה מקמי דמטי שטרא לידא דמקבל כיון דבשטר שאין בו קנין עסקינן דאי אית ביה קנין ליכא למיחש לסתמא כי לית ביה קנין אפילו במפורשת נמי כמה דלא מטי שטרא לידא דמקבל מצי הדר והיכא דכתב ליה טמירתא ושמיט ואכיל להו לפירי מיחייב לאהדורינהו דקי"ל כרב נחמן דאמר קרקע בחזקת בעליה קימת ואפי' בא בסוף החודש כלו למשכיר ומאי שנא מאידך דרב נחמן דאמר המוכר פירות דקל להבירו אף משבאו לעולם יכול לחזור בו ואמר רב נחמן מודינא דאי שמיט ואכיל לא מפקי' מיניה התם אע"ג דאין אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם כיון דאיהו להקנאה קא מיכוין מחילה בטעות כי האי גונא הויא מחילה אבל הכא כיון דנותן לא גמר ואקני כלל אע"ג דשמיט מקבל מתנה ואכיל להו לפירי נמי אפילו מחילה בטעות נמי ליכא אבל ו[?]אי אי אכיל להו מדעתא דנותן קננהו מהשתא :

ברם צריך את למידע דכי אמרי' גבי סתמא דחיישינן למתנתא טמירתא דוקא במאן דיהיב מתנה לחבריה בשטרא גרידא דלית ביה קנין כגון דאמר להו לסהדי כתובו וחתומו והבו ליה דכיון דבהאי שטרא הוא דקא מקני ליה צריך למילהו לסהדי תיבו בשוק' ובבריאתא וכתובו ליה דאי לא אמר להו הכי איכא למימ' דלאו לאקנויי ליה קא מיכוין אלא קינוניא הוא דקא בעי למעבד בהדיה אלוקא ואמטול הכי קא מקני לה בשטרא דחתימי עליה סהדי כי היכי דלהוי בידיה לראיה לאפוקי ביה מלוקא בזרא ואמטול הכי קא עביד לה טמירתא כי היכי דלא לשמעו ביה אינשי וממנעי ולא זבני מיניה ולהאיך טעמא אחרינא דפרשינ' דלא גמר ואקני ולדחוייה בעלמא הוא דכתב ליה להכי איכוין לאקנויי ליה בשטרא דחתימי עליה עדים דהויא מילתא דאית בה עיכובא עד דכתבי ליה שטרא וחתמי ליה ועוד דלבתר דכתבי ליה וחתמי ליה כמי לא מצי רשותא למימסר ליה שטרא עד דמימלכי ביה בתר חתימה כדאית' בהדיא בב"ב אע"פ אמר לעדים כתובו וחתומו והבו ליה קנו מיניה לא צריך לאימלוכי ביה לא קנו מיניה צריך לאימלוכי ביה ומיבקעי הככא דלית ביה עיכובא ושגוהא טפי מוכחא מילתא דלדחויי הוא דאיכוין סבר דילמא אדהכי והכי מתרמיא מילתא ולא כתבי ליה אי נמי ממהלק דוחקיה מיניה ולא צריך לממסר ליה וכיון דאיכא ריעותא בעיקר הקנאה דידיה לא קני אבל היכא דאקני ליה בקנין או בחזקה אי נמי דכתב ליה נותן למקבל מתנה שדי כתובה לך ומסר ליה שטרא אע"ג דלא אמר להו לסהדי כתובו ליה כלל קני דלאו בשטרא דחתימי עליה סהדי קא מיכוין לאקנויי ליה כי היכי דליהוי להכי איכוין לאקנויי ליה בהאי אנפא דאית ביה עיכובא משום דמיכוין לדחוייה אי נמי כי היכי דליהוי לקינונית קא מיכוין אלא להקנאה גרידתא קא כוית ואי הוה מיכוין לקינוניא לא סגיא דלא לימא להו לסהדי למכתב ליה שטרא ואמטול הכי לא חיישינן למתנתא טמירתא ואע"ג דאקני ליה מעיקרא בקנין וקי"ל סתם קנין לכתיבה עומד לאו למימרא דהוה ליה כמאן דאיכוין לאקנויי ליה בשטרא אלא דאי בעו סהדי כתבי ליה שטרא לקונה ולא צריכי לאימלוכי ביה במקנה ולעולם מכי קנו מיניה הוא דזכו ושטר לראיה בעלמא הוא והיינו דאמרינן גבי מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין חיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה התם בכותב כל נכסיו אי נמי במצוה מחמת מיתה ואע"ג דשייר כיון דבאמירה בעלמא מכי מקני ליה וקא טרח למקנא מיניה חיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אבל בריא וכיוצא בו דלא מקני באמירה אע"ג דקנו מיניה נמי לא חיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר דכי קנו מיניה לאקנויי ליה בעלמא הוא דאיכוין ואע"ג דלא אמר להו לסהדי תיבו בשוקא ובבריאתא וכתובו ליה לא חיישינן למתנתא טמירתא וראיה להא מילתא מיהא דאמרי' קנין בפני שנים וא"צ לומר כתובו אלמא אע"ג דלא אמר להו לסהדי כתובו כל עיקר קני ואזלי סהדי וכתבי ליה שטרא לקונה וכי תימא דילמא הני מילי בהודאות והלואות אי נמי במכר אבל במתנ' לא לא ס"ד דגרסי' בפרק יש נוחלין אמר רב יהודה שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין ואמר רב חסדא לא שנו אלא ביום אבל בלילה אפי' שלשה נמי כותבין ואין עושין דין דהוו להו עדים ואין עד נעשה דיין וקימא לן דהאי שמעתא דרב יהודה לא מיתוקמא אלא במתנת שכיב מרע במקצת דבעיא קנין במתנת בריא ואם עמד אינו חוזר ואמטול הכי עושין דין ולא חיישינן דילמא בתר הכי הדר ביה ודיקא נמי מדקא מסתייע רב יוסף מינה לגבי שמעתא דקנין אימתי חוזר דשמעת מינה דהא דרב יהודה במתנת שכיב מרע במקצת היא דבעי' קנין היכי דמי אילימא דאמר להו כתובו על כרחיך לתורת עדות קא כתבי ואם כן כי רצו נמי אמאי עושין דין הא קימא לן אין עד נעשה דיין אלא לאו דלא אמר להו כתובו כל עיקר ואפילו הכי קני ולא חיישינן למתנתא טמירתא וכי תימא לעולם דאמר להו כתובו וכל כמה דלא כתבי לאו עדים נינהו לא ס"ד דעל כרחיך כל היכא דאתו אדעת' דאסהודי עדים נינהו כדאמרינן התם היכי אמרינן להו למחזי אתיתו או לאסהודי אתיתו אי אמרי לאסהודי אתינן נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטלה שמא כל היכא דנאתי מעיקרא לתורת עדות עדים נינהו ואו מדקא נקיט רב יהודה שלשה שנכנסו

שנכנסו לבקר את החולה ש"מ טעמא דנכנסו לבקר דלאו לתורת עדות קא נחתי מכלל דאי אתו בתורת עדות אינן יכולין לעשות דין דהוו להו עדים ואין עד נעשה דיין וכל שכן היכא דאמר להו כתובו והוא הדין נמי היכא דלא אמר להו כתובו אלא דקאמר להו פרסמוה להאי מתנתא בשוקי ובבריאתא על כרחיך לתורת עדות קא נחתי דאי למעבד דינא לא אתו למאי נפקא מינה בתר הכי לפרסומה אלא לאו ש"מ דהא דרב יהודה לא משכחת לה בדאמר להו גלויה להאי מתנתא כל עיקר ואפי' הכי כיון דקאנו מיניה קני ואם רצו לכתוב כותבין ולא חיישינן למתנתא טמירת' והוא הדין נמי בחזקה או בשטר הכתוב לזכיה כגון דכתיב ליה איהו שדי כתובה לך ומסר ליה שטרא אע"ג דלא אמר להו לשהדי ולא מידי קני דכולהו חד טעמ' נינהו ועוד דכי מעיינת בה שפיר בשמעתיה דרב יהודה גבי מתנת' טמירת' משכחת דלא קא איירי אלא בשטרא גרידא דלית בה קנין מדאמרינן עלה היכי דמי מתנתא טמירת' אמר רב יוסף דאמר להו לסהדי זילו איטמרו וכתובו ליה ואיכא דאמרי אמר רב יוסף דלא אמר להו לסהדי תיבו בשוקי ובבריאת' וכתובו ליה דשמעת מינה דלא איירי רב יהודה אלא היכא דלא אקני ליה אלא בשטר שיש עליו עדים דאי בשטר הכתוב לזכיה אי נמי בקנין או בחזקה לימא לי למימר להו כתובו אי לימא לפרסומה למילתא אדנקיט ליסגא דכתובו ליה דשמע דלא קא איירי אלא היכא דמקני ליה בשטרא ליגקוט ליסגא דפרסמוה להאי מתנתא דתשמ' דמיירי סתמא בכולהו אנפי דהקנאה אלא להכי נקט ליסג' דתיבו בשוקי ובבריאת' וכתובו ליה לאשמועינן דלא קמיירי אלא היכא דאקני ליה בשטר הכתוב לזכייה כגון דאמר להו לסהדי כתובו וחתומו והבו ליה וקמ"ל רב יהודה דאי אמר להו תיבו בשוקי ובבריאתא וכתובו ליה קני ואי לא לא קני אבל היכא דלא מקני ליה בשטרא כי האי גוונא לא איירי רב יהודה כלל דודאי ליכא למיחש ביה למתנתא טמירתא והוא הדין היכא דכתב ליה מעיקרא מתנה טמירתא בשטרא גרידא והדר ואקני ליה בקנין או בחזקה דקני מ"ט דאי לטמירתא איכון תיסגי ליה בשטרא דמעיקרא אלא מדאיכפל בתר הכי לאקנויי ליה בקנין או בחזקה או בשטר שאין עשוי לראיה ש"מ מהדר קא הדר ביה מקמייתא וקא בעי להקנות ליה השתא קנין גמור והני מילי בסתמא אבל היכא דגלי אדעתי' דלא ניחא ליה דלגליות למתנת' כגון דאמר להו לא תגליוהא להאי מתנת' איכא למימר דחיישינן בה למתנתא טמירתא דכיון דגלי אדעתיה גלי ומה לי אקני ליה בשטר' גרידא מה לי בקנין והני ראיות כולהו דאיתינן מיניה ראיה דגבי קנין לא חיישינן למתנתא טמירתא בסתמא קא מיירו אבל היכא דפרים דלא לגליוהא למתנתא ליכא מיניה ראיה ואיכא למיחש בה למתנתא טמירתא ואפי' לכולהו הנך אנפי דכתבינן דקנה דוקא היכא דלא אמר להו לסהדי דלכתבו ליה שטרא אבל היכא דאמר להו לסהדי דלכתבו ליה שטרא בהא ודאי איכא לפלוגי דכל היכא דאי הוה בעי למהדר ביה מההיא הקנאה מצי למהדר ביה כי היכא למי' להו לסהדי דלכתבו ליה שטרא חיישינן דילמא להבריחה בעלמא קא מיכוון ואי אמר להו תיבו בשוקי ובבריאתא וכתובו ליה קני ואי לא חיישינן והוא דלא גלי אדעתיה דליפות כחו הוא דאמר להו כתובו והא מילתא דמיא למצוה מחמת מיתה היכא דאמר כתובו דכיון דקאני פאמירה וקאמר כתובו חיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואי גלי אדעתיה דליפות כחו הוא דאיכון לא חיישינן והוא הדין הכא היכא דאקני ליה בקנין או בחזקה והדר אמר אף כתובו וחתומו

ו

והבו ליה לא חיישינן וכי אמר להו כתובו דאין מיכה אא כחו דקאמרינן לחיישינן הני מילי היכא דכי אמר להו כתובו אכתי הוה יכיל למיהדר ביה דליכא למיחש דילמא מעיקרא גמר ואקני ליה והשתא איערומי קא מערים לבטולה למתנתא דאם כן לימא ליה לאיערומי ליבטלה למתנתא בההיא אבל היכא דשהה בשיעור דלא יכיל למהדר ביה והדר אמר להו כתובו לא מיבעי' בסתמא דלא חיישינן אלא אפילו אמר להו איטמרו וכתובו ליה לא חיישינן למתנתא טמירתא דהא מעיקרא קנה מקבל מתנה ולאו כל כמיניה דנותן לבטולה למתנתיה בהכי דאימור איערומי קא מיערם סבר מהדר לא מצינא הדרנא בי אימא להו לסהדי זילו איטמרו וכתובו ליה דתיהוי מתנתא טמירתא וכל שכן בשכיב מרע שכתב כל נכסיו אי נמי במצוה מחמת מיתה ואע"ג דשייר דליכא למיחש בה למתנתא טמירתא דאי בדאמר להו כתובו סתמא ומת הא קימא לן דלא קני דחיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואפי' אמר להו תיבו בשוקי ובבריאתא וכתובו ליה נמי לא קני ואי בדאמר להו אף כתובו וחתומו והבו ליה כיון דגלי אדעתיה דלאו לאקנויי ליה בשטרא קא מיכוון אלא ליפות כוחו קא מיכוון לא חיישינן למתנתא טמירתא דחד לגבי שטר לאחר מיתה לא חיישינן לענין מתנתא טמירתא לא חיישינן דהא בו איכוון לאקנויי ליה לאו בשטרא איכוון לאקנויי ליה ושטר ליפות כחו בעלמא הוא דאמר ליה ואי נמי לא כתבי ליה ניחא ליה דליקני הילכך כמאן דלא אמר להו כתובו דאמו והוא הדין היכא דאמר להו כתובו סתמא ומסר ליה לשטרא ניהליה מחיים אפילו אמר להו זילו איטמרו וכתובו ליה לא חיישינן חדא דאין אדם מטעה בשעת מיתה ועוד דהא קימא לן דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דאמו והוה ליה כמאן דמסריה למתנה ניהליה וכי מסריה למתנה ניהליה ומטא לידיה בתורת מתנה ליכא למיחש למתנתא טמירתא ועוד דכי חיישינן למתנתא טמירתא הני מילי במתנת בריא דקמייתא ובתרייתא קמייתא זכיא הילכך חיישינן דילמא דעתיה לזבוני נכסיה ולקיבוניה הוא דקא מיכוון אבל מתנת שכיב מרע דקמייתא ובתרייתא בתרייתא זכיא ליכא למימר דלקיבוניה קא מיכוין דאי נמי מיכוין להכי על כרחיך בתרייתא זכיא ואפי' להאיך טעמא אחרינא דפרישנ' משום דרחויי קא מדחי ליה כיון דניחא ליה דליגליוה לאחר מיתה ליכא למיחש בה למתנתא טמירתא דלכי מתקיימא הא ניחא ליה דליגליוה ועוד דאין אדם מטעה בשעת מיתה ולאו לדחויי בעלמא קא מיכוין

דף כ"א ע"א * קיג

הרי אמרו כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה פשיטא מהו דתימא האי גברא מזבן זבינא ליה ושטרא הוה ליה ואירכס וסבר אי אמינא מזבן זבינא לי אמרין אחוי שטריך הילכך ליתא ליה אנן דילמא שטרא הוה לך ואירכס וכגון זה פתח פיך לאלם הוא קמ"ל הלא מיהא שמעינן דכל כי האי גוונא לא טענינן ליה לבעל דין בדיני ממונות אלא נקיטינן לה לשמעתיה כדקאמר לה ופסקינן ליה להיכא עילויה לבר מפרוזבול דאע"ג דלא טעין מלוה פרוזבול הוה לי ואירכס טענינן ליה אנן מאי טעמא השמטת כספים בזמן הזה מדרבנן ואקילו רבנן בדרבנן

* קיד רב ענן שקל בידקא בארעיה אזל אהדר גודא בארעא דחבריה אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה זיל אהדר אמר ליה והא אחזיקי לי אמר

ליה

ליה כמאן כר' יהודה וכר' ישמעאל בר' יוסי דאמרי כל בפנין לאלתר הויא חזקה לית הלכתא כותיהו אמר ליה והא אחיל דאתא וסייע בגודא בהדאי אמר ליה מחילה בטעות הואי את גופך אי הוה ידעת מי הוה עבדת הכי כי היכי דאת לא הוה ידעת איהו נמי לא הוה ידע משמע לן מהאי מעשה דרב ענן לא הוה קא טעין דמזבן זביניה לדוכתא דגודא מיניה ולא דיהבית ניהליה במתנה דאם כן לא הוה אמר ליה רב נחמן כי היכי דאת לא הוה ידעת איהו נמי לא הוה ידע אלא רב ענן חזקה שאין עמה טענה הוה טעין מחמת דחזייה חבריה ושתיק והאי דקא מקשי ליה רב נחמן כמאן כר' יהודה וכר' ישמעאל בר' יוסי דאמרי כל בפנין לאלתר הויא חזקה לאו למימר' דאי הוה איכא תלת שני הויא חזקה דחזקה שאין עמה טענה היא ותנן כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה וכי תימא הני מילי גבי חזקה דאכילות אבל חזקה כי האי גוונא דקא עביד מעשה בגופא דארעא למבנא ביה גודא דידיה לא בעיא טענה לא ס"ד דעל כרחיך מדמקשי ליה מדרב יהודה דמיירי בחזקה דאכילה וקא מתמה ליה כמאן כר' יהודה ש"מ דהאי דינא דרב ענן כחזקה דאכילה דיינינן ביה דאי לא תימא הכי הוה ליה לשנויי ליה אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בחזקה דאכילה אבל בחזקה כי האי גוונא מודו ומדלא שני ליה הכי ש"מ דאידי ואידי חד טעמא הוא ואע"ג דאיכא תלת שני נמי אי איכא טענה אין ואי לא לא ולא דמי האי דינא לשורא דמטללתא דאמרינן דאי חבריה בטיקא לאלתר הוי חזקה ואלו האי גודא אע"ג דודאי מיחבר בטיקא קאמרינן דלא הוי חזקה לאלתר דאלו התם לא קני מרי שורא וכותא בגודא דחבריה אלא לתשמישא בעלמא ואלו הכא הוה קני ליה דבעינן למקום הכותל קניין גמור ומה לי אחזיק בכולה ארעא מה לי אחזיק במקצתה והאי דקא מקשי ליה רב נחמן לרב ענן כמאן כר' יהודה לאו משום דקא סבר רב ענן לאחזוקי לאלתר הוא אלא משום דכי אמר ליה רב ענן לרב נחמן והא מחזיקי לי הוה ס"ד דרב נחמן דחזקה שיש עמה טענה הוה טעין ואמטול הכי אקשי ליה כמאן כרבי יהודה וכרבי ישמעאל בר' יוסי דאמר כל בפנין לאלתר הויא חזקה וכיון דגלי רב ענן אדעתיה דלאו חזקה דזביני או דמתנה קא טעין אלא מחמת דמחיל גביה דאתא וסייע בגודא בהדיה אתברר ליה לרב נחמן דלאו מזבן זביניה מיניה ולא יהביה ניהליה במתנה אלא רב ענן הוא דהוה קא בעי השתא למימר דכיון דאתא וסייע בגודא בהדיה אחולי אחיל גביה כעין דינא דכתל גדר פרץ כל שהוא דהויא חזקה לאלתר דההוא מעשה דעבד ביה בעל הקרקע בידים לסיועיה אלים טפי מהיכא דאמר ליה חזק וקנה ואמטול הכי אמר ליה רב נחמן מחילה בטעות הואי ושמעינן מהאי מעשה דליתה לדר' יהודה ודרבי ישמעאל בר' יוסי דאמרי כל שבפניו לאלתר הוי חזקה ושמעינן נמי דאפילו לענין אהדורי גודא בארעא דחבריה בעינן שלש שנים מדמקשי ליה כמאן כרבי יהודה דמשמע דכדרבנן דפליגי עליה דר' יהודה סבירא לן ועל כרחיך כיון דאידחי ליה שיעורא דר' יהודה קם ליה שיעורא כדרבנן

קטו ושמעינן נמי דמאן דאהדר גודא בארעא דחבריה ואתא מארי ארעא וסייע בגודא בהדיה משתמא אחולי אחיל וקימא ליה חזקה למארי גודא לאלתר והוא דהוה ידע מאריה ארעא דאהדוריה לגודא בארעי' ואע"ג דלא הוה ידע מארי' גודא בהכי מנאי מדקאמ' ליה רב נחמן לרב ענן כי היכי דאת לא הוה ידעת איהו נמי לא הוה ידע דשמעת מינה טעמא דאיהו לא הוה ידע מכלל דאי הוה ידע איהו אע"ג דאת נמי לא ידעת הויא חזקה דאי לא תימא הכי מאי איריא משום דלא הוה ידע מארי ארעא תיפוק לי דרב ענן גופיה לא הוה ידע ואע"ג דקימא לן הטורר בנכסי הגר וכסבור של ישראל הן לא קני דעת אחרת מקנה אותן שאני דקימא לן זכין לו לאדם שלא בפניו וכי תימא מי דמי התם ההוא דמזכי ליה על ידיה קא מיכוין למזכי ליה הכא ליכא מאן דמיכוין למיזכי ליה חצרו תוכיח דלית ליה דעתא למזכי וזכיא ליה במתנת אפילו שלא בפניו כדאסיקנא בפרק שנים אוחזין האי חצר אתרבאי משום יד ולא גרע משליחות גבי גט דחוב לה אין חבין לו לאדם אלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לה זכין לו לאדם שלא בפניו •

קיו והיכא דלא הוה ידע מארי ארע' דאהדוריה לגודא בארעיה אע"ג דאתא וסייע בגודא בהדיה לא הויא מחילה ולא תימא הני מילי היכא דמתברר דלא הוה ידע אלא אפילו היכא דהוי ספקא לא הויא חזקה דהא גבי מעשה דרב ענן דספיקא הוה מדקאמרינן טעמא כי היכי דאת לא הוה ידעת איהו נמי לא הוה ידע ושמעינן מינה דמחילה בטעות כי האי גוונא דלא ידע מרי ממונא דקא שקיל האי מדידיה מידי לא הויא מחילה

קיז רב כהנא שקל בידקא בארעיה אזל אהדר גודא בארעא דלאו דיליה שלא בכונה אתא לקמיה דרב יהודה אזל איתי מארי ארעא תרי סהדי חד אמר קמאי דידי עייל תרתי אציאתא שיעור שתי שורות של גפני' וחד אמר קמאי דידי עייל תלת אציאתא אמר ליה זיל אהדר תרתי מגו תלת אמר ליה כמאן כר' שמעון בן אלעזר דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים אחת אומר' מנה ואחת אומרת מאתים שיש בכלל מאתים מנה ועל מה נחלקו על כת אחת שבית שמאי אומר נחלקה ובית הלל אומר יש בכלל מאתים מנה אמר ליה אזילנא למתיבתא ואייתינא אגרתא ממתיבתא דלית הלכתא כרבי שמעון בן אלעזר דקסבר רב כהנא דכי פליגי ב"ש וב"ה בשתי כיתי עדים פליגי אבל בכת אחת דברי הכל אין בכלל מאתים מנה אמר ליה לכי תיתי מיהא שמעינן דהלכת' כר' שמעון בן אלעזר ואליבא דבית הלל דאמרי אפי' בכת אחת נמי אחד אומר מנה ואחד אומר מאתים יש בכלל מאתים מנה דהא רב יהודה עבד עובדא כותיה ושמע מינה דאפילו היכא דמסהדי תרויהו אחדא הלואה או אחדא הודאה מצטרפי דהא מעשה דרב כהנא כחדא הלואה דמי וקאמר רב יהודה דמצטרפי •

שם ע"ב קיח ההוא גברא דדר בקטתא בעיליתא ארבעין שנין אתא מאריה דביתא אמר ליה מאי בעית בהאי ביתא אמר ליה מפלניא זביניתיה דזבניה מינך אתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה אי אית לך סהדי דדר ביה ההוא גברא דאתית מחמתיה אפי' חד יומא מוקמינא לה בידך אמר רב הוה יתיבנא קמיה דחביבי ואמרי ליה וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה וחזיתיה לדעתיה דאי אמר ליה קמאי דידיה זבניה מינך הוה מהימן ליה מגו דאי בעי אמ' ליה אנא זבינתיה מינך וכי תימא למאי

דאקשי ליה רב לר' חייא מאי אהדר ליה ר' חייא אקשי ליה רב חד עניינא ואהדר ליה ר' חייא עניינא אחרינא דלא שייך ביה ולא מיתריץ ביה קושייה ותו מאי וחזיתיה לדעתיה דקאמר דמשמע דמגו שינויא דשני ליה הוא דאתחזי ליה הכי ומשתברא דהכי אהדר ליה מי קא טעין בריא לי דלימניה כלומר אי הוה טעין האי לוקח בתרא קמאי דידי זבניה לוקח ראשון מינך הכי נמי דאיכא למימר לקח ומכר לאלתר הוה אלא כיון דלא בריא ליה למחזיק דהוא לוקח בתרא דהוא דזבנה איהו מיניה ובנא מיניה דהאי מערער דאית ליה סהדי דדידיה היא הוה ליה האי מערער ודאי והאי מחזיק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי הילכך אית ליה סהדי דדר בה ההוא דמקמיה אפילו חד יומא דאיכא למימר דילמא בההוא יומא זבניה טענינן ליה ללוק' דהא מוכחא מילתא דכי זבין ליה מידי דהוה קאי בידיה ובחזק' ואבין ליה ואי לא טענינן ליה דלאו כלוקח דמי אלא כמאן דזבן מיניה מידי דידע דלאו דידיה הוא והויא לה חזקה דידיה כחזקה שאין עמה טענה והיינו דקאמר רב וחזיתיה לדעתיה דהאי טענה דאדם עשוי ליקח ולמכור בלילה ליכא להימוניה ללוקח בנוה אלא היכא דאתי בטענת בריא אמר רב כותיה דר' חייא מסתברא דקתני הבא מחמת ירושה אינו צריך טענה טענה הוא דלא בעי הא ראיה דדר בה אבוה אפילו חד יומא בעי דאי לא תימא הכי ליתני אינו צריך כלום ודחינן דילמא לא טענה ולא ראיה לא בעי ואיידי דאיירי רישא גבי טענה תנא סיפא נמי גבי יורש אינו צריך טענה ואי בעי תימא שאני לוקח דלא שדי זוזיה בכדי כלומר ואי בעי תימא אפי' תימא דמתני' דהבא מחמת ירושה הכי דייקא כדקאמרת לא תפשוט לסיועי מינה לר' חייא גבי לוקח דשאני לוקח דלא שדי זוזיה בכדי ואי לא דחזיה להההוא דמקמי' דדר בה חד יומא לא הוה סמכא דעתיה דדידיה היא ולא הוה זבין לה מיניה דלא שדי איניש זוזי בכדי וקיימא לן כרבי חייא דההיא שעתא דאקשי ליה רב לר' חייא תלמיד היושב לפני רבו הוה ואין הלכה כתלמיד במקום הרב ועוד דרבא נמי סייעיה לרבי חייא אלמא כותיה סביר' ליה ואע"ג דאידחייא ליה סייעתיה עיקר מימריה לא אידחי ועוד דמוגיין בוותיה לקמן מדקא מבעיא לן נראה כו מאי ופליגי בה אביי ורבא אלמא כרבי חייא סבירא להו ושמעינן מינה דלא שנא יורש ולא שנא לוקח היכא דאמר ליה מחזיק לתובע קמאי דידי זבניה האיך פלניא דזבנתיה אנא מיניה מהימן מגו דאי בעי אמר ליה אנא זבינתיה מינך ודרי ביה שני חזקה ואע"ג דלית ליה למחזי' סהדי דדר ביה ההוא דמקמאי לא קימא ליה חזקה עד דמייתי ראיה דדר ביה ההוא דמקמיה חזקה דידיה אפילו חד יומא והוא דאית ליה ראיה דזבניה מההוא דדר ביה חד יומא מקמי חזקה דידיה דאי לאו הכי אע"ג דאית ליה סהדי דדר ביה ההוא דמקמיה חד יומא לא מהימן למימר דזבן מיניה לשוויי נפשי' לוקח דלא כרי' טענת בריא דלא אמו' רבנן טוענין ליורש טוענין ללוקח אלא היכא דאתברר דהוי יורש או לוקח משום דיורש במילי דמוריהו לא ידע ולוקח במילי דמוכר דשאכי ליה לא ידע ומשום הכי לא צריך טענת בריא למטען בריא לי דמוריש או מוכר זבנה מינך אבל להימוניה לשוויי נפשיה יורש או לוקח כי היכי דלא ליבעי טענת בריא לא המנוה רבנן דאם כן אתו לאיערומי ומשמע דמתניתא וגמרא נמי הכי משמע דכל היכא דאמרי' טוענין ליורש טוענין ללוקח כדאתברר דהוי יורש או לוקח משמע וכן הנך מתניתא דשובך וזיזין דקתני ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו וקתני נמי לקח חצר ובה

זיזין וגזוזטראות הרי היא בחזקתה כדאתברר דלקח משמע ומתניתין דהכא נמי דקתני והבא מחמת ירושה אינו צריך טענה בדידע דבא מחמת ירושה משמע והאי פלוגתא דרב ור' חייא נמי בדהוה ליה למחזיק ראיה דזבנה מההוא פלניא עסקינן כדבעינן לברורי לקמן משינויא דשני לוקח דלא שדי זוזיה בכדי וכדמטינת בה שפיר האי דאצרכוה רבנן לאיתויי סהדי דדר בה ההוא דמקמיה חד יומא מהאי טעמא הוא דאי לא דר בה ההוא דמקמיה חד יומא לא חשבינן ליה להאי מחזיק כלוקח אבל ודאי היכא לטעין קמאי דידי זבנה מינך לא צריך סהדי דזבנה האי מחזיק מההוא לוקח ראשון דכי היכי דמהימן למימר קמאי דידי זבנה לוקח ראשון מינך משום מיגו הם הכי נמי מהימן למימר דזבנה איהו מלוקח ראשון מגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך וכי תימא אם כן כי לא טעין קמאי דידי זבנה לוקח ראשון מינך נמי לא לצרכיה סהדי ללוקח שני דזבן מלוקח ראשון דמגו דאי בעי אמר ליה מינך זבינתיה ואכלתה שני חזקה כי אמר מפלניא זבינתה ואכלתה שני חזקה מהימן כי אמרינן מגו מטענה לטענתא אחריתי דכותה כגון מטענת מינך זבינתה לטענת קמאי דידי זבנה מינך ההוא פלניא דזבנתה אנא מיניה דתרוייהו חזקה שיש עמה טענה נינהו אבל מטענת מינך זבינתה דהויא חזקה שיש עמה טענה לטענת מפלניא זבינתה דאמר לי דזבנה מינך דהויא לה חזקה שאין עמה טענה לא אמרינן מגו תדע דאיס"ד כי האי גוונא נמי אמרינן מגו להימוניה דמפלניא זבנה ליהמניה נמי דדר בה ההוא פלניא חד יומא מגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך אלא משום דלא אמרינן מגו מחזקה שיש עמה טענה לחזקה שאין עמה טענה דקימא לן כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה אלא ביורש או בלוקח וכיוצא בו הלכך אי אתברר דהוה יורש או לוקח וכיוצא בו הויא חזקה ואי לאו לא הויא חזקה תדע נמי דבכל כי האי גוונא לא אמרינן מגו אלא מטענה לטענה אחריתי דכותה מדאמרינן בפרקין והני מילי דאכלה שבע שני דקדמה חזקה דהאי לשטרא דהאי אבל בית אין לך מחאה גדולה מזו ואמאי לימא מגו דאי בעי אמר ליה למרי שטרא מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה כי אמר מקמי זביני דידך זבנתה אנא מבעלים הראשונים מהימן אלא לאו משום דלא אמרינן מגו אלא מטענה לטענתא אחריתי דכותה דלית בה ריעותא דחזקה שאין עמה טענה כדברירנא בדוכתא והוא הדין הכא גבי הבא מחמת ירושה ולקיחה דאי אתברר דהוי יורש או לוקח וכיוצא בו דלא בעו טענת בריא הויא חזקה ואי לא לא הויא חזקה תדע נמי דעל כרחיך האי עובדא דאיפליגו ביה רב ור' חייא בדהויא ליה למחזיק ראיה דזבניה מההוא פלניא עסקינן מדסבר רבא לסיוע' לר' חייא ממתני' דהבא מחמת ירושה ודחינן שאני לוקח דלא שדי זוזיה בכדי ואי לאו דדר ביה ההוא פלניא דמקמיה חד יומא לא הוה זבין לה מיניה והשתא ניחזי אנן אי אמרת בשלמא דהאי עובדא דפליגי ביה בדהויא ליה לתובע ראיה דזבן מיניה מההוא פלניא דקא טעין עסיקינן היינו דמתוקם שינויא דשאני לוקח דלא שדי זוזי בכדי אלא אי אמרת דאפילו בדליכא ליה ראיה דזבן מיניה פליגי מאי שינויין כהי כמי דלוקח לא שדיה זוזיה בכדי אלא מאן לימא לן דהאי מחזיק דקאמ' מפלניא זבינתה קושטא קא טעין כי היכי דלימא לא שדי איניש זוזי בכדי ודילמא לאו מזבן זבנה אלא במתנ' נפלת לה א"נ בגזלנות נפלת לה אלא לאו ש"מ דכי פליגי רב ור"ח בדא"ל ללוקח ראיה דמפלני' זבנה פליגי אבל היכא דלית ליה ראיה דזבנה מיניה לא איירו בהאי פלוגתא כלל ומסתמא לא

מוקמינן לה לארעא בידא דמחזיק אלא היכא דאתי מטענת בריא אי נמי היכא דאית ליה ראיה דהוי יורש או לוקח ומאי דרמי להו דלא בעו טענת בריא והוא דאית ליה ראיה נמי דדר בה ההוא דמקמיה חד יומא כדברירנא

קיט איבעיא להו נראה בו מאי אביי אמר הוא הוא רבא אמר עביד איניש דמשאיר ולא זבין וקימא לן כרבא דלא קימא ליה חזקה ליורש או ללוקח מלוקח וכיוצא בהן היכא דלא טעין קמאי לידי זבנה מורים או לוקח ראשון אלא היכא דאית ליה סהדי דדר בה ההוא דמקמיה אפי׳ חד יומא והוא הדין אפילו שעה אחת דרך דירה דעד כאן לא פליג רבא עליה דאביי אלא בנראה בו משום דעביד איניש דמשאיר ביתא אדעתא דמזבן ולא זבין אבל דרך דירה מודי ליה ואידי ואידי דאית ליה למחזיק ראיה דהוי יורש או לוקח וכיוצא בו ואין צריך לומר היכא דטעין קמאי לידי זבנה מינך ההוא פלניא דמיהמן משום מגו דלא בעאי ראיה אחריתי לבר מחזקה ושמעי׳ מהאי בעיא ומהאי פלוגתא דאביי ורבא דכולי עלמא אית להו לדראיה

קך שלשה לקוחות מצטרפין כלומר שאם אכלה לוקח ראשון שנה ואחר ומכרה לאחר ואכלה השני שנה שניה ומכרה השני לאחר ואכלה השלישי שנה שלישית שנמצאת ביד שלשתן שלש שנים רצופות הני שלש שנים למהוי כמאן דאכלה לוקח שלישי שלש שנים רצופות וקימא ליה חזקה ללוקח שלישי דכיון דשני מכח ראשון קאתי ושלישי מכח שני קאתי אכילות דכולהו למיעוטי לשלישי קאתיאן וכמאן דאכלה שלישי שלש שנים דמי אמר רב וכולן בשטר כלומר דזבני מהדדי בשטרא דאית להו קלא מכ"ח דכולהו מכח דהדדי קאתו וכחד גברא דמו אבל היכא דליכא שטרא בזביני דידיהו אע"ג דאיכא סהדי כיון דלית להו קלא יכיל האי מערער למטען כיון דלא שהיא גבי חד מינייהו שלש שנים אמינא כל חד מינייהו בתורת ערעי הוא דקא נחית לגוה ומשום הכי לא מחאי אידי דהוה אמעשה דאמהתא דרמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא והאי וכולן בשטר דאמרינן לאו למימר דלוקח ראשון נמי בעי שטרא דזבנה מאיניש אחרינא דאפילו סהדי נמי לא בעי דכיון דאכלוה הני תלתא שתא שתא ולוקח בתרא לא קא ידע מהיכא אתיא ליה ללוקח קמא אי מהאי מערער או מאינש אחרינא טענינן ללוקח בתרא דילמא לוקח קמא מהאי מערער הוא דזבנה ואי נמי טעין האי בתרא דההוא קמא מאיניש אחרינא זבנה ולאו מהאי מערע׳ לא בעי שטרא ללוק׳ ראשון דכיון דלוק׳ שלישי מצטרף לשני מחמת שטרא דזבן מיניה ושני מצטרף לראשון בשטרא דזבן מיניה הוו להו כלהו תלתא כחד גברא והוה ליה כמאן דאכלה לוקח שני חזקה דכי מייתי סהדי דזבנה מפלניא ודדר ביה ההוא פלניא אפילו חד יומא והוא הדין גבי שדה דאתהני מינה אי נמי דגדרה או דמנטר ליה קימא ליה חזקה אלא על כרחיך האי בשטר דקאמר רב לאו אכלהו שלשה לקוחות קאי אלא אשני ושלישי בלחוד קאי דאיכא שטרא דזבן שלישי משני ושטרא דזבן שני מראשון דאיכא קלא דתרי בתראי מכח ראשון קאתו והוה ליה דינא כמאן דאכלה אחרון לחודיה שני חזקה והאי וכולן דקאמר רב לאו אבשטר קאי אלא אמצטרפין קאי והכי קאמ׳ וכולן אין מצטרפין זה לזה אלא בשטר

קכא למימרא דסבר רב שטר אית ליה קלא ועדים לית להו קלא והא אמר רב המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים ואי לית ליה קלא אמאי גובה מנכסים משועבדים ופריק התם לקוחות בתראי איהו דאפסוד אנפשייהו ושמעינן מינה דהמוכר שדהו בעדים והוציאוהו מתחת ידו לוקח גובה מנכסים משועבדים והלכתא היא דהא ליכא מאן דפליג עלה וטעמא מאי משום דלקוחות בתראי איהו דאפסוד אנפשייהו דאיבעי להו למידק אי הוה איכא שעבודא אחרינא אהאי מוכר מקמי זביני דידיהו והוה מיגליא להו זביני דלוק׳ קמא ולא נשרו זוזייהו בכדי דכל לגבי לוקח בתר׳ כיון דכי זבין לאפקועי לשעבדיה דקמא קאתי איבעי ליה למידק ואי לא דק איהו דאפסיד אנפשיה אבל לגבי חזקה כיון דבעלים הראשונים לאו לאפוקי מחזקת הני לקוחות קא אתו דהא ארעא מעיקרא בחזקת בעלים הראשונים הוה קימא לא אמרינן איבעי ליה למידק אי הני תלתא מכח הדדי קאתו דכיון דלא אכלה חד מינייהו שלש שנים סמכא דעתיה דלאו מכח הדדי קאתו ולא אצטריך למידק לקוחות הוא דאפסוד אנפשייהו דהוה להו למזבן מהדדי בשטרא כי היכי דלישמע בעלים הראשונים ותיקום להו חזקה

דף מ"ב ע"א * קכב

ומי אמר רב הכי דהמוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים דאע"ג דעדים לית להו קלא איבעי להו ללוקחות בתראי למידק והא תנן המלוה את חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים ע"י עדים גובה מנכסים בני חורין ואם איתא התם נמי נימא לקוחות הוא דאפסוד אנפשייהו דאיבעי להו למידק ואסיקנא מלוה אזביניה קא רמית מלוה עביד איניש דיזיף בצינעה כי היכי דלא ליתזול ארעתיה ואי נמי הוה דאיק לוקח לא הוה שמע בה בהאי מלוה אבל מאן דזבין ארעא בפרהסיא זבין כי היכי דליפוק ליה קלא ואי הוה דאיק הוה שמע ב"ה בלוקח קמא והא דרב ושמואל דאמרי תרויהו מלוה על פה אינה גובה לא מן היורשין ולא מן הלקוחות ליתא דהא פסק רב פפא הלכתא בסוף פרק גט פשוט דגובה מן היורשין ואינה גובה מן הלקוחות •

קכג ת"ר אכלה האב שנה והבן שתים האב שתים והבן שנה האב שנה והבן שנה והלוקח מן הבן שנה הרי זו חזקה והוא שאכלוה רצופות ודוקא בלוקח בשטר כדאמרינן לעיל והוא דאדכרה להאי ארעא גופה בשטר זביני אבל אם מכר לו כל שדותיו סתם לא כדבעינן למימר קמן

קכד למימרא דלוקח אית ליה קלא ורמינהי אכלה בפני האב שנה ובפני הבן שתים בפני האב שתים ובפני הבן שנה בפני האב שנה ובפני הבן שנה ובפני הלוקח מן הבן שנה הרי זו חזקה אמר רב פפא כי תניא ההיא במוכר כל שדותיו סתם ולא אדכר׳ להאי ארעא נהליה בפירוש והשתא אתי לוקח סהדי דהאי ארעא דמוכר הואי ואפיק שטרא דזבין ליה כל שדותיו וקא בעי לאפוקה מידא דמחזיק בהכי דמצי מחזיק למי׳ ליה כיון דלא אדכרה להאי ארעא בשידן זביני בפירוש אלא בכלל כל שדותיו סתם אימא דילמא הנהי אחריניתא בלחוד הוא דזבין לך ומשום הכי לא אזהרי בשטרי אבל אם מכר לו הבעלים שדה זו בפירוש למערער זה אין לך מחאה גדולה מזו כי ההיא דאמרינן בריש פירקין הכל אית אין לך מחאה גדולה מזו ומסתברא דגבי זביני דהאי לוקח לא בעינן שטרא דכי בעינן שטרא גבי זביני דמחזיק

אבל גבי זביני דמערער דלמהוי במחאה בעינן אפילו בשהדי בידי נמי הויא מחאה מידי דהוה אמחאה דעלמא דלא בעיא שטרא וכי תימא כיון לטעמא דחזקה כי היכי דלשמע מחזיק ולזדהר בשטריה הוא מאי שנא גבי מחזיק דבעינן שטרא ומאי שנא גבי זביני ומחאה דמערער דלא בעינן שטרא משום דלא דמו דהתם גבי חזקה דלפרופי חזקה בעינן כיון דלא אכלה חד מיניהו שלש שנים לא רמיא מילתא אבעלים הראשונים למידק אי מכא הדדי קאתו כי היכי דלימחי אבל הכא גבי זביני דמערער כיון דידע האי מחזיק דאיכא סהדי דהאי ארעא דבעלים הראשונים הואי איבעי ליה לאזדהורי בשטריה ולא לימסוך אחזקה עד דדייק שפיר אי מחו בעלים בתוך שלש אי זבינו לאחר ואי לא דק איהו דאפסיד אנפשיה דכל לגבי לוקח היכא דאתי לאפוקיה מחזקת בעלים הראשונים אמרינן איבעי ליה למידק ואי לא דק איהו דאפסיד אנפשיה כדאמרינן לעיל גבי לקוחות בתראי התם לקוחות איכהו דאפשול אנפשייהו

✱ **קכה** ושמעינן מינה דהא דתניא אכלה האב שנה והבן שנה והלוקח שנה הרי זו חזקה והיא דתניא נמי שלשה לקוחות מצטרפין דוקא דזבנה כל חד מיניהו להאי ארעא בפירוש אבל אם מכרו כל שדותיהן סתם זה לזה לית להו קלא ולא קימא להו חזקה עד דאכיל לה חד מיניהו שלש שנים רצופות וכן הלכה

שם ע"ב ✱ **קכו** שמואל תני אומן אין לו חזקה אבל שותף יש לו חזקה ודוקא דאית בה דין חלוקה וקא אכיל לה לכולה כדמוקים לה לקמן וקי"ל כותיה דהא רבינא דהוא בתרא טרח לקמן לתרוצי מימריה

✱ **קכז** ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל השותפין מחזירין זה על זה ומעידין זה לזה ונעשין שומרי שכר זה לזה מחזיקין זה על זה כדאמרן ומעידין זה לזה במילי דמסתלק מיניה וקנו מידו והוא דקביל עליה אחריות דאתיא מחמתי' והוא דהוי תחלתו וסופו בכשרות כדבעינן למימר קמן ונעשין שומרי שכר זה לזה היכא דאמר ליה שמור לי היום ואשמור לך למחר

✱ **קכח** רמי ליה רבא לרב יהודה במטרתא דבי בר זכאי מי אמר שמואל שותף יש לו חזקה והא אמר שמואל שותף כיורד ברשות דמי לתימר' דאין לו חזקה ואסקיה רבינא הא והא דנחית לכולה ולא קשיא הא דאית בה דין חלוקה יש לו חזקה דכיון דאית בה דין חלוק' איבעי ליה לשותפי' למפלג בהדי ומדל' פליג בהדי וקא שביק ליה לכולה ש"מ מיגר אגרה לכל' מיני' והא דלית בה דין חלוקה אין לו חזקה דיכיל למימר האי דלא פליגנא בהדיה משום דאין בה חלוקה הוא והאי דשבקתיה למיכלה שני חזקה אדעתא דאוכלה אנא נמי שני חזקה אחרנייתא' והיכא דנחית לפלגא אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא מיהו כיון דאוקמינהי רבינא לתרויהו בדנחית לכולה ושמעו דכי אית בה דין חלוקה ונחית לכולה הויא חזקה משום דשבקיה למיחת לכולה מכלל דכי נחית לפלגא אע"ג דאית בה דין חלוקה נמי לא הויא חזקה ואפילו לפלגא דאי לכולה מי איכא למאן דאמר דהויא חזקה •

✱ **קכט** גופא אמר שמואל שותף כיורד ברשות דמי אילימא דאין לו חזקה לימא שותף אין לו חזקה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לומר שנוטל בשבח המגיע לכתפים ובשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע כלומר הא קמ"ל נמי שנוטל בשבח המגיע לכתפי' והם ענבים שהגיעו להבצר ולהנטל על הכתף דאע"ג דגבי היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות שמינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה ולא שקיל חולקא בפירי אי הוי שותפא בגופה דארעא הוה ליה כיורד ברשות ונוטל חלק בחלק חברו אפילו בענבים שהגיעו להבצר ולהנטל על הכתף כדין שתל היורד ברשות לשדה חברו ונטעה על מנת לעבוד את השדה בכל שנה וליטול מחצה בפירות כדאמרינן בפרק המקבל באתרא דשקיל' שתלא פלגא ואריסא תולתא ואמרי' נמי קופא סניא כלגא פרפיסנא התם וכן דינו של שותף היורד לשדה של שותפו ונטעה שלא ברשות ליטול בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשויה ליטע דאע"ג דגבי היורד לתוך שדה חברו ונטעה שלא ברשות קא מפליג בפרק המקבל בין שדה העשויה ליטע לשאינה עשויה ליטע הכא גבי שותף ליכא לפלוגי אלא אידי ואידי כשדה העשויה ליטע דיינינן ליה ולאו למימר דדיינינן ליה כיורד שלא ברשות לשדה העשויה ליטע דקאמרי' התם שמין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה דהא אמרי' הכא דכיורד ברשות דמי אלא הכי קאמרינן דלא תימא האי דחשבינן ליה כיורד ברשות דוקא בשדה העשויה ליטע אבל בשדה שאינה עשויה ליטע כשדה העשוי' ליטע חשבינן ליה למימרא דכיורד ברשות דמי ואגב אורחין שמעינן נמי מינה דהיורד לתוך שדה חברו ונטעה שלא ברשות אינו נוטל בשבח המגיע לכתפים אלא שמינן ליה שבחיה לפום מאי דאשבח בגופה ולית ליה זכותא בגופה דארעא וכי אשבח ארעא בתר הכי ממילא ברשותא דמארה הוא דאשבחא ודוקא היכא דלא פלחה לארעא בתר נטיעתא עד דאפיק פירי דאי"ב שמינן ליה שבח עבודה בשדה העשויה ליטע כדינה ובשדה שאינה עשויה ליטע כדינה דאע"ג דהשתא והאי נטועה ועומדת כיון דאכתי לא גלי מארה אדעתיה דניחא ליה בגויהו דהני נטיעות אכתי כולה מילתא בשדה שאינ' עשויה ליטע שמינן לה

דמ"ג ע"א ✱ **קל** הרי אמרו השותפין מעידין זה לזה אמאי נוגעין בעדותן הן הכא במאי עסקינן דכתב ליה דין ודברים אין לי על שדה זו וכי כתב ליה מאי הוי והא תניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום הכא במאי עסקינן שקנו מידו וכי קנו מידו מאי הוי הדר מעמידה בפני בעל חובו דאע"ג דקנו מיניה דאסתלק מינה נהי דפקעה זכותיה דבעל חוב דידיה מינה דלא יהא אלא דזבנה לאחריני מי לא טריף לה בעל חוב מלוקח ואם כן אמאי מכשרינן ליה לאסהודי ליה לשותפי בגוה כיון דברירא מילתא דהוה ליה לדידיה חולקא בגוה הוה ליה נוגע בעדותו דניחא ליה דתיקום בידא דשותפיה כי היכי דליתי בעל חוב דידיה ולטרפה מידא דשותפיה וליפטר נפשיה מיניה דבעל חוב ופריק הכא במאי עסיקינן דקביל עליה אחריות לשותפיה דסוף סוף מאי נפקא ליה מינה לאוקומה קמי בעל חובו אי נמי פטר נפשיה מבעל חוב הוא בעי שלומי ליה לשותפי ודייקינן אחריות דמאן אי דקביל עליה אחריות דאתי מעלמא כל שכן דניחא ליה דתיקום בידא דשותפי' דאי מפקי לה מיניה הא בעי שלומי ליה אלא אחריות דאתיא מחמתיה דלאו נוגע בעדותו הוא דאי משום דמעמידה בפני בעל חובו סוף סוף הא מחייב לשלומי ליה לשותפיה ושמעינן מינה דכל היכא דהוי ספק נוגע בעדותו ואפילו דרך רחוקה ביותר דאתי' לי' הנאה מיניה פסיל לאסהודי בה ואע"ג דלא ברירא מילתא

מילתא דהאי אנפא דמטיא מינה הנאה איתיה גבי האי סהדא חיישינן ליה דהא הכא דלא ידעינן אי איכא עליה בעל חוב ואי לא וקא פסלינן ליה משפיקא ושמעינן נמי דשותפין לא מצו לאסהודי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא ודוקא היכא דהויא תחלתו וסופו בכשרות כגון דזבנוה תרויהו להאי מידעם מאינש מעלמא ונפק מערער עילויה דההו׳מידעם דדידיה הוא דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחלתו וסופו בכשרות דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי ברשות מוכר הוה קאי והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא הילכך הוה ליה תחלתו וסופו בכשרות וכשר אבל היכא דהויא תחלתו בפסלות כגון דאתי לאסהודי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרויהו זבנה ואשתפו דבשעת ידיעה בפסלות הוה אע"ג דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין גבי פיסול קרובין ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו וכל שכן דהתם סתמא קאמרינן עד שתהא תחלתו וסופו בכשרות ומשמע דהכין דינא בכולהו אנפי דפסולי עדות תדע דהא טעמא דמילתא משום דבעינן עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראיה בין בשעת הגדה והאיטעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו וראיה ברורה מההיא דגרסינן בפרק האיש מקדש גבי הן הן שלוחין הן הן עדיו וכן בגירושין וכן בדיני ממונות ודיקי׳ עלה מאי קסבר אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הכי נוגעין בעדותן הן דאי אמרי לא פרעניה אמר להו פרעון אלא לעולם קא סבר המלוה את חברו בעדים אין צריך לפרעו בעדים ומגו דיכלי למיאהדריה ללוה יכלין למימר פרעכה למלוה ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת משתבעי הני עדים דיהיבנא ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לוה למלוה דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מגו מהכא דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבועי ליה שבועת הסת כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן ניכהו דקא פטרי נפשייהו משבועת הסת ואמטול הכי לא מהימנו ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו בכשרות אע"ג דתחלתו בפסלות נמי כשר הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן ניכהו אלא לאו ש"מ דכיון דתחלתן בפסלות אע"ג דסופן בכשרות פסילי תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגנב ספר תורה שלהן דתאני עלה אין דנין בדיאני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשיהו בתרי מיניהו ולידון להו ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשיהו בתרי מיניהו ולסהדו ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי הויא תחלתן בפסלות אע"ג דסופן בכשרות פסולין ואי לא תימא הכי אדאקשי ליה דיאנין דלא איירי בהו שמואל העדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשויי אלא משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן והכא גבי בני העיר שנגנב ספר תורה שלהן כיון דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הויא לה תחלתו בפסלות דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי גברא גנביה אכתי לא אסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה ואע"ג דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה סופו בכשרות פסול

קלא ושמעינן נמי דהא דתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקות ממנה לא אמר כלום דוקא בשלא קנו מידו אבל קנו מידו מסתלק ואי קביל עליה אחריות לא שנא קביל עליה אחריות דאתי מעלמא ולא שנא דאתי מחמתיה משתעבד דאל"תה גבי שותפין דקאמר שמואל מעידין זה ע"ז במידי דמסתלק מיניה וקביל עליה אחריו׳ אי אמרת לא משתעבד היכי קושיין לחכתיה אמאי מעידין ז"לז

קלב ושמעי׳ נמי דהא דאמר ראבין בר שמואל משמא דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו לא תימא הכי מילי היכא דבריר לן דאיכא בעל חוב אלא אפילו היכא דלא בריר לן דאיכא עליה בעל חוב אין מעיד לו עליה דמסתמא נמי חיישינן ודיקינן לה להא מילתא מדקא פסיק ואמר המוכר סתמא ולא אשמעינן ויש עליו בעל חוב ש"מ דמסתמ׳ נמי חיישינן ותו מדמקשינן מינה לשמואל דמיירי בסתמא ש"מ דאפי׳ בסתמא נמי חיישינן דאלת"ה מאי קושיין אכן מי קאמר שמואל דאע"ג דאיתברר דאיכ׳ עליה דהאי סהדא בע"ח ליזיל ולסהיד ליה לשותפיה ועוד אמאי אצטריך גמרא לאוקומה לדשמואל גבי שותפין בדקביל עליה אחריות דאתיא מחמתיה לוקמה בסתמ׳ דהויא מילי דשכיחא טפי אלא משום דס"ל דמסתמא נמי חיישינן

קלג ושמעינן נמי גבי המוכר שדה לחבירו שלא באחריות דכי אמרי׳ אין מעיד לו עליה היכא דפריש עליה דלא קביל עליה אחריות ללוקח כלל מפני שמעמידה בפני בעל חובו ולא מיחייב לשלומי ליה ללוקח וכ"ש היכא דמיחייב ליה ללוקח באחריות דאתיא מעלמא אפי׳ היכא דלא פריש ליה דלא קביל עליה אחריות דמסתמא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא וניחא ליה דתיקום בידא דלוקח וא"כ לומר היכא דקביל עליה אחריות בפירוש אבל היכא דפריש ליה דלא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא ולא פריש ליה דלא קביל עליה אחריות דאתי׳ מחמתיה ואין צ"ל היכא דפריש ליה דקביל עליה אחריו׳ דאתיא מחמתיה בלהוד מעיד לו עליה דלאו נוגע בעדותו הוא דאי משום אחריות דעלמא הא פריש ליה דלא מקביל לה עלויה מאי אמרת הרי מעמידה לפני ב"ח כיון דקביל עליה אחריות דאתיא מחמתי׳ סוף סו׳ שלומי בעי ולאו נוגע בעדות הוא

קלד ודיקינן וכי מסליק סהדא נפשיה מי מסתלק והא תניא בני העיר שנגנב ספר תורה שלהן אין דנין בדיאני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואמאי ליסלקו נפשיהו בתרי מיניהו ולידינו ופרקינן שאני ספר תורה דלהשמיע קאי ואע"ג דמסלקי נפשיהו נמי פסילי למידן דספר תורה להשמיע קאי וכיון דלא סגיא דלא שמעי על כרחיך אכתי נוגעין בעדותן הן ושמעינן מינה דמידי אחריכא דלאו ספר תורה מסלקי נפשיהו ודיני דגבי דיאני לא צריך תחלתן וסופן בכשרות אלא כחתי לדינא עד דגמר דינא וכיון דסליקו נפשיהו מקמי דנחתי לדינא אשתכח דתחלתן וסופ׳ בכשרות הוא והני מילי גבי דיאנין אבל גבי עדים כיון דקא בעו לאסהודי דהאי גברא גנביה לא מהני להו לאסתלוקי דבשעת ראיה פסולין הוו והוו להו תחלתן בפסלות ופסולי׳ כדבירנא לעיל והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי אדקשיא ליה דיאנין תיקשי ליה עדים דאיירי בהו עד האתא מיהו ודאי

הא

הא דמקשינן ליסלקו נפשייהו בתרי מיניהו ולידינו ליכא למילא מינה דשניס שדנו דיניהן דין דכי מקשינ' הכי לטעמיה דשמואל קא מקשינן דמכדי האן שמעת ליה דאמר השותפין מעידין זה לזה שמואל דאמר שמואל שנים שדנו דיניהן דין ואף על גב דשמואל שלנו קאמר הני מילי היכא דאשכחר אבל היכא דלא איסכר כגון דליכא תלתא דבטו אמתלוקי אפילו לכתחילה נמי ולית הלכתא בהא כשמואל דקימה לן כרבי אבהו דאמר אין דיניהן דין כדבדירב' בכתוב' ובסנהדרין

קלה ת"ש האומר תנו מנה לבני עירי אין דנין בדיני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ואשיקנא הכא נמי בס"ת כגון דאמ'תנו מנה לבני עירי לקנות בו ס"ת לב"הכ ובשכיב מרע קאי דמקני באמירה בעלמא

קלו ת"ש האומר תנו מנה לעניי עירי אין דנין בדיאני אותה העיר ואין מביאין ראיה מאנשי אותה העיר ומקמי דמותבינן תיובתא מינה מתמהינן עלה לתרומה ותספרה דבכשטה מיתוקמא עניים שקלי ודייני מיפסלי דקא ס"ד דלאו בעניי דרמו עליה עסקינן אלא מאן דיהיב להו יהיב ומאן דלא יהיב להו לא כייפי ליה הא לאו נוגעין בעדותן הן אלא אימא אין דנין בדיאני עניי אותה העיר כגון דהני דיאני גופיהו עניי נינהו ואין מביאין ראיה מעניי אותה העיר ואמאי ליסלקו נפשיהו בתרי מיניהו ולידו' להו ומשנינן הכא נמי בספר תורה ואמאי קרי להו עניים דהכל אצל ספר תורה עניים הן שצריכין לתורה כעניים לפרנסה ואיבעי' תימא בעניים ממש ובעניי דרמו עליהו היכי דמי אי דקיץ להו ליתיבו בתרי מיניהו מאי דקיץ להו ולידינו ואשיקנא לעולם דקיץ להו וניחא להו דכיון דרווח רווח לקמיה נקיטינן השתא לא מיבעיא היכא דלא קיץ להו דליכא תקנתא לאשגוריגהו אלא אפי' היכא דקיץ להו נמי אף על גב דיהבי מאי דקיץ להו נמי נוגעין בעדותן דניחא להו דלמטי להו השתא האי מנה לעניי דכיון רווח השתא רווח לקמיה

קלז הרי אמרו השותפין נעשי' שומרי שכר ז"לן אמאי שמירה בבטלים היא אמר רב פפא בשומר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר כלומר שאין שניהם מתעסקין בממון של שותפות בזמן אחד זה במקכתו וזה במקכתו אלא זה מתעסק היום בכל הממון וחברו מתעסק בכלו למחר ואין כאן שמירה בבטלים ואיכ'נוסחי דאית בהו נעשה כאומר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר ותרוייהו חד טעמא נינהו שכיון שאין האחד מתעסק בו בשעת שמתעסק חברו נעשה כאומ'לו שמור לי היום ואשמור לך למחר

שם ע"ב קלח ת"ר מכר לו בית מכר לו שדה אין מעיד לו עליה מפני שאחריות'עליו מכר לו פרה מכר לו טלית ה"ז מעיד לו עלי' מפני שאחריות'עלי' דקתני ריפא מפני שמעמידה בפני בעל חובו דאי מפקי לה מיניה דהאי לוקח הדר בעל חוב אאחר כספיה דמוכר הילכך הוה ליה כמאן דמיטרפא השתא מיניה דבעל חוב שכמאת אחריותה על הלוה דהיינו מוכר אבל מכר לו פרה מכר לו טלית הרי זה מעיד לו עלי' מפני שאין אחריות עליו מפני שהרי אין מעמידה בפני בעל חובו והוא דקאמרי עדים ידעינן ביה בפלניא דלא הויא ליה ארעא מעולם כדבעינן למימר קמן

קלט ולמאי דסלקא דעתין מעיקרא דהאי אחריות דקתני בהאי מתניתא

אחריות ללוקח דקאמר דיקינן בגמרא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב ששת רישא בראובן דגזל שדה השמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה וקא מערער לא ליזיל שמעון להסהיד ליה ללוי דניחא'ליה דהדרא ליה ומקשינן וכיון דאסהיד ליה להאי ארעא ללוי היא במאי מפיק לה וכיון דלא מכי מפיק לה מיניה דהא אבדה לזכותיה בההיא סהדותא לאו נונע בעדותו הוא ואמאי אין מעיד לו עליה ואוקימנא כגון דאמר ידענא בהאי ארעא דלאו דיהודה היא ושמעינן מינה דאי מסהיד דהאי ארעא דלוי היא מקבלינא ליה לסהדותיה דכיון דלא הדרא ליה לאו נונע בעדותו הוא וקימא לן כי האי פירוקא דרב ששת דכל כי האי גוונא הכי דייניגן ליה והאי דדחינן ליה לבסוף לאו משו' דליכ'לאו הכי אלא משו' דלא דיקא מתניתא לאוקומה בהכי ודייקינן ובההיא זכותא דמפיק לה מלוי ליפקיה השתא מיהודה ומהדרינן דאמר השני נוח לי והראשון קשה ממני כלומר שלוי נוח לו ויהודה קשה ממנו אי נמי כגון דאית ליה סהדי למר וסהדי למר ואמור רבנן ארעא היכא דקימא תיקום כלומר כגון דאית ליה סהדי לשמעון דדידיה היא ואית ליה סהדי ליהודה דדידיה היא לא ליזיל שמעון ולסהיד סהדי אחרינא דלאו דיהודה היא דניחא'ליה דתיקום בידיה דלוי דאי שביק לה עד דמפיק לה יהודה מלוי תו לא מכי מפיק לה מיהודה דכיון דכל חד מיניהו אית ליה סהדי לדיליה היא אמור רבנן ארעא היכא דקימא תיקום ואי נמי מייתי להו לסהדי מקמי דתיקום ברשותיה דיהודה הוה ליה דינא דמפקינן לה מלוי ודינא דשמעון ויהודה בהא מילתא דכל דאלים גבר ואשתכח דניחא לשמעון דתיקו' השתא בידא דלוי דכיון דלשמעון אית ליה סהדי וללוי לית ליה סהדי מכי מפיק לה מיניה וכיון דאיכא אנפא דהוי נונע בעדותו אע"ג דלא ברירא לן מילתא דהכי הוא מסתמא שמי חיישינן

קמ שמינן מינה דמאן דאסהיד דהאי ארעא לאו דפלנ' היא עדותו עדות ואע"ג דלא מסהיד דמאן הויא משוים שהדותיה לבטולי זכותיה דההוא פלניא דמסהיד עליה דלאו דידיה היא

קמא ושמעינן נמי דהיכא דאית ליה סהדי לראובן דדידיה היא ואית ליה סהדי לשמעון דדידיה היא וקימא ארעא בידא דחד מיניהו היכא דקימא תיקום והוא הדין היכא דלית ליה סהדי לשמעון דדידיה היא אלא דמסהדי דלאו דראובן היא היכא דקימא תיקום

קמב ודייקינן ולוקמה בגזלן כלומר אי בגוזל ונגזל קימא מתניתא לימא לי לתנא לאוקומי מילתיה בלוקח לוקמה בגזלן גופיה דכולהו הכי טעמי דאשמעינן בלוקח יכיל לאשמועינן בגזלן גופיה ולימא הכי כגון ראובן שגזל שדה משמעון ואתא יהודה וקא מערער דלא ליזיל שמעון ולסהיד ליה לראובן דלאו דיהודה היא דניחא ליה ומפרקינן היינו טעמא דלא מצי תנא לאוקומי מילתיה בגזלן גופיה משום דקא בעי מיתנא סיפא מכר לו פרה מכר לו טלית ודוקא מכר דלא הדרא ליה לנגזל דהוה ליה יאוש ושנוי רשות ולאו נוגע בעדותו הוא אבל לא מכר דהדרא ליה והוה ליה נוגע בעדותו אינו מעיד תנא רישא נמי מכר ושמעינן מינה בראובן שגזל שדה משמעון ואתא יהודה וקא מערער דלא ליזיל שמעון ולסהיד ליה לראובן דלאו דיהודה היא משום דניחא ליה דהדרא ליה

קמג ושמעינן מינה דכל כי האי גוונא לא איבעי

הנגזל את זכותו דאסהיד. סהדותא דקימא בה ארעא בידא דגזלן מאחר דלא יאשהיד לדידיה היא דאי ס"ל איבד את זכותו הא לאו נוגע בעדותו הוא ואמאי אין מעיד לו עליה

קמד ❊ ובמעינן מינה לגבי פרה וטלית בראובן שגזל פרה או טלית משמעון והוא הדין לשאר מטלטלי ומכרן ללוי ואתא יהודה וקא מערער דיכיל שמעון למיזל ולאסהודי דלאו דיהודה היא ודוקא מכר דלא הדרא ליה לנגזל דהוה ליה יאוש ושינוי רשות ולאו נוגע בעדותו הוא והוא דתית גזלן כדמיברר לקמן אבל לא מכרה הגזלן לאחר דהוה ליה יאוש גרידא ולא קני והדרא ליה לנגזל לא ליזיל שמעון ולסהיד דלאו דיהודה היא דכיון דהדרא ליה והוה ליה נוגע בעדותו דאי מתברר דדיליה דיהודה היא תו לא הדרא ליה לנגזל ואי קשיא לך ואפי' מכר נמי אמאי מעיד לו עליה ודילמא לא איאש נגזל בהכיא וקימא לן דסתם גזלה לאו יאוש בעלים היא כדאסיקנא בקידושין ואכתי נוגע בעדותו הוא דניחא ליה דהדרא ליה הכא במאי עסקינן דאיאש נגזל בפירוש •

קמה ❊ ושמעינן מינה דיאוש כדי לא קני •

קמו ❊ ודייקינן תו ושופא נהי דמיאש מנופא מדמי מי מיאש כלומר במאי אוקימתה לשופא בראובן שגזל פרה וטלית משמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה וקא מערער דיכיל שמעון לאסהודיה ליה ללוי דלאו דיהודה היא דכיון דאיכא יאוש ושינוי רשות תו לא הדרא ליה לנגזל ולאו נוגע בעדותו הוא כהי דמיאש נגזל מגופה מדמי דידיה מי מיאש והא בעי גזלן שלומי ליה דמי לנגזל הילכך ניחא ליה לשמעון לאסהודי דהאי טלית לאו דיהודה הוא דאי מפיק לה יהודה מיניה דראובן בדין לא מיחייב ראובן לשלומי ליה דמים לשמעון דהא אתברר דהאי טלית דגזל ראובן משמעון לאו דשמעון הואי אלא מיהודה הואי ומצי אמר ליה ראובן לשמעון מאי גזלי מינך ואשתכח דכי מסהיד ליה שמעון לראובן דלאו דיהודה הוא נוגע בעדותו הוא ואמאי מעיד לו עליה ואוקימנא דמית גזלן דפקע נגזל לגמרי דתנן הגוזל ומאכיל את בניו והמניח לפניהם פטורין מלשלם והכא כיון דמכרה גזלן לאחר קניא לוקח לגמרי ופקע גופא מנגזל וכיון דמית גזלן פקע נגזל נמי מדמים לגמרי והוא דלא שביק גזלן אחריות נכסים דמטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי ואשתכח דאע"ג דלא מפיק לה יהודה להאי פרה וטלית בדינא מלוקח פקע ליה משמעון מנגזל לגמרי מעיקרא בין בפרה וטלית בין מדמים ואמטול הכי מעיד לו עליה דלאו נוגע בעדותו הוה והני מילי דמית גזלן ולא הניח אחריות נכסים אבל היכא דאיתיה לגזלן לא יעיד לו עליה דאכתי נוגע בעדותו הוא דאהניא ליה סהדותיה למשקל דמים מגזלן כדבירנא וכן אם מת והניח אחריות נכסים כיון דיורשין חייבים לשלם כדאית' בפרק הגוזל לא יעיד לו עליה והשתא דתקינו רבנן לבעל חוב למגבא ממטל' דיתמי אע"פ שמת הגזלן ולא הניח אחריות נכסים אין הנגזל מעיד לו עליה דאכתי נוגע בעדותו הוא •

קמז ❊ ושמעינן מינה דיאוש ושינוי רשות דאמרי' בעלמא דקאני הני מילי למקנא גופה דגזלה אבל דמים מחייב גזלן לשלומי ליה לנגזל דנהי דאיאש מגופה מדמי דידה לא מיאש

קמח ❊ ודייקינן ולוקמה ביורש כלומר כיון דסוף לא מיתוקמא ליה אלא דמית גזלן לימא לי לאוקומה בלוקח אי משום סירכא דיאוש ושינוי רשות לוקמה ביורשו של גזלן גופיה כגון ראובן שגזל שדה משמעון ומת ראובן ואתא יהוד' וקא מערע' דלא ליזיל שמעון ולסהיד להו ליורשיו דראובן דלאו דיהודה היא דניחא ליה דהדרא ליה ודוקא בית ושדה אבל פרה וטלית דלא הדרא ליה דהוה ליה יאוש בידא דגזלן ושנוי רשות בידא דיורש מעיד לו עליה דלאו נוגע בעדותו הוא הא ניחא למ"ד רשות יורש לאו כרשות לוקח דאמי אלמא לאו שינוי רשות הוא ניחא דהא לא מצי לאוקומה ביורש משום שופא אלא למאן דאמר רשות יורש כרשות לוקח דמי וקס כיון דסוף סוף לא מיתוקמא ליה אלא דמית גזלן אמאי איכפל לאוקמא בלוקח לוקמה ביורש גופיה. ושמעינן מינה דראובן שגזל פרה משמעון ומת גזלן ואתא יהוד' וקא מערער עילויה לא ליזיל שמעון ולסהיד דלאו דיהודה היא דניחא ליה דהדרא ליה והוא הדין לפרה וטלית דהא אסיקנא בפרק הגוזל ומאכיל דרשות יורש לאו כרשות לוקח דאמי והוה ליה ייאוש גרידא בלא שנוי רשות ולא קני הלכך נוגע בעדותו הוא דניחא ליה דהדרא ליה

קמט ❊ וטוי קשיא ליה לאביי מפני שאחריותה עליו מפני שחוזרת לו ואינה חוזרת לו מבעי ליה אלא מתניתא כדרבין בר שמואל דאמר רבין בר שמואל משמיה דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא באחריו' אין מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו אבל פרה וטלית לא דכיון דמכרן אין מעמידין בפני בעל חובו ולא מיפסיל לגבייהו והאי אחריותה עליו ואין אחריותה עליו דקתני לאו לשלומי ליה ללוקח קאמר אלא לשלומי ליה לבעל חובו קאמר כדפרישנא לגזלן ולא מבעיא בפשיטא דלא הדרא ליה לבעל חוב אלא אפילו עשאה אפותיקי נמי לא הדרא ליה כדרבא וכיון דקימא לן אפילו עשאה אפותיקי לא הדרא ליה לבעל חוב ליכא למימר שמא עשאה אפותיקי דאי נמי עשאה אפותיקי לא גבי מיניה ואמטול הכי מעיד לו עליה

דף מ"ד ע"ב **קן** ❊ דאמר רבא עשה עבדו אפותיקי לבעל חוב ומכר אין בעל חוב גובה הימנו מ"ט האי אית ליה קלא והאי לית ליה קלא ואפי' עבדן נמי דוקא כשעשאו אפותיקי אבל לא עשאו אפותיקי אין בעל חוב גובה הימנו דהא איפסיקא הלכתא בהדיא בפרק יש נוחלין דאין גובין מן העבדים

קנא ❊ ודייקינן וליחוש דילמא מטלטלי אגב מקרקעי גבין מקרקעי וגבי מטלטלי ואמר רב חסדא והוא דכתב לה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי כדבעינן לפרושי לקמן וניח' ליה דהדרא ליה לבעל חוב ואמאי מעיד לו עליה ופרקינן הכא במאי עסקינן כגון שלקח ומכר לאלתר דבריר' מילתא דלא שעבדינהו לבעל חוב בנתים ומקשינן וליחוש דילמא דאיקני לבעל חוב מעיקרא כגון הני דכתבין בשטרי חובות שקניתי ושאני עתיד לקנות דכי חזר ולקח בתר הכי ממילא אשתעבדו להו לבעל חוב מיד ואע"ג דמכרן לאלתר אתי בעל חוב ומפיק להו מלוקח וניחא ליה דהדרא ליה לבעל חוב ואמאי מעיד לו עליה שמעת מינה דאקני וקנה ומכר דאקני וקנה והוריש לא משתעבד ושמיקנא לא פריכא כגון

דקאמרי עדים ידעינן ביה בפלניא דלא הויא ליה ארעא מעולם דליכא למיחש דילמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי ואי משום דאקני כי משתעבד הני מילי במקרקעי אי נמי במטלטלי היכא דאקנינהו נהליה אגב קרקע אבל היכא דלא אקנינהו נהליה אגב קרקע לא משתעבדי ליה לבעל חוב אלא כל כמה דאיתנהו ברשותא דלוה וכיון דמתחזק נבי סהדי דלא הויא ליה ארעא מעולם שקר להאי סהדותא דהא כי קא פסלינן ליה משום חששא בעלמא הוא דפסלינן ליה דחיישינן דילמא דאקני אמר ליה לבעל חובו וכיון דחששא בעלמא הוא ואיכא חזקה דלא הויא ליה ארעא מעולם אתיא חזקה ודחיא לה לחששא וכיון דמוקמינן לה בדלא הויא לה ארעא מעולם לא צריכינן לאוקומה כגון שלקח ומכר לאלתר דהא לא הויא ליה ארעא וליכא למיחש דילמא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי

קנב ושמע מינה דהא דאמרינן רישא אין מעיד לו עליה מפני שמעמידו לפני בעל חובו לאו בדידעינן דאית ליה בעל חוב בלחוד הוא אלא אפילו מסתמא נמי חיישינן דדייקינן טעמא דלקח ומכר לאלתר אי נמי למסברא טעמא דלא הויא ליה ארעא מעולם הא לאו הכי חיישינן דאי לא תימא הכי אדאוקימנא בהני אוקמתא דחיקאתא לוקמה בדלא ידעינן דאית עליה בעל חוב

קנג וש"מ דמאן דלית ליה ארעא מדידיה לא מצי לאקנויי מטלטלי אגב מקרקעי ולא סגיא ליה בארבע אמות דארץ ישראל ולא בארבע אמות של קבורה דאי לא תימא הכי כי אמרי סהדי דלא הויא ליה ארעא מעולם נמי מאי הוי ליחוש דילמא אקני ליה אגב ארבע אמות דארץ ישראל אי נמי אגב ארבע אמות של קבר אלא משום דלא משכחת לה דמצי לאקנויי אלא אגב ארבע אמות דאיתינהו ברשותיה משמתא •

קנד ושמעינן נמי דכי אמרינן דאקני קני ומכר דאקני קנה והוריש משתעבד הני מילי דכתב ליה דאיקני אבל בסתמא לא משתעבד ושמעינן נמי דמאן דאקני ליה לבעל חוב מטלטלי אגב מקרקעי אפילו מטלטלי דעתיד לקנות וקנה ומכר משתעבד ומפיק להו בעל חוב להנהו מטלטלי מלוקח ולא תימא הני מילי מלוקח אלא אפי' בעל חוב מוקדם שקדם חובו בזמן שטרו של זה ולא הספיק לגבות אלא לאחר זמן שטרו של שני הרי השני בא ומוציא מידו ולא תימא הני מילי היכא דראשון על פה ושני בשטר אלא אפי' היכא דתרוייהו בשטר אע"ג דזימנא דתרוייהו לבתר דקנא הני מטלטלי מיהו לשני אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי ואלו לראשון לא אקני ליה אי נמי דאקני לתרוייהו מטלטלי אגב מקרקעי מיהו לשני כתב ליה דאיקני ואלו לראשון לא כתב ליה דאיקני לענין מטלטלי דקנה לוה לבתר זימנא דתרוייהו היכא דקדם ראשון וגבה מיניה מטלטלי אתי שני ומפיק להו מיניה דכיון דלא אקני ליה לראשון מטלטלי אגב מקרקעי אי נמי אקני ליה ולא כתב ליה דאיקני לענין מטלטלי דקנה בתר זימניה דראשון אשתכח דלא אשתעבדו ליה הני מטלטלי לראשון משעת הלואה דמטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי למטרפינהו מן היורשין וכל שכן משתעבדי ולית ליה זכותא בגויהו אלא משעת גבייה וכבר קדם שעבודו של שני לגביתו של ראשון הלכך הוה ליה ראשון בשעת גביה כלוקח דזבין להו מהשתא דאתי בעל חוב ומפיק להו להנהו מטלטלי מלוקח והוא דכתב ליה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי כלומר דלא כאסמכתא דקימא לן בעלמא דלא גמר ואקני ודלא כטופסי דשטרי דאורחא דספרי למכתבינהו ולא צריכי לאימלוכי ביה בלוה אלא כיון דאמר להו כתובו ליה שטרא כתבי ליה לכולהו תופס כי אורחיהו וחיישינן דילמא האי הקנאה נמי דכתיבא ביה בשטרא דאקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי הכין הוא דלא אימליכו ביה בלוה עילויה ואמטול הכי צריכין למכתב נמי ודלא כטופסי דשטרי למימרא דאימליכו ביה בלוה אבל אי לא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי אי נמי אקני ליה ולא כת' ליה דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי לא מיבעיא מטלטלי דקני בתר הכי דלא משתעבדי ליה לבעל חוב אלא אפילו מטלטלי דהוו ליה מקמי הכין לא משתעבדי ליה לבעל חוב והני מילי היכא דמכרן לאחר או שמת אבל מיניה לא שנא אקני ליה ולא שנא לא אקני ליה ל"ש מטלטלי דהוו ליה מקמי הלואה ול"ש דקנא בתר הלואה גבי בעל חוב מיניהו דקימא לן מיניה אפילו מגלימא דעל כתפיה והני מילי לדינא דגמרא והשתא דתקינו רבנן בתראי לבעל חוב למגבא ממטלטלי דיתמי כל היכא דגאבי ממקרקעי גבי ממטל' וכל היכא דלא גאבי ממקרקעי לא גבי ממטלטלי והני מילי מיתמי אבל מלוקח לא גבי אלא כי דינא דגמרא דכד כאן לא תקינו ליה רבנן לבעל חוב אלא למגבא מיתמי אבל מלוקח לא תקינו ליה ליה רבנן ואפילו מיתמי נמי דוקא בקנה ולוה אבל בלוה ואחר כך קנה כיון דבמקרקעי לא עבוד תקנתא לאשתעבודי בסתמא כ"ש במטלטלי דא"כ נמצא כחו יפה במטלטלין יותר ממקרקעי ואדרבא איפכא מסתברא אלא ל"ש מקרקעי ולא שנא מטלטלי היכא דלוה ואחר כך קנה לא גבי אלא בדינא דגמרא האי כי דיניה והאי כי דיליה וכן הדעת נוטה

שם ע"ב קנה ומקשינן והאמר רב פפא אע"ג דאמור רבנן המוכר שדה לחברו שלא באחריות ובא בעל חוב וטרפה אינו חוזר עליו כנמצאת שאינה שלו חוזר עליו הכא נמי כהי דלא טריף לה בעל חוב להאי טלית ולהאי פרה מלוקח אלא כיון דבי נפקא האי פרה וטלית מלוקח מחמת שנמצאת שאינה של מוכר מיחייב מוכר לשלומי ליה ללוקח זוזי דשקל מיניה ניחא ליה דתיקום בידיה דלוקח והוה ליה נוגע בעדותו ואמאי מעיד לו עליה ופרקי' הכא במאי עסקינן במכיר בה הלוקח בהאי חמור שהיא בת חמורו של מוכר והא מיתא דלקמן קאי כלומר כדאמרינן לקמן במכיר בה שהיא בת חמורו הכא נמי במכיר בה הלוקח בהאי פרה שהיא בת פרתו של מוכר והוא הדין גבי טלית במכיר בה שהוא ארגה או שנארגה ברשותו דכיון דידע בה לוקח דדידיה דמוכר היא אע"ג דאתו סהדי דלא דידיה היא מידע ידע דסהדי שקרי ניהו ולית ליה למשקל ממוכר ולא מידי דהודאת בעל דין כמאה עדים הילכך מעיד לו עליה דלאו נוגע בעדותו הוא ולא חיישינן לגומלין דילמא האי לוקח מודי ליה למוכר שהיא בת חמורו כי היכי דלתכשר מוכ' לאסהודי ליה ללוקח דכי פסלינן ליה לנוגע בעדותו משום דאית ליה הנאה לידי בההיא סהדותא מתילא ואין אדם משים עצמו רשע אבל למחשדי דמכוין למשקל ממונא או הנאה דמגרירה לאסהודי ליה לא חיישינן דאם כן כולהי עדויות דעלמא נמי ליחוש דילמא אגרא יהבו ליה לאסהודי ורב זביד אמר אפי' כנמצאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות הילכך אפילו תימא בשאין מכיר בה שהיא בת פרתו של מוכר כיון דזבנין ליה שלא באחריות אינו חוזר עליו ואשתכח דלאו נוגע בעדותו הוא וקימא לן כרב זביד חדא דסלקא שמעתא כותיה

וטור

ועוד דשמעתיה דשמואל לקמן כותיה אזלא כדבעינן למימר קמן

קנו ושמעינן מינה דהמוכר שדה לחבירו שלא באחריות ובא בעל חוב וטרפה אינו חוזר עליו ולא תימא דוקא בבעל חוב דבעלים הראשונים אלא אפילו בא בעלחובו של מוכר וטרפה אינו חוזר עליו דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות כדבעינן לברורי לקמן מדרבין בר שמואל ואפילו היכא דנמצאת שדה שאינה שלו אינו חוזר עליו דאמ' ליה להכי זביני לך שלא באחריו' כדרב זביד והני מילי היכא דפריש ליה שלא באחריות אבל בסתמא אפילו טרפה בעל חוב חוזר עליו דהא איפסיקא הלכתא בהדיא בפרק שנים אוחזין בטלית דאחריות טעות סופר הוא בין בשטרי הלואה בין בשטרי מקח וממכר ואי קשיא לך ההיא דאמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריו' ויצאו עליה עסיקי' עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו דאמר ליה חיתא דקטירי סברת וקבילת ועל כרחיך האי עד שלא החזיק בה דקאמרי' התם לאו למימרא דאכתי לא קניא באחד מאלפי הקנאות דאם כן מה לי יצאו עליה עסקין מה לי לא יצאו כל כמה דלא קניא יכול לחזור בו ומכי קניה אינו יכול לחזור בו ועוד מאי שנא דנקט חזקה מכלהו אנפי הקנאות לימא עד שלא זכה בה ומשזכה בה ועוד דקא מיבעיא לן עלה מאימת הויא חזקה מכי דייש מצרי או בחזקה דקני בה קא מיירי עד כאן לא שמעינן הכי דמיא חזקה דאצטריך השתא למבעי מאימת הויא חזקה והא מתני' תנן נעל גדר פרץ כל שהו הרי זו חזקה ואיתמרו עלה כמה מתניאתא וכמה שמעתתא ועוד מאי שנא דשבקה לחזקה דמתני' ונקט האי אנפא דמכי דייש מצרי ועוד הא מדאמרינן עלה והיכא דאמרי אפילו באחריות נמי דאמר ליה אחוי לי טירפך ואשלם לך ש"מ בדיהיב ליה דמים עסיקי' וקי"ל דקרקע ניקנית בכסף ואפ"ה עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו אלא לעולם דקניה באחד מאלפי הקנאות ואפילו הכי אם יצאו עליה עסיקין יכול לחזור בו משום מקח טעות דהכי דלא קביל עליה אחריות מצי ומר ליה חיתא דקטירי לא זבני מינך והיינו דקאמרינן עד שלא החזיק בה משיצאו עליה עסיקין יכול לחזור בו ואם החזיק בה משיצאו עסיקין א"י לחזור בו דכיון דאחזיק בה לאחר שיצאו עליה עסיקין גלי אדעתיה דניחא ליה בגוה ומכי אמר ליה חיתא דקטירי סברת וקבילת וכיון דאיתברר דאע"ג דקניה באחד מאלפי הקנאות כיון דיצאו עליה עסיקין יכול לחזור בו אם כן הא דאמר רב זביד אפילו בנמצאת שאינה שלו אינו חוזר עליו דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות היכי דאמי אי דאחזיק בה לאחר שנמצאת שאינה שלו אי הכי מאי שנא דנקט טעמא דלהכי זביני לך שלא באחריות דמשמע אפילא החזיק בה לאחר שנמצאת שאינה שלו האי משום דאמר ליה חיתא דקטירי סברת וקבילת מבעי ליה ועוד דעל כרחיך רב פפא ורב זביד סתמא קא מיירו ומשמע מסתמא דכשלא החזיק בה קא מיירי דאי בשהחזיק בה לא הוה שתיק גמרא מינה אלא לאו בשלא החזיק בה לאחר מכן ואם כן אמאי אינו חוזר עליו ומסתברא דכי קאמר אביי יכול לחזור בו בסתמא כיון דלא פריש ליה אחריות ולא פריש ליה נמי דלא קביל עליה אחריות ומאי שלא באחריות דקאמר דלא כתב ליה אחריות ואפ"ה הכי עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו דלא מיבעיא למאן דאמר אחריות טעות סופר הוא דכיון דלא החזיק בה משיצאו עליה עסיקין יכול לחזור בו אלא אפילו למאן דאמר אחריות לאו טעות סופר הוא ומסתמא לא קביל עליה אחריות יכול לחזור בו משו' מקח טעות דהכי דמסתמא לא קביל עליה מוכר אחריות מסתמא נמי לא פקע דינא דמקח טעות מיניה עד דהתני עליה דלוקח בפירוש דהוה אמומי' דמסת' הוי מקח טעו' עד דאתני עליה דלוקח בפי' והיינו טעמיה דאביי שיכא דליכא קמא גבי בבא דעד שלא החזיק בה וכי פליגי רב פפא ורב זביד היכא דפריש ליה על מנת שאין לך עלי אחריות דאמר ליה להכי איכפלי וזביני לך שלא באחריות דהכי נמצאת שדה שאינה שלו לא תהא חוזר עלי דייק' נמי דקא נקיט הכא טעמ' משום דא"ל להכי זביני לך שלא באחריו' דמשמע דטעמא דמילתא משום דגלי מוכר אדעתיה מעיקרא דלא קביל עליה אחריות כלל וסבר לוקח וקביל עילויה ואלו במתניתיה דאביי לא קא נקיט טעמא משו' דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות דהא לא אתני עליה בפירוש דלא קביל עליה אחריות אלא משום דאמר ליה חיתא דקטירי סברת וקבילת דהמ' משום דאחזיק בה לאחר שיצאו עליה עסיקין והכחן ליה כי דשלא באחריות כי האי גוונא דגרסינן בפרק שנים אוחזין בטלית כי הא דאבוה בר איהי זבן טליתא מאחתיה שלא באחריות אתא בעל חוב טרפה מיניה אתא לקמיה דמר שמואל אמר ליה כתבה לך אחריות אמר ליה לא אמר ליה אם כן זיל בשלמא אמר ליה והא מר הוא דאמר אחריות טעות סופר הוא אמר ליה הני מילי בשטרי הלואה אבל בשטרי מקח וממכר לא טעיד איניש דזבין ארעא ליומיה והא התם דבסתמ' קאי וקרי ליה שלא באחריות תדע דכי פליגי רב פפא ורב זביד כדפריש ליה שלא באחריות פליגי דאי בסתמא אפי' בא בעל חוב וטרפה נמי חוזר עליו דאחריות הוא בין בשטרי הלואה בין בשטרי מקח וממכר כדקא פסק רבא הלכתא בהדי' בפרק שנים אוחזין בטלית ורב פפא ורב זביד בתראי איננו נפי מרבא ולא סגיא דלא שמיע להו פיסקיה דרבא והא רב זביד גופיה קאמר כמה שמעתתא משמא דרבא בפרק אלו מציאות גבי סימן העשוי לידרס וגבי סימן הבא מאליו וגבי פיסקא דהלכתא כריכות ברשות הרבים הלמא מיניה גמר אלא על כרחיך כי קאמר רב זביד אינו חוזר עליו היכא דפריש ליה על מנת שאין לך עלי אחריו' אבל בסתמא יכול לחזור בו משום מקח טעות הוא עד דמגלי אדעתיה דסבר וקביל כשמעתיה דאביי דהא אפי' למאן דסבירא ליה דאחריות לאו טעות סופר הוא ובסתמא לא קביל עליה אחריות מצי למהדר ביה משום מקח טעות וכל שכן למאן דסבירא ליה אחריות טעות סופ' הוא דמסתמ' נמי קביל עליה אחריות

קנז ושמעינן נמי דאפי' במטלטלי נמי היכא דלא זבין ליה שלא באחריות ונמצאו שאינן למוכר חוזר עליו דמקח טעות הוא ממאי מדמקשינן מדרב פפא לענין פרה וטלית ואפילו רב זביד לא פליג אלא היכא דזבין ליה שלא באחריות כדקאמר טעמא בהדיא דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריו' אבל היכ' דזבין ליה באחריות מודי דחוזר עליו

קנח ושמעינן נמי דהיכא דמכיר בה לוקח שהיא של מוכר אע"ג דאסהידו בה סהדי דלאו דידיה היא ואפקוה מיניה דלוקח. בדין לא מיחייב מוכר לפצויי ליה ללוקח ואפי' היכא דזבין ליה באחריות דהא גבי נמצאת שדה שאינה שלו אע"ג דזבין ליה שלא באחריו' נמי לרב פפא מיחייב לפצויי ליה כמאן דזבין ליה באחריות ואפי"ה קאמר דהיכא דמכיר בה לוקח שהיא של מוכר אינו חוזר עליו

קנט גופא אמר רבין בר שמואל משמי' דשמואל

המוכר שדה לחברו שלא באחריות אין מטיל לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו מאי איריא שלא באחריות אפי' באחריות נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא באחריות דניחא ליה דתיקום בידא דלוקח כי היכי דלא ליחייב לשלומי ליה דמיה אלא אפילו שלא באחריות דלא מיחייב לשלומי ליה אין מטיל לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו דעדיף ליה מלוקח וניחא ליה למוכר דתיקום בידא דלוקח מכחו כי היכי דליתיה בעל חוב דידיה ולשקלוה מלוקח ותיפטר איהו מיניה דבעל חוב בהכי ודייק עלה היכי דאמי אי דאית ליה ארעא אחריתי עלה הדר ואי דלית ליה ארעא אחריתי מאי נפקא ליה מיניה לעולם דלית ליה ארעא אחריתי ולא ניחא ליה דליהוי לוה רשע ולא ישלם סוף סוף לגביה דהאי לוקח לוה רשע ולא ישלם הוא ופרקינן דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות הוא דדייקינן ארשמואל אי דאית ליה ארעא אחריתי עלה הדר ואוקימנא דלית ליה ארעא אחריתי לאו למימרא דהא דשמואל לא מיתוקמא אלא בהכי דהא עיקר טעמיה דשמואל דאמר אין מטיל לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל חובו לאו בדידעינן דאיכא עליה בעל חוב קאי אלא מספיקא כמי איכא למיחש דילמא איכא עליה בעל חוב כברירנא שמעתא דלעיל דקא מקשינן אבבא דפרה ועלית וליחוש דילמא מטלטלי אגב מקרקעי אקני ליה ואצטריכנן לאוקומה כגון שלקח ומכר לאלתר אי נמי דאמרי עדים ידענא ביה בפלניא דלא הויא ליה ארעא מעולם דשמע מינה דאי הוה שמות בינו בינו כשיעור דיכיל לאקנויי מטלטלי אגב מקרקעי לבעל חוב מספיקא נמי חיישינן דילמא אקני ליה ותו מדאוקימנא כגון דאמרי עדים ולא הויא ליה ארעא מעולם דשמעתא נמינה דאי לא אמרי הכי חיישינן ועוד מדאקשינן מינה אאידך דשמואל דאמר השותפין מעידין זה לזה בחידי דמסתלק מיניה שמעת מינה דמשתמא נמי חיישינן כדברירנא לעיל וכיון דמספיקא פסלינן ליה כי אית ליה ארעא אחריתי נמי מאי הוי אטו מי ידעינן כמה זוזי מסקי ביה כי היכי דליהא דכי אית ליה ארעא אחריתי שיעור חובו לאו נוגע בעדותו הוא אלא על כרחיך פי קא מקשינן אלא לאשמועינן דלא שנא הכי ולא שנא הכי לאו נוגע בעדותו הוא ממה נפשך דאי אית ליה ללוה ארעא אחריתי כשיעור חובו כי אתי בעל חוב עלה הדר דהא אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפי' הן זיבורית ומאי הנאה אית ליה לאוקומה להאי ארעא בידא דלוקח ואמאי אינו מטיל ואי דלית ליה ארעא אחריתי כשיעור חובו מאי נפקא ליה מינה. לאוקמא להא בידא דלוקח כי היכי דתיקום בעל חובו ומאי פסידא אית ליה לדידיה כי אתי בעל חוב ולא שקל מידי למגבא מלוקח ואשתכח דלא שנא הכי ולא שנא הכי לאו נוגע בעדותו הוא ואמאי אינו מטיל ומפרקינן לעולם אימא לך דאכפא דחששא בהא מילתא דחיישינן דילמא לית ליה ארעא אחריתי בשיעור חובו ודקא קשיא לך מאי נפקא ליה מיניה לאוקומה קמי בעל חובו דלא ניחא ליה דלקריוה איניש לוה רשע ולא ישלם וכי תימא סוף סוף לגבי דהאי לוקח לוה רשע ולא ישלם הוא לא קושיא היא דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות ושמעינן מינה דכל כי האי גוונא אע"ג דלאו הנאת ממון היא הנאה הויא והוה ליה נוגע בעדותו ובדין הוא דהוה יכיל לשנויי לעולם דלית ליה ארעא אחריתי וניחא ליה לאוקמיה קמי בעל חובו כי היכי דליתי בעל חוב ולשקלה דאי קני איהו נכסי אחריני בתר דגביה בעל חוב להאי ארעא מלוקח לא מיחייב לשלומי

מיניהו לה לבעל חוב ולא ללוקח אלא משום דלכתי לטפיל למקנא דבר שלא בא לעולם הוא ואפשר אתי ואכבר לא אתי ואמטול הכי לא חיישינן ליה ובדין הוא נמי דהוה ליה לשנויי ליה לעולם דאית ליה ארעא אחריתי וכגון דשויה להא דזבין אפותיקי לבעל חוב דכל כמה דלא מתברר דלאו ארעא דלוה היא אית ליה לבעל חוב לאפוקה מלוקח ולא מצי אמר ליה הנחתי לך מקום לגבות ממנו ואי מת כפקא מלוקח מחמת דאתברר דלאו ארעא דמוכר הות אית ליה לבעל חוב למהדר בזוזיה עליה דלוה דכאן דזבין מיניה מידי דלאו דיליה דאמי והשתא כי מסהיד לאוקומה בידא דלוקח הוה ליה נוגע בעדותו מפני שמעמידה בפני בעל חובו אלא חדא מתרי תלתא טעמי שני ניה

קס ✱ ושמעינן נמי דהמוכר שדה לחברו שלא באחריות ואתא בעל חוב דמוכר קא טריף לה מיניה אינו חוזר עליו דאמר ליה להכי זביני לך שלא באחריות וההיא דגרסינן בפרק מי שהיה נשוי כהי דאחריות דעלמא לא קביל עילויה אחריות דנפשיה מי לא קביל עילויה לאו אמוכר דזבין שלא באחריות קאי דכהי דאחריות דעלמא לא קביל לוקח עילויה אלא אדעתא דתהוי ליה אחריות אמוכר קא זבין אחריות דנפשיה מי לא קביל הא והאי קבולי קבל ולאו אדעתא דתהוי ליה אחריות דנפשיה אמוכר קא זבין הלכך אי אתי בעל חוב דלוקח וטריף לה לא מיחייב מוכר לפצויי ליה וכבר ברירנא התם בירור יפה וההיא דאמרינן נמי התם כהי דאחריות דאימיה לא קביל עילויה אחריות דידיה מי לא קביל עילויה שאני התם דמוכר גופיה קא בעי למטרפה ומצי לוקח למימר ליה מאי אהני ליה דזבני מינך

✱ קסא ✱ ושמעינן נמי דאיתא לדרב זביד דאמר אפי' כתבא שדה שאינה שלו אינו חוזר עליו מדקאמר טעמא מפני שמעמידה בפני בעל חוב ולא קאמר טעמא משם תמצא שאינה שלו חוזר עליו שמע מינה כרב זביד סבירא לן דאמר אינו חוזר

דף מ"ה ע"א ✱ קסב

מכרוז רבא ואי תימא רב פפא דגלקין לעילא ורכחתין לתתא האי בר ישראל דזבין ליה חמרא לישראל חבריה וקאתי גוי קאנים לה מיניה דינא הוא דמפצי לה מיניה ולא אמרן אלא שאינו מכיר בה שהוא בת חמורו של מוכר לא ולא אמרן אלא דקאנים לה בלא אוכפה אבל אנים לה ולאוכפה לא דאע"ג דאין מכיר בה שהיא בת חמורו של מוכר כיון דידע ליה לאוכפה דידיה הוא ולית ליה לגוי זכותא בגויה וכי קא טעין דידי' הוא שיקרא קא טעין מדלגבי אוכפה שיקרי' קא טעין לגבי חמרא נמי שיקרא קא טעין ולא מיחייב מוכר לפצויי ליה וה"מ דהיכא דאין מכיר בה שהיא בת חמורו של מוכר וקא הנים ליה בלא אוכפה אע"ג דאכתי לא איתי גוי סהדי דידיה היא מיחייב מוכר לפצויי ליה לטעמי' דרבא ודרב פפא דאי אמרת לוקח בדאייתי סהדי אבל לא אייתי מאי לא מיחייב לפצויי ליה אי הכי מאי איריא במכיר בה שהיא בת חמורו של מוכר ודקאנים לה ולאוכפה כי ליכא חזא ההכי נמי כיון דלית ליה לגוי סהדי הא אמרת לא מפצי ליה ועוד דאי אמרת דכי אמר רבא דמפצי ליה בדאית ליה סהדי אי הכי כי אנים לה ולאוכפה נמי אמאי לא מפצי ליה אטו משום דאנים ליה לאוכפא שלא כדין לאחזיקינהו לסהדי בשקרי אלא לאו ש"מ דקסבר רבא דאע"ג דלית

דלית ליה לגוי סהדי כמי מסתמא מיחייב לפנויי ליה ואמטול הכי מסתברא לפרושי דהאי דינא דמפני ליה דקאמר רבא לאו לפנויי ליה לגמרי הוא דאחריותא דהשתא לא קביל עילויה אלא לאשתעויי דינא בהדי גוי הוא דדילמא גוי קושטא קא טעין וכי זבין ליה המוכר ללוקח מידי דלאו דידיה זאבין ליה ובדין הוא דלא ליחיבי למוכר לפנויי ליה ללוקח כלל עד דקאי לוקח בדינא בהדי גוי ומחייבין ליה בדינא לאהדוריה לחמרא לגוי כדאמרינן התם גבי קרקע דאמר ליה מוכר ללוקח אחוי לי טירפך ואשלם לך אלא שאני קרקע דכיון דאע"ג דכיון דמפיק לה מיניה דלוקח כמי כי מיתי מוכר או לוקח ראיה מהדרינן ליה לגוה לא מחייבינן ליה למוכר לפנויי ליה עד דכתבין ליה טירפא עליה דלוקח דאי כמי מפקין לה מיניה מקמי הכין לית ליה פסידא אבל בעלי חיים ושאר מטלטלי דאי מפיק להו תובע מנתבע מכי לאברוחינהו מעיקרא כמי מיחייב מוכר לפנויי ליה ללוקח לאשתעויי דינא בהדי מערער מקמי דליפקינהו מלוקח אי מכי דחוי ליה מיניה בדינא מוטב ואי לא חזינן אי מחמת דאתברר דלאו חמרא דמוכר הוא משלים ליה ללוקח ואי מחמת אונסיה דגוי דלא ליית דינא אי נמי מחמת שתקפו בדיני גוים אפילו רבא ורב פפא מודו דלא משלים ליה ללוקח ולא מידי דלא קביל מוכר עילויה לא אחריות' דאונסין ולא אחריותא דדיני גוים ודוקא היכא דלא אתברר ללוקח מעיקרא דגוי שיקרא קא טעין אבל היכא דאתברר דשיקרא קא טעין בחד מהני אנפי דאמרן ומאי דדמי להו לא מחייבינן למוכר מעיקרא לאשתעויי דינא בהדי גוי כדאמרן הדין הוא טעמיה דרבא ואיתימא רב פפא ואימור אמר אע"ג דאיכא כל הני לא מיחייב לפנויי ליה מ"ט מידע ידעי דסתם גוי אנס הוא דכתיב אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר וקיימא לן כאמימר והני מילי היכא דליכא סהדי כשרי דחמורו של גוי היא אבל היכא דאיכא סהדי דלגוי היא מיחייב לפנויי ליה דדייקינן טעמא דקא אניס ליה מיניה הא איכא סהדי מיחייב לפנויי ליה וטעמא כמי דסתם גוי אנס הוא מכלל דאי מתברר דדידיה היא מיחייב לפנויי ליה ודוקא לאשתעויי דינא מעיקרא בהדי גוי כדברירנא לטעמיה דרבא וכי תימא רב פפא אבל לשלומי ליה ללוקח לא מיחייב אלא היכא דבדיני ישראל מצי גוי לאפוקי לחמרא מלוקח דכי האי גוונא ודאי כי אפקיה מלוקח מיחייב מוכר לשלומי ליה ואי לא אפקיה אלא בדיני גוים דלאו בדיני ישראל הרי המוכר פטור דמאי הוה ליה למעבד ליה ודקאמרינן נמי דלכתחלה מיחייב לאשתעויי דינא בהדי גוי מקמי דליפקיה לחמרא מלוקח דוקא היכא דבדיני גוים לית ליה פסידא למוכר לאודויי דאיהו זבניה להא חמרא ללוקח אבל היכא דאית ליה פסידא בהכי לא מיחייב לאשתעויי דינא בהדיה דכיון דאית ליה פסידא בהכי כמאן דמתחייבת ליה לשלומי דמי וכי קביל עליה אחריותא בדיני ישראל אבל בדיני גוים לא קביל עילויה הילכך אי מפיק ליה גוי לחמרא מלוקח בדין לפום דיני ישראל מיחייב מוכר לשלומי ליה ואי לא לא ה"מ דמטלטלי נמי להא מילתא בני אחריותא ניכהו ואי אפקינהו מערער מלוקח כדין אפילו במערער גוי מיחייב מוכר לשלומי ליה ואין צריך לומר היכא דהאי מערער ישראל הוא ואיכא סהדי דדידיה ניכהו דודאי מיחייב לפנויי ליה דכולהו מטלטלי חד דינא אית להו •

קסג והא דתנן אומן אין לו חזקה אמ' רבה לא שנו אלא שמסר לו בעדים אבל מסר לו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו לא היו דברים מעולם כלומר לא מסרת לי כלי מעולם כי אמר ליה לקוח הוא בידי מהימן בין ראה בין לא ראה דאפילו היכא דראה כמי ואיכא עדים דהאי מנא דהאי תובע הוא מגו דיכיל אומן למימר מעולם לא בא לידי בתורת אומנות כי אמר אין את מסרתה כלי בתורת אומנות וחזרתי ולקחתיו ממך מהימן אמר ליה אביי אי הכי בעדים כמי מתוך שיכול לומר לו החזרתיו לך כי אמר ליה לקוח הוא בידי מהימן אמר ליה מי סברת המפקיד אצל חברו בעדי' אינו צרי' להחזי' לו בעדי' שאני אומר המפקיד אצל חברו בעדי' צריך להחזיר לו בעדים וליתא לדרבה בתרויהי דהא איתותב בקמייתא ומלקא ליה בתיובתא כדבעינן למימר קמן ודקאמר כמי דכי מסר לו בעדים לא מהימן למימר לקוח הוא בידי ליתא דקיימא לן המפקיד אצל חבירו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים כדמיברר בשבועות ורבה כמי הדר ביה מינה בשמעתין הלכך מגו דאי בעי אמר החזרתיו לך מהימן כי אמר לקוח הוא בידי כמי מהימן כדבעינן למימר קמן

שם ע"ב * קסד איתיביה אביי ראה עבדו ביד אומן טליתו ביד כובס אמר לו מה טיבו אצלך אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה לא אמר כלום בפני אמרת למכרו בפני אמרת ליתנו במתנה דבריו קיימין מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רבא סיפא ביוצא מתחת ידי אחר דלאו אומן וקאמר ליה אחר בפני אמרת לו לאומן למכרו לי בפני אמרת לו ליתנו לי במתנה דמגו דאי בעי אמר ליה אנא זביניתיה מינך מהימן דלאו אומן הוא כי אמר ליה בפני אמרת לו למכרו בפני אמרת לו ליתנו במתנה דבריו קיימין קתני מיהת רישא ראה היכי דאמי אי דאיכ' עדים לימא לי ראה ליתי עדים ולפיק דהא אמרת המפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים אלא לאו דליכא עדים וכי ראה מיהת תפים ואמאי לימא מגו דיכיל למימר מעולם לא בא לידי בתורת אומנות כי אמר חזרתי ולקחתיו ממנו כאמן ודחינן לא לעולם דאיכא עדים והוא דראה אבל לא ראה מגו דיכיל למימר החזרתין לך כי אמר חזרתי ולקחתיו ממך כאמן אמר ליה והא את הוא דאמרת המפקיד אצל חברו בעדים צריך להחזיר לו בעדים אמר ליה הדרי בי ושמעינן מיהא דהיכא דראה עבדו ביד אומן שתלמדו אומנות טליתו ביד כובס ואית ליה לתובע עדים דדידיה הוא אמר לו מה טיבו אצלך אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה לא אמר כלום ודיקא מינה טעמא דראה הא לא ראה אע"ג דמסר לו בעדים מגו דיכיל למימ' ליה החזרתיו לך כי אמר חזרתי ולקחתיו ממך נאמן ולא דאמי האי מגו למגו דאיתותב עליה רבא דאלו התם מיירי בדראה דכיון דחזינן ליה השתא גביה לא יכיל למימר ליה החזרתיו לך מאי אמרת מגו דיכיל למימר מעולם לא בא לידי בתורת אומנות יכיל למימ' חזרתי ולקחתיו ממנו כיון דאומן הוא מסתמא איכא לאחזוקיה דבתורת אומנות אתא לידיה דאומן בלא סהדי כחד סהדי דאמי ואשתכח דליכא מגו כלל ובהדיא גרסינן נמי לקמן שפיר קאמר ליה ראה תניא דשמעת מינה דתנא דקתני ראה דוקא קתני ראה הין לא ראה לא ותו דהא אביי גופיה דפליג עליה דרבה קא טרח לאוקומא למתניתא דהנותן טליתו לאומן בדליכא עדים ובדלא ראה דשמעת מינה דהיכא דליכא עדים ולא ראה דכולי עלמא מודו דאומן מהימן משום מגו והוא הדין היכא דלא ראה אע"ג דמסר לו בעדים דמהימן משום מגו וכי קא מוקים לה לקמן בדליכא עדים

משום סירכא דקפילה דאי איכא עדים לחזי עדים מאי קאמרי דקפץ ליה כדבעינן למימר קמן אבל לענין טענת לקוח הוא בידי היכא דלא ראה בין איכא עדים בין ליכא עדים חד דינא הוא דמידי הוא טעמא אלא משום מגו דיכיל למימר החזרתיו לך כל היכא דאיתיה להאי מגו אומן מהימן מה לי איכא עדים דמסריה ניהליה מה לי ליכא עדים והא דדייק אביי מרישא דהא מתניתא דראה עבדו ביד אומן אי דאיכא עדים לימא ליה ראה ליתי עדים ולפיק דשמעת מינה דאומן היכא דמסר לו בעדים אע"ג דלא ראה לא מצי למימר ליה חזרתי ולקחתיו ממך ההוא לטעמיה דרבה הוא דדייק הכי דהוה סבירא ליה מעיקרא דהמפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים תדע דהא כי שני ליה לעולם דליכא עדים והוא דראה אקשי ליה והא את הוא דאמרת המפקיד אצל חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים אמר ליה הדרי בי דשמעת מינה מעיקרא כי דייק אביי הכי לטעמיה דרבה הוא דדייק הכי אבל השתא דסבירא לן דהמפקיד אצל חבירו בעדי' אינו צריך להחזיר לו בעדים מוקמינן לה לברייתא לא שנא איכא עדים ולא שנא ליכא עדים דאפי' ליכא עדים כיון דראה אין לו חזקה ולא אמרינן מגו דיכיל למימר לא בא לידי בתורת אומנות דכיון דאומן הוא וקא חזינן ליה גביה כמאן דאיכא סהדי דאתא לידיה בתורת אומנות דאמי וכל שכן היכא דאיכא עדים מיהו דוקא ראה אבל לא ראה אומן מהימן למגו דיכיל למימר החזרתיו לך דהמפקיד אצל חברו בעדי' אינו צריך להחזי' לו בעדי' והיכא דיוצא מתחת ידי אחר דלאו אומן וקאמר ליה ההוא אחר לתובע בפני אמר' לו לאומן למכרו ומכרו לי בפני אמרת ליתנו לי במתנה ונתנו לי מגו דאי בעי אמר ליה אתה מכרתו לי או שנתתו לי במתנה ומהימן דהא לאו אומן הוא כי אמר ליה בפני אמרת לו לאומן למכרו או ליתנו לי במתנה דבריו קיימין מכלל דאי לא טעין האי אחר הכי אלא מאומן לקחתיו אע"ג דאמר לאומן אמר לי דאת אמרת ליה לזבוני לא מהימן דהבא מתחת אומן הרי הוא כאומן

קסה מיתיב רבא לאביי לרבה הנותן טליתו לאומן וגמרה אומן אומר שתים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שהטלית ביד אומן על בעל הבית להביא ראיה נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו המוציא מחבירו עליו הראיה היכי דאמי אי דאיכא עדים לחזי עדים מאי קא אמרי אם לאו דליכא עדים וקתני אומן מהימן אלמא מגו דאי בעי אמר לקוח הוא בידי מהימן נמי אאגריה ואע"ג דראה ופריך לא בדליכ' עדים ובדלא ראה אבל ראה אע"ג דליכא עדים לא מהימן וכן הלכתא והאי דאוקימנא בדליכא עדים ובדלא ראה לאו משום דכי איכא עדים ולא ראה לא מצי למימר לקוח הוא בידי דכיון דלא ראה אומן מהימן משום מגו אלא משום דלא מתוקמא מתניתא בדאיכא עדים דא"כ ליחזי עדים מאי קאמרי אלא לאו דליכא עדים ודלא ראה וקימא לן כי האי פירוקא דלא מיתוקמא האי מתניתא אלא בדלא ראה דאי בדראה אמאי מהימן והא תנן אומן אין לו חזקה ואע"ג דמסר לו שלא בעדים כדמיברר לקמן מתיובתי' דרב נחמן בר יצחק אלא לאו דלא ראה וקתני אומן מהימן משום מגו וכן הלכתא לא שנא מסר לו בעדים ולא שנא שלא בעדים

ושמעינן מינה דהנותן טליתו לאומן וגמרה אומן אומר שתים קצצת לי ובעל הבית אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל הזמן שהטלי' ביד אומן על בעל הבית להביא ראיה דמגו דאי בעי אמר לקוחה היא בידי כי אמר הכי והכי קיצת לי מהימן ודוקא עד כדי דמיה והוא דלא ראה אבל ראה לא מהימן למימר לקוח הוא בידי ולא למתפסיה אאגריה מיהו הא דקתני סופא אם נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו המוציא מחברו עליו הראיה אוקימנא בפרק כל הנשבעין כרבי יהודה דס"ל דאפי' גבי קפילה נמי היכא דרמיא שבועה דאורייתא אבעל הבית תקינו רבנן לשכיר דמשתבע ושקיל ולית הלכתא כותיה דסתם קפילה תדכר דכירי לה אינשי ולא עבדו ליה רבנן תקנתא לשכיר למישתב ליה בשבועה אלא הכין דינא גבי קפילה אם נתנה לו בזמנו משתבע בעל הבית כעין דאורייתא ומפסיד שכיר ואפילו היכא דליכא שבועה דאורייתא אבעל הבית כדברירנא התם בשבועות ואם עבר זמנו המוציא מחברו עליו הראיה מיהו שמעינן מינה מדקתני מציעתא נשבע ונוטל ורישא קתני על בעל הבית להביא ראיה ולא קתני אומן נשבע ונוטל ש"מ דרישא דנקט לה אומן לטלית שקיל בלא שבועה וש"מ דמאן דנקיט משכון כל היכא דיכיל למי' לקוח הוא בידי יכול לטעון עד כדי דמיו בלא שבועה והני מילי לענין מפטריה משבועה דרבנן כעין דאורייתא אבל שבועת היסת מחייב דהא אי נמי טעין לקוח הוא בידי הוה מיחייב לאשתבועי היסת וכן הלכתא

דמ"י ע"א קסו מתיב רב נחמן בר יצחק אומן אין לו חזקה הא אחר יש לו חזקה היכי דאמי אי דאיכא עדים אחר אמאי יש לו חזקה אלא לאו דליכא עדים וקתני אומן אין לו חזקה ותיובתא דרבה תיובתא ושמעינן מינה דאומן אין לו חזקה אבל אחר יש לו חזקה ודוקא דמסר ליה בלא סהדי אבל מסר ליה בסהדי וראה לא שנא אומן ולא שנא אחר אין לו חזקה ודוקא היכא דראה אבל לא ראה אפילו מסר לו בעדים והוא אומן יש לו חזקה מגו דאי בעי אמר ליה החזרתיו לך דאי לא תימא הכי מאי תיובתיה דרבה ממתני' לוקמה בדלא ראה לא שנא מסר לו בעדים ולא שנא שלא בעדים דאע"ג דגבי אחר מהימן משום מגו כי הוי אומן ולא מהימן אלא משום דסבירא לן דכל היכא דלא ראה בין אומן בין אחר בין בעדים בין שלא בעדים מהימנינן ליה משום מגו ועוד דאי אמרת לא מהימן אם כן הא מתניתא דהנותן טליתו לאומן דקתני כל זמן שהטלית ביד אומן על בעל הבית להביא ראיה במאי בו מיתוקמא אי בדראה אמאי מהימן והא תנן אומן אין לו חזקה ואוקימנא אע"ג דמסר לו שלא בעדים אלא לאו דלא ראה וש"מ אומן מהימן משום מגו ולא דאמי האי מיגו להאיך מגו דאיתותב עליה רבה כדברירנא לעיל ומסתברא דהיכא דלא מסר לו בעדים וליכא סהדי דהאי מידי דהאי תובע הוא אע"ג דראה נמי אומן מהימן מגו דאי בעי אמר לאו דילך הוא מעולם ולא דאמי האי מגו נמי למגו דאיתותב עליה רבה דאלו התם כיון דאיכא סהדי לדידיה דהאי תובע הוא וקאי השתא בידא דאומן משתמא מחזקינן ליה דבתורת אומנות אתא לידיה ואמטו הכי לא מצי טעין מעולם לא בא לידי בתורת אומנות דהא אומן הוא הילכך כי טעין נמי חזרתי ולקחתיו ממנו לא מהימן אבל הכא אי הוה טעין מעולם לאו דילך הוא מי הוה מפקינן מיניה אלא בראיה אטו משום דאומן הוא לית ליה מגו כדיליה כלל אי נמי משום דאומן כל מאן דאתי וטעין עליה מפיק מיניה בלא ראיה אם כן לא שביק מר חיי לכל אומן אלא על כרחיך אומן מהימן ובשבועת היסת ומגו דאי אמר מעולם לאו דילך הוה מהימן כי אמר שלך היה ולקחתיו ממך אי נמי מסרתו לי בתורת אומנות וחזרתי ולקחתיו ממך מהימן ובשבועת היסת דלא גרע הא

מגו

מנו מאידך מנו דאיבעי אמר ליה החזרתיו לך דכי לא ראה אף על גב דמסר ליה בעדים מהימן כדברירנא •

✻ **קנז** ת"ר נתחלפו לו כלים בכלים בבית האומן הרי זה ישתמש בהן עד שיבוא הלה ויטול את שלו בבית האבל או בבית המשתה לא ישתמש בהן עד שיבוא הלה ויטול את שלו מאי שנא רישא ומאי שנא סופא א"ר חייא וכי אין אדם עשוי לומ' לאומן מכור לי טליתי וכשאבדה טליתו של זה יהיב ליה האומן טלית אחרת תחתיה על מנת לשלם דמי לבעלים דהא אית ליה רשותא לזבונה וכיון דאיכא למימר דכי יהיב ליה אומן האי טלית אחריתי להאי מדעת קא יהיב ליה וברשות הבעלים. קא עביד ישתמש בהן אבל סופא דמיירי בבית האבל או בבית המשתה הואי כי יהבי ליה טלית דלאו דיליה בטעות קא יהבי ליה לא ישתמש בהן והא דקתני רישא נתחלפו לו כלי' בכלים בבית האומן הרי זה ישתמש בהן עד שיבוא הלה ויטול את שלו אמר רב חייא בריה דרב הונא לא שנו אלא הוא כלומר שנתנה לו האומן עצמו דאיכא למימר דמאריה דהאי טלית יהב ליה רשותא לאומן לזבונה אבל אשתו ובניו דליכא למימר הכי לא דמסתמא בטעותא קא יהבי ליה ואיהו נמי לא אמרן אלא דאמר ליה הילך טלית סתם דאיכא למימר דמידע ידע אומן דלאו טלית דידיה היא ובתורת תשלומין קא יהיב לה נהליה חלופי דידיה אבל א"ל הילך טליתך האי לאו טלית דידיה היא ועל כרחיך טעותא היא בידיה

✻ **קנח** אמ' ליה אביי לרבא תא אחוי לך ברמאי דפוס בריתא אמר ליה איניש לאומן הב לי סרבלאי אמר לא היו דברים מעולם והא אית לי סהדי דחזיתה גבך אמר ליה ההוא לאו דידך הוא אפקיה ונחזיוה כדו לא מפיקנא ליה אמר שפיר קאמר ליה ראה תניא אמר רב אשי ואי חכים משוי ליה ראה אמר ליה אמאי תפיסת ליה במאי דאית לך גבאי אפקיה דלישימיה אשקול אנא דידי ואת שקול דידך אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מכי אמר ליה הנא לשומא דידך לא צריכנא ככר שמוה קמאי דקמך ושמעינן מינה דכל היכא דלא ראה אומן מהימן ולא תימא הני מילי היכא דטעין לא היו דברים מעולם כדאמרי' גבי דמאי דפוס בריתא אבל היכא דטעין לקוח הוא בידי לא מהימן אלא אפי' כי טעין לקוח הוא בידי נמי מהימן דהא בריתא דראה עבדו ביד אומן בטעות לקוח הוא בידי קימא כדקתני בהדיא אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה וטעמא דראה הוא דלא אמר, אמר כלום הא לא ראה אומן מהימן דאי לא תימא הכי לימא לי דקתני ראה ועוד הא מדאמר ליה לאביי שפיר קאמר ליה ראה תניא ש"מ דההוא דינא גופיה דקתני בבריתא לא מיתוקם אלא בראה אבל לא ראה אומן מהימן ותו מדאמר רב אשי אי חכים משוי ליה ראה אמאי תפיסת ליה במאי דאית לך גבאי אפקי' דלישימוה ואשיקל' מכי אמר ליה לשומא דידך לא צריכנא כבר שמוה קמאי דקמך שמעינ' מינ' דאפילו היכא דמודי דאיתיה גבי וקא טעין דתפיס ליה במאי דאית ליה גביה מהימן היכא דלא ראה ומתניתא דהנותן טליתו לאומן נמי הכי דיקא כדברירנא ושמעי' נמי מיהא דאביי ורבא דאע"ג דמודי דתפיס ליה במאי דאית ליה גביה לא מחייבינן ליה לאפוקי לאישימיה דמגו דאי בעי אמר לקוח הוא בידי מהימן כי אמר בהכי תפיסנא ליה וקים ליה בגוה דלא שוי טפי מהימן והיינו טעמא דלא מחייבינן ליה לאפוקיה לאישימיה דאי מפיק ליה הוה ליה ראה וליכא להימוניה ואיעקר ליה מגו מעיקריה וכיון דאית ליה פשידא כדמפיק ליה הוה ליה לא מיחייבינן ליה לאפוקיה אבל ודאי היכא דלית ליה פשידא בהכי מחייבינן ליה לאפוקיה כי היכי דלישימיה ולאו כל כמיניה למי' כבר שמוה קמאי דקמך : פרש

בריך את למידע דאלו היכא דטעין לא היו דברים מעולם כי מהימנינן ליה הני מילי היכא דליכא עדים דחזיוה גביה אי נמי היכא סהדי דחזיוה גבי ולא ברירא להו מילת' דההוא גלימא דחזו גבי האי נתבע דהאי תובע הוה אבל היכא דמסהדי סהדי דחזיו' לגלימא דהא תובע גבי נתבע ונתבע קאמר לא היו דברים מעולם לא מבעיא דאי הוה נתבע אומן דלא מהימן אלא אפילו אחר כי האי גוונא אינו נאמן שהרי הוחזק כפרן ואי משום מגו דאי בעי אמ' החזרתי לך הוה ליה מה לי לשקר במקום עדים ומה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן והאי דאמר ליה אביי לרבא תא אחוי לך ברמאי דפוס בריתא אמר ליה הב לי סרבלאי אמר ליה לא היו דברים מעולם הא אית לי סהדי דחזיוה גבך אמר ליה ההוא אחרינ' הוא אפקי' ולחזיה כדו לא מפיקנ' ליה ואמר רבא שפיר קאמר ליה ראה תניא לאו למימרא דכי לא ראה ואיכא סהדי דחזיוה גביה ואיהו קאמר ההוא אחרינא הוה מהימן לאכחושי סהדי בלא ראיה אלא הא קמ"ל דאע"ג דאית ליה לתובע סהדי דחזיוה לסרבלא גביה דאומן מיהו לא ברירא מילתא דההוא סרבלא דחזו גביה דהאי תובע הוא ונתבע קאמר ההוא אחרינא הוא ותובע קא טעין אפקוה דלחזיוה כי היכי דלשתמודעוה שפיר ונתבע לא קא בעי לאפוקיה לא כייפינן ליה לאפוקיה דכיון דלא ברירא להו לסהדי דההוא סרבלא דחזו גביה דתובע הוה לא מחייבינן ליה לאחווי' ליה כולהו מאני ביתיה לתובע והוא הדין נמי היכא דמפיק ליה וליכא סהדי דברירא להו דהאי סרבלא דתובע הוא לא מיבעיא הכי טוען אומן לאו דידך הוא דמהימן ובשבועת היסת אלא אפילו היכא דטעין שלך היה ולקחתיו ממך אומן מהימן מגו דאי בעי אמר ליה לאו דידך הוא והאי דקאמר רבא שפיר קאמר ליה ראה תניא לאו למימרא דאי ראה אע"ג דליכא סהדי דהאי סרבלא דתובע הוא לא מהימן אלא רבא אסופא דמילתא קאי דאמר ליה תובע אפקיה ולחזיוה וקאמר ליה אומן כדו לא מפיקנא ליה ועלה קאמר ליה שפיר קאמר ליה ראה תניא כלומר דלא פליגו רבנן בין אומן לאיניש דעלמא אלא היכא דראה תמילא כדקתני בהדיא ראה עבדו ביד אומן טליתו ביד כובס אבל היכא דלא ראה לא שאני לן בין דינא דאומן לדינא דאיניש דעלמא דאידי ואידי לא מחייבינן ליה לאפוקיה ולשוויה ראה

שם ע"ב ✻ **קנט** הרי אמרו טריס אין לו חזקה ומקשינן עלה אמאי עד האידנא פלגא והשתא כולה אמר ר' יוחנן בטריסי בתי אבות כלומר שהן טריסין לכל המשפחה ובניה' לבניהן ובניהם לדור אחר ואורחיהו דנחתי לכולה ארעתא ואינהו יהבי מנאתא למארי ארעא קמ"ל דסתם טריסי בתי אבות הכי אורחיהו עד דמתברר דלא רגילי למיחת לכולא וש"מ דשאר טריסין דלאו כי האי גוונא אית להו חזקה דכיון דעד האידנא הוה שקיל פלגא והשתא כולה קימא ליה חזקה בכולה ארעא והוא דנחית לכולה אבל נחית לפלגא לא קימא ליה חזקה ושמעינן מינה בדינא דשותפי דקא מתרץ רבינא הא והא דנחית לכלא מכלל דאי נחית לפלגא אפילו להוא פלגא נמי לא הויא חזקה למשטן ביה דהאי פלגא הוא דמטא ליה בחולקיה דכיון דאית

דאית ליה כלנו פירי אימו חולקיה ולא דקא שקיל מה לי מהאי פלגא מ"ל מאידך

קע אמר רב נחמן אריס שהוריד אריסין מתחתיו הויא חזקה לא שביק איניש דנחתי ליה אריסי לארעיה ושתיק והוא דנחית לכולא והא קמ"ל דאפי' באריסי בתי אבות כי האי גונ' קימא להו חזקה דאי בשאר אריסין מאי איריא שהוריד אריסין מתחתיו אפי' לא הוריד אריסין מתחתיו נמי קימא ליה חזקה דעד האידנא פלגא והשתא כולה

קעא והשב אורחיך ש"מ דלית ליה רשות' לאריס להוריד אריסין מתחתיו אא"כ נטל רשו' מבעל הבית

קעב א"ר יוחנן אריס שחלק לאריסין אין לו חזקה ודוקא באריס בתי אבות והא קמ"ל דלאו כשהוריד אריסין מתחתיו דאמי מ"ט איסור קהרמנא שויה כלומר אפיטרופוס עשאו על שאר עריסין ודוקא בעריסי בתי הבות דאי בשאר אריסין בלא הכי נמי כיון דאכלה תלת שני קימא ליה חזקה וכל שכן היכא דחלקי לעריסין ורבנו האיי גאון ז"ל מוקי' להי להני תרתי שמעתתא באחתינהו הך עריס דבתי אבות להני עריסין אחריני מיעתא דנפשיה מיהו קמיתא דהוריד עריסין מתחתיו דהוית חזקה מוקים לה באחתינהו ולא פלח איהו בהדיהו דאוקי נפשיה בהאי ארעא במארי ארעא דמחית אריסי דפלחי לה לארעיה ולא פלח איהו בהדיהו ובתריתא דלא הויא חזקה בדפלח איהו בהדיהו ומסתברא כותיה .

קעג שלח ליה רב נחמן בר רב חסדא לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבנו אריס מעיד או אינו מעיד כלומר מהו שיעיד לבעל השדה שהוא אריס בתוכ' לומ' שהיא שלו הוה יתיב רב יוסף קמיה אמר ליה הכי אמר שמואל אריס מעיד והא תניא אינו מעיד לא קשיא הא דאית ליה פירי בארעא הא דלית ליה פירי בארעא מיהו היכא דאיכא השתא פירי בארעא דמסהיד ליה עילויה והוי אריס בגוה אינו מעיד דהוה ליה נוגע בעדותו דאי מפיק לה תובע לארעא לא יהיב ליה לאריסא חולקא בפירי אלא שיים טירחיה כיורד לתוך שדה חברו ונטעה שלא ברשות ויהיב ליה והא דליכא השתא פירי בארעא מעיד דלאו נוגע בעדותו הוא ואי משום טירחא דטרח בה בארעא עד השתא ארעתא דשקיל חולקא בפירי לית ליה פסידא דכיון דכי משתכח דלאו דבעל הבית היא מיחייב בעל הבית לשלומי ליה אגריה כדתניא השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חברו נותן לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מבעל הבית מה שההנה אותו הכא נמי מיחייב בעל השדה למיתב ליה לאריס מה שההנה אותו ועוד דשדה העשויה ליטע היא וכי היכי דגבי שתל שירד לשדה העשויה ליטע ונטעה אומרין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה נמי אריס שירד לשדה נטועה לעבדה נמי אומרין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לעבדה דכיון דנטועה היא על כרחיך עשויה לעבדה היא ואשתכח דלית ליה פסידא לאריס ולא מידי מאי אמרת כיון דכי עבדא פירי טפי אית ליה חולקא ביניהו ניחא ליה דתיקום בידיה לאו קושיא היא דכיון דזימנין דהוו ביה תיובי מפסיד ליה ליטרח לאו נוגע בעדותו הוא דמספיקא לא ניחא לאסהודי בשיקרא וכי תימא וכיון דאי לית ליה סהדי דפלחה לארעא לית ליה מהאי מערער ולא מידי אכתי נוגע בעדותו הא לא קשיא דאי מהולי טעמא מאי נפשך לאו נוגע בעדותו הוא דאי פלחה הא אית ליה למשקל אגרא ממערער ואי נמי לא אסהיד לא קא פסיד ולא מידי ואי לא פלחה אפי' מהך דאחתיה לגוה נמי לית ליה ולא מידי ולא קא מתהני מההיא סהדותא ולא מידי והני מילי באריסא דנחית לשדה נטועה ופלח לה על מנת דשקיל חולקא בפירי דכיון דלית ליה חולקא אלא בפירי כי ליכא פירא בארעא לאו נוגע בעדותו הוא אבל שתלא דשתיל לה לארעא על מנת דשקיל פלגא בפירי ואי משתלק שיימינן ליה שבחיה ומשלקינן ליה ושקיל ריבעא לכוליה שבחא כדמפרש בפרק המקבל כיון דאית ליה זכותא בגופא דארעא אע"ג דליכא פירא בארעא נמי אינו מעיד דהוה ליה נוגע בעדותו דאי מפקי לה לארעא מבעליה הראשונים לא מיבעיא בשדה שאינה עשויה ליטע דידו על התחתונה ולית ליה אלא הוצאה שיעור שבח אלא אפילו בשדה העשויה ליטע דקימא לן אומרין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה הא ודאי אית ליה פסידא דלא שקיל אלא כפועל בעלמא דאית ליה מבעל הבית לספיקא בין משבחו בין לא משבחא דלא יהיב ליה אלא אגרא פורתא

קעד פרש צריך את למידע לענין המוריד עריסין לשדה בחזקת שהיא שלו ונמצאת שאינה שלו היכא דאתי אריס למתבע הוא שיעור דפסיד מבעל הבית דאחתיה בגוה בתורת אריסות והוא הדין נמי גבי שתלא מסתברא דלית לאו גבי בעל הבית ולא מידי ודייקינן לה להא מילתא מדקאמרינן בשמעתין דהיכ' דאיכא פירא בארעא אינו מעיד ואי ס"ד מיחייב בעל הבית לשלומי ליה כשיעור מאי למטי ליה בחולקיה הא לאו נוגע בעדותו הוא ומדאי אינו מעיד אלא לאו ש"מ דלית ליה גבי בעל הבית דאחתיה לגוה בתורת אריסות ולא מידי וכי תימא זימנין דלא משכחא מידי גבי בעל הבית הא כן כי איכא פירא בארעא נמי הוה ליה לפלוגי בין היכא דאיכא לאישתלומי מיניה ומדלא פליג ש"מ דלא שנא הכי ולא שנא הכי אינו מעיד דכיון דלית ליה לאשתלומי מההוא דאחתיה לגוה על כרחיך נוגע בעדותו הוא ומאי שנא מיהא דתניא השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חברו נותן לו שכרו משלם שאני התם דאגריה לזמן קבוע ארעתא דמיתב ליה שכר ידוע דכי קא נחית לאו למשקל מפירי דארעא קא נחית אלא ארעתא דמשקל מההוא גברא דאגריה קא נחית ואפי' מגלימא דעל כתפיה בין עבדא ארעא בין לא עבדא ארעא ואמטול הכי נותן לו שכרו משלם אבל הכא לאו למיתב ליה אגרא מביתיה אחתיה אלא למשקל חולקא בפירי דארעא קא נחית וכי היכי דאי הוי בה תיובי הוי נמי מיתכסי פירי מחמת אונסא אחרינא לא מיחייב בעל הבית לשלומי ליה ולא מידי הכי נמי היכא דאפקוה מיניה בדינא לא מיחייב לשלומי ליה ולא תימא דוק' היכא דלא אתברר דהוה ידע ההוא דאחתיה לגוה דהאי ארעא לאו דידיה היא כגון דנחית לה בחזקת שהיא שלו דאיכא למימר דילמא ארעא דידיה היא וכי אפקוה מיניה מחמת דלא אשכח ראיה הוא דאפקוה מיניה דלא מיחייב לשלומי ליה ולא מידי דהא לא גרם איהו לאפסודי ולא מידי אלא אפילו היכא דאתברר דאיהו ידע דלאו ארעא דידיה היא כגון דנחית לה בתורת גזלה וליכא בה דמיחייב לשלומי ליה לאריס שיעור מאי דאפסיד מדינא דגרמי הא ודאי כי שיימינן ליה פסידא לאו לפום שבחא דאשבח שיימינן ליה אלא לפום מאי דהויא שויא עבידתיה בשעת מלאכה דאומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה או לעבדה ולשמרה ואע"ג דהאי שיעור הוא דשקיל מהאי תובע דמפיק לה לארעא מכתבא נפקא מיני' לשדה שאינה עשויה ליטע דשקיל הוצאה שיעור שבח ממארי ארעא ושארא שקיל ליה מהאיך דאחתיה לגוה ודוקא היכא דלא הכיר בה האריס

שאינה שלו אבל הכיר בה שאינה שלו וירד לתוכה לית ליה גביה ולא מידי דסבר וקביל ומעיקר' לדינא דהיורד לתוך שדה חברו ונטעה שלא ברשו' קא נחית דשקיל ממאריה ארעא שבחא השבויה ליטע כי דיניה וכשאינה עשויה ליטע כי דיניה

* קעה ת״ר ערב מעיד ללוה והוא דאית ליה וארעא אחריתי מלוה מעיד ללוה והוא דאית ליה ארעא אחריתי לוקח ראשון מעיד ללוקח שני והוא דאית ליה ארעא אחריתי מאי ערב מעיד ללוה לומר שדה זו שלו היא והוא דאית ליה ללוה ארעא אחריתי דשויא כשיעור ערבותיה דהאי ערב ולא חיישינן דילמא איכא עליה דהאי לוה מלוה אחריתי דקדמה להא דמספיק' לא נחית לאסהודי בשיקרא ולא דמי האי דינא למוכר שדה לחבירו שלא באחריות דאין מעיד לו עליה מפני שמעמידה לפני בעל חובו ואע״ג דלא ידעינן אי איכא חוב עילויה ואי לא דאלו התם האי מוכר דקאתי השתא לאסהודי איהו ידע במילי דנפשיה וגביה דידיה ליכא ספיקא אי אית ליה בעל חוב ואי לא ואמטול הכי חיישינן ואלו הכא גבי האי ערב דקאתי השתא לאסהודי לא ידע במיליה דלוה אי איכא עליה מלוה אחריתי ואי לא הילכך חזיא לה מילתא ספיקא גביה ומספיקא לא נחית לאסהודי בשקרא והני מילי היכא דאית ליה ללוה ארעא אחריתי דשויא כשיעור ערבותיה דהאי דאי לאו הכי אינו מעיד דודאי נוגע בעדותו הוא דניחא ליה דתיקום האי ארעא בידיה דלוה דאי לא משכח בעל חוב גבי לוה מידי עליה דידיה הדר וכן מלוה מעיד ללוה דהאי ארעא דלוה היא והוא דאית ליה ללוה ארעא אחריתי דשויא כשיעור הלואתו של לוה דאי לאו הכי אינו מעיד דודאי נוגע בעדותו הוא כדפרישנא טעמא גבי ערב וכן לוקח ראשון מעיד ללוקח שני שדה זו של מוכר היתה ומכרה ללוה והוא דאית ליה ללוקח שני ארעא אחריתי דזבינה לוה מהאי מוכר אי נמי דאית ליה למוכר גופיה ארעא אחריתי אבל לית ליה ארעא אחריתי אינו מעיד דהוה ליה נוגע בעדותו ולאו משום דתהוי ליה אחריותא עילויה דהאי גמלאת שדה דלוקח ראשון שאינה של מוכר ולא משכח ממונא גבי מוכר עליה דלוקח שני הדר דכיון דאכתי לא גמלאת שדה שאינה שלו בספיקא לא מסהיד ליה בשיקרא ללוקח שני וליכא למיחש נמי דילמא לוקח ראשון ידע דאיכא ערער עילויה קמיתא דידיה וניחא ליה דתיקום בתריתא בידא דלוקח שני כי היכי דלגבי מינה וזויה דאם כן גבי מלוה וערב דקיימא לן מעידין ללוה היכא דאית ליה ארעא אחריתי ליחוש דילמא האי מלוה או האי ערב ידעי דאיכא עילויה דהאי לוה שטר חוב אחרינא דקדים זימניה מקמי האי שטרא דידהו וניחא להו דלוקמו הני תרתי ארעתא בידיה דלוה דכי אתי בעל חוב מוקדם וגאבי חדא מיניהי גבו לה אינהו להאי אחריתי דאי מפיק ליה האי ערער לחדא מיניהי אתי בעל חוב מוקדם וטריף לה לשנייה ולא משתיר להו לדידהו מידי למגבא מיניה אלא מאי אית לך למימר כיון דהאי לוה לא אתחזק גבן דאיכא עליה חוב אחרינא מסתמא לא מחזקינן ריעותא גבי שהרי דכי היכי דאנן לא ידעינן דאיכא גביה דהאי לוה מלוה אחריתי אינהו נמי לא ידעי ומספיקא לא נחתי לאסהודי בשיקרא הכא נמי כיון דהאי ארעא דזבין ליה מוכר ללוקח ראשון בחזקתי' דמוכר הוה קיימא ולא אתחזק ערער עילוה מסתמא לא מחזקינן ריעותא גבי שהרי דכי היכי דאנן לא ידעינן דאיכא ערער לוקח נמי לא ידע ומספיקא לא נחית לאסהודי בשיקרא אלא היינו טעמא דכי לית ליה ארעא אחריתי אינו מעיד כגון דידיעא מילתא דאיכא שטר חוב עליה דמוכר דקדים זימניה מקמי תרויהו דאי אית ליה למוכר ארעא אחריתי אי נמי אית ליה ללוקח שני ארעא אחריתי דזבינא ליה נמי מהאי מוכר כשיעור חובו מעיד דלאו נוגע בעדותו הוא דאי נמי מפקי לה להדא מיניה דלוקח שני אתי בעל חוב וטריף לה לאידך ולא מצי טריף מיניה דלוקח ראשון ולא מידי דאמר ליה הנחתי לך מקום לגבות ממנו ואי לית ליה ארעא אחריתי אינו מעיד דהוה ליה נוגע בעדותו דאי אתי בעל חוב ולא משכח מידי לא גאבי לוה ולא גאבי לוקח שני הדר טריף מלוקח ראשון והאי לוקח ראשון ולוקח שני דקתני אלוה דאיירי ביה רישא קיימי לקתני רישא ערב מעיד ללוה מלוה מעיד ללוה וטלה קתני לוקח. ראשון מעיד ללוקח שני והוא דאית ליה ארעא אחריתי כדפרישנא אבל היכא דלא אתברר דאיכא בעל חוב עליה דמוכר לא שנא אית ליה ארעא אחריתי ולא שנא לית ליה מעיד דמספיקא לא מרעינן ליה כדפרישנא ודוקא נמי בסהדותא דמתברר מינה דהאי ארעא דידיה דהאי מוכר הות דמוקים לה בהאי סהדותא קמי בעל חובו של מוכר אבל סהדותא דלא מתברר מינה אלא דהאי לוקח שני זבנה ממוכר לא שנא הכי ולא שנא הכי מעיד דלאו נוגע בעדותו הוא קבלן היכא דאמר ליה למלוה תן לו ואני קבלן דקיימא לן דמצי מלוה לאיפרועי ממאן דבעי אמרי לה מעיד ללוה ואמרי לה אינו מעיד היכא דלית ליה ארעא אחריתי דכולי עלמא אינו מעיד כי פליגי היכא דאית ליה ללוה ארעא אחריתי אמרי לה מעיד דהא אית ליה ארעא אחריתי ואמרי לה אינו מעיד דניחא ליה דלוקמו תרויהי בידיה דכי אתי בעל חוב מהי דניחא ליה שקיל כלומר מאן דאמר מעיד דהא אית ליה ללוה ארעא אחריתי שיעור חובו ואי מירצי בעל חוב למשקיה לקבלן ולמגבא מיניה ללוה כי היכי דמירצי ליה בתרתי ארעתא מירצי ליה בחדא דהא לית ליה למשקל אלא שיעור חובו ואי לא מירצי ובעי למגבא מקבלן אע״ג דאיכא תרתי גבי לוה נמי אית ליה רשותא למגבא מקבלן ומאן דאמר אינו מעיד ניחא ליה דלוקמו תרויהי בידיה דלוה דכי אתי בעל חוב אי לא מירצי בחדא מירצי באידך ושביק ליה לקבלן וקיימא לן כמאן דאמר אינו מעיד דבהכי סלקא שמעתא ועוד דקיימא לן בשל תורה הלך אחר המחמיר ומסתברא דלוה מעיד לערב ואע״ג דלית ליה ארעא אחריתי ללוה או לערב ולא חיישינן מפני שמעמידה בפני בעל חובו דכי אמרינן אינו מעיד גבי המוכר שדה לחבירו שלא באחריות דניחא ליה דלא להוי גבי בעל חוב לוה רשע ולא ישלם ואי משום לוקח התם לאו לוה רשע מקרי דאמר ליה להכי זבני לך שלא באחריות אבל גבי ערב דאי לא משלים ליה לערב מאי דפרע ליה למלוה בשבילו אין לך לוה רשע יתר מזה מעיד דלאו נוגע בעדותו הוא והוא הדין נמי גבי קבלן ולוקח שני מעיד ללוקח ראשון והוא דאית ליה למוכר ארעא אחריתי דלאו בידיה דלוקח שני אבל היכא דלית לי' למוכ' ארעא אחריתי אע״ג דליכ' בעל חוב עילויה כלל אינו מעיד דכיון דאי מפקי לה השתא לארעא מלוקח ראשון אלוקח שני הדר ודאי נוגע בעדותו הוא

דף מ״ו ע״א * קעו א״ר יוחנן אומן אין לו חזקה כו׳

אומן יש לו חזקה אריס אין לו חזקה בן אריס יש לו חזקה גזלן ובן גזלן אין לו חזקה בן בן גזלן יש לו חזקה היכי דמי אי דאתו בטענתא דאבוהון אפי׳הכי נמי לא ואי דאתו בטענתא דנפשיהו אפי׳ האי נמי תהוי לה חזקה ופרקינן לא צריכא דקאמרי בפנינו הודה לו כלומר לעולם

דקאתו בטענתא דאבוהון וכגון דאמרי בפנינו הודה לו בעל השדה לאבינו שהיא שלו הנך איכא למימר קושטא קאמרי האי אע"ג דאודי ליה מידי לא כדרב כהנא דאמר רב כהנא אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשושן כלומר לבית הסוהר של מלך ולשון שחוק הוא כדרך שקורין בלע"ז [illegible]

נקטינן השתא דלא שנא אומן ולא שנא אריס ולא שנא גזלן אין להן חזקה והני מילי באומן ואריס וגזלן גופייהו אבל בנייהו אי קאתו בטענתא דנפשייהו דאמרי אנן זבינן מינך ואכלוה איכא שני חזקה אית להו חזקה היכא דלא הוו איניהו לא אומני ולא אריסי ולא גזלני ואי אתו בטענתא דאבוהון דאמרי אמר לן אבונא דזבנה מינך לית להו חזקה ואע"ג דאכלה הבן שני חזקה טובא דמי איכא מידי דאלו אמר אומן עצמו לא מהימן וכי אמר אחרינא משמיה מהימן הילכך הויא לה כחזקה שאין עמה טענה ואע"ג דקימא לן הבא מחמת ירושה אינו צריך טענה הני מילי במילתא דאי הוה טעין אבוה הוה מהימן בלא ראיה אבל היכא דאבוה לא מהימן בלא ראיה לא מבעיא דלא טענינן ליה לדידיה אלא אפי' היכא דטעין איהו לנפשיה נמי משמא דאבוה לא מהימן אלא בראיה ודוקא היכא דקאמרי משמא דאבוהון אבל היכא דאמרי קמן דידן זבנה אבונא מינך ויהיב לך זוזי מהימני מגו דאי בעו אמרי אנן זבנינן מינך והני מילי דקאמרי בפנינו מנה לו אבל אמרי בפנינו הודה לו לאבינו שהיא שלו בן אומן ובן אריס יש להן חזקה דאיכא להימוניהו משום מגו והוא הדין לבן בנו של גזלן היכא דאתי נמי בטענתא דאבוה אבל בן גזלן אין לו חזקה מאי טעמא הנך איכא למימר קושטא קאמרי ואיכא להימוניהו משום מיגו מיהו האי בן גזלן אע"ג דמהימנינן ליה דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה לשושן וליכא לאוקמא לדרבי יוחנן כגון דקאמרי עדים בפנינו הודה לו דאם כן מאי איריא בן אומן ובן אריס דיש להן חזקה אפילו אומן ואריס גופייהו דהא אמרינן לקמן כולן שהביאו ראיה ראיתן ראיה ומעמידין שדה בידן ומאי שנא אומן ואריס דקאמרי דיש להן חזקה ועוד אי דקאמרי עדי' בפנינו הודה לו לאביהן חזקה למאי לי ואמאי קתני יש להן חזק' בלא חזקה נמי סגיא דהא ודאי ראיה מעלייתא היא אלא ודאי ש"מ דנוסחי דאית בהו דקאמרי עדים טיעותא היא אלא הכי מיבעי לן למגרס כגון דקאמרי בפנינו הודה לו ואם תימצי לומר איתיה לגירסא דנוסחי לגרסי בהו עדים הכין מיבעי לפרושי כגון הך דאמרינן לקמן דקאמרי עדים בפנינו הודה לו ושמעתיה דרב ביבי קאי הכא נמי כגון דאמרי בנים בפנינו הודה לו לאבינו שהיא שלו והא דמיא להיא דאמרינן בשמעתא דמכר לו בית מכר לו שדה במכיר בה שהיא בת חמורו והא התם לא איירי בחמור כלל אלא בפרה וטלית קאי וקאמרינן במכיר בה שהיא בת חמורו אלא מאי אית לך למימר אהך שמעתא אחריתי קאי דמיירי בה במכיר בה שהיא בת חמורו והכי קאמר כדאמרינן התם במכיר בה שהיא בת חמורו הכא נמי במכיר בה שהיא בת פרתו ואף הא דעדים נמי כיוצא בה אמר רבא פעמים שבן בנו של גזלן אין לו חזקה היכי דאמי כגון דאתי בטענתא דאבא דאבוה דכל הבא מכח גזלן הרי הוא כגזלן והוא דלא אמר בפני מנה לו כדברירנא לעיל

קיז היכי דאמי גזלן דאין לו חזקה א"ר יוחנן כגון שהוחזק בגזלנות על אותה שדה שהחזיק בה ורב חסדא אמר כגון של בית פלוני שהורגין נפשות על עסקי ממון ואע"פ דלא הוחזק בגזלנות על אותה שדה משתמא אין להן חזקה ואיתה לדר' יוחנן ואיתה לדרב חסדא דודאי לא פליגן אהדדי דהא כי הוחזק בגזלנות על אותה שדה ליכא למימר דפליג רב חסדא דהא איכא עדים דבתורת גזלה אתאי לידיה ואין לך גזלן גדול מזה ותו דבהדיא אמרינן לעיל בפרקין דהיכא דאיכא סהדי דלאו בתורת הקנאה אתא הוא מדעם לידיה דמחזיק אין לו חזקה מדקא דייקינן אי דאיכא עדים אחר המאי יש לו חזקה והיכא דהוחזק להרוג נפשות על עסקי ממון נמי לא פליג רבי יוחנן דלא גרע מאומן דקימא לן דאע"ג דמסר לו שלא בעדים נמי לית ליה חזקה דאלמא אע"ג דלא הוחזק באומנות על דבר זה משתתיה כיון דאומן הוא ואורחיה בהכין מחזקינן ליה דבתורת אומנות אתא לידיה מיהו שמעינן מינה דהיכא דלא הוחזק בגזלנות על אותה שדה אע"ג דהוחזק בגזלנות על שדות אחרות יש לו חזקה אלא אם כן הוחזק להרוג נפשות על עסקי ממון וכי תימא וכיון דהוחזק בגזלנות על שדות אחרות כדיניה כאומן דלית ליה חזקה לא דאמי דאלו אומן לגבי כולי עלמא מיתחזק באומנות דכל מאן דצריך ליה עביד ליה עבידתיה הילכך כיון דמתחזק באומנות גבי חד גברא גבי כולי עלמא נמי אתחזק ואלו גבי גזלן אע"ג דהוחז' בגזלנות אבל כמה בני אדם לא איתחזק בגזלנות לגבי לכולי עלמא דלאו מכולי עלמא יכיל למגזל דאיכא דניח ליה ואיכא דקשי מיניה הלכך אם הוחזק להרוג נפשות על עסקי ממון ש"מ לא מוקי נפשיה גבי גזל ואתחזק ליה לכולי עלמא בגזלה דומיא דאומן לגבי אומנות ואי לא לא

קיח ת"ר אומן אין לו חזקה ירד מאומנותו יש לו חזקה אריס אין לו חזקה ירד מאריסותו יש לו חזקה בן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם כלומר הרי הבן אכל אביו והאשה אכל בעלה שגירשה כשאר כל אדם לומר שמחזיקין זה על זה אשה שנתגרשה פשיטא לא צריכא במגורשת ואינה מגורשת אצטריך לאשמועינן כדרבי זירא דא"ר זירא כל מקום שאמרו חכמי' מגורש' ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה ואצטריך לאשמועינן דמחזיקין זה על זה מהו דתימא כיון דבעלה חייב במזונותיה מיכספא מיני' ולא קימא להו חזקה אהדדי איהו משום כיסופא דמזונות וכל שכן איהי דכיון דאית לה מזונות אימור מזוני הוא דקא קאכלה קמ"ל הרי הן כשאר כל אדם

שם ע"ב קיט אמר רב נחמן אמר לי הונא וכלן שהביאו ראיה ראיתן ראיה ומעמידין שדה בידן גזלן שהביא ראיה אין ראיתו ראיה ואין מעמידין שדה בידו מאי קמ"ל תנינא לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל ומפרקינן אצטריך לאפוקי מדרב דאמר רב לא שנו אלא דאמר ליה לך חזק וקנה אבל בשטר קנה קמ"ל כדשמואל דאמר אף בשטר לא קנה וקימא לן כשמואל בדיניה ועוד דהא רב נחמן נמי כוותיה סבירא ליה ודוקא דלא יהיב ליה זוזי אבל יהיב ליה זוזי קני דקימא לן תלויה וזבין זביניה זביניה כדבעינן למימר קמן

קכ רב ביבי מסיים בה משמא דרב נחמן קרקע אין לו אבל מעות יש לו בד"א כשאמרו עדים בפנינו מנה לו אבל בפנינו הודה לו לא כדרב כהנא דאמר רב כהנא אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה ולחמריה

שהואן ומשמע לן מדרב ביבי דאע"ג דקאמרי עדים בפנינו מנה לו הגזלן מעות לנגזל ונתנס לו לא קנה קרקע וליתא לדרב ביבי להא מילתא דהא איפסיקא הלכתא לקמן כותיה דרב הונא דאמר תלויה וזבין זביניה זביני ואוקימנא בדיהיב ליה זוזי ואקשינן עליה מהא דרב ביבי ואסיקנא דרב ביבי מימרא הוא ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה הילכך אם אמרו עדים בפנינו נתמנה לו הגזלן למוכר מעות דמי שדהו ונתנס לו קנה קרקע אבל אמרו בפנינו הודה לו המוכר לגזלן שנתן לו המעות אפילו מעות אין לו כדרב כהנא דאמר רב כהנא אי לאו דאודי ליה הוה מטעי ליה ולאמריה לשהואן •

קפא אמר רב הונא תלויה וזבין זביניה זביני מ"ט אילימא דכל דמזבין איניש אי לאו דאניס לא הוה מזבין ואפ"ה קא הוו זביניה זביני ודילמא שאני מודעא דנפשיה מאונסא דאחריני אלא סברא הוא דאגב אונסיה גמר ומקני וקימא לן כרב הונא דהא איפסיקא הילכתא לקמן כותיה ודוקא היכא דיהיב ליה זוזי והוא דלא מסר מודעא מקמי הכין כדבעינן למימר קמן

דמ"ח ע"א קפ"ב תניא יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול אפילו בעל כרחו ת"ל לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני מ"ט ניחא ליה כי היכי דתהוי ליה כפרה וגמר ומייתי וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני סבר מצוה לשמוע דברי חכמים וגמר ומגרש

קפג מתיב רב יהודה גט המעושה בישראל כשר ובגוים פסול אמאי התם נמי לימא אגב אונסיה גמר ומגרש הא אתמר עלה אמר רב משרשיא דבר תורה אפילו מעושה בגוים כשר ומה טעם אמרו בגוים פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בגוי ומפקעת עצמה מיד בעלה וליתה להא דרב משרשיא וכבר ברירנא לה בגיטין פרק המגרש את אשתו וכי תימא מכל מקום קשיא שאני זביני דקא שקיל זוזי כדבעינן למימר קמן

קפד מתיב רב המנונא לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל ואמאי לימא אגב אונסיה גמר ומקני הא אתמר עלה אמר רב לא שנו אלא דאמר ליה לך חזק וקנה אבל בשטר קנה ומקשי' ולשמואל דאמר אף בשטר לא קנה מאי איכא למימר וכי תימא דילמא רב הונא כרב סבירא ליה הא בהדיא אמרינן גבי שמעתא דגזלן שהביא ראיה אין ראיתו ראי' דרב הונא לאפוקי מדרב הונא דאתא ולאשמועי' כדשמואל וכי תימא הכא נמי דכתב ליה אחריות הא תליוה וזבין סתמא קאמר דמשמע כסתם זביני דעלמא ופריק מודי שמואל היכא דיהיב ליה זוזי דאגב אונסיה דזוזי דשקיל גמר ומקני ומקשינן ולרב ביבי דמשיים בה משמא דרב נחמן קרקע אין לו אבל מעות יש לו מאי איכ' למימר דהא התם דבדיהיב ליה זוזי עסקינן מדקאמר אבל מעות יש לו ואפי"ה קאמר קרקע אין לו ופרקי' דרב ביבי מימרא הוא ומימרא לרב הונא לא סבירא ליה ושמעי' מינה דרב הונא לית ליה דרב ביבי אלא כל היכא דיהיב ליה זוזי קנה ואי לא יהיב ליה זוזי אע"ג דכתב ליה שטרא לא קנה עד שיכתוב אחריות כדשמואל דקימא לן כותיה בדיני וקימא לן נמי כרב הונא דהא איפסיקא הלכתא בהדיא כוותי' לקמן ושמואל ורב הונא לא פליגי אהדדי דהא בהדיא אמרינן דמודי שמואל היכא דיהיב ליה זוזי דקנה כדרב הונא וכי קאמר שמואל אף בשטר לא קני עד שיכתוב אחריות בדלא יהיב ליה זוזי וכי קאמר רב הונא זביניה זביני בדיהיב ליה זוזי והני מילי היכא דאמרי עדים בפנינו מנה לו אבל בפנינו הודה לו אפי' מעות אין לו כדרב כהנא דאמר רב כהנא אי לאו דאודי ליה הוה מטעי ליה ולאמריה לשהואן ובהא ודאי איתה לדרב ביבי בדלא כתב ליה שטרא כפשט' דהא כשאמרו עד"ס קאמר ועל פה משמע דהוה שמעת' מינה דאע"ג דבעלמא במקום שאין כותבין את השטר קני בזוזי גרידי גבי גזלן לא קני אלא אצטריך לאוקומה בפלוגתא ש"מ דכי האי גונא נמי אצטריך קסבר רב הונא דקני והיא דאמרינן אליבא דרב הונא מודי שמואל היכא דיהיב זוזי דמשמע מודי ליה לרב דקנה בשטר דשמע' מינה דאפי' יהיב זוזי נמי שטרא בעי התם במקום שכותבין את השטר דכיון דאפילו ברצון לא קני עד שיכתוב את השטר כל שכן באונס אבל במקום שאין כותבין את השטר כיון דבעלמא קני בזוזי גרידי גבי גזלן נמי קני והאי דלא אוקימנא לדרב ביבי במקום שכותבין את השטר משו' דקשיא ליה מאי איריא גזלן אפילו כולי עלמא לא קנו ועוד רישא דקאמר וגזלן שהביא ראיה ראיתן ראיה ומעמידין שדה בידן אמאי מעמידין אלא לא מיתוקמא ליה אלא באנפא דקני בעלמא דרב ביבי סבר גבי גזלן לא קני ואפי' בזוזי ובשטר ורב הונא סבר קני ואפי' בזוזי גרידי ושמעתיה דרבא נמי גבי תליוה וזבין דיקא דסבר לפלוגי בה בכולהו הנך אנפי דפליג ואלו בין היכא דכתב ליה שטרא להיכא דלא כתב ליה שטרא לא פליג דשמעת מינ' דבהאי אנפא לא שנא ליה בין גזלן לשאר אינשי וכל שכן למסקנא דגמרא דמסיק בה והלכתא בכולהו זביניה זביני והאי דלא אצטריך לפרושי בדיהיב זוזי דסתם זביני בזוזי משמע ועוד דמיירי דלא קני בעלמא לא אצטריך לאשמועינן דלא קני בגזלן תדע נמי דהא אשה לא שייך בה שטרא לשכתב ליה לבעל ואפילו הכי קא ס"ד דקידושיה קידושי ואפילו לרב אשי דאמר באשה ודאי קידושיה לאו קידושי טעמא דאפקעינהו רבנן לקידושיה מיניה הא לאו הכי הוו קידושי והוא הדין גבי שדה במקום שאין כותבין את השטר דחד טעמא נינהו מיהו אפי' לא יהיב ליה זוזי וכתיב ליה שטרא נמי הני מילי דאמר רוצה אני כדאוקימנא להא שמעתא בסוף פ' הכונס כאן לדיר דאיכא למימר דגמר וקני אבל לא אמר רוצה אני כיון דאנן סהדי דאניס הוא ולא אמר מילתא דמוכחא עליה דגמר ואקני לא הוו זביניה זביני וכן אתה אומ' בגיטי נשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני כדהיתה לעי' ואיתה נמי בערכין בסו"פ האומר משקלי עלי ואידי ואידי דלא מסר מודע' אבל מסר מודע' אע"ג דאמר רוצה אני נמי לא כדבעינן למימר קמן

קפה אמר רבא הילכתא תלויה וזבין זביניה זביני והני מילי בשדה סתם כלומר שאנסוהו למכור שדה אחת מכלל שדותיו ובירר המוכר אחד מהן ומכרה דכיון דהוה ליה לאשתמוטי מהאי באחריתי וחזינן דקפיד לזבונה להא ולא לזבונה לאידך שמע מינה מגמר גמר ואקני אבל בשדה זו כלומר שאנסוהו למכור שדה זו ומכרה לא אמרי' גמר ומקני דמאי הוה ליה למעבד ובשדה זו נמי לא אמרן אלא דלא ארצי ליה זוזי כלומר דלא ארצי ליה מוכר לגזלן זוזי דשקל מיניה למחזי אי טבי נינהו ואי לא אבל ארצי ליה זוזי לא דכיון דקפיד למשקל זוזי טבי ש"מ גמר ואקני ולא אמרן אלא דלא הוה ליה לאשתמוטי אבל הוה ליה לאשתמוטי מיניה ולא אשתמיט לא ולא היא אלא לא שנא בשדה זו ולא שנא בשדה סתם לא שנא ארצי זוזי ולא שנא לא ארצי זוזי קנה ואסיקנא והלכתא בכולהו

הוו זביני' זביני ואפי' בשדה זו דהא שבה בשדה זו דמיא ואמר אימור תליוה וקדים קידושין קידושין רב אשי אמר באשה ודאי לא הוו קידושיה קדושין מ"ט הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושי' מיניה אמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא דהפקר ב"ד הפקר הילכך שוינהו רבנן להנהו מעות מתנה אי נמי כמאן דזכיא בהו מהפקר קדיש בביאה מאי אמר ליה שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות כמי שלא בא עליה לשם קידושין אלא לשם זנות דכל דמקדיש אדעתא דרבנן מקדיש אדעתא דמקיימי להו רבנן לקידושיה איגלאי מילתא למפרע דההיא בעילה בעילת זנות הואי וקיימא לן כרב אשי דאמר באשה ודאי לא הוו קידושיה קידושין לא שנא קדיש בכספא ולא שנא קדיש בביאה וכל שכן בשטר דלא מטיא לה הנאה מיניה דאפי' מדאורייתא נמי כיון דאניסא לא הוו קידושי' אבל לענין מקח וממכר בכלהו הוו זביניה זביני לא שנא בשדה סתם ולא שנא בשדה זו בין דהוה ליה לאשתמוטי בין דלא הוה ליה לאשתמוטי בין ארצי ליה זוזי בין דלא ארצי ליה זוזי בכולהו קני והוא דיהיב ליה זוזי ואמר רוצה אני בין דכתב ליה שטרא בין דלא כתב ליה כל היכא דבעלמא כי האי גונא קני הכא נמי קני כדבעירנא לעיל ומאי דהאי ארצי זוזי ולא ארצי זוזי דקאמרינן לאו דלא יהיב ליה זוזי הוא דהא רב הונא הוא דאמר תליוה וזבין זביניה זביני ואוקימנא בדיהיב ליה זוזי כי היכי דלא תיקשי דשמואל אדרב הונא ואי אמרת דאפי' בדלא יהיב ליה זוזי קנה הדר קושיין לדוכתיה ותו אי ס"ד דהאי דלא ארצי זוזי דקאמרי' הכא דלא יהיב ליה זוזי הוא האי דלא יהיב ליה זוזי מבעי ליה ומאי שנא מעיקרא בשמעתיה דרב הונא דנקט ליפנא דיהיב ליה זוזי ומאי שנא הכא דנקט ליפנא דארצי ליה זוזי ועוד היכא מצינו לשון הרצאה שהוא לשון נתינה אלא לאו שמע מינה דהאי ארצי ליה זוזי ולא ארצי ליה זוזי דאשיקנא תקני תרויהו בדיהיב ליה חמשין זוזי למוכר קאי ומאי לא ארצי ליה זוזי דלא ארצי מוכר זוזי ולא עיין בהו אי טבי ניכהו ואי לא אלא שקל מאי דיהיב ליה חמשין בין טבי בין תיקלי דסד"א כיון דלא קפיד אזוזי לא גמר ואקני קמ"ל דקני והאי ודאי הוא דאיקרי ארצויי זוזי כדאמרי' בפרק במה מדליקין אסור להרצות מעות כנגד נר של חנוכה וכדאמרי' בפרק ארבע מיתות הרבה מעות יש לי ואין לי שלהני להרצותן הכא נמי האי ארצי זוזי ולא ארצי זוזי דקאמרי' הכי משמע ולעולם הוא דיהיב ליה חמשין למוכר זוזי אבל לא יהיב ליה זוזי לא קנה עד שיכתוב אחריות והני מילי דלא מסר מודעא אזביני אבל מסר מודעא אזביני כגון דמסהדי עדים דאמר קמייהו פלניא אניס לי לזבוני ליה ארעאי וכריכנא לזבוני ליה אגב אונסא דאניס לי בכך וכך וכדו מוסרנא מודעא קדמייכון אהנהו זביני דמזביננא ליה דלכי יכילנא אפקנא ליה בדינא ואנן סהדי ידעינן ביה באונסיה דפלניא דנא בין דאשתזיב ליה בשטר בין בעל פה מודעיה מודע' ובטלי זביני כדאמרינן בפירקין כל מודעא דלא כתיב בה אנן ידעינן ביה באונס ז' דפלניא לאו מודעא הוא ואוקימנא במודעא דזביני אלמא מהני מודעא לבטולי זביני וכדאמרינן נמי לקמן אי לאו מודעא מאן דאתא אמקבלתא שפיר אתא ואי הדר בטלי למודעיה איכא בה פלוגתא בינן רבוואתא איכא מאן דאמר דאע"ג דבטליה בעידן זביני דאניס הוי ביטול דדמי ליה לבטו' מודעי דגט דאע"ג דכייפינן ליה עד דמבטיל ליה למודעי קמא הוי ביטול ומתכשר גיטא כדאית' בערכין והוא הדין גבי זביני דכי היכי דכי לא מסר מודעא אמרינן אגב אונסיה גמר ומקני כי מסר מודעא והדר בטליה

למודעי נמי אמרי' אגב אונסיה גמר ומבטיל ואיכא מאן דאמר דלא הוי ביטול אלא היכא דאתברר דמדעתא דנפשיה בטליה לבתר דאסתלק אונסיה ואי לא לא הוי ביטול דכולה מילתא אונסא היא דאי לאו דבטיל הוה אניס ליה טפי מידי דהוה אהודאה דקאמרי' אי לאו דאודי ליה הוה מטפי ליה ולחמריה לשאון וביטול נמי כהודאה דמי דההוא דאניס ליה לזבוני אניס ליה לבטולי והדין הוא סברא דרבנן האיי גאון ז"ל דכתב בספר מקח וממכר דהיכא דמסר מודעא אזביני אפי' פרים בשטר זביני דזבין ליה בלא אניס ואתס ביה בביטול מודעי ולא כלום הוא דההוא אונסא דאנסיה אעיקר זביני הוא גופיה אנסיה לאודויי ליה במאי דבעי ובמאי דמיבטלא אודותיה בעיקר זביני מיבטלא אודיתיה בביטול מודעי ואשתייע מדפלוג רבנן בין דאמרי עדים בפנינו מנה לו להיכא דאמרי בפנינו הודה לו אלמא הודאת הגנוב לא מיחייב בה כל עיקר ועוד כתב דכי היכי דמודעא דזביני לא מיקיים עד דמתברר אונסיה כי היכי דאתברר מודעיה ה"נ לא מיבטל עד דמתברר דאסתלק אונסי' כמה דאיתבר' ביטול מודעי ואף רבינו יצחק בעל הלכות נמי הכין סבירא ליה בתשו' והייה לסברא דמאן דסבר לדמוייה לגט דשאני גט דמדינא מיחייב למיתב גיטא וכי מעשינן ליה כדין קא מעשינן ליה מידי דהוה אחייבי עולות ושלמים אבל זביני דלא מיחייב מדינא לזבוני כי בטליה למודעי באונס לא הוי ביטול ומסתברא כותיהו מיהו צריכנא לברורה למילתא טפי כי היכי דתיפוק לן שמעתא אליבא דהלכתא דטעמא דגט לאו משום דמיחייב מדינא למיתב גיטא בלחוד הוא דאם כן לימא לי למימ' רוצה אני וכי מסיר מודעא נמי לימ' לי ביטול אלא משום דסבירא לן דאין האיש מגרש אלא לרצונו ואע"ג דמיחייב מדינא לגרושי אי לא מגריש לרצונו לא הוו גירושין ואם כן כי היכי דגבי גט אע"ג דלא אמר רוצה אני אלא אגב אונסיה ולא בטליה למודעיה אלא אגב אונסיה אמרי' לרצונו גריש ולרצונו בטיל גבי זביני נמי אע"ג דלא זבין אלא אגב אונסיה ולא בטליה למודעיה אלא אגב אונסיה נימ' לרצונו הוא דזבין ולרצונו בטיל ועוד כי אתינן לסיועיה לר' הונא מחייבי עולות ושלמים ומגיטי נשים מאי שנא גבי חייבי עולות ושלמים דאצטריך לאתויי מילתא שאני התם דניחא ליה דתהוי ליה כפרה וגבי גיטי נשים דילמא התם נמי סבר מצוה לשמוע דברי חכמי' לכרוך בתרויהו מחד טעמא דדילמא שאני התם דמדינא מיחייב לאיתויי האי קרבן ולמיתביה להאי גיטא אלא טעמא דמילתא דכל היכא דכי כייפינן ליה כדין כייפינן ליה כי עביד לרצונו הוא דעביד בין בחייבי עולות ושלמים בין בגיטי נשים כדקאמרי' בהדיא במתניתין גבי חייבי עולות ושלמי' דניחא ליה דתהוי ליה כפר' וגבי גיטי נשים נמי דסבר מצוה לשמוע דברי חכמים דגמר ומגרש והוא הדין נמי גבי ביטול מודעי דכיון דלא מיקיים גיטא דאימסיר עליה מודעא אלא בביטול מודעי אי טעמא הוא ואע"ג דאנן סהדי דלא גריש ולא בטיל אלא אגב אונסיה יצריה בישא הוא דלא עביד אלא לאזכוי יצר הטוב שבו כי גריש וכי בטיל לרצונו הוא דגריש ובטיל ואנן כי צריכינן לעשוייה למכפא יצריה בישא ליצריה טבא למיכת דינא הוא דאצטריכין ולרצונו הוא כדבעירנא בפרק המגרש לאפוקי זביני דכיון דלא מיחייב מדינא לזבוני כולה מילתא כי עביד באונס הוא דעביד דהיי דכי לא מסר מודע' אמרי' אגב אונסיה וזוזי דשקיל גמר ומקני מיהו כי מסר מודע' מעיקר' גלי אדעתיה דלא גמר ומקני לא אגב אונסיה ולא אגב זוזי וכי היכי דאהני מודע' לגבי עיקר זביני דלא נימ' אגב אונסיה גמר ומקני אהני נמי גבי ביטול

מודעי דלא לימא אנב אונסיה גמר ומבטיל ואע"ג דלא מסר מודעא אלא אעיקר זביני מסתמא כי מסר מודע' אכולהו חיזוקי דמיקיימי בהו זביני הוא דמסר • • וכי תימא אי הכי כי לא מסר מודעא נמי דקימא לן דלא הוו זביניה זביני אלא היכא דאמר רוצה אני וכי אמר רוצה אני נמי מאי הוי לימא אניס הוא דמאן דאניס ליה לזבוני אניס ליה למימר רוצה אני שאני התם דמעיקרא לא מסר מודעא לעשיר דאע"ג דמעיקרא הוה אמר איני רוצה דעתיה באנפי נפשה הואי דסבר דלעולם לא כאיף ליה אונסיה לזבוני וכי הדר אנב אונסיה ואמר רוצה אני דעתיה אחריתי היא ואנב אונסיה גמר ומקני ואמטול הכי לא הויא דעתא קמייתא מודעא לדעתא בתרייתא דהא הדר ביה מקמייתא אבל היכא דמסר מודעא לעשיר כולה חדא דעתא היא דמעיקרא אסיק אדעתיה דכאיף ליה אונסיה לזבוני והוה דעתיה לזבוני ליה לפי שעה למרחא אונסיה אדעתא דכי יכיל קאים עליה בדיניה ואמטול הכי קאים ומסר מודעא אזביני וכי היכי דמסר מודעא אזביני הכי מסר מודעא אביטול מודעי דמכלל אנפי דמיקיימי בהו זביני הוא ועוד דכי היכי דאסיק אדעתיה דכאיף ליה לזבוני הכי אסיק אדעתיה דכאיף ליה למעבד כל מידי דמיקיימי ביה זביני וכי מסר מודעא אכולהו מילי דכייף ליה אונסיה בהניה זביני קא מסר ואפילו תימא דלא אסיק אדעתיה למימסר מודעא אביטול מודעי כיון דמסר מודעא אזביני אדעתיה אכולהו אנפי דמיקיימי בהו זביני ואפילו אביטול מודעי נמי קא מסר והכי נמי מסתברא דאי לאו דאית ליה לנגזל תקנתא במודעא לא שניא דלא הוו מתקני ליה רבנן תקנתא אחריתי כי היכי דתקון גבי יאוש כדי דלא ליקני ובבעל חוב דלא ליגבי מן העדית משום חששא דאקפוץ ואלוקו וכל שכן בתליוה וזבין וחש להו לרבנן גודרי פרצותיהן של ישראל למשבקה להאי פירצה בלא גדר דאי לאו דאית לה תקנתא במודעא מעיקר דינא לא שניא דלא ליתקנו בה תקנתא דלא להוו זביניה זביני כלל דהוה מהניא בין לגופיה בין לממוניה דכי הוה ידע אנס דלא הוו זביניה זביני לא הוה אניס ליה לזבוני אלא אי הוה גזיל לה מיניה הוה גזיל ולכי הוה יכיל נגזל לתבעייה בדינא הוה אזיל ומפיק לה מיניה אלא על כרחין האי דלא עבדו בה תקנתא מטעמא דמודעא הוא דכל היכא דאית ליה לנגזל תקנתא למעבד לנפשיה לא עבדו ליה רבנן תקנתא אלא גבי אשה דאיסורא הוא משום פריצותא אבל בזביני איבעי ליה לממסר מודעא ואי לא מסר איהו דאפסיד אנפשיה והשתא דאמרת כל היכא דמסר מודעא אזביניה דאניס עליהו אע"ג דבטליה למודעיה באונס נמי ולא כלום הוא לא מהני ביטול מודעי בזביני עד דמסהדי סהדי דידעי ביה בסילוק אונסיה דאלו מחמת אודיתיה דמוכר אע"ג דלא אודי ובטיל אלא לזמן מרובה ולא כלום הוא דלא עדיף מלוקח מסיקריקון דאפי' היכא דזבין מיניה לאחר שנים עשר חדש אע"פ שחזר ולקח מבעל הבית למתנה ראשונה מקחו בטל ואע"ג דלא איתחזק האי לוקח באונסא כלל כיון דמכח סיקריקון קאתי יכיל בעל הבית למימר נחת רוח עביתי לסיקריקון וכ"ש לסיקריקון גופיה דאי בעי מיניה לבטולי מודעי או לקיומי זביניה ודאי עביד ליה נחת רוח אלא לא משכחת לה דמהני ביטול מודעי בזביני אלא היכא דמסהדי סהדי דאנן ידעינן ביה בסילוק אונסיה ואע"ג דלא מפרשי מהיכא ידעי מידי דהוה אעיקר מודעא דשגיא להו למכתב אנן ידעינן ביה באונסיה דפלניא אע"ג דלא מפרשי מהיכא ידעי דמסתמא כיון דחתימי בשטרא אקאי לישנא לא שניא דלא ידעי

בסילוק אונסיה מחמת דיהדר אנב ולית דינא לכולי עלמא אי נמי מחמת דהליט תוקפיה אי נמי דהוה שכיח ליה לנגזל בי דואר דמסליק אונסיה דאנס מיניה ולא אזיל קא אכיל אלא איתפשר בהדי אנס לבטולי מודעיה או לקיומיה זביניה וקנו מיניה אי נמי אודי ליה אודויי דאי לא ידעי בסילוק אונסיה מחמת חד מהני אנפי ומאי דדמי להו לא הוה להו רשותא למכתב הכין ואע"ג דמסהדי דיהיב ליה זוזי אחריני לבטולי מודעיה כל כמה דלא אסתלק אונסיה ולא כלום הוא דהא זביני נינהו אע"ג דיהיב ליה זוזי ואמר רוצה אני לא בטיל מודעא בהכין וכי תימא אי ס"ד לא מהני ביטול מודעא דזביני אלא היכא דבטליה לבתר דאסתלק אונסיה היכי משכחת לה אי בעידן זביני אכתי אנוס הוא כדאמרן ואי לבתר זביני כי אסתלק אונסיה נמי מאי הוי כיון דבעידן זביני אכתי לא בטיל מודעא ומקנא בטל אדעתא בחזקת מוכר קיימא והשתא דמבטיל ליה למודעיה לא קא מקני ליה ולא מידי לעולם דמבטיל לבתר זביני וכיון דבטיל כל מודעא דמסר אכולהו זביני כמאן דקיימינהו לזביניה דמי מתרי אנפי חדא דכיון דקנו מיניה אביטול מודעא דמבטיל להו לזביני כמאן דקאמו מיניה דקיימינהו להנך זביני דמי ועוד דכי בטליה למודעא לאו מודעא בלחוד קא מיכוין לבטולי אלא זכותא דאית ליה בההיא מודעא קא מכוין לבטולי כי ההוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן ועד שלשים יום ליבטלן זכוותאי דאי בטלן זכותיה מימלא זכי חבריה הכא נמי כיון דבטלה לזכותא דאית ליה במודעי קי קאי בדינא אזביני על כרחיך בזביני דלא מסיר עליהו מודעא הוא דדייקינן ליה ומימלא אוקימו להו זביני דלוקח וקימא לן תליוה וזבין היכא דאודי ליה דלא מסר מודעא מקמי הכין דהודאת בעל דין כמאה ע"ד דהא שליכתו למהדרי דמודעא ואשתכח דליכא מודעא לבטוליכהו לזביני והוא דאודי לבתר דאסתלק אונסיה כדברירנא והשתא דאתברר דטעמ' דמלתא גבי גט אע"ג דבטליה למודעיה מגו אונסיה הוי ביטול משום דעשויה כדין וגבי זביני דלא הוי ביטול משום דאנסוה לזבוני שלא כדין ש"מ דגט וזביני לענין ביטול חד דינא נינהו דכל היכא דאנסוה כדין בין בגיטי בין בזביני כגון היכא דקימא לן דכופין אותו למכור והוא הדין בריכא לגוד או אגוד ומאי דדמי ליה אע"ג דבטליה למודעיה מגו אונסיה הוי ביטול והוא דאמר רוצה אני וכל היכא דאנסוה למיתב גיטא או לזבוני שלא כדין לא הוי ביטול עד דמתברר דבטיל ברעות נפשיה לבתר דאסתלק אונסיה והני מילי דאתברר דאנסוה מעיקרא אבל היכא דלא אתברר דאניס מעיקרא בעיקר זביני או בעיקר גירושין אע"ג דלא אתברר דלא אניס בביטולה מסתמא הוי ביטול והוא הדין גבי מתנה להני תרי אנפי בתראי דהלו אנפא קמא דאיירינן בדאנסוה כדין לא משכחת ליה גבי מתנה והיכא דמסר מודעא אזביני ואביטול מודעי והדר בתר הכין ובטליה למודעא דזביני ודביטול מודעי אע"ג דמסר מודעא מעיקרא אביטול מודעי בתר ביטול מודעי אזלינן דהיא דעתא בתרייתא כדברירנא בפ' המגרש וה"ה גבי גט ומתנה כל חד וחד כי דיניה

ומסתברא דגבי מתנה אע"ג דלא מסר מודעא נמי כיון דאתברר דאנב אונסיה קא יהיב אין מתנתו מתנה ודייקינן לה להא מילתא מזביני דהא אפילו גבי זביני כי לא יהיב ליה זוזי לא קני וכל שכן מתנה דהאי לא יהיב ליה ולא מידי וכי תימא מידמי התם גבי זביני כיון דדעתיה למשקל מיניה זוזי כל כמה דלא שקיל

זוזי

זוזי לא גמר ומקני והלא גבי מתנה כיון דלאו ארעתא דמשקל זוזי קא יהיב קני דאגב אונסיה גמר ומקני הא גבי גט אשה דלא שייכיה ביה זוזי והכן גט מעושה בישראל כשר ובגוים פסול דאי ס"ד אע"ג דלא מטיא ליה הנאה נמי גמר ומקני בגוים אמאי פסול ואי משום דרב משרשיא הא אירשיא לה בגיטין בדוכתה ואשיקנא לגט המעושה בגוים אפילו עשויה כדין נמי כי פסיל לכהונה משום דמיחלף דבכדין דישר' אבל שלא כדין דגוים אכי' ריח הגט אין בו ואי ס"ל מדאורייתא כשר דאגב אונסיה גמר ומגרש אפילו שלא כדין נמי להכי וכי תימא שלא תהא כל אחת ואחת תולה את עצמה בגוי ומפקעת עצמה מיד בעלה תינח פסול דלא מכיא לאיכשורי ביה ולאוסרה הלא אמאי איכו פוסל בכהונה כיון דמדאורייתא גרושה היא היכי קיימי רבנן ושאחרו גרוש' לכהן אא ודאי ש"מ דלית לדרב משרשיא ובגוי' מדאורייתא פסול דלא אמרי' אגב אונסיה גמר ומגרש הבא נמי גבי מתנה כיון דלא מטיא ליה הנאה מיניה לא קנאי תדע נמי דהא סיקריקון כי הוה אמיש לישראל לאו לזבוני ליה הוה אניס ליה אלא למיתב ליה ארעיה במתנה הוה אניס לה ואי אמרת תל היכא דלא מסר מודעא קני כי לקח מסיקריקון והדר לקח מבעל הבית אמאי מקחו בטל אלא לאו ש"מ דכל היכא דלא שקיל זוזי אע"ג דלא מסר מודעה נמי לא קני לה אנס להאיה ארעא ולא מאן דאתי בה מחמתיה לא שנא מכר ולא שנא מתנה וכן הלכתא

※ קפו ומטינן מינה לטעין קידושין דהיכא דתליוה ואיקדש ליה אי נמי תליוה לגברא וקדיש קדושיה לאו קידושי כדרב אשי דאמר באשה ודאי קידושיה לאו קידושין מ"ט הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו בו שלא כהוגן ואפקעינהו רבנן לקידושיה היכיה לא שנא קדיש בכספא ולא שנא קדיש בביאה מ"ט שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות ולא הוו קידושי וכל שכן היכא דקדיש בשטרא כדברירנא

שם ע"ב ※ קפז טאבי תלייה לכפי אכירא וזבין האם רבה בר רב הונא אמודעא ואשקלתא והוא ספר המקנה ואסיקנא אמר רב הונא אי לאו מודעא מאן דחתים אשקלתא שפיר חתם רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא תליוה וזבין זביניה זביני איני והא אמר רב נחמן אמנה היו דברינו אין נאמנין הני מילי על פה דלא אתי על פה ומרע שטרא אבל שטרא אתי שטרא ומרע שטרא כלומר הני מילי היכא דמסהדי ביה במודעא על פה דלא אתי על פה למודעא ומרע שטרא דזביני דחתימי עליה מקמי הכין לגווייה עולה דאטולה לא חתימי אבל בשטרא היכא דחתימי אשטר מודעא מקמיה דחתימי אשטר זביני אתי שטרא ומרע שטרא וליתא לדרב נחמן גבי מודעה כדבעינן למימר קמן ש"מ מהאי שוברא דכי אמר רב הונא תליוה וזבין זביניה זביני דוקא היכא דלא מסר מודעא מקמי הכין אבל מסר מודעא אזביני מקמי הכי אכי באפי הנך סהדי דזביני גופיהו מודעי מודעא דהא חתם רבה בר רב הונא אמודע' ואשקלתא וקאמר רב הונא אי לאו מודעא מאן דחתם אשקלתא שפיר חתם ודוקא דלא הדר בטליה למודעיה לבתר דאשתלק אונסיה זביניה זביני כדברירנא לעיל וכי מסר מודעא אזביני לא אמרן דלא הוו זביני אלא היכא דאנסוה לזבוני אבל אנסוה אזוזי ולא הוו ליה זוזי ואצטריך לזבוני אע"ג דמסר מודעה נמי זביניה זביני דהא לא אנסוה לזבוני אלא למיתב זוזי וכי זבין הוה ליה כמאן דאצטריכו ליה זוזיה וזבין דלאו

הונאה דאחריני הוא ואע"ג דמסר עליה מודעא כמי לאו מודעא הוא

דף מ"ט ע"א ※ קפח גופא אמר רב נחמן אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו אין נאמנין מר בר רב אשי אמר אמנה היו דברינו אין נאמנין מודעא היו דברינו נאמנין מ"ט זה ניתן ליכתב וזה לא ניתן ליכתב והאי פלוגתא דרב נחמן ומר בר רב אשי כולה בשאין כת' ידן יוצא ממקום אחר היא דרב נחמן סבר לא שנא מודעא היו דברינו ולא שנא אמנה היו דברינו כיון דלא גמר ומקני טולה הוא ואטולה לא חתימי הילכך אע"ג דאין כתב ידן יוצא ממקום אחר לא מהימני דאין אדם משים את עצמו רשע ומר בר רב אשי סבר שטר שנמסר עליו מודעה ניתן ליכתב דהא לית ביה קיגומא כל עיקר דאי שטר זביני הוא הרי ניתן ליכתב להציל את הגזול מיד גוזלו והוכשו ואי דגט הא דמתנה הוא נמי ליכא קיגומא דאי משום מקבל מתנה לית ליה פסידא דהא לא קא פסיד מדידיה ולא מידי ואי משום פסידא דאחריני דילמא הדר נותן ומזבין לה לאחריכא ואתר ליה למקבל מתנה זיל טרפה מיניה ותהדר ותפלוג בהדאי ליכא למיחש דאי מזבין לה לא שביק ליה מקבל מתנה דמעיקרא לאו ארעתא דהכי יהיב ליה דאם כן הייכו שטר אמנה ואי מפיק ליה למודעי ממילא מקיימי להו זביני דבתרא וכיון דניתן ליכתב לאו טולה הוא וכי אמרי מודעא היו דברינו נאמנין דלא קא משוו נפשייהו רשעים אבל שטר אמנה לא ניתן ליכתב לשמות קיגומיא על אחרים וכיון דעולה הוא אעולה לא חתימי הלכך אף ע"ג דאין כתב ידן יוצא ממקום אחר אינן נאמנין דאין אדם משים את עצמו רשע והני מילי בשאין כתב ידן יוצא ממקום אחר אבל אם היה כתב ידן יוצא ממקום אחר לא מיבעיא גבי אמנה היו דברינו דאין נאמנין אלא אפילו אמרו מודעא היו דברינו אין נאמנין דכיון שהגיד אינו חוזר ומגיד דעד כאן לא קאמר מר בר רב אשי מודעא היו דברינו נאמנין אלא משום דניתן ליכתב והאי טעמא לא מהני אלא היכא דאין כת' ידן יוצא ממקום אחר דכי אמרי מודעא היו דברינו לא קא משוו נפשיהו רשעים אבל היכא דכתב ידן יוצא ממקום אחר לא מהני דהאי דלא קא משוו נפשיהו רשעים הא קיימא לן כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד מילי דהוה אלמונין הייכו מחמת נכסות אי נמי קטנים הייכו פסולי עדות הייכו דאע"ג דלא קא משוו נפשיהו רשעים כי הוי כתב ידן יוצא ממקום אחר אינן נאמנין וקי"ל כמר בר רב אשי דבתרא הוא ועוד דאלקא שמעתא כותיה ועוד דטעמיה טעמא דמסתבר הוא ואע"ג דאקשינן מדרב נחמן בריה דרב הונא נהי דאקשינן מי' מקמי דלימא מר בר רב אשי אבל לבתר דאמר מר בר רב אשי לא אקשינן מיל' מידי דהא לבתר דאקשינן מדרב נחמן איתינן לה לפלוגתא דמר בר רב אשי ואסיקנא לשמעתא כוותיה למימרא דהלכתא כוותיה ומטינן נמי מינה דאע"ג דלא כתבי סהדי שטר מודעא אלא דמסהדי בה על פה מודעא הויא לבטולי זביני דהא הכא דפי פליגי בעל פה פליגי וקאמר מר בר רב אשי דאפי' סהדי דחתימי אשטר זביני היכא דאמרי כתב ידינו הוא זה אלא המודעא היו דברינו נאמנין ומסהדי דבטורא מהימני בשאין כתב ידן יוצא ממקום אחר סהדי דעלמא אפילו בשתקיים שטר המוכר אלא מפיהם נמי מהימני

※ **קפט** והא דתנן אין לאיש חזקה בנכסי אשתו דייקינן עלה פשיטא כיון דמשעבדי ליה לפירא פירא הוא דקאכיל הכא במאי עסקינן דאמר לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן וכי אמר לה מאי הוי והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום אמרי דבי רבי ינאי בכותב לה ועודה ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן וקמ"ל דאע"ג דפדיגא איהו אוכל פירות בחייה כדרב כהנא ואיתי מהדי דאכל פירות שלש שנים לא קימא ליה חזקה דאיתתא לגבי גברא ממחל מחלא

※ **קצ** ושמעינן מינה דהיכא דכתב לה בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך אע"פ שלא קנו מידו איהו אוכל בחיה דאי כשקנו מידו מאי איריא ארוסה אפילו נשואה נמי אלא לאו בשלא קנו מידו וכדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר כתקנת חכמים כגון זו שומעין לו מאי כגון זו כדרב הונא דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה הכא נמי כיון דמקמי דזאכי בהני נכסי קא מתני לאסתלוקי מינייהו אע"ג דלא קנו מיניה מסתלק דכיון דכתבה בתר הכי לא מהניא ליה תקנ' חכמים למזכא בנכסי דידה דמעיקרא לאו לתקנת חכמים קא נחית והוקא היכא דאמר לה אין לי בנכסיך ובפירותיהן דאי לאו הכי אכיל פירי כדקתני בהדיא בפרק הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה ואוקימנא בכותב לה ועודה ארוסה •

※ **קצא** הרי אמרו אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ודיקי' עלה הא ראיה יש דאי אית ליה שטרא או סהדי דזבינתינהו נהליה לבעל' אי נמי יהבתינהו נהליה במתנה ראיתו ראיה ומעמידין שדה בידו ואמאי תימא נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא יכולה שתאמר נחת רוח עשיתי הכא נמי תימא נחת רוח עשיתי לבעלי הא איתמר עלה אמר רבה בר רב הונא לא נצרכה אלא לאותן שלש שדות אחת שכתב לה בכתובתה תחת מנה מאתים ואחת שייחד לה אפותיקי בכתובתה דלא כתב שדה תחת מנה מאתים ואלא כתב לה מנה מאתים וייחד לה שדה בהן אפותיקי ואחת שהכניס לה שום משלו כנגד מה שהכניסה לו שכך היה דרכן לכתוב לאשה תוספת כנגד נדונייתא ודיקי' למעוטי מאי אילימא למעוטי שאר נכסים דידיה דבעל דהוו אחראין לכתובתה כל שכן דאי לא עבדא ליה נחת רוח הויא לה איבה דאמר לה עיניך נתת בגירושין ובמיתה דאפי' בהנך דכתבתי ליך לשעבודיך לא סגיא ליך לשעבוד כתובתיך אלא למעוטי נכסי מלוג דדידה נינהו ולא הויא איבה דבלאו סירכא דגירושין ומיתה נמי קפדא עלייהו משום שבח בית אביה הילכך אע"ג דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו קיים דלא יכלה למימר נחת רוח עשיתי לבעלי ומתניתין נמי דקתני אין לאיש חזקה בנכסי אשתו הא ראיה יש בנכסי מלוג מיתוקמא והוא הדין בנכסי צאן ברזל דתרוייהו חד טעמא נינהו כדבעינן לברורי לקמן

דף ן' ע"א ※ **קצב** והא אמר אמימר איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום ופרקינן איתמר דאמימר היכא דזבין איהו ומית דאתא איהי ומפקא אינמי דזבינא איהי ומתה דאתי איהו ומפיק בתקנתא דרבנן וכדר' יוסי בר חנינא דאמר ר' יוסי בר חנינא באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ומאי איש ואשה איש או אשה אבל זבינו תרויהו לעלמא אפילו זבין איהו והדר זבינא איהי אי נמי דזבינא איהי לדידיה זביניהו זביני וכן הלכתא ומסתברא דדינא דנכסי צאן ברזל בהא מילתא כדינא דנכסי מלוג דאמי דהא אידי ואידי חד טעמא נינהו דבלאו סירכא דגירושין ומיתה נמי קפדא עלייהו משום שבח בית אביה דכי היכי דגבי נכסי מלוג איכא שבח בית אביה כדאיתא בכתובות בפ' האשה שנפלו לה נכסים גבי נכסי צאן ברזל נמי איכא שבח בית אביה כדאיתא ביבמות בפרק אלמנה לכהן גדול תדע מדמוקים לה גמרא למתניתין דלקח מן האיש בהותן שלש שדות וכל שכן בשאר נכסים דידיה דבעל דלא שייכא בהו איתתא אלא מחמת שעבוד כתובתה דחיישא ואיקפדא עליהו אמר לה עיניך נתת בגירושין ובמיתה דאי ס"ד הא דאמרי' גבי שאר נכסים דידיה כל שכן דהויא לה איבה אפי' בנכסי צ"ב קאמרינן מאי כ"ש דהויא לה איבה הא לא דמו להתם גבי נכסי צ"ב איכא שבח בית אביה הכא ליכא שבח בית אביה וכי תימא א"כ מאי דוחקיה דגמרא לאוקומה בנכסי מלוג לוקמה אפי' בנכסי צאן ברזל הא לא קשיא דכיון דאשמועי' בגמרא דלא מיתוקמא מתניתין דלקח מן האיש אלא בהותן שלש שדות ומאי דדמי להי דלא שייכא בהו איתתא אלא מחמת שעבוד כתובתה למעוטי נכסי מלוב דשיכא בהו מטעמא אחרינא דשבח בית אביה ממילא אימעיטו להו נמי נכסי צאן ברזל ואשמעי' בנכסי מלוג והוא הדין לנכסי צאן ברזל דשייך בהו נמי שבח בית אביה והאי דאוקמה בנכסי מלוג משום סירכא דקושיין דהוה קשיא לן מדאמימר דהוה סלקא' דעתין מעיקרא דלא הוה יכלינן לאוקומי מתניתין דאין לאיש חזקה בנכסי אשתו דמשמע הא ראיה יש בנכסי מלוג משום דקשיא שמעתיה דאמימר ואמטול הכי איצטריך לאוקומה בנכסי מלוג ולתרוצה לדאמימר והוא הדין בנכסי צאן ברזל כדבריר

※ **קצג** ואיבעי תימא אמימר דאמר כר' אלעזר כלומר איבעי תימא לעולם כדאמרי' דכי אתמר דאמימר היכא דזבנין איהו לעלמא ולא זבינא איהי אי נמי זבינא איהי לעלמא ולא זבין איהו דלא הוו זביני מיהו לאו משום בר' יוסי בר' חנינא אלא אמימר דאמר כר' אלעזר דאמר כל היכא דגופא לחד ופירא להד לא ידיעינן ביה דין ממון גמור לחד מיניהו בהנכי כסביה הילכך לא מצי חד מיניהו לזבוני וליתיה להאי פירוקא דהא קימא לן כר' יוסי בר' חנינא דסביר' ליה דאי לאו תקנתא דאושא כי זבינא איהי ומיתה זבינה זביני כרים נקיש דאמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב קנה לוקח ואיפסיקא הילכתא כותיה ואע"ג דמוגיין לקמן כר' אלעזר התם הוא דאמר קרא כספו המיוחד לו אבל בעלמא לא וכי תימא נילף מינה דילמא רוצח שאני דאחמיר ביה רחמנא אלא לא מיתוקם טעמיה דאמימר שפיר אלא כרבי יוסי ברבי חנינא

※ **קצד** והיכא איתמר דר' אלעזר דתניא המוכר את עבדו ופסק עמו על מנת שישמשנו שלשים יום רבי מאיר אומר יש בדין יום או יומים מפני שהוא תחתיו שני איכו בדין יום או יומים מפני שאינו תחתיו קסבר קנין פירות כקנין הגוף דאמי רבי יהודה אומ' שני ישנו בדין יום או יומים מפני שהוא כספו ראשון אינו בדין יום או יומים מפני שאינו כספו קסבר קנין פירות לאו כקנין הגוף דאמי רבי יוסי אומר שניהם ישנן בדין יום או

יומים זה לפי שהוא תחתיו וזה מפני שהוא כספו משפקא ליה קנין פירות אי כקנין הגוף דמי ואי לאו כקני' הגוף דאתי ופסק כפשות להקל ר' אלעזר אומר שניהן אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו כספו וזה לפי שאינו תחתיו אמר רבא מ"ט ברבי אלעזר אמר קרא כי כספו הוא המיוחד לו הא מתניתא בעבד כנעני שמל והטבל לשם עבדות ומכרו לאחר ופסק עמו על מנת שישמשנו לרבו ראשון ל' יום והכהו אחד מהן בשבט ומת לאחר שעמד יום או יומים דרחמנא אמר אך אם יום או יומים יעמד לא יקם כי כספו הוא וקא"ר אלעזר דלא שנא ראשון ולא שנא שני אם הכהו בתוך ל' יום הללו אינו בדין יום או יומים אלא אע"פ שעמד יום או יומים נהרג עליו דבעינא כספו המיוחד לו וליכא והיינו דקאמר זה לפי שאינו כספו וזה לפי שאינו תחתיו כלומר ראשון לפי שאינו כספו דקנין פירות לאו כקנין הגוף דאמי ובעינא כספו וליכא ושני אע"ג דכספו הוא לפי שאינו תחתיו לשמשו בתוך שלשים הללו ובעינא כספו המיוחד לו וליכא וקימא לן כר' אלעזר חדא דהא רבא טרח לפרושיה לטעמיה ועוד דמסתבר טעמיה ◦

שם ע"ב ✠ קנ"ה והדרינן לאתמוהי אמתני' ואין לאיש חזקה בנכסי אשתו והא אמר רב שאת אשת איש צריכה למחות במאן אילימא באחר והאמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש אלא לאו בבעל וא"י ס"ד אין לאיש חזקה בנכסי אשתו אמאי צריכה למחות אמר רבא לעולם בבעל וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות דאם איתה דלא זבינתה כהליה לא הוה שבקא ליה למחפר בה בורות שיחין ומערות דכי האי גוונא ודאי צריכה למחות דאי לא מחיא קימא ליה חזקה עילוה ומקש' והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזיקין וכיון דלגופיהו לא הויא חזקה היכי הויא חזקה לגופא דארע' ופרקינן אימא אין דין חזקה לנזקין כלומ' לעול' אימא לך נזקין כמי אית להו חזקה ומאי אין חזקה לנזקין אין דין חזקה לנזקין דאלו שאר מילי היכא דאתי לאחזוקי בגופא דארעא בעי שלש שנים ובעי טענה ואלו נזקין נמי אתברר דעבד מילתא דקביעותא ושתיק הויא חזקה איבעי' אימא לעולם אין חזקה לנזקין למימרא דלא קימא להו חזקה כדקא סלקא דעתין מעיקרא והא איתמר עלה רב מארי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא אבל שאר נזקין קימא להו חזקה וקימא כי האי פירוקא דרבא דהיכ' דאכלה בעל שני חזקה וחפר בה בורות שיחין ומערות שלא לצורך השדה צריכה האשה למחות בו ואם לא מיחת הרי זו חזקה אלא מיהו דוקא היכא דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן וקנו מיניה דאסתלק ליה מפירי אבל היכא דלא סליק נפשיה מפירי אע"ג דחפר בה בורו' שיחין ומערות כמי לא הויא חזקה דכיון דאית ליה פירי לית ליה רחיה באכילת הפירו' כלל והוה ליה כמאן דלא אכלינהו לפירי אלא חפר בה בורו' שיחין ומערו' ותו לא דלא הויא חזק' לגופא דארעא וכן הלכתא

✠ קנ"ו ושמעינן מינה דאין דין חזקה לנזקין לאברוכיה תלת שני ולאברוכיה טפי לא יהבת לי רשותא למעבריה להאי כיוקא אלא מכי עביד מילתא דקביעותא וחזייה כיזק ושתיק הויא חזקה דעל ברנו' שני פירוקי כולהו לאשוקי שמעת' איכא דהלכת' קאתו ולא פליגי אהדדי אלא תרויהו לאוקומי חזקה לנזקין קא אתו דאם תמצא לומר הא דאמר רב נחמן אין חזקה לנזקין אנזקין דקימא להו חזקה קאמרי אין דין חזקה לנזקי' קאמר ואם תמצא לומר דאין חזקה לנזקין קאמר למימרא דלא קימא להו חזקה מתאכלת לה בקוטרא ובבית הכסא אבל שאר נזקין אית להו חזקה ולעולם כדאמרן דלא בעו שלש שנים ולא בעו טענה והוא הדין לחזקה דתשמישין כגון זיזין וסולמות וחלונות ותקראות דכולהו חד טעמא נינהו דלא קאתו לאחזוקי בגופא דארעא אלא לקיומיה ההוא נזקא או ההוא תשמישא בלחוד הוא דאתו לאחזוקי ולא בעו שלש שנים מידי דהוה אשורא דמטללתא דתשמיש' בעלמא הוא וקימא ליה חזקה בתלתין יומין אי נמי לאלתר היכא דחבריה בטיל לבר מקוטרא ובית הכסא דאפילו בשלש שנים לא קימא להו חזקה ולא סגיא להו אלא בראיה דעבד ברשות וכבר בררנא ליה לדינא דקוטר' ודבית הכס' בפ' לא יחפור בירור יפה

✠ קנ"ז ושמעינן נמי דהיא דקאמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש לאו בבעל קאי אלא באחר קאי מדמקשי' במאן אילימא באחר והאמר רב אין מחזיק' בנכסי אשת איש דאי טעין מינך ומבעליך זבינתה ואכלתה שני חזקה לא מהימן מ"ט כיון דאית ליה פירא לבעל לא איכפת לה למידע כמאן דאכיל להו לפירי וכן ליתא במאן דזבין פירי דארעי' לראו' שלש שני' ואתא שמעון ואכלינהו לפירי להנך שלש שנים לא קימא ליה חזקה למחזיק דכיון דזבנינהו מארי ארעא לפירי לראובן סבר דשמעון ברשותיה דראובן קא כחית ואשת איש אצטריכ' ליה סד"א כיון דקימ' לן דבעל שמכר קרקע לפירות לא עשה כלום איבעי לה למחויי קמ"ל דלא ומסתברא דהנ"מ היכא דלא חפר בה המחזיק בורות שיחין ומערות אבל היכא דחפר בה בורות שיחין ומערות קים' ליה חזקה מידי דהוה אבעל והאי דלא אוקמה רבא לדרב שאת באחר רבותא קמ"ל דאפילו בעל כה"ג קימ' ליה חזקה וכ"ש אחר ושמעינן מינ' דכי אמרי' אין מחזיק' בנכסי אשת איש הנ"מ בחזקה שיש עמה טענה דקאתי לאחזוקי בגופ' דארע' אבל בנזקין ותשמישין מחזיקין דאם איתא דלא מחלה איבעי ליה למחויי

✠ קנ"ח רב יוסף אמר לעולם באחר כי קאמר רב שאת אשת איש צריכה למחות באח' קאמר וכגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל דמגו דאי בעי אמר לה מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה כי אמר לה את זבינתה כהליה והנא זבינתה מיניה מהימן והוא דטעין טענת בריא קמאי דידי זבינתה כהליה דאי לאו הכי הויא לה חזקה שאין עמה טענה ולא הויא חזקה וקימ"ל כרב יוסף חדא דמסתבר טעמיה ועוד דהא רב יוסף אודי להו לדייני גולה דמסתבר טעמיהן כדרב יוסף כדבעינן למימר קמן אלמא היכא דאתרמי מילת' כדרב יוסף מחזיקין בנכסי אשת איש והא דרב יוסף לא פליגא אדרבא אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ול"פ וכי תימא וכיון דמשום מגו הוא דמהימנינן ליה ולא סגיא בלא שלש שנים לאחר מיתת הבעל למה לי דאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל תיפוק ליה בשלש דלאחר מיתת הבעל אי הוה טעין מינך זבינתה לאחר מיתת הבעל הכי נמי אלא כיון דטעין דמיניה דבעל הוא דזבן לא קימ' ליה חזקה אלא היכא דאתחיל למיכלה בחיי המוכר דקא טעין דזבן מיניה דאי לאו הכי הויא לה כחזקה שאין עמה טענה והא דמיא להא דאמרי' בכתובו' גבי אם יש עדים שהיא של אבינו והוא אומר לקחתיה ממנו נאמן ואוקימ' התם כגון דאכלה שני חזקה שתים בחיי האב ואחת בחיי הבן כשהוא קטן ומשום דאין מחזיקין בנכסי קטן ומדאיכפל לאוקומה בדאכלה מקצת חזקה בחיי האב ולא אוקמה בדאכלה כולהו בפני הבן ש"מ דכי האי גונא אפי' גבי גדול נמי לא הוי חזקה דכיון דטעין דזבנה מן האב לא הויא חזקה אלא היכא

דאכלה מקלת חזקה בחיי האב והכא היינו טעמא דלא הויא חזקה משום דהויא מקלת חזקה בנכסי קטן וכי תימא אם כן הכא נמי לוקמה כשאכלה שלש שנים ותו לא מקלתן בחיי הבעל ומקלתן לאחר מיתת הבעל ליתיה למגו כלל כדשנן לברורי לקמן ושמעי' מיהא דרב ששת לכום אוקמתיה דרב יוסף דאי מחייא ביה בחיי בעלה אע"ג דאכלה שני חזקה לאחר מיתת הבעל לא קימא ליה חזקה מאחי מדקאמרי' אשת איש צריכה למחות ת"ש בשוד שהיא אשת איש היכי דאמי אי דמחאי לאחר מיתת בעלה בתוך שלש לימא לה למחויי בחיי בעלה את לאו דלא מחאי לאחר מיתת בעלה וקאמר צריכ' למיחת בשורה אשת איש מכלל דאי מחיא בחיי בעלה אע"ג דלא מחיא בתר הכי לא הויא חזקה וטעמא דמילת' דכיון דלא קימא ליה חזקה בשלש שנים דלאחר מיתת הבעל להודיהו כברירנא טעמא לעיל ממילא הוו להו הנך מקלת שני חזקה דאכלה בחיי הבעל מכלל מנין שניא דלא קיימא ליה חזקה אלא בגויהו וכי מחיא בחדא מיניהו בטלה לה חזקתי' ואפי' אכלה לאחר מית' הבעל כמה שנים לא קימ' ליה חזקה אלא היכ' דטעין מינך זבינתה לאחר מיתת הבעל

❋ קצט ומדאצטריך לאוקומא כגון שאכל' מקלת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל ולא אוקמ' כגון שאכלה שני חזקה מקלתן בחיי הבעל ומקלתן לאחר מיתת הבעל ש"מ דכה"ג לא קימ' ליה חזקה ואע"ג דטעין מינך זבינתה מ"ט דהנך שני דאכלה בחיי הבעל לא סלקי ליה ממניינא דאין מחזיקין בנכסי אשת איש וליתיה למגו דאיבעי אמר מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה דאם כן אכתי איתיה למגו ואמאי לא אוקמה בהכי

❋ ר גופא אמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש ודייני גולה אמרו מחזיקין בנכסי אשת איש אמר רב מסתבר טעמייהו דדייני גולה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב הדר ביה מר ממתניתיה אמר להו מסתבר טעמיהו כדרב יוסף דאי אכלה מקלת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל מגו דאיבעי אמר ליה מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה כי אמר לה את זבינתה לבעליך קמאי והנא זבנתה מיניה מהימן אבל היכא דלא אכלה שלש שנים לאחר מיתת הבעל אף על גב דאכלה כמה שנים בחיי הבעל לא קימא ליה חזקה וכן הלכתא

דנ"א ע"א ❋ רא והא דתנן ולא לאשה חזקה בנכסי בעלה דיקיכ' טלה פשיטא כיון דאית לה מזוני מזוני דידה הוא דקא אכלה לא צריכה דיחד לה ארעא אחריתי למזונה דליכא למימר דמחמת מזוני הוא דקא אכלה סד"א הויא חזקה קא מ"ל דלא

❋ רב הרי אמרו אין לאשה חזקה בנכסי בעלה הא ראיה יש וליתא לגלויי זוזי הוא דבעי שמעת מינה המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעא ופרקי' דילמא מאי הא ראיה יש בשטר מתנה ומסקנא דהוא הדין למכר במעות שאינן טמונין דליכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעא אבל במעות טמונין לא קנתה דאמרינן כי שקל מינה זוזי לאו אדעתא דאקנויי לה שקלינהו אלא לגלויי זוזי הוא דבעא כדבעינן למימר קמן

❋ רג א"ל רב נחמן לר' הונא לא הוית גבן באורתא בתחומא דאמרינן מילי מעליאתא א"ל מאי מעליאתא אמריתו א"ל המוכר שדה לאשתו קנתה ולא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעא א"ל דל זוזי מהכא ותיקני בשטרא כלומר מאי איריא משום דלא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעא אפי' תימא נמי לגלויי זוזי הוא דבעא ולא קניא בהני זוזי דל זוזי מהכא ותקני בשטרא דתנן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ומהדרינן לאו מי אתמר עלה אמר שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן דמים אלמא דמים עיקר הילכך על כרחיך טעמא דלא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעא הא לאו הכי לא קניא דכי דלית זוזי לא קניא בשטרא גרידא ומקשינן ולאו מותיב רב המנונא בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה שדי מכורה לך שדי נתונה לך במתנה הרי זו מכורה ונתונה אלמא בשטר מכר נמי קני בשטרא גרידא ומפרקי' ולאו הוא מותיב לה והוא מפריק לה במוכר שדהו מפני רעתה תנמר ומקני ורב ביבי מסיים בה משמיה דרב נחמן במתנה בקש ליתנה לו ולמה כתב לו לשו' מכר כדי ליפות את כחו אבל היכ' דלא מזבי' לה מפני רעת' לא קנה עד שית' דמים דלכדגבי המוכר שדה לאשתו נמי טעמא דלא אמרינן לגלויי זוזי הוא דבעא הא לאו הכי לא קניא והני מילי לטעמי' דר"נ דסבירא ליה דלא אמרי' לגלויי זוזי הוא דבעא והבר פסק רבא הילכתא לקמן דבמעות טמונים לא קנתה דאמרינן לגלויי זוזי הוא דבעא וכן הלכתא ואע"ג דליתא להא דרב נחמן שמעינן מינה דהא דתנן נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה לא תימא הני מילי בשטרי הקנייה דכתב בהו שדי מכורה לך שדי נתונה לך במתנה אלא אפי' בשטרי ראייה נמי דכת' בהו פלניא זבין ליה ארעיה פלניתא אי נמי יהבה ניהליה במתנה אי נמי כגון הני דכתבי איך פלוני אמר לנא הוו עלי סהדי דזבינית ליה לפלניא ארעא פלניתא אע"ג דלאו לאקנויי בהו כתיבי אלא לראיה בעלמא מכי מטי שטרא לידיה דלוקח או דמקבל מתנה קני דהא הכא דבשטרי ראיה עסקינן כדדייקינן שעיקרא הא ראיה יש ועלה קאמרינן דל זוזי מהכא ותיקני בשטרא אלמא אפי' בשטרי ראיה נמי קנו דאי לא תימא הכי מאי קא קשיא ליה לוקמא בשטרי ראיה בפשטה ומשום דלא קנו אלא מדקשיא ליה ותיקני בשטרא ש"מ דבשטרי ראיה נמי קנו ודוקא בשטר מתנה אבל בשטר מכר לא קנה עד שיתן דמים או במוכר שדהו מפני רעתה לא שנא בשטרי הקנאה ולא שנא בשטרי ראיה והוא הדין נמי בחזקה דלא קניא במכר עד שיתן דמים או במוכר שדהו מפני רעתה דאידי ואידי חד טעמא הוא

❋ רד מיתיבי לוה מן העבד ושחררו מן האשה וגרשה אין להם עליו כלום אלמא אמרינן אע"ג דשקלינהו לזוזי מיניהו בתורת הלואה וכתב להו שטרא לאו לאשתעבודי להו קא מכוין אלא לגלויי זוזי הוא דבעא דמה שקנתה אשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו וזוזיה דנפשיה הוא דקא שקיל גבי מכר נמי ליתא לגלויי זוזי הוא דבעא ודחינן שאני התם גבי מלוה דלא ניחא ליה למהוי עבד לוה לאיש מלוה ודוקא במלוה הימנו בנכסי עצמה במעות ממוכן דאיכא למימ' לגלויי זוזי הוא דבעא אבל לוה המנה בנכסי אביה כגון נכסי מלוג דילה וכיולא בהן וגרשה גובה אותן הימנו אדא דהא ליכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעא אבל לוה הימנה בנכסי אביה כגון נכסי מלוג דילה וכיולא בהן וגרשה גובה אותן הימנו אדא דהא ליכא למימר לגלויי זוזי הוא דבעא דהא מעות

מעות שאינן טמונין נינהו ועוד מדתניא בפרק האשה שנתאלמנה לוה הימנה בנכסי אביה אינה נפרעת אלא על ידי אחר דשמעת מיניה דכי לוה המנה מנכסי אביה אית לה לאיתפרועי מיניה והוא הדין היכא דיהיב לה אינש מעלמא מתנה אבל מסתמא אין לה עליו כלום ׃

רה"א אמר רבא הלכתא המוכר שדה לאשתו לא קנתה ובעל אוכל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ומתמהינן עלה תרתי אמרת המוכר שדה לאשתו לא קנתה וה"ר אמרת והבעל אוכל פירות פירי הוא דאית ליה הא גופא לית ליה אלמא קנתה ומפרקינן לא קשיא כאן במעות טמונין כאן במעות שאינן טמונין במעות טמונין שלא היה הבעל יודע בהן לא קנתה דאמרינן לגלויי זוזי הוא דבעא במעות שאינן טמונין קנתה והבעל אוכל פירות דאמר רב יהודה במעות טמונין לא קנתה במעות שאינן טמונין קנתה מיהו הבעל אוכל פירות כדרבא ולוקא במכר אבל במתנה אין הבעל אוכל פירות ומאי שנא מכר ומאי שנא מתנה אמרי גבי מכר איכא למימר מדקפיד למשקל זוזי לא אסתלק מפירא ולאו לאקנויי לה גופא ופירא קא מיכוין אלא לזוזי הוא דקא בעי וכי מקני לה גופא בלחוד הוא דקא מקני לה דתיהוי האי ארעא כשאר נכסי מלוג דילה אבל גבי מתנה כיון דלא קפיד למשקל זוזי ליכא למימר דלזוזי הוא דקא בעי ועל כרחיך כי אקני לה לגמרי הוא דאקני לה והשתא דאמרת לית ליה פירי אם מכרה ונתנה קיים דלא מיבעיא מחיים דלא מכי מפיק דהא לית ליה פירי אלא אפילו לאחר מיתה נמי לא דכיון דאמור רבנן לית ליה פירי ש"מ כי אסתלק מהאי ארעא אפילו מדין נכסי מלוג נמי אסתלק מינה לפיכך אם מכרה ונתנה קיים תדע דאפילו הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך אף ע"ג דלא אסתלק מפירי אם מכרה ונתנה קיים והוא הדין באשתו נשואה היכא דקנו מיניה וכל שכן נותן דלית ליה פירי דאם מכרה ונתנה קיים מיהו ודאי דאם מתה עד שלא מכרה ונתנה אפילו אקני לה איעתא דלא ירית לה הבעל יורשה מידי דהוה הכותב לאשתו נשואה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן בחייך ובמותיך דאפילו קנו מידו אם מתה יורשה כדבעירנא בפרק הכותב

ומסתברא דכי אמרינן במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות כשנתן לה לאחר נשואין דומיא דמכר דמיירי לאחר נישואין דאי קודם נישואין ליכא לפלוגי בין מעות טמונין למעות שאינן טמונין דהני והני אפתי לאו דידיה נינהו וכי יהיב לה לאחר נישואין הוה ליה פירי דכיון דמקמי מתנה הוה קנא ליה איתתא לבעל קנין גמור ולא קני בה בתר הכי זכותא יתירתא דלא הוה קניא ליה מקמי מתנה כי היכי דליגבי בהו פירי מחמתה לית ליה פירי דהא כי אסתלק משעת מתנה לגמרי אסתלק ולבתר מתנה נמי לא קניא ליה זכותא יתירתא דלזכי בפירי מחמתיה אבל היכא דיהיב לה מקמי נישואין מכי נסיב לה אית ליה פירי דלא מבעיא היכא דאקני לה על מנת שתנשא לו אי נמי מעכשיו ולאחר נישואין דכמתכר דאמי דאי לאו הכי לא הוה מינסבא ליה וכיון דמשום דוחקא דנישואין הוא דיהיב לה הוה כמכר דאית ליה פירי אלא אפילו בסתמא אי נמי דאקני לה מקמי אירוסין ואירוסין אע"ג דבשעת הקנאה אסתלק מינה לגמרי כיון דמקמי נישואין הוא דאסתלק אהנייא לה וזכותא דנישואין דאתיא ליה בתר הכי למיחל אהאי ארעא כמה דחילה אשאר נכסי דאתו לה מעלמא וכיון דאית ליה פירי אלמא כשאר נכסי מלוג דילה משוינן לה אם מכרה ונתנה בעל מוציא דהוה אנפלו לה עד שלא נשאת ונשאת דלא מבעיא היכא דלא פריש דאקני לה כהלה אפילו לאחר נישואין דכיון דמעיקרא גופא לבעל הוא איכא למימר דכי אקני לה ארעתא דתיקום בידא כמאן דאקני לה אינש מעלמא דלכי מינסבא ליה להאי ממילא חילא עלה זכותא דנישואין אלא אפילו היכא דפריש לה בין קודם נישואין בין לאחר נישואין כיון דנסיב לה בתר הכין חילא עלה זכותא דנישואין לא שנא אגופא ולא שנא אפירא ולא דמי לכותב לאשתו ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך היכא דגלי אדעתיה דאפי' לבתר נישואין קא מסתלק דאע"ג דאית ליה פירי אם מכרה ונתנה קיים דשאני התם דכיון דמעיקרא גופא דידה הוה ואיהו כי קא זאכי לאחר נישואין מכח נישואין קא זאכי כי גלי אדעתיה דאסתלק אפילו לאחר נישואין על כרחיך כי קא מסתלק מזכותא דאתיא ליה מכח נישואין קא מסתלק ולאתנויי אנישואין קא אתי ואי אמרת מכרה בטל דין ודברים אין לי בנכסיך דכת' לה מאי אהני ליה אבל הכא כיון דמעיקרא גופא דנותן הוא אע"ג דפריש נמי לאחר נישואין כל כמה דלא פריש דלאתנויי אנישואין קא מיכוין איכא למימר דכולה מילתא להקנאה גרידתא קא מכוין ולמהוי כמאן דאקני לה אינש מעלמא קודם נישואים דתיקום בידא אפילו לאחר נישואין כשאר נכסי מלוג דילה והאי דכתב לה נמי לאחר נישואין לשופרא דשטרא הוא דעבד כמאן דאמר מעתה ועד עולם ׃

והני מילי בחייה ולפירות אי נמי היכא דמכרה ונתנה ואפילו לאחר מיתה האי כדיניה והאי כדיניה אבל לאחר מיתתה היכא דלא מכרה ולא נתנה לא שנא אקני לה מקמי נישואין ולא שנא לאחר נישואין ירית לה בעל דירושת הבעל לא פקעה אלא היכא דאתני עלה מקמי נישואין בלישנא דמוכח אירושה מידי דהוה אכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך דאפילו כתב לה ובפירותיהן ובפירי פירותיהן כל כמה דלא כתב לה בחייך ובמותיך אם מתה יורשה ואפילו בשאר נכסי מלוג דילה וכל שכן במאי דכתב לה בעל מדיליה ואם נתאלמנה או נתגרשה שקלה לה להדיא לארעא לבר מכתובתה ולא דמיא לכלים שעליה דהתם כיון דמידי דמיחייב ביה בתנאי בית דין הוא דומיא דמזונות דלאחר מיתה ובתנאה דכל יומי מיגר אלמנותיך בביתי הוא דתלי כי מקני לה אדעתא דמיקם בתיגר ארמלותה הוא דמקני לה וכיון דכלים למיקם וכתובה למיפק שכך כותב לה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי כי שקלה כתובתה דינא הוא למישם כלים שעליה דאדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה אבל מתנה דלא מידי דמיחייב ביה בתנאי בית דין הוא אלא מדעתא דנפשיה הוא דאקני לה ולאו במגר ארמלותה בביתיה תליא כל היכא דלא נפקא מרשותיה דבעל בחיין מדעתה לא הפסידה לה מידי דהוה אתוספת ושאר מתנות דמיכתבין גו כתובה דלא הוה מיחייב בהו בתנאי בית דין דכל היכא דלא מרדה ביה מחיים אע"ג דגביא כתובתה לאחר מיתה שקלה לה לבר מכתובת' וכל שכן מתנתה דאפילו בחיי בעל נמי ברשות' קימא למיכל פירי תדע דסוגיין דכפ' יש נוחלין בין במתניתא בין בשמעתא בין בעובדי בין בסוגיא דגמרא הכותב נכסיו לאשתו היכא דשייר קניא לה לבר מכתובתה בין בבריא בין בשכיב מרע דלא יכלת לאוקומינהו כשגירש דלא מבעיא בשכיב מרע ולא שייך למימר הכי אלא אפי' בבריא נמי להא דומיא דכותב כל נכסיו קאי דקימא לן

דלא

דלא עשאה אלא אפוטרופא קאי דמיירי לאחר מיתה וכשלא נירש והוקא בשנתאלמנה או שנתגרשה מן הנישואין אבל מן האירוסין כל היכא דכתב לה מאתים אירוסין ואין צריך לומר מאתים נישואין לית לה שלא כתב לה אלא על מנת שהוא כונסה מידי דהוה אתוספת היכא דכתב לה מן האירוסין כדאיתא בפרק אע"פ ומידי דהוה אשבלונות דקימא לן בין שמת הוא בין שמתה היא ואפילו הדר ביה איהו שבלונות הדרי וכל שכן היכא דהדרה בה איהי דאפי' בישא דירקא הדרא כדאיתא בפרק מי שמת והיכא שנתאלמנה או נתגרשה מן הנשואין דקאמרינן דאית לה הני מילי היכא דנתאלמנה או נתגרשה מתוך מרדה לבתר דכתבי עלה אגרת מרד דאפסדתה לכולה כתובתה אי אקני לה מקמי הכין מידי בין בשטר בין בעל פה מפסידה ליה מחמת מרדה דכי אקני לה אדעתא דמיקם קמיה אדעתא דמשקל ומיפק לא אקני לה כדברירנא בפרק אע"פ גבי דיני דמורדת

והיכא דמכרה ונתנה כשהיא שומרת יבם קרקע דאקני לה בעל מדיליה לא מיבעיא היכא דאי מכרה בחיי בעלה קיים דכל שכן שומרת יבם אלא אפילו היכא דבחיי בעלה מכרה בעל כשהיא שומרת יבם מכרה קיים דאי משום פירי לית ליה פירי כדברירנא בפ' החולץ ובפרק נערה שנתפתתה ואי לגופא של קרקע ולאחר מיתה כיון דמדין ירושה קאתי לה כי היכי דנכסים הנכנסין והיוצאין עמה לא ירית בהני נמי לא ירית דהא אפילו אקני לה מקמי נשואין כיון דנכסי מלוג דידיה להו וכל שכן היכא דאקני לה לאחר נישואין דאפילו מחיי הבעל לית ליה פירי דקילי ליה ליבם טפי מנכסי הנכנסין והיוצאין עמה אבל היכא דמרדה ביה ביבם איכא לפלוגי דכל היכא דאי מרדה ביה בבעל לית לה כי מרדה ביה ביבם נמי לית ליה מידי דהוה אכתובה ותוספת כדקתני התם שאפי' כתובתיך מאה מנה הפסדתה ותני עלה אפי' שומרת יבם וכל היכא דאפי' מרדה ביה בבעל אית לה כל שכן היכא דמרדה ביה ביבם דאית לה ברם אימר קאמרינן דבמכר במעות שאינן טמונין קנתה במעות טמונין לא קנתה היכא דלא ידעינן אי מעות טמונין הוו אי לאו מעות טמונין הוו הוא אומר טמונין והיא אומרת אין טמונין על מי להביא ראיה מי אמרינן כיון דנקיטה איתתא שטר זביני על הבעל להביא ראיה או דילמא קרקע בחזקת בעליה קיימת ועל האשה להביא ראיה ומסתברא על האשה להביא ראיה חדא דקרקע בחזקת בעליה קיימת ואע"ג דנקיטא איתתא שטר זביני כל כמה דלא אתברר דמעות שאינן טמונין הוו כמאן דלא איקיים שטרא דמי מי לא אמרינן לה קיים שטריך וקום בנכסיך ועוד דאי אמרת דעל הבעל להביא ראיה דמעות טמונין הוו ולא הוה ידע בהו בעל מנא ידעי סהדי דלא הוה ידע בעל בהני זוזי הא ודאי מידי דלא אפשר הוא

שם ע"ב ❋ רו ת"ר אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים

ולא מן העבדים ולא מן התנוקות קבל מן האשה יחזיר לאשה מתה יחזיר לבעלה קבל מן העבד יחזיר לעבד מת יחזיר לרבו קבל מן הקטן יעשה לו סגולה מת יחזיר לאביו וכולן שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן יעשה כפירושן והיכא דאמרי יעשה פירוש לפירושן מאי שנא הכא אילימא משום דחשידי לאשוב נמי אריסין ואפיטרופין וכן בית ותו מאי שנא גבי שבועה דקפיד למתני האשה הנושאה והנותנת בתוך הבית ומאי שנא הכא דפסיק ותאני מן הנשים אלא הכא היינו טעמא דמתמא דהני כולהו לית להו ממונא מדידהו דהא כל מה שקנה עבד קנה רבו ואשה נמי אע"ג דזימנין הוו לה נכסי מלוג כיון דפירא לבעל הא אית ליה לבעל זכותא בגויהו ולית לה רשותא לאפקודינהו גבי אחר ואע"ג דאיכא למימר דילמא איניש מעלמא אפקיד גביהו אי נמי יהיב להו במתנה על מנת שאין לבעל ולאדון רשות בהן מילתא דלא שכיחא היא דמפקיד איניש גבי אשת איש ולא גבי עבד שיש רשות אחרי' עליהן ומתנה נמי קלא אית להו וכל שכן במתנה כי האי גוונא וקטן נמי בסומך על שלחן אביו עסקינן דמציאתו לאביו אי נמי יהיב ליה איניש אחרינא מתנה מילתא דלא שכיחא היא דיהיב ליה שלא מדעת אביו ובפקדון נמי ליכא למיתלי דהא לית ביה דעת לאפקודי גביה ובמלאכה נמי ליכא למיתלי דלאו בר מלאכה הוא וכיון דמתמיה לית להו ממונא אלא מדבעל הבית אמטול הכי אין מקבלין דאיכא למיחש דילמא מגנב גנביה האשה משל בעלה והעבד משל רבו והקטן משל אביו ואסור לחזק ידי עוברי עבירה אלא מוטב לא נקבל מינייהו דאיכא גופייהו מהיכא דשקלי אזלי ומהדרי והני מילי לכתחילה דאין מקבלין אבל אם קבל יחזיר למי שהפקיד אלא דמספקא לא מפקינן ממונא מחזקה דמאריה דחיישינן דילמא איניש מעלמא אפקדין גביהו ואי מהדרינן ליה לבעל ולאדון אית ליה פסידא לבעל הפקדון ועוד דאיכא למיחש דילמא איניש מעלמא יהביה נהליהו ואמר ליה לבעל על מנת שתלך בו לחירות ואשה ע"מ שאין לבעליך רשות בהן וקאמר מפסדינן להו בידים הלכך ממה נפשך מהדרינן ליה נהליהו דאי דידהו הוא לשקלוה לחיי ואי בפקדון הוא איניהו דידעי ליה למריה מהדרי ליה נהליה ואי גנוב הוא איניהו הוא דקיימי באיסורא דאלו אנן כי מהדרינן לדוכתא דשקלינן מיניה משתתא שפיר מהדרינן והני מילי באשה ועבד דבני דיעה נינהו בין לאפקודי גביהו בין לאהדורי פקדון נהליהו אבל קטן דלאו בר דעת הוא ליכא למיחש דילמא איניש מעלמא אפקיד גביה ואית ליה פסידא לבעל הפקדון אלא איסור לידיה ניהו הילכך יעשה לו סגולה והיינו טעמא דלא מהדר ליה לקטן דכיון דלאו בר דעת הוא לא נפיק ידי השבה דאפילו השבת אבדה דקימא לן דלא בעיא דעת בעלים למקום המשתמר בעינן ואי מהדר לה לקטן לאו מקום המשתמר הוא והוא דלא מטי לעונת פעוטות אבל מטי לעונת פעוטות דינא הוא דאי תבע ליה מיניה מהדר ליה וכלן אם מת המפקיד יחזיר ליורשיו דכיון דלא ידעינן דמאן ניהו וליתיה למפקיד לאהדורי ליה מסתמא מחזקינן ליה כסתם ממונא דמפקיד גופיה ויחזיר ליורשיו לפיכך אם קבל מן האשה ומתה תחת בעלה יחזיר לבעלה דבעל יורש את אשתו אפילו במקום בנים קבל מן העבד ומת יחזיר לרבו דמה שקנה עבד קנה רבו בין מחיים בין לאחר מיתה אבל אם נתגרשה האשה עד שלא החזיר לה ומתה יחזיר לשאר יורשיה דמשנתגרשה אין הבעל יורשה ולגנבה ליכא למיחש דכיון דפי קימה תנחני אי הוה טענה דמתנה יהבוה נהלי מהימנא דהשתא דמתה לאחר גירושין נמי כל היכא דקאי בחזקת יורשיה קאי מה שאין כן בעבד שאפילו נשתחרר ואחר כך מת כיון דכי אפקידיה להאי ממונא גבי האי אכתי עבד הוה יחזיר לרבו דכל כמה דקאי ברשות רבו יד רבו הוא וכל דמאי דמשתכח בידיה בחזקת רבו קאי מיהו תנא דלא פליג בין עבד לאשה כי איירי כשמתה האשה תחת בעלה והעבד ברשו' רבו הוא דאיירי קבל מן הקטן ומת יחזיר לאביו דקטן לית ליה זרע ואבוה הוא דירית ליה וכולן שאמרו

שבעת מיתתו של פלוני הן דעשה כפירושן ואין צריך לדקדק אחר מכותו של מפקיד אלא יעשה כמצותו ואיכא דאמרי יעשה פי' לפירושן כלו' ידקדק אחר דבריו ואי מראין הדברים מאומד הדעת להאמינו יעשה כדבריו ואם לאו יחזיר ליורשין והיכי דאמי יעשה פירוש לפירושן כי הא דביתהו דרבה בר בר חנא כי קא שכבה אמרה הני שפי דמרתא ובני ברתא נינהו וכיפי ברשותיה דרבה בר חנא הוו קיימי אתא לקמיה דרב אמר ליה אי מהימנא לך איתתך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירוש' ואיכא דאמרי הכי א"ל אי אמידא לך ברתך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה כלומר אי אמירא לך ברתך והיא בחזקת עשירה כדי שיהיו לה כיפין כאלו עשה כפירושה דאיתתך ואהדרינהו לברתך ואי לא עשה פירוש לפירושה ותביא ראיה ותטול וקימא לן כלישנא בתרא דבריתא דקתני יעשה פירוש לפירושן ואליבא דלישנא בתרא דרב דתלי מילתא באומדנא וכי תימא אם כן מאי שנא דכי איתיה לעבד יחזיר לעבד ויהיב ליה עבד או אשה למאן דבעו אלמא איכא למימר דלאו דידיה נינהו ולא צריך למבדק בתריה ולמעבד פירוש לפירושיה ומאי שנא דכי אמר בשעת מיתתו של פלוני הוא דצריך למבדק בתריהו אמרי משום דלא ברירא מילתא דשקורי קא משקרי ומחמת חששא בעלמא הוא דלא מהימנינן להו הלכך כל היכא דאיתיה לעבד ולאשה ומהדר להו שפיר דאמי דהא אהדר שומר למאן דאפקיד גביה ואי איכא כל גנבה וגזלה עבד ואשה גופיהו הוא דקא גזלי ליה וקא יהבי ליה לאינש מעלמא אבל היכא דמית מפקיד ולא אהדר ליה אע"ג דאמר בשעת מיתתו של פלוני הן כיון דאשתייר ליה ממונא ברשות שומר לא נפיק שומר ידי השבה עד דדייק שפיר דהא לא אפשר ליה לאהדורי למאן דאפקיד גביה ומפקיד גופיה לא מהימן בתפקדתיה אלא היכא דאין רגלים לדבר לאכחושיה ואמטול הכי יעשה פירוש לפירושן וכי תימא מיכדי הני כיפי ברשותיה דרבה ב"ח הוו קיימי מאתריגן הני כיפי דמרתא ובני ברתא דשמעינן מינה דהתם הוו קיימי כיפי קמיהו בההיא שעתא ועוד מדאתא רבה בר רב חנא לקמיה דרב ואמר ליה אי אמידא לך עשה כפירושה ואי לאו עשה פירוש לפירושה ש"מ בידיה קימא למעבד כפירושה או למעבד פירוש לפירושה ואי ברשותה דאחר הוו קיימי הא לאו בבעל קימא כי היכי דלימא עשה פירוש לפירושה אלא ש"מ לברשותיה הוו קיימי ואם כן כי מהימנא ליה איתתיה ואמירא לה ברתיה נמי אמאי יעשה כפירושה אימו' דקאמר תנא היכא דקאי ממונא ביד אחר דלאו בעל היכא דקאי ביד בעל גופיה מי אמר וליחוש דילמא ממונא דבעל הוה מסתברא דהיינו טעמא דכיון דרבה בר רב חנא לא הוה ידע דהני כיפי מדידיה הוו ולא מדאתתיה הוו אית ליה להימוניה לאיתתיה היכא דאין רגלים לדבר למחשדה והני מילי היכא דאמרי של פלוני הן אבל אמרו יתנו לפלוני ולא קאמרי שהן שלו מתנה הוא דבעו למיתב ליה להוות פלוני ולאו כל כמיניהו הילכך בכולהו לא קנו אלא בקטן והוא שהגיע לעונת פעוטות דקימא לן מתנתן מתנה אחת מתנת בריא ואחת מתנת שכיב מרע אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת

דף קנ"ב ע"א ❋ רז הרי אמרו קבל מן הקטן יעשה לו סגולה מאי סגולה

רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר דיקלא דאכיל מיניה תמרי ומסתבר' כרבה בר רב הונא דמסתבר מימריה ועוד דשלקא שמעתא כותיה

❋ רח והא דתנן לא לאב חזקה בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב אמר רב יוסף ואפי' חלקו

רבא אמר חלקו לא אלא מחזקי אהדדי ואסיקנא הלכתא חלקו לא תניא נמי הכי בן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם ומחזיקין זה על זה והאי חלקו דקאמרינן גבי בן לאו חלוקת נכסים היא דמשמע דהוו שותפי מקמי הכין דאם כן לימא שותף אין לו חזקה ומה ענין לאב ולבן בכאן אלא על כרחיך באב ובן דליכא שותפותא ביניהו עסקינן ואפילו הכי אין מחזיקין זה על זה משום דלא קפדי אהדדי והאי חלקו דקאמרי' בגויהו כגון פרישה הוא שפירשו זה מזה דומיא דאשה שנתגרשה שפרישתה מבעלה גרמה לה הכא נמי גבי בן דקתני לא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב באב ובן שאוכלין על שלחן אחד קאי דלא קפדי אהדדי הילכך לא מחזקי אהדדי אבל אם פירשו זה מזה ונמצא זה דר ואוכל בביתו בפני עצמו וזה בביתו בפני עצמו לא מחלי להדדי שהרי נעשו כשאר כל אדם ואמטול הכי מחזקי אהדדי ואפי' לא פירשו זה מזה נמי דוקא גבי אב ובן אבל שאר אינשי אע"פי שדרין כאחד ומשאן ומתנן כאחד ואוכלין על שלחן אחד קפדי אהדדי הילכך מחזקי אהדדי דאי לא תימא הכי למה לי למנקט האב והבן לשמעינן בשאר אינשי וכל שכן באב ובנו אלא מדנקט אב ובנו שמע מינ' דוקא הני דמערבא דעתיהו טפי ומחלי גבי הדדי טפי אבל שאר אינשי ואפי' אחין נמי לא

❋ רט איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאות על

שמו אונות שטרי קרקעות שטרות שטרי חובות ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אימא אמר רב עליו להביא ראיה ושמואל אמר על האחין להביא ראיה היכא דאתברר דלא נפל ליה ממון מבית אבי אמו דקא טעין כיון דאתכחש בטענתיה אפילו שמואל מודי דלאו מלתא הוו ואי אתברר דנפל ליה ממון מבית אבי אמו או מאכסא אחרינא דקא טעין אפי' רב מודי דעל האחין להביא ראיה דלא גרע מחלוקין בעיסקתן כי פליגי דמית אבי אמו ולא ידיע אי שביק ממונא ואי לא רב אמר עליו להביא ראיה דנפל ליה ממון מבית אבי אמו כדקטעין ושמואל אמר על האחין להביא ראיה דלא נפל ליה ממון מבית אבי אמו אי נמי דממונא דהני שטרות גופיה מתפוסת הבית הוה וקימא לן כרב דהא רב נחמן קאי כותיה לקמן ותניא נמי כותיה ורב חסדא נמי מסיק שמעתא אליביה כדבעינן למימר קמן והני מילי כשהיה זמן האונות והשטרות יוצא בעוד שהיה זה נושא ונושא בתוך הבית בתפוסת הבית ולא הוה ידיע ליה לדידיה ממונא אחרינא דמוכחא מילתא דההוא ממונא מתפוסת הבית הוה אבל אם היה זמנן יוצא עד שלא היה נושא ונותן בתוך הבית אי נמי לאחר חלוקה על האחין להביא ראיה דכיון דזמנן יוצא עד שלא היה נושא ונותן בתו' הבית הרי הוא כשאר כל אדם וממונא בחזקתיה קאי הילכך אע"ג דהוה בתר הכי נושא ונותן בתוך הבית נמי לא נפיק ממונא מחזקתיה דאטו משום דהוה נושא ונותן בתוך הבית אפסדיה לממונא דהוה ליה מקמי הכין וכן היכא דזמנן יוצ' לאחר שפסק משאו ומתנו בתוך הבית נמי הרי הוא כשאר כל אדם ולא חיישינן דילמא אשתייר מידי מתפוסת הבית וזבן ביה הני קרקעות לנפשיה דאם כן אדאשמועי' שהיה נושא ונותן בתוך הבית לשמעינן שהיה ממון הבית מופקד אצלו דחיישינן דילמא מיניה גזל וזבן לנפשיה אלא מדלא איירי אלא כשהיה נושא ונותן בתוך הבית ש"מ דכי חיישינן לא למימרא דגזיל להדיא מתפוסת הבית ומכוין למזבן לנפשיה

אלא

אלא דחיישינן דהני חזנות דעבד והני קרקעות דזבן אדעתא דתפוסת הבית הוא דזבנינהו כשאר ממונא דהוה זבין לתפוסת הבית והשתא הוא דקא מימלך למתפסינהו לנפשיה הילכך דוקא כשהיה זמנן יוצא בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית דאיכא למימר הכי אבל היכא דאין זמנן יוצא אלא לאחר שפסק משאו ומתנו מתוך הבית הרי הוא כשאר כל אדם ועל האחין להביא ראיה ואפי' היכא דזמנן יוצא בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית נמי דוקא בשלא היה לו ממון אחר ידוע לו שלא מתפוסת הבית דמסתמא מחזקינן ליה דמתפוסת הבית הוה אבל אם נתברר שהיה לו ממון אחר שלא מתפוסת הבית איכא למימר מיניה זבן ועל האחין להביא ראיה דאטו משום דהוה נושא ונותן בתוך הבית לימא דכל מאי דהוה זאבין ומזבין מתפוסת הבית הוה ולא הוה שקיל וטרי לנפשיה ולא מידי תדע דהא אפי' חלוקין בעיסתן ותו לא קאמרי' אימו' מעיסתו קימץ ועל האחין להביא ראיה וכל שכן היכא דהוה ליה ממונא אחרינא דנפשיה דאיכא למימר מיניה זבן ומיניה אוזיף וכן הלכתא ומסתברא דהיכא דלא הוה ידוע ליה לדיליה ממונא אחרינא והיה נושא ונותן בתוך הבית ואשתכח גבי' ממונא מטלטלי או מקרקעי בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית ולא ידיע דמאן נינהו אע"ג דמטלטלי נינהו וקימי ברשותיה וקא טעין שלי הן שנפלו לי מבית אבי אימא אי נמי פלוני נתנן לי במתנה עליו להביא ראיה דהשתא היכא דנפיק שטרא על שמיה קאמרינן דעליו להביא ראיה היכא דליכא שטרא על שמיה לא כל שכן ועוד אי אמרת דכי קאי ממונא ברשותיה המוציא מחברו עליו הראיה אלמא כל מאי דקאי ברשותיה בחזקתיה קאי אם כן כי הוו אונות ושטרות יוצאות על שמו נמי אמאי עליו להביא ראיה כיון דהאי ממונא דאונות ושטרות כי הוה קאי ברשותיה בחזקתיה הוה קאי השתא דזבן ביה קרקע על שמיה ונפיק שטרא על שמיה מגרע גרע או ודאי ש"מ דאע"ג דהוה קאי ממונא ברשותיה מעיקרא נמי בחזקת אחין הוה קאי דאי הוה טעין ביה מעיקרא שלי הוא עליו להביא ראיה ודוק' היכא דאתברר דאיתיה לממונא גביה אבל היכ' דלא אתברר דאיכא גביה ממונא כלל אלא איהו הוא דקא מודי וקאמ' אין איכא ממונא גבאי ודידי הוא שנפל לי מבית אבי אימא או שנתן לי במתנה איהו מהימן מגו דאי בעי אמר ליכא גבאי ולא מידי והשתא דאתברר דהיכא דאשתכח ממונא גביה בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית עליו להביא ראיה הוא הדין נמי היכא דאשתכח גביה לאחר שפסק משאו ומתנו מתוך הבית ואיכא סהדי דהאי ממונ' גופיה הוה שכיח גביה בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית בחזקת אחין קאי ועליו להביא ראיה דהא גבי אונות ושטרות דכי נפיק זמנן בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית אע"ג דהשתא כי קאי עליהו בדינא בהדי אחין לאו נושא בתוך הבית הוא עליו להביא ראיה ממאי מדאמר שמואל ומודה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה טעמא דמת דטענינן להו ליתמי הא לא מת אע"ג דפסק משאו ומתנו בתוך הבית כיון דזמנן יוצא בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית עליו להבי' ראיה וסברא נמי הוא דכיון דכי הוה נושא ונותן בתוך הבית ממונא בחזקת אחין הוה קאי השתא נמי דזמנן יוצא בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית בחזקת אחין קאי כדמעיקרא והוא הדין נמי לשאר מטלטלי דמשתכחיה גביה לאחר שפסק משאו ומתנו מתוך הבית ואתברר דהוו שכיחי גביה בעוד שהיה נושא ונותן בתוך הבית חד דינא אית להו ובחזקת אחין קימי דחד טעמא נינהו וכי תימא וליהמניה אהנו מטלטלי משום מגו דמגו דאיבעי אמר לקוחין הן בידי אי נמי שנתנום לי אחי במתנה כי אמר דמעיקרא דידי הוו מהימן שאני הכא דליתיה למגו כלל דכיון דהוא שכיח האי ממונא גביה בעוד שהיה נושא ונותן בתו' הבית בחזקתא דאחין קאי ואיהו לית ליה חזקה בגויה למטען לקוח הוא בידי דכיון דידיע דהוה נושא ונותן בתוך הבית הוה ליה דינא לגבי אחין כדינא דאומן דלית ליה חזקה למטען לקוח הוא בידי וכל שכן דלא יכיל למימר דמעיקרא דידי הוה כדבדירנא לטעמיה דרב דקימא לן כותיה •

רי אמר שמואל ומודי לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה דטוענין ליורש מתקיף לה רב פפא ניקום וניטעון להו ליתמי מידי דאבוהון לא מצי טעין והא רבא אפיק זוגא דסרבלא ושיכרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר כדשלח רב הונא בר אבין דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן קשיא ואפ"ה איתא להא דשמואל דהא לא אסיקנא בתיובתא אלא בקשיא וכי תימא האי דלא אסיק לה בתיובתא לאו משום דאכתי איתה לדשמואל אלא משום דלא מצי לאותוביה לדשמואל מדרבא מיהו אנן מיהא כיון דשמעינן דהייא דרבא הלכה היא ממילא שמעינ' דליתה להא דשמואל לא ס"ד דאם כן למה לי לאסוקה בקשי' לא לימא קשיא ולא תיובתא ואנא ידענא ממילא דאיתה לאתקפתיה דרב פפא אלא מדאסיקנא בקשיא ש"מ דאכתי איתה לדשמואל ומקשא הוא דקשו לן הלכתא אהדדי ולא ידענא לפרוקינהו ואיכא למימר דטעמא דמודי ליה רב בהא משום דאיכא אונות ושטרות יוצאין על שמו ואע"ג דמיקים שטרא קאמר רב על האחין להביא ראיה בעלים ומשמע דחומרא בעלמא הוא דאחמירו רבנן עליה ולאו מעיק' דינא ועליה דידיה הוא דאחמירו רבנן דיכיל לאיתויי ראיה איתמי דידיה לא אחמירו רבנן ומסתברא דהני מילי היכא דמית אבוהון מקמי דלחייבוה בי דינא דאיכא למימר דאי הוה קיים הוה מיתי ראיה אבל היכא דחייבוה בי דינא לאיתויי ראיה ולא אייתי בזמנא דקבעו ליה ומית על היתומים להביא ראיה דהא אתברר דלא הויא ליה ראיה לאבוהון ואיחייב בי דינא וקם ליה ממונא בחזקת אחין לגמרי וליכא מידי למטען להו ליתמי והכי נמי מסתברא דאי אמרת אפ"ה על האחין להביא ראיה אם כן הא דאמר רב עליו להביא ראיה ואי לא מייתי ראיה קם ליה ממונא בחזקת אחין הכי נמי דלא זכו ביה אחין אלא עד דמיית איהו וכי מית איהו אתו יתמי דידיה ומפקי ליה אם כן אף זו קשה בדיני ממונות אבוהון איחייב בדינא ואפקוה לממונא מיניה כדין ואינהו אתו ומפקי בלא טענה ובלא ראיה אלא ודאי שמע מינה כדאמרינן

ריא מיהו שמעינן מינה בשאר מילי לבר מיהא דלא טענינן להו ליתמי מילתא דלא יכיל אבוהון למטען אלא כל היכא דאי הוה אבוהון קיים הוה יכיל למטען הכי והוה מהימן אהאי טענה בלא ראיה אף ע"ג דאינהו לא טעני ולא מידי אלא קאמרי דהאי מידי שבק לן אבונא ולא ידעינן מהיכא מטא לידיה טענינן להו אנן וכל היכא דאבוהון לא הוה יכיל למטען הכי אלא בראיה לדידהו נמי לא טענינן להו אלא בראיה ואפילו לאפוקי מינייהו דהא רבא אפיק זוגא דסרבלא ושיכרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר והוא הדין נמי מלוקח ושמעינן מינה דכל היכא דמשכחת דטוענין ליורש וטוענין ללוקח ואי הוה מוריש ומוכר קיים והוה טעין הכי הוה מהימנינן ליה בלא ראיה דאי לאו הכי לא הוה טענינן ליה ליורש וללוקח וליכא בין יורש ללוקח ובין מוריש ומוכר אלא דגבי מוריש ומוכר אי טעין איהו טענינן טענתא ואי לא טעין איהו לא טענינן ליה אנן ואלו גבי יורש ולוקח אע"ג דלא טעני אינהו נמי

טענינן

טענינן להו אנן ורוקא למידי דיכלי מורים ומוכר למטען כדבריר נא

✱ רי"ב ושמעינן מינה דדברים השנויין להשאיל ולהשכיר היכא דאמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ומפקינן להו מיניה ואפילו מיתמיה כדרבא והוא דאית ליה לתובע ראיה דדידיה הוו דאי לאו הכי מגו דאי בעי אמר מעיקרא דידי הוו כי אמר שלך היו ולקחתים ממך נאמן

שם ע"ב

✱ רי"ג אמר רב חסדא לא שאנו שעליו להביא ראיה אלא שאין חלוקין אפילו בעיסתן אבל חלוקין בעיסתן אימור מעיסתו קימץ ועל האחין להביא ראיה ואע"ג דאונות ושטרות יוצאות על שמו דמשמע אפי' ממון מרובה שאינו נעשה מקימוץ העיסה אימור מעיסתו קמץ ונשא ונתן בו עד שהרויח כל הממון הזה הכתוב באונות ושטרות הללו ועל כרחיך מדאיכפל לאשמועינן אונות ושטרות אפילו ממון מרובה משמע ואפילו הכי היכא דחלוקין בעיסתן על האחין להביא ראיה וכל שכן היכא דידיע דהוה ליה ממונא אחרינא מעיקרא וש"מ דכי מחייבינן ליה לאייתויי ראיה לא צריך לאייתויי ראיה דהאי ממונא גופיה דידיה הוא אלא כיון דמייתי ראיה דהוה ליה לדידיה ממונא דנפל ליה מבית אבי אמיה אי נמי דיהיב ליה איניש מעלמא במתנה אי נמי דאשכח מציאה מוקמינן ליה להאי ממונא דאונות ושטרות בחזקתיה ועל האחין להביא ראיה וש"מ דהלכתא כותיה דרב דאי כשמואל אפילו אין חלוקין נמי

✱ רי"ד הרי אמרו בזמן שאין חלוקין בעיסתן על האחין להביא ראיה במאי רבה אמר ראיה בעדים שצריך להביא עדים שנפל לו ממון מבית אבי אמו כמו שטען ואע"ג דלא מייתי ראיה דהאי ממונא דהני אונות ושטרות מחמת ההוא ממונא דנפל ליה הוא דאתא תלינן ביה ועל האחין להביא ראיה דלא נהגו מחלוקין בעיסתן כדבריהנא רב ששת אמר ראיה בקיום השטר דקסבר רב ששת דכי קאמר עליו להביא ראיה היכא דלא יכיל לקיומיה להאי שטרא דנפיק על שמיה דאע"ג דמודי ליה דמיניה דהאי אחא דנפיק שטרא על שמיה יזיף ומודי מוכר לדידיה זבין כיון דהוה נושא ונותן בתוך הבית ליכא בהא ראיה דממונא דידיה הוא אבל היכא דמקיים שטריה לא צריך להביא ראיה דאין לך ראיה גדולה מזו דכיון דאיכתיב שטרא על שמיה לא שביק דלא שמעי ביה אחין דשטרא קלא אית ליה ומדלא מחו ביה ש"מ ממונא דידיה הוא ואיכא למימר דרב ששת כשמואל סבירא ליה דאמר על האחין להביא ראיה מיהו היכא דלא מיקיים שטרא מודי ליה לרב אמר ליה רבא לרב נחמן הא רב דאמר עליו להביא ראיה והא שמואל דאמר על האחין להביא ראיה והא רבה דאמר ראיה בעדים והא רב ששת דאמר ראיה בקיום השטר מר כמאן סבירא ליה אמר ליה אנא מתניתא ידענא וכותא סבירא לי דתניא אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אימא עליו להביא ראיה וכן האשה שהיתה נושאה ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הם שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אימא עליה להביא ראיה מ"ט וכן מהו דתימא אשה כיון דשכיחא לה מילתא דאמרי קא טרחא קמי יתמי אימא לא גזלא מיתמי ולהימנה בלא ראיה קמ"ל דלא וש"מ דהלכתא כרב דאמר עליה להביא ראיה וממילא שמעת דליתיה לדרב ששת דאמ' ראיה בקיום השטר אלא מדלא קאמרינן ועדיין תיבעי לך ראיה בעדים או ראיה בקיום השטר ש"מ דפשיטא לן דמאן דאמר עליו להביא ראיה בעדים קאמר ורב ששת דאמר ראיה בקיום השטר כשמואל סבירא ליה דאמר כיון דמיקיים שטרא על האחין להביא ראיה וכיון דקתני תנא בהדיא עליו להביא ראיה ש"מ כרב ודלא כשמואל ורב ששת ואם תמצא לומר רב ששת נמי כרב סבירא ליה דאמר עליו להביא ראיה מיהו מאי ראיה ראיה בקיו' השטר הא מדאיכפל תנא למתני שנפלו לי מבית אבי אימא וגבי אשה נמי שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אימא ותאני עלה עליו להביא ראיה ועליה להביא ראיה ש"מ ראיה בעדים שמעידין שנפלו לו מבית אבי אמו קאמרינן כרבה והא דקתני תנא אחד מן האחין ולא קתני אחד מן הבנים לאו למימר דבן שהיה נושא ונותן בשל אביו והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן על האב להביא ראיה דהשתא אחין דקפדי אהדדי דהא אית להו חזקה אהדדי קיימא לן דעליו להביא ראיה גבי אב ובנו דלא קפדי אהדדי דהא קיימא לן דלא מחזקי אהדדי לא כל שכן אלא הוא הדין גבי בן בנכסי אביו ואשה בנכסי בעלה והאי דנקט אחין ואשה בנכסי יתומים רבותא קמ"ל מהו דתימא כיון דשכיחא להו מילתא דטרחי בריתמי אימא לא גזל מיתמי וליהמנינהו קמ"ל תדע דבהדיא גרסי' בתוספתא בן שנושא ונותן בשל אביו אע"פ שאונות ושטרות יוצאין על שמו הרי הן של אביו ואם אמר ממה שירשתי משל בית אבי אימא הן יעשה מפורש בפירושו וכן האשה שנושאה ונותנה בשל בעלה אע"פ שהשטרות יוצאין על שמה הרי הן של בעלה ואם אמרה ממה שירשתי מבית אבי אבא הן או משל בית אבי אימא תעשה מפורש בפירושה ומאי דהאי יעשה מפורש בפירושו ותעשה מפורש בפירושה דקתני דעל הבן ועל האשה להביא ראיה מדקתני יעשה מפורש בפירושו והשתא נחזי אנן מאי בפירושו אילימא בפירושו של שטר מאי שנא גבי בן דקתני בפירושו ומאי שנא גבי אשה דקתני בפירושה אלמא מאי בפירושו בפירושו של בן דקאמר שלי הן ומאי בפירושה בפירושה של אשה דקאמרה שלי הן ומאי יעשה מפורש בפירושו אילימא דהימן למימר שלי הן אי הכי ליתני נאמן דקיימא לן לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה ועוד לימא לי למתנא יעשה מפורש בפירושו ליתני יעשה בפירושו אלא לאו הכי קאמר יעשה הדבר מפורש וברור בראיה שהן שלו בפירושו והוא הדין גבי אשה

✱ רט"ו והא דתנן בר"א במחזיק אבל בנותן מתנ' והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה אתמהינן עלה אטו כל הני דאמרי' לאו חזקה היא אמר רבא הכי קאמר בר"א בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי ולית ליה ללוקח ראיה דחזקה במקום ראיה קיימא אבל הנותן מתנה ורצה המקבל להחזיק בה כדי שלא יוכל הנותן לחזור בו והאחין שלקחו ורצה כל אחד מהן להחזיק בחלקו והמחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשין דלמיקנא בעלמא הוא דקא בעו ואין ביניהן טענה וכפירה נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה ואין המקנה יכול לחזור בו

✱ רי"ו תאני רב שרביה בקידושין דבי לוי נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה ומתמהינן עלה בפניו אין שלא בפניו לא כלומר מכדי הני

האי תנא בדאחזיק מלעתיה דכותן קאי דאי שלא מדעתו אפילו בפניו נמי לא קני וכיון דמדעתיה קא מיירי אפילו שלא בפניו נמי ליקני ואם נמשך לומר דמקרא הושבו בעריכם אשר תפשתם דילפינן מיניה חזקה קא מתמה דישיבת הרבה שיירות בבת אחת לא אפשר דלמהוי באפי נותן דכי חזי לה לחזקה דהאי לא חזי לה לחזקה דהך ואפי' הכי הויא חזקה אמר רבא בפניו אין צריך למימר ליה לך חזק וקנה שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקנה כלומר בפניו לא צריך לך חזק וקנה אלא כיון שקבל עליו המוכר למכור והנותן ליתן והחזיק הלוקח בפניו ושתק המוכר קנה לוקח שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקנה ואם החזיק, על שלא יאמר לולך חזק וקנה לא קנה בחזקה זו •

דף נ"ג ע"א ※ ריז בעי רב במתנה היאך מי צריך למימר ליה לך חזק וקנה או לא אמר שמואל ומאי תבעי ליה לאבא השתא לוקח דקא יהיב דמי אי אמר ליה לך חזק וקנה אין ואי לא לא מתנה לא כל שכן מיהא שמעינן דההיא דתאני רב שרביא נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה במכר קאי אלמא במכר נמי קאני בחזקה ודוקא במוכר שהן מפני רעתה אי נמי כגון דהוו ליה ללוקח זוזי גבי מוכר ולקח ממנה שדה זו בהלואתו דאע"ג דלא קאני בהני זוזי דהלואה לא קניא במכר כדמברר בקידושין כיון דלא מיחסרי זוזי גוביינא קאני בחזקה וש"מ דלא שנא מכר ולא שנא מתנה בפניו לא צריך למימר לך חזק וקנה שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקנה

※ ריח והא דתנן נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה כמה כל שהוא כדשמואל דאמר שמואל גדר גדר והשלימו לעשרה טפחים פרץ פרצה כדי שיכנס ויצא בה הרי זו חזקה האי גדר גדר והשלימו לעשרה דקאמרינן לאו דגדריה מעיקרא קאמר אלא כגון שהיה שם גדר בנוי מתחלה פחות מעשרה טפחים ובא זה והשלימו לעשרה או שהיתה שם פירצה קטנה ובא זה והוסיף בה כדי שיכנס ויצא בה הרי זו חזקה דיקא נמי דקאמר גדר גדר והשלימו לעשרה ולא קאמר גדר גדר עשרה טפחים ש"מ ודייקינן עלה האי גדר היכי דאמי אילימא דמעיקרא לא הוו סלקי ליה מחמת רומיא והשתא נמי דאוסיף ביה איהו לא מצו סלקי ליה מאי עבד הא ודאי ולא כלום לא עבד ולא הויא חזקה אלא היכא דאהנו מעשיו ואי דמעיקרא מצו סלקי ליה מחמת שהיה נמוך והשתא דאוסיף ביה איהו לא מצו סלקי ליה כלל טובא עבד ומאי כל שהוא דקתני ואסיקנא לא צריכא כגון דמעיקרא סלקי ליה ברווחא מחמת שהיה נמוך והשתא דאוסיף ביה איהו סלקי ליה בדוחקא כלומר על ידי הדחק מפני גבהו ואצטריך לאשמועינן דאע"ג דמכל מקום יכלי למיסק התם כיון דאהני לא יכלי למיסק אלא על ידי הדחק הויא חזקה והוא שהשלימו לעשרה כדשמואל דאי לאו הכי לאו גדר הוא ודייקינן תו האי פירצה היכי דמיא אילימא דמעיקרא הוו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה מאי עבד הא לא אהנו מעשיו ולא הויא חזקה אלא דמעיקרא לא הוו עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד ומאי כל שהוא דקתני לא צריכא דמעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא והשתא עיילי בה ברווחא מהו דתימא כיון דמעיקרא עיילי בה והשתא נמי עיילי בה לא הויא חזקה קמ"ל דכיון דאהני דעיילי בה ברווחא הויא חזקה •

※ ריט א"ראסי אמר רבי יוחנן נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל הרי זה חזקה מאי נתן ומאי נטל אילימא נתן צרור דסכר מיא מיניה כגון דהוה אתי בידק' דמיא מאבראי ועייל בארעיה דרך נקב ואתא האי ונתן צרור בנקב וסכריה ואברא מיא מינה ולא עיילי מיא להתם נטל צרור דאפיק מיא מינה כגון דהוה מליא ארעיה מיא והוו מזקי לה ובא זה ונטל צרור מעיקר הגדר ונעשה מקומו נקב ואפיק מיא מינה האי מבריח ארי מנכסי חבירו הוא ומצוה קא עביד דאמר קרא לכל אבדת אחיך לרבות אבדת קרקע ולא הויא חזקה אלא היכא דאי בעי עביד ואי בעי לא עביד וקא עביד אדעתא דמיקנא אבל היכא דמצוה לעשות כיון דבלאו הכי נמי הוה מיחייב למעבד לא הויא חזקה ואסיקנא אלא נתן צרור דסכר לה מיא נטל צרור דפתח לה מיא כגון דהואי ארעא צריכא למיא והוה מליא מיא והוה איכא במכר נוקבא דנפקי מיא מיניה ואתא האי ונתן שם צרור וסכריה לנקב אי נמי דאתא בידקא מאבראי ולא הוה ליה דוכתא למיעל מיניה להאי ארעא ואתא האי ונטל צרור מן המכר ופתח בבא דעיילי מיא מיניה כי האי גוונא כיון דאין מצוה לעשות וקא עביד מידי למהני ליה לארעא הויא חזקה הדין הוא מחוורתא דשמעתא לסברא דרבואתא דסבירא להו דכי קשי ליה לגמ' מבריח ארי מנכסי חבירו הוא מטעמא דעביד מצוה הוא • וקשי לן עלה הא תינח בנכסי חבירו דקא עביד מצוה אלא בנכסי הגר מאי איכא למימר ואפי' בנכסי חברו נמי תינח שלא בפניו דמיפקד עליהו אלא בפניו דלא מיפקד עליהו אלא היכא דאין הבעלים יכולין להציל מאי איכא למימר ועל כרחיך סוגיא דגמר' דקא דחי לה סתמא מטעמ' דמבריח ארי מנכסי חברו בכולהו אנפי קא דחי לה דאי לא תימא הכי מאי קא קשיא ליה לוקמא בנכסי הגר אי נמי בנכסי חברו ובפניו דלא מיפקד ודיקא נמי דסתם שמעתיה דרבי יוחנן מדלא קפיד למימר ליה לך חזק וקנה לא מיתוקמא בנכסי חברו אלא בפניו אי נמי בנכסי הגר אלא; מסתברא דכי קשיא ליה לאו מטעמא דמצוה קשיא ליה אלא משום דכל חזקה דתליא בהנאה דאהני בה מחזיק בארעא לא הויא חזקה אלא היכא דמהני בגופא דארעא הנאה דלא הוה שכיחא בה מקמי הדין רומיא דגדר ופרץ כל שהוא דאוקימ' כגון דמעיקרא הוו עילי ביה ברווחא והשת' בדוחקא אי נמי דמעיקרא בדוחקא והשתא ברווחא אבל אברותי מיא מינה דלא אהני בה מידי דלא הוה מעיקרא אלא לאוקומ' כדמעיקר' הוא דאהני לא קני דבעינן דומי' דישוב עריס וליכא והאי דנקט מנכסי חברו לאו משום דקא עביד מצוה אלא כמה דאת אמר מנכסי אחרים שאין מהנה בגוף הנכסים הנאה הנכרת בהן אלא שמהנה את בעל הנכסים דלא קימ' ליה חזקה ומהאי טעמ' משכחת לה למעתין בין בנכסי הגר בין בנכסי חברו בין בפניו בין שלא"ב וכן הדעת נוטה

※ רכ וא"ר אסי אמר רבי יוחנן שתי שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לקנותה קנאה לקנות אותה ואת חברתה אותה קנה חברתה לא קנה החזיק בה לקנות את חברתה אף אותה לא קנה ש"מ דלא מהניא חזקה אלא להוא מידי דמחזיק ביה והוא דמיכוון למקנייה להוא מידעם גופיה ודוקא בנכסי הגר אבל במכר או במתנה אם החזיק בה לקנות אותה ואת חברתה קנה את שתיהן דאמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן דאמרינן סדנא דארעא חד הוא וטעמ' מאי דעת אחרת מקנה אותן שאני ואם החזיק

בא'

באחת מהן לקנות את חברתה אפי' גבי מכר ומתנה אף אותה לא קני

שם ע"ב ❋ **רבא** בעי רבי זירא החזיק באחת מהן לקנות אותה ואת המכר ואת חברתה מהו מי אמרינן סלקא דארעא חד הוא והרי שתיהן עם המכר בשדה אחת או דילמא הא לחודה קימא והא לחודה קימא ולא קנה אלא אותה שהחזיק בה ועלתה בתיקו הילכך לא קנה אלא אותה שהחזיק.

❋ **רבב** בעי רבי אלעזר החזיק במכר לקנות את שתיהן מהו מי אמרינן מכר אפסירא דארעא הוא וקני תרווייהו או דילמא הא לחודא קימא והא לחודא קימא ולא קנה אלא את המכר לבדו בזמן שנתכוון לקנותו בכללן ועלתה בתיקו הלכך לא קנה אלא את המכר בלבד

❋ **רבג** אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה שני בתים זה לפנים מזה החזיק בחיצון לקנותו קנה לקנות אותו ואת הפנימי חיצון שהחזיק בו קנה פנימי לא קנה החזיק בחיצון לקנות את הפנימי אף חיצון לא קנה החזיק בפנימי לקנותו קנה לקנות אותו ואת החיצון פנימי קנה חיצון לא קנה ואם לקנות את החיצון לבדו אף פנימי לא קנה אע"פ שהחזיק בו לפי שלא נתכוון לקנותו ואין צריך לומר חיצון שהרי לא החזיק בו וכן כל כיוצא בזה וצריכי דאי אשמועינן פנימי דלא מיקני בחזקה דחיצון משום דלית ליה לחיצון דרך עילויה ואשתכח דפנימי הוא דאית ליה זכותא בחיצון וחיצון לית ליה זכותא בפנימי אבל חיצון דאית ליה לפנימי דרך עילויה ליקני בחזקה דפנימי קמ"ל דכיון דהאי לחוריה קאי והאי לחוריה קאי לא קני ואי אשמועינן חיצון דלא מיקני בחזקה דפנימי משום דלית ליה זכותא בפנימי אבל פנימי דאית ליה זכותא בחיצון ליקני בחזקה דחיצון דכבית שער דפנימי דמי קמ"ל דלא ודוקא במחזיק בנכסי הגר אבל במכר או במתנה אם החזיק באחד מהן לקנות את שניהן קנה דהא אמר רבא אמר רב נחמן מכר לו חילסית ומצולה החזיק בחילסית קנה מצולה במצולה קנה חילסית פשיטא דהא אמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן הכי השתא התם סלקא דארעא חד הוא אבל הכא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אימא לא קמ"ל דשמעת מינה דאע"ג דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד קנה וכל שכן גבי בתים זה לפנים מזה דכולה חדא תשמישתא היא אבל ודאי אם החזיק באחד מהן לקנות את חבירו אפילו במכר נמי אף אותו לא קנה

❋ **רבד** ושמעינן מהני שמעתא דשתי שדות ושני בתים דגבי חזקה בנכסי הגר כוונה לקנות בעינן ממאי מדקאמרינן גבי שדות החזיק באחת מהן לקנותה קנתה וגבי בתים כמי קאמרינן החזיק בא' מהן לקנותו קנאו והוא הדין בנכסי חברו כדבעינן לברורי מיהו מסתברא דאפילו בנכסי הגר לאו כוונה מפורשת בעינן אלא כל היכא דידע דהפקירא הוא וקא עביד ביה מעשה דקיימא ביה בעלמא חזקה מסתמא מתכוין לקנות הוא ופי' אצטריך בהני שמעתא לקנות לאפוקי היכא דלא ידע דהפקירא הוא כגון העודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן או של ישראל חבירו הן אי נמי כסבור שהגר קיים או שיש לו יורשין דלא קני כי ההיא דגרסינן ביבמות בפרק רבן גמליאל אומר החולץ ליבמתו וחזר וקידשה רבי אומר אם קדשה לשום אישות צריכה ממנו גט לשום יבמות אינה צריכה הימנו גט וחכמים אומרים בין שקידשה לשום אישות בין שקדשה לשום יבמות צריכה הימנו גט ואמרינן עלה מ"ט דר' אמר רב יוסף עשאוה כעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הן דלא קני אמר ליה אביי מי דאמי התם לא קא מיכוין למקני הכא קא מכוין למקני הא לא דמי אלא לעודר בנכסי הגר וכסבור של גר אחר הן דקני והשתא נהי אנן מדנקיט רב יוסף וכסבור שלו הן דלא קני מכלל דאי ידע דגר נינהו אע"ג דליכא כונה מפורשת לקנות דומיא דסבור שלו הן דליכא כונה לקנות כלל קני דכיון דידע דהפקירא הוא מסתמא מתכוין לקנות הוא כדמסיק בה אביי גבי כסבור של גר אחר הן דאביי כי מיירי גבי סבור של גר אחר הן דומיא דקא סבור שלו הן דאיירי בה רב יוסף הוא דאיירי דליכא כונה מפורשת כלל דיקא נמי מדנקט בתרויהו לעודר בנכסי הגר דאכי' אביי דאיירי בדידע דהפקירא הוא לא דייק למינקט למחזיק דמשמע נמי דמיכוין לאחזוקי אלא לעודר דמשמע מסתמא דשמעת מינה דסתם עודר במאי דידע ביה דהפקירא הוא מתכוין לקנות הוא ומילא שמעת מינה בהדיא דכל היכא דלא ידע דהפקירא הוא אע"ג דאגלאי מילתא למפרע דהפקירא לא קני וגרסינן נמי בפרק מי שמת גר שמת ובזבזו ישראל את נכסיו ושמעו שיש לו בן או שאשתו מעוברת חייבין להחזיר החזירו את הכל ואח"כ שמעו שמת בנו או שהפילה אשתו החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה וסברינן למידק מינה דעוקר אית לי' זכיה ואסק' רבא שאני התם דרכוניי הוה מרפיא בידיהו מעיקר' דמעיקרא נמי בתחז' ספק הוה אי יש לו בן או שאשתו מעוברת ואי לא ולאו אדעתא דהפקר ודאי אחזיק.

ובי תימא מי מכית אתרת דהאי החזיק לקנות דקאמרינן דהני שמעתא לאו בכונה מפורשת קאי הא מלתרי בבו דקופא במפרש ריצא נמי במפרש דקאמרינן בסופא לקנות אותה ואת חברתה אותה קנה חברתה לא קנה לקנות את חברתה אף אותה לא קנה ואי בסתם מנא ידעינן דלקנות חברתה קא מכוין אלא לאו במפרש ומדסיפ' במפרש רישא נמי במפרש לעולם רישא לאו במפרש דוקא אלא רישא משכחת לה בין בסתם בין במפרש סיפא לא משכחת לה אלא במפרש ודמיא להאיה דאמרינן בפרק מי שמת רישא משכחת לה בין בשמת בין בעומד סופא לא משכחת לה אלא בעומד דשמעת מינה דהיכא דמיתוקם רישא בתרי אנפי אע"ג דלא מיתוקם סיפא אלא בחד מיניהו לאו בתרי טעמיה קא מוקמינן אלא בחד טעמא קא מוקמינן ואף זו כיוצא בה

ולא תימא הני מילי בנכסי הגר אלא אפילו בנכסי חבירו נמי הכין דינא דאי ידע דבמידי דאית ליה זכיה בגויה לאחזוקי ביה קא עביד קני בפניו כי דיניה ושלא בפניו כי דיניה ולא בעינן כונה מפורש' דכיון דבנכסי הגר קני כ"ש בנכסי חבירו דאיכ' דעת אחר' מקנה אותו ואי לא ידע דבמידי דאית לי' זכיה לאחזוקי ביה קא עביד לא קני תדע דהא קידושי השה אפי' ביבמתו נמי כנכסי חבירו דמי דלא תפסי בהו קידושי אלא מדעתא דתרויהו וקא מדמינן לה למחזיק בנכסי הגר דבעי כונה לקנות דשמעת מינה דלהא מילתא כהדדי נינהו והוא הדין בנכסי חבירו דחד טעמא נינהו כדברירנא

הדין הוא סברא דידן ואזינא ליה לגאון ז"ל דכתב בספר מקח וממכר מילי דמשמע לן מיניהו דהוה סבירא ליה דשלא בפניו כיון

לצריך למימר ליה לך חזק וקנה משתמע כי מחזיק אדעתא למקנא קא מחזיק דשליחותיה דמקנה דאמר ליה לך חזק וקנה קא עביד אבל בפניו כיון דלא צריך למימר ליה לך חזק וקנה כונה מפורשת לקנות בעינן ומשמע דהוה סבירא ליה דבפניו דלא צריך למימר ליה לך חזק וקנה דומיא דשלא בפניו בעינן למוכחא מילתא דאדעתא למקנא קא עביד דהא אמר ליה לך חזק וקנה והיכא דאחזיק בפניו בשתיקה דקביל עליה מקנה מקמי דסליקו מענינא לענינא לא ידעינן טעמיה דמשתמא אדעתא דמקנא קא עביד ואיכא למימר דכי קאמ' גאון ז"ל היכא דאחזיק בפניו לאחר זמן דאיכא למיחש דילמא הדר ביה חד מיניהו בינו ביני ומאי דעבדי השתא לאו אדעת' דמקנ' עבד ואי תשמישא הוא לאהנויי נפשיה בההוא מעשה לפי שעה עבד ואי מידי דאהני בארעא הוא למהוי כיורד לתוך שדה חבירו או לתוך ביתו והשתא שלא ברשות הוא דעבד ומקנה נמי כי שתיק ליה אדעתא דהכי שתיק ליה ואפילו בהא נמי לא ידעינן מנא ליה דהא סוגיא דגמרא כל בפניו פשיטא ליה דלא צריך למימר ליה לך חזק וקנה ואיכא למימר דלקידושין מדמינן לה היכא דהיה מדבר עם האשה על עסקי גיטה וקידושיה ונתן לה קידושיה ולא פירש דקימא לן דאי כל זמן שעוסקין באותו ענין מקודשת דאדעתא דהכי יהיב לה ואי לבתר דסליקו מענינא לענינא קידושי ספק הוו דאיכא למיחש דאדעתא דמידי אחרינא יהיב לה ואף הא נמי דכותא ומספיקא לא הויא חזקה

רבה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות קנה בתרא מ"ט קמא ליבני בעלמא הוא דאפיך משתברא לן דהא שמעתא לא מיתוקמא אלא כגון דהוו הני ליבני גופיהו מנכסי הגר עצמן דיקא נמי דנקט לישנא דליבני בעלמא הוא דאפיך כלומר דליבני גופייהו אע"ג דאגביהנהו כיון דלאו אדעתא דמקנינהו בעלמא אגבהינהו אלא להפוכי בהן אדעתא דבנינא קא מכוון לא קני להו והוו להו כשאר נכסי הגר וארע' נמי לא קני לה בהאי בנינא דכיון דלא העמיד להן דלתות לא אהני בארעא ולא מידי דהא מעיקרא הוו עיילי לה והשתא נמי עיילי ולא מינטרא אלא מחמת דלתות דאוקי בתרא ומשום הכי קנה בתרא אבל היכא דהני ליבני דבנא בהו קמא להני פלטרין לא הוו מנכסי הגר אלא מדנפשיה הוו אי נמי הוו מנכסי הגר ואיכוון בשעת הגבהה למקנינהו קננהו מיהו ארעא לא מר קנה ולא מ"ק קמא לא קנה דאכתי לא אהני בארעא ולא מידי בתרא נמי לא קנה דלא יהא אלא כיורד לתוך שדה חברו ובנאה שלא ברשות דאיכא למימר דאדעתא למשקל דמי ממרה הוא דנחית וגמר ואקני ליה בנינא אדעתא דהכי הא קימא לן בפרק השואל דאי אמר עני ואבני אני נטול שומעין לו וכל שכן בנכסי הגר דליכא למימר דגמר ואקני לשום בר נש אלא אדעתא דנפשיה קא בני והכי דלא קני לה לגופא דארעא בהכי מיהו ליבני דידיה במהאי פקעי מיניה אלא ודאי ש"מ דאי אמר עני ואבני אני נטול שומעין לו דכיון דמצי קמא למשקל עציו ואבניו אשתכח דלא אהנו דלתות דבתרא ולא מידי הילכך אי קדים קמא ומסליק להו לדלתות דבתרא ואוקי להי דלתות מדידיה קנה קמא ואי לא דינא הוא דשקיל קמא ליבני דידיה ושקיל בתרא דלתות דידיה וארעא הויא לה הפקר כדמעיקרא מאן דקדים ומחזיק בה כדחזי זאכי בה והוא הדין בנכסי חבירו כי האי גוונא דכיון דמדינא שקיל קמא ליבני דידיה לא מר קנה

ולא מר קנה וקימא לה ארעא בחזקת מרה קמא ואשמעינן מינה דהאי גדר גדר ואשלימו לעשרה דקא אמרינן דהויא חזקה דוקא בדקא מינטרא ארעא בהכין אבל היכא דלא מינטרא בהכין כגון דאיכא פירצה מאידך גיסא לא הוי חזקה

רבה אמר רב דימי בר יוסף א"ר אלעזר המוצא פלטרין גדולים בנכסי הגר וסר להן סיוד אחד או כייר בהן כיור אחד קנה וכמה אמר רב יוסף אמה אמר רב חסדא וכנגד הפתח ומסתברא דגבי חזקה דסיוד או כיור אע"ג דאין להן דלתות נמי אי נמי דאית בהו פירצה קנה דכי בעינן עד דעביד מידי דמנטרא ביה ארעא הני מילי גבי חזקה דגדר וכיוצא בה דכיון דלנטורה לארעא הוא דמיכוון לא קני אלא היכא דאהנו מעשיו להיא מילתא דעבד אבל גבי חזקה דסיוד וכיור דלנוי בעלמ' הוא דמיכוון כיון דאהנו מעשיו להיא מילתא דאיכוון אע"ג דאכתי לא מינטרא ארעא הויא חזקה תדע דהא גבי פירצה דקימא לן דהויא חזקה כי אהני לארווחי במעלני דארעא הוא דאהני אבל בנטורא מטוטי מעיט וכיון דאהני להיא מילתא דאיכוון הויא חזקה וכן כל כיוצא בזה ומדקפיד אשיעורא למהוי אמה וכנגד הפתח ש"מ לכל ביתא וביתא הכי בעי דומיא דאין מסידין ואין מכיירין דסוף פרקין דמדשוו שיעורי להדדי בין בחוכתא בין בשיעורא ש"מ חד דינא ניכהו דכי היכי דלגבי סיור לא הוי סיורא דהאי ביתא סיורא להך ביתא גבי חזקה נמי לא הוי סיוד וכיור דחד חזקה להאיך והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא שמעתא דשני בתים זה לפנים מזה דלא קני חד מיניהו בחזקה דאידך אלא לאו ש"מ כדפרשינן

רבה אמר רב עמרם הא מילתא אמר לן רב ששת ואנהר לן עיינין ממתניתא המציע מצעות בנכסי הגר קנה ואנהרינהו לעיינין ממתניתא דתניא גבי חזקה דעבדים כיצד בחזקה נעל לו מנעלו התיר לו מנעלו או שהוליך כליו אחריו לבית המרחץ הפשיטו הרחיצו סכו גרדו הלבישו הנעילו והגביהו קנאו א"ר שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל מקום מאי קאמר הכי קאמר הגביהו לרבו קנאו הגביהו רבו לו א"ר שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל מקום אשתכח השתא דכולה מתניתא לבר מהגבהה דאיירי בה רבי שמעון בתשמישא דעביד ליה עבדא לרב הוא דמיירי והכי קתני כיצד בחזקה נעל לו העבד לרב מנעלו כלומר שקשר לו רצועות מנעלו דאי בנעילת כל המנעל היינו סופא דקתני הנעילו אלא מסתברא דרישא מיירי בקשיר' רצועו' דיקא נמי מדתני לה בהדי התיר לו מנעלו דמיירי בהתר' רצועו' ותו לא וסופ' דקתני הנעילו גבי הלבישו דמיירי ביציאתו מבית המרחץ ונקייה דרב ששת מהיכא אילימא מדקתני הלבישו הא לא דמו להדדי דאילו בריתא כשהלבישו העבד הנקנה את קונהו ואילו רב ששת כשהלבים הקונה את הקרקע הנקנה וכי תימא דילמא בריתא נמי כשהלבישו הרב לעבד היא לא ס"ד חדא דהא כולה בריתא בתשמישא דעביד ליה עבדא לרב היא דומיא דהגביהו לרבו לבר מהגבהה דאיירי בה רבי שמעון ועוד דומיא דהוליך כליו אחריו לבית המרחץ דתשמישא דעביד ליה עבדא לרבה הוא ועוד דמשמע דמנימין עבדיה דרב יהודה הגרוסה בפרק האשה נקנית הכי הוה וכי תימא הכא במאי עסקינן בשהציע מצעות והסב עליהן דומיא דהלבישו העבד לרב שתי תשובות בדבר חדא דרב ששת לא קאמרה והסב עליהן ולא קא קפיד אלא

אלא אהצעת מצעות ותו לא ועוד אפילו הסב עליהן לא דמי להלבישו העבד לרב דהלו גבי הלבישו אהני עבדא לאלבושיה לרב ואילו גבי המציע מצעות בנכסי הגר לא אהני קרקע הגר בהצעת המצעות תחת ומחזיק אלא המחזיק בא ומסב או שוכב עליהן וקרקע הזמנה בעלמא קא עבדא אלא דומייה דרב ששת מהכא או שהוליך כליו אחריו לבית המרחץ דאלמא כיון דאטעני כליו ואזמיניהו נהליה לצורך תשמישו בבית המרחץ קנה הכא נמי כיון דאטעני לקרקע הגר במצעותיו והזמינן גם לשכיבה שהרי הציען גם נמצא שהזמנתן לשכב עליהן על ידי הקרקע היא באה שאי אפשר להצעת המצעות אלא בקרקע ולפיכך קנה ודוקא הציע שהיא סוף הזמנתן לשכיבה דומיא דהולכת כליו לבית המרחץ שהיא סוף הזמנתן לתשמיש אבל להכינן גם ולא הציען לא קנה שאין זו סוף הזמנתן לשכיבה

דף נ"ד ע"א * רכח

א"ר ירמיה ב"ר אבא אמר רב יהודה האי מאן דשדא ליפתא בפלחי דארעא דני לא קנה כגון שדה שנתבקעה ממי הגשמים ובא זה והשליך שם זרעוני לפת ולמחו אע"פ שהשביח בגופו של קרקע בלפתים הללו שהן מחוברין לקרקע והרי הן כקרקע לא קני מ"ט בעידנא דקא שדי ליכא שבחא וכי קא שבח ממילא קא שבח ש"מ דכל היכא דלא קני אלא מחמת שבחא דאשבח אי קא שבח בשעת מעשה קני ואי לא לא קני ודיק' מינה טעמ' דאדאותו לא דלא עבד מעשה בגופא דארעא אבל היכא דכסייה לבזרא בעפרא דקני אלא אפילו אשכח בזרא דשדי התם מקמי הכין ואתא איהו וכסייה קני דלא גרע מפרצא גרידא דאע"ג דליכא בזרא נמי קני והוא הדין נמי בנכסי חבירו בחזקה שאין עמה טענה דלכולהו הני אכפי בנכסי הגר דמי כדבעינן לברורי לקמן

* רכט

אמר שמואל האי מאן דתפשח דיקלא ארעתא דדיקלא קני ארעתא דחיותא לא קני כלומר הזומר ענפיו של דקל ולשון חתוך הוא כדכתי' ויפשחני אדעת' דאכרויי דיקלא קני אדעתא דמשרא לחיות' לא קני היכי דמי שקל מהאי גיסא ומהאי גיסא אדעתא דדיקלא כולהו מחד גיסא אדעתא דחיותא

* רל

ואמר שמואל האי מאן דזאכי זוכיא אדעתא דארעא קני אדעתא דליבי לא קני כלומר המקושש עלים מן השדה אדעתא דנקויי ארעא קני אדעתא דליבי דצריך לעצים להשקה לא קני היכי דמי שקל רברבי אדעתא דארעא שקל רברבי ושבק זוטרי אדעתא דליבי

* רלא

ואמר שמואל האי מאן דתקיל תיקלא אדעתא דארעא קני אדעתא דבידרי לא קני כלומר המסיר מכשול מן השדה אדעתא דאשוויה לארעא לחרישה כדכתי' הלא אם שוה פניה כו' קני אדעתא דתקוני דוכתא לבי דרי לא קני דלאו לצורך גופה דארעא הוא היכי דמי שקל מוליא ושדא בגומא אדעתא דארעא מוליא במוליא וגומא בגומא אדעתא לבי דרי כגון שהיה בשדה תל מכר אחד ובקעה מכר א' אם נטל עפרו של תל והשליכו לתוך הבקעה אדעתא דארעא קא מכוין להשוות פני השדה לחרישה שבלא תל ובלא בקעה ואם נטל את התל מכר זה והשליכו על גבי תל אחר מכר אחר או במקום שוה שאין בו בקעה ונעשה תל או שנטל עפר מבקעה זו או ממקום שוה שלא היה בו תל ולא בקעה ונעשה בקעה ומלא בו בקעה אחרת שהיתה שם מכר אחר נמצא שלא הועיל כלום להשוות פני השדה לחרישה שהרי תל היה בה מתחלה והרי יש בה תל בקעה היתה בה ועדיין יש בה בקעה מה לי מכר זה מה לי מכר אחר ולא נתכוון זה לחרישה אלא להשוות את המקום שהיה בו התל או הבקעה מתחלה כדי לצבור בו את גורנו מפני שהיה ראוי לכך יותר משאר השדה וכיון שלא נתכוון להכשרת השדה אלא לצורך עצמו בלבד לא קנה ומשתברא דאי ההוא דוכתא דאשוייה חזי לחרישה ולזריעה טפי מהאיך אחריני דעבד ביה נמי או דאוסיף ביה מוליא אדעתא דארעא הוא וקני

* רלב

אמר שמואל האי מאן דפתח מיא לארעא אדעתא דארעא לאשקוייה קני אדעתא דכוורי למיצד לא קני היכי דמי פתח חד בבא לעיול מיא מיניה אדעתא דארעא פתח תרי בבי חד מעייל וחד מפיק אדעתא דמארי ולא תימא דוקא דפתח חד רבא וחד זוטא רבא דמעייל מיא ומכוורי וזוטא דמפיק מיא ומשייר כוורי אלא אפילו היכא דשוי איניהו משתמא אדעתא דכוורי הוא דאי אדעתא דארעא לימא לי תרי בבי וכי תימא דלא ניחא ליה דלשתו מיא בארעיה יתר מדאי אם כן תרי מעיקרא לימא ליה לפתח חד דמעייל ולכי שתיא ארעא כל צרכא לפתח אחרינא דמפיק וכי תימא ואי אדעתא דכוורי נמי כיון דבהדדי ניניהו מאי נפקא ליה מינה כי היכי דעילי כוורי בהאי נפקי בהאיך שתי תשובות בדבר חדא דלא סגיא דלא משתייר מיניהו בשאגני דארעא ועוד דאימור דעתיה הוה לאוקומי מהך גיסא דמפיק ולא אתרמי ליה והיכא דפתח חד בבא דקאמרינן אדעתא דארעא אע"ג דחזינן ליה דקא צייד כוורי נמי קנה דעיקר מילתא אדעתא דארעא קא עביד דאי אדעתא דכוורי לא סגיא דלא ליפתח תרי בבי והאי דצייד כוורי הוה ליה כמגביה מציאה עם מלאכתו דלאו אורחיה דאיניש דמתרמי ליה רווחא ושביק ליה תדע דהא גבי מאן דתפשח דיקלא ומאן דזאכי זוכיא דאף ע"ג לעביד אדעתא דארעא דלא סגיא דלא ממטי להו לביבי לביתיה או לחיותא או להסקה ואפ"ה קני ואף זו כיוצא בה

* רלג

ההיא אתתא דאכלה דיקלא בתפשיחא תריסר שנין אתא ההוא גברא רפק בה פורתא תותיה אתא לקמיה דר' לוי ואמרי לה לקמיה דמר עוקבא אוקמיה בידיה אתאי ההיא אתתא קא צווחה קמיה אמר לה מאי אעביד ליך דלא אחזיקת כדמחזקי אינשי האי דיקלא דיקלא דהפקר הוה כגון נכסי גר שמת ואין לו יורשין וכיוצא בהן ואתא ההיא אתתא ואכלתיה לדיקלא בתפשיחא אדעתא דחיותא אי נמי להשקה וליכא דאכילה לצורך האוכל משמע ואמטול הכי לא קניא וכיון דאתא ההוא גברא וחפר תותי דיקלא פורתא לצורך הדקל אוקמוה רבנן בידיה והוא הדין בנכסי חברו בחזקה שאין עמה טענה דלענין חזקה גופה חדא דינא ניניהו והאי דפרישנא בדהפקר משום שירכא דההוא גברא דאתא מנפשיה ורפק תותיה פורתא ואוקמוה רבנן בידיה ואי הוה אתיא ההיא אתתא מחמת איניש אחרינא דאקני לה בחזקה כי האי גונא ותו לא כי הוה אתו אחרינא מדעתא דנפשיה ורפיק תותיה נמי לא הוו מוקמי ליה בידיה אלא הוה דינא לאוקומיה לדיקלא בחזקת מריה קמא והוא הדין לשאר שמעתתא דחזקת דאיתמרן בנכסי הגר דדינא דנכסי חברו נמי בחזקה שאין עמה טענה לענין גופה דחזק' בנכסי הגר דמן לבר משמעת' דהבונה פלטירין גדולים בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות דלא משכחת לה דקתני בתרא אלא היכא דהוואן הנך ליבני מנכסי הגר גופיה כדברירנא בדוכתיה * ומהאי טעמא גופה לא משכחת לה בנכסי חברו ולבר מדינא דשתי שדות וכיוצא בהן היכא דאחזיק באחת מהן לקנות אותה ואת חברתה

מבריתא והוא הדין לשאר שמעתתא ובעיי דשייכי בהאי ענינא דמאי לן בגויהו בין נכסי הגר לנכסי חברו כדבעינן לברורי כל חדא מיניהי בדוכתא • מיהו חזינא ליה לגאון דכת' בספר מקח וממכר דהני שמעתתא דשמואל דפליג בהו בין היכא דעבד אדעת' דארע' בין היכא דעבד אדעתא דמידי אחרינא לא מיתוקמן אלא בנכסי הגר אבל בנכסי חברו לא שנא הכי לא שנא הכי ולא שנא הכי קנה ודייק לה מדאיתיכן לה בין שמעתתא דמקמיהי ובין שמעתתא דבתריהי דאיתמרן בהדיא בנכסי הגר דהוה פשיטא ליה ז"ל דהנך שמעתתא כולהי להכי איתמרן בהדיא בנכסי הגר דלא למעבד בהו עובדא אלא בנכסי הגר ומדהנך בנכסי הגר דוקא הני נמי דאיתמרן בי מכעי בנכסי הגר דוקא ועוד דייק ז"ל מטעמא דהכי שמעתתא גופיהי דהוה סבירא ליה דכי פליג שמואל בין היכא דעבד אדעתא דארעא להיכא דעבד אדעתא דמידי אחרינא לגלויי אדעתיה אי עבד אדעתא דמקנא ואי לא ולפום הדין סברא מילא שמעת' לגבי נכסי הגר הוא דאיכא לפלוגי משום דלא מוכחא מילתא דלמקנא קא מכוין אלא היכא דעביד אדעתא דארעא דאי לא עביד אלא אדעתא דמידי אחרי' איכא למימר דלאו אדעתא דמיקנא קא עביד אבל בנכסי חברו דבלאו הכי נמי מוכחא מילתא דאדעתא דמיקנא קא עביד דאי בפניו כל זמן שעסוקין באותו ענין אדעתא דמיקנא קא עביד ואי שלא בפניו נמי כיון דצריך למימר ליה לך חזק וקנה מסתמא שליחותי' דמקנה הוא דעבד ואדעתא דמיקנא עבד ודיכא הוא דאע"ג דלא עבד אדעתא דארעא כיון דלא סגיא דלא אהני בארעא כל דהו הוי חזקה מידי דהוה אגדר ופרץ כל שהוא ואע"ג דגאון ז"ל לא פרשיה לטעמיה כולי האי טרחינן לברורי טעמיה. חדא משום דמלאכת שמים היא ועוד כי היכי לברורי קושיי דקשו לן בגויה דלפום עניות דעתין קשי' לן האי סברא מכמה אנפי חדא דתנא דמתני' דיכא ונותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר לענין חזקה שיש עמה טענה חדא מחתא מחית להו וסוגיא דגמרא נמי הכי אזיל ולא אשכחן דפלוג רבנן ביניהו אלא לענין מקנא חדא שדה בחזקת חברת' ומאי דדמי ליה ועוד דהכי שמעתתא דשמואל דמפליג בהו בין היכא דעבד אדעת' דארעא להיכא דעביד אדעתא דמידי אחרינא לאו בנכסי הגר איתמור של' סתמ' אתמו' דמשמ' בין בנכסי הגר בין בנכסי חברו ואפי' שמעתתא דאיירינן בהו בהדיא בנכסי הגר לאו בנכסי הגר דוקא איתמור אלא הוא הדין בנכסי חברו והאי דנקט בהו נכסי הגר רבות' קמ"ל דאפילו בנכסי הגר דאין דעת אחרת מקנה אותן קני וכל שכן בנכסי חברו דדעת אחרת מקנה אותן דכיון דקני בהו אפי' מידי דלא קני בנכסי הגר כגון מוסרה ורץ אחריהן ואין מגיען וכמה מילי אחריני כל שכן דקני בהו מידי דקני בנכסי הגר ואי משום ההיא דאמרינן בפירקי' לקמן והרי ניר דבנכסי הגר קנה בנכסי חברו לא קנה והרי אכילת פירות דבנכסי חברו קנה בנכסי הגר לא קנה הך נכסי הגר דנקט התם לאו דוקא נקט אלא הוא הדין לכל חזקה שאין עמה טענה אפי' בנכסי חברו והאי דנקט נכסי הגר משום דפסיקא ליה דמיירי בחזקה שאין עמה טענה דאלו נכסי חברו לא פסיק' ליה משום דאיכא חזקה שיש עמה טענה ואי נמי הוה נקיט חזקה שאין עמה טענה לא פסיקא ליה משום דאיכא חזקה דתשמישין דלאו למקני גופה אלא למקני זכותא בעלמא להוא תשמישתא בלחוד הוא דלא קני ביה ניר וביוצא בו להכי נקט נכסי הגר דפסיק' ליה דלמקני גופא ולית בה טענה וה"ה נמי לנכסי חברו כי האי גונא דכיון דנכסי הגר דמו והך נכסי חבירו דמיירי התם בחזקה שיש עמה טענה דלא איכא

בנכסי הגר קאי והכי נמי דקניא ביה אכילת פירות דאלו חזקה שאין עמה טענה כנכסי הגר דמיא ולא קניא בה אכילת פירות ורבותא דיקנאי נמי הכי פרשוה מיהו גאון ז"ל ומאן דסמיך עליה מרבנן בתראי מוקמי ליה להאי נכסי חברו בחזקת שאין עמה טענה דומיא דנכסי הגר ורהיט ליה האי פירושא אעיקר סבריה דמוקים לה למתני' דאלו דברים שיש להן חזקה בחזקה דלא קניא גופא דארעא אלא לקיומי בה הנהו תשמישי בלחוד דומיא דחזקה שאין עמה טענה דאיירו בה עולא ורב ששת בנכסי חברו למברא דידיה ודייק מינה דאכילת פירות בנכסי חברו אפי' בחזקה שאין עמה טענה קניא ובנכסי הגר לא קנה וזריעה גרידא דאיתמר בנכסי הגר דלא קנה קניא בנכסי חברו ואלו ניר אפי' בחזקה שאין עמה טענה לא קני אלא בנכסי הגר והני סברי לא דיקי נבן דלא אשכחן נטעה בניר דלא ליקני בנכסי חברו בחזקה שאין עמה טענה דמאי שנא מנעל גדור ופרץ הפיה הוא ועוד דלא אשכחן אכילת פירות דקניא בנכסי חברו אלא בחזקה שיש עמה טענה אבל בחזקה שאין עמה טענה לא מהניא בה אכילת פירות כלל תדע דהא שמעתא דמכיש מכשות דאיתמר בהדיא בנכסי הגר ולא דייקא רב ששת אלא ממתניתא דכיבד בחזקה והוי' אפיקתא דעבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה תניא דמיירי בנכסי חברו דדעת אחרת מקנה אותן דומיא דכסף ושטר דשמעת מינה דהנעלת מנעלות דדייקינן לה מדין עבד כנעני לאו בנכסי הגר בלחוד קניא אלא בנכסי חברו נמי קניא דומיא דעבד והאי דאיירי בה רב ששת בנכסי הגר רבותא קמ"ל דאע"ג דלא אשכחן האי דינא אלא גבי עבד דאיירי בה תנא בנכסי חבירו דדעת אחרת מקנה אותן ילפינן מינה לנכסי הגר אע"ג דאין דעת אחרת מקנה אותן דנכסי חברו ונכסי הגר לענין חזקה שאין עמה טענה חד דינא ניהו וה"ה לכולהו שמעתתא דשייכן בין בנכסי הגר בין בנכסי חברו ואירין בהדיא בנכסי הגר דאשמעי' דקנה מהאי טעמא הוא דאצטריך לאשמועי' רבותא דאפי' בנכסי הגר נמי קנה לבר משמעתא דאתי שדות ודאתי בתים זה לפנים מזה ומבעיא דהחזיק במכר ומשמעת' דהמכר והמכב ומשמעתא דשדה המסויימת במצריה דאע"ג דאיתמר סתמא ליכא לאוקומה אלא בנכסי הגר כדבעינן לברורה בדוכתה והוא הדין לשמעתא דהאי מאן דשדא ליפתא בי פילאי דגר דאשמועי' דלא קני הוא הדין בנכסי חברו דלא קני ונכסי הגר אי צריכא ליה דלא מיבעיא בנכסי חברו דכיון דאית להו בעלים כי שבחא ארעא ממילא מקמי דליזכי בה מחזיק דאכתי לא עבד בה חזקה גמורה בחזקתיה דמרה קימא ודיליה הוא דשבחא ולא קני לה מחזיק בההו' שבחא אבל בנכסי הגר דלית להו בעלים ומשבחא ארעא לאו לגבר כי שבחא סד"א מכי שדי ביזרא עד דאתו שבחא כולה חזקה אריכתא היא וקניא ליה למחזיק קמ"ל דכיון דבעידנא דשדא בזרא ליכא שבחא אע"ג דאתא שבחא בתר הכי מקמי דאחזיק ביה איניש אחרינא נמי לא קני דכי קא שבח ממילא קא שבח והשתא דכי עבד לא אשבח וכי שבח לא עבד ולא מידי ולא הויא חזקה אלא היכא דאתא שבחא בהדי גמר מעשה דמחזיק דכי האי גונא אפי' בנכסי חברו נמי קנה ולא אמרינן כי שבחא ארעא למרה קמא שבחא שהרי שבחו של מחזיק וחזקתו באין כאחד והוה ליה כגיטו וידו באין כאחד וכל שכן בהכי שמעתתא דשמואל דאיתמר סתמא דמסתמא כי איתמור בין בנכסי הגר בין בנכסי חבירו איתמור והאי דפליג בגויה בין היכא דעבד אדעתא דארעא להיכא דעבד אדעתא דמידי אחרינא לאו לאוכוחי עילויה אי עבד אדעתא דמיקנה ואי לא פליג דאפילו היכ' דפריש

דאדעתא דמקנה קא עביד כמה דלא עביד אדעת' דארעא לא קני דכי היכי דבעינן דלעביד אדעתא דמקנה הכי בעינן דליכוון למקני בהנהו דאית ליה מדינא למקנא ביה דאי לאו הכי הוה ליה כמאן דלא עבד אדעתא דמיקנא דכיון דההוא שבחא דאשבח בארעא לא איכוון ליה כמאן דואתא ממלא דמי ואע"ג דאיכוון למקני בההוא מידי דאיכוון ליה אשתכח דאיכוון למקני במידי דלא קני ביה מדינא דלא קני דכמאן דלא איכוון למקני דמי והאי טעמא כי היכי דשייך בנכסי הגר הכי נמי שייך בנכסי חבירו והכי נמי מסתברא דאי אמרת טעמא דמילתא משום דמוכחא מילתא דלאו אדעתא דמקנה עבד אמאי פסיק ואמר אדעתא דחיותא ואדעתא דליבי ואדעתא דבי דרי ואדעתא דכוורי לא קני הוה ליה לפלוני נמי בין סתמא להיכ' דפריש דאדעת' דמקנה קא עביד דאי פריש הכי קני אלא מדפסיק בהני אנפי ואמר לא קנה ש"מ דאפי' היכא דפריש הכי נמי לא קנה בין בנכסי הגר בין בנכסי חבירו וכן הלכתא

א רל"ד אמר רב הונא זורה בנכסי הגר קנה דהא רב לא קנה לגינתא דבי רב אלא בזורתא

והא נמי אשמעי' בנכסי הגר וכל שכן בנכסי חברו כדבריר' לעיל ומאי שנא התם גבי סיור וכיור דקפיד אשיעורא למהוי אמה ולמהוי כנגד הפתח ומאי שנא הכא דלא קפיד התם דלא מיירי בזורה אלא בכיור בעלמ' או בכיור בעלמא דלית בה זורת בעלי חיים אי הוי אמה כנגד הפתח חשיב למקני ביה ואי לא לא חשיב למקני ביה הכא דמיירי בזורתא דמשמע זורת אחד מבעלי חיים כגון בהמה חיה ועוף בלאו הכי נמי הויא נואי וחשיבא למקני בה והכי נמי חזינא ליה לרבנו שמואל הצרפתי ז"ל והאי גינתא דמקניא בזורתא מסתברא דדוקא בגינה שהיתה מוקפת קירות נאות ובא זה וצר בהן זורה לנאותן ולפיכך קנה אבל גינה שהיתה מוקפת גדר לשמירה בעלמא ולא לנוי אין זורה אחת מועלת בהן כלום דהא לית בה נואי כלל ולא קני לה אלא בכיבוש או בנפל גדר פרץ וכיוצא בהן או ע"י שיקיפנה זורות דהוה ליה נואי

א רל"ה שדה המסויימת במצריה אמר רב כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה

ושמואל אמר לא קנה אלא מכושו בלבד הא שמעתא לא מיתוקמא אלא בנכסי הגר וכיוצא בהן כדבעינן למימר קמן היכי דמי מסויימת במצריה כגון שמוקפת מצרים סביב להפסיק בינה ובין חברותיה או בינה ובין רשות הרבים מארבע רוחותיה רב סבר כיון שמצריה מוכיחין על מה שבתוכן שהיא שדה אחת כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה ושמואל סבר לא אלימי מצרים לשוויה לכולה שדה אחת אף היכא דדעת אחר' מקנה אותה אבל במחזיק בנכסי הגר כל פורתא ופורת' באנפי נפשיה קאי ולא מהניא חזקה דהאי למקנא אידך ואין לו אלא מקום מכושו וקימא לן כרב דהא רב נחמן עבד עובדא לקמן כותיה ועוד דסוגיין דהלכתא כותיה מדאיבעיא לן שאינה מסויימת במצריה עד כמה כלומר עד כמה קנה אמר רב פפא כד אזיל תיירא דתורי והדר ושארא לא קני וש"מ דבמסויימת כרב סבירא לן דאי כשמואל השתא היכא דמסויימת במצריה אמרת לא קנה את מקוםמכושו ריכ' דאינה מסויימ' לא כל שכן אלא לאו ש"מ הילכתא כרב ושמעינן מינה דהיכא דמסויימת במצריה כגון דאית ליה מצרים מארבע רוחותיה כגון מצר וחצב וכיוצא בהן כיון שהכיש בה מכוש א' קנה כלה דכלה חדא שדה היא אבל היכא דאינה מסויימת במצריה כגון שאין לה מצר מקיפה סביב איכא למימר דכל פורתא ופורתא באנפיה נפשיה קאי ולא מיקני האי פורתא בחזקה דאידך ואמטול הכי כי הכיש בה מכוש אחד לא קני אלא כדאזיל תיארא דתורי והדר דבציר מהאי שיעורא ודאי כוליה כחד גופא הוא הואיל והצמד חורשו בבת אחת ואמטול הכי מקני כוליה בחד מכוש ואשתכח דיהבינן ליה תלם אחד ארכו לאורך מכושו כגון מה שהחורש מוליך צמד הבקר בפעם אחת וחוזר לו והאי והדר דקאמרי' לאו למימר' דיהבינן ליה שני תלמים חד לבר אזיל וחד לכדהדר דכיון דלא מהני האי מכוש למקנא כולה שדה מאי שנא דמהני למקנא שני תלמים אלא ודאי חד תלם בלחוד הוא דיהבינן ליה כדפרישנא טעמא והאי שיעורא דבדאזיל תיארא דתורי והדר לארכא דתלם בלחוד הוא לפי שאין דרכו של חורש להאריך את התלם בפעם אחת עד סוף השדה אלא בזמן שאין השדה ארוכה יותר מדאי אבל אם היתה ארוכה יתר מדאי מוליך את הצמד שיעור ידוע וחוזר לו והכא כיון דשדה גדולה היא לא קני להאי תלם לאורך כל השדה אלא עד שיעורא דאזיל תיארא דתורי בחד זימנא ומתחיל למיהדר ומנא תיארא דאורחא דמילתא הכי הוא דכתיב על גבי חרשו חורשים האריכו לי למעניתם אלמא ארחיהו לאו הכי וכתי' נמי ותהי המכה הראשונה אשר הכה יהונתן ונושא כליו עשרים איש כבחצי מענה צמד שדה אי אמרת בשלמא מענה שלימה אית ליה שיעורא היינו דמשער קרא בחצי מענה אלא אי אמרת שלמה נמי לית לה שיעורא אם כן חצי מענה היכי תשער והאי קרא אע"ג דלא יכלינן למילף מיניה שיעורא דמענה שלימה כמה הוי ילפינן ליה לשיעורא ממסכת אהלות דתנן התם בריש פירקא דשיבסר החורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס עד כמה הוא עושה מלא מענה מאה אמה אלמא מלא מענה מאה אמה הוי והיינו כדאזיל תיארא דתורי והדר מיהו הני שיעורא לא שוי בכל דוכתא דאיכא דוכתא דלא הוי שיעורא כולי האי והדבר ידוע שאם היתה מישור ועפרה רך מאריכין בה התלם יותר ממה שמאריכין בשדה שיש בה רכסים ומעלות ועדרות או שעפרה קשה וכל כי האי גוונא יד המחזיק על התחתונה ומסתברא דכי יהבינן ליה האי תלם ארכו לאורך מכושו הוא דיהבינן ליה דלההוא גיסא דמחזיק טפי הוא דמסתברא דקני טפי הילכך אי איכא רווחא בארעא דרך מהאי גיסא ומהאי גיסא כי היכי דלהוי ליה למקום מכושו שיעור פלגי תלם מכאן ופלגי תלם מכאן יהבינן ליה הכי דעל כרחיך בשיעור מאי דאהני האי מכוש למקנא מהאי גיסא אהני למקני מהאי גיסא ואי מיקרב מכושיה לסוף השדה מחד גיסא בפחות מפלגי תלם משלימינן ליה להאי תלם כוליה מסוף השדה מקרוב למכוש ומשלימים ואזיל שאר התלם מאחר השדה ובלבד לאורך המכוש שיהא ארכו של מכוש נבלע בארכו של תלם וכוליה נמי לא אמרן אלא בנכסי הגר אבל בנכסי חבירו לא שנא מסויימת ולא שנא שאינה מסויימת כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה מאידך דשמואל דאמר מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחד מהן קנה כולן ודוקא כלמפרש התם ואזיל

שם ע"ב א רל"ו אמר רב יהודה אמר שמואל נכסי הגוי

הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן כלומר כל המחזיק בהן משבטל הגוי דמיהן עד שלא הגיע שטר המקנה ליד הלוקח זכה בהן מ"ט גוי מכי מטו זוזי לידיה אסתלק ליה וישראל לא קני עד דמטי שטרא לידיה ועיקר הא מילתא דבדיני גוים לא קני איניש ארעא אלא

בשטרא והבא מחמת גוי הרי הוא כגוי וכיון דאתא איניש אחרינא אדהכי והכי והחזיק בהן זכה בהן אמר ליה אביי לרב יוסף ומי אמר שמואל הכי והא אמר שמואל דינא דמלכותא דינא ומלכא אמר לא ליקנו ארעא אלא באיגרתא אמר ליה אנא לא ידענא עובדא הוה בדורא דרעואתא בישראל דזבן ארעא מגוי ואתא ישראל אחרינא ורפק בה פורתא אתא לקמיה דרב יהודה אוקמא בידא דהכי אמר ליה דורא דרעואתא קאמרת התם בהני מיטמרי הוו דאינהו גופייהו לא הוו יהבי טיסקא למלכא ומלכא אמר מאן דיהיב טיסקא ליכול ארעא וקיימא לן כוותיה דשמואל וקושיי דאביי ליתיה דכי אמר שמואל דינא דמלכותא דינא דלא ליקני ארעא אלא בשטרא הני מילי במאן דאתי מכח אחר אבל כמאן דזאכי מהפקירא לא קאמר דאם כן בטלת תורת המחזיק בנכסי הגר והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא דשמואל אדשמואל ועוד דרב נחמן נמי עבד עובדא כי הא דשמואל דאמר נכסי הגוי הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן וכן שלח רב הונא בר אבין וכן היה רבי אבין ור' אילא וכל רבותינו שוין בדבר

✲ **רלז** ולענין בהני דמטמרי מרואתייהו ולא יהבי טיסקא למלכא נמי קיימא לן כאביי דאמר כל המחזיק בהן על מנת למיהב טיסקא למלכא זכה בהן דקיימא לן דינא דמלכותא דינא ומלכא אמר מאן דיהיב טיסקא ניכול ארעא

✲ **רלח** רב הונא זבן ארעא מגוי ויהיב ליה דמי ומקמי דלימטי שטרא לידיה אתא ההוא גברא רפק בה פורתא אתא לקמיה דרב נחמן אוקמה בידיה אמר ליה מאי דעתיך דאמר שמואל נכסי הגוי הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן וליעביד לי מר כי אידך דשמואל דאמר שמואל לא קנה אלא מקום מכושו בלבד אמר ליה בהא כשמעתיך סבירא לי דאמר רב הונא אמר רב כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה וש"מ איתא לדשמואל דאמר נכסי הגוי הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן ודוקא היכא דהחזיק בהן לבתר דמטו זוזי לידיה דגוי ומקמי דנימטי שטרא לידא דלוקח

✲ **רלט** וש"מ איתא לדרב דאמר שדה המסויימת במצריה כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה :

דף נ"ה ע"א ✲ **רמ** שלח רב הונא בר אבין ישראל שלקח שדה מגוי ובא ישרא' אחר והחזיק בה עד שלא הגיע השטר ליד הלוקח אין מוציאין אותה מידו וכן היה רבי אבין ור' אילא וכל רבותינו שוין בדבר ש"מ דהלכה רווחת היא ולית בה ספקא

✲ **רמא** אמר רבא הני תלת מילי אשתעי לי עוקבן רב נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל דינא דמלכותא דינא ודאריסן דפרסאי ארבעין שנין והני זיהררי דזבינו ארעא לטיסקא זביניהו זביני הא דאמרינן דינא דמלכותא דינא דוקא בדבר שיש לו קצבה אבל בדבר שאין לו קצבה לא דהאי לאו דינא דמלכותא מיקרי אלא אונסא דמלכותא מיקרי כדמיבאר בפרק הגזל ומאן דזאבין ארעא דחד מבני מאתא להכי זביניה לאו זביני לא שנא שדיה מלכא להוא ממונא אחד מבני מאתא ולא שנא אכולהו בני מאתא כיון דלאו דבר הקצוב עליהן בכל שנה לאו דינא הוא אבל ודאי היכא דגזר מלכא גזירתא למאן דעביד כך וכך קנסי ליה בכך וכך ועבר איניש אגזירתא דמלכון כי האי גוונא ודאי דינא דמלכותא הוא וכן כל מיני כרגין ומסין וארנונות הקצובין על בני העיר בכל שנה אי נמי אע"ג דאין הממון קצוב אלא שהדבר קצוב למפק לו לכרכו לכך וכך פרשים או לכך וכך שירות ופעמים שכרכו מסתפק בממון מרובה ופעמים בממון מועט כיון שאין התוספת והגירעון בא חידוש גזירות המלך אלא מחמת יוקר השער או מחמת הזול דינא דמלכותא הוא ודבר שיש לו קצבה מקרי :

ומאי דאריסן דפרסאי חזקתא דפרסאי דבדינא דפרסי לא קיימא חזקה לאיניש עד ארבעין שנין למאי נפקא מינה אילימא לאחזוקי בארעא דישראל והא קיימא לן דגוי אין חזקה אלא בשטר ואפילו זבין לה ישראל מיניה הבא מחמ' גוי הרי הוא כגוי אלא לאו כגון דהואי האי ארעא דגוי מעיקרא וזבנה ישראל אחרינא בשטרא דאי אית ליה סהדי לישראל קמא דאכלה ארבעין שנין מקמי זביני דישראל בתרא מוקמינן לה בידיה דישראל קמא דהא קיימא ליה חזקה אגוי וכי הדר זבין ליה לישראל בתרא מידי דלאו דידיה זבין ליה ואי לית ליה סהדי לישראל קמא דאכלה ארבעין שנין מקמי הכין ולא נקיט שטרא ולית ליה סהדי דזבנה מגוי בשטרא מוקמינן לה בידא דישראל בתרא דנקיט שטרא ודוקא בפרסאי דלא קיימא להו חזקה בדינייהו עד ארבעין שנין אבל בשאר גוים היכא דאתרמי כי האי גוונא כדיניהן עבדינן להו וכל היכא דקיימא ליה חזקה לישראל קמא עילויה דגוי דזבנה נהליה מוקמינן לה בידיה ואי לא מוקמינן לה בידא דהאיך דנקיט שטרא בידיה והני זהרורי דזבינו ארעא לטיסקא מאי היא כגון הני גבאי דגבו טיסקא דמלכא ממארי ארעאתא מקרו זיהרורי דכולהי ארעתא דעבדן פירי מיקרין זיהרי כדאמרינן בפרק המוכר את הבית ואי אמר ליה זיהרי אפילו פרדיסי ובוסתאני לבד מבתי ועבורי וגבאי דגבו טיסקא מיניהו מיקרו זיהררי והני זיהררי דזבינו ארעא לטיסקא אע"ג דלא תבעוה למרי ארעא זביניהו זביני והני מילי לטיסקא אבל לכרגא לא מ"ט כרגא אקרקף גברי מנח הילכך לית להו רשותא לזבוני עד דתבעי ליה לההוא גברא דמיחייב בכרגא לבי דינא ואי לא יהיב מזבני בי דינא מנכסי כשיעור כרגא דמלכא ועיקר הא מילתא משום דטיסקא חיובא דארעא גופה הוא ומאן דאית ליה ארעא פרע טיסקא לפום ארעאת' דאית ליה ומאן דלית ליה ארעא פרע טיסקא ואשתכח דטיסק' מנתא בעלמא הוא דאית ליה למלכא בגופה דארעא ומשום הכי כי מטו זמן מפרע טיסקא ולא פרע מרה עילוה טיסקא לגבאה דמלכא לא צריכי גבאי למתבעיה אלא אית להו רשותא לגבאי דמלכא לזבוני מארעא כשיעור טיסקא מקמי מתבעיה למרי ארעא דכי קא מזבני ארעא דמלכא קא מזבני ואלו כרגא כיון דאקרקף גברי מנח בין דאית ליה להאי גברא ארעא בין דלית ליה ארעא אשתכח דחיובא דכרג'א לאו גבי גופא דארעא הוא דהא לאו מחמת ארעא קאתי אלא מחמת קרקפתא דגברא קאתי ואקרקף גברי מונח כהודאות והלואות ומשום הכי לית להו רשותא לגבאי לזבוני ארעא לכרגא אלא אפומא דבי דינא רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו שטרי דכדא משתעבדי לכרגא דכיון דמיחייבי מריהו למיתב כרגא למלכא ממילא קני מלכא מתנא בהנהו שטרי או בשאר מטלטלי כשיעור כרגא דמיחייב מריהו ושליחא דמלכא כמלכא דלא מיחייב למיטרח אלא גבי מנתיה אבל היכא דבעי שלא ע"פ ב"ד וליתה לדרב הונא בריה דר"י כדבעינן למימר קמן

רמב אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן קשי בה אמימר א"כ בטלת ירושת בנו הבכור דהוה ליה ראוי ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק דכיון דאית ליה למלכא מנתא בנכסיה כשיעור כרגא דרמי עליה כדקאמרת אשתכח דכולהו נכסיה ראויין נינהו דהא לא ידעינן הי ניהו דמזדבן לכרגא וכל פורתא ופורתא איכא למימר דהאי ניהו דמזדבן ומשמהינן עלה אי הכי לטיסקא נמי אלא מאי אית לך למימר דיהיב טסקא דההיא שתא ומית הכא נמי דיהיב כרגא דההיא שתא ומית וש"מ דמאן דמית ושבק ארעא דמשתעבדא לטיסקא דמלכא הויא לה ההיא ארעא ראוי ואין הבכור נוטל בה פי שנים דכיון דאית ליה לשליחא דמלכא רשותא לזבוני מינה כשיעור טיסקא דמלכא מקמי דלתבעיה למרה כולה ראויה היא דכל פורתא ופורתא הוה שאי לזבוני לטיסקא ואיכא למימר דהוא ניהו דהוה מזדבן והני מילי לטיסקא אבל לכרגא לא מאי טעמא כרגא אקרקף גברא מנח ולית ליה למלכא מנתא בגופה דארעא עד דתבע לי שליחא למארי נכסי ולא פרע ליה ואיפשר דאי תבע ליה פרע ליה אי נמי יהיב ליה מטלטלי וכיון דלית להו רשותא לגבאי דמלכא לזבוני לארעיה עד דתבעי ליה אשתכח דהאי ארעא לאו ראויה היא אלא מוחזקת היא ושקיל בה בכור פי שנים ואין צריך לומר היכא דמשתעבד לבעל חוב וכתובת אשה דלאו ראוי הוא ושקיל ביה בכור פי שנים ותניא בהדיא בפ' יש נוחלין יכא עליהן שטר חוב בכור נותן פי שנים אלמא לאו ראוי הוא ושקיל ביה פי שנים דאי ס"ד ראוי הוא אשתכח דלית ליה למשקל ביה חלק בכורה ואמאי נותן פי שנים אלא לאו ש"מ דלאו ראוי הוא

רמג ואמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן שאלתינהו לספרי דרבא ואמרי ליה הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע ואשיקנא ולא היא התם אוקומי מילת' בעלמא הוא דבעו כלומר דהנהו ספרי דאמרי הלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע לאוקומי מילתיהו בעלמא הוא דבעי דהיינו שטרי מכר דכתבו להו הנך ספרי לגבאי דמלכא אארעתא דאיכשי דזבנינהו לכרגא וניחא להו לספרי למהוי הלכת' כר"ה בריה דר"י לקיומי מילתיהו ואיכא נוסחי דאית בהו לאוקומי מילתיהו הוא דבעו ונוסחי דייקי נינהו וש"מ דליתא לדר"ה בריה דר"י

רמד אמר רב אשי פרדכת מסיע מתא והוא אדם בטל שאינו עושה מלאכה והוא נהנה מפרותיו ומשכירות קרקעותיו וכיוצא בהן והפילוהו בני העיר שלא יפרע מס למלך דין הוא ומסייע את בני העיר שמסין והארנונות המוטלין עליהן ליתן חצי הראוי לו אבל לא כל הראוי לו והנ"מ דאשלוה איכהו אבל יהב ליה מלכא אשדיקי דלא ליפרע ולא מידי סייעתא דשמיא היא ולא מיחייב לסיועינהו כלל

רמה אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן המצר והחלב מפסיקין בנכסי הגר שאם החזיק בזו לקנותה ואת חברתה אותה קנה חברתה לא קנה אבל לפאה ולטומאה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אפילו לפאה ולטומאה מפסיקין למאי הלכתא כדבעינן למימ' קמן וקי"ל כרבין

רמו לפיאה מאי היא דתנן ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך הרבי' ודרך היחיד ושביל הרבים ושביל היחיד ורשות היחיד ורשות הרבים הקבוע בין בימות החמה בין בימות הגשמים איזהו נחל ואיזה הוא שלולית כל שאינו יכול לעברו ברגל זהו נחל כדכתי' נחל אשר לא תוכל לעבור כי גאו המים מי שחו וכל שהוא יכול לעברו ברגל זהו שלולית ואי זה הוא דרך ואי זהו שביל כל שהוא עומד לעבור עליו הדייר לביתו או לשדהו או לגנו זה הוא דרך אבל שביל היינו שביל של כרמים ועדיף טפי מדרך כדמיברר בפרק המוכר פירות קתני מיהת הרי אלו מפסיקין לפיאה למאי הלכתא לומר שאם היה אחד מכל אלו עובר בתוך השדה הרי זה מפסיק לעשותה שתי שדות וצריך להניח פיאה לכל אחת ואחת ר' אמי סבר הני אין מצר וחלב לא ורבין סבר אפי' מצר וחלב וקי"ל כרבין דשוגיא דשמעתא לקמן כותיה

שם ע"ב רמז לטומאה מאי היא דתנן הנכנס לבקעה בימות הגשמים שהיא רשות היחיד לטומאה והיתה טומאה בשדה פלונית ואמר נכנסתי למקום הלז ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה ואם לא נכנסתי רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין שהיה ר' אליעזר אומר ספק ביאה אפילו ברשות היחיד טהור ספ' מגע טמא דגמר מסוטה דכתי' בה ונסתרה מה סוטה רשות היחיד דכתי' ונסתרה אף טומאה ברשות היחיד ספקה טומאה ובהא פליגי ר' אליעזר סבר ספק מגע טמא ספק ביאה טהור ורבנן סברי אפילו ספק ביאה נמי טמא וקימא לן כרבנן דכולי עלמא מיהת אם נכנס לשדה שהטומאה בתוכה ספק נגע ספק לא נגע טמא ואם ברור לו שלא נכנס לאותה שדה טהור ואם נכנס לשדה הסמוכה לו לה ואין יודע אם הוא מכלל השדה שהוחזקה טומאה בתוכה ואם לאו והיה מצר או חלב מפסיק בינו ובין השדה שהוחזקה הטומאה בתוכה לטעמיה דר' אמי לדברי הכל טמא דכולה חדא שדה חשיב לה ואיכא למיחש דילמא נגע בטומאה דהא חדא שדה היא וכשהוחזקה בה טומאה לא הוחזקה במקום ידוע ולטעמיה דרבין הרי המצר והחלב מפסיקין והוו להו שתי שדות ואשתכח דלא עייל לשדה שהטומ' בתוכה ולדברי הכל טהור וקימא לן כרבין דהא רבא נמי כותיה ס"ל כדבעינן למי' קמן

רמח הרי אמרו המצר והחלב מפסיקין בנכסי הגר וכי אתא רבין א"ר יוחנן אפי' לפאה ולטומאה אבל לשבת לא רבא אמר אפי' לשבת וכ"ש לפאה ולטומאה דעליהו קיימינן והיכן מצינו שהשדה נעשית רשות היחיד לשבת דתנן הבקעה בימות החמה רשות היחיד לשבת ור"ה לטומאה בימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן ואוקמה רב אשי בפ' יציאות השבת כגון דאית לה מחיצות ואם היה מצר או חלב מפסיק בנתים נעשו כשתי רשויות היחיד לענין שבת למאי הלכתא לכי הא דתני' הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת בהעלם אחד חייב בשתי העלמות פטור ר' יוסי אומר אף בהעלם אחד מרשות אחת חייב משתי רשויות פטור אמר רבה והוא שיש חיוב חטאת ביניהן הדין הוא גירס' דמתיבתא ולפום הדין גירסא הכין מיפרשא קימא לן דהמוציא אוכלים בשבת פחות מכגרוגרת פטור ואם הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא הכי גרוגרת בהעלם אחד חייב דכיון דחדא העלמה היא העלמה מצרפה להו והוה ליה כמה דאפקינהו לתרויהו בבת אחת וחייב בשתי העלמות פטור דיש ידיעה לחצי שיעור לחלק וכיון דאיתידע לה בנתים מקמי דגמרה לה הוצאה נעשית ראשונה כמי שנקלטה או שנשרפה דפטור דידיעה הוא דמתיא ליה לידיה חיוב חטאת וראשונה כי איתידע ליה לאו בר חיובא הוא דחצי שיעור הוא ואמטול הכי נעשית כמי שנקלטה או שנשרפ' ותו לא חזיא לאיצטרופי בהדי בתריתא ולפיכך פטור ורבי יוסי סבר אף בהעלם אחד אם הוציאן שתיהן מרשות היחיד חייב כדאמרן משתי רשויות פטור כגון דאפיק חצי גרוגרת מרשות היחיד זו וחזר והוציא חצי

גרוגרת מרשות היחיד אחד לרשות הרבי' פטור דאע"ג דחדא העלמה היא רשויות מחלקות והויא לה כל חדא מיניהו הוצאה בפני עצמה ונעשה כמוציא חצי גרוגרת וחצי דליעית משקין דלא מצטרפי אי נמי כמאי דהואי ידיעה בין הוצא' להוצאה דלא מצטרפי אמר רבה והוא שיש חיוב חטאת ביניהן כלומר הא דאמר ר' יוסי משתי רשויות פטור והוא שיש חיוב חטאת ביניהן והיינו רש"הר דכיון דאי אפיק מחדא מיניהי לרשות הרבים שהיא בינתים חייב חטאת על כרחי' רשות בפני עצמה היא וכיון שהיא מוחלקת מהן כל שכן שמחלקת בין שתיהן אבל כרמלית לא דכיון דמדאורייתא שרי לאפוקי מכל חדא מיניהי לכרמלית שהיא בינתים נמצאו כולן ברשות אחת אביי אמר אפי' כרמלית מפסקת ביניהן לעשותן שתי רשויות דכיון דדינא חלוק מהן שהמוציא מאחת מהן לרשות הרבים חייב ואלו המוציא מכרמלית לרשות הרבים פטור רשות בפני עצמה היא וכיון שהיא מחלקת מהן כל שכן שמחלקת בין שתיהן אבל פיסלא לא רבא אמר אפילו פיסלא נמי מפסיק לענין שבת והוא עץ ערוך מוטל לרחבה של רשות היחיד וממלא כל הרוחב שגמלא מפסיק את רשות היחיד זו לשנים אי נמי סלע גבוה וארוך כנגד כל הרוחב ומסתברא דהאי פיסל' דאיפליגו ביה אביי ורבא ליכא לאוקומיה אלא כגון דלא גביה עשרה טפחים דאי גביה עשרה טפחים מחיצה מעלייתא היא ובהא לית אביי דלא מפסיק אלא לאו כגון דלא גביה עשר' טפחים והוא דהוי ד"א על ארבע אמות דאי לאו הכי הא קימא לן גבי גיטין דלא פליג רשותא לנפשיה וכי היכי דגבי גט לא פליג רשותא לנפשיה גבי שבת נמי לא פליג רשותא לנפשיה דרשות שבת כרשות גיטין דגרסי' בגיטין בפר' הזורק ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו איגנדר ונפל בפיסלא אמר רב יוסף אי הוי ארבע אמות על ד"א פליג ליה רשותא ואי לא רשות אחת היא ואוקימנא בחצרו דבעל וכגון דאושלה מקום בחצרו בחד מקום מושלי איניש שני מקומות לא מושלי איניש הילכך אי הוי ד"א על ארבע אמות וגביה שלשה טפחים פלג ליה רשותא לנפשיה ולא הוי גיט' דשני מקומות לא אושיל לה ואי לא רשות אחת היא וכמאן דנח גיטא בדוכתא דקימא ביה דמי והוי גיטא דהא אושלה לדוכתא נהלה ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין כי היכי דגבי גיטין אע"ג דקאי האי פיסלא ברשות היחיד פלג ליה רשותא לנפשיה גבי שבת נמי פלג ליה רשותא לנפשיה למהוי כרשות היחיד בפני עצמה ואף ע"ג דלא גביה עשרה מחיצות החיצונות נעשות מחיצות לכל מה שבתוכן וכי תימ' א"כ האי כרמלי' דאיפליגו בה רבה ואביי היכי משכחת לה אי דרחבה ארבע אמות היינו פיסלא דקאמר אביי דלא מפסיק ואלו אביי הא קאמ' אפילו כרמלית מפסקת ואי דאין רחבה ד"א אפילו רבא מודה דלא מפסיק וכל שכן אביי ותסברא וכי יש כרמלית ברשות היחיד והלא רשות היחיד עולה עד לרקיע אלא לא משכחת לה אלא כגון קרקף יתר מבית סאתים ושני בתים פתוחין לתוכו אחד מכאן ואחד כנגדו ושניהן פתוחין לרשות הרבים אימור כגון שהיה ביניהן רקק מים עמוק עשרה טפחים דהוה ליה כרמלית אבל פיסלא דגביה שלשה ואין ברוחבו ארבע אמות אע"פ שהוא רחב יותר מארבע טפחים אע"ג דבעלמא ברשות הרבים כרמלית היא כיון דבתוך רשות היחיד קאי לא פליג רשותא לנפשיה וכי תימא ולא יהא אלא מגר או חלב הא קי"ל דמפסיקין שאני מגר וחלב דלאפסוקי בין שיה לחברתה עבידי ואמטול הכי מפסקי אבל פיסלא דלאו לאפסוקי עביד אי הוי ארבע אמות על ארבע אמות חשיב ופליג רשותא לנפשיה ואי לא

לא חשיב ולא פליג רשות' לנפשיה הוה ליה מכלל רשות היחיד אלא עצמה ואיכא נוסחי דאית בהו ר"י אומר אף בהעלם אחד לרשות אחת חייב לשתי רשויות פטור ולפום הני נוסחי הכי מפרשא רבי יוסי אומר אף בהעלם אחד אם כשהוציא לרשות הרבים הוציא לרשות אחת של רבים חייב דכיון דלחדא רשותא אפקינהו ואיכלוף בחדא רשותא רשות מצטרפין למהוי כחדא הוצאה וחייב ואם הוציא לב' רשויות ושתיהן רשות הרבים אלא שיש הפסק ביניהן פטור דלא מצטרפי ולא דמי לאוכל שני חצאי זיתי חלב בהעלם אחד דאלו התם בית הבליעה מצרפת ואלו הכא שתי רשויות ניניהו ולא מצרפי אמר רבה והוא שיש חיוב חטאת ביניהן כלומר הא דאמר רבי יוסי לשתי רשויות של רבים פטור והוא שיש חיוב חטאת ביניהן דהיינו רשות היחיד שכיון שהיא מוחלקת משתיהן שהרי המוציא ממנה לאחת משתיהן לרשות היחיד שהיא בינתים חייב כל שכן שמחלקת בין שתיהן אבל כרמלית לא מפסקא לשוייהו ב' רשו"י כגון רקק מים שאין ר"הר מהלכ' בו והיא מפסיק באמצע רשות הרבים לרחבו ומגיע עד ביתו של זה ולבית זה שני פתחים אחד מכאן לרשות הרבים זו ואחד מכאן לרשות הרבים זו שהרקק באמצע והוציא חצי גרוגרת מפתח זה לרשות הרבים זו וחצי גרוגרת מפתח זה לרשות הרבים זו והוא הדין בתל גבוה שלשה טפחי' ורחב ארבעה טפחי' דהוה ליה כרמלית דאי קאי באמצע ברשות הרבים בין שני פתחין של זה הפתוחין לרשות הרבים והוציא חצי גרוגרת מפתח זה וחצי גרוגרת מפתח זה חייב דלא מפסקא כרמלית לשוייה להאי רשות הרבים כשתי רשויות כדברירנא טעמא לעיל אביי אמר אפילו כרמלית מפסקת לשוייהו כשתי רשויות הרבים דלא מצטרפי הוצאות להדדי דכיון דדינא חלוק מדינא דרשות הרבים שהרי המוציא מרשות היחיד לכרמלית פטור מה שאין כן ברשות הרבים מפסקת אבל פיסלא לא מפסיק רבא אמר אפילו פיסלא נמי מפסיק והאי פיסלא דאפליגו ביה אביי ורבא לפום הדין גירסא דמיירי בהפסקה ברשות הרבים לא מתוקם אלא בעמוד גבוה תשעה ורחב ארבע אמות עומד ברשות הרבים דכיון דבני רשות הרבים מכתפין עליו כרשות הרבים דמי ואמטול הכי קסבר אביי דלא מפסיק ורבא מודי ליה לאביי דהרשות הרבים דמי מיהו קסבר כיון דרחב ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשיה לאפסוקי מידי דהוה ארשות היחיד לענין גיטין דאי הוי ארבע אמות על ארבע אמות אע"ג דכולה רשות היחיד היא כיון דחשיב פלג ליה רשותא לנפשיה למהוי כרשות היחיד אחרת בפני עצמה הכא נמי אע"ג דכולה רשות הרבים היא כיון דחשיב פלג ליה רשות' לנפשי' למהוי כר"הר בפני עצמה וכיון דהיא עצמה מוחלקת משתיהן מחלקת בין שתיהן והני מילי בעמוד גבוה תשעה טפחים ורחב ארבע אמות דהוה ליה רשות הרבים אבל גבוה עשרה טפחים לא שנא רחב ארבע אמות ולא שנא דאלבע מפסיק דמחיצה מעליתא היא ובמחיצה ליכא מאן דפליג וכל שכן היכא דרחבה ארבעה דהויא לה רשות היחיד ואפילו רבה מודי דמפסיק דהיינו חיוב חטאת דקאמר רבה וכן היכא דגביה משלשה טפחים עד תשעה ולא עד בכלל אם יש ברחבו ד' טפחים או יתר מכן הוה ליה כרמלית ואפילו אביי מודי דמפסיק וכ"ש רבא וכי בעי רבא רחב ד"א הנ"מ גבי גבוה תשעה דאידי ואידי רשות הרבים היא הילכך אי הוי ד"א על ארבע אמות חשיב ואי לא לא חשיב ולא פליג רשותא לנפשיה אבל היכא דלא גביה תשעה כיון דעל כרחיך כרמלית הוא אפי' אביי מודי דמפסקת וכל שכן רבא ואע"ג דאמר רבא רשות שבת כרשות גיטין

הני

הני מילי במילי דאידי ואידי חדא רשותא היא דאי חשיב פליג רשותא לנפשיה ואי לא פליג רשותא לנפשיה כגון עמוד גבוה שלשה ברשות היחיד או גבוה תשעה ברשו' הרבים דכיון דעמוד גבוה שלשה ברשות היחיד כרשות היחיד דמי אי הוי ארבע אמות על ארבע אמות חשיב ופליג רשותא לנפשיה והוה ליה כרשות היחיד בפני עצמה ואי לא לא חשיב ולא פליג רשותא לנפשיה וכולה חדא רשות היחיד היא והוא הדין גבי עמוד תשעה ברשות הרבים דכיון דרשות הרבים היא אי חשיב פליג רשותא לנפשיה למהוי כרשות הרבים בפני עצמה ואי לא כולה רשות הרבים אחת היא אבל היכא דהוי פחות מתשעה כיון דרחב ארבעה טפחים הוה ליה כרמלית ואע"ג דלא חשיב על כרחיך רשות בפני עצמה היא ואע"ג דכי האי גונא גבי גיטין לא פליג רשותא לנפשיה התם משום דמיירי ברשו' היחיד ואין כרמלית בתוך רשות היחיד שרשות היחיד עולה עד לרקיע וכיון דנגל כרחיך כלה רשות היחיד ולא הוי ארבע אמות נמי כי היכי דלהוי חשוב למהוי כרשות היחיד בפני עצמה הויא לה כולה רשות היחיד אחת אבל ברשות הרבים דמשכחת בה כרמלית ומקום פטור שהמכעה כרמלית נמי מפסקת ומסתברא דהוא הדין נמי למקום פטור דטעמא דכרמלית דמורי בה אביי דמפסקת ברשות הרבים לאו משום דאסור להוציא מרשות הרבים לתוכה הוא דהא הכא בחיוב חטאת עסקינן וחיובא דאורייתא וכיון דמדאורייתא מותר להוציא מרה"ר לכרמלית לא אלים איסורא דרבנן למדחא חיובא דאורייתא אלא טעמא דכרמלית דמפסקת משום דהיכא חלוק מרשות הרבים שהמוציא מרשות הרבים לרשות היחיד חייב מה שאין כן במוציא מרשות היחיד לכרמלית וכיון דטעמא משום הכי הוא כל שכן מקום פטור דהשתא כרמלית דאית בה איסורא דרבנן ודמיא לרשות הרבי' לענין איסורא דלא שנא מר"הי לר"ה ולא שנא לכרמלית אסירא מדאורייתא אי מדרבנן חשיבא כרמלית רשות בפני עצמה היא ומפסקת ברשות הרבים גבי מקום פטור שאינו חלוק לגמרי מרשות הרבים שהמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים חייב ואלו מרשות היחיד למקום פטור מותר לכתחלה לא כל שכן דמפסיק וכי תימא מה לכרמלית שאסור להוצי' מתוכה לר"ה תאמר במקום פטור שהוא מותר הא בריר' דטעמא דכרמלית לאו משום איסורא דרבנן הוא דלא אלים איסורא דרבנן למדחא חיובא דאורייתא הילכך כל היכא דרשו' היחיד מפסקת לכולי עלמא פטור וכל היכא דר"ה מפסקת ואין ברחבה ארבע אמות כגון עמוד תשעה ואין ברחבו ד"א דכולי עלמא לא הוי הפסק וחייב כי פליגי בכרמלי' והוא הדין למקום פטור אי נמי בר"ה והוי ד"א לרבה סבר כרמלית איכה מפסקת וה"ה למקום פטור וכ"ש רה"ר ואביי סבר כרמלית נמי מפסקת והוא הדין למקום פטור אבל רשות הרבים אע"ג דרחב ד"א לא מפסיק ורבא סבר רשות הרבים נמי כגון עמוד גבוה תשעה כי הוי רחב ארבע אמות חשיב ומפסיק וכל שכן כרמלית ומקום פטור וקי"ל כרבא

ושי"מ דהלכתא כר"י דאמר לשתי רשויות פטור אי נמי משתי רשויות לרשויות מחלקו' דהא כולהו אמוראי מוקמי שמעתתא אליביה

דנ"ו ע"א * רמט הרי אמרו המכר והחכ' מפסיקין בנכסי הגר אין שם לא מכר ולא חכב מאי על היכן קנה בשדה המסויימת במצרניה לא תיבעי לך דהא אמרינן כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה כי תיבעי לך בשאינה מסויימת במצרניה ובשדה הלבן לא תיבעי לך דהא אמר רב פפא כיאזיל תיארא דתורי והדר כי תיבעי לך בשדה האילן מאי פירש ר' מרינוס משמו כל שנקראת ניר שמו כלומר כל שנקראת כולה כאחת על שמו היכי דמי אמר רב פפא דקרו לה בי נרגותא דפלניא ומשמ' מדאמר רב פפא דקרו לה בי נרגותא דפלניא ולא קאמר כגון דקרו לה ארעיה דפלניא הא קמ"ל הוא דמשקו לה לכולה נרגותא חדא דאי לאו הכי כל נרגותא מיניהי באנפי נפשה חשיבא ולא קני חדא בחזקה לאידך ושמעינן מינה דשדה בית השלחין עסיקי' דאי בשדה הבעל מאי בעיא נרגותא התם הילכך מסתברא לדינא דשדה הבעל כיון דלית בה נרגותא למהוי כל שיעורא דמשקו ליה מחדא נרגותא חשיב כחדא שדה ולמקני כולה כחד מכוש הדרינן לשיעוריה דרב פפא לאתר כשאזיל תיארא לתורי והדר.

* רן יתיב ר' אחא וקאמר משמיה דר"י בר' חנינא הכובא מפסיק בנכסי הגר למהוי כב' שדות ולא קני חדא בחזקה כאידך מאי חכובא אמר רב יהודה אמר רב שבו תיחם יהושע את הארץ והוא עשב שזורעין אותו בין תחום לתחום ושרשין בוקעין ויורדין עד התהום בכיוון ואינן נוטין לכאן ולכאן

* רנא ואמר רב יהודה אמר שמואל כל שהראה הקב"ה למשה חייב במעשר לאפוקי מאי לאפוקי קיני קניזי וקדמוני דאינן חייבים במעשר והלו הן קיני קניזי וקדמוני תניא ר' מאיר אומר נפתוואה ערבאה ושלמאה רבי יהודה אומר הר שעיר עמון ומואב ר' שמעון אומר ערדקים אסיא ואספמיא ואע"ג דקימא לן רבי מאיר ור' יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה הכא מסתברא כרבי מאיר חדא דאונקילוס הגר קאי כותיה גבי קני דמתרגמי' שלמאי ור' מאיר הוא דלא קפיד אשיורא דקרא ועוד דקרא מסייע ליה ויאמר שאול אל הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי כו' ועשית חסד עם בני ישראל בעלותם ממצרים ואלו בשעיר עמון ומואב מי שבור הכי והא כתיב וימאן אדום נתן את ישראל עבור בגבולו וכתיב גבי עמון ומואב על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך כו' אלא מסתברא כרבי מאיר

* רנב מתניתין דקתני שנים בראשונה שנים בשניה ושנים בשלישית ונמצאו זוממין מגלגלין ביניהן דלא כרבי עקיבא דתניא א"ר יוסי כשהלך אבא חלפתא אצל רבי יוחנן בן נורי ללמוד תורה ואמרי לה רבי יוחנן בן נורי אצל אבא חלפתא ללמוד תורה אמר לו הרי שאכלה שנה ראשונה בפני שנים ושניה בפני שנים ושלישית בפני שנים מהו אמר לו הרי זו חזקה אמר לו אף אני אומר כן אלא שרבי עקיבא חלוק בדבר שהיה ר' עקיבא אומר דבר ולא חצי דבר וליתא לדר' עקיבא חדא דרבים פליגי עליה ועוד דהא אוקימנא לסתם מתני' דלא כרבי עקיבא והויא לה הא מילת' סתם מתני' ומחלוק' בברייתא וקי"ל כסתם מתני'

שם ע"ב * רנג ורבנן האי דבר ולא חצי דבר מאי עבדי ליה אילימא לשתי שערות שבגבן ושבבת למעוטי מאי אילימא למעוטי אחד אומר אחד בגבה ואחד אומר אחד בכריסה האי חצי דבר חצי עדות הוא כלומר אילימא למעוטי עד אחד אומר שערה אחת בגבה במקום הראוי לצמוח בו ועד אחד אומר שערה אחת בכריסה במקום הראוי לצמוח בו למה לי מיעוט' דחצי דבר האי חצי עדות הוא שהרי אין כאן על שערה אחת יותר מעד אחת ולא הוצרך הכתוב למעט חצי דבר אלא בזמן שבני עדים מעידין עליו אלא למעוטי שנים אומ' אחד בגבה

א ושנים

ושנים אומרי' אחת בכריסה דלא הויא עדות ומאי שנא גבי חזקה דלא דריש רבנן דבר ולא חצי דבר וכי תימא שאני שתי שערות דאפי' שנים אומרים אחת בגבה ואחת בכריסה לאו דבר שלם הוא כרבנן דאמרי בפ' בא סימן התחתון עד שיהו שתי שערות במקום א' הילכך הוה ליה כב' מעידי' אותו שאכלה שנה ראשונה ושנים מעידין אותו שאכלה שלישית ורביעית דכיון דאלו אסהידו תרי דאכלה ראשונה שלישית ורביעית לא הויא חזקה דבעינן רצופות וליכא השתא כמי דלא אסהידו בהו שתי כיתי עדים לאו עדות היא הכא נמי גבי שתי שערות כיון דאפי' אסהידו תרי דאחת בגבה וא' בכריסה ולא כלום הוא דבעינן שתי שערות במקום אחד וליכא השתא כמי דאסהידו בהו שתי כיתי עדים ולא כלום הוא אי הכי אישתמעינן שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה לשמועי' בשנים אומרים אחת בגבה ואחת בכריסה דלא הויא עדות ועוד הא מיתקשינן ורבנן האי דבר ולא חצי דבר מאי עבדי ליה ואוקימנא למעוטי שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה ש"מ קרא אפנויי מפני ומיבעי ליה למעוטי חצי לדבר גמר כלאית ליה ולמה כלאית ליה ואי ס"ד כי קאמרינן למעוטי שנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה לטעמא דמאן דבעי שתי שערות במקו' אחד בלחוד קאמרינן מהיכא תיפוק לי מקרא דשנים אומרים א' בגבה ושנים אומרים בכריסה דלא הויא עדות אי גמרא גמירי לה דבעינן שתי שערות במקום אחד ממילא שמעת דאחת בגבה ואחת בכריסה ולא כלום הוא דהא לאו מקום אחד הוא ואם כן קרא מאי אתא לאשמועינן ואי לא גמירי גמרא דבעינן שתי שערות במקום אחד אלא ממיעוטא דהאי קרא מנא תתי לא ממיעוטא דקרא הא קרא חצי דבר בעלמא הוא דאתי למעוטי ואפילו הוקמא נמי גבי שערות לא יכלת למעוטי מיניה אלא דאי מסהדי הני בחדא שערה ותו לא והני בחדא ותו לא לא מצטרפי אלא מנא לך למידק ממיעוטא דקרא דכי לא מצטרפי היכא דלא מסהדי במקום אחד דאלו מסהדי במקום אחר מצטרפי ועוד אי ס"ד כי ממעיט קרא מידי לא חזי לאצטרופי כלל קאתי למעוטי אם כן מכדי עד השתא גבי חזקה הוה קיימינן ור' עקיבא דאמר דבר ולא חצי דבר גבי חזקה קאי אם כן כי אקשינן לרבנן האי דבר ולא חצי דבר מאי עבדי ליה מאי שנא דשבקנהו לעדי חזקה דעסיק ואתי בגויהו ואוקימנא למיעוטא דחצי דבר דרבנן בעדות שתי שערות לוקמה בעדות חזקה גופה כגון שנים מעידין אותו שאכלה ראשונה ושנים מעידין אותו שאכלה שלישית ורביעית דלאו מידי דחזי לאצטרופי הוא אלא מדאצטריך לאוקומה בעדות שתי שערות ש"מ דכי אצטריך קרא למעוטי לאו מידי דלא חזי לאצטרופי אפומא דכת אחת אצטריך למעוטי אלא מידי דחזי לאצטרופי אפומא דכת אחת הוא דאצטריך למעוטי דאע"ג דאלו אתו תרי סהדי ואסהידו דאחת בגבה ואחת בכריסה מצטרפי שתי שערות להדדי לטעמא דמאן דלא בעי שתי שערות במקום אחד השתא דאסהידו שנים בחדא שערה ושנים בחדא שערה לא מצטרפי. ברם כראין דברי רבינו יצחק בעל הלכות ז"ל פריש בטעמא דגבי חזקה מצטרפי וגבי שתי שערות לא מצטרפי משום דלא דמיא עדות חזקה לעדי שתי שערות דאלו עדי חזקה ביון דכל כת מינייהו לענין פירי דבר שלם קרינא ביה דהא מפקינן להו לפירי מהמחזיק אכומיהו לענין חזקה נמי חזו לאצטרופי אבל גבי שתי שערות כל כת מינייהו באנפי נפשה לא מהניא ולא מידי דחדא שערה ולא כלום היא והויא לה

סהדותא דכל כת מינייהו הוי דבר לגמרי ואמטול הכי לא מצטרפי וכי תימא הניחא למאן דלא בעי שתי שערות במקום אחד אצטריך קרא למעוטי מידי דמצטרף אפומא דכת אחת דכי נפיק פלגא אפומא דכת אחת ופלגא אפומא דכת אחרת לא מצטרפי אלא למאן דבעי שתי שערות במקום אחד האי דבר ולא חצי דבר מאי עביד ליה מיבעי ליה למעוטי שנים אומרים אחת בכריסה מימין ושנים אומרים אחת בכריסה משמאל וכי תימא מכל מקום קשיא דאוקמה בשנים אומרים אחת בגבה ושנים אומרים אחת בכריסה דלא מיתוקמא אלא אליבא דמאן דלא בעי שתי שערות במקום א' לוקמ' בשנים אומרים אחת בגבה מימין ושנים אומרים אחת בגבה משמאל ואליבא דדברי הכל הא כולי עלמא מודו דאלו שנים אומרים אחת בגבה מימין ואחת בגבה משמאל מצטרפי שערות להדדי דחד מקום הוא ואצטריך קרא למעוטי מידי דמצטרף אפומא דכת אחת דלא מצטרף אפומא דשתי כיתי עדים משום דהוה ליה חצי דבר אסהדותא דכל חד מינייהו איכא למימר דכי אתמר האי סוגיא דשמעתין וסוגיא דפרק מרובה דמיירי גבי גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים אכתי לא הוה שמיע לן מימריה דרב אסי דאמר עד שיהו שתי שערות במקום אחד ואסקוה לסוגיא דגמר' כרב יהודה אמר שמואל וכרבי שמעון בן יהודה שאמר משום רבי שמעון דאמר אפילו אחת בגבה ואחת בכריסה ובתר הכי שמיע להו מימריה דרב אסי וקבעוה בדוכתיה וסוגיא דחזקת ודפרק מרובה לא זזה ממקומה והוא הדין לרב אסי דמתרצי קרא בשנים אומרים אחת בגבה מימין ושנים אומרים אחת בגבה משמאל דאע"ג דחד מקום הוא מעטיה רחמנא דהוה ליה חצי דבר מיהו שמעינן מינה לדברי הכל דלא שנים אומרים אחת בגבה מימין ושנים אומרים אחת בגבה משמאל אי נמי שנים אומרים אחת בכריסה מימין ושנים אומרים אחת בכריסה משמאל ולא כלום הוא דאמר קרא דבר ולא חצי דבר ואי אסהידו תרי דאח' בגבה מימין ואחת בגבה משמאל אי נמי אחת בכריסה מימין ואחת בכריסה משמאל הרי זו עדות דחד מקום הוא ודוקא במקום הראוי לצמוח בו דהיינו בית השערה כדברירנא בפרק הערל אבל ודאי אי אמרי שנים אחת בגבה ואחת בכריס' איכא לעיוני דלפום גמרא דבא סימן התחתון דמסיק טעמא דרבנן דסבירא להו עד שיהו שתי שערות במקום אחד קימא לן כותיהו דקימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ואע"ג דאשכחן סוגיא דגמרא בפרק מרובה ובפרק חזקת אליבא דמאן דלא בעי שתי שערות במקום אחד כיון לטעמא דמאן דלא מצריך שתי שערות במקום אחד לא מצריך להו למהוי בבית השערה דהא סגיא ליה באחת על קשרי אצבעותיה של יד ואחת על קשרי אצבעותיה של רגל כדאמרינן התם בפרק בא סימן ואשכחן סוגיא דכולהו אמוראי בפרק הערל דלא סמכי אשתי שערות אלא היכא דמשתכחי בבית השערה כדברירנא התם מפלוגתא דרב הונא ורבי יוחנן בסימני סרים ש"מ דליתיה לדרבי שמעון בן יהודה דאמר אפי' אחת על קשרי אצבעותיה של יד ואחת על קשרי אצבעותיה של רגל וממילא שמעת דהלכתא כמאן דבעי במקום אחד ואע"ג דלרב אסי דאמר עד שיהו שתי שערות במקום אחד לא קא מפרש התם אי בעי מקום מיוחד ואי לא מכל מקום כיון דאידחיא לה הך דר' שמעון מטעמא דלא בעי שתי שערות בבית השערה דוקא ולא אפשר לאפוקי מימריה אליבא דהלכתא ממילא איתוקם ליה מימרא דרב אסי דאפשר לאפוקיה אליבא דהלכתא.

רנב אמר רב יהודה אמר שמואל אחד אומר אכלה חטים ואחד אומר אכלה שעורים
הרי זו חזקה כלומר אחד אומר אכלה שלש שנים רצופות חטים ואחד אומר שעורים היו ואכלן ברותן שלש שנים עלמן הרי זו חזקה דבין למר ובין למר הא אכלה שלש שנים רצופו' מה לי חטים מה לי שעורים מתקיף לה רב נחמן אלא מעתה אחד אומר אכלה ראשונה שלישית וחמשית ואחד אומר אכלה שניה רביעית וששית הכי נמי דהויא חזקה כלומר השתא לאמרת דאף על גב דחד מסהיד דאכלה חטים וחד מסהיד דאכלה שעורים דאשתכח דההוא דאסהיד דאכלה שעורים קא מסהיד דאכלה באייר וההוא דקא מסהיד אחטים קא מסהיד דאכלה בסיון או בתמוז דלאו אחדא אכילה קא מסהדי ולאו אחד זימנא קא מסהדי הויא חזקה אלא מעתה אחד אומר אכלה ראשונה שלשית וחמישית ואחד אומר אכלה שנייה רביעית וששית הכי נמי דהויא חזקה אמר ליה הכי השתא התם שתא דקא מסהיד מר לא מסהיד מר ואשתכח דכל שתא ושתא ליכא עלה אלא חד סהדא אבל הכא תרויהו בחדא שתא קא מסהדי מאי איכא למימר בין חיטי ושערי בין חיטי לשערי לא ידיע ולאו הכחשה היא אלא איחלופי הוא דאיחלף ליה לחד מיניהו ומשום הכי מצטרפי וקיימא ליה חזקה אכומיהו דמכל מקום הא קא מסהדי תרויהו דאכלה הנך תלת שני גופיהו ואי קשיא לך לרב נחמן דקשיא ליה אלא מעתה אחד אומר אכלה ראשונה שלישית וחמישית ואחד אומר אכלה שניה רביעית וששית הכי נמי דהויא חזקה מי לאמי התם אפילו שנים אומרים אכלה ראשונה ושלישית וחמישית אי נמי שניה רביעית אי נמי שניה רביעית וששית לא הויא חזקה דבעינן רצופות וליכא אבל הכא כיון דאמרי תרויהו דאכלה חטים אי נמי דאכלה שעורים הוי חזקה כי אמר חד חטים וחד אמר שעורים נמי הויא חזקה ועוד למאי דקא משמע ליה גמרא נמי תקשי לך דקא משנינן הכי השתא התם בשתא דקא מסהיד מר לא קא מסהיד מר טעמא דבשתא דקא מסהיד מר לא קא מסהיד מר מכלל דאילו אסהידו תרוייהו דאכלה שנה ראשונה שלישית וחמישית איכמי' שניה רביעי' וששית הויא חזקה ומאי והא בעינן רצופות וליכא לא תיקשי לך דהכא במאי עסקינן דמוכרי באגי דלא בעינן רצופות דאילו אסהידו תרויהו דאכלה ראשונה שלישית וחמישית ואוברה שניה רביעית וששית א"כ דהוברה ראשונה ג' וחמשית ואכלה שניה רביעית וששית הויא חזקה אלא השתא דאחד אומר אכלה ראשונה שלישית וחמישית ואוברה שניה רביעית וששית ואידך קא מפיך מיפך וקאמר דהוברה ראשונה שלישית וחמישית ואכלה שניה רביעית וששית לא אמרי' כל תרתי שני מינהו כחדא שתא אריכתא דמיא דהא אתרא דמוכרי באגי וכל תרתי שני לית בהאי אלא חדא אכילה וכיון דתרויהו בחדא מהני תרתי שני קא מסהדי כמאן דמסהדי בחדא שתא דמו והוה ליה כאחד אומר חטים ואחד אומר שעורים אלא הויא ליה עדות מוכחשת ועד כאן לא קאמר רב יהודה בסנהדרין בפ' ג' עדות המוכחשת בבדיקות כשרה בדיני ממונות אלא בבדיקות דלא תליא בהו הזמה אבל בחקירות דתליא בהו הזמה מודי דפסולה והכא כיון דאתכחוש בחקירות דאיזו שנה פסילי וכי תימא גבי חטים ושעורים נמי כיון דשערי קדימי לחיטי הא אתכחוש בחקירות דאיזה חדש ואיזה יום אי דאסהיב האי באייר והאי בסיון הכי נמי אלא הכא במאי עסיקנן דחד אמר חטים וחד אמר שעורים סתמא דכיון דזימנין דבכירי חיטי וזימנין דאפילה שערי איכא למימר דתרויהו בחד יומא חזו ובגופה דאכילה הוא דאתכחוש וחד מיניהו הוא דאיחלף ליה חיטי בשערי או שערי בחיטי והויא ליה הכחשה בבדיקות ותו לא וא' הומר מנה שחור וא' אומ' מנה לבן דמצטרפי ליה ואפי' היכא מסהדי תרויהו בחדא שתא דקאמרינן דלא הויא חזקה נמי הני מילי היכא דמכחשי אהדדי אבל היכא דלא מכחשי אהדדי כגון א' אומר אכלה ראשונה שניה ושלישית ואחד אומר רביעית חמישית וששית דכל חד מיניהו לא קא מכחיש ליה לחבריה באכילה דהיה ואכבר דתרויהו קושטא קא מסהדי ושית שני אכלה מצטרפין וקי"ל חזקה בסהדותייהו ודבין למר ובין למר הא אכלה שלש שנים רצופות ואפי' לרבנן דפליגי עליה דרבי יהושע בן קרחה הכא מודו והיינו דאמרי' בסנהדרין בפ' דיני ממונות בתרא מודים חכמים לר"י בן קרחה בעלי חזקה היכי דמי כגון אחד אומר אכלה ראשונה שניה ושלישית ואחד אומר אכלה רביעית חמישית וששית דמצטרפי וכי תימא ממאי דבשני חזקה קאמרינן ודילמא בנעל גדר פרץ היכי דמי אילימא דחד אמר נעל וחד אמר גדר הא בהדיא אמרינן התם דאפילו רבי יהושע בן קרחה לא קאמר אלא היכא דלא מכחשי אהדדי כגון הודאה אחר הודאה והלואה אחר הלואה אבל היכא דמכחשי אהדדי לא אמר וכל שכן דלא מודו ליה רבנן במידי דלא סבירא ליה לדידיה ועוד דאפילו תימא כגון אחד אומר נעל ואחד אומר גדר מאי שנא גבי גדר ונעל דמצטרפי דאע"ג דלאו אחדא הקנאה קא מסהדי כיון דאחד קרקע קא מסהדי מצטרפי ועוד הא דומיא דבכור' קא מיירי דלא מכחשי לא בזה אחר זה דאמ' אבוה קמי האי בכור הוא והדר אמר קמי האי בכור הוא דאי בבת אחת לא משכחת פלוגת' בסהדותייהו כלל ולא שייכא במימריה דרבי יהושע בן קרחה כי היכי דליצטריך למימר דמודו בה רבנן לר' יהושע בן קרחה אלא לאו בזה אחר זה ומדעיילי בכורה בזה אחר זה עידי חזקה נמי בזה אחר זה וכי תימא ודילמא לעולם בזה אחר זה ממאי דזה אומר אכלה ראשונה שניה שלישית ואחד אומר רביעית חמישית וששית ודילמא הכ"ע כגון דאחד אומ' קמאי דידי נעל ביום ראשון ואחד אומר קמאי דידי נעל ביום שני היכי דמי אילימא במידי דתלינן בטעות כגון אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה דתנן עדותן קיימת שזה ידע בעיבורו של חדש וזה לא ידע ותרויהו בחד יומא קא מסהדי אם כן מאי איריא בעידי חזקה אפי' בהודאות והלואות נמי כי האי גונא עדותן קימת אלא על כרחיך בשיעור דליכא למתלי בטיעותא ואפי' ה' מצטרפי ואם כן מאי שנא גבי חזק' דהקנאה דמצטרפי ומאי שנא גבי חזקה דאכילות דלאו מצטרפי דהא אידי ואידי כל חזקה וחזקה לא קא מסהיד עלה אחד סהדא אלא מסתברא דא ודא אחת היא ואידי ואידי מצטרפי ואי קשיא לך ההיא דגרסינ' בירושלמי מודים חכמים לרבי יהושע בעידי בכורה ובעידי חזק' ר' בא בשם ר' ירמי' אף בעידי סימנין א"ר הונא יהות א"ר חגי אלו שטר שהיה מחותם בארבעה עדים וקרא עליו ערער זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים שמא כלום הוא ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים והכא כל סימן וסימן צריך שני עדים ר' חנינא יליף לה משני חזקה אלו אחד מעיד שאכלה ראשונה שניה ושלישית ואחד אומר שאכלה רביעית וחמשית וששית שמא כלום הוא ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים והכא כל סי' וסי' צריך שני עדים לאו למימר דההיא דאמרי' מעיקרא מודי' חכמים לר' יהושע בן קרחה בעידי חזקה להו בשני חזקה היא אלא אידי ואידי בשני חזקה וסופא דשמעתא דקאמר ר' חנינא הלו אחד מעיד שאכלה ראשונה שניה שלישית ואחד אומר אכלה כולה רביעי' חמישית וששי' עסיקי' דהא דומיא דסימנין קא מיירי וכי היכי דגבי

שימנין כי קא פריך בדקא מסהיד חד סהדא אחד סימן קא פריך מדקאמר כל סימן וסימן צריך שני עדים אבל א' מעיד על שערה זו ואחד מעיד על שערה זו ולא כלום הוא דכל שערה ושערה ליכא עלה אלא חד סהדו ולא חזו לאצטרופי דכל סהדא מינייהו לא מסהיד אלא בשערה אחת ולפום סהדותיה דכל חד מינייהו אכתי קטנה היא דלא הויא גדולה בפחות משתי שערות ודכותה גבי חזקה לא קא מיירי אלא כגון דהני חזקות שייכי בהדדי דומיא דסימנין דכל חדא חזקה מהני תרתי במקום חד סימן קימא ולא קיימא ליה חזקה אלא בתרוייהו והיכי משכחת לה באתרא דמוברי שני כגון דאובר פלגא ואכל פלגא בראשונ' והדר בשנייה ואובר מאי דאכל ואכל מה דאובר וכן בכל שתא ושתא בסירוגין עד מושלם שית דאשכח דלא קימא ליה חזקה בבציר משית שני ואם תמצא לומר אכלה כולה משמע משכחת בבורא מחמת מרדין היכא דלא אתברר דהוה בורא אלא בחד מהני שית שני שתמא דלא קימא ליה חזקה אלא בשית שני דממה נפשך איכא תלת מינייהו דלא הוה בורא והוא הדין היכא דהוו ליה לתובע עידי אחאה דמחי בחדא מהני שית שני שתמא דלא קימא ליה חזקה אלא בשית שני ממה נפשך דומיא דסימנין דלא הויא גדולה בבציר משני סימנין וכי היכי דבעי התם כל סימן וסימן שני עדים הכי נמי בעי הכא כל חזקה וחזקה שני עדים ואפי' ר' יהושע בן קרחה גבי חזקה מודי והוא הדין גבי סימנין כי האי גונא לגמרא דילן דקא דייקינן עלה היכי דמי אילימא אחד אומר אחת בכריסה האי חצי עדות הוא דיקא נמי מדקא אמרינן גבי חזקה שמא כלום הוא ואין כל חזקה וחזקה צריכא שני עדים דש"מ דלא קימא ליה חזקה אלא בהנך שתי חזקות דאיכון שש שנים וכולהו שית שנין באשו ב' עדים ולא משכחת לה אלא בכי האי גונא דכל תקפא ומקפת לא סלקי ליה שלש שנים באכילה בפחות משש שנים והוא הדין בשטר שהיה מחותם בארבעה עדים וקרא ליה ערער וזה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים דקאמר ר' שני שמא כלום הוא ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים והכא כל סימן וסימן צריך שני עדים הני תרי דקא מסהיד חד על שנים וחד על שנים לאו לקיומיה לשטרא קא אתו דאם כן מסתברא דמודו ליה רבנן לרבי יהושע בן קרחה דמקיים שטרא אפומייהו דבין למר בין למר הא חתימי בתרי כשרי אהאי שטרא אלא הכא בסהדי דאתו לאפסולינהו להנך ארבעה עדים דחתימי עליה דשטרא כדאמרי' בהליא וקרא עליו ערער וקימ"לן דאין ערער פחות משנים ואלו אסהידו תרוייהו אכולהו ארבעה דחתימי בשטרא הות פסלי להו דקי"ל מה שלשה מזימין את השנים אף השנים יזימו את השלשה ותנין אפי' הן מאה ת"ל עדים אלא הכא דאחד מעיד על השנים מעידי השטר לפוסלן ואחד מעיד על השני' האחרונים לפוסלן דאשתכח דכל חד וחד מסהדי דשטרא ליכא דמסהיד עליה בפסלותא אלא חד סהדא ובחד סהדא לא פסלינן סהדי והיינו דקאמ' שמא כלום הוא ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים לפסלה דומיא דסימנין ואמטול הכי לא יכיל לאוקומי מימריה בשטר שהיה מחותם בשני עדי' וקרא עליו ערער בשנים לפסלו זה מעיד על האחד וזה מעיד על השני דלא מהימני לאפסולינהו דכל חד וחד לא קא מסהיד עליה אלא חד סהדא משום דדומיא דסימנין קמיירי דכל חד מינייהו בחצי דבר קא מסהיד דאי נמי הוה מסהדי תרוייהו במאי דאסהיד חד מינייהו ולא כלום הוה דהא שערה ולא כלום היא והכא גבי שטרא היכא דשנים חתומין על השטר וקרא עליו ערער בשנים זה מעיד על האחד וזה מעיד על השני כיון דאלו הוה מסהדי הני עוררין תרוייהו

אחד מעידי השטר דפסול הוא אי פסיל ליה שטרא הדא דהוה ליה כשטר שאין עליו אלא עד אחד ועוד דכיון דנמצא אחד מהן פסול אפי' חד נמי ליכא השתא נמי דאחד מעיד על זה ואחד מעיד על זה הא קא מסהדי תרוייהו יחד מסהדי דהאי שטרא פסול הוא ואיבטיל ליה שטרא דומיא דאחד אומר שתים בגבה ואחד אומר שתים בכריסה דבין למר בין למר גדולה היא הכא נמי בין למר בין למר שטר פסול הוא אלא לא מיתוקמא ליה מילתא אלא בשטר שהיה מחותם בארבעה עדים ושנים באין לפסלו אחד מעיד על השנים ואחד מעיד על השנים דכיון דאי נמי הוו מסהדי תרוייהו אמאי דמסהיד חד מינייהו לאפסולינהו לתרי מסהדי דחתימי עליה פשו להו בשטרא תרי אחריני דמתכשר שטר' בגוייהו כדמיברר בפרק גט פשוט השתא נמי דאסהיד חד סהדא אתרי מינייהו וחד סהדא אאינך תרי אחריני לא מיפסיל שטרא בהכי דאפי' תימא דנקטינן מנו סהדות' דתרוייהו דתרי סהדי מסהדי דהאי שטר' פסולין כולהו אכתי פשו להו בשטרא תרי סהדי אחריני דמתכשר שטרא בגוייהו ולא מיפסי' שטרא בהכי עד דאתו תרי סהדי לאפסולינהו לכל תרי מסהדי דשטר' וכבר אתברר לך דכולהו הני אמוראי דמיירי הכא לא מיירי אלא בעדות שאלו העידו שני העדים במה שהעיד אחד מהן הוה ליה חצי דבר ולא כלום הוא אבל אחד אומר אכלה כולה שלש שנים ראשונות ואחד אומר אכלה כולה שלש שנים אחרונות דברי הכל מצטרפין וכן הלכתא •

דין ע״א רנה

ההוא שטרא דהוו חתימי עליה בתרי שכיב חד מינייהו אתא אחוה דהאי דקאי וחד מן השוק לאסהודי אחתמות ידיה דאידך סבר רבינא למימר היינו מתניתין שלשה אחין ואחד מצטרף עמהן דאע"ג דכולהו אחד ממונא קא מסהדי ולא נפיק ממונא אלא אפומא דכולהו כל חדא וחדא סהדותא באנפי נפשה היא ואע"ג דמסהיד אחד מן האחין בשנייה זו הרי אחין ראוי להצטרף עם אחר בשנה אחרת הכא נמי אע"ג דכולהו אחד ממונא קא מסהדי ולא נפיק ממונא אלא אפומא דכולהו כל חתימה וחתימה סהדותא באנפי נפשה היא ואע"ג דמסהיד האי דקאי אחתמות ידיה הרי אחיו ראוי להצטרף עם אחר להעיד על חתימות ידו של שני אמר ליה רב אשי התם לא קא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי הכא קא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי כלומר התם כל חד מהני אחין איכא חד מן השוק דמצטרף בהדיה ואשתכח דלא קא נפיק ממונא נכי ריבעא אפומא דאחי אלא פלגא קא נפיק אפומא דאחי ואידך פלגא אפומא דהאיך דהוא דמצטרף בהדי כל חד מינייהו אבל הכא הא קא נכי' ממונא נכי ריבעא אפומא דאחי דפלגא נפיק אפומא דהאי סהדא דקאי דמסהיד אחתמות ידיה ואידך פלגא דהוה חזי למיפק אפומא דאידך סהדא תנינא דשכיב קא נפיק פלגיה אפומא דאחוה דהאי דקאי דאסהיד אחתמות ידיה ופלגיה אפומא דהאיך מן השוק דמצטרף בהדיה ואשתכח דקא נפיק ממונא נכי ריבעא אפומא דאחי וריבעא אפומא דהאיך מן השוק ונמצאו שני אחין עולין כשני עדים ואינן אלא כעד אחד לפיכך אין ראוי להוצי' על פיהם יותר מחצי הממון כעד אחד בזמן שאחר מצטרף עמו שאם אתה אומר כן נמצא עד אחד מזכה שלש' חלקי' והאחד רביע ורחמנ' אמר על פי שנים עדים שיהו שניהם שוין בדבר הילכך לית להו תקנתא אלא עד דאתו שנים מן השוק ומסהדי אחתמות ידיה דמיתנא ואי ליכא אלא אחד מן השוק ליכתוב האי סהדא דקאי חתמות ידיה אחספא ומסהדי ליה. בבי דינ' דחזו

לה בי דינא ומחזקי לה דלא צריך איהו לאסהודי אחתמות ידיה. ואזיל איהו או אחוה והאי מן השוק ומסהדי אחתימות ידיה דמיתאנא כדאמיקנא בפ' האשה שנתאלמנה גבי שנים החתומין על השטר ומת אחד מהן דקאמרינן התם בזו ר' לקולא ורבנן לחומרא' לר' דאמר על כתב ידן הן מעידין ואע"ג דאמר זה כתב ידי צריך שיצטרף אחר עמו סגיא ליה הכא באחד מן השוק לאצטרופי בהדי האי דקאי לאסהודי אחתמות ידיה ואחתמות ידא דחבריה דכיון דאפילו אדידיה נמי לא מהימן עד דמצטרף אחרינ' בהדיה אשתכח דלא קא נפיק אפומיה דידיה טפי מפלגא דממונא ואידך פלגא קא נפיק אפומא דהאיך מן השוק לרבנן דאמרי על מנה שבשט'הן מעידין אשתכח דאיהו להודיה מהימן אדידיה והאיך דמצטרף בהדיה כמאן דליתיה דאמי ואי אמרת נצטרף בהדי חד מן השוק לאסהודי אחתמות ידיה דאידך קא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דחד סהדא הכא נמי אי אמרת ליצטרף אחד מן השוק בהדי האי דקאי לאסהודי אחתמות ידיהו בהדי אידך אתא לאסהודי אחתמות ידיה דמיתאנא כיון דהאי סהדא דקאי מהימן לחודיה לאסהודי אדידיה אשתכח דההוא דמצטרף בהדיה כמאן דליתיה דמי וסוף סוף קא נפיק נכי ריבעא דממונ' אפומא דאחי ולא דאמי לתנאי' דשלשה אחין ואחד מצטרף עמהן דאלו התם כיון דכל חד מהני אחי לא מהימן לחודיה עד דמצטרף אחרינא בהדיה אשתכח דלא קא נפיק נכי מפלגא דממונא אפומא דאחי ואידך פלגא ודאי אפומא דהאיך מן השוק קא נפיק אבל הכא כיון דהאי סהדא דקאי מהימן לחודיה לאסהודיה אחתמות ידיה ההו' דמצטרף בהדיה כמאן דליתיה דמי וקא נפיק נכי ריבעא דממונ' אפומ' דאחי בדבריהם:

רבנן והא דתנן היה מעמיד בהמתו בחצר ומעמיד תנור וכירים וריחים ומגדל תרנגולין ונותן זבלו לחצר אינה חזקה אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחיים הכניס התרנגולין לתוך הבית עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה הרי זו חזקה דיקינ' עלה מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר עולא כל שאלו בנכסי הגר קנה בנכסי חברו קנה וכל שאלו בנכסי הגר לא קנה בנכסי חברו לא קנה והאי טעמא דעול' אע"ג דלא איתוק' דהא דחיי' רב ששת צריכינן לברורי טעמיה משום אתקפתי' דרב ששת דהלכתא היא ואיכא למשמע מינ' כמה מילי ומאן דלא קאי אטעמיה דעולא שפיר לא סלקא ליה אתקפתיה דרב ששת אליבא דהלכתא ולא מתוקמא אתקפתיה דרב ששת אליבא דהלכתא אלא בחזקה שיש עמה טענה טעמיה דעולא נמי לא מיתוקם אלא בחזקה ש"ש עמה טענה ועיקר טעמיה דעולא משום דאשכחן דינא דחזק' הבתים והאכרות בנכסי חברו כי דינא בנכסי הגר בכמה מילי דלא מיבעיא בחזקה שאין עמה טענה דתרוייהו חד דינא נינהו כדקתני במתני' בהדיא אלא אפי' בחזקה שיש עמה טענה נמי אשכחן דדמו להדדי דהא דירה דקניא בחצר חברו בחזקה שיש עמה טענה מטין הנעלת מנעלות דקניא בנכסי הגר היא אלא דבנכסי הגר והוא הדין לנותן מתנה והאחין שחלקו דלמקנא בעלמא קא בעי לאלתר הויא חזקה אבל בחזקה שיש עמה טענה בעינן שלש שנים מיום ליום ומהאי טעמא קס"ד דעולא למי' דכל שבנכסי הגר קנה כגון הנעלת מנעלות דדרך דירת האדם עמו הוא וקניא בנכסי הגר אפי' בלא עשיית מחיצ' בנכסי חברו נמי קנה אפי' בחזקה שיש עמה טענה אבל תשמיש דבהמה ותנור וכירים וריחים דלאו דירת האדם עמו נינהו ולא קנו בנכסי הגר בנכסי חברו נמי אפי' בחזקת שיש עמה טענה נמי לא קנה אלא על ידי מחיצה דקניא בנכסי הגר ואע"ג דמחיצה לחודא קניא בנכסי הגר ואלו הכא אע"ג דאיכא מחיצה נמי בעי העמדת בהמה או תנור או כירים או ריחים כדקתני במתני' בהדיא אבל עשה מחיצה לבהמתו וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים ההוא משום דמיירי בחזקה שיש עמה טענה הוא דלא קימא חזקה עד דמשתמש ביה בההוא דוכתא דבעי לאחזוקי ביה בחצר שלש שנים מיום ליום תשמישא דלתהני ליה מיניה ואמטול הכי בעיא תרתי חד מהני תשמישי דקתני דאי לאו הכי לא הויא חזקה ובדין הוא דתיסגי ליה בהאי תשמישתא בלא מחיצה אלא משום טעמא דלא קניא בנכסי הגר ואי משום טעמא דנכסי הגר בדין הוא דתיסגי ליה במחיצה גרידתא אלא משום טעמ' דחזקה שיש עמה טענה דבעיא שלש שנים ואמטול הכי בעי תרתי לטעמיה דעולא וכי תימא תינח גבי העמדת בהמתו ותנור וכירים וריחים דלא קני עד דעביד מחיצה גבוהה עשרה טפחים דקניא בנכסי הגר דומיא דגדר גדר והשלימו לעשרה אלא גבי זבל דסגיא ליה לתנא בעשה מקום עמוק שלשה או גבוה שלשה מאי איכא למימר ה"ה נמי גבי זבלו דכיון דעשה לו מקום עמוק שלשה או גבוה שלשה קסבר עולא דאפי' בנכסי הגר נמי קנה דעד כאן לא בעינן עשרה טפחי' אלא למקנה כולה ארעא מחמת ההוא גדר אבל למקנא מקום הגדר עצמו בעמוק שלשה או גבוה שלשה סגיא דפליג ליה רשותא לנפשיה וכיון דקניא בנכסי הגר בנכסי חברו נמי קנה מתקיף לה רב ששת וכללא הוא הרי גר דבנכסי הגר קנה כדאמרי' בפירקין בכמה דוכתי גבי שדה המשויית במצריה כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה כולה וכמעשה דההו' גברא דרפק תותי דיקלא פורתא ואוקמוה בידיה וגרסינן נמי ביבמות לעודר בנכסי גר זה וכסבור של גר אחר הן דקני וה"ה בנכסי חברו דומיא לנכסי הגר דמיירי בחזקה שאין עמה טענה ובנכסי חברו לא קנה בחזקה שיש עמה טענה כדאיתא בפירקין גבי גר איכא חזקה והרי אכילת פירות דבנכסי חברו קנה בחזקה שיש עמה טענה בנכסי הגר לא קנה וה"ה בנכסי חברו דומיא דנכסי הגר כי מעשה דההיא איתתא דאכלה דיקלא בתפכיחא וגבי שמעתא דהאי מאן דתפס דיקלא ארעתא דחיותא דלא קני אלא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכא בחצר השותפין עסיקי' דהעמדה כדי לא קפדי אינשי אמחיצה קפדי וכיון דלא קפיד ש"מ אקנויי אקנייה לדוכתא ניהליה להכי וקימא ליה חזקה ואי קשיא לך בין לעולא בין לרב נחמן דשייך טעמיהו גבי העמדה כדי וגבי זבל אבל גבי תרנגולין לא שייך טעמ' דחד מיניהו כלל והכתי תיקשי לך מאי שנא רישא גבי מגדל תרנגולין בחצר דלא הויא חזקה ומאי שנא בבית דהויא חזקה ומסתברא דבין לעולא בין לרב נחמן כי אתו לשנויי קושיא דקשיא ליה לגמרא מעיקרא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא הוא דאתו לשנויי ומעיקרא כי הוה קשי' ליה לגמרא לאו גבי תרנגולין הוה קשיא ליה דפשיטא ליה לגמרא דגידול תרנגולין בחצר לא דמי לגידול תרנגולין בתוך הבית דגבי חצר לא קפדי עליה אינשי ולא קימא ביה חזקה וגבי בית קפדי ואמטול הכי קימא ביה חזקה אלא כי קשיא ליה לגמר' חצר אחצר קא קשיא ליה ועול' ורב נחמן כי טרחי לתרוצי מאי דקשיא ליה לגמר' קא טרחי לתרוצי ואמטול הכי לא אצטריך עולא ולא רב נחמן לאשמועינן טעמא גבי גידול תרנגולין ואע"ג דלא איירי ר"נ גבי גידול תרנגולין כלל דהא לא שמעינן אלא טעמ' דמחיצה מתילא ש"מ דטעמא דגידול תרנגולין נמי מהאי טעמא הוא דאגידול תרנגולין בחצר בלא מחיצה עשרה לא קפדי אינשי בבית קפדי אינשי וכולה מילתא בחצר השותפין:

פרשב"ם צריך את למידע דלא מיתוקמא הא מתני' אליבא דרבה בר אבוה אלא בחזקה שיש עמה טענה והיא דאשתמש בה הני שלש שנים מיום ליום ומנא תימרה דמתני' בחזק' שיש עמה טענה קאי דכיון דקאי גופ' דארעא בהכי לא הויא חזקה אלא בחזקה שיש עמה טענה דבהדיא תנן כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה וליכא לאפוקי מהאי כללא אלא בראיה ומנא תימרא דמתני' למיקני גופא דארעא עסיקי' דילמא לתשמישתא בעלמא לקיומי הנהו תשמישי דזבל ותנור וכירים וריחים ותרנגולין ודיקא נמי דקתני אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להן חזקה ולא קתני שהן חזקה ושאינן חזקה ותיסברא אימא מציעתא וסופא היה מעמיד בהמתו בחצר כו' אינה חזקה עשה מחיצה לבהמתו הרי זו חזקה ואלו אין לו חזקה ויש לו חזקה לא קתני ועוד מי מצית אמר' דלאו למקנא גופי' דההוא דוכתא דאחזיק ביה קא מיירי הא ודאי כיון דלא מצי לסלוקיה לזבליה ולבהמתו ומחיצתו ותנוריה וכירים וריחים דידיה מהתם אכי' חדא שעתא מאי זכותא אשתיירא להו לבעלים בגופא דארעא אלא ודאי על כרחיך למקנא גופא דההוא דוכתי' את' דקתני וכיון דלהכי למקנא גופ' דארעא לא סגיא בלא טענה והוא דאחזיק ביה שלש שנים דבהדיא תנן כל דבר שהוא עושה פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום וליכא לאפוקי מהאי כללא אלא בראיה ולא אשכחן חזקה במקרקעי בפחו' משלש שני' ולא בתשמישתא בעלמ' אי נמי היכא דעבד תובע מעש' דמוכח דההו' מידיה לאו דידיה הוא כגון דדלי ליה בנא לפירי וכגון דאתא ושייע בגודא בהדיה מעשה דרב ענן לקא טעין מחמת דאתא מארי ארעא ושייע בגודא בהדיה וטעת' דמחילה בטעות הואי הא לאו הכי הויא חזקה לאלתר אי נמי כגון הגודר על הגדה והוא חתום עליה עד או שעשאה סימן לאחר אבל היכי דלא עבד מעשה דמוכח דאודי דהאי קרקע לאו דידיה הוא לא הויא חזקה למקנא גופא דארע' בפחות מג' שנים ובטענה וכ"ת ודילמא לעולם הני חזקו' כולהי דקתני בהא מתני' כולהי לאו למקנא גופא דארע' נינהו אלא לקיומי ההו' תשמישא בלחוד ואיבעי מחזיק לבנויי ההוא דוכתא תשמישא אחרינא לאו כל כמיניה אי נמי היכא דבעי מרי ארעא לאשתמושי ביה תשמישא דלא מעכב ליה לתשמשתיה דמחזיק הדין עמו ואמטול הכי לא בעי שלש שנים ולא טענה אם כן מתני' דקתני מה אתה עושה בתוך שלי שלא אמר לי אדם דבר אינה חזקה הכי נמי דלגופא דארעא הוא דלא הויא חזקה הא לאשתמושי בה ולמיהדר בה כדהוה דאייר עד השתא הוי חזקה ואע"ג דלא עבד מעשה בגופא דארעא דלא גרע מהכניס תרנגולין לתוך הבית והא אינה חזקה קתני דמשמע כלל כלל לא ועוד מכדי הא האי פסיקא הלכתא דצריך למחות בסוף כל שלש ושלש על כרחיך תקנתא דלא ליתו בעלים לידי פסידא קאתי לאשמועינן ואי אמרת דבבציר מתלת שני נמי קימא ליה חזקה למחזיק לתשמישתא האי בסוף כל שלש ושלש בסוף כל שלשים יום מיבעי ליה דאי לא מחי ביה קימא ליה חזקה למחזיק לתשמישתא והיכי יהבי רבנן שיעורא דאתו ביה בעלים לידי פסידא ועובדא דגידול בר מניומי נמי דבעא למחויי בסוף כל שתא ושתא ואמרי ליה לא צריכת אי ס"ד בבציר מתלת שני קימא ליה חזקה למחזיק למידר בגויה כדהוה דאייר עד השתא היכי אשבוה רבנן לגידול בר מניומי עצה דאתי בה לידי פסידא אלא ודאי ש"מ דבבציר משלש שנים לא קימא ליה חזקה למחזיק לאוקמה לארעא בידיה ואפילו לתשמישתא בעלמא וכיון דבעי שלש שנים על

כרחיך טענה בעי דהא טעמא דחזקה דבעיא שלש שנים משום דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה הוא ואי ס"ד לא בעי טענת מכר ומתנה וכיוצא בהן אלא בטענת שלא אמר לי אדם דבר סגיא ליה האי שטרא מאי עבידתיה אלא על כרחיך כל היכא דבעי שלש שנים לא סגיא ליה בלא טענה לבר מיורש ולוקח דלא בעי טענה ומתניתין בחזקה שיש עמה טענה הא דמיתוקמא כדפרשינן תדע מדאקשי ליה רב ששת לעולא וכללא הוא והרי ניר דבנכסי הגר קנה בנכסי חברו לא קנה והרי אכילת פירות דבנכסי חברו קנה בנכסי הגר לא קנה דשמעת מינה דמתניתין דאוקמה עולא בנכסי חברו ואוקומה רב נחמן בחצר השותפין בחזקה שיש עמה טענה עסיקינן דהא ניר דקאמרינן דלא קני בנכסי חברו ואכילת פירות דקאמרינן דקניא תרויהו בחזקה שיש עמה טענה עסיקינן דאי בחזקה שאין עמה טענה כגון הנותן מתנה והאין שחלקו דלמקנא בעלמא קבעי היכא אשכחן דניר לא קני ותו שדה שאין לה גדר אי לא לא קני לה בניר במאי בו מחזיק הכי נמי דלא הויא חזקה עד דגדר לה לכולה ותו מכדי מתני' דיקא דמתנה ונכסי הגר לענין חזקה חדא מחתא מחית להו מאי שנא ניר דקני בנכסי הגר ולא קני בנותן מתנה אדרבא נותן מתנה עדיף דדעת אחרת מקנה אותו כדאשכחן גבי חזקה לענין החזיק באחת לקנות אותה ואת חברתה דגבי נכסי הגר אותה קנה חברתה לא קנה ואלו גבי מכר ומתנה אפילו עשר שדות בעשר מדינות והחזיק באחת מהן קנה כולן ואם כן היכי תימוק אוקמתין גבי ניר דבנכסי הגר קנה בנכסי חבירו לא קנה אלא על כרחיך לא משכחת לה אלא בחזקה שיש עמה טענה ואי אמרת דמתני' לאו בחזקה שיש עמה טענה עסיקינן מאי קושייא דרב ששת ואמאי שתיק ליה עולא אימור דאמר עולא בחזקה שאין עמה טענה עסיקינן דבשתיקה בעלמא קני מאי שנא דלא אוקמה אלא בחצר השותפין לוקמה אפילו בחצר חבירו דאפילו בחצר חבירו נמי עביד איניש דמוזיל לחבריה מקום בחצרו לפי שעה ואהעמדה כדי לא קפיד אמחיצ' קפיד וכי תימא מנו' דבחצר חבירו אפי' אמחיצ' נמי לא קפיד כל פיליא ודאי הוא שותפי הוא דלא קפדי אהדדי כדאמרינן בהבית והעליה ובפרק השותפין ואלו שאר אינשי קפדי אהדדי תדע דהא שאר אינשי מחזיקי אהדדי ואלו שותפין אין מחזיקין זה על זה אלא כד נחית לה לכולה ורחית בה דין חלוקה אלא על כרחיך להכי אצטריך לאוקמ' בחצר השותפין משום דשאר אינשי אפי' אהעמדה כדי נמי קפדי אלמא בלא מחילה נמי קימא להו חזקה אהדדי ואי בלא טענה ובפחות משלש שנים היכא אשכחן העמדה גרידתא דקניא אלא משום דמיירי בדאחזיק בה שלש שנים דשותפי הוא דלא קפדי אהדדי אהעמדה כדי ואפילו כמה שנים אבל שאר אינשי קפדי אהדדי אפילו אהעמדה כדי ואי לא דאקנייה לדוכתא נהליה מקמי הכין הקנאה גמורה בחד מאנפי הקנאות לא הוה שביק ליה התם שלש שנים הילכך קימא ליה חזקה כשאר חזקות דעלמא דהא כוונא כי קני לה לאוקומי בה חיותא הוא דקני לה לחזקה שיש עמה טענה תדע נמי מדקתני או שהכניס תרנגולין לתוך הבית דהויא חזקה היכי דמי אילימא בחזקה שאין עמה טענה כגון חזקה דפתיחת חלונות וקביעת תקראות וכיוצא בהן הא לא אשכחן בחדא מיניהי דהויא חזקה אלא היכא דעבד מעשה דקביעותא בידים ברשותא דחבריה בגוף הקרקע כגון קביעת תקרה אי נמי ברשותא דנפשיה וקא אתי מיניה היזקא לרשותא דחבריה כגון פתיחת

חלונות או סתימת חלונות וכיוצא בהן אבל בתשמישתא
בעלמא לא דלא יהא׳ אלא היכא דדייר ביה דירה מעליתא
הא תנן כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה אמר לו מה
אתה עושה בתוך שלי שלא אמר לי אדם דבר אינה חזקה
וכל שכן הכנסת תרנגולין דלא הויא חזקה אלא ודאי לא
מיתוקמא אלא בחזקה שיש עמה טענה כגון דטעין ליה
דזבניה לביתא נהליה או דיהביה נהליה במתנה בחד
מאנפי הקנאה דכי האי גונא ודאי מהניא ליה חזקה
דהכנסת תרנגולין לתוך הבית דלאו בהאי הכנסה קא קני
ליה לביתא אלא בחד מאנפי הקנאה דקא טעין דאקנייה
נהלי׳ מקמי הכין כגוייהו הוא דקאמי ליה לביתא והכנסת
תרנגולין לראיה בעלמא הוא דמהניא ובמקום שטר קיימא
כשאר חזקה שיש עמה טענה ומדהא בחזקה שיש עמה
טענה וכי תימא אי בשלש שנים ובחזקה שיש עמה טענה
אמאי תלי מילתא בשיעורא דקפדי אינשי וקימא לן דטעמא
דשלש שנים לאו משום שיעורא דקפדי אינשי הוא משום
דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה כדאמרינן
בהיא ברים פירקין לא תיקשי לך דכי אמרינן גבי חזקה
דלא אזלינן בתר שיעורא דקפדי ביה אינשי הני מילי
בשיעור זימנא דקימא ביה חזקה דכיון דעבד מידי דקפדי
ביה רובא דאינשי לאלתר שוה פרוטה וכל שכן דלא ניחא
אינשי ואכלי פירותיהו ושתקי מה לי זמן מרובה מה לי זמן
מועט וכי תימא אי משום דאיכא מיעוטא דוותרני דלא
קפדי עד שלש שנים׃ וגבי ממונא אזלינן בתר מיעוטא
לאוקומי ממונא בחזקת מאריה כי אזלינן בתר מיעוטא
בשמעתא היכא דליכא למיקם על דעתיה דהאי גברא דמצי
אמר אנא ממיעוטא אנא אבל היכא דבריר לן דעתיה
לא מצי אמר אנא ממיעוטא אנא ואם כן כגון הני דבי
בר אלישיב דקפדי אפילו אמאן דחליף אמבריהו הכי נמי
דלאלתר הויא חזקה וכי תימא הכי נמי אם כן נתת דבריך
לשיעורין ואשמול הכי אצטריכינן למימר טעמא משום
טפי מתלת שנין לא מזדהר איניש בשטריה ודבר השוה
בכל אדם הוא כדברירנא ברוכתא אבל בגופיה דמעשה
דקימא ביה חזקה על כרחיך לא קיימא ליה חזקה אלא
עד דעביד מידי דקפדי עליה רובא דאינשי דאשו בכדי
תיקום ליה חזקה ואי משום דאיכא אינש ותרנא דלא
קפיד כלל ההוא מילתא דלא שכיחא היא ואפי׳ לרבי מאיר
דחייש למיעוטא למיעוטא דמיעוטא לא חייש אבל היכא
ודאי דאתברר דאורחיה בהכין דלא קפיד דיניה בי דינא
דבי ריש גלותא דלא מחזקינן בהו וכי תימא מיכדי כי
קתני רישא אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין
להם חזקה אכולהו אנפי דאיירי בהו בשאר פירקין קאי
ואפילו אמרזב ומזחילה וסולם ודילמא וזיזין קאי וכי היכי
דנהי מרזב וכולהו הנך לתשמישא בעלמא קאי ובחזקה שאין
עמה טענה קאי דבשתיקה בעלמא סגי להו דומיא
דשורא דמטללתא כדברירנא להו בפירקין רישא נמי
דמיירי העמדת בהמה ורחים ותנור וכרים וכיוצא בהן
בחזקה שאין עמה טענה קאי ובשתיקה בעלמא סגי להו לא
קשיא מידי דאע״ג דרישא דאלו דברים שיש להן חזקה ואלו
דברים שאין להן חזקה אכולהו קאי להו למימרא דכולהו
חד דינא נינהו ובחד אנפא דחזקה קאי הלא כל חד וחד
כי דיני תדע דהא אוקימנא לרישא בחצר השותפין ואי
אמרת דכולהו בחד אנפא קיימי אם כן הכי נמי דמרזב
ומזחלה וסולם וחלונות וזיזין הכי נמי דבחצר השותפין
בלחוד קאי ועוד הא סוגיא דגמרא משמע דבמחזיק על
חצר חבירו קיימי אלא מאי אית לך למימר הא כדאיתה
והא כדאיתא לענין גופא דחזקה נמי הא כדאיתה והא
כדאיתה

והשתא דאתברר דמתני׳ בחצר השותפין עסקינן
ובחזקה שיש עמה טענה צריכינן לברורי
דהיינו טעמא דפליג בה בין עשה מחיצה ללא עשה מחיצה
ואילו התם בפרקין גבי השותפין מחזיקין זה על זה לא קא
מפליג בין היכא דעשה מחיצה להיכא דלא עשה מחיצה
משום דהתם קא איירי בכגון דאסתלק חבריה מההוא
דוכתא דהחזיק ביה האי שותפא כולהו תלת שני לגמרי
ואשמול הכי ליכא לפלוגי בין עשה מחיצה ללא עשה מחיצ׳
אלא בדאית בה דין חלוקה ונחית לה לכולה תליא מילתא
דאי אית בה דין חלוקה ונחית לה לכולה החצר ולבתים
שבתוכה שלש שנים ואסתלק שותפיה מכולה חצר בהנהו
שלש שנים קימא ליה חזקה למחזיק בין עשה מחיצה בין
לא עשה מחיצה ואי לא לא קימא ליה חזק׳ כדאמרי׳ בפירקין
בהדיא ולא קא מפליג התם בין עשה מחיצה להיכא דלא
עשה מחיצה אבל הכא בדקא משתמשי תרויהו בההוא
תרביצא דחצר או בההוא ביתא דאחזיק ביה המחזיק
עסיקינן כדברירנא במתני׳ תדע דהא טעמא דשאני לן
בין היכא דאית בה דין חלוקה להיכא דלית בה דין חלוקה
משום הכי לית בה דין חלוקה איכא למימר דהאי דשבקיה
לשותפיה למיחת לכולה לאו משום דאוגרה לכולה נהליה
אלא משום דלא הוה יכיל למפלג בהדיה דהא לית ביה
דין חלוקה ולא הוה יכיל נמי לאשתמושי בה בהדיה דלא
מתברר ליה בהדיה אחריני ולא הוה יכיל למימר ליה גוד
או איגוד משום דלא הוויי ליה דמי למיגד בהו הילכך
שבקיה למיחת לכולה תלת שני אדעתא דדייר בה איהו נמי
תלת שני אחריניאתא ואלו היכא דאית בה דין חלוקה
ליכא למימר הכי משום דהוה ליה למפלג בהדיה ומדשבקיה
למיחת לכולה ש״מ אוגריה אוגרה נהליה בדמי אי נמי
יהבה נהליה במתנה וכיון דטעמא משום הכי הוא לא שנא
עבד מחיצה ולא שנא לא עבד מחיצה חד דינא הוא דאי
אית בה דין חלוקה אע״ג דלא עבד מחיצה נמי הויא
חזקה דאיבעי ליה למפלג בהדיה והיכא דלית בה דין חלוקה
אע״ג דעבד מחיצ׳ נמי לא הויא חזקה דכיון דטעמ׳ משו׳ דלא
הוה יכיל למפלג בהדיה הוא ושבקי׳ לאשתמושי בה בכולה
אדעתא דאשתמש בה איהו נמי בכולה תלת שנין אחריניאת׳
מאי איכפת ליה אי עבד מחיצה ואי לא עבד מחיצה אטו
מי מזקא ליה האי מחיצה בגופה דחצר מיירי כי היכי
דליעכיב עלויה ואי משום דממעט ליה בתשמישתא דחצר
מצי אמר כיון דלא הוה לי לאשתמושי בהדך בהנהו שלש
שנים דידיה לא הוה איכפת לי ושבקתה למחיצה התם
אדעתא דכידי הוה מטי זימנא דידי לאשתמושי
בה הוה מסליקנא לה להאי מחיצה אי נמי
הוה שביקנא לה התם והוה משתמשנא בה במחיצה כדהוה
משתמש בה איהו והרי אתברר לך דכל היכא דאסתלק
ליה חבריה למחזיק מההוא דוכתא דאחזיק ביה שלש
שנים ליכא לפלוגי בין עשה מחיצה להיכא דלא עשה
מחיצה וכי קא מפליג הכא בין היכא דעשה מחיצה להיכא
דלא עשה מחיצה כגון דלא אסתלק ליה חבריה מכולה
חצר דאחזיק בה המחזיק או מכוליה בית אלא תרויהו
משתמשי ביה אלא שמחזיק משתמש לבדו במקום מיוחד
בבית או בחצר או בבית ושניהם משתמשין בשאר החצר
ובשאר הבית בערבוביא דכיון דלא אסתלק ליה חד מינייהו
מתשמישתא דחצר או דבית לגמרי אלא חד מינייהו הוא
דהוה רגיל לאוקומי בה בהמתו וכונס בה זבלו ומגדל בה
תרנגולין ועדיין חבירו משתמש עמו בחצר לא קיימא ליה
חזקה אלא היכא דעבד מידי דקפדי ביה שותפי אהדדי
כגון

כגון שעשאה מחיצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לרחים או שעשה מקום לזבלו בחצר עמוק שלשה או גבוה שלשה ואשתמש ביה הכין שלש שנים וקא טעין דמזבן זבניה להאי דוכתא משותפי' א"נ דיהביה ניהליה במתנה ואקנייה ניהליה מקמי הכין בחד מאנפי הקנאה קימא ליה חזקה בגויה ולא משיירא ליה לשותפיה שותפות בהדיה אלא בשאר החצר ובהא ליכא לפלוגי בין אית בה דין חלוקה להיכא דלית בה דין חלוקה דכי איכא לפלוגי הכין היכא דנחית לכולה דאסתלק ליה חבריה משאר החצר דיכיל למימר האי דשבקתיה לאשתמושי בה שלש שנים משום דלא הוה יכילנא למפלג בהדיה דהא לית בה דין חלוקה והוה בדעתאי לאשתמושי בה שלש שנים משום דלא הוה יכילנא למפלג בהדיה דהא לית בה דין חלוקה והוה בדעתאי לאשתמושי בה אנא נמי תלת שני אחרניתא אבל היכא דהוו משתמשי תרוייהו בגוה כחדא ואחזיק חד מינייהו בדוכתא יתירא לחוד מהני תשמישי במידי דקפדי ביה שותפי אית ליה חזקה דכי היכי דלא אסתלק שותפי' משאר חצר לא הוה ליה לאסתלוקי נמי מהאי דוכתא דאחזיק ביה האי שותפא במידי דקפדי ביה שותפי אהדדי ומדלא קפיד עליה ש"מ האי מחזיק קושטא קא טעין וקימא ליה חזקה לא שנא אית בה דין חלוקה ולא שנא לית בה דין חלוקה אבל אם לא עשה מחיצה לבהמתו ולא עשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה אע"פ שייחד מקום בחצר לבהמתו ולתרנגולין ולזבלו והעמיד שם את בהמתו שלש שנים או שנתן את זבלו שם שלש שנים או שגדל שם את תרנגולין שלש שנים וקאתי מחמת טענה לא קימא ליה חזקה בהכי דאהעמדה כדי לא קפדי שותפי אהדדי הילכך לית להו חזקה אהדדי אלא ברשיה אבל אמחיצה וכיוצא בה קפדי ומדלא קפיד האי ש"מ אקנויי אקנייה להאי דוכתא להאי מחזיק בחד מאנפי הקנאות קנין גמור וה"ה גבי הכניס תרנגולין לתוך הבית דהויא חזקה בבית המשותף ביניהן עפיק' דכולה מתניתי' דומיא דהדדי קא מיירי שאם הכניס אחד מבני החצר תרנגולין לבית המשותף ביניהן בחצר השותפין וייחד להן מקום בבית וגדל שם תרנגולין שלש שנים ושניהן משתמשין בשאר הבית קימ' ליה חזקה למחזיק בההוא דוכתא דגדיל ביה תרנגולין ואית ליה זכותא בהדיה שותפיה בשאר הבית ובשאר החצר דהוו משתמשי ביה בהדי הדדי ואי נמי הוה משתמש חבריה בשאר החצר ובשאר הבית לחודיה ולא הוה משתמש המחזיק אלא בההוא דוכתא דאחזיק ביה בלחוד לא קימא ליה לאידך חזקה דהא קימא לן דבהעמדה כדי לא קימא ליה חזקה אלא היכא דאית בה דין חלוקה וקא נחית לה לכולה ואם הכניס תרנגולין לתוך הבית אלא שלא ייחד להן מקום בבית והיו שניהן משתמשין בבית זה על ידי דירה ותרנגולין וזה ע"י דירה בלא תרנגולין לא קני דוכתא בבית לגדל תרנגולין הואיל והוה שותפיה משתמש בהדיה בכוליה ביתא וכוליה מתניתי' בדאסתלק שותפיה מההו' דוכתא דאחזיק ביה הוא דמיירי דכה"ג הוא דקפדי שותפי אהדדי ואי לא לא והני מילי היכא דלא אסתלק שותפיה מן החצר לגמרי אבל היכא דסליק שותפיה תשמישיה מחצר זו לגמרי כגון שפרץ את פצימיו של פתח ביתו וסתמו חזינן אי לא הוה ליה חולקא בהאי חצר אלא מחמת הדין ביתא כגון דפרץ את פצימיו וסתמו אסתלק ליה מהכא לאלתר לגמרי ומיקני' כולה וכל לשאר השותפין שבתיהן פתוחין לחצר ואי הוה ליה חולקא בחצר שלא מחמת הבית חזינן אי פרץ פצימיה וסתמיה ואהדריה לדירכא דביתיה מרוח אחרת חוץ לחצר ואשתמש שותפיה לחודיה בכולה חצר ג' שנים בהא ודאי ליכא לפלוגי

בין אית בה דין חלוקה בין לית בה אע"ג דלא עביד מחיצה ולא עשה מקום לזבלו גבוה או עמוק קימא ליה חזקה דע"כ לא פלוג רבנן בין היכא דאית בה דין חלוקה להיכא דלית בה דין חלוקה אלא היכא דלא גלי אדעתיה דאסתל' לגמרי מהאי חצר דאי לית בה דין חלוקה מצי אמר האי דשבקתיה לאשתמושי בה הני תלת שני דאמינ' לשתמש בה איהו מעיקרא לחודיה תלת שני ובתר הכי משתמשנא בה אנא לחודאי תלת שנין אחרניתא אבל היכא כיון דפרץ פצימיה דפתחא דביתיה וסתמיה גלי אדעתיה דסלי' זכותיה דהאי ביתא דידיה מהאי חצר לגמרי ותו לית ליה רשותא למפתחיה להווא פיתחא להאי חצר כדאמרי' בהדיא בפרק השותפין היה סתום ובקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין עליו ואוקימנא בשלא פרץ את פצימיו אבל פרץ את פצימיו בני מבוי מעכבין עליו וה"ה בחצר השותפין דדינא דבית שבחצר השותפין לענין פרץ את פצימיו כדין פתח שבמבוי דמי חדא דתרוייהו חד טעמא נינהו ועוד דגבי חצר נמי הא קימ"ל דמכי פרץ את פצימיו אין לו ד"א אלמא אסתלקא לה זכותיה דההוא בית מהאי חצר וממילא שמעת דאי בקש לפתחו בני חצר מעכבין עליו תדע דהא מהאי מתנית' דחצר הוא דסייעיה אביי לרבה גבי מבוי אלמא תרוייהו להאי עניינא חד דינא אית להו וכיון דלית ליה למפתחיה ממילא אתברר דלא מצי למטען האי דאסתלקי ליה בהני שלש שנים מהאי חצר אדעתא דלסתלק לי שותפאי תלת שנין אחרנית' ומשתמשנא ביה אנא תלת שנין כי היכי דאשתמש בה איהו חדא דהא אסדינהו לד"א דלפני פתחו לגמרי ועוד דהא לית ליה דירכא אהאי חצר להאי ביתא כלל הילכך ליכא הוא דקימ' ליה חזקה למחזי' בההיא חצר ואע"ג דלא עבד בה מחיצ' דע"כ לא פלוג רבנן בין היכ' דעבד מחיצה להיכא דלא עבד מחיצה אלא היכא דלא גלי אדעתיה דאסתלק ליה מכולה חצר אבל היכ' דגלי אדעתיה דסליק זכותא דביתיה מהאי חצר לא פלוג רבנן דהא ליכא למימר הכא דאהעמדה כדי לא קפדי אינשי דודאי כי אסתלק ליה מחצר לאו בכדי אסתלק ליה ואי לאו דזבניה לחולקיה ניהליה או יהביה עליה במתנה לא הוה מסתלק ליה מינה לגמרי אבל ודאי אי לא פרץ פצימיה אע"ג דסתמיה לפתחא דביתיה ואשתמש ביה שותפי' בהאי חצר שלש שנים לא קימ' ליה חזקה אלא היכ' דאית ביה דין חלוקה והנ"מ בשותפיה אבל בשאר אינשי דעלמא לא שנא אשתמש בפלגא ול"ש אשתמש בכולא ל"ש אסתלק מידי חצר מינה לגמרי ול"ש לא אסתלק ל"ש עבד מחזיק מחיצה ול"ש לא עבד מחיצה כיון דאשתמש בה שלש שנים בחזקה שיש עמה טענה הויא חזקה כדין כל חזקות שבעולם ממאי מדאוקימנא בחצר השותפין דאהעמדה כדי לא קפדי ושותפין הוא דלא קפדי אהדדי כולי האי מכלל דבחצר חברו דקפיד טפי אפי' בהעמדה כדי נמי הויא חזקה ובהדיא גרסינן בירושלמי א"ר אלעזר גדל תרנגולין בחצר שאינה שלו הרי זה חזקה א"ר יוסי יאות א"ר אלעזר מה נפשך אם יש לו רשות לגדל הרי גדל ואם אין לו רשות לגדל הרי החזיק ובחזקה שיש עמה טענה קאי והכין פירושא מה נפשך אם עד שלא גדל היה לו רשות לגדל מחמת זכות שהיתה לו בחצר קודם לכן הרי גדל כלומר בדין גדל ואין בעל החצר יכול לעכב עליו ואם עד שלא גדל לא היתה לו רשות לגדל ולא מיחה בו בעל החצר הרי החזיק וכי טעין דאקנייה לדוכתא ניהליה או דקאני ליה בגויה זכותא להכין מהימן ובשבועה ומסתברא דדריסת הרגל דלא קפדי אינשי כדאיתא בפרקא קמא דמגילה אפי' בחצר חברו אין לו חזקה ואם אינו רגיל

נילך

לילך במקום אחר והחזיק בו יש לו חזקה הואיל ותשמישו להילוך נקנה להילוך ודוקא בחזקה שיש עמה טענה ובשלש שנים כדפירשנא לעיל ומשתברא דמבוי שאינו מפולש בתקו' שיש רשות לכל בני המבוי להשתמש בו כחצר השותפין דאשי להאי ענייני שהמבוי לחצרות כחצר לבתים

א רבנן ושמעינן מאתקפתיה דרב ששת דניר בנכסי הגר קנה בנכסי חבירו לא קנה אבל אכילת פירות ולא קני בהו ניר דוקא בחזקה שיש עמה טענה אבל בחזקה שאין עמה טענה כגון הנותן מתנה והאחין שחלקו והוא הדין במוכר שדהו מפני רעתה או בלוקח בהלואתו או שזקף עליו את הדמים במלוה לא שנא לענין אכילת פירות ולא שנא גבי ניר כנכסי הגר דמו דניר קני ואכילת פירות לא קניא דהא בכולה תלמודין דינא דנכסי חבירו בחזקה שאין עמה טענה לענין גופא דהעשה דקימא ביה חזקה כנכסי הגר דמו כדקתני בהדיא במתני' גבי נעל גדר פרץ והוא הדין לשאר שמעתא דחזקה סתמא איתמרן ומשמע דבין בנכסי הגר בין בנכסי חברו חד דינא אית להו ועוד דהא פרירנא גבי ניר דפי' אמרינן דבנכסי חבירו לא קנה בחזקה שיש עמה טענה קאמרינן דאי בחזקה שאין עמה טענה מאי שנא דבנכסי הגר קנה ובנכסי חבירו לא קנה השתא בנכסי הגר דליכא דעת אחרת מקנה אותו קנה בנכסי חבירו דאיכא דעת אחרת מקנה אותו לא כל שכן אלא על כרחיך כי קאמרינן דלא קנה בחזקה שיש עמה טענה כדקאמרינן טעמא בפירקין בהדיא מ"ט דמאן דאמר ניר לא קנה מימר אמר כל שיבי דכרבא ליעלו בה ומדלגבי ניר דקאמרינן בנכסי חבירו לא קנה בחזקה שיש עמה טענה קאי גבי אכילת פירות נמי דקאמרינן דקנה בחזקת שיש עמה טענה קאי אבל בחזקת שאין עמה טענה אפי' בנכסי חבירו נמי לא קנה והא דגרסינן בריש פרקין אכלה כולה חוץ מבית רובע קנה כולה חוץ מבית רובע בחזקה שיש עמה טענה קימא דיקא כמי דחזקת הבתים דאיירא בחזקה שיש עמה טענה איתינן לה ואי בחזקה שאין עמה טענה גבי מתני' דנותן מתנה והאחין שחלקו הוה לן לאיתויה תדע נמי מדקאמרי' קנה כולה חוץ מבית רובע ואי בחזקה שאין עמה טענה מאי שנא מניר דקנה לה כולה בחד מכוש אלא לאו ש"מ דלא מיירי התם אלא בחזקה שיש עמה טענה אבל אכילת פירות בחזקה שאין עמה טענה ואע"ג דאשכחן דומיא דאכילת פירות דקניא בנכסי חבירו אפילו בחזקה שאין עמה טענה דתנן בקידושין נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף ובשטר ובחזקה ואמרי' עלה בחוק' מנלן אמר חזקיא דאמר קרא ושבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי רבי ישמעאל תנא וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה והא ישיבה גבי עריס באכילת פירות גבי שדה היא וקאמרינן דקאפי בחזקה שאין עמה טענה ומאי דהתם בחזקה שאין עמה טענה קאי דהא אחזקה דההיא מתני' קאי דמיירי בחזק' לאלתר דלמיקנא בעלמא קא בעי דומיא דכסף ושטר וגרסינן נמי בירושלמי המוכר בית לחבירו כיון שנכנס לתוכו קנה ואם כן מאי שנא ישיבת העריס והבתים והחצרות דקנן בנכסי חבירו אפילו בחזקה שאין עמה טענ' ומאי שנא אכילת פירות השדה דלא קנה אלא בחזקה שיש עמה טענה אמרי משום דלא דמו להדדי דישיבת עריס ובתים וחצרות הנאה דמתהניא ליה מגופא דארעא הוא דבעידנא דמתהני ליה מגופא דארעא הוא דמתהני ליה ואמטול הכי הויא חזקה אבל אכילת פירות כי קא תליש ליכא הנאה

ולבתר דתליש להו לפירי כי קא מתהני ליה מיניהו ממטלטלי קא מתהני ליה ואמטול הכי לא הויא חזקה לגופא דארעא והא דמיא להיא דאמרינן האי מאן דשדא לפתא לבי כלאי דנגר לא קני מ"ט בעידנא דשדא ליכא שבחא וכי קא שבח ממילא קא שבח הכא נמי בעידנא דקא תליש מגופא דארעא לא קא מתהני ליה וכי קא מתהני ליה בתר הכי ממטלטלי קא מתהני ליה תדע דהא בהדיא קאמרינן בשמעתין דאכילת פירות בנכסי הגר לא קנה ואלו ישיבת בתים וחצרות אפי' בנכסי הגר נמי קניא דהא רב ששת הוא דאמר דאכילת פירות בנכסי הגר לא קנה והוא גופיה הוא דאמר המציע מצעות בנכסי הגר קנה והא הצעת מצעות אחד מדרכי ישיבת הבית הוא דתשמיש הבית הוא ודיקא נמי מדדייק לה מחזקה דעבד דקני לה בתשמישא כדפירשנ' בדוכתיה וקאמר דקני בנכסי הגר דשמעת מינה דחזקה כי האי גוונא אפי' בנכסי הגר נמי קניא תדע נמי דהא קרא דוירשתם אותה וישבתם בה ושבו בעריכם אשר תפשתם דילפינן חזקה מיניהו בנכסי הגוי קיימי דדמו לנכסי הגר דכי זכו בהו ישראל הפקירת קא זכו בהו דלאו מדעתא דמריהו קא זכו בהו אלא רחמנא אפקרינהו לגביהו וקאמרינן דקנו להו בישיבה ושמעת מינה דאפילו בנכסי הגר נמי קניא ואי אמרת דישיבת בתים וחצרות כאכילת פירות השדה דמיאן קשיאן אהדדי אלא לאו ש"מ דשאני אכילת פירות השדה מישיבת בתים וחצרות דאילו אכילת פירות לא קניא בחזקה שאין עמה טענה לא בנכסי הגר ולא בנכסי חברו ואלו ישיבת בתים וחצרות בין בנכסי הגר בין בנכסי חברו קנה והשתא דאתית להכי משתברא דאפי' גבי בתים וחצרות כי הויא חזקה בישיבה והצעת מצעות וכיוצא בהן דוקא בישיב' דקונה גופיה אבל בישיבת שלוחו אי נמי היכא דאוגר לה לישיבה ושקיל אגרא דקא מיתהני ליה מינה לא קני מ"ט דאגרא כאכילת פירות דמיא דמטלטלי קא מתהני ליה ואף ע"ג דאתו מגופא דארעא וכל שכן זוזי דלאו הגופא דארעא קאתו וישיבת שלוחו נמי אע"ג דמיכון למזכא ליה לשלוחו נמי לא קניא דגבי האי תשמיש דישיב' מידי דמתהני ליה לקונ' בעינן והא לא קמתהני לי' אבל ודאי גבי נעל גדר פרץ כיון דלאו בהנאת הקונה תליא מילתא אבל במעשה תשבחי בגוף הקרקע תליא מילתא שלוחו של אדם כמותו והוא דמכוון למקנא לשלוחו

ושמעינן נמי מדלא אקשי ליה לעולא אלא מניר ואכילת פירות ולא אקשי ליה מעשה מקום לזבלו ש"מ דכי בעינן בנכסי הגר גדר ושלימו לעשרה הני מילי למקנא כולה ארעא נוחתא הוא גדר אבל למקנא מקום הגדר עצמו היכא דווי לאשתמושי ביה בנכסי עצמו דומיא דעשה מקום לזבלו בעמוק שלשה או בגבוה שלשה סגיא ליה אבל הכנסת תרנגולין לתוך הבית ליכא למידק מהיכא דקניא בנכסי הגר דלא אשכחן חזקה כי האי גוונא בנכסי הגר כלל ובאכילת פירות דמיא דלא קניא ומטעמא דישיבת בתים וחצרות נמי ליכא למירמי מהאי טעמא אדרבא איפכא מסתברא דבחצר דאורחיה לגדל בה תרנגולין ליקני ובבית דלאו אורחיה בהכי לא ליקני ועוד בהעמדת בהמתו בחצר נמי ליקני אלא על כרחיך כל כי האי גוונא לאו דירה חשובה היא למקנא בחזקה שאין עמה טענה והוא הדין דהוה יכיל רב ששת לפרוכי ליה לעולא ממתני' גופיה דקתני הכנים תרנגולין לתוך הבית דהויא חזקה ואע"ג דבנכסי הגר לא קנה אלא כיון דפריך ליה מאכילת פירות דבנכסי חבירו קנה בנכסי הגר לא קנה תו לא אצטריך לפרוכי ליה מהכנס' תרנגולין

דאיתי גופה מטעמא דאכילת פירות הוא דקניא ועולא אגב שיטפיה לא עיין בה. כי היכי דלא עיין בניר ואכילת פירות וכי תימא מאי שנא גידול תרנגולין והעמדת בהמ' דלא קניא בנכסי הגר ובנותן מתנה וכיולא בו ומאי שנא הנעת מלטות בנכסי הגר וכ"ת שאני הנעת מלטות דכורך שישבתהאדם גופיה נינהו ודירת האדם שמה דירה אבל דירת בהמה ועופות לא שמה דירה והא גבי המוכר בית לחבירו ועבר לתוכו דקאמרינן בגמרא דבני מערבא קנה משמע דאפילו פירות ואחר פרקמטיאות התם נמי כיון דלא מאיסי דרך דירת האדם הוא שפעמים אדם עושה דירתו אוצר אבל בעלי חיים דמאיסה דירה דידהו לא מוקים להו בהדיה ולאו דרך דירת האדם הוא ואמטול הכי לא קני אלא בחזקה שיש עמה טענה כדאמרי' ברים פרקין גבי לונמא דהואי להו מטעמא דדירה הוא דקני אלא מטעמא דאכילת פירות הוא דקני כדפרישנא

שם ע"ב ※ רנח

ומקשינן והא עמדה כדי לא קפיד והא תנן השותפין שנדרו זה מזה אסורין ליכנס לחצר כלומר לחצר המשותפת ביניהן לפי שכל אחד מהן לרשות חברו הוא נכנס אלמא אפילו אדריסת הרגל קפדי אינשי וכל שכן אהעמדה כדי ואם נפשך לומר דמשיפא קא מקשי דקתני ושניהם אסורין מלהעמיד ריחים ותנור ומלגדל תרנגולין אלמא אפי' אעמדה כדי קפדי אינשי אלא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ברחבה שאחורי בתים עסקינן דכיון דלא נפיש תשמישא דבני חצר בגוה אהעמדה כדי לא קפדי אינשי אמחילה קפדי רב פפא אמר לעולם בחצר איכא דקפיד ואיכא דלא קפיד גבי ממונא לקולא גבי איסורא לחומרא רבינא אמר לעולם קא קפיד ומתניתין דנדרים מני רבי אליעזר היא דתניא רבי אליעזר אומר אפילו ויתור אסור במודר הנאה ולית הילכתא כותיה

ושמעינן

מינה דהשותפין שנדרו הנאה זה מזה מותרין ליכנס בחצר ומותרין להעמידה ריחים ותנור ולגדל תרנגולין בחצר אבל לא לעשות מחיצה ולא להכניס תרנגולין לתוך הבית והוא הדין נמי לענין דינא אם בא אחד מהן להעמיד ריחים ותנור ולגדל תרנגולין בחצר אין השני יכול לעכב עליו אבל אם בא לעשות מחיצה או לעשות מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה או להכניס תרנגולין לתוך הבית חבירו מעכב עליו דאי ס"ד אין חבירו יכול לעכב עליו אמאי קימא ליה חזקה בהכין כיון דיכיל למיעבד בעל ברחיה דחבריה מאי הוה ליה לאידך למעבד:

※ רנט

ושמעינן מינה דרחבה שאחורי בתים שתשמישה לחצר הרי היא כחצר השותפין דאהעמדה כדי לא קפדי אהדדי ולא קימא בה חזקה לחד מינהו אחבריה בהעמדה עד שעביד מחיצה עשר וכיולא בה ממילי דקביעותא ודוקא בתשמישא לחצר דהויא לה בחצר וכיששה כולהן הנך טעמי דפרישנא גבי חצר אבל היכא דאין תשמישא לחצר אלא מבחוץ בחצר בפני עצמה דמיא וכדאית בה דין חלוקה ונחית לה לכולה תליא מילתא כדפרישנא לעיל ולא תימא הני מילי לרב נחמן דעד כאן לא פליגי אלא בחצר אבל ברחבה שאחורי בתים כולי עלמא מודו דהא אפילו לרב נחמן דסלקא דעתיה דגבי חצר אפילו אהעמדה כדי נמי קפיד ברחבה שאחורי בתים מודי דכיון דלא נפיש תשמישא דבני חצר בגוה תדירא בחצר לא קפדי בה כולי האי. וכל שכן לרב פפא ורבינא דמבירא להו דאפי' בחצר נמי לא קפיד כל שכן ברחבה שאחורי בתים

※ רס

אמר רבי יוחנן משום רבי בנאה בכל השותפין מעכבין זה על זה חוץ מן הכבוסה לפי שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על גב הנהר כלומר בכל השותפין מעכבין זה על זה שלא יעשה דבר קביעות בחצר השותפין שמעכב תשמישן של בני אדם כגון הני דקתני במתני' דקימא בהו חזקה וכיולא בהן חוץ מן הכבוסה שאם רצה אחד מהן לעשות בריכת הכובסין בחצר אין חברו מעכב עליו לפי שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על הנהר ואיכא לפרושי בכל דבר שהשכנים מעכבין זה על זה שלא יעשה ברשותו דבר שמזיק לרשות חברו. כגון הנך כולהו דתנינן בפרק לא יחפור גבי השותפין מעכבין זה על זה שלא יעשה אחד מהן בחצר השותפין דבר המזיק לרשותו של חברו חוץ מן הכבוסה שאע"פ שהמים מזיקין את החצר שהיא משותפת ביניהן אינו יכול לעכב לפי שאין דרכן של בנות ישראל להתבזות על גב הנהר ודוקא במקום שהנשים מכבסות כדקאמר טעמא אבל במקום שהאנשים מכבסים יכבס על גב הנהר והכי אתמר בירושלמי דגרסי התם הדא דתמר במקום שהנשים מכבסות אבל במקום שהאנשים מכבסים כהדא כלומר יכבס בחוץ על גב הנהר ולא דתמר בכל השותפין מעכבין בכל החצר ברם בארבע אמות דידיה לא ממחי בידיה ואם היה מקו'מדרון אפי' בארבע אמות דידיה ממחי הוא בידיה דאמר ליה את שפיך גולירך והוא נחת גודירי והא דתמר חוץ מן הכבוסה בכל החצר ברם בארבע אמות דחבריה ממחי הוא בידיה ומסתברא דהיינו טעמא משום דלא איירי רבי בנאה אלא בדוכתא דהוו תרויהו שותפי בגויה ואית להו לכולהו בני חצר לאשתמושי בגויה אבל בארבע אמות של כני פתחו דכל חד מיניהו כיון דדידיה דבעל הבית נינהו כבית גופיה דמו ולית ליה לחד מיניהו זכותא בארבע אמות דקמי פתחא דחבריה וכן הלכתא

※ רסא

ועולם עיניו מרחות ברע א"ר חייא בר אבא זה שאינו מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכבוסה היכי דמי אי דאיפא דירכא אחרינא ואזיל מהכא כי לא מיכוין נמי לאסתכולי רשע הוא דלא הוה איבעי ליה למיזל מהיכא ואי דליכא דירכא אחרינא אנוס הוא דלא סגיא ליה דלא ליסתכל באורחא דאזיל כי היכי דלא ליתקיל לטול'דליכ'דירכא אחריג'ואפי"ה איבעי למיגש נפשיה ולמכוני בנפשיה דלא ליסתכל באורחא כי היכי דלא ליתי לאיסתכולי בנפשיה

※ רסב

בעא מיניה רבי יוחנן מרבי בנאה חלוק של תלמי' חכמים כל שאין בשרו נראה מתחתיו כלומר שיהא מגיע עד פי הסנדל או המנעל כדי שלא יהא בשר שוקו נראה מתחת החלוק דבר אחר שלא יהא דק ביותר כדי שיהא בשרו נראה מתחתיו טלית של תלמידי חכמים כילד כל שאין חלוקו נראה מתחת טליתו טפח

※ רסג

שלחן של ת"ח כילד שני שלישי גדיל ושליש גלאי שעליו מניח קערות וכוסות ולפוחיות כלומר שני שלישיו במפה שעלי' מניח את הלחם ושליש גלאי כלומר מגולה שעל המגולה מניח קערות וכוסות ולפוחיות וטבעתו מבחוץ והתניא מבפנים לא קשיא הא דאיכ' ינוקא הא דליכא ינוקא אי איכא ינוקא מבפנים דאי אמרת מבחוץ זימנא שריך בה ינוקא בטבעת ושדי ליה לשלחן ואי ליכא ינוקא

יזוקא מבחוץ דהכי עדיף דלא ליתזקו בה הנך דיהבי מבפנים ועוד דכי עקרי ליה לשלחן ניחא להו טפי למעקריה מבחוץ ואיבעי תימ' הא והא דאיכא יזוקא ולא קשיא הא דאיכא שמעא הא דליכא שמעא אי איכא שמעא דמנטר לה מבחוץ ואי ליכא שמעא מבפנים משום יזוקא כדאמרן ואיבעי תימ' הא והא דאיכא שמעא ולא קשיא הא בימ' הא בליליא דלא מצי שמעה לנטור' ועוד מפני הנכנסין והיוצאין שלא יזוקו בה

נקיטינן השתא דהיכא דליכא יזוקא דכ"ע מבחוץ והיכא דאיכא יזוקא נמי ואיכא שמעא דמינטר לה והוי יממא דכ"ע נמי מבחוץ והא דתני מבפנים כגון היכא דאיכ' יזוקא וליכ' שמעא אי נמי בליליא ואע"ג דאיכ' שמעא ושל עם הארץ דומה למדורה וקערות מקיפות אותה

דנ"ח ע"א ※ רסד מטה של תלמידי חכמים כיצד כל שאין תחתיה אלא מנעלים בימו' הגשמים וסנדלים בימו' החמה ושל ע"ה דומה לאוצר בלוס

※ רסה ההוא דאמר להו חביתא דארעא לחד ברי וחביתא דאודרי דאיגון מוכין לחד ברי וחביתא דזרמי לחד ברי שכיב ולא הוו ידעי מאי קאמר להו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו אית לכו ארעא אמרי ליה אין אית לכו בשתרקי אמרי ליה אין אית לכו איותא אמרי ליה אין אם כן הכי קאמר לכו ארעא לחד ובשתרקי לחד ואיותא לחד והא דינא שורא דדיאני וכל כי האי גונא דליכ' לברורי טפי ממאי דכתי' בשטרא וליכ' למיקם עלה דמילת' כה"ג דיינינן ביה

※ רסו ההוא דשמעה לדביתהו דקאמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא עשרה בני אית לה להאיא איתתא ולית לה מגברה אלא חד כי קא שכיב גברה אמר כל נכסאי להוו לחד ברי לא הוו ידעי להי מיניהו קאמר אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו שקולו חבוטי וחבטוה לקברא דאבוכון עד דקאי ומגלי לכו להי מיניהו קאמר כולהו אזול הוא דבריה לא אזל אמר להו רבי בנאה כולהו נכסאי דהאי ניגהו דמדחיים איקרא דאבוה ש"מ האי ניהו בריה ואבוה נמי להאי הוה דקפיד ודאי דינא נמי שורא דדיאני הוה וכל כי האי גונא הכי דיינינן ביה ואי קימי תרי דאיכא דמיערם חד מיניהו איערומי בדקינן לה למילתא בכמה בדיקות כי האי גוונא עד שיצא הדין לאמיתו

שם ע"ב ※ רסז והא דתנן המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה מאי המרזב אין לו חזקה ויש למקומו חזקה אמ' רב יהודה אמר שמואל המרזב אין לו חזקה מרוח אחת ויש למקומו חזקה משתי רוחות שאם החזיק בו בעל הגג ברוח מזרחית הרי בעל החצר יכול לשנותו באותה הרוח לכל מקום שירצה ואין לבעל הגג חזקה בכך לעכב עליו שלא לשנותו אבל יש למקומו חזקה משתי רוחות שאם החזיק ברוח מזרחית ורצה בעל החצר לשנותו לרוח דרומית או לרוח צפוני' וא"צ לומ' לרוח מערבית בעל הגג מעכב עליו רבי חנינא אמר המרזב אין לו חזקה שאם רצה לבנות מתחתיו בונה ויש למקומו חזקה שאם בא לעקרו אינו עוקרו כלומר שאם בא לעקרו ולשנותו ממקום למקום אפי' ברוח אחת אינו יכול לעקרו וקימא לן כרבי חנינא וכרבי חייא בר אבא דתרויהו סבירא להו דיש למקומו חזקה שאם בא לעקרו אינו עוקרו כלל ואפי' לשנותו ממקו' למקו' ברוח אחת והוה ליה רב יהודה יחיד לגבי רבים והלכה כרבים

והשתא דאמרת אם רצה לבנות מתחתיו בונה שאין עליו אלא לקבל את מימיו לפיכך אם רצה לקבלם בכלי או בצנור וכיוצא בו הדין עמו ואם בא להשפיל המרזב למטה בעל חצר מעכב עליו דיכיל למימר ליה עד האידנא הוה יכילנא למבני תותיה עד למעלה השתא לא לאגבוהי גודא כולי האי אבל אם רצה להגביה את המרזב יכול להגביה ואע"פי שקילוחו חזק הא קי"ל אחזיק לנטפי אחזיק לשפכי ואע"ג דנפיש היזיקא טפי

דנ"ט ע"א ※ רסח תנן המזחיל' יש לה חזקה בשלמא למאן דאמר הנך תרתי לחיי אלא למאן דאמר מאי המרזב שאין לו חזקה שאם רצה לבנות מתחתיה בונה מכלל דגבי מזחילה דקתני יש לה חזקה שאם רצה לבנות מתחתיה אינו בונה מאי נפקא ליה לבעל המזחילה מינה הכא במזחילה של בנין עסיקינן דאמר לא ניחא לי דתיתרע אשיתאי שאם אין למים ריוח לירד לחצר הן נבלעין במזחילה עצמה שהיא מגופו של כותל והכותל מתרועע אבל במזחלה של עץ אין לה חזקה לכך אלא אם רצה לבנות תחתיה אפילו עד שפת המזחילה בונה שאין לחוש שמא יבלעו המים במזחל' שהרי של עץ היא ואין נבלעין בה כמו שנבלעין בבנין ולא עוד אלא שאינה מגופו של בנין והיא בולטת חוץ לבנין ואף על גב דמיבלעי בה מיא לא מיתרעא אשיתיה בהכי הילכך לא מצי מעכיב עילויה וכן הלכתא •

※ רסט אמר רב יהודה אמר שמואל לנור המקלח מים לחצר חברו ובא בעל הגג לסתמו בעל חצר מעכב עליו מ"ט דאמר ליה כי היכי דאת קני לך תרביצאי למשדא ביה מיך לדידיה נמי קנו לי מיא דאגרך כלומר קני לי אינרך למשדא מיא דידיה לתרביצאי וקימא לן כותיה דהא רבי אושעיה ורבי ינאי קימי כותיה ורמי בר חמא נמי קלסינהו אלמא הכי הילכתא :

※ ער הרי אמרו סולם המצרי אין לו חזקה היכי דאמי סולם המצרי אמרי דבי רבי ינאי כל שאין לו ארבעה חווקים והן מעלות הסולם

※ רעא הרי אמרו חלון המצרית אין לה חזקה א"ר זירא למטה מד"א יש לו חזקה ויכול למחות יש לו חזקה בדין ר"ל חלון שאם רצה חברו לבנות כנגדו או מן הצד צריך להרחיק כדין כל החלונות ואע"ג דאין ראשו של אדם יכול להכנס בתוכו כיון דלמטה מד"א מן הקרקע הוא ניחא תשמישתיה ויכול לראות ממנו בכל עת וכיון דקביעא תשמישתיה אית ליה חזקה דאי לאו דפיסיה אי נמי אחיל גביה לא הוה שתיק ליה ויכו' למחות בו חברו שלא יפתחנו שם לכתחילה משום היזק ראיה למעלה מד"א אין לו חזקה ואינו יכול למחות אין לו חזקה דכיון דלא חזי למשזי מיניה בכל שעתא ולכאורה נמי לא עביד כדמיברר לקמן לא קביעא תשמישתיה למאי חזי לעיולי זיקא לאו כולהו בתי חזו לכוי דבי זיקא ואמטול הכי אין לו חזקה כדין החלונות שיש להן חזקה מלמעלן ומלמטן דמצי בעל חצר למימר כיון דחזאי דלא עבד מילתא דקביעותא לא מחאי ביה דאמינא לתורת עראי עבדיה ועתי' לסלוקיה כדפרישנא במתניתין ואינו יכול למחות בו חברו שלא יפתחנו לכתחלה דכיון דלמעלה מארבע אמות הוא ליכא היזק ראיה מאי איכפת ליה ורבי אלעא אמר אפילו למעלה מארבע אמות אין לו חזקה ויכול למחות והאי אפי' דקאמר רבי אלעא לאו משום שירצה דאין לו חזקה אצטריכא ליה דמשמע וכל שכן למטה מארבע אמות דאין לו חזקה דאם כן

כן איפכא מבעי ליה אפילו למטה דקביעא תשמישתיה אלא האי אפי' משום מירכא דיכול למחות הוא דאצטריכא ליה דמשמע וכ"ש למטה מד"א דיכול למחות והכי קאמר אפילו למעלה מד"א אע"פ שאין לו חזקה לענין הרחקה כדאמרן אפי"ה יכול למחות בו שלא יפתחנו לכתחילה ודכ"ע כופין על מדת סדום והכא היינו טעמי' דרבי אלעא דאמר ליה לימכין למותבת ברשיפך ויתבת וקא רוית בי וקימא לן כרבי אלעא דההוא דאתא לקמיה דרבי אמי שדריה לקמיה דרבי אבא בר ממל א"ל עביד ליה כרבי אלעא אלמא הכי הלכתא והאי פלוגתא דר' זירא ודרבי אלעא לא מיתוקמא אלא בחלון המצרי כדאמרן אבל חלון הצורי אפי' למעלה מד"א יש חזקה דודאי לתשמישתא עביד וכיון דקביעא תשמישתיה אית ליה חזקה וממאי דכי פליגי ר' זירא ורבי אלעא בחלון המצרי פליגי הכא מדאמרינן עלה אמר שמואל ולאורה אפילו כל שהוא יש לו חזקה דש"מ דהאי חלון דאיפליגי ביה ר' זירא ורבי אלעא בחלון כל שהוא דלא עביד לאורה קאי והיינו חלון המצרי ותו דאי רבי אלעא אצורי דיש לו חזקה קאי מאי דוחקיה למימר אפילו למעלה מד"א אין לו חזקה ויכול למחות כי היכי דפליג עליה דר' זירא גבי אינו יכול למחות דס"ל לר' אלעא דיכול למחות אלמא חזי למחזי מיניה ליתא נמי דיש לו חזקה והוה מיתוקמא ליה מתני' דקתני לצורי יש לו חזקה שפיר בין למטה מד"א בין למעלה מד"א אלא משום דאמצרי קאי דלא מצי למימר למעלה מד"א יש לו חזקה דא"כ כל שכן למטה מד"א וא"כ מתני' דקתני חלון המצרי אין לו חזקה היכי משכחת לה לא למעלה מד"א ולא למטה מד"א ותו אי בחלון הצורי קאי א"כ למעלה מד"א אמאי אין לו חזקה כיון דחלון גדול הוא ועשוי לתשמיש מה לי למעלה מה לי למטה אע"פ שבעל חצר אינו ניזק הרי בעל החלון נהנה תתשמישו ואמאי אין לו חזקה אלא ודאי שמע מינה דאמצרי קאי ומנא תימרא דהאי יש לו חזקה ואין לו חזקה דקאמרי לאו לאוקומיה לחלון הוא ולא לחיוביה לסתמיה אלא לענין הרחקה הוא מדקאמר רבי זירא למעלה מד"א אין לו חזקה ואינו יכול למחות ואי האי אין לו חזקה דמיחייבינן ליה לסתמיה הוא אמאי א"י למחות לכתחלה השתא בדיעבד קאמר' דאין לו חזקה וסתמינן ליה לכתחלה לא כ"ש

ומנא תימרא דטעמא דחלון המצרי למעלה מארבע אמות דאין לו חזקה משום דלאו לקביעותא עביד הוא דילמא משום דלא בריר היזק ראיה דידיה לבעל חצר הוא ומצי אמר אי הוה בריר לי היזיקיה מעיקרא לא הוה שביקנא ליה אבל מצרי דבריר היזיקיה אית ליה חזקה דאי לאו דאחיל גבי מעיקרא לא הוה שביק ליה לא סלקא דעתא דאם כן לרבי יהודה דפליג בין יש לה מלבן לאין לה מלבן מאי טעמיה אטו משום דאית ליה מלבן בריר היזיקיה טפי ועוד הוא דאמר שמואל ולאורה אפילו כל שהוא הרי זו חזקה אי טעמא דחזקה משום דהאי בריר היזיקא והאי לא בריר היזיקא לאורה אמאי הוי חזקה אטו מבו'דעביד לאורה מטי מיניה היזיקא טפי וכי תימא התם למטה מארבע אמות קאי דנפיש היזיקיה א"כ מאי איריא לאורה כי לא עביד לאורה נמי אית ליה חזקה אלא כי אצטריך שמואל לאשמועינן למעלה מארבע אמות אצטריך דכי עביד לאורה אפי' כל שהוא יש לו חזקה כדבעינן לברורה בדוכתה ואי משום דלא עביד היזיקיה לאורה נמי אמאי יש לו חזקה ועוד אי טעמא דמצרי משום דלא בריר היזיקיה מעיקרא דלמאי אם כן לרבי זירא כי טעין מעיקרא דבריר ליה היזיקיה אמאי אינו יכול למחות ועוד אי טעמא דצורי דאית ליה חזקה משום דבריר היזיקיה הוא כל שכן היכא דלא אתי מיניה היזקא כלל דלית ליה חזקה יתיבא בארעא וגיורא בשמי שמיא דמאן דעביד היזיקא אית ליה חזקה ודלא עביד היזקא לית ליה חזקה איתנורי איתגור מרי היזקא בהיזיקיה אם כן מכינו חוטא נשכר אלא ודאי שמע מינה דטעמא דמילתא משום דמצרי לא מוכחא מילתא דלקביעותא עביד ומצו בעל חצר למימר אי הוה ידענא דלקביעות' עבדי דהו' מחילנ' ביה וא"נ צורי כיון דמוכח' מילתא דלקביעותא אית ליה חזקה דאיבעי ליה למחויי ומהאי טעמא גופא הוא דאצטריכינן לאוקמי טעמיה דרבי אלעא דאמר גבי מצרי אפילו למעלה מארבע אמות נמי יכול למחות משום היזק ראיה דשמעת מינה דאי לית ביה היזק ראיה כלל אינו יכול למחות דאי משום היזק ראיה הא לית ביה היזק ראיה ואי משום דלא תרוי ליה חזקה בחצר הא לית ליה חזקה והוה ליה זה נהנה וזה לא חסר וקימא לן כופין על מדת סדום כדאמרינן בהדיא בשמעתין

ושמעינן מינה דהני מילי היכא דלא גלי בעל חלון אדעתיה דלקביעותא עבדיה אבל היכא דגלי אדעתיה דלקביעותא עבדיה יכול בעל החצר למחויי ביה דלא לחזיק עלויה ואי לא מחי ביה ולא ממחי עילויה קימא ליה חזקה דהא לא מצי למימר לא הוה ידענא דלקביעותא עבדא • וככר בריגא במתני' דכל היכא דלא עביד לאורה וקימא ליה חזקה לית ליה חזקה אלא מלמעלן ומלמטה דשלא יכין ויראה ושלא יעמוד ויראה אבל מכנגדן דשלא יאפיל לא ואי קשיא לך מאי שנא גבי חלון דאפילו למעלה מארבע אמות יכול למחות מטעמא דמותבת ברשיכך ויתבת וקא רוית בי ומאי שנא גבי כותל חצר דלא מחייבינן ליה למבנייה אלא עד ארבע אמות ולא חיישינן דילמא מותב חד מינייהו ברשיפא ויתיב חזי ביה בחברי' שתי תשובות בדב'חדא דשאני חלון דיכיל למחוי מיניה לבעל חצר ולא מצי בעל חצר למחויי כי היכי דלאצטנע מיניה ואלו חצר כי מותיב ברשיפא וחזי ליה לחבריה יכיל חבריה למחוייה ומצטנע מיניה ועוד דגבי חצר כיון דעד השתא הוה איכא היזק ראיה דמצו חזו להדדי ואפי' שלא בכונה בכותל ארבע אמות סגיא לסלוקי היזק ראיה דשלא בכונה דאי אמרת ליהוי להיזק ראיה בכונה דילמא מותיב ברשיכא דמיכון למיחזי אין לדבר סוף דאי נמי עבדי כותל גבוה עשרים אמה איכא למיחש דילמא מוקי סולם גבוה עשרים אמה וקאים וחזי ליה אבל גבי חלון כיון דעד השתא לא הוה מצי חזי ליה כלל כי בעי השתא למפתח חלון דמצי חזי ליה מיניה אפילו למעלה מעשרים אמה מצי כפי ליה ואפילו הכי מחוורתא כדשנינן מעיקרא דאי להאי שינויא בתרא קשיא כותל חצר שנפל דאע"ג דהוה גביה גובא לא מצי כפי ליה אלא עד ארבע אמות אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא

נקיטינן השתא דחלון המצרי דלא עביד לאורה ואית בה היזק ראיה למטה מד"א יש לו חזקה אפילו לענין הרחקה ודוקא מלמעלן למטן אבל מכנגדן דשלא יאפיל הוא כיון דלא עביד לאורה לא ויכול למחות בו שלא יפתחנו לכתחלה בין מטעמא דהיזק ראיה בין מטעמא דלא לחזיק עילויה למעלה מארבע אמות אין לו חזקה כלל ואפי' הכי יכול למחות בו בתחלה מטעמא דהיזק ראיה כרבי אלעא ולצורי יש לו חזקה בין למטה מד"א

מ"א בין למעלה מארבע אמות ודוקא להרחקה דמלמעלן ולמטן כדאמרן ויכול למחות בו שלא יפתחנו לכתחלה בין מטעמא דחזקה דלא לחזיק עילויה בין מטעמא דהיזק ראיה דהשתא בחלון המצרי יכול למחות ואפילו למעלה מארבע אמות בצורי לא כל שכן ; ואפי' צורי נמי לא אמרן אלא דלא גלי אדעתיה דלקביעותא עבדיה אבל היכא דגלי אדעתיה דלקביעותא עבדיה אי ידע ביה בעל חצר דגלי אדעתיה בהכי ולא מחי ביה אפילו למעלה מד' אמות אית ליה חזקה לפיכך יכול למחות כי היכי דלא ליחזיק עילויה וכולהו נמי לא אמרן אלא דלא עביד לאורה אבל היכא דעביד לאורה בכולהן יש לו חזק' אפילו מכנגדן שלא יאפיל כדבעינן למימר קמן מדשמואל וכ"ש מלמעלן ולמטן שלא יציץ ויראה לפיכך אע"פ שאין בו היזק ראיה יכול למחות בו כי היכי דלא לחזיק עילויה דהא הזיקי' נמי ניריה הוא כדברירנא בפרק לא יחפור :

ושמעינן מינה דלא שנא חלון המצרי ולא שנא חלון הצורי למטה מארבע אמות והוא הדין לצורי אפילו למעלה מארבע אמות אית ליה חזקה ולא יכיל חבריה לחיוביה לסתומיה דאם כן היכי מחייבינן ליה לארחוקי מיניה וש"מ דהיזק ראיה נמי אית ליה חזקה והני מילי לסתומיה לחלון התם אבל למיקם התם ולעיוני מה שבחצר חבירו לא קימא ביה חזקה דלא מחזקי אינשי בהכי ודוקא גבי חלון וכיוצא בו דאפשר לאשתכויי מריה בתשמישתיה בלא איסורא דהיזק ראיה דמימנע ולא מסתכל אבל חצר השותפין שיש בה דין חלוקה אע"ג דדיירי בהדי הדדי בלא מחילה כמה שנים לא הויא חזקה אבל כל היכא דבעי חד מינייהו מצי כאייף ליה לחבריה למבני כותל באמצע כדדייקינן בריש פירקא קמא ואי היזק ראיה שמיה היזק מאי איריא רבו אפילו לא רבו נמי ואוקימנא בדלי' ביה דין חלוקה מכלל דאי אית ביה דין חלוקה אע"ג דאחזיק דדיירי הכי מצי כל חד מינייהו למכפייה לחבריה למבנייה לכותל דכיון דלא אפשר ליה לאשתמושי ולא למתכל מעיקרא כי אחזיק באיסור ואי הוא דאחזיק ואין חזקה לאיסורין כדברירנא בפרק השותפין מהאי טעמא ומטעמ' דקוטרא ובית הכסא והוא הדין גבי פתח כנגד פתח דחד טעמ' ניהו ועוד דמקרא דילפינן האי איסורא מיני' בפתח כנגד פתח קאי והוא הדין גבי גינין השנויין לדירה ואפי' גבי חלון נמי כי הויא חזקה דוקא לאחר שלשים יום אי נמי בתוך שלשים יום וחבריה בעינא אי נמי עביד ביה מילתא אחריתי דקביעותא ואידי ואידי היכא דאתברר דחזייה חבריה ושתיק ואי לא לא הויא חזקה עד שלש שנים דתנו דאי בעי אמר ליה ברשותך עבידנא ושטרא הוה לי ואירכס כי טעין בריא לי דחזית ושתקת מהימן כדברירנא בפרקא קמא ובפרק לא יחפור והכין דינא נמי גבי מרזב ומזחילה וסולמות וזיזין וכיוצא בהן

ומסתברא דכולהו הני דקאמרינן דלית להו חזקה כגון חלון המצרי למעלה מארבע אמות וכגון סולם הצורי לא תימא הני מילי לאלתר אי נמי לאחר שלשים דאיכא למימר כיון דלא קביעא תשמישתיה לא קפיד חבריה עילויה סבר לאדעתא דקביעותא עבדיה וכי מעכיבנא עליה מתים ליה לחלון ומסליק ליה לסולם אלא אפילו לאחר שלש שנים נמי לא קימא ליה חזקה דבהדיא אמרינן בריש פרקין דטעמא דשלש שנים לאו שיעורא דקפדי אינשי הוא אלא משום דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה ואפי' במאן דקפיד יתר מדאי כגון דבי בר אליישיב דהוו קפדי אפילו אמאן דחליף אמצריהו לא קיימא עליה חזק' בפחות משלש שנים אלמא האי שיעורא דשלש שנים גבי חזקה לאו שיעורא דקפדי אינשי הוא אלא שיעורא דמזדהר איניש בשטריה הוא והאי כיון דלא שייך ביה האי שטרא דהא לאו מחמת טענה קאתי כי היכי דלימא שטרא הוה לי ואירכס אפילו היכא דאחזיק ביה הכי שלש שנים לא קימא ליה חזקה ודוקא בחזקה שאין עמה טענה קימא ליה חזקה בשלש שנים דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה ומאי הוה ליה למעבד וכי תימא הוה ליה לאחזוקי בסולם צורי ובחלון צורי מכי אמר לא אירכי לי חבראי לטפויי מן הכין :

ואי קשיא לך הא גבי חצר השותפין דקאמרינן דאהעמדה כדי לא קפדי אינשי אמחילה קפדי באחזיק ביה שלש שנים עדיין וקא אתי מחמת טענה כדברירנא בדוכתא ואפילו הכי כיון דאהעמדה כדי לא קפדי אינשי משום דלאו מילתא דקביעותא אע"ג דאחזיק ביה שלש שנים נמי לא קימא ליה חזקה ולא אמרינן מאי הוה ליה למעבד הכא נמי גבי חלון המצרי וסולם המצרי וכיוצא בהן כיון דטעמא דלא קימא להו חזקה משום דלא קביעא תשמישתיהו הוא ולא קפדי אינשי עילויהו אפילו לאחר שלש שנים נמי לא קפדי שאני שותפים דכיון דלא קפדי אהדדי אכי' בחזקה שיש עמה טענה נמי לית להו חזקה אהדדי כדין השותפין שאין מחזיקין זה על זה אבל גבי מילתא דלאו דקביעותא כגון סולם המצרי וחלון המצרי איכא דקפדי ואיכא דלא קפדי גבי חזקה שאין עמה טענה הוי מחזיק ספק דלא ידעינן האי דשתיק ליה בעלים אי מחמת דאחיל גבי הוא ואי לא ובעלים ודאי דקרקע בחזקת בעליה קיימת והעמד דבר על חזקתו ואין ספק מוציא מידי ודאי דלא אלימא חזקה דנזקין ותשמישין שאין עמה טענה לאפוקי מחזקת בעלים אלא במילתא דקביעותא דודאי קפדי אינשי דברירא מילתא דהאי דשתיק משום דאחיל הוא ואלו חזקה שיש עמה טענה כיון דמטעמא דלא מזדהר איניש בשטריה הוא במקום שטר קימא וליכא לבטולי' אלא היכא דאתבר' בה חד מהנך אנפי דברירא מילתא דלא קפדי אינשי אבל במידי דאיכא דקפיד ואיכא דלא קפיד קימא ליה חזקה דודאי וודאי הוא ועוד דגבי חזקה דשתיקה שאין עמה טענה הוה ליה מחזיק גופיה שמא דאיהו גופיה לא ידע אי אחילו בעלים גביה ואי לא דהא לא קאתי מחמת טענה כלל אלא מחמת שלא אמר לו אדם דבר ובעלים בריא דלא אחילו ליה מידי וקימא לן דבריא ושמא אפי' היכא דקאי ממונא בחזקת שמא חזקי' ממונא בחזקת מריה וכל שכן הכא דבעלים דהוה קימא ארעא בחזקתיהו קאמרי בריא ומחזיק שמא אבל גבי חזקה שיש עמה טענה כיון דתרויהו בריא הוא ולית להו לבעלים אנפא ברירא לבטולי בה חזקתיה דמחזיק דהא איכא דקפדי ואיכא דלא קפדי קימא ליה חזקה למחזיק כדין כל חזקה שיש עמה טענה דמפקא מחזקת בעלים וזימנין דאלימא מעידי קנייה דהא מאן דזבין ליה דיקלא לחבריה בשדים או בשטר ולא פריש ליה דזבין ליה ארעא לא קני קרקע כלל ואילו היכא דאתי בחזקה שיש עמה טענה קני ליה מבי שיפוריה עד תהומא כדאיתא בפרקין בהדיא ולא תימא הני מילי למאן דאמר טעמא גבי שותפי דאהעמד' כדי לא קפדי אינשי אלא אפילו למאן דאמר גבי שותפי איכא דקפיד ואיכא דלא קפיד איכא לפלוגי בין דינא דשותפין לדינא דחלון המצרי וסולם המצרי דאפילו למאן דאמר גבי שותפי איכא דקפיד ואיכא דלא קפיד מודי דרובא דשותפי לא קפדי וגבי איסורא דעבדינן לחומרא משום מיעוטא דקפדי הוא ואפי' היכא דמחזקינן ליה לנודר ולמודר מרובא דלא איכא קפדי למימר דכיון דאיכא

מיעוטא דקפדי אפילו לגבי הנך דלא קפדי נמי הנאה הויא ואסיר

❋ רע"ב הרי אמרו חלון המצרי אין לו חזקה אמר שמואל ולאורה אפילו כל שהוא יש לו חזקה דכיון דחזי לתשמישתיה קבוע הוא ויש לו חזקה לא שנא בתוך ארבע אמות ולא שנא למעלה מארבע אמות דאידי ואידי לענין אורה חדא מילתא היא וכל שכן דלענין אורה היכא דגבי טפי שליט ביה נהורא טפי והכי נמי מסתברא דהא שמואל אמתני' דקתני חלון המצרי אין לו חזקה קאי ומתני' בין לרבי זירא בין לרבי אלעא למעלה מארבע אמות קאי דאי למטה מארבע אמות כולי עלמא מודו דאכולו מצרי נמי אית ליה חזק' וכי פליגי לענין יכול למחות ואינו יכול למחות פליגי והאי עניינא לא איירי ביה במתני' כלל וממילא שמעת דשמואל כי אצטרי' לאשמועי' למעלה מארבע אמות דאיירי במתני' דאין לו חזקה אצטריך לאשמועינן דהני מילי בשאין עשוי לאורה אבל היכא דעשוי לאורה אפילו כל שהוא הרי זו חזקה ועוד דאי אמרת דוקא למטה מארבע אמות מאי איריא לאורה אפי' שלא לאורה נמי הא אמרת חלון המצרי למטה מארבע אמות יש לו חזקה אלא כי אצטריך לאשמועי' לאורה דאפי' כל שהוא יש לו חזקה למעלה מארבע אמות הוא דאצטריך לאשמועינן ואגב אורחין שמעינן מינה דמתני' דקתני ומכנגדן שלא יאפיל להו בכל חלון קאי אלא בחלון שהבית ההוא צריך לאורו כגון היכא דבלאו ההוא חלון לא נפיל נהורא בהאי ביתא כמה דנפיל ברוב בתים דאי ס"ד דכל היכא דנפיש נהוריה דההוא ביתא מחמת האי חלון לאורה עביד א"כ חלון המצרי דקימא לן למעלה מארבע אמות אין לו חזקה היכי משכחת לה הא ודאי כל היכא דפתח לאויר רקיעא לא סגיא דלא מיתוסף נהורא בביתא מחמתיה וקימא לן דלאורה אפילו כל שהוא הרי זו חזקה אלא לאו ש"מ דכל היכא דבלאו האי חלון נמי הוה נפיל נהורא בהאי ביתא כשיעור מאי דהוה סגיא להו לרוב בתים בנויה לאו עשוי לאורה הוא ומתניתין דהתם נמי דיקא דקתני מכנגדן שלא יאפיל דומיא דמלמעלן ומלמטן שלא יציץ ויראה ושלא יעמוד ויראה אי חזי אין ואי לא לא הכא נמי אי מאפיל אין ואי לא לא ש"מ

❋ שם ע"ב רע"ג הרי אמרו הזיז על טפח יש לו חזקה א"ר מני החזיק בטפח החזיק בארבעה מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר החזיק בטפח במשך ארבעה החזיק ברוחב ארבעה ויכול להרחיבו עד ארבעה לפיכך אם בא בעל החצר לבנות על גבי אויר הזיז בעל הזיז מעכב עליו ברוחב ארבעה על ארבעה ונמצא צריך להניח אויר מן הזיז ועד הרקיע ברוחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים ודוקא כשהחזיק בטפח במשך ארבעה דכיון דאקני ליה שיעור מקום באורך כי היכי דאמדינן לה לדעתיה ברוחב אלא למדה ידועה פחות משיעור מקום קא נחית ומאי דאקני אקני ומאי דלא אקני לא אקני וכן אם החזיק בטפח במשך עשרה לא החזיק ברוחב ביותר מארבע דהא טעמא דמילתא לאו משום דאקני ליה ברוחב כשיעור מאי דאקני ליה באורך הוא דאם כן אפילו פחות מארבעה נמי ועוד לאשמועינן סתמא דכל היכא דאחזיק מדה ידועה באורך החזיק כנגדה ברוחב אלא מדאיכפל לאשמועינן במשך ארבעה ש"מ בשיעור מקום תליא מילתא וכי היכי דאי אחזיק באורך טפי מטפח בפחות משיעור מקום לא אחזיק ברוחב טפי ממאי דאחזיק הכי נמי כי אחזיק באורך טפי משיעור מקום לא אחזיק ברוחב טפי משיעור מקום

❋ רע"ד הרי אמרו פחות מטפח אין לו חזקה ואינו יכול למחות אמר רב הונא לא שנו שאינו יכול למחות אלא בעל הגג בבעל החצר שאם רצה בעל החצר לבנות על גביו אין בעל הגג יכול למחות בו משום דלא קביעא תשמישתיה הילכך לית ליה חזק' בחצר אבל בעל חצר בבעל הגג יכול למחות בו שלא יוציאנו שם לכתחילה שלא יהא רגיל להשתמש בו ויראה מה שבחצר חבירו ורב יהודה אפילו בעל חצר בבעל הגג אינו יכול למחות בו שלא יוציאנו לכתחילה ואסיקנא דכולי עלמא היזק ראיה שמיה היזק והכא בהא קא מפלגי רב יהודה סבר מצי בעל הגג למימר ליה לבעל חצר לתשמישתאי לא חזי למאי חזי למתלא ביה מידי מהדרנא ותליתנא ורב הונא סבר מצי אמר ליה בעל חצר זימנין דבעיתת ומהדרת אפך כלפי חצר וקא חזית וקימא לן כרב הונא דחייש להיזק ראיה דהא ר' אלעא נמי חייש להיזק ראיה אפילו היכא דלא משכחת לה אלא במתכוין וכל שכן היכא דמשכח' אפילו בשאין מתכוין וקימא לן כרבי אלעא •

❋ רע"ה שמעינן מינה לכולי עלמא דהאי אינו יכול למחות דקתני במתני' בעל הגג בבעל חצר הוא דאין יכול למחות שלא יבנה על גבי אוירו כלום ודכותה רישא דקתני הזיז עד טפח יכול למחות בעל הגג בבעל חצר הוא דיכול למחות שלא יבנה על גביו כלום ופרושי קא מפרש יש לו חזקה בחצר הילכך יכול למחות פחות מטפח אין לו חזקת בחצר לפיכך אינו יכול למחות אבל אם בא לבנות תחתיו לא שנא טפח ולא שנא פחות מטפח אין בעל הגג יכול למחות דמאי פסידא אית לי' אי למתל' ביה מידי הא כי אהניא ליה חזקה לאו למתלא ביה מידי אהניא ליה דאם כן אפילו פחות מטפח נמי תהוי ליה חזקה דהא בהדיא אמרינן נמי חזי למתלא ביה מידי אלא לאו ש"מ דכי אהניא ליה חזקה לבעל הזיז להשתמושי על גביה אבל לאשתמושי תותיה למיתלא ביה מידי לא אהני' ליה וממילא שמעת דהאי יכול למחות דקתני רישא היכא דבעי בעל חצר למיבני על גבי אוירו של זיז מלמעלה היא דיכיל בעל הגג למחויי ביה אבל היכא דבעי למבנא תותיה הדין עמו ואין בעל הגג יכול למחות ושמעינן נמי ברישא דקתני הזיז על טפח יש לו חזקה בטפח על טפח קאי דחזי לאשתמושי על גביה אבל היכא דלא הוי טפח על טפח כיון דלא חזי לאנוחי מיא אגביה ולא למבנא עילויה לית ליה חזקה תדע דכי לא הוי טפח על טפח לא משכחת לה דתהוי ליה חזקה דאי דמשיך טפח ולא הוי ביה רוחב טפח הא לא חזי אלא למתלא ביה מידי ובהדיא אמרינן דחזקה דתליי' לאו חזקה היא ואי דהוי רחב טפח ולא משיך טפח אפילו למתלא ביה מידי נמי לא חזי הילכך לית ליה חזקה וסופא דקתני פחות מטפח אין לו חזקה בפחות מטפח על טפח קאמר כדרישא

❋ רע"ו והא דתנן לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין דיקינן עלה מאי איריא לחצר השותפין אפילו לחצר חבירו נמי ופרקינן לא מבעיא קאמר לא מבעיא לחצר חבירו דלא אפילו לחצר השותפין נמי דס"ד אמינא מצי אמר ליה סוף סוף הא בעית אצטנועי מינאי בחצר קמ"ל דאמר ליה עד האידנא הוה בעינא

בעינא אסתנועי מינך בחצר בבית לא הוה בעינא לאסתנועי מינך השתא אפילו בבית נמי בעינא לאסתנועי מינך כלו' אפילו לחצר השותפין שהוא שותף בה דסד"א מצי אמר ליה סוף סוף לאו קא בעית אסתנועי מינאי כדקאימינא בחצר קמ"ל דאמר ליה עד האידנא הוה בעינא אסתנועי מינך בדקיימת בחצר אבל כי קימת בבית לא הוה בעינא לאסתנועי מינך השתא אפילו כי קימת בבית נמי בעינא לאסתנועי מינך דיתבה קמי חלון דידך וקא רוית בי • ושמעינן מינה דכל מאן דבעי לחדושי מידי דאתי מיניה היזק ראיה אי איתיה להאי היזיקא גופיה בלא הא חידוש מאנפי אחרינא לא מעכבינן עליה דאמר ליה סוף סוף הא בעית אסתנועי מאנפא אחרינא ואי קא מפיש בהזיקא דינא הוא דמעכיב עילויה

רי"ף ת"ר מעשה באחד שפתח חלונותיו לחצר השותפין בא לפני רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר לו החזקת בני החזקת בא לפני ר' חייא אמר ליה יגעת בני ופתחת לך יגע בני וסתום האי מעשה לא מיתוקם אלא בדחזייה חבריה ושתיק דרבי ישמעאל ברבי יוסי סבר כיון דפתחיה לחלון באפיה דחבריה ושתיק ליה חבריה לאלתר הוי חזקה ורבי חייא סבר לא הויא חזקה לאלתר אלא בשאר נזקין ותשמישין דקימא להו חזקה בתלתין יומין מידי דהוה אסבורא דמטללתא דאתברר דחזיי' חבריה ושתיק אבל היכא דלא אתברר דחזייה חבריה ושתיק לא קימא ליה חזקה עד תלת שנין • ומנא תימרא דטעמא דרבי חייא משום דלא קימא ליה חזקה לאלתר הוא ודא מדאמרינן עלה ולסתום לאלתר הוי חזקה מכלל דטעמיה דרבי חייא לפתוח משום דלא קימא ליה חזקה לאלתר הוא ועוד דהא אוקימנא לדרבי ישמעאל ברבי יוסי במעשה דרב ענן בשיטתיה דר' יהודה דאמר כל שבפניו לאלתר הוי חזקה דשמעת מינה דכי פליג רבי חייא עילויה דקסבר לאלתר לא הוי חזקה וקי"ל כר"ח לסוגיין התם במעשה דרב ענן כותיה ותו הא דר"כ קאי כותיה מדאמר ר"כ לסתום לאלתר הוי חזקה דש"מ דפתוח לא קי"ל חזקה לאלתר

גרס צריך את למידע דאע"ג דאוקימנא להא דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשיטתיה דרבי יהודה דאמר כל שבפניו לאלתר הוי חזקה לאו למימרא דטעמיה דרבי חייא דפליג עליה דרבי ישמעאל ברבי יוסי וטעמיהו דרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה חד טעמא ניהו דהא ודאי שני דינא דנזקין ותשמישין מדינא דחזקת הבתים והבורות וכיוצא בהן דלמיקנא גופא דארעא קא בעו אלא למימר דרבי ישמעאל ברבי יוסי דבריית' ורבי יהודה במתניתין תרויהו בין בחזקת הבתים בין בחזקת דנזקין ותשמישין חד דינא אית להו דסבירא להו כל שבפניו לאלתר הוי חזקה ורבנן דפליגי עליהו סבירא להו דאידי ואידי לא הויא חזקה לאלתר אלא לאחר זמן מיהו האי כי דיניה והאי כי דיניה הא מדאשכחן בסבורא דמטללתא דקימא ליה חזקה בתלתין יומין ש"מ דחזקה דנזקין ותשמישין לא בעיא שלש שנים אלא בתלתין יומין סגיא להו • ועוד מדאמרינן בהדיא אין דין חזקה לנזקין ש"מ לא בעו שלש שנים וכי תימא ומאי דהא קמ"ל דלא בעו שלש שנים דילמא לעולם אימא לך דנזקין נמי בעו שלש שנים והא קמ"ל דלא בעו טענה על כרחיך כיון דלא בעו טענ' מכלל דלא בעו שלש שנים דהא טעמא דשלש שנים משום טעמא דטפי מתלת שנין לא מזדהר איניש בשטריה הוא והאי טעמא לא שייך אלא בחזקה שיש עמה טענה דמכרתה

לי או נתתה לי במתנה דאיכא למימר שטר' הוה לי ואירכס אבל בחזקה שאין צריכה טענה אלא טענה דחזית ושתקת דלא שייך בה טעמא דשטרא הוה ליה ואירכס לא שייכא בה נמי חזקת שלש שנים אלא בתורת קבע ובתורת ערעי תליא מילתא כדבדירנא בפירקא קמא גבי שמעתא דסבורא דמטללתא ובפרק לא יחפור גבי מתני' דאם לקחו אפי' בית רובע הרי הוא בחזקתו והוא הדין גבי חלון היכא דקביעא תשמישתיה כגון חלון הצורי בין למטה מד"א בין למעלה מארבע אמות אי נמי בחלון המצרי למטה מד"א היכא דהיינו עשוי לאורה אי נמי בחלון העשוי לאור' ואפילו כל שהוא בין למטה מארב' אמות בין למעל' מ"ד אמות כיון דקביעא תשמישתיה אי עביד להו מילתא דקביעותא כגון דשייעינהו בטינא או בסידא וכיוצא בהן אי נמי טפיד להו מלבן אפילו רבי חייא מודי דאי אתברר דחזייה בעל חצר ושתיק לאלתר הוי חזקה מידי דהוה אסבורא דמטללתא דאי חבריה בטינא לאלתר הוי חזקה ואי עביד להו מילתא דקביעותא עד תלתין יומין לא הוי חזקה דאע"ג דקביעא תשמישתיהו איכ' למימר כי שתיק ליה משום דהוה סלקא דעתיה דכי פתחיה מחריה להאי חלון בתורת ערעי פתחיה לפי שעה ובעל חצר נמי כי שתיק ליה לפי שעה הוא דשתיק ליה ולאו למשבקיה התם ולכי מלו יומי ערעי דידיה הוה דעתיה למחויי עליה מיהו ודאי כיון דחלפו עליה תלתין יומין ואתברר דחזייה בעל חצר ושתיק מוכחא מילתא דממחל מחיל גביה לגמרי וקימא ליה חזקה לבתר תלתין יומין ואי לא אתברר דחזייה חבריה ושתיק ל"ש דעבד ליה מילתא דקביעותא ול"ש לא עבד ליה מילתא דקביעותא לא קימא ליה חזקה אלא בשלש שנים והוא דטעין בריא לי דחזית ושתקת דמיגו דאי בעי אתי מחמת טענה דמתנה או זביני מהימן וקימא ליה חזקה ככל חזקה שיש עמה טענה כי טעין נמי בריא לי דחזית ושתקת מהימן ואי לא טעין בריא לי דחזית ושתקת אפילו לאחר שלש שנים נמי לא קימא ליה דאימור לא חזייה ולא שמע ביה דהא טעמא דשלש שנים לרבנן דפליגי עליה דרבי יהודה לאו כי היכי דלישמעו בעלים בתוך שלש שנים הוא אלא משום דטפי מתלת שני לא מזדהר איניש בשטריה והאי כיון דלא אתי מחמת טענה לא שייכי ביה חזקת שלש שנים אלא להימוניה דחזא ושתק משום מיגו וכיון דאיהו גופיה לא בריא ליה כי היכי דלהימניה לא קימא ליה חזקה כלל והני מילי בחלון דקביעא תשמישתיה אבל בחלון דלא קביעא תשמישתי' כגון חלון מצרי למעלה מארבע אמות היכא דלא עביד לאורה אפילו לאחר שלש שנים ואתברר דחזייה בעל חצר ושתיק לא קימא ליה חזקה למחזיק והוא דלא אתי מחמת טענה אבל היכא דאתי מחמת טענה קימא ליה חזקה בשלש שנים כשאר חזקות דעלמא שיש עמהן טענה ואע"ג דלא אתברר דחזייה בעל חצר ושתיק וכן הילכתא וכי תימא מכדי האי שיעורא דשלש שנים אע"ג דלאו שיעורא דשמעי ביה בעלים הוא דאם כן אתאן לרבי יהודה דאמר כל שבפניו לאלתר הויא חזקה אלא שיעורא דמזדהר איניש בשטריה הוא מ"מ על כרחיך סבירא לן דלא סגיא דלא שמעי ביה בעלים בהנך שלש שנים דאי לא תימא הכי אמאי מחזיקין בנכסי בורח ותנן נמי שלש ארצות לחזקה וכוליה איכא חזקה עד שיהא עמו במדינ' טעמא דיהוד' וגליל דמשום יהוד' וגליל כשמעת הירו' דאתי הא לאו שמעת חירוש קימ' ליה חזקה ואע"פ שאין עמו במדינ' דמברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה דלא סגיא דלא שמעי ביה בעלים בתוך ג' שנים דאי ס"ד אע"ג דלא שמעי ביה בעלים נמי הויא חזקה אם כן בורח מחמת מרדין אמאי אין מחזיקין בנכסיו והא דתנן

נמי

נמי איכא חזקה על שילא עמו במדינה ואוקימנא בשעת חירום וכי שעת חירום מאי הוי הא לא בעינן דלשמעו ביה בעלים אלא משום דסבירא לן כיון דאחזיק ביה שלש שנים לא סגיא דלא שמעי ביה בעלים והשתא לא קימא ליה חזקה לא תיקשי לך דכי אמרינן דכי אחזיק ביה ג' שנים לא סגיא דלא שמעו ביה בעלים הני מילי בחזקת הבתים והבורות וכיוצא בהן דכיון דרבות בבני עלמא היא אית לה קלא מאן כחית לגוה וכיון דאחזיק ביה האי מחזיק ג' שנים אע״פ שאין הבעלים עמו במדינה לא סגיא דלא שמעי ביה בעלים דבעלים גופייהו לא סגיא דלא בדקי בתר ארעיהו למידע מאן כחית לגוה ומודעי להו איגשי אבל בנזקין ותשמישין דלית להו קלא ולא בדקי איגשי בתר רשותא דכל חד וחד למידע אי חייש בה איניש תשמישא הו נזקא ואי לא ואי נמי בדיק ליכא דמודע ליה דליכא דידע היכי הויא מעיקרא כי היכי דלידע אי איחדש בה מידי ואי לא כי היכי דלודעינהו לבעלים אלא בעלים הוא דידעי לכי חזו לה דלא אתברר אי חזו ליה בעלים ואי לא לא קימא עליהו חזקה אלא היכא דקטעין מחזיק בריא לי דחזית ושתקת דמהימן משום מיגו כדבירינא לעיל

ד״ם ע״א ✱ ר״ע״ח אמר רב נחמן ולסתום לאחר הוי חזקה לפי שאין אדם עשוי שמשתמשין אורו בפניו ושותק ומסתברא דל״ש סתמיה לחלון גופיה ול״ש בנה כנגדו דמעטיה לנהורי' הוי חזקה ודוקא בפניו כדקאמרינן בהדיא אבל שלא בפניו לא הויא חזקה עד דמיתברר דחזייה ושתיק אי נמי לאחר שלש שנים והוא טעין בריא לי דחזית ושתקת כדבירינא לעיל • ומיקאמרינן טעמא שאין אדם עשוי שמשתמשין אורו בפניו ושותק ש״מ דבשתימת אורה גרידתא הויא חזקה ואע״ג דלא פרץ את פצימיו ומאי שנא משתימת פתח דבעיא פריצת פצימין בין בפתח שבמבוי בין בפתח שבחצר שאני חלון דכיון דקימא ליה חזקה בלא פצימין ואפי' היכא דליכא עליה צורת חלון כדבעינן לברורי במתניתין כי היכי דקימא ליה חזקה בלא פצימין הכי בטלה חזקתיה בלא פריצת פצימין אבל גבי פתח דכי לית ליה פצימין לאו פתח מיקרי אלא פירצה מיקרי כי היכי דלא קימא ליה חזקה בלא פצימין הכי נמי לא בטלה חזקתיה בלא פריצת פצימין דיקא נמי מדקאמרינן גבי חלון לך יגע ושתוס ולשון סתימה בלא פריצת פצימין משמע מדקאמרינן בית סתום יש לו ארבע אמות פרץ את פצימיו אין לו ארבע אמות אלמא סתום בלא פריצ' פצימין משמע ואי ס״ד חלון סתום אכתי לא בטלה חזקתיה היכי סגיא ליה בסתימה גרידתא תדע מדכתיב גבי תוכחה וקרע לו חלוני ומתרגמינן ופכים הרכין על שהיו מדקדקין בפתיחת חלונות לעשות להן פצימין בפצימי פתחים אלמא מידי דלא צריך הוא דמיא לספון בארז ומשוח בששר דכתיב גביה דאי ס״ד לורך חלון הוא מאי קא מוכח להו אטו מאן דעביד חלון בביתיה לעיולי נהורא מיניה מילתא יתירתא היא אלא על כרחיך כי מוכח להו משום דפבעי במילי דשמיא ומדקדקי במילי דעלמא יתר מדאי תדע נמי דלא שנא חלון העשוי לאורה ולא שנא העשוי לראות ממנו אע״ג דלית ליה פצימין ואפי' הוי כפירצה בעלמא דאית להו פצימין חזי למילתיה דהנך פצימין לא מגעי לה לאורה דנהורא מכל היכא דמשכח למיעל עייל ולא נמי למראית העין דאפי' היכא דאין ראשו של אדם יכול להכנס לתוכו כי קאי למטה מארבע' אמות חזי למראית העין דקאי מגוהי וחזי מיניה ואלו פתח שאין לו פצימין כיון דלמיעל ולמיפק מיניה הוא דעביד לא חזי למילתיה משום דמיתזק

✱ ר״ע״ט והא דתנן לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו לחצר השותפין דיקינן עלה מאי

להו בהנך פצימין בכניסה וביציאה בין בגופיה בין במניה וכיון דלא חזי למילתיה לאו פתח הוא ולית ליה חזקה לא במבוי ולא בחצר וכי היכי דלית ליה חזקה בלא פצימין לאו בטלה חזקתיה בלא פריצת פצימין דאכתי לא סלקא להאי מילתא דקימא ליה חזקה בגוה אבל חלון כי היכי דקיימא ליה חזקה בלא פצימין דהא חזי למילתיה הכי בטלה חזקתיה בלא פריצת פצימין דהא סלקא ליה להאי מילתא דקיימא לן חזקה בגווה ל״ש סתמיה מריה מדעתא דנפשיה ול״ש סתמיה בעל החצר באפי בעל החלון ושתיק ול״ש חזייה בתר סתימות ושתיק ומאי שנא מפתח שבחצר דאפי' פרץ ה' מבני חצר את פצימיו באפי מריה ושתיק לא מסתלק כדבירינא בפרקא קמא שאני התם דכיון דקנו ליה ד״א לבעל הפתח בחצר בשתיק' גרידתא לא מסתלק מחצר דנפשיה אבל הכא דלא קניא ליה לבעל חלון בחצר אלא זכותא בעלמא לעיולי נהורא מיניה וכי קא מסתלק מחצר חברו הוא דמסתלק אפילו בשתיקה גרידתא נמי מסתלק

טעמא מפני שמרבה עליהן את הדרך כלומר שמתוך שמוסיף דיורין בחצר נמצא מרבה להן דרך בחצר אי הכי אימא סיפא אבל אם רצה בונה את החדר לפנים מביתו ובונה עלייה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו ולא מרבה עליהן את הדרך לדיורין שהוסיף שהרי יכול להכניס דיורין אחרים בעלייה זו יתר על הדיורין שבביתו ואע״פ שכולן נכנסין ויוצאין דרך פתח ביתו הרי נתרבו נכנסין ויוצאין בחצר ואוקימנא מאי חדר שחלק חדרו לשנים כלומר שהחדר שהיה לו קודם לכן עשה בו מחיצה באמצעיתו וחלקו לשנים חדרים ומאי עלייה אפתא שלא בנה עלייה חדשה על גבי ביתו אלא שחילק גובה אויר ביתו לשנים ועשה תקרה באמצעיתו ונמצאת עלייה בנויה מאליה ועולין לה מן הבית דרך ארובה דכיון דבחלל ביתו דהוה ליה מקמי הכין קא עבד ולא קא פתח לה פיתחא להצר הדין עמו דאי משום תוספת דיורין כיון דלית לה פיתחא בחצר לא חזיא להתוספי בה דיורין מעלמא אלא לעבותה אוצר וכבר נשתעבד חצרו לבית אפילו לעשותו אוצר עד התקרה אבל להוסיף בנין לבנות עליה על גביו או לפתוח לו חדר אחר מאחורי הבית אפילו לפתחן לתוך ביתו חברו מעכב עליו דאע״ג דלא חזיא לאוסופי בה דיורין מעלמא דומיא דאפתא הרי מרבה לעצמו דרך בחצר ליכנס מתוכה לרשות אחרת הכי אשתעבדא ליה למיעל מינה להאי בית דפתיח לה מעיקרא אבל לבית אחר הו לעלייה דלא פתיחי לה מעיקרא אלא מידי דהוה אבדה דתנן ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת והוא הדין גבי חצר דחד טעמא נינהו תדע דהא מתני' דקתני אבל אם רצה בונה את החדר לפני' מביתו ובונה עלייה על גבי ביתו ופותחה לתוך ביתו ואוקימנא מאי חדר שחלק חדרו של שנים ומאי עלייה אפתא ואפי״ה לתוך ביתו אין לחצר לא מכלל דאי עביד עלייה על גבי אוירו של בית אי נמי דפתח ליה לבית חדר אחרינא מעלמא אע״ג דלא פתח להו פיתחא בחצר אלא לתוך ביתו בני חצר מעכבין עליו דאי לא תימא הכי אמאי אלטרי' גמרא למידחק ולאוקומיה להאי הדר דקתני בשחלק הדרו לשנים ולעליה דקתני אי לאוקומינהו בדלא פתיח להו פיתחא לחצר הכא נמי הכי קתני גבי חדר דקתני לפנים מביתו וגבי עליה דקתני ופותחה לתוך ביתו ועוד גבי חדר מאי אהכי לן לאוקומה בשחילק חדרו לשנים אטו כי חלק חדרו לשנים נמי מילא אפשר דפתח ליה פיתחא לחצר אלא על כרחיך

פרחיך כי אצטריך לאוקימתא בהכי לאשמועינן דלאו חוץ לחלל הבית נינהו אלא בחלל הבית עצמו נינהו אלא שאם דר כחלק מאורך הבית והעליי' מגובהו דאי עביד להו חוץ לחלל הבית אע"ג דלא פתח להו פיתחא אלא לתוך ביתו בני חצר מעכבין עליו והיינו דאמרי מאי הדר שחלק הדרו לשנים ומאי עליה אפתא ונבי עליה כיון דאוקמא באפתא לא אצטריך לפרושי בה שחילק גובה ביתו לשנים דלא מיקריא אפתא אלא היכא דעבידא בחלל הבית דאי לאו הכי אע"ג דלא פתיחא אלא לגו ביתא לא מיקריא אפתא אלא עלייה אבל אפתא זימנין דמיקריא נמי עלייה כדאשכחן בהאי מתני' דאוקימנא באפתא וקרי לה תנא עלייה והכי נמי משתברא דאי ס"ד דוקא היכא דפתח ליה לפיתחא דההוא ביתא יתירא בחצר אלא לאו ש"מ דאפי' היכא דלא פתח ליה פיתחא בחצר אלא לתוך ביתו חברו מעכב עליו ומתני' דקתני לקח בית בחצר אחרת לא יפתחנו בחצר השותפין קאמר אשתכח השתא דתנא אתרתי מילי קא קפיד דאי לקח בית בחצר או שבנה עלייה על גבי ביתו לא יפתחנה אפילו לתוך ביתו הפתוח לחצר השותפין ואין צריך לומר לחצר השותפין ממש ואם חלק חדרו לשנים או שחלק גובה ביתו לשנים הרי זה פותחין לתוך ביתו אבל אם רצה לפתוחלהן פתח בחצר אינו רשאי ואם רצה לסתום את הראשון ולפתוח אחר תחתיו בזמן שלא הוסיף בניין בבית ואין הפתח השני גדול מן הראשון רשאי ודוק' בתוספ' דיורין אבל בתו' דיורין לא מצי מעכ' דכיון דלא הוסי' בית דירה בחצ' הרי החצר משועבדת להכנס עליה לבית זה וכשנשתעבדה חצר זו לאו למנין אנשים ידועים נשתעבדה אלא לבתים שבתוכ' נשתעבד ל"ש נתרבו הדיורין ול"ש נתמעטו וכדברר' בפ' לא יחפור בירור יפה

רפ הרי אמרו לא יפתח אדם לחצר השותפין פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון מנא הני מילי

א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אמר קרא וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים מה ראה ראה שאין פתחיהן מכוונין זה לזה אמר ראויין הללו שתשרה עליהן שכינה מיהא שמעינן דהא איסורא נמי איכא משום לניעותא דנשי ואע"ג דאחזיק נמי לא מהניא ביה חזק' דאי ס"ד לענין דינא בלחו' קאמרינן מאי ראויין הללו שתשרה עליהן שכינה דמשמע טעמ' דאין פתחיהן מכוונין זה לזה הא לאו הכי לא ואי טעמא דדינא ותו לא כי מכוונין נמי אמאי אין ראויין דילמא ממחל הוא דמחלי נבי הדדי אטו מאן דמחיל היזקי' גבי חברי' בריעותא היא אלא משום דלאו מידי דמשתריא במחילה הוא ודוקא גבי פתח כנגד פתח דלא סגיא דלא משתכל ההוא גבי חבר שיש בה דין חלוקה וגבי נגין העשויין לדירה לכולהו חד טעמא נינהו כדבררנא בפרק השותפין אבל גבי חלון דאיפשר ליה לאשתמוטי ולא ליסתכל ברשותא דחברי' אע"ג דלכתחילה יכול למחות אי אחזיק ביה קימא ליה חזקה כדבררנא בפירקין ובפרק השותפין ואע"ג דכי מיתינן לקרא דויר' את ישר' אמתני' דלא יפתח קא מיתינן ליה דמייר' בין לפתח כנגד פתח בין בחלון כנגד חלון אלמא תרווייהו חד טעמא נינהו וחד דינא נינהו הני מילי לכתחילה דומיא דמתני' דמייתינן לה עילויה דקיירי לכתחילה אבל לענין חזקה הא כדאיתא והא כדאיתא בפירקין לעיל וכי תימא אי מידי דאית ביה איסורא הוא ולא משתרי במחילה כי מירצו תרויהו בהכי נמי אנן היכי שבקינן להו שהני הכא דהרחקה יתירא הוא משום דלא איפשר להו לאשתמוטי תרויהו בההוא דוכתא דמטי ליה היזק ראיה דרך לניעות שיהו כיון דאיפשר דמסליק כל חד מיניהו תשמישיה מההוא דוכתא בעידנא דמשתמש ביה חבריה ואנים נפשיה דלא לאהדורי אפיה להדי ההוא דוכתא דמטי ליה היזק ראיה אי נמי דלא לשתמוש חד מינייהו אלא בההוא דוכתא דאתי מיניה היזק ראיה דלא בהנו' דוכתא דמטי ליה היזק ראיה ליכ' מידי לעכובי עליהו דיכלי למימר אנן מזהרינן בנפשין דלא לאשתמושי אלא דרך צניעו' ועוד דלאו כל הרחק' יתירא כיכי עלה בי דינא אלא מידי דבריר' מילת' דאתי בה לידי הרגל עבירה

רפא הרי אמרו היה לו פתח קטן בחצר השותפין לא יעשנו גדול סבר רמי בר חמא למימר בר ארבעי לא לשוייה בר תימני דקא שקיל תימני בחצר אבל בר תרתי לשווי בר ארבעי שפיר דמי אמר ליה רבא מצי אמר ליה בפתיחא זוטא מצינא לאצטנועי מינך בפיתחא רבא לא מצינא לאצט גועי מינך וקי"ל כרבא

רפב ושמעינן מיהא דרמי בר חמא למאן דאית ליה פתיחא בחצר לא שנא בר ארבעי ולא שנא בציר מהכין שקיל ארבע אמות לפני פתחו ממאי מדאמרינן אבל בר תרתי לשוייה בר ארבעי שפיר דאמי דמשמע דבין הכין ובין הכין ארבע אמות הוא דקא שקיל ושמעינן מינה דאי אית ליה פתיחא יתר מארב' אמות שקיל כנגד פיתחו באורך וארבע אמות ברוחב ממאי מדקאמרינן בר ארבעי לא לשווי בר תימני דקא שקיל תימני בחצר דשמעת מינה דמאן דאית ליה פתיחא בר תימני שקיל שמונה אמות כנגד פתחו ברוחב ארבע אמות לבר מארבע אמות דשקיל בחצר דאי לא תימא הכי מאי נפקא ליה מינה בין הכי ובין הכי שמונה על ארבעה הוא דשקיל והוא הדין נמי היכא דלית ביה שמונה ואית ביה טפי מארבע' דשקיל כנגד פתחו ממאי דאמרינן לטעמא דרמי בר חמא אבל בר תרתי לשוייה בר ארבעי שפיר דמי בר ארבעי הוא דלשויה הא טפי מהכין אפי' רמי בר חמא מודי דלא משום דקא שקיל טפי מארבע אמות כנגד פתחו דהני ארבע אמות של פתחים טעמא מאי תנו' פירוק משאו הילכך היכא דהוא דכי נפיש פתחא טפי מד' אמות דיהבינן ליה כנגד כל הפתח דזימנין דניחא ליה לפרוקי מהאי גיסא וזימנין דניחא ליה לפרוקי מהאי גיסא

רפג הרי אמרו אחד לא יעשנו שנים סבר רמי בר חמא למימר בר ארבעי לא לשויה תרי בני תרתי דקא שקיל תימני בחצר אבל בר תימני לשויה תרי בני ארבעי ארבעי שפיר דמי א"ל רבא מצי א"ל בחד פיתחא מצינא לאצטנועי מינך בתרי פתחי לא מצינא לאצטנועי מינך וקימא לן כרבא

רפד ושמעינן מיהא דרמי בר חמא דמאן דאית ליה תרי פתחא בר ארבעי בחצר שקיל ארבע אמות על ארבע אמות ומאן דאית ליה תרי פתחי בני תרתי תרתי שקיל ארבע אמות על ארבע אמות לכל פתח ופתח דהוו להו ארבע אמות על ארבע אמות בכל פתח ופתח דהוו להו ארבע אמות על שמונה לתרויהו כדאמרינן בפרק השותפין נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין בשוה ודוקא היכא דהני תרי פתחי בני תרתי תרתי מרחקי מהדדי ארבע אמות הני מילי היכא דהוו ליה הני פתחי מעיקרא מכי קנייה להאי ביתא בהאי חצר אבל היכא דאירצו ליה בני חצר לחד מינייהו למעבד פתח יתירא לביתיה לא מהניא ליה ההיא מחילה למיקנא בחצר טופיאנא מחמת ההוא פתח יתירא והאי דסבר רמי בר חמא למימר בר ארבעי לא לשויה תרי

בני תרתי תרתי דקא שקיל תימני בחצר לאו דאי שבקינן ליה למעבד הכי שקיל תימני בחצר את פסידא דאכש' דאתי להו לבני חצר מהאי פיתחא יתירא קמ"ל דחיישינן דילמא טעין מריה למעיקרא הכי הוה ואי לא מיתו בני חצר ראיה לאכחושי מוקמינן ליה בחזקתיה כדהשתא היכא דאתברר דבתר הכי פתחיה לא מהניא ליה מחילה דבני חצר למקנא מחמתיה דהאי פתחא טופיאנא בחצר כדברירנא בפירקא קמא גבי גרידתא דבית שתוס •

ושמעינן כמי דמאן דאית ליה פתחא בר תימני שקיל ארבע אמות על שמונה לבר מחלקו בחצ' ואי ס"ד דבהדי חלקו בחצר ניניהו היכי קאמרי' דבר תימני לגוייה תרי בני ארבעי ארבעי והא מעיקרא לא שקיל בכול ה חצר טפי מארבע אמות על שמונה והשתא קא שקיל ארבע אמות לכל פתחא ופתח דהוו להו ארבע אמות על שמונה לבר מחלקו בחצר אלא לאו ש"מ דמאן דאית ליה פתחא בר תימני שקיל שמונה על ארבע לבר מחלקו בחצר הילכך כי משוי ליה תרי בני ארבעי ארבעי כמי אשתכח דלא קא שקיל טפי ממאי דהוה שקיל מעיקרא ונהני כולהי אפי' רבא מודי דכי דהנהי רבא לאו מטעמא דדין חלוקה דהנהי אלא מטעמא דהיזק ראיה דהנהי •

✱ **רפה** הרי אמרו אבל פותח הוא לרשות הרבים פתח כנגד פתח וחלון כנגד חלון מ"ט אמר ליה סוף סוף לאו קא בעית אצטנועי מבני רשות הרבים וכן כל כיוצא בזה

✱ **רפו** הרי אמרו אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות ורבי אליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים ורבנן זימנין דמפחית ולאו אדעתיה וקיימא לן כרבנן הילכך אפילו היה חזק כדי שתהא עגלה מהלכת עליו וטעונה אבנים ואינו נפחת אסיר ומעכבינן עליה דאע"ג דלא מיפחית לאלתר זימנין דמיפחית לאחר זמן ולאו אדעתיה

✱ **רפז** ומאן דאית ליה זיזא דמפקיה לרשו' הרבים וקא מעכבי בני רשות הרבים עילויה אי כמי למבואה וקא מעכבי בני מבואה עילויה מיחייב למיקץ דאמרינן רבי אמי הוה ליה ההוא זיזא דהוה נפיק למבואה הוה ההוא גברא דהוה ליה זיזא דהוה נפיק לרשות הרבים הוה מעכבי עילויה בני רשות הרבים אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה זיל קוץ א"ל מר נמי אית ליה אמר ליה דידי למבואה נפיק ומחלי בני מבואה גבאי דידך לרשות הרבים מפיק מאן מחיל שבך ודוק מינה גבי מבוי טעמא דמחלי בני מבואה גביה הא לאו הכי מיחייב למיקץ ודוקא למטה מגמל ורוכבו כדברירנא במתני' ומסתבר' דרבי אמי כי אפיק מעיקרא ברשות בני מבוי הוא דאפיק ואמטול הכי קאמר בני מבואה מחלי גבאי דאי מסתמא נהי נמי מסתמא קימא ליה חזקה אלא לפתחילה היכי אפקיה לזיזא שלא ברשות וליחוש דילמא הוה איכא חד מיניהו דלא ניחא ליה ואגב ארחין שמעינן מינה דדינא דמבוי ורשות הרבים דהא מילתא דחדא מילתא דטעמא דהני מחלי והני לא מחלי הא לאו הכי כהדדי נינהו

✱ **רפח** רבי ינאי הוה ליה ההוא אילן הנוטה לרשות הרבים הוה והוא גברא דהוה ליה נמי אילן דהוה נוטה לרשות הרבים אתו בני רשות הרבים קא מעכבי עליה דההוא גברא דאתי לקמיה דרבי ינאי אמר ליה זיל האידנא ותא למחר אדר ר' ינאי קצייה לדידיה למחר אמר ליה זיל קוץ אמר ליה מר נמי אית ליה אמר ליה זיל חזי אי קאיץ קוץ ואי לא תיקוץ ודייקינן מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ניחא להו לבני רשות הרבים דיתיב בטוליה כיון דחזא דקא מעכבי אדר קצייה ולימא ליה קוץ דידך והדר איקוץ דידי ואסיקנ' משום דרבי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב התקששו וקושו קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים ולא תימא דיקא לרשות הרבים ולמטה מגמל ורוכבו אבל למבו' כי האי גוונא כיון דחזו מעיקרא ושתקי קימא ליה חזקה דכי קימא ליה חזקה היכא דעבד מעשה אבל אילן בעידנא דקא נטע ליתנהו לענפים דמזקי להו לבני רשות הרבים וכי קא קרחי בתר הכי ממילא קא קרחו ולא קא עביד מעשה ואמטול הכי לא קימא ליה חזקה

שם ע"ב ✱ **רפט** הרי אמרו אבל אם רצה כונס לתוך שלו ומוציא זיזין וגזוזטראות איבעיא להו כנס ולא הוציא מיד מהו שיחזור ויוציא ואסיקנא להוציא זיזין וגזוזטראות דכולי עלמא לא פליגי דמוציא כי פליגי להחזיר כתלין למקומן רבי יוחנן אמר אינו מחזיר משום דרב יהודה דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ריש לקיש אמר מחזיר הני מילי היכא דליכא רווחא לבני רשות הרבים הכא הא איכא רווחא וקימא לן כרבי יוחנן דאמר אפילו היכא דאיכא ריוחא

ושמעינן מינה דאפילו רבי יוחנן לא קאמר אלא לרשות הרבים דשייך טעמא דמצר שהחזיקו בו רבים מכלל דאי לא קאי אלא אמצרא דיחיד מחזיר כתלים למקומן ומאי שנא מרב ענן דאהדר גודא בארעא דלאו דיליה דקאמר לרב נחמן הא אחיל דאתא ומסייע בגודא בהדאי וקאמר ליה רב נחמן מחילה בטעות הואי דשמעת מינה דאי הוה ידע הויא חזקה ותו לית ליה לאהדורי גודא לדוכתיה שאני התם דרב ענן דקא בעי לאחזוקי בארעא דחבריה איהו הוא דהדר גודא בארעא דלאו דיליה ואי לאו דלא ידע משתמא כי אהדר אדעתא דנפשיה הוא דאהדר וכי סייעיה מארי ארעא נמי משתמא אדעתא דמרי גודא דאהדרי לגודא התם הוא דמסייע ואמטול הכי כי ידע ביה וסייעיה הויא מחילה וקימא ליה חזקה לאלתר כשאר חזקות דנעל גדר פרץ כל שהוא דכיון דעבד מחזיק מעשה וסייעיה מריה ארעא אהני סיועי דמרי ארעא לגלויי דעתיה דניחא ליה דליקני מחזיק ואהנימעשה דמחזיק למקני לנפשיה אבל הכא דמחזיק לא עבד ולא מידי למקני ביה לא מהני מעשה דמרי ארעא למהוי חזקה לאקנויי ליה לבר מצריה דלא אשכחן חזקה דמחזיק אינים כדפרישנא אלא אקנויי לאחריני מידי דלית להו זכותא בגווה כלל וכי תימא ולהכי מעשה דמרי ארעא דככס לתוך שלו לגלויי דעתיה דניח' ליה לאקנויי ליה לבר מצריה ולקני בר מצריה כשאר חזקות דעלמא דעביד בה בתר הכי שאני הכא דכיון דמרי ארעא מדעתא דנפשיה עבד ולאו לדעתיה דמחזיק קא עביד גלוי דעתא נמי לא הוי דאימור לצורך נפשיה ותו לא הוא דשייריה לההוא מקצת אבראי למעבד ביה מידי אחרינא אי נמי לדינא דבר מצרא כי היכי דיכיל לעיוליה מיני' חד תלס לארעיה חד מצרא ומאי שנא מבית סתום דקימא לן דכי פרץ בעליו את כותליו אין לו ארבע אמות ואע"ג דמדעתא דנפשיה עביד ולא עבדי ביה בני חצר מעשה דתיקום להו חזקה בהכי שאני התם דהנך ארבע אמות

מכח ההוא פתחא הוא דקנו ליה דכיון דפרץ את פצימיו סלוקי סלקה לזכותי' ההוא פתחא מהאי חצר אבל הכא דהאי ארעא לאו מכח האי כותל הוא דקניא ליה למרה אף ע"ג דכנס לתוך שלו נמי לא מסתלק מההוא מקלת דשבקיה חוץ לכותל בהכין

רצ הרי אמרו לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי זו בחזקתה אמר רב הונא ואם נפלה חוזר ובונה אותה וטעמא דמילתא דכיון דכי נפלה הרי זו בחזקתה כי נפלה נמי בחזקת'קימא דהעמד דבר על חזקתו וה"א אדין כמי התם גבי שובך דקתני אם לקחו אפי'בית רובע הרי הוא בחזקתו אם נפל חוזר ובונה אותו דתרוייהו חד טעמא נינהו דכיון דאתחזק אתחזק והוא הדין לשאר חזקי דנזקין וכי תימא מי דאמי הכא גבי זיזין וגזוזטראות היזור כונס לתוך שלו היה הילכך אע"ג דנפלה נמי לא מיתרעא חזקתיה אבל גבי העושה שובך בתוך חמשים אמה לשדה חברו דקתני אם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו אם נפל אינו חוזר ובונה אותו דכיון דאתברר דלאו כונס לתוך שלו הוה אלא מכח חזקה קאתי דאימור כיוסי פיסיה אי נמי אחולי אחיל בעל השדה גביה אם נפל אינו חוזר ובונה אותו דלהאי שובך הוא דאפיס ליה לשובך אחרינא לא אפיס ליה ודיקא נמי מדאמרה רב הונא לשמעתא דאם נפלה חוזר ובונה אותה אהא מתני' ולא אמרה אמתני' דשובך לא ס"ד דהא ודאי כי מעינית בה שפיר כי קימא חזקה להאי שובך לאו לשובך גופיה הוא דקימא חזקה אלא למאריה הוא דקימא ליה חזקה וכיון דאחזיק בהאי נזקא הנזיק מה לי למזיק ליה על ידי האי שובך מה לי על ידי שובך אחרינא אלו בעי בעל שובך לשנוייה ולמבנייה בדוכתא אחרינא דלא מקרב טפי מקמא מי לא שבקינן ליה דקימא לן כופין על מדת סדום כי נפלה נמי אמילא נמי חד דינא הוא תדע דבהדיא אמרינן אחזיק להורדי אחזיק לכשורי אחזיק לכטפי אחזיק לשפכי ואפילו לכריפא דאורבני ולא מצי אמר ליה להורדי אשתעבדי לך לכשורי או לכריפא דאורבני לא אשתעבדי לך וכן היכא דבעי לשנויי מנטפי לשפכי הכא נמי לא שנא דכיון דכי בעי לשנויי בידים מצי משני כל שכן היכא דנפיל דמהדר ליה כדמעיקרא והאי דלא אשמעינן רב הונא הכי גבי שובך משום דגבי רשות הרבים אצטריכא ליה ס"ד אמינא היזקא דרבים שאניא' נפלה לא מצי מהדר ליה עד דמייתי ראיה דההוא מוכר דזבין ליה כונס לתוך שלו הוה קמ"ל דאפי'הכי חוזר ובונה אותה וכל שכן גבי שובך וכי תימא ומאי שנא מההיא דגרסינן בפ' המוכ'את הבי'אהני ליה ע"מדאי נפלה הדר בני ליה דשמעית מינה דאי לאו על מנת כי נפלה לא מצי הדר בני לה אלמא מצי אמר ליה לוקח למוכר להאי דיוטא הוא דאשתעבדי לך לדיוטא אחריתי לא אשתעבדי לך שאני התם בדיוטא דהוה מורכבא בשתמא עסקינן דאי לאו על מנת כי לא נפלה נמי ברשות לוקח קימא והאי דנקט דאי נפלה הדר בני לה מילתא יתירתא הוא דאצטריך לאשמועינן דאהני בה על מנת לבר מגופו' דדיוטא דומיא דמעשר אבל בדיוטא דחשיבא לשיורא בשתמא משתמא נמי אי נפלה הדר בני לה כדבעינן לברורי התם בדוכתה

רצא מיתיבי אין מסילין ואין מכירין ואין מפיחין בזמן הזה לקח חצר המסויירת והמכויירת והמפוחיית הרי זו בחזקתה נפלה אינו חוזר ובונה אותה ופרקינן איסורא שאני והא דקתני אין מסידין ואין מכירין דוקא כל הבית אבל אם שייר ממנו אמה כנגד הפתח מותר כדבעינן למימר קמן והאי מכירין ומפיחין דקתני תרויהו מיני ציור נינהו אלא שהכיור בחקיקה ופיוח בצביעה

רצב ת"ר לא יסיד אדם את כל ביתו בסיד אלא אם כן ערב בו חול או תבן רבי יהודה אומר ערב בו חול הרי זו טרכסיד ואסור תבן מותר וליתא לדרבי יהודה

רצג ת"ר כשחרב בית המקדש רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין נטפל להן רבי יהושע אמר להן בני מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין אמרו לו היאך נוכל בשר שממנו מקריבין על גבי המזבח ועכשיו בטל היאך נשתה יין שממנו מנסכין ע"ג המזבח ועכשיו בטל אמר להם א"כ לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות אפשר בפירות פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים אפשר בפירות אחרות דלאו משבעה המינים דלא מייתינן מינהו בכורים אמר להם מים לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים בחג שתקו אמר להם בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר לפי שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמוד בה שנא' במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אי איכא גוי כולו דקבלוה לגזירתא עלויהו קריבא בה אותי אתם קובעים ואי לא לא אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר ממנו דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה אמר רב חסדא וכנגד הפתח עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר בה דבר מועט מאי היא כסא דהרסנא עושה אשה כל תכשיטיה ומשייר בה דבר מועט מאי היא אמר רב בת צידעא שנאמר אם אשכחך ירושלים כו' אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי מאי על ראש שמחתי אמר רבי יצחק זה אפר מקלה שעל ראשי חתנים והיכא מנח ליה במקום תפילין שנאמר לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר מכלל שהיו רגילין בימי אבלם לתת להם אפר תחת פאר דהיינו תפילין דכתיב בהן פארך חבוש עליך וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה

רצד תניא א"ר ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור עצמינו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין אלא שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא א"כ רוב הציבור יכולים לעמוד בה ומיום ששלטה מלכות הרשעה ומבטלין ממנו תורה ומצות ואין מניחין אותנו ליכנס לשבוע הבן דהיינו מצות מילה שבאה לסוף שבעה דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ושלא להוליד בנים ואם כן נמצא זרעו של אברהם כלה אלא הנח להן לישראל שיהו שוגגין ואל יהו מזידין ומשקלא בפרק שואל אדם מחברו דהני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא לא ומסתברא דאפילו בדרבנן נמי דוקא בדבר שאין רוב הצבור יכולין לעמוד דומיא דהא דאיירינן בה •

הדרן עלך חזקת הבתים

המוכר את הבית פרק רביעי

דס"א ע"א א המוכר את הבית לא מכר את היציע אע"פ שהיא פתוחה לתוכו ולא את החדר שלפנים ממנו ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה י' טפחים רבי יהודה אומר אם יש

לו צורת פתח אע"פי שאינו גבוה י' טפחים אינו מכור הא דקתני רישא המוכר את הבית לא מכר את היציע אוקימנא דאית ביה בהאי יציע ד"א אבל אם אין בו ד"א הרי זה מכור וה"ה גבי חדר להאי טעמא נינהו והא דקתני ולא את החדר שלפנים ממנו אוקימנא אע"ג דמכר ליה מצראי בראי והוא דלא כתב ליה ולא שיירית בזבינאי אילין קדמי כלום כדבעינן למימר קמן וסופא דקתני ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים דמ"מ דאי אין לו מעקה גבוה עשרה טפחים הרי זה מכור ואע"פ שיש לו צורת פתח דלא חזי לאשתמושי ביה אלא על ידי הדחק משום לא תשים דמים לא חשיב כולה ודכתב ליה עומקא ורומא קאי דומיא דבור ודות דכי קתני התם אע"פ שכתב לו עומקא ורומא לא שנא אית ליה מעקה פחות מי' טפחים ול"ש לית ליה מעקה כלל אינו מכור דבכלל עומקא הוא דלא מיקני בסתמא כדבעינן למימר קמן וטעמא דהני כולהו דלא מזדבני בסתמא אגב ביתא ולא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא משום דחשיבי להשתמושי בהו באפי נפשיהו מיהו איכא מינייהו דהוי טעמא משום דפלגי רשותא לנפשיהו כגון חדר ויציע ואיכא מינייהו משום דחזי להשתמושי ביה באפי נפשיה ואע"ג דלא פליג רשותא לנפשיה כגון גג שיש לו מעקה גבוה י' טפחים דאע"ג דפליג רשותא לנפשיה מגויה דביתא לא פליג רשותא לנפשיה מאחר דומיא דביתא דאע"ג דלא מקיף ליה מעקה משלש רוחותיו כגון דמפקי ליה גגין ולא צריך מעקה אלא מרוח אחת כיון דאית ליה מעקה מההוא רוחא דצריך ליה לא מהני ביה ליפנא דעומקא ורומא כדבעינן לברורי לקמן ומתניתין נמי דיקא דקתני בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים דמ"מ דזימנין דסגיא ליה בחד מעקה מההיא רוחא דצריך ליה דאלו בין גג לגג לאו מעקה מיקרי אלא מחיצ' מקריא מיהו ודאי הא דאמר רב יהודה אם יש לו צורת פתח אע"ג שאינו גבוה עשרה טפחים אינו מכור בדמקיף ליה מעקה או מחיצה משלש רוחותיו קאי דכי אית ליה צורת פתח חשיב לטעמיה דרבי יהודה דאי לא מקיף ליה מג' רוחותיו כי אית ליה צורת פתח מאי חשיבותיה הא על דלית ליה ביתא ותרעא לביתיה עביד אלא לאו דמקיף ליה ואיירי תנא קמא בסתמא דמשמע בין דמקיף ליה בין דלא מקיף ליה אלא מהך גיסא דצריך מעקה ופליג עליה רבי יהודה היכא דמקיף ליה ולית הלכתא כותיה ·

דף ס"ד ע"א ※ ב ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב עומקא ורומא

והוא הדין נמי גבי גג וחדר ויציע כדבעינן לברורי לקמן וכי קתני הכא אע"פ שכתב לו עומקא ורומא אכולהו קאי ואע"ג דלא דמו להדדי בטעמא ולא בשיעורא כיון דכולהו לא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא תני לה אכולהו לאשמועינן בהאי ענינא מיהו לאו מחד טעמא הוא דלא מתני בהו דאילו יציע וחדר כיון דלאו בעומקו של בית ולאו ברומו קיימי לא שייך בהו האי ליפנא דעומקא ורומא כלל אלא בחשיבות' תליא מילתא ואי הוו ארבע אמות והוא דגביהי י' טפחים דחשיבי באנפי נפשייהו לא מזדבני אלא היכא דכתב ליה ליפנא דמוכח עליהו ואי לית בהו ד"א אי נמי דלא גביהי עשרה טפחים אפילו בסתמא נמי מזדבני דפחותי הבית חשיבי ואלו גג ובור ודות כולהו חד טעמא נינהו דאע"ג דשייך בהו ליפנא דעומקא ורומא בבור ודות בעומקי' דביתא קיימי וגג קאי ברומיה כיון דכולהו לגבי בית לאו חדא תשמישתא נינהו דכי היכי דלא דמיא תשמישתא דבית לתשמישתא דבור ודות הכי נמי לא דמי לתשמישתא דגג ואפילו היכא דפתיח לגוה שכן תשמישן לאוירא מה שאין כן בבית וכיון דהא תשמישתא לחוד מילתא הוה ליה דיניה כדינא דבור ודות דאע"ג דלית בה ארבע אמות חשיבי למפלג רשותא לנפשיהו דלא להני בהו ליפנא דעומקא ורומא מתרי אנפי חדא דכיון דחשיבי הוו להו כרשותא באפי נפשה ולאו מכלל עומקו ורומו של בית מיקרו ועוד דכל היכא דאיכא למתלי האי ליפנא דכתב ליה בשטר עומקא ורומא דלא חשיב לא תלינן במידי דחשיב וגבי גג בדין הוא דלא לבעי מעקה עשרה טפחים מידי דהוה אבור ודות דאע"ג דלא עמיקי עשרה נמי חשיבי למפלג רשותא לנפשיהו דלא גרעי ממחילות אלא בהאי גג דאי לית ליה מעקה גבוה עשרה לא חזי מילתיה משום לא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו ואמטול הכי אית ליה מעקה גבוה עשרה מכל גיסא דצריך ליה אע"ג דלית ביה ד"א חשיב ולא מהני ביה ליפנא דעומקא ורומא ואי לא אע"ג דהוי ד"א נמי לא חשיב ובכלל שאר רומו של בית הוא הילכך אי כתב ליה עומקא ורומא קני ליה דוקא עומקא ורומא קני ליה דאע"ג דמיפלג מביתא לא מיפלג מאחר אוירא דעילוי ביתא דעייל בכלל ליפנא דעומקא ורומא ואי לא לא קני ליה דלא גרע מאחר עומקא ורומא דלא מזדבן בסתמא כדבעינן לברורי לקמן ודוקא דלא כתב ליה מארעיה תהומא ועד רום רקיעא אבל כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא קני בור ודות ומחילות וגגין ועליות שעל גבי אויר הבית וכיוצא בהן מאי טעמא לא אתני בהו בהני ליפנא דעומקא ורומא משום דבסתמא לא קני עומקא ורומא דהיינו עומק הקרקע ורום האויר שעל התקרה הילכך אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא אהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות דהוו ביה בבית בשעת מכירה והוא הדין לגגין ועליות שעל גביו דאע"ג דפלגי רשותא לנפשיהו קני להו דבכלל מארעית תהומא ועד רום רקיעא נינהו אבל לא את החדר שלפנים ממנו והוא הדין לבדקא חלילה היכא דלא הוי כולי' בעובי הכותל דהני ודאי ליתינהו בכלל עומקא ארעיתיה דביתא ולא בכלל רומיה ·

ברס תימר קאמרינן דכל מידי דקביע בגו ההוא ביתא דמזדבן אי נמי דפתיח לגוה אי חשיב לאשתמושי ביה באפי נפשיה דאע"ג דהוי טפל לבית המכור כגון בור ודות וגג ויציע וחדר הפתוחין לתוכו דפלגי רשותא לנפשיהו כל חד וחד לפום חשיבותיה לא מזדבני בהאי מאי טעמא אי משום דחשיבי ליה למוכר לשיוריה לנפשיה מסתמא כיון דלית להו דרך מאי נפקא ליה מינה נפקא מינה לדינא דבר מצרא דלאשתייר ליה מצרנותא בהאי ביתא ואפילו היכא דלאשתיירא ליה מצרנותא בגויה מאכבא אחריתא כדבעינן לפרושי לקמן לטעמייהו דרבנן גבי לוקח אי נמי נפקא ליה מינה דלכשירצה לוקח למהדר ולמזבניה מיניה בדמי יתירי וכי תימא אי הכי כי לא הוי ד"א נמי נימא שיורי שייריה שאני התם דכיון דלא חשיב באנפי נפשיה ממילא הוה ליה מגוף הבית המכור ומסתמא לא מחזיקינן שיורא בדבר המכור אלא כי מחזקינן שיור' במידי דחשיב דהו"ל רשותא באנפי נפשיה ולאו מגוף הדבר המכור הוא ואין שם הדבר המכור נופל עליו דאם איתא דזבניה אגב ביתא הוה ליה לפרושיה ומדלא פריש שיורי שייריה

ואם נפשך לומר דטעמא דמילתא לאו משום דאיכוון לשיוריה הוא כי היכי דתימא מאי נפקא מינה אלא משום דלא איכוון לזבוניה לא מזדבן בסתמא אלא היכא דלא חשיב והוי טפל לדבר המכור דהוה ליה מגוף הדבר

הדבר המכור אבל היכא דחשיב אע"ג דלא איכוון לשיוריה כיון דמוכחא מילתא דלא איכוון לזבוניה דא"כ הוה ליה לפרש הוה ליה כשאר ממאניה דמוכר דלא מזדבן בשמא אגב ביתא ואפילו למאן דאמר מוכר בעין יפה מוכר הני מילי לשיורא דלא שייר זכותא לנפשיה בדבר המכור כגון דרך וחלונות וסולמות ואמת המים וכיוצא בהן אי נמי לקבועי ליה לדבר המכור מידי דצריך ליה כגון דרך וכיוצא בו אבל לעיולי בזביני מידי אחרינא דחשיב באפיה נפשיה לא קאמר דאפילו במידי דלא חשיב אלא היכא דמשתעבד ליה הדבר מכור כגון גגין ועליות שעל גבי הבית דאי לאו תקרת הבית דמשתמש על גבה וכותלי הבית דמוקמי לה לא הוה מיקרי גג ולא עלייה ולא הוו חזו למידי לא אמרינן בעין יפה מוכר לאפקוני שעבודי' דגג ועליה מבית דכיון דחשיבי שיורי שייר להו זכותא בבית דאי לא משייר מצי אמר ליה עקור גגך ועלייתך שקול וזיל מידי דהוה אמכר קרקע ושייר אילנות לפניך דהתם טעמא מאי משום דמכחשי בארעא עלייה וגג נמי מכחשי בבית כדאיתא בפרק הבית והעלייה ואי מידי דלא חשיב לאשתמושי ביה באנפי נפשיה הוא כגון היכא דלית ביה בהאי יציע או בהאי חדר ד"א אי נמי דלא גביהי עשרה טפחים משתמא מזדבני אגב ביתא דמגו' הבית המכור נינהו ובחורי הבית דמו ובשתמא נמי קני ליה ואע"ג דלא כת' ליה עומקא ורומא ואפי' למאן דאמר מוכר בעין רעה מוכר הני מילי במידי דחשיב ליה לשיוריה כגון המוכר את הבית דכיון דלא מכר את היציע מידי דחשיב ליה הוא לשיוריה דרך לנפשיה אי נמי במוכר את היציע דלא ניחא ליה דתהוי ליה ללוקח דרך עילויה אבל במידי דלא חשיב ליה לשיוריה מודה דלאו בעין רעה מוכר תדע מדלא קא מיפלגי אלא בסופא דמתני' גבי דרך ש"מ דבבי דרישא דברי הכל נינהו ועוד מדאוקימנא בגמ' למתניתין בדאית ביה בהאי יציע ד"א דאי לית ליה ד"א מזדבן ש"מ דברי הכל היא דאי אמרת בפלוגתא דעין יפה ועין רעה שיכא מני לא רבי עקיבא ולא רבנן אי רבי עקיבא אי אית ביה ד"א נמי לזדבן ואי רבנן כי לית ביה ד"א נמי לא לזדבן אלא לאו ש"מ דכל לעיולי בזבינא מידי אחרינא דלא צריך ליה לדבר המכור לאו בעין יפה ועין רעה תליא מילתא אלא במידי דחשיב למפלג רשותא לנפשיה תליא מילתא כדפרישנא

ג וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך ומודה ר' עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן לאחר ר' עקיבא אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך רישא קא מיירי היכא דמכר את הבית דמסתמא לא מכר את הבור ולא את הדות וכיוצא בהן דאיירי בהו בריש פירקין לדברי הכל והשתא קמ"ל בפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן לגבי דרך ר' עקיב' סבר צריך המוכר ליקח לו דרך למיעל ליה להני בור ודות וכיוצ' בהן דאשתיור גביה או יפרח באויר ורבנן סברי אינו צריך ליקח לו דרך וסופא קא מיירי בשמכר את הבור ואת הדות דמסתמא שייר הבית לעצמו דר' עקיבא סבר אין הלוק' צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך ובין רישא בין סיפא בחדא מילתא קא מפלגי רבי עקיב' סבר מוכר בעין יפה מוכר וכי זבין ליה בכל זכותא דהוי' ליה בגויה הוא דזבין ליה ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר ושיורי שייר בזביניה זכותא דחזיא לאחרא דלא זבין הילכך רישא דמיירי במוכר את הבית לר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר כיון שמכר את הבית אע"פ שלא מכר את הבור ואת הדות צריך המוכר ליקח לו דרך שהרי לא שייר זכות לעצמו בדבר המכור ורבנן סברי בעין רעה מוכר וכיון

דמסתמ' שיורי שיירינהו להני בור ודות לנפשיה שיורי שייר להו דרך בבית המכור ומוד' ר"ע בזמן שאמ' לו המוכ' ללוקח הריני מוכר לך בית זה חוץ מבור ודות שבו שאין המוכר צריך ליקח לו דרך דדייק לישנא יתירא דכיון דבסתמא נמי שיורי שיירינהו וקא טרח לשיוריניהו בפירוש ש"מ לשיורי להו דרך קא מיכוין ומסתברא דהני מילי היכא דלא אמר ליה נמי מארעית תהומא ועד רום רקיעא אבל היכא דאמר ליה נמי מארעית תהומא ועד רום רקיעא אע"ג דאמר לו חוץ מאלו צריך ליקח לו דרך דכיון דכי לא אמר ליה חוץ מאלו קני להו לוקח להנהו בור ודות ומחילות דהא כתב ליה נמי מארעית תהומא ועד רום רקיעא על כרחיך כי אמר ליה חוץ מאלו לאו לשיורי להו דרך קאמר דהא לאו לישנא יתירא הוא אלא לשיורי גופיהו קאמר וכיון דלא קאמר מילתא יתירתא הדרינן לטעמא קמא דר' עקיב' דאמר המוכר בעין יפה מוכר וצריך ליקח לו דרך וסופא דמיירי בשמכר את הבור ואת הדות לאחר דמסתמא שייריה לבית לנפשיה נמי בהא פליגי רבי עקיבה סבר בעין יפה מוכר וכיון דזביניהו ניהליה זבוני זבין ליה דרך למיעל ביה להנהו בור ודות דאי לא זבין ליה היכי דהוה עייל איהו דהא בכל זכותא דהויא ליה בגויהו זבינינהו ואי לא זבין ליה דרך הא לא זבינינהו ניהליה בכל זכותא דהויא ליה בגויהו דהא לא מצי לוקח לאשתמושי בהו כי היכי דהוה משתמש ליה לדידיה ורבנן סברי בעין רעה מוכר ושיורי שייר לנפשיה מזכותא דהויא ליה לבור המכור זכותא דחזיא לבית המשוייר דלא תהוי ליה לאיניש אחרינא דרך עילויה וקימא לן כר' עקיבא בתרויהו וכי תימא לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר וכי מכרן לאחר צריך ליקח לו דרך אי לא זבין ליה דרך לתאי זבין ליה וכי לפזור מעותיו הוא צריך השתא גבי בקעים גבוהים עשרה טפחים דיכיל לאשתמושי בהו קאמרינן אין אדם רוצה ליתן מעותיו ויראו לו שביל ובלשה מקומות הכא דבלא דרך לא מתהני ליה מזביני ולא מידי לא כל שכן וגבי חותיות דאין נקנות במכירה נמי אי לאו דאיכא טעמא דלכור ע"פ כלוחיתו הוה אמרינן דמיקנו במכירה ואם כן הכא גבי בור ודות אי לית להו דרך למאי בו מיבעו ליה נפקא מינה לדינא דבר מיכרא ואע"ג דכי האי גונא מצי בר מכרא לסלוקיה כדאמרינן התם ובי זבין גריוא דארעא בי מלעי שבקיה היכא דלא הויא עידית ולא זיבורית דמוכחא מילתא דאיערומי קא מיערם אפילו הכי איכא למימר דסבר לוקח דלא מצי בר מכרא לסלוקי' מידי דהוה אשני שטרות דאשון במכר ושני במתנה דליפות כחו הוא דכתב ליה משום דינא דבר מיכרא ואע"ג דכי מתברר דראשון במכר לא מהני ליה שני לגבי בר מיכרא ולא מידי מידי דהוה אמתנ' דכתיב בה אחריו' דמכוין דתיכוון לאיערומי הכא נמי לא שנא ועוד דנפקא ליה מינה דאי מסליק ליה בר מכרא לית ליה פסידא ואי לא מסליק ליה בר מכרא לכי ידע ביה תו לא מצי מסליק ליה והוה ליה בר מכרא כותיה וכי תימא תיפוק בשאר איכא היכא דהוי האי לוקח מעיקרא בר מכרא מאי נפקא ליה מינה איכ' למימר דילמא דעתיה לזבוני' לארעיה ולא ניחא ליה לבטולי' למצרנותיה מהאי ארעא אחריתי ואע"ג דחזינן דלא זבנה לארעי' לבסו' אימור אימלוכי הוא דאימלך

דף ס"ה ע"א ד

המוכר את הבית מכר את הדלת אבל לא את המפתח מכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המטלטלת מכר את האצטרוביל לא מכר את הקלת מכר תנור מכר כירים ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין האי דלא דקתני רישא דמכורה דוקא דקביעא

דקביעא ולא מיטלטלא אבל היכא דמיטלטלא כמפתח דמיא ולא מזדבנא משום דאינה קבועה והאי מפתח דקתני דאינה מכורה דוקא במפתח המיטלטלת דקימא לפתוח בה את המנעול ואמטול הכי אינה מכורה אבל מפתח קבועה בדלת הרי זו מכורה והאי דאוקימנא בגמרא דומיא דדלת דקביעא לאו למימרא דאינה מיטלטלת אלא דקביעא תשמישתא קאמרינן שאין המנעול הזה נפתח במפתח אחרת מידי דהוה אתשמישי כרם דקביעי לטעמיה דרבי מאיר כדבעינן למימר קמן · והכי אצטרוביל וקלת דקתני תרויהו מתשמישי דרחיא נינהו כדבעינן לפרושינהו בגמרא לקמן והא דקתני מכר תנור מכר כיריים כולהו במוכר את הבית קאי דמסתמא מכר את התנור ומכר נמי את הכיריים ובתנור וכיריים דקביעי עסקינן הילכך אע"ג דלא אמר ליה הוא וכל מה שבתוכו מידי דהוה אמפתח ומכתשת המיטלטלת ואם לאו אינן מכורין ומאי שנא מבור ודות דאע"ג דמגוף קרקעיתא דביתא נינהו לא מיזדבני בהדיה אי משום דחשיבי ופלגי רשותא לנפשיהו אי הכי אגב חצר נמי לא ליזדבנו ואי משום דלאו אורחיהו למהוי ברוב בתים הכי נמי לאו אורחיהו למהוי ברוב בתים אלא שאני בור ודות דלאו מתשמישי דבתים נינהו אלא מתשמישי דחצר נינהו כדבעינן לברורי לקמן גבי המוכר את החצר ואלו מכתשת ורחים ותנור וכיריים כולהו מתשמישי דבתים נינהו ואפילו בבתים הפתוחים לחצר לא סגיא דלא שכיחי בחד מיניהו והאי דלא שכיחי בכולהו משום דסגיא להו לכולהו דיורין שבחצר להני תשמישי בחד ביתא וכל שכן בבתי דלא פתיחי לחצר אלא לרשות הרבים דכיון דתשמישין הצריכין לדירה נינהו ולית להו לבעלי בתים דוכתא אחריתי למעבדינהו לאשתמושי בהו כולהו דיורין עביד להו כל חד וחד בגו ביתיה הילכך לא שנא בבית הפתוח לרשות הרבים ולא שנא בפתוח לחצר היכא דקביעי בקרקע הבית מגופיה דבית נינהו ואמטול הכי מזדבני בהדיה והא דקתני סופא ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין לא תימא ה"מ בתשמישי דביתא כגון מפתח והוא הדין גבי מכתשת וקלת וכיוצא בהן דכיון דזימנין דקביעא האי מכתשת והויא ליה מגופא דביתא כי לא קביעא נמי מתשמישי דביתא היא וכל שכן קלת דמתשמישי רחי' הקבוע' בבית היא אבל שאר מטלטלי דלא איירי בהו במתניתין דלאו מתשמישי דביתא ממש נינהו כגון מטה ושלחן וספין וקער' וכוסות ומלבושות ומאי דדמי להו לא מזדבני אנא אפי' כולהו נמי מזדבני דהא בגויה דביתא קיימי וכיון דאמר ליה הוא וכל מה שבתוכו ליכא לאפקינהו מהאי כללא לא ברא' תדע דהא גבי ספינה דקתני אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בשלמא עבדים ומרצופין מתשמישי דספינה נינהו אלא אנתיקי עיסקא דבגוה הוא ואפי' הכי כיון דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין ואע"ג דאית בה עבדים ומרצופין ואנתיקי לא אמרינן כי אמר ליה כל מה שבתוכה העבדים ומרצופין בלחוד קאמר אלא אכולהו קאמר והוא הדין גבי בית וחצר דכולהו לענין הוא וכל מה שבתוכו חד טעמא נינהו אלא מיהו דוקא במטלטלי דקימי בגויה דבית' ושייך בהוא לישנא דהוא וכל מה שבתוכו והוא דהוי מידי דאורחיה דשכיח בבתים תדיר כגון מיני תשמישתא דביתא דהא אמפתח ומכתשת וקלת דאיירי בהו רישא דאינן מכורין קאי והוא הדין לשאר תשמישי דביתא אבל לשאר מטלטלי דלאו מידי דשכיח בבית תדיר הוא אע"ג דאמר ליה הוא וכל מה שבתוכו לא קני להו דפי קא נחית לוקח להו אדעתא דידהו קא נחית אלא אדעתא דשאר מטלטלי דאורחייהו למהוי בבית תדיר הוא דנחית והוא הדין גבי יציע וחדר וגג ובור ודות וכיוצא בהן אע"פ שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו אין אלו מכורין כדאיתא בברייתא בהדיא וטעמא דמילתא דלא מבעיא גבי יציע וחדר וגג דהני רשותא אחריתי באנפי נפשה נינהו ואינן בתוך הדבר המכור אלא סמוך לו או על גביו אלא אפילו בור ודות דקימי בעומקי' אינן מכורין דכיון דבסתמא לא קני ליה לעומקא אלמא לאו מגופיה דביתא הוא אע"ג דפתיח פומייהו לגו ביתא לאו בגויה דביתא קימי אלא תותי ביתא קיימי ודוקא היכא דלא אקני ליה עומקא ורומא והן וכל מה שבתוכן אבל היכא דאקני ליה עומקא ורומא והן וכל מה שבתוכן קני אפילו בור ודות ומחילות ונגין ועליות דכמאן דכתב ליה מארעית תהומא עד רום רקיעא דמי

דף ס"ו ע"א ה

המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה ר' אליעזר אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר הא דקתני רישא מכר בתים בורות שיחין ומערות הוא הדין לחדר ויציע ונגין ועליות דכולהו כי היכי דגבי בית חד דינא נינהו גבי חצר נמי חד דינא נינהו דכיון דבורות שיחין ומערות אע"ג דלא מזדבני אגב בית מזדבני אגב חצר יציע וחדר ונגין ועליות נמי אע"ג דלא מזדבני אגב בית מזדבני אגב חצר דכולהו תשמישי דחזו למהוי בחצר נינהו והאי דלא תאני להו תנא בהדיא משום דכולהון טפלין לבית נינהו וכיון דתנא דמסתמא מכר בתים כל שכן הנך ועוד דכיון דאשמועינן בורות שיחין ומערות דלא דמיא תשמישתיהון לתשמישתא דחצר דמזדבני כל שכן הנך דהדא תשמישתא נינהו. וכיון דמסתמא מכר בורות שיחין ומערות דקימי בעומקא דחצר כל שכן שאר עומקא דלית ביה בורות שיחין ומערות והוא הדין לרומא כדבעינן לברורי טעמא לקמן

ומאי שנא מהמוכר את הבית דמסתמא לא מכר את אלו בשלמא בתים לא קשיא לן דכיון דחצר בלא בית לאו חצר היא אשתכח דהני בתים מגופא דחצר נינהו אלא בורות שיחין ומערות תיקשי לך כיון דבין לגבי בית בין לגבי חצר מידי דחזי לאשתמושי ביה באנפי נפשיה נינהו ולא שנא בית ולא שנא חצר אפשר להו בלא בורות שיחין ומערות מאי שנא גבי בית דלא מזדבני דאמרינן רשותא באנפי נפשא נינהו ומאי שנא גבי חצר דמזדבני ולא אמרינן רשותא באנפי נפשייהו נינהו אי משום דאורחא דחצר למהוי בה כולי הני והוו להו מגופה דחצר אי הכי בית נמי אורחיה למיהוי ביה יציע וחדר וגג וכי היכי דאיכא חצר דאית בה כל הני ואיכא חצר דלית בה אלא בתים ואפי' הכי כי אית בה בורות שיחין ומערות מזדבני נמי בית אע"ג דאיכא דאית ביה גג וחדר ויציע ואיכא דלית ביה כי אית ביה מיהת אמאי לא מזדבני בהדיה לא דאמי דאלו חצר חזיא לכולהו הני תשמישי ואי איכא חצר דהברה חד מהני תשמישי לאו משום דלא צריכא ליה הוא אלא משום דלית בה רווחא להכי הוא ואלו בית כיון דאפילו בתים גדולים לאו אורחיהו בהני תשמישי דגג וחדר ויציע אלא היכא דפתיחי לחצר דאלו היכא דפתיחי לרשות הרבים או למבוי לאו אורחיהו בהכי אשתכח דהני תשמישי לאו מתשמישי דבית נינהו דלאו מחמתיה

מתחלתיה אתעבידו אלא משמש חצר דפתיח ליה האי ביתא אתעביד ומשמישי דחצר נינהו ואמטול הכי מזדבני אגב חצר ולא מזדבני אגב בית ועוד דכיון דאוירא דחצר כי לא פתיחי תשמישי אחריני לגויה לא מיקרי חצר אשתכח דהני בתים ותשמישין דפתיחי לגויה מגופיה דחצר נינהו ואלו בית כיון דכי לית ביה תשמישא אחרינא נמי בית מקרי כי אית ביה תשמישא אחרינא נמי לאו מגופו של בית הוא אלא רשותא באנפי נפשיה הוא ולא מזדבן בהדיה אלא היכא דלא חזי לאשתמושי ביה באנפי נפשיה ומהאי טעמא גופיה קאמרינן במתני' דלעיל גבי המוכר את הבית דמכר את המכתשת הקבועה והריחים התחתונה ותנור וכירים דקביעי בקרקע דכולהו הכי תשמישי דאורחייהו למהוי בבתים נינהו

וכי תימא והשתא דאמרת דהני כולהו דמזדבני אגב חצר משום דמידי דשכיח ברוב חצרות דחזינן להכי הוא תינח כולהו אלא שיחין ומערות מאי איכא למימרה הא לא שכיחי ברוב חצרות ועוד מי צריכא להו חצר להכי תשמישי טפי ממרחץ למגורות של מים ולאוצרות של שמן דלא מזדבני בהדיה לא תיקשי לך דלא מיבעיא כשתמצא לומר דהאי תנא בארץ ישראל קאי דצריכי למשתי ממיא דמטרא כדתנן לזה ולזה אבל לא לבורות ולא לשיחין ולא למערות מתריעין עליהן מיד דהוו להו כולהו מעיקר תשמישי החצר אלא אפילו בדוכתא דלא צריכי למשתי ממיא דמטרא כיון דבורות מיהא שכיחי ברוב חצרות דצריכי להו לאזמוני להו מים קרים לימות החמה ואילונכן בימות הגשמים ודעתיה דלוקח עילוייהו דעתיה נמי אשיחין ומערות דכולהו לבית כנסות מיא עבידי וצריכי תשמישי החצר נינהו שאע"פ שאין צריכין לשתייה צריכין לרבץ ולכבס ולהשקות בהמתו וכולהו תותי קרקע החצר המכור נינהו ואשתכח דכולהו חדא תשמישתא נינהו ואי דעתיה אהני דעתיה נמי אהני מידי דהוה אבתים הפנימיים ובתי החילשאות דאע"ג דלא שכיחי ברוב חצרות כיון דתשמישי שאר בתים נינהו מזדבני דתנן דדעתיה אהני דעתיה נמי אהני

ומאי שנא מגורות של מים דפסיק ליה לתנא דלא שכיחי ברוב מרחצאות ומאי שנא בורות דפסיקי ליה דשכיחי ברוב חצרות משום דמרחץ כיון דלאו אורחיה למעבד חלל תותיה דלא עבדי מרחץ על גבי חלל משום דמכחישת ואי עבדי ביה מגורות של מים מן הצד או מאחוריו הוא דעבדי דחיק להו דוכתא לשאר תשמישי ואמטול הכי לאו מידי דשכיח ברוב מרחצאות הוא אבל חצר דחזיא למעבד חלל תותה כיון דלא שייך להו דוכתא לבורות מידי דשכיח ברוב חצרות הוא תדע דסתם בורות שיחין ומערות תחת הקרקע נינהו כדתנן החופר בור שיח ומערה ותנן נמי אין עושין חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות דיקא נמי דהני בורות דאיירי בהו תנא גבי חצר דומיא דבור ודות ואיירי בהו גבי בית נינהו דמיירי כגון דקיימי בעומקא דביתא קמ"ל דאע"ג דבבית אינן מכורין בחצר מיהת מכורין והוא הדין לשיחין ומערות

הילכך כל היכא דקימי תותי קרקע החצר המכור מזדבני בהדיה אבל היכא דקימי אבראי או מן הצד אע"ג דפתיחי לה לחצר איכא לפלוגי דאי בארץ ישראל וכיוצא בה נינהו מזדבני בסתמא אגב חצר דמעיקר תשמישי החצר נינהו ואי דוכתא דלא צריכי למשתי ממיא דמטרא הוא כל היכא דלא קימי תותי קרקע החצר או דשאר תשמישי דמזדבני בהדיה לא מזדבני בהדיה אלא בדוכתא דידיע דשכיחי הכי ברוב חצרות אבל מסתמא בריכא דמגורות של מים לגבי מרחץ דמו ·

וכי תימא אי טעמא דהני כולהו דמזדבני מסתמא בכלל חצר משום דכולהו מגופא דחצר נינהו אם כן כי לא משתכחי בה כולהו הני מיהת להוי כמקח טעות מי סברת דלא מקריא חצר עד דהוו בה כולהו הני לא אלא חצר דירתא אית בה רבוותא דמשמשי לה משמע ולא שנא אית לה תשמישי טובא ולא שנא פורתא חצר מיקריא הילכך אי אית לה תשמישי טובא כולהו בכלל חצר נינהו ואי נמי ליכא אלא פורתא כיון דמקריא חצר לא הוי מקח טעות דלא גרע מהיכא דאמר ליה כרם אני מוכר לך דקימא לן אע"פ שאין בו גפנים הגיטון והוא דמקרי כרם וכל שכן הכא דהא אית בה שיעור דחזי למהוי בפחות שבחצרות והא דקתני מציעתא ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין דוקא במילי דשכיחי ברוב חצרות כגון מתני' תשמישתא אבל חיטי ושערי ושאר מטלטלי לא ואין צריך לומר בהמה ועבדים דלא שכיחי ברוב חצרות תדיר לפי שמוציאין אותן לעבוד עבודה שבשדות דאע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה לא מיקנו אגב ארעא בין במוכר את הבית בין במוכר את החצר תדע דבין לגבי המוכר את החצר בין במוכר את העיר משמע לא מכר את המטלטלין כדקתני בתרויהו בהדיא ומדאיכפל גבי עיר לאשמועינן בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפי' היו בה בהמה ועבדים הרי כולן דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה לא מכר את הבהמה ולא את העבדים וכי תימא מאי שנא מהמוכר את העיר התם גבי עיר כיון דרוב עיירות בהמה ועבדים דאית בהו לא סגיא דלא שכיחי בגויהו ברוב עתים דאע"ג דמפקי להו לעבוד עבודה שבשדות ושבגנות כיון דהנך כולהו מזדבני בסתמא אגב עיר אשתכח דלענין מקח וממכר כגופה של עיר נינהו ובהמה ועבדים דקימי בגויהו בתוך הדבר המכור קימי ואפילו למאן דאמר באגי לא מזדבני בגנוניאתא מודי דמזדבני ובהמה ועבדים ברוב עתים בגנוניאתא שכיחי ואמטול הכי כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה דעתיה אפילו אבהמה ועבדים שבתוכה אבל חצר דאפילו חצרות דאית בהו בהמה ועבדים לא שכיחי בהו תדיר משום דעביד להשתמושי בהו אבראי כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה נמי דעתיה לאו אבהמה ועבדים שבתוכה אי נמי התם כיון דרוב עירות לא סגיא להו בלא בהמה ועבדים כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה דעתיה אבהמה ועבדים שבתוכה אבל חצר כיון דרוב חצרות סגיא להו בלא בהמה ועבדים כי אמר ליה נמי היא וכל מה שבתוכה דעתיה לאו אבהמה ועבדים שבתוכה

וכי תימא תינח בהמה ועבדים אלא שאר מטלטלי מאי איכא למימר הנך נמי מטעמא דבהמה ועבדים דבהמה ועבדים טעמא מאי משום דלא שכיחי ברוב חצרות הני נמי לא שכיחי ברוב חצרות דאפילו אוכלין ומשקין איכא דזבין כל יומא משוקא ליומיה תדע דכיון דאתברר דתנא דקתני גבי חצר הרי כולן מכורין לאו אכל מילי מטלטלי קתני על כרחיך לית לך לאיתויי אלא מהני תשמישתא דשייכי גבי חצר טפי תדע נמי דהני כולן מכורין דקתני מציעתא דקתני אבל לא את המטלטלין קאי ומשום מטלטלין לא משמע אלא מאני תשמישתא כדאיתא בפרק מי שמת ואהנך בלחוד הוא דקתני סופא הרי כולן מכורין דאי לרבויי

לרבויי שאר מטלטלין קאתי האי כולן מכורין הרי כל המטלטלין מכורין מבעי ליה אלא מדקתני כולן ש"מ דאהנך דאיירי בהו ריבא בלחוד קאי מיהו ריבא דאיירי במילי דלא מזדבנו איירי במתני' תשמישת' וכ"ש שאר מטלטלי דאתו בק"ו וגופא דאיירי במידי דמזדבן כי קתני כולן מכורין ע"כ אהנך דאיירי בהו ריבא בהדיא דאינן מכורין קאי ולאו אשאר מטלטלי דאתו בק"ו דאם כן אפילו בהמה ועבדים נמי

ומ"ש מספינה דכי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה מכר את העבדים שאני ספינה דעבדים נמי משתמשין דילה נינהו ושכיחי ברוב ספינות ואמטול הכי כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה מזדבני בהדה מידי דהוה המוכר את העיר

וכי תימא אם כן סיפא דקתני בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה כי היכי דתתני הא ליתני נמי ולא את הבהמה ולא את העבדים שבתוכה אמרי מרחץ ובית הבד אצטריכי ליה סד"א כיון דאידי ואידי מקרקעי נינהו ואידי ואידי לא ניידי כחדא תשמישתא דמו ומזדבני אגב ארעא קמ"ל דלא וטעמא מאי אילימא משום דפלגי רשותא לנפשיהו ולא עיילי בכלל לישנא דכל מה שבתוכה ליכא למימר הכי חדא דכל היכא דמקפא להו חצר משלש רוחות על כרחיך בכלל מה שבתוכה נינהו ועוד דלישנא דאיפשי הכי משמע וכל כי האי גונא בחד לישנא דאיפשי אזלינן וכל שכן הכא דמתני' גופה שבתוכה קריא להו דקתני בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה אלא היינו טעמא דכיון דחשיבי ולא דמיא תשמישתיהו לתשמישי דחצר ולאו מידי דאורחיה למהוי בחצרות נינהו לאו אורחיהו דאינשי לאדכורינהו בכלל אלא בפרט וכי אמר כל מה שבתוכה אשאר מילי דהוו מתשמישי דחצר ואורחיהו למהוי בחצר קאמר כגון בתים בורות שיחין ומערות ואע"ג דהנך משתמא נמי מזדבני אגב חצר עביד איניש לפרושינהו בהדיא לרווחא דמילתא ולשופרא דשטרא וכי דייקינן לישנא יתירא לטפויי מילתא היכא דמוכח' מילתא משכחת אחריתא ולטפויי מילתא קאתי דומיא לחוץ מאלו דמדקפיד עליהו לשיוריהו בפירוש מוכחא מילתא דדעתיה עלויהו לאשתמושי בהו ואי לא שייר להו דרך היכי משתמש בהו אבל היכא דלא מוכחא מילתא דלטפויי מילתא קאתי לא דייקינן לישנא יתירא דשופרא דשטרא הוא מידי דהוה אבית כור עפר סתמא דאשיקנא בפ' בית כור עפר בסתמא נמי בהן חסר הן יתר דמי ולא דייקינן לישנא יתירא והתם ברירנא לה בירור יפה ולית הלכתא כרבי אליעזר דאמר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר דהיינו תרביצא דתשמישיה לאויר דקימא לן כרבנן דאמרי חצר בחצר המשכן משמע דאית בה כמה תשמישיה כדבעינ' למימר קמן

ברם צריך את למידע דכל היכא דאמרי' דאע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה לא מזדבן לא תימא הני מילי היכא דלא כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא אלא אפי' היכא דכתב ליה עומקא ורומא מארעית תהומא ועד רום רקיעא לא קני אלא מאי דאיכא בעומקא דההוא מידעם דמזדבן וכדומה כגון בור ודות ומחילות שבבית וגג שעל גביו דכיון דלאו הכי נמי מסתמא קני ליה לחלל הבית כוליה ואפילו אויר שכנגד פי הבור מלמעלה שהרי מכלל הבית הוא חדא דתקרה וכתלים מוכחי עליה ועוד דחזי לתשמישתיה דבית ואין צריך לומר תקרה שעליו מלמעלה של תקרת הבית אחת היא אשתכח דכי כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא ממילא אקני ליה בור

ודות ומחילות ועלייה שעל גביו דהא אוירא דביתא כוליה מתהומא ועד רקיעא כחד עמודא דמי וכיון דקיים ליה מיניה ההוא מקלת דהוי מכלל הבית ואמר ליה קנייה מארעית תהומא ועד רום רקיעא אשתכח דכוליה עמודא אקני ליה והרי הבור והעלייה בכלל וכי סיים ליה מקלת משום דלא הוה מסתיים ליה כוליה עמודא אלא בהכי ודוקא גבי בית וכיוצא בו אבל גבי חצר בסתמא נמי קני עומקא ורומא דכיון דקני בור ודות ומחילות דעבידי בעומק' וגגין ועליות דעבידי ברומא כ"ש עומקא ורומא גרידא דלא חזו אלא למעבד בהו בור ודות ומחילות וגגין ועליות כדבעינן לברורה בגמ' לקמן וגבי שדה אע"ג דכתב ליה עומק' ורומא וכתב ליה נמי מארעית ארעא ועד רום רקיעא לא קנה לא את הבור ולא את הגת ולא את השובך ולא דמי לבית דהתם כיון דמסתמא קני מקלת אוירא דהוי מכלל הבית כי אמר ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא אשתכח דכולי עמודא הוא דזבין ליה אבל גבי שדה דלא חזיא אלא לזריעה או לנטיעה ואלו בור וגת ושובך לא חזו להכי אשתכח דאוירא דידהו נמי לא זבין ליה דהאוירא דידהו נמי לא חזי לתשמישתא דשדה וכי פלגי איניהו רשותא לנפשיהו בהדי אויריהו נמי פלגי ואשתכח דאע"ג דכתב ליה עומקא ורומא ומארעית תהומא ועד רום רקיעא נמי לא מהני ליה דהא לא קני לוקח מסתמא מהאי אוירא ולא מידי כי היכי דלהני ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקנא שאר עמודא דאוירא דמכוין כנגדו ועל כרחיך לא מהני ליה האי לישנא אלא גבי שאר השדה המכורה לו דכי אמר ליה מארעי' תהומא אתהומא דשדה קאמר אתהומא דבור ודות ושובך לא קאמר ואפילו גבי בית נמי דוקא גבי בור ודות ועלייה וכיוצא בהן שמקלת אויר הבית המכור מכוון כנגדה אבל לא את היציע שאינו בחלל הבית ולא את החדר שלפנים ממנו ולא את המרחץ שבחצר ולא את בית הבד שאין אלו בעומקו של דבר המכור ולא ברומו הילכך אי מכר ליה מכראי בראי וכתב ליה לישנא דמשמע מיניה דזבין ליה כל מאי דקאי ביני מכרי מזדבני ואי לא לא מזדבני כדבעינן למימר קמן

שם ע"ב א ו המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר לא את העבירין ולא את הגלגל ולא את הקורה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין רבי אליעזר אומר המוכר את בית הבד מכר את הקורה קסבר לא נקרא בית הבד אלא על שם הקור' ורבנן סברי אין הכי נמי מיהו בית הבד זבין ליה בדעלמו לא זבין ליה וקימא לן כרבנן חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא אסיקנא להא דרבי אליעזר בפירקא דלקמן בשיטה אלמא לית הלכתא כותיה ואהייס וממל וכלהו הנהו בגמרא מפרש להו כדבעינן לפרושי לקמן • וכי תימא מכדי כולהו מתשמישי בית הבד נינהו ולא מלקא תשמישתיה דבית הבד אלא בכולהו מאי שנא ים וממל ובתולות דמכורין ומ"ש עבירין וגלגל וקורה דאינן מכורין משתברא דהיינו טעמא משום דלאו כל בית הבד שכיח ביה כולהו תשמישין דצריכי ליה אלא היכא בית הבד דלא מטיא ידא דמאריה לאזמוני ביה כולהו מתני תשמישתיה ושמיך במקלתיהו אשאלה ואשכירות לתיבל ולמיגר מאחריני וקים להו לרבנן דאפילו בהנך דלא מכפל מריהו לזמוני ביה כולהו מתני תשמישתי' לא סגיא דלא מזמין בגויה ים וממל ובתולות משום דלא חשיבי וזילי דמיהו וטרח לזמוניהו ולא סמיך אשאלה ושכירו' אלא בהנך דיקירי דמיהו ומהטול הכי לא

לא סמכא דעתיה דלוקח אלא אהנך תשמישין דשכיחי בכל בית הבד הילכך הנך דסמכא דעתיה דכל לוקח עליהו מזדבני אבל שארא אע"ג דהוה ידע דשכיחי ביה כולהו בהאי בית הבד לא מזדבני ליה בעל הבור על התחתונה ולא זבין ליה אלא בפחות שבתשמישין דשכיחי בבית הבד וכי תימא ומאי שנא גבי בית הבד דאמרינן מקבלת תשמישתיה תשתמש ואע"ג דמיטלטלי ומאי שנא גבי בית וחצר ומרחץ ועיר דלא מזדבן מידי מהאי תשמישתיהו משתברא דהאי תשמישתיה דבית הבד דכיון דלאפוקי משחא קאי לא חזי לאשתמושי ביה כלל ואפי' ע"י הדחק אלא בהדי מהאי תשמישת' הילכך מהני תשמישת' דשכיחי בכל בית הבד כגופי' דבית הבד דמו וכי נחית לוקח אדעתא דידהו נחית ואמטול הכי מזדבני ואין צ"ל גבי שדה לענין אבני' שהן לצרכה וגבי קנים שבכר' שהן לצרכו דאיכ' תרתי חדא מהאי טעמ' דאמרן ועוד דמחתן אבני' ומוקמי קנים במקו' תשמישתיהו וגו בית וחצר ומרחץ ועיר כולהו מהני תשמישתיהו לאו מעיקרא תשמישי הדבר המכור ניכהו אלא לורך חיותא דאינשי ניכהו תדע דכולהו לדירה בלחוד קיימי ואפשר למידר בהו ע"י הדחק בלא מפתח ובלא מכתשת ובלא רחים דאיפשר לאיתויי להו קימחא טחונה מלוכתא אחריתי מפתח נמי לאו מעיקרא תשמישי דידה הוא דכל כמה דקאי בגויה דביתא לא צריך מפתח מרחץ נמי אע"ג דלריחצה קאי והני תשמישי כולהו מעיקר תשמישי המרחץ ניכהו לאו מילי דאורחיה דבעל המרחץ לאזמונינהו ניכהו דאי טשאו לעצמו לא מייחד ליה מהאי תשמישתיה למשבקינהו בגויה אלא כי צריך ליה מייתו ליה מגו ביתיה ואי לשכר כיון דיקירי עליה לאו אורחיה לאזמוני ליה מהאי תשמישתיה לשוכר אלא איהו מוקי לנפשיה לזמן שכירותיה וכי שלים זימניה שקיל דידיה ואזיל ומ"ש גבי בית הבד ואע"ג דעביד לשכר נמי אמרת דלא סגיא דלא מזמין ליה מאריה מקבלת מהאי תשמישתיה דזילי דמיהו [שאני בית הבד דכיון דלא אפשר לאשתמושי ביה בני אדם הרבה בזמן אחד זה בפני עצמו וזה בפ"ע משום דלא מספיק להו בית הבד אלא משתמשי ביה בחדא לא משתמשי ביה אלא בשתוף לא צריך כלים הרבה ממין אחד אבל מרחץ דעביד לאשתמושי ביה כמה בני אדם כאחד וכל חד מיניהו צריך לאזמוני ליה מהאי כל מינא ומינא טריחא ליה מילת' לבעל המרחץ לאזמונינהו משום דנפישי דמיהו ועוד דכיון דתדירא תשמישתיהו עבידי דמתברי ומיתכרי ומגנבי אלא כי מוגר להו בלא מהאי תשמישתיה הוא דמוגר להו וכיון דלאו מידי דשכיח ליה לבעל המרחץ ברוב מרחצאות ניכהו לא קני להו דלאו אדעתא דידהו קא נחית כדברירנא טעמא גבי שאר תשמישי דבית הבד דלא מזדבניה בהדיה • וכי תימא אי טעמא דמפתח דלא מזדבן בסתמא אגב ביתא משום דלאו מעיקר תשמישי דידה הוא אמאי לא משכינן הכי אליבא דרבי מאיר היינו טעמא דכיון דלרבי מאיר דאפילו בהירי דאכתי לא אשתמש ביה לדבר המכור ואיכשר דאכתי לא צריך ליה כיון דמתקן להכי מזדבן בהדיה כל שכן בתידי דצריך ליה והוה משתמש ביה ואמי דמזדבן בהדיה

ז המוכר את המרחץ לא מכר את הנסרים ולא את הספסלים ולא את הוילאות ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים ולא את האוצרות של עצים מ"ט דהכי מהני כולהו ברוב מרחצאות לאו דבעל המרחץ ניכהו כדברירנא לעיל וסופא נמי היינו כולהו רשות באנפי נפשיהו ניכהו דהא לא שכיחי ברוב מרחצאות ואמטול הכי חשיבי למפלג רשותא לנפשיהו ומידי דחשב למפלג רשותא לנפשיה לאו אורחיה דאיניש לאכלולינהו בכלל אלא בפרט ועוד משום דלא שייך בהו לישנא דמה שבתוכה כלל דהא מאורחא קיימי דיקא נמי מדלא קתני לא מכר לא את המגורות של מים ולא את האוצרות של עצים שבתוכה כדקתני גבי חצר לענין מרחץ ובית הבד ש"מ הילכך אי אמר ליה מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך ואילין מגורות קני כדבעינן למימר קמן ואי לא א"ל כל תשמישיו ומכר ליה מכרא בראי וכתב ליה ולא שיירית בזביני אילין קדמי כלום נמי קני ואי ליכא חדא מהני לא קני

ח המוכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ובית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפילו היה בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר מאי שלחין שאני והן שדות הלבן ומאי סנטר בר מחוזיתא והוא השבל השקי בגבולות השדות וטעמא דכולהי הני דכיון דרוב עירות אית בהו בתים בורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכות בית הבדים ובית השלחין וגנות כרמים ועוד דכולהו מצרכי העיר ניכהו הרי הן מגופה של עיר ולפיכך נימכרין עמה ות"ק ורשב"ג בהא פליגי ת"ק סבר שאני הוא דמזדבני אבל בר מחוזיתא דמחוי תחומיהו לא מזדבן ואתא רשב"ג למימר מחוזיתא נמי מזדבן ואע"ג דלא אמר ליה היא וכל מה שבתוכה דקסבר כי מזבין איניש מידי איהו וכל תשמישתיה מזבין ולית הלכתא כותיה דהא אסיקנא גבי המוכר את הספינה בשיטה ועוד דקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים והא דקתני בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אפי' היו בה בהמה ועבדים הרי כולן מכורין ה"ה גבי כולהו מטלטלי והאי דנקט בהמה ועבדים רבותא קמ"ל דאפי' הני דנידי מזדבני וכ"ש דלא נידי ומדאיכפל לאשמועינן הכי גבי עיר ולא אשמועי' הכי גבי חצר ש"מ דגבי חצר אפי' אמר לו היא וכל מה שבתוכה והיו בה מטלטלין ובהמה ועבדים לא מכר לא את הבהמ' ולא את העבדי' כדברירנ' טעמא גבי מתני' דהמכר את החצר

ט המוכר את השדה מכר את האבנים שהן לצרכה ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו ואת התבואה המחוברת לקרקע' ואת מחיצת הקנים הפחותה מבית רובע ואת השומרה העשויה בטיט ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר את האבנים שאינה לצרכה ואת הקנים שבכרם שאינן לצרכו ולא את התבואה התלושה מן הקרקע ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומרה שאינה עשויה בטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה ולא את הבור ולא את הגת ולא את השובך בין חריבין בין ישובין מאי אבנים שהן לצרכה אבני דאכפי והן אבנים גדולות שמניחין אותן על עיקרי הענפים באילן שמשיר פירותיו והוא דמחתן עליהו בשעת מכירה ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו מאי עבידתיהו אלו קנים המחולקין שמעמידין אותן תחות הגפנים והוא דמשפו ומוקמי התם בשעת מכירה וכבר פרישנא טעמיהו גבי מתני' דבית הבד ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע דלא חשיבא באנפי נפשה ומכלל השדה היא ואמטול הכי מזדבנא ואת השומרה העשויה בטיט דשיעי דסכות דידה בטינא דכיון דקביעא מגופה דארעא חשיבא ומזדבנא ואת החרוב שאינו מורכב דלא חשיב באנפי נפשיה והוה ליה בשאר אילני דארעא והמכל

ואמטול הכי מזדבנא ואת בתולת השקמה ולא חלפי עלה שבע שני מכי קרחא בארעא כדתנן המקבל שדה מחבירו לשנים מועטות לא יזרענ' פשתן ואין לו בקורת שקמה קבלה ממנו לשבע שנים זורעה שנה ראשונה פשתן ויש לו בקורת שקמה דשמעת מינה דבציר משבע שני לא חזי למיקץ מיניה קורות דאכתי לא גדלי כל צרכייהו ואמטול הכי לא חשיבא באנפי נפשה ומזדבנא אגב ארעא אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצרכה דלא מחתן אכפי בשעת מכירה ואף ע"ג דמתקנן להכי ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו דלא מוקמי תחת גופני בשעת מכירה ואע"ג דמשכו להכי ולא את התבואה התלושה מן הקרקע ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע דבארעא באנפי נפשה חשיבא ולא מהני בה ליפנא דכל מה שבתוכה אלא היכא דליכא למיתלי במידי אחרינא דלא חשיב באנפי נפשיה מידי דהוה אמרחץ ובית הבד לגבי חצר ולא תימא דוקא נקט מחיצת הקנים דקימא על שפת השדה כעין מחיצה לחוץ בינה ובין רשות הרבים או בינה ובין חברותיה הילכך לא שייך בה ליפנא דמה שבתוכה אלא אפילו קימא בי מלעי דשדה וקאמר ליה היא וכל מה שבתוכה כיון דהויא בית רובע לא מזדבנא והא דנקט מחיצת הקנים רישא אצטריכא ליה דאע"ג דקימא בסוף השדה כי הויא פחות מבית רובע מסתמא נמי מזדבנא ואידי דנקט רישא מחיצת הקנים נקט סיפא נמי מחיצת הקנים ולא את השומרה שאינה עשויה בטיט דלא שייעי דפנות דידה בטיט הילכך לא קביעא ולאו כי גופא דארעא דמיא ואמטול הכי לא מזדבנא כדבעינן לברורי טעמא לקמן ולא את החרוב המורכב דחשיב באנפי נפשיה ואית ליה שם באנפי נפשיה ולא הוי טפל לגבי שדה וכן סדן השקמה בר שבע שני כדברירנא דחשיב באנפי נפשיה ואמטול הכי לא מזדבני דלא מהני ליפנא דכל מה שבתוכה אלא במידי דהוי טפל לגבי שדה אבל הני אע"ג דלא שייר להו קרקע הצריך להן כיון דאית להו שם באנפי נפשייהו לא מזדבני בהאי כללא אגב ארעא אלא הכא דליכ' למיתלי במידי אחרינא כדברירנא טעמא גבי חצר ולא את הבור ולא את הגת ולא את השובך בין חריבין בין ישובין בין שהבור מלא מים והגת מלאה ענבים והשובך מלא יונים בין שהם חריבין דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד וכרשותא אחריתי באנפי נפשה דמיאן והא מתני' פליגי בה נוסחי איכו דתנא רישא את השומרה העשויה בטיט דמכורה ואע"ג דלא אמר ליה היא וכל מה שבתוכה כדאמרן ואיכא נוסחי דתנו איפכא רישא תאנו שאי' עשויה בטיט דמכורה וסיפא תנו העשויה בטיט דאינה מכורה ואע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה ומסתברא כנוסחא קמא דאלו לנוסחא בתרא קשיא טובא דאדרבא איפכא מסתברא העשויה בטיט הוא דבעיא מהוי מכורה דכיון דעשויה בטיט ודאי לאו לטלטולה עבידן אלא אדעתא דמשבקה התם עבידא וכגופא דארעא דמיא ומזדבנא אגב ארעא ואלו שאינה עשויה בטיט איכא למימר דלטלטולה עבידא ולאו כגופא דארעא דמיא ודינא הוא דלא תזדבן אגב ארעא וכי תימא הני טעמי דכי שיעא בטינא לא מזדבנא משום דחשיבא ואלו היכא דלא שיעא כיון דלא חשיבא מזדבנא הא ניחא היכא דלא אמר ליה היא וכל מה שבתוכה אלא היכא דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה כי שיעא בטינא נמי אמאי לא מזדבנא אי משום דחשיבא מי חשיבה טפי מתבואה התלושה מן הקרקע דאפילו אית בה כמה כורין כי אמר ליה היא וכל מה

שבתוכה מזדבנא וכל שכן שומרה העשויה בטיט דלא שויא פולר ועוד קל וחומר ומה תבואה דבר ירא מילתא דלאו למשבקה התם עקרה ולאו כי גופא דארעא דמיא כי יאמר ליה היא וכל מה שבתוכה מזדבנא שומרה העשויה בטיט דמוכחא מילתא דלמשבקה התם הוא דעבידה וכגופ' דארעא דמיא לא כל שכן וכי תימא דילמא היינו טעמא דכי עשויה בטיט דאינה מכורה משום דכבית דמיא והויא לה רשותא אחריתי באנפי נפשי' הילכך אע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה אינה מכורה רשות בפני עצמה מידי דהוה אבור וגת ושובך ומידי דהוה נמי אמרחץ ובית הבד לגבי חצר הא כן דוכתא דקימא ביה שומרה נמי לא ליזדבן וכי תימא הכי נמי מדאמרי' בגמרא גבי שומרה אבבא דסופא דאינה מכורה ואע"ג דמיחבר' בטינ' דמשמע אע"ג דמיחבר' בארעא ממילא שמעת דכ"ש היכא דלא מיחברא בארעא בטינא ואי ס"ד טעמא דאינה מכורה משום דפלגא רשותא לנפשה איכא מסתברא דהיכא דמיחברא בטינא ק"א דאיכא למימר דאינה מכורה משום דקביעא טפי ופלגא רשותא לנפשה אלא מדקאמרינן אע"ג דמחברא בטינא דאינה מכור' וכל שכן היכא דלא מיחברא בטינא ש"מ דמטלטלא בעלמא חשיב לה ולאו משום דפלגא רשותא לנפשה אלא תורת ערסי דילה הוא דגריס לה דלא תזדבן ותור' קבע דילה הוא דגריס לה דתזדבן דהיכא דעשויה בטיט כלומר דשיעי דפנות דידה בטינא קביעא ולאו לטלטולה עבידא הילכך אע"ג דלא מיחברא בארעא בטינא דסד"א כיון דלא חברה בארעא בטינא דעתיה לסלוקיה מהתם ולאו כי גופה דארעא דמיא קמ"ל דכיון דשיעי דפנות דידה בטינא ועשויה בארעא אע"ג דלא מחברא בטינא ודאי לאו לטלטולה עבידא דאם כן לא הוו שיעי לה בטינא וסופא אשמועינן דהיכא דאינה עשויה בטיט אינה מכורה משום דלא קביעא ולטלטולא עבידא ואע"ג דמיחברא בארעא בטינא דס"ד אמינא כיון דמיחברא בטינא לקביעותא עבידא כגופא דארעא דמיא מזדבנא קמ"ל דכיון דלא שיעי דפנות דידה בטינא לטלטולה עבידא והאי דחברה בארעא בטינא לפי שעה והוא דטבד להוא שיעורא בעי למשבקה התם ניחא ליה דתיקום שפיר וכי בעי לטלטולה עקר לה ומסליק ליה מהתם וכיון דאיכא תורת ערסי עלוה לא מזדבנא וכי תימא לנוסחא דידן נמי קשיא הא תינח היכא דלא אמר ליה היא וכל מה שבתוכה אלא היכא דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה כי איכא תורת ערסי עלויה נמי אמאי אינה מכורה מי איכא תורת ערסי עלוה טפי מתבואה התלושה מן הקרקע דודאי דעתי' לסקלה מהתם ולא מטייה לביתיה ואפילו הכי כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה מזדבנא אגב ארעא לא תקשי לך דלא דמי דינא דתבואה לשומרה דאלו תבואה התלושה מן הקרקע ידיעא מילתא דדידיה דבעל השדה היא ודעתיה דלוקח עילוה וכיון דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה מזדבנא דכי נחית לוקח אדעתא דידה קא נחית ואלו שומרה לאו דירכיה דבעל השדה למעבד בה שומרה אלא שומר הוא דעביד לה מדיליה וכי מסתלק סליק לה ואזל הילכך אע"ג דזימנין דהויא נמי דבעל השדה לא רמיא דעתיה עילוה דכי קא נחית אמילי דשכיחי בשדה שדות לפירותיהו קא נחית והאי כיון דלאו מידי דאורחא דשאר שדות הוא למהוי שומרה דבעל השדה לאו אדעתא דידה קא נחית הילכך אע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה נמי לא מזדבנא וכי תימא אם כן היכא דעשויה בטיט נמי בהכי התם דכיון דשיעא בטינא ודעיכא בארעא תור' קבע עליה וכגופא דארעא דמיא ודעתיה דלוקח עילויה הילכך אע"ג דלא אמר ליה היא וכל מה שבתוכה מזדבנא אגב

ארעא

איצא מילי דהוה אצטרובל ומכתשת קבועה וכיוצא בהן דמזדבני אגב ארעא ואי קשיא לך להא דאמרינן דטעמא דשומרה שאינה עשויה בטיט דאינה מכורה משום דארחא למילתא דלאו דבעל השדה היא ולא רמיא דעתיה דלוקח עילוה ולאו אדעתא דידה קא נחית מאי שנא מהמוכר את הספינה דאע"ג דלא מכר לא את העבדי' ולא את המרצופין ולא את האנתיקי ובזמן שאמר לו היא ועל כל מה שבתוכה הרי כולן מכורין אנתיקי דהוא עסקא דבגוה וארחא דעלמא דלאו דבעל הספינה הוא אלא דתגרי דאגרי לה לספינתא הוא ואפילו הכי היכא דאתרמי דהוי האי עיסקא דמארי ספינתא וזבנה לספינתא היא וכל מה שבתוכה מכר את האנתיקי לא תקשי לך דשאני ספינתא דאע"ג דרובה דאנתיקי לפום מנהגא דעלמא לאו דבעל הספינה הוא אלא דתגרי דאגרי לה לספינתא הוא דלא סגיא דלית ליה למארי ספינתא בגוה עסקא מדידיה כל דהו וכיון דעביד מרי ספינתא נמי לאתנוחי עיסקא בגוה מדידי' כי אמר ליה היא וכל מה שבתוכה דעתיה דלוקח נמי אעיסקא דבגוה

ושמעינן מינה מתניתין דהמוכר את השדה והיה בה כרם ואילנות הרי כולן מכורין דכולהו בכלל שדה נינהו לבר מחרוב המורכב וסדן השקמה והני כולהו דקאמרינן בסופא דלא מזדבני איכא מינייהו דשייר להו מוכר בגוף הקרקע כגון מחיצ' הקנים שהיא בית רובע דלא קני לוקח זכותא בגוף הקרק' דידה וכגון הבור והגת והשובך דלא קני בהו לוקח זכותא כלל ואי נמי כפלי הדר מוכר ובני להו אי נמי עביד כדופתיהו מאי דבעי ואיכא מינייהו דקני ליה לוקח לקרקע לגמרי ולית ליה למוכר אלא גופיה דההוא מידעם בלחוד כגון שומרה שאינה עשויה בטיט דעקר לה ואזיל ומינייהו דמשתייר להו שיעבודא בגופא דארעא כל כמה דצריכי לה לארעא כגון חרוב המורכב וסדן השקמה היכא דהוו פחות משלשה דאע"ג דלית להו קרקע לא מצי לוקח למימר ליה עקור חרובך ושקמתך שקול וזיל דכי שיירינהו לאו לעצים שיירינהו אלא כדקיימי השתא הוא דשיירינהו ודהוי למעקרינהו מאי שיבותייהו דהוו שיור מסתמ' ולא מזדבני בליבנא דהיא וכל מה שבתוכה כיון דלמעקר קיימי להון בתבואה התלושה מן הקרקע דמזדבנא בליבנא דהיא וכל מה שבתוכה דאטו משום דמיחברי לקרקע דזבנין ליה ללוקח מגרע גרעה זכותיה דלוקח בגוייהו

דף ע"א ע"א וצריך ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך ומודה ר' עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך היכא קאי אשיפא קאי דקתני בין כך ובין כך לא מכר לא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את הבור ולא את הגת ולא את השובך דשייר להו מוכר זכותא בקרקע ועלה קתני צריך ליקח לו דרך כדבעינן למימר קמן אבל שומרה שאינה עשויה בטיט אע"ג דלא מזדבנא כיון דלית ליה זכותא בקרקע כלל לא שייך בה למתנא צריך ליקח לו דרך דכיון דלמעקר קיימא דרך למה לה אי למיעל ולמיעקרא על כרחיה דלוקח אית למיעל ולמיעקרה מידי דהוה אנחיל של דבורים דקתני התם ומהלך בתוך שדהו ונוטל את נחילו אלא כי קתני צריך ליקח לו דרך אהנך דלאו למעקר קיימי קתני ורבי עקיבא ורבנן לטעמייהו רבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר ושייר דרך לנפשיה ורבי עקיבא סבר מוכר בעין יפה מוכר ולא שייר כלום בדבר המכור וקיימא לן כרבי עקיבא ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו שאינו צריך ליקח לו דרך דכיון דלא צריך וקאמר לשיורי דרך קא מיכוין והוא הדין נמי לגבי חרוב המורכב וסדן השקמה דקיימא לן דמסתמא שיירינהו מיהו לית להו קרקע הלכך להן אי שיירינהו בפירוש אית להו דרך אבל קרקע לית להו ואית להו דרך דכיון דלא צריך לשיורינהו בפירוש דקאמר לשיורי להו דרך קא מכוין וכיון דלצריך האי לישנא יתירא לשיור דרך תו לא תהני לשיורי להו קרקע הלכך להן ולית להו אלא שעבודא בעלמא בקרקע לקיומינהו התם ואיפכא ליכא למימר הדא דיד בעל השטר על התחתונה ועוד דלא שביק איניש דרך דמתהני ליה מיניה לחרוב ושקמה דידיה בלא קרקע ומשייר קרקע דלא מתהני ליה מיניה בלא דרך וסופא נמי גבי מכרן לאחר קימא לן כר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר לפיכך אם מכר את מחיצת הקני' שהיא בית רובע לאחר או את החרוב או את השקמה או את הבור או את הגת או את השובך ושייר שאר השדה לפניו אין הלוקח צריך ליקח לו דרך דמוכר בעין יפה מוכר ומסתברא דהני מילי היכא דאמר ליה בור שיש לי בשדה פלונית אני מוכר לך ולא שייריה לקרקע בפירוש דאי אמר ליה חוץ מן הקרקע אי נמי חוץ מן השדה צריך הלוקח ליקח לו דרך דכיון דלא צריך וקאמר לאפקועי דרך מיניה דלוקח קא מיכוין כי טעמיה דרבי עקיבא לעיל •

יא בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נתן את כולן והאחין שחלקו זכו בשדה זכו בכולן והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה החזיק בכולן והמקדיש את השדה הקדיש את כולן רבי שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא את החרוב המורכב ואת סדן השקמה הא דקתני רישא אבל בנותן מתנה נותן את כולן והוא הדין גבי האחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר ואין צריך לומר במקדיש אם תימצא לומר דמתני' דתנן בסופא דהאי מתניתין קאי כגון בור וגת ושובך ומאי דדמי להו דאלו אכוליה פירקין ליכא למימר משום סיפא דמטלטלין דאיירי בהו תנא גבי בית וחצר ומרחץ ובית הבד ועיר ושדה כגון תבואה התלושה מן הקרקע דליכא למימר גבי נותן מתנה דמקנו בסתמא בהדי ארעא על כרחיך כיון דקני הכי כסופא דהאי מתניתין קני נמי שאר הנך מקרקעי דלא חשיבי לשיוריהו טפי מהני ואם תמצא לומר דאכוליה פירקין קאי במקרקעי קמיירי במטלטלי לא קא קמיירי לבר מנכסי הגר דכיון דאחזיק בשדה בעידנא דקיימי הנך מטלטלי בגוה קניא ליה שהרי עומד בכל שדה וכיון דמוקמת ליה אכוליה פירקין במקרקעי ובין דמוקמת לה אסופא דהאי מתניתין ומאי דדמי לה שמעינן מינה דהני כולהו תשמישי דקיימי בתוך הדבר המכור דתנן במתניתין גבי מכר דאינן מכורין בנותן מתנה מסתמ' נמי נתן את כולם ואע"ג דלא כתב ליה עומקא ורומא ואע"ג דלא אמר ליה נמי הן וכל מה שבתוכן דכולהו לא עדיפי לגבי בית טפי מבור וגת ושובך לגבי שדה ואע"ג דלא מהני בהו ליבנא דהיא וכל מה שבתוכה גבי מכר קאמרינן גבי מתנה דאפי' מסתמא נתן את כולם ודמיא דמחזיק בנכסי הגר ותו מדקאמרינן טעמא בגמרא זה היה לו לפרש וזה לא היה לו לפרש ש"מ דכל היכא דלא היה לו לפרש אע"פ שלא פירש קנה תדע דהא קא מייתינן בגמרא מינה מתני' ראיה לגבי בית בתרי דוכתי בפירקין דשמע מינה דליכא דבית וליכא דשדה גבי נותן מתנה חד טעמא נינהו ולא תימא הני מילי בדבר שהוא עומד בתוך הדבר המכור ותשמישו לתוכו דומיא דבור וגת ושובך גבי שדה אלא אפילו

בדבר

בדבר שאינו עומד בתוך הדבר המכור אלא לכניס ממנו היכא דהוי תשמישו לתוכו כגון יציע וחדר לגבי בית גבי מתנה וכיוצא בה מיקני בסתמא דכי היכי דבור ודות לגבי בית לאו חדא תשמישתא נינהו אלא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד כדאמרינן בהדייא בריש פירקין בור וגת ושובך לגבי שדה נמי לאו חדא תשמישתא נינהו אלא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד וכי היכי דגבי שדה בנותן מתנה נתן את כולם גבי בית נמי נתן את כולם וכיון דנתן את הבור ואת הדות כ"ש חדר ויציע אע"ג דלא קימי בגויה דביתא תדע דכל מילי דחדא תשמישתא הוא אע"ג דלא קאי בתוך הבית המכור הוי טפל לאזדבוני מסתמא אגב ביתא טפי ממידי דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואע"ג דקאי בגויה דהא בור ודות דאע"ג דלא הוו ד"א לא מזדבני בהדי בית ואע"ג דקימי בגויה מטעמא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד הוא ואלו חדר ויציע כי לא הוו ד"א כיון דחדא תשמישתא נינהו אע"ג דלא קימי בגויה מזדבני בסתמא אגב ביתא וכיון דגבי בור ודות דאע"ג דלגבי בית ושדה לאו חדא תשמישתא נינהו מיקנו במתנה בסתמ' הגג בית ואגב שדה כל שכן חדר ויצי' דלגבי בית חדא תשמישתא נינהו דמיקנו במתנה בסתמא אגב בית וה"ה בגג ועלייה דקימין באוירא דביתא דומיא דבור ודות אלא דבור ודות בעומקיה וגג ועלייה ברומיה ופל שכן שותפא ורומ' גרירא דטפל לבית טפי מבור ודות ומחילות ודוקא בדבר שתשמישו לפנים אבל אם היה תשמישו לחוץ מסתמא אינו נתון דלאו מכלל הדבר הנתון הוא ואפי' בדב' שתשמישו לפנים נמי דוקא בדבר שהוא טפל לדבר הנתון כגון היצי' והחדר והגג והבור והדות שבבית שהן טפלין לבית והמרחץ ובית הבד שבתוך החצר דטפלין לגבי חצר דלא עדיפי מבור וגת ושובך שבשדה דאע"ג דלא מהני בהו ליפנא דהיא וכל מה שבתוכה גבי זביני אפי"ה מיקנו במתנה בסתמא אבל בדבר שאינו טפל לדבר המכור כגון שתי חצרות זו לפנים מזו וכן שני בתים זה לפנים מזה אע"ג דתרויהו חדא תשמישתא נינהו כיון דאין אחד מהן טפל לחבירו אם נתן את האחד לא נתן את השני דחד בית יהיב ליה תרי בתי לא יהיב ליה חדא חצר יהיב ליה שתי חצרות לא יהיב ליה ואין צריך לומר מרחץ ובית הבד שלפנים מן החצר דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד תדע דהא בהדיא קתני בהאי מתני' דהנותן מתנה והמחזיק בנכסי הגר בהאי ענינא דתרויהו חד דינא אית להו וכי היכי דסביר' לן גבי המחזיק בנכסי הגר לענין שני בתים זה לפנים מזה שאם החזיק באחד מהן לקנותו ואת חברו אותו קנה חבירו לא קנה כדאיתא בהדיא בפרק חזקת גבי נותן מתנה נמי היכא דיהיב ליה חד מינייהו אותו קנה חברו לא קנה דהא תרוייהו חד טעמא נינהו ות"ש ממכר דקי"ל מכר לו חולסית ומצולה החזיק בחולסית קנה מצולה שאני התם דזאבין ליה תרויהו בהדיא וכי אצטריך לאשמועינן דחזקה דחדא מהניא לאידך וה"ה נמי גבי מתנה כה"ג קני וכ"ת תינח נותן מתנה דבעין יפה נותן ומשום דלא היה לו לפרש לא האחין שחלקו הא קי"ל דבלקוחות דאמו ואם כן כל היכא דגבי לוקח לא קני גבי האחין שחלקו נמי לא ליקנו וטוד דהא טעמא גבי מכר משום דהיה לו לפרש הוא וגבי אחין שחלקו נמי היה להן לפרש וטור דמחזיק בנכסי הגר דליכא מאן דמקני ליה כלל מאי איכא למימר ומסתברא דהיינו טעמא גבי האחין שחלקו דכי אמרינן דשיוריה שייר הכי מילי גבי מכר דאיכא למימר דאע"ג דזאבין בית לא זאבין חדר ולא יציע וכיוצא

בהן דהא לא רמיא עליה לזבוני ליה כוליה ממוניה אבל האחין שחלקו דמעיקרא מקמי הלוקה הוה ליה לכל חד מינייהו זכותא בכל פורתא ופורתא מהאי ממונא וכי קא פלגי לאסתלוקי מהדדי קא מיכוונו דלא תהוי ליה לחד מינייהו זכותא בחולקיה דחבריה על כרחיך כל חד מינייהו לא שייר זכותא לנפשיה בחולקה דחבריה וכן אתה אומר בשותפין שחלקו תרויהו חד טעמא נינהו והמחזיק בנכסי הגר אע"ג דליכא דמקני ליה מידי מהאי טעמא גופי' דליכא דמקני ליה מידי הוא דקני כוליה דכי אמרינן דלא קני גבי מכר דדעת אחרת מקנה אותן ואיכא למימר שיורי שייר דהא בדעתיה דמוכר תליא מילתא אבל החזיק בנכסי הגר דמהפקירא קא זכי בדעתיה דידיה תליא מילתא והאי שהדי דאיהו למקנא כוליה קא מיכוון הילכך כל מידי דהוי טפל לגבי חבריה קני כדאמרן וטעמא דר' שמעון דאמר המקדיש את השדה לא הקדיש מכל אלו שאינן מכורין בכלל המכר אלא חרוב המורכב וסדן השקמה הואיל ויונקין משדה הקדש וכיון שהקדיש את השדה אי איפשר לומר שמייר את החרוב ואת השקמה דאיסורא לא משייר לנפשיה ואפילו היכא דטעין דלא שיירינהו אלא על מנת לעקרן דאדהכי והכי קא מתהני משדה הקדש ואם אית' דשיירינהו מעיקרא עקר להו מקמי דלקדשה לשדה אבל בור וגת ושובך לא יונקי משדה הקדש אינן מקודשין וה"ה גבי מחילות הקניס דליכא למיחש דילמא יונקי משדה הקדש דכיון דאית להו קרקע מהנפשייהו קא יונקי ואמטול הכי אינן מוקדשי' לטעמיה דר' שמעון ומסקנא לקמן דרבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ולא הקדיש את כולן ואפילו הרוב ושקמה לא הקדיש דכיון דבעין רעה מקדיש שיורי שייר להו ארעא וכי קא יונקי אלא לדידכו דאמריתו דמקדיש בעין יפה מקדיש אודו לי מיהת דלא הקדיש אלא חרוב המורכב וסדן השקמה הואיל ויונקין משדה הקדש דכיון דלא משייר ארעא אשתכח דקא יונקי משדה הקדש ולא משייר להו לנפשיה אבל הנך דלא יונקי שיורי שייר דנהי דמקדיש בעין יפה מקדיש ולא שייר ארעא לעיולי בהקדש מידי אחרינא לא ואמרי ליה רבנן ל"ש הכי ול"ש הכי כיון דטפלין נינהו לגבי שדה והקדיש את השדה הקדיש את כולן וקי"ל כרבנן דהא אוקימנא לדר' שמעון דלא כר' עקיב' ולא כרבנן כדבעינן למימר קמן

סליק פירקא דמתניתין

דס"א ע"א ※ יב

הרי אמרו המוכר את הבית לא מכר את היציע מאי יציע הכא תרגימו אפתא והיא עלייה שעשויה בחלל הבית כעין אוכר ועולין לה מן הבית דרך ארובה מלמטן ואפתוס מלכין תהכזיק שהוא אוכר המלך ובתי גנזיו ורב יוסף אמר בדקא חלילא והוא חלל עשוי סביבות כותלי הבית מאחורין בין קירות הבית ובין קירות החיצונות שמקיפין אותו מסביב והחלל שבנתים נקרא יציע כעין היציעים שהיו במקדש ופעמים שאין עושין הקף זה אלא במקום א' מאחורי הבית שנמכא בולט לר"ה בפגום יוצא וזה נקרא יציע ופעמים שהיא פתוחה לתוך הבית מאן דאמר אפתא לא מזדבנא אע"פ שהיא בחלל הבית כל שכן בדקא חלילא דאינ' בחלל הבית ומאן דאמר בדקא חלילא הוא נינהו דלא מזדבן משום דלא קאי בחלל הבית אבל אפתא דקימא בחלל הבית מזדבנא ודוקא דעבידא בחלל הבית דמגופיה דביתא הוא

אבל

אבל היכא דעבידא על גבי תקרת הבית אע"ג דלא פתיחא אלא לגוויתא אי הויא ד"א וגביהא עשרה טפחים לא מזדבנא כדבעינן לברורי לקמן והכא לא איירי בה הכא כלל דלאו אפתא מקריא אלא עלייה הוא מקריא כדפרישנא בפרק חזקת גבי בונה עלייה על גבי ביתו וה"ה לאפתא דהכא דחד ליבנא הוא וקי"ל כמאן דאמר בדקא חלילא אבל אפתא מזדבנא דתני רב יוסף שלש אמות יש לו ליציע זה יציע ולצלעותא יציע דכתי' והיציע התחתונה כו' ומדכתי' עליה כי מגרעות נתן לבית סביב הצלע כו' כדבעינן לפרושי לקמן ש"מ דהכי יציעין אחורי קירות הבית מבחוץ עבידן: צלע דכתיב והצלעות צלע אל צלע האי נמי ביציע כתי' בבנין הבית העתיד מדכתי' בסופיה ובאות בקיר אשר לבית לצלעות סביב דהיינו במקום שהיה כנוס אמה בכותל ההיכל לכל היציעים הקרויים צלעות להנחת ראשי הקורות והיינו דכתי' להיות אחוזים ולא היו אחוזים בקירות הבית כלומר דעובי כותל ההיכל כענין שנאמר במקדש ראשון כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה לבלתי אחוז בקירות הבית ומגלה שמעת דהאי יציע דאיירי ביה בבנין העתיד היינו יציע דאיירי ביה במקדש ראשון הא דכתי' והתא קנה אחד אורך וקנה אחד רוחב ובבנין העתיד כתיב וגמירי דביציע קאי ופשטי' דקרא נמי ביציע משמע דאע"ג דיציע התחתונה דמקדש ראשון חמש באמה רחבה והכא כתי' קנה אחד רחב דהיינו שש אמות כדמפרש התם וביד האיש קנה המדה שש אמות באמה וטפח איכא למימר בבנין העתי' כפים שיעוריה מבנין ראשון ביציע אמה ואיכא להימר נמי שתי אמות דכיון דכתיב שש אמות באמה וטפח נמצאת כל אמה מוספת על אמה של בנין טפח ונמצאו בשש אמות תוספת ו' טפחים שהן אמה ונמצאת מדת היציע התחתונה לעתיד במד' היציע העליונה בבנין ראשון שהיתה שבע. ואי בעי' תימא מהכא ילפינן דיציע אקרי תא ואחורי כותל הבית הוא דעביד דתנן כותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא חמש ומתני' היא במסכת מידות פרק ד' והכי קאמר כותל ההיכל שמפסיק בין ההיכל ולתא היה רוחב שש אמות ורוחב התא עצמו וכותל התא שמפסי' בינו ובין רשות הרבים חמש מיהו אם תמצא לומר דהאי תא דקא חשיב ביציע התחתו' שגובה קרקעה לקרקע ההיכל דהא מדת ההיכל מן המזרח למערב קא חשיב ותו"ל כי קא חשיב לה בהדי רובד דילה קא חשיב לה דהוו להו שש אמות דאילו שלה לחודיה חמש אמו' הוא דהוי דכתיב והיציע התחתונה חמש אמות באמה רחבה והוה ליה כותל ההיכל כנגדה שבע אמות דאי לאו הכי בצר ליה מתבן מדת ההיכל תמאה אמה חדא והוה ליה למתני' כותל ההיכל שבע והתא חמש אלא על כרחיך בהדי רובד דידה קא חשיב לה שכשעלה כותל ההיכל חמש אמות שהוא שיעו' קומת התא נרע את עביו ונכנס בו אמה מצד התא להנחת ראשי הקורות תקרת היציע התחתונה שהיא קרקע לתיכונה שלא יכנסו בעובי כותלו של היכל ונמצא רוחב קרקע התיכונה שש אמות וכן עשה לתקרת התיכונה שעלה חמש בעובי שש ונכנס אמה להנחת ראשי קורות תקרת התיכונה שהיא קרקע לעליונה ועלה חמש שיעור קומת היציע העליונה ברוח חמש ונמצא רוחב העליונה שבע באמה זו שהיה כונס לכל יציע ויציע נקראת רובד והיינו דקתני התם התחתו' חמש ורובד שש פלומר ואמה רובד הרי שש והאמצעית שש ורובד שבע כלומר ורובד אמה הרי שבע והעליונה שבע שנאמר והיציע התחתונה חמש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה והתיכונה שש באמה רחבה והשלישית שבע באמה רחבה וסופיה דקרא דכתי' כי מגרעות כו' טעמא דרישיה קא קא מפרש מה טעם כל אחד מהן מרחבת מחברתה אמה כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה שגרע אמה משלו של כותל לבל אחת ואחת כלכי הוך כדפרישנא והא דמש' לומר דכנגד אלל התא קא חשיב בתיכונה קאי ובדין הוא דליחשוב כנגד אללה של תחתונה שגוה לקרקע ההיכל וליתני כותל ההיכל שבע והתא חמש אלא איידי דתנא רישא ברוח מזרחית דליכא תא כותל ההיכל שש תנא נמי סופא כותל ההיכל שש דאיידי ואיידי כי חשבת כותל ההיכל בהדי הללו של תא תריסר אמין הוא דהוי וחד שיעורא הוא ומכל מקום שמעינן מינה דתא אחורי כותל הבית הוא דהוי מדקא חשיב ליה לתא אחורי כותל ההיכל וקי"ל כרב יוסף דליבנא דיציע דקרא על כרחיך לא מיתוקם אלא בדקא חלילא דהלא אפתא מי הואי בהיכל כלל ועוד דמתני' ומתנית' נמי מסייען ליה

רשב"ם

דבדקא חלילא הוא דלא מזדבן אבל אפתא כיון דקימא בחלל ביתא מגופיה דביתא היא ואפילו בשתמא מזדבנא ואע"ג דאית ביה ד"א וגביהא י' טפחים דכי קא מפליג בשמעתין בין בדקא חלילא לאפתא בההוא אנפא דאיירי ביה תנא גבי יציע דלא מזדבן הוא דפליג ואי בדלית בה ארבע אמות אפילו יציע דהיינו בדקא חלילא נמי מזדבן ודוקא נמי דפתיחא לגו ביתא ואע"ג דפתיחא נמי לדוכתא אחרינא דכיון דקימ' בחלל ביתא ופתיחה לגויה מגופיה דביתא הוא אבל לא פתיחה לגו ביתא לא מבעיא היכא דהויא ד"א וגביהה עשרה טפחים דכיון דחשיבא ופסיקא מביתא לא מזדבנא אלא אפילו היכא דלא הויא ד"א ולא גביהה עשרה טפחים נמי כל היכא דאית בה שיעורא דחזיא לפוס מנהגא דאתרא לאשתמושי ביה באנפי נפשיה כיון דפסיק' מביתא לא מזדבנא אגב ביתא כדבעינן לברורי לקמן וגמרא נמי כי קא מפלינ[ן] באפתא באנפא דאיירי ביה תנא גבי יציע הוא דפליג ותנא כי אצטריך לאשמועינן גבי יציע בדפתיחא לגו ביתא הוא דאצטריך כדקתני בהדיא אע"פי שהיא פתוחה לתוכו ומשתברא דה"ה לחדר היכ' דקאי בחלל הבית המכור כגון היא דאמרי' התם מאי חלק שחלק חדרו לשנים כי דיכא דאפתא דמי דכולהו הכי אנכי דאמרן דחד טעמא נינהו דיקא נמי מדהוה ליה לתנא לערובי לחדר בהדי יציע ולמתני עליהו אע"פ שהן פתוחין לתוכו ושבקיה באנפי נפשיה למתנא עליה שלפנים ממנו לאפוקי שבחלל הבית דהוי מכור ש"מ

אי נמי אמר מר זוטרא והוא דהוי ביה בהאי יציע ד"א אבל אי לא הוי ד"א משתמא נמי מזדבן אמר ליה רבינא למר זוטרא אלא מעתה הא דתנן ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא הכי נמי אי הוי ארבע אמות אין ואי לא והא חזו לתשמישתיהו וכי היכי דחשיבי בד"א חשיבי בפחו' מד"א ולא שיכא בהו קיצותא דד"א טפי מחמש ומשלש אלא כיון דחזו לתשמישתיהו ובור ודות מיקרו הוו שיור גבי יציע נמי אע"ג דלא הוי ד"א דלא חזי לדירה כיון דלאו לדירה עביד אלא לאוצר וחזי לתשמישתיה הוי שיור א"ל הכי השתא התם הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד דהא לא דמו תשמישי להדדי הכא כולה חדא תשמישתא היא אי הוי ארבע אמות חשיב ופליג רשותא לנפשיה ואי לא לא חשיב ובטיל לגבי בית וה"ה לעלין חדר דחד טעמא נינהו דתרויהו לגבי בית חדא תשמישתא נינהו ואי לא הוו ד"א לא חשיבי למפלג רשותא לנפשיהו ובטלי להו לגבי בית ומשתמ' נמי מזדבניה בהדיה דהא לאו בעומקיה ורומיה דביתא קימי כי היכי דתוקמה בדכתב ליה עומקא ורומ' והאי דמשנינן התם הא תשמישת' לחוד והא תשמישת' לחוד לאו טעמא דלא מהני בהו ליכב' דעומק' ורומא הוא דהא שאר עומק' ורומ' לית ביה תשמיש' כלל אלא דוכתא

דחזי לכולהו תשמישי דאיפשר למעבד ביה בין לבור ודות בין לתשמישא אחרינ' ולא שייך למימר ביה הא תשמיש' לחוד והא תשמיש' לחוד ואי משו' דלא דמו לתשמיש' דבית' תינח דלא לזדבון בסתמא אגב ביתא אלא היכא דכתב ליה עומקא ורומ' לזדבן בהדי שאר עומק' ורומ' מכח האי לישנא דכת' ליה אלא לאו ש"מ דכי קא מסיק התם הא תשמיש' לחוד והא תשמיש' לחוד טעמא דלא מזדבני בסתמ' אגבי ביתא דפתיחי לגויה קאמרינן דלמאי דמקשי ליה רבינא למר זוטרא קא משני ליה ורבינא כי אקשי ליה למר זוטרא מבור ודו' דומיא דיציע דאיירי ביה מר זוטרא הוא דאקשי ליה דשמעי' למר זוטרא דקאמר גבי יציע והוא דהויא ארבע אמות דאי לאו הכי מזדבן בסתמא אגב ביתא דהא לאו בעומקי' דביתא ולא ברומיה קאי כי היכי דתימא דבדכתב ליה עומקא ורומא קאי ועלה קא מקשי רבינא אלא מעתה הא דתנן לא את הבור ולא את הדות ולאו מסופא דקתני אע"פ שכתב לו קא מקשה ליה אלא מרישא דקתני ולא את הבור ולא את הדות קא מקשה ליה הכי נמי דאי הוי ארבע אמות אין ואי לא לא הוי שיור ומזדבן בסתמא כדקא אמרת גבי יציע וקא מהדר ליה מר זוטרא הכי השתא התם גבי בור ודות לגבי בית הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד דבית עשוי לדירה ובור ודות למקוה מים והוא הדין למחילות להטמין ואמטול הכי לא מזדבני בסתמא אגב ביתא אבל הכא לענין יציע לגבי בית כולה חדא תשמישתא היא דתרויהו לדירה עבידי אי הוי ארבע אמות כיון דאית ביה שיעור בית בפני עצמו פליג רשותא לנפשיה ושאיב למהוי שיור ואי לא לא חשיב למהוי שיור ומזדבן בסתמא אגב ביתא והרי אתברר לך דכי אצטריך לשנויי גבי בור ודות הא תשמישת' לחוד והא תשמישתא לחוד טעמא דאע"ג דלא הוי ארבע אמות לא מזדבן בסתמא אגב ביתא הוא דאלו טעמא דלא מהני ביה עומקא ורומא ולא שייך ביה האי טעמא כלל אלא טעמא אחרינא הוא דכיון דאע"ג דלא הוי ארבע אמות נמי חזי לתשמישתיה לגבי שאר עומקא ורומא דלית ביה השתא תשמישתא מידי דחשיב הוא ואמטול הכי לא מזדבן בהדי שאר עומקא ורומא בכללא עד דכתיב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא ומתניתין נמי דיקא דקתני לא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא ולא פליג בין היכא דכת' ליה להיכא דלא כת' ליה ש"מ דכל היכא דבסתמא לא קני בור ודות אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא נמי לא קני מהאי טעמא •

והוא הדין גבי גג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים דאע"ג דלא הוי ארבע אמות ופתיח לגו ביתא לא מהני ביה לישנא דעומקא ורומא דהא דומיא דיציע וחדר ובור ודות קא מיירי דפתיחי לגו ביתא ואע"ג דיציע וחדר ארבע אמות בעון גבי גג מיהת לא בעינן ארבע אמות מידי דהוה אבור ודות דגבי בור ודות טעמא מאי אי בסתמא דלא מזדבני אגב ביתא משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואי לענין דלא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא כיון דחזו למלתיהו חשיבי לגבי שאר עומקא ורומא גג נמי לגבי בית הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד מכמה אנפי חדא שכן תשמישו לאויר מה שאין כן בבית ועוד דבית עשוי לדירה ורוב גגין אין עשויין לדירה כלל אלא לשטוח בהו פירי ולשאר תשמישי ואפילו מיעוטא דעבידי לדירה כיון דתשמישן לאויר לאו לדירת קבע עבידי אלא לדירת עראי ורוב תשמישתיהו לאו לדירה הוא הילכך לבור ודות מדמינן להו תדע דכי קתני אע"ג שכתב לו עומקא ורומא לאו אבור ודות לחודייהו קתני אלא הגג נמי קתני כדבעינן לברורי לקמן בשמעתיה דרב דרב דימי מדשברינן לסיועי ממתניתין ולא את הגג ומדפסיק ותני עליהו אע"פ שכתב לו עומקא ורומא ולא אצטריך לפלוגי גבי גג אלא בגובהה לענין מעקה ש"מ לענין פותיא חד דינא נינהו ושברא נמי הוא דכי בעינן ארבע אמות במידי דלא עביד אלא לדירה כגון בית וכיוצא בו אבל גג דרוב תשמישתיה לאו לדירה הוא ואע"ג דלא הוי ארבע אמות נמי חזי למילתיה כבור ודות דמי ואע"ג דלא הוי ארבע אמות לא מיבעיא בסתמא דלא מזדבן אגב ביתא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ולא בטיל לגבי בית אלא אפילו היכא דכתב ליה עומקא ורומא נמי כיון דחזי לתשמישתיה חשיב לגבי שאר עומקא ורומא לא מהני ביה האי לישנא דעומקא ורומא וכל שכן בדיוטא שעל גבי תקרת הבית היכא דלא פתיחא לגו ביתא ואע"ג דדמיא תשמישתא לתשמישתא דביתא כיון דפסיקא מביתא אע"ג דלא הויא ארבע אמות לא מהני בה לישנא דעומקא ורומא מידי דהוה אבור ודות דהתם טעמא מאי משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד והויא לה רשותא באנפי נפשה כל שכן הא דכיון דפסיקא מבית לגמרי רשותא באנפי נפשה היא ודוקא דלא פתיחא לביתא אבל היכא דפתיחא לגויה דביתא כיון דחדא תשמישתא היא איכא לפלוגי דאי הויא ארבע אמות חשיבא מידי דהוה אחדר ויציע דאע"ג דפתיחי לגויה דביתא וחדא תשמישתא נינהו כי הוו ארבע אמות חשיבי למפלג רשותא לנפשייהו ולאפוקינהו מכלל זביני דביתא וכל שכן דיוטא למפלג תשמישיה טפי הילכך אע"ג דכתב ליה עומק' ורומא נמי לא מזדבנא דכיון דאהנייא חשיבותיה לאפוקה בסתמא מכלל זביני ביתא אהנייא נמי לאפוקה מכלל זביני דעומקי ורומא היכא דלא אמר ליה אלא לישנא דעומקא ורומא מידי דהוה אגג שיש לו מעקה גבוה עשרה ואבור ודות ומחילות דכי לא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא משום דחשיבי הוא דלא מהני כדבררינא לעיל ואי לית בה ארבע אמות כיון דפתיחא לביתא מזדבנא בסתמא מידי דהוה אחדר ויציע דחדא תשמישתא נינהו ועוד מדאמרינן טעמא גבי בור ודות דלא מזדבני בסתמא משום דהא תשמישתא לחוד מכלל דאי הואי חדא תשמישתא הוה מזדבני בסתמא ואע"ג דקיימי בעומקא וה"ה לדיוטא דקיימא ברומא תדע נמי דשמעתא דריש לקיש גבי על מנת שדיוטא העליונה שלי נמי דיקא דאיכא דיוטא עליונה דמזדבנא בסתמא אגב ביתא כדבעינן לברורי התם

ומסתברא דכל היכא דבעינן ארבע אמות לא סגיא ליה בגובהא בבציר מעשרה טפחים דאפילו גבי סוכה דסגיא ליה במשך שבעה טפחים לא סגיא ליה בגובה בפחות מעשרה דדירה סרוחה היא וכל שכן היכא דבעינן ארבע אמות והוא הדין נמי במבוכא כדאמרינן בס"ק במעשה דהנהו בתרי דהוו דאחי חד עילאי וחד תתאי לא שאנו דלא מטו כשורי למטה מעשר' אבל מטו כשורי למטה מעשרה מכי אמר ליה רשות' דתתא' היא ולא משתעבדנא לך אבל היכא דלא בעינן ארבע אמות איכא למימר דבעינן עשרה טפחים מידי דהוה אסוכה ואיכא למימר דהתם הוא דבעינן דוכתא וחזיא לדירת עראי ובבציר מהכין אפילו דירת עראי נמי לא הויא אבל הכא לאו דוכתא דחזי לדירה בעינן אלא דוכתא דחזי לתשמישתא בעינן ובבציר מעשרה סגיא מידי דהוה אמחילות דמשמע דלא גביהי עשרה ואפי' הכי הוו שיור כבור ודות כדבעינן למימר לקמן ועוד דאפילו תימא ספיקא

הוא

הוא קרקע בחזקת בעליה קיימא ואע"ג דלא גביה עשרה נמי הוי שיור וגבי גג נמי בדין הוא דלא ליבעי מעקה גבוה עשרה טפחים אלא משום דאם כן לא חזי לתשמישתא משום לא תשים דמים כדפרישנא במתניתין אבל מידי אחרינא דלא שייך ביה האי טעמא כל היכא דבעי ארבע אמות בפותיא בעי עשרה טפחים בגובהא וכל היכא דלא בעי ארבע אמות לא בעי עשרה טפחים והוא דחזי לפום מנהגא דאתרא לאשתמושי ביה באנפי נפשיה כדבעי' לברורי לקמן בהאי בבא

ולא תימא דוקא דלא פתיח לגויה דבית' אלא לדוכתא אחרינא דמוכחא מילתיה דלאשתמושי ביה להוא דוכתא דפתיח לגויה הוא דעביד אלא אפילו היכא דלא פתיח בעידן מכירה לא לגויה דביתא ולא לדוכתא אחרינ' לא מיבעיא היכא דקאי ההוא תשמישת' בעומקא או ברומא דכבור ודות ומחילות דמי דאע"ג דלא הוו ארבע אמות לא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא דהא בור ודות כיון דלא מזדבני אגב ביתא דפתיחי לגויה במאן דלא פתיחי לגויה דמו וכיון דבדלא פתיחי לדוכתא אחרינא קאי מדקתני צריך ליקח לו דרך הוו להו כמאן דלא פתיחי לא לגויה דביתא ולא לדוכתא אחרינא לא מבעיא היכא דקאי ההוא תשמישתא בעומקא או ברומא דכבור ודות ומחילות דמי דאע"ג דלא הוו ארבע אמות לא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא דהא בור ודות כיון דלא מזדבני אגב ביתא דפתיחי לגויה כמאן דלא פתיחי לגויה דמו וכיון דבדלא פתיחי לדוכתא אחרינא קאי מדקתני צריך ליקח לו דרך הוו להו כמאן דלא פתיחי לא לגויה דביתא ולא לדוכתא אחרינא ולא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא אלא אפילו היכא דקאי בחלל ביתא כגון אפתא וכיוצא בה כל היכא דאית לה שם בפני עצמה ולא פתיחא לגו ביתא כגון דפסיקא מביתא אע"ג דלא פתיחא לדוכתא אחרינא לא מזדבנא בסתמ' אגב ביתא הדא דאפתא דפלוג רבנן בדינא מבדקא אגלא דפתיחא לביתא משמע דומיא דאיירי גבי יכים ולא אשכחן נמי לישנא דאפתא אלא דפתיחא לגו ביתא כדאמרינן התם גבי בונה עליה על גבי ביתו ופותח לתוך ביתו דאמרינן עלה מאי עלייה אפתא ועוד דכל מעיינת בה שפיר האי אפתא דעבידא בחלל ביתא היכא דלא פתיחא לגו ביתא ולית לה נמי צורת פתח לגויה מוכחא מילת' דכי עבידא לא אספיק למפתח ליה פתחא עד דזבניה לביתא וכיון דלאפסוקה מביתא עביד' לא מזדבנא אגב ביתא ועוד מידי דהוה אבור ודות ומחילות דאע"ג דקימי בתוך המקום המכור דהא בין חלליה דביתא לשאר עומקא ורומא דביתא קימא ואע"ג דכתב ליה עומקא ורומא ולא פתיחי לדוכתא אחרינא נמי כיון דלאו חדא תשמישתא היא לא מזדבני ולא מהני בהו זביני דביתא ולא זביני דעומקא ורומא והאי אפתא נמי כיון דפסיקא מביתא לאו חדא תשמישתא היא ואע"ג דלא פתיחא לדוכתא אחרינא לא מזדבנא אגב ביתא והוא הדין נמי דלא מהני בה לישנא דעומקא ורומא דכיון דלאו בעומקיה דביתא ולא ברומיה קימא לא שייך בה לישנא דעומקא ורומא כלל

מיהו לא שנא דפתיחא לדוכתא אחרינא ולא שנא דלא פתיחא כלל דוקא דהויא שיעורא דאית לה שם באנפי נפשה כגון דפתחא לרשות הרבים חזיא לפום מנהגא דההוא אתרא לאשתמושי בה באנפי נפשה דומיא דבור ודות וגג שיש לו מעקה גבוה והוא הדין היכא דלא פתיח כלל דאית בה כי האי שיעורא אבל היכא דלית בה כי האי שיעורא לא מיבעיא היכא דלא פתיחא לדוכתא אחרינא דאע"ג דלא פתיחא נמי לגויה דביתא דמזדבנא בזיתא אלא אפילו היכא דפתיחא לדוכתא אחרינא כיון דלאו אורחיה דההוא דוכתא לפום מנהגא דאתרא לאשתמושי בה באנפא נפשא היכא דקימא בחלל ביתא בטלה לגבי ביתא דאנופיה דביתא היא מידי דהוה אגג שאין לו מעקה גבוה עשרה טפחים דאע"ג דחזי לאשתמושי ביה על ידי הדחק כיון דלאו אורחיה לאשתמושי ביה משום סכנתא בטיל לגבי שאר עומקא ורומא ומהני ביה לישנא דעומקא ורומא הכא נמי כיון דלית ביה שיעורא לאשתמושי בה באנפי נפשיה בטלה לגבי ביתא דקימא בחלליה ולא משכחת לה בבליר מהכין למהוי שיור אלא היכא דפתיחא לרשות היחיד אחריתי והוא דמוכחא מילתא דלתשמישתיה דההוא רשותא דפתיחא לה עבידא דלא מיבעיא היכא דפתיחא לרשות דאיכא מעלמא דרשותא דאחריני לא זבין ליה אלא אפי' היכא דפתיחא לביתא אחרינא דאית ליה למימר נמי לא מזדבנא דלגבי ההוא ביתא דפתיחא לגויה מידי דחשיב היא ולא מזדבן אגב האי ביתא דלא פתיח לגויה וה"ה היכא דקאי בעומקיה או ברומיה בכל היכא דפסיק מהאי בית' דמזדבן בין דקאי בחללי' דביתא בין דקאי בעומקיה או ברומיה חד דינא הוא דכל היכא דחשיב כדאמרן לא מהני ביה כללא דלישנא דעומקא ורומא אלא לישנא דמארעית תהומא עד רום רקיעא אי נמי לישנא דהוא וכל מה שבתוכו היכא דקאי בחלל ביתא דאע"ג דלא מהני לענין מרחץ ובית הבד שבחצר ולא לענין בור וגת ושובך שבשדה התם הוא דכי הוו שיור לגמרי הוו שיור מארעית תהומא ועד רום רקיעא אבל הכא דלאו לגמרי הוו שיור כי היכי דמהני בהו מארעית תהומא ועד רום רקיעא אבל הכא דלאו לגמריה הוו שיור כי היכי דמהני בהו מארעית תהומא ועד רום רקיעא מהני בהו נמי לישנא דהוא וכל מה שבתוכו היכא דקאי בגויה כגון אפתא ומאי דדמי לה דקימא בחלל הבית המכור וה"ה גבי בור וגת ומחילות ונגין ועליות היכא דכתב ליה עומק' ורומא הן וכל מה שבתוכן אבל בהו וכל מה שבתוכו לחודיה לא סגיא ליה למקני מאי דאיכא בעומקא ורומא דלאו בתוך הבית המכור קימי אלא תחתיו או על גביו ובהדיא קתני לה לקמן בברייתא

יד הרי אמרו המוכר את הבית לא מכר את היציע ולא את החדר שלפנים ממנה הבתא

יציע אמרת לא חדר מיבעיא כלומר יציע דלא חשיב לגבי דות דהא לא שליט ביה נהורא ולאו לדירה עביד אלא כעין אוצר בעלמא דהוה ליה כשאר תשמישי דביתא דעפלין לגבי בית אמרת לא מזדבן אגב בית חדר דעביד לדירה וכבית בפני עצמה דמי דלא בטיל לגבי בית מבעיא דלא מזדבן בסתמא אגב ביתא לא צריכא דמכר ליה מכראי ברחי וכדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוכר בית לחבירו בבירה גדולה אע"פ שמכר לו מכרים החיצונים מכרים הרחיב לו היכי דאמי אילימא באתרא דקרו לבית בית ולבירה בירה פשיט' בית זבין ליה בירה לא זבין ליה ואלא דקרו לה לבירה נמי בית כולי' זבן ליה ודינא הוא דקני כל מאי דמכר ליה ואטיק' לא צריכא דרובא קרו לבית בית ולבירה בירה ואיכא מיעוטא דקרו לה לבירה נמי בית מהו דתימא דכיון דמכר ליה מכראי ברחי כולה זבין ליה קמ"ל מדהוה ליה למכתב ליה ולא איירית בזביני אילין קודמי כלום ולא כתב ליה ש"מ שיוריה שייריה לבירה אבל ודאי היכא דכתב ליה ולא איירית בזביני אילין קדמי כלום קני כולה בירה ודוקא

ודוקא היכא דמכר ליה מכרים החיצונים והוא דאיכא
מיעוטא דקרו לה לבירה נמי בית

נקיטינן השתא לענין המוכר בית לחברו בבירה גדולה ומכר לו מכרים החיצונים אי
לכולי עלמא קרו לבית בית ולבירה בירה אע"ג דכתב ליה
ולא פיירית בזבינאי אילן קדמי כלום בית זבין ליה בירה
לא זבין ליה ואי ברובא קרו לבירה נמי בית אע"ג דלא
כתב ליה ולא פיירית בזבינאי אילן קדמי כלום כיון דמכר
ליה מכראי בראי כולה זאבין ליה והיכא דרובא קרו לבית
בית ולבירה בירה ואיכא מיעוטא דקרו לבירה נמי בית
ואפילו פלגא ופלגא אי כתב לא פיירית בזבינאי אילן
קדמי כלו' קנה כולה ואי לא לא קנה אלא את הבית בלבד והני
מילי דמכר ליה מכראי בראי אבל לא מכר ליה מכראי בראי
אע"ג דרובא קרו לבירה נמי בית וכתב ליה לא פיירית
בזבינאי אינן קדמי כלום כיון דאיכא מיעוטא דקרו לבית
בית ולבירה בירה לא אזלינן בתר רובא אלא קרק' בחזקת
בעליה קימת והמוציא מחבירו עליו הראיה כדאמרינן
בהדיא גבי חבית וכד בתחלת פרק המניח את הכד ולא
מהני האי לישנא היכא דמכר ליה מכראי בראי דמשמע
דלא שייר לנפשיה בהני זביני דמכר ליה ולא מידי אבל
היכא דלא מכר ליה מכראי בראי מאי אהני ליה האי
לישנא דלא שיירית בזבינאי אילן קדמי לעיולה לבירה
בכלל מכירת הבית והכין דינא נמי במוכר את הבית
לענין החדר שלפנים ממנו דתרויהו בחד טעמא אוקמינהו
בגמרא דאע"ג דמכר ליה מכראי בראי אי כתב ליה ולא
שייר בזבינאי אילן קדמי כלום והוא איכא מיעוטא דקרו
ליה לבית בהדי חדר דילי' בית קני ואי לא לא קני והוא הדין
גבי יציע דחד טעמא נינהו והא דלא איירי בגמרא בהאי
ענינא אלא גבי חדר משום דלא מצי דייק לה ממתניתין
אלא ממשנה יתירא דקתני חדר דלא צריך ליה וכיון
דאיתוקם ליה דוקייה מחדר ממילא מיתוקם ליה נמי גבי
יציע דחד טעמא נינהו ודוקא חדר ויציע דע"ג קרקע
נינהו ושייך ביה טעמא דמכרי בראי דכיון דקימי ביני
מכרי וכתב ליה ולא שיירית בזבינאי אילן קדמי כלום
איכא מיעוטא דקרו ליה להוא דקאי ביני מכרי בשם
הדבר המכור מזדבן כוליה אבל בור ודות וגג דלא קימי
ביני מכרי דמכר ליה אלא ביני עומקא ורומא דמכרי
הוא דקימי ועומקא ורומא דמכרי לא מכר ליה אף ע"ג
דמכר ליה מכרי בראי וכתב ליה נמי ולא שיירית לא מהני
בהן דמכרי דבראי דהני תהומא ורקיעא נינהו אי כתב ליה
מארעית תהומא ועד רום רקיעא קני ואי לא לא קני תדע
נמי דגבי חדר ויציע דמשמשי דבית נינהו הוא
דמשתכח מיעוטא דקרו ליה לכוליה בית אבל בור ודות
דלאו משמשי דבית נינהו ליכא מיעוטא דקרו ליה לכוליה
בית לא שייך ביה לישנא דלא שיירית בזבינאי אילן קדמי
כלום דיקא נמי מדלא איירי גמרא בהאי לישנא גבי בור
ודות ומחילות כלל אלא בלישנא דמארעית תהומא ועד רום
רקיעא ש"מ ומסתברא דהוא הדין למרחץ ובית הבד שבתוך
החצר דאי מכר ליה מכראי בראי וכתב ליה ולא שיירית
בזבינאי אילן קדמי כלום דאי איכא דקרו נמי למרחץ
ולבית הבד חצר הוו כולן מכורין ואי ליכא כל הני אינן
מכורין ואפילו כתב ליה הוא וכל תשמישיו ואילן מכראנהא
לא מהני אלא במידי דהוי משמישי הדבר המכור והוא
דקאי ביני מכרי כגון חדר ויציע לגבי בית כדבעינן
לברורי בפרקין גבי מעשה דבית הבד וכל תשמישיו אני
מוכר לך

שם ע"ב ※ **טו** אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המוכר שדה לחבירו
בבקעה גדולה אע"פ שמכר לו מכרים החיצונים מכרים
הרחיב לו היכי דאמי אילימא באתרא דקרו לה לשדה שדה
ולבקעה בקעה פשיטא שדה זבין ליה בקעה לא זבין ליה
ואלא באתרא דקרו לה לבקעה נמי שדה כולה זאבין ליה
אלא הכא במ"ע כגון דרובא קרו לשדה שדה ולבקעה בקעה
ואיכא מיעוטא דקרו לה לביקעה נמי שדה מהו דתימא
כיון דמכר ליה מכראי בראי כולה זאבין ליה קמ"ל מדהוה
ליה למיכתב ליה ולא שיירית בזבינאי אילן קדמי כלום ולא
כתב ליה ש"מ שיורי שיירה לגאו ביקעה וה"מ דאי כתב ליה
ולא שיירית בזבינאי אילן קדמי כלום קני כולה ודוק' בדמכר
ליה מכראי בראי והוא דאיכ' מיעוטא דקרו לה לבקעה נמי
שדה ○

※ **יז** וצריכא דאי אשמועינן בית הוה אמינא משום
דהא תשמישתא לחוד והא תשמישת' לחוד ובית
זאבין ליה בירה לא זאבין ליה אבל שדה דכולא הדא
תשמישתא היא כשדה אחת גדולה חשבינן ליה ואימ כולה
זאבין ליה ואי אשמעינן בשדה הוה אמינא התם הוא דלא הוה
יכיל למימכר ליה מכראי גואי דהא כולה בקעה דמוכר
היא ולא מינכר הדבר המכור מאמות המכרים אלא היכא
דהוו מכרי דאיכא אחרינא אי נמי היכא דאיכא היכירא בין
מכרי להוא קרקע דמזדבן ואלו שדות המסוכות זו לזו
היכא דהוו לחד גברא לא מינכרא מילתא הי מיניהו זבין
ליה והי מיניהו הויא מכר לחבירתה ומשום הכי אצטריך
למימכר ליה מכראי בראי ולאו משום דזאבין ליה כולה
בקעה אבל בית כבירה גדולה דהוה יכיל למימכר ליה
מכראי גואי דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד
ומינכרי מכרין דבית אי קאי למזרח בירה או למערב בירה
אימא מדהוה ליה למימכר ליה מכראי גואי ולא מכר ליה
אלא בראי אימא כולה זבין ליה קמ"ל דלא שנא היכא
דכולה חדא תשמישתא היא ולא שנא היכא דהא תשמישתא
והא תשמישתא לחוד ולא הוה יכיל למימכר ליה מכראי גואי
ולא שנא דלא הוה יכיל למימכר ליה מכראי גואי כל היכא
דקרו ליה רובא לכל מאי דקאי ביני מכרי בההוא שמא
דזאבין ליה קני כוליה ואי לא אי כתב ליה ולא שיירית
בזבינאי אילן קדמי כלום ואיכא דקרו ליה למאי דקאי
ביני מכרי בההוא שמא דזאבין ליה קני כוליה ואי לא לא
קני כוליה ואילא לא קני אלא בכחות שבלבונות •

※ **יז** כמאן אזלא הא דאמר רב מארי האי מאן
דמזבין ליה מידי לחבריה צריך למכתב ליה ולא
שיירית בזבינאי אילן קדמי כלום כמאן כר"נ אמר רבה בר
אבוה דאי לא כתב ליה הכי זימנין דאיכא ביני מכרי מידי
דלא קרו ליה רובא דאינשי בההוא שמא דזאבין ליה ולא
מזדבן

※ **יח** ההוא דאמר ליה לחבריה ארעא דבי חייא
מזבינגא לך הוין תרתי ארעתא דמקריאן דבי
חייא אמר רב אשי הדא אמר ליה תרתי לא אמר ליה ואי
אמר ליה ארעאתא פשטא מיעוט ארעאתא שתים ואי
אמר ליה ארעתא כל ארעאתא דאית ליה לבר מבוסתני
ופרדיסי ואי אמר ליה ניהראי אפי' פרדיסי ובוסתני במשמע
וכל שכן ארעאתא לבד מבתי ועבדי ואי אמר ליה נכסאי
אפילו בתי ועבדי הא שמעתא הכי אשכחן לה בכולהו
נוסחי דילן ורובא דרבוותא דקמאן על גירסיהו נמי הכי
גרסי לה ולפום הדין גירסא היא דאמרינן ואי אמר ליה
ארעאתא פשטא מיעוט ארעאתא שתים אעיקר האי עובדא
דאיירי

דאיירי ביה מעיקרא קאי דאשמועינן גמרא דאיהו אמר ליה ארעאתא דבי חייא מזביננא לך מיעוט ארעאת׳ בתים ואי הויאן תרתי או תלת ארעתא דמקריאן דבי חייא לא מצי מוכר לדחוייה ללוקח בבציר דתרתי דלא משמע לישנא בציר מן הכי ולא מצי לוקח למתבע מיניה טפי מתרתי דהאי לישנא כי היכי דמשמע כולהי הכי משמע תרתי מינייהו ויד בעל השטר על התחתונה והוא הדין היכא דאמר ליה ארעאתא דילי אי נמי ארעאתי כמה דלא אמר ליה כל חד דינא הוא דלית ליה טפי מתרתי והא דאמרינן ואי אמר ליה ארעאתא סתמא לאו למימרא דלא פריש לה ארעאתא דפלניא אי אמר ליה ארעאתא מזביננא לך אלא למימרא דכמה דלא פריש ליה מניא ולא אמר ליה כל אע״ג דאמר ליה ארעאתא דפלניא אי נמי דילי לית ליה טפי מתרתי דאי ס״ד דוקא דאמר ליה ארעאתא מזבינא לך אבל היכא דפריש ליה דפלניא אי נמי דאית לי, שקיל כולהי אי הכי אדאשמועינן בתר הכי היכא דאמר ליה כל ארעאתא דמשמע כל ארעאתא דאית ליה לישמעינן היכא דאמר ארעאתא דפלניא אי נמי ארעאתא דילי אי נמי ארעאתי דמשמע כולהי וכל שכן היכא דאמר כל ארעאתא אלא מדלא אשמעינן דמשמע כל ארעאתא דאית ליה אלא היכא דאמר כל ארעאתא ממילא שמעת דהיכא דלא אמר כל לית ליה אלא תרתי מיהו קשיא ליה לגאון ז״ל בשפ׳ מקח וממכר דגרים ליה להאי מימרא דאי אמר ליה ארעאתא שמעתא באפי נפשה והכי גרים לה פשיטא אמר ליה ארעאתא מיעוט ארעות שתים ומפרש לה כגון דאמר ליה ארעאתא מזבינא לך והאי גירסא תמיהא לן דלא אשכחן פשיטא בריש שמעתא אלא היכא דאית ליה למבעי בעיא עילויה ואפילו להאי גירסא נמי לאו בדאמר ליה ארעאתא דפלניא מזבינא לך אי נמי ארעאתא דילי אי נמי ארעאתי ואין צריך לומר היכא דאמר ארעאתא מזבינא לך דהאי לא תימא הכי אדאשמועינן לבסוף בדאמר ליה כל ארעאתא דמשמע כל ארעאתא דאית ליה לישמועינן בדאמר ליה ארעאת׳ דפלני אי נמי דילי וכ״ש היכא דא״ל כל אלא מאורתא כדפרשינן

ואי קשיא לך ההיא דגרסי׳ בסוף פרק השואל גבי מאן דאמר ליה לחבריה אושלן האי מרא למירפק ביה האי פרדיסא ואי אמר ליה פרדסאי רפיק ביה ואזיל כל פרדיסי דאית ליה ועל כרחיך לישנא דפרדיסי כלישנא דפרדיסי דפלניא משמע דאיירי ואידי חד טעמא הוא וכי אמר פרדיסי כל פרדיסי דאית ליה משמע לא קשיא דכדמעיינת בה שפיר תרויהו חד טעמא ניהו דהתם לישנא ספיקא הוא אי כולהי משמע אי תרתי משמע מיהו התם דדינא אמרא גופיה הוא כיון דברשותיה דשואל קאי מוקמינן ליה בחזקתיה והוה ליה משאיל מוציא ועליו הראיה הכא דדינא אגופא דארעא הוא וקיימא לן קרקע בחזקת בעליה קיימת הוה ליה לוקח מוציא ועליו הראיה ומאי איכא בין ארעתא לזיהרי דארעתא שדות הלבן העומדות לזריעה משמע ואלו זיהרי קרקעות הטובות פירות משמע לא שנא שדה הלבן ולא שנא שדה האילן ומסתברא דהא דאמרינן הכא דאי אמר ליה נכסאי או נכסי דפלניא אפילו בתי ועבדי משמע לאו לאפוקי מטלטלי קאתי דעל כרחיך לישנא דנכסאי אפילו מטלטלי נמי משמע כדמיברר בפרק מי שמת גבי אמר נכסאי לטוביה דכתיב התם מטלטלי אקרו נכסי ואפילו תפילי ולא מספקא לן התם אלא ספר תורה דאיבעיא לן ולא איפשיט והאי דנקיט הכא אפילו בתי ועבדי לאו לאפוקי מטלטלי הוא משום דאיירי מעיקרא בלישנא דכל ארעאתא דממעיט פרדסי ובוסתני והדר איירי בלישנא דזיהרא דמשמע אפי׳ פרדיסי ובוסתני וממעיט בתי ועבדי והדר איירי בלישנא׳ דנכסי דמשמע אפילו בתי ועבדי לא אשמועינן לרבויי מלישנא דנכסי אלא בתי ועבדי דאיירי בהו מעיקרא למעוטינהו מלישנא דזיהרי והוא הדין דמשמע נמי מטלטלי מיהו כולה שמעתא במקרקעי קא מיירי במטלטלי לא קא מיירי ואיכא מרבוותא דדייק מהכא דלישנא דנכסאי לא משמע מטלטלי עד דאמר כל נכסאי ולא מסתבר גבן דשמעת׳ דפרק מי שמת בדאמר נכסאי היא דהכי אשכחן לה בכולהו נוסחי עתיקי ולאו בדאמר כל נכסאי ואפ״ה קא מרבי התם כולהו מיני מטלטלי ותו דכולהו מתנייתא דמייתי התם מינייהו ראיה באומר נכסיו קיימין ולא מיירי בהו בלישנא דכל נכסיו כלל דאמרי׳ התסבהמה איקרי נכסי דתנ׳ המקדיש נכסיו והיו בהן דברים הראוין לגבי מזבח כו׳ ואמרינן נמי תפילי איקרו נכסי דתנן המקדיש את נכסיו מעלין לו תפיליו דש״מ דאע״ג דלא אמר כל נכסיו אלא נכסיו סתמא הוא דאמר דהא לא קתני המקדיש כל נכסיו אלא המקדיש נכסיו ותו לא קתני וקאמרינן דאפילו מטלטלי איקרו נכסי והתנן נמי המקדיש את נכסיו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו דש״מ דאע״ג דלא אמר כל נכסיו אלא נכסיו ומכלל משמע אפילו כסות וכלים ובעל עיטור ספרים כתב ז״ל דשמעתא דהכא דפשטה מוקמינן לה דאי אמר נכסאי אפי׳ בתי ועבדי אבל מטלטלי לא עד דאמר כל נכסאי ולא ידיען אהדדי דהכא מכר והתם מתנה וליתה מההיא דגרסינן התם ההוא גברא דזבינהו לנכסיה אתא לקמיה דרב ייבר אמר להו סליקו ליה תפיליה מאי קמ״ל מתני׳ היא המקדיש את נכסיו מעלין לו תפיליו מהו דתימא התם הוא דסבר מצוה קא עבידנא אבל לעניין ובינייה מכוה דגופיה לא מזבין איניש קא משמע לן והא התם דנכסיה סתמא קאמרינן ולא קאמרי כל נכסיה ועוד מדדייקינן עלה מאי קמ״ל מתניתין היא דאלמא זבינא נמי בהאי ענינא כי דינא דהקדש דתנן דאפי׳ בלישנא דנכסיו סתמא תפילי נמי מקרו נכסי וכ״ש שאר מטלטלי

ד״ה ט ושמעינן מינה דמאן דאמר ליה לחבריה שדי מכורה לך אע״ג דאית ליה למוכר ארעתא טובא ולא סיים ליה ללוקח הי מינייהו קא מזבין ליה קני חדא מינייהו אלא שיד לוקח על התחתונה ואי אמר ליה ארעאתא קאני תרתי מינייהו ויד לוקח על התחתונה

דס״ב ע״א ד מכר לו מכר אחד ארוך ומכר אחד קצר כגון דהוו ה׳ אין מכר שמעון לחודיה כנגד כל השדה מרוח מזרחית ומכר לוי ויהודה מרוח מערבית מכר שמעון מחציה כלפי צפון ומכר לוי מחציה כלפי דרום ומכר ליה מכר שמעון סתמא אחד גימא ומכר יהודה אחד גימא ומכר לוי לא מכר לו כמכר שמכר לו מכר מזרחי ארוך כנגד כל השדה ומכר מערבי קצר כנגד חציה אמר רב לא קנה ארוך אלא כנגד הקצר ונמצא שלא קנה אלא חציה וה״ה כל היכא דמטי ליה כנגד הקצר דכי מכר ליה מזרחי ארוך לאו למקני כוליה קא מכר ליה אלא משום דכוליה דחד גברא הוה וחד מכר הוה ולא הוה יכיל לקיימיה כנגד הקצר אמרי ליה רב כהנא ורב אשי לרב ניקנה כנגד ראש תור שמותחין אותו של ארוך השודף על הקצר ועד סוף של קצר באלכסון וקונה מן החוץ ולפנים דאשתכח דהכא דלא מטי קצר אלא עד פלגא קני כולה נכי ריבעא פלגא דקאי כנגד הקצר וכנגא דאשרת דקאי כנגד הארוך לחודיה בהגבהון דדייקי מזרחי ליה למכתב ליה מכר יהודה מן המערב ורשמעון כנגד

יהודה מן המזרח וכתב ליה שמעון סתמא ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה שתיק רב והאי פלוגתא לא מיתוקמא אלא כגון למכר ליה רוח שלישית דסמיכא ליה לראובן וליהודה דאשתכח דמכר ליה תלת רוחי דסמיכן להדדי אבל היכא דלא מכר ליה אלא מתרי גיסי מכר אחד ארוך ומכר אחד כנגדו קצר כ"ע מודו דלא קנה אלא תלם אחד כנגד הקצר דהא רב הונא למודי הכא דמן הקצר ולפנים לא שייר ולא מידי והוא גופיה הוא דאמר לקמן מכר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ומצר רביעי לא מכר לו קנה הכל חוץ ממצר רביעי ושמואל אמר קנה הכל ואפילו מצר רביעי ואי ס"ד דאפי' מכר לו מצר אחד ארוך ומצר א' קצר ותו לא קנה כולה כנגד הקצר אם כן לרב ושמואל אמאי לא איירי אלא במכר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי לייררו בתרי ותו לא ודקנה כולה וכל שכן בתלתא וכי תימא להודיעך כחו דרב אסי דאמר לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה אדאשמעינן כח יחיד כח רבים הוה עדיף ליה לאשמועינן ועוד אדאשמועינן כח דלאו כהלכתא לישמוע' כח כהילכתא אלא לא מיתוקמא אלא בדמכר ליה נמי רוח שלישית דרב סבר לא קנה ארוך אלא כנגד הקצר כדפריקנא טעמיה לעיל מיהו מן הקצר ולכניס ודאי קנה דהא מקפי ליה תלתא מצרי דמכר ליה כי טעמי' דרב גבי מכר לו מצר ראשון ומצר שני ומצר שלישי ורב כהנא ואקשי ליה ויקנה כנגד ראש תור ואת"ל בשמעתא דמכר לו מצר ראשון ומצר ב' ומצר שלישי כרב ס"ל כי קא מקשי ליה לסברא דנפשיה קא מקשי ליה ואת"ל בההיא כרב אסי ס"ל דאמר לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה בין לרב כהנא בין לרב אסי כי קא מקשו ליה הכא לדבריו דרב קאמרי ליה מיהו לרב אסי ודאי ליכא ספיקא לדבריו דרב קאמר ליה דהא רב אסי הוא דאמר ליה התם דאפילו היכא דמכר ליה תלתא מצרי דסמיכי להדדי לא קני מאי דקאי בנתים אלא תלם אחד והכא דלא מכר ליה מן הקצר ולחוץ אלא חד מצר היכי לימא רב אשי דליקני מיניה כנגד ראש תור דאשתכח דקתני מיניה פלגא באלכסון וכי תימא דמכר ליה נמי מצר רביעי אי הכי בין לרב אשי אמאי כנגד ראש תור ותו לא אלא על כרחיך רב אסי לדבריו דרב קאמר ליה לדילי אפילו מן הקצר ולפנים לא קני אלא תלם אחד על פני כולה אלא לדידך דסבירא לך דאע"ג דלא מכר ליה מצר רביעי קנה כל מאי דקאי ביני מצרי דמכר ליה הכא נמי כיון דאלו מכר ליה מצר ארוך מתרי גיסי בשוה הוה קני כולה כי לא מכר ליה ארוך אלא מחד גיסא ליקני מיניה דההוא פיסקא דקאי מן הקצר ולחוץ כנגד ראש תור דהיינו פלגא באלכסון שתיק רב ומודה רב היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר לוי ויהודה מחד גיסא מדהוה ליה למכתב ליה ושמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה כלומר דעד כאן לא קאמר רב לא קנה ארוך אלא כנגד הקצר אלא היכא דהאי ארוך דחד גברא הוה ולא הוה יכיל לסיומיה כנגד הקצר ואמטול הכי מכריה כהליה סתמא אבל הכא דהוי דתרי גברי כגון דאיכא מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר לוי ויהודה מחד גיסא ומכר ליה מצר ראובן ושמעון מחד גיסא ומצר יהודה לחודיה מחד גיסא דהו"ל למכתב ושמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה כלומר מדהוה ליה לממכר ליה מצר שמעון ויהודה ולא לדכריה ראובן כלל כי היכי דלא אדכריה ללוי אלא לכתוב ליה מצר יהודה מחד גיסא ושמעון כנגד יהודה ולא כתב ליה הכי אלא איכפל לממכר ליה

נמי מצר ראובן ש"מ כנגד ראש תור קאמר ליה. וה"ה היכא דלא הוה כתב ליה ושמעון כנגד יהודה אלא דהוה מכר ליה שמעון מחד גיסא ויהודה מחד גיסא דלא הוה קני אלא כנגד שמעון ויהודה והאי דנקט ושמעון כנגד יהודה משום טעמא דרב כהנא ורב אסי נקטה דפליגי עליה דרב היכא דהוי כוליה מצר ארוך בשמעון להודיה ועל כרחיך כיון דכוליה דחד גברא הוה ולא הוה יכיל לסיומיה כנגד הקצר כי פליגי עליה התם מטעמא דהוה ליה למכתב ושמעון כנגד יהודה הוא דפליגי עליה ואמטול הכי נקטיה להאי טעמא באודיתיה דרב דאע"ג דכי הוי כוליה מצר ארוך דחד גברא לא מודי להו בהאי טעמא כי הוי דתרי גברי מודה ואם נכבך לומר דכי אמרי' מדהוה ליה למכתב ושמעון כנגד יהודה להו לבתר דמכר ליה מצר יהודה מחד גיסא קאמרינן אלא כוליה ליבנא דמכרנותא קמ"ל דהאי קאי אבר בצפון וראובן ושמעון מזרח ולוי ויהודה מערב מדהוה ליה למכתב מכריה דאבר מחד גיסא ושמעון כנגד יהודה מתרי גיסי ולא לדכרינהו לראובן ולוי כלל ולא כתב ליה הכי אלא מכר ליה נמי ראובן בהדי שמעון מחד גיסא שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה וקי"ל כותיה דרב בתרויהו דהיכא דהוי כוליה ארוך דחד גברא לא קנה ארוך אלא כנגד הקצר והיכא דהוי בתרי גברי קנה כנגד ראש תור דהאי דשתיק בקמית' לאו למימרא דקבולי קבלה אלא מש' דלא הא לאהדורי להו דאע"ג דאיכא למימר דמדהוה ליה למכתב ודכגון כנגד יהודה ולא כתב ליה כנגד ראש תור קאמר ליה איכא למימר נמי דכל היכא דארוך דחד גברא לא ניחא למימכר ליה אלא סתמא ולא איכוון לאקנויי ארוך אלא כנגד הקצר והוה להו לאסוקי אדעתייהו דכל היכא דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי קרקע בחזקת בעליה קיימת ויד בעל השטר על התחתונה ולא קנה ארוך אלא כנגד הקצר והכי נמי מסתברא דרב בקמייתא בפלוגתיה קאי דאי אודי להו בקמיתא מאי מודי רב דקאמרינן בתר הכי דבתריתא וכי תימא מאי מודה רב דקאמרינן מקמי דא שתיק מיהו מדאשתיק מודי בתרוהי אי הכי כיון דאשמעינן גמרא בשתקותיה דרב דאודי בקמיתא אף ע"ג דאיכא למימר דכנגד הקצר קאמר ליה כל שכן בבתריתא דמוכחא מילתא דכנגד ראש תור קאמר ליה ואמאי אצטריך בתר הכי לאשמועינן דהוה מודה מעיקרא בבתרייתא אלא לאשמועי' דבפלוגתיה קאי ולא מודי אלא בבתרייתא הילכתא כוותיה דרב דרב כהנא ורב אסי תלמידי דרב הוו ואין הלכה כתלמיד במקום הרב ועוד דסלקא שמעתא כותיה דרב ועוד דקימא לן דכל היכא דמספקא לן מילתא בקרקעות בין מוכר ללוקח אמרינן קרקע בחזקת בעליה קיימת וקי"ל נמי יד בעל השטר על התחתונה:

כא **מכר ראובן** מזרח ומערב ומכר שמעון צפון ודרום צריך למכתב ליה מכר ראובן רוחין תרתין ומכר שמעון רוחין תרתין דאי כתב ליה מכר ראובן ומכר שמעון סתמא איכא למימר דלא מכר ליה ראובן אלא מזרח ולא מכר לו שמעון אלא צפון וגמרא שלא מכר לו אלא שני מצרים סמוכים זה לזה כמין גם ודינא הוא דלא קני מינה אלא פלגא באלכסון ודוקא דמכר ראובן מזרח ומערב ומכר שמעון צפון ודרום דכיון דמפלגי תרי מצרי דראובן מהדדי אי כתב ליה מכר ראובן ושמעון סתמא איכא למימר דכי מכר ליה מכל חד מינייהו חד מצרא

מצרא בלחוד הוא דמצר ליה אבל היכא דקאי מצר ראובן מזרח וצפון ומצר שמעון מערב ודרום כיון דסמיכי תרי מצרי דראובן להדדי ותרי דשמעון להדדי כל תרי מינייהו כחד מצרא אריכא דמי ואע"ג דלא כתב ליה רוחין תרתין נמי קני כולה דאפילו היכא דכתב ליה מצר ראובן מחד גיסא ומצר שמעון מחד גיסא משמע כוליה מצרא דראובן מצר ליה וכוליה מצרא דש' מצר ליה ורמיא להאי דאמרינן גבי חד גיסא כנרא וחד גיסא נהרא דלא מיתוקמא אלא דמשיך נהרא מתרתי רוחי ודסמיכן להדדי וקרי להו לכל תרתי רוחתא מיניה חד גיסא והכי נמי משתברא דאי לא תימא הכי אדאשמעינן חמירתא דמפלגי מצרי מהדדי למכתב ליה רוחין תרתין לשמעינן קילתא היכא דלא מיפלגי מצרי מהדדי דאע"ג דכל תרי מצרי דכל חד מינייהו כחד מצרא דמו צריך למכתב ליה רוחין תרתין וכל שכן חמירתא דמיפלגי מצרי מהדדי אלא ש"מ דוקא נקט דמיפלגי מצרי מהדדי דאי לאו הכי בסתמא נמי קני כולה כדפרישנא

ודוקא דתרי מצרי דראובן ותרי מצרי דשמעון ומצר ליה ראובן ושמעון סתמא כדאמרן אבל היכא דראובן מזרח ושמעון מערב ולוי לצפון ויהודה דרום ומצר ליה מצר ראובן ושמעון ותו לא אי נמי לוי ויהודה ותו לא והוא הדין היכא דראובן מזרח וצפון ושמעון מערב ודרום ומצר ליה מצר ראובן מזרח ומצר שמעון מערב לא קנה אלא תלם אחד על פני אחד מהן והוא דהוי תשעה קבין דבציר מהכי לא מקריא שדה ולא ארעא והוא הדין בגינה בית חצי קב ואידך מצרא אחריתא דמצר ליה מצרים הרחיב לו אי נמי למהוי יד לוקח על התחתונה דאי בעי מוכר למיתב ליה אהאי מצרא יהיב ואי בעי אהאי מצרא יהיב תדע דעד כאן לא פליגי רב ושמואל עליה דרב אשי דאמר לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה אלא היכא דמצר ליה תלתא מצרי דסמיכי להדדי דמצרא מציעא מחבר להו לתרויהו לאוכוחי דכל מאי דקאי בי מצעי זבין ליה אבל הכא דהני תרי מצרי דמצר ליה מפלגי מהדדי וליכא דמחבר להו מודו ליה לרב אשי דאין לו אלא תלם אחד על פני כל המצר דאי לא תימא הכי אדשמעינן היכא דמצר ליה תלתא מצרי לשמעינן היכא דמצר ליה תרי וכבר פרישנא לה להא מילתא גבי שמעתא דמצר אחד ארוך ומצר אחד קצר והתם הוא דאמר רב אשי תלם אחד על פני כולה משום דכולהו מצרי דמצר ליה סמיכי להדדי וכי יהבינן ליה תלם אחד על פני כולה משום דכולהו מצרי דמצר ליה סמיכי להדדי וכי יהבינן ליה תלם אחד על פני כולה חדא ארעא הוא דיהבינן ליה אבל היכא דמיפלגי מצרי מהדדי ואי יהבינן ליה תלם אחד על פני כל אחד מהן קא שקיל תרי פיסקי אפילו רב אשי מודה דלא יהבינן ליה אלא אחד דחדא ארעא זבין ליה תרתי לא זבין ליה

א"ב איבעיא להו סיים את הקרנות מהו כמו כמין גמא מהו בסירוגין מהו תיקו היכי דמסיים לו את הקרנות כגון שהיתה קרן מזרחית צפונית משדה זו הנמכרת נוגעת בראש תור משדה ראובן וקרן צפונית מערבית הימנה נוגעת בראש תור משדה לוי וקרן מערבית דרומית הימנה נוגעת בראש תור משדה שמעון וקרן דרומית מזרחית הימנה נוגעת בראש תור משדה יהודה וקרנות הללו נוגעות בשדות הללו ראש תור כנגד ראש תור בלבד והיו ארבע שדות אחרות סמוכות לו מארבע רוחותיה לארכה ולרחבה כל אחת מהן מרוח אחת שאחת לדן ושנייה לנפתלי ושלישית לגד ורביעית לאשר כגון זה

ומצר לו מצר ראובן ושמעון ולוי ויהודה הנוגעין בקרנות ומצר דן ונפתלי גד ואשר הנוגעין בארכה וברחבה לא מצר לו והוא הדין היכא דקימי תלתא או ארבעה מצרי לכל רוח ורוח ולא מצר ליה לכל רוח אלא מצר אחד הסמוך לקרן זוית מרוח אחת וכן לכל רוח ורוח מהו מי אמרינן כגון דסיים לו את ארבע הקרנות רואין כאלו חוט מתוח מקרן לקרן מארבע רוחות ונעשה כאילו מצר לו ארבע מצרים מארבע רוחות לארכה ולרחבה וקנה כולה או דילמא מדהוה ליה למימצר ליה מצרים הסמוכים לה מארבע רוחות לארכה ולרחבה ולא מצר ליה שיורי שייר ועלתה בתיקו ולא קנה אלא תשעת קבין סמוך לאחת מן הקרנות בלבד ויד הלוקח על התחתונה דכי סיים לו לארבע קרנות לאו למקני מינה ארבע פיסקי סיימינהו כהליה דחדא שדה זאבין ליה ארבעה לא זאבין ליה ולא למקנא נמי תלם אחד על פני כולה חדא דאי אהכי למקנא תלם אחד על פני כולה דהוה ליה כמאן דמצר ליה על פני כולה מהכי נמי לא קני כולה ועוד דהא אפילו מצר לו מצר ראשון ושני ושלישי ומצר רביעי לא מצר ליה קאמרי' לקמן דכי לא מבלע לא קני ליה למצר רביעי וכל שכן הכא דלא סיים לו אלא הקרנות בלבד ואפילו חד תלם נמי לא מיבלע בין מצרי דמצר ליה אלא כי סיימינהו לקרנות כהליה למיקני מינה חדא מארבעה פיסקי דסמיכא לחדא מהנך מצרי הויא דאיכוון והאי דמצר הנך תלתא קרנות אחרניאתא לסיומי להאי קרן איכוון ואע"ג דמרחקי מיניה מצרים הרחיב לו ומצר לו מצר אחד סמוך ושלשה מופלגין וכיון דלא ברירא מילתא הי מינייהו אקני ליה יד לוקח על התחתונה הוא דמצר ליה והני מילי היכא דהנך שדות דמצר ליה לא מקפי ליה לשדה הנמכרת אפילו מאבראי כגון דמרחקי מהדדי ולא נגעי הדדי כלל כדפרישנא לעיל אבל היכא דנגעי בהדדי מאבראי דהשתא דמקפי לה לכולה השדה הנמכרת מארבע רוחותיה מאבראי אף על גב דאיכא שדות אחרניאתא לארכה ולרחבה דמפסקי בינייהו ובין השדה הנמכרת קנה כולה מאי טעמא מצרים הרחיב לו מידי דהוה אמוכר שדה לחבירו בבקעה גדולה ומצר לו מצרים החיצונים דאף על גב דלא נגעי מצרים בשדה הנמכרת קני לה לאותה שדה

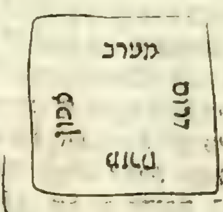
וזו היא צורתה כדי שתתבונן למראית העין

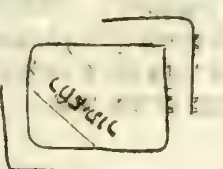
הילכך לא מיבעיא היכא דנגעי קרנות דידה במצרים שמכר לו אלא אפילו היכא דמתפלגי מצרי' מיניהו לגמרי כיון דמכר ליה מצרים החיצוני' שמקיפין אותה מרחו' מארבע רוחותיה קני כולה ודוקא נמי היכא דלא פריש ליה בהנך מצרי דמכר ליה מצרי הקרנות אינון אלא דכתב ליה מכר ראובן מרוח אחת ומכר לוי מרוח שנית מכר שמעון מרוח שלישית ומכר יהודה מרוח רביעית. ומשתכח דהכי מצרי לא נגעי בשדה הנמכרת אלא בקרנות בלבד הוא דנגעי אבל היכא דכתב ליה מכר ראובן בקרן מזרחית צפונית ומכר שמעון בקרן מערבית דרומית מכר לוי בקרן צפונית מערבית ומכר יהודה בקרן דרומית מזרחית כיון דגלי אדעתיה דקרנות הוא דמכר ליה מוכחא מילתא דשדה דסמיכא לה הני מצרים בקרנות דילה לא קאמינן ליה. ודיכא הוא דקני כולה ונהא דמיבעיא לן נמי. כמין גמא מהו היכי דאתי אילימא דמכר ליה שתי רוחות הסמוכות זו לזו בלבד ואלו הנך שתי רוחות אחרניתא לא מכר ליה מאי קא מיבעיא ליה הא בהדיא אמרינן מכר ראובן ומכר שמעון כפון ודרום צריך למכתב ליה מכר ראובן רוחין תרתין ומכר שמעון רוחין תרתין טעמא דכתיב ליה רוחין תרתין הא לאו הכי לא קני כולה דאיכא למימר דלא מכר ליה ראובן אלא מרוח אחת ולא מכר ליה שמעון אלא מרוח אחת ונמצא שלא מכר ליה אלא שתי רוחות הסמוכות זו לזו כמין גמא ודיכא הוא דלא קני מיכה אלא פלגא באלכסון כגון זה

אלא משתברא דכי קא מיבעיא ליה כמין גמא מהו משתי רוחות קא מבעיא ליה כגון שמכר לו חצי רוח מזרחי' צפונית וחצי רוח צפונית מזרחי' ומכר לו חצי רוח מערבית דרומית וחצי רוח דרומית מערבית ואלו חצי רוח מזרחית דרומית וחצי רוח דרומית מזרחית וחצי רוח מערבית צפונית וחצי רוח צפונית מערבית לא מכר לו כגון זה

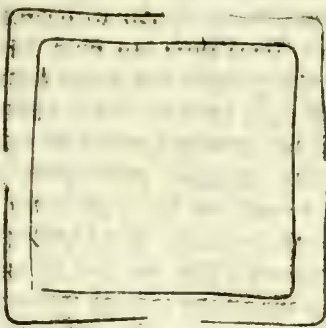

מי אמרי' כיון דמכר מכל רוח ורוח פלג' כמאן דמכר ליה כולהו דמי וקני כולן או דילמא מדהוה ליה למימכר ליה כולהו רוחתא מראשן ועד סוף לא קני אלא חדא פיסקא מיכה להדי חד מהני תרי גמי באלכסון כמין ראש תור כגון זה

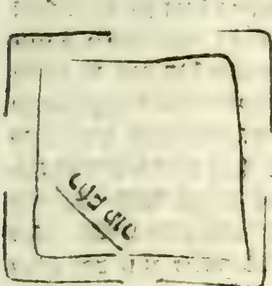

ואם נפשך לומר הכי קא מיבעיא לן כמין גמא מהו גבי סיים לו את הקרנות קמיבעיא לן אם תמצא לומר סיים לו את הקרנות כיון דלא סיים לו

אלא אודו של כל קרן וקרן לא קני כולה דמוכחא מילתא דבני מצרים לאו לסיומה לכולה שדה קא אתו אלא למצרינהו לאדא מהנך קרנות בלחוד קאתו אלא סיים לו את הקרנות כמין גמא מהו כגון שמכר לו בני מצרים שסוכין ז"לו לכל קרן וקרן שכמלאו ד' מצרים נראין כתמונה כלולת פמי בירינות כגון זה

מי אמרינן כיון דמכר ליה תחלת לכל רוח ורוח וסוף כמאן דמכר ליה כולהו רוחות מתחלתן ועד סופן דמי וקני כולה או דילמא מדהוה ליה למימכר ליה כולהי רוחות מתחלתן ועד סופן ולא מכר ליה לא קנה אלא פיסקא חדא באלכסון כמין ראש תור כנגד אחד מן המצרים שמכר לו כמין גמא ויד לוקח על התחתונה ואיבך נמי כולה למוכרה להאי גס הוא דמכר ליה ומצרים הרחיב לו אי נמי כולהו נמי למהוי יד לוקח על התחתונה הוא דמכר ליה כגון זה

אם תמצא לומר לא קנה אלא חדא פיסקא להדי חד גמא כדאמרן בסירוגין מהו כגון שהיו שלשה או ד' מצרים בכל רוח ורוח מכר ראובן שמעון ולוי ויהוד' מזרח ומכר דן ונפתלי גד ואשר בדרום ומכר יששכר וזבולון ויוסף ובנימין במערב ומכר חנוך ופלוא חצרון וכרמי בצפון א' והניח אחד ומכר לו מכר אחר והניח אחד להך פירושא דפרשינן כמין גמא משתי רוחות הכי קא מיבעיא לן אם תמצא לומר כמין גמא הוא דבעיר מארבע רוחות בסוף כל רוח ורוח שיורי דסמיכי להדדי אבל בסירוגין דלא שייר תרי מצרי דסמיכי להדדי למוכר כולה קא מיכוון וקנה כולה או דילמא הא נמי לא קנה אלא פיסקא חדא להדי חד מכר ויד לוקח על התחתונה ולהך פירושא דפרשינן כמין גמא מהו שסיים ליה את הקרנות איפכא קא מבעיא לן אם תמצא לומר סיים לו את הקרנו' כמין גמא קנה כולה דהא מכר ליה תחלת לכל רוח ורוח וסופה וכמאן דמכר ליה כולהו רוחות מתחלתן ועד סופן דאמי אלא בסירוגין מהו כיון דמכר ליה מקצת לכל רוח ורוח כמאן דמכר ליה מקצת לכל רוח ורוח כמאן דמכר ליה כולה דאמי או דילמא כיון דלא מכר ליה תחלת לכל רוח וסופה לא מכר ליה אלא חדא פיסקא בלחוד להדי חד מכר ובשאר מצרים הרחיב לו הדין הוא סוגיא דהאי בעיא לכוס פירושא דרבותי' דגרסינן בדילוג ולישני דסירוגין דפרק מי שאחזו קורדייקוס ופרק שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים מסייע להו תיהוי לישנא דסירוגין דמגלה להודיע לאו לשון דילוג הוא אלא לשון הפסקה הוא. דתנן בפרק הקורא את המגילה קראה סירוגין ומתנמנם יצא ומשום דלא הוה מיתוקם להו לרבנן התם באחר לישני דסירוגין דאם כן אמאי יצא אמטול הכי אמרינן עלה לא הוו ידעי רבנן מאי סירוגין שמעוה לאמתא דבי רב דקאמרה להו לרבנן דעיילי פיסקי פיסקי עד אימתי אתם ככנסין סירוגין סירוגין והתם הוא משמע נוטל אחד ומניח אחד ואל תתמה דכמה מילי בקראי ובלישנא

ולישנא דרבנן דמשמשי תרי או תלתא ליבני הכי בעיי כולהו עלו בתיקו הילכך כולהו כמי לא קני אלא חדא פיסקי להדי חד מכר גבי סייס לו את הקרנות וגבי סירוגין לא קני אלא חד פיסקא כנגד המכר הסמוך לו כמין תלס פשוט והוא דהוי תשעת קבין וגבי כמין גמא קני כמי הד פיסקא להדי חד כמין גמא באלכסון והוא דהוי נמי תשעת קבין דכיון דזבין ליה שדה לא מכי למדחייה בפחו' מתשעת קבין דבבציר מהכין לא מיקריא שדה וליכא למימר כמי דשקיל חד פיסקא מתוך לכל מכר דמכר ליה דא"כ אשתכח דקא שקיל כמה פיסקי דמתפלגי מהדדי וחדא שדה זבין ליה תרתי תלת שדות לא זאבין ליה הילכך דינא הוא דלא שקיל אלא חדא פיסקא והוא דהויא תשעת קבין ובכולהו יד מוכר על העליונה למיתב ליה אהי מכרא דבעי מהנך מכרי דמכר ליה הדין הוא סברא דילן בהני בעיי ואזיכא להו לדבוואתא קמאי דפסקו בהו חולקין בי דינא דכל ממון המוטל בספק חולקין במידי דלא הוה קאי מעיקר' בחזקתיה דחד מיניהו דליכא לאוקומיה בחזקה דמריה קמא אבל במידי דאיכא לאוקומי בחזקת דמארי קמא מוקמינן ליה בחזקה דמאריה קמא והמע"ה ואפילו במטלטלי דלא קיימי ברשותא דחד מיניהו כדאיתא בפרק השואל גבי המחליף פרה בחמור וילדה וכל שכן במקרקעי ואפי' היכא דקיימי ברשותא ללוקח דקי"ל קרקע בחזקת בעליה קימת בכ"ש הכא דאכתי קאי מוכר בכבשי' אא מחוורת לדיל' בכולהו הני בעיי כדכתיבנ' ל"ש מכר ול"ש מתנה דקרקע בחזק' בעליה קיימת

שם ע"ב ※ **גב** מכר לו מכר ראשון ומכר שני ומכר שלישי ומכר רביעי לא מכר לו כגון שמכר לו רוח מזרחית ורוח צפונית ורוח דרומית ואלו רוח מערבית לא מכר לו אמר רב קנה הכל חוץ ממכר רביעי כלומר קנה כל השדה חוץ מגופו של מכר הרביעי שלא מכר לו והוא תל של אבנים או של עפר שמפסיק בין שדה לשדה דכיון דמכר ליה שלשה מכרים שמוכין זה לזה והרי קלות שני המכרים שמכר לו זה כנגד זה כמשפין והולכין עד סוף השדה כולה שדה אקני ליה דהא כולה בנו הנך מכרי דמכר ליה קימא והאי דלא מכר ליה מכר רביעי לשיורי גופו של מכר רביעי דסמיך ליה העומד על שפת השדה להפסיק בינה ובין חברתה הוא דשייריה ואע"ג דמובלע בין שני המכרים שמכר לו אבל בגופה של שדה לא שייר ולא מידי ושמואל אמר קנה הכל ואפילו מכר רביעי דכיון דמיבלע האי מכר רביעי בין הנך תרי מכרי דמכר ליה מכאן ומכאן תו לא אצטריך למימר ליה מכר רביעי דממילא ידענא דמתחיכן חוט מקלת מכר ראשון ועד קלת מכר שלישי ונמצא מכר רביעי בכלל ולאו משום דשייר מידי ורב אשי אמר לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה חוץ משל פני מכר רביעי שלא מכר לו סבר לה כרב דאמר שיורי שייר ומדשייר בהא שייר נמי בכולהו כלומר סבר לה כרב דאמר האי דלא מכר ליה מכר רביעי לשיוריה למכר רביעי הסמוך לו הוא דאיכוון ומדשייר במכר רביעי גופי' אע"ג דקאי בכי הנך מכרי דמכר ליה נמי בכלה שדה אע"ג דקימא ביני מכרי דמכר ליה את' רבא הלכת' קנה לה הכל חוץ ממכר רביעי כלומר קנה כל השדה חוץ מגופו של מכר רביעי כדפרישנא לטעמא דרב ולא אמרן אלא דלא מיבלע כלומ' שהמכרים שמכר לו הסמוכין למכר הרביעי מזה ומזה אינן מגיעין עד סוף ראשו של מכר כדי שיהא המכר הרביעי מובלע בין שני המכרים שמ"לו מכאן ומכאן אבל מיבלע קני ואפילו מכר רביעי וכי מבלע נמי לא אמרן אלא דליכא עליה דהאי מכר רביעי רכבא דדיקלי ולא הוי המוכר גופיה תשעת קבין אבל איכא עליה ריכבא דדיקלי אי כמי הוי תשעת קבין אחריב ואע"ג דהיבלע לא קני דאס איתא דלא שיירה הוה ליה למכ' ליה כמי מכר ד' ושמע מינה מהאי ליסנא דרבא דלעולם לא קנה אלא היכא דמיבלע וליכא עליה רכבא דדיקלי ולא הוי תשעת קבין: ואיכא דאמרי אמר רבא קנה הכל ואפילו מכר ד' ולא אמרן אלא דמבלע אבל לא מיבלע לא קנה כלומ' לא קנה את המכר עצמו כדפרישנ' לעיל וכי לא מיבלע נמי לא אמרן דלא קני אלא דאיכא עליה ריכבא דדיקלי אי נמי הוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריכבא דדיקלי ולא הוי תשעת קבין אע"ג דלא מיבלע קני ושמעינן מהאי ליסנא בתרא דרבא דלעולם קנה אלא היכא דלא מיבלע והוא דאיכא עלי' ריכבא דדיקלי אי כמי הוי תשעת קבין ואסיקנא ושמעינן מהכי תרי ליסאני דרבא דבשדה לא שייר ולא מידי דכי פליגי הכי תרי ליסאני דרבא במכר גופיה פליגי אבל בשדה גופה לא שייר ולא מידי ולאפוקי מדרב אשי דאמ' לא קנה אלא תלם אחד על פני כולה ושמעינן נמי דהיכא דמיבלע וליכא עליה ריכבא דדיקלי ולא הוי תשעת קבין קנה לא מיבלע ואיכא עליה ריכב' דדיקלי אי כמי הוי תשעת קבין ולא מיבלע לא קנה מיבלע ואיכא עליה ריכבא דדיקלי אי כמי הוי תשעת קבין לא מיבלע וליכ' עלי' ריכבא דדיקלי ולא הוי תשעת קבין אמרי לה להאי גישא ואמרי לה להאי גישא שורא דרייאני כלו' אמרי לה להאי גישא לליסאנ' קמא לא קנה ולליסאנ' בתרא קנה כדפרישנ' לעיל והשתא דאיתמ' להאי גיסא ואיתמ' להאי גיסא עבדינן ביה שורא דדייאני דאי מוכחא מילתא לדינא לפום אומדן דעתיה דהאי מוכר דבעין יפה זאבין או יהיב ולא שייר מידי קנה הכל ואי לא ודינא הוא דקני כוליה חוץ ממכר ד' והנך בהני תרי בבי דאיתמר להאי גיסא ואיתמר להאי גיסא אבל בבי קמאי דהוו בהו ליבני דרבא היכא דאתמר קנה קנה והיכא דאיתמר דלא קנה לא קנה ולית בה שורא דדייאני כלל

※ **גד** אמר רבה פלגא דאית לי בארעא פלגא פלגא בארעא דאית לי ריבעא כלומר היכ' דאמר ליה פלגא דאית לי בארעא מזבינגא לך ואשתכח דלית ליה בארעא אא פלגא קני לוקח פלגא דהא כוליה פלגא דאית ליה בארעא זבין ליה ואי אמר ליה פלגא בארעא דאית לי ואשתכח דלית ליה למוכר בגוה אלא פלגא לא קני לוקח אלא ריבעא דכולה ארעא דהוא פלגא במאי דאית ליה למוכר דהא לא זאבין ליה אלא פלגא בהאי דאית ליה לדידיה ※ **גה** ואמר רבה מכר ארעא דמינה פליגא פלגא מכר ארעא דמינה פסיקא תשעת קבין כלומר אי אמר ליה זביכית לך מארעא דאית לי במקום פלוני מכר ארעא דמינה פליגא דמשמע זבין ליה מכר ארעא דפליגא מארעיה וסימה לעיקר ארעא פלגא דכולה ארעא זאבין ליה ושקיל ליה לההוא פלגא מההוא גיסא דמכר ליה ואי אמר ליה דמינה פסיקא פיסקא בעלמא משמע ולא יהיב ליה אלא תשעת קבין לאורך ההוא מכרא דמכר ליה מיהו בציר מתשעת קבין לא מכי יהיב דהא לית ביה שיעור שדה כדתנן ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבין לזה כו' וכיון דאמר ליה מכר ארעא מסתמא כי קא נחית לאו לפחות משיעור שדה קא נחית דבבציר מהכי לא מיקריא ארעא והאי טעמא לא הוה משכחת ליה אלא כגון דמכר ליה תלת רוחאתא או טפי מן הכין דכיון דאלו זבנה לארעא סתמא ולא אמר ליה דמינה פליגא כמי איכא למימר דלפלגא קני כחית אבל היכא דלא מכר ליה תלת רוחאתא כיון דבסתמא דמשמע כמי כולה לא משכחת ליה דאית ליה טפי מפלגא כי אמר ליה מינה פליגא היכי תיסוק ארעתין דאית ליה פלגא אלא לא משכחת לה לטעמיה דרבא אלא בדמכר ליה תלת רוחאתא כדפרישנא א"ל אביי

מ"ש הכי ומ"ש הכי אשתיק שבור מינה אידי ואידי פלגא ולא היא דאמר רב ייסר בר שלמיה לדידי מפרשא לי מיניה דאביי בין מכר ארעא דמינה פליגא בין מכר ארעא דמינה פסיקא א"ל אילין מכרנהא פלגא לא ואמר ליה ומכרה ניהליה מארבעה מתלתא גימי פלגא דא"ל דלהכי טרח ומכר ליה מכרי דכולה שדה למשקל פלגא בכולה שדה לא קנ"ל אילין מכרנהא אע"ג דאמר ליה דמינה פליגא נמי תשעת קבין קא"ל דאם אית פלגא דכולה שדה זבין ליה לא שניא דלא הוה מכר ליה כולהו מכרי דכולה כי היכי לברורי עד היכא מטי תחומיה כי היכי דלישקול פלגא בכולה אלא כיון דלא זבין ליה מינה אלא תשעת קבין לא איצטריך לברורי תחומיה דלא שנא הויא רבתי ולא שנא זוטרתי לית ליה מינה אלא תשעת קבין ואף ע"ג דא"ל דמינה פליגא ליכא למשמע מינה דפלגא זבין ליה דאפילו היכא דאית ליה אפילו חד משותפי בממונא דשותפותא טפי מחבריה כי אתו למפלג פלוגתא מיקריא דלאו לישנ' דפלג' הוא אלא לישנא דחלוקה הוא

דס"ג ע"א ※ כו פשיטא יחלוק פלוני בנכסי פלגא דלישנא דיחלוק ב' חלקים שוין משמע תנו חלק לפלוני בנכסי מהו אמר רבינא בר קיסי ת"ש תניא האומר תנו חלק לפלוני בבור סומכוס אומר אין פחות מרביע לחבית אין פחות משמונה לקדירה אין פחות משנים עשר לטפיח אין פחות מששה עשר ובור זה בור של מים הוא אם אמר תנו חלק לפלוני בו סתם ולא אמר לחבית ולא לזולתה יהבינן ליה ריבעא שאין דרך בני אדם לומר חלק סתם על פחות מרביע ל"ש גבי בור ול"ש בשאר מילי דהא רבינא בר קיסי יליף מינה לענין האומר תנו חלק לפלוני בנכסי דאין פחות מרביע ולאו משום ממון המוטל בספק הוא דמספקא לן אי פלגא קאמר כדקי"ל גבי יחלוק פלוני בנכסי ואי בציר מפלגא קאמר דא"כ הוה דינא למיתב ליה טפי מרביע דהא ברירא לן דאית ליה למשקל חולקא כל דהו ואי מספקא לן במליותא דפלגא הוא דמספקא לן וכי שקיל פלגא בההוא ספיקא אשתכח דקא שקיל טפי מרביע אלא טעמא דמילתא משום דחלק סתם אין פחות מרביע מיהו גבי תנו חלק לפלוני בבור איכא אנפי אחריני דלא שייכי אלא בבור של מים בלבד דהיכא דאמר תנו לו בו חלק לחבית הרי מיעט נטילת ידיו ורחיצת כליו ורבוץ ביתו שאין דרך בני אדם להסתפק כל אלו אלא מן הבור וחבית עומדת לצורך תבשילו ועיסתו ושתיתו ושיערו חכמים מי תבשילו ועיסתו מכלל כל מימי תשמישיו מחצה לפיכך כשאמר תנו חלק לפלוני בבור לחבית אין פחות מאחד משמונה בבור דכיון דכי אמר חלק סתם שקיל ריבעא השתא דאמר לחבית שקיל פלגו ריבעא וכן אם אמר לקדרה הרי מיעט שתיתו ולא זכה לו אלא מימי תבשילו וה"ה לעיסתו ושיערו חכמים מימי תבשילו ועיסתו מכלל מימי תשמיש' החבית שני שלישים שהן אחד משנים עשר בבור ואם אמר לטפיח הרי מיעט שאר כל תשמישי הבור ולא זיכה לו בהן אלא מימי שתיתו ונטילת ידיו ושיערו חכמים מימי שתיתו ונטילת ידיו מכלל תשמישי הבור אחד מששה עשר לבור לפיכך כשאמר לטפיח אין פחות מאחת מששה עשר חלקים בבור נמצא רביע הבור לכל צרכיו ואחד משמונה בבור לשתיתו ומימי תבשילו ועיסתו מיהן שליש לשתיתו ושני שלישים למימי תבשילו ועיסתו וחלק אחד משמונה וארבעים בבור לנטילת ידיו והן מחצה במימי שתיתו שמכאן מימי שתיתו ונטילת ידיו שהן תשמישי הטפיח אחד מששה עשר בבור אלא שיעורים הללו האמורים לענין חבית וקדירה וטפיח הואיל ולא נתברר טעמן אלא משיקול הדעת אין עושין בהם מעשה

אלא בזמן שאמר כענין הזה האמור בברייתא זו אבל אם אמר למימי תבשילו או לשתיתו וכיוצא בהן אומדין אותו בפחות שבשיעורים ונותנין לו

ברם צריך את למידע דהאי לישנא דיחלוק פ' בנכסי לא מהני אלא בש"מ דמהני ביה כי האי לישנ' אבל בבריא אפילו מיניה נמי קנין דברי' בעלמא הוא כדבעינן לברורי בפרק מי שמת תדע דהא דומיא דתנו חלק לפלוני בנכסי מיירי דלא שייך אלא בשכיב מרע והאי דאיתינן להו הכא משום שייכא דהני לישני דמיפלגי בשיעוריה •

※ כז ת"ר בן לוי מכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שמעשר ראשון שלי מעשר ראשון שלו לי ולבני אם מת הלוי מחזיר נמי לבנו ואם אמר לו כל זמן שהיא זו בידך מכרה לאחר וחזר ולקחה הימנו אין לו עליו כלום ושמעינן מינה טעמא דאמר לי ולבני הא לאו הכי אם מת אינו מחזיר לבניו ואע"ג דאמרינן בסיומא כיון דאמר על מנת שיורי שייריה למקום מעשר ה"מ לנפשיה אבל לבניה לא עד דאמר לבני בפירוש כדקתני בהדיא וה"מ גבי מעשר דכי שייריה למקום מעשר לאו לגמרי שיירי דאם כן במאי נפיק האי לוקח ידי חובתיה מחובת מעשר אי בהאי שיעור' דיהיב ליה ללוי כי קא יהיב ליה פירי דההוא פיסקא דארעא דשייריה לוי לנפשיה הוא דיהיב ליה אלא על כרחיך כיון דכי שייריה למקום מעשר למיפק ביה האי לוקח ידי חובתיה הוא דשייריה לאו לגמרי שיירי אלא שעבודא בעלמא הוא דשייר ביה וטובת הנאה דאית ביה הוא דשייר לנפשיה וטובת הנאה אינה ממון להורישה לבניו אלא היכא דשיירי נמי לבניו בפירוש אבל היכא דשייר מידי לגמרי הוה ליה ממון להורישו לבניו ואע"ג דלא אמר לבני אם את ירתי לה בניה כדבעינן לברורי לקמן

※ כח והא דאמרינן אם אמר לו כל זמן שהיא זו בידך מכרה לאחר וחזר ולקחה ממנו אין לו עליו כלום דהלכא כיון דא"ל כל זמן שהיא זו בידך מכי נפקא מרשותיה פקע ליה שעבודיה דמוכר מינה ואף ע"ג דהדר האי לוקח וזבין לה נימא הדרתי זביני אחריני אינון ולית ליה לבן לוי גביה מחמת הדין תנאה ולא מידי שמעינן מינה להא דתנן הפקחין היו כותבין על מנת שאוכל את בתך חמש שנים כל זמן שאת עמי ואי גרשה והחזירה אין לה עליו כלום

※ כט אמר מר בן לוי שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שמעשר ראשון שלי מעשר ראשון שלו אמאי והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ומפרקינן כיון דאמר ליה על מנת שיורי שיירי למקום מעשר לאשתעבודי ליה לטובת הנאה שבו כדבירנא לעיל וכיון דשייריה מעיקרא לנפשיה משתעבד ליה ושמעינן מיניה דמאן דזבין ליה ארעא לחבריה ואמר ליה על מנת שיהא לי בפירות מחצה או שליש או רביע הכל לפי תנאו

※ ל א"ר שמעון ב"ל זאת אומרת המוכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיוטא העליונה שלי דיוטא העליונה שלו ולשון דיוטא לאו אוירא גרידא דעלוי תקרת הבית הוא דההוא גג הוא דמקרי אלא בנין מקורה שעל גבי תקרת הבית הוא כעין עליה כדאמרינן בפרק כירה העליונה קומקום של חמין מדיוטא התחתונה לדיוטא העליונה אלא שבזמן שהיא גבוהה ומרווחת נקרא עלייה ובזמן שהיא נמוכה נקרא דיוטא בין ארעיה

שראויה לדירה מיהו האי דיוטא דאיירי בה ר"ש לקיש דאצטריך למירק עלה ממעשר לא מיתוקמא אלא בדיוטא דמזדבנא בסתמא כגון דלית בה ארבע אמות אי נמי דלא גביהא עשרה טפחים ואידי ואידי דפתיחא לגו ביתא חדא מדקא תלי ליה לשיורא בדיוטא גופה כדאמר ליה על מנת ש"מ דאי לא אמר ליה הכי לא הויא שיור ועוד דהא דומיא דמעשר קא דייק דמסתמא לא הוי שיור ותו דאי בדיוטא דלא הוה מזדבנא בסתמא דהוה ליה על מנת ליבנא יתירא למה לי מייתא מתניתא מדר' עקיבא כפשה דדייק ליבנא יתירא אלא לא תשכח'לה דצריך להידק עלה ממעשר אלא בדיוטא דמזדבנא בסתמא דכי היכי דגבי מעשר אע"ג דמסתמא לא הוי שיור אהני על מנת לשוריה למקום מעשר בעיקר השדה המפורה דאי לא שייר הוה ליה דבר שלא בא לעולם ולא הוי שיור כלל גבי דיוטא נמי אע"ג דמסתמא לא הויא שיור כי שייריה להכי על מנת לשורי מקום דיוטא בבית המכור דגבי מעשר טעמא מאי דמעיקרא כי זבין ליה מוכר ללוקח אדעתא דהכי זבין ליה גבי דיוטא נמי מעיקרא כי זבין ליה אדעתא דהכי זבין ליה ואמרינן למאי הילכתא אצטריך לאשמועינן אי לגופא דדיוטא למה לי למירק ממעשר בדיוטא דתנאי ממון הוא ויתקיים ואי לשיורי לה זכותא בבית המכור בשלמא גבי מעשר אהני לגופיה דמעשר דאי לאו דשייר מקום מעשר אפילו מעשר גופיה לא הוי שיור דדבר שלא בא לעולם הוא אלא גבי דיוטא למאי הילכתא אהני על מנת לשייר בבית המכור אי לגופא דדיוטא כי לא שייר בגוף הבית המכור נמי כיון דדיוטא דבר שבא לעולם הוא מהני תנאיה רב זביד אמר אם רצה להוציא בה זיזין מוציא רב פפא אמר אם רצה לבנות עלייה על גבה בונה במאי קא מפלגי רב זביד סבר כיון דשייריה לדיוטא שהיא על גבי הבית שייר נמי מקום דיוטא בגופו של בית ולפיכך אם רצה להוציא זיזין בעובי תקרת הבית שהוא קרקע הדיוטא עצמה שנמכא מסתמא באויר הבית המכור מוציא ורב פפא סבר לא שייר מקום דיוטא בגוף הבית אלא שעבודא בעלמא הוא דשייר לה לדיוטא בבית שאם רצה לבנות עלייה על גבה באויר הדיוטא עצמה על גבי עמודים בונה ואפיקנא לקמן דכי אהני שארא יתירא לאו לבנין עלייה אהני אלא לבנין דיוטא אהני דאי נפלה הדר בני לה דשעבדיה לבית לדיוטא כדבעינן לברורי לקמן אבל להוציא זיזין בעובי קרקע הדיוטא שהוא תקרת הבית שנמכא מסתמא בגוף הבית המכור אינו מוציא ודייקינן בשלמא לרב זביד היינו דקתני זאת אומרת אלא לרב פפא מאי זאת אומרת קשיא כלומר בשלמא לרב זביד דאמר אם רצה להוציא בה זיזין מוציא אלמא מסתמא נמי שייר מקום דיוטא בבית המכור היינו דקתני זאת אומרת דכי היכי דגבי מעשר אע"ג דלא שייריה למקום מעשר בפי' כיון דשייריה למעשר אמרינן שיורי שייריה למקום מעשר גבי דיוטא נמי אף ע"גב דלא שייריה למקום דיוטא בפירוש כיון דשיירה לדיוטא אמרינן שיורי שייריה למקום דיוטא דהיא תקרת הבית לפיכך אם רצה להוציא זיזין בעובי קרקע הדיוטא שהיא תקרת הבית מוציא כדברירנא אלא לרב פפא דאמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה דאלמא על גבה הוא דבונה אבל להוציא זיזין בעובי הדיוטא שהוא מגוף הבית עצמו אינו מוציא לפי שלא שייר מקום הדיוטא בבית אלא לאשתעבודי לה לדיוטא ותו לא מאי זאת אומרת הא לא דמי למעשר דאלו גבי מעשר קימא לן דשייר מקום מעשר ואלו גבי דיוטא קאמרת דלא שייר מקום דיוטא קשיא וקימא לן כרב זביד חדא דשמעתיה דר"ש לקיש כותיה

דיקא ועוד דסוגיין דרב זביד בפרק מי שמת דגרסינן התם גבי דקל לאחד ופירותיו לאחר דקאמרינן לא שייר מקום פירי אם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחר לא הוי שיור כלומר לא שייר מקום דיוטא בבית חוץ מדיוטא העליונה הוי שיור דשייר מקום דיוטא בגופו של בית והאליבא דרב זביד דאמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא דאלמא שייר לנפשיה בגופו של בית דאי אליבא דרב פפא אשתכח דלא שייר מידי לנפשיה בגופו של בית כדברירנא וש"מ איתא לדרב זביד וכיון דאיתא לדרב זביד איתא נמי לדרב פפא לגבי עלייה שאם רצה לבנות עלייה על גבה

דהא אתברר דהא רב זביד עדיפא מדרב פפא דאילו לרב זביד שייר מקום דיוטא ואלו לרב פפא לא שייר מקו' דיוטא ואמטול הכי קשיא ליה זאת אומרת ותו מדאסיקנא לשמעתא דפרק מי שמת אליבא דרב זביד לאודיה כדפרירנא וכיון דאיתא לדרב זביד לענין זיזין כל שכן דאיתיה לדרב פפא לענין עלייה ואוקימנא לקמן דאהני על מנת לגבי עלייה דאי נפלה הדיוטא הדר בני לה למוויה קרקע לעלייה ולא מצי אמר ליה האי דיוטא הוא דשיירית האחריתי לא שיירית אלא כיון דאתהני עליה בפירוש אהניה תנאיה דאי נפל הדר בני לה כדבעינן למימר לקמן וכיון דאתברר דכי אצטריך לאשמועינן דאי נפל הדר בני לה בדיוטא דהוה מזדבנא בסתמא הוצריך אע"ג דצריך נמי על מנת לשיורה כל שכן בדיוטא דלא הוה מזדבנא בסתמא והוה ליה על מנת ליבנא יתירא ולא תימא ה"מ כל כמה דקאי מוכר בעולם אלא אפילו מת הרי הדיוטא לבניו ואם רצו לבנות עלייה על גבה או להוציא בה זיזין בונין ומוציאין ואע"ג דעל מלת בדיוטא העליונה שלי קאמר ליה כיון דשיירה לנפשיה ומית ירתי לה בניה דבן לוי אלא היכא דאמר לי ולבני דאלו מעשר כי איירי למקום מעשר לאו לגמרי שייריה אלא לטובת הנאה שבו הוא דשייריה כדברירנא לעיל וטובת הנאה אינה ממון להורישה לבניו אבל הכא לענין דיוטא כי שייריה לגמרי שייריה ממונא מעליא הוי להורישא לבניו ואמטול הכי אע"ג דלא אמר לי ולבני כיון דממונא דאבוהון הוא יהבי ליה בשאר ממונא דאבוהון

שם ע"ב **לא** אמר רב דימי מנהרדעא האי מאן דזבין ליה ביתא לחבריה אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא צריך למכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא מ"ט משום דבסתמא לא קני עומקא ורומא אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא אהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות כלומר מסתמא לא קני עומקא ורומא והוא עומק הבית מן הקרקע ועד התהום ואויר של הבית מן הגג ועד הרקיע דביתא הוא דזבין ליה דהיינו מן הקרקע ועד התקרה אבל עוקמא דתותיה ורומא דעילויה לא זבין ליה לפיכך אם רצה אחד מהן לבנות עלייה על גג הבית מתם או לעשות חלל תחת קרקע הבית חבירו מעכב עליו מוכר מעכב דלא ניחא ליה דלעביד לוקח בדידיה ולא מידי ולוקח מעכבא דלא ליתרע ביתיה מידי דהוה אבית והעלייה של שנים דעליון שבא להוסיף בבנין ותחתון שבא למעט אין שומעין לו אבל אם היה לו למוכר חלל סמוך לעומק הבית המכור ורצה להשתמש בעומק הבית בהכנסת קורות או שרצה לבנות עמודין סביבות הבית וליתן תקרה על גביהן באויר שעל גג הבית ולבנות עליה על גבה הדין עמו דביתא הוא דזבין ליה דהיינו מן הקרקע ועד התקרה אבל עומקא ורומא דעילויה

דעילויה לא זאבין ליה הילכך אהני היכא דכתב ליה מוכר ללוקח עומקא ורומא שאם רצה הלוקח לחפור בו שיחין ומערות או לבנות עלייה על גביו הדין עמו ואפילו היכא דכתב ליה עומקא ורומא כמי דוקא היכא דליכא בעומקא ורומא בעידן זביני מידי דהוי רשותא באנפי נפשיה אבל היכא דאיכא בעידן זביני בור ודות ומחילות תחת קרקע הבית או שהיה גג על גבי הבית ואית ליה מעקה גבוה עשרה טפחים ואין צריך לומר עלייה וכיוצא בה אין אלו חשובין מעומקו של בית ורומו דרשותא באנפי נפשי' נינהו הילכך אי כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא דמשמע דאקני ליה כל מאי דקאי בינו קני להו לבור ודות ומחילות שבקרקע הבית וגג ועליה שעל גביו ואי לא לא קני והאי דלא איירי רב דימי אלא בבור ודות ומחילות דקיימי בעומקיה דביתא משום דתנא דידן כי אשמעינן דהני לא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא גבי בור ודות הוא דקתני לה והוא הדין בגגין ועליות דקימי ברומיה ואיכא מאן דאמר דהגי מחילות במחילות שבמעזיבו שבתקרת הבית קאי ולהדין פירושא לא משכחת לה אלא כגון דלא פתיחן לגו ביתא ואע"ג דלא גביהן עשר טפחים כדפרישנא לעיל

תשמעינן מינה דהיכא דכתב ליה עומקא ורומא ואיכא בור ודות ומחילות וגגין ועליות אע"ג דלא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא מהני למקניה עומקא דתותי בור ודות ולקני אוירא דעילוי גגין ועליות דאע"ג דמפסקי הני תשמישי דלא מזבני בנתים על כרחיך שאר עומקא ורומא בכלל עומקו ורומו של בית הוא ודוקא לאשתמושי בהו תשמישא דלא מרע להו לבור ודות ומחילות ולא לגגין ועליות ודייקינן לה להא מילתא מדקאמר רב דימי טעמא דלא מקני עומקא ורומא למקנא בור ודות ומחילות והוא הדין לגגין ועליות משום דמבעי לי למקני עומקא ורומא ואי אמרת דלא מהני למקני אויר שעל שפת המעקה ושעל גג העליה היכא דמשכה עלייה עלוי כוליה ביתא ומשני בור ודות תותי כוליה ביתא עומקא ורומא דכתב ליה מאי אהני ליה.

ברם צריך את למידע דהני בור ודות דקאמרי' דלא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא לא תימא הני מילי היכא דעמיקי עשרה טפחים אלא אע"ג דלא עמיקי עשרה טפחים דאע"ג דסתם בור דעמיק עשרה טפחים משמע כדתנן בפרק החובל מה ת"ל בור מה בור שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים על כרחיך מחילות מיהת אע"ג דלא עמיקי עשרה טפחים משמע מדגבי מחילות אף ע"ג דלא עמיקי עשרה טפחים לא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא גבי בור ודות נמי אע"ג דלא עמיקי עשרה טפחים לא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא דכולהו חד טעמא נינהו ומשנתין נמי חדא מחתא להו ואצטריך לאשמועינן בור ודות ואצטריך לאשמועינן מחילות אשמעינן בור ודות דאע"ג דעמיקי עשרה מהני בהו ליפנא דמארעית תהומא ועד רום רקיעא ואשמעינן מחילות דאע"ג דלא עמיקי עשרה לא מהני בהו ליפנא דעומקא ורומא ובדין הוא דלשמעינן בור ולא בעי דות אלא משום דבור בחפירה ודות בבנין אצטריך תרויהו כדבעינן למימר קמן והא דאמרינן דאהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות וה"ה לגגין ועליות ורומא למקני עומקא ורומא על כרחיך אהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות דדיקינן ליפנא יתירא אלא אפי' היכא דלא כתב ליה עומקא ורומא דליכא ליפנא יתירא אהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות וכל שכן עומקא ורומא דכי אהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות לאו מטעמא דליפנא יתירא אהני אלא משום דליפנא גופיה למקני כל מאי דאיכא בינו משמע לן שנא עומקא ורומא גרידא ולא שנא בור ודות ומחילות וגגין ועליות דבשלמא גבי עומקא ורומא כיון דלא סיהוה בפירוש דאיכא למימר דלא אקני ליה אלא שאר עומקא ורומא גרידא דלית ביה תשמישא דאית ליה שמא בהנכי נפשיה אע"ג דסיידביה ליפנא דעומקא ורומא דהא בעומקי דביתא או ברומיה קאי לא מקרי עומקא ורומא הדא דעומקא ורומא עומקא ורומא גרידא משמע ועוד דעומקא ורומא עומקו של בית ורומו משמע והני כיון דאית להו שמא באנפי נפשיהו לאו מעומקו של בית ורומו חשיבי וכיון דמשמע כל מאי דקאי בעומקא ורומא ומשמע עומקא ורומא גרידא לחודיה יד בעל השטר על התחתונה ואי איכא מידי דאית ליה שמא באנפי נפשיה לא קני ליה אלא היכא דאיכא טעמא כליפנא יתירא דמסהיד עילויה ואלו ליפנא דמארעית תהומא ועד רום רקיעא כיון דפריש ליה דאקני ליה מארעית תהומ' וע"ר רקיעא הא סיים ליה מאי דאקני ליה סיומא דלית ביה ספיקא וכיון דאקנינהו לבור ולדות וגגין ועליות בכלל האי סיומא קני להו דכמאן דאקנינהו נהליה בפירוש דמי והאי דאמרינן אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא ואהני מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות לאו למימרא דכל חד מיניהו לא אהני אלא למילתיה אלא הכי קאמרינן אהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא לחודיה אבל למקני בור ודות ומחילות אי כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא אין ואי לא לא וה"ה היכא דלא כתב ליה אלא מארעית תהומא ועד רום רקיעא דאהני למקני בור ודות ומחילות וכ"ש עומקא ורומא אלא איידי דאיצטריך לאירויי ריבא בדכתב ליה עומקא ורומא לאשמועינן תרתי חדא דלא מהני למקני בור ודות ומחילות ואידך לאשמועינן מכללא דבסתמ' לא מקני עומקא ורומא נקט סוכא דאהני עומקא ורומא למקני עומקא ורומא לאשמועינן טעמא דלא אהני לחודיה למקנא בור ודות ודות ומחילות משום דאהני למקנא עומקא ורומא דלא הוה מקני בסתמא וכיון דאיירי בדפריש ליה עומקא ורומא נקט גבי מארעית תהומא ועד רום רקיעא למקני בור ודות ומחילות דאילו עומקא ורומא לא צריך למימר אלא היכא דלא כריש ליה עומקא ורומא והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי אשמועינן דאע"ג דכתב ליה עומקא ורומא צריך למכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא נשמעינן דצריך למכתב ליה תרויהו אי נמי אשמועינן אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא דתנינן לה במתניתין בהדיא נשמועינן איפכא אע"ג דכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא צריך למכתב ליה עומקא ורומא ותנא דמתניתין נופיה אשמועינן אע"פ שכתב לו עומקא ורומא אלא לאו ש"מ דכל היכא דכתב ליה מארעית תהומא וע"ר רקיעא אע"ג דלא כת' ליה עומק' ורומא קני בור ודות ומחילו' וכ"ש עומקא ורומא

וכי תימא מכדי האי ליפנא דמארעית תהומא ועד רום רקיעא לא שייך גבי בור ודות ומחילות וגגין ועליות דקיימי בינו טפי ממאי דשייך ליפנא דהיא וכל מה שבתוכה גבי מרחץ ובית הבד שבתוך החצר מאי שנא התם דלא מהני בהו האי ליפנא למקנינהו אגב חצר ומאי שנא ליפנא דמארעית תהומא ועד רום רקיעא דמהני בור ודות ומחילות למקנינהו אגב חצר טפי מבור ודות ומחילות למקנינהו אגב ביתא וכ"ת משום דמרחץ ובית

הני חשיבי לגבי חצר טפי מבור ודות ומחילות לגבי בית הוא בור וגת לגבי שדה לא עדיפי טפי מבור ודות לגבי בית ואפ"ה לא מהני בהו ליפנא דהיא וכל מה שבתוכה לא דמי בור ודות ומחילות דקימי בעומקיה דביתא ולא נגין ועליות דקימי ברומיה למרחץ ובית הבד שבחצר ובור וגת ושובך שבשדה כשתמצא לומר דהוו שיור לגמרי הוא דהוו שיור מארעית תהומא ועד רום רקיעא כדברירנא בסוף מתניתין דהמוכר את החצר וכיון דהוו שיורא לגמרי ופלגי רשותא לנפשיהו לא מהני בהו ליפנא דכל מה שבתוכה דלאו אורחיה דאינשי לאדכורינהו מידי דפליג רשותא לנפשיה לגמרי בכללא כי האי גונא ואלו בור ודות ומחילות דקימי בעומקיה דביתא ונגין ועליות דקימי ברומיה היכא דאקני ליה עומקא ורומא כיון דאפילו כשתמצא לומר דהוו שיור לאו לגמרי הוו שיור דהא מיקני ליה עומקא דתותיהו ורומא דעליהו בכלל עומקא ורומא דאקני ליה לא פלגי רשותא לנפשיהו לאפוקינהו מהאי שומא דמארעית תהומא ועד רום רקיעא אלא ברזיה וה"ה כמי למאי דס"ד מעיקרא דעומקא ורומא מיקני בסתמא ואהני עומק' ורומ' למקני בור ודות ומחילו' מהאי טעמא הוא

ברם צריך את למידע דכי אמרינן דבסתמא לא קני לוקח עומקא ורומא ה"מ גבי בית וכיוצא בו דבסתמא לא קני בור ודות ומחילות דשכיחי בעומקיה ולא גגין ועליות דשכיחי ברומיה וכי היכי דלא קני להו להני בסתמא בהדיה לא קני עומקא ורומא דידיה דחזו למעבד בהו כל הני אבל במידי דבסתמא כמי קני בור ודות ומחילות דשכיחי בעומקיה וגגין ועליות דשכיחי ברומיה כגון הכר ועיר וכ"ש דקני עומקא ורומא גרידא דלא חזו אלא למעבד בהו בור ודות ומחילות וגגין ועליות דהשתא היכא דעבידי וקימי דחשיבי טפי מיקנו בסתמא היכא דאכתי לא עבידי לא כל שכן דקני ליה לאוירא דחזי להו דאכתי לא חשיב כולי האי תדע דהיכא דעבידי וקימי חשיבי טפי דהא גבי המוכר את הבית אע"ג דבסתמא לא קני עומקא ורומא אי כתב ליה עומקא ורומא קני ואלו בור ודות ומחילות דעבידי וקימי בעומקיה וגגין ועליות דעבידי וקימי ברומי' אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא כמי לא קני להו עד דכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא דש"מ דהיכא דעבידי וקימי חשיבי טפי לאפוקינהו מכלל זביני וגבי חצר כיון דמסתמ' קני בור ודות ומחילות וגגין ועליות דחשיבי כל שכן דקני ליה לעומק' ורומא דחזו למעבדינהו לבור ועלי' בגויהו מקמי דעבידי ומסתמא דמרחץ ובית הבד בהאי ענינא כי דינא דבית דמו בין לעומקא ורומא בין לכולהו תשמישי דלאו אורחיהו למהוי בעומקיהו ולא ברומיה אבל שדה כיון דבעיא אוירא מלעיל ובעיא עומקא מלרע לפישוט שרשין לענין עומקא ורומא לא חויא לכטיטה כלל

א רב לימא מסייעא ליה ולא את הבור ולא את הדות אע"פ שכתב לו עומקא ורומא ואי ס"ד בסתמא קני עומקא ורומא להכי ליכתו יתירא דעומקא ורומא למקני בור ודות ומחילות דקימי בעומקיה דביתא ולמקני גגין ועליות דקימי ברומיה ודחינן הב"ע דלא כתב ליה כלומר דלא כתב ליה עומקא ורומא ומקשינן והא אע"פ שכתב לו עומקא ורומא קתני ומשנינן הכי קאמר אע"פ שלא כתב לו כמי שכתב לו דמי לאקני עומקא ורומא אבל לאקני בור ודות ומחילות אי כתב ליה קני ואי לא לא קני כלומר לעולם מתני' דלא כתב ליה עומקא ורומא אבל כתב ליה כיון דבסתמא קני עומקא ורומא אהני עומקא ורומא למקני בור ודות ומחילות ומתניתין דקתני אע"פ שכת' לו עומקא ורומא הכי קאמ' אע"ג דמסתמא כמי שכתב לו עומקא ורומא דמי למקני עומקא ורומא דכיון דזבין ליה ביתא בעומקו ורומו זבין ליה אפילו הכי למקני בור ודות ומחילות אי כתב ליה עומקא ורומא קני דדייקינן ליפנא יתירא ואי לא לא קני ואיכא נוסחי דאית בהו אבל למקני בור ודות ומחילות אי כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא קני ואי לא לא קני ושבושא הוא דכיון דאוקמא למתניתין דהכי קאמר אע"פ שלא כתב לו עומקא ורומא כמי שכתב לו דמי למקנא עומקא ורומ' היכי אפי למימר דלא קני בור ודות ומחילות אי כת' ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא קני ואי לא לא קני ואע"ג דכתב ליה עומקא ורומא אם כן הדר קושיין לדוכתי' כיון דבסתמא קני עומקא ורומא להכי עומקא ורומא למקני בור ודות ומחילות ועוד אם כן מאי דוחקיה לאוקי מתני' מפשטה לשבקה כפשטה בדכתב ליה דאע"פ שכתב לו עומקא ורומא לא קני בור ודות ומחילות אלא ודאי ש"מ דהאי גירס' ליתיה ורבותא דוקאני כמי כי הך גירסא קמא דכתבינן גרסי ואמרינן תו ת"ש ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה י' טפחים ואי ס"ד בסתמא קני עומקא ורומא כי גביה י' טפחים מאי הוי לקנייה בשאר עומקא ורומא אא"ב בסתמא לא קני עומקא ורומא דלאו בכלל עיקר זביני דביתא הוא ומתני' בדכתב ליה עומקא ורומא כיון דלא קני עומק' ורומא אלא מחמת דכתב ליה כל היכא דאיכא למיתלי בעומקא ורומא דלא הוי חזי בשעת מכירה לאשתמושי ביה לא תלינן במידי דחזי לאשתמושי ביה דיד בעל השטר על התחתונ' אלא אי אמרת בסתמא קני עומקא ורומא דבכלל עיקר זביני דביתא הוא ומתני' בדלא כתב ליה כי גביה עשרה טפחים מאי הוי כיון דאוירא בעלמא הוא ותכלל רומו של בית הוא לקניה בסתמא כשאר עומקא ורומא דמיקני בסתמ' ודחינן כי גביה עשרה טפחים חשיב למפלג רשותא לנפשיה וכבור ודות דמי דלא מיקנו בסתמא וליתיה להאי שינויא דקימא לן כרב דימי ולאו משום דלית ליה האי טעמא לרב דימי דעל כרחיך טעמא דמוקים לה למתניתי' את הגג משום דחשיב הוא אלא משום דבלא האי טעמ' דמוקים לה למתניתין בדלא כתב ליה אי כתב ליה עומקא ורומא קני ליה לגג ואע"ג דלית ליה מעקה גבוה עשרה טפחים דכיון דבסתמא קני עומקא ורומא אהני עומקא ורומא למקנייה לגג דגביה עשרה ואלו לרב דימי כיון דבסתמא לא קני עומקא ורומא אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא כמי לא קני ליה לגג שיש לו מעקה גבוה עשרה אלא היכא דכת' ליה מארעי' תהומא ועד רום רקיעא ת"ש דמטעמא דמאן דדחי לה לסייעתיה דרב דימי וקסבר דבסתמא קני עומקא ורומא כשמעתא לרב דימי דאמר בסתמא לא קני עומקא ורומא דהא כל מידי דאפילו לטעמא דמאן דאמר בסתמא קני עומקא ורומא לא מיקני בסתמא לטעמא דמאן דאמר דבסתמ' לא קני עומקא ורומא אע"ג דכת' לי' עומקא ורומא כמי לא מהני ביה עד דכת' ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא כדשמעינן ליה לרב דימי גבי בור ודות ומחילות והוא הדין לגג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ומדלטעמא דמאן דאמר בסתמא קני עומקא ורומא לא מיקני בסתמא לרב דימי דאמר עומקא ורומא בסתמא לא קני אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא כמי לא קני ליה לגג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים תדע כמי דגבי בור ודות טעמא מאי דכיון דאצטריך עומקא ורומא למקני עומקא ורומא לא מהני למקני בור ודות ומחילות דחשיבי עד דכתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא הוא הדין כמי גבי גג שיש לו מעקה גבוה עשרה דכיון דחשיב לא מהני ביה ליפנא דעומקא ורומא לחודיה ורוקא

תגביה עשרה דכיון דחזי לאשתמושי ביה חשוב למהוי רשותא באנפיה נפשיה לאפוקי מכלל לישנא דעומקא ורומא כדברירנא אבל היכא דלא גביה עשרה כיון דלא חזי לאשתמושי ביה אלא ע"י הדחק לא חשיב לאפוקי מכלל שאר עומקא ורומא ואי כתב ליה עומקא ורומא קני ואי לא לא קני דלא גרע משאר עומקא ורומא דלא מקני בסתמא ולא לחדר ויליע דכי לא חשיבי שיקנו בסתמא דהתם כיון דפתיחי לגויה ודמו תשמישי להדדי בחורי הבית וחלונותיו דמו דמזדבני בהדיה אבל גג שאין לו מעקה גבוה עשרה או שאין בו ד"א לגבי ביתא לאו חדא תשמישתא הוא חדא דלא פתיח לגויה ועוד שהרי תשמישו לאויר ואי איכא לדמויה לשאר אוירא ברומיה דביתא הוא דאיכ' לדמויה דקימא דלא מיקני בסתמא ומתני' דקתני בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים הא לא גביה מזדבן בדכת' ליה עומקא ורומא קאי דכי קתני סופא אע"פ שכתב לו עומק' ורומא אכולהו קאי וסוגיין נמי דכיגביה בי דינא דבור ודות נמי דלא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא וכי איכא למידק ממתני' דכי לא גביה עשרה מזדבן לאו בסתמא איכא למידק אלא בדכתב ליה הוא דאיכא למידק דכי גביה הוא אע"פ שכתב לו לא מזדבן אבל לא גביה אי כתב ליה עומקא ורומא מזדבן ודיקא נמי מדאתינן לסיועי מינה למאן דאמר עומקא ורומא בסתמא לא קני ואי ס"ד כי לא גביה אע"ג דלא כתב ליה נמי מזדבן אדסייעיה מגבוה לותביה מאינו גבוה דאי. ס"ד בסתמא לא קני לא גביה אמאי מזדבן אלא משום דמתני' ליכא למידק מינה דכי לא גביה מזדבן אלא בדכתב ליה אבל לא כתב ליה אע"ג דלא גביה נמי לא מזדבן ומנו דלא מזדבן אויריה מעקה דמקיף ליה נמי לא מזדבן ואע"ג דמחבר בביתא דכי אמרינן גבי מכר דכל המחובר לקרקע כקרקע דמי בתידי דהוי מתשמישי הדבר המכור אבל הכא דהאי מעקה לאו מתשמישי דביתא הוא וגג גופיה לא מזדבן מעקה דידיה נמי לא מזדבן תדע נמי דהא באויר דגג קאי ואוירא גופיה לא מזדבן ומסתברא דכל היכא דהוי שיור באנפי נפשיה כגון דכתב ליה עומקא ורומא ואית ביה גג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים לא הוי שיור אלא עד שפת המעקה ואוירא בכלל עומק' ורומא קאי

ולענין קרקע הגג כל היכא דקימא לן דמזדבן כל שכן קרקע דידיה דמזדבן אבל היכא דקימא לן דלא מזדבן איכא לפלוגי דבסתמא דכי לא מזדבן מחמת דהוי מכלל רומיא דביתא דלא מיקני בסתמא הוא דלא מזדבן אוירא לחודיה הוא דהוי שיור אבל גג גופיה דמגופיה דביתא הוא לא הוי שיור ולית ליה למוכר לאשתמושי ביה אפילו בדריסת הרגל דהיזקא דבעל הבית הוא ולא דמי להבית והעלייה של שנים דאמרי התם דאית ליה לבעל העלייה שעבודא גביה לאשתמושי על גבי תקרת הבית אבל הכא דלית ליה למרי אוירא זכותא ולא שעבודא בהאי ביתא כלל לא וכל היכא דכי לא מזדבן מחמת חשיבותיה דגג הוא כגון היכא דאית ליה מעקה גבוה עשרה טפחי' מכל רוחא דצריך מעקה אית ליה למוכר זכותא לאשתמושי בקרקע הגג דומיא דהבית והעלייה של שנים לאו הכי מאי חשיבותיה דהאי גג דהוי שיור

ומנא תימרא דהא דקתני ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים בדאית ליה מעקה מכל רוחא דצריך ליה הוא מדקאמרינן כיון דגביה עשרה טפחים חשיב ואי ס"ד בדלא מקיף ליה מכל רוחא דצריך ליה מאי חשיבותיה הא לא חזי לאשתמושי ביה ומנא תימרה דכי לא צריך ליה אלא מחד גיסא דאף ע"ג דלית ליה אלא מההוא גיסא דצריך ליה חשיב למהוי שיור חדא מדקתני בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים ולא קתני בזמן שמוקף מעקה גבוה עשרה טפחים ש"מ זימנין דסגיא ליה בחד מעקה כגון היכא דלא צריך ליה אלא מחד גיסא ועוד מדאתינן לסיועי מינ' למאן דאמר בסת' לא קני עומקא ורומא ואי ס"ד דוקא דמקיף ליה האי מעקה משלש רוחותיו דקארי לה מאי קארי לה הוה ליה לאסוקי אדעתיה דכי אית ליה שלש מחיצות פלג ליה רשותא לנפשיה אלא משום דמתניתין אע"ג דלא מקפי לה מחיצות נמי קאי דדמי לאוירא גרידא ואפילו הכי לא מזדבן תדע נמי מדקא משנינן כיון דגביה עשרה טפחים חשיב ולא קאמרי' משום דפליג רשותא לנפשיה ש"מ דהיכא דלא צרי' אלא חד מעקה כגון דמקפי ליה בנין משאר רוחות בחד מעקה סגי ואף ע"ג דקימא לן דבין גג לגג בעי מחיצה עשרה לנתפס עליו כגנב התם דינא דשייך גבי מרי גגין הוא מיהו גג גופיה היכא דאית ליה מעקה מההוא גיסא דצריך לה לסלוקיה היזקא מידי דחשיב לאשתמושיה ביה הוא ולא מזדבן אבל היכא דבעי מעקה משתי רוחות וליכא אלא מרוח אחת אי נמי דבעי משלש רוחות וליכא מעקה אלא מרוח אחת בכלל שאר עומקא ורומא הוא וכמאן דלא גביה עשרה טפחים דמי וכבר ברירנא במתני' דגבי גג במעקה גבוה עשרה טפחים תליא חשיבותא לא שנא אית ביה ארבע אמות ולא שנא לית ביה ארבע אמות לא שנא דפתיח לגו ביתא ולא שנא דלא פתיח לגביה

וחזינן ליה לגאון בספר מקח וממכר דגרים לה להאי הויא דולא את הגג בכלל הויא קמייתא והכין הכי נמי מסתברא דקתני סופא ולא את הגג בזמן שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים דאי ס"ד בסתמא לא קני כי גביה עשרה טפחים מאי הוי כי גביה עשרה טפחים חשיב והכין פירושא להאי גירסא הכי נמי מסתברא כדקא משנינן מתני' בדלא כתב ליה דשמעת מינה דבסתמא קני עומקא ורומא דלית ביה תשמישא ואמטול הכי לא קני לגג אלא היכא דלית ליה מעקה גבוה עשרה דאילו היכא דאית ליה מעקה גבוה עשרה אע"ג דאוירא בעלמא הוא כיון דחזי לאשתמושי ביה לאו מכלל עומקא ורומא דמקני בסתמא הוא דאי ס"ד בסתמא לא קני עומקא ורומא ומתני' דשמעת מינה דכי לית ליה מעקה גבוה מזדבן כדכתב ליה אי הכי כי גביה עשרה טפחים מאי הוי כיון דכתב ליה עומק' ורומא לזבן דאוירא הוא בכלל משמעות' דעומקא ורומא הוא ופריך כי גביה עשרה טפחים חשיב ואמטול הכי לא מהני ביה לישנא דעומקא ורומא מידי דהוה אבור ודות ומחילות לרב דימי אשכח השתא דבין לגירסא קמא בין לגירסא בתרא אליבא דרב דימי כי לא גביה עשר' טפחים כשאר עומקא ורומא דמי ואי כתב ליה עומקא ורומא קני ליה ואי לא לא קני ליה ואי גביה עשרה טפחים חשיב ואע"ג דכתב ליה עומקא ורומא נמי לא מזדבן עד דכתיב ליה עומקא ורומא מארעית תהומא ועד רום רקיעא ולא שנא אית ביה ארבע אמות ולא שנא לית ביה ארבע אמות בגביה עשר' טפחים תלייא חשיבותיה כדברירנא •

דף סד ע"א ❋ לג

א"ל רבינא לרב אשי ת"ש דאמר רבי שמעון ב"ל זאת אומרת המוכר בית לחבירו וא"ל על מנת שדיוטא העליונה שלי דיוטא העליונה שלו ואמרינן כלה למאי הילכתא אמר רב זביד שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא רב פפא אמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה

צונה דאלמ' לרב פפא כי קאמר ריש לקיש דאהני ליה על מנת לשיוריה בזביניה מילתא יתירתא לבר מדיוטא גופה דומיא דמעשר למבני עלייה על גבה הוא דאהני ואי ס"ד בסתמא דלא כתב ליה עומקא ורומא לא קני עומקא ורומא דהיינו אוירא דעילוי ביתא אשכח דבסתמא אע"ג דלא שיירה לדיוטא אוירא דעל גבה הוי שיור והרי המוכר יכול לבנות עלייה על גבה על גבי עמודין ואם כן גבי האי עלייה מיהת לימא לי על מנת מסתמא נמי יכיל מוכר למבני עלייה על גבה וכי תימא אהני לשוייה קרקע לעלייה לדריסת הרגל וכיוצא בה הא לאו מילתא היא דכיון דשיירה לדיוטא אית ליה לאשתמושי בה בין בקרקעיתא בין על גבה אלא מש"ה דבסתמא קני עומקא ורומא דהיינו אוירא דעילוי דיוטא דהיינו מילתא יתירתא דאהני על מנת לשיורי אליבא דרב פפא בעיקר זביני לבר מדיוטא גופה דומיא דמעשר ופריק אהני על מנת דאי נפל הדר בני לה והאי דאי נפל הדר בני לה דקאמרינן לאו אעלייה גופה קאי דכיון דלכתחילה נמי בני לה מסתמא כל שכן דאי נפל הדר בני לה אלא אדיוטא גופא קאי והכי קאמר אהני על מנת לגבי האי עלייה דאי נפל דיוטא בני לה לשוייה קרקע לעלייה לדריסת הרגל כדמעיקרא דאי לא דאהני על מנת לשיוריה בעיקר זביני מילת' יתירתא לבר מגופי' דדיוטא אף אע"ג דאהני לשיורי לגופה דדיוטא ויכול המוכר למבני עלייה על גבה על גבי עמודין סמוך לדיוטא דהויא לה דיוטא קרקע לעלייה אפי' הכי אי נפל ההיא דיוטא לא הדר בני לה דאמר ליה לוקח כהי דמקנא לא קנינא לה לדיוטא אשתעבדי נמי לא משתעבדנ' לך דלהוי' דיוטא קמית' הוא דאשתעבדי לך לדיוטא אחריתי לא אשתעבדי לך השתא דאהני על מנת לשיורי בבית זכותא לדיוטא אפילו נפלה הדר בני לה ורב פפא גופיה דאשמעינן דאהני על מנת שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה לאו בבנין עלייה גופה קאמר דאהני אלא בדיוטא גופה הוא דאהני והכי קאמר אהני על מנת גבי האי דיוטא לשיוריה לנפשיה שיור גמור לשוייה קרקע לעלייה דבני על גבה ולא חיים דילמא נפלה דיוטא ואזל ליה קרקע עלייה מחמת דלא מצי בני לה אלא אי נפלה הדר בני לה דכי היכי דתזדבנא ליה עלייה דאי נפלה הדר בני לה דהא לא קני ליה עומקא ורומא ללוקח מיתחזקא ליה נמי דיוטא מכח על מנת דאי נפל הדר בני לה

ואם תמצא לומר דהאי דאי נפלה הדר בני לה דקאמרינן אעלייה גופה דקא מקשינן מינה קאי מיהו לאו לגבי כותלי עלייה ותקרתה אהני אלא לגבי קרקע' אהני דהיינו גגה דדיוטא דאהני בה תנאה והכי קאמרינן אהני על מנת גבי עלייה דאי נפלה כולה בהדי קרקעה דהיינו תקרתה דדיוטא הדר בני לה כדמעיקרא בהדי דיוטא לשוויה לדיוטא קרקע לעלייה אי לאו על מנת לא הוה בני לה לעלייה כדמעיקרא אלא על גבי תקרה אחריתי דקימא עילוי עמודין אבל למבני לה בתרי דיוטא דילה לשוויה לדיוטא קרקע לעלייה לא דאמר ליה לההיא דיוטא אשתעבדי לך והוא היין לרב פפא גופיה כי אצטריך לאשמועינן רבותא משום סירכא דדיוטא בלחוד הוא דאצטרי' לאשמועי' רבותא כדברינא לפירושא קמא והני תרי פירושי תרויהו לחד טעמא סלקין

והני מילי היכא דלא חשיבא כגון דלא גביה עשרה טפחים אי נמי לית בה ארבע אמות דמסתמא נמי מזדבנא אלא היכא דחשיבה דלא הזדבנא בסתמא לא שנא איכא עלייה על גבה ולא שנא ליכא עלייה על גבה אי נפלה הדר בני לה הדא דכיון דבסתמ' הויא שיור ברשותיה דמוכר קימא כדמעיקרא ועוד דהא ברירנא בפרק חזקת דמשעת דמכר קרקע ושייר אילנות לפניו אפילו בסתמא קימא דומיא דבור ודות ואפי' הכי כיון דמכחשי בארעא מסתמא שיורי משייר להו קרקע דאי נפלי הדר נטע להו וה"ה גבי גג ודיוטא ועלייה דהני נמי מכחשי בביתא תדע דמתני' דהבית והעלייה של שנים מכולן סתמא קתני ומשמע אפילו מכר את הבית ושייר עלייה מסתמא לנפשיה ואפילו הכי אי נפלי הדר בני להו כדמעיקרא והיא דאמרינן לטעמיה דרב פפא אהני על מנת דאי נפלה הדר בני לה דשמעת מינה טעמא דאהני על מנת לשיורי מילתא יתירתא בעיקר זביני לבר מגופה דדיוטא מכלל דאי הוה סבירא לן דלא אהני על מנת שלא לשיורה לדיוטא גופה אי נפלה לא הדר בני לה שאני התם דאי הוה סבירא לן דלא אהני על מנת אלא לשיורה לדיוטא גופה אשתכח דהוה סבירא לן דלא שייר מקום דיוטא בבית המכור אבל היכא דחשיבא לשיורא בסתמא כיון דסבירא לן דבסתמא שיירה שיורי שייר מקום דיוטא בבית כדברירנא טעמא לעיל ׃ והאמטול הכי אי נפלה הדר בני לה

והני מילי לענין דאי נפלה הדר בני לה אבל להוציא לה זיזין אי שיירה בפי' מוציא ואי לא דמסתמא דיוטא שייר אבל לאשתמושי בגוף הבית המכור לא שייר מידי דהוה אעליון שבא להגביה או לבנות בגויל או למעט בחלונות דאין שומעין לו תדע דבהדיא גרסינן בפרק מי שמת אם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחד לא הוי שיור חוץ מדיוטא הוי שיור ואליבא דרב זביד דאמר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא דשמע מינה דגבי בית לאחד ודיוטא לאחד אם רצה בעל דיוטא להוציא בה זיזין אינו מוציא ואי ס"ד בסתמא נמי היכא דחשיבא למהוי שיור גבי מוכר מוציא כי לא חשיבא נמי כיון דזבנא לאחר הא אחשבה ואמאי אינו מוציא הא לוקח מגרע גרע אלא לאו ש"מ דבסתמא אפילו היכ' דחשיבא למהוי שיור לית ליה רשותא לאפוקי בה זיזין ולא למבני על גבה ממש דאמר ליה לוקח קא מרעת להו לאשיתאי אבל ודאי אם רצה המוכר לבנות דיוטא אחרת מופלגת מקרקעיתה מכותלי הבית על גבי עמודין ולבנות עליה על גבה אפילו היכא דלא חשיבא דיוטא קמייתא לשיוריה בסתמא ולא אהני נמי עילוה היכא דלא אקני ליה אוירא דעילוה הדין עמו ואפילו נפל הבית עצמו והדר לוקח ובנייה ולא מצי לוקח למימר ליה כי שיירת לנפשך אוירא דההוא ביתא דזבינת לי דשיירת והאי ביתא אחריתי הוא חדא דכי דביתא אזל והאי אחרינא הוא אלא אויר שעל גבין להיכא אזל על כרחיך חד אויר הוא ומעיקרא לא אקנייה מוכר להאי אויר ללוקח כלל ובמאי נפיק מרשותיה דמוכר ועוד אי מהאי טעמא אפי' בית נמי לית ליה ללוקח דאמר ליה מוכר ביתא קמא הוא דזבינית לך כפל אזדא ולית לך ולא מידי אלא מאי אית לך למימר כיון דזבניה לבית ללוקח קנייה לוקח לאוירא דידיה מן הקרקע ועד התקרה לגמרי כל שכן לגבי אויר שעל גביו דכי שיירית מוכר לנפשיה לגמריה שיירה

ואי קשיא לך מאי קא קשי' ליה לרבינא מדרב פפא דילמא לעולם אימא לך בסתמא נמי לא קני ליה לוקח לאוירא דעילוי דיוטא העליונה ואפי' הכי אי בעי מוכר למבני עלייה על גבה ממש אינו בונה דאמר ליה לוקח קא מרעת להו לאשיתאי מידי דהוה אבית ועלייה של שנים שאם רצה העליון להכביד כל שהוא

מכי

אפי' בעל הבית לעכובי עילויה אהני ליה על מנת שאם רצה לבנות עלייה על גבה ממש בונה ואמאי אצטריך רב אשי לשנויי ליה דאהני ליה על מנת דאי נפלה הדר בני לה הא ודאי היא גופה אהניא ליה שאם רצה לבנות עלייה על גבה ממש בונה לא תקשי לך דעל כרחיך כי מתני הדין תנאה למבני על גבה ממש ה"מ לטעמיה דרב זביד אבל לטעמא דרב פפא אפילו השתא נמי לית ליה למבנא על גבה ממש ולא מידי וכי קשיא ליה לרבינא לאו מדרב זביד קא קשיא ליה דהא ודאי אפי' תימא דמשתמש לא אקני ליה מוכר אוירא דעילוי דיוטא העליונה ללוקח לית ליה למוכר לאפוקי בה זיזין משום קרקעית הדיוטא לפי שעובי קרקע הדיוטא שהיא מתקרת הבית מגוכו של בית הוא חשוב ועובי הכתלים דמי וקני ליה ללוקח וכי לא קני לוקח מגב קרקע הדיוטא ולמעלה הוא דלא קני ואשתכח דאהני ליה על מנת שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא וכל שכן לבנות עלייה על גבה ממש דהא שיורי שייר מקום דיוט' לנפשיה אלא פיקשיא ליה מדרב פפא קא קשיא ליה דקאמר שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה אבל להוציא בה זיזין אינו מוציא אלמא קא סבר לא שייר מקום דיוטא לנפשיה וכיון דלא שייר מקום דיוטא לנפשיה כל שכן דלא משתעבד ליה הבית למבני עלייה על גביו ממש דא"ל קא מרעת להן לאשיתאי ועל כרחיך כי קאמר רב פפא שאם רצה לבנות עלייה על גבה בונה ע"ג עמודים קאמר ולא משתמש בה בדיוטא אלא למהוי קרקע לעליה ולאשתמושי בה בדריסת הרגל ושאר תשמישי דידה ואמטול הכי קשיא ליה לרבינא אי ס"ד בסתמא לא קני לוקח עומקא ורומא לימא לי על מנת ואיצטריך רב אשי לתרוצי ליה אהני ע"מ דאי נפלה דיוטא הדר בני לה כדפרישנא לעיל אבל למבני עלייה על גבי הדיוטא עצמה ל"מ שיירה לדיוטא בפירוש ול"מ בסתמא לא מצי בני דאמר ליה לוקח קא מרעת להו לאשיתאי ה"מ לטעמיה דרב פפא דס"ל דאע"ג דשיירה לדיוטא לא שייר מקום דיוטא בבית אבל לרב זביד דסבירא ליה דכיון דשייר דיוטא שייר נמי מקום דיוטא בבית לנפשיה ואם רצה להוציא בה זיזין מוציא אע"ג דקא משתמש באויר הבית המכור ומרע להו לאשיתאי בהוצאת זיזין כל שכן שאם רצה לבנות עלייה על גבה ממש בונה דבאוירה דנפשיה קא משתמש ולא דמי לעליון שבא לשנות בגויל דהתם לא אשתעבד ליה תחתון לעליון לטפי מן הכין ולית ליה לעליון זכותא ברשו' התחתון כלל אלא גבי מכר בית ושייר דיוטא לפכיו כיון דסבירא' לן דשייר מקום דיוטא לנפשיה בכוליה בית נמי שייר זכותא להיות דיוטא דאיבעי לאוסופי עלה מאי דבעי מצי עביד דאי ס"ד דלא שייר זכותא בבית אלא להיות דיוטא בלחוד א"כ כי רצה להוציא בה זיזין אמאי מוציא אלא ודאי ש"מ דכי שייר זכותא לדיוטא בבית לכל מאי דבעי למעבד בה בההיא דיוטא הוא דשייר וקימא לן כרב זביד כדפרישנא לעיל

נקיטינן

השתא מהני שמעתתא במוכר את הבית דבסתמא לא קני לוקח עומקא ורומא ואין ללוקח אלא מן הקרקע ועד התקרה והתקרה בכלל ואם רצה אחד מהן לעשות חלל תחת הקרקע או לבנות עלייה על תקרת הבית או על תקרת הדיוטא המכורה עם הבית חברו מעכב עליו כדפרישנא טעמא בשמעתיה דרב דימי מדין הבית והעליה של שנים אבל אם רצה המוכר להשתמש באויר שעל גבי תקרת הבית או שעל תקרת הדיוטא או שעל הגג ועד לרקיע הדין עמו והוא דלא בני מידי על התקרה עצמה ולא על הגג עצמו ולא על הכתלים עצמן ולית ליה לאשתמושי בהו אפי' בדריסת הרגל דאמר ליה לוקח קא מרעת להו לאשיתאי וכל שכן שאם רצה להוציא זיזין מתקרת הבית אינו מוציא ואין לו בעומק הבית אלא לאשתמש בו בהכנסת קורות וכיוצא בהן ואין לו ברומו אלא לבנות עליה סמוך לתקרת הבית על גבי עמודין ועושה לו תקרת אחרת להיות קרקע לעלייתו ואם נפלו הבית והעליה הרי בעל העלייה חוזר ובונה אותה כבתחלה כדפרישנא טעמא לעיל ואי אית ביה בהאי ביתא תשמישא דחזי לאשתמושי ביה לבר מגופיה דביתא איכא לפלוגי ביה דאי כולה הדא תשמישא היא ולא חשיב למפלג רשותא לנפשיה כגון החדר שלפנים ממנו והיציע דהיינו בדקא הלילא ודיוטא שעל גבי תקרת הבית כולהו הני לענין אזדבוני בסתמא חד דינא נינהו דאי פתיחי לגו ביתא ולא הוו ד"א על ד"א א"נ דלא נביהי עשרה טפחים כגון דמעין תשמישא דביתא נינהו ופתיחי לגויה ולא חשיבי למפלג רשותא לנפשיהו כולהו חדא רשותא וחדא תשמישתא נינהו ומזדבני בסתמא אגב ביתא וכל שכן באפתא וחדר דעבידי בחלל ביתא היכא דפתיחי לגויה דאף ע"ג דהוו ארבע אמות וגביה עשרה טפחים מגופיה דביתא נינהו ומזדבני בסתמיה אגב ביתא ואי מידי דחשיב למפלג רשותא לנפשיה הוא מחמת דנפיש בשיעורא כגון היציע והחדר שלפנים מן הבית היכא דאית בהו ארבע אמות על ארבע אמות וגביהי עשרה טפחים אע"ג דפתיחי לגויה דביתא דחדא תשמישתא נינהו כיון דלאו בחלל הבית המכור נינהו דאית בהו שיעורא דחזו למפלג רשותא לנפשיהו לא מיבעיא בסתמא דלא מזדבני אגב ביתא אלא אפילו היכא דכתב ליה הוא וכל מה שבתוכו מארעית תהומא ועד רום רקיעא לא מזדבני דהני לאו בתוך הבית המכור קימי ולאו באוירא דידיה קימי אלא לבר מביתא קימי או מן הצד או מאחוריו הילכך אי מכר לי מכרתא בראי וכתב ליה ולא שיירית בזביכאי אילין קדמי כלום ואיכא דקרן ליה לבית בהדי חדר ויציע דיליה בית אי נמי דכתב ליה הוא וכל תשמישיו ואילין מכרנא הא קני להו ואי לא לא קני להו אף בליסנא דמוכח עליהו וה"מ ביציע וחדר דלא קימי בחלליה דביתא ולא באויריה אבל במאי דקימי בחלליה או באויריה אע"ג דלא נפיש בשיעוריה כל היכא דלאו חדא תשמישתא היא לא שנא מחמת דפסיקי מביתא ואע"ג דדמו תשמישי להדדי כגון חדר ויציע ודיוטא ואפילו אפתא היכא דלא פתיחי לגו ביתא כלל ולא שנא מחמת דלא דמו תשמישי להדדי כגון בור ודות ומחילות דקימי בעומקיה וגג דקאי ברומיה ואע"ג דפתיחי לגו ביתא כולהו הני כיון דלאו חדא תשמישתא נינהו אע"ג דלא הוו ארבע אמות ולא גביהי ולא עמיקי עשרה טפחים כל היכא דאית בהו שיעורא דחזי לפוס מכנא דהוא אתרא לאשתמושי ביה באנפי נפשיה אע"ג דלא פתיחי נמי לדוכתא אחריתא לא מזדבני בסתמא אגב ביתא ואי לית ביה בההוא תשמישתא כי האי שיעורא כל היכא דלא פתיחא לרשות היחיד אחריתי אע"ג דלא פתיחא להלל הבית המכור בטלה לה לגבי ההוא דוכתא דקימא בגויה דאי קימא בחלל הבית המכור או בחלל כותל דידיה ומזדבנא אגב ביתא ואי קימא בעומק' ורומא לא מזדבנא הלא בכלל זביני דעומקא ורומא ואי פתיחא לרשו' היחיד אחריתי לא שנא דהאי מוכר ולא שנא דאיניש מעלמא אי מוכחא מילתא דלתשמישתיה הוא דעבירא אע"ג דקימא בחלל הבית המכור או בחלל כותל דידיה כיון דפסיקא מיניה ואשיבא לגבי ההוא ביתא דפתיחא ליה חשבינן לה דפלגא לה רשותא לנפשיה ולא עילה בכלל זביני דהאי

ביתא

ביתא דפסיקא מיניה אלא בלישנא דמוכח עילוה אי נמי דמהני כשאר תשמישי דפלגי רשותא לנפשיהו והוא דשייך ביה נמי בהאי תשמישא ואי לא מוכח מילתא דלתשמישתיה דהאיך רשותא דפתיהו ליה הוא דעבידא כגון דאיכא למימר דלמוכר בכין הבית המכור עבידא בטלה נמי לגבי ביתא ומזדבנא בסתמא אגב ביתא דמנופיה דביתא היא ובשאר חורין ושליקין שבכתלי הבית המכור דמיא • וה"מ בסתמא דלא כתב ליה לישנא דמשמע מיניה דאקני ליה עומקא ורומא אבל כתב ליה לישנא דמשמע דאקני ליה עומקא ורומא קני לוקח עומקא ורומא ואין למוכר לעשות חלל בעומק שתחת הקרקע ולא להשתמש באויר שעל גבי הבית ואם רצה הלוקח לעשות חלל תחת הקרקע או לבנות עלייה על גבי הבית עד לרקיע הדין עמו ואי איכא עילויה דביתא גג שאין לו מעקה אי נמי אית ליה מעקה אלא שאינו גבוה עשרה טפחים מיהו לא מקיף ליה לגג מכל ניסא דצריך מעקה אע"ג דהוי ארבע אמות ואית ליה נמי צורת פתח ולא פתח לגו ביתא כיון דפרומיה דביתא קאי ולא חשיב קני ליה ולמעקה דידיה כשאר עומקא ורומא ודוקא במידי דלא חשיב כדאמרן אבל היכא דאיכא בעידן מכירה כהאי עומקיה ורומיה מידי דחשיב באנפי נפשיה בין מחמת דשאנו תשמישי מהדדי בין מחמת דפסיק מביתא בין מחמת דכפיש שיעורי וחשיב למפלג רשות' לנפשיה הני כולהו פלגי רשותא לנפשייהו ולא מהני בהו לישנא דעומקא ורומא ומאי מחמת דשאנו תשמישי מהדדי כגון בור ודות ומחילות אע"ג דלא עמיקי עשרה טפחים ולא הוו ארבע אמות ואע"ג דלא פתיחי אלא לגו ביתא וגג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים מכל ניסא דצריך מעקה ואע"ג דפתיח לביתא ולא הוי ארבע אמות וה"ה במידי דפסיק מביתא כגון דיוטא שעל גבי תקרת הבית המכור ואפתא וחדר דקימי בחלליה היכא דלא פתיחי לגויה דביתא ואע"ג דלא הוי ארבע אמות ולא גביה עשרה טפחים ולא פתיח לדוכתא אחריתי והוא דאית ביה בההוא מידי שיעורא דחזי לכוס מכובא דההוא אתרא לאשתמושי ביה באפי נפשי' אי נמי דלי' ביה כי האי שיעורא והוא דפתיח לרשות היחיד אחריתי ומוכחא מילתא דלתשמישתיה הוא דעביד דחשיב לאשתמושי ביה לההוא רשותא דפתיח ליה והוא הדין במידי דחשיב למפלג רשותא לנפשיה מחמת דכפיש שיעוריה כגון עלייה שעל גבי תקרת הבית היכא דהויא ארבע אמות על ארבע אמות וגביהה עשרה טפחים דחזיא לדירה באנפי נפשיה ואע"ג דפתיחא לתוך הבית המכור הני כולהו כיון דחזו למפלג רשותא לנפשיהו לא מהני בהו לישנא דעומק' ורומא ולא לישנא דהוא וכל תשמישיו ואילין מכרנא מיניהו משום דלא קימי ביני מצרי גופיהו ומיניהו משום דלאו בכלל תשמישין נינהו הילכך אי כתב ליה מארעית תהומא ועד רום רקיעא קני להו ואי לא אע"ג דכתב ליה עומקא ורומא לא קני להו עד דכתב ליה נמי הן וכל מה שבתוכן והוא הדין לשכין מילי דקאי בחלל הבית המכור אע"ג דפסיק מיניה דמהני ביה לישנא דהוא וכל מה שבתוכו לאוריה כדברירנא והיכא דכתב ליה עומקא ורומא דקאמרי דלא מהני בהני תשמישי דחשיבי ה"מ למקני גופיהו אבל עומקא דתותיהו ורומא דעילויהו קני ובני ביה מאי דבעי ואי לא תימא הכי עומקא ורומא מאי אהני ליה ודוקא לאשתמושי בעומקי דתותיהו בהכנסת קורות או למבני עלייה על גבי עמודין באויר שעל גבי העליה או הדיוטא אבל למעבד חלל תותיהו או למבני על גבי תקרת העלייה או הדיוטא עצמה או לאשתמושי בתקרת דידהו כלל לא דא"ל מוכר קא מרעת לה לבור ודות דידי או לעלייה דידי או לדיוטא דידי ואם רצה המוכר להוציא בה זיזין אינו מוציא דמסתמא דלא שיירה לדיוטא בפירוש לא משתעבד ליה הבית המכור אלא לגופה דדיוטא או לגופה דעלייה בלחוד ולא שייר מקום דיוטא או מקום עלייה בבית ולענין קרקע הגג והדיוטא וכיוצא בהן כל היכא דקימא לן גבי גג גופיה או דיוטא גופה דמזדבני כל שכן קרקע דילהו דמזדבן וכל היכא דקימא לן דלא מזדבן איכא לפלוגי דכל היכא דלא הוי שיור אלא מחמת דהוי מכלל עומקא ורומא דלא מזדבן בסתמא כגון גג שאין לו מעקה גבוה עשרה טפחים וכגון דיוטא דלית בה שיעורא דהויא לאשתמושי בה באנפי נפשיה אוירא דגג ודדיוטא הוא דהוי שיור והוא הדין למעקה דגג וכתלי הדיוטא ותקרתה דקימי באוירא דמוכר דמכלל עומקא ורומא נינהו אבל קרקע הגג והדיוטא גופיהו דמנופיה דביתא הוא לא הוי שיור ולית ליה למוכר לאשתמושי בהו אפילו בדריסת הרגל דהיזקא דבעל הבית הוא וכל היכא דאע"ג דכתב ליה עומקא ורומא נמי הוי שיור כיון דכי הוי שיור מחמת חשיבותיה דחזי לתשמישתיה הוא דהוי שיור כי הוי שיור לתשמישתיה הוא דהוי שיור ואית ליה למוכר לאשתמושי ביה מעין תשמישתיה דומיא דהבית והעליה של שכיס דאי לאו הכי מאי חשיבותיה דהוי שיור והיכא דנפל ההוא תשמיש דשייך ביה שיורא לא שנא נפל הבית המכור ולא שנא נפל דיוטא דאשתייר מסתמא אית ליה רשותא למוכר למהדר ולמבני לה לדיוטא אגב ביתא ממש כדמעיקרא כדברירנא לעיל ודוקא במידי דלא שייריה מוכר בפירוש אבל במידי דשייריה מוכר בפירוש אהני שיוריה לשיוריהו לכולהו זכותא דחזיאן ליה לדבר המשויר בגוף הדבר המכור לפיכך המוכר בית לחבירו וא"ל על מנת שדיוטא העליונה שלי דיוטא העליונה שלו למאי הלכתא שאם רצה המוכר להוציא בה זיזין בגוף הדיוטא שנמצא משתמש באויר הבית המכור מוציא דכיון דשייר דיוטא מסתמא שייר נמי מקום דיוטא בבית ואין צריך לומר שאם רצה לבנות עלייה על גבה אפילו על הכתלים עצמן בונה דכיון דשייר למקום דיוטא בבית ומוציא בה זיזין כל שכן שאם רצה לבנות על גבה בונה דמעיקרא שייר זכותא לדיוטא בגופו של בית למעבד בההיא דיוטא מאי דבעי כדברירנא לעיל אליבא דרב זביד ואין צריך לומר שאם נפלה שחוזר ובונה אותה שאתו לכתחילה בני לה כי נפל מיבעיא לא שנא נפלה העלייה ולא שנא נפלה הדיוטא ואפילו נפל הבית עצמו דכיון דאהני ליה על מנת לשיוריה זכותא לדיוטא בכתלי הבית אהני ליה נמי לשיורי לה זכותא באויר הבית דאי נפל ביתא קמא ובנה לוקח בדוכתיה ביתא אחריתא משתעבד ליה לבעל הדיוטא למבנא עלייה על גבה דומיא דהבית והעלייה של שכיס שנפלו דכיון דשייר לגמרי שייר ולא תימא דוקא היכא דלא הוה מזדבנא בסתמא ואי נפל לשיוריה בפירוש דאהני ליה שיוריה להני אנפי דאמרן אלא אפי' היכא דבלאו שיוריה נמי הוה מזדבנא כיון דאהני שיוריה לשיוריה בגופו של בית המכור דומיא דמעשר שאם רצה להוציא בה זיזין מוציא הוא הדין לבנות עלייה על גבה ממש ואי נפלה הדר בני לה כדברירנא לעיל

אא לך והא דתנן ולא את הבור ולא את הדות יתיב רבינו' וקא קשיא ליה היינו בור

בור היינו דות כלומר שעשויה בעומק הקרקע ועשוין להחזיק מים מכונסין ואם כן למה לי למתנא תרתי א"ל רבה תוספאה לרבינא ת"ש דתניא אחד הבור ואחד הדות שניהן בקרקע אלא שהבור בחפירה ודות בבנין כלומר שניהן בעומק הקרקע אלא שהבור בחפירה בקרקע קשה שמחזיק מים בלא בניין ודות בבנין מחמת שנחפר בקרקע שאין מחזיק מים בלא בנין שהמים נבלעים בכתלים בטנין שנאמר בורות נשברים אשר לא יכלו המים ובור כזה עושין לו כותל בנין מתוכו סביב ונקרא דות ותנא דמתני' נמי כי אצטריכי למתנא תרויהו מהאי טעמא הוא דאצטריך דאי תנא בור לחודיה הוה אמינא בור הוא דלא אבטיל לגבי בית משום דלית ביה בניין ולא דמי לבית אבל דות דבבנין כיון דדות לבית מזדבן אגב ביתא ואי תנא דות הוה אמינא דות דבבנין הוא דלא מזדבן משום דחשיב אבל בור דלא חשיב בטיל לגבי בית ומזדבן אצטריך לאשמועינן תרויהו דלא מזדבני

לח הרי אמרו המוכר את הבית לא מכר את היציע ולא את הבור ולא את הדות וצריך המוכר ליקח לו דרך דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אינו צריך ליקח לו דרך וכן הא דתנן מכרן לאחר רבי עקיבא אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמים אומרים צריך ליקח לו דרך ותנן נמי גבי שדה כי האי גוונא במאי קא מפלגי ואסיקנא בהא קא מיפלגי רבי עקיבא סבר מוכר בעין יפה מוכר ולא שייר מידי לנפשיה בדבר המכור ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר ושיורי שייר מידי דחזי ליה איתמר אמר רב הונא אמר רב הלכה כדברי חכמי' ושמואל אמר הלכה כרבי עקיבא וקימא לן כשמואל דהלכתא כוותיה בדיני ותו דהא איפסיקא הלכתא כותיה לקמן

דף ס"ה ע"א לו ואזדו רב ושמואל לטעמיהו דאמר רב נחמן אמר שמואל האחין שחלקו אין להם דרך זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא אמת המים זה על זה והזהרו בהן שהלכות קבועות הן ורב אמר יש להן וכבר פרשנא בפירקא קמא במאי קא מפלגי שמואל סבר האחין שחלקו לקוחות הן ומוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו זכות בדבר המכור כלל ורב אמר האחין שחלקו לקוחות הוו כדאמרת מיהו מוכר בעין רעה מוכר כרבנן א"ל רב נחמן לרב הונא הלכתא כותין או הלכתא כותיכו א"ל הלכתא כותיכו דמקריביתו אבבא דריש גלותא דשכיחי דייני וש"מ דהלכתא כשמואל דפסק הלכתא כר"ע דאמ' מוכר בעין יפה מוכר וש"מ דהלכת' כותי' נמי גבי האחין שחלקו דלקוחות הוא ומוכר בע"י מוכר ותרויהו בחד טעמא אוקימנוהי בגמרא והיא דפסיקא הלכתא בפרק בית כור עפר גבי שני אחין שחלקו ובא להן אח ממדינת הים וגבי שלשה אחין שחלקו ובא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהן דאיפסיקא הילכתא דבטלה מחלוקת דמשמע דסבירא לן דהאחין שחלקו יורשין הוו כי טעמיה דרב התם לא קשיא דכי אמרינן האחין שחלקו לקוחות הן במילתא דאתיא מחמת נפשייהו כגון דרך וחלונות וסולמות ואמת המים דמחמת נפשייהו קאתיין הילכך סבירא לן דלקוחות הוו דהא אינהו הוא דתקנו להדדי חולקא דהדדי אבל לגבי מילתא דאתיא מחמת איניש אחרינא כגון שבא להן אח ממדינת הים או שבא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהן ולא מהניא חולקה דידהו לגבי ההוא אחא אחרינא ולא לגבי בעל חוב ולא מידי אלא הוו להו כמאן דלא פלגי כלל ומטול הכי בטלה מחלוקת ומטול הכי קא מסקינן הכא טעמ' דרב גבי האחין שחלקו דסבירא ליה יש להן דרך זה על זה משום דמוכר בעין רעה מוכר אלמא לקוחות הוו ואלו התם גבי שלשה אחין שחלקו ובא בעל חוב וטרף חלקו של אחד מהן קא מסקינא טעמיה דרב דאמר בטלה מחלוקת קסבר האחין שחלקו יורשין הוו והכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי קשיא הילכתא אהילכתא וקשיא נמי דרב אדרב אלא להו ש"מ כדקאמרינן

לו איתמר שני בתים זה לפנים מזה שניהן במכר ושניהן במתנה אין להן דרך זה על זה וכל שכן חיצון במתנה ופנימי במכר האי שניהם במכר ושניהם במתנה בדקאתו תרויהו מכח חד עסקינן כגון שמכר לזה אחד ולזה אחד או שנתן לזה אחד ולזה אחד אין להן דרך זה על זה דאמר ליה חיצון לפנימי כי היכי דלדידך זבין ויהיב בעין יפה לדילי נמי זבין ויהיב בעין יפה וכל שכן חיצון במתנה ופנימי במכר דכל היכא דגבי מוכר בעין יפה מוכר כ"ש גבי נותן דבעין יפה נותן כדמיפרש לקמן ודוקא בדאקני להו לתרוייהו בבת אחת וכ"ש דזבניה לחיצון והדר זבניה לפנימי אבל זביני לפנימי לחד והדר זביני לחיצון לאחרינא אי נמי יהביה נהליה במתנה יש להן דרך זה על זה דמכי זבניה לפנימי לחד ושייריה לחיצון לנפשיה קני פנימי דרך בחיצון דומיא דמכרן לאחר דס"ל כר' עקיבא דאמר אין הלוקח צריך ליקח לו דרך וכי הדר זבניה לחיצון לאחר אע"ג דזבין ליה נמי בעין יפה לא מצי ליה ולא מידי דלא יכיל לזבוניה ליה אלא מאי דשייר לנפשיה ואלו הכא כיון דקדמי זביני דחיצון כי זבין בעל חיצון מאי דשייר בעל פנימי הוא דזבין חיצון במכר ופנימי במתנה מאי וכד זבין להו לתרויהו בבת אחת קא מיבעיא לן מי אמרינן כי היכי דנותן בעין יפה נותן מוכר נמי בעין יפה מוכר ואין להן דרך זה על זה או דילמא הכ"מ גבי מכירה ומכירה וגבי מתנה ומתנה דתרויהו כי הדדי נינהו דכי היכי דלמר בעין יפה למר נמי בעין יפה אי נמי גבי חיצון במתנה ופנימי דודאי בעל מתנה עדיף ולית ליה לבעל המכר דירכא עילויה דבעל מתנה אבל חיצון במכר ופנימי במתנה דבעל מתנה צריך דרך עין יפה דבעל מתנה עדיפא טפי ויש להן דרך זה על זה סבור מידאין להן דרך זה על זה דתרויהו כי הדדי נינהו ולא היא מי לא תנן בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם אלמא אפילו במילי דסבירא לן גבי מכר לדברי הכל דבעין רעה מוכר מאן דיהיב במתנה בעין יפה יהיב הכא נמי אף ע"ג דהיכא דפנימי במכר אין להן דרך זה על זה היכא דפנימי במתנה וחיצון במכר בעל מתנה עדיף מבעל מכר ויש להן דרך זה על זה וכן הלכה

שם ע"ב לח הרי אמרו המוכר את הבית לא מכר את המפתח לימא מתניתין דלא כרבי מאיר דאי רבי מאיר הא אמר מכר כרם מכר תשמישי כרם ודחינן אפילו תימא רבי מאיר התם קביע הכא לא קביע והא דומיא דדלת קתני מה דלת דקביע אף מפתח נמי דקביעא אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי מאיר והאי קיבעא דקאמרינן לא שנא גבי תשמישי כרם ולא שנא גבי מפתח לאו למימרא דמחובר לקרקע או לדלת אלא דקביעא תשמישתיה קאמרינן דהא גבי תשמישי כרם דקאמרינן דקביעי ובהדיא אמרינן לקמן גבי אבני דהבכי לרבי מאיר דמתקנן אע"ג דלא מחתן וגבי קנים שבכרם שהן לצרכו דאוקימנא בקני' המחולקים שמעמידין אותן תחת הגפנים לרבי מאיר דמכרן אע"ג דלא מוקמי הלכתא אע"ג דאכתי לא מיחברי כיון דקביעא תשמישתיהו בההוא כרם מזדבני הכא נמי גבי מפתח דקאמרינן דקביעא דקביעא תשמישתא בההוא דלת קאמרינן כגון דאורחיה לאשתמושי

לאשתמושי ביה בההוא דלת תלירא דריכא דמפתח ודינא
דתשמישי כרם אליבא דרבי מאיר הוא מחתא מחתינ'להו
במתניתין דכיון דלטעמא דרבי מאיר כל מידי דמתקן
לתשמיש הדבר המכור אע"ג דאכתי לא אשתמש ביה הוי
מכור כ"ש במידי דאורחיה לאשתמושי ביה מקמי הכין והיית
דמפרשי דהאי מפתח דקביעא לקאמרינן דקביעא במנעול
תדיר קאמרינן שיש מפתחות שאין מזיזין אותן מן הפותחות
כעין של כפרים והיינו דומיא דדלת דקביעא ממש שסוכבת
על צירה תדיר במקום אחד ואפ"ה קתני לא מכר את
המפתח הואיל ונוח להוציא משם ומידי דמיטלטל הוא דהוה
ליה ברחים העליונה דאע"ג דקביעא במקום תשמישה כיון
דמטלטלה לא מזדבנא ולפום הדין טעמא הא דס"ד מעיקרא
לשנויי התם קביע לאו דוקא אלא בדרך אפשר ויש לומר
קאמרי' לה דדילמא כי קאמר רבי מאיר במידי דקביע
ודלא כשוניא דנמ'וכי אצטריך למידק מפתח דומיא דדלת
למאי דס"ד מעיקרא קאמרינן דאפילו כשתמצא לומר דלא
את' רבי מאיר'אלא במידי דקבי' הכא גבי מפת' כמיכי מיירי
אפילו במפתח דקביעא קא מיירי מיהו לשוניא דגמרא
גבי תשמישי כרם אפילו תימא מתני' במפתח דלא קביעא
על כרחיך מתני'דלא כרבי מאיר : מיהו בין לפירושא
קמא בין לפירושא בתרא הני תשמישי כרם דפליגי בהו
רבי מאיר ורבנן את"ל דבקנים שבכרם שאינן לכרכו
ואבנים שבשדה שאינן לגרכה בלחוד פליגי דרבנן סברי כל
היכא דלא מוקמי בשעת מכירה אע"ג דמתקני להכי לא
מזדבני ורבי מאיר סבר כיון דמתקני לתשמישתא דהאי ארעא
אע"ג דאכתי לא אשתמש בהו בהאי ארעא מזדבני תדע
מדלא קפיד בגמרא לטעמיה דרבי מאיר גבי קנים אלא
דמשכו ולא גבי אבנים אלא דמתקנן אבל בשומרת שאינה
עשויה בטיט מודי רבי מאיר דכיון דלאו מידי דאורחיה
דבעל הכרם לאזמוניה היא לאו ארעתא דידה קא נחית
דיקא נמי מדלא איתינן עלה פלוגתא דרבי מאיר כדאיתינן
גבי קנים ואבנים ולפום הדין טעמא הכי מתניתא'דבית
הבד ומרחץ דברי הכל ניניהי דתרוייהו שייך בה האי טעמא
דשומרה כדבירנא להאי בזוכתיהי דיקא נמי מדלא
קאמרינן בגמ'עילויהי מתני'דלא כרבי מאיר כדאמרינן גבי
מפתח ואם תמ"ל אפילו בשומרה שאינה עשויה בטיט נמי
פליגי מילא קימא להי מתניתא'דבית הבד ומרחץ דלא כר'
מאיר . וה"מ דמתני' דקתני המוכר את הבית לא
מכר את המפתח במפתח דקביעא תשמישת' עסיקינן
ודלא כר"מ וכ"ש במפתח דלא קביעא תשמישתיה ואידי
ואידי דמיטלטלא ואפילו היכא דאורחה למשבקה במנעול
תדיר מידי דהוה אריחים העליונה אבל קביעא בדלת ממש
כגון שקבורה ותלויה והמותנא שהיא תלויה בו ראשו קשור
בדלת קשר של קיימא מזדבני מידי דהוה אדלת ונגר ומנעול
וכיוצא בהן

וה"מ דליתא לדרבי מאיר דאמר מכר כרם מכר
תשמישי כרם דהא איקלא מתני'דלא כר"י ועוד
דקימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא אסיקנ'בפרק
המוכר את הספינה בשטה

ת"ר המוכר את הבית מכר את הדלת ואת הנגר
ואת המנעול אבל לא את המפתח מכר את
המכתש'החקוקה אבל לא את הקבועה מכר את האיצטרוביל
אבל לא את הקלת ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו
הרי כולן מכורין אבל לא מכר לא את התנור ולא את הכירים
ולא את הריחים רבי אליעזר אומר כל המחובר לקרקע
הרי הוא כקרקע בין כך ובין כך לא מכר לא את הבור ולא
את הדות ולא את היציע הא מתני' הכי אשכחנן לה בנוסחי
דילן ומסתברא דשבישתא היא דאיתלאי בנוסחי דהאי
מדקתני ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן
מכורין והדר תאני אבל לא מכר לא את התנור ולא את
הכירים ולא את הריחים והא ודאי ליכא למימר הכי דנהי
נמי דסבירא ליה לתנא קמא דמחובר לקרקע נמי אינו
כקרקע הלא היכא דאמר ליה הוא וכל מה שבתוכו אמאי
אינן מכורין אלא על כרחיך כי תנינן לה לפיסקא דאם אמר
לו הוא וכל מה שבתוכו לבתר פיסק'דלא מכר לא את התנור
ולא את הכירים ולא את הריחים הוא דתנינן לה ומשמעיה
דרבנו חננאל ז"ל משמע לן דהאי פיסקא דאם אמר לו הוא
וכל מה שבתוכו לבתר פלוגתיה דרבי אליעזר הוה גריס
לה והדר תני עלה בין כך ובין כך לא מכר לא את הבור
ולא את הדות ולא את היציע ולהני נוסחי דילן על כרחיך
כי קתני אבל לא מכר לא את התנור כו'אריש' קאי דלא
אמר ליה הוא וכל מה שבתוכו ומאי אבל לא מכר דאע"ג
דגבי אצטרוביל מודי ת"ק דמכור משום דמחובר לקרקע
גבי תנור וכירים וריחים פליג דאע"ג דמחברי לקרקע לאו
כקרקע דמו ומ"ש אצטרוביל דמודי ביה דמכור משום דלאו
מנא הוא ולא הוה עליה תורת כלי בתלוש וה"מ דאצטרוביל
לאו ריחים התחתונה הוא אלא דמ"ש ממכתשת הקבועה
ומתנור וכירים דאע"ג דקביען דקאמר ת"ק דאינן מכורין
ומ"ש אצטרוביל דמודי ביה למכור ועוד הא מדקתני סופא
ולא את הריחים דסתמא רחים התחתונה משמע דכתיב לא
יחבל רחים ורכב מכלל דאצטרוביל דקתני רישא מכור לאו
ריחים הוא אלא עיגול שסביב לריחים הוא ואמטול הכי
מודי ביה ת"ק למכור משום דבתלוש נמי לאו מנא הוא אלא
פשוטי עץ בעלמא הוא וכיון דקביעא בקרקע הוה ליה
כבנין בעלמא אבל קלת מנא מטלטלא הוא דתלו ליה
עלוי ריחיא ונחתי חיטי מיניה אפומיה דרחיא ובדין הוא
דלא ליצטריך לאירויי ביה דאינו מכור אלא משום סופא
אצטריכא ליה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי
כולן מכורין ולית הלכתא כת"ק דקתני מכר את המכתשת
החקוקה אבל לא את הקבועה דמשמע מכר את החקוקה
בקרקע שחקוקה משנקבעה אבל לא את הקבועה שקבעוה
משנחקקה ונעשית מכתשת דהא מתני'קתני מכר את המכתש
הקבועה אבל לא את המטלטלת וכן הא דקתני סופא אבל
לא מכר לא את התנור ולא את הכירים ולא את הריחים
ליתה אלא במידי דלא קבע והוא דלא א"ל הוא וכל מה
שבתוכו אבל במידי דקביע ומחב'לקרקע הרי הוא כקרקע
ואע"ג דלא א"ל הוא וכל מה שבתוכו הרי הוא מכור
ובהדיא תנן במתני' מכר תנור ומכר כירים . ובדקביעי
עסיקינן דאלמא משתמא נמי מזדבני ומתני' רבי אליעזר
היא דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע וקימא
לן כותיה בהא חדא דהויא לה הא מילתא סתם מתניתין
ומחלוקת דברייתא וקי"ל כסתם מתני' ותו דהא סוגיית
בעלמא כמאן דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע
ואי נמי פשיטא לרבי אליעזר כדדאיכן לקמן דסבירא
ליה דמוכר בעין יפה מוכר וה"מ איתה לדרבי אליעזר
ואפילו במידי דלא קביעא נמי דוקא היכא דלא א"ל הוא
וכל מה שבתוכו אבל א"ל הוא וכל מה שבתוכו הרי הוא
מכור כדקתני בהדיא במתני' מכר את האיצטרוביל אבל
לא הקלת מכר את המכתשת הקבועה אבל לא המיטלטלת
ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין וה"ה
לשאר מטלטלי דכולהו חד טעמא נינהו ובהדיא קתני נמי
גבי חצר אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל
מה שבתוכה הרי כולן מכורין וה"ה גבי בית דדינא דהכא
ודינא דבית בהא מילתא חד טעמא נינהו וליתה לברייתא
דפליגא

דפליגא בהא אמתני' אבל לא מכר לא את הבור ולא את הדות ולא את היציע כסתמ' דברית' ובהא לא פליג' מתניתין אבריתא כלל

מתניתין השתא דהמוכר את הבית מכר את הדלת ואת הנגר ואת המנעול הקבועין בו והוא הדין למפתח הקשורה בדלת תמש קשר של קימא שהיא חבורה אבל לא את המפתח המיטלטלת אע"ג דקביעא תשמישתה ואפילו היכא דאורחיהו למשבקה במנעול תדיר וה"ה לדלת ולנגר ולמנעול בזמן שמיטלטלין דאינן מכורין מכר את המכתשת הקבועה ואין צריך לומר את החקוקה מכר את האצטרוביל הקבוע בקרקע אבל לא הקלת דמנא מטלטלא הוא מכר את התנור ואת הכירים הקבועי' בקרקע ואת הריחים התחתונ' הקבועה בקרק' אבל לא את המטלטל' וכ"ש ריחים העליונה ואין צריך לומר שאר כל המטלטלין ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין בך ובכ"ך לא מכר לא את הבור ולא את הדות ולא את היציע וכ"ש חדר בזמן שיש בהן ד"א וגבוהין י' טפחים כדדייקינן בגמרא אמתניתין השתא יציע אמרת לא חדר מיבעיא דאלמא כל היכא דיציע לא מזדבן כ"ש חדר וה"ה לגג בזמן שיש לו מעקה גבוה י' טפחים דכולהו הני רשותא אחריתי באנפי נפשה נינהו ולא מהני בהו ליבנא דכל מה שבתוכו כל כמה דאיכ' למתלי במידי אחרינ' דשייך ביה האי ליבנא

מא ת"ר כנור שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה עיקר הא מילתא דג' לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה היכא דכי נפליה לגויה הני ג' לוגין לא הוו ביה בהאי מקוה מלאה מים כשרים דכיון דמקמי דלהוי ביה שיעור מקוה שלם מים כשרים נפלו לגויה שלשת לוגין מים שאובין אע"ג דנפלו לגויה בתר הכין כמה שאין מים כשרים פסיל מדרבנן ומהאי טעמא הוא דפסיל ליה האי כנור למקוה דכיון דחקקו ולבסוף קבעו הויא לה תורת כלי עילויה בתלוש ואע"ג דחקקו וקבעו בקרקע לא בטלה תורת כלי מיניה וכל מיא דאתו מיניה למקוה שאובי' נינהו ואם קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה הואי' ולא היתה עליו תורת כלי בתלוש וכשוטה חריץ בקרקע דמי מיהו לא מיתוקמא אלא בשחקק בו מקום לקבל צרורות המתגלגלין במים כדי שלא ירבו עם המים שכיון שנעשה לקבלה נמצאו המים היורדין הימנו באין מתוך כלי שנעשה לקבלה ופוסל את המקוה אבל אם לא חקק בו לקבל צרורות אפילו חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל את המקוה שלא נעשה לקבלה אלא להעביר עליו את המים ותנן במקואות פרק ד' החוטט בכנור לקבל צרורות בשל עץ כל שהו' בשל חרש רביעית ודוקא נמי במקוה שלא היו בו ארבעים סאה בשעה שנפלו לתוכו שלשת לוגין מים דרך כנור זה שחקקו ולבסוף קבעו אבל אם היו בו מ' סאה מים כשרין מתחלה ממלא בכתף ונותן לתוכו וכשר וכן אם לא היו בו מ' סאה מים כשרים ונפלו לתוכו פחות מג' לוגין מים שאובין ואח"כ נפלו לתוכו מים כשרים והשלימוהו למ' סאה כשר שאין השאובה פוסלת בפחו' מג' לוגין כדקתני בהדיא בריש עדויות ובתוספת מקואות

מב ודייקינן אהא מתני' מני לא רבי אליעזר ולא רבנן כלומר לא רבי אליעזר דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע דאע"ג דהוי תורת כלי עליו בתלוש אהניה חיבוריה לאפוקיה מתורת כלי ולא רבנן דאמרי לא מהני חיבור לאפוקיה מתורת כלי דאי רבי אליעזר אפילו חקקו ולבסוף קבעו נמי לא ליפסול ואי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי לפסול דכיון דכתלוש חשיב ליה הוה ליה כשאר כלים דפסילי ודייקינן אדיוקין הי ר' אליעזר כלו' היכא שמעי' ליה לר' אליעזר האי סברא דתוקמה להאי מתניתא דלא כר' אליעזר דאי ר' אליעזר דבית דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע ואפילו מכתשת הקבועה דמשמע שקבעוה לאחר שנעשית מכתשת אלמא אע"ג דחקקה ולבסוף קבעה אהנייא לה קביעתה בקרקע גבי מכר נשויה כקרקע ודילמא התם היינו טעמי' דרבי אליעזר דסבר מוכר בעין יפה מוכר וגמר לזבוני אפילו קבועה ורבנן סברי מוכר בעין רעה מוכר אבל בעלמא דלא שייך האי טעמא אפי' רבי אליעזר מודי דהיכא דחקקו ולבסוף קבעו לאו כקרקע דמי והא דרבנן משום סירכא דרבי אליעזר אצטריכא ליה דאי לרבנן גופיהו כיון דלהפרך סוגיין קא בעי אדרבא נוי שביק ליה לדרבנן כפשטה דשאני להו במחובר לקרקע בין חקקו ולבסוף קבעו לקבעו ולבסוף חקקו בברייתא דכנור הוה מיתוקמ' כרבנן דבית ומיפריך סוגיין טפי אלא משום דלא מיתוקם ליה פירכיה דרבי אליעזר אלא בהכי דאי טעמיה דרבי אליעזר דמוכר בעין יפה מוכר מאי טעמיהו דרבנן אפילו תימא דחקוקה ולבסוף קבועה לאו כקרקע דמיא אי סלק' דעת' דסבירא להו דבעין יפה מוכר תהוי מכורה אלא משום דסבירא להו בעין רעה מוכר והכי לא איפשיטא לן הי ר' אליעזר והי רבנן וה"ה דהוי ליה לאידק נמי הי רבנן אלא משום דלמפרך סוגיין דמוקים לה דלא כחד מינייהו קא בעי וכל היכא דמיפריך ליה בהדא לא טרח למפרך נמי באידך והא דפרכינן דילמא התם היינו טעמיה דרבי אליעזר דסבירא ליה מוכר בעין יפה מוכר אע"ג דבדרך אפשר קאמרינן לה שמעינן מינה דאע"ג דמידחיא לן הא דרבי אליעזר בעלמא לענין מקח וממכר מיהת ליכא לדחוייה דשאני מכר דמוכר בעין יפה מוכר

מג והא רבי אליעזר דכוורת דבורים דתנן כוורת דבורים רבי אליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב חטאת וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור והא כוורת דלבתר דהוי עלה תורת כלי בתלוש הוא דקבעה וקא חשיב לה רבי אליעזר כקרקע ודילמא טעמיה דרבי אליעזר התם כרבי אלעזר דא"ר אלעזר מ"ט דרבי אליעזר דכתיב ויטבל אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת ואפילו בתלושה נמי ולית הלכתא בהא כרבי אליעזר דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים אלא מיהו מסתברא לפום הדין טעמא דרבי אליעזר דעל כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא בכוורת תלושה דרבי אליעזר סבר כיון דאיתקש ליער כקרקע דמי לכל מילי ורבנן סברי כיון דתלושה היא כמטלטלי דמיא ומאי במקומה דקתני בעוד שהיא מונחת במקומה אע"ג שאינה מחובר' אבל אם נטלה ממקומה אפילו רבי אליעזר מודי דהא לא דמיא ליער ודוקא בתלושה אבל במחוברת אפילו רבנן מודו דכקרקע דמיא בין לענין מקנה בין לענין פרוזבול בין לענין שבת דלא גרע משבשופית אבל לענין טומא' ככלי דמיא ומקבלת טומאה כדבעינן למימר קמן :

מתניתין השתא מהא שמעתא לענין דבש בכוורת ולא שנא כוורת התלושה ולא שנא מחוברת

במחוברת דבשגופיה כתלוש דמי ולא מיקרי אלא כשאר מטלטלי ואין כותבין עליו פרוזבול ומקבל טומאה אוכלין במקומו כדאמר רב כהנא בפרק המוכר את הספינה והרודה ממנה בשבת פטור ולענין כוורת גופה אם היתה מחוברת לקרקע הרי היא כקרקע ונקנית בכסף ובשטר ובחזקה וקונין על גבה מטלטלין ואין נשבעין עליה ואין לה אונאה וכותבין עליה פרוזבול והעוקרה בשבת בבית חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש ואפ"הכי מקבלת טומאה כדבעינן למימר קמן ואם היתה תלושה אפילו במקומה הרי היא כמטלטלין לכל דבר ואינה נקנית אלא כשאר מטלטלין ונשבעין עליה ויש לה אונאה ואין כותבין עליה פרוזבול ואין צריך לומר שמקבלת טומאה במקומה והעוקרה ממקומה בשבת פטור ואיב ארחין ש"מ דכל מידי דהוי כקרקע אינו מקבל טומאה:

דף ס"ו ע"א ❋ מר

אלא רבי אליעזר דדף דתנן דף של נחתומים בזמן שקבעו בכותל רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין ובריתא דכנור מני אי רבי אליעזר אפילו חקקו ולבסוף קבעו נמי לא לפסול דהא גבי דף דאע"ג דהוה תורת כלי עליו כתלוש כיון דחבריה לקרקע משוי ליה רבי אליעזר כקרקע ואי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי לפסול דהא גבי דף דפשוטי כלי עץ הוא ואפילו בתלוש לא מקבל טומאה אלא מדרבנן אפילו קבעו בכותל גזרי ביה רבנן אטו כלי קיבול שחקקו ולבסוף קבעו דאי משום דף גופיה בתלוש היא גופה גזירה היא ואנן כנזור גזירה לגזירה וכיון דגבי דף דרבנן גזרי תיקנו ולבסוף קבעו אטו כלי קבול דאורייתא שחקקו ולבסוף קבעו כל שכן דגזרי בכלי קבול גופיה בקבעו ולבסוף חקקו אטו חקקו ולבסו' קבעו דדמי להדדי טפי ומאן דחזי ליה לא מפיש אי חקקו ולבסוף קבעו ואי קבעו ולבסוף חקקו אבל מש"ה דלא פליג בין תיקנו ולבסוף קבעו לקבעו ולבסוף תקנו לא פריך ודף של נחתומים שקבעו לאחר שנעשה דף של נחתומין משמע וכרקינן לעולם רבי אליעזר היא ושאני פשוטי כלי עץ דרבנן כגון דף של נחתומים דאע"ג דמיחד ליה למלאכה כיון דלית ביה בית קבול אפילו בתלוש נמי מדרבנן הוא דמטמאו וכי גזרו רבנן עליהו בתלוש אבל במחובר לא ומתניתין עלה מכלל דפיסול שאובה דאורייתא ואמטול הכי פסיל בחקקו ולבסוף קבעו והא קימא לן דשאובה דרבנן ועוד מי מכית דאמרת דטעמא דמטהר בדף של נחתומין משום דפשוטי כלי עץ דרבנן והא"ר יוסי בר חנינא בדף של מתכת מחלוקת אלא לעולם בריתא דכנור רבנן היא ומשני שאובה דרבנן כדבעינן למימר קמן והכא גבי דף של נחתומים דסבירא להו לרבנן דאע"ג דמחובר לקרקע הוא כיון דהוה עליה תורת כלי בתלוש מקבל טומאה התם בדף של מתכת דטומאה דאורייתא היא כרבי יוסי בר חנינא דאמר בדף של מתכת מחלוקת אבל בשל עץ דברי הכל טהור דפשוטי כלי עץ לא מיטמו אלא מדרבנן וכי גזרו רבנן בתלוש אבל במחובר לא גזרו רבנן מידי דהוה אשאובה דפסולה דרבנן היא ואמטול הכי כי קבעו ולבסוף חקקו לא גזרו ביה רבנן ושמעינן מינה דכל היכא דפיסולא דרבנן היא קבעו ולבסוף חקקו לא גזרו ביה רבנן והוה ליה כקרקע אבל אם חקקו ולבסוף קבעו גזרו ביה רבנן וכל היכא דפיסולא דאורייתא הוא אפילו קבעו ולבסוף חקקו גזרו ביה רבנן וכתלוש דמי ונפקא מינה לכוורת דבורים לרבנן דאמרי מקבלת טומאה במקומה אפילו במחו' במחובר נמי מקבלת טומאה הדא דבית קיבול הוא ומדאורייתא נמי מטמא ועוד דאפילו בטומאה דרבנן נמי כיון דהוה עליה תורת כלי בתלוש אף על גב דחבריה לקרקע נמי מקבל טומאה:

שם ע"ב ❋ מה

והא דתניא כנור שקבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה אשיטא אפילו לרבנן דלית להו כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע ושאני שאובה דרבנן כלומר עד כאן לא שמעת להו לרבנן דאמרי כל המחובר לקרקע אינו כקרקע אלא במידי דמדאורייתא שאני לן בין תלוש למחובר כגון דף של מתכת דמדאורייתא בתלוש טמא ואי הוי כקרקע טהור וכיון דהכי אפילו במחובר נמי גזרו ביה רבנן אבל שאובה דאפילו בתלוש נמי עיקר פיסולא הדרבנן הוא דמדאורייתא לא שנא בתלוש ולא שנא במחובר לא פסיל ורבנן הוא דגזרו ביה כי גזרו ביה רבנן בתלוש אבל במחובר לא גזרו ביה רבנן ומקשינן אי הכי אפילו חקקו ולבסוף קבעו נמי לא ליפסול: ופרקינן התם משום דאיכא תורת כלי עליו בתלוש גזרו ביה רבנן דכי גזרו רבנן בתלוש לגמרי גמרי ביה ואפילו חבורו מיהא שמעינן דשאובה דרבנן אלא מיהו הני מילי כשאין רובו שאוב דומיא דכנור דהכא דקתני פוסל את המקוה ואינו פוסל את המקוה דמשמע דהאי מקוה לא על ידי כנור זה נתמלא אלא בהכשר נתמלא אלא שהיה חסר ובא כנור זה ופסלו אבל כולו שאוב מדאורייתא נמי שלא על ידי המשכה פסול דבהדיא גרסינן בתורת כהנים בפרשת ויהי ביום השמיני יכול מילא בכתפו ועשה מקוה בתחלה יהא טהור ת"ל אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים הדין סברא דילן ורבותא בתראי נמי הכין הוה סבירא להו ומיתו לה ראיה נמי מהא דגרסינן נמי בפ"ב דזבחים אך מעין ובור וגומר יהיה טהור הויתו על ידי טהרה תהא בלומר ולא על ידי דבר המקבל טומאה ותניא בתוספתא מקוה שהניחו ריקן ובא ומצאו מלא כשר מפני שזה ספק מים שאובין וחזקת המקואות כשרות מדלא קתני וספק מים שאובין כשר ש"מ שספק כולו שאוב לא מכשרינן משום דהוה פסיל מדאורייתא והכין הייני טעמ' דכשר משום דחזקת המקואות מתי הגשמים כשמו וכשרות עד שיתברר לן שהן פסולין תדע נמי דקתני שופא כנור המקלא לא קנה והמכתשת נתולה בגדו שספק מן הכנור למקוה ספק מן המכתשת למקוה פסול מפני שהפיסול מוכיח ואם יש בו רוב מקוה כשר מפני שזה ספק מים שאובים למקוה ש"מ דלא אכשרוה רבנן ספק מים שאובים למקוה אלא היכא דאיכא רוב מקוה כשר דפיסולא דרבנן הוא דמדאורייתא ברובא בטיל אבל היכא דליכא רובא כשר כיון דמדאורייתא פסול לא מכשרינן הספק כדקתני רישא והיינו טעמא דלא אמרינן התם שחזקת המקואות כשרות מפני שהפיסול מוכיח שיש לתלות במכתשת כמו שיש לתלות בכנור וכיון דאתחזק ריעותא קמן לא תלינן בהכשר והא דאמרינן בפ"ק דפסחים גבי משקה בית מטבחיא בקרקע טהורין דחזו להטביל מחטין וצנורות ואע"ג דכולן שאוב מדאורייתא ההוא חזו התם משום דאי אפשר בלא המשכה משום דכי כפלו מיא הרצפה משכי אילך ואילך והוה ליה כשאובה שהמשיכוה כולה לטהורה

❋ מו

בעי רב יוסף מי גשמים שחשב עליהן להדיח בהן את האצטרוביל שהוא עיגול שסביב לרחים התחתונה מהו מי מכשירי להו לפרי לקבולי טומאה או לא והיכא דניחא לן דבנפילתן על גבי פירות

מקמי

מקמי דליכנו לא תבעי לך דאע"ג דלא ניחא ליה בשעת נפילה ולא אחשיבינהו למיא מעיקרא כלל ודאי מכשרי כדאיתא בפרק אלו מציאות גבי עודהו הטל עליהם כי תבעי לך היכא דלא ניחא ליה בנפילתן על גבי פירות כלל מיהו חשיב עליהו מעיקר' להדיח בהן את האצטרוביל מיהו כאן דחשיב עליהו לדבר התלוש דקימא לן דמכשרי להו לפירי שלא לרצון כדבעינן לברור' בפרק המוכ' פירות דתלוש ולבסוף חיברו לענין השבר זורעים כתלוש דמי בדאסקה רב פפא בפרק הכל שוחטין או דילמא כקרקע דמי ומחשבה לירד על גבי קרקע לאו מחשבה היא דעל כרחיך שלא מחשבה נמי כי נחתי על גבי קרקע נחתי וגבי מכשירין מחשבה בעינן כדתניא בספרי יכול אפילו חישב עליהן שירדו לבורות לשיחין ולמערות יהו מכשירין ת"ל ואשר ישתה אין לי אלא שמילא לשתייה מניין שאם חישב להדיח בהן עלים שהן מכשירין את הפירות ת"ל מים אי מים יכול אפי' חשב עליהן לבורות לשיחין ולמערות יהו מכשירין ת"ל אשר ישתה מה שתייה מיוחדת שיש עמה מחשבה אף כל שיש עמה מחשבה ומפני מה מרבה אני מרבה את שחישב להדיח בהן עלים שהרי יש בה מחשבה אני את שחישב שירדו לבורות שאין עמה מחשבה והכא גבי אצטרוביל תבעי לך כקרקע דמי ומחשבה להדיח את הקרקע לאו מחשבה היא עד שיחשב עליה לדבר התלוש או דילמא כתלוש דמי ומכשרי אליבא דרבי אליעזר דדף לא תבעי לך דהא אמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע כי תבעי לך אליבא דרבנן דאמרי דלגבי מכר הוי מכור מיהו לענין טומאה סבירא להו דכלי המחובר לקרקע לאו כקרקע דמי מי אמרינן כיון דלגבי מכר מודו דהוי מכור הוא הדין לענין טומאה ולא מכשירי או דילמא לגבי טומאה לדף של נחתומין מדמינן ליה וכתלוש דמי ומכשרי ועלתה בתיקו

מז שלח ליה רב נחמיה בריה דרב יוסף לרבה בריה דרב הונא זוטי לנהרדעא כי אתית הך איתתא לקמך אגבי עישור נכסי מאצטרובילי דריחיא דאצטרוביל כקרקע דאמי אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה מגבינן אפילו מטמלא דבתי כלומר משכירות הבתים דכיון דמחמת קרקע קאתי כקרקע דאמי להא מילתא ודוקא מאגרא דאתא לאחר מיתת האב דקרקע בחזקת בנות קימא ואגרא דאתי מיניה כקרקע דאמי לדידי' דקרקע דידהי אשכח אבל אגרא דסליק בקרקע בחיי אבוהון כשאר מטלטלי דמי דהא בחיי אבוהון אכתי קרקע בחזקת אבוהון הוה קאי דאכתי לא זכו ביה בנתיה הילכך אגרא דסליק ביה נמי דידיה הוי וכיון דמית נעשית מטלטלין אצל בנין וכבר פסק רב הילכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי בין למזוני בין לפרנסה ורב אשי ורבא לא פליגי אהדדי אלא הא קמ"ל דעמלא דבתי דאתא לאחר מיתת אבוהון כקרקע דמי וכן הלכתא ובפרק מציאת האשה ברירנא לה נפי

דף ס"ז ע"א

מח ת"ר המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית הבולשאות חנויות הפתוחות לתוכה נמכרות עמה ושאין פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לכאן ולכאן אלו ואלו נמכרות עמה רבי אליעזר אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר הכי בתי הבולשאות פרישו להו רבוואתא מקו' שמוציאין ממנו חול לזכוכי' ולא מסתבר דכיון דלאו מידי דשכיח ברוב חצרות הוא הוה ליה כמרחץ ובית הבד ואמאי מזדבן אגב חצר הא מקום חשוב בפני עצמו הוא ועוד דשכיח תשמישתיה מתשמישא דחצר טפי ממרחץ דצריכי ליה בני חצר למרחץ ביה כל אימת דבעו ואפי' הכי לא מזדבן אלא המסתברא דכל מקום שקרקעו חול נקרא חולסית ובשנעשה בית הרי הוא להקר בו בימות החמה בין לישיבה בין להניח בו מיני אוכלין ומשקים ובתים אלו מתשמישי החצר הן ולפיכך נמכרות עמה וסיפא דקתני פתוחות לכאן ולכאן אלו ואלו נמכרות עמה הכי קאמר בין הפתוחות לתוכה בין הפתוחות לכאן ולכאן נמכרות עמה הפתוחות לכאן נמי כפתוחות לתוכה דמיין · וגאון ז"ל גריס לה הכי פתוחות לכאן ולכאן נמכרות עמה וגירסא מעליא הוא וליתא לדרבי אליעזר דקימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים

אמר מר פתוחות לכאן ולכאן אלו ואלו נמכרות עמה והא תאני רבי חייא אין נמכרות עמה לא קשיא הא דרוב תשמישתיהו לגאו נמכרות עמה דרוב תשמישתיהו לבר אין נמכרות עמה

מט אמר מר רבי אליעזר אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר אמר רבא אי דאמר ליה דירתא דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמ' דדירתא לשון דירה הוא ובדדירי איכא משמע דכי פליגי דאמר ליה דרתא מר סבר תרביצ' משמ' והוא מילוסה של חצר בלבד ומר סבר דרתא נמי כדדירי איכא משמע ואיכא דאמרי אמר רבא אי דא"ל דרתא דכולי עלמא לא פליגי דבתי נמי משמע דדרתא נמי לשון דירה הוא ובדדירי איכא משמע כי פליגי דא"ל חצר מר סבר תרביצא משמע ומר סבר כחצר המשכן שהיה המשכן פתוח לתוכו כי האי גונא הוא למקרי חצר אבל חצר גרידתא דלית לה בית לאשתמושי ביה לא מיקריא חצר ואית דדייקי לה מדכתי' אורך החצר כו' ולא משכחת ביה מאה ברוחב חמשים אלא בהדי משכן וקרייה לכוליה חצר ולא דייק דכי קא חשיב מאה לאו ברוחב חמשים קא חשיב אלא אורך שבצפון ושבדרום קא חשיב וכי קא חשיב ברחב חמשים לאו ברוחב מאה קא חשיב אלא חמשים על חמשים קא חשיב דרחב חמשים בחמשים כתי' ובחמשים החיצונים שהיו לפני המשכן קאי כדגרסינן בעירובין בפ' עושין פסין פשטיה דקרא במאי כתי' אתורה תורה העמד משכן על שפת נ' כדי שיהו לפניו חמשים אמה ועשרים אמה לכל רוח ורוח ואי איתיה להאי דוקיא לא משכחת ליה אלא לפום דרשיה דילפינן מיניה שיעור הכך לענין טלטול דהוי בית סאתים כחצר המשכן ולא סילק שיעורא לבית סאתים אלא בהדי משכן ·

ואי קשיא לך מכדי ליסנא דחצר משמע כחצר המשכן ומשמע תרביצא לחודיה כדתנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה וכמה דוכתי דמשמע הכי ומשמע הכי מאי שנא דיהבינן ליה ללוקח כחצר המשכן ולא סגיא ליה בתרביצא גרידא והא קימא לן דאפילו היכא דמסייע ליה ליסנא דרובא ללוקח לא אזלינן בתר רובא אלא המוציא מחבירו עליו הראיה וכל שכן הכא דכי הדדי נינהו דכיון דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוה ליה לוקח מוציא מחבירו ועליו הראיה שאני הכא דאפילו ליסנא דמשמע תרביצא מסייע ליה נמי ללוקח דלא מיקרי תרביצא חצר אלא היכא דאית לה בית פתוח לתוכו והכא אם תמצא לומר דלא זבין ליה אלא תרביצא גרידא יכיל מוכר לסלוקינהו להני בתים מהתם לגמרי ופקע שמא דחצר מיניה ואשתכח דלא מטי

ליה ללוקח מידי דמקרי חצר וכיון דאפיקתי' מליפנא דתרביצ' אוקמיה אחצר המשכן וכי תימא אי הכי מ"ט דר' אליעזר קסבר כיון דגבי מוכר חצר מקרי מידי דמקרי חצר בשעת מכירה קא יהיב ליה ורבנן סברי כיון דגבי לוקח לא מיקרי חצר לאו ליפנא דמסייע ליה למוכר להודיה הוא וכיון דחד ליפנא מסייע ליה ללוקח לחודיה ואידך ליפנא דמסייע ליה למוכר אית ביה נמי זכותא ללוקח זיל בתר ההוא ליפנא דמסייע ליה ללוקח לחודיה וכאפר המשכן זבין ליה ולוקח דאמר ליה חצר אבל תרביצא דכולי עלמא מודו דתרביצא לחודיה משמע דאפי' כשתמצא לומר דלא מיקרי תרביצא אלא היכא דפתיחי ליה בתי דאשתכח דאית ליה ללוקח נמי זכותא בהאי ליפנא כיון דכולי' חצר בהדי תשמישין דילה לא מיקריא תרביצא כלל על כרחיך תרביצא לחודיה זבין ליה אשתכח השתא דלא שנא אמר ליה דירתא ולא שנא אמר ליה דרתא כולי עלמא לא פליגי דמכר בתים בורות שיחין ומערות וכיוצא בהן משאר תשמישי החצר ואי אמר ליה תרביצא דברי הכל לא מכר אלא מילוסא של חצר שרובו אינו מקורה והוא הנקרא אוירא ואי א"ל חצר בהא פליגי ר' אליעזר סבר לא מכר אלא אוירה של חצר דתרביצא משמע ורבנן סברי מכר את כולן כדפרישי' במתני' וקימ"ל כרבנן

נ ומסקנא דאמר רבא אמר רב נחמן מכר לו חולסית ומצולה החזיק בחולסית קנה מצולה במצולה קנה חולסית מאי חולסית ומאי מצולה מקום שמוציאין ממנו חול ונקרא חולסי' ואחריו עומק של מים ונקרא מצולה ואמרי' פשיטא דהא אמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן ומשמהינן הכי השתא התם סדנא דארעא חד הוא כלומר עיקר קרקע עולם שכל השדות אדוקין בו אחד הוא וכיון דכולהי שדות חדא תשמישתא נינהי סדנא דארעא משוי להו לכולהי כחדא שדה אבל הכא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אימא לא קני חדא בחזקה דאידך דלא אלים סדנא דארעא לשווינהי כחד דוכתא ואיכא לפרושי נמי התם עיקר תשמישא דכולהי ארעתא חד הוא אבל הכא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד אימא לא קני קמ"ל דאפי' היכא דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד נמי קני חדא בחזקה דאידך והוא שהחזיק בה לקנות אותה ואת חברתה ואין צריך לומר גבי שני בתים דתרויהו חדא תשמישתא נינהו ודוקא היכא דדעת אחרת מקנה אותן והוא שנתן לו דמי כולן כדאוקימנא לדשמואל בפ"ק דקדושין וכ"ש במתנה דלא שייר בה דמים אבל במכר היכא דלא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו וה"ה במחזיק בנכסי הגר דאין דעת אחרת מקנה אותן אפי' בשני בתים זה לפנים מזה החזיק באחד מהן לקנות את שניהן אותו קנה חבירו לא קנה ואפי' בשתי שדות ומצר אחד ביניהן כדאיתא בפרק חזקת

שם ע"ב נא הרי אמרו המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר לא את העבידין ולא את הגלגל ולא את הקורה ים טלפחא והוא כלי עשוי כמין עדשה והשמן יורד מן הגת לתוכו ולפיכך נקרא ים לפי שהשמנין מתכנסין לתוכו תדע דגרסינן בסוף ע"ז הלפין והעשבין מדיחן ואי ס"ד דעדשה היינו אבן של ריחים התחתונה שעליה טוחנין את הזיתי' הויא לה כגת עצמה ואמאי סגיא לה בהדחה והא אנן תנן גת של זפת שזפתה גוי מנגבה והיא טהורה וטהרות ויין כנסך התם הדא מחתא מחית להי אלא על כרחיך בכלי שהשמנין מתכנסין לתוכו קאי ואשכחן לשון עדשה כה"ג' דתניא בסוף תוספת ערובין אין מתלאין בעדשה בשבת ובבראשי' רבה בפרק בהיות כוכבים ולא יטול עדשה מלאה שמן ויתן על גבי כריסו בשבת מאי ממל מפרכתא והיא אבן שמפרכין בה את הזיתים קודם טחינה דאי ס"ד היינו רחים העליונה הא בהדיא קתני לה בברייתא דלא מזבנא וכ"ת דילמא בריית' [illegible] ואתמי' בהא כי היכי דפליגא גבי עבידין וגלגל וקורה היכא דא"ל והוא וכל מה שבתוכה לא ס"ד דהא ממל דמתני' דפרישנא מפרכתא היינו מפרכות דקתני בברייתא דמכורין ואפ"ה קתני התם דלא מכר את הריחים העליונה דש"מ נמי פרכתא לאו ריחים העליונה היא • בתולות כלונסות של ארז שמעמידין בהן את הקורה כלומר שמכניסין אותן תחת הקורה ומעמידין אותן עליהן בשעה שרוצין להגביה מעל הקוסות של זיתים עבידין דבשי והן כמין כפיס עבים שמניחים על גבי הזיתים נשגבים תחת הקורה לכבשן כדי שיצא מהן היין והשמן גלגל הומרתא היא אבן גדולה שיש לה נקב באמצע כעין הומרתא ותוחבין לה בנקב עץ ארוך עשוי כגלגל וראשו תחוב בקורה בנקב מפולש וראשו של עץ יוצא מלמטה ותוחבין בו עץ בלדו מלמעלה כדי לאחוז בו ולסבבו כדרך שמסבבין ברחים של יד וכל זמן שזה מסבב העץ עולה דרך הנקב שבקורה והאבן עולה מן העץ ומגבהת את הקורה קורה כמשמעה אבל הריחים לא איירי בה תנא דהאי מתני' דכיון דתחתונה מכורה ועליונה איכה מכורה לא פסיקא ליה ומילת' דפסיק' ליה קתני ודלא פסיקא ליה לא קתני

נב ת"ר המוכר את בית הבד מכר את הרחים ואת היקבים ואת המפריכות מכר את הרחים התחתונה אבל לא את העליונה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את העבידין ולא את הגלגל ולא את הקורה ולא את השקין ולא את המרצופין רבי אליעזר אומר המוכר את בית הבד מכר את הקורה שלא נקרא בית הבד אלא על שם הקורה וליתה להא מתניתא לא לגבי עבידין ולא לגבי גלגל ולא לגבי קורה ולא לגבי שקין ומרצופין לבהדי' קתני במתני' דא"ל הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין ומדלגבי עבידין וגלגל וקורה מהני גבי שקין ומרצופין נמי מהני ודקתני נמי מכר את הריחים התחתונה דוקא במחוברת אבל במיטלטלת כעליונה דמיא דאינה מכורה דתרויהו חד טעמא נינהי דכשתמצא לומר דלאו היינו טעמא דעליונה קא מהדר ה"ה נמי לתחתונה היכא דמיטלטלת דתרויהו חדא מלאכה הוא דמשמשי ולא סגיא ליה בחדא מיניהי לחודה והאי דמזבנא במחוברת לאו משום דדעתיה עלויה הוא אלא משום דמיחברא ותנופה דבית הבד היא ואפילו לרבנן דפליגי עליה דרבי אלעזר במכתשת הקבועה הנ"מ במוכר את הבית לדירה קאי ומגיא לה לדירה בלא מכתשת אבל בית הבד דלמטחן ביה קאי אפילו רבנן מודו דרחים המחוברת לקרקע בית הבד כקרקע דמיא לגופה דבית הבד היא ובדין הוא דהוה ליה לפלוגי בתחתונה גופה ואורחא דמילתא קתני דתחתונה אורחה למהוי מחוברת ועליונה מטלטלת ועליונה אצטריכא ליה סד"א כיון דמכר את התחתונה דעתיה נמי אעליונה דהא לא סגיא ליה בחדא מיניהי לחודה קמ"ל דלא מהך טעמא דפרישנא • הילכך המוכר את בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות ואת הסירים שמחמין בהן מים ליתן על גבי זיתים כדי שיצא שמנן ואת היקבים שבהן השמן שבה כדכתיב ויין ביקבים לא ידרוך הדורך וכתיב נמי והשיקו היקבים תירוש ויצהר ואת הרחים התחתונה

שלותין עליה את הזיתים בזמן שמחוברת לקרקע אבל לא את הגליונה וה"ה לתחתונה בזמן שאינה מחוברת ולא את העבדין ולא את הגלגל ולא את הקורה ולא את האסקיין ולא את הערטופין ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין

אן ת"ר המוכר את המרחץ מכר את בית הנסרים ואת בית היקמים ואת בית הספסלים ואת בית הוילאו' אבל לא נסרים עצמן ולא יקמים עצמן ולא ספסלים עצמן ולא וילאות עצמן ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר את הבריכות המספקות לו מים בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית כינוס העצים ואם א"ל מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין נסרין דיתבין עליהו בבית המרחץ בבתים הפנימים לאגוני עליהו מחום הקרקע אי נמי דלא ליטנפו. יקמים כובי דמזמני בהו מיא קמי כל חד וחד ספסלים דיתבי עליהו אבראי בחצר המרחץ וילאות בעין מזג הנקרא וילון שתולין אותן להפסיק בהן בשעת הפשט בגדים ולבישן ובשעת רחיצת כל הגוף כשהן יוצאין וטעמא דכולהי הני כדפרישנא במתני' דלאו אורחיה דבעל המרחץ לאזמוני ביה מאני תשמישתא משום דיקירי דמיהו עילויה אלא מוכר הוא דמוקים לנפשיה לזמן שכירותיה ואשתכח דרוב מרחצאות לא שכיחי בהו מאני תשמישתא לבעל המרחץ ואי נמי מתרמי דלהוו דבעל שמרחץ כי נחית לוקח לתאי דשכיח ברוב מרחצאות הוא דנחית אבל בתי דקימי לאצנועי בהו כל הני מעיקר המרחץ נינהו דאי לא הוי ליה למוכר הוכתא לאצנועי ביה כל הני תשמישי דצריכי ליה למרחץ לא אגר ליה וטעמא דמנורות של מים ואוצרות של עצים דאע"ג דלא שניא ליה למרחץ בלא מים ובלא עצים מגומבורות ואוצרות מיהא לאו מעיק' המרחץ נינהו דכמה מרחצאות דלית בהו הכי אלא זבני בכל יומא מאי דצריך ליומיה אי נמי דאגרי מאן דמיתי להו וכיון דלאו מילי דשכיחי ברוב מרחצאות נינהו לא מזדבני אי נמי טעמא דהני משום דקימי אבראי ולא שייך בהו ליענא דכל מה שבתוכו. כדפרישנא במתני' וסופא דקתני ואם א"ל מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין לא מיתוקמא אלא כגון דא"ל ואילין מכראי מכראנהא דמשמע דכי איכוון לממכר ליה מכרי אפילו למכרי תשמישי נמי איכוון והוא דקימי תשמישי בינני מכרי דמכר ליה כדאמריק' לקמן גבי בית הבד וכל תשמישיו ודוקא נמי דא"ל וכל תשמישיו אבל א"ל מרחץ ותשמישיו אע"ג דכתב ליה נמי ואילין מכראנהא לא קני דאיכא למימר דאבית הנסרים ובית היקמים וכיוצא בהן קאמר דאע"ג דהנך אפי' בשמא נמי מזדבני איכפל לפרושינהו לרווחא דמילתא דשופרא דשטרא הוא כדפרישנא גבי המוכר את החצר לענין מרחץ ובית הבד שבתוכה תדע דהא לא מיתוקמא הא מתניתא אלא בדאמר ליה ואילין מכראנהא ואפילו הכי טעמא דאמר ליה מרחץ וכל תשמישיו הא לאו הכי לא קני

דס"ח ע"א נד ההוא דא"ל לחבריה בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך הואיל והנהי חנואתא אבראי דהוו שטחי בהו שומשמי ליבושינהו מתיא דנפלי עליהו ולמעחיניהו בבית הבד אתא לקמיה דרב יוסף א"ל תניא מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין א"ל אביי והא תאני ר' חייא אין כולן מכורין אמר רב אשי חזינא אי א"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך ואילין מכראנהא קני ואי לא לא קני הדין הוא גירסא דגאון ז"ל אבל רובא דנוסחי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל תניא בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין וגירסא קמא דיקא דלהכי איתינן ליה להאי עובדא דבית הבד גבי מתני' דמרחץ ולא אייתינן ליה גבי מתניתא דבית הבד משום דמיתי ליה ראיה ממתניתא דמרחץ דקתני מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי כולן מכורין וה"ה לבית הבד וכל תשמישיו דהא טעמא נינהו א"ל אביי והא תני רבי חייא אין כולן מכורין ודרבי חייא נמי כי תניא גבי מרחץ תניא וה"ה לבית הבד מיהו מיהדרי' דרב אשי כי אתמר גבי בית הבד דאיתרמי ביה עובדא הוא דאתמר וה"ה למרחץ דאי א"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך ואילין מכראנהא דמוכח מילת' דלממכר ליה תשמישין נמי קא מיכוון קני ליה לתשמישי דקימי בינני מכרי ואי לא ואע"ג דא"ל בית הבד וכל תשמישיו אני מוכר לך ומכר ליה לבית הבד מכרי בראי ואשתכח דקימי הנך תשמישי בינני מכרי לא קני דאימור מכרים הרחיב לו והאי דא"ל וכל תשמישיו אתשמישי דקימי בגויה דבית הבד קאמר ליה ומתניתא נמי הכי מיתרצא דקימתא דקתני מכורין כדאמר ליה ואילין מכראנהא וכרבי חייא דלא אמר ליה ואילין מכראנהא

ומסתברא דה"מ דלא כתב ליה ולא איירי' בזביני אילין קדמי כלוס אבל כתב ולא איירית בזביני אילין קדמי כלוס אע"ג דלא מוכחא מילתא דמכר ליה הני מכרי אלא לבית הבד קני להו לתשמישי דבינני מכרי דלא גרע האי ליענא דכל תשמישיו דמסייע ליה ללוקח לגבי תשמישין מכי הליענא דמיעוטא דקרו לה לבירה נמי בית דמסייע ליה ללוקח לעיולה לה לבירה בכלל זביני דבית דהבתא התם דלא מסייע ליה ללוקח אלא ליענא דמיעוטא אמרינן כי איכוון לממכר ליה כולה בירה הוא דאיכוון לממכר ליה הכא דמסייע ליה ליענא דרובא דלא קרו כל תשמישין אלא לכולהו לא כל שכן דלא אמרינן אתשמישי גואי בלחוד קאמר דכיון דאהנו מכרי בראי לסיועי ליענא דמיעוטא כל שכן דאהנו לסיועי ליענא דרובא. והוא הדין בשאר מילי היכא דאמר ליה בית וכל תשמישיו אני מוכר לך דאי אמר ליה ואילין מכראנהא דמשמע אפילו אמכרי דתשמישי אי נמי דכתב ליה ולא איירית בזביני אילין קדמי כלוס קני כולהו תשמישין דחזו ליה והוא דקימי בינני מכרי כגון החדר והיציע הפתוחין לבית המכור וה"ה במכר לענין חנויות הפתוחות לכאן ולכאן אע"ג דרוב תשמישתיה גבי לאפוקי מרחץ ובית הבד אע"ג דלא פתיחי לגוה דכיון דלא מתשמישי החצר נינהו לא מהני בהן ליענא דכל תשמישין כי היכי דלא מהני ביה ליענא דכל מה שבתוכה וכל שכן בתשמישי דפסיקי מיניהו לגמרי אמה דלא פתיחי לגויה כלל. והוא הדין אפילו בהא דקיימא בכלל הבית המכור היכא דלא פתיחא לגויה כלל ואין צריך לומר ליציע וחדר היכא דלא פתיחי לגויה דהני כולהו לאו מתשמישי הבית המכור נינהו ולאפוקי בור שתחת הבית ועלייה שעל גבי תקרת הבית דאע"ג דמתשמישי דביתא נינהו ונהו בינני מכרי דמכר ליה קימי אלא בינני עומקא ורומא דמכרי קימי וכל שכן בבור ודות ומחילות שבבית דאיכא תרתי חדא דלאו מתשמישי הבית נינהו דהא הבאיבתא נגוד ואת התשמישת' לחוד ועוד דלאו בינני מכרי קימי אלא בינני עומקא דמכרי קימי ואפי' היכא דמכר ליה מכרי דמזבן עומקא ורומא נינהו מסתמא בהדיהו כגון חצר וכיוצא בה התם הוא דכיון דטפלין לגבי חצר בטלי לגבה ודעתיה דמוכר ולוקח בהכי זביני עלויהו ומסתמא אפילו עומקא ורומא קאמר אבל לענין תקנה מאי דאיכא בינני מכרי מכרים

המוכיחין בעינן דלא תיבעיא כשתמכא לומר דלא מכר ליה מינה אלא מן הקרקע ועד התקרה דלא קני מכח הכי מכרי אלא מאי דקאי ביני ביני אלא אפילו כשתמכא לומר דכי מכרא להאי חדר בשמא דפלגיא נהליה מתהומא ועד רקיעא מכירה לא קני לוקח מאי דקאי ביני עומקא ורומא בהכי דאימור כי איכוון למזבן ליה מינה חדר גופא בלחוד הוא דאיכוון למזבן ליה דהוא ניהו דמקרי חדר דאלו עומקא ורומא לחודיה לא מקרי חדר והא דמיא להאיה דתנן בפרק שבועת הפקדון אנסת ופתית את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פתיתי משביעאני ואמ' אמן חייב ורבי שמעון פוטר שאינו משלם קנס על פי עצמו אמרו לו אע"פ שאינו משלם קנס על פי עצמו משלם בשת ופגם על פי עצמו ומסקינא התם לדברי רבי שמעון קנס הוא תובע לדברי חכמים אף בשת ופגם הוא תובע במאי קא מפלגי רבי שמעון סבר לא שביק איניש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק איניש מידי דכי מודי ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודי ביה מיפטר דב"מ דאי לאו ד י מודי ביה מיפטר הוה מודי ליה ורבנן לרבי שמעון דלא שביק איניש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ואע"ג דכי טעין ליה אנסת ופתית את ביתי כולהו משמע משתמא אמרינן מידי דחביב עליה טפי לאוריה קא תבע הכא נמי אע"ג דמשתמא כי מכר ליה חדרו של פלוני מתהומא ועד רקיעא משמע כי איכוון למזבן ליה מינה גופה דחדר בלחוד הוא דאיכוון למזבן ליה דיד בעל השטר על התחתונה וקרקע בחזק' בעליה קימא והני מילי בתשמישי קרקעי אבל מטלטלי כגון העבידין והגלגל והקורה שבבית הבד והנסרים והספסלים והיקמיס והיורות שבמרחץ וכיוצא בהן היכא דאמר ליה הוא וכל תשמישיו איפכא מסתברא דאי אמר ליה ואילין מכרנא משמע דלמזבן תשמישי נמי קא מיכוין לא מהני בהו לישנא דעומקא דכל תשמישיו דמוכחא מילתא דכי איכוון לתשמישי מקרקעי דמהנו בהו מכרי הוא דאיכוון ואי לא אמר ליה ואילין מכרנא כל היכא דהוי מתשמישי הדבר המכור מהני ביה לישנא דכל תשמישיו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי מאיר דאמר מכר כרם מכר תשמישי כרם אלא בסתם אבל במפרש הוא וכל תשמישיו אפילו רבנן מודו דכי קא מזבין אדעתא דהכי קא מזבין דלא גרע מלישנא דהוא וכל מה שבתוכו דמהני בין בחדר בין בבית הבד בין במרחץ ולא אמרינן אמקרקעי בלחוד קאמר הכא נמי לענין לישנא דכל תשמישיו נמי חד דינא הוא ולא תימא הני מילי בדקימי בנויה בשעת מכירה אלא אפילו היכא דלא קימי בנויה בשעת מכירה אקני ליה בהכפא דקני בין במקרקעי בין במטלטלי קני ליה לבית הבד או למרחץ וקני להן לתשמישי דידיה כל היכא דאיתניהו דהא לאו מכח לישנא דכל מה שבתוכו קא זכי בהו אלא מכח לישנ' דכל תשמישין קא זכי בהו דמשמע כל היכא דאיתנהו ודוקא הנך דרגיל בהו גופיהו בהאי בית הבד או בהאי מרחץ המכור אבל תשמישי דלא רגיל בהו גופיהו בהאי בית הבד או בהאי מרחץ המכור אבל תשמישי דלא רגיל בהו גופיהו לדבר המכור אע"ג דמתקני לתשמישתיה לא מהני בהו לישנא דכל תשמישיו אלא היכא דקימי בנויה בשעת מכירה דומיא דקנים ואבנים אליבא דרבי מאיר דכל מידי דמזדבן בסתמא לרבי מאיר מטעמא דזבין כל תשמישיו הוא ניהו דמהני ביה לישנא דכל תשמישיו אליבא דרבנן וכל היכא דלא משתמש ביה לדבר המכור ולא קאי בנויה בשעת מכירה ליכא טעמא לאחזוקיה מתשמישיו לא לאזדבוני בסתמא בהדיה אליבא דרבי מאיר ולא במפרש בכל תשמישיו אליבא

דרבנן דאי משום דמתקן להכי כיון דלא אותביה בנויה איכא למימר מזומן היה לכך ונמלך עליו לדבר אחר ועוד דהזמנה גרידתא כי האי גוונא אפי' באיסורא לאו מילתא היא וכל שכן בממונא דלא אלימא לאפוקי ממונא מחזקת' דמריה ואי הוו ליה שני כלים ממין אחד אם אין בית הבד צריך אלא לאחד מהן לא קני מיניהו אלא חד ויד לוקח על התחתונה דאיכא למימר דהאי כל תשמישיו דקאמר ליה לאו כולהו תשמישי דאית ליה קאמר ליה אלא כולהו מיניה תשמישי דאית ליה ואוקי ממונא בחזקת מאריה ואי לא קני אלא בהכפא דלא קני אלא במקרקעי קני ליה לבית הבד וכיוצא בהו והוו להו תשמישיה תנאה מידי דהוה אארעא ודיקלי אע"ג דהתם קא מיירי בדלית ליה דיקלי והכא בדאית ליה תשמישי ומשום דלא קני להו בהאי הקנאה הוא דמשוית להו תנאה כיון דכי הוו תנאה משום דברירא מילתא דעייל בכלל זביני מידי דלא קני ליה לוקח הוא מה לי לא קני ליה מחמת דלית ליה למוכר מה לי מחמת דלא אקנייה נהליה בהכפא דמהני ביה אידי ואידי חד טעמא הוא ועוד ולאו קל וחומר הוא השתא התם דלית ליה למוכר דיקלי אמרת הוו תנאה היכא דאית ליה ומכי יהיב להו נהליה לא כל שכן דלהוו תנאה הילכך אי יהיב להו נהליה מקמי זביני ואי לא יהיב להו ניהליה יד לוקח על העליונה איבעי לבטולניהו לזביני ולמשקל זוזי מבטיל ואי בעי לקיומינהו אדעתא דמנכי ליה מן הדמים כשיעור מאי דשוו הנך תשמישי מכלל זביני הדין עמו כדבעינן לברורי התם גבי ארעא ודיקלי מדין מתנות כהונה והני מילי דאית ליה תשמישי להאוא בית הבד אבל היכא דלית ביה תשמישא לא אמרי ליקני ליה לבית הבד ולהוו תשמישין תנאה דומיא דארעא ודיקלי דבשלמא התם פריש ליה ארעא ודיקלי אבל הכא משמע כל תשמישיו כל תשמישין דצריכי ליה ומשמע כל תשמישין דאית ליה אי אית ליה ואי לית ליה אימור אתשמישי דמיחברי בגויה הוא דקאמר ליה דאוקי ממונא בחזקת מריה ויד בעל השטר על התחתונה:

והוא הדין גבי שאר תשמישין הטפילין לדבר המכור כגון שק ודיסקיא וכוחכי לגבי חמור וצמד לגבי בקר וה"ה בעבדים ומרכוסין לגבי ספינה ואפילו דוגיה תדע דהא למאן דאמר דמזדבנא בסתמא מטעמ' דכל תשמישיה זבין הוא הילכך כולהי בין לענין מקנא היכא דאקני ליה בהקנאה דמהניא בכולהו בין למהוי תנאה היכא דאקני ליה בהקנאה דלא מהניא בכולהו כי דינא דעבידין וגלגל לגבי בית הבד ניניהו ודוקא בהנך תשמישי דאית ליה בדבר המכור אבל בתשמישי דלית ליה כיון דאיכא למתלי בתשמישי דמזדבני בסתמא ולרווחא בעלמא לא תלינן בתשמישי דלית ליה למהוי תנאה דיד בעל השטר על התחתונה: והני מילי בתשמישי דלא גמרה מלאכת הדבר המכור אלא בגוייהו כגון הני כולהו דאמרן וה"ה גבי בית וחצר לענין מפתח וכיוצא בו אבל שאר מיני תשמישין דבית וחצר כגון מטה ושלחן וכרים וכסתות ומכתשת המטלטלת וכיוצא בהן הני תשמישי כולהו תשמישי הגוף ניניהו ולאו תשמישי דבית וחצר ואמטול הכי לא מהני בהו לישנא דכל תשמישין לבר מרחים העליונה דכיון דתחתונה מכורה כבית דמיא וכיון דאמר ליה כל תשמישין עליונה נמי מתשמישי הדבר המכור היא וכן אתה אומר בכוכנא לגבי מכתשת הקבועה וכן כל כיוצא בהן

נה והא דתנן המוכר את העיר לא מכר את המטלטלין ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה

שבתוכה הרי כולן מכורין טעמא דאמר ליה הכי הא לאו הכי לא מזדבני אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי שמעת מינה עבדא כמטלטלי דמי דאי כמקרקעי דמי מסתמא נמי לזדבן דהא תשמישי העיר הוא אמר ליה ואלא מאי כמטלטלי דמי מאי אפילו דמשמע רבותא אפילו הני דלאו כשאר מטלטלי דבגוה ניכהו אלא מאי אית לך למימר שאני בין מטלטלא דניד למטלטלא דלא ניד ואמטול הכי קתני אפי' תימא עבדא כמקרקעא דמי שאני בין מקרקעא דניד למקרקעא דלא ניד ואמטול הכי לא מזדבן
אגב ארעא

※ נו תנן רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר מכלל דת"ק
סבר לא מכר את הסנטר מאי סנטר הכא תרגימו בר מחוניאתא והוא עבד שיודע כל גבולי העיר שמעון בן אבשלום אומר באני והן שדות הלבן מאן דאמר בר מחוניאתא לטעמיה דרשב"ג מזדבן כל שכן באני מאן דאמר באני אבל בר מחוניאתא אפילו רשב"ג מודי דלא מזדבן וקימא לן בהכא תרגימו דיחיד ורבים הלכה כרבים אשתכח השתא דבהאי דכולי עלמא מזדבני כי פליגי בבר מחוניאתא ת"ק סבר לא מזדבן מסתמא רשב"ג סבר מזדבן וקימא לן כתנא קמא

※ נז תנן ובית השלחין שברוה מאי שלחין באני דכתיב ושולח מים על פני חוצות אבל בר מחוניאתא לא מזדבן בשלמא למאן דאמר מאי סנטר בר מחוניאתא היינו דקאמר ת"ק באני דמזדבני בר מחוניאתא לא מזדבני אלא למאן דאמר באני ת"ק נמי הכי קאמר מי סברת מאי שלחין באני לא מאי שלחין גנוניאתא דכתיב שלחיך פרדס רמונים אבל באני לא מזדבני ואתיא כרשב"ג למימרא דאפילו באני נמי מזדבני אבל בר מחוניאתא לכולי עלמא לא מזדבן איכא דאמרי שברוה מאי שלחין גנוניאתא דכתיב שלחיך פרדס רמונים אבל באני לא מזדבני בשלמא למאן דאמר סנטר באני היינו דקאמר ת"ק גנוניאתא מזדבני באני לא מזדבני ואתא רשב"ג למימ' אפילו באני נמי מזדבני אלא למאן דאמר בר מחוניאתא אמאי ת"ק באני לא מזדבני ומהדר ליה רשב"ג בר מחוניאתא מזדבן מי סברת מאי שלחין גנוניאתא לא מאי שלחין באני דכתיב ושולח מים על פני חוצות אבל בר מחוניאתא לא מזדבן ואתא רשב"ג למימר דאפילו בר מחוניאתא נמי מזדבן

ושמעינן מינה דלטעמיה דמאן דאמר מאי סנטר בר מחוניאתא דהאי שלחין דקתני ת"ק המוכר את העיר מכר את בית השלחין היינו באני וכל שכן גנוניאתא דלמאן דאמר באני מזדבני כל שכן גנוניאתא ממאי מדדחינן מי סברת מאי שלחין באני לא מאי שלחין גנוניאתא אבל באני לא מזדבני דאמרינן נמי שברוה מאי שלחין גנוניאתא אבל באני לא מזדבני דשמעת מינה דגנוניאתא פשיטא לן דמזדבני נפקא מינה דבהני ומילתא שמעת דלמאן דאית ליה באני מזדבני כל שכן גנוניאתא וכי פליגי בבר מחוניאתא ת"ק סבר לא מזדבן ורשב"ג סבר מזדבן וקי"ל כת"ק

שם ע"ב ※ נח ת"ש דתניא רב"י אומר סנטר מכור אנקלמוס
מאי אנקלמוס ספרא דמתא ולשון קולמוס הוא מאי לאו מדאנקולמוס גברא סנטר נמי גברא ודחינן מידי איריא הא כדאיתיה והא כדאיתיה אנקולמוס גברא וסנטר באני והכי נמי מסתברא דהאי סנטר דקאמר רבי יהודה באני הוא דקתני סופא דהא בריתא אבל לא את שיריה ולא את בנותיה ולא את החורשין המוקפין לה ביברין של חיה ושל עופות הרי אלו נמכרין עמה והוינן בה מאי שיריה ביזלי מאי ביזלי א"ר אבא פיסקי באני פיסקי באני הוא דלא מזדבני הא באני גופיהו מזדבנו בשלמא למאן דאמר סנטר באני היינו דקתני סופא אבל לא את שיריה דהיינו פיסקי באני אבל באני גופייהו מזדבני והיינו סנטר דקתני רישא מכור אבל בר מחוניאתא לא מזדבן אלא אי אמרת האי סנטר דקתני רישא מכור בר מחוניאתא היכי מצינן למימר דפיסקי באני הוא דלא מזדבני אבל בר מחוניאתא ומזדבן השתא פיסקי באני לא מזדבני בר מחוניאתא לא כל שכן ודחינן מי סברת רבי יהודה כרשב"ג סבירא ליה לא רבי יהודה כרבנן סבירא ליה כלומ' לעולם אימא לך מאי סנטר בר מחוניאתא ומי סברת רבי יהודה כרשב"ג סבירא ליה דאמר סנטר מכור כי היכי דתיקשי לך השתא פיסקי באני לא מזדבני בר מחוניאתא לא כל שכן לא רבי יהודה כרבנן סבירא ליה דאמר סנטר אינו מכור והא דקתני רבי יהודה אומר סנטר מכור אתמוהי קא מתמה סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור כלומר וא' אפשר לומר שסנטר מכור ואנקולמוס אינו מכור והא תרוייהו גברי נינהו וחד דינא אית להו וכי היכי דאנקולמוס אינו מכור סנטר נמי אינו סנטר נמי אינו מכור דש"מ דטעמיה דר' יהודה דל"ש סנטר דהוא בר מחוניאתא ול"ש אנקולמוס ול"ש פיסקי באני כיון דמיסלני מאתא לא מזדבני אבל באני גופיהו מזדבני וא"ת דל"ש סנטר דהוא בר מחוניאתא ולא שנא אנקולמוס שהוא סופר העיר אינו מכור וכן לא את שיריה דהיינון פיסקי באני לא את בנותיה ולא את החורשין והן היערים המוקפין מגנה אבל המוקפין לה מזדבני כדמשכחן למימר קתני ביברין של חיה ושל עופות הרי אלו נמכרין עמה והוא דפניה קיהו לגאו כלומר שפתח הביבר כלפי פנים דהיינו כלפי העיר אבל אם היה כלפי חוץ אין נמכרין עמה

※ נט תניא המוכר את העיר לא מכר את בנותיה רבן שמעון ב"ג אומר מכר את בנותיה
וקי"ל כרבנן

※ ס א"ר ביברין של חיה ושל עופות ושל דגים הרי אלו נמכרין עמה ורמינהי היו לה בנות אין נמכרות עמה היה לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה אין נמכרין עמה והאי חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה אין נמכרין עמה והאי חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה או קתני חלק אחד בים או חלק אחד ביבשה ורובה הים אין החלקים הללו שהן מיעוטה נמכרין עמה ביברין של חיה ושל עופות הרי אלו אין נמכרין עמה לא קשיא הא דפניה קיהו לגאו הא דפניה קיהו לבר כלומ' כאן שפתח הביברין פתוח כלפי פנים דהיינו כלפי העיר נמכרין עמה ומקשינן והא קתני ולא את החורשין המוקפין לה אלמא אע"ג דמוקפי לה דמשמע דמשמישי האי מתא נינהו אין נמכרי' עמה ואם כן גבי ביברי' כי הוי פניה קיהו לגאו כלפי העיר נמי אמאי נמכרי' עמה ופריך אימא המוקפי' הימנה כלומר שקרובין ונוחי' לעיר אחרת יתר מזו דמוכחא מילתא דלאו מתשמישי העיר הזאת נינהו מידי דהוה אפניה קיהו לבר דמוכח מילת' דלאו מתשמי' האי מתא נינהו אבל חורשי' המוקפי' לה נמכרין עמה

דס"ט ע"א ※ סא והא דתנן המוכר את הגיה מכר את האבנים שהן לצרכה מאי אבנים שהן לצרכה הכא תרגימו הבני דאכפי עולא אמר אבנים הסדורות לגדר והני הבני דאכפי דקאמרינ'

דקאמרי הכא פריבו לה רבותא אבנים המונחים על העמרים שלא תפזרם הרוח ולפום עניות דעתי לא מסתבר גבן דהא סוגיא דשמעתא דאע"ג דמתקני לאחותינהו אכפי לא מזדבני אלא היכא דמחתן אכפי בשעת מכירה ואי ס"ד דהכי כפי עמרין נינהו דהויא לה תבואה התלושה מן הקרקע איפכא מסתברא דהיכא דמחתן אעמרים כיון דעמרים גופייהו לא מזדבני משתברא כדקתני בהדיא ולא את התבואה התלושה מן הקרקע אבני דמחתא עלייהו נמי לא מזדבני והיכא דלא מחתן עילוי עמרים אלא אקרקע השדה כיון דקרקע שדה מזדבן אבני דמחת' עילויה נמי מזדבני דכקרקע דמו אלא מסתברא לן דהאי אבני דאכפי אבנים המונחים בעיקרי הענפים להטעי' את האיל' כדאמרי' בפ' במה אשה יוצאה אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסיקרא וטוענו באבני' גדולות והיינו אבני דאכפי שעקרי הענפים נקראי' כיפין כדאמרי' בפ' מקום שנהגו על של בין הכיפי' ואין אוכלי' על של בין השיפין ולפום הדין פירושא ודאי סליק לך טעמא דשמעתא ליכא דהלכתא לכי מחתן אכפי כיון דלצורך כפי מחתן וכפי נופיהו מזדבני דהא מגופא דאילני נינהו אבני דמחת' עליהו נמי מזדבני דמגו' השדה חשיבי ואלו היכא דלא מחתן אכפי כיון דלא מחתן בלוכתא דליכי לאו בגוף השדה דמיאן ועולא אמר אבנים הסדורות לגדר כלומר במקום הגדר זו בלד זו כדרך שמסדרין אותן לבנין ואף ע"ג דלא מחברי בטינא דמיא דקנים שבכרם דמוקמינן להו כדמוקמי ודומיא דאבני דאכפי דמוקמינן להו בדמחתא להו עלוי כפי והיינו טעמא דקאמרי' אבנים הסדורות לגדר ולא קאמרי' הסדורות בגדר לפי שאין עכשיו הן הגדר ולא שייך למימר בגדר אלא היכא דהוה התם גדר בנוי והוו סדירי הני אבנים עילויה אלא הכ"ע דליכא התם גדר אלא הני אבני דסדירן ומאי לגדר לשם גדר אי נמי לעשות גדר כלומר לטוחן בטיט מבחוץ כדרך שטוחין בכפרים שסודרים את האבנים זו בלד זו שורה על גבי שורה בלא טיט ואח"ך טחין אותן בטיט מבחוץ והא תאני רבי חייא אבנים הסדורות לגדר כעין כבור של אבנים שצוברין אותן לקבלן במקום אחד כדי שיהו מוכנין לגדרן לבנין ואע"ג דאכתי לא סדירן ופריך תאני סדורות לגדר הכא תרגימו אבני דאכפי לרבי מאיר דאמר המוכר כרם מכר תשמישי כרם ודמתקנן אע"ג דלא מחתן לרבנן הוא דמחתן אכפי בשעת מכירת השדה עולא אמר אבנים הסדורות לגדר לרבי מאיר כמתקנן אע"ג דלא סדירא לרבנן הוא דסדירן ומשתברא דאית' להכא תרגימו ואתא לרשולא דבין למאן דאמר אבני דאכפי ובין למאן דאמר אבנים הסדורות לגדר לאו מחובר לקרקע הוא וכל היכא דהני מזדבני הני נמי מזדבני ועולא והכא תרגימו לאו מפלג פליגי אהדדי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דהני והני בכלל אבנים שהן לצרכה נינהו תדע מדלגבי יכוע וסכטר קא טרח גמרא לפרושי פלוגתא דהכא תרגימו וגר פלוגתיה לפרושי מאי איכא ביניהו והכא לא קא מפרש מאי איכא ביניהו ש"מ לא פליגי הילכך המוכר את השדה מכר את האבנים שהן לצרכה כגון אבני דאכפי ודוקא דמתקנן ומחתן וכן אבנים הסדורות לגדר ודוקא דמתקנן וסדרן זו בצד זו במקום הגדר כדרך שמסדרין אותן בשעת הבנין ואע"ג דמיחברי בטינא ואת הקנים שבכרם שהן לצרכו קנים מאי עבידתייהו אמרי דבי רבי ינאי קנים המחולקין שמעמידין תחת הגפנים לר' מאיר דמנטפו אע"ג דלא מוקמי לרבנן הוא דמוקמי וקי"ל כרבנן מכר את התבואה המחוברת לקרקע ואע"ג דמטאי למהכד ואע"ג דאמרינן בפרק נערה שנתפתתה כל העומד ליגדר כגדור דאמי התם לגבי בעל חוב הוא דנטמא ומאי אמור

רבנן מטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי משום דיכיל לוה לאברוחינהו ולא סמכא דעתיה דבעל חוב מעיקרא עילויהו הילכך לא משתעבדי ליה מדין ערב דמה דמשתעבדי ליה קרקעות מדין ערב דנכסוהי דבר איניש אינון ערבין ביה דהכך דלא יכיל לאברוחינהו הוא דמשתעבדי מדין ערב שעל אותן הלוהו אבל הני דיכיל לאברוחינהו לא משתעבדי מדין ערב שלא על אותן הלוהו וכיון דטעמא דלא משתעבדי ליה מטלטלי לבעל חוב משום דיכיל לוה לאברוחינהו ה"ה נמי לגבי מחובר לקרקע כי קאי לתלישה כתלוש חשבינן ליה דהא יכיל למתלשיה ולאברוחיה אבל גבי מוכר אע"ג דקאי לתלישה כמי לאו כתלוש דאמי דאם איתא דהוה דעתיה למתלשיה מקמי מכירה הוה תליש ליה אי נמי הוה משייר ליה בפירוש ומדלא שיירה ש"מ זבוניה זבניה אגב ארעא ואפי' לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר הכא מודו דכי גופה דארעא דאמי ומזדבן אגב ארעא ואת מחיצת הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואע"ג דאלימי ואת השומרה העשויה בטיט דשיעא בטינא ואע"ג דלא מיחברא בארעא בטינא סד"א כיון דלא מחברא בארעא בטינא לאו למשבקה התם עבידא ולאו כי גופה דמיא קמ"ל דכיון דשיעא בטינא לא חזיא לטלטולה ואדעתא דמשבקה התם עבידא וכי גופה דארעא דמיא והא דנעיצה בארעא אבל היכא דלא נעיצה בארעא אע"ג דשיעא בטינא לא מזדבנא תדע מדקאמרינן עלה בגמרא ואע"ג דלא מיחברא בטינא דש"מ דוקא דמיחברא בלא טינא דאי אמרת דאפי' היכא דלא מיחברא כלל מזדבן לשמעינן דאע"ג דלא מיחבר' סתמא דמשמע דלא מחבר כלל אלא מדאיצטריך לאשמועי' אע"ג דלא מחבר' בטינא ש"מ מיחבר' בטינא הוא דלא בעינן מיהו חיבור מיהת בעינן ואת החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה ואע"ג דאלימי טפי אבל לא מכר לא את האבנים שאינן לצרכה לרבי מאיר דלא מתקנן לרבנן דלא מחתן ואע"ג דמתקנן וקי"ל כרבנן ולעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר לרבי מאיר דלא מתקנן לרבנן דלא סדירן ואע"ג דמתקנן וקי"ל כרבנן ולא את הקנים שבכרם שאינן לצרכו לרבי מאיר דלא מחכו לרבנן דלא מוקמי ואע"ג דמשפו וקי"ל כרבנן ולא את התבואה שאינה מחוברת לקרקע ואע"ג דצריכא לארעא ולא את מחיצת הקנים שהיא בית רובע ואע"ג דקטיני ולא השומרה שאינה עשויה בטיט ואע"ג דמיחברא בטינא בארעא דכיון דלא שיעא בטינא אדעתא דטלטולה עבידא ואע"ג דמיחברא טרחי בעלמא הוא דהא יכיל למעקרה כל אימת דבעי ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה ואע"ג דקטיני

✤ סב בעי רבי אלעזר מלבנות של פתחים מהו דמחברי בטינא לא תיבעי לך דהא מיחברי ואפי' לרבנן דפליגי עליה דרבי אליעזר הכא מודו דמזדבני דמגופיהו דפתח נינהו כי תיבעי לך דנקטי בשיבי ולא מחברי מאי לא ידעי' תיקו הילכך מסתבר' דמכורי' מספיקא והוא דלא עקרינהו מוכר ואנחינהו ברשותי' כדבעינן למימר קמן

✤ סג בעי רבי אלעזר מלבנות של חלונות מהו היכא דלא מיחברי לא תיבעי לך קלא מזדבני בהדי ביתא כי תיבעי לך היכא דמיחברי מי אמרינן לנוהי בעלמא הוא דעבידי ולאו מגופא דחלונות נינהו או דילמא כיון דמיחברי מיחברן ועלתה בתיקון ומסתברא דמודה דמזדבני כדבעינן לברורי לקמן

✤ סד בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המטה מהו כל היכא דמיטלטלי בהדה לא תיבעי לך דהא מטלטלי בהדה ולאו מכלל הבית נינהו ולא מזדבני

בהדי ביתא כי תיבעי לך היכא דלא מיטלטלי בהדה ואע"ג דלא מיחברי בארעא מאי תיקו והני תלתא בעיי דסלקי בתיקו דאינון מלבנות של פתחים ושל חלונות ושל כרעי המטה היכא דקימי הני מלבנות בתוך הבית מוקמינן להו ברשותא דלוקח מספק ממה נפשך אי כקרקע דמו הרי הן מכורין אי כתלוש דמו דכיון דבית עצמו מכור הוא והרי מלבנות הללו בתוך הבית המכור ברשותא דלוקח קימי וכל תיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והכי כיון דקימי בביתיה דלוקח מוקמינן להו ברשותיה וכ"ת נלך לדרך זו ואינן מכורין ממה נפשך אי כמטלטלי דמו הוו להו כשאר מטלטלין שבבית ואינן מכורין ואי כמקרקעי דמו קרקע בחזקת בעליה קיימת וכיון דעלתה בתיקו אוקמינהו ברשותא דמריהו קמא ומספיקא לא מפקינן ממונא לא ס"ד דעל כרחיך אי כקרקע דמו ליכא לאוקמינהו ברשותיה דמוכר דהא גופיה דקרקע מכור הוא וברשותיה דלוקח קאי ואשתכח דאי כקרקע דמו פשיט'לן דמכורין דהא קרקע גופיה מכור הוא ודקאמרת'אי כמטלטלי דמי הוו להו כשאר מטלטלי שבבית הא נמי ליכא למימר דאפילו תימא כמטלטלי דמו איכא למימר דמכורין מידי דהוה אאבנים שבשדה שהן לצרכה בין איכא דהכא תרגימו דאוקימנא באבני דאכפי דאינון אבנים המונחין על העמפים ובין איכא דעולא דאמר אבנים הסדורות לגדר לאו מחוברין אינון ואפי' הכי מזדבני ומידי דהוה נמי אמוכר את בית הבד לענין יס וממל ובתולות והוא הדין לגבי מלבנות ואמטול הכי איתינן להו להני בעיי דמיירי במוכר את הבית הכא גבי המוכר את השדה ולא איתינן בהדי הילכתא דהמוכר את הבית משום דדמו להני תשמישי דשדה דאע"ג דלא מיחברי מזדבני אגב שדה ודמו נמי לשומרה שאינה עשויה בטיט דאע"ג דמיחברא בטינא לא מזדבנא ואמטול הכי קא מיבעיא לן גבי מלבנות כשומרה העשויה בטיט מדמינן להו ומזדבני אי נמי כאבני דאכפא ובקנים שמעמידין אותן תחת הגפנים או דילמא כשומרה שאינה עשויה בטיט מדמינן להו ואע"ג דמיחברא בטינא לא מזדבנא ועלתה בתיקו וכל תיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והכא כיון דקימי ברשותיה דלוקח לא מפקינן להו מיניה אבל ודאי אי קימי הני מלבנות ברשותיה דמוכר אע"ג דתפשינהו מרשותיה דלוקח בעדים לא מפקינן להו מיני' דהא מעיקרא דידיה הוו ומספיקא הוא דמוקמינן להו ברשותא דלוקח דמספיקא לא מפקינן ממונא וכיון דקימי השתא ברשותיה דמוכר דהוא מריהו קמא כל שכן דלא מפקינן להו מיניה

סה הרי אמרו המוכר את השדה לא מכר את מחיצת הקנים שהיא בית רובע אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן לא מחיצת הקנים בלבד אמרו אלא אפילו ערוגה קטנה של בשמים ויש לה שם בפני עצמה אין נמכרת עמה אמר רב פפא והוא דקרו לה בי וורדי דפלניא

שם ע"ב **סו** ולא את חרוב המורכב ולא את סדן השקמה מנא הני מילי אמר רב יהוד' אמר שמוא' דאמר קרא ויקם שדה עפרון אשר במכפלה וכל העץ אשר בשדה אשר בכל גבולו סביב מה שצריך לגבול יצאו חרוב המורכב וסדן השקמה שאין צריכין לגבול לפי שיש להן שם בפני עצמן וניכרין מחמת שמן

סז סביב א"ר משרשיא מכאן למצרים מן התורה ומפני שני דברים צריך למצרים האחד כדי שלא יוכל המוכר לדחותו בשדה אחרת או בבית אחר והב' כדי שיהא מה שבתוך המצרים נמכר ובלבד שלא יהא לדבר שיש לו שם בפ"ע

סח א"ר ירמיה האי מאן דמזבין ליה ארעא לחבריה צריך למכתב ליה קני לך דיקלין ותאלין הוצין ולבין ואע"ג דכי לא כתב ליה הכי קני אפי' הכי שופרא דשטרא הוא דאי משייר חד מיניהו איהו לחודי' הוא דהוי שיור אבל שארא לא דהא אדכירינהו בפי' ואי לא כתב ליה הכי ושייר חד מיניהו זימנין דאיכ'למי' דשייר כולהו כדבעינן למיקמן

סט א"ל לבר מדיקלא פלניא חזינ' אי דיקלא טבא הוא שיוריה שייריה לחודיה והשאר מכור ואי דיקלא בישא הוא כל שכן הנך דלהכי שייריה לדידיה לאשמועינן דאפילו האי דבישא הוא שייר וכ"ש שאר דיקלי ודוקא היכא דלא זבנינהו לשאר דיקלי בפירוש כדאמרינן לעיל

ע א"ל ארעא ודיקלי חזינן אי אית ליה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי ואי לא זבין ליה תרי דיקלי ואי משעבדי פריק ליה תרי דיקלי הדין הוא גירסא דאשכחן בנוסחי דילן ואף רבינו יצחק בעל הלכות ז"ל הכין הוה גריס לה מיהו חזינא ליה לרבנו האיי גאון ז"ל בספ' מקח וממכר דהוה גריס לה הכין ארעא ודיקלי אי אית בה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי אית בה ומשתעבדי פריק ליה תרי דיקלי לית בה דיקלי זבין ליה תרין דיקלי ונוסחא דגאון נוסחא דשמכ' הוא וש"מ לפום הדין נוסח' דגאון דכל היכא דאית לי' למוכ' דיקלי בארעי' אע"ג דמשעבד'לאחר מדינא למפרקינהו לא מצי דחי ליה ללוקח בדיקלי דזבין ליה משוקא או בדיקלי דאית ליה בשדה אחרים דמשמעא דעתא דתרויהו אדיקלי דקימי בההיא ארעא דזבינא ליה ללוקח אבל ודאי כי לית בה דיקלי מוכחא מילתא דכי אתני בהדיה אכולו אדיקלי מעלמא אתני בהדיה והויא לה ארעא זביני ודיקלי תנאה כדבעינן לברורי לקמן ולהאיך גירסא קמא נמי הכין מיפרשא כי טעמא דהאי גירסא דגאון ואיכ' לפרושה נמי לגירסא קמא הכין דהיכ'דא"ל ארעא ודיקלי מזבינא לך חזינן אי אית ליה דיקלי מדידיה יהיב ליה תרי דיקלי ואפילו בארעא אחריתי ולאו מקח טעות הוא וקמ"ל נמי דכל היכ'דאית ליה מדיליה לא מצי דחי ליה בדיקלא מעלמא ולא הוי מקח טעות ואי משעבדי ליה למוכ' תרי דיקלי לא אמרינן כמאן דלית ליה דמי אלא כיון דיכיל מדינא למפרקינהו מיחייב למפרקינהו ולאוקמינהו קמיה דכל היכ' דאית ליה דיקלי מדידיה קננהו לארעא ודיקלי בתורת זביני ולא מצי דחי ליה בדיקלי אחריני והיכא דלית ליה דיקלי מדיליה כלל קניא לארעא בתורת זביני זאבין והוו להו דיקלי תנאה לזביני דארעא דהאי דאמרינן ליה תרי דיקלי לאו למימרא דמחייבינן ליה למוכר למזבן ליה תרי דיקלי דהא אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם אלא לקיומיה תנאיה קאמרינן דכי אמ"ל ארעא ודיקלי מזבינא לך לא מצי לוקח למימר ליה לא שקילנא מינך אלא ארעא דאית בה תרי דיקלי ואי לא מקח טעות הוא דעבדת בי אלא כיון דיהיב ליה ארעא וזאבין ליה דיקלי מן השוק קימיה לתנאיה ולאו מקח טעות הוא דעבדת בי אלא כיון דיהיב ליה ארעא וזאבין ליה דיקלי מן השוק קימיה לתנאיה ולאו מקח טעות הוא תדע דלענין מקח טעות קא מירי מדאמרינן גבי ארעא בדיקלי חזינן אי אית בה דיקלי קני ואי לא מקח טעות הוא דעבד ביה ומא כולה מילתא לענין מקח טעות קא מירי ומשתברא דאי מוכר לא ניחא ליה למזבן ליה דיקלי ולוקח ניחא ליה לקיומי זביני דארעא ולנכויי ליה מדמי דפסק בהדיה כשיעור

בשיעור דמי דתרי דיקלי הלין עם הלוקח והא דמיא להא דתנן בפ' הזרוע והלחיים א"ל מכור לי בני מעיה של פרה זו והיו בהן מתנות כהונה נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקח הימנו במשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים והא מתנות לגבי טבח כמאן דזבין מידי דלאו דיליה דמי וכיון דאתברר דזבין מידי דלאו דיליה בכלל מידי דאית ליה דהא זבין מתנות דלאו דיליה בכלל בני מעים דהוו דיליה קני להו לוקח לשאר בני מעיים דאיתנהו דמוכר ומנכה לו מן הדמים לפי חשבון המתנות הכא נמי כיון דזבין ארעא דאית ליה בהדיה דיקלי דלית ליה קני ארעא ומנכה ליה מן הדמים כשיעור דמי דיקלי דלית ליה

ע"א א"ל ארעא בדיקלי מזבינא לך חזינן אי אית ביה תרי דיקלי קני ואי לא מקח טעות הוא דטבר ביה ולא מצי א"ל יהיבנא לך תרי דיקלי מעלמא וה"ה נמי לוקח דאי בעי לקיומי למקח ע"מ לגבות מן הדמים לאו כל כמיניה ולא דמי לדיכא דמתנות דהאי התם דמעיקרא מכור לי בני מעיה של פרה זו סתמא א"ל ומסתמא לא זבין ליה אלא מאי דאית ליה א"ל ארעא לדיקלי מזבינא לך דחזיא לדיקלי קאמר ליה יהיב ליה ארעא דחזיא לדיקלי

ע"ב א"ל לבר מאילני דאית בה אי אית בה אילני לבר מאילני ואי אית בה גופני לבר מגופני ואי אית בה דיקלי לבר מדיקלי כלומר אי אית בה אילני ותו לא לבר מאילני קאמר ליה וקאני ליה לארעא לבר מאילני דאית בה דלא קני להו ואי לית בה שא גופני קני לה לארע' לבר מגופני ואי לית בה שא דיקלי קני לה לארע' ולגופני לבר מאילני דלא קני ואי אית בה אילני ודיקלי לבר מאילני קאמר ליה וקני להו לדיקלי אגב ארעא דדיקלי לא קרו להו רובא דאינשי אילני ואי איכא גופני ודיקלי לבר מגופני קאמר ליה ואע"ג דדיקלי מיקרו אילני טפי מגופני הכא היינו טעמא משום דל"ש גופני ול"ש דיקלי לא קרו להו רובא דאינשי אילני והאי כיון דאמר לבר מאילני ולית בה אלא גופני ודיקלי על כרחיך הא חזינן דאיכוון למקרי אילני למידי דלאו אורחא דאינשי למקרי אילני וכי היכי דאיכא למימר דלשיורי דיקלי קאתי הס הכי נמי איכא למימר דלשיורי גופני הוא דקאתי ובדין הוא דאי הוו שוו תרויהו הוה איכא למימר דלשיורי דיקלי קאמר אלא הכא היינו טעמא משום דגופני חשיבי טפי וכיון דשייר ההוא דחשיב טפי הוא דשייר ועוד דקי"ל יד בעל השטר על התחתונה

ע"ג והיכא דאיכ' רברבי וזוטרי רברבי דחשבי הוא דשייר דאמר רב כל שעולין לו בחבל מחמת שהוא גבוה הוי שיור היכא דשייר ההוא מיכא בפירוש וכל שאין עולין לו בחבל לא הוי שיור אלא מזדבן אגב ארעא בהדי שאר אילני ודייני גולה אמרו כל שהטול כובשו לא הוי שיור כלומר כל שהטול של בקר כובשו מחמת שהוא נמוך לא חשיב ולא הוו שיור דכארעא דמי וכל שאין הטול כובשו הוי שיור ולא פליגי הא בדיקלי הא באילני כלומר הא דשייר בדיקלי הא דשייר באילני כגון היכא דאמר לבר מדיקלי אי נמי אמר לבר מאילני וליכא אלא דיקלי כיון דאורחייהו למגבה טפי ודרכן לעלות להן בחבל כל שעולין לו בחבל הוי שיור וכל שאין עולין לו בחבל לא הוי שיור הואיל דלא חשיב כדיקלי והיכא דשייר באילני כגון דאמר ליה לבר מאילני ואיכא אילני כיון שאין דרכן לגבוה כל כך כדי שלא יעלו להן בחבל אבל בציר מהכי שייר הילכך כל שאין הטול כובשו הוי שיור וכל שהטול כובשו לא הוי שיור והני מילי היכא דאיכא רברבי וזוטרי

אבל היכא דליכא אלא זוטרי שיוריכהו דאי לא תימא הכי מאי בו שייר תדע דהא כי א"ל לבר מאילני וליכא אלא דיקלי או גופני אמרינן כיון דליכא אילני אהני גופני או אהני דיקלי הוא דאהני הכא נמי אע"ג דקטיני נינהו כיון דליכא אחריני ואי עליהו הוא דקאי

דף ע"א ע"ד בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת חוץ מחרוב פלוני המורכב חוץ משקן פלוני מהו אותו חרוב ואי לא קנה דהא שיירה בפירוש שאר חרובין המורכבין קני או לא קני מי אמרינן כיון דבסתמא לא קני חרוב המורכב ושקן בשקמה ואצטריך לשיוריה מיניהו חד חרוב מוכחא מילתא דאקנויי אקני ליה שאר חרובין דאי לאו הכי לא הוה צריך לשיוריה נמי ומשיירי' להוזי גלי ארעתיה דאקני ליה הנך או דילמא שאר חרובין נמי לא קני להו מכללא עד דאקני לה נהליה בפי' א"ל לא קני וכן הלכה איתיביה חוץ מחרוב פלוני חוץ משקן פלוני אותו חרוב לא קנה מאי לאו אותו חרוב הוא דלא קנה הא שאר חרובין קאני א"ל שאר חרובין נמי לא קאני תדע דהא א"ל שדי מכורה לך חוץ משדה פלונית הכי נמי דתלא שייר אלא שדה פלונית ההיא הוא דלא קני הא שאר כל שדותיו קני והא חדא שדה בלחוד הוא דזבין ליה אלא לדמי הכא נמי לדמי כלומר אלא לדמי דאמרינן לעולם לא זבין ליה אלא חדא שדה והאי דאמר ליה חוץ משדה פלונית הוי מדמי שדה פלונית קאמר ליה דאשתכח דשייר לנפשיה בשדה המכור כשיעור דמי אותה שדה פלונית הכא נמי אע"ג דאמר ליה שדה אני מוכר לך חוץ מחרוב פלוני לאו למימר דזבין ליה שאר חרובין דבסתמא לא מזדבני בכלל השדה והאי דא"ל חוץ מחרוב פלונית קאמר דאשתכח דשייר בגוף השד' כשיעור דמי אותו חרוב וברייתא נמי דקתני אותו חרוב לא קנה לאו אגופיה דההוא חרוב קאמר דהא אפילו שאר חרובין נמי לא קנה אלא הכי קאמר כשיעור דמי אותו חרוב לא קנה מן השדה אבל שאר השדה קנה והני מילי היכא דההוא חרוב דשייריה ה"נ הוי מורכב דכיון דבסתמא לא מזדבן על כרחיך לאו לשיוריה גופיה קא מכוין אלא לדמי דידיה קאמר דומיא דשדי אני מוכר לך חוץ משדה פלונית אבל היכא דלא הוי מורכב כיון דבסתמא מזדבן לשיורי גביה קא מיכוון הילכך חזינן אי טבא הוא שיורי שיירי' וההוא חרוב הוא דלא קני אבל שאר חרובין שאינן מורכבין קני ואי ביטא הוא כל שכן הנך כדאמרינן גבי דיקלא ואפילו לחרוב המורכב נמי דוקא היכא דלא כתב ליה דזבין ליה כל השדה כולה בפירוש ולא כתב ליה ולא שיירית בזבינאי אילין קדמי כלום אבל היכא דזבין ליה כולה שדה היא וכל מה שבתוכה בפירוש ואילין מכרנהא וכתב לי' ולא שיירי' בזבינאי אילין קדמי כלום אע"ג דאמר ליה חוץ מחרוב פלונית אותו חרוב הוא דלא קני אבל שאר חרובין קנה ואין צריך לומר דבשדה לא שייר ולא מידי מ"ט דכיון דאי לא שייריה לחרוב מסתמא הוה קני ליה דהא כתב ליה ולא שיירית בזבינאי אילין קדמי כלום ולא גרע מהמוכר בית לחבירו בבירה גדולה על כרחיך כי אצטריך לשיוריה לחרוב גופיה הוא דאצטריך ומילא אתני אלא אהאי חרוב ש"מ דזבוני זבין ליה שאר חרובין ואותו חרוב הוא דלא קנה הא שאר חרובין קני ואיכא למימר נמי דברייתא דקתני אותו חרוב לא קנה בהכי מתוקמא ולא צריכינן לאוקומה לדמי

ע"ה איכא דאמרי הכי בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת חוץ מחרוב פלוני המורכב חוץ משקן פלוני מהו שאר חרובין המורכבי'

ואי

והאי לא קני דהא לא גלי אדעתיה דזבוני זבינינהו: דהיכא למימר דהאי דאמר ליה חוץ מאלו חרוב פלוני לאו למימרא דזאבין ליה הנך אלא לגעוטי איידך פלגא הוא דקאתי כי תבע לך מה שייר באותו חרוב פלוני והוא הולכי השני שאירו מכלל תנאו שלא התנה עליו קני ליה לוקח או לא קנה מי אמרינן מדשייר פלגא על כרחיך איידך פלגא זבוני זבניה או דילמא בסתמא לא קני אמר ליה לא קני איתיביה חוץ מאלו חרוב פלוני חוץ מאלו סדן פלוני שאר חרובין המורכבין לא קנה מאי לאו שאר חרובין הוא דלא קנה הא מה ששייר באותו חרוב ולא הזכירו קנה א"ל לא קני כלומר אפילו מה ששייר באותו חרוב ולא הזכירו לא קנה ומאי שאר חרובין דקתני ונמצא שאר אותו אותו חרוב בכלל תדע דאלו א"ל שדי מכורה לך חוץ מאלו שדה פלוני' ההוא פלגא דשייריה לנפשיה הוא דלא קני הא איידך פלגא קני והא הדא שדה בלחוד הוא דזאבין ליה אלא לדמי הכא נמי לדמי כלומר אלא על כרחיך כי א"ל חוץ מאלו שדהפלונית לאו לגוף אלו שדה פלונית קאתי לשיוריה דהא מסתמא נמי לא הוה מזבן בכלל האי שדה אחריתי דואבין ליה ומלא הוה צריך לשיוריה לפלגא דההיא שדה פלונית לדמי דידיה קא מיכוין לשיוריה דאשתכח דשייר בשדה המכר כדי דמי אלו אותה שדה פלונית הכא נמי כי אמר חוץ מאלו חרוב פלונית כיון דלא צריך לשיוריה לנפשיה ודאי לדמי דידיה קא מכוון והוה כמ"ד חוץ מאלו דמי חרוב פלוני דאשתכח דשייר לנפשיה בשדה המכר מגוף השדה כשיעור הכי דמיו של אותו חרוב לבד מכולהו חרובין המורכבין דלא קנה ודוקא בחרוב המורכ' כדאמרי' טעמא לעיל אבל בחרוב שאינו מורכב אי טבא הוא שיורי שייריה לפלגיה ופלגא הוא דלא קני הא מה ששייר באותו חרוב ושאר חרובין שאינן מורכבין קני דאי ביפא הוא הוא וכל שכן דשייר הנך ואפי' בחרוב המורכב נמי דוקא היכא דמסתמא לא הוה מזבן כדבריררנא לעיל •

ע בעא מיניה רב עמרם מרב חסדא המפקיד אצל חבירו בשטר וא"ל החזרתי לך מהו מי אמרינן מיגו דאי בעי אמר נאנסו מהימן השתא נמי מהימן או דילמא א"ל מפקיד אם אית' דאהדרתינהו ניהלי שטרך בידי מאי בעי אמר ליה מהימן. ולימא ליה שטרך בידי מאי בעי אמר ליה ואי אמר ליה נאנסו מי מצו א"ל שטרך בידי מאי בעי א"ל סוף סוף לאו שבועה בעי ופרקינן מאי נאמן נאמן ובשבועה מיגו דאי בעי אמ' ליה נאנסו נאמן ובשבועה והאי שבועה דאורייתא היא דומיא דשבועה דנאנסו דמיחייב שבועת השומרין וכן הלכה •

ע ליתא כתנאי שטר כיס היוצא על היתומים דיני גולה אמרו נשבע וגובה כולו ודיני ארץ ישראל אמרו נשבע וגובה מחצה סברוה דכולי עלמא אית להו בנהרדעי דאמרי נהרדעי האי עיסק' פלגא מלוה ופלג' פקדון ואי הוה איתי' למקבל והוה טעין נאנסו הוה מהימן בפלגא דפקדון בשבועה והכא גבי יתמי במאי פלגי מאי לאו בהא קמפלגי דמר סבר מכי אמר ליה שטרך בידי מאי בעי ומר סבר לא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי. כלומר דדייני גולה דאמרי נשבע וגובה כלו סבירא להו דאע"ג דאי הוה איתיה למקבל והוה טעין נאנסו הוה מהימן בשבועה אי טעין החזרתיו לך לא מהימנינן ליה משום מיגו דאי בעי אמר נאנסו דמצי מפקיד א"ל למקבל שטרך בידי מאי בעי דלא אמרינן מגו אלא היכא דליכא ריעותא גבי מריה מגו וכיון דאלו הוה אבוהון דהני יתמי קיים לא הוה מהימן למימר החזרתיו לך אפילו אפלגא דפקדון דא"ל מרי עיסקא אם כן שטרך בידי מאי בעי ליתמי נמי לא טעין טענינן להו ליתמי מילתא דלא יכיל אבוהון למטען ואי משום טענת נאנס ודאי הוה אבוהון קיים והוה טעין נאנסו הוה מהימן ה"מ היכא דאיתיה למקבל וקא טעין נאנסו אבל מסתמא לא טענינן להו ליתמי דידיה דאם איתא דאיתניסו עיסק' גביה לא סגיא דלא הוה מאתעי כעריה לאחריניה ואיהו דאמר מילתא דאית ליה קלא והאי מדלא נפיק עליה קלא וליכא סהדי דאמר דאיתנים ליה מידי מההוא עיסקא מוכחא מילתא דלא איתנים ליה מידי ואמטול הכי לא טענינן להו ליתמי דיליה מידי דהוה אטענת פירעון למשכנא דשמעת' אליבא דמאן דאמר נשבע וגובה כלו דאם איתא דפרעתיה מימר הוה אמר וכל שכן גבי אונסין לדברי הכל דאם איתא דאיתנים אגב כעריה מימר הוה אמר ואם כשתך לומר דטעמא דאונסין לדברי הכל וטעמא דפרעון למשכנא דשמעתא אליבא דמאן דאמר נשבע וגובה כולו דהויא לה הא מילתא לגבי יתמי במקום שיש רעה דלא מיפטר אלא בראיה והא דמיא לההיא דאמרינן בפרק השוכר את האומנין ארבע מאה דני חמרא כי תקפי קלא אית ליה למילתא זיל איתי ראיה ואיפטר ואמטול הכי קאמרי דיאני גולה נשבע וגובה כולו דהא ליכא למיחש לא לפרעון ולא לאונסין ודיאני ארץ ישראל דאמרי נשבע וגובה מחצה סבירא להו דאמרינן מיגו אפי' היכא דאיכא ריעותא דשטרך בידי מאי בעי דכיון דאלו הוה טעין מקבל או שומר נאנסו הוה מהימן דהא לא שייך בה טענה שטרך בידי מאי בעי כי טעין החזרתיו לך נמי מהימן משום מיגו דאי בעי אמר נאנסו ולא מצי מפקיד למימר שטרך בידי מאי בעי והכא גבי שטר כיס היוצא על היתומים כיון דאי הוה אבוהון קיים וה"ה טעין החזרתין לך הוה משלם פלגא דמלוה ומשתבע אפלגא דפיקדון ואיפטר כי מית נמי טענינן להו ליתמי והרי בעל השטר נשבע שלא נפרע דהשתא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וגובה מחצה דמלוה ופלגא דפקדון כשיד אבל מטעמא דאונסין לא דכולי עלמא מודו דאם איתא דאיתנים מימר הוה אמר ואסיקנא לא דכולי עלמא לא מצי א"ל מפקיד לשומר שטרך בידי מאי בעי והכא גבי יתמי בהא קמפלגי דמר סבר אם איתא דפרעיה מימר הוה אמר קמי עדים בשעת מיתה או מקמי הכין ומדלא אמר ש"מ ברשותיה הוה קאי ואמטול הכי לא טענינן להו ליתמי דידיה ולא מידי אלא נשבע בעל השטר וגובה כולו ומר סבר אימור מלאך המות הוא דאנסיה ולא הספיק לומר עד שמת הילכך נשבע וגובה מחצה וכי תימ' אי ס"ד טעמ' דלא טענינן להו ליתמי טענת אונסין משום דהו"ל במקום שיש ראיה אי הכי אפילו אבוהון נמי כל היכא דטעין נאנסו לא ליהמניה אלא היכא דמייתי סהדי דאשתעי כעריה קמייהו • אי נמי דנפקא עליה קלא בהני שאני אבוהון דיכיל למטען האי דלא אשתעי כעראי לאחריני דאמינא דילמא טרחנא ומתליכנא ליה לעיסקא תרוח' דלקמיה כי היכי דלא ליקרי לי מפסיד עיסקי כדאמרי' בפ' המקבל גבי מאן דמקביל עיסקא מחבריה ופסיק נטרה ומליה ולא אודעיה והשתא דלא יכילנא למלוייה בעינא דלדרי הנך פסידא בהדאי דכיון דסוף סוף קא טעין נאנסו מגו דאי בעי אמר עכשיו נאנסו כי טעין דמכמה יומי איתנים והאי דלא אודעיה משום דסבר דיכיל למטרח ולמלוייה הוא דלא אודעיה מהימן אבל גבי יתמי דיליה דלא אמר אבוהון לא בתחלה ולא בסוף ליכא למטען להו דאם איתה דאיתנים עיסקא גבי אבוהון אגב כעריה מימר הוה אמר מאי

אמרת דילמא האי דלא אמר משום דסבר דיכיל למטרח
ולמלויי והיא הנותנת דמדלא אמר מוכחא מילת' דלא אתנים
ואם תמצא לומר איתנים מדלא אמר מוכחא מילתא דטרח
ומלייה ומשו"ה ליכא למטען להו טענת אונסין אלא טענת
פירעון. אינמי היינו טעמא דבעינן בין דיליה ליתמי
דאלו גביה דידיה כיון דמ"מ דאמר לבסוף כאנסו איכא
להימוניה. משום מיגו אבל גבי יתמי כיון דמית מקמי
דליתא. כאנסו מוכחא מילתא. דלא איתנים דאם איתא לא
הוה דאי כפקיה מיומא לאבריה דלטריה הוה דהיק ליה
למימר ותו ליכא למיטען להו ליתמי דיליה דאי הוה אבוהון
קיים הוה טעין כאנסו דכיון דמית ולא אמר אנן סהדי
דאי נמי הוה קיים לא הוה אמר שלא רב הונא בר אבין
המפקיד אצל חבירו בשטר וא"ל החזרתיו לך נאמן ושטר
כיס היוצא על היתומים נשבע וגובה כלו ומתמהינן עלה
תרתי אמרת המפקיד אצל חברו בשטר ואמר החזרתיו לך
נאמן והדר אמרת שטר כיס היוצא על היתומים נשבע
וגובה כלו ואי ס"ד דאי הוה אבוהון קיים והוה טעין
החזרתיו לך הוה מהימן אפילגא פיקדון למיטען להו
ליתמי מאי דהוה יכיל אבוהון למטען אלא לאו ש"מ
דאפילו אבוהון נמי לא הוה מהימן למימר החזרתיו לך
וקשיא אהדדי ופריק לעולם אימא לך כי הוה אבוהון קיים
הוה מהימן למימר החזרתיו לך ושאני התם גבי יתמי דאם
איתה דפרעיה מימר הוה אמר כדפרישנא לעיל • אמר
רבא הילכתא כדייני גולה אמר ליה רבינא למר זוטרא
והא אמר רבא נשבע וגובה מחצה א"ל אנן כדייני גולה
איפכא מתנינן לה דייני ארץ ישראל נשבע וגובה כלו
ודייני גולה אמרו נשבע וגובה מחצה ועלה קא אמרינן
הלכה כדייני גולה דאמרי נשבע וגובה מחצה כדרבא וכן
הילכתא ודוקא בגדולים אבל בקטנים לא גבינן מיניהו
מידי עד דגדלי דקי"ל אין נזקקין לנכסי יתומים ולא אלים
שטר כיס גבי פלגא מלוה טפי משטר חוב לא גבינן ליה
מקטנים עד דגדלי דחיישינן לשובר כדאית' בערכין ולא
שכית לאוקומה להא בקטנים וכגון דאיתברר דלא פרע
דא"כ אמאי גובה מחצה ותו לא כוליה נמי ליגבי אלא
על כרחיך בגדולים עסיקי' ובדלא אתי אתברר דלא פרע
דמי הוה אבוהון קיים והוה טעין החזרתים לך הוה
מהימן בשבועה והשתא דמית אבוהון טענינן להו ליתמי
מאי דיכיל אבוהון למטען ואע"ג דאבוהון לא הוה מהימן
בלא שבועה ומשתבעא דאפי' שבועת היורשין דשלא פקדנו
אבא לא בעו דכי רמו רבנן האי שבועה איתמי היכא
דאתו לאפוקי מתותא מאינש אחרינא כגון שבוע' היתומים
לא יפרעו אלא בשבועה שלא פקדנו אבא שלא אמר לנו
אבא כו' אבל גבי יתמי דנתבע לא חייבו רבנן שבועת
היורשין כלל ואע"ג דתקון רבנן שבועת היסת לא מחייבי
לאשתבועי שבועת הסת שלא פיקדנו אבינו בשעת מיתה
דהא איהו לא קא טעין טענת בריא דפקדינהו אבוהון
דאע"ג דטעין טענת בריא דלא פרעיה הא לא יכיל למטען
טענת בריא דפקדינהו דלא פרעיה אי נמי דלא כאנסו
הילכך ליכא עליהו אלא חרם סתם דלא ידעי ודלא
פקדינהו אבוהון בשעת מיתה ומפטרי: • • ושמעינן
מהאי שקלא וטריא דשטר כיס היוצא על היתומים כי
אמרי' נשבע וגובה מחצה היכא דאיכא למיחש לפירעון אבל
היכא דליכא למיחש לפירעון לא חיישינן דילמא איתנים
לא בחיי מקבל ולא בתר הכין תדע דהא כ"ע מודו דהמפקיד
אצל חברו בשטר וא"ל נאנסו נאמן ובשבועה כדמיבר' לעיל
מבעיי דרב עמרם ומאי דפשיט ליה רב חסדא וסוגיא
דפרק כל הנשבעין נמי הכי אזיל דאפי' למאן דס"ל התם
דהמפקיד אצל חבירו בשטר צריך להחזיר לו בשטר מודי

דאי א"ל נאנסו מהימן וקא מוקים לה לשבועת השומרין
בדאפקיד גביה בשטר ואלו גבי שטר כיס היוצ' על היתומים
בין למאי ס"ד מעיקרא לאוקומי. פלוגתא דתנאיה בשטרך
בידי מאי בעי בין. למאי דאסיקנא לבסוף לא אשכחן מאן
דפטר להו ליתמי מטעמא דאונסין כלל דאם כן למאי דס"ד
מעיקרא לאוקומי פלוגתא דתנאי בטענת שטרך בידי מאי
בעי נהי דלפירעון לא חיישינן דאי הוה אבוהון קיים והוה
טעין כאנסו הוה מהימן ואם כן מ"ט דמאן דאמר גובה כלו
ועוד למאי ס"ד נמי לאוקומי טעמא דמאן דאמר גובה
מחצה דלא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי מאי דילמא דכ"ע
מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי ואי נמי הוה טעין אבוהון
פרעתי לא הוה מהימן ושאני יתמי דכיון דאלו טעין אבוהון
כאנסו לא הוה מהימן ושאני יתמי דכיון דאלו טעין אבוהון
כאנסו מהימן ולא מיחייב אלא מחצה לדידהו נמי טענינן
להו ועוד למאי דאסיקנא לבסוף מ"ש דנקט אם איתה
דפרעיה מימר הוה אמר לישמועינן נמי גבי אונסין אלא
משום דמאן דפטר להו ליתמי לא פטר ליה אלא מטעמא
דפירעון דאלו לאונסין ליכא מאן דחייש אלא היכא דאמר
אבוהון מחיים דאיתנים אינמי דנפק עליהו קלא כדפרישנא
לעיל וכ"ת מ"ש גבי טענת פרעון דפליגי
ומ"ש גבי טענת אונסין דל"פ דגבי פירעון כיון
דלית ליה נטרה דאדרבה ניחא ליה דפרקיה לטעוניה מיניה
ואפי' בזמן שמלך עסקין שמא הוא לאחר זמן ליכא מידי
דדחיק ליה נמי'מיד וזימנין דדחי כספיה למחר וליומ' אחר'
ואיפשר דאדהכי והכי אנים ליה מלאך המות ולא אמר
אבל אונסין דאית ליה פסידא דמיחייב לשלומי וכטריה דחיק
ליה נמי אם איתה דאיתנים מימר הוה אמר והוה נפיק
עליה קלא והאי מדלא אתברר דאמר ולא נפיק עליה קלא
מוכחא מילתא דלא אתנים גביה מידי ומהאי טעמא מודו
כולהו גבי אונסין דלא טענינן וגבי פירעון פלגי מיהו
משתברא דהנ"מ בפלגא פיקדון דעיסקא אבל בשט' פיקדון
דעלמא טענת אונסין נמי כטענת פירעון דמי ואפילו היכא
דליכא למטען להו טענת פירעון טענינן ליהו טענ' אונסין
בטענת פרעון טעמא מאי דכיון דליכא מידי דדחיק ליה
למימשהי כספיה כמה יומי ולא אמר עד דאנסיה מלאך
המות ולא אמר פיקדון דעלמא נמי כיון דלית ליה נטרה
באונסין דהא משתבע ומיפטר כפירעון דמי ואפילו היכא
דליכא למטען להו טענת פירעון טענינן להו טענת אונסין
כללא דמילתא כיון דשוגיין בכוליה תלמודין דטענינן להו
ליתמי כל מידי דהוה יכיל אבוהון למטען ולא אשכחן דוכתא
דלא טענינן אלא גבי שטר כיס לטענ' טענת אונסין ליכא
למימר מידי לדיגון אחרינא אפי' דדמי. אלא היכא דליכ' שטר
לפלוגי בינייהו דליכא מידי למיברך וכ"ת מכל מקום גבי שטר
קשיא נמי דהאי טעמא דתימר הוה אמר איך גבי חששא
דאונסין היכא דאתנים פיקדון. או עיסקא מקמי מרעיה
דאבוהון אמאי ליחוש דילמא איתנים בתר מרעיה ולא ידע
ביה איניש. דאיתנים לאחר מיתתו הא נמי לא קשיא דלא
טענינן להו ליתמי אלא מידי דיכיל אבוהון למטען והני חששי
כיון דלא ידע בהון אבוהון מחיים לאו מידי דהוה יכיל
אבוהון למטען ניהו ואע"ג דבין הכי ובין הכי נשבע וגובה
מחצה משום חששא דפירעון כדמסקינן דאי אתברר דלא
פרע כגון דמית בגו זימני וכיוצא בו אינמי דאודי מגו
מרעיה דלא פרעיה לא חיישינן לאונסין דמעיקרא ולאו
לאונסין לבתר דאודי וסוגיא דשמעתא נמי דיקא מדקאמרינן
לטעמא דמאן דאמר נשבע וגובה מחצה איסור מלאך
המות הוא דאנסיה ולא אמר דש"מ דאי אודי דלא פרעיה
ולא אמר דאתנים לא חיישינן לאונסין כלל וגבי כוליה בלא
שבועה

שבועה וה"ה היכא דמית בגו זימניה אינמי היכא דהימניה למלוה כל אימת דאמר דלא פרעיה דכה"ג ודאי לא מהני ליה ללוה מיגו להימוניה דפרע וכיון דאיהו לא מהימן ליתמי נמי לא טענינן ולאונסין לא חיישינן כדברירנא לעיל וה"מ בשטר כיס היוצא על היתומים אבל שטר הפקדון היוצא על היתומים אפילו היכא דהימניה למפקיד כל אימת דלא פרעיה חיישינן לאונסין דכיון דאי הוה אבוהון קיים והוה אמר נאנסו הוה מהימן השתא נמי טענינן להו ליתמי לא שנא אמר אבוהון ול"ש לא אמר כדברירנא טעמא לעיל • וש"מ דהמפקיד אצל חבירו בשטר וא"ל החזרתיו לך מהימן ובשבועה ולא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי דהא רב חסדא ורב הונא בר אבין הכין סבירא להו וסוגיא דגמרא נמי קא מסיק בה לא פ"ע לא מצי א"ל שטרך בידי מאי בעי ועוד דסוגיא דגמרא בפ' כל הנשבעין שבתורה גבי שכיר הכי אזלא וכ"ש היכא דטעין נאנסו דמהימן בשבועה דכיון דלא שייך למימר ליה שטרך בידי מאי בעי לדברי הכל מהימן בשבועה ואגב אורחיך ש"מ דמאן דכתב שטר עיסקא אחבריה ולא אתני בהדיה דבר קצוב ולא באגר ולא בהפסד אי הוי ביה פסידא דינא הוא דלא פסיד מלוה טפי מפלגא דמסתמא לפלגא מלוה קא נחית כתקנת' דרבנן דהא הכא בשטר כיס סתמא עסיקינן וקי"ל דנשבע וגובה מחצה ומנא תימרא דבסתמא עסיקינן מדאצטריכינן סברוה לכ"ע אית להו דנהרדעי דאמרי האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פיקדון וש"מ דלא מיתוקם מימרא דמאן דאמר גובה מחצה אלא אליבא דנהרדעי ואי בדאתני בהדי באגר או בהפסד דבר קצוב למה לי דנהרדעי כי ליתה דנהרדעי נמי היכא דאתני אתני דקי"ל בדבר שבממון תנאו קיים אלא לאו ש"מ בסתמא עסקינן וכיון דאי הוה אבוהון קיים וטען פרעתי משתבע ומשלים פלגא מטעמא דמגו כי מית נמי טענינן להו ליתמי מאי דיכיל אבוהון למטען כדפרישנא

✻ **עח** ושמעינן נמי דמאן דאמר ליה לחבריה מנה לי בידך והלה אומר איני יודע ועד אחד מעידו שיש לו ומית הלוה בתוך זמנו ואע"ג דאי הוה קיים הוה מחייב שבועה דאורייתא אפומא דחד סהדא כיון דמית לא אמרי' הוה ליה בריה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם דהא הכא דאי הוה אבוהון דיתמי קיים לא הוה מיפטר אלא בשבועה דאורית' וכיון דמית מקמי דלהוי מחויב שבועה וא"י לישבע פקעיה פקעא שבועה ופקע ממונא ותניא נמי בפרק כל הנשבעי' שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשין ואוקימנ' התם כגון דא"ל מנה לאבא ביד אביך וא"ל אידך חמשין ידענא וחמשין לא ידענא דאע"ג דאבוה כה"ג חייב דהוה ליה מחוייב שבועה וא"י להישבע אצטריך קרא למפטר יורשין וה"ה לכל המחויב שבועה וא"י להשבע דאי מיית מקמי דלתברר דהוה מחויב שבועה וא"י להישבע דאכתי לא טעין טענתא דלא הוה יכיל לאשתבועי עילויה פקעא שבועה ופקע ממונא

דע"א עט והא דתנן בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם מאי שנא מכר ומאי שנא מתנה פירש בן נקושא לפני ר' זה היה לו לפרש וזה לא היה לו לפרש לוקח כיון דיהיב דמי לא מיכסיף למימר ליה למוכר דלכתוב ליה כל הני בשטר זביני בפירוש ומדלא פריש ליה ש"מ לא זבין ליה טפי ממאי דכתב בשטרא ואילו מקבל מתנה לא היה לו לפרש דכיון דלא יהיב דמי כסיפא ליה מילתא למימר ליה לנותן ולא מידי הילכך מסתמא נמי אמרינן דכוליה יהיב ליה דנותן בעין יפה נותן והא דלא פריש ליה מקבל מתנה לנותן לפרושי ליה בשטר מתנה כל מאי דיהיב ליה מחמת כיסופא הוא דלא אמר ליה הכי

✻ **פ** ההוא דאמר להו הבו ליה לפלניא ביתא דמחזיק מאה גולפי אשתכח דהוה מחזיק מאה ועשרים אמר רב אמי קני כוליה מי לא תנן בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם אלמא מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב הכא נמי מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב והאי ביתא הוא דאיכוון למהב ליה בין דמחזיק מאה גולפי בין דמחזיק טפי מן הכין והאי דקאמר דמחזיק מאה גולפי משום דקסבר דלא הוה מחזיק טפי ואי נמי הוה ידע דמחזיק טפי הוה יהיב ליה • ושמעינן מינה דאפילו במידי דלא משמע בכלל זביני כגון חדר ויציע וגג וכיוצא בהן דרשות אחריתי נינהו קני להו מקבל מתנה לכלהו דהשתא היכא דאמר דמחזיק מאה גולפי ואשתכח דמחזיק מאה ועשרין קני כוליה היכא דאמר ביתא סתמא מיבעיא ועוד דגרסינן בריש פרקין גבי שני בתים זה לפנים מזה שניהם במכר שניהם במתנה אין להן דרך זה על זה ואילו חיצון במכר ופנימי במתנה קאמרינן דיש לו לפנימי דרך על החיצון דמאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב ואפי' דרך נמי אקני ליה אע"ג דמידי דקאי חוץ לדבר הנתון הוא הרי נתון הוא

✻ **פא** אמר רב הונא אע"ג דאמור רבנן הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע מכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו יש לו קרקע ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר הני מילי גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא אבל אילנות דקא מכחשי בארעא שיורי שייר דאי לא שייר אמרינן ליה עקור אילנך שקול וזיל ועיקר האי מילתא דקימא לן דהקונה שני אילנות בתוך של חבירו ואע"ג דאית ליה ללוקח שעבודא בגופיה דארעא לקיומינהו לאילנו' תמן ואפילו לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר הכא מודו דכי זבין ליה אילנות כדקימי השתא זבין ליה ולאו אדעתא דמעקרינהו וא"כ הוה ליה לפרושי ליה ע"מ לקוץ אי נמי לעצים מיהו לית ליה זכייה גמורה בגוף הקרקע דהא אם מיתו אין לו קרקע ואפילו לר' עקיבא דהא אין תורת שדה עליהן ואילנות זבין ליה קרקע לא זבין ליה כדבעינן לברורה בפרק המוכר את הספינה וקאמר רב הונא אע"ג דאמור רבנן הקונה שתי אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע הצריך לאילנות קנין גמור ואפי"ה היכא דמכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו יש לו למוכר קרקע הצריך לאילנות ולא מיקני ליה ללוקח זכותא בגויה כלל ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר ולא שייר מידי לנפשיה בדבר מכור הנ"מ גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא אבל אילנות דמכחשי בארעא שיורי שייר דאי לא שייר אמר ליה עקור אילנך שקול וזיל כלומר לא מיבעיא לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר ומשייר מידי דצריך ליה לשיורי דכי היכי דגבי בור ודות משייר להו דרך דצריך ליה גבי אילנות נמי משייר קרקע דצריך ליה אלא אפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר ואפילו מידי דצריך להו לבור ולדות כגון דרך לא משייר וכל שכן קרקע דלא צריך ליה ה"מ דלא משייר קרקע גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא ולא חייש דלימא ליה לוקח סליק בור ודות דילך וזיל ואמטול הכי לא רמי אדעתיה לשיורי להו קרקע לבר מגופיהו אבל אילנות דמכחשי בארעא דינקי

לה ללאלוחיתה שיורי שייר להו קרקע דמשיק אדעתיה דאי לא משייר קרקע כלל מצי למימר ליה עקור אילנך שקול וזיל וכיון דרמי אדעתיה לשיורי להו קרקע קרקע הראוי להן הוא דמשייר דבכל"ר מהכי לא סמכא דעתיה דשביק להו לוקח לאילנות התם נוסחא אחרינא דאם איתא דלא שייר לימא ליה עקור אילנך שקול וזיל דהכי פירושא נמי להאי נוסחא דאם איתא דאפילו הכי אית ליה לר' עקיבא מוכר בעין יפה מוכר למימרא דלא שייר זכותא לנפשיה בדבר המכור אפילו שעבודא לאילנות נמי לא שייר ואם כן לימא ליה עקור אילנך ואנן קימא לן דלא מצי למימר ליה הכי כדבעינן לברורי במתניתין וכיון דאדעתא דשיורי להו זכותא בקרקע קא נחית כי משייר להו קרקע הצריך ליתן הוא דמשייר כדפרישנא טעמא לעיל ומתילא לא סלקי להו כולהו נוסחי לחד טעמא ואקשינן עליה דרב הונא תנן רבי שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא את החרוב המורכב ואת סדן השקמה כלומר לא הקדיש מכלל כל אלו שאינן מכורין בכלל השדה אלא את החרוב המורכב ואת סדן השקמה שכל אחילת הקנים שהיא בית רובע ובור וגת ושובך אינן מוקדשין ותאני עלה אמר ר' שמעון מה טעם הקדיש את אלו הואיל ויונקין משדה הקדש דאיסורא לא משייר לנפשיה והאי חרוב המורכב וסדן השקמה סתמא כמאן דשיירינהו בפירושי ואי ס"ד כל היכא דשייר אילנות לנפשיה אפילו הכי שייר קרקע הצריך לאילנות הכא גבי חרוב המורכב וסדן השקמה ואי משכחת לה דינקי משדה הקדש הא אמרת דכל היכא דשיירינהו שיורי שייר קרקע הצריך להן וכי קא ינקי מדנפשיהו קא ינקי ולהוו שיור ואסיקנא רבי שמעון דאמר כהא כר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר וכיון שמכר את השדה לא שייר בה לנפשיה ולא מידי וכל שכן מקדיש והכא גבי חרוב המורכב וסדן השקמה כיון דלא שייר בשדה לנפשיה ולא מידי מסתמא אקדושי אקדשינהו לחרוב המורכב ולסדן השקמה הואיל ויונקין משדה הקדש קא ינקי דכיון דלא שייר בשדה ולא מידי על כרחיך כי קא ינקי משדה הקדש קא ינקי וגבי גת ודות ושובך היינו טעמא דר' שמעון דסבירא ליה המוכר ומקדיש חד דינא אית להו וכי היכי דגבי מוכר אע"ג דסבירא לן דעין יפה מוכר לא מכר לא את הבור ולא את הגת ולא את השובך גבי הקדש נמי אע"ג דבעין יפה מקדיש אינן מוקדשין ורב הונא דאמר דכל היכא דשייר אילנות לפנים אפי' שניים שייר נמי קרקע אליבא דרבנן בלחוד קאמר אבל לר' עקיבא לית ליה קרקע והא דמסקינן במתני' אפילו לרבי עקיבא לאו רב הונא קאמר לה אלא סוגיא דגמרא הוא דסבר לאשוקי שמעתיה דרב הונא אפילו לרבי עקיבא משום דשמעיה לרב הונא דאמרה לשמעתיה סתמא מיהו למאן דדייק בה שפיר לא מיתוקמא אלא אליבא דרבנן ומתמהינן אליבא דרבנן פשיטא כלומר אי ס"ד דרב הונא כי אצטרי' לאשמועינן דאית ליה קרקע ליתא דרבנן בלחוד הוא דאצטריך לאשמועינן מאי קמ"ל פשיטא השתא גבי בור ודות דלא מכחשי בארעא קאמרי רבנן דכי שיירינהו שיורי שייר להו נמי זכותא בבית המכור דהא אין המוכר צריך ליקח לו דרך גבי אילנות דמכחשי בארעא לא כ"ש הא ודאי שיורי שייר דאי לא שייר מצי א"ל עקור אילנך שקול וזיל ופריק הא קמ"ל אליבא דרבנן דאי כפלי הדר נטעין להו סל"א כיון דכי משייר להו קרקע מטעמא דלא לימא ליה עקור אילנך שקול וזיל הוא דשייר הני מילי כל זמן שהן קיימין מיהו אי כפלי לא הדר נטע להו קמ"ל דאי כפלי הדר נטע להו דכי שייריה לקרקע הצריך להן לגמרי שייריה כדפרישנא טעמא לעיל ולית הלכתא

כרב הונא דהא קם ליה כרבנן דלית הלכתא כוותיה

נקיטינן השתא דכי היכי דהקונה שני אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע מכר קרקע ושייר שני אילנות לפניו נמי אין לו קרקע דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר לעצמו כלום בדבר המכור ודוקא לענין תקנתא תחתיהן וביניהן וחוצה להן קנין גמור אבל שעבודא בעלמא לקיומינהו התם אית ליה הדא דכי שיירינהו כדקימי השתא הוא דשיירינהו וטור מידי דהוה אקונה שני אילנות לרבנן דאע"ג דסבירא להו דמוכר בעין רעה מוכר מודו דלאו אדעתא דמעיקרא זבין ליה משייר נמי לרבי עקיבא אע"ג דבעין יפה מוכר כי שייר שני אילנות כדקימי השתא הוא דשיירינהו דלינה דמשייר לרבי עקיבא לא גרע מרינא דרבנן כדאשכחן גבי דרך תדע דבההיא קאמרינן גבי המוכר את השדה דאע"ג דאמר ליה היא וכל מה שבתוכה לא מכר את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה אי אמרת בשלמא לא מיחייב למעקרינהו היינו דחשיביה ליה למהוי שיור דכיון דאית להו שם בפני עצמן לא מזדבני בכלל מה שבתוכה אלא אי אמרת למעקר קימי מאי חשיבותיהו לחשבינהו כעקורין ולזבנינהו בכלל כל מה שבתוכה מידי דהוה אתבואה התלושה מן הקרקע דאטו משום דמיחברי לקרקע המכור בשעת מכירה מגרע גרעי ללוקח ועוד מדקתני גבי דרבי שמעון הואיל ויונקין משדה הקדש ואי למעקר קימי כי ינקי משדה הקדש נמי מאי הוי הא לא מתהני להו ולא מידי תדע נמי דאפילו מדרב הונא גופיה שמעת להא דקאמר דאי לא שייר קרקע מצי אמר ליה עקור אילנך שקול וזיל ואי ס"ד דכל היכא דסבירא לן דלא שייר קרקע הצריך להן לרבי עקיבא מצי א"ל עקור אילנך שקול וזיל מ"ט לרב הונא דדייק מינה דשייר קרקע אדרבא כיון דבעין יפה מוכר לידוק מינה דכי שייר אדעתא דמעקרינהו הוא דשייר אלא מדדייקינן מינה דיש לו קרקע ש"מ דמפשט פשיטא לן דלאו מצי א"ל עקור אילנך דלאו אדעתא דמעקר שיירינהו והכי קאמר כיון דמכחישי בארעא שיורי שייר קרקע הצריך להן דאי לא שייר קרקע הצריך להן מטעמא דבעין יפה מוכר ולא שייר זכותא לנפשיה בדבר המכור אפילו שעבודא נמי לא שייר ומצי לוקח למימר ליה עקור אילנך שקול וזיל הילכך רמי מוכר אדעתיה לשיורי להו זכותא וכיון דמודקק לשיורי לאו בשעבודא בעלמא משייר דלא סמכא דעתיה דהויא ליה זכותא בקרקע למשבקינהו התם עד דמשייר להו קרקע הצריך להן ולא דמי לקונה שני אילנות דאלו התם אע"ג דחיים לוקח דלא לימא ליה מוכר עקור אילנך בדעתיה דמוכר תליא מילתא ומוכר כל היכא דסגיא ליה ללוקח בשעבודא בעלמא לא מקני ליה קרקע של בשלשה אילנות כדפרישנא טעמא לדברי הכל אבל הכא דמוכר גופיה כי משייר לצורך נפשיה הוא דמשייר כל לגבי נפשיה לא דייק לשיוריה אלא כי משייר שיורא דשמכא דעתיה דסגיא ליה בנויה לרווחא דמילתא הוא דמשייר וה"מ למאי דס"ד מעיקרא אליבא דרב הונא לאוקמ' אפי' לרבי עקיבא דאמר בעין יפה מוכר כיון דלגבי מוכר שני אילנות דייק דלא לאקנויי להו אלא מידי דצריך להו לקיומינהו התם כל שכן כי משייר דכיון דבעין יפה מוכר לא משייר להו אלא מידי דצריך להו לקיומינהו דהיינו שעבודא בעלמא וה"מ היכא דשייר שני אילנות לפנים דאין תורת שדה עליהן אבל שייר שלשה אילנות לפנים יש להן קרקע שהרי תורת שדה עליהן וכיון דשיירינהו ודאי שייר להו קרקע ולאו משום דמוכר בעין רעה מוכר ושייר

בדבר

בדבר המכור דהאי גברא לא שייר בדבר המכור ולא מידי אלא משום דשייר שלשה אילנות בפירוש וכיון דתורת שדה עליהן מסתמא שייר קרקע הצריך להן דכהרעה אחריתי דמיא מידי דהוה אקונה שלש אילנות דאפי' לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר מודו דקנה קרקע תדע דגרסינן בפרק חזקת פשיטא מכר קרקע ושייר אילנות לפניו יש לו קרקע ואפי' לרבי עקיבא כו' והתם ודאי בשלשה אילנות קמיירי דהא כששייר כל האילנות קא מיירי דומיא דזה החזיק באילנות וזה החזיק בקרקע דאיירי בה ברישא ועוד דליכא דמכר קרקע ושייר אילנות לפניו הכי משמע דזבניה לקרקע כוליה ושיירינהו לכלהו אילנות לנפשיה וכי תימא מיכדי בהדיא אמרינן התם דטעמא דמשייר קרקע דלא לימא ליה עקור אילנך הוא וכיון דטעמא דשלשה לאו משום דתורת שדה עליהן הוא אלא דלא לימא ליה עקור אילנך הוא אפי' שנים נמי לגבי שיורי זכותא בקרקע הכי נמי ניהו לא שנא שנים ולא שנא שלשה ואע"ג דכי רמי אדעתיה לשיורי להו זכותא דלא לימא ליה עקור אילנך הוא כי משייר להו קרקע דחזי להו הוא דמשייר גבי שלשה דיש תורת שדה עליהן משייר להו קרקע דחזי להן דאע"ג דבעין יפה מוכר מידי דחשיב ליה באנפי נפשיה מיהת שיורי משייר ואלו שנים דאין תורת שדה עליהו כיון דלא חשיבי ליה לא משייר להו אלא זכותא בקרקע דהיינו שיעורא דחזי להו

דף ע"ב ע"א ※ פב

ומי מצית מוקמת לה לדרבי שמעון כו'

עקיבא והתניא הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה הרי זה הקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהן וכשהוא פודה פודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף פחות מכאן או יתר על כן או שהקדישן בזה אחר זה הרי זה לא הקדיש את הקרקע ולא את האילנות שביניהן ולא עוד אלא שאם הקדיש את האילנות וחזר והקדיש את הקרקע כשהוא פודה פודה את האילנות בשויהם וחוזר ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף ומעיקר' מפרישנא לה למתני' ובתר הכי מפרישנא ליה לסוגיא דגמרא דאתי לאיתויי מינה ראיה הא דתניא הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה בנטיעות קא מיירי דלא ינקי לכוליה בית סאה בפחות מעשרה הילכך אי הוו ממטע עשרה לבית סאה מצטרפי להדדי והוו להו כשדה אילן ואי הוו ממטע עשרה ליתר מבית סאה או ממטע פחות מעשרה לבית סאה כיון דלא מיערבא יניקת השרשין בהדי הדדי כל חד מיניהו באנפי נפשיה קאי והוה ליה כמאן דאקדיש חד אילן דלית ליה קרקע והני מילי בנטיעות אבל באילנות גדולים אפילו היו שנאתן מפוזרין לתוך בית סאה הא קימא לן גבי שביעית דמצטרפי וכשדה אילן דמו וחורשין כל בית סאה בשבילן כדברירנא בפרק לא יחפור גבי אילן דעולא הכא נמי כשדה אילן דמו ואית להו קרקע ואע"ג דקימא לן דגבי מכר היכא דמרחקי מהדדי טפי משש עשרה אמה לא מצרפי ולית להו קרקע כדבעינן למימר קמן בפ' המוכר את הספינה לא דמי דינא דהקדש לדינא דהדיוט דאלו הדיוט כיון דבדעתא דמוכר ולוקח תליא מילתא על כרחיך לאו ביניקת השרשין תליא מילתא אלא במראית העין תליא מילתא דהא דעתא דלוקח בתר מראית העין אזלא הילכך אי מקרבי להדדי בתוך שש עשרה אמה מצרפי למראית העין והוו להו כשדה אילן וסמכא דעתיה דלוקח למזבן ארעא אגב אילנות ומוכר נמי אדעתא דהכי קא מזבין ואי מרחקי מהדדי יותר משש עשרה אמה שנמצא יותר מדרך הרבים מפסיק ביניהן הוו להו מרוחקין למראית העין ולאו כשדה אילן דמו לגבי דעתיה דמוכר ולוקח וכי קא נחתי אדעתא דאילנות בלחוד קא נחתי והוא הדין נמי גבי כלאים דהני שיעורא מארבע אמות ועד שש עשרה אמה מהאי טעמא בלחוד הוא דהא דינא דכלאים במראית העין תליא מילתא ולאו ביניקת השרשין תליא מילתא דאם כן לא הוו שארו רבנן ראש תור משדה זו נכנס לשדה זו וכן כמה מילי דמוכחא מילתא דכל היכא דמפסקי מהדדי למראית העין לא שפכת להו ביניקת השרשין אבל גבי הקדש דממונא דגברא הוא לא שייך למתלא ביה מילתא למראית העין אלא בעיקר עירוביהו תליא מילתא וכל היכא דמיערבא יניקת שרשין בהדי הדדי להו מפוזרין ניניהו מידי דהוה אשביעית וכי תימא בשלמא לוקח והקדש לא דמו להדדי דהא תליא מילתא באומדן דעתא דאינשי והאי תליא מילתא בעיקר עירובא דשרשין דהוא עיקרא דמילתא אלא כלאים ושביעית קשין אהדדי מכדי תרויהו איסורא ניניהו מ"ש גבי כלאים דאזלינן בתר מראית העין ומ"ש גבי שביעית דלא אזלינן אלא בתר יניקת השרשין וכי תימא כלאים דרבנן דמדאורי' לא מיתסר עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד ורבנן דגזרו ביה לא גזרו ביה אלא מפני מראית העין ואלו שביעית דאורייתא היא ומשום הכי אזלינן ביה בתר יניקת השרשין שתי תשובות בדבר חדא דשביעית נמי בזמן הזה דרבנן היא כדמיבורר בפר' משקין בית השלחין ועוד דאפילו למאן דאמר דאורייתא היא כל שכן דתיקשי לך דאפי' דמידי דאורייתא קאזלינן בתר יניקת השרשין לקולא ואדרבא כיון דאורייתא היא להוו כמפוזרין ולא לצטרפי למחרשה לכוליה בית סאה ערב שביעית לא תיקשי לך דודאי מידי ומידי כרבנן היא והכא לקולא והכא לקולא גבי כלאים דאי אזלינן בתר יניק' השרשין הויא לה חומר' אזלינ' בתר מראית העין לקולא גבי שביעית דאי אזלי' בתר מראית העין הויא לה חומרא דאי מרחקי מהדדי שש עשרה והוו להו מפוזרין אסור למחרשה לכוליה בית סאה בשבילן אלא כדי צרכן דהיינו מלוא אורה וסלו לכל חד מינייהו הילכך אזלינן בתר יניקת השרשין לקולא וכל היכא דמיערבא יניקת שרשין דידהו מצטרפין וחורשין לכל בית סאה בשבילן עד ראש השנה והא דקתני נמי ממטע עשרה לבית סאה לאו למימרא דאי תנא ממטע יתר מעשרה לבית סאה הוו להו רצופין ולית להו קרקע דהא גבי מוכר כל היכא דמרוחקין ד"א לאו רצופין ניניהו וה"ה גבי כלאים וה"ה גבי שביעית כדקתני התם בפרקא קמא כמה יהא ביניהן רשב"ג אומר כדי שיהא הבקר עובר בכליו דהיינו ד"א כדמפרש בפרק המוכר את הספינ' אלא כי קתני הכא ממטע י' לבית סאה דאי הוו מרוחקין ממטע פחות מעשרה לבית סאה כיון דנטיעות ניניהו הוו להו מפוזרין ואין מצטרפין ואין תורת שדה אילן עליהן לפיכך לא הקדיש את הקרק' ואת האילנות שביניהן והא דקתני פחות מכאן או יתר על כן לאו פחות ממטע י' לבית סאה הוא דכי האי גונא ודאי כל כמה דלא מיקרבי בתוך ד"א להדדי לאו רצופין ניניהו ולא נמי ממטע פחות מי' לבית סאה הכא דהוו להו מפוזרי' דאם כן היינו יתר מכאן אלא מאי פחות מכאן פחות משלשה אילנות או יתר מכאן או שלשה אילנות ממטע יליתר מבית סאה דהוו להו מפוזרין הרי זה לא הקדיש את הקרק' ולא את האילנות שביניהן ולא עוד אלא שאפי' הקדיש את האילנות אסופא קאי דקתני פחות מכאן או יתר על כן אפי' הקדיש את האילנות בשדה זו כגון שלא הקדיש אלא שנים או שנים שלשה ממטע י' ליתר מבית סאה ואחר כך הקדיש את הקרק' כשהוא פודה פודה את האילנות בשויהם דלאו בתר שעת פדיון אזלינן אלא בתר שעת הקדש אזלינן וכיון דכי

אקדשינהו

אקדשינהו לאילנות אכתי לא הקדיש קרקע אשתכח דההיא שעתא כעקורין דמי ולא הויא תורת שדה עליהו כי היכי דליפרקו אגב ארעא בתורת שדה אלא פודה את האילנות בשויהן בפני עצמן וחוזר ופודה את הקרקע בפני עצמו בית זרע חומר שעורים בנ' שקל כסף דיקינן עלה מני אלימא רבנן האמרי רבנן מוכר בעין רעה מוכר אבל מקדיש בעין יפה מקדיש כדקתני בהדיא בר"א במוכר כו' ומדלא אשמעינן פלוגתא דרבי עקיבא בשיפא כדאשמועינן ברישא גבי מוכר לענין דרך ש"מ דשיפא דברי הכל היא וליכא מאן דפליג בה אלא רבי שמעון לחודיה. ואם קני הקדיש שני אילנות אימי שלשה מפוזרין אמאי לא הקדיש קרקע הא קיי"ל דאפילו במילי דלא עיילי בכלל המכר כגון בור וגת ושובך ועיילי בכלל הקדש הכא נמי אע"ג דקי"ל גבי מוכר דהקונה שני אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע גבי מקדיש מיהת קני קרקע אלא לאו רבי שמעון היא דאמר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש דתנן רבי שמעון אומר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא את החרוב המורכב ואת סדן השקמה אבל לא את הבור ולא את הגת ולא את השובך דהקדיש נמי בעין רעה מקדיש ודייקינן תו ורבי שמעון אליבא דמאן אי אליבא דרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש אלא לאו אליבא דרבנן וקסבר רבי שמעון כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ומשייר ארעא והכין פירוש' ורבי שמעון דאמר המקדיש שני אילנות לא הקדיש קרקע נהי דיכלת למימר דס"ל לרבי שמעון דמקדיש מלוקח גבי לוקח גופיה אליבא דמאן מרבוותיה קאי אי אליבא דרבי עקיבא רביה האמר מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש גבי קונה שני אילנות בתוך של חבירו אע"ג דקתני לא קנה קרקע הא אסיקנא בפ' המוכר את הספינה דשפוקי משפקא לן דקנה קרקע משום דסבירא לן דבעין יפה מוכר דמספקא לן דקנה דאיכא למימר הכי והאי דמספקא לן דלא קנה קרקע משום דאיכא למימר דכל פחות משלשה אילנות אין הקרקע טפל להן אלא בפני עצמו הוא חשוב וכי אמרינן מוכר בעין יפה מוכר בדבר הטפל לדבר המכור אבל במידי דחשיב באנפיה נפשיה לא ונהי דגבי מכר ולענין דינא אוקי ארעא בחזקת מרה ולא קנה קרקע מיהו גבי הקדש כיון דגבי מכר איכא לספוקי דמוכר בעין יפה מוכר וקנה קרקע כ"ש גבי מקדיש וכיון דספיקא הוא ליכא למימר קרקע בחזקת בעליה קיימת דיד הקדש על העליונה דהא לא מיחסר נוביאנא ואמאי לא הקדיש את הקרקע מי שרי ליה לאתהנויי מממונא דגבוה מספיקא ועוד כי היכי דמייתי בכורים מספיקא לקדוש מספקא דהשתא למכות בכורים דעשה גרידא הוא חיישי רבנן הקדש דלא תעשה שיש בו מעילה הוא לא כ"ש אלא ודאי על כרחיך בריתא דקתני לא הקדיש את הקרקע דאוקימנא כרבי שמעון דאמר מקדיש בעין רעה מקדיש לאו אליבא דרבי עקיבא הוא דאמר מוכר בעין יפה מוכר אלא אליבא דרבנן דאמרי' מוכר בעין רעה מוכר והא דתנן גבי בכורים מביא ואינו קורא אליבא דרבי עקיבא ולא כרבנן דאי לרבנן פשיטא להו דבעין רעה מוכר ולא קנה קרקע ולא מחייב לאתויי בכורים כלל וקסבר ר' שמעון כי היכי דמוכר שתי אילנות בעין רעה מוכר ומשייר ארעא מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ומשייר ארעא ואע"ג דהקדיש שני אילנות לא הקדיש את הקרקע ומהאי טעמא גופיה הוא דפליג עליה במתני' גבי בור וגת ושובך דקסבר דהקדש לא עדיף מלוקח ואקשינן עלה ואלא קשיא הואיל ויונקין

משדה הקדש בשלמא מתני' דמורי בה רבי שמעון גבי חרוב ושקמה ל"ק דאיכא למימר דכי מודו להו גבי חרוב ושקמה לאו משום דיונקין משדה הקדש אלא משום דמיני אילנות נינהו וכיון דהוה דעתיה לאקדושינהו לאילנות כולהו מיני אילנו' אקדיש ואפילו חרוב ושקמה ומקשינן עלה ואלא קשיא הואיל ויונקין משדה הקדש דש"מ דכיון דהקדיש את השדה לא שייר בארעא ולא מידי דאי שייר מדנפשיהו קא ינקי אלא משום דמקדיש בעין יפה מקדיש ולא שייר ארעא אלמא רבי שמעון מקדיש בעין יפה מקדיש ס"ל ופריק אלא ר"ש לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ואפילו חרוב ושקמה לא הקדיש ואי משום דיונקין משדה הקדש כיון דשיירינהו שיורי שייר להו ארעא וכי קא ינקי מדנפשיהו קא ינקי ונ"כ לומר בור וגת ושובך דאינן מוקדשין אלא לדידכו דאמריתו מוכר הוא דבעין רעה מוכר אבל מקדיש בעין יפה מקדיש אודו לי מיהת דלא הקדיש אלא חרוב וסדן הואיל ויונקין משדה הקדש כלומר נהי דמקדיש בעין יפה מקדיש ולא שייר בדבר המוקדש ולא מידי וכיון דהקדיש את השדה לא שייר בגופא דארעא ולא מידי הילכך על כרחיך לא שייר לא חרוב ולא סדן הואיל ויונקין משדה הקדש אבל בור ושובך דלאו מגופה של שדה נינהו אלא רשותא באנפי נפשא נינהו ולא שייכא בהו יניקה כלל אודו לי מיהת דאינן מוקדשין דמקדיש בעין יפה מקדיש ולא שייר ולא מידי וקי"ל בהא כרבנן • נקיטינן השתא לטעמיהו דרבנן דמקדיש בעין יפה מקדיש לפיכך המקדיש את השדה הרי זה הקדיש את הבור ואת הגת ואת השובך וכ"ש חרוב המורכב וסדן השקמ' וא"כ לומר דבשדה לא שייר ולא מידי וכשהוא פודה פודה את כל האילנות על גב השדה בית זרע חומר שעורים בנ' שקל כסף ואם לא הקדיש אלא אילנות רואין אם היו ג' אילנות מפוזרות לתוך בית סאה או שהיו שלש נטיעות מפוזרות לפחות מבית סאה לחשבון מטע עשרה או יותר מכן לבית סאה ויש ביניהן ד"א הרי אלו שדה אילן והקדיש את הקרקע ואת האילנות שביניהן לפיכך כשהוא פודה פודה בית זרע חומר שעורים בנ' שקל כסף והא מילתא לית בה פלוגתא ואם היו פחות משלשה אילנות או שהיו שלשה אילנות אלא שהיו מפוזרין יתר מן הראוי להן כגון שהיו מפוזרין ליתר מבית סאה או שהיו נטיעות ממטע עשרה ליתר מבית סאה או שאין בין זה לזה ד' אילנות אחד אילנות ואחד נטיעות או שהקדישן בזה אחר זה היינו פלוגת' דר"ש ורבנן דר"ש סבר כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר ואם מכר ב' אילנות או שלשה שאינן נטועין כהלכתן פשיטא לן דאין להן קרקע כדברירנא לעיל לטעמיהו דרבנן מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ומשייר ארעא ורבנן סברי מוכר הוא דבעין רעה מוכר אבל מקדיש בעין יפה מקדיש והקדיש את הקרקע הצריך לאילנות מידי דהוה אמקדיש את השדה לענין בור וגת ושובך דאע"ג דגבי מכר אינן מכורין גבי הקדש הוו מוקדשין תדע מדדייקינן בשמעתין אהא מתניתא מני אלימא רבנן דאמרי רבנן מוכר בעי"ר מוכר אבל מקד' בעין יפה מקדיש ש"מ לטעמיהו דרבנן דאע"ג דלא הקדיש אלא שני אילנות או אילן אחד הקדיש לו מן הקרקע כדי צרכו ומנא תימרא דלאקדושי גופו של קרקע הקדש גמור קאמרינן דילמא לענין שעבודא בעלמא דמשתעבד ליה לאילן כ"ז שהוא קיים לא ס"ד מדאסיקנא דר"ש היא ואליבא דרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר וקסבר ר"ש כי היכי דמוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש ומשייר ארעא ואי ס"ד לת"ד בעין יפה מקדיש לית להו בקרקע

אלא

אלא שבולא בעלמא מ"ש דלא מיתוקמא ליה בריתא אלא כר"ש נוקמה אפילו לרבנן דאע"ג דהוי ליה שבולא בקרקע כיון דאילנות הוא דצריכי ליה לקרקע וקרקע צ"כ להו לאילנות לא שייכא קדושה גבי קרקע כלל דלא שייך ביה בקרקע לא איסורא ולא פריון אלא לאו ש"מ דלמאן דאמר בעין יפה מקדיש מקדיש ליה נמי לקרקע הראוי לאילנות הקדש גמור וליכא דנמר' נמי דיקא דקאמרינן לטעמא דר"ש דמשייר ארעא מכלל דלמאן דאמר מקדיש בעין יפה מקדיש לא שניא ליה בשבולא בעלמא דאם כן כיון דלא אקדשיה לקרקע הקדש גמור אשכח דשייר ארעא אפי' למאן דאמר בעין יפה נמי האמרת למשייר ארעא אלא לאו ש"מ דלמ"ד בעין יפה מקדיש לא משייר ארעא לנפשיה כלל ודוק' בקרקע הצריך לאילנות אבל שאר ארעא באנפי נפשה קימא ולא עולא בכלל הקדש דהא לא אקדיש כוליה ממוניה

א פג ומשמעינן מינה לטעמ' דרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר אם מכר קרקע ושייר אילן אחד או שנים לפניו לא שייר קרקע דכיון דמכר את הקרקע בעין יפה מכר ולא שייר ארעא אלא שבולא בעלמא הוא דשייר להו לאילנות למשבקינהו התם תדע מדאמר להו רבי שמעון לרבנן לדידכו דאמריתו תו מקדיש בעין יפה מקדיש אודו לי מיהת דלא הקדיש אלא חרוב וסדן שאיל ויונקין משדה הקדש דאלמא כל היכ' דס"ל דבעין יפה מקדיש או מוכר אע"ג דשייר שני אילנות לא שייר קרקע מלכפשיהו קא ינקי כדבירנא לעיל ורב הונא דאמר כרבנן וכרבי שמעון דקאי כרבנן ולית הלכתא כותיהו

שם ע"ב א פד במאי אוקימתא לבריתא כר"ש אימא סופא ולא עוד אלא אפילו הקדיש את האילנות וחזר והקדיש את הקרקע כשהוא פודה את האילנות בשויהן פודה בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף ואי רבי שמעון ליזיל בתר פריון וליפרקו אגב ארעיהו דהא שמעינן ליה לר"ש דאזיל בתר פריון דתניא מניין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואחר כך מת אביו שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצאת זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצאת זו שהיא שדה אחוזה ואלו רבי יהודה ורבי שמעון היכא דאקדשה ואחר כך מת אביו מתי שדה אחוזה קרו לה מנא להו אילימא מהאי קרא אימא כוליה לדרבי מאיר הוא דאתא אלא משום דאזיל בתר פריון וכיון דבשעת פריון הא מית ליה אבוה והויא לה שדה אחוזה גביה אע"ג דבשעת הקדש אכתי לא הויא שדה אחוזה שדה אחוזה קרינא בה אמר רב נחמן בר יצחק לעולם לא אזלי בתר פריון ורבי יהודה ורבי שמעון קרא אשכוח ודרוש אי ס"ד כוליה קרא לכדרבי מאיר הוא דאתא לימא קרא ואם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו אינמי אשר לא שדה אחוזתו מאי לא אשר משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה בשעת הקדש יצאת זו שהיא ראויה בשעת הקדש להיות שדה אחוזה וקימא לן כרבי יהודה ורבי שמעון לרבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ועוד דיחיד ורבים הלכה כרבים וש"מ היכא דאקדיש את האילנות על מנת שאין להן קרקע וחזר והקדיש את הקרקע לא אזלינן בתר שעת פריון אלא בתר שעת הקדש אזלינן וכשהוא פודה פודה את האילנות בשויהן וחוזר ופודה בית זרע חומר שעורים בחמשי' שקל כסף

א פה אמר רב הונא חרוב המורכב וסדן השקמה תורת אילן עליו ותורת קרקע עליו תורת אילן עליו דהיכא דאקדיש שתי אילנות והאי חרוב יש לו קרקע דהוה ליה האי חרוב כאילן שליבי ואשתכח דאקדיש שלשה אילנות דאית להו קרקע סד"א כיון דמסתמא לא לא מזדבן בהדי שאר אילנות ולר"ש נמי לא קדיש מסתמא הוה ליה כקרקע בפני עצמו ולא מצטרף בהדי שאר אילנות למיתב להו קרקע ותורת קרקע עליו דמיפרקי אגב ארעא כלומר דהמקדיש את השדה ואית בה חרוב המורכב וסדן השקמה ואקדשינהו בפי' בהדי ארעא מיפרקי אגב ארעא ולא אמרינן כיון דלר"ש מסתמא לא קדשי אגב ארעא לאו כי גופא דארעא דמו אלא כמאן דתליש דמו ולא מיפרקי אגב ארעא אלא פודה את האילנות בשויהן וחוזר ופודה בית זרע חמר שעורים בחמשים שקל כסף קמ"ל דבתורת קרקע עליו ומיפרקי אגב ארעא אי נמי סד"א כיון דלא קדשי אגב ארעא לר"ש כקרקע בפ"ע דמי ולא מיפרקי אגב ארעא קמ"ל דתורת קרקע עליו דמגופו של קרקע נינהו ומיפרקי אגב ארעא אילמי משכחת לה כגון שהקדיש שני אילנות וחרוב מורכב שמהן או סדן מהו דתימא כיון דלא מיקני אגב ארעא לא מיפרק אגב ארעא קמ"ל דמפרק אגב ארעא

נוסחא אחריתא

ותורת קרקע עליו דלא מיקנו אגב ארעא דהוא לה כארעא אחריתי והא משמע דרב הונא דאמר תורת אילן עליו לאצטרופי בהדי שני אילנות והאי יש לו קרקע דשמעת מינה דאי אקדיש תרי אילנות לא אקדיש קרקע לא משכחת לה אלא אליבא דרבי שמעון דאמר מקדיש בעין רעה מקדיש דאי לרבנן אי נמי לר' עקיבא כולהו סבירא להו דמקדיש בעין יפה מקדיש ואפי' לא אקדיש אלא אילן אחד יש לו קרקע כדבירנא לעיל אלא כי מצריך רב הונא לאשמועינן אליבא דרבי שמעון הוא דאצטריך לאשמועינן דסבר המקדיש את השדה לא הקדיש לא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה והא דקתני במתני' דלא הקדיש אלא חרוב וסדן הא אשיקנא לרבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו דאי לרבנן לא אצטריך לאשמועינן ולא מידי דכיון דסבירא להו לרבנן דהמקדיש את השדה הקדיש אפי' חרוב וסדן אלמא כשאר אילנות שבשדה דמו מילא ידענא דמצטרף בהדי שאר אילנות ומיפרק אגב ארעא כשאר אילנות אלא כי אצטריך לאשמועינן אליבא דרבי שמעון דסבר מסתמא לא הני מוקדש שהא לאו כשאר אילנות דאמי ולאו כגופו של קרקע דאמי קמ"ל דתורת אילן עליו לאצטרופי ותורת קרקע עליו למהוי כגוף הקרקע הפדוי ולא צריך למפרקיה באנפי נפשיה וכבר בירנא דליתא לדרבי שמעון דאמר בעין רעה מקדיש אלא כמאן דאמר בעין יפה מקדיש ואפילו הקדיש אילן אחד יש לו קרקע

א פו ומדרבי שמעון נשמע לרבנן לאו מי אמר ר' שמעון דהמקדיש את השדה לא הקדיש לא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה ואפילו הכי תני לאצטרופי בהדי שאר אילנות ואי אקדיש שני אילנות והאי חרוב אע"ג דסבירא ליה לרבי שמעון דהמקדיש שני אילנות לא הקדיש את הקרק' מצטרף האי חרוב בהדייהו לשוייהו תלתא לרבנן נמי דאמרי המוכר את השדה לא מכר לא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה אע"ג דאמור רבנן גבי מכר הקונה שני אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע

מכר

מכר לו שני אילנות וחרוב המורכב או סדן השקמה אע"ג דמשתמא חרוב וסדן לאו כשאר אילנות דמו. דהא המוכר את השדה לא מכר לא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה הוו לאצטרופי לשווייהו תלתא ולמקני קרקע וממילא שמעת דאפי' גבי חרוב המורכב וסדן השקמה דחשיבי לית להו קרקע משתא אלא היכא דהוו ביה תלתא. לא: שנא מכר חרוב ושקמה לאחר בתוך שדהו ולא שנא מכר את השדה דמשתמא שייר לנפשיה החרוב המורכב וסדן השקמה. ועל כרחיך שמעינן מיהא דרב הונא דחרוב המורכב וסדן השקמה נמי משתמא לענין מיקנא קרקע כשאר אילנות דמו

※ פג א"ר אמי עומר שיש בו סאתים תורת עומר עליו ותורת גדיש עליו תורת עומר עליו

דתנן שני עמרים שכחה שלשה אינן שכחה. ואם שכח שני עמרין ועומר שלישי עמהן שיש בו סאתים אין אומרי' זה שיש בו סאתים אינו עומר אלא הרי הוא כגדיש. ובפני עצמו הוא חשוב ואינו מצטרף עם השנים כדי שיהו שלשה עמרים ולא יהו שכחה ונמצא שזה שיש בו סאתים אינו שכחה לפי שהוא כגדיש ואינו קרוי עומר אבל השנים שכחה דתנן שני עמרי' שכחה אלא הרי זה ראוי להצטרף עם השנים להשלימן לשלשה ואין אחד מהן שכחה ותורת גדיש עליו שאם שכחו לבדו אינו שכחה דתנן עומר שיש בו סאתים ששכחו ואינו שכוח דעומר אמר רחמנא ולא גדיש ובספרי מפיק לה מקראי עומר ולא הגדיש יכול אף לא שנים ת"ל לגר ליתום ולאלמנה יהיה ועומר שיש בו סאתים מפיק ליה מלא תשוב לקחתו יצא זה שאינו נקח יפה כאחת

※ חב אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן חרוב המורכב וסדן השקמה שאנו למחלוקת רבי

מנחם ברבי ינאי ורבנן דר'מנחם ברבי יוסי סבר המקדיש את השדה לא הקדיש את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה כרבי שמעון דאמר בעין רעה מקדיש ורבנן סברי בעין יפה מקדיש והקדיש את כולן והאי פלוגתא דרבי מנחם ברבי יוסי ורבנן גמרא הוו גמירי לה ודייקינן ולימא מחלוקת רבי שמעון ורבנן ואשיקנא הא קמ"ל דר' מנחם ברבי יוסי כרבי שמעון סבירא ליה הילכך לית הלכתא כוותיה

הדרן עלך המוכר את הבית

המוכר את הספינה

דף ע"ג ע"א ※ א

המוכר את הספינה מכר את התורן ואת הנס

ואת העוגין ואת כל המניעין אותה אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין. מאי תורן ונס ועוגין ואנתיקי כדבעינן למימר קמן מרצופין אלו שקין שטוענין בהן את האנתיקי לספינה ומורידין אותן בהן מן הספינה ליבשה ושל בעל הספינה הן

דף ע"ז ע"ב ※ ב

מכר את הקרון לא מכר את הפרדות מכר

את הפרדות לא מכר את הקרון מכר את הצמד לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד רבי יהודה אומר הדמים מודיעין כיצד אמר לו מכור לי צמדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז וחכמים אומרים אין הדמים ראיה וקימא לן כרבנן וביטול מקח נמי לא הוי דכי אמור רבנן אונאה וביטול מקח בכדי שהדעת טועה. אבל בכדי שאין הדעת טועה לא אימור מתנה הוא דיהיב ליה כדבעינן למימר קמן ושמעינן מינה דאין הדמים ראיה לעיולי בזבינא מידי אחרינא דלא זבין ליה בפירוש ודוקא היכא דרובא לא קרו להו לתרויהו בההוא שמא דזבין ליה כגון דרובא לא קארו להו לתרויהו בההוא שמא דזבין ליה כגון דרובא קרו לצמד צמד ולבקר בקר ואע"ג דאיכא מיעוטא דקרו לבקר נמי צמד למיעוטא לא חיישינן אבל היכא דרובא קרו לצמד בקר כך הדמי' מודעין כדבעינן לברורי קמן

דף ע"ח ע"א ※ ג

המוכר את החמור לא מכר את כליו

נחום המדי אומר מכר את כליו רבי יהודה אומר פעמים מכורין פעמים שאינן מכורין כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו אמר לו מכור לי חמורך זו הרי כליו מכורין חמורך היא אין כליו מכורין כלומר דאי ידע דחמור דידיה היא וקאמר ליה מכור לי חמורך זה משום כליו קאמר ליה. סופא דלא ידע דחמור דידיה היא הכי קאמר ליה חמורך היא זו שתמכרנה לי הילכך אם תימצי לומר דרבנן ונחום המדי בעודן עליו פליגי אשתכח דרבי יהודה פליג אתרויהו דאילו לרבנן אע"ג דאמר ליה חמורך זו אין כליו מכורין ואלו לרבי יהודה מכורין ואלו לנחום המדי אע"ג דאמ' ליה חמורך היא מכר את כליו ואלו לר"י אין כליו מכורין ואם תמצא לומר דרבנן ונחום המדי בשאין עודן עליו פליגי אבל בעודן עליו דברי הכל מכורין לא שנא א"ל חמורך זו ולא שנא חמורך היא ואתא רבי יהודה למימר טעמא דנפשיה דאי אמר ליה חמורך היא אע"ג דעודן עליו אין כליו מכורין ואי אין עודן עליו אע"ג דאמר ליה חמורך זו נמי אין כליו מכורין ולית הלכתא לא כנחום המדי ולא כרבי יהודה דקימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים הילכך המוכר את החמור לא מכר את כליו לא שנא אמר לו חמורך זו ולא שנא א"ל חמורך היא ודוקא שק ודוסקיא וכיוצא דהיא מרכבתא דנשי והוא שאין עודן עליו אבל האוכף ומרדעת בזמן שעודן עליו דברי הכל מכורין ושק ודוסקיא וכיוצא כשעודן עליו הוי כמי אוכף ומרדעת כשאין עודן עליו אי בעיא לן לקמן ולא איפשיט וכל כי האי גונא חומרא לתובע וקולא לנתבע

שם ע"ב ※ ד

המוכר את החמור מכר את הסייח מכר את הפרה

לא מכר את בנה ואוקימנא כגון דא"ל חמור מניקה אני מוכר לך פרה מניקה אני מוכר לך בשלמא פרה איכא למי'דחלבה קא בעי לה ומשום הכי קא קריד מניקה אלא חמור מאי נפ"ל מינה ש"מ היא ובנה קאמר ליה אבל א"ל חמור ופרה סתמ' אתא זו ואתא זו לא מכר את בנה כדבעינן למיקמן

※ ה מכר בור מכר מימיו מכר אשפה מכר זבלה מכר שובך מכר יונים מכר כורת מכר דבורים

הא דקתני רישא מכר בור מכר מימיו ליתה דהא אוקימנא בגמ'כיהודה אלמא לית הלכתא כותיה. וה"ה גבי שובך דהא תרויהו חד טעמא נינהו ועוד דהא ר' אלעזר ברבי שמעון כיהיכי דפליג עליהו דרבנן בבור הכי נמי פליג עליהו דשובך דקסבר ודין הקדש כדין הדיוט דמי כדבעינן למימר קמן וממילא שמעת דדין הדיוט גבי שובך כדיני גבי בור דמי ושמעינן מינה דהיכא דמכר בור לא מכר מימיו מכר אשפה לא מכר זבלה מכר כוורת לא מכר דבורים שבה מכר שובך לא מכר יונים שבו דכולהו חד טעמ'נינהו ·

דף פ' ע"א ※ ו

הלוקח פירות שובך מחבירו מפריח בריכה ראשונה פירות

כורת נוטל ג' נחילים ומסרס חלות דבש מניח שתי חלות זיתים לקוץ מניח שתי גרופיות הא דקתני הלוקח פירות שובך מחבירו ודקתני נמי פירות כוורת בלוקח פירות העתידין לבוא מכאן ואילך קא מיירי כגון אפרוחין הנולדין מכאן ואילך ודבורין הנולדין מכאן ואילך אבל אפרוחין שנולדו קודם מכירה קרנא נינהו ולא פירא ולא עיילי בכלל זביני וב"ת הא קי"ל דאין אדם מקנה לחברו דשב"ל הא לא קשיא מתני' רבי מאיר היא ואליבא דרבי עקיבא ותרויהו סבירא להו דאדם מקנה לחבירו דשב"ל כדאיתא ביבמות בפרק האשה שהלך בעלה למדינת הים וה"ה לרבנן דאמרי אין א"ס מקנה לחברו דשב"ל משכחת לה להא מתני' כגון דא"ל קנה שובך זה לפירותיו קנה כוורת זו לפירותיה דשובך וכוורת מיהת הא איתנהו בעולם ומצי לאקנוייהו לפירותיהן כדאמרי' בפ' אע"פ שאמרו גבי המקדיש מעשה ידי אשתו באומרת יקדשו ידים לעושיהן דידים איתנהו בעולם וכדאמרינן נמי בפרק מי שמת גבי תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו ומתני' הא קמ"ל דהלוקח פירו' שובך מחבירו לרבי אלעזר ברבי שמעון כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לית ליה למשקלינהו לכולהו פירי דשובך ולא כולהו פירי דכור' לא שביק מינייהו כשיעור דמלטותן איבעי' תימא התם בהדייהו ולא ליחרב שובך ולא תיחרב כורת דהני ודאי מגופיה דשובך וכורת נינהו ולא פירי מיקרו אלא קרנא נינהו דאי שקיל לכולהו פירי ערקי אימהות וחריב שובך ופירי זבין ליה קרנא לא זבין ליה והיינו דקתני הלוקח פירות שובך מחבירו מפריח בריכה ראשונה והן אפרוחים הבאים ראשונה מן האימהות לאחר שלקח זה את פירותיהן אע"פ שיש להן בנות אחרות שנולדו קודם למקחו של זה והרי הן למוכר צריך להניח עוד לאימהות בריכה ראשונה כדי שיטפטו האמהות עם הבנות הראשונות שהיו שם קודם לכן ועם זוג זה השני שאנו מניחין להן הנקרא בריכה ראשונה ולא יחרב השובך אבל אפרוחין הבאין מן האימהות לאחר בריכה ראשונה הרי הן ללוקח ואם באו אפרוחין מן הבנות שהיו בשובך קודם לכן שעדיין לא הולידו מפריח מהן בריכה ראשונה ושניה כי היכי דלטפטו בהכי הני תרי זוי דשבקי' להו והיינו דתניא בברית' מפריח בריכה ראשונה ושנייה כללא דמלתא כל זוג דהוה בשובך מקמי זביני קרנא הוא לא"ש אימהות ולא"ש בנות וצריך למשבק לכל זוג מיניהי תרי זוי דבנן דלטפטו בהדייהו הילכך כל זוג דאית ליה תרי זוי דבנן דמטפטות בהדייהו מקמי זביני לא צרי' למשבק ליה מכאן ואילך ולא שנא לא"ש באימהות ולא"ש בבנות וכל זוג דלית לה תרי זוי בנן דמטפטן בהדייהו לא"ש באימהות ולא"ש בבנות בעי למשבק להו שתי ברכות של אפרוחים ואי איכא מינייהו מאן דאית ליה חד אפרוח לא צרי' למשבק להי אלא חדא בריכה דהויאן להי תרי זוגי לכל חדא מיניה מיהו מתני' בדאיכא אימהות ובנות מקמי זביניה דידיה עסיקינן דצרי' למשבק לאימהות חדא בריכה ולבנות שתי ברכות וה"ה דאי הוה בשובך אימהות ובנות ובני בנות שביק לאימהות חדא בריכה ולבנות חדא בריכה ולבני בנות שתי בריכות דאשתכח דאית להי לכולהי תרתי תרתי בנתן דמטפטן בהדייהו והא דקתני פירות כוורת נוטל ג' נחילין ומסרס אסיקנא הכי קאמר נוטל שלשה נחילין בזה אחר זה והן הדבורין שנולדין לאחר מקחו של זה בשלש ברכות מכאן ואילך מסרס כלומר נוטל נחיל אחד ומניח אחד לבעל כורת וה"מ דפירות כורת לאו דבש דידה משמע אלא דבורים הנולדין בה משמע עד שיאמר דבש כוורת בפי' והלוקח חלות דבש שבכוורת מחבירו צריך להניח בכורת למוכר שתי חלות כדי שיאכלו מהן הדבורים כ"ז שאין עושין דבש שאם לא ימצאו בה דבש לאכול הרי הן מורדין והכורת חריבה וכן הלוקח זיתים על מנת לקוץ צריך להניח שתי גרופיות דהיינו קשרים למעלה מן הקרקע כדי שיהא גזען החליף למוכר והני מילי בלוקח על מנת לקוץ אבל הלוקח על מנת ליטע במקום אחר עוקרן עם הגזע והשרשין שבגופיהן

דף פ"א ע"א הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע

רבי מאיר אומר קנה קרקע הגדילו לא ישפה העולה מן הגזע שלו ומן השרשין של בעל הבית ואם מתו אין לו קרקע הא דקתני רישא הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע הא קמ"ל דאם מתו או נעקרו אין לו קרקע ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר הנ"מ שיהא הטפל נמכר עם העיקר אבל העיקר אינו נמכר עם הטפל והכא כיון דתרי אילנות נינהו ואין תורת שדה עליהן איכא למימר דקרקע עיקר ואילנות טפל ואין העיקר נמכר בכלל הטפל תדע דהא גבי בור ודות דפליגי בהו ר' יהודה ורבנן היכא דמכרן לאחר עד כאן לא קא מזכי ליה רבי עקיבא ללוקח אלא דרך ליכנס ולצאת בה דלא סגיא בלאו הכי אבל זכותא בגופיה דבית לא זכי ליה כדמיפרש לקמן בפירקין ובפרק המוכר פירות משום דבית עיקר ובור ודות טפל ואין העיקר נמכר בכלל הטפל והכא נמי אע"ג דקנה שני אילנות לא קנה קרקע דקרקע עיקר ואילנו' טפל מיהו אע"ג דלא קנה קרק' לגמרי שעבוד מיה' אית להו בקרק' דמחייב' למשבקינהו לאילנות התם כ"ז שהן קיימין ממאי מדקתני הגדילו לא ישפה כלומר שאין בעל הקרקע רשאי לקוץ את הענפי' כדבעינן לברורי לקמן וכ"ש דלא מצי א"ל עקו' אילנך שקול וזיל ועוד מדקתני אם מתו אין לו קרקע הא כל זמן שהן קיימין יש להן קרקע ויש להן דרך דלא גרעי מבור ודות ואפילו לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר הכא מודו דא"ל בארעא דידך קיימי כדמיפרש נמי לקמן וע"כ לא קאמרי רבנן מוכר בעין רעה מוכר דלא לעיולי בזביני מידי דלא זבין ליה בפירוש אבל הקונה אילן בתוך של חברו סתמיה למשבקיה התם הוא דזבין עד שיפרש לעצים או לקוץ או לעקור מידי דהוה אבור ודות וגג ויציע דכי מכרן לאחר לא מצי א"ל טול עציך ואבניך מדאיפליגו לענין דרך ש"מ דכ"ע מודו דמחייב למשבקינהו התם דכי זבינינהו נהליה כדקיימי השתא הוא דזבין ליה וגבי מוכר את הבית נמי היכא דלא כתב ליה עומקא ורומא ולא כתב ליה נמי מארעית תהומא ועד רקיעא קימא לן דלא קני החלל שתחת קרקע הבית ולא אויר שעל גבי התקרה ואפי"ה לא מצי א"ל טול עציך ואבניך הכא נמי כיון דזבין ליה עד דמפרש לעצים או לנטוע במקום אחר והיינו דגרסינן בפרק חזקת אמרי נהרדעי האי מאן דזבין ליה דיקלא לחבריה קני ליה מבי שיפוריה עד תהומא מתקיף לה רבא ולימא ליה כורכמא ריקא זביני לך עקור ושקול וזיל אלא אמר רבא כבא מחמת טענה דמ"מ דאי לא אתי בחזקה שיש עמה טענה מצי מוכר למימר ליה עקור שקול וזיל ויכילנא לשנויי לך התם באילן אחד הכא בשני אילנות מיהו שינויי דחיקי לא משנינא לך דלטעמיה דרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר דינא דאילן אחד כשני אילנות דמי אלא כי קאמרינן התם לבתר דמית דקל קאמרי' דלטעמיהו דנהרדעי דאמרי קני ליה מבי שיפוריה ועד תהומא אי מיית מצי נטע אחרינא בבי שיפוריה ועלה קאמר רבא לימא ליה עקור כורכמא ריקא שקול וזיל דכיון דמית דיקלא ומטא למעקר מצי א"ל עקור שקול וזיל ותו לית ללוקח

ללוקח זכותא בקרקע אבל כל כמה דלא מיית דיקלא לא מצי א"ל עקור וזיל דיקא נמי מדאמרי' ולימא ליה כורכמא ריסקא זביני לך דאלמא כמאן דזבין ליה כורכמא ריסקא דאמי דלית ליה זכותא בגוף הקרקע וכי היכי דגבי כורכמא ריסקא לא מצי מיחייב ליה למעקריה כל כמה דצריך לארעא וראיה ברורה נמי מדאמרינן עלה אמרי ליה מר ינוקא ומר קשישא בניה דרב חסדא לרב אשי אי כורכמא ריסקא זבנין ליה מאי הוה ליה למעבד אמר ליה איבעי ליה למחויי דם"ד דאפילו לאלתר דס"ד ימעיקר'דמצי א"ל לכורכמא ריסקא זביני לך לא מצי א"ל לאלתר עקור שקול וזיל דא"כ מאי קושייהו דמר ינוקא ומר קשישא דקשיא להו מאי הוי ליה למעבד הא ודאי טובא הוה ליה למעבד דלא לשבקיה התם נ'שנים ותו לרב אשי דשני ליה איבעי ליה למחויי אדרבה לימא ליה איבעי ליה למעקריה לאלתר אי כתי בתוך ג' שנים אלא לאו ש"מ דמשמעא לא מצי לחיובי למעקריה אלא מצי מיית דיקלא דלא צריך לארעא כלל ומהאי טעמא גופיה קתני הגדילו לא ישפה דאע"ג דקימא לן אילן הנוטה לשדה חבירו קוצץ מלוא המרדע על גבי המחרישה התם הוא דאילן בארעא דמריה קאי ולא משתעבדא ליה ארעא דחבריה לענפים דידיה אבל הכא דהני אילנות בארעא דמוכר קימי ולית ליה קרקע למריהו אלא שעבודא בעלמא הוא דאית ליה להני אילנות בקרקע של מוכר כי היכי דמשתעבדא ליה ארעיה דמוכר לגזעיהו ואע"ג דלית ליה ארעא כלל הכי נמי משתעבדא לענפים דידהו והעולה מן הגזע הרי הוא של לוקח ומן השרשין של בעל הקרקע איזהו מן הגזע ואיזהו מן השרשין הרואה פני חמה זהו מן הגזע ושאינו רואה פני חמה זהו מן השרשין ומפני מה אמרו העולה מן השרשין של בעל הקרקע משום דלית להו קרקע וכי גדלי בארעיה דמוכר גדלי ואי בעי לאקבינהו לשרשין הדין עמו דתנן היו שרשין יוצאין בתוך של חבירו מעמיק ג'טפחים כדי שלא יעכב את המחרישה היה חפר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו ומתניתין רב"י היא דתניא בסוף בבא מציע' אילן היוצא מן הגזע ומן השרשין של בעל האילן דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מן הגזע של בעל האילן מן השרשין של בעל הקרקע והכי נמי מסתברא דאי ס"ד כרבי מאיר היא מן השרשין אמאי של בעל הקרקע הא דקתני רישא רבי מאיר אומר קנה קרקע דכיון דקנה קרקע הוה ליה כקונה ג' אילנות דקנה קרקע וקתני העולה מן השרשין שלו אלא ודאי ש"מ דסופ' אתאן לרבנן דאמרי לא קנה קרקע דהא דקתני סופא הגדילו לא ישפה ודקתני נמי העולה מן השרשין של בעל הקרקע לרבנן היא ואין צריך לומר שבא דקתני ואם מתו אין לו קרקע דלא מיתוקמ' אלא לרבנן דאמרי לא קנה קרקע וקי"ל כותיהו

ח קנה שלשה קנה קרקע הגדילו ישפה העולה מן השרשין שלו ואם מתו יש לו קרקע

מתני' דברי הכל היא ואפילו לרבנן דאמרי מוכר בעין רעה מוכר גבי שלשה אילנות מודו דיש לו תורת שדה עליהן משתמא אדעתא דקרקע קא קנית וכמאן דזבין ליה קרקע בפירוש דמי וכיון דקנה קרק' אם הגדילו ישפה את הענפים שהגדילו ואחר מיכן ולוקח שיעור מה שהגדילו לאחר מכירה אבל שיעור מה דהוו קימי בשעת מכירה לית ליה רשותא למוכר למיקץ מינייהו ולא מידי דהא קנינהו לוקח כדקימי בשעת מכירה וקנה קרקע שתחתיהן וביניהן ואפילו שיעור מאי דגדלי בתר הכי נמי דוקא למטה ממלוא מרדע על גבי המחרישה אבל למעלה ממלוא מרדע על גבי המחרישה לית ליה למיקץ דטעמא מאי אמור רבנן הגדילו ישפה את הענפים דהא לאו בארעיה דמוכר קימי אלא בארעא

אחריתי דמיא היא לכך הוה ליה כאילן הנוטה לשדה חבירו שקוצץ מלוא המרדע על גבי המחרישה ואפילו לר'עקיבא כדבעינן למימר קמן העולה מן השרשין הרי הוא של לוקח ואין צריך לומר העולה מן הגזע ומדקתני העולה מן השרשין הרי הוא שלו דוקא בשרשין היוצאין בתוך הקרקע הקנוי ללוקח כדקתני הרי זה קנה תחתיהן וביניהן אבל העולה מן השרשין היוצאין חוץ לקרקע הקנוי ללוקח הרי זה של מוכר מידי דהוה אשני אילנות דקתני מן השרשין של בעל הקרקע דמידי הוא טעמא התם אלא משום דלא קנה קרקע הכא נמי כיון דבקרקעו של מוכר קא נפיק דמוכר הוי ומסתברא דאפילו היכא דנפיק בתוך מלוא אורה וסלו דמוכר הוי דההוא מלא אורה וסלו לאו מקנה קני ליה ללוקח לגמרי אלא אשתעבודי הוא דמשתעבד ליה לתשמישי דומיא דדרך כדבעי'למימ' קמן וכי היכי דאי סליק אילן בדרך דבעל השדה הוי כי סליק כמלא אורה וסלו נמי דבעל השדה הוי מיעו דבהייא אמרינן בגמרא דבדין הוא דההוא מלוא אורה וסלו ליזרע ליה איכון דהוא מוכר אלא משום דאית ליה פסידא ללוקח דקא מיטנפי ליה פרי וממילא שמעת דאי סליק ביה אילן דמוכר הוי מידי דהוה אשאר אילנו'בשדה דלא שייך בהו טעמא דטינוף פירי ושופא דקתני אם מתו יש לו קרקע הא קמ"ל דאית ליה ללוקח קרקע שהיה תחתיהן וביניהן ואי בעי למטע אחריני כדוכתייהו או למזרעיה הדין עמו אבל ודאי לענין אורה וסלו איב'לפלוני דאי נטע אילנות אחריני בדוכתייהו משתעבד לה חוכה להן כמלוא אורה וסלו כי היכי דהוה משתעבד לקמאי ואי לא נטע להו לא משתעבד ליה מלוא אורה וסלו ודינא הוא דזרע ליה מאריה דמידי הוא טעמא אלא משום מלוא אורה וסלו וכל כמה דלא צריך לאורה וסלו לא יהבינן ליה מלוא אורה וסלו דהא ברירא דהאי מלוא אורה וסלו לא קנייה לוקח קנין גמור אלא שעבודי בעלמא הוא דמשתעבד ליה להכי ודוקא היכא דבעי איכון למזרעיה דא"ל מאי פסידא אית לך לכי נטעת משליקנא להו לזרעים דידי אבל למיטע ביה אילן בידים לאו כל כמיניה דא"ל למחר מימליכנא וחפרנא ונטענא וקא מעכב עלאי אילן דידך דקאי בתוך אורה וסלו דידי

דף פ"ג ע"ב ט

המוכר את הראש בבהמה גסה לא מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנה לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנה אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר הראש מכר את הקנה מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנה

י ארבע מדות במוכרין מכר לו חטים יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור שחמתית ונמצא' לבנה לבנה ונמצא שחמתית עצים של זיתים ונמצאו של שקמה של שקמה ונמצאו של זית יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהן יכולין לחזור בהן הא מתני'לא שבכחת לה אלא בשלא ראה המוטעה את המקח אבל אם ראה המוטעה את המקח ונתרצה בו בין עד שלא לקח בין משלקח אינו יכול לחזור בו ומתני' דקתני מכר לו חטים יפות כגון שאמר לו חטים יפות אני מוכר לך כו' ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו אבל לא המוכר אע"פ שהוקרו ולא מצי מוכר למימר ליה כי היכי דאת מצית הדרת בך משום מקח טעות הכא נמי מצינא הדרנא בי דא"ל לוקח אי לאו דאטעיתן לא מצית הדרת בך השתא דאטעיתן

מצית

מלית הדרת בר וכו' אם אמר לו רעות אני מוכר לך כשמור המוכר יטים שבנרנו רעות ונמצאו יפות המוכר יכול לחזור בו אבל לא הלוקח אע"פ שהוזלו מכר לו רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור בו בין הוקירו בין הוזלו וכולהו נמי לא אמרן אלא כשמשך אבל לא משך שניהן יכולין לחזור בהן וסופא דקתני רעות ונמצאו רעות יפות ונמצאו יפות אין אחד מהן יכול לחזור בו מאי קמ"ל הא קמ"ל דאע"ג דנמצאו רעות יתר מדאי לא מצי לוקח למימ' לי' רעות קבילי טילואי רעות יתר מדאי לא קבילי יצילואי וכן אם אמר לו יפות ונמצאו יפות יתר מדאי לא מצי מוכר למימ' ליה יפות זביני לך יפות יותר מדאי לא זביני לך אלא רעות אפי' יתר מדאי משמע ויפות אפילו יפות יתר מדאי משמע ואין אחד מהן יכול לחזור בו וכן שחמתית ונמצאת לבנה לבנה ונמצאת שחמתית עצים של זית ונמצאו של שקמה של שקמה ונמצאו של זית יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין שניהם יכולין לחזור בהן כללא דמילתא כל היכא דתרי מיני נינהו אי נמי חד מינא ואיכא דניחא ליה בהאי ואיכא דניחא ליה באידך מקח טעות הוי ותרויהו מצו הדרי בהו האי שחמתית שימקרי כדכתיב וכל שה חום בכשבים ומתרגמינן וכל אימר שחום והאי חום דקרא מלבון חמה הוא והיינו דאמר רב כפא ש"מ האי שימשא שומקתי היא כדבעינן למימר קמן:

דף פ"ד ע"ב

המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה ואם היה פקח שוכר את מקומו הא דקתני רישא משך ולא מדד קנה דוקא דפסק דמים בהדי מוכר קודם משיכה אי נמי במידי דקיצי דמיה אבל במידי דלא קיצי דמיה ולא פסק דמים אע"פ שמשך לא קנה ואם מדד ולא משך אע"פ שפסק לא קנה ודוקא בשלא הגביה הלוקח את הפירות אבל הגביה קנה והוא דפסק דמים קודם הגבהה אי נמי במידי דקיצי דמי והיכא דפסק ומשך נמי לא אמרן דקנה אלא בסימטא דאי ברשות הרבים הא קימא לן משיכה אינה קונה ברשות הרבים ואין צריך לומר ברשות מוכר ואי ברשות לוקח אע"ג דלא משך ולא מדד נמי כיון דפסק קנה דקימא לן ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח והיינו דקתני הכא נמי אם היה פקח שוכר את מקומו והא דקתני נמי מדד ולא משך לא קנה דוקא במדה דמוכר כגון שהיה המוכר עצמו או הסרסור מודד בה ומניח בסימטא על גבי קרקע דאי במדה דלוקח אי נמי במדה דמוכר ומדד ונתן לתוך כליו של לוקח קנה דקימא לן כליו של לוקח בסימטא קני ואי במדה דסרסור נמי הא קי"ל משנתמלאת המדה ללוקח ואוקימנא במדה דסרסור כדבעינן למימר קמן

הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום ואם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה הא דקתני רישא עד שיטלטלנו עד שיגביהנו קאמר אבל במשיכה לא סגיא ליה משום דמשתמיט ליה מיניה כשיעור מאי דבעי ומצי לאגבוהי קלי קלי וכיון דבר הגבהה הוא לא קני ליה במשיכה כדבעינן למימר קמן ודוקא דלא קאי ברשותא דלוקח אבל ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח והא דקתני סופא אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה אוקימנא כשאמר לו בעל הקרקע יפה לי קרקע כל שהוא וקנה כל מה שעלי' דאשתכח דאגר ליה כשפיה להוא יפוי בכוליה פשתן ומכי תלש כל שהוא גמרה לעיבידתיה וקנייה לכוליה פשתן באגרי כי דינא דכל שכיר

דף פ"ז ע"א

המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואם היה סרסור ביניהם ונשברה המדה נשברה לסרסור מתני' דקתני עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח דוקא בסימטא ובמדה דסרסור דאי ברשות מוכר אע"ג דנתמלאת המדה נמי לא קני דאפילו כליו של לוקח ברשות מוכר לא קני ואי ברשות לוקח אף ע"ג דלא נתמלאת המדה נמי שקבל עליו מוכר קנה לוקח ואף ע"ג דלא נתמלאת המדה כדבעינן למימר קמן ולא מצית לאוקומה ברשות לוקח ומדה דמוכר דאם כן אפילו נתמלאת המדה נמי לא קנה כדמפרש לקמן אלא לא משכחת לה אלא בסימטא ובמדה דסרסור דאי במדה דמוכר אפי' נתמלאת המדה נמי היכא דאיכא שנתות במדה כל שינא ושינא מיזה בפני עצמו היא ומכי מטי יין או שמן התם אף על גב דלא נתמלאת המדה ללוקח אלא על כרחיך מתני' דקא פסיק ותני עד שלא נתמלאת המדה דמשמע דאע"ג דאיכא שנתות במדה למוכר לא משכחת לה אלא במדה דסרסור והכי אוקימנא בהדיא לקמן והאי סרסור היינו שפסירא דקאי בין מוכר ללוקח לאשוויי ביניהו ויהב ליה אגרא ואורחא דמילתא דכילי בכילא דידיה וכי איתיה לסרסור התם אורחי' דמילתא דכייל להו סרסור גופיה מיהו רישא דמתניתין במדה דסרסור וליתיה לסרסור התם אלא מוכר ולוקח הוא דטרחי וכילי לנפשייהו במידה דסרסור לפיכך אם הוקרו או הוזלו עד שלא נתמלאת המדה למוכר ואפילו נשברה המדה דכיון דעדיין לא קנה לוקח לא איבעי לי למוכר למיסמך עליה דלוקח ואיהו דאפסיד אנפשיה דסמיך עליה ואע"ג דמטיא ליה הנאה ללוקח בהכי זביני פטור דהא לא קביל עליה נטירותא והיא דאמר שואל הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב והוא דקיצי דמיה התם משום דקנייה לגמרי דאי משום שומר שכר היכן מצינו שומר שכר שחייב באונסין ותו מאי איריא דקיצי דמיה אלא לאו משום דקנייה והכא כיון דלא קנייה לוקח דהא לא נתמלאת המדה ברשות מוכר קיימי בין ליוקרא וזולא בין לשבירה ומשנתמלאת המדה ללוקח ואפילו נשברה המדה דכיון דקנה לוקח ברשותיה קימא ואיהו דאפסיד אנפשיה דסמיך אמוכר וה"מ לגבי מוכר ולוקח דלא קבלו עליהו נטירות' להדדי אבל אם היה סרסור עמהן ונשברה המדה בין עד שלא נתמלאת בין משנתמלאת נשברה לסרסור דשומר שכר הוא ואיבעי ליה לנטורי נטרותא מעליתא ואע"ג דגבי שומרין משיכה נמי בעינן והכא קתני ונשברה המדה ואע"ג דהאכתי לא הגבהה למדה כיון דמדה דידיה דסרסור היא קניא היא לא קומיתהו לפירי ברשותיה והני מילי דאתבר שלא באונס אבל אם נשברה באונס הסרסור פטור שלא מצינו שומר שכר שחייב באונסין והיינו טעמא דלא איירי גבי סרסור לענין יוקרא וזולא משום דגבי סרסור לא שייך יוקרא וזולא דהא לא קני זכותו בפירי אלא לקבולי עליה נטירותא בלחוד אבל ודאי אי הואי האי סרסור ספסירא דזבין מהכא ומזבין להכא להנאת עצמו כבעל הבית מוכר לסרסור והסרסור מעצמו מודדן לכליו של לוקח אם יש שנתות במדה עד שלא הגיע לשנתות הרי היא ברשות מוכר משהגיע לשנתות הרי היא לסרסור ואפילו נתמלאת המד' לא קני להו לוקח שבי דהאכתי כליו של מוכר הוא ואשאין שנתות במדה עד שלא נתמלאת המדה לבעל הבית משנתמלאת המדה לסרסור ולא קני להו לוקח שני דסרסור מוכר הוא לגבי לוקח שני והוה ליה כליו של מוכר ולא קני לוקח.

וחייב

יד וחייב להטיף לו ג' טיפין רבי יהודה אומ' אם היה ערב שבת עם חשיכה פטור מתניתין בבעל הבית המוכר יין ושמן קימא וה"ה לשאר מיני משקין והא קמ"ל שחייב להטיף ללוקח מכל מדה ומדה ג' טיפין שכשמשפיע לו את המדה ופיה למטה עד שיפסוק כל הנכו' ויטיף לו ג' טיפין ואח"כ מגביה פי המדה כלפי מעלה והאי ארכינה ומילת לשון הטיה הוא כדכתיב הטי נא כדך ומתרגמינן ארכיני כען קולתיך כלומ' שאם הטיף לו ג' טיפין ואח"ך הטה את המדה על כדה או על פיה ומיצת חוץ לכליו של לוקח הרי הוא של מוכר ומשום ייאוש בעלים כנטו בה וכן החנוני אע"פ שהוא טרוד ויתר מבעל הבית חייב להטיף ללוקח ג' טיפין רבי יהודה אומר אם ערב שבת עם חשיכה הרי החנוני פטור מלהטיף לו ללוקח ג' טיפין מפני שהחנוני טרוד ולית הלכתא כוותיה אלא אפי' בערב שבת עם חשיכה נמי חייב

שם ע"ב טו השולח בנו אצל החנוני ומדד לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר החנוני חייב רבי יהודה פוטר שעל מנת כן שלחו ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנוני לתוכה שהחנוני פטור מתני' בשולח בנו קטן אצל חנוני שהוא חייב לו איסר ושלחו למדוד לו שמן לצלוחית שבידו באיסר שהקדים לו ומכר לו באיסר שמן ונתן לו את האיסר שמן לתינוק ושיבר התינוק את הצלוחית ואבד את האיסר שמן שבתוכה החנוני חייב בנזקי האיסר והצלוחית ואוקימנא בשנטל החנוני את הצלוחית מיד התינוק למוד בה לאחרים דהוה ליה שואל שלא מדעת וגזלן הוי הילכך לא מיפטר עד דמהדר לה לידא דבעלים כרבי עקיבא דאמר צריך דעת בעלים הילכך אשמן חייב דסבירא לן דכי שדריה בעל הבית לתינוק לאודועי לחנוני שדריה ולאו לשדורי ליה בהדיה אלא לשדורי ליה בידא דאיניש אחרינא דידע לאודהורי ביה וכיון דשדריה ביד התינוק חייב ואצלוחית נמי חייב אע"ג דמעיקרא אבדה מדעת היא כיון דנטלה חנוני למוד בה לאחרים קאי עלה בגזלן אבל אם לא נטלה למוד בה לאחרים פטור אצלוחית דמעיקרא אבדה מדעת היא ורבי יהודה פטר ליה לחנוני בין משמן בין מצלוחית משמן שע"מ כן שלחו דסבר לשדוריה ליה בהדיה שדריה מצלוחית נמי אע"ג דנטלה חנוני למוד בה לאחרים דקסבר שואל שלא מדעת שואל הוי ולא צריך דעת בעלים ולית הלכתא כותיה דקי"ל יחיד ורבים ה"כר ומודים חכמים לר"י בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנוני לתוכה לאחרים שחנוני פטור מתשלומי צלוחית דכיון דלא אגבהה לא קימא ברשותיה אבל שמן ודאי חייב

דף פח ע"א יו הסיטון מקנח את מדותיו אחת לשלשים יום ובעל הבית אחת לי"ב חדש רשב"ג אומר חילוף הדברים החנוני מקנח מדותיו פעמים בשבת וממחה משקלותיו פעם אחד בשבת ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל אמר רשב"ג בד"א בלח אבל ביבש אינו צריך מאי סיטון זה שמוכר מיני משקה במדה גסה ומה טעם מקנח מדותיו אחת לשלשים יום לפי שמוכר תדיר והמשקה מתיבש במדה והמדה מתמעטת ללוקחים הבאים אחר כן ובעל הבית אחת לי"ב חדש לפי שאינו מוכר תדיר וליתא לדרבן שמעון ב"ג דקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים והיא דאמר רבי יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו הא דחינן לה בפרק המדיר ואסיקנא אמוראי ניהו ואליבא דרבי יוחנן והחנוני שמוכר יתר תדיר בכל יום ובכל שעה מקנח מדותיו פעמים בשבת וממחה את משקלותיו לנגותן פעם אחת בשבת ומה טעם לפי שמשתכין ומטלין הלודה ומוסיפין במשקלן ופעמי' שהוא קונה בהן והמוכר מתאולה או שהוא מוכר בהן שלשה רביעי ליטרא וכמנא שוקל לו ליטרא ונותן רביע ליטרא עם הפירות ואיכא שהשיתוך מרובה באבן שמשתכת עם הפירות יתר מן השיתוך שבאבן שבכף שנייה ומה טעם מקנח מאזנים על כל משקל ומשקל כלומר כל פעם ופעם שהוא שוקל לפי שנדבק מן המשקה ומן השמן והדבש והחלב שהוא שוקל בכף מאזנים והכף מכבדת יתר מן המשקל הראוי לה וכשהוא חוזר ושוקל בה לאחרים הכף מכבדת והפירות מתמעטין לפי שתוספת הכף עולה למשקל הפירות לפיכך מקנח כף המאזנים על כל משקל ומשקל לא שנא בלח ולא שנא ביבש כתנא קמא דגזר לח אטו יבש וליתה לדרשב"ג

יז וחייב להכריע לו טפח היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומין אחד מעשרה בלח ואחד לעשרים ביבש הא דקתני רישא חייב להכריע לו טפח אכף מאזנים קאי שתהא שפת הכף שהפירות בתוכה יורדת טפח למטה משפת הכף השנית שכנגדה שהמשקלות בתוכה והא דקתני היה שוקל לו עין בעין כלומר בצמצום נותן לו גירומין דאיכון הכרעות כלומר שמוסיף לו כשיעור מה שהמשקל המוכרח טפח מוסיף על המכומכם כדמפרש ואזיל ודוקא במקום שאין מכריעין אבל מקום שמכריעין לאו כל כמיניה ואפילו לטפויי ליה ואי אתני בהדיה הכל לפי תנאו וכי קתני נותן ל גירומין בשאת מקום שאין מכריעין וכמה הן גירומין אחד מעשרה בלח ופרישנא בגמ' אחד מעשרה בליטרא לעשר ליטרין דלא דהוה ליה חד ממאה ואחד מעשרים ביבש מספקא לן בגמ' אי אחד מעשרין בליטרא לעשרים ליטרין או אחד מעשרה בליטרא לעשרין ליטרין הילכך הבא לנאות ידי שמים צריך ליתן אחד מעשרה בליטרא לעשרים ליטרין שהוא חלק אחד ממאתים אבל בדינא לא כייפינן ליה למיתב אלא אחד מעשרים בליטרא לעשרים ליטרין שהוא חלק אחד מארבע מאות ומפני מה הכרעת הלח מרובה מהכרעת היבש אי משום כחכוחי הלח דמשתייר מיניהו בכף מאזנים אי הכי במקום שמכריעין נמי תהוי טפי ורישא קתני חייב להכריע לו טפח ותשמע שתמה ל"ש ללח ול"ש ליבש ועוד תמה על עצמך דקתני חייב להכריע לו טפח ל"ש שקל לו ליטרא ול"ש מאה ליטרין וסופא דקתני היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומין אחד מעשרה בליטרא דלא לעשרין ליטרין אלמא הכל לפי המשקל דאי שקל לו ליטרא יהיב ליה גירומין חד ממאה בליטרא ואי תקיל ליה מאה ליטרין יהיב ליה ליטרא גירומין לא תיקשי לך דכי מכרע ליה לא מכר' ליה אלא טפח בין למרוב' בין למוע' ואו כי יהיב גירומין יהיב ליה הכל לפי המשקל משום דהכרעה גופה בתר משקל אזלא שכל זמן שהמשקל קל אתה יכול להכריעו בדבר מועט ובזמן שהוא כבד אי אתה יכול להכריעו אלא בתוספת מרובה ונמצאת ההכרעה אע"פ שהיא שוה למראית העין הרי אינה שוה במשקל ולפיכך שיערו חכמים את ההכרע' טפח בין למרוב' בין למועט וכי תקיל ליה ליטרא ומכרע ליה טפח אי מתוסף ליה חד ממאה על כרחיך כי מכריע ליה טפח למאה ליטרין נמי חד ממאה מתוסף ליה ואשתכח דשיעור הכרעה ושיעור גירומין אידי ואידי בתר משקל אזיל ודקא קשיא לן נמי מאי שנא גבי הכרעה דלא מפליג בין לח ליבש ומאי שנא גבי גירומין דקא מפליג בין לח ליבש התם אסיקנא דגירומין דאורייתא במקום שלא נהגו להכריע והכרעה במקום שנהגו להכריע

דחייב להכריע לו טפח בין ללח בין ליבש והאי טפח שליק לפום חושבנא דנידונין דלח דאשכח דמכרע ליה ליבש כמה דמכרע ליה ללח וחומרא בעלמא הוא במקום שנהגו ולאו למימרא דנהגו להכריע לו טפח דאם כן ליתני הכל כמנהג המדינה אלא כגון מקום שנהגו להכריע הכרעה אחת בין ללח בין ליבש דאי מכריע ליה ללח במאי דחזי ליה ליבש קא פסיד לוקח ואמר קרא וצדק כדק משלך ותן לו וכי תימא לכרע ליה ללח כי דיניה וליבש כי דיניה הא נהגו לשויני הכרעה אחת לתרוייהו ואתו לאכרועי ליה ללח כמה דחזי ליה ליבש הילכך ליכא אורחא לקיומי מנהגא ודלא לפסוד לוקח אלא לאכרועי להו לתרוייהו שיעור מאי דחזי ליה ללח ואי משום פסידא דמוכר ליכא למיחש חדא דגבי לוקח קפיד קרא טפי דכתיב כדק משלך ותן לו ולא מצינן למגרע ליה ממאי דחזי ליה ולא מידי וכל היכא דעבדינן תקנתא לטפויי ליה שפיר דמי משום כדק משלך ותן לו ועוד דמוכר גופיה קא ידע דאית ליה לאכרועי כי האי שיעורא ואי לאו דאית ליה רווחא כי האי שיעורא לא הוה מזבין ואלו לוקח אכתי לא ידע אי רווח ואי לא רווח ודינא הוא למיחש לפסידא •

❊ יח מקום שנהגו למוד בדקה לא ימוד בגסה בגסה לא ימוד בדקה לימחוק לא יגדוש ליגדוש לא ימחוק מאי מקום שנהגו למוד בדקה כגון מקום שיש להן מדות הרבה גדולות וקטנות והגדולה תכיל שתי מדות מהקטנות או יתר מהן ומכר לו שיעור מדה גדולה מקום שנהגו למוד בדקה לא יאמר לו הריני מודד לך בגסה אחת אלא מודד לו בדקה שתים ואם נהגו למוד בגסה לא ימוד לו שתים בדקה אלא מודד בגסה אחת מה טעם מפני שהגדושה של שתים יתירה מהגדושה של אחת והמחיקה בשתים מפחתת את המדה יתר מהמחיקה באחת ועוד שאי אפשר לצמצם שיהו שתי המדות הדקות בשיעור המדה הגסה בלא פחות ולא יתר אלא פעמים שפוחתות מעט או שמותירות מעט ואם בא לשנות מן המנהג נמצא אחד מהן מפסיד וכן מקום שנהגו למחוק את המדה לא יגדוש אפילו להוסיף לו על הדמים וכן מקום שנהגו לגדוש לא ימחוק אפילו לפחות לו מן הדמים לפי שאי אפשר לשער דמי הגדישה והמחיקה פלמנוס שאף הגדישה והמחיקה עצמן אינן שוין בכל פעם ופעם אלא פעמים שהוא מותיר ופעמים שהוא פוחת ואם בא לשנות מן המנהג פעמים שזה מפסיד ופעמים שזה מפסיד ודוקא היכא דלא אתני בהדיה מעיקרא אבל היכא דאתני בהדיה מעיקרא הכל לפי תנאו דקימא לן כדבר שבממון תנאו קיים

סליק פירקא דמתניתין

גמרא

דף ע"ג ע"א ❊ יט הרי אמרו המוכר את הספינה מכר את התורן ואת הנס ואת העוגין ואת כל המנהיגין אותה מאי תורן אסקריא וכן הוא אומר ארז מלבנון לקחו לעשות תורן עליך והוא העץ שתולין את הנס ונקרא בלשון ערבי אלצארי נס אדרא וכן הוא אומר שש ברקמה ממצרים היה מפרשך להיות לך לנס והן הן שהרוח כונסת בהן ומוליכת את הספינה ונקראין בלשון ערבי אלקלאע ואת העוגין אלו העוגינין שלה כמין גרוטאות גדולות של ברזל וכן הוא אומר

הלהן תעגינה ולשון עיכוב הוא אף הספינה עושין לה כמין גרוטאות גדולות של ברזל שתולין אותן בתוך הים סביבות הספינה כשהן רוצין לעכבה שלהלך והיא עומדת וכשהן רוצין להניעה מעלין אותן לתוך הספינה והיא מהלכת ואת כל המנהגין אותה אלו המשוטות וכן הוא אומר אלונים מבשן עשו משוטיך ואי בעית אימא מהכא וירדו מאניותיהם כל תופשי משוט והם העצים שבהן מנהיגין את הספינה בשעה שאין רוח מצויה להוליכה וספינות שאין להם קלעים עושין להם כן ונקראין בלשון ערבי אלמקאדף

❊ כ ת"ר המוכר את הספינה מכר את האסכלה ואת בית המים שבתוכה אבל ביצית ודוגית לא רבי נתן אומר המוכר את הספינה מכר את הביצית סומכוס אומר המוכר את הספינה מכר את הדוגית אמר רבא ביצית ודוגית חדא מילתא היא והיא ספינה קטנה שיכולה להלך אפילו בבצות מקום שאין שם אלא מים מועטין ולפיכך נקראת ביצית ודרך דייגים להלך בתוכה לצוד דגים מן הימים ומן הנהרות ולפיכך נקרא דוגית רבי נתן בבלאה קרי לה ביצית כענין שנאמר בצאתיו וגבאיו וכדאמרי אינשי בוליאתא דמישן סומכוס שבארץ ישראל קרי לה דוגית כדכתיב ואחריתכן בסירות דוגה וליתא לדרבי נתן וסומכוס דהא אסיקנא לקמן בשיטה והא דקתני רישא מכר את האסכלה הוא בית הכסא שבספינה ונקרא בלשון ערבי אסקליא ובית המים הוא מקום כניסת המים המתוקין העומדין לשתיה ונקרא בלשון ערבי אלפרטאס

דף ע"ה ע"א ❊ כא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לעתיד לבא על כל צדיק וצדיק שנאמר וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה מאי כי על כל כבוד חופה מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו ועשן בחופה למה אמר רבי חנינא שכל מי שעינו צרה בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאת חופתו עשן לעולם הבא ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה כיוצא בדבר אתה אומר ונתת מהודך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אומרים פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה

שם ע"ב ❊ כב איתמר ספינה רב אמר כיון שמשך כל שהוא קנה ושמואל אמר לא קנה עד שימשוך את כולה כגון שיוציאנה כולה ממקום שהיתה בו שנמצאת שמשכה כמלוא רחבה וקימא לן כשמואל בדיני

כג ❊ לימא כתנאי כיצד במסירה אחזה בטלפה בשערה באוכף שעליה בפרומביא שבפיה ובזוג שבצוארה קנאה כיצד במשיכה קורא לה והיא באה או שהכישה במקל כיון שעקרה יד ורגל קנאה רבי יוסי ואמרי לה רבי אחאי אומר לא קנה עד שתהלך מלא קומתה לימא רב דאמר כתנא קמא ושמואל דאמר כרבי אחא אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לרבי אחא עד כאן לא קא אמר רבי אחא התם אלא בבעלי חיים דאע"ג דעקרה יד ורגל אכתי בדוכתה קימא אבל הכא כיון דמשכה לה פורתא כדה לה כולה ושמואל אמר אנא דאמרי אפי' לתנא קמא עד כאן לא קאמר תנא קמא התם אלא בבעלי

בבעלי חיים דכיון דעקרה יד ורגל אידך יד ורגל נמי לאתעקר אבל ספינה אי מסיק לה כולה אזן ואי לא לא והא דקתני רישא כיצד במסירה דאלמא מסירה קניא בבהמה גסה הוקא דאמר ליה לך חזק וקנה אי נמי דמסר לה מדה כהלכה כדבעינן למימר קמן

דף ע"ו ע"א ❀ כד

והא דתניא ספינה נקנית במשיכה רבי נתן אומר ספינה ואותיות נקנות במשיכה ובתר אסיקנא הכי קאמר ספינה נקנית במשיכה ואותיות נקנו במסירה רבי נתן אומר ספינה נקנית במשיכה ואותיות נקנות בשטר ספינה נקנית במשיכה היינו ת"ק ואסיקנא באותיות נקנות במסירה בלא שטר קא מפלגי והכי קאמר ת"ק משיכה קניא בספינה באותיות במסירה ואמר ליה רבי נתן בספינה מודינא לך אבל באותיות אי איכא בטרא אין ואי לא לא אלמא רבי נתן מסירה ושטר בעי וכפלוגתא דתנאי דתניא אותיות נקנות במסירה דברי רבי וחכמים אומרים כתב ולא מסר מסר ולא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור וקם ליה ת"ק כר' ורבי נתן כרבנן הוא יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא איפסיקא הילכתא בהדיא במתניתין כותיה כדבעינן למימר קמן

❀ כה

במאי אוקימתא לרת"ק דרבי נתן כרבי ספינה נמי תקני במסירה תניא ספינה נקנית במסירה דברי רבי וחכמים אומרים לא קנה עד שימשכנה או עד שיסכור את מקומה והאי ת"ק דרבי נתן דאקימתיה כר' קתני ספינה נקנית במשיכה ואותיות נקנות במסירה מכלל דספינה במסירה לא דאם כן ליתני אותיות נקנות במסירה וספינה בין במשיכה בין במסירה ועוד דאשמועינן במשיכה לשמעינן במסירה וכל שכן במשיכה דעדיפא טפי דהא אפי' לרבנן דאמרי במסירה לא מיקניא במשיכה מיהת מיקניא אלא מדלא קתני אלא במשיכה ש"מ במסירה לא ופרקי' לא קשיא כאן ברשות הרבים כאן בסימטא הא דתניא ספינה נקנית במשיכה אבל במסירה לא בסימטא לא קניא בה מסירה והא דתניא נקני במסירה ברשות הרבים כדבעינן לפרושי טעמא לקמן במאי אוקימתא להאי בתריתא ברשות הרבים אימא סיפא וחכמים אומרים לא קנה עד שימשכנה משיכה ברשות הרבים מיקניא והא אביי ורבא דאמרי תרויהו מסירה קונה בר"ה ובחצר שאינה של שניהם משיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהן והגבהה קונה בכל מקום אבל משיכה בר"הר לא קניא ופריק מאי עד שימשכנה דקאמרי רבנן עד שימשכנה מר"ה לסימטא ומקשינן אי הכי דבסקימנא המתא בר"הר עסיקינן הא דקתני או עד שיסכור את מקומה בר"הר מהאן אגר ופריק הכי קאמר אם רשות בבעלים היא לא קנה עד שיסכור את מקומ' לימא אביי ורבא דאמרי כרבי דאמר ספינה נקנית במסירה דאי כרבנן דאמרי לא קנה עד שימשכנה קם כן האי מסירה דקאמרי אביי ורבא דקונה ברשות הרבים היכי משכחת לה אי לא קניא בספינ' במאי בן קניא אמר רב אשי דאי א"ל לך חזק וקנה הכי מתי דקני כלומר אפילו רבנן מודו דקני לה במסירה בר"הר ואביי ורבא נמי כי אמור בדא"ל לך חזק וקנה הוא דאמור והכי ורבנן כי פליגי היכא דא"ל לך משוך וקנה רבנן סברי קפידא הוא דלא ניחא ליה לאקנויי ליה אלא במשיכה הילכך אי עביד בה משיכה מעליותא קני ואי לא לא קני ואפילו במסירה ורבי סבר מראה מקום הוא לו כלומר חד מתרי תלתא אנפי דהקנאות קא מחוי ליה ואי בעי במשיכה ליקני ואי בעי במסירה ליקני וקיימא לן כרבנן חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דהא אסיקנא להאי טעמא דמראה מקום הוא לו בשיטה בפרק גט פשוט דאלמא לית הלכתא הכין וק"מ לטעמיהו דרבנן דכל מידי דמקני בחד מתרי תלתא אנפי דהקנאה ואמר ליה לך חזק וקנה ועבד ביה חד מינייהו אפי' כד הקל שבכולן קני בגויה ואי אמר ליה לך משוך וקנה ואזל איהו ועבד ביה אנפא אחרינא דקיל מיניה כגון מידי דמקני בין במשיכה בין במסירה וא"ל לך משוך וקנה ואזל איהו ואחזיק במסירה דגריעא ממשיכה דהא לא קניא אלא במידי דלא ניחא מילתא למשכינהו ואשכח דגרועי גרעה לקניתו לא קני ואי עבד ביה מילתא דעדיפא ממשיכה כגון הגבהה דקניא בכל מקום אי נמי שכירות מקום קנה מ"ט דעלויי עליה לקנייתו דהא משיכה לא קניא אלא במידי דלאו בר הגבהה הוא ואלו הגבהה כל היכא דהגבהת קנה וה"ה נמי דאי שכר את מקומו נמי קנה דכי קפיד עליה דלא לגרעה לקנייתו אבל היכ' דעליה לקניתו ניחא ליה דליקני תדע דהא הכא דאוקימנא מודו רבנן דאי שכר את מקומה נמי קני מדקתני לא קנה עד שימשכנה או עד שישכור את מקומה וטעמא דמילתא כדבעירנא וה"ה דאי הגביה נמי קני דהגבהה ושכירות מקום תרויהו כהדדי נינהו דקנו בכל מילי והא דקתני או עד שישכור את מקומה ולא קתני נמי או עד שיגביהנה משום דבספינה קאי וספינה לאו בת הגבהה היא כלל אבל ודאי אי א"ל לא תקני אלא במשיכה כיון דגלי אדעתיה גלי ולא קנה עד שימשוך וכ"ש בשאר אנפי הקנאות היכא דא"ל לא תיקני אלא בהכין וה"ה היכא דשכר את מקומה אי נמי קימא ברשות לוקח ולא קביל עליה מוכר דאבין ניחא ליה סתמא אלא א"ל לך משוך וקנה גלי אדעתיה דלא ליה דתיקני ליה רשותיה ללוקח וכי קאמרי רבנן היכי דכי א"ל לך משוך וקנה אכתי לא הוה אגירא ליה הכר ללוקח ולמעוטי מסירה קאתי אבל היכא דהוה אגירא ליה רכר ללוקח מקמי הכין אי נמי ברשות לוקח גופיה ואמר ליה לך משוך וקנה לא קנה עד שימשוך אלא היכא דהדר קביל עליה מוכר דליקני באנפא אחרינא:

❀ כו

ואשמעינן מיהא דאביי ורבא דמסירה קונה בר"ה ובחצר שאינה של שניהם דומי' דר"ה דלית ליה רשותא לחד מיניהו לאנוחי בה מידי דאשתכח דכי עבד בה מסירה לאו ברשותיה דמוכר הוא דקא לא קימא בשותפיה דאית ליה רשותא לאנוחה כתם ואע"ג דלוקח נמי לית ליה רשות' לאנוחה התם אהניא ליה מסירה דנקיט לה בידיה כמאן דעיילה לרשותיה אבל לא בסימטא ולא בחצר שהיא של שניהן דכיון דאית ליה הרשאה לכל חד מיניהו לאנוחי בה מידי אשתכח דמשיקרא כי אוקמה מוכר התם כמאן דאוקמה ברשותה דנפשיה דמי והשתא כי אתי לוקח ונפיל בה מסירה בקפתא דאוקמה מוכר בגויה כמאן דעביד בה מסירה ברשותיה דמוכר דלאו דהא מוכר הוא דאוקמה התם ולאו לוקח ולא זכי דוכתא אלא למאן דאנח הוא מידי בגויה ומוכר הוא דאנח בגויה ולא אלימא מסירה למקנא ברשותיה דמוכר ומשיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהם דכיון דאית ליה לכל חד מיניהן רשותא לאנוחי בה מידי כי משיך לה מדוכתא דאוקמה מוכר בגויה לדוכתא אחריתא דאית ליה לית רשותא כמי ללוקח לאוקומה בגויה הוה ליה כמאן דאפקה מרשותא דמוכר ועילה לרשותיה דלוקח וה"ה נמי היכא דמשכה מר"ה לסימטא או לחצר שהיא של שניהם דאפקה מרשותא דהוא קיימא בגויה ועילה לדוכתא דאית ליה רשותא לאוקומה

בנות

בנוה דהוה ליה כמאן דעילה לרשותא דנפשיה אבל אינה קונה אלא בר"ה ולא ברשות שאינה של שניהם דלית ליה לחד מינייהו רשותא לאנוחי בה מידי מ"ט דמשיכה כי קניא לאו מחמת דעקרה לה מדוכתה בלחוד הוא דקניא אלא משום דעקרה מדוכתה ואוקמה בדוכתא דאית ליה רשותא ללוקח לאוקומה בגויה דהוה ליה כמאן דעילה לרשותיה והכא בר"ה וברשות שאינה של שניהם כיון דלית ליה רשותא ללוקח לאנוחי בה מידי לאו כמאן דעילה לרשותיה דמי דמעיקרא לבר מרשותא דתרויהו הוה קימא והשתא נמי לבר מרשותא דתרויהו הוא דקימא והגבהה קונה בכל מקום דכיון דאגבהיה ודאי אפקיה מרשותא דהוה קאי בגויה ועייליה לרשותא דנפשיה דאי למאן דאמר אוכר מש"יד אתרבאי לא תהא ידו קלה מחצרו ואי למאן דאמר משום שליחות אתרבאי לא יהא עצמו קל משלוחו וסברא נמי הוא שאין לך דבר שנכנס לרשותיה של אדם יותר מהשא וכן שפירות מקום שהמקח בו קונה לו ברשותו דכיון דאגריה קנייה לזמן שכירותיה ותהיה כרשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח וה"מ ברשות המיוחד לבעלים אבל ר"הר לא מהניא בה שכירות דאי אגר מהאי אתי אידך וממחי ביה ואמטול הכי קא מתמהינן בר"הר ממאן אגר

בר"ה צריכא למידע להי אמרי' דמסירה קונה ברשות הרבים וכיוצא בה הני מילי במילי דלא ניחא מילת' למשכינהו כגון ספינה וכיוצא בהם אבל במילי דבני משיכה נינהו כגון בהמה וכלים שדרך בני אדם למשכן במשיכה אין במסירה לא ואפי' במילי דטריחא מילתא למשכינהו נמי כי קני במסירה הני מילי היכא דכי מסר ליה קא אחיד ביה קונה ולא משכיה מיד אבל היכא דכי אחיד בהו קא משיך להו מיד לא קני דגליה אדעתיה דבמשיכה קא ניחא ליה למקני במסירה לא קא ניחא ליה למקני והא דמיא להא דאמרי' בפרק שנים אוחזין בטלית גבי ד"א של אדם קונות לו כיון דנפל גלי אדעתיה דבנפילה קא ניחא ליה למקני ארבע אמות לא קא ניחא ליה למקני ואפילו נמי כיוצא בה הילכך אע"ג דא"ל זיל קני ואזל איהו נקיט ליה וקא משיך לה ברשות לא קני דהא גלי אדעתיה דלא ניחא ליה למקני אלא במשיכה ומשיכה בר"ה לא קניא ואי משיך לה מרשות הרבים לסימטא קני וה"מ בפניו ובסמטא אי נמי דא"ל לך חזק וקנה אבל אי א"ל זיל קני במסירה ואזל תפיס בה וקא משך לה מיד אע"ג דמשכה מרשות הרבים לסימטא נמי לא קני דהא גלי מוכר אדעתיה דבמסירה קא ניחא ליה לאקנויי ליה ובדין הוא דאי הוה תפיס בה לוקח ותו לא הוה קני אלא כיון דקא משיך לה ממשך בשעת תפיסה גלי לוקח אדעתיה דבמשיכה קא ניחא ליה למקני במסירה לא קא ניחא ליה למקני וכיון דמוכר לא ניחא ליה לאקנויי במשיכה ולוקח לא קא ניחא ליה למקנא אלא במשיכה לא קני אבל ודאי אי עיילה לרשותיה דלוקח אי נמי שכר את מקומה קני כדפרישנא לעיל וכי אמרינן נמי דמשיכה קונה בסימטא וכיוצא בה דוקא במידי דלאו בר הגבהה הוא אבל במידי דבר הגבהה הוא בהגבהה אין במסירה לא כדבעינן למימר קמן וכולהו הני דלא בני הגבהה נינהו דקאמרי דאין בני משיכה נינהו לא קני במסירה אלא במשיכה ה"מ היכא דלא מסר ליה מקנה בידיה לקונה אלא דא"ל לך חזק וקנה ואזל קונה ותפיס בה אפילו שלא בפניו כדמשקי' לה במתניתין גבי ספינה אי נמי דאזיל תפיס בה בפניו לבתר דאמרי ליה מקני לאקנויי ליה כדתניא בפרקין כיצד במסירה אחזה בטלפה בשערה בו'קנאה דכה"ג במידי דבר משיכה הוא קאמרי רבנן דלא קני במסירה אלא במשיכה כדדרש רב בקמוניא בהמה גסה ניקנית במשיכה אבל היכא דמסר לה מקנה גופיה בידיה לקונה אדעת' לאקנויי קני כדמשיקנ' בהדיא בפ' שנים אוחזין בטלית מוסרה מחבירו קנה ובהא ל"פ תנאי וככר ברירנ' לה בפר' האשה נקנית ובפ' ארבע אבות בירור יפה

שם עב ✱ זך אמר רב פפא האי מאן דמזבין ליה שטרא לחבריה צריך למכתב ליה קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה אמר רב כהנא אמריתה לשמעתה קמיה דרב זביד מנהרדעא טעמא דכתב ליה הכי לא קני וכי לכור על פי כלוחיתו הוא צריך ואמר ליה אין לכור ולפור והשתא דאמרת לכור על פי כלוחיתו הוא דזבין ליה הוה ליה ביטול מקח דהא קימא לן המוכר שטרותיו לבשם יש להם אונאה כדאיתא בפ' הזהב ולהאיך פירוקא בתרא דפרקינן לקמן גבי שמר ובקר דאי הוי בפדי שאין הדעת טועה מחילה הויא הכא נמי הויא מחילה

דע"ז ע"א ✱ כח אמר אמימר הילכתא אותיות אין נקנות במסירה כלומר במסירה לחודה בלא כתיבה עד שיכתוב וימסור א"ל רב אשי לאמימר גמרא או סברא א"ל גמרא רב אשי אמר סברא נמי הוא אותיות מילי נינהו ומילי במילי לא מקנייאן כלומר נהי דנייר דאהניא במסירה בשאר מטלטלין וזכותא דאית ביה במאי קנה הא לאו מידי דאית ביה ממשא הוא דליקני במסירה ואי דלימא ליה על פה קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה אותיות מילי נינהו ומילי במילי גרידא לא מקנייאן עד שיכתוב והא דאמרינן אותיות מילי נינהו אגופא דאותיות דכתיבי בשטרא קאמרי' דאי מהאי טעמא אפילו בכתיבה נמי לא ליקנו דהא אידי ואידי אותיות נינהו ואותיות באותיות לא מיקנו ועוד אי משום אותיות גופיהו קאמרי' אדרבא ליקנו אגב ניירא במסירה כי היכי דמקני כיבעא אגב סודרא אלא כי קאמרינן אטנינא דאי'נהו קאמרי' דמילי נינהו ומילי במילי לא מיקנייאן והאי דאצטריכינן למימר דמילי נינהו לאו למימרא דאי לאו מילי נינהו הוה מיקנייאן במילי גרידי אלא הא קמ"ל דזכותא דשטרא לאו מידי דשכיח בגופיה דניירא הוא כי היכי דליקני אגב ניירא במסירה כי היכי דמקני כיבע'דסודרא אגב סודרא דאלו סודרא כביעא גופיה ממון ולית ביה הנאה אלא לגופיה ואלו שטרות אין גופן ממון דאי מיפרעי אי נמי משכא להו איניש בעלמא לית ליה הנאה בגוייהו ולית בהו הנאה לבר מניירא אלא לראיה שבהן והאי ראיה לבר מגופיה דשטרא היא ולא מהניא בה מסירה דשטרא והא דקאמרינן נמי מילי במילי לא מקנייאן לא למימרא במידי דאית ביה ממשא מיקני במילי אלא כי קאמרי' מילי במילי לא מיקנייאן לאפוקי גופיה דניירא דמיקני במילי בהלי מסירה והכי קאמר גופיה דשטרא הוא דמיקני במילי בלא כתיבה משום דשייכא ביה מסירה אבל זכותא דאותיות דאית ביה מילי נינהו לבר מגופיה דשטרא ולא שיכא בהו משיכה דשטרא ומילי כיון דאיתנהו לבר מגופיה דשטרא ולא שיכא בהו מסירה דשטרא לא מיקנו במילי גרידי בלא כתיבה הילכך בעי מסירה לגופיה דניירא וכתיבה למקנא שעבודא דאית ליה היכי עביד כתיב ליה שטר זביני דזבנין ליה שטרא פלניא וכתיב ביה קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה ואתימי סהדי ומסר להו לתרויהו נהליה ונא כהיכי סהדי לאסהודי דמסריה לשטרא דזבין ליה נהליה קמן לא בשטר מסירה ולא בעל פה דכיון דנפיק שטרא מתותי ידיה תמתא מחזקינן ליה בחזקת דמסר ליה מוכר נהלי דהא בהדיא אמרינן בפרק גט פשוט

דלנכילה לא חיישינן אלא כיון דנפיק שטרא מתותיה ידיה מחזקינן ליה בחזקת דמסריה מאריה נהליה מיהו אי עביד ודאי וכתיב ביה בשטר מסירה דמסריה לשטרא נהליה באנפי סהדי דחתימי אשטר מסירה אהני דאי נפיל שטרא ומשכח ליה מאריה קמא מצי לוקח לאפוקי מיניה בהאי שטרא דמסירה דנקיט בידיה ולא מצי מוכר למימר כהובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן ומסתברא דשטר מסירה לא בעי קנין דבכתיבה הוא דתליא מילתא כדקתני בהדיא כתב על שלא מסר או מסר על שלא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור ואי לא כתב ליה אע"ג דקנו מיניה ואמר ליה קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה לא קני ואע"ג דקי"ל סתם קנין לכתיבה עומד ה"מ במידי דמיקני בקנין גרידא בלא כתיבה דמכי קנו מיניה קנו ושטר לראיה בעלמא הוא וכי אהני ליה קנין דלא צריך למימר להו לסהדי כתובו דמכי קנו מיניה כמאן דאמר להו כתובו דאמי ואלו הכא שטר מסירה לאו לראיה בעלמא הוא כי קני ליה לשטר המכור בהאי שטרא דמסירה גופיה הוא דקאני ליה הילכך כל כמה דלא כתב ליה שטרא לא קני בההוא קנין ולא מידי ואע"ג דכתבי סהדי בתר הכי שטרא בההוא קנין לא מהני ולא מידי משום דהוה ליה האי שטרא ראיה בההוא קנין דקנו מיניה ולאו שטר הקנאה הילכך בגופיה דשטרא לא קני דלאו להקנאה איכתיב אלא למהוי ראיה על ההוא קנין דקנו מיניה איכתיב ואשתכח דעיקר הקנאה לא בשטרא הוא בההוא קנין דקנו מיניה הוא דתלי ובההוא קנין לא קני ולא מידי דאותיות מילי נינהו ומילי במילי לא מקניאן ואי קשיא לך ההיא דאמרינן גבי מתנת ש"מ שכתוב בה קנין חיישינן שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה דש"מ דאע"ג דלא אמר להו כתובו בפני כיון דקנו מיניה וסתם קנין לכתיבה עומד איכא למימר דלא איכוון לאקנויי ליה בקנין גופיה אלא בשטרא הכא נמי לימא כיון דקנו מיניה לא גמר להקנותו אלא בשטר וליקני בשטרא ותסברא והא חיישינן קאמר אלא ספקא בעלמא הוא וליכא למימר דלא איכוון לאקנויי ליה אלא בקנין ואיכא למימר דלא נתכוון להקנותו אלא בשטר וכיון דלא ברירא מילתא חומרא לתובע וקולא לנתבע התם גבי שכיב מרע אוקי ממונא בחזקת מאריה קמא ואימור לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאח"מ ולא קאתי מקבל מתנה ולא מידי הכא נמי אימור לא גמר להקנותו אלא בקנין ולא קני לוקח ולא מידי

גמ׳ ומקנינן ואותיות במילי מי לא מקניאן והא אמר רב בר יצחק אמר רב שני שטרות הן שהמקנה רוצה להקנותן לקונה שלא בפניו האומר זכו שדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה מאחר שזכו בה לקונה בחזקה ואם אמר על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה דכיון דתלי ליה לזכיית השדה בכתיבת השטר יכיל למהדר בשדה ותסתברא דאי כתבי ליה שטרא מקמי דהדר ביה קנה מינה ואכתי לא מסרי ליה שטרא חוזר בכתיבת השטר דהא לא זאכי ליה שטרא הוא דלא אמר להו זכו אלא כתבו ואפילו אמר להן זכו ההיא שעתא אכתי ליתיה לשטרא בעלמא ואין אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם ואינו חוזר בשדה דלא תלי לה לזכיית השדה אלא בכתיבת השטר והויא לה כתיבת השטר תנאה בעלמא בזכיית השדה וכיון דכתבוה לשטרא אע"ג דלא מסרוה לקונה איקיים ליה תנאה וזאכו ליה בשדה ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלש שטרות הן תרי הני דאמרן ואידך אם קדש המוכר וכתב שטר ללוקח כאותה ששנינו כותבין

שטר למוכר אע"פ שאין הלוקח עמו כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא וזו היא ששנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה ודוקא דא"ל זכי בשדה זו ואגבה זכי בשטרא דהא אפסיקא הילכתא לקמן כבורין בה לא בעינן אגב וקני בעינן קתני מיהת נקנה שטר בכל מקום שהוא והא הכא דהא שטרא מילי הוא ומקני בלא כתיבה אלא במילי בעלמא וכ"ת מי דמי התם בשטר זביני גופיה קאי דכתיב' לראיה דזבין האי מוכר האי ארעא להאי לוקח דאי הוה מטי לידא דלוקח לא הוה צריך מידי אחרינא דהא גופיה כי כתיב לזכותיה דהאי לוקח כתיבא הוא דליקני במסירה גרידתא ואפי' מילי נמי לא צריך אלא למסריה נהליה סתמא ושטרא הוא כי הוא דמפסיד אנפשיה דלאקנויי נהליה הוא דמסריה נהליה וכיון דאקנייה נהליה אגב קרקע כמאן דמסריה נהליה דמי וקנייה לניירא ולא צריך מידי אחרינא לאקנוייה ליה מילי דאית ביה דמילי אית ביה איכהו גופיהו לאקנויינהו ללוקח כתיבי ושטר מסיר' דידהו בגויהו כתיב אבל הכא כי קאמרי אמימר ורב אשי בשטרא דלא כתיב לזכותיה דהאי לוקח אלא לזכותיה דמוכר לחודיה כתיב דמסיק ביה בפלניא זוזי אי נמי דזבן מיניה ארעא פלניתא דכי האי גוונא נמי מיקני בכתיבה ומסירה כדבעינן לברורי בפרק גט פשוט והשתא קא בעי לאקנויי ליה האי שטרא וכל זכותא דאית ביה כי כתיבה לאו לזכותיה דלוקח כתיבה לא מיקני במסירה לחודה אלא צריך למכתב ליה שטרא אחרינא לאקנויי ליה בגויה זכותא דהאי שטרא לא תיקשי לך דאע"ג דהתם גבי קדם המוכר וכתב שטר ללוקח שטרא לזכותא דהאי לוקח איכתיב ודינא הוא דליקני במסירה גרידתא איהו וכל שעבודא דאית ביה הא אכתי לא מסריה נהליה ואע"ג דאקנייה נהליה אגב ארעא כיון דאכתי לא מטיא לידיה לא עייל נמי לרשותיה דהא קתני נקנה שטר בכל מקום שהוא ואפי' קאי ברשותיה דמוכר ותו דהא בהדיא אשמיענא דלא בעינן כבורין בה לאו כמסירה דמי אלא חד מאנפי הקנאות הוא דמיקני ניירא בגויה כשאר מטלטלי ונהי דגופיה דניירא מיקני בהכין כשאר מטלטלי אלא אותיות היכי מיקנו בהכין בלא כתיבה ואי בעי למהדר ביה מהקנאה דזכותא דכתיבא ביה מקמי דמטי שטרא לידיה אמאי לא מצי למהדר ביה אלא לאו ש"מ דאותיות נקנות במסירה בלא כתיבה דכל היכא דקנייה לניירא במסירה ואמר ליה קני לך הוא וכל שעבודא דאית ביה קני ליה לניירא במסיר' ולאותיות דאית ביה באמיר' ופריך אגב שאני דאע"ג דאין אותיות נקנות במסיר' בלבד בלא כתיבה אגב קרקע מיקנו אפי' בלא כתיבה דהא מטבע לא מיקני בחליפין ואגב ארעא מיקני כי הא דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו נהליה לרב שמואל בר אבא אגב סיפא דביתיה כי אתא נפיק לאפיה עד תואך ושמעינן מיהא דאע"ג דאין אותיות נקנות במסירה בלא כתיבה לא שנא שטרא דכתיב לזכותיה דהאי קונה ולא שנא שטרא דאי כתיב מעיקרא לזכותיה דהאי מקנה ואידי ואידי הוא דאמר ליה קני ליה האי ארעא ואגבה קני לך שטרא פלניא וכל זכותא דאית ביה כיון שהחזיק זה בקרקע אי נמי דאקנייה נהליה לקרקע בחד מאנפי הקנאה נקנה שטר בכל מקום שהוא אבל היכא דלא אמר ליה קני לך האי שטרא וכל זכותא דאית ביה לא קאני דאמרינן כי אקני ליה לכור על פי כלוחיתו ותו לא הוא דאקני ליה ושמעינן נמי דאפילו שטרא דכתיב לזכותיה דהאי קונה נמי כל כמה דלא מטי שטרא לידיה אע"ג דאקנייה

לאקנייה לשטרא נהליה בקנין וקני ליה כל היכא דאיתיה בשאר מטלטלי. לא קני לה לזכותא דשטרא בהכין עד דמטי שטרא לידיה ואי בטלה לזכותי' דשטרא מקמי דמטי שטרא לידיה בטלה לה ואע"ג דמטי שטרא לידי' בתר הכי לא מהני למקנא זכותא ולא מידי דדייקינן טעמא דאכב שאני מכלל דמילי אחרינא דלא מטי שטרא לידיה אף על גב דקני ליה לנירא כל היכא דאיתיה דומיא ואגב לא קני לה לזכותיה דשטרא אלא בכתיבה •

ל ואמעינן כמי דהאומר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר אם קדמו וזכו לו בשדה

בחזקה חוזר בשטר בין קודם שנכתב כל זמן שלא הגיע לידו של קונה ואינו חוזר בשדה מאחר שזכו בה לקונה ואם לא הספיקו לזכות בה עד שחזר בו חוזר בין בשטר בין בשדה ואם אמר זכו בשדה זו לפלוני על מנת שתכתבו לו את השטר אע"פ שקדמו וזכו לו בשדה כל זמן שלא נכתב את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה ואם לא הספיק לחזור בו אלא לאחר שזכו בשדה וכתבו את השטר ועדיין לא נתנוהו לבעלין חוזר בשטר שלא יתנו לקונה ואינו חוזר בשדה ואם כתבו לו את השטר אינו חוזר לא בשטר ולא בשדה דשליחותי' הוא דעביד ואע"ג דלא אמר לו תנו תדע מדקאמרינן תנו ריקון חוזר בשטר טעמא דהדר ביה מכלל דאי לא הדר ביה כותבין ונותנין ומטעמא דמילתא דכי בעינן כתבו ותנו היכא דאיכא למימר דמשטה בעלמא הוא ולא לאקנויי ליה קא מיכוין אבל הכא כיון דאמר להו זכו בשדה זו לפלוני ודאי לאקנויי ליה קא מיכוין וכי אמר להו כתבו לו את השטר כיתבו ותנו קאמר להו מידי דהוה אמכוה מחמת מיתה דכי אמר כתבו מסתמא כתבו ותנו קאמר להו •

לא ואמעינן כמי דמטבע לא מיקני בחליפין ואגב קרקע מיקני ודוקא בפקדון אבל

מלוה לא מיקניא בכריא אלא במעמד שלשתן כדמיברר בפרק מי שמת ומעשה דרב פפא בפקדון הוה לא שנא מקיים להו לארבע אמות נהליה ולא שנא לא מקיים להו קני ארבע אמות בנכסי מקנה אלא שיד הקונ'על התחתונה ויהיב ליה מקנה ארבע אמות מהיכא דניחא ליה למקנא וכיון דקני ארבע אמות גביה קני להו למטל' אגביהו דהא לא בעינן צבורין בה ואפילו קרקע כל שהוא מלי לאקנויי אגב סיפא דביתיה לאו למימרא דצריך לסיומיה לקרקע נהליה אלא משום דחייש רב פפא דילמא הוה ליה לרב שמואל לאחזוקי בקרקע לנפשיה ואי הוה מקני ליה קרקע סתמא הוה צריך למיתב ליה חלק בגוף הקרקע הילכך אקני ליה בהדיא אגב סיפא דביתיה דמחובר לקרקע הוא וכקרקע דמי ומלי אקנויי אגביה דאי כמי הוה בעי רב שמואל לאחזוקי ביה הוה עקיר ליה רב פפא לסיפא ויהיב ליה ניהליה ומסליק ליה מביתא שפכי כההיא דגרסינן גבי מרוני נפונן לפ' ועמו מאה כאן ומאה חביות דרומו לפל' ועמו מאה כאן שאני התם דכיון דאצטריך למיתב מקנת לפלוני ומקנת לפלוני אצטריך לסיומי לכל חד מינהו קרקע דיליה דלא ליתי לאינצויי והאי דאצטריך רב פפא למיפק לאפיה דרב שמואל בר אחא עד תוואך ההוא מקמי דליתי לביתיה ולשבוה אינשי ביתיה עלה לאחזוקי בזוזי לנפשיה הוא דעבד הכי והאי מעשה דרב פפא לאו הרשאה הואי אלא הקנאה גמורה הואי אבל הרשאה לא בעיא אגב ארעא דשליחות בעלמא היא כדבריר' בפרק מרובה

שם ע"ב לב הרי אמרו המוכר את הספינה לא מכר את האנתיקי מאי אנתיקי עיסקא דאיתברי'

לג תאני רב תחליפא בר מערבא קמיה דרבי' אבהו מכר את הקרון מכר את הפרדות והאנן תנן לא מכר אמר ליה איפכא א"ל לא תתרגם מתני' בשאדוקין בו בשעת מכירה אלא כשאינן אדוקין בו בשעת מכירה כסתמא דמתני'

לד הרי אמרו מכר את הצמד לא מכר את הבקר היכי דמי אילימא באתרא דקרו ליה לצמד צמד ולבקר בקר פשיטא צמד זבין ליה בקר לא זבין ליה ואלא דרובא קרו לבקר נמי צמד כוליה זבין ליה ואשיקנא לא צריכא דרובא קרו ליה לצמד צמד ולבקר בקר ואיכא נמי דקרו ליה לבקר נמי צמד ורבי יהודה סבר הדמים מודעים ורבנן סברי אין הדמים ראיה וקימא לן כרבנן ודוקא באתרא דרובא קרו ליה לצמד צמד ולבקר בקר דאע"ג דאיכא מיעוטא דקרו ליה לבקר נמי צמד אין הדמים ראיה נמיזל בתר מיעוטא אבל היכא דרובא קרו ליה לבקר נמי צמד מודו כ"ע דאזלינן בתר רובא ודוקא היכא דאיכא רובא ודמים מודיעים אבל היכא דאין דמים מודעים אע"ג דרובא קרו ליה לבקר נמי צמד כיון דאיכא מיעוטא דקרו ליה לצמד צמד ולבקר בקר לא אזלינן בתר רובא אלא המוציא מחבירו עליו הראיה מידי דהוה אמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דאע"ג דרובא לרדיא זבני כי איכא ביסרא וקם ברידיא דליכא למחזי דמי היכי לא אזלינן בתר רובא אלא המוציא מחבירו עליו הראיה כי טעמא דשמואל דקימא לן כוותיה בדיני כדבעינן לברורה בפרק המוכר פירות בדוכתה והא דקאמרינן מכר את הצמד לא מכר את הבקר לא תימא ה"מ כשאין אדוקין בו אלא אפילו כשאדוקין בו נמי אינו מכור ומאי שנא מקרון ופרדות דכי אדוקין בקרון הוו מכורין שאני התם דפרדות טפלין לקרון שאין אומר ין נקנה קרון לפרדות אלא נקנה פרדות לקרון וכיון שמכר את העיקר מכר את הטפל אבל גבי צמד צמד הוי טפל לבקר שאין אומרין נקנה בקר לצמד זה אלא נקנה צמד לבקר אלו ואע"פ שמכר את הצמד לא מכר את הבקר שאין העיקר נמכר בכלל הטפל והיכא דמכר את הבקר נמי לא מכר את הצמד ואף ע"פי שאדוקין בו דגבי קרון ופרדות הוא דלא שגיא ליה לקרון בלא פרדות וכיוצא בהן למשכיה אבל גבי בקר כיון דאיכא דזבני לשחיטה אימור לשחיטה זביני ליה כדאמרינן התם גבי המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן • וכדאמרינן נמי לקמן גבי חמור לענין שק ורוקסיא וכומני דאינן מכורין משום דסתם חמור לרכיבה עומד הכא ודאי היכא דכריש ליה לרידיא והצמד עליהן בשעת מכירה ומכר את הבקר מכר את הצמד מידי דהוה אמוכר את החמור לענין אוכף ומרדעת היכא דטוען עליו ודברי הכל מכורין והוא הדין לשק ורוסקיא וכומני היכא דכריך ליה למשואי כדבעינן למימר קמן

לה אם אין הדמים ראיה להוה בטול מקח וכי תימא קסברי רבנן כי האי גוונא לא הוי הונאה והא תנן רבי יהודה אומר אף המוכר ספר תורה בהמה אין להן הונאה אמרו לו לא אמרו אלא את אלו כלומר לא אמרו שאין להן הונאה אלא את אלו השנויין במשנתינו והן השטרות והקרקעות וההקדשות אבל שארא יש להן הונאה האי אין הדמים ראיה דקאמרין רבנן נמי דהוי ביטול מקח ואיבעי' תימא כאן בכדי שהדעת טועה כאן בכדי שאין הדעת טועה נוסחי ריואחי איבעי תימא כי אמרי רבנן הונאה ובטול מקח בכדי שהדעת טועה אבל בכדי

שכרי שאין הדעת טועה לא אמור מתנה יהיב ליה וכן הלכתא •

דף ע"ח ע"א ※ ל"ו

הרי אמרו המוכר את החמור לא מכר את כליו נחום המדי אומר מכר את כליו אמר עולא מחלוקת בשק ודוסקיא וכומני דת"ק סבר סתם חמור לרכיבה עומד ונחום המדי סבר למשאוי עומד אבל אוכף ומרדעת דברי הכל מכורין כלומר מחלוקת בשק ודוסקיא וכומני ודוסקיא בלשון יון שני שקין והוא כמין שני שקין שפתותיהן דבוקין מלמטה וחלוקין מלמעלה כדי שיהא מקום חיבורן מונח על גבי החמור ויהא שק זה תלוי מכאן והשני תלוי מכאן ויהא משקל המשאוי שוה מכאן ומכאן ופיותיהן למעלה וכומני היינו מרכבתא דנשי דת"ק סבר סתם חמור לרכיבה עומד כלומר לרכוב עליו איש דאלו רכיבת אשה לא מקריא רכיבה משום דלית בה פיסוק רגל תדע שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב ולפיכך לא מכר לא את השק ולא את הדוסקיא ולא את הכומני דכלהו הני לאו לרכיבת איש קימי אלא או למשאוי או למרכבתא דנשי ונחום המדי סבר סתם חמור למשאוי נמי עומד אבל אוכף ומרדעת שראויין לרכב האיש דברי הכל מכורין לת"ק דהא לרכיבה עומד לנחום המדי נמי דהא מודה דבין לרכיבה בין למשאוי עומד וקימא לן כרבנן והא דתניא חמור וכליו אני מוכר לך הרי זה מכר את האוכף ואת המרדעת ואת הקילקי ואת החבק אבל לא מכר שק ודוסקיא וכומני ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שעליו הרי כולן מכורין והוא הדין אע"ג דלא קאמר ליה חמור וכליו אוכף ומרדעת מכורין והא קמ"ל דאע"ג דאמר לי חמור וכליו שק ודוסקיא וכומני לא קני ורבנן היא מאי כומני אמר רב פפא בר שמואל מרכבתא דנשי ושמעינן מיהא דדינא דחבק וקילקי כדינא דאוכף ומרדעת דמי איבעיא להו בעודן עליו מחלוקת אבל כשאין עודן עליו מודה נחום המדי לרבנן דאין שק ודוסקיא וכומני מכורין או דילמא כשאין עודן עליו מחלוקת אבל בעודן עליו מודו לו רבנן לנחום המדי דמכורין או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת ולא איפשיטא הילכך כשאין עודן עליו פשיטא לן דאינן מכורין כרבנן אבל כשעודן עליו דמספקא לן אי פליגי בה רבנן ואי לא והא דתניא ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שעליו הרי כולן מכורין אוקימנא לעולם אימא לך כשאין עודן עליו מחלוקת ורבנן היא ולא תימא הוא וכל מה שעליו אלא אימא הוא וכל מה שראוי להיות עליו אבל בעודן עליו אימא לך מסתמא דברי הכל מכורין וכיון דלא איפשיטא חומרא לתובע וקולא לנתבע ולענין אוכף ומרדעת דפשיטא לן דמכורין לטעמייהו דרבנן הני מילי בעודן עליו אבל כשאין עודן עליו מספקא לן אי סבירא לן דכי פליגי בשק ודוסקיא וכומני כשאין עודן עליו פליגי ואשתכח דכי קאמר עולא אבל אוכף ומרדעת דברי הכל מכורין אפילו כשאין עודן עליו קאמר ואי סבירא לן דכי פליגי בשק ודוסקי' וכומני בעודן עליו הוא דפליגי אשתכח דכי קאמ' עולא אבל אוכף ומרדעת דברי הכל מכורין בעודן עליו הוא דקאמר אבל כשאין עודן עליו דברי הכל אינן מכורין והא נמי ספיקא הוא וכל כי האי גוונא חומרא לתוב' וקולא לנתבע הלכך לענין אוכף ומרדעת היכא דעודן עליו בשעת מכירה דברי הכל מכורין אבל כשאין עודן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע וכבר ברירנא דדינא דחבק וקילקי כדינא דאוכף ומרדעת דמי ולענין שק ודיסקיא וכומני היכא דאין עודן עליו אינן מכורין והיכא דעודן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע והני מילי בסתמא אבל א"ל הוא וכל מה שעליו אפי' שק ודוסקיא וכומני היכא דעודן עליו הרי כולן מכורין והוא הדין היכא דאין עודן עליו ואמר ליה הוא וכל מה שראוי להיות עליו הרי כולן מכורין וה"מ היכא דלא פריש ליה לא לרכיבה ולא למשאוי אבל פריש ליה לרכיבה אפילו בשעודן עליו מודה להו נחום המדי לרבנן דאין שק ודיסקיא וכומני מכורין ואי פריש למשאוי דברי הכל שק ודיסקיא וכומני בזמן שעודן עליו מכורין ואי אין עודן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע ואוכף ומרדעת אי כשאין עודן עליו דברי הכל אינן מכורין ואי בשעודן עליו חומרא לתובע וקולא לנתבע ואי פריש בין לרכיבה בין למשאוי כולהו חד דינא כינהו דאי עודן עליו דברי הכל מכורין ואי אין עודן עליו חומרא לתוב' וקולא לנתבע

※ ל"ז

ת"ש רבי יהודה אומר פעמים מכורין ופעמים שאינן מכורין כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו כו' מאי לאו רבי יהודה טעמיה דנחום המדי קא מפריש דאמר מכר את כליו ועלה קאמר ר' יהודה כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו אלמא נחום המדי בעודן עליו הוא דאיירי וש"מ בעודן עליו מחלוקת ודחי לה רבי יהודה טעמא דנפשיה קא מפריש ומלת' באנפי נפשה קאמר הילכך אם תמצא לומר בעודן עליו מחלוקת לרבנן לעולם אינן מכורין ולנחום המדי בעודן עליו לעולם מכורין ואתא רבי יהודה למימר אפילו בעודן עליו נמי פעמים מכורין ופעמים שאינן מכורין ואם תמצא לומר בשאין עודן עליו מחלוקת אבל בעודן עליו מודו ליה רבנן לנחום המדי דמכורין אתא רבי יהודה לאיפלוגי אתרויהו דאפילו בעודן עליו פעמים שאינן מכורין ואם תמצא לומר בין בזו ובין בזו מחלוקת אתא רבי יהודה לאפלוגי נמי אתרויהו בעודן עליו דאילו לת"ק לעולם אינן מכורין ואלו לנחום המדי לעולם מכורין ואלו לרבי יהודה פעמים מכורין ופעמים שאינן מכורין וקי"ל כת"ק דיחיד ורבים הלכה כרבים הילכך לענין אוכף ומרדעת וחבק וקילקי בעודן עליו פשיטא לן אליבא דרבנן דמכורין ושק ודיסקיא וכומני כשאין עודן עליו פשיטא לן לרבנן דאינן מכורין ואידך חומרא לתובע וקולא לנתבע כדברירנא לעיל

שם ע"ב ※ ל"ח

אמר אביי רבי אליעזר ורשב"ג ור' מאיר ורבי נתן וסומכוס ונחום המדי כלהו סבירא להו דכי מזבין איניש מידי איהו וכל תשמישתיה מזבין רבי אליעזר דתנן ר' אליעזר אומ' המוכ' את בית הבד מכר את הקורה רשב"ג דתנן רשב"ג אומר המוכר את העיר מכר את הסנטר רבי מאיר דתניא רבי מאיר אומר מכר כרם מכר תשמישי של כרם ורבי נתן וסומכוס בבית ודוגית נחום המדי הא דאמרן וכל כי האי גוונא שטה כינהו ולית הלכתא כחד מינייהו:

※ ל"ט

והא דתנן רבי יהודה אומר פעמי' מכורין ופעמים שאינן מכורין כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו א"ל מכור לי חמורך זו כליו מכורין חמורך היא אין כליו מכורין דייקינן עלה מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רבא רישא דידע דחמריה היא והא דקאמר ליה זו משום כליו קאמר ליה סופא דלא ידע דחמרא דידיה היא הכי קאמר ליה חמורך היא שתמכרנה לי וכי תימא אי מנו קא דייק רישא אמאי מכורין הא ודאי אע"ג דידע דחמרא דידיה היא אצטריך למימר ליה זו למעוטי אחריתי הא לא קשיא דקסברא רבי יהודה דכיון דליכא אחריתי לידיה קמיה מסתמא אתי דקימא קמיה קאמר ליה לימא לי למימר ליה זו ש"מ בדקימא השתא קאמר

קאמר

קאמר ומשום כליו קאמר ליה סופא כיון דלא ידע דחמרא דידיה הוא אע"ג דאמר ליה זו נמי אין כליו מכורין הכי קאמר ליה חמורך היא זו שתמכרנה לי אע"ג דטרח רבא לפרושיה למימריה דרבי יהודה לא משום דהילכתא כותיה אלא לאשמע מינה לרבנן דלא שנא הכי ולא שנא הכי אין כליו מכורין וקימא לן כרבנן וטעמיהו דרבנן דסבירי להו דאע"ג דידע דחמריה היא אצטריך למימר ליה זו דחיים דילמא אית ליה למוכר חמור אחריתי ולמעוטי אחריתי קאתי

※ מ הרי אמרו המוכר את החמור מכר את הסייח מכר את הפרה לא מכר את בנה היכי דאמי אי דאמר ליה היא ובנה אפילו פרה נמי ואי דלא א"ל היא ובנה אפילו חמור נמי לא אמר רב פפא דאמר ליה פרה מניקה אני מוכר לך בשלמא פרה איכא למימר לחלבה קא בעי לה אלא חמור מאי בעי ליה לחלבה ש"מ היא ובנה קאמר ליה

דף ע"ט ע"א ※ מא

אמר רב יהודה אמר רב כל הפורש מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה אש אוכלתהו שנאמר מהאש יצאו והאש תאכלם כי אתא רב דימי אמר כל המרפה עצמו מדברי תורה נופל בגהינם שנאמר אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח ואין רפאים אלא יורדי גהינם שנאמר ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה

※ מב תנן התם כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית לבדק הבית ולא למזבח לא למזבח ולא לבדק הבית מועלין בהן ומועלין במה שבתוכן כיצד הקדיש בור מלא מים אשפה מלאה זבל שובך מלא יונים אילן טוען פירות שדה מלאה עשבים מועלין בהן ובמה שבתוכן אבל הקדיש בור ואחר כך נתמלא מים אשפה ואחר כך נתמלאה זבל שובך ואחר כך נתמלא יונים אילן ואחר כך נתמלא פירות שדה ואחר כך נתמלאת עשבים מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר המקדיש את השדה ואת האילן מועלין בהן ובגדוליהן מפני שהן גדולי הקדש דכיון דהקדשה לשדה ולאילן על כרחיך גידולין דאתו בתר הכי גדולי הקדש נינהו וכי האי גוונא אפילו בהדיוט נמי קני ותניא בהדיא א"ר נראין דברי רבי יהודה לרבי יוסי בבור ושובך שאף רבי יוסי לא נחלק עליו אלא בשדה ואילן אבל בבור ושובך מודי ליה וה"ה לאשפה וכורת דבורים וכיוצא בהן דפירי דידהו לא מגופא דהקדש קאתו ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ולא דבר שלא בא לעולם וקימא לן ר' יהודה ור"י הלכה כר' יוסי וכל שכן הכא דמסתבר טעמיה דר' יוסי הא דקתני כל הראוי למזבח כו' איזהו ראוי למזבח ולא לבדק הבית כגון שובך מלא יונים דכיון דחזו הני יונים למזבח לקיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וה"ה לקרבן עני שבמצורע ושבשבועות עדות וביטוי וטומאת מקדש וקדשיו והוא הדין לעולת נדבה כדכתיב ואם מן העוף עולה קרבנו והקריב מן התורים כו' קדשי להו קדושת הגוף למזבח ותו לא חזו לבדק הבית ואיזהו ראוי לבדק הבית ולא למזבח כגון בור מלא מים שאין ניסוך המים בו אלא מן השילוח מיהו חזי למילש בהו טינא לבנינא לא לזה ולא לזה כגון אילן טוען פירות ואשפה מלאה זבל דפירות גופייהו וזבל גופיה לא חזי לא למזבח ולא לבדק הבית מועלין בהן דחילא עליהו קדושה לדמיהן

※ מב ת"ר הקדישן ריקנין ואחר כך נתמלאו מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ר' אלעזר בר' שמעון מחליף דסבירא ליה מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ואית שלה ואילן מחלוקת אמאי מחליף נהי נמי דדין גבוה כדין הדיוט דמי הדיוט כי האי גונא נמי קני שהמוכר את השדה מכר את התבואה המחוברת לקרקע וכי תימא דילמא כי פליגי בשדה ואילן גבי קמיתא דמיירי בריקנין ונתמלאו אבל בתריתא דהקדישן מליאין כי פליגי בבור ושובך פליגי לא ס"ד הדא דמדאיירי בפלוגתא קמיתא בריקנין ולא איירי במלאים ובתרייתא איירי במלאים ולא איירי בריקנין ש"מ דבתרויהו כי פליגי בחד אנפא פליגי או תרויהו בבור ושובך או תרויהו בשדה ואילן ומאי דשייר בקמייתא אשמועינן בבתרייתא דאשמועינן קמייתא ריקנין וקמ"ל בתריתא מליאין ותו מדקתני בבתריתא ורבי אלעזר בר' שמעון מחליף ולא קתני ורבי אלעזר בר' שמעון אומר חלוף הדברים ש"מ האי מחליף שיטתו קאמר דגבי ריקנין דקאמר ת"ק מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן וקאמר ר' אלעזר בר' שמעון מועלין בהן ובמה שבתוכן אבל במלאין מוחלפת השיטה דקם ליה ת"ק בשיטתיה דרבי אלעזר וקם ליה רבי אלעזר בשיטתיה דת"ק אלמא הני תרתי פלוגתא דריקנין ומלאין תרויהו בחד אנפא פליגי ואי קמיתא בשדה ואילן בתריתא נמי בשדה ואילן דת"ק סבר הקדישן מליאין מועלין בהן ובמה שבתוכן ורבי אלעזר בר' שמעון מחליף שיטתו וסבירא ליה במלאי' כמאן דסביר' ליה לתנא קמא בריקנין דמועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ואי בשדה ואילן פליגי אמאי מחליף ואיכא דדייקי לה הכי אלא הא דתניא הקדישן מלאין מועלין בהן ובמה שבתוכן הא ריקנין ואחר כך נתמלאו מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ורבי אלעזר בר' שמעון מחליף כלומר שאם הקדישן מלאים מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ריקנין ונתמלאו מועלין בהן ובמה שבתוכן ואי אמרת דבשדה ואילן הוא דפליגי אבל בבור ושובך לא פליגי הא ברייתא במי דפליגי במלאין וריקנין לא מתוקמא אלא בשדה ואילן דהא אמרת בבור ושובך לא פליגי ואי בשדה ואילן אמאי מחליף מי איכא מאן דאמר שהמקדיש את השדה לא הקדיש את התבואה המחוברת לקרקע והא אפילו גבי מכר הוא מכורה לדברי הכל וכל שכן מקדיש אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבה מחלוקת תנא קמא ורבי אלעזר בר' שמעון לא שנא גבי הקדישן ריקנין ונתמלאו ולא שנא גבי הקדישן מליאין בבור ושובך אבל בשדה ואילן דברי הכל מועלין בהם ובמה שבתוכן דלא מיבעי' במליאין דמגופייהו ואילן אלא אפי' בריקנין ונתמלאו מועלין במה שבתוכן כרבי יוסי מפני שהן גדולי הקדש

שם ע"ב ※ מד

ובבור ושובך ריקנין במאי פליגי ובמלאין במאי פליגי בריקנין ונתמלאו קא מפלגי בפלוגתא דרבי מאיר ורבנן דת"ק סבר לה כרבנן דאמרי אין אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם והוא הדין מקדיש ואמטול הכי מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן דרבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה כרבי מאיר דאמר אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם וכל שכן מקדיש ומקשינן אימור דאמר רבי מאיר כגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכי מי יימר דאתו אמר רבא משכחת לה במים הרגילין לבא דרך הברז וביונים הבאים דרך שבכו וקימא לן כת"ק דקאי כרבנן •

מה ושמעינן מינה דכי האי גוונא גבי הדיוט לא קני ואפלו במידי דעביד כגון פירות דקל ומים הרגילין לבוא דרך הכרו ויוניס הבאים דרך שובכו

מו ובמלאין בהאי פליגי אמר רבא כגון שהקדיש בור סתם ורבי אלעזר ב"ר שמעון סבר לה כאבוה דאמר אין דין גבוה כדין הדיוט דאמי וכשם שהמוכר את השדה לא מכר את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה ולא את הבור ואת הגת ולא את השובך דלגבי הכי מוכר בעין רעה מוכר מקדיש נמי בעין רעה מקדיש כדאסיקנא בהדיא בסוף פרק המוכר את הבית דר' שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו הכא נמי גבי המקדיש בור סתם דין גבוה כדין הדיוט דאמי מה דין הדיוט מלי אמר ליה בירא זבינא לך מיא לא זביני לך אף דין גבוה בירא אקדיש מיא לא אקדיש ותנא קמא סבר לה כרבנן דאמרי דין גבוה לאו כדין הדיוט דמי דאפי' היכא דסבירא לן גבי מוכר דבעין רעה מוכר, גבי מקדיש מיהת הדיוט בעין יפה מקדיש וקימא לן כתנא קמא

מז ומתמהינן עלה ודין הדיוט לא כלו' מי מצית אמרת דהיכא דמכר בור לא מכר מימיו והא אנן תנן מכר בור מכר מימיו אמר רבא מתניתין יחידאה היא דתניא מכר בור לא מכר מימיו רבי נתן אומר מכר בור ומימיו וקיימא לן כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן דהא אוקמה רבא למתני' כיחידאה דשמעת מינה דלית הלכתא כי הא מתני' ואע"ג דקימא לן סתם מתני' ומחלוק' דברייתא הלכה כסתם מתני' ה"מ היכא דלא אוקימנא למתני' גופה כיחידאה דאיכא למימר דלא תני לה יחידאה דאע"ג דקימא אליבא דיחידאה איכא אלמימר דכיון דסתם לן כותיה ש"מ איכא רבנן בתראי דסבירא להו כותיה ואליבא דרבים היא אבל היכא דפשיטא לן דיחידאה קתני לה לית הלכתא כותיה דיחיד ורבים הל"כ אשתכח השתא דגבי הדיוט כה"ג היכא דמכר בור לא מכר מימיו וה"ה גבי שובך היכא דמכר שובך לא מכר יוניס דכי היכי דפליגי בבור הכי נמי פליגי בשובך מדקתני הקדישן מלאין ואי בבור לחודיה הוא דפליגי הקדישן מלא מיבעי ליה ותו דטעמא דבור וטעמא דשובך חד טעמא הוא וה"ה גבי אשפה וכורת וכיוצא בהן דכולהו חד טעמא נינהו ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר דע"כ לא קא"ר עקיבא אלא גבי בור ודות וכיוצא בהן דמגופיה דזביני אינון אבל מיא דבור ויוני שובך דלאו מגופיה דבור ושובך אינון ולאו מידי דצריכי להו בור ושובך איגון דומיא דדרך דהא בור ושובך ניקנין נמי חזו לאשתמושי בהו למרמא בהו מיא אחריני ולא ניחי בשובך יוניס אחריני לא קאמר דבעין יפה מוכר אלא גבי הקדש מידי דהוה אבור וגת ושובך וחרוב המורכב וסדן השקמה דס"ל לרבי עקיבא דאינן מכורין ואלו גבי הקדש הוו מקדשין דתנן המקדיש את השדה הקדיש את כולן וה"ה גבי מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דכלהו כדין הקדש דאמי וחדא מחדא אחתינהו תנא סתם במתני' בסוף פ' המוכר את הבית. דתנן בד"א במוכר אבל בנותן מתנה נותן את כולם והאחין שחלקו זכו בשדה בכולן והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה החזיק בכולן והמקדיש את השדה הקדיש את כולן דאלמא כולהו הני בהאי עניגא כדין הקדש דמו וה"ה הכא גבי בור ושובך ואשפה וכורת דאידי ואידי חד טעמא הוא דהא אוקימנא לפלוגתא דתנא קמא ורבי אלעזר בר' שמעון גבי הקדישן מלאין בפלוגתא דר' שמעון ורבנן גבי המקדיש את השדה לענין בור וגת ושובך דש"מ לתרוייהו חד טעמא נינהו ומדלגבי הקדש חד טעמא נינהו גבי מתנה וחלוקה ונכסי הגר נמי חד טעמא נינהו דכולהו לענין בור וגת ושובך חד טעמא נינהו וחד דינא אית להו וכבר איתוקם דינא דהקדישן מלאין ודינא דהמקדיש את השדה לענין בור וגת ושובך בחד טעמא כדבירנא

דף פ ע"א מח הרי אמרו הלוקח פירות שובך מחבירו מפריח בריכה ראשונה והתניא מפריח בריכה ראשונה ושנייה אמר רב כהנא לא קשיא הא בה הא באמה מתני' דקתני מפריח בריכה ראשונה באמה וברייתא דקתני מפריח ברכה ראשונה ושנייה בה כלומר בבת שהיתה גם כבר קודם מכירה דבעי לאפרוחי לה נמי שתי ברכות ראשונות בהדיהי ומ"ש אמה דמפרחינן לה ברכה ראשונה ותו לא דמלטוותא אדידיה דהיינו האי פרתא קמיתא דהויא לה מקמי הכין ואתאי זוא דשבקינן לה דהיינו בריכה ראשונה דידה ואמאי מפרחינן לה שתי ברכות ופרקי' אמה אברתא מלטותא ברתא אאמה לא מלטותא הילכך בעיא איהו נמי תרתי בכתן דתלטוות בהדיהו וכבר ברירנא ליה להאי דינא במתני' בירור יפה ומאי טעמא קרו לחדא ברכה איכא מאן דאמר משום לכל ברכה וברכה דילדן זוגי זוגי הוא דילדן זכר ונקבה ואיכא מאן דאמר משום דמיירי כגון דאית ביה בהאי שובך מקמי מכירה שני זוגות הזוג האחד אמהות והזוג השני שניהם מיהו הא דדייקינן ברתא נמי תלטוות אאמה ואזוא דשבקינן לה לא סליק שפיר אלא לפירושא קמא ואי קשיא לך והשתא דאמרת ברתא אאמה לא מלטותו אם כן אין לדבר סוף דהני שתי ברכות גופייהו דשבקינן לה לכל חדא מניהו נהי דאמהות מלטותן בתרויהו ולא ערקן איניהו מיהת כיון דלא מלטותן בהדי אמהות ערקן ואזלן וכיון דערקן איניהו ערקן אמהות בתריהו דלאו לא משייר להו לאמהות בשובך בהדי מאן לנטותן לא תיקשי לן דכי אמרינן דברתא אאמה לא מלטותא הני מילי לאחר גדילתן אבל בקטנותן ודאי כיון דצריכי להו לאמהות מלטותן בהדי אמהות דידהו וכ"ת סוף סוף לכי גדלן מיהת ערקן ואזלן וערקן נמי אמהות בתרייהו הא לא קשיא דלכי גדלן ילדן ומלטותן בהדי בנתן דידהי דלא מיבעיא ברכה ראשונה ושנייה דידהי נמי דידהו דבעל השובך ניגהי דכיון דאיגהי גופיהו דבעל השובך ניגהי שהיו בשובך בשעת מכירה וקרנא נינהו ובעי למשבק להי נמי שתי ברכות דלנטותן בהדיהי אלא אפי' כולהי דילדן הני יוניס דאתילידו בתר מכירה דבעל השובך ניגהי מ"ט פירא ואבין ליה פירא דפירא לא זבין ליה ועוד דנהי דפירא מכי קני דכיון דאקנייה לשובך נהליה לפירותיו קני להו להנהו אמהות דשכיחי בשובך בשעת מכירה לפירותיהן דאימהות גופייהו איתניהי בעולם אבל פירא דפירא כיון דבנות דאתי האי פירא בתרא מיניהו ליתנהו בעולם בשעת מכירה לא משתעבדי ליה לפירותיהן ואע"ג דשובך גופיה איתיה בעולם כיון דהני אפרוחים לאו מגופיה דשובך קאתו לא מיקנו בקניית השובך המכור לפירותיו דאפילו שאר בריכות דקני כי קאני להו לאו מכח קניית גופו של שובך קני להו אלא מכח היוניס שבשובך שקנאן לפירותיהן הוא דקנו להו הילכך ברכה ראשונה ושניה דאמהות כיון דלא עילן בכלל המכר דהא בעי משבקינהו בהדי אמהות אשתעבודי נמי לא משתעבדי לפירותיהן דהא לא הוו שכיחי בשעת מכירה כי היכי דלישתעבדו לפירותיהן כשאר יוניס דהוו שכיחי בשעת

מכירה אבל אחר ברכות דאתו מאמהות בתר הכי כיון דקמי להו לוקח לגופיהו מחמת אמהות דידהי דקנינהי לפירותיהן כ"ש דקני להו לפירו' דידה דפירות דידהו או פירות שבכו דמוכר נינהו אלא פירות יוניס דזכה לוקח בגופיהו נינהו וכן הלכתא

※ מט והא דתנן פירות כוורת נוטל שלשה נחילין ומסרס קא ס"ד הכי קאמר הלוקח נוטל שלשה נחילין כמה דאת אמיר שלש ברכות ואחר כך מסרסן כדי שלא יתעסקו בלידה ויחזרו ויתעסקו בעשיית הדבש לצורך בעל הכורת ועלה קא מיבעיא לן במה מסרסן אמר רב יהודה אמר שמואל בחרדל כלומר שמאכילין חרדל ומסתרסין אמרי במערבא משמיה דרב"י בר' חנינא לא בחרדל מסרסן אלא מתוך שפיהן חד מאכילת החרדל חוזרות ואוכלות את דובשן כלומר חוזרות ואוכלות את הדבש שבכורת במהרה ביום אחד וכיון שכלה להן הדבש מיד אין להם שהות להתעסק בפריה ורביה שהרי אין להם דבש בכורת ליזון הימנו בעוד שמתעסקות בפריה ורביה אלא יוצאות ורועות בחוץ ובאות ועושות דבש וכי תימא ומאי הנאה אית ליה לבעל הכוורת בהכי דגרים להו למכליה לדבש שבכורת כדי שיעשו דבש אחר לא כלרפה אלא לאותן שתי חלות שדרך בעל הכורת להניחן לדבורים כדי שיזונו מהן בעוד שהן מתעסקין בלידן שכן דרכן בכל זמן שיש להם דבש בכוורת ליזון הימנו אינן מתעסקות בעשיית דבש אלא מתעסקות בפריה ורביה עד שיכלה להם הדבש שבכורת וחוזרות ומתעסקו' בעשיית דבש וכיון שנתמלאת הכורת דבש בא בעל הכורת ונוטלו ומשייר הימנו שתי חלות או יותר כדי שיאכלו ממנו ולא יברחו ובעוד שהן ניזונין מאותן שתי חלות הן מתעסקות בפריה ורביה עד שיכלה הדבש וחוזרות ומתעסקות בעשיית דבש וקא ס"ד דמתני' דקתני נוטל שלשה נחילין ומסרס הכי קאמר שאין בעל הכורת רשאי מתחלה להאכילן חרדל כדי שימהרו לאכול אותן שתי חלות ויחזרו להתעסק בעשיית הדבש לפי שאין מניח להן פנאי להתעסק בפריה ורביה כלל כדי שיטול הלוקח פירותיהן אלא ממתין להן מתחילה עד שיולידו שלשה נחילין שלש בריכות וכיון שנטל הלוקח מהן שלשה נחילין רשאי המוכר להאכילן חרדל כדי שיכאב פיהם מטעם החרדל וממהרות לאכול את הדבש שבאותן שתי חלות וכיון שכלה להן הדבש אינן מתעסקות בפריה ורביה אלא בעשיית הדבש וממתין להן עד שיולידו ללוקח שלשה נחילין ואח"ך מסרסן בחרדל כמ"ש וכן בכל פעם ופעם עד שלשים זמן המכירה ורבי יוחנן אמר דהאי נוטל שלשה נחילין במסרס דקסבר רבי יוחנן דהאי נוטל שלשה נחילין ומסרס דקתני במתני' לאו לשון סירוס שגורם לעכבן מן הלידה הוא אלא לשון דילוג הוא שכשהוא נוטל שלשה נחילין אלו אינו נוטלן בזה אחר זה אלא במסרס כלומר בדילוג נוטל ראשון שלישי וחמישי ומניח שני שלישי ורביעי וכיון שנטל שלשה נחילין בדילוג שוב אינו נוטל והכי קאמר נוטל שלשה נחילין ומסרס בנטילתו כלומר שנוטלן דרך סירוס כדפרישנא במתנית' תנא נוטל שלשה נחילין בזה אחר זה מכאן ואילך נוטל אחד ומניח אחד והא דקתני נוטל שלשה נחילין ומסרס והכי קאמר נוטל שלשה נחילין בזה אחר זה ואח"ך נוטל בסירוס ובדילוג עד סוף זמן מכירתו וקי"ל כי הא מתנית' ולית' לדשמואל ור"י חלא דמתניתא עדיפא טפי ממימרי דאמוראי ועוד לבהכי שלקא שמעתא ועוד דסתם ברייתא דרבים היא ויחיד ורבים הלכה כרבים

※ נ אמר רב כהנא דבש בכורתו אינו יונא מידי מאכל לעולם אלמא קסבר לא בעינן מחשבה האי אינו יוצא מידי מאכל לעולם שאע"פ שחשב עליו למשקין אינו מיטמא טומאת משקין עד שיוציאנו מכורתו אלמא קסבר לא בעינן מחשבה לטמויי טומאת אוכלין דמסתמא אוכל הוא וכיון דסתמיה אוכל הוא לא מהניא ליה מחשבה לאפוקי מידי אוכל עד דעביד ביה מעשה דמפיק ליה מכורתו דאי ס"ד מסתמא לאו אוכל הוא כיון דמחשבהו הוא דמשויא ליה אוכל כי מחשיב עליה נמי למשקין מחשבתו משויא ליה משקין אלא ודאי שמעינן מינה דמסתמא נמי אוכל הוי

※ נא מתיבי דבש בכורתו אינו לא מאכל ולא משקה אמר אביי לא נצרכה אלא לאותן שתי חלות שעומדות לאכילת הדבורים דממה דעתיה מיניה ולא מטמא משום אוכל אלא המיוחד לאדם כדאית' בפיכר' וש"מ לדברי הכל דדיני' דאותן ב' חלות הכי הוי לענין טומאה דאינן לא מאכל ולא משקה עד שיחשב' עליהן אם לאוכל אוכל ואם למשקה משקה

※ נב רבא אמר הא מני רבי אליעזר היא כלומר אפי' תימא בשאר הדבש הא מני ר' אליעזר היא ולית הלכתא כותיה דתנן כורת דבורים רבי אליעזר אומר הרי היא כקרקע לומר שנקנית בכסף ובשט' ובחזקה וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה דכקרקע דמיא והרודה ממנה בשבת חייב חטאת דכתולש מן הקרקע דמי וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור וה"ה לענין טומאה דכתלוש דמיא ואוכל הוא אמ"ר אלעזר מ"ט דרבי אליעזר דכתי' ויטבול אותה ביערת הדבש וכי מה ענין יער אצל דבש אלא לומר לך מה יער זה התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש בכורתו הרודה ממנו בשבת חייב חטאת וכיון דחשיב ליה כפירו' המחוברין לקרקע לא מקבל טומאה כדתניא בסיפרא כשאתה אומר מחוברין טהורין טמאת מקבלת וטהרת מקבלת כו' וקימא לן כרבנן דיחיד ורבים הל"כ ואע"ג דטרח רבי אלעזר לפרושי טעמיה דרבי אליעזר לית הלכתא כותיה דהא רב כהנא ואביי ורבא לא סבירא להו לדרבי אליעזר מדאיכפל רבא אליבא דרב כהנא וקאמר הא מני רבי אליעזר היא דאלמא לא סבירא לן כותיה מאי תירוציה דרבא אליבא דרב כהנא ורבי אלעזר גופיה דאיכפל לפרושי טעמיה דרבי אליעזר לא משום דסבירא ליה כותיה אלא לאוקי תירוצי דרבא קאתי דקאמ' הא מני ר"אליעזר היא דאמר דבש בכורתו כפירות המחוברין לקרקע דמי ואתא רבי אלעזר לפרושי דטעמיה דרבי אליעזר משום דמשוי ליה כפירות המחוברין לקרקע הוא כי היכי לאוקמי' תירוצי' דרבא דתריץ אליבא דרב כהנא

שם ע"ב ※ נג מיתיבי דבש שזב מכורתו אינו לא מאכל ולא משקה בשלמא לאביי דמוקים לה באותן שתי חלות אע"ג דזב מוקפה הוא אלא לרבא דמוקים לה בשאר הדבש ורבי אליעזר היא ומשום דחשיב ליה כמחובר הא ודאי כיון דזב לחוץ לא מחובר הוא ואמאי אינו לא מאכל ולא משקה אמר רב זביד כגון שזב על גבי כלי מאוס רב אחא בר יעקב אמר כגון שזב על גבי קשקשים דמאיס ליה ושקלי ליה מדעתיה נקיטינן השתא לענין דבש שזב מכורתו לחוץ אינו לא מאכל ולא משקה ודוקא באותן שתי חלות דאע"ג דזב כתי מוקפה הוא אבל בשאר הדבש אם זב על גבי כלי מאוס או על גבי קשקשים אינו לא מאכל ולא משקה עד שיחשב עליו ואם זב על גבי קרקע שאינו מאוס משקה הוי

נד מתני' דבש בכורתו אינו לא מאכל ולא משקה חישב עליו לאכילה מטמא טומאת אוכלין בכביצה למשקה מטמא טומאת משקין ברביעית בשלמא לאביי ניחא אלא לרבא קשיא כלומר בשלמא לאביי דמוקים לה כרבנן דאמרי דבש בכורתו כתלוש דמי ומוקים לה באותן שתי חלות דמסח דעתיה מיניהו כיון דכתלוש דמי דמחמת הסח הדעת הוא דנפיק מכלל אוכל ומכלל משקה כי חישב עליו אהדריה מחשבתו לשווייה אוכל או לשווייה משקה אלא לרבא דמוקים לה כרבי אליעזר דאמר דבש בכורתו כמחובר לקרקע דמי כי חישב עלה נמי מאי הוי מי מהניא מחשבה במחובר עד שיתלש אמר לך רבא תרין ואימא הכי חישב עליו לאכילה אינו מטמא טומאת אוכלין למשקה אינו מטמא טומאת משקין אשתכח השתא דרבא הא מתניתא כר' אליעזר הוא למוקים לה הילכך לית הלכת' כותיה ולאביי דמוקים לה באותן שתי חלות משכחת לה כפשט' וליכא דרבנן דקי"ל כותיהו

נה תניא כותיה דרב כהנא דבש בכורתו מטמא טומאת אוכלין שלא במחשבה ודוקא לבר מאותן שתי חלות אבל אותן שתי חלות אין מיטמאות לא טומאת אוכלין ולא טומאת משקין אלא במחשבה חישב עליהן לאוכלין מטמאין טומאת אוכלין למשקין מטמאין טומאת משקין

נו ת"ר הלוקח אילן מחבירו לקוץ מגביהו מן הקרקע טפח וקוצץ בתולת השקמה שלשה טפחים סדן השקמה שני טפחים בקנים ובגפנים מן הפקק ולמעלה כלומר מן הפקק התחתון שבהם ולמעלן בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גזען מחליף ודוקא בשאר מיני ארזים שאין גזען מחליף אבל ארז שגזעו מחליף קוצץ מן הפקק ולמעלן כדבעינן למימר קמן ושמעינן מינה דטעמא דכולהו הני שיורי כי היכי דלהוי גזען מחליף למוכר הוא

נז ובתולת השקמה בשלשה טפחים סגיא לה ורמינהי אין קוצצין בתולת השקמה בשביעית מפני שהיא עבודה רבי יהודה אומר כדרכו אסור אלא או מגביהו עשרה טפחים או גוממו מעם הארץ הוא דקשי לה הא איך מעלי לה אמר אביי שלשה טפחים ודאי מעלי לה גוממו מעם הארץ ודאי קשי לה מכאן ואילך לא מקשא קשי לה ולא אעלויי מעלי לה גבי שביעית עבדינן מידי דודאי קשי לה גבי מקח וממכר עבדינן מידי דודאי מעלי לה ואע"ג דהאי תירוצא לטעמיה דרבי יהודה הוא דאלו לרבנן לא שנא הכי ולא שנא הכי אסרי התם הרחקה יתירא הוא דעבוד רבנן וכי אצטריך לתרוצי אליבא דר"י דאוקים מימריה אעיקר דינא הוא דאיצטרי' לתרוצי וקי"ל כרבנן

נח הרי אמרו בדקלים ובארזי' חופר ומשרש לפי שאין גזען מחליף וארז אין גזעו מחליף והא דרש רבי חייא בר לוליאני מאי דכתיב צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה אם נאמר תמר למה נאמר ארז ואם נאמר ארז למה נאמר תמר אלו נאמר ארז ולא נאמר תמר הייתי אומר מה ארז אין עושה פירות אף צדיק אין עושה פירות לכך נאמר תמר ואם נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר מה תמר אין גזעו מחליף אף צדיק חס ושלום אין גזעו מחליף לכך נאמר ארז אלמא ארז גזעו מחלי' משכחת לה בשאר ארזים וכדרבה ב"ר הונא דאמר אמרי בני רב עשרה מיני ארזים הם שנא' אתן במדבר ארז שטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדיו ארז ארזא שטה תורניתא הדס אסא עץ שמן אפרסמון ברוש ברתא תדהר שגא תאשור שורבינא הני שבעה הוו תנא הוסיפו עליהן אלונים אלמונים אלמוגים אלונים בוטמי אלמונים בולטי אלמוגים כיסתא ואיכא דאמרי הוסיפו עליהן ארוגים טרמונים דולבי

נט אשתכח השתא דמתני' דקתני בארזים חופר ומשרש לפי שאין גזען מחלי' בשאר מיני ארזים מיתוקמא לבר ממינא דלא מיקרי אלא ארז כיון שגזעו מחליף קוצץ קוצץ מן הפקק ולמעלה והני ניכהו שאר ארזים שאין גזען מחליף שטה והדס ועץ שמן ברוש תדהר ותאשור ארוגים וערמונים דולבי

דף פ"א ע"א ס

תנן התם הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא רבי מאיר אומ' מביא וקורא אמ' רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי מאיר אפילו בלוקח פירות מן השוק ממאי מדקתני משנה יתירא מכדי הא תנא ליה יש לו קרקע פשיטא דמביא וקורא אלא לאו ש"מ ממשנה יתירא היה מחייב רבי מאיר אפילו בלוקח פירות מן השוק והכי קאמר להו לרבנן לא מיבעיא לדידי דאמינא יש לו קרקע דמביא וקורא אלא אפילו לדידכו דסבירא לכו דלא קנה קרקע מביא וקורא דאפי' הלוקח פירות מן השוק נמי מביא וקורא ומקשי' ולרבי מאיר הא כתיב אשר תביא מארצך ההוא למעוטי חוצה לארץ והא כתיב אדמתך ההוא למעוטי אדמת גוי ואפילו בארץ ישראל הא כתיב אשר נתת לי ה' דיהבת לי זוזי וזבני בהו מתיב רבא הקונה אילן בתוך של חבירו מביא ואינו קורא לפי שלא קנה קרקע דברי רבי מאי תיובתא וש"מ לדברי הכל היכא דלא קנה קרקע מביא ואינו קורא דכתיב אשר תביא מארצך וכ"ת ההוא למעוטי חוצה לארץ הא כתיב אדמתך וכ"ת ההוא למעוטי אדמת גוי היא הא כתי' אשר נתת לי ה' א"ל רבי שמעון בן אליקים לרבי אלעז' מ"ט דרבנן בשתי אילנות אי קנה קרקע מיקרא נמי ליקרי אי לא קנה קרקע איתויי נמי לא ליתי אמ' רבא ומאי קושיא דילמא רבי מאיר באילן אחד ספוקי מספקא ליה ורבנן בשני אילנות ספוקי מספקא להו הילכך מביא ואינו קורא וליחוש דילמא לאו בכורים נינהו וקא מעייל חולין לעזרה ואוקימנא דמקדיש להו והדר מעייל להו לעזרה דאי לאו הכי אסור והא בעי מכליכהו כהן ואי מקדיש להו קדשי להו קדושת בדק הבית ואסי' לאתהנויי מיניהו ופרקי' דפריק להו והדר אכיל ודילמא בכורים נינהו וקא מפקע להו מתרומה ומעש' ומקשי' בשלמא תרומה גדולה יהיב לה לכהן מעש' עני נמי יהיב לכהן עני דאי בכורים נינהו הא יהיב להו לכהן ואי תרומה נינהו הא יהיב להו לכהן ואי מעש' עני הא יהיב להו לעני אלא מעש' ראשון ללוי הוא ומאי בו עביד ביה אי יהיב ליה ללוי דילמא בכורים נינהו וקא יהיב ליה לזרים ואי יהיב להו לכהן דילמא מעש' ראשון נינהו ולא קא מקיים ביה מצות נתינה ללוי ופריק דיהיב ליה לכהן כדר' אלעזר בן עזריה דקנסא דקנסינהו עזרא ללוים משום דלא סליק בהדיה דכתי' ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם דתניא תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דברי ר' עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר מעשר ראשון אף לכהן ודילמא בכורים נינהו וקא בעו קריאה וסברינן למימר קריאה לא מעכבא ומקשינן ולא והאמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין הבילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו וכבר פירשנוה בפ' מצות חליצה ובכמה מקומות ואוקימנא דעביד להו כדר' יוסי בר' חנינא כלומר דקני

להו ביד שליח דלא מחייב שליח למקרי ואי כמי מעייל להו איהו נופיה לעזרה לא מיחייב למקרי כדרבי יוסי ברבי חנינא דאמר רבי יוסי בר' חנינא בלרן וגגרן ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא מ"ט לכתי' ולקחת והבאת עד שתהא לקיחה והבאה ביד אחד אבל היכא דלא שגרן ביד שליח אמור דחייבינן דילמא בכורים נינהו וקא קרי עליהו שלא כדין אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מכדי פסוקי נינהו ליקרי א"ל משום דמחזי כשיקרא רב משרשיא בריה דרב חייא אמר דילמא אתי לאפקועינהו מתרומה ומעשר

סא
מיהא שמעינ' דאסיר לעיולי חולין לעזרה ואפי' פירי

סב
ושמעינן נמי דבכורים פטורין מתרומה ומעשר מימקשינן וליחוש דילמא לאו בכורים נינהו וקא מפקע להו מתרומה ומעשר ומדקאמר רב משרשיא נמי דילמא אתי לאפקועינהו מתרומה ומעשר שמע מינה דהני מילי בודאן אבל ספיקן חייב בתרומה ומעשר

סג
ושמעינן נמי דמעשר ראשון ה פ"ז דאיכשר למיתביה ללוי יהבינן כר' עקיבא דהילכתא כר' עקיבא מחבירו והיכא דלא אפשר יהבינן ליה לכהן כרבי אלעזר ב"ע

סד
ושמעינן נמי דקריאה לא מעכבה בדבר הראוי לקריאה אבל בדבר שאינו ראוי לקריאה אף ע"ג דספיקא קא גרס ליה דלא ליקרי וסד"א לא מעכבא ביה קריאה ממה נפשך דאי בכורים נינהו בני קריאה נינהו והוו להו ראויין לבילה ואין בילה מעכבת בהן ואי לאו בכורים נינהו לא בעו קריאה אפילו הכי כיון דגרס להו האי ספיקא דלא ליקרי כדבר שאין ראוי לבילה דמו וכדרבי זירא דאמר גבי מנחות כל הראוי לבילה אין בילה מעכב בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו וכן כל כיוצא בזה

סה
ושמעינן נמי דהיכא דבלרן ושגרן ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא ואפילו היכא דלא מת שליח אלא דקא בעי מריהו השת' לעיוליהו לתוך העזרה מביא ואינו קורא דכתיב ולקחת והבאת עד שתהא לקיחה והבאה שוין כאחד

סו
ושמעינן נמי דטעמיהו דרבנן גבי הקונה שני אילנות דקתני אין לו קרקע לאו משום דסבירא להו דמוכר בעין רעה מוכר דהא בהדיא אמרינן דספוקי מספקא להו אי קנה קרקע ואי לא ואי בעין רעה מוכר אמאי מספקא להו היינו דמספקא להו תורת שדה עליהן והוו להו אילנות עיקר וקרקע דידהו טפל ומיקני טפל אגב עיקר ואי לא תורת שדה עליהן והוה ליה קרקע עיקר ואילנות טפל ואפילו למאן דאמר מוכר בעין יפה מוכר אין העיקר נמכר בכלל הטפל הלכך גבי מקח וממכר אוקימנא ארעא בחזקת מרה ולא קנה קרקע גבי בכורין עבדינן לחומרא ומביא ואינו קורא ומסתברא דכי מספקא להו לרבנן בשני אילנות אבל באילן אחד פשיטא להו דאין תורת שדה עליו ולא קנה קרקע ואין מביאין ממנו בכורים

דף פ"ב ע"א

סז
הרי אמרו הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה קרקע העולה מן הגזע שלו ומן השרשים של בעל הקרקע היכי דאמי מן הגזע והיכי דמי מן השרשים א"ר יוחנן כל שרואה פני חמה זהו מן הגזע ושאינו רואה פני חמה זהו מן השרשים קס"ד העולה מן הגזע דקתני הרי אלו שלו למשבקיה בקרקע קתני מתקיף לה רב נחמן וליחוש דילמא משקא ארעא שירטון ומחזי כתלתא אילני וא"ל תלתא זבינת לי ואית לי קרקע אלא א"ר נחמן יקוץ וכן א"ר יוחנן יקוץ

סח
אמר רב נחמן נקטינן דקל אין לו גזע סבר רב זביד למימר אין לו גזע לבעל הקרקע כלומר אין לדקל גזע שיהא של בעל הקרקע כגון העול' מן השרשי' דקתני של בעל הקרקע והשרשין עצמן גם הן נקראין גזעין ואם לקח דקל על מנת לקוץ וקודם שיקצץ עלו בדין מן השרשין שלו דלוקח הוו מ"ט כיון דתני' בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין גזען מחליף אסוחי מסח דעתיה בעל הקרקע מהעולה מהגזע או מן השרשים דסבר השתא אתי לוקח וחפר ומשרש להו וכיון דמסח דעתיה מיניה מעיקרא נמי לא משייר לנפשיה זכותא בגזיהו ואי אתרמי בתר הכי ואשהינהו לוקח התם מלעתיה דמוכר ונפקו מניהו בדין ברשותיה דלוקח נפקי ודינא הוא דשקיל להו לוקח מתקיף לה רב פפא והרי קונה שני אילנות בתוך של חבירו שלא על מנת לקוץ דלכי יבשי לחפור ולשרש קיימי דכי תנן זיתים לקוץ מניח שתי גרופיות היכא דלקח על מנת לקוץ דמשמע לקוץ מקלת ולשייר מקלת אבל היכא דמכרן סתם שלא על מנת לקוץ לא שייר מוכר לנפשיה באילנות ולא מידי ולכי יבשי לחפן ולשרש קימי ואי בעי לוקח למעקרינהו השתא מיד ונטע להו בדוכת' אחרינ' או לזבוניהו הדין עמו ואית ליה רשותא לחפור ולשרש כל אימת דבעי ואפי' הכי דקתני יש לו גזע לבעל הקרקע מן השרשין של בעל הקרקע דאי סלקי' בדין משרשין דידהו בינייבני דבעל הקרקע הוו ולא אמרינן כיון דבידו של לוקח לחפור ולשרש כל אימת דבעי מיד מעיקרא אסוחי אסח מוכר דעתיה מיניהו אלא אמר רב פפא אין לו גזע לבעל הדקל לפי שאין לדקל גזע כלומר אע"ג דתנן העולה מן הגזע שלו דהיינו של בעל האילן ה"מ בשאר אילנות שדרכן להעלות בדין מגזען אבל דקל אין ללוקח מן העולה מן הגזע לפי שאין לדקל גזע כלומר אין דרכו לעלות מגזעו כלום ואי סליק מידי מיניה חידוש הוא ולית ליה לבעל הדקל זכותא בגויה דמעיקרא אסוחי אסח דעתיה מיניה ולא אדעתיה דידיה קא נחית ואם נפשך לומר דאין לו גזע כלל קאמר שאין דרכו להעלו' כמאין מן הגזע הרואה פני חמה כל עיקר אלא אי מפיק מן השרש שאינו רואה פני המה הוא דמפיק וכ"ת מאי נפ"מ דאי אפיק בדין וטעין לוקח דהני בדין מן הגזע הרואה פני חמה הוא דנפקי לא מהימן דדקל אין לו גזע אלא מן השרשין שאין רואין פני המה הוא דנפקי ומיא הוא דאשמעי' מתני' כלומר לרב זביד דאמר אין לו גזע לבעל הקרקע דכיון דלחפור ולשרש קיימי מעיקרא אסוחי מסח דעתיה מיניהו הא מתני' דהקונה שני אילנות דכל אימת דבעי לוקח לחפור ולשרש קיימי וקתני יש לו גזע לבעל הקרקע ופריך אמר לך רב זביד מתני' דזבין ליה לחמש שנים ותו לא דלית ליה ללוקח אלא פרי דחמש שנים ולבתר דחמש שנים משתלק בין מגופא בין מפירא דכה"ג ודאי לית ליה ללוקח למעבד מידי דמזיק ליה לגוף האילנות כלל וא"כ לומ' דלאו לחפור ולשרש קיימי וקי"ל כר"פ ושינויא דרב זביד שנויא דחיקא הוא ולא סמכינן אשינויה

מתניתין
השתא מהא שמעתא דהקונה ב' אילנות בתוך של חבירו כל אימת דבעי לוקח לחפור ולשרש קימי דלא מיבעיא היכא דיבשי דהא אין גזען מחליף אלא אפילו כל כמה דלא יבשי נמי דהא לא זבין ליה אילן לקוץ דמשמע לקוץ מקצת ולשייר מקצת אלא כוליה

כוליה ואבין ליה ואיבעי לוקח למעקרינהו מיד וניטע להו בארעיה כל כמיניה מיהו אי סליק מיניה בדין מקמי דעקר ליה הא קתני העולה מן הגזע שלו ומן השרשין של בעל הקרקע וה"ה נמי בקונה ארזים אפילו לקציצה העולה מן הגזע שלו ומן השרשין של בעל הקרקע דומיא דקונה שני אילנות שלא על מנת לקוץ דאידי ואידי כל אימת דבעי לוקח לחפור ולשרש קימי וקתני דהעולה מן הגזע שלו ומן השרשין של בעל הקרקע תדע דהא רב פפא קא דייק מינה לקונה דקל על מנת לקוץ דאע"ג דלחפור ולשרש קאי העולה מןהשרשין של בעל הקרקע הוי דומיא דקונה שני אילנות שלא על מנת לקוץ וה"מ בקונה שאר אילנות שלא על מנת לקוץ אי נמי בארזים בין על מנת לקוץ ובין שלא על מנת לקוץ אבל בקונה שאר אילנות שגזען מחליף על מנת לקוץ כיון דבעי לשיורי ביה פורתא לבעל הקרקע כדקתני בהדיא בברייתא מגביה מן הקרקע טפח ומתני' קתני זיתים לקוץ מניח שתי גרופיות לפיכך אם עלו בדין מאותו שיעור שצריך להניח כל אחד ואחד מהן ולמטה הרי הוא של בעל הקרקע ואם עלו מאותו שיעור הרי הוא של בעל האילן והני מילי בשאר אילנות דעבידי לאפוקי בדין מן הגזע אבל הקונה דקל אחד או שנים בין על מנת לקוץ בין שלא ע"מ לקוץ אין לו גזע לבעל הדקל שאם עלו בו בדין מן הגזע הרי אלו של בעל הקרקע ואע"ג דלחפור ולשרש קימי דומיא דשני אילנות ותנן העולה מן הגזע שלו כלומר של בעל האילן הכא גבי דקל אין לו גזע לבעל הדקל לפי שאין לדקל גזע כלומר שאין דרכו לעלות מגזעו כלום והאי מהך דאינו רואה פני חמה הוא דנפיק ומיא הוא דאשפלוה לעפריה ואיגלי ואם תמ"ל מגזעו הוא דנפיק כיון דאין דרכו בכך חידוש הוא ולא הוי של בעל האילן דמעיקרא אשוחי מסח דעתיה מיניה וכי קתני בדקלים ובארזים חופר ומשרש הני מילי מקמי דסליק ומיניהו מירי כדקתני טעמא לפי שאין גזען מחלי' אבל אם החלי' הארז מן השרשים קודם קציצה או שהחלי' הדקל בין מן הגזע בין מן השרשין קודם קציצה הרי אלו של בעל הקרק' וה"ה בקונה ב' אילנו' שלא ע"מ לקוץ היינו טעמא ואע"ג דלחפור ולשרש קימי כיון שהחליפו מן השרשין קציצה הרי אלו של בעל הקרקע

※ סט הרי אמרו קנה שלשה קנה קרקע וכמה אמר רב חייא בר' אבא א"ר יוחנן הרי זה קנה תחתיהן וביניהן וחוצה להן כמלוא אורה וסלו כלומר קונה כל אורה וסלו דקאמרי' לשעבוד בעלמ' הוא אבל גוף הקרקע לא קני דומיא דדרך תדע דהא זה וזה אין רשאין לזרוע כדבעינן למימר קמן

שם ע"ב ※ ע מתקיף רבי אלעזר השתא דרך אין לו אלמא הויא לה כארעא אחריתי מלוא אורה וסלו מיבעיא א"ר זירא מדברי רבנו נלמוד שלשה הוא דאין לו דרך הא שנים יש לו דרך דא"ל בארעא דידך קימי כלומר מדברי רבנו דאמר טעמא גבי שלשה הוא דאין לו דרך משום דהויא לה כארעא אחריתי ש"מ שלשה הוא דאין לו דרך דכיון דיש להן קרקע הויא לה כארעא אחריתי ולא משתעבדא ליה שאר ארעיה דמוכר כלל דמוכר בעין רעה מוכר ה"א שנים כיון דלית להו קרקע אלא אשתעבודי הוא דאשתעבדא להו קרקעו של מוכר כל זמן שהן קיימין יש לו דרך דהא לאו כארעא אחריתי דמיא ומצי א"ל לוקח למוכר בארעא דידך קימי וכי היכי דאשתעבדא להו קרקע דידך לגופיהו ה"ה נמי משתעבדא להו להיהב להו דרך אי נמי משום ולא

גרע מכחיש של דבורים דתנן ומהלך בתוך שדה ונוטל את נחילו הכי נמי כיון דבארעיה דמוכר קימי כל זימנא דצריך למיעל לגורך אילנות דיליה כמאן דעייל למשקל ממוניה מרשותא דחבריה דמי ולא מצי א"ל עקור אילנך בשדה שימנא שקול וזיל דמסתמא אשתעבד ליה לקיומינהו התם כל זמן שהן קיימין א"ל רב נחמן בר רב יצחק לרבא לימא רבי אלעזר לית ליה דשמואל רביה דאמר שמואל הלכה כר' עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר דאי אית ליה דשמואל רביה אפי' שלשה נמי אמאי אין להן דרך נהי נמי דכארעא אחריתי דמיא הא קי"ל מוכר בעין יפה מוכר וכי זבין ליה פיסקא דארעא בי מצעי ארעיה זבין ליה נמי דרך מידי דהוה אמחיכת הקנים שהיא בית רובע ובור וגת ושובך דאע"ג דכארעא אחריתי דמיא כיון דמכרן לאחר קא"ר עקיבא דאין הלוקח צריך ליקח לו דרך א"ל לא מיתוקמא מתני' כרבי עקיבא וכי קא"ר אלעזר שלשה אין לו דרך אליבא דהאי תנא דמתני' קאמר דלית ליה כרבי עקיבא ממאי מדקתני הגדילו ישפה את הענפים ואי ס"ד מתני' ר"ע היא דאמר מוכר בעין יפה מוכר אמאי ישפה א"ל אפי' תימא רבי עקיבא אימור דא"ר עקיבא היכ' דלית ליה פסידא למוכר כגון דרך וכיוצא בו דאע"ג דעייל ונפיק עילוי' לית לי' פסיד' לאיכון בהני דהא תנן האיכון זורע את הדרך היכא דאי' ליה פסידא לאיכון מי אמר מי לא מודה ר"ע באילן הנוטה לתוך שדה חבירו שקוצץ מלוא המרדע ע"ג המחרישה הכא נמי כיון דהויא לה כארעא אחריתי מיחייב למיקץ כי היכי דכי חריש לה איכון לארעי' לא ליעכבו ענפים דאילנות דפנימי עילויה

וש"ם דהקונ' שלשה אילנות בתוך של חבירו לטעמיה דר"ע דאמר מוכר בעין יפה מוכר יש לו דרך וקימ"ל כר"ע דהא איפסיקא הלכתא בפ' המוכר את הבית כותיה ולית' לדרבי אלעזר דמוקים לה למתני' דלא כר' עקיבא דהא דחייא רב נחמן בר יצחק ואוקימנא למתני' כר"ע וא"כ נומר בקונה שני אילנות דיש לו דרך לדברי הכל כדוקייה דר' זירא

※ עא ושמעינן נמי מינה דמתני' דקתני גבי הקונה שלשה אילנות הגדילו ישפה ואלו גבי שנים קתני לא ישפה היינו טעמא דגבי שלשה כיון דקנה קרקע הויא לה כארעא אחריתי הילכך הוה ליה כאילן הנוטה לתוך שדה חבירו שקוצץ מלוא המרדע על גבי המחרישה ואלו גבי שנים כיון דבארעיה דמוכר קימי כי היכי דמשתעבדא ליה ארעא לעיקר אילנות הכי נמי משתעבדא לענפים דידהו

※ עב ומדלא אוקימנא למתניתין דלא כרבי עקיבא מדקתני הקונה שני אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא יקנה קרקע ש"מ דמודי בה ר"ע וכבר פרישנא טעמא לעיל

※ עג תניא כותיה דרבי חייא בר אבא הרי זה קנה תחתיהן וביניהן וחוצה להן כמלוא אור' וסלו כלומ' הרי זה קנה קרקע שתחתיהן והוא הקרקע שתחת הענפים שהיו מכוונין בשעת מכירה והקרקע שביניהן קניין גמור וחוצה להן משועבד לו כמלוא אורה וסלו

※ עד א"ל אביי לרב יוסי אותו מלוא אורה וסלו מהו לזורעו א"ל תניתוה האיכון זורע את הדרך א"ל מי דמי התם גבי דרך לית ליה פסידא ללוקח שהרי אינו מכניס לתוכה תגרין שיהו נדחקין באותן זרעים ואמטול הכי זורע ליה איכון דגופא דארעא דידיה הוא ושעבודא בעלמא הוא דאית ליה לפנימי בגוה לשגויי בהו וכיון דלית ליה פסידא בזריעתה לא מצי מעכב עלויה אבל הכא

גבי מלוא אורה וסלו אי זרע ליה איכא אית ליה פסידא ללוקח דא"ל קא מטנפי פירא הא לא דמיא אלא להא נתנו לו דרך מן הכל מדעת שניהם מכניס לתוכה תגרים וזה וזה אינן רשאין לזרעה פנימי אינו רשאי דהא לית ליה זכותא בגופה דארעא אלא לסגויי בה בעלמא ואיכון אינו רשאי דאית ליה פסידא לפנימי כדי שלא יהו התגרים והנכנסין והיוצאין נדחקין באותן זרעים כדבריכא התם הכא נמי כיון דאית ליה פסידא ללוקח דקא מיטנפי פירי דידיה אין המוכר רשאי לזרעו וש"מ דהאי מלוא אורה וסלו דיהבינן ליה ללוקח לאו לגמרי קא קני ליה אלא משעבוד בעלמ' הוא דאי' ליה בגויה לצורך אורה וסלו ותו לא דאלת"ה אמאי אינו רשאי לזורעו ועוד מדאוקימנ' לטעמי' כי טעמ' דדרך ש"מ דתרויהו חד טעמא ניכהו

※ עה וש"מ דההיא דתנן גבי נתנו לו דרך מן הכל מדעת שניהם וזה וזה אינן רשאין לזרעה טעמא דמילתא משום דאית להו פסידא לפנימי הוא

※ עו תניא כותיה דאביי הרי זה קנה תחתיהן וביניהן וחוצה להן כמלוא אורה וסלו וזה וזה אינן רשאין לזרעה ואמלא אורה וסלו קאי ותו לא והכי קאמר הרי זה קנה תחתיהן וביניהן קנין גמור וחוצ' להן משועבד לו כמלא אורה וסלו ואותה מלא אורה וסלו זה וזה אינן רשאין לזרעו אבל מה שתחתיהן וביניהן ודאי בעל האילנות רשאי לזרעו דהא קנייה קנין גמור דאי לא תימא הכי הא דקתני קנה שלשה קנה קרקע למאי אהני ליה וכי תימא לשעבודא בעלמא אם כן מאי איכא בין דינא דב' אילנות ותו הא דקתני אם מתו יש לו קרקע אי לא זרע ליה למאי חזי

※ עז וכמה יהא ביניהן כלומר הא דתנן קנה שלשה קנה קרקע כמה יהא ביניהן ויהיו בשדה אילן ויהא להן קרקע א"ר יוסי א"ר יהודה אמר שמואל מארבע אמות עד ח' רבא אמר ר"נ אמר שמואל מח' אמות עד י"ו כלומר פחות מכאן הרי אלו רכופין דינקי מהדדי טובא ומכחשי אהדדי ולעקירה קיימי יתר על כן נמי אע"ג דמיערבא יניקתן כיון דלמראית העין מפוזרין ניכהו כל חד מיניהו באנפי נפשיה קאי ולא מצטרפי למהוי כשדה אילן ולית הלכתא כחד מיניהו אלא כדפסק רבא הלכת' לקמן מד' ועד י"ו ועד בכלל והוא הדין נמי לענין כלאים כדבעינן למי' קמן

※ עח א"ל אביי לרבי יוסי לא תיפלוג עליה דר"נ דתנן מתני' גבי כלאים כותיה דתנן הנוטע כרמו י"ו אמה על י"ו אמה כלומר שהרחיק שורה מחברתה י"ו אמה מותר להביא זרע לשם ולא מצטרפי שורות להדדי והויא לה קרחת שבכרמים כשדה לבן וא"ר יהודה מעשה בצלמון באחד שנטע את כרמו י"ו אמה והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד כלומר היה הופך את הענפים של שתי השורות לי"ו אמה כנגד שביניהן וזורע את הניר והוא י"ו אמה אחרות שבין שורה שנייה לשלישית לשנה אחרת היה הופך את הזרע למקום זרע וזורע את הבור ובא מעשה לפני חכמים והתירוהו דש"מ דכל היכא דמרחקי מהדדי י"ו אמה לא מצטרפי לענין כלאים וה"ה נמי גבי מקח וממכר רבא מיהו הא דקא דייק מינה ר"נ לענין רכופין למהוי שיעורא דרכופין פלגא דמפוזרין ליתה דהא דחיא רבא בהדיא ומ"מ משביעית דשגיא לן בשלשה אילנות לבית סאה התם ביניקת השרשין תליא מילתא דכל היכא דמטיא יניקת השרשין משדה האילן הוא שהרי חרישתו מועלת לאילן וכיון דתלתא ינקי ליה לכוליה בית סאה כמלאת יניקתן מתערבת ואמטול הכי מצטרפין למהוי שדה אילן וחורשין לכל בית סאה בשבילן עד ראש השנה דכל היכא דחריש ליה לכוליה בית סאה אהנויי מהני להו לאילנות ואשתכח דלשדה האילן קא חריש אבל לגבי כלאים לא ביניקת השרשין תליא מילתא אלא במראית העין תליא מילתא כדאמרי' בשמעתי' והיכא דיש ביניהן י"ו אמה אינן מצטרפין למראית העין הואיל ויש ביניהן כשיעור דרך הרבים וה"ה לענין מקח וממכר דלא עכפת לן ביניקת השרשין אלא במראית העין הדבר תלוי ובשש עשרה אמה סגיא וכבר ברירנא בסוף פר' המוכר את הבית בירור יפה

※ עט א"ל רב יוסף אנא לא ידענא עובדא הוה בדורא דרעותא ואתו לקמיה דרב יהודה ואמר להו כדי שיעור בקר וכלין כלומר צריך שיהא ביניהן כדי שיעבור בקר וכליו לעבור את הקרקע שביניהן אבל פחות מיכאן אינן ראויין לעבודה וקרובין ליבש משום דינקי מהדדי טובא ומכחשי אהדדי וכתלושין דמו ואין להן קרקע ואיכא נוסחי דאית בהו זילו הבו ליה כדי שיעבור בקר וכליו ולהדין נוסחא מסתברא דהכין הוה מעשה דההוא דא"ל לחבריה קרקע הראויה לשלשה אילנות מזביננא לך ואתו לקמיה דרב יהודה ואמר להו זילו הבו ליה קרקע כדי שיעבור בקר וכליו בין אילן לאילן ואמר רב יוסף לא הוה ידענא כדי שיעבור בקר וכליו כמה הוי כיון דשמעתא להא דתנן לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא א"כ הרחיק ממנו ד"א ותאני עלה ארבע אמות שאמרו כדי עבודת הכרם דהיינו כדי שיעבור בקר וכליו אמינא ש"מ כדי שיעבור בקר וכליו כמה הוי ד"א וקי"ל כי האי עובדא במקורבין דהא פסק רבא הילכתא בהדיא לקמן במקורבין כותיה כדבעינן למימר קמן וש"מ מדקא יהיב רב יהודה שיעור' כדי שיעבו' בקר וכליו ולא קאמר להו בהדיא ד"א משתברא דטעמא דשיעור מקורבין דהוי ד"א כדי שיעבו' בקר וכליו ביניהן הוא דכבציר מהכי לא חזו לעבודה

※ פ ושמעינן נמי דהא דתנן לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות ותאני עלה ארבע אמות שאמרו כדי עבודת הכרם כדי שיעבור בקר וכליו הוא

דף פ"ג ע"א

※ פא ומתמהינן וכדרב יוסף מי לא תנן והא תנן רבי מאיר ורבי שמעון אומר ס הנוטע את כרמו שמונה אמות על שמונה אמות מותר להביא זרע לשם אפילו הכי מעשה רב וש"ה דהא מתני' ליתא הדא דסתמא דמתני' עדיף ועוד דמעשה רב ועוד דהא פסק רבא הלכתא דשיעור מרוחקין שש עשרה אמה

※ פב ודייקינן בשלמא לרב יוסף אליבא דר' שמעון שמעינן ליה מפוזרין ושמעינן ליה רכופין מפוזרין הא דאמרן רכופין דתנן כרם הנטוע על פחות מד"א רבי שמעון אומר אינו כרם וחכמים אומרים כרם ורואין את האמצעים כאילו אינן דשמעת מינה דשיעור רכופין לרבי שמעון פחות מארבע אמות הוי אלא לרב נחמן אליבא דרבנן בשלמא מפוזרין שמעת ליה דהוו שש עשרה אמות אלא רכופין מי שמעת ליה דהוי פחות משמונה אמות ופריק סברא הוא מדרבי שמעון פלגא לרבנן פלגא כלומר מדשיעורא לרבי שמעון פלגא דשיעור מפוזרין דידיה דהא רכופין דידיה ארבע אמות ומפוזרין שמונה אמות לרבנן

ורבנן כמי שיעור רבופין פלגא שיעור מפוזרין לרבנן הוי ומדשיעור מפוזרין לרבנן שש עשרה אמה שיעור רבופין לדידהו שמונה אמות הוי דהוא פלגא דשיעור מפוזרין ואי קשיא לך ומי מצינן למימר הכי והא בהדיא קתני עלין וחכמים אומרים כרם ורואין את האמצעים כאלו אינן דשמעת מינה דאע"ג דנטוע על פחות מארבע אמות סבירא להו לרבנן דכל היכא דרואין את האמצעים כאלו אינן ומשתיירי התם חמש גפנים שנטועות כהלכתן ברחוק ארבע אמות הוי כרם דאלמא גבי מקורבין מודו ליה רבנן לרבי שמעון דשיעור רבופין פחות מארבע אמות הוי אמר ליה רב נחמן לעולם אימא לך שיעור רבופין לרבנן פלגא דמפוזרין הוי וכי קאמרי רבנן דכל היכא דרואין את האמצעים כאלו אינן ומשתייר התם חמש גפנים נטועות כהלכתן הוי כרם לאו דנטועות על ארבע אמות קאמרי אלא בנטועות על שמונה אמות קאמרי והכי קאמרי אע"פי שנוטע על פחות מארבע אמות רואין את האמצעיים כאלו אינן ואם יש בחיצונים חמש גפנים שנטועות כהלכתן על שמונה אמות הרי זה כרם אי נמי רבנן לדבריו דר' שמעון קאמרי ליה לדידך אפילו נטוע ברחוק ארבע אמות היכא דכי רואין את האמצעיים כאלו אינן אין בין החיצוני' שמונה אמות לא הוי כרם שא' לדידך דאמרת דשיעור רבופין פחות מארבע אמות כל היכא דכי רואין את האמצעיים כאילו אינן יש ביניהן ארבע אמות מיהת ליהוי כרם וליתא לדרב נחמן גבי רבופין דבהדיא פסק רבא לקמן דשיעור רבופין פחות מארבע אמות הוי וש"מ דכי פליגי רבנן עליה דרבי שמעון במפוזרין אבל ברבופין מודו ליה כפשטא דהא מתניתא דשיעור רבופין פחות מארבע אמות הוי וכי פליגי ברואין את האמצעיים כאלו אינן פליגי ואע"ג דכי פסק רבא הילכתא גבי מקח וממכר הוא דפסק ולאו לענין כלאים על כרחיך תרויהו חד דינא נינהו דמדלגבי מפוזרין דינא דמקח וממכר כי שיעורא דכלאים הוי מגילא שמעת דלגבי רבופין נמי תרויהו חד שיעורא נינהו ושמעינן מינה דכרם הנטוע על פחות מד"א כל שאלו אתה רואה את האמצעיים כאלו אינן ויש בחיצונים חמש גפנים נטועות כהלכתן ברחוק ארבע אמות הרי זה כרם ואסור להביא זרע לשם כרבנן ואם לאו אינו כרם ומותר להביא זרע לשם •

פב והשתא דאתברר' דשיעורא דמקח וממכר ושיעורא דכלאים בין לגבי רבופין בין לגבי מפוזרין חד שיעורא הוא ש"מ דכי היכי דגבי כלאים רואין את האמצעיים כאלו אינן ואם יש בחיצונים ג' אילנות שיהא ביניהן ד"א יש לו קרקע דהא יכיל למעקרינהו למציעי וחזו הכך לעבודה ואם לאו אין לו קרקע דלא חזו לעבודה וברייתא דמסייעא ליה לרבא לקמן נמי הכי דיקא דקתני כמה יהו מקורבין ד"א וכמה יהו מרוחקין שש עשרה אמה הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניהן אלמא היכא דיש ביניהן ד"א אע"פ שיש אילנות אחרים ביניהן כיון שיש בין שלשה החיצוני' ד"א קנה את הקרק' ואת האילנות שביניהן

פד אמר רבא הלכתא מד"א ועד שש עשרה ועד בכלל שאם היו מרוחקין כשיעור הזה יש להן קרקע פחות מכאן או יתר על כן אין להן קרקע תניא כוותי' דרבא כמה יהו מקורבין ד"א וכמה יהו מרוחקין שש עשרה אמה הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניהן לפיכך יבש או נקצץ יש לו קרקע כלומר יש לו ללוקח קרקע שהיה בין האילנות ותחתיהן פחות מכאן או יתר על כן כלומ' אם היה ביניהן פחות מד"א או יתר משש עשרה או שלקחן בזה אחר זה הרי זה לא קנה לא את הקרקע ולא את האילנות שביניהן לפיכך יבש האילן או נקצץ אין לו קרקע וש"מ דלא הוו מפוזרי' עד שיהא ביניהן כנוי יתר משש עשרה אמה ואי קשיא לך מכדי דינא דמקח וממכר בין לענין רבופי' בין לעני' מפוזרי' בין לעני' מדידה נופה כי דינא דכלאים דמי דהא כולהו אנפי דידהו מכלאים קא ילפינן להו וא"כ מ"ש גבי מקח וממכ' דאע"ג דמרוחקי' יתר משש עשרה אמה לא הוו מפוזרין עד שיהו מרוחקי' יתר משש עשרה אמה כדקתני בהדי' כמה יהו מרוחקי' שש עשרה אמה ותאני עלה הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניה' ומ"ש גבי כלאים דכי מרחקי מהדדי שש עשרה אמה ותו לא הוו להו מפוזרי' ומות' להביא זרע לשם כדקתני בהדיא הנוטע את כרמו שש עשרה אמה על שש עשרה אמה ואי אמרת עד דהוו יתר משש עשרה אמה על יתר משש עשרה אמה אי נמי שש עשרה אמה ומשהו על י"ו ומשהו וכ"ת לא דק אימור דאמרינן לא דק לחומרא לקולא מי אמרי' והכא קולא היא דאע"ג דאין מרוחקי' אלא י"ו אמה מותר להביא זרע לשם ועוד בהדיא תנן בפ' קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו אם אין שם י"ו אמה לא יביא זרע לשם היו י"ו אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר אלמא בי"ו בלחוד סגיא ועוד יתמה על עצמך השתא גבי מקח וממכר דממונא הוא עבדינן לחומרא ואע"ג דמרוחקי' י"ו אמה מחמרינן עליה דמוכר שהוא הנתבע וקנה הלוקח קרק' דלאו מפוזרי' נינהו גבי כלאים דאיסורא הוא ניקום ונעביד לקולא ואע"ג דאין מרוחקי' אלא י"ו אמה הוו להו מפוזרין ומותר להביא זרע לשם ילישנא בארעא וגיורא בשמי שמיא לא תיקשי לך דכדמעיינת בה שפיר דינא דכלאי' ודינא דמקח וממכר אידי ואידי חד שיעורא הוא ואי איכא למימר דהד מיניהו נפיש כי מעיינת בה שפיר שיעורא דכלאים נפיש טפי ולחומרא ועיקר הא מילתא דקי"ל דכל האמות של בנין באמה בת ששה טפחים מיהו של כלאים שוחקות ושל מבוי ושל סוכה עציבות כרים גמרא דעירובין וה"ה דמקח וממכר דהויאן עציבות כדאמרי' בפ' המקבל שדה א"ל רב יהודה לרב אדא משוחא לא תזלזל במשחתא דכל פורתא וכורתא חזי לכורכמא רישקא וכיון דאתברר דהני אמות דכלאים שוחקות נינהו ואלו אמות דמקח וממכר מכווצמו' אשתכח דהני שש עשרה אמה דקתני גבי כלאי' דמות' להביא זרע לשם נפישי טפי משש עשרה אמה מכווצמות ואשתכח דשיעור מפוזרי' בין לגבי כלאים בין לגבי מקח וממכר יתר משש עשרה אמה מכווצמות הוי מיהו ודאי כדמעיינת בה שפיר שיעורא דכלאים נפיש טפי ולחומרא דאלו שיעורא דמקח וממכר כי מרחקי שש עשרה אמה מכווצמות ומשהו הוו להו מפוזרין ואלו גבי כלאים לא הוו מפוזרי' עד דמרחקי מהדדי י"ו אמה שוחקות ובודאי די"ו שוחקות נפישי טפי טובא משש עשרה ומשהו מכווצמות וטעמא דמילתא משום חומרא דכלאים ואע"ג דהא ברייתא דתרויהו במראית העין תליא מילת' לא דמיא האי מראי' העין להאי מראי' העין דלאו מראית דמקח וממכר כמראית העין דכלאי' דבמוכר ולוקח תליא מילתא ולוקח ומוכר מידק דייקי אהדדי ולא סגיא דלא משחי הילכך כיון דמרחקי מהדדי טפי משש עשרה אמות מכווצמות מפוזרין הוו דתרויהו מידע ידעי דיתר משש עשרה אמה נינהו ואדעתא דמפוזרין קא נחתי ואלו כלאים לאו במראית העין למרי ארעא בלחוד תליא מילתא אלא במראית העין דכ"ע תליא מילתא ואמטול הכי בעינן שוחקות דאיכא דמשח להו מאן דלא דייק במשחתא כולי האי ואי הוו עציבות לא משכחת להו שש עשרה אמה שלימות ואתי בהן לידי תקלת אי נמי לידי הרגל עבירה

וכיון

דכיון דחזי דקא שרינן ליה כהליה סבר דבבציר י"ו אמה סגיא הילכך אחמירו רבנן בהו למהוי שוחקות דאי נמי משח בהו מאן דלא דייק במשיחתא כולי האי משכח להו יותר מי"ו עלבות ואי בעי תימא גבי מקח וממכר כיון דמוכר ולוקח דייקי אהדדי לא חיישינן מפני הטועין ואלו גבי כלאים כיון דליכא מאן דדייקי אמרי ארעא אחמירו רבנן עליה לאצרוכי שוחקות מפני הטועין דלא ליתי לידי איסורא ואיבעית אימא גבי מקח וממכר דאי עבדינן לחומרא ומשחינן בשוחקות אית ליה פסידא למוכר אוקמוה אדיניה ומשחינן מכומכמות דכי היכי דאיכא למיחש לפסידא דלוקח הכי נמי איכא למיחש לפסידא דמוכר וכי מוקמינן ליה אדיניה ומשחינן מכומכמות ליכא פסידא לחד מינייהו אבל גבי כלאים איסורא הוא וליכא למיחש למידי אחרינא אלא דלא ליתי לידי איסורא הילכך עבדו רבנן הרחקה יתירה דלא ליתי בה לידי איסורא

※ פה בעי רבי ירמיה כשהוא מודד ממקום קצר הוא מודד או ממקום רחב הוא מודד א"ל רב גביהה מבי כתיל לרב אשי ת"ש מיהא דתנן לענין כלאים הארכובה שבגפן אינו מודד אלא מעיקר השניה שאינו לא קצר ולא רחב אלא בינוני ש"מ דהכא גבי מקח וממכר נמי ממקום בינוני הוא מודד

※ פו בעי רבי ירמיה מכר לו שלשה בדי אילן יוצאין מעיקר א' ויש ביניהן ד"א מהו היכא דעיקרן נראה לא תיבעי לך דחד אילן הוא והנך כדין ענפים בעלמ' דמו כי תבעי לך היכא דאין עיקרן נראה מאי כיון דמעיקר אחד נפקי כחד אילנא דמו או דילמא כיון דמרחקי ארבע אמות ואין עיקרן נראה כשלשה אילנות דמו א"ל רב גביהה מבי כתיל לרב אשי ת"ש המבריך שלשה גפנים ועיקריהן נראין רבי אליעזר בר צדוק אומר אם יש ביניהן מארבע אמות ועד שמונה מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין והאי מתניתא לענין כלאים קתני לה ואליבא דרבי שמעון קתני לה דאמר מארבע אמות ועד שמונה ועיקר הא מילתא דלא מיקרי כרם עד דאיכא חמש גפנים שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב מיהו המבריך שלשה גפנים ועיקריהן שנמצא עיקר כל גפן וגפן מגולה מכאן וזנבו מגולה מכאן ואמצעיתו טמון דהוו להו שיתא דדין אם יש ביניהן ארבע אמות ועד שמונה לרבי שמעון והוא הדין לרבנן מארבע אמות ועד שש עשרה מצטרפין למהוי כרם ואסור להביא זרע לשם ואם לאו אין מצטרפין ומותר להביא זרע לשם ש"מ דאע"ג דכל תרי מיניהו מעיקר אחד נינהו כיון שיש ביניהן ארבע אמות ואמצען שנעשה עקרן לאחר הברכה אינו נראה כל אחד ואחד עולה לשנים ונעשו כשש גפנים והוו להו כרם הכא נמי גבי מקח וממכר היכא דמכר לו שלשה בדי אילן כיון שיש ביניהן ד' אמות כשלשה אילנות דמו ויש להן קרקע ודוקא כשעיקרן מכוסה אבל אם היה עיקרן נראה אחד חוץ לקרקע אע"פ שהוא רחב ארבע אמות הרי זה אילן אחד והבדין נידונין משום ענפים ואין להם קרקע תדע מדאקשינן בפרקין וליחוש דילמא משקא ארעא שירטא וא"ל תלת זבינת לי ואית לי ארעא היכי דמי אי דאין ביניהן ארבע אמות למאי ניחוש לה אלא לאו דיש ביניהן ארבע אמות וטעמא דמסקא ארעא שירטון הא לאו הכי ליכא למיחש דכיון דעיקרן נראה לא חשבינן להו תלתא למקנא קרקע והא דקתני גבי הרכבה ועיקרהן נראין לאו אדוכתא דהוי עיקרן לאחר הברכה קאי אלא אדוכתא דהוו עיקרן כשהיו נטועין קודם הברכה קאי שכן דרך המבריך להשכיב את הגפן כולה בארץ ומשייר ממנה ראשה הקצר מגולה והאחר טמון ופעמים שמגלה ראשה אחד הקצר מכאן וזה ועיקרה הרחב מכאן וזה ואמצעה טמון ונראין כשתי גפנים ועלה קתני הכא ועיקרן נראין שנמצא אמצע הגפן הוא עיקרה לאחר הברכה וכיון שהוא מכוסה נמצאת כל גפן וגפן עולה לשתי גפנים נמצאת שני ראשיה שנראין והם רחוקין זה מזה ארבע אמות ושלשתן נעשו שש גפנים והוי להו כרם ובדין הוא דבחמשה סגיא והאי דקתני המבריך שלשה גפנים להו למימרא דבעינן ששה אלא משום דאי תנא שתים נהי דכי מבריך להו הוו להו ארבע ובציר מחמשה לא הוי כרם

※ פז בעי רב פפא מכר לו שנים בתוך שדהו ואחד על המצר מהו שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו מהו היכי דאמי אילימא דההוא אילן דאזבין ליה בתוך של חבירו לית ליה קרקע כלל לא יהא אלא שמכר לו שלשה בתוך שלו בזה אחר זה הא קתני אין להן קרקע והתם טעמא מאי דכיון דכל חד מיניהו כי זבניה נהליה לא קנה קרקע כי זבניה נמי לשלשי ניהליה כיון דאיהו לחודיה מיהת לית ליה קרקע לא מצטרף בהדי הנך קמאי למקנא להו קרקע הכא נמי כיון דהאי אילן אחד דהוה ליה למוכר בתוך של חבירו לא הוה ליה קרקע לא מהני לאצטרופי בהדי הני שנים דזאבין ליה בתוך שלו לאקנויי להו קרקע לא כי קא מיבעיא לן כגון דהך אילן שלישי דזאבין ליה בתוך של חבירו קאי קרוב למצר ושכי מוכר המאריה מבי שפוריה ועד תהומא ואית ליה לדידיה שני אילנות בתוך שלו קרוב למצר שמפסיק בין שדהו ובין שדה חבירו דקאי הך אילן שלישי בגויה ויש ביניהן מארבע אמות ועד שש עשרה וזבנינהו להני תלתא להאי לוקח דאשתכח דזאבין ליה שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו מהו מי אמרינן כיון דהך אילן שלישי אית ליה קרקע מבי שיפוריה ועד תהומא מצטרפי להדדי לאקנויי קרקע להני שנים דזאבין ליה בתוך שלו או דילמא כיון דבשתי שדות קיימי לא מצטרפי ותלתה בתיקו הילכך לית ליה קרקע דקרקע בחזקת בעליה קיימת ואי קשיא לך מכדי כולהו בעיי דמקח וממכר בין לענין רצופין בין לענין מפוזרין בין לענין מדידה בין לענין צירוף מכלאים פשטינן להו מאי שנא דלא פשיטנא להאי בעיא דשנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו מיהא דתנן בפרק קרחת הכרם הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים הרי אלו מצטרפות אע"ג דמקצת בתוך שלו ומקצת בתוך של חבירו מצטרפין למהוי כשדה אחת ואסור להביא זרע לשם הכא נמי גבי שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חבירו נמי לצטרפי דהא סוגיא דשמעתין דכל היכא דמצטרפי לענין כלאים מצטרפי נמי גבי מקח וממכר למקנא קרקע לא תקשי לך דכי מדמינן דינא דמקח וממכר לדינא דכלאים ה"מ לשיעור רצופין ומפוזרין אי נמי למדוד ממקום קצר או ממקום רחב אי נמי לשני אילנות היוצאין מעיקר אחד דכולהו הני בין לענין כלאים בין לענין מקח וממכר חד טעמא נינהו אבל לענין הפסק היכא דמקצת בתוך שלו ומקצת בתוך של חבירו אי נמי היכא דרשות הרבים מפסקת ביניהם לא דמי דינא דמקח וממכר לדינא דכלאים דאלו מקח וממכר כיון דלא קני קרקע עד דמזבין ליה שלשה אילנות בבת אחת ואי זאבין ליה בזה אחר זה כל חד מיניהו באנפי נפשיה חשיב ואע"ג דקיימי בחד דוכתא כל שכן היכא דזאבין ליה בב' מקומות דכל חד מיניהו באנפי נפשיה חשיב ולא מצטרפי למקנא קרקע אבל כלאים כיון דאפי' נטע חמש גפנים בה' שנים גפן אחת בכל שנה ושנה מצטרפי כי נטע נמי בב' וג' מקומות

※ שם ע״ב ※ דה״א בעי רב אשי בור מהו שתפסיק רשות הרבים מהו שתפסיק בזמן שאין בראשה
יתר מי״ו אמה רקבא דדיקלי מהו שיפסיק וכולהו כלו בתיקו וכיון דקי״ל קרקע בחזקת בעליה קיימת אוקי ארעא בחזקת מוכר ולית ליה ללוקח קרקע דכל תיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע ואע״ג דהני כלהו לא מפסקי לענין כלאים דאפילו שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו ודרך הרבים מפסקת באמצע קתני דמצטרפות הא ברירנא דלא דמי דינא דמקח וממכר לדינא דכלאי לענין הפסקה והאי ריכבא דדיקלי דקאמרינן דמפסיק לא תימא דוקא היכא דשייריה מוכר לנפשיה בפירוש אי נמי לא שייריה ואי דאיכא מעלמא אלא אפילו היכא דהוי דהאי מוכר מפסיק וכ״ת אדרבא לא מיבעיא דלא מפסי׳ אלא אקנויי נמי מיקני בהדיהו כדקתני בברייתא בהדיא הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניהן וה״ה לריכבא דדיקלי דהא מזדבן אגב ארעא מדלא תני לה בהדי הנך דאינן מכורין ואי משום הויא דאמרינן בריש המוכר את הבית גבי מכר לו מכר ראשון ומכר שני ומכר שלישי ומכר רביעי לא מכר לו דהיכא דלא היבלע ואיכא עליה ריכבא דדיקלא קנה הכל חוץ ממכר רביעי הא בהדיא אמרי׳ התם דשבחא לא שייר ולא מידי דשמעת מינה דהא דאמרי׳ דכי איכא עליה ריכבא דדיקלי לא קנה דוקא היכא דקאי האי ריכבא דדיקלי עילויה מכר אבל היכא דקאי בתוך השדה קנה וכ״ש היכא דקאי בי מצעי הני שלשה אילנות דזבין ליה דמזדבן אגב אילנות וא״כ לומר שאינו מפסיק לא ס״ד דכי אמרינן דריכבא דדיקלי מזדבן אגב ארעא מסתמא היכא דפשיטא לן דזבינה לארעא ניהליה אבל הכא ארעא גופה מספקא לן אי זבין ליה ארעא בהדי הני שלשה אילנות ואי לא ובהפסקה דהאי ריכבא דדיקלי תליא מילתא אי מפסיק לא מצי מצטרפי ולא קנה ארעא וא״כ לומר דלא קני ליה להאי ריכבא דדיקלי ואי לא מפסיק מצטרפי וקני ארעא וקני ליה נמי להאי ריכבא דדיקלי והיינו דתניא הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניהן שאני התם דליכא מידי דחשיב לאפסוקי כגון ריכבא דדיקלי דכיון דמידי דחשיב לאפסוקי מצטרפי למקנה ארעא וכיון דקנה את הקרקע קני נמי את האילנות שבה כי קא מיבעיא לן הכא היכא דמפסי׳ ריכבא דדיקלי דאע״פ דהוי מוכר גופיה חשיב לאפסוקי מידי דהוה אדינא דבר מצרא דהיכא דמפסיק משוניתא או ריכבא דדיקלי לית בה משום דינא דבר מצרא והאי הפסקה דכיון דעדיפא מהפסקה דהתם דאלו התם היכא דיכול להכניס תלם ביניהן לא הויא הפסקה ואית ביה משום דינא דבר מצרא ואלו הכא אע״ג דיכול להכניס תלם ביניהן נמי איכא למימר דמפסיק דטעמא דמילתא לאו משום דאינו יכול להכניס תלם מזה לזה הוא אלא משום דהוו להו בשני מקומות דהא אפילו מכר לו שנים בתוך שלו וא׳ על המצר מיבעיא לן ולא איפשיטא וה״ה גבי בור מהו שתפסיק דיכול להכניס תלם אחד מאידך גיסא ואפ״ה קא מיבעיא לן הילכך אפי׳ היכא דהוי האי ריכבא דדיקלי דהאי מוכר ומפסי׳ בין הני ג׳ אילנות דזבין ליה ואע״ג דיכול להכניס תלם אחד מאילן זה לאילן זה מאידך גיסא אחרינא משפיקא הויא הפסקה ולא קנה קרקע ולא קנה את האילנות והוא הדין היכא דמפסיק בור או אמת המים אי נמי דרך הרבים וכן הלכתא

※ פט בעא מיניה הלל מרביה עלה ארז ביניהן מהו ומתמהינן עלה כרשותא דלוקח כיון

דהא מקמי דעלה קנה קרקע אלא היה ארז ביניהן מתחלה מהו א״ל קנה וקנה

※ צ׳ כיצד הן עומדין רב אמר כשורה ורבי יוחנן אמר כחצובה זה כנגד זה ואחד יוצא זנב והיינו כעין סגול מאן דאמר כשורה דאע״ג דמוזרע ליה למוכר בנתים לא משייר קרקע כל שכן בחצובה דלא מוזרע ליה בנתים מאן דאמר כחצובה אבל כשורה לא דכיון דמוזרע ליה בנתים משייר ליה לקרקע כדמפרש׳ טעמא ואזיל והי״ל כרבי יוחנן דאמר כחצובה דקי״ל רב ור״י הלכה כר״י

※ צא מתקיף לה רב המנונא ולמ״ד כחצובה דקנה קרקע משו׳ דלא מוזרע ליה למוכ׳ בנתיהו הילכך מסתמ׳ לא שייריה להוא קרקע לנפשיה אלא מעתה זבין ליה תלת ביני דומיאתא דלא מוזרע בינתיהו הכי נמי דיש לו קרקע א״ל התם גבי אילנות חשיבי וכיון דלא מוזרע בנתיהו מסתמ׳ מקני ליה קרקע בהדיהו לפי שהקרקע טפל להן הכי גבי היני דומיאת׳ לא חשיבי ולא מקנה ליה קרקע בהדיהו לפי שאין טפלין לקרקע

※ צב אמר רב חסדא מכר לו שוה חמש בשש והוקרו ועמדו על שמונה מי נתאונה בשעת מקח לוקח לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר מ״ט דא״ל אי לאו דאוניתן לא מיית הדרת בך השתא דאוניתן מיית הדרת בך ותנא תוכא יפות ונמצאו רעות הלוקח יכול לחזור בו ולא מוכר מכר לו שוה שש בחמש והוזלו ועמדו על שלש מי נתאונה מתחלה מוכר מוכר יכול לחזור בו ולא לוקח דא״ל מוכר ללוקח אי לאו דאוניתן לא מיית הדרת בך השתא דאוניתן מיית הדרת בך ותנא תוכא רעות ונמצאו יפות מוכר יכול לחזו׳ בו ולא לוקח וכ״ת היכי מצי רב חסדא לאשמועי ממתני׳ והא לא דמו להדדי דאלו מתני׳ כיון דמקח טעות הוא הוה ליה ביטול מקח והוא דאית ליה פסידא בטעותי׳ הוא ניהו דיכיל לבטולי למקח לחודיה ואלו גביה דרב חסדא לא שנא שוה שש בחמש ולא שנא שוה חמש בשש אונאה הויא דהא פסק רבא שתות קנה ומחזיר אונאה ולא מצי חד מיניהו למהדר ביה ואפילו לרב כהנא דאמר שתות מקח שניגו אבל שוה חמש בשש ביטול מקח הוי על כרחיך בשוה שש בחמש מודי דאונאה הויא וקנה ומחזיר אונאה ואלו רב חסדא קאמר דהיכא דמכר לו שוה שש בחמש מוכר יכול לחזור בו וכ״ת מאי יכול לחזור בו דקאמר כמי דמהדר ליה אונאה לא ס״ד אלא דיכול לחזו׳ בו לגמרי משמע ולבטולי למקח קאמרי׳ ועוד אי להחזיר אונאה קאמרי׳ בשלמא מי שנתאונה בשעת מקח יכיל למתבע מחבריה שיעור אוניתיה לש הוקר המקח אח״ך ול״ש הוזל דהא קי״ל קנה ומחזיר אונאה ומשעת משיכה קנייה לוקח למקח לגמרי ואי אייקר ואי זל ברשותיה איקר או זל וזוזי הוא דמסיק ביה הואי דנתאונה מחבריה מיהו חבריה מאי אית ליה גביה דתישוק אדעתין דיכיל למהדר ביה ולמידק ממתני׳ וגמרא נמי היכי דהוי ליה לרב חסדא וקאמר דילמא דרב חסדא תרויהו מצי הדרי בהו בשלמא היכא דמכר לו שוה חמש בשש לוקח יכול לחזור בו ולמימר ליה למוכר תן לי מה שאוניתני אלא מוכר מאי אית ליה גבי לוקח אי משום דהוקרו ועמדו על שמונה כיון דקימ׳ לן קנה ומחזיר אונאה כי אייקר ברשותיה דלוקח אייקר וכן היכא דמכר לו שוה שש בחמש בשלמא מוכר יכול לחזור בו ולמימר ליה ללוקח תן לי מה שאוניתני אלא לוקח מאי אית ליה גבי מוכר אי משום דהוזלו ועמדו על שלש כיון דקימא לן דקנה ומחזיר אונאה כי זל ברשותיה דלוקח זל וזוזי הוא דמסיק ביה מוכר בלוקח משעת משיכה ואי איגניב או איתנים לא מיחייב מוכ׳ באחריותיה וכל שכן היכא דזל וכי תימא לעולם מאי יכול לחזור

דקאמר

קנה בסימטא הוא דמוקמינן לה וסופא דקתני מוכר את מקומו בסימטא הוא דמיתוקמא כפשטה דשכירות מהניא נמי בסימטא אבל ברשות הרבים לא מהניא דמאן אגר

☙ צו רב ושמואל דאמרי תרויהו כליו של אדם קונה לו בכל מקום חוץ מרשות הרבים ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרויהו כליו של אדם קונה לו בכל מקום ואפילו ברשות הרבים ולא פליגי כאן בסימטא כאן ברשות הרבים הא דאמרינן חוץ מרשות הרבים ברשות הרבים ממש והא דאמרינן קנה אפילו ברשות הרבים בסימטא ואמאי קרו לה רשות הרבים לפי שאינה רשות היחיד הכי נמי מסתברא דא"ר אבהו א"ר יוחנן כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו יש לו רשות להניחו אין לו רשות להניחו לא ש"מ

דף פ"ה ע"א ☙ צח

ת"ר ואחרבע מידות במוכרין עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ודוקא בסימטא ובחצר שהיא של שניהם כדמוקים לה לקמן בר"א במדה שאינה של שניהם ואם היתה מדה של אחד מהם כלומר של לוקח ראשון ראשון קנה ואע"פ שלא נתמלאת המדה ודוקא שהיו שנתות במדה כדמוקי לה לקמן ברשות הרבים כו' כלומר ודוקא ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם אבל ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה מרשותו ברשות הלוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ברשות הלא המופקרים אכלו לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנו מרשותו לרשות מוכר דתיא קתני מיהת ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם קני בהו כליו של לוקח כדקתני אם היתה מדה של אחד מהם ראשון ראשון קנה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם מאי לאו ברשות הרבים ממש לא בסימטא והא דומיא דחצר שאינה של שניהם נמי דאינה דלא דהאי כולה ולא דהאי כולה אלא דתרויהו אבל רשות רבים ממש אי נמי רשות שאין בה זכות לא' מהן לא קני בהו כליו של לוקח דלאו מקום שיש לו רשות להניחו הוא והא דקתני עד שיוציאנה מרשות לוקח דמפיק לה לסימטא אי נמי לכידי רשות הרבים אי נמי לרשות שהיא של שניהם ואין פרידלומ' לרשות לוקח אבל היכא דלא אפקה אלא לרשות הרבים לא קני דמדד בה ברשו' הרבים אע"ג דאפקה מרשות מוכר לרשות הרבים לא קניא כדבירינא בכתובות בפ' אלו נערות גבי הגונב כיס בשבת

שם ע"ב ☙ צט

כעא מיני' רב ששת מרב הונא כליו של לוק' ברשות מוכר קנה לוקח או לא קנה לוקח א"ל תניתוה זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת א"ל רב נחמן מ"ט קא פשטת ליה מההיא דמחיוה אחא עוכלי בטוכלא דאמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהיתה קלתה תלויה בה ורבי שמעון בן לקיש אמר קשורה אע"פ שאינה תלויה רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלתה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בריה דרבא אמר כגון שהיתה בעלה מוכר קלתות וזכתה להאי קלתה מיניה בההיא שעתא דבההיא [illegible] ובכ' לה מיניה נומר ומוכיל לה מקום לאנוחי בה קלתה רבי יוחנן הומר בלאו הכי נמי מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה קנוי לה ואמר רבא מ"ט דרבי יוחנן לפי שאין מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה וקימא לן כרבי יוחנן אדא והא רבא דהוא בתרא טרח לפרושי טעמיה ועוד דהא תניא דמסייעא ליה בגיטין

בפ' הזורק ׃ הילכך אם זרקו לה לתוך קלתה או לכל דבר שהוא כקלתה לאיתויי טיסקא דאכלה ביה תמרי ואין צריך לומר לתוך חיקה הרי זו מגורשת ואע"פ שאין קלתה תלויה בה ולא קשורה בין שהיה בעלה מוכר קלתות בין שלא היה מוכר קלתות בין שלקחתה ממנו בין שלקחתה מאחרים ודכותה גבי מקח וממכר קנה לוקח אבל שאר כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנו אלא היכא דא"ל זיל קנה כדמסיק בה לקמן ׃ וה"מ היכא דמניח כליו של לוקח ברשות מוכר אארעא אבל אם היה מוכר כליו של לוקח קשור ותלוי בו באויר ואינו מונח על הקרקע או שהיה מונח לו בין ירכותיו קנה ובהא ליכא לפלוגי בין קלתה ובין שאר כלים דכי איכא לפלוגי הכי היכא דמונח אארעא דאיכא למימר האי קפיד והאי לא קפיד אבל הכא דלא מונח אארעא קני כי טעמיה דרב יהודה אמר שמואל וכר' אלעזר א"ר הושעיא וכטעמיה דרב אדא בר אהבה ובהא אפילו רבי יוחנן מודה דכי אתא רבי יוחנן לאו לאחמורי בשאר כלים קאתי אלא לאקולי בקלתה קאתי דאע"ג דאינה קשורה ולא תלויה קניא מיהו ודאי דוקא קלתה ודבר שהוא כקלתה אבל שאר כלים היכא דמנחה אארעא ברשות מוכר לא קנו עד שיהא קשור ותלוי בלוקח ואם היה קשור בו אלא שאינו תלוי בו באויר אלא מונח על גבי קרקע חברו של מוכר כלוגתא דרב יהודה אמר שמואל וריש לקיש לרב יהודה אמר שמואל לא קנה לריש לקיש קנה וקימא לן כרב יהודה אמר שמואל דהא רבי אלעזר א"ר קאי כוותיה והוה ליה ריש לקיש יחיד אצל רבים והלכה כרבים הילכך לא קנה וכולהו נמי לא אמרן לא קנה אלא היכא דאיתיה ליה לוקח כלי מעלמא אבל היכא דזבניה לוקח לההוא כלי בההוא מעמד מיניה דמוכר וקנייה בהגבהה והדר אנחיה ברשותיה דמוכר קני ליה ההוא כלי כל זבינא דמתנח ביה ממאי דזאבין בההוא מעמד מההוא מוכר דכיון דזביניה מיניה לא קפיד עליה לאנוחי התם וכמי שנתן לו רשות להניחו שם דמי וכליו של לוקח קונה לו כל מקום שיש לו רשות להניחו ודייקינן לה להא מילתא מדרב משרשיא דאמר כגון שהיה בעלה מוכר קלתות והוא הדין במכר דתרויהו חדא מחתא אחתינהו להו ודוקא דאגבהיה למנא מעיקרא אבל לא אגבהיה אע"ג דיהיב ליה רשותא לאנוחי התם לא קני דהוה ליה ככליו של מוכר בסימטא אי נמי ברשות של שניהם ודוקא נמי לענין כליו של לוקח דזבניה מהאי מוכר דכיון דלא קפיד מוכר עילויה קני ליה ללוקח דמקום שיש לו רשות להניחו הוא אבל פירי גופיהו דזאבין להו לוקח ממוכר אע"ג דלא קפיד מוכר עליה דלוקח לאנוחינהו ברשותיה לא קני להו לוקח בהכי דנהי דהוה ליה מקום שיש לו רשות להניח כעין סימטא אי נמי בחצר שהיא של שניהם הא קימא לן דלא קני ליה לוקח אלא במודד לתוך קופתו כללא דמלתא כי יהיב ליה רשותא לאנוחי התם למהוי חצרו של לוקח לא זכי ליה וכן הלכה

☙ ק ואתינן לתפשיטיה לבעיין מיהא דתניא ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו מאי לאו בכליו דלוקח לא בכליו דמוכר וקימא לן כמאן דמוקים לה בכליו דלוקח דלא מסקנא דשמעתא הכי אזיל והא דמקשינן אימא סיפא ברשות לוקח כיון שקבל עלין מוכר קנה לוקח ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח לא תשמע מינה דכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה אלה לטעמא דמאן דאמר דכליו של לוקח ברשות מוכר קנה קאמר בתר בלי אולינן הנך כליו של

מוכר

מוכר ברשות לוקח נמי לא קני דבתר כלי אזלינן וא"י דקא פסיק ותקשי אמאי קנה לוקח למאי דבעי ליקא מקשי דכיון דאוקימתיה לרישא דקתני ברשות מוכר לא קנה בכליו דמוכר אבל בכליו של לוקח קנה שמא בתר כלי אזלינן אי הכי סיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח בכליו דמוכר מיתוקמא דומיא דרישא וא"כ אמאי קנה לוקח הא אמרת בתר כלי אזלינן תדע דהא לקמן דקאתי למפשט ממתניתא דמשך חמריו ופועליו משמע ליה מינה דכליו דמוכר ברשות לוקח קנה לוקח וקא דייק מינה מדכליו דמוכר ברשות לוקח קנה אלמא בתר רשותא אזלינן כליו דלוקח ברשות מוכר נמי לא קנה דבתר רשותא אזלינן אלמא הא בהא תליא מ"ט ש"מ דאי סבירא לן דכליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח סבירא לן דכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח וכי היכי דלא איפשיטא לן דכליו של לוקח ברשות מוכר אי קנה לוקח ואי לא קנה התם הכי נמי לא איפשיט כליו של מוכר ברשות לוקח אי קנה לוקח ואי לא קנה הילכך בתרויהו חומרא לתובע וקולא לנתבע ואי מתרמו תרויהו לחד תובע ולחד נתבע דינא הוא דאתי עליה תובע מתה כשמך ומפיק מיניה חד מיניהו אלא שיד נתבע על העליונה וה"ה בתרי תובעין וחד נתבע היכא דכותבין הרשאה זה לזה גבי חד מיניהו ממה כשמך ויד התובע על התחתונה והוא הדין גבי גט כי האי גונא ספיקא הוי ורמינן חומרי גרושה וחומרי אשת איש

קנא אמר רבא ת"ש משך חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו בין פסק דמים עד שלא מדד בין מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור שהן דכ"ע פל' בתא דקאי מקח אגבה דבהמה דמוכר אפילו ברשות לוקח לא קאמי פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהם מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהם כלומר אם פסק דמים ועדיין לא מדד אינן משניה' יכולין לחזור בהם דקני ליה רשותיה ללוקח ואם מדד ועדיין לא פסק דמים שניהם יכולין לחזור בהם ואע"ג דהא קיימי ברשות לוקח לא קנה עד שיפסוק דמים קתני מיהת פירקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהן והא הכא דאכתי לא מדד אלא שפירקן והכניסן בכליהן לרשות לוקח וכי פסק דמים קנה ואע"ג דאכתי בכלין דמוכר קיימי ומדכליו דמוכר ברשות לוקח קנה אלמא לאו בתר כלי אזלינן אלא בתר רשותא אזלינן כליו דלוקח ברשות דמוכר לא קנה דלאו בתר כלי אזלינן אלא בתר רשותא אזלינן אמר ר"נ בר יצחק בשפכן מכליהן על הקרקע דהאי קניא ליה רשותי' ללוקח מר בר רב אשי אמר במשכלי דתומי דליתינון בכלי אבל כליו של מוכר ברשות לוקח אי נמי כליו של לוקח ברשות מוכר לא תפשוט מהכא אי קני אי לא קני וכל כה"ג חומרא לתובע וקולא לנתבע

דף פ"ו ע"א קנב

א"ר יונה בריה דמר זוטרא לרבינא מיכרי פירקן קתני מה לי פסק מ"ל לא פסק א"ל פסק סמכא דעתיה דמוכר ומקני ליה לא פסק לא סמכא דעתיה והדר מיניהו דכל חד מיניהו חייש דילמא לא מתרצי ליה חבריה בהכי דמי ולא גמר מוכר לאקנויי וש"מ דכולהו אנכי דהקנאה לא קנו במכר אלא בתר דפסק דמים אבל מקמי דפס' דמים לא קני וה"מ במידי דלא קיצי דמיה אבל מידי דקיצי דמיה ועומד למכירה באותן דמים לא בעי למפסק דמים עילויה אלא מסתמא נמי קני כדשמואל דאמ' שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב והני מילי הוא הואיל דקיצי דמיה וכן מתעבדי דההוא גברא דעל

לבי טבחא ואניבא אטמא דבישרא כדבעינן למימר קמן

קנג א"ל רבינא לרב אשי מ"ט דרב ושמואל דאמרי תרויהו כליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות להניחו מאי בכל מקום שיש לו רשות להניחו לאו לאיתויי רשותא דמוכר אלמא כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח ואסיקנ' התם דא"ל זיל קני דכיון דיהיב ליה רשותא לאנוחי התם וא"ל נמי זיל קני דכיון דיהיב ליה גלי אדעתיה דכי יהיב ליה רשותא לאנוחי התם אדעתא דמיקנא הוא דיהיב ליה רשותא אבל היכא דלא א"ל זיל קני אע"ג דיהיב ליה רשותא לאנוחיה התם נמי לא קני דנהי דגבי סימטא הוא דכיון דאית ליה רשותא ללוקח לאנוחי ביה כליו קנה הדא דמוכר ולוקח לגבי סימטא שהדדי נינהו ועוד דההיא זכותא דאית ליה ללוקח בגוה לאו מחמתיה דמוכר קאתיא דינא הוא דקני ליה כליו של לוקח אבל ברשות מוכר דההוא זכותא דאית ליה ללוקח בגוה לאנוחי כליו התם מחמת מוכר קאתיא אע"ג דיהיב ליה רשותא מוכר ללוקח לאנוחי כליו התם לא קני דנהי דיהיב ליה רשותא לאנוחי בעלמא אבל אדעתא דמיקנא לאקנויי לזכותא דבגויה לא יהיב ליה רשותא הילכך הי א"ל זיל קני גלי אדעתיה דכי יהיב ליה רשותא לאנוחיה התם אדעתא דמיקנא כמי יהיב ליה רשותא וקני ואי לא לא קני ודוקא גבי כליו של לוקח ברשו' מוכר דאיתיה להאי טעמא אבל ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהם דאין לו רשות להניחו שם אע"ג דא"ל זיל קני לא קני דלא כל כמיניה דמוכר לאקנויי ליה זכותא ללוקח ברשותא דלאו דיליה וכן כליו של מוכר ברשות לוקח אע"ג דא"ל זיל קני לא קני דעל כרחיך בכליו דמוכר קיימי וכיון דלא שייך ביה ההוא טעמא דאמרן גבי כליו של לוקח ברשות מוכר לא קני וכל שכן כליו דסרסור ברשות מוכר דלא קני אבל ודאי כליו של לוקח בסימטא אי נמי בחצר שהיא של שניהם אע"ג דלא א"ל זיל קני קני ודוקא בתורת מדה כגון מדה דלוקח היכא דנתמלאת במדה אילמי היכא דיש שנתות במדה ואע"ג דלא נתמלאת המדה כדבעינן למימר קמן אי נמי שלא בתורת מדה ודוקא לאחר מדידה כגון שמדד המוכר או הסרסור ונתן לתוך קופתו של לוקח כדבעינן למימר קמן אי נמי היכא דלא נחית אדעתא דמדידה כגון דזבן מיניה אכסרא בלא מדה ובלא משקל אבל היכא דדעתיה אמדה או המשקל או אמנין לא קני ליה כליו ללוקח אפי' בסימטא עד שימדוד או עד שישקול או עד שימנה דבהדיא קתני בברייתא אם היתה מידה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ואוקימנא כגון שיש שנתות במדה אלמא מדה בעינן ומיקאמריג' נמי במודד לתוך קופתו שמע מינה כל היכא דנחית אדעתא דמדידה בעינן וה"ה היכא דנחית אדעתא דמשקל או דמניין דלא קני ליה כליו ללוקח אלא לבתר משקל או לבתר מניין כדברירנא לעיל והוא שמדד או ששקל או שמנה עד שלא יניח לתוך כליו של לוקח דומיא דמודד לתוך קופתו ודומיא דהיכא דיש שנתות במדה דלוקח הוא אתיא לזכוכה בכלין דלוקח בתר דמטי להני שנתות דהוייאן מדה ואפי' היכא דאשתפוך מי"ל כיון דהויא מדה בהדי כליו של לוקח בבת אחת כמאן דקדמה מדידה לכליו של לוקח דמי וקני אבל היכא דלא מדד ולא מנה ולא שקל אלא לבתר דאפקיה מכליו של לוקח לא קני ליה כליו של לוקח ולא הויא מדידה ולא מידי וכיון דבעידנא דהוה קאי זבוכא בכליו דלוקח הוה מיחסר מדידה לא קני ליה כליו ואע"ג דהדר מדד בתר דנפק מכלי' דלוקח נמי לא קני בכליו דלוקח בלא מדידה ובמדידה בלא כליו דלוקח קנא

קני קד תנן

קד תנן התם נכסים שיש להם אחריות נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ושאין להם אחריות אינן נקנין אלא במשיכה בסורא מתנו לה להא שמעתא משמיה דרב חסדא בפומבדיתא מתנו לה משמיה דרב כהנא ואמרי לה משמיה דרבא לא שאנו אלא בדברים שאין דרכן להגביה ואע"פ שהוא יכול להגביהן אבל דברים שדרכן להגביה בהגבהה אין במשיכה לא •

קה יתיב אביי וקא"ל להאי שמעתא איתיביה רב אדא בר מתנא לאביי הגונב כיס בשבת חייב כלומר אם נגמרה גנבתו ברשות בעלים עד שלא יוציאנו כגון שהגביהו ברשות בעלי' ואח"כ הוציאו לרשות הרבי' חייב לשלם דלאו מתחייב בנפשו הוא בשעת גניבה שכבר נתחייב בגניבה קודם שיבוא לידי איסור שבת היה מגרר ויוצא מגרר ויוצא עד שהוציאו מרשות בעלי' לרשות הרבי' פטור מן התשלומין שהרי איסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד ואוקימנא בפרק אלו נערות בדאפקיה לצידי רשות הרבים דמהניא להו משיכה אבל אפקיה לרשות הרבי' אפילו בהול נמי לא מיחייב תשלומין בהכי עד דמעייל ליה לרשותיה דמשיכה ברשות הרבי' לא קניא ואוקימנא נמי בפרק בן סורר ומורה דשלכהן בנהרא מיד דלא קימי ברשותיה אבל קיימי ברשותיה מיחייב לאהדוריכהו דיקינן מינה טעמא דאיסור שבת ואיסור גנבה באין כאחד הא לאו הכי חייב והא כיס דבר הגבהה הוא וקני ליה במשיכה לאוקומיה ברשותיה בתורת גניבה בין לאחיובי עלה כפל בין לאחיובי באונסין אמר ליה במידי דבעי מותנא דלאו בר הגבהה הוא אבל מידי דבר הגבהה הוא לא מיקני במשיכה וכן הלכה

קו והא דתניא ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו אמר רב נחמן בר יצחק לצדדין קתני מידי דבר הגבהה בהגבהה מידי דבר משיכה במשיכה

שם ע"ב קז ת"ש המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה והא פירות דבני הגבה' נינהו וקתני דמיקנו במשיכ' הב"ע בשליפי רברבי דלאו בני הגבהה נינהו והדרינן ואקשי' השתא דאמרת מידי דקאי בשליפי רברבי אע"ג דאיפשר ליה לאגבוהי מיניה פורתא פורתא מיקני כוליה במשיכה אי הכי אימא סופא הלוקח פשתן מחבירו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום אטו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי ואמאי פסיק ותאני דלא קנה עד שיטלטלנו דמשמע עד שיגביהנו דלא מיקרי טלטול אלא על ידי הגבהה אלא לאו ש"מ דמידי דבר הגבהה נמי מיקני במשיכה ומתני' לא מיתוקמ' בשליפי רברבי כלל ופשתן לאו ברמנא בשליף קאי אלא דדמו דריבאתא טובא אהדדי ואגידי דכיון דאי משיכי ליה אארעא מסתריך אסתרוכי בארעא ופסיד לאו מידי דחזי למשיכה הוא ואמטול הכי לא מיקני במשיפה ופרקי' שאני פשתן דמשתמיט כלומר דיכיל לשמוט מיניה וכריבאתא כריבאתא ולאגבוהי חדא חדא בשני עלמא הילכך הוה ליה דבר שדרכו להגביה דלא מקני אלא בהגבהה • וש"מ דהא דתנן המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה דוקא בשליפי רברבי דלאו בני הגבהה נינהו אבל בשליפי זוטרי דבני הנבהה נינהו לא מיקנו במשיכה ואפילו ברברבי נמי דוקא בפירי דטריחא ליה מילתא לאגבוהינהו קלי קלי אבל פשתן דמשתמיט ויכיל לאגבוהי כריכאתא בהגבה' אין במשיכ' לא ואע"ג דעביד ליה בשליפי רברבי לא מיקני אלא בהגבהה וש"מ דהא דקתני גבי פשתן עד שיטלטלנו ממקום למקום עד שיגביהנו קאמר דאי לא תימא הכי מאי קושיין

קח א"ל רבינא לרב אשי ת"ש דתניא בהמה גסה נקנית במסירה ודקה בהגבה' לדברי רבי מאיר ורבי אליעזר וחכמים אומרים זו וזו נקנית במשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה הוא וקא קני לה במשיכה שאני בהמה דמסרכא • ומהני תיובתא כולהי שמעינן דאפילו מידי דאורחיה בין בהגבהה בין במשיכה לא קני במשיכה אלא בהגבהה חדא מדאוקימנא לסופא דהיה מגרר ויוצא במידי דבעי מותנא דמשמע דלאו אורחיה בהגבהה כלל אלא בעי מותנא למשכיה בגוה מכלל דאי לא בעי מותנא כגון דאורחיה נמי בהגבהה לא מיקני אלא בהגבהה ותו מדאצטריך רב נחמן בר יצחק למדחק נפשיה לאוקומי מתניתא דעד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו לצדדין קתני ולא אוקמה כפשטה במידי דאורחיה בהכי והכי מכלל דמידי דאורחיה בין בהגבהה בין במשיכה בהגבהה אין במשיכה לא ותו מדפרקינן שאני פשתן דמשתמיט דאלמא כיון דאיכא אנפא דאורחיה בהגבהה אף ע"ג דאורחיה נמי במשיכה בהגבה' אין במשיכה לא והיא דאוקמנא לסופא דהיה מגרר ויוצא במילתי דאורחיהו בין במשיכה בין בהגבהה וטעמא דאיסור שבת ואיסור גנבה באין כאחד הא לאו הכי חייב ליתה דההוא לאביי דש"ד מעיקרא הוא דאוקימנא' הכי דשלקא דעתין דאפילו בעקירה כי האי גונא דיכול לאהדורה אמרינן כורך הנחה היא אבל היכא דסבירא לן דכי האי גונא לאו כורך הנחה היא לא צריך לאוקומה אלא ברברבי דאין דרכן להגביה וכבר אשיקנא התם דלא אמרינן עקירה צורך הנחה היא אלא היכא דאי בעי מהדר לה לא מצי מהדר לה וכבר ברירנ' התם בירור יפה

קט רב ושמואל דאמרי תרויהו כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפי' בסאה אחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה כלומר אם אמר לו כור בשלשים סלע אני מוכר לך והיה מודד והולך יכול לחזור בו ואפי' בסאה אחרונה דכיון דא"ל כור בשלשים שויה לכוליה כור כחד גופא וחדא זבינא ולא קני עד דמשיך ליה לכוליה ואי אמר ליה כור בל' סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה דשויה לכל סאה וסאה מיניה זביניה באנפי נפשיהו וקמיתא קמיתא דמשיך קאני ודוקא היכא דתפיס אבל היכא דלא תפיס וקא בעי מוכר לאהדר ביה מצי הדר ביה דמספקא לן אי תפסינן לשון ראשון דקאמר ליה כור בשלשים ואי תפסינן לשון אחרון דקאמר ליה סאה בסלע הילכך המוציא מחבירו עליו הראיה ונפקא מינה דאי נמי תפיס ליה לוקח למקצת זבינא מיהו לא יהיב ליה דמי למוכר מצי לוקח למהדר ביה דממונא בחזקת הוא ואוקי ממונא בחזקת מריה כדאיתא בסוף פרק השואל את הפרה ובפרק האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך והא דרב ושמואל לא מיתוקמא אלא בדוכתא דלא קאני ליה לוקח וכמאני דלא קנו ליה ללוקח כגון דאיתנהו בכליו דמוכר כל היכא דאיתיה אי נמי ברשות מוכר או ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהם ואע"ג דאיתניהו בכליו דלוקח דכולהו הני לא קנו עד דמגבה להו אי נמי עד דעביד ביה חד מאנפי הקנאה כגון משיכה בדוכתה דמהניא ביה משיכה אי נמי דמשני להו לגו מאני דלוקח בדוכתא דקני ביה כליו של לוקח כגון סימטא וכיוצא בה והילכך אי אמר ליה כור בשלשים אני מוכר לך אע"ג דמגבה כל סאה וסאה יכול לחזור בו ואפי' בסאה אחרונה ואי אמר ליה סאה בסלע קמיתא קמיתא דעביד לה חד מאנפי

מאנפי הקנאה קניה ולא מצי מוכר למהדר ביה ואי א"ל כור בשלשים סאה בסלע אי נמי איפכא מספקא לן והמוציא מחבירו עליו הראיה כדכתבינן לעיל אבל היכא דקיימי פירי כולהו ברשות לוקח וליתינהו בכליו דמוכר לא שנא הכי ולא שנא הכי קני להו בבת אחת דכיון דפסק דמים עילויהו ואירצו להדדי בהנהו זביני קני להו לוקח בבת אחת כדתניא ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח דהוה ליה כמאן דאגביהינהו לכולהו בבת אחת ואע"ג דליתנהו בכליו דלוקח כל היכא דליתנהו בכליו דמוכר חד דינא הוא דהא תניא בהדיא פרקין והכניסן לתוך פסק עד שלא מדד אין שניהם יכולין לחזור בהן מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בהן מאי מדד עד שלא פסק אילימא מדד ואחר כך פסק ואמאי יכולין לחזור בהן תיקני ליה רשותיה ללוקח דהא פסק מכל מקום וקיימי ברשותיה אלא לאו דמדד ועדיין לא פסק לכותה רישא דקתני פסק עד שלא מדד אין שניהם יכולין לחזור בהן פסק ועדיין לא מדד אלמא אע"ג דלא מדד כלל כיון דפסק קניא ליה רשותיה ללוקח לא שנא קיימי על גבי קרקע ולא שנא במדה דסרסור דעד כאן לא מספקא לן אלא כלין של מוכר ברשות לוקח אבל כלין דסרסור ברשות לוקח ודאי קנה ואע"ג דלא נתמלאה המדה ואע"ג דליכא שנתות במדה דכי בעינן נתמלאת המדה היכא דלא קימא ברשות דלוקח דלית ליה אנפא למקני בגויה אלא מחמת מדה דסרסור ומדה דסרסור לא קניא עד שנתמלאת המדה אבל ברשות לוקח דלאו מחמת כלי קא קני אלא מחמת חצרו הוא דקני כיון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח והא דלא קימא בכלין דמוכר ת"ש דרשות לוקח כמשיכה דמיא ובהדיא תנן משך ולא מדד קנה לא שנא זבנינהו לכולהו ולא שנא זבין ליה מיניהו שיעור ידוע דכי משכיה להוא שיעורא דזאבין ליה אי נמי טפי מההוא שיעורא קניא לההוא שיעורא דזאבין ליה ולכי כייל להו לפירי שקיל ההוא שיעורא דזאבין ליה ושביק ליה שארא למוכר והוא הדין נמי ברשות לוקח ואע"ג דנחית אדעתא דמדה דהא דומיא דרישא קאי לא שנא אמר ליה כור בשלשים ולא שנא אמר ליה סאה בסלע וכי תימא שאני מוכר מכלי כלין של לוקח כי קני ליה מדין חצר הוא דקני ליה וא"כ מאי שנא גבי חצרו דאע"ג דלא מדד קנה ואע"ג דנחית אדעתא דמדה ומאי שנא גבי כליו של לוקח דכי נחית אדעתא דמדה לא קנה אלא א"כ מדד כדברירנא לעיל לא דמי דאלו חצרו של לוקח כיון דאיפשר למוד מתוכה לתוכה מהאי נימא להאי נימא ולא צריך לאפוקינהו לפירי מגוה אע"ג דלא מדד נמי לענין מיקנא כמאן דמדד דמי ומדידה גלויי מילתא בעלמא היא לברורי שיעור זביניה דמטא לרשותיה דלוקח ושכום דמי דאיחייב ליה לוקח למוכר אבל גבי כליו של לוקח דלא איפשר למיכל מיניה וביה אפילו כורתא פורתא משום דמערב ליה המדוד שאינו מדוד ולא איפשר ליה במדידה עד דשפיך ליה לכוליה זבונא מיניה והדר כייל לגויה וה"ה לגביה משקל וגבי מניין אשתכח דלאפוקי מגויה קאי לצורך מדה או לצורך משקל או לצורך מניין ואמטול הכי לאו כמדוד דמי ודינא הוא דלא ליקני אלא היכא דלא מיחסר מדה ולא משקל ולא מניין ואיפרק קושין כהוגן ׃

קי ת"ש אם היתה מדה של אחד מהן דהיינו לוקח ראשון ראשון קנה ואע"ג דלא נתמלאת המדה היכי דמי אי דאמר ליה כור בשלשים האמרת יכול לחזור בו אפי' בסאה אחרונה וברייתא קתני ראשון ראשון קנה ואי דאמר ליה סאה בסלע נהי נמי דכל סאה וסאה באנפי נפשה חשיבא מכל מקום כלה סאה כחד גופה דמיא ולא קני עד דכייל לה לכלה סאה וברייתא קתני ראשון ראשון קנה ואע"ג דלא נתמלאת המדה ומאי דהכי הוא מדקתני רישא גבי מדה דסרסור עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואלו גבי מדה דלוקח קתני ראשון ראשון קנה שמע מינה אע"ג דלא נתמלאת המדה דאי לא תימא הכי ליערבינהו וליתנינהו ופרקינן כדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי שנתות במדה ועיקר מימריה דרב כהנא בפ' המוציא יין גבי אנדיפי דגרסינן התם מאי אנדיפי ושקלינן בה וטרינן ואסיקנא אלא אמר רב כהנא שנתות כדתנן שנתות היו בהין עד כאן לפר ע"כ לאיל ע"כ לכבש וגבי מדות הלא במקדש קאי שהיו בהם סימנין כעין שנים בולטין לתוכו והוה לן הכא למימר כדאמר רב כהנא שנתות כדתנן שנתות היו בהין אלא איידי דבעי מימר הכא נמי שנתות היו במדה נקט נמי גבי דרב כהנא שנתות היו בהין אלמא כל סימן וסימן מדה בפני עצמה היא הכא נמי בשיש שנתות במדה וכל סימן וסימן מדה בפני עצמה היא וכל היכא דא"ל כור בשלשים אי נמי סאה בסלע לא קני עד שתתמלא המדה דפסיק עילויה אלא הב"ע במקום שנהגו למוד בדקה דא"ל חטים בשלשים סלע אני מוכר לך על שער שבשוק ומסתמא דעתיה אדקה ואי דליכא שנתות במדה אע"ג דמעיקרא דעתיה אדקה כיון דהשתא מיהא בגסה הוא דכייל על כרחיך דעתיה אההי מדה דכייל בה כל מדה ומדה דכייל בה זביניה באנפי נפשה היא וכמה דלא נתמלאת המדה לא קנה אלא הב"ע בשהיו שנתות במדה שינא ושינא הוי שיעור מדה דקה דכייל בה בשוקא ומאי ראשון ראשון קנה דקמא קמא דקתני דמטי להנהי שנתות קני דכל שינא ושינא מדה בפ"ע היא וכמי שנתמלאת המדה דמי וה"מ במדה דלוקח אבל במדה דסרסור אע"ג דאיכא שנתות נמי לא קני עד שנתמלאת המדה והיינו דקתני רישא עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואע"ג דאיכא שנתות במדה דהא דומיא דסופא קא מיירי דאי אמרת רישא בדליכא שנתו' במדה אבל היכא דאיכא שנתות במדה ראשון ראשון קנה היינו סופא אלא לאו ש"מ דשאני דיניהו מהדדי וטעמא דמילתא כדבעינן למי' קמן

הדין הוא סברא דילן ורבוואתא מוקמי לה בפי' הין בי"ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך והיו שנתות בהין כל שן שמגיע היין או השמן לאותו שן בידוע שהוא לוג והוא הדין במדת היבש כגון דאמר ליה סאה בסלע אני מוכר לך קב בארבע מעין והיו שנתות בסאה בין שן לשן ידוע שהוא קב ופד מעינת בה שפיר לא צריך למדחק ברייתא כולי האי אלא בסתמא נמי משכחת לה כדפרשינן מיהו לענין דינא תרויהו איתנהו להלכתא

סלקי

קיא נוסחא אחריתא ת"ש ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ואע"ג דלא נתמלאת המדה כדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי שנתות היו במדה והאי נוסחא טעות הוא דהא ברירנא דברשות לוקח לא שנא כלין דלוקח ולא שנא כלין דסרסור לא בעינן שנתות במדה ולא משכחת לה ברשות לוקח דליבעי שנתות במדה אלא היכא דקיימי פירי בכלין דמוכר ולא זבנינהו לכלים בהדי פירות אבל היכא דלא הוו קיימי בכליו דמוכר אי נמי הוו קיימי בכלין דמוכר וזבינינהו לכלים נהליה בהדי פירי דקיימי בגויהן בהדי הדדי מכי קביל עליה מוכר דזבנינהו להנהו פירי ללוקח

ללוקח כיון דקיימי בקרקעו של לוקח אי נמי בכלים דמרסור ברשות לוקח קנה לוקח נינהו ההוא שיעורא דזאבין ליה שבת אחת לפום הנהו דמים דפסק בהדיה כדקתני בהדיא ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ואע"ג דלא מדד לא מעכבא ביה מדידה מידי דהוה אהיכא דמשכיה לכוליה לבתר דפסק עליה דמים דאע"ג דלא מדד ולא ידע כמה פירי אית ביה כי היכי לבירורי כמה דמים מיחייב למיתב ליה קנה ובתר הכי כיילי להו לפירי לברורי כמה נינהו וכמה דמים מיחייב ליה לוקח למוכר והוא הדין היכא דלא זבין ליה מינהו אלא מקצת ואגבהינהו לכלהו אי נמי הוו קיימי כולהו ברשות לוקח ולאו בכלים דמוכר קני מינייהו שיעור מאי דזאבין ליה ולבתר הכי כיילי להו לבירורי ההוא שיעורא דזאבין ליה משאר פירי והוא הדין היכא דקיימי בכלים דמוכר ואגביהינהו לכלים נהליה בהדי פירי דכלים גופייהו כפירי דמו לגבי לוקח דכי אמרינן כלים של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח היכא דזבניהו לפירות ולא זבניה לכלי דאפסיק ליה כליו דמוכר בין פירי לרשות לוקח אבל היכא דזבניה לכלי בהדי פירות כולי כחד זבינא דמי ומכי קביל עליה מוכר קניא ליה ורשותא דלוקח לכלים ולפירות בכה"י הודי שבת אחת אלא על כרחיך ברייתא דאוקימנא כשהיו שנתות במדה לאו שבתא דאם היה היה של אחד מהם קאי למיירי בדלא קיימי ברשותיה דלוקח כי היכי דתיקני ליה ואי קניא ליה מדה דידיה הוא דקניא ליה וכיון דדעתיה אמדה כל א' כמא דלא נתמלאת המדה לא קני אלא כשאין שנתות במדה כדשברינא טעמא לעיל

קיב ת"ש המוכר את הפועל לעשות עמו לגורן מדינר ליום ולגורן יפה סלע אסור הימנו מדינר ליום ולגורן יפה סלע מותר כלומר אם שכר את הפועל קודם ימות הגורן לעשות עמו לגורן משעכשיו היום בדינר והקדים לו שכרו ולגורן יפה סלע אסור דהוה ליה אגר נטר לי ואם שכרו לעשות עמו מהיום ההוא בשכרו ועד ימות הגורן והקדים לו שכרו ולגורן יפה סלע מותר אלמא אע"ג דא"ל מדינר ליום כלהו כחד יומא אריכא דמו וליכא אגר נטר לי ולא אמרינן כל יומא באנפי נפשיה חשיב דאם כן הוה ליה כל יומא שכירות בפני עצמו והיפי שרי ליה למעבד בהדיה בימות הגורן מדינר ליום כיון דכי מקדים ליה מעות אכתי לא מטי זמן הגורן וקא מוזיל השתא גביה באגר נטר לי קא מוזיל גביה ואסיר אלא ודאי ש"מ דאע"ג דא"ל מדינר ליום כולהו כחד יומא אריכתא דמו וקשיא לרב ושמואל דאמרי סאה בסלע אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה אמר רבא ותסברא זלזולי בשכירות מי אסיר כלומר לעולם אימא לך כל יומא ויומא שכירות בפני עצמו הוא וסופא היינו טעמא דקתני מותר דכי חיישי רבנן במשא ומתן לשכר הקדמת מעות ה"מ במקח וממכר דשייך ביה הונאה ואי בעי למיהדר ביה ולמתבע מיניה אונאתיה מצי תבע הילכך כי מחיל גביה נמי איכא שכר הקדמת מעות אבל שכירות פועל דכי מוזיל גביה ועביד בהדיה בפחות לא מצי למתבעיה בדין אונאה דהא טעמא דשכירות יש לה אונאה משום דליומא נמי הני מכירה הוא הילכך ה"מ במטלטלין ובהמות דכי היכי דמכירה דידהו יש לה אונאה שכירות דידהו נמי יש לה אונאה אבל שכירות דאדם לא יהא אלא עבד כנעני כי היכי דמכירה דידיה לית ביה אונאה דהא אמעיטו להו עבדים מדין אונאה משום דאיתקוש לקרקעות שכירות דידהו נמי לית ביה אונאה וכל שכן פועל בר ישראל דלא קני ליה לגופיה הילכך כי מקדים ליה מעות נמי ומוזיל גביה ליכא אגר נטר לי ואמטול הכי מותר מאי שנא רישא ומאי שנא סופא כלומר השתא דאמרת דזלזולי בשכירות מותר דליכא אגר נטר לי מאי שנא רישא ומאי שנא סופא אפילו רישא נמי ליתשרי ומהדרינן רישא כיון דלא עביד בהדיה מיחזי כאגר נטר לי כלומר רישא כיון דלא עביד בהדיה מההוא יומא קמא דאגריה מיחזי כאגר נטר לי דהא יכיל למעבד בהדיה מההוא יומא וכיון דלא עביד מיחזי דההוא זימנא דקא נטר ליה הוא דקא מוזיל גביה ואע"ג דזילזולי בשכירות שרי כיון דהכי אתני בהדיה אם מעכשיו אני עושה עמך אתה נותן לי מסלע ליום ואם לגורן מדינר ליום אסיר דומיא דשדה דאע"ג דקרקע אין לה אונאה כי פריש ליה אם מעכשיו אתה נותן לי הרי היא לך בעשר סלעים לשנה ואם לגורן בשנים עשר מנה אסור כי מוכחא מילתא נמי דמשום אגר נטר לי קא מוזיל גביה כמאן דפריש ליה דמי אסרי רבנן משום חומרא דרבית סופא כיון דעביד בהדיה מההוא יומא ליכא אגר נטר לי ושרי

דף פ"ו ע"א קיג הרי אמרו הלוקח פשתן מחבירו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום אם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה משום דתלש כל שהוא קנה אמר רב ששת הכא במאי עסקינן דא"ל לך רפה לי קרקע כל שהוא וקנה כל מה שעליה דאשתכח דאקני ליה כל מה שעליה בשכר מאי דעביד בהדיה בההיא תלישה דכיון דנגמרה להיא עבידתא קני ליה להוא פשתן כוליה כל היכא דאיתיה בתורת שכירות דהוא ניהו אגרא דפסק בהדיה למיתב ליה

קיד והא דתנן המוכר יין ושמן לחבירו והוקרו או שהוזלו אם עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח במדה דמאן איליכא' במדה דמוכר אימא סיפא משנתמלאת המדה ללוקח אמאי מדה דמוכר היא א"ר אלעא אמר רב במדת סרסור והא מדקתני סיפא אם היה סרסור ביניהן ונשברה החבית נשברה לסרסור מכלל דרישא לאו בסרסור עסקינן ופריק רישא במדה דסרסור בלא סרסור דליתיה לסרסור גופיה התם וסיפא דקתני אם היה סרסור ביניהם בדאיתיה לסרסור גופיה התם והוקא בשימטא דאי ברשות הרבים אי נמי ברשות מוכר אפילו כליו דלוקח נמי לא קני ואי ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה לוקח ואע"ג דלא מדד כלל כדאמרי' לעיל אלא לאו בשימטא ומדה דסרסור דאע"ג דאיכא שנתות במדה נמי לא קני עד שתתמלא המדה כדאמרן והא דמסקינן איליכא מדה דלוקח אי הכי עד שלא נתמלאת המדה למוכר מדה דלוקח היא דש"מ דמדה דלוקח אע"ג דלא נתמלאת המדה קניא בדאיכא שנתות במדה קא מיירי כדאמרינן לעיל אבל היכא דליכא שנתות במדה לא קני עד שתתמלא המדה והאי דקא פסיק ומקשי עד שלא נתמלאת המדה למוכר מדה דלוקח היא משום דפשיטא לן דמתני' בדאיכא שנתות במדה עסיקינן דקתני מציעתא אם היתה מדה של אחד מהם דאמרן קנה לוקח ואוקימנא בדאיכא שנתות במדה אבל ליכא שנתות במדה לא קנה עד שתתמלא המדה ומדמציעתא בדאיכא שנתות במדה רישא נמי בדאיכא שנתות במדה ואי במדה דלוקח אמאי עד שלא נתמלאת המדה למוכר מדה דלוקח היא ומי קשיא לך מכדי ל"ש מדה דלוקח ול"ש מדה דסרסור היכא דאין שנתות במדה עד שלא נתמלאת המדה למוכר ומשנתמלאת המדה ללוקח אלמא אפילו מדה דלוקח כיון דדעתיה אמדה לא קניא ליה

עד

עד שתתמלא המדה ומדה דסרסור נמי אע"ג דלאו דידיה דלוקח היא כי נתמלא המדה מיהת קניא ליה ואשתכח דכלים של לוקח דקני ליה משנתמלאת המדה לאו משום דכליו הוא דקני אלא משום דנתמלאת המדה הוא דקני ואם כן כי איכא שנתות במדה נמי עד שלא נתמלאת המדה ואמאי קני אי כל שנתא ושנתא מדה בפני עצמה היא והוה ליה כמי שנתמלאת המדה אפילו במדה דסרסור נמי ליקני דהא מדה דסרסור נמי משנתמלאת המדה קניא ליה ללוקח ואי לאו כמי שנתמלאת המדה דמי אפילו במדה דלוקח נמי לא ליקני דאפילו במדה דלוקח נמי הא קימא לן עד שלא נתמלאת המדה למוכר לא תיקשי לך כדמתעינת בה שפיר משכחת דעיקר טעמא דמילתא אתרויהו חד הוא דאידי ואידי עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואי איכא שנתות במדה כל היכא דהרשות ביד הלוקח למיכל כורתא כורתא עד הנהו שנתות ותו לא הוה ליה כל שנתא ושנתא מדה בפ"ע והוה ליה כמי שנתמלאת המדה וקני לוקח וכל היכא דאין הרשות ביד הלוקח אלא למלאת המדה אשתכח דלא חשיבא להו מדה שלימה עד שתתמלא המדה וכל כמה דלא נתמלאת המדה לא סמכא דעתיה דלוקח למקנא ולא גמר מוכר לאקנויי ליה הילכך גבי מדה דלוקח כיון דמדה דידיה היא וליכא דמעכב עילוי' כנגד ואי בעי כייל כורתא כורתא עד הנהו שנתות ותו לא כגון דהויא סאה ואית בה שש שנתות זה על גבי זה כל שנתא ושנתא הוי קבא דאיבעי לוקח למיכל קבא קבא מרשותיה דמוכר ליכא דמעכב עילויה הילכך כי כייל סאה סאה נמי כל שנתא ושנתא בפ"ע היא והוי ליה כמי שנתמלאת המדה ומשום הכי ראשון ראשון קנה ואלו מדה דסרסור כיון דאי נמי מירצי ליה מוכר ללוקח למיכל ביה קבא קבא בהנהו שנתות מצי סרסור לעכוביה עילויהו דאפילו אושלה נהליה נמי מצי אמר להו כי אושילתה למיכל בה כשהיא מליאה כדכיילי איניש אבל למיכל בה קבא קבא ולעכובה כוליה יומא לא אושילתה נהליכו הילכך הנהו שנתות כמאן דליתינהו דמו ולא קנה עד שתתמלא המדה ואיפרק קושיין בהונן . נמצאת אומר שלש מדות במדה אם היתה מדה של מוכר אפי' נתמלאת המדה לא קנה עד שיערה מן המדה למקום שקונה לו ללוקח או לכליו של לוקח שיש לו רשות להניחו ודוקא בכל דוכתא לבר מרשותיה דלוקח אבל בכליו של מוכר ברשות לוקח חומרא לתובע וקולא לנתבע ואם היתה מדה של סרסור אם לא השאילה לזמן קצוב אלא למוד בה כך וכך בלבד עד שלא נתמלאת המדה למוכר ואע"ג דאיכא שנתות במדה כיון דלית להו רשותא למיכל בהנהו שנתות כורתא כורתא משום פסידא דסרסור כדאמרן כמאן דליתינהו להנהו שנתות דמי ועד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ואם השאילה לזמן קצוב למוד בה כל היום כלו כיון דקנייה בתורת שאלה ליומא הויא לה כמדה דלוקח הדא דהא קנייה ליומיה ועוד דאי בעי למיכל בה קבא קבא לא מצי סרסור לעכובי עליה דהא קניה לכולי יומא הילכך הויא ליה כמדה דלוקח דאי איכא שנתות במדה כל שנתא ושנתא מדה בפני עצמה היא וראשון ראשון קנה ואי ליכא שנתות במדה עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח ודוקא בסימטא אי נמי ברשות שהיא של שניהם אבל ברשות הרבים או ברשות שאינה של שניהם ואין צריך לומר ברשות מוכר אע"ג דא"ל זיל קני נמי לא קני ואע"ג דנתמלאת המדה כדאמרן ובא"ג דא"ל זיל קני ואי ברשותיה דמוכר היא אי א"ל זיל קני קאקני ואי לא א"ל זיל קני חומרא לתובע וקולא לנתבע ואי ברשות לוקח איתינהו בכלים דמוכר חומרא לתובע וקולא לנתבע והוא דלא א"ל זיל קני אבל א"ל זיל קני קאקני ואי ליתינהו בכלים דמוכר אע"ג דלא א"ל זיל קני קני ואע"ג דלא מדד כלל

קטו הרכינה ונטלת הרי היא של תרומה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן הכא גבי מכר משום ייאוש בעלים נגעו בה דכיון דהטיף לו שלש טיפין איאש ליה לוקח משארא וזכה ליה מוכר בגויה לאחר ייאוש אבל גבי תרומה דגבוה הוא ומאן מיאש .

שם ע"ב קיו והא דתנן השולח בנו אצל החנוני ומדד לו באיסר שמן נתן לו את האיסר ושבר את הצלוחית ואיבד את האיסר החנוני חייב כלו לשלם את הצלוחית ואי תימא רבי יהודה פוטר שעל מנת כן שלחו בשלמא באיסר שמן בהא פליגי דרבנן סברי לאהדורה לחנוני שדריה אדעתא דליגמר ליה החנוני לשמן נהליה בהדיה איניש אחרינא רבי יהודה סבר לשדורי ליה בהדיה שדריה אלא צלוחית אבדה מדעת היא ומעיקרא כי מסר ליה אבוה דהאי תינוק לצלוחית נהליה לאמטויה נהליה אדעתא דמיתבר ליה תינוק בהילכה הוא דמסרה נהליה ואם כן כי אהדרה חנוני לתינוק אמאי מיחייב באחריותה אמר רב הושעיא הכא בבעל הבית מוכר צלוחית עסיקינן וכגון שנטלה חנוני על מנת לבקרה וכדשמואל דאמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב לימא דשמואל תנאי היא אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו הכא בחנוני מוכר צלוחיות עסיקינן ושלח בעל הבית את בנו אצלו למוד לו שמן באיסר שהוא חייב לו ולשלחו באחת מן הצלוחית שהוא מוכר ואזדא רבי יהודה לטעמיה ורבנן לטעמיהו דאמרי לאודועיה שדריה אי הכי אימא סיפא מודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנוני לתוכה שחנוני פטור והא אמרת לאודועיה שדריה אלא אביי בר אבין דאמרי תרוייהו הב"ע כגון שנטלה למוד לו בתוכה שהיה לו למוד בשלו וליתן לתוכה ביד התינוק וכיון דנטלה קימא לה ברשותיה וכדרבה דאמר רבה הכישה נתחייב בה ויימור דאמר רבה בבעלי חיים דאנקטינהו נגרי בריאתא כי האי גונא מי אמר אלא אמר רבא אני ואחרי שבחבורה תרגמוה ומנו רבי זירא הב"ע כגון שנטלה למוד בה לאחרים ובשואל שלא מדעת קא מיפלגי מר סבר שואל הוי דאהדרה לתינוק דשילה מיניה פטור ורבנן סברי גזלן הוי וצרי' דעת בעלים בהשבה ומודי' חכמים לר"י בזמן שהצלוחי' ביד התינוק ומדד חנוני לתוכה לאחרים שחנוני פטור דכיון דלא אגבהה חנוני לא קימא ברשותיה וקי"ל כרבנן

קיז ושמעינן מינה דטעמא דרבנן נמי שמן משום דלאודועיה שדריה וכל כי האי גונא היכא דשדריה בהדיה מסתמא ואיתניס החנוני חייב ואפי' היתה הצלוחית ביד התינו' ומדד לו החנוני דהאמרת לאודועי' שדריה ושמעינן מינ' לענין דינא דצלוחית בהיכא דמסר לה אבוה דתינוק נהליה לאמטיה לחנוני אבדה מיני' לענין דינא דצלוחית דהיכא למוד לו בתוכ' ואהדר' נהליה ותברה פטור דלא מיחייב באחריות' אלא אם כן נטלה למוד בה לאחרים ומסתבר' דהוא הדין גביה שמן היכא דמסר לי' אבוה דתינוק איסר לתינוק למיתב ליה לחנוני האי נמי אבדה מדעת היא ואע"ג דיהיב ליה חנוני שמן בגויה לתינוק לא מיחי' באחריו' ועל כרחיך לא מיתוקמא מתניתין אלא באיסר שהוא חייב לו

קיח ושמעינן נמי שאם היה בעל הבית מוכר צלוחית ושלח אחת מהן ביד התינוק לחנוני למוד

למוד לו בתוכה באיסר שמן ונטלה החנוני על מנת לבקרה מיחייב באחריותה ולא מיפטר מינה עד דמהדר לה לידא דבעלים וכדשמואל דאמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב והוא דקייצי דמיה

קיט ושמעינן נמי דהיכא דשלח בעל הבית את הצלוחית ביד התינוק אצל החנוני למוד לו באיסר שמן ונטלה החנוני מידו למוד לתוכה והחזירה ליד התינוק ושברה החנוני פטור ולא דמי להכישה נתחייב בה דאימור דאמר רבה הכישה נתחייב בה בבעלי חיים דאנקטינהו נגרי בריאתא אבל במידי דלאו בע"ח לא אמר ופטור

קך ושמעינן נמי דהיכא דנטלה החנוני מיד התינוק למוד בה לאחרים ואח"ך החזירה לו ושברה חייב דשואל שלא מדעת גזלן הוי ולא מיפטר עד דמיהדר לה לידא דבעלים ומתני' נמי דאיפליגו רבנן ורבי יהודה גבי צלוחית בהני נמי אוקימנא דרבי יהודה סבר שואל הוי ומכי אהדר ליה לתינוק דשאיל מיניה כליא לה שאילתו ורבנן סברי גזלן הוי וצריך דעת בעלים וקימא לן כרבנן ומודים חכמים לרבי יהודה בזמן שהצלוחית ביד התינוק ומדד החנוני בתוכה לאחרים דכיון דלא שקלה לא קיימא ברשותיה ושמעינן מינה דשואל שלא מדעת גזלן הוי ושמעינן נמי דמאן דשאיל מתינוק ממונא דאבוה גזלן הוי ולא מיפטר עד דמהדר לידא דאבוה והוא דקאי ברשותיה

דף ח"ת ע"א * קכא גופא אמר שמואל הנוטל כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב וה"מ דקיצי דמיה ולזבוניה קאי גבי מאריה וכי שקליה לוקח לבקוריה מדעת דמאריה שקליה אדעתא דאי מירצו ביה נקיט ליה ויהיב דמיה למוכר ואי לא מירצי ביה מהדר ליה למאריה מסתמא מוכר נמי הגבהה גמר בדעתיה לאקנויי ללוקח בהנהו דמים מהשתא אדעתא דאי לא ניחא ליה ללוקח בגויה ליהדריה נהליה ולוקח נמי כי אגבהיה אדעתא דהכי אגבהיה ואמטול הכי אם נאנס בידו מתוך ביקורו מקמי דגלי אדעתיה אי ניחא ליה בגויה ואי לא חייב לשלם דמין למוכר כמאן דקנייה קנין גמור ולא מצי חד מינייהו לאיהדר ביה כדבעינן לברורי לקמן ואי לבתר דגלי אדעתיה דלא ניחא ליה בגויה נמי פשיטא לן דפטור דמכי אודועי למוכר דלא ניחא ליה בגויה בעידנא דהוה יכיל לאהדוריה נהליה נפק ליה מתורת לוקח לגמרי וקם ליה בידיה בתור' פקדון בעלמא ולא מיחייב אלא לאהדוריה למריה כי תבע ליה ואי אתנים ביני ביני פטור דאפילו למאן דפליג גבי אומן בגמרתין התם הוא דאיכא למימר דניחא ליה למתפסיה אאגרה אבל הכא דמהשתא לא מתהני ליה מידי מודה דשומר חנם הוי ומוכר הוא דאפסיד אנפשיה דשבקיה גביה אלא כי מיירי היכא דאיתנים בידיה מקמי דלאודועיה למוכר דלא ניחא ליה בגויה דאע"ג דמשעת הגבהה גמרי תרויהו למהוי יד הלוקח על העליונה הני מילי לענין יוקרא וזולא דאיתיה בעיניה ויכיל לאהדוריה למאריה אבל לענין אונסין כיון דלא הדר ביה לוקח בעידנא דיכיל לאהדוריה בעיניה למאריה ברשותיה קאי דכמאן דאתנים לבתר דקנייה לגמרי דמי דמעיקרא כי אירצו להדדי יד לוקח על העליונה בחזרה לאו אדעתא דלהדר ביה בעידנא דלא להוי ליה למוכר לא זביני ולא דמיה אירצו ליה דאי הדר ביה בעידנא דיכיל לאהדורי ליה זביני בעיניה מצי למהדר ביה ואי איתנים מקמי דהדר ביה איגלויי מילתא למפר' דמשעת

הגבהה קנייה לגמרי ומסקנא בפרק ארבע נדרים דף י"א בזבינא חריפא דהנאת לוקח היא משום דנפישי עליה לוקחין ואיים דילמא הדר ביה מוכר ולא משכח איהו זבינא דכוותיה בהכי דמי ואמטול הכי ניחא ליה דליקום ברשותיה לכל מילי כי היכי דלא יכיל מוכר למהדר ביה אלא בזבינא תמיעא דלא נפישי עליה לוקחין כולי האי הנאת תרוייהו היא לקיומיה למקח דאי הדר ביה חד מינייהו כי היכי דחייש לוקח דילמא לא מתרמי ליה אחרים דכוותיה בהכי דמי הכי נמי חייש מוכר דילמא לא מיתרמי ליה לוקח אחרינא דזבין ליה מיניה בהני דמי וכיון דסמכא דעתיה דלוקח דלא הדר ביה מוכר מיניה לא ניחא ליה דליקום ברשותיה מהשתא אפילו להוי ידו על העליונה דאי קאי ברשותיה לענין מקנא דלא יכיל מוכר למהדר ביה קאי על כרחיה ברשותיה נמי לאונסין ומשום ספק הלי הנאה קליסתה לא ניחא ליה לאיחיוביה באונסין וה"ל דכן בזבינא דרמי על אפיה דשמכא דעתיה ודאי דלא הדר ביה מוכר מינה אע"ג דניחא ליה למוכר דליקום ברשותיה דלוקח למהוי ידו על העליונה לא ניחא ליה ללוקח מהאי טעמא דאמרן וכי תימא ומאי דטעמיה דשמואל משום דבזבינא חריפא ניחא ליה ללוקח דליקום ברשותיה בתור' מקח בין לשכר בין להפסד עד דהדר ביה ודילמא משום דבההיא הנאה דהוי ידו על העליונה לענין יוקרא וזולא הוי עליה כשואל לאיחיוביה באונסין ונפקא מינ' לאיפטורי בבעלים לא ס"ד חדא דלא דמי לשואל דהלז שואל כל הנאה שלו והלו הכא אפילו בזבינא חריפא נמי תרויהו מתהנו דזה צריך למקח וזה צריך לדמים ואי משום דיד לוקח על העליונה לענין יוקרא וזולא לא עדיף מהפקיד מעות אצל השולחני דאע"ג דאם מותרין ישתמש בהם אם נאנסו אינו חייב באחריותן דאלמא אע"ג דכל הנאה דשולחני היא לא מיחייב באונסין וכל שכן הכא דתרוייהו קא נהני ועוד דאם כן מתניתא דהלוקח כלים מבית האומן על מנת לשגרם לבית חמיו ואמר אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהם ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן ונאנסו בהליכה חייב ובחזירה פטור מפני שהוא כנושא שכר דסייעיה לשמואל מינה אלא חד טעמא נינהו אי ס"ד כי מיחייב באונסין מדין שואל הוא דמיחייב בהליכה אמאי חייב כיון דהליכתו לצורך הולכתן לבית חמיו היא דלא שניא להו בלאו הכי ואי לאו הליכתן לא הוו מיתנסין הוה ליה כמתה מחמת מלאכה דפטור דהתם טעמא מאי דלאו לאוקומ' בכילתא שיילה הכא נמי לאו לאוקומינהו באידרונא דביתיה שיילינהו אלא מדחייבוה באונסין הליכה דלצורך שיגורן לבית חמיו היא ש"מ דלאו מדין שואל חייבוה אלא מדין לוקח גמור חייבוה והוא הדין גבי עובדא דחמרא דמיפרש התם דתרוייהו חד טעמא נינהו : ואי קשיא לך מי מכית אמרת לטעמא דמיחייב באונסין דלאו מטעמא דשואל הוא והא שמעתיה דשמו' בנדרי' בהדיא איתינן מיהא דתניא הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו והיא ברייתא גופה בהדיה איתינן לה בפרק השוכר את האומנין לסיועי מינה לאימר דאמר גבי שואל דכי החזירה לאחר ימי שאלתה פטור משואל וחייב בשומר שכר ושמעת מינה דטעמא דהא ברייתא דמיחייב' ליה ללוקח באונסים מטעמא דשואל הוא דאי מטעמא דלוקח מאי סייעתיה דאימר מינה הא ברירנא התם דכי קא מסייע ליה לאימר מינה לאו מטעמא דהוה מעיקרא שואל בהליכה ובחזירה נושא שכר קא מסייע ליה אלא מטעמא דכיון דלא קבלינהו מיניה בבית חמיו איגלאי מילתא לסוף תנאה דאתני בהדיה דמעיקרא ועד ההיא שעתא דלא קבלונהו מיניה הוה ליה

במוכר ואע"ג דהיא שעתא כליא ליה שבירותיה הוי עליה בחזירה כנושא שכר וכל שכן גבי שואל ושמטינן מדשואל בלוקח כלי מבית האומן לבקרו דאי איתיה לכלי וקא בעי מוכר למהדר ביה אפילו מקמי דגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה בגויה לאו כל כמיניה דאי לא תימא הכי כי איתנים מקמי הכין דהיינו מתוך ביקורו אמאי מיחייב לוקח באחריותיה ומאי אהנייא ליה דקיצי דמיה ודוקא בזבינא חריפא כדפרשינן אבל בזבינא מציעא וכל שכן בזבינא דרמי על אפיה דכיון דמעיקרא לא גמר לוקח למקנא כלל לא קני ואפילו מוכר לא מצי למהדר ביה דאי לא תימא הכי כיון דבזבינא חריפא דמחייב באונסין משום דקאי ברשותיה לענין מקנא למהוי ידו על העליונה הוא דמחייב אי אמרת דבזבינא דרמי על אפיה נמי ידו על העליונה ליחייב נמי באונסין אלא מדלא מיחייב באונסין אלא בזבינא חריפא ש"מ דלענין מקנא נמי לא קני אלא בזבינא חריפא ודוקא דהדר ביה מוכר מקמי דגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה למקנא אבל הכי גלי לוקח אדעתיה דניחא ליה למקנא אפילו בזבינא דרמי על אפיה לא מצו חד מינייהו למהדר ביה כדבעינן למימר קמן מברייתא דהלוקח ירק וכולהו נמי לא אמרן אלא במידי דקיצי דמיה דכמאן דפסק דמים דמי אבל לא קיצי דמי אפי' בזבינא חריפא נמי אי פסק דמים קנה ואי לא לא קנה והאי דקיצי דמיה דקאמרינן דוקא דידיע בדעתיה דמוכר לזבוניה בהנהו דמי לא פחות ולא יותר אבל היכא דלא ידיעא דעתיה דמוכר אף ע"ג דיצא השער בשוק לאותו מקח לא קנה הלוקח אלא אם כן פסק דמים לעיל פסק סמכא דעתיה לא פסק ולא סמכא דעתיה • ואי קשיא לך ומי מצית אמרת דבזבינא דרמי על אפיה אע"ג דיד לוקח על העליונה לא מיחייב באונסין והא ברייתא דהלוקח כלים מבית האומן דשויה התם כשואל מינה ועובדא דההוא גברא דזבין ליה חמרא לחבריה וא"ל קא ממטינא ליה לדוך פלן אי מודבנא מוטב ואי לא מהדרנא לה נהלך תרויהו בזבינא דרמי על אפיה קימי דאי לאו הכין לא הוה מזבין ליה נהליה על הדין תנאה ולא עוד דעובדא דיומרא מופח דאפי' התם לא אזדבן ליה ללוקח ואפילו הכי חייביה באונסין לא תקשי לך דכי שאני לן בין זבינא חריפא לזבינא דרמי על אפיה בנוטל מקח מבעליו לבקרו בפניו דאי ניחא ליה בגויה דזאכי ביה לגמרי תו לא מצי חד מינייהו למהדר ביה ואי לא ניחא לי' בגויה מהדר ליה מיד דלאו הנאת לוקח היא דאי משום דלא יכיל מוכר למהדר ביה כיון דזבינא דרמי על אפיה הוא אי נמי בזבינא מציעא דסמכא דעתי' דלוקח דמוכר גופיה לא ניחא ליה דלהדר ואי נמי הדר ביה איכא אחריני טובא למזבן בהני דמי ואי משום דאפשר דמתרמי איניש אחרינא דבעי ליה וזבין ליה מהאי לוקח בדמי יתירי כל כשעת ביקור כיון דחזי דאכתי לא זבניה לוקח לגמרי לא זבין ליה אחרינא מיניה ולא עוד אלא דההוא לוקח גופיה לא מצי מזבין ליה לאחרינא אלא לבתר דזאכי ביה איהו זכייה גמורה דאי נמי הדר ביה לוקח שני מיניה חייב איהו בדמיה למאריה קמא שלא יהא זה טושה סחורה בפרתו של זה ואשתכח דאפילו בזבינא מציעא לאו הנאת לוקח היא אבל בלוקח מקח מבעליו להוליכו ולבקרו שלא בפני בעליו הדעתא דאי ניחא ליה בגויה קני ליה למפרע בהנהו דמי דקייץ ליה אי נמי בשוויו דאפשר דאתרמי ליה באורחא מאן דזבין ליה מיניה בדמי יתירי וכל שכן היכא דשקליה אדעתא לאמטוייה לדוכתא פלן דאי מזדבן ליה דמיה דפסיק בה דינא ואי לא מזדבן ליה מהדר ליה נהליה אפילו בזבינא דרמי על אפיה נמי כיון דלא מיחייב ליה בדמים אלא לבתר דמטי ליה מיניה רווחא אין לך הנאת לוקח גדולה מזו והוא הדין בלוקח כלים מבית האומן להוליכן לבית חמיו דאי מקבלי להו מיניה כמאן דזבין להו בדמי יתירי דמי ואי לא מהדר להו למריהו והנאת לוקח היא ואמטול הכי מיחייב באונסיהו ומשהו רה דכל שכן בלוקח מקח ונמצא בו מום ונאנס ברשותו שלא מחמת מומו כיון דאי ניחא ליה ללוקח לקיומיה ליה למקח לא מצי מוכר לבטוליה ואי הוי ביה רווחא ללוקח הוי כמה דלא מודע ליה למוכר או לב"ד דמקח טעות הוא אי איתנים ברשותי' דלוקח איתנים ומיחייב לשלומי ליה דמיה למוכר כמה דפסק בהדיה דהשתא היכא דמעיקרא לאו אדעתא דזביני' אליטי קא נחית אלא למהוי יד הלוקח על העליונה לקיומיה למקח או לבטולי כי איתנים מקמי דלודעיה למוכר דלא ניחא ליה בגויה ללוקח איתנים היכא דנחית מעיקרא אדעתא דזביני אליטי דלא יכיל חד מיניהו למהדר ביה ומחמת מומא דאשתכח ביה הוא דהוי יד הלוקח על העליונ' לא כל שכן דאי איתנים מקמי דלודעי למוכר או לב"ד דלא ניחא ליה בגויה ללוקח אתנים אטו משום דנחות מעיקרא אדעתי' זביני אליטי מגרע גרע אלא ודאי כי הוורתי' ומינתא כדכתבינן

קכב ההוא גברא דעל לבי טבחא אגבה אטמא דבישרא אתא כרשה ומרטא מיניה אתא לקמיה דרב יימר חייביה לשלומיה וה"מ הוא דקיצי דמיה והוא דקא בעי לה לכולה ושמטינן נמי מינה כדשמעי' לעיל מדשואל

קכג ההוא גברא דאתי קרי לפום נהרא אתו כולי עלמא שקול קרא קרא אמר להם הרי הן מוקדשין לשמים אתו לקמיה דרב כהנא אמר להם אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו וה"מ הוא דקיצי דמיהו דכוון דאדעתא דזבוניניהו בדמים קלובין איתניהו כי שקלינהו הנך לוקחין אדעתא דהכי קנו להו ואע"ג דלא פסקי דמים ותו לא מצי מוכר למהדר ביה וש"מ דכי אמרינן דהיכא דלא פסק לא קנה ומצי חד מיניהו למהדר ביה ה"מ במידי דלא קיצי דמיה אבל במידי דקיצי דמיה אע"ג דלא פסק קנה ולא מצי חד מיניהו למהדר ביה וכי תימא ומאי שנא דגבי קאמרינן גבי קרי דלא הוו הקדש משום דלא יכיל מוכר למהדר ביה דילמא משום דקיימי בידא דלוקחין דשקלינהו ואין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו מיבעי ליה ועוד מאי איריא דקיצי דמיה כי לא קיצי דמיה נמי הא אמרת אין אין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו אלא משום דכי אמרינן אין אדם מקדיש דבר שאינו ברשותו ה"מ במידי דקאי גבי חבריה בתורת הלואה או בתורת גזלה אבל הכא דלא מגזל גזלוניהו מיניה אי לא דלא מצי מוכר למהדר ביה הוו להו פקדון גביהו ופקדון ברשותא דמאריה קאי כל היכא דאיתיה לכל מילי אלא השתא דסבירא לן דלא מצי מוכר למהדר ביה הוה ליה כשאר ממונא דלוקח ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כדברירנא

קכד ת"ר הלוקח ירק מן השוק ובירר והניח כל היום כלו לא קנה ואינו חייב במעשר גמר בלבו לקנות קנה וחייב במעשר להחזירו אי אפשר שכבר נתחייב במעשר לעשרו אי אפשר שכבר הפחיתו בדמים הא כיצד יעשה מעשרו ונותן לו דמי מעשר הא דקתני רישא הלוקח ירק מן השוק ובירר והניח כל היום כלו לא קנה כשהניח לפני המוכר קאי וטעמא דמילתא לפי שאין נתכון לקנות ואפי' היכא דקיצי דמיה דע"כ לא קאמר שמואל וגבי יימר ורב כהנא אלא מקמי להדריה למוכר דלא יכיל מוכר למהדר ביה אבל ודאי היכא דאהדריה נהליה כיון

דכי

דכי שקליה לאו אדעתא דמיקנא שקליה אלא אדעתא דביקור ובירירה מכי אהדריה נהליה איפטר מיניה וכיון דלא קנה אינו חייב במעשר ואם גמר בלבו לקנות בעוד שהוא בידו קנה וחייב במעשר שהלוקח מעם הארץ חייב לעשר להחזירו אי אפשר שכבר נתחייב במעשר ואסיר ליה לחבר להוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו ולעשרו ולהחזיר אי אפשר שכבר הפחיתו בדמים דכי הוה בטיבליה הוה יכיל מהדריה לזבוניה ללוי בדמי יתירי משום מעשר דאית ביה והשתא דאפיק מיניה מעשר תו לא יכיל מהדריה לזבוני להוות מעשר ואמרי לה משום דהאי מוכר עם הארץ הוא ואינו נאמן על המעשרות והלוקח ממנו חייב לעשר ונמצא שאינו יכול לאוכרו בחזקת שהוא מעושר ונמצא המוכר מפסיד דמי אותו מעשר הא כיצד יעשה מעשרו ונותן לו דמי מעשר ומתמהינן עלה ומשום דגמר בלבו קנה וחייב במעשר אמר רב הושעיא הכא בירא שמים עסיקינן כגון רב ספרא דמקיים בנפשיה ודובר אמת בלבבו אבל באינים מעלמא דלא ניחא ליה לקבולי אנפשיה מאי דגמר בלביה אע"ג דמודי דגמר בלבו לקנות נמי כיון דלא אמר הכין בפירוש לאו אדעתא דהכין שקליה

※ קנה וה"מ דכי איכא לפלוני בין זבינ' חריפה לזבינא מציעא אי נמי דרמי על אפיה בין לענין איחיובי לוקח באונסין בין לענין מקנא ה"מ מקמי דגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה למקנא אבל היכא דגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה דליקני מקמי דלהדריה למוכר קים ליה זבונא ברשות לוקח לכל מילי בין למקנא בין לאונסין ולא יכיל חד מיניהו למהדר ביה אלא בתוך כדי דבור אבל לאחר כדי דבור מדגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה למקנא לא יכיל חד מיניהו למהדר ביה ואע"ג דהשת' לא אמר ליה ללוקח קני קאמר דכי מסר ליה לא שבוקיה אדעתא דמקנא מסר ליה דליקני משעת הגבהה אדעתא דניחא ליה ללוקח בגויה ואמטול הכי כי גלי לוקח אדעתיה דניחא ליה בגויה מקמי דלהדרה למוכר ומקמי דהדר ביה מוכר קני לוקח ולא מצי חד מינייהו למהדר ביה ודוקא לאחר כדי דבור מדגלי לוקח אדעתיה דניחא ליה למקני אבל בתוך כדי דבור אפילו מוכר נמי מצי למהדר ביה אע"ג דמשעת הגבהה גמר מוכר לאקנויי ליה ללוק' אדעתא דלירצי ביה לוקח כיון דזבינא דרמי על אפיה הוא אי נמי זבינא מציעא דלא גמר לוקח למקנא מעיקרא אפי' למהוי ידו על העליונה לא מהני גמר דעתו דמוכר לאקנויי ליה ללוקח משעת הגבהה דלא מצי מוכר למהדר ביה אלא מכי ארצי ביה לוקח דלא מצי לוקח למהדר ביה תדע דמכי ארצי ביה לוקח לא מצי חד מיניהו למהדר ביה דהא בריתא דידן לאו בזבינא חריפא קיימא מדקתני בורר והניח כל היום כולו וקתני סופא גמר בלבו לקנות קנה וחייב במעשר בבא לצאת ידי שמים אא"ב מכי גלי לוקח אדעתי' דניחא ליה למיקני תו לא מצי למהדר ביה בתוך כדי דבור היינו דגבי ירא שמים כי גמר בלבו לקנות קנה לחייבו במעשר דהא אי הוה מגלי אדעתיה דניחא ליה תו לא יכיל מוכר למהדר ביה אלא בתוך כדי דבור דלוקח והכא כיון דלבתר דגמר לוקח בלבו לקנות לא הדר ביה מוכר דהא לאו איהו שקליה מיניה אלא לוקח הוא דקא בעי השתא לאהדוריה נהליה אדעתיה דניחא ליה בגויה ולא הדר ביה מוכר בתוך כדי דבור ניכיל מוכר בתר הכי למהדר ביה הכא גבי ירא שמים נמי כי גמר בלבו לקנות נמי אמאי קנה וחייב במעשר הא לאו בדידיה לחודיה תליא מילתא דאי נמי הוה אמר בפומיה דניחא ליה דליקני אכתי יכיל מוכר למהדר ביה אפילו לאחר כדי דבור ותו מרישא נמי

שמעת לה דקתני בורר והניח כל היום כולו לא קנה טעמא דבורר והניח הא בורר ונטל לעצמו כיון דקמא קמא לאגבהיה מדעתא דמוכר אגבהיה קנה; לוקח ולא יכיל מוכר למהדר ביה ודוקא היכא דלא הדר ביה מוכר בתוך כדי דבור מדגלי לוקח אדעתיה דארצי ביה אבל היכא דהדר ביה מוכר בתוך כדי דבורו דלוקח לא קני כלל ותרויהו נמי מצו הדרי בהו דאע"ג דמשעת הגבהה ניחא ליה למוכר דליקני לוקח אפילו למהוי ידו על העליונה ואפילו בזבינא חריפא דהנאת לוקח היא וכ"ש בזבינא דרמי על אפיה דהנאת מוכר היא כיון דמעיקרא לא גמר לוקח למקנא אפילו למהוי ידו על העליונה דהא בזבינא מציעא עסיקינן וכ"ש בזבינא דרמיה על אפיה אע"ג דגמר מוכר לאקנויי ליה מעכשיו ולכשירצה ביה לוקח לא קני ביה לוקח זכותא אלא מעידנא דמירצי לוקח מקמי דהדר ביה מוכר דמההיא שעתא לא מצי חד מיניהו למהדר ביה אלא בתוך כדי דבור כדברירנא ׃ •

שם ע"ב ※ קנו והא דתנן וחייב להכריע לו טפח דייקינן בגמרא

מנה"מ א"ר שמעון בן לקיש דאמר קרא ושדק פרק משלך ונתן לו א"ה אימא סיפא שזה שוקל לו עין בעין ונותן לו גירומין ואי הכרע דאורייתא היכי יהיב ליה עין בעין ואסיקנא אלא מתניתין דקתני חייב להכריע לו טפח במקום שנהגו ואשמעי'נא דמקום שנהגו להכריע חייב להכריע לו טפח וכי אתמר דר"ש בן לקיש אסיפא אתמר היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומין מנא הני מילי אר"ל דאמ' קרא ושדק פרק משלך ותן לו ורישא במקום שנהגו וסיפ' במקום שלא נהגו

※ קנז ומה גירומין א"ר אבא בר ממל אמ' רב אחד מעשרה בליטרא לעשר ליטרין אחד מעשרה בלח ואחד מעשרים ביבש איבעיא להו היכי קאמר אחד מעשרה בליטרא בלח דעשר ליטרין דלח ואחד מעשרין בליטרא דיבש לעשרין ליטרין דיבש או דילמא אחד מעשרה בליטרא דלח לעשרה ליטרין דלח ולעשרים דיבש כלומר וכן לעשרים לטרין דיבש א' מעשרה בליטרא דיבש תיקו אשתכח השתא דגבי לח פשיטא לן דאחד מי' בליטרא לעשר ליטרין הוי דהיינו חד ממאה אבל ליבש מספקא לן אי אחד מעשרה בליטרא לעשרים ליטרין דהוו להו אחד ממאתים או דילמא אחד מעשרים בליטרא לעשרים ליטרין דהוו להו חד מארבע מאה הילכך דינא הוא דמכרע ליה ליבש חד מארבע מאה דפשיטא לן ואידך חומר' לתובע וקולא לנתבע וירא שמי' חייב להחמיר ע"ע

※ קנח א"ר לוי קשה עונשן של מדות יות' מעונשן של עריות שזה נאמר בהן אל וזה נאמר בהן אלה כלומר שהעריו' נאמר בהן אל כי את כל התועבות האל והמדות נאמר בהן אלה כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה כל עושה עול אל קשה דכתי' ואת אילי הארץ לקח ואלה קשה מאל וכ"ת גבי עריות נמי הא כתיב אלה כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו ההוא למעוטי מידות מכרת הוא דאתא כלומ' עריות הוא דקיימי בכרת אבל מדות לא ואלא מאי עודפיהו דמדות טפי מעריות דעריות איפשר בתשובה דמכי פריש מיניה יצא ידי תשובה מדות אי איפשר בתשובה דהא לא ידע למאן גזל וכמה גזל ׃

※ קנט וא"ר לוי קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה שגזל הדיוט הקדים חטא למעילה שנאמר נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו וגזל גבוה הקדים מעילה לחטא שנאמר נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה'

דף פ"ט ע"א * קל ת"ר מניין שאין מוחקין במקום שגודשין ואין גודשין במקום שמוחקין שנא' איפה שלמה וצדק מנין דאם אמר הריני מוחק במקום שגודשין לפחות לו מן הדמים והריני גודש במקום שמוחקין להוסיף לו בדמים שאין שומעין לו תלמוד לומר איפה שלימה וצדק ודוקא היכא דלא אתני בהדיה מעיקרא אבל אתני בהדיה מעיקרא תנאו קיים

* קלא ת"ר מניין שאין מעיינין במקום שמכריעין ואין מכריעין במקום שמעיינין ת"ל אבן שלימה וצדק ומניין שאם אמר המוכר הריני מעיין במקום שמכריעין לפחות לו מן הדמים או שאמר הלוק' הריני מכריע במקו' שמעיינין להוסי' לו על הדמים שאין שומעי' לו שנא' אבן שלמה וצדק וה"מ היכ' דלא אתני בהדיה מעיקרא אבל אתני בהדיה מעיקרא תנאו קיים

* קלב ת"ר יהיה לך מלמד שמעמידין אגרדמים למדות והוא אדם ממונה על המדות לדונן ואונס אותן בחותמו כדי שלא יהא אדם רשאי למוד במדה שאין עליה חותם ולא יהא דרך לרמאין למוד במדה יתירה או חסירה וכל מי שנמצא מודד במדה שאין עליה חותם עונשין אותו ומדלא קתני אלא למדות ש"מ למדות הוא דמעמידין אבל לא על השערים למנות אגרדמים שלא יהא רשות לשום אדם למכור בזול יותר מן השער היוצא בשוק שדבר זה הפסד הוא ללקוחות כדתנן בפ' הזהב ולא יפחות את השער וחכמים אומרים זכור לטוב ומנא תימרא דהא דקאמרינן אין מעמידין אגרדמים לשערים שלא לפחות את השער הוא מדקאמרינן לקמן מעמידין אגרדמים לשערים מפני הרמאין כדבעינן למימר קמן אר"ש ב' לקיש מעמידין אגרדמים לשערים וכן אמר שמואל מעמידין אגרדמים למדות ולא לשערים וקימא לן כותיה דהא דאמר ראמי בר אבא א"ר יצחק מעמידין אגרדמים בין למדות בין לשערים מפני הרמאין ליתה דהא מתנית' איפכא תניא מיהו ש"מ דטעמא דמ"ד אין מעמידין מפני הרמאין הוא וש"מ דהאי אגרדמים דקאמר מעמידין אותה לשערים לאו שלא למכור ביוקר בלחוד הוא דא"כ מאי מפני הרמאין האי מפני מפקיעי שערים מבעי ליה אלא שלא למכור בזול יתר מן השער היוצא בשוק ומאי מפני הרמאין שמתוך שהוא מראה שהוא מוכר בזול נמצא מרגיל את בני אדם לבוא אצלו והוא מרמה אותן במדה או במשקל או בעירוב פירות רעות ביפות יותר ממה שהוא פוחת להן מן הדמים מכלל דמאן דאמר אין מעמידין דלא לימנעינהו לזבוני בזול קאמר וקי"ל כותיה אבל להעמיד ממונין שלא יפקיעו את השער מעמידין כדאמרי' ביומא בפ"ק מתוך שפלהדרין הללו חובטין אותן ואומ' להן מכרו בזול מכרו בזול כו' אלמא הכי הלכתא

* קלג ת"ר היה מבקש ממנו ליטרא שוקלו ליטרא חצי ליטרה שוקל לו חצי ליטרא בפני עצמה רביע ליטרא שוקל לו רביע ליטרא מאי קמ"ל דמתקנינן מתקאלי עד הכי כלומר במדה הזו אבל בציר מהכין לא וכן לא יעשה שני משקלות שתהא תוספת הגדול על הקטן פחות מכפלים משום לפי שמתחלפין זה בזה ונמצא מרמה בו את אחר לפיכך לא יעשה ליטרא פחות רביע לפי שמתחלף בליטרא או בחצי ליטרא וכן לא יעשה שלשה שמיני ליטרא לפי שמתחלף בחצי ליטרא או רביע ליטרא אבל עושה הוא ליטרא וחצי ורביע ליטרא שכיון שכל אחד מהם כפלים בחבירו אינן מתחלפין זה בזה אבל אינו עושה שמינית ליטרא וחצי שמינית ליטרא שכיון שהם קטנים וקרובין במראה זה לזה מתחלפין זה בזה וא"ת אם כן הרי שביקש ממנו שמינית במה הוא שוקל לו דוקא במתקלי רברבי דמתקרין על שמה דליטרא אבל מתקלי זוטרי דלא מתקריאן על שמא דליטרא כגון אוקיא וחצי אוקיא וזוזא ופלגא דזוזא מתקנינן הילכך מאן דבעי מיניה שמינית ליטרא תקיל אוקיא ופלגא ואיבעי שלשה שמיני ליטרא תקיל רביע ליטרא ויהיב בהדיהו אוקיא ופלגא ומשאר ע"ז הדרך

* קלד ת"ר היה מבקש ממנו שלשה רביעי ליטרא לא יאמר לו שקול לי ג' רביעי ליטרא בג"פ או בשתים כדי שיתן הכרע לכל משקל ומשקל אלא שקול לו ליטרא ומניח ליטרא עם הבשר

* קלה ת"ר היה מבקש ממנו עשר ליטרין לא יאמר לו שקול לי אחת אחת והכרעה אלא שוקל לו כלן בבת אחת ונותן הכרע אחד לכלן

* קלו כפת מאזנים תלויה באויר שלשה טפחים וגבוהה מן הארץ ג"ט וקנה ומתנה שלה מכאן ומכאן י"ב טפח מאי כפת מאזנים ברזל העומד באמצעיתו של קנה כעין כובע והלשון באמצעיתו ופעמים שעושין אותו של חוט או של משיחה והוא הנקרא חוט המאזנים ומאי תלויה באויר ג"ט שכשהשוקל תופש בראשו של חוט זה או בראשו של ברזל יהא החוט או הברזל היוצא מתחת ידו תלוי באויר ג"ט שנמצא החוט ממקום שיוצא מיד השוקל ועד שמגיע לקנה ג"ט ואמאי קרו ליה כפת לפי שהוא גבוה שבמאזנים כמה דקרו ליה לבנין שעל גבי הקבר נמי נפש ויש אומ' כפת מאזנים חוט שקופת המאזנים תלויה בו והוא החוט שהשוקל תופש בראשו ולפיכך נקרא כפת לפי שהוא גבוה שבמאזנים אבל הקנה לא נתנה בה ברייתא זו שיעור וצריכא עיונא ומדקתני קנה ומתנה שלה שנים עשר טפח ולא קתני קנה ומתנה שלה שנים עשר טפח ש"מ הם שנים עשר טפח בין קנה ומתנה ומתפלגי קנה ארבעה ומתנה של כף זו ארבעה ומתנה של כף שנייה ארבעה הרי כאן שנים עשר טפח ובמאזנים דגרדומי קאי כדמיברר לקמן ושל כמרים ושל זגגין תלויה באויר שתי טפחים וגבוהה מן הארץ ב"ט קנה ומתנה שלה תשעה טפחים קנה שלשה ומתנה שלשה מכאן ושלשה מכאן הרי כאן ט"ט של חנוני ושל בעל הבית תלויה באויר טפח וגבוהה מן הארץ טפח קנה ומתנה שלה ששה טפחים קנה שנים ומתנה שנים מכאן ושנים מכאן הרי כאן ו"ט ושל טורטאני תלויה באויר שלש אצבעות וגבוהה מן הארץ שלשה אצבעות קנה ומתנה שלה איני יודע והלא הך קמייתא דמאי רב אמר רב פפא דגרדומי והוא כמלת של כמר גפן הנקר' בלשון ערבי חבאל קטון ויש אומ' של טביעות של ברזל שהן כבדות וצריך להם מאזנים גדולות וחזקות וכן הדעת נוטה

שם ע"ב * קלז א"ר מני בר פטיש כדרך שאמרו לענין איסורן כך אמרו לענין טומאתן שאם לא יהיו כשיעור הזה אינן חשובין ככלי לקבל טומאה והוא דלית להו בית קיבול מאי קמ"ל תנינן חוט המאזנים של חנוני ושל בעלי בתים טפח חוט זה הוא חוט שהקנה של מאזנים תלוי בו והוא הנקרא כפת מאזנים שיעורו טפח כדי שתהא תלויה באויר טפח כפריק קנה ומתנה שלה אצטריכא ליה לרבי מני דלא תנן

קלח ר"ת

קלח ת"ר אין עושין משקלות לא של אבץ ולא של אבר ולא של גיסטרון ולא של שאר מיני מתכות לפי שמשתתכין ומוסיפין במשקל אבל עושה הוא של סלעא ושל זכוכית מאי לא של אבץ ולא של אבר אבץ זה בדיל אבר זה עופרת כדכתיב את הבדיל ואת העופרת ומתרגמינן ית אבצא וית אברא ונקרא בלשון ערבי אל קזדיר ואל רצאץ גיסטרון פסולת של ברזל ושאר מיני מתכות ונקרא בערבי אלפ'גרא

קלט ת"ר אין עושין את המחק לא של דלעת מפני שהוא מקל ולא של מתכות מפני שהוא מכביד אבל עושה הוא של זית ושל אגוז ושל שקמה ושל אשכרוע ומפני מה אין עושין של דלעת לפי שמקל ואינו ממחק כלום ונמצא מוכר מפסיד ולא של מתכות מפני שמכביד והוא מוחק יותר מדאי ונמצא הלוקח מפסיד ואם נפשך לומר לפי שמעבירו מלמעלה על גבי החטים ומכביד והוא גורש את הקמח בתוך המדה ונמצא נוטל מדה גדושה תחת מחוקה והמוכר מפסיד אבל עושה הוא של זית ושל אגוז ושל שקמה ושל אשכרוע והוא עץ שנקרא בלשון ערבי אלבקס שכל אלו בינוניי' הן במשקלן ואינן מכבידי' יותר מדאי ולא מקילין יותר מדאי

קמ ת"ר אין עושין את המחק צדו אחת רחב וצדו אחת קצר ולא ימחוק בבת אחת מפני שהמוחק בבת אחת רע למוכר ויפה ללוקח ולא ימחוק מעט מעט מפני שרע ללוקח ויפה למוכר הא דקתני אין עושין את המחק צדו א' רחב וצדו א' קצר לפי שאין קו המחיקה הולך בשוה אלא פעמים מכביד ופעמים מקל ואיכא נוסחי דאית בהו אין עושין את המחק צדו א' עבה וצדו א' קצר לפי שהצד העבה מגיע עד דפני המדה ומונע את הצד מלירד ונמצא מצד שהמחק עבה נמחק ומצד הקצר גדוש ועל כולם אמר רבן יוחנן בן זכאי אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר אוי לי אם אומר שלא ילמדו הרמאין ואוי לי אם לא אומר שמא יאמרו הרמאין אין תלמידי חכמי' בקיאין במעשה ידינו סוף מו'אמרה או לא אמרה א"ר שמואל בר יצחק אמרה ומהאי קרא אמר' כי ישרים דרכי ה' וצדיקי' ילכו בם ופושעים יכשלו בם

קמא תנו רבנן לא תעשו עול במשפט במדה כו' במדה זו מדידת קרקע שלא ימוד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים במשקל שלא יטמין משקלותיו במלח ובמשורה שלא ירתיח ומה משורה שהיא א' משלשים ושלשה בלוג הקפידה עליו תורה ק"ו להין וחצי הין ושלישית הין ורביעי' הין לוג וחצי לוג ורביעי' לוג הא דקתני רישא שלא ימוד לא' בימות החמה ולא' בימות הגשמים משום חבל המדה הוא דבימות הגשמים קמיט ובימות החמה רפי ומוסי' במדתו ואמרי לה איפכא דבימות הגשמים אגב רוטבא דאוירא רפי ובימות החמה כוין ובצר שיעוריה ומשכחת לה באחין או שותפין שחלקו א' נטל מזה אמה כאן וא' נטל מזה אמה במקום א' שלא ימוד לא' בימות החמה ולא' בימות הגשמים אע"פ שאינו מתכוין להוסיף לזה או לפחות לזה ואין צריך לומר בזמן שמזלזל במידה בפשיטה ואין צרי' לומר במזיד במשקל שלא יטמין משקלותיו במלח' כדי שיעלו חלודה ויכבידו ונמצא עושה מדה יתירה ליטו' בה במשורה שלא ירתיח ומשורה זו מדה קטנה היא והיא אחד משלשים ושלשה בלוג ואמאי אצטריך קרא למפרט בה לאו והלא משורה בכלל מדה ולמה יצאת אלא לחדש דבר שלא ירתיחו כלומר שלא יתן במשורה במים כדי שיעלו המשקין רתיחה ונראה כאלו נתמלאת המדה והיא שלא נתמלאת ומה משורה שהיא אחד מל"ג בלוג הקפידה עליו תורה שלא ירתיח ויעשה בה עול ק"ו להין וחצי הין ושליש' הין ורביעית הין לוג וחצי לוג ורביעית לוג

קמב אמר רב יהודה אמר רב לא יעשה אדם מדה חסרה או יתירה בתוך ביתו ואפילו ליחדה לעביט של מימי רגלים דזימנין דמתרמי וכייל בה אמר רב פפא לא אמרן אלא באתרא דלא חתימי להו למדות בחתמא דאגר דמים אבל באתרא דחתימי ליעביד דכל כמא דלא חזי ליה לוקח לחתמא לא שקיל מיניה פירי בההיא מדה א"ה באתרא דלא חתימי נמי כל כמה שהנדו לא שקיל אפי'. הכי זימנין דמתרמי בין השמשות ומיקרי ושקיל

קמג תנ"ה לא יעשה אדם מדה חסירה או יתירה בתוך ביתו ואפי' עביט של מימי רגלים אבל עושה הוא סאה ותרקב כלומר תרי וקבא דהוו להו תלתא קבין דאיתינהו פלגו סאה וחצי תרקב דהיינו קבא ופלגא וקב וחצי קב רובע קב וחצי קב רובע ותומן שהוא רביעית רובע ועוכלא וכמה עוכלא אחד מחמשה ברובע קב ובמדת הלח עושין הין וחצי הין ושלישית הין ורביעית הין לוג וחצי לוג ורביעית ושמינית ואחד משמנה בשמינית וזהו קורטוב נמצא קורטוב אחד משנים וארבעה בלוג והיינו אחד משמונה בשמינית לוג אבל קביים לא לעביד דאתי לאיחלופי בתרקב אלמא טעו אינשי תולתא א"ה קב נמי לא ליעביד דאתי לאיחלופי בחצי תרקב אלא תולתא לא טעו אינשי וקביים היינו טעמא דלא ליעביד דאתו לאיחלופי בחצי תרקב דהיינו קבא ופלגא אלמא טעו אינשי ריבעא א"ה תומן ועוכלא נמי לא לעביד דאתו לאיחלופי בהדי הדדי דהא ליכא ביניהו טפי מחומשא ואי טעו אינשי ריבעא כל שכן דטעו בחומשא אמר רב פפא מדות קטנות פקיעי בהו אינשי וכי תימא שלישית ההין ורביעית ההין לא נעביד כיון דהוו במקדש לא גזרו בהו רבנן וכי תימא במקדש גופיה לגזור כהנים זריזים הם

דף צ ע"א

קמד אמר שמואל אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יותר משתות והמשתכר אל ישתכר יותר משתות מאי אין מוסיפין על המדות אין מוסיפין עליהן לבטל את הראשונות ולעשותן גדולים ממה שהיו יותר משתות ולא על המטבע יותר משתות והמשתכר אל ישתכר יותר משתות ומסתברא דה"מ היכא דאיכא בי דינא דפרים להו לכלהו מוכרין לזבוני הכין כי מעשה דרב יהודה בפ' המפקיד גבי דגא דאמר' אבל היכא דליכא ביה דינא דפרים להו לכולהו מוכרין לזבוני הכין לא כל חד וחד מזבין כמה דיכיל לא מיחייב האי לאודויה לזבוני בזול דלכי שלמי פירי דידיה מזבני הנך אחריני ביוקר ועוד דאיפשר דזבנין להו מיניה מאן דמזבין להו למחר ביוקר והפסידיה לדידיה בידי' לא מפסדינן

קמה ודייקינן אין מוסיפין על המדות יותר משתות מ"ט אילימא משום אפקועיה תרעא דכיון דמוסיפינן על המדות על מנת שלא להוסיף בדמים מימנעי בעלי בתים מלזבוני וקא פקע תרעא א"ה אפילו שתותא נמי לא לוסיף אבל פחות משתות לא קפיד לן דעביד איניש דמחיל ואלא משום אונאה דלא להוי ביטול מקח א"ה אפי' פחות משתות נמי לא דהא אמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפי' פחות מכדי אונאה חוזר הכי אשכחנא ליה להאי סוגיא במקצת נוסחי ואיכא נוסחי דלית בהו א"ה אפי' פחות משתות נמי לא אלא הכי אית בהו ואלא משום אונאה דלא להוי ביטול מקח והאמר רבא

רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפי' פחות משיעור אונאה חוזר והני תרי נוסחי תרוייהו לחד טעמא סלקי דאליבא דתרוייהו כי קשיא לן שתות ופחות משתות קא קשיא לן אמאי אין מוסיפין אי משום אונאה דלא להוי ביטול מקח דילמא אתי למיכל ליה בגזלא עתיקא ואי מוסיפין שתות לא הוי ביטול מקח טפי הוי ביטול מקח ואביטול מקח לא קפדי רבנן דלא לטרח בכדי דאלו שיעור אונאה כיון דקנה ומחזיר אונאה לאו בכדי קא טרחי א"ה אפילו פחות משתות נמי לא נוסיף דכיון דטעותא במדה היא ביטול מקח הוי דהא אמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפי' פחות מכדי אונאה חוזר דהשתא דאפי' פחות משתות נמי זימנין דהוי ביטול מקח כי טעמא דנוסחא קמא אלא דחד נוסחא קיטא וחד נוסחא רויחא ולאו למימר' דעיקר שמעתיה דרבא כי איתמר לענין ביטול מקח דוקא איתמ' דרבא לאו לגווי' ביטו' מקח דוקא אתא דהא גבי מדה בחבל אני מוכר לך וגבי לקח הימנו במשקל אע"ג דאשתכח טעותא במדה או במשקל לא הוי ביטול מקח אלא הדר טעותא למריה כדבעינן לברורי לקמן אלא דבא לאפוקיה מדין מחילה דאיכא בהונאת דמים בפחות משתות הוא דאתא והוא הדין לאפוקי מאחר אנפי דמחילה דאיכא גבי הונאת דמים כגון היכא דשהה בכדי שיראה לתגר או לקרובו אי נמי בקרקעות דאע"ג דאונאת דמים לית בהו טעות מדה ומנין אית בהו לאהדורי טעותא דומיא דמדה בחבל ודומיא דשמעתא דקידושין דמפליג התם בקרקעות בין היכא דפלוג בשוויה להיכא דפלוג במשחתא מדרבא מיהו במטלטלי זימנין דמתרמי בהו נמי ביטול מקח בטעות מדה אפילו בפחות משתות כגון היכא דלא קני אלא במדה דתנן עד שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמלאת המדה ללוקח דאי כייל ליה במדה חסרה או יתירה דלא קים להו לתרוייהו בגוויה לא קני חד דלאו מדה ועוד דכל מדה ומדה כי כייל לה מוכר אדעתא דקטנה ואשתכח גדולה מדידה בטעות היא ובמאי קני ומהאי טעמא הוא דמקשינן הכא מדרבא דכיון דאיכא אמרין דמיתו תבואה ופירות ממקום למקום ולא ידעי בתוספת המדה ופיילי להו ללקוחות אדעתא דמדה ישנה דהוא קטנה ונמצאת גדולה והוה ליה מקח טעות ואפילו בפחות משתות דכל טעות מדה אפילו בפחות מכדי אונאה לא שייכא ביה מחילה ואשתכח דאפילו פחות משתות נמי זמנין דאתי ביה לידי ביטול מקח ואמאי מוסיפין ואלא דלא להוי פסידא לתגרי שאין להם להשתכר יתר משתות ואם מוסיפין על המדות יתר משתות מאחר שאינו מוסיף בדמים הוה ליה פסידא פסידא הוא דלא הוי רווחא לא בעי זבון וזבין תגרא איקרי כלומר אי משום פסידא דתגרי הוא דשמעת מינה דהאי מוסיפין על המדות דקאמרינן על מנת שלא להוסיף בדמים הוא אי הכי אפי' שתות נמי לא לוסיף דהא קא נפיק שתותא דרווחא בדמים כבשתותא להוסיף ליה במדה ולית ליה רווחא וכיון דלית ליה רווחא כלל היינו פסידיה דהא תנן דזבין ומזבין בלא רווחא תגרא איקרי אלא אמר רב חסדא שמואל קרא אשכח ודרש כלומר אלא לעולם האי אין מוסיפין על המדות יתר משתות לאו על מנת שלא להוסיף בדמים בכדי תוספ' המדה אלא מתוספת הקצבה לתגרין להשתכר במקח דאשתכח דאית להו לתגרא לאוספי בדמים תולתא שתותא כדי תוספת המדה ושתותא רווחא דהשתא ודאי ליכא פסידא לתגרי כלל ודקא קשיא לך אי הכי מאי שנא שתות ומאי שנא יתר משתות לאו משום פסידא דתגרי הוא ולאו משום אפקועי תרעא הוא אלא שמואל קרא אשכח ודרש כדבעי' למימר קמן

קנו ושמעינן מינה דכל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר דמסתמא לא שייכא ביה מחילה כלל לא במטלטלין ולא בקרקעות ושמעינן נמי דכל היכא דלא קני אלא במדה ונמצאת מדה חסרה או יתירה אפילו פחות מכדי אונאה כביטול מקח הוי דאי סלקא דעתא קנה ומחזיר את הטעות אם כן הא דדייקינן ואלא משום אונאה דלא להוי ביטול מקח והא אמר רבא כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר מאי קושיא הא אמרת דכל היכא דהמקח בטל לא קפדי רבנן וכי תימא הכי קא קשיא ליה כיון דאמר רבא כל דבר שבמדה אפילו פחות מכדי אונאה חוזר ולא הויא מחילה דכפורע חובתו דמי והוה ליה כמאן דאיתי' גביה חבריה כור חטים דכי יהיב ליה כור פחות כל שהוא או יתר כל שהוא דאפילו שוכלא אית ליה מדינא למשקל מיניה ההוא שוכלא דאשתייר ליה גביה או דאייתר ליה גביה וכי היכי דפחות משתות לא שייכא ביה מחילה מטעמא דכפורע חובתו דאי יתר משתות נמי לא שייך ביה ביטול מקח אלא שקיל טעותיה ואזיל דכפורע חובתו דמי ואם כן אמאי אין מוסיפין על המדות יתר על שתות אפי' יתר על שתות נמי לוסי' דהא לא שייך בהו ביטול מקח לא ס"ד דכי שייך למימר הכי היכא דעיקר זביני לית בהו טעותא אלא בתר דגמרי להו זביני קא טעי במדה אבל הכא עיקר זביני לית בהו טעותא אלא בתר דגמרי להו זביני קא טעי במדה אבל הכא עיקר זביני בטעות דהא לא מקיימי זביני אלא בחד מאנפי הקנאה וזבין דההיא מדידה דמיקיימי ביה זביני בטעות הואי אין לך מקח טעות יתר מזה כדבירנא

והוא הדין לכל היכא דהויא טעותא בעיקר זביני בין דהויא בדמים בין דהויא במקח ונוסחי דאית בהו ואלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח אפילו פחות משתות נמי לא הכי נמי דיקי דאי ס"ד דלא הוי ביטול מקח אקשיא לן אפי' פחות משתות נמי לא אפי' יתר משתות נמי לוסיף מיבעי ליה אלא לאו ש"מ כל כבי האי גוונא מקח טעות הוי ובטל מקח אלא מיהו ה"מ היכא דאיתידע טעותא בעיקר ההיא מילתא דגמרו בה זביני כגון היכא דלא קני אלא במדה ונמצאת אותה מדה שמדד בה חסרה או יתרה והוא הדין היכא דלא קני אלא בדמים ואמר לו מכור לי במנה זה ונמצא מנה חסר דינר או שנמצא בו דינר שאינו עובר לסוחר דלא קנו לו מעותיו מידי דהוה אהתקדשי לי במנה זה ונמצא מנה חסר דאינה מקודשת ולא אמרינן הרי זו מקודשת ויפלים כדאמרינן גבי התקדשי לי במנה סתם כדאיתא בפרק האשה נקנית אלמא כיון דכי קיים בדבר קבוע קיים ונמצא חסר מקח טעות הוי והוא הדין גבי מכר היכא דלא קני אלא בדמים קבועים ונמצאו חסרים או במדה ונמצא חסרה דמקח טעות הוי אבל היכא דלא אשתכח טעותא בעיקר ההיא מילתא דגמרי בה זביני כגון שמ"ד בראוי אלא שנמצא הטעות כשיעור הדבר המכור שפסק עליו דמים בשעת המכירה או שטעה בחשבון המדות שמדד ונמצאו חסר או יתר או שנמצאת המדה שמדד בה חסרה או יתירה ולא אגלאי טעותא אלא לבתר דמשכינהו לוקח לפירי לרשותיה דאע"ג דלא קני במדה קני במשיכה כל כי האי גוונא לא הוי מקח טעות אלא נקנה מקח והדר טעותא למריה ודיכא הוא דאי טעה כשיעור הדבר המכור שפסק עליו דמים כגון דאמר ליה כור זה של חטים סאה בסלע אני מוכר לך והיה מודד והולך ונמצא כור יתר סאה קנה ומחזיר את המותר נמצא חסר סאה ראשון ראשון ומגבה

ומנכה לו מן הדמים כדי חסרון המקח מידי דהוה אמתנות כהונה היכא דא"ל מכור לי בני מעיה של פרה שבאו בהן מתנות כהונה דקתני לקח ממנו במשקל נותן לכהן ומנכה לו מן הדמים והוא הדין בקרקעות היכא דא"ל בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל דקתני פחת כל שהוא ינכה הותיר כל שהוא יחזיר וכן היכא דאשתכח טעותא בחשבון המדות חד דינא הוא והוא דשויא לכל מדה ומדה זביני באנפי נפשיהו כגון דא"ל סאה בסלע דמי שויה כוליה בחד זביני כגון דלא א"ל אלא כור בשלשים אני מוכר לך כל היכא דלא קני ליה לכוליה בבת אחת בחליפין או ברשו' מוכר דיכיל למקני כוליה בבת אחת אלא בזה אחר זה כגון היכא דלא קני אלא במדידה או במשיכה היכא דמשיך ליה קלי קלי אע"ג דלא אשתכח חסר ולא יתר כמי הא קימא לן יכול לחזור בו ואפילו בסאה אחרונה וכל שכן היכא דאשתכח חסר וה"מ במידי דמתהני ליה לאיניש במקחו כמה דמתהני ליה מכולי' לפי חשבון כגון בירא ופירי ומאי דדמי להו דלא קפדי אשיעורא אלא היכא דשכיח ההוא שיעורא גבי מוכר אבל היכא דלא שכיח גביה אלא בכיר מהכין מינה ניחא ליה למקנא לפי חשבון ואשתול הכי לא הוי מקח טעות אלא היכא דגלי אדעתיה דקפיד אשיעורא והוא הדין בקרקעות במידי דקאי לזריעה או לנטיעה וכיוצא בה דכיון דלפירי קימא ועבדא פירי לפי חשבון מינה ניחא ליה למיקנא לפי חשבון כדאמרן ומהאי טעמא הוא דאמרן בכולהו הנך בבי דבית כור עפר אני מוכר לך גבי פחת ינכה אי נמי יעשה חשבון ולא קאמרינן בטל מקח דאפילו גבי מדה בחבל דקפידא הוא כי קפיד לאו למהוי ביטול מקח קא קפיד אלא דלא תהוי ביה מחילה קא קפיד וניחא ליה למקנא מיניה מדה בחבל לפי חשבון אבל במידי דלא מהני ליה ממקחו כמה דמתהני ליה בכוליה לפי חשבון כגון בית העומד לדירה וכלי העומד להשתמש בו ובגד העומד ללבישה דאיכא דניחא ליה בגדול ולא ניחא ליה בקטון ואיכא דניחא ליה בקטון ולא ניחא ליה בגדול כל כה"ג או שני מהאי דפסק בהדיה מקח טעות הוי כדקתני התם גבי משכיר בית היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן ואפילו היכא דקאי אגבא דנהרא וא"ל כזה דאיכא למתלא קפידא בדקאי אגבא דנהרא לא תלינן אלא בגדלו או בקטנו וכ"ש היכא דפריש ליה קפידיה דא"ל גדול או קטן ומתני' דפרק המוכר פירות נמי דייקא דקתני בית קטן שם על שמונה גדול שמונה על עשר ועל כרחיך כי אצטריכא ליה למוכר או למקבל אצטריכא ליה דאיירי בה והא קמ"ל דאי א"ל קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן דומיא דמשכיר דכל היכא דסבירא לן דקפידא הוי או משני מקח טעות הוי דאי לנכויי ליה מן הדמים לפי חשבון תיכח גדול ונמכא קטן אלא קטן ונמכא גדול מאי קמ"ל וכ"ת לטפויי ליה בדמים ולימא ליה לא ניחא לי למזבן בטפי ומאי דפסקי בהדך ולא אשכחן כה"ג אלא בקרקע העומ' לזריעה או לנטיעה דכיון דניחא ליה למקני לפי חשבון תקינו רבנן ליפות כחו של מוכר דלא להדר ליה אלא מידי דחזי ליה כדבעינן לברורה התם אבל הכא על כרחיך למהוי מקח טעות קאתרי' וה"מ היכא דהואי טעותא במקח אבל היכא דהואי טעותא בדמים איכא לפלוגי בין קרקע למטלטלין דאלו גבי קרקע לא מיבעיא היכא דתלי עיקר קניניה בהכי דמי אי נמי דהוי מידי דלא מתהני ליה לאיניש ממקחו ככלו לפי חשבון כגון בית וחצר וכיוצא בהן אי נמי היכא דלא משתייר ליה למוכר מיניה שיעורא דחזי ליה דמקח טעות הוי אלא אפי' היכא דלא תלי עיקר קניניה

בהכי דמי ל"ש א"ל מכור לי במנה מתם ול"ש במנה זה ונמצא מנה חסר דינר או דינר של נחשת וכיוצא בו והוי מקח מידי דמתהני ליה לכל חד מיניהו ממקחו ככלו לפי חשבון וכי קאי לוקח מיניה כנגד מעותיו משתייר ליה למוכר שיעורא דחזי ליה באנפי נפשיה כגון דמשתייר ליה בשדה בית תשעת קבין ובגינה בית חצי קב מקח טעות הוי דכי היכי דגבי שליחו' בעל הבית כי א"ל זיל זבין לי כורא ואזל זבין ליה ליתכא קוניין דמעביר על דבריו הוי דא"ל לא ניחא לי דליפשו שטרי עילוי גבי מוכר ולוקח נמי מקח טעות הוי דאמר ליה לא ניחא לי דליפשו שטראי עילואי וה"מ במקרקעי דשייך בהו האי טעמא אבל במטלטלי כל היכא דמזדבן ליה שארא למוכר לפי חשבון כנגד מעותיו דכיון דלא שייך ביה טעמא דלא ניחא דליכתבו שטרי עלואי ולית ליה פסידא בזביני מינה ניחא ליה מידי דהוה אלוקח לגבי מקח דכי היכי דגבי חסרון מקח קני לוקח כנגד מעותיו על כרחיך גבי חסרון דמים נמי קנה כנגד מעותיו על כרחיה למוכר דאידי ואידי חד טעמא הוא דכל חד מיניהו ניחא ליה למיקנא או לאקנויי לפי חשבון ומ"ש גבי אונאה דפחות משתות הויא מחילה ויתר משתות בטל מקח ואלו גבי דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין כל היכא דאתרע ביה טעותא לית ביה מחילה לא דאמי דאלו אונאת דמים כיון דלא איתידע ביה טעותא במידי דברירא מילתא דהויא טעותא דאפילו היכא דא"ל שוה בשוה כיון דפחות משתות לא ידיע במנאי ומחיל איכא למימר דמעיקרא סבר וקביל בשוה בשוה הוא אבל גבי דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין דטעה דברירא מילתא דהויא טעותא דהא אשתכח חסר או יתר אפי' פחות משתות נמי לא הויא מחילה ואפילו היכא דיהיב ליה כור חסר סאה אדעתא דהוי כור שלם וקנא מיניה דאיפרש מיניה בהכין ואתברר דההוא קנין מחמת ההוא כור דיהיב ליה בחזקת שהו' כור הוה ונמצא שהו' כור חסר סאה הוה ליה קנין בטעות וחוזר מידי דהוה אהנהו גינאי דעבדו חוסבנא בהדי הדדי כדאיתא בגיטין בפרק קמא

א קמו ואשיקנא אלא אמר רב חסדא שמואל קרא אשכח ודרש והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם מאי קאמר השקל עשרים גרה עשרים מעין והא דכתיב עשרים שקלים הכי קאמר קרא כלומר יכולין אתם לתקן מטבע חדש שיהא בו עשרים שקלים ומטבע אחר שיהא בו חמשה ועשרי' שקלים ומטבע אחר שיהא בו עשרה וחמשה שקל והכל עולה מנה הכי כמה הוו ששים שקלים ושקל הקדש כמה הוי ארבעה דינרין ששים שקלים כמה הוו להו מאתן וארבעין והכתיב המנה יהיה לכם אטו מנה מאתן וארבעין הוי מנה זוזי הוא דהוי אלא לאו ש"מ תלת ש"מ מנה של הקדש כפול היה ושוו ליה מאתן וש"מ מוסיפין על המדות ואין מוסיפין יתר משתות וש"מ שתותא מלבר שהוסיפו על המאתים שתות מבחוץ ונעשו מאתים וארבעים

שם ע"ב א קמח רב פפא בר שמואל תקין קבא בר תלתא קפיזי ומפרשי רבוותא דתלתא קפיזי תשעה לוגי הוו דקפיזא הוי קב לוג דהיינו תלתא לוגי כדאמרינן במסכת שבת קפיזא בקביא ואמרי ליה והאמר שמואל אין מוסיפין על המדות יתר משתות וזה מוסיף על הלי תרקב שלוש דהאי תרקב היינו קבא ופלגא דאיכון שיתא לגני והאי בר תשעה לגני מוסיף עליה פלגא מלגאו דהוי תולתא מלבר אמר להו אנא כילא חדתא תקיני וכי אמר שמואל אין מוסיפין לבעולי

לבעלי קמאי דאיכא פשידא לחנרי כדאמרן ומשום דאתי לאיחלופי נמי ליכא דהא אסיקנא דלא טעו אינשי תולתא

קמט תנו רבנן אוצרי פירו' ומלוי ברבית ומקטיני איפה ומפקיעי שערים עליהם הכתוב אומר יעבר החדש ובשבירה שבר והשבת ונפתחה בר להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעות מאזני מרמה מה כתיב אחריו נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם והאי אוצרי פירות דקאמרינן דוקא בארץ ישראל ובדברים שיש בהם חיי נפש כדמיפרש לקמן אבל בחוצה לארץ מותר ואתרא דרובא ישראל כארץ ישראל דאמי דהא שמואל ואבוה בחוצה לארץ הוו קיימי והוו זהירי בה ואי בעי תימא שמואל ואבוה מדת חסידות הוא דעבוד דהא אמר רב עושה אדם את קבו אוצר ואיכא הוו מזהרי :

קנ אבוה דשמואל מזבין להו לפירי דארעיה בתרעא חריפא בשער המוקד' לשון ביתי חורפי ושער המוקדם היינו שער הגורן שהפירות בזול שמואל מזבין להו לפירי בתרעא אפלא כתרעא חריפא כלומר שהיה משהא פירותיו עד שער האפל דהיינו שער המאוחר לשון כי אפילות הנה ומכרן בשער המאוחר שהוקרו פירות בשער הזול כדי שיצטרכו שאר המוכרין למכור גם הם בזול ונמצא השער חוזר לקדמותו שלאו מתם דאכא עריפא מברא תרעא כיון דרוח רוח כלומר כיון דרוח בתרעא חריפא רוח ולא אפי' באפלא אורחיה למתקף אלא היכא דאיקרי מידי דגריס ליה ואי משהי להו איהו לפירי דיליה בתרעא חריפא משהו נמי אחריני ותקיף תרעא ואע"ג דהדר איהו ומזבין להו לפירי בזול כתרעא חריפא לא רוח תרעא אלא לפי שעה דכיון דתקף תקף ויצא שכרו בהפסדו וה"מ למאן דבעי למעבד מדת חסידות אבל איסורא בהא ליכא הדא דחוצה לארץ מותר ועוד דאמר רב עושה אדם את קבו אוצר •

קנא אמר רב עושה אדם את קבו אוצר תניא נמי הכי אין אוצרין פירות בארץ ישראל דברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות ושמנים וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר במה דברים אמורי' בלוקח מן השוק אבל במכניס משלו אפילו דברים שיש בהן חיי נפש מותר לאצור ומותר לאצור פירות שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית ובשני בצורת אפילו קב חרובין לא יאצור מפני שמכנים מאירה בשערים ושמעינן מינה דדוקא בארץ ישראל אבל בחוצה לארץ אפילו דברים שיש בהם חיי נפש מותר ואמרי רבואתא דמקום שרובן ישראל להא מילתא כארץ ישראל דמי ודוקא לאצור על מנת למכור אבל כדי פרנסת ביתו לאותה שנה איכא מרבואתא מאן דשרי ומסתברא כותיה ודוקא לאותה שתא עד דאתיא עללתא חדתי אבל טפי לא ומותר לאצור ערב שביעית פירות כדי פרנסת ביתו לשלש שנים דאיכון מרב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית שהיא שנה שמינית שאין תבואה מצוייה עד תחלת שנה תשיעית שמלאפת תבואת שמינית נגמרת כדכתיב וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים והי ניהי ג' שנים ששית ושביעית ושמינית כדכתיב וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעית עד בא תבואתה תאכלו ישן והאי תבואתה דשמינית דאיירי ביה ברישיה דקרא קאי ודוקא למזבן כל חד וחד כדי פרנסת ביתו אבל לזבוניה לעלמא לא ואין צריך לומר בשביעית גופיה דאסיר למזבן אדעתא

דזבוני דרחמנא אמר לאכלה ולא לסחורה ועובדא דרבי יוסי בר' חנינא נמי דיקא דאמר ליה לשמעיה פוק אוצר לפירי שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית דמשמע דמילתא דיכיל למעבד לכולה השתא בערב שביעית קא"ל ש"מ נמי דלאו אדעתא דזבוני קאמר דאם כן מאי פירי שלש שנים דא"ל הא לאו מידי דקיץ הוא •

קנב אמר ליה רבי יוסי בר חנינא לשמעיה פוק אוצר לפירי שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית כדפרישנא לעיל :

קנג ת"ר אין מוציאין פירות מארץ ישראל לחוצה לארץ דברים שיש בהם חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ורבי יהודה בן בתירה מתיר ביין מפני שהממעטו ממעט את התפלה וקיימא לן כותיה בדאיתברר לקמן וכשם שאין מוציאין מן הארץ לחוצה לארץ כך אין מוציאין לסוריא ורבי מתיר מהפרכיא להפרכיא ולית הלכתא כותיה

דף צ"א ע"א

קנד ת"ר אין משתכרין בארץ ישראל בדברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות ודוקא באתרא דלא שכיחי טובא אבל באתרא דשכיחי שפיר דמי אמרו עליו על רבי אלעזר בן עזריה שהיה משתכר ביין ושמן ביין סבר לה כרבי יהודה בן בתירה ובשמן משום דבאתריה דרבי אלעזר בן עזריא שכיח משחא וקימ"לן כותיה בתרויהו וכן כל כיוצא באלו

קנה ת"ר אין משתכרין פעמים בבצים פליגי בה רב ושמואל חד אמר זבנא לחבריה נוסחא אחרינא על חד תרין וחד אמר טעמא ביניהו וחד אמר תתגר לתגרא אבל מזבנא לחבריה דהיינו הד על תרין שרי וכיון דלא תסימי עבדינן כדברי המיקל דקימ' לן בשל סופרים הלך אחר המקל

קנו ת"ר מתריעין על הפרקמטיא שהוזלה ואפי' בשבת אמר רבי יוחנן כגון כלי פשתן בבבל ויין ושמן בארץ ישראל וה"ה לשאר פרקמטיאות בזמן שרוב מחיית אנשי המקום מהנה דומיא דכלי פשתן בבבל ויין ושמן בארץ ישראל אמר רב יוסף והוא דזל וקם שוה עשרים בשיתא וש"מ דהלכתא כרבי אלעזר בן עזריה דשרי להשתכר ביין ושמן

קנז ת"ר אין יוצאין מן הארץ לחוצה לארץ אלא אם כן עמדו סאתים חטים בסלע אמר רבי שמעון במה דברים אמורים בזמן שאינו מוצא ליקח אבל מוצא ליקח אפילו סאה בסלע לא יצא ולית הלכתא כותיה אלא לא שנא מוצא ליקח ולא שנא אינו מוצא ליקח אם עמדו סאתים חטים בסלע יוצא כתנא קמא ומסתבר דהיכא דאינו מוצא ליקח אפילו עמדו הרבע סאין בסלע יצא משום דדמי לפירות בזול ומעות ביוקר דקימא לן יצא כדבעינן למימר קמן ותנא דקתני אין יוצאין אלא א"כ עמדו סאתים בסלע כשמוצא ליקח קאי ודלא כר' שמעון

קנח וכן היה רבי שמעון בן יוחאי אומר אלימלך מחלון וכליון גדולי הדור היו ופרנסי הדור היו ומפני מה נענשו מפני שיצאו מן הארץ לחוצה לארץ שנאמר ותהום כל העיר עליהם ותאמרנה הזאת נעמי חזיתם נעמי שיצאה מן הארץ לח"ל מה עלתה לה

קנט אמר

קנט אמר רב חנן בר רבא אלימלך ושלמון ופלוני אלמוני ואבי נעמי כלן בני נחשון בן עמינדב היו מאי קמ"ל שאפילו מי שיש לו זכות אבות אינה עומדת לו בשעה שיוצא מן הארץ לח"ל

שם ע"ב קס אמר רבי חייא בר אבין משום רבי יהושע בן קרחה חס ושלום שאפילו מכאו סובין לא יבאו מפני מה נענשו מפני שהיה להם לבקש רחמים על בני דורן ולא בקשו שנאמר בזעקך יצילוך קבוציך שמעינן מינה מאן דמצי למבעה רחמי על בני דורו ולא בעי מיענש.

הדרן עלך המוכר את הספינה

קסא אמר רבי יוחנן לא שאנו שאין יוצאין אלא אם כן עמדו סאתים בסלע אלא בשעה שהמעות בזול ופירות ביוקר אבל מעות ביוקר ופירות בזול יוצאין ואפילו עמדו ארבע סאין בסלע דאמר רבי יוסי נהירנא כד הוו קיימין ארבע סאין בסלע והוו נפתי נפיחי כפן בטבריא מדלית איסר

קסב ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוו אמרי בי מדרשא דמודי להון נפיל בידיהון דמתרחית בהון דיליה דילהון ואחוזת השולם קאי